Pomhaj Bóh! 713

Czißło 1.
5. januara

Lětnik 6.
1896.

Serbske ... knihowrja

SSerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Nowe lěto.

So ßebi k nowemu lětu sboże pschejemy, je duschne waschnje, woßebje hdyž naß luboscz wabi a wodźi. Ale luboscz s tym spokojom njeje, ale wona tez blizschemu w nusy horje pomha a temu wschehomóznemu pschiwoła, so dyrbi naß swarnowacz psched khoroscżu a drohotu, psched wójnu a krejpscheleczom, psched sbězkom a njejednotu, psched wóhnjowej a wódnej nusu, psched słej nahłej ßmjercżu, psched wěczněj ßmjercżu. W ßwjatym pißmje ßu wschelake tekſty sa nowe lěto, woßebje hnujazy tekſt mamy w sjewjenju **Ss. Jana 6, 1—8**, kotryž ßebi luby czitarjo, pschecżitaj, so by nasche tudomnische rospominanje srosymił.

To je sc. wschědnu historiju ważny wobras, hdźež ßwjaty wěschczéř mozy skaženja widźi, kotrež ßu hdy psches semju krocżiłe. Wón widźi wójnu — czérwjeneho konja — so by se ßwojim mjeczom ludźi skónzował a měr prjecz wsał wot semje. Wón widźi hłód — bruneho (czorneho) konja s wahu — człowjekow czwilowazy, dokelž je wscha zyroba droha. A skóacznje, schtož je wójna a drohota wostajiła, to ßmjercz bjerje — płowy koń se ßwojim jěcharjom — njech je to psches natykaze khoroscże abo psches słu nahłu ßmjercz. Bohu budź dźak so ßo hischcże, wo schtwórtym jěsdnym powjeda, kotryž na bělym konju ßedźi a won czehnje, so by wojował a dobywał. Tón profeczíski wobras wo tutych jěsdnych, schto wón nam praji na to lube nowe lěto. Won naß wuczi, wo kajke lěto dyrbimy Boha lubeho Knjesa proßycz. Kajke lěto budźe lěto 1896?

1. Jeno žane lěto wójny! Czérwjena je barba wójny. Wona pschindźe s mjeczom. Wona bjerje měr a ludźo ßo bjes ßobu skónzuja — to je ta wulka srudoba. My ßo dopomnimy sandźenych czaßow. Kelko polow w naschim wótznym kraju ßu bitwischcża. Wot 30 lětneje wójny je ßo nasch wótzny kraj hakle sa lětastotetki saßo shrabał. Naschi Wótzojo ßu wojowacz měli s naschimi ßußodami k wjeczoru 1813 a hdyž tez ßmy w sandźenym lěcże s dźakownej wutrobu wróczo spominali na lěcże 1870 a 1871, hdźež ßu nasche wójska kraßne dobycża dźerželi nad tym ßamym njepscheczelom. Pschi tym wschěm dyrbimy prajicz, kak wjele hubjenstwa pschinjeße ßamo tez wójna s dobyczom! Duž budź k nowemu lětu nascha prěnja próstwa: Spožcz nam, Knjeże Božo, měr w naschim czaßu! My jón trjebamy. S ranja a s wjeczora ßo pschezo lěto a bóle wobrónjeja. To czucże psches ßwět dże, kaž bychu ßo tute wójniske pschihoty junkrócz hromadźe sczahnycz dyrbjałe do žałostneho hrimanja, hdźež hrimotazy hłóß kanonow sawoła: Pój a pohladaj! Schto dha? Bitwischcża s morwymi, lazarety se sranjenymi, domach hubjenstwo wudowow a ßyrotow. Teho dla s nowa proßymy: Knjeże, spožcz nam hnadnje měr! To ßmy naschemu wótznemu krajej winojczi, so tak proßymy. Najlěpsche je měr, je měrne a czíche žiwjenje. Teho dla japoschtoł praji: Teho dla ja njepominam, so by pschede wschěmi wězami ßo stała próstwa, modlitwa, dobroproschenje a dźakowanje sa wschitkich człowjekow, sa krala a wyschnoscz. Ach so nam njeby tón dźeń pschischoł, na kotrymž bychu stadło ßuroweje wójny

w naschej krajinje sakhadźałe, hdźež bychu so njebjeßa wot dźiwjeho wohenja wßow a městow sačźerwjeniłe. Nascha próstwa je hischćże junu: Spožćź nam, luby Knježe, w naschim čzaßu měr s hnadu! — Jeno žane lěto wójny a

2. žane lěto hłoda. Bruny (čzorny) je kóń druheho jěsdneho a waha je snamjo drohoty. „Měrza pscheńzy sa ßlěborny krosch, a tsi měrzy ječźmjenja sa ßlěborny krosch; ale wolijej a winu nječźiń žaneje schkody, to rěka s druhimi ßłowami: najnusnischa zyroba budźe tak droha, so budźe dźěłačźerjej čźežko, ßebje a ßwoju ßwójbu sežiwićź. Krosch běsche tehdom wschědna saßłužba dźěłačźerja. Hdyž nětko měrza pscheńzy, ßytna jědź, a runje tak tsi měrzy ječźmjenja, ßnadnischa jědź, krosch płačźi, dha to rěka, wschědna potrjeba wschědnu saßłužbu póžerje. Lutowačź a na bok położićź bywa pschezo čźežo, hdyž so wjazy njesaßłuži, hačź je runje nusne, so čźłowjek hłodu njewumrjeł. Ludźo so s ruki do huby žiwja. Na druhim boku wolijej a winu so niczo njestanje. Wolij, s kotrymž so bohaty žałbowasche, wino, na kotrymž so bohačźi swjeßelichu; su lóžo dostačź, hačź nusna zyroba sa wschědny lud. Wjeßele a žadosćź samožitym pschezo hischćże wostanje u khudemu žiwjenju w nižschich stantach žadosćźiwe žiwjenje wyschschich schantow napschečźiwo steji. Je biblija psched 1800 lětami hižo nasche čźaßy wopißała? Budźe lěpje 1896? My proßymy: Daj nam, daj wschitkim wschědny kłěb! My ßebi na tón khlěb myßlimy, kotryž so nam wonkach na roli pschihotuje pod ßněhowym krywom. Hdyž Bóh tón Knjes žohnowanje njeda, psched krupami a wódnej nusu njewukhowa, potom ratař niczo domoj njekhowa a nima-li tón niczo, potom my wschitzy niczo nimamy. Jeno žane lěto hłoda, luby Wótcže w njebjeßach! Nasch wschědny khlěb daj nam! Daj też w tym lěćże khlěbej narosćź a ßyłej tych čźłowjekow! Daj, so dźěławi ludźo do prědka pschińdu a požohnuj dźěło jich rukow! Daj dźěłačźerjam dźěło namakačź; Daj derje saßłuženy khlěb kóždemu! Daj nam nasch wschědny khlěb! Jeno žane lěto hłoda a

3. žane lěto móra a wumrjećźa. „A ja pohladach", praji Jon, „a hlaj, płowy koń; a kiž na nim ßedźesche, teho mjeno běsche ßmjercź; a ta hela čźehnische ja nim". Jeno žane lěto wumrjećźa, kaž 1886, hdźež ßmjertny jandźel wjele dźěčźi wotwoła, abo 1892, hdźež běsche cholera strach Europy. Psched słej nahłej ßmjerčźu wobarnuj naß, luby Božo! Nahła ßmjercź wschak žane njesboże njeje, ale sła nahła ßmjercź, kotraž čźłowjeka s jeho sechernosćże prjećź torhnje a jemu khwile sa pokutu njewostaji. Proschmy teho dla s zyłej wutrobu: Spožćź nam měr! Wobradź nam wschědny khlěb! Psched słej nahłej ßmjerčźu wobarnuj naß, Knježe, luby Božo!

4. Žane lěto wójny, žane lěto hłoda a wumrjećźa!

Kajke lěto to? Lěto sboža, hnady a žohnowanja a to budźe, hdyž tón, kiž na běłym konju ßedźesche s krónu, pola naß a nascheho luda knjejstwo wobkhowa. Dajćże Jesußej a evangelijej měra ludy wobknježićź, potom měr wostanje. Dajćże Jesußej a evangelijej jeho luboscźe won čźahnyćź do krajow, potom bohaty sapočźnje ßwojich khudych bratrow lubowačź a khudy pschestanje bohateho hidźićź. Dajćże Jesußej a ßłowu žiwjenja dobyćź, a my móžemy ßrjedźa w kraju rowow wołačź: O ßmjercź, hdźe je twoje žahadło? Hela, hdźe je twoje dobyćże? Wschitko na to pschińdźe, so Jesuß a jeho ßłowo knjejstwo wobkhowataj na ßwěćże, pola nascheho luda, w naschich domach, w wutrobach. Potom pschińdźe sboże, hewak skaženje. Je Bóh sa naß, schtó móže pschečźiwo nam byćź? A Bóh je s nami w Khrystußu Jesußu, kotrehož mjeno też wysche lěta 1896 so ßwěčźi jako wysche noweho lěta sboža.

Hamjeń.

Adventske synki.

(Skónčźenje.)

IV.

Dwě rjanej holčźy so na prěnim ßněsy swjeßelujo po drosy skakatej. Wonej stej ßylnej srosćźenej, so je na nimaj widźećź, so stej se wßow: — ale na nimaj je też spósnačź, so je wjele starosćźow a sdychowanjow psches jeju kolebku čźahnyło. Mjeńscha praji: „Ej, Lenka, hdyž so hischćże khwilu ßněh dźe, potom smějemy wěsćże rjane hody. Wěsch ty, hody su tola prawje rjane, hdyž wonkach ßněh leži a wo jstwje seleny hodowny schtom ßwojim ßwěčźkam so błyschćźićź dawa. O, to běsche hižo pola mačźerje a wowki tajke rjane; ja ßebi myßlu, pola wuja budźe hischćże rjeńscho." Wjetscha ßotra kiwasche, ßotsičźku sa ruku wsa, s njej dale khwatasche a pschi durjach wulkeje, woßebneje khěže saswoni; prjedy pak hačź so durje wočźinichu, knjes Wonak pschi holčźkomaj stejesche. Wonej jeho pschečźelnje postrowischtej a wón durje wotamkny. Dźěsćźi po skhodźe horje khwataschtej a wyskajo sawołaschtej: „Mačźi, wuj s namaj pschińdźe, — a wonkach so ßněh dźe. To budźe rjane hodowne wjedro."

Mačź ßmějkotajo na dźěsćźi a ßwojeho bratra dele hladasche; haj na ßwojeho bratra. Adventske synki běchu tenu bohatemu, wopuschćźenemu mužej loni tak móznje psches wutrobu čźahnyłe, so běsche pschezo saßo to jene ßłowo saßłyschał: Hlaj, ja steju psched durjemi a klapam!

Wo ßnje běsche kaschćź ßwojeho pschečźela widźał abo pschi ßmjertnym ložu ßwojeho nana stał a jemu běsche było, kaž by hłóß s wyßokosćże ßłyschał: njesabudź na twoju mačź a ßotru! A potom běsche druhi hłóß ßłyschał, kotryž praji: Hlaj, ja steju psched durjemi a klapam! Wo dnjo a w nozy muž měra njemějesche. Stara hosposa starosćźiwje na njeho hladasche a so jeho praschesche, hačź je khory. Wón wotmolwi, so je zyle strowy. Stara pak běsche dźiwnje s hłowu tschaßła, jako běsche do ßameho hodowneho ßwjedźenja prajił, so hnydom sapučźuje a so so hakle po ßwjatych dnjach domoj wróčźi.

Wona so jebo wopraschа, hdźe chže pučźowačź. Wón pak wotmolwi, so je to jeho wěz. Wón běsche se spěschnym čźahom psches zyłu nóz jěł a patoržizu rano stejesche psched ßwojeje mačźerńymi durjemi. Ssotra jemu durje wočźini; ale ßotra bratra a bratr ßotru njesesna; a potom stejesche psched mačźerju. Wona na teho zuseho woßebneho muža, kiž do pjelza sawaleny psched njej stejesche, wokomiknjenje hladasche; potom jej huba tschepotasche a wona wjazy prajićź njemóžesche hačź: „Mój ßyno!"

Wón pak ruzy wupschestrě a ßwoju mačź k ßebi čźehnjesche a jeho horze ßylsy na mačźerńu hłowu kapachu. Wona pak jemu liza majkasche a so jeho po ßwojim zunim waschnju wopraschа: Ssy ty khory, mój ßyno? „Ty ßy tajki blědy. Ty drje žony nimasch, kiž by tebje hladała. —"

„A žaneje wutroby, kotruž lubo mějach. Mačźi — mačźi — ja ßym so čźežko pschihrěschił na waß a ßotsje. Ja ßebi myßlach, so mohł w symnym błyschćźenju sejńskich kubłow sbožowny byćź; ale njesbožowny ßym był, dokelž ßym tych ludźi, kiž mje lubo mějachu, wopuschćźił a sazpił."

Mačź jemu saßo liza majkasche a praji:

„Mój ßyno, my tebi jow wjele poskićźićź njemóžemy — niczo wot teho, na čźož ßy swučźeny; ale něschto chzemy a móžemy tebi poskićźićź: naschu zyłu luboscź."

„Mačźi", praji wón w hłubokej srudobje, „móžećże wy teho hischćże lubo měćź, kotryž je — — čźaß ßwojeho žiwjenja Waschu luboscź s nohomaj teptał."

Na to je knjes Wonak s mačźerju a ßotru hody ßwjećźił. To běsche wjeßoły ßwjedźeń; ale srudny synk tola psches njón čźehnjesche. Tej dźěsćźi wschak wo tym niczo njewjedźeschtej, ale běschtej wschej wjeßełej, pschetož tajke wobradźenje, kajkež běsche jim wuj to lěto pschihotował, hischćże sa čźaß žiwjenja měłej njeběschtej. Wysche teho běschtej ßłyschałej, so chže jej a mačź a wowku ßobu do města wsačź a so budźetej w jeho wulkej khěži bydlićź. Nad tym běschtej so małej wutrobje sradowałej.

Nětk bydla macź, dźowka a dźěśćźi nimale lěto w wośebnej khěźi. Stara hośpośa je prjećź cźahnyła a knjes Wonak je jej telko dał, so móžeśche źiwa bycź. Ssotra bratrej hośpodu wjedźeśche a macźerka śo najbóle na tym wjeśeleśche, so běchu adventśke śynki śynej śćhezo hłubje śćhes wutrobu cźahnyłe.

Dźenśa je knjes Wonak wośebje wjeśeły. Wón je śa wobej dźěśćźi k hodam nakupował a je jimaj śłubił, so ś nimaj dźenśa wjećźor na hodowny hermank póńdźe. Wón do jśtwy śastupi. Macź jemu bjes wocźi pohlada a praji:

„Ty śy tajki, kaź by dźenśa wośebite wjeśele měł.“

„To śym też měł, macźi“, wotmolwi wón, „śćhetoź ja śym naśhonił, śchtoź je mi naśćha macź prajiła, so, hdyź chze śchtó wjeśełe hody śwjećźicź, dyrbi śebi tamnemu adventśkemu śynkej śćhes wutrobu klinćźećź dacź: Waśćha měrnośćź budź śnajomna wśchitkim ludźom. Macźi, ja śym dźenśa khudych wopytował, a Bohu budź dźak, so je mi kubła tuteje śemje dał, so móźu druhim wobradźenje śćhihotowacź.

Jeho wocźi śo w hodownej radośćźi śwěćźeśchtej a ś jeho macźerneho wobliźa śybolesche śo też jaśna hodowna radośćź.

Śćhed pjećź a dwazyćźi lětami.

Bożodźěśćźowy śchtom na dwórnisćźu.

(Wěrne powjedańćźko ś pośledńjeje wójny.)

Lodojta śyma běśche w źeleśnićźnym wośu, 20 śkhodźenkow thermometer pokaśowaśche. My běchmy woblećźeni śwoju cźeńku wotnośćźenu draśtu, w kotrejź běchmy wjele njedźel dołho śćhed twjerdźiśnu Metź leźeli a potom śaźo nimale dwaj měźazaj dołho marśćhěrowali. To běśche wopomnjećźa hódna jěśba. — W Rouenje dośtachmy nahle śćhikaśnju, dźěl jatych hłuboko do naśćheho wótźnego kraja śćhewodźićź. — 15. dezembra běchmy wotjěli, a nětk mějachmy hiźo 24. dezembra a běchmy hakle w běhu dnja śćhes Barlin jěli. — W Franźowśkej wjele krócź wupuśćźene źeleśnićźne kolije běchu naś śadźerźeli. — Dawno śo hiźo cźmićźkaśche. Naśćh wós bě jara hubjenje wobśwětleny: Jedyn bajonet bě do wjećha śaśćhtapjeny, na kotrehoź natykadle bě kónź śwěćźki tyknjeny. — Hłuboke mjelćźenje knjeźeśche wo tym rumje; jenoź na wośowych deśkach hromadźe połoźene tśělby śćheźerćźachu a rjepotachu. — Moje myśle śćhebywachu domach w domiśnje. Ja śo tak wobźarowanja hódny bycź śdach, a śebje śam ś zyłej wutrobu wobźarowach, ja mějach tola cźim wjazy prawa k temu, dokelź wjedźećź njemóźach, hacź mi drusy tuto śćhećźelne dźělbraćźe popśćhachu.

Haj, cźeźko je kśćheśćźijanśkej wutrobje, tu lubu śwjatu Bożu nóź, daloko wot śwojich drohich domjazych śćhebycź dyrbjećź. — A cźi towaŕśćhojo w Franźowśkej běchu hiśćhćźe śbożownićźi hacź my. Woni dośtachu dary wot lubych rukow ś domiśny; woni śtajichu śebi hdźeźkuliź běśche hodowny śchtomik hromadźe; woni běchu hromadźe w cźopłych śćhebytkach, a śćhipiwachu śebi na źonu a dźěćźi, nana a macź, na dobycźe a měr. My běchmy w wótźnym kraju, a tola wjele hubjeńśćźi, hacź hdy bychmy w źuśym kraju byli. Podomnje myślachu śebi też najśkerje moji śobutowaŕśćhojo, hdyź po jich hłubokich śdychnjenjach, kiź woni dyś a dyś wuśtorćźichu, śudźach.

Lokomotivine wótre hwiśdanje śo śaśłyśćhećź da. To pak źaneho njemyleśche. My wjedźachmy, so śo k śaśtaniśćhćźu bliźachmy, wot kotrehoź śo źane śćhemeńjenje śa naś wocźakacź njemóźeśche. Jedyn śkónćźnje ś prózu wokno wocźini a won hladaśche. Najprjedy tykny jeno mały kuśk hłowy won, potom pak śo ś zyłym hornim cźěłom nacźahny. „Hodowny śchtomik!“ śawyśka wón do cźicheje śněhojteje nozy won. „Hodowny śchtomik!“ wołaśche wón ś hrimotazym hłośom do wośa nuts.

Kaź wot błyśka trjecheni wśchitźy horje pośkocźichmy, wśchitźy śo k durjam cźiśćhćźachmy; śa wokomiknjenje běchu wone wotewrjene, a my śtupachmy won. Haj, tam śtejeśche na peronje hodowny śchtom, wulki, mózny, śo błyśkotazy hodowny śchtom. Nětk móźachmy hiźo jenotliwe śwěćźki rośeśnacź.

Rućźe śo wośy wupróśdnichu, wśchitźy śhromadźichmy śo wokoło lubeho hodowneho śchtoma. My śćhehladachmy bohaćźe wobśadźane blida, wulke khany ś cźopłym winom a cźopłym piwom, ś kotrymź chźyśche naś lubośćź wótźneho kraja wokśćhewićź.

Wśćha śyma śo śabu. Cźopła źołmjeśche śo hiśćhćźe śćhed někotrymi mjeńśćhinami łód śymna krej śćhes źiły. — A jako jaśny derje klinćźazy źónśki hłóś śaśpěwa: „To je ta nóź, hdyź śjewiła śo Boźa wulka śćhećźelnośćź!“ śawyśkachu śta śylnych muźazych hłośow. Też tajźy, kiź běchu dawno wotwukli khěrluśćhowe hłośy śpěwacź, śobu śpěwachu; tón khěrluśćh śnajachu woni wot młodośćźe śem, hdyź też tu a tam wopaćźne śynki nuts śćhińdźechu. — To śpěwanje śćhumjeśche śćhes cźichu nóź k hwěśdojtym njebjeśam horje jako mózny śliw, kiź śbóźny cźłowśki dźak k Boźemu hnadnemu trónej horje njeśeśche. Duź śtyknychu śo te wot śymy śprośtnjene ruki, kiź ś wulkeho dźěła hiźo dawno wjazy śwućźene njeběchu, śo w modlitwje śtyknućź. Śśylśy cźiśteho dźěćźazeho hnućźa ś wocźow kapachu. Haj, śrjedźa w lodojtej śymśkej nozy cźehnjeśche śłóńćźne cźopłe nałětne pośtrowjenje do naśćheje wutroby, jandźelśke poźelśtwo bu nad nami wśchitkimi wěrne „Wam je śo dźenśa tón śbóźnik narodźił!“ Cźujachmy śwětłe hodowne wjeśele w naśćhich wutrobach.

Poźlednje khěrluśćhowe śynki běchu wuklinćźałe. Duź cźiśćhćźeśche śo zyła cźrjóda młodych knjenjow k blidam, rjane cźopłe kożuchi woblećźene, so bychu naś ś jědźu a picźom wokśćhewili. Kóźdy dośta wyśche teho jedyn dar: źigarowu trubku, cźopłe rukajźy, abo dobre knižki.

Ja běch śo, jako na dźělenje dźěśche, do cźakanśkej jśtwy podał. Tam móźach wśchitko wobkedźbowacź; tam bórśy pytnych do śćhpihela pohladawśćhi, kajki běch na pohladanje dźiwny, a śo njeśměł bjes śdźěłanymi cźłowjekami dźewjatnateho lětśtotetka po prawom bycź. Moja śaźwana broda, na kotrejź wjele lodowych śwěćźkow wiśaśche, wokoło wot śymy cźeŕwjenobruneho naduteho wobliźa; k temu hubjena pólna cźapka, wotnośćźena draśta, śtara pólna bleśćha; tam mějachu śa dźiw hdy śkładnośćź, wojakow, kiź śymśki pólny cźah śobu cźinja, w bliśkośćźi wohladacź. Ale dołho śpodźiwne wobhladowanje njetrajeśche, bórśy něćhtó ke mni rěćźeśche, a běch wobdaty wot wulkeje cźrjódy, kiź běchu wećźipni a chźychu něśćhto nowe naśhonićź. Młoda knjeni, ke mni śtupi, ja ju hiśćhćźe dźenśa śćhede mnu widźu, hacź je runjeź telko lět śo minyło.

„Wy mi njećźeknjećźe!“ wona praji, „tu je waśćhe wino a waśćh dar.“ Ja wśchitko ś dźakom wśach; bohużel śym pak pośdźiśćho rjanu trubku w Nancy śhubił.

Poł hodźiny pośdźiśćho śedźachmy śaźo w wośu. Ale cźichośćź wjazy njekńjeźeśche a śymu lědy cźujachmy. Jedyn hodowny khěrluśćh po druhim śaklinćźa, potom śebi wo hodownym śwjedźenju w domiśnje powjedachmy a jako bu śkónćźnje na ranje měr, běchu naśćhe myśle měrne a wjeśełe. My dźě běchmy też hodowny śwjedźeń śwjećźili a hodowny śchtom běśche śo nam wot wótćźinśkeje lubośćźe wuhotował.

Mi je tón dźeń njeśapomnity wośtał a też wośtanje.

Na nowe lěto.

Hłóś: Nětk wjeśełećźe śo śćheśćźijenjo.

Nětk ś dźakom naśad pohladnu
Do śańdźeneho lěta,
Ty śdźerźa naś śam ś pomozu
Mój Boźo, Knjeźe śwěta,
Haj, twoja hnada, dobrota,
Śe naś hacź dotal śdźerźała,
Śa wśćho naśćh dźak cźi śpěwam.

Nětk chźemy ś hnutej wutrobu
Do nowoh' lěta śtupićź,
Ty budźeśćh naś śam ś lubośćźu
We nowym lěćźe wućźićź:
„Śchto cźinićź mamy? wośtajićź?“
To chźył nam ś hnady pośtajićź,
Śśo hrěchow wośtajili.

Chźeśćh lěto źohnowanja dacź
Po twojej wótźnej radźe;
My chźemy ś twojej ruki bracź,
Ty dawaśćh wśchitko w hnadźe;
My podamy cźi źyle śo,
Daj ty nam, śchtoź je dobre wśćho,
Nětk we tym nowym lěćźe.

Chźe twoja mudośćź dopuśćhćźićź
A ś cźeŕpjenjom naś khośtacź,
Cźi chźemy wśchitko porućźićź,
A tebi śwěrni wośtacź;

Njech nješemy kschiž swólniwi,
My smy wschak k temu hotowi,
Kaž Jesuš nošył běšche.

Wo jene pak tež prošymy,
Mój Božo, chzył so smilicz,
Sdźerž naš, so w prawej wěrje smy,
So hrěchi móhli hidźicz;
Jón strowy rosom spožcz ty nam,
So spósnacz móže kóždy sam,
Schto ske je abo dobre.

Wo wschědny khlěb tež prošymy,
O Wótcže, twoje dźěczi,
We modlitwje czi nošymy,
Kiž k njebju horje rěczi,
Najšmilnischi, ach wušłysch naš,
So mamy žiwnoscz kóždy czas,
Žiw naš tež w tutym lěczi!

Sdźerž, Jesu, twoju zyrkej sam,
Sso natwaricz w njej móhli!
Daj žohnowanje wučerjam
W zyrkwi a tež w schuli,
Jim žohnuj swěrne dźěłanje,
Kaž cźělne, tak tež duchowne,
Jich wušyw Božoh' słowa!

Tež spožcz nam swěrnych pschecźelow,
Kiž sprawnje s nami měnja,
A dobrych swěrnych šušodow,
Kiž dobroty sej cźinja:
Njech wěra, luboscz, nadźija,
Tu bjes nami so pschisporja
A wobsbožuje kóždoh'.

Naschemu kralej sbože daj,
So swój lud derje wodźi;
Naš žohnuj, serbski lud a kraj,
So w serbskim duchu khodźi,
Wschěm njepschecźelam wobaraj!
Měr, luboscz wschitkim podawaj,
So by so derje měli!

Chzesch pak naš Božo wotšal wsacz
We tutym nowym lěcze,
Dha chzył nam s hnady sbóžnoscz dacz
We tamnym rjeńschim swěcze,
A spožcz nam tam twój sbóžny raj!
To njech je „hanjeń", njech je „haj"
We wulkim nowym lěcze.

E. H.

Postrow sa lube nowe lěto.

Stare lěto běšche k kónzej khwatało. Hischcze někotre hodźiny, dha pschipowjeda stary swón horkach na zyrkwinej wěži to lube nowe lěto. Czěmne sněhowe mróczele wišachu na njebju a jenož słabje móžesche měšaczk dróhu wobswětlicz, kotraž psches holu, łuki a pola do wsy wjedźesche. Jena žona w schěrej drascze, se schlewjerjom wokoło hłowy pomałku po drósy dźěsche. Wona wupschestrě swoju ruku na te nadźijepołne selene sywy, kiž pod lohkim sněhowym krywom symske spanje spachu a wot kotrychž ratař žohnowane žnč wočakowasche, a schepny: „Ssywy, łuki, schtomy a kerki, waš budźe naléczo k nowemu žiwjenju wubudźicz. Tola, schtó, njebudźa waš snano deschcz abo krupy sanicźicz, njebudźe snano horze Boże słónczko wušmalicz?" Jako běšche schěra žona k prěnim khěžam wsy pschischła, sašo pschi sebi dźesche: „Murki a cźischi ludźo nowemu lětu napschecźiwo hladaju. Njewěscze dha wy, so móže woheň abo torhaze žołny rěki wasch dom sanicźicz, smjercz a khoroscz waš domapytacz, wina a hrěch wasch dom skasycz?" Tak ta žona — staroscz — pokhmurjena dale kroczesche, pola hětow, hrodu, zyrkwje a schule nimo a wschitzy wobydlerjo wsy cźujachu, so běšche staroscz wo jich durje a wutroby klapała a kóždy se stysknej wutrobu so praschesche: kajke nowe cźežke cźerpjenja budźe nam nowe lěto pschinjescz? Ta žona w schěrej drascze — staroscz — dale a dale kroczesche, so by zyku semju pschekhodźiła, pschetož hdźe by žana staroscz njebyła? —

„Tam, hdźež so pucze kschižuja, jej tsi swětłe jandźelske schtalty napschecźiwo stupichu; wone rěkachu wěra, luboscz, nadźija. „Ssy ty cźłowske wutroby se staroscźemi a s bojoscźu sa nowe lěto napjelniła", tak dźachu jandźeljo k staroscźi, „dha pschińdźemy my a pschiwołamy wbohim cźłowjekam: »Cźišńcze wasche staroscze na teho Knjesa«." Hdyž smědźa wěra, luboscz a nadźija waš psches to lube nowe lěto pschewodźicz, dha dyrbi staroscz twochnycz. My damy wam k troschtej sa wasche podrožnistwo psches nowe njesnate lěto tsi pobožne schpruchi sobu, jako najlěpsche dary; wone rěkaju: „Njeboj so, wěř jenož!"
„Luboscz nihdy njewupanje."
„Nadźija njesahanibi."

To je mój pschecźel.

Běšche to sapočatk tuteho lětstotka, jako so duchowny Selmer s pucźowanja do Göhrena pola Woldeyka w Meklenburgskej wróczi. S korczmy, nimo kotrejcz dźěsche, dźiwje spěwanje klinczesche. Selmer sastupi a kasasche harowazym towarscham domoj hicz. Dobre stare waschuje jemu k temu prawo da. Jenož jedyn młody pachoł něschto napschecźiwo praji. Sa njeho Selmer najlěpschi srědk s teho schprucha snajesche: „Hłuposcz tczi młodźenzej w wutrobje; ale prut khostanja wučěri ju daloko wot njeho!" a jón nałožowasche. 21. augusta 1866 duchowneho Selmera khowachu, hdyž běšche hacz do 90. lěta swoje sastojnstwo swěru sastawał. Tsjo synojo a dźesacz dźowkow jeho k rowu pschewodźachu, kaž tež zyła wošada. Jako chzychu kaschcz dele puschcźicz, stary muž pschistupi a płakajo praji: „Tón běšche mój pschecźel." A to njeběšche žadyn druhi, hacz tamny khostany pachoł, kotryž schědźiwe włosy s cźescźu noschesche, dokelž běšche so tehdom khostacz dał.

Kak je to zyle hinak w naschim cźasu. Młodoscz so wjazy njecha khostacz dacz — a starschi sebi myšla, so so jich synkej wulka kschiwda stanje, hdyž so prut po tym słowje swjateho pismа trjeba, dokelž maju swoje dźěczi, hdyž su lědy se schule, hižo sa samych knjesow.

Doslowo.

Pjate lěto je nasche njedźelske łopjeno „Pomhaj Bóh" s Božej pomozu dokonjało. W sańdźenym lěcze je tež wschelake pscheměnjenje sa naš pschischło. Luby sastojnski bratr dr. Sella, kotryž je psched 5 lětami nasch njedźelski cźasopis po pschikładźe tajkich němskich spisow sałožił, so bychu Sserbja w swojej maczěrnej rěczi swoje njedźelske natwarjaze cźitanje měli, je wot redaktorstwa wotstupił, dokelž farske město w Meranje w Tyrolskej nastupi; my s dźakuej wutrobu na to spominamy, schtož je sa naš był a cźinił. Na jeho město je podpisany jako samolwity redaktor stupił a sastojnskaj bratraj Heńczka a Mrósak-Rychwałdski staj luboscźiwje soburedaktorstwo na so wsałoj. Jimaj pschi kónzu lěta s zyłej wutrobu dźak praju sa wscho prózowanje w sańdźenym lěcze, hnuty dźak tež lubym serbskim soburspisacźelam, kotsiž su se swojimi rjanymi khěrluschemi a natwarjazymi nastawkami duchownu zyrobu sa nasch lud do nascheho spisa w wótcźinskej luboscźi pschinoschowali s tym pschesswědcźenjom, so dyrbi so lěkarstwo sa duschu ludej w maczěrnej rěczi podawacz, so móhło so jako prawa posylnjaza móz wopokasacz! My wschitkich naschich pschecźelow prosymy, so bychu swoju luboscz naschemu „Pomhaj Bóh" tež dale sdźerželi a nasche wotpohlady tež w nowym lěcze podpjerali a naschemu „Pomhaj Bóh" hischcze wjazy durjow do serbskich domow wotewrjeli jako póslej praweho měra a sboža. A w tej myšli wupraju wschitkim lubym pschecźelam a cźitarjam po dobrym starym serbskim waschnju swoje nowolětne sbožopschecze! „Ja Wam pscheju wjele sboža na to lube nowe lěto, cźiłoscz a strowoscz, dołhe žiwjenje, Boži měr, Božu hnadu, Boże žohnowanje a wschitko, schtož Wam trěbne je na cźěle a na duschi, na kuble a na cźescźi — a na posledku tež tu wěcznu sbóžnoscz.

W Budyschinku, 1. dźeń wulkeho róžka 1896.

J. Gólcz, farař.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku; soburedaktoraj: farař Heńczka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcz a naklad Ssmolerjez knihicźischczernje w Budyschinje.

Bonhaj Bóh!

Czißło 2
12. januara

Lětnik 6.
1896.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

1. njedźela po tſjoch kralach.

Pſ. 31, 16: Mój czaß ſteji we twojej ruzy.

Mało kroczelow ßmy hakle do noweho lěta czinili; ſe wſchěm wjeßelom a boloſczu, ſ nadźiju a ſtaroſczu wone hiſchcze czěnne pſched nami leźi. Duž budźmy hotowi a ſtykńmy ßebi ruzy a prajmy: Mój czaß ſteji w twojej ruzy. To je rjane ßłowo na nowe lěto, jednore a ſroſymliwe ſa kóždeho, powuczaze ſa wulkeho a małeho. To ßłowo je nam kſcheſczijanam, kotſiž mamy źiweho Boha, kotryž je wſchitke włoßy na naſchej hłowje pſcherachnował, bjes kotrehož wole źadyn wróbl ſ tſěchi njepadnje, wuczinjena wěz Njeſapomńmy pak, ſo tajke pójnacze njeje wot człowjekow aniz pſches człowjekow, ale pſches ſjewjenje źiweho Boha do ßwěta pſchiſchło. Póhanjo hacź do dźenßniſcheho dnja niczo wo tym njewjedźa, ſo jich czaß w Bożej ruzy ſteji; pak ßebi woni myßla, ſo ſteji w jich ßamßnych rukach a ſo móża po ßwojim ſpodobanju ſ nim czinicź a ſkutkowacź, kaž ßo jim ſeſdanje — pak ßebi myßla, ſo jich czaß w rukomaj druhich mozow ſteji, njech ßu to ßurowi knjeża, mózni njepſcheczeljo abo ſłi duchojo. Skónczuje je jich wjele, kotſiž ßebi myßla, ſo jich czaß ſteji w rukomaj pſchipada, ſleje hodźiny, njeſbożowneho wotßuda. W Iſraelu ßamym, hdźež běſche ßo Bóh ßam ßwojemu ludej ſjewił, wjedźachu: Mój czaß ſteji w Bożej ruzy. W tym ßo jaßne pósnacze ſjewi: Bóh je mi kónz wottyknył a tón też woſtanje. A kaž wo człowjekach, tak wjedźachu wo ſemi, ſo w tym wot teho Knjeſa poſtajenym czaßu ßwój kónz ſměje. To pósnacze běſche mužam ſtareho ßluba wulka hnoda. Hdyž běſche David w 139. pſalmje prajił: Twojej wocźi ſtej widźiłej tón njedokonjany płód mojeho czěła, a běchu wſchitke dny do twojich knihow ſapißane, kotrež bycź dyrbjachu a tych ßamych hiſchcze źadyn tudy njeběſche — ſawola wón ſ dźaknym wjeßelom: Kak drohe ßu wſchede mnu, Bożo, twoje myßle! Kak wjele dróźſche dyrbjałe nam kſcheſczijanam tajke myßle Boże bycź, dokelž je nam Bóh w Khryſtußu prawje jaßnje ſjewił, kak wyßoko ßmy pola njeho ważeni, kak wón naß ßwěru hlada a naß ſe wſchěm, ſchtoż ßmy a mamy, aiz jenož w ßwojimaj rukomaj, ale też na ßwojej wutrobje noßy. My móhli ßebi myßlicź: Njeje naſcha ſemja w wulkej ſtwórbje a na ſemi bjes tyßaz milijonami jenotliwy człowjek kaž próſchk, kaž krepka w morju? A tola: Też naſch czaß w Bożej ruzy ſteji. Njeje nam Bóh ſjawnje ſjewił, kak wěſcze wón czaß wotměri a wſchitko w prawym czaßu wuwjedźe? A kak běſche tón ſbóżnik pſchi kóždej kroczeli ßwojeho źiwjenja wot teho pſcheßwědczeny: Mój czaß w Bożej ruzy ſteji. „Moja hodźina (ſchtunda) hiſchcze pſchiſchła njeje — hlaj, hodźina pſchińdźe.“

Też my wěmy: Naſch czaß w Bożej ruzy ſteji. Ale ſo my to wěmy, hiſchcze njewuczini, wjele bóle wot teho wotwißuje, hacź to ßłowo ßwoju móz nad nami wopokaże. Lubi bratſja a ßotry, wopomńcze: Wěrcze mi, ſo niz jenož dźeń a hodźina waſcheho kónza je zyle wěſcze wot Boha poſtajena, ale też, ſo kóždy wokomik waſcheho źiwjenja w jeho ßylnej ruzy, kóżda kroczel pod jeho hnadnym wo-

dźenjom steji? Wěricźe wěscźe, so w Božim wodźenju žaneho pschipada njeje, — so błysk, kotryž s mróczałkow ßapnje, wichor, kotryž wuje, tyßazy po sdaczu małe pschicziny kotrež maja tola tajke wulke sczěhwki sa jenotliweho a sa zyłe ludy, — wěricźe wy woprawdźe, so to wschitko, w wschehomóznej ruzy žiweho Boha steji? A, luby ßobuschescźijano, wěrisch ty woprawdźe, so twój czaß tež niz w rukomaj druhich człowjekow a druhich mozow leži? Spytowanje k temu je blisko. Kelko dźěłaczerjow a ßłužobnych je w rukomaj nießwědomliwych knježich, kelko žonow a dźěczi w rukomaj ßurowych mužow a nanow! To je spytowanje blisko ßo praschecz: Hdźe je nětko nasch Bóh? Ale pscheczitaj ßebi 31. psalm, kotryž je runje s tajkeho spytowanja rodźeny. Tež psalmista je wot njepscheczelow wobdaty, kotsiž jemu sa czesczu a žiwjenjom steja, pschi tym wschěm praji wón: „Ja ßo sraduju a swjeßelu ßo na twojej ßmilnosczi, so ty na moje hubjenstwo pohladasch. Ja mam nadźiju k tebi a rjeknu: Ty ßy mój Bóh!“ Hodźina dóńdźe, w kotrejž wschitzy, kotsiž na teho Knjesa czakaju, nashonja, so je tón Knjes ßwěrny, so žadyn pschipad, žana człowska ßylnosczi nad nami mozy nima, ale so nasch czaß w Božej ruzy steji, so ani nětczische ani pschichodne naß wotdźělicz njemóže wot luboscze Božeje. Wěrisch ty to woprawdźe? Potom wsdaj ßo tež wschitkich stysknjwych staroszczow, wscheje póhanskeje bojoscze; dowěr ßo temu, kotryž modlitwy wußłyschi, kotryž kóždu kroczel se ßwojim wóczkom wodźi a naß žanu hodźinku nascheho žiwjenja se ßwojeje ßwěrneje ruki njepuschczi.

Teho dla pak je tež nusne, so ja ßwój czaß ßam se ßwojej wolu do jeho ruki położu, so ja pschestanu ßam na ßebi roskasowacz, so ßo teho wostaju ßam ßwój ßwobodny knjes bycz, so ja ßwoju wolu a wutrobu a s tym ßwoju ruku a nohu, ßwoje wóczko a wucho, wschitko schtož mam a ßym, jemu ßamemu pschewostaju. Bóh je człowjeka ßwobodneho stworił, teho dla móże wón hinak, hacz Bóh chze. So bych jemu wschitko schtož ßym a mam, pschewschewostajicz mohł, dyrbju ja najprjedy ßwoju njemóz bjes Boha, ßwoju khudobu a hrěch, ßwoje zyłe hubjenstwo bjes Boha, hubjenosczi ßwojich ßamowuswolenych puczow pósnacz, kak ßo wokoło błudźu, so žaneho woprawdźe sbožowneho dnja nimam. A potom dyrbju tej ruzy sesnacz, do kotrejuž dyrbju ßwój czaß położicz. A so mohł ßebi jej zyle blisko wobhladacz, je jej Bóh w Khrystußu Jesußu ßam na semju dele wupschestrěł. Wón je ta ruka, do kotrejež móżesch ßo stroschtnje podacz. Tón, kotryž ßo w Bethlehemje sa tebje człowjek sczini, kotryž 33 lět na semi khodźesche a je dobrotu czinił, so ßlepi widźachu, khromi khodźachu, hłuchi ßłyschachu, so buchu wußadni wuczisczeni, kotryž morwych sbudźi a khudym evangelijon prědowasche, kotryž na kschižu sa tebje wumrje a dźenßa hischcze s wupschestrjenymaj rukomaj wschitkim pschiwoła: Pójcze ßem wschitzy, kiž wy sprózni a wobczeżeni scze! — wón je ta ruka Boża, do kotrejež dyrbisch ßo położicz. Jemu ßo pschepodaj połnje a stroschtnje; njedaj jenož Bohu s jeho rukomaj twoje žiwjenje sapschimnycz, tež ty dyrbisch twój czaß, twoje žiwjenje, twoju wutrobu a twoju wolu do Božeju rukow położicz, tón pucz hicz, kotryž wón tebje wjedźe, ßwěrny bycz w twojim powołanju, runjež je niske psched człowskimi woczemi — tež we wschěm horju ßo do ßwěrneju rukow Jesußoweju położicz a proßycz: Twoja wola ßo stań! Mój czaß steji w twojej ruzy!

Hamjeń.

Žalosßne dny w měsczе Altona.

Psched wjazy dyžli sto lětami bě w měsczе Altona pobožny prědař, s mjenom Sasse, žiwy. Wón ßo njebojesche tych, kiž czěło morja, duschu pak njemóža moricz; wón ßo bojesche skerje teho, kiž móže czěło a duschu w heli skasycz. Teho dla prědowasche wón Boże ßłowo se wschej wjeßełosczu a njebojesche ßo, wulkim a małym, bohatym a khudym wěrnosczi prajicz. To nichtó druhi lěpje njewjedźesche, hacz radny knjes Hofleben. Wón bě jara bohaty muž a mějesche teho dla w měsczе wulku móz. Wscho po jeho woli dźěsche. Jenož jeniczki człowjek dźěsche czicho a wjeßele po ßwojim puczu wo móz a bohastwo radneho knjesa ßo njestarajo. To bě prědař Sasse.

Radny knjes lubowasche błyschczate ßwjedźenje a ßwětne rosproschenje. Wón mějesche ßo, kaž tamny bohaty muž wschědnje derje w kraßnym wjeßelu. Pobožny prědař, kiž po Božim ßłowje tajke žiwjenje ani lubowacz ani sa kschescźijanske měcz njemóžesche, mějesche sa ßwoju pschiß łuschnosczi, bohatemu a nahladnemu mužej, kaž husto by składnosczi była, pscheczelniwje, ale pak tež khutnje wo tym wěrnosczi prajicz. Jako ßo to jemu saßo sta, wotmolwi radny knjes hněwnje: „Ja praju to wam sa wschón pschichod, knjes prědarjo, swonkach zyrkwje njedam ßebi s zyła žaneho prědowanja lubicz. Prědujcze moje dla s klětki tak wjele a tak dołho hacz chzecze, ale s tym je doszcz. Njeczinicze-li po tym, budźa waß na prawy pucz pschiwjesczi a to tak, so budźecze hischcze dołho na to spominacz. Prědař snapschecźiwi s czichej myßlu, ale khutnje: „To drje njeje nusne, mje na prawy pucz pschiwjesczi. Bohu budź dźak, ja ßym na tutym puczu. Mi je pak jara žel, so dyrbju wam prajicz, so scze wy na wopacznym a słym puczu. Wy dyrbicze měschczanow na pucz bohabojasnosczе, porjada a dobrych poczinkow pschiwjesczi. Wy pak ludźom hubjeny pschikład dawacze a jim pokasacze, kak ßo njedźela wotßwjeczuje, kak ßo brjuch pschibóh czini a kak maja ßo wot ßwjateho evangeliona wotwobroczicz. Wysche teho njemóžu w tym powołanju, kotrež je mi mój Bóh a sbóżnik dał, mjelczecz. Ja chzu a budu ßwój rt wotewricz, tak derje, hacz samožu, a po Božim ßłowje wuczicz a khostacz, napominacz a troschtowacz, kaž je to prawje.“

Radny knjes ßo wot prědarja hněwny wotwobroczi a dźěsche roshorjeny prjecz. Kaž wulka běsche jeho móz, wón ßo njebojesche temu mužej něschto naczinicz, kiž pod Božim schkitom stejesche a kotrehož wschitzy sprawni měschczenjo wutrobnje lubowachu. Wón chzysche ßo na nim wjeczicz. Prědař Sasse mějesche tež ßwoje wjeßele a radny knjds bě rosßudźeny, jemu te ßame do zyła skasycz.

Njedaloko wot zyrkwje, w kotrejž Sasse prědowasche, ležesche małe ßydlischczo, na kotrymž schěsczi abo ßydom khudobnych a na poł rospadanych hětow stejesche. Tuto ßydlischczo s tymi khěžkami ßłuschesche městu Altona. Dokelž ßebi nichtó tute khudobne twarjenje najecz a měszczanska rada je ani wuporjedźicz ani s nowa natwaricz nochzysche, běchu wot wjazorych lět ßem prědarjej dowolili, je sa ßmilne wotpohlady wužicz. Wón ßam sa ßwoje pjenjesy a sa ßmilne dary ßwojich pscheczelow a woßadnych tute hěty wuporjedźicz da a jstwy s domjazej nadobu wuhotowa. Potom bě wón do nich khude, stare wudowy a wopuschczene ßyrotki pschiwsał. To ßydlischczo běsche tak prawje jeho wutrobna wjeßełosczi a radosczi. Tu pschebywasche wón někotru hodźinku, rěczesche s tymi žonami wo Božim ßłowje, spěwasche a hrajkasche s lubymi dźěczatkami. Hdyž by prědař Sasse pschischoł, bychu wulzy a mali w khudobnych hětach pódla zyrkwje wyskali. Tehdom tam schtyri wudowy bydlachu, jedyn khudy wobstarny poßłužobnik, kiž bě na bitwischczu nohu shubił, a ßydomnacze ßyrotkow. Žiwnosczi sa tute 22 woßobow bu wot ßmilnych darow, kotrež prědař w měsczе Altona sběrasche, sapłaczena. Tute dary wschak njedoßahachu, ale schtož pobrachowasche, bu pschezo prědař Sasse jako „njesnaty pscheczel“ pschidał. Kóždy w měsczе derje wjedźesche, schtó je tutón „njesnaty pscheczel“, ale nichtó njerěczesche wo tym, ani jeho mjeno njemjenowasche. Jena tutych schtyri wudowow, rosomna, pilna a pobožna žona bě sa macz wbohich ßyrotkow, wobstarny poßłužobnik pak s jich wuczerjom. Wón wschak móžesche jenož s wulkej nusu a prózu czitacz a pißacz, ale sa to móžesche rjane bibliske stawisny se stareho a noweho testamenta tak duschnje a derje powjedacz, so mějesche prědař Sasse ßwoje wjeßele na tym.

To wjeßele běsche, kotrež chzysche sły radny knjes prědarjej skasycz. Jedyn dźeń duchownemu wot měszczanskeje rady list pschinjeßechu. Wón bě 17. februara 1711 pißany a w nim stejesche,

so dyrbi wón sa schtyri njedźele ßydlischczo a khěžki wurumowacź, dokelž maja sa druhe wotpohladanje ßłužicź. S wulkej srudobu hischcze nashoni, so chzychu sabawny dom a rejwansku łubju na tamnym ßydlischczu, kotrež bě jemu tak lube a drohe, natwaricź. Wón dźěsche hnydom k měsczanoscze a proschesche wo wróczenje tuteje pschikasnje. Tón pak pokasa jeho na radneho knjesa Hofleben, kiž měješche tu wěz w ruzy. Duchowny khwatasche hnydom k njemu. Po dołhim czakanju bu wón k njemu dowjedźeny a jako bě jemu ßwoju wěz powjedał a wutrobnje proßył, so by ßo nad khudymi wudowami a ßyrotkami ßmilicź chzył, wotmolwi Hofleben: „Derje, chzu wam k lěpschemu ßwój hłóß wotedacź, hdyž wy te ßłowa wróczo wosmjecze, kotrež scze psched krótkim ke mni prajił, so ja měsczanow k czertej wjedu.“

„Ja ßo njedopomnju, so ßym tajke ßłowa k wam rěczał“, snapschecźiwi duchowny.

„Hdyž tež runje tuto ßłowo njejscze trjebali, wascha rěcź tola na to dźěsche“, prajesche radny knjes. „Wy wosmjecze po tajkim tele ßłowa wróczo?“

„S wutrobu rad“, wotmolwi Sasse, „hdyž scze wy ßwoje žiwjenje a khodźenje pscheměnił.“

„Ja njetrjebam niczo pscheměnicź, tež na to njemyßlu“, wotmolwi bohaty muž, „ale wy dyrbicze wuprajicź, so ludźi na njeprawe pucze njewjedu.“

„Hdyž wam prawje rosymju“, ßo duchowny praschesche, „žadacze wy, wote nuje ßłyschecź, so wy ludźi na pucź do njebjeß wjedźecze?“

„Do njebjeß? to nochzu prajicź, ale s najmjeńscha niz na pucź do hele. Wy móžecze ßebi myßlicź, schtož chzecze; ja pak ßebi myßlu, so ßym na prawym pucźu a chzu na nim wostacź.“

„Scze wy tež teho wěsty“, woprascha ßo pobožny duchowny s hnutym hłoßom, „so wy po pucźu do njebjeß khodźicze? Hdyž Bóh waß w tutej nozy wotwoła, wěscze wy zyle wěscze, so budźe wasch dźěl a herbstwo pola tych, kiž ßu w pobožnoscźi a sprawnoscźi temu Knjesej ßłužili?“

Bohaty radny knjes khwilku mjelczesche. Jeho ßwědomje rěczesche wótsischo, hacź so by wón na tuto praschenje „haj“ wotmolwicź mohł. Potom wón dźesche: „Wy myßlicze ßebi po tajkim, so ßym shubjeny a satamany?“

„Ně, nanihdy“, snapschecźiwi Sasse. „Wy stejicze hischcze w czaßu Božeje hnady. Krej Jesom Khrysta, Božeho Ssyna, kiž je hrěchi zyłeho ßwěta njeßł, móže tež waß wuczischcźicź. Ale wy dyrbicze pokutu czinicź, wot waschich hrěchow ßo wotwobroczicź a ßo k temu ßwěrnemu sbóžnikej pschiwobroczicź. Hdyž wy to njeczinicze, dźecze wěcznemu skaženju napschecźiwo. Czeho dla chzecze wy to? Jesuß je swólniwy, waß horje wsacź a wam wschě hrěchi, kiž scze wy pschecźiwy Bohu a człowjekam czinili, s hnady wodacź.“

„Ja, ja ßym hrěschił pschecźiwo Bohu a człowjekam?“ wołasche radny knjes s wulkim hněwom. „To je pschewjele, mi tajke hanjenje prajicź. Dźicze, mój knježe! Ja nochzu wot wascheho prědowanja niczo wjedźecź, nochzu s wascheho rta žaneho ßłowczka wjazy ßłyschecź. Sa schtyri njedźele dyrbja khěžki a zyłe ßydlischczo pódja zyrkwje wurumowane bycź.“

Wjele měschczanow ßo hischcze prózowasche, wot měschczanskeje rady pscheměnjenje wuskutkowacź. Ale to niczo njepomhasche. Radny knjes Hofleben bě twjerdźe rosßudźeny, duchownemu Sasse jeho wjeßele do zyła skasycź. To běsche 13. měrza lěta 1711, schtyri dny do teho czaßa, so dyrbjesche ßydlischczo wurumowane bycź. Duchowny bě hižo pschihoty czinił, ßwojich wulkich a małych lubuschkow ßam do ßwojeho doma wsacź. Duž pschepoda jemu bohaty měschczan a dóńzać, s mjenom Büchlar, khěžku a sahrodu, kiž jemu ßłuscheschtej a běschtej hodźinku wot města Altona sdalenej. Khěžka bě, kaž sa khude wudowy a ßyrotki natwarjena a a sahroda wobydlerjam doscź ßadu a warjenja poskiczesche. Mała łuka dyrbjesche hischcze dźěczom městno k hrajkanju bycź. Mischtr Büchlar ßo wobarasche sa tuto ßydlischczo jeniczki krosch bracź. „Ja dyrbjał ßo bojecź“, prajesche wón, „so Bóh luby Knjes wschěm mojim dóńzam rospadacź dawa, hdy bych jeniczki krosch sa to wsał.“

16. měrza lěta 1711 ßo dźiwny czah s měschczanskimi wrotami won hibasche. Do prědka w ßwojej měschniskej drascze duchowny Sasse dźěsche. Wón spěwasche s jaßnym hłoßom 23. psalm: „Tón Knjes je mój pastyř, na niczim ja nusu njesměju.“ Sady njeho macź ßyrotow dźěsche, najmjeńsche dźěczatko na ßwojimaj rukomaj mějo. Dwě druhej dźěsczi, jeje drasty ßo dźeržo, s njej běžeschtej. Potom tsi druhe wudowy pschińdźechu, s kotrychž kóžda sa ruku dźěczo wjedźesche. Na to pschińdźechu drohe dźěczi dwě a dwě hromadźe. Na poßledk poßłužobnik stupasche a dźeržesche na porjad mjes dźěczimi. Wulka ludowa czrjóda ßo seńdźe, czah wohladacź. Sprawny Büchlar czah psched durjemi powita. Jako duchowny Sasse psches proh pschekroczi, praji wón: „W mjenje teho Wótza a Ssyna a ßwjatebo Ducha! Tuto městno dyrbi „Christiana“ rěkacź, pschetož wono budźe templ Jesom Khrysta a wobydlenje jeho dźěczi.“ — „Hamjeń!“ prajesche mischtr Büchlar; „hamjeń!“ wołasche zyła czrjóda s wulkim a hnutym hłoßom. To bě wjeßely dźeń sa pobožnego duchowneho a jeho pschecźelow. Dokelž bě mile nalětne wjedro, zyłu czrjódu na łuzy shromadźi, dźeržesche hnujazu rěcź a městno s modlenjom a spěwanjom poßwjecźi. Mischtr Büchlar bě khofej a khlěb sa wokschewjenje pschihotował. Sbožowny duchowny a jeho pschecźeljo, wudowa a ßyrotki wjeßely a lubosny ßwjedźeń ßwjecźachu.

Dołho njetrajesche a khudobne khěžki pola zyrkwje buchu swottorhane. W spočatku 1713 bu wulkotny sabawny dom na tym ßamym městnje natwarjeny, hdźež běchu psched krótkim hischcze wudowy a ßyrotki teho pobožnego duchowneho bydlike. W domje bě wulka a pyschna rejwanska łubja, kotruž radny knjes Hofleben ßam s wulkim pyschnym balom poßwjecźi. Pschi tym wino a piwo s rěkami běžesche a woni wyskachu a harowachu s wulkim hłoßom. A pschi tym njeběchu tak sbožowni, kaž bě duchowny Sasse se ßwojimi pschecźelemi na tamnym nalětnym dnju na łuzy był. (Skónčenje.)

Troscht sa žarowazych.

W Barlinje je ßo psched krótkim wopomnjecza hódne evangelske towarstwo wot kscheścźijanszy smyßlenych muži sałoźiło, kotrež chze žarowazym troschtowaze liscźiki rosdźělecź, hdyž je jim ßmjercź lubeho wsała. To je woprawdźe rjane ßwědčenje bratrowskeje luboscze, kotraž chze tehdom bližschemu s njebjeskim troschtom blisko stupicź, hdyž ßo wutroba wopuschczena czuje a człowski troscht pomhacź njemóže. Duž tež je to towarstwo na kóžde waschnje podpjeranja hódne a my ßmy teho pscheßwědčenja, so tež te woprawdźe hnujaze a troschtowaze liscźiki w Sserbach rosschěrjenje namakaju. Spomnjene towarstwo je hižo wulku liczbu tajkich liscźikow dźiwajo na wschelake pady wudało a my podamy w ßerbskim pscheložku někotre tajke troschtowaze liscźiki, so bychu temu, kotryž ßo ßnano runje s tajkej srudobu noßy, s troschtom byłe a druhemu s powuczenjom, kak ma ßo troschtowacź, hdyž ßmjercź tež junu wo jeho durje klapa, kotraž wschak nimo žaneho doma njeńdźe. S rjanej nadźiju napjelni naß scźěhowazy liscźik, wot teho towarstwa wudaty s tym napißmom:

Saßowohladanje!

1. Kor. 13, 12. My hladamy nětk psches schpihel w potajnym ßłowje, tehdy pak wot wobliczа k wobliczu.

Saßowohladanje! Wohladamy ßo junu saßo? Wohladaja ßo wschitzy saßo, kotrychž luboscź sjednocza, kotrychž pak je ßmjercź dźěliła? A budu tež ja we wěcznej domisnje s nowa k wam ßo stowarschicź, wy moji lubi, kotsiž scze wy domoj saschli? Moje towarstwo s wami běsche tajke krótke. Ja waß lědy prawje wažicź nawuknych. Ja ßym wam wjele winojty wostał. Ja ßo wam doscź dodźakował njejßym sa wasche njeliczomne dobroty. Ja dyrbju hischcze shonicź, hacź scze mi to, schtož ßym nad wami shrěschił, wodali. A zyła połnoscź nascheho dowěrjenja bjes nami hakle sakczěwasche, jako wy domoj sańdźeschcze a prawe roswiwanje teho, schtož w naschim žiwjenju ßo k njebjeßam wobroczi, najrjeńscheho po tajkim, najßwjecźischeho, najlěpscheho — ßo hakle sapocza, hdyž ßmjercź rjane kczenja rosbi. O, wy moji lubi, kotrychž ja s najdróžschimi wschitkich mjenow, kotrychž ja nana, macźeř, bratra, ßotru, ßyna, dźowku, mandźelskeho, mandźelsku, pschecźela, kotrychž ja stajnje s luboscźu a žedźenjom mjenuju: směju ja waß saßo?

Czim móznischa je ßmjercź wokoło naß, czim móznische je žiwjenje, kotrež je nam Khrystuß pschinjeßł. Psched Bohom ßu woni žiwi, naschi lubi semrjecźi. Czi, kotrychž ja lubuju, njejßu saniczeni, woni tu ßu; sa mnje tu ßu, kaž ja sa nich tudy; hromadźe ßłuschenje w luboscźi, kotrež ßo nihdy njepscheměnja, rukuje sa hromadźe pschińdźenje we wjeßelu, kotrež kónza nima. Kaž ja waß namakach na semi bjes teho, so bych waß

pytał, tak ßo my cźim wěsćźischo saßo namakamy w njebjeßach, hdyž je nětko nasche horze žadanje, ßo pytacź. Schto mamy ßo bojecź? Nascha luboscź je Boža; nasch pschichod je Boži; wschitkich njebjeßow njebjeßa ßu Boże. Schto mamy ßo bojecź? Budź stroschtny! Wschak domjazy směrom rósno du, hdyž rěka: Na saßowohladanje! Njech je to na wjecźor abo na jutsje abo sa lěto.

A wy dźěćźi nadźije chzecźe bjes měra bycź, hdyž pschi rowje tež hinak njerěka? Je to w cźěkazym cźaßu tajki wulki rosdźěl, hacź ßo pschi dźělenju praji: Na wjecźor abo na jutsje abo sa lěto? Je to pola teho wschehomózneho tež najmjeńschi rosdźěl, hacź ßo dźělazemu ruku dasch na wós abo na łódź, abo — do rowa! — Wy njeßmjecźe frudni bycź, kiž wy do teho horjestanjeneho wěricźe! My njechamy žarowacź jako tajzy, kotsiž žaneje nadźije nimaju. W duchu njebjeskeho pschichoda chzemy ßo dźělicź, hdyž hodźinka pschińdźe a hromadźe khodźicź, kaž dołho ßmy hromadźe na pucźu.

Njeje dha pak ta nadźija horjestacźa pschecźiwo rosomej a stejischcźu dźenßnischeho pósnacźa? Swonkowny wobras wězow ßo drje pscheměnicź da, ale dale njeńdźe, ani do sady ani dale won. Wurasy: „Nichtó“, „niczo“ abo „nihdźe“ ßo ani wukładowacź njemóža. Cźłowjek dźe w ßmjercźi s cźěła.

Wón je bycźe a teho dla njemóže pschestacź bycź. To je njemóžne, so mohło bycźe niczo bycź a nihdźe hicź. Něhdźe dyrbi pschińcź a něhdźe dyrbi woprawdźe pschebywacź. Cźěło móže ßo do procha pschewobrocźicź, pschetož s procha je ßo sczinilo. Macźisna móže ßo swonkownje pscheměnicź. Duschu pak to njenastupa, dokelž se žaneje sachodneje macźisny njewobsteji. To hižo rosom wucźi, so duscha, hdyž je do bycźa stupiła, wjazy pschestacź njemóže. Kaž khětsje cźłowjek cźěło a tón ßwět wopuschcźi, dyrbi wón něhdźe hicź a hdźežkuliž to je, wón smjeje wěscźe te woßebnoscźe na ßebi, kotrež měješche w ßmjercźi. Sswětło Božeho ßłowa nam tu wěrnoscź wobkrucźa. Teho dla pschipowjeda nam tón sbóžnik saßowohladanje a cźi pobožni stareho ßluba, kaž tež cźi japoschtoljo ßu do saßowohladanja po ßmjercźi wěrili.

David, jako běsche jemu jeho dźěćźo wumrjeło: „Hdyž je dźěćźo wumrjeło, cźeho dla dyrbjał ja ßo poscźicź? Móžu jo tež saßo pschiwjescź? Ja derje k njemu pocźahnu, ale wono njebudźe saßo ke mni pschińcź.“ (2 Sam. 12, 23). Schto te ßłowa druhe praja, hacź so měješche David nadźiju ßwoje dźěćźo w tamnym ßwěcźe saßo wohladacź? To běsche wěscźe nadźija, kotraž jeho troschtowasche a jemu ßylsy wotrěwasche. Dźělenje njedyrbjesche na pschezo bycź.

Pawoł pische na Theßalonischich (1 Theß. 2, 19): „Schtó je nascha nadźija abo radoscź abo króna, s kotrejž ßo bychmy khwalili? Njejscźe tež wy to psched wobliczom nascheho Knjesa Jesom Khrysta na jeho pschichod?“ Pawoł wě, so wón ßwojich lubych wěrjazych w Theßalonichu na dnju pschichoda Khrystußa saßo wohlada. Wón ßo teje myßle wjeßeli, so jich na ßudnym dnju wot wobliczа k wobliczu wohlada a so dyrbi s nimi a pola nich psched trónom Khrystußowym stacź a prajicź: „Tu ßym ja a te dusche, kotrež ßu mi dowěrjene.“

W tym ßamym liscźe troschtuje japoschtoł: „Ja pak wam, lubi bratsja, nochzu samjelczećź wot tych, kiž wußnyli ßu, so njebyschcźe žarowali jako cźi drusy, kotsiž žaneje nadźije nimaju. Pschetož hdyž my wěrimy, so Jesuß wumrjeł a stanył je, dha budźe tež Bóh tych, kiž wußnyli ßu psches Jesußa, s nim pschiwjescź.“ 1 Theß. 4, 13· 14. Jenož tehdy je to troscht, hdyž my naschich dokonjanych saßo wohladamy. Japoschtoł praji: Bóh waschich wußnjenych s Khrystußom saßo pschiwjedźe. Wy njejscźe na pschezo dźěleni. Wy ßo saßo wohladacźe.

Duž njebudźe nam njebjo zuse město, hdyž tam dońdźemy. Naß to synne, zuse cźucźe njecźischcźi, so my niczo wo naschej domisnje njewěmy. My budźemy ßo kaž domach cźucź a wschitkich tych wohladacź, wo kotrychž ßmy w ßwjatym pißmje cźitali. My budźemy jich wschitkich snacź a woßebite hnadne dary kóždeho pósnacź. My Jesußa wohladamy a budźemy pola teho Knjesa kóždy cźaß. Naschi lubi, kotsiž ßu w Khrystußu wußnyli, tam na naß cźakaja. Naschej wocźi jich wobliczo saßo wohladatej, naschej wuschi jich hłóß saßłyschitej. Kajke budźe to wjeßele saßowohladanja po stysknym ßonje sejńskeho žiwjenja! Potom budźemy ßebi wo naschim ßonje powjedacź a wo dźiwach kraßnoscźe, w kotrejž ßmy wotucźili. My dźělachmy ßo w frudobje a sejńdźechmy ßo saßo w wjeßelu. My dźělachmy ßo w cźerpjeuju, w bolosczach, w stysknoscźach a hubjenoscźi a ßo saßo namakamy w pschekraßnjenym cźěle. A ženje ßo wjazy njedźěliny, ženje wjazy nježarujemy, pschetož tam njebudźe žana frudoba ani wołanje ani ßylsy, ßame wyskanje: tón Knjes je wschitko derje cźinił! My budźemy hromadźe w ßwětle spósnacź, schtož běsche tudy na semi cźěmne a budźemy sahłoßowacź do khwalby teho, kotryž je naß po prawym pucźu wjedł a do města se skotymi haßami pschiwjedł, hdźež směrom bydlimy.

(Pokracźowanje.)

Spokojnoscź.

Psched wjele lětami běsche mózny a bohaty kral žiwy, kotryž měješche wschitko, po cźimž ßebi jeho wutroba žadasche. Ale wón běsche na ßmjercź khory. Wschitzy ßławni lěkarjo k njemu pschikhadźachu. Woni jeho pschepytachu a dachu lěkarstwo, ale strowy kral njebu. Duž hischcźe po ßławnischeho lěkarja w zusym kraju póßłachu. Ale tež wón kralej pomhacź njemóžesche. Skóncźnje jemu ßrědk na myßle pschińdźe: hdy by ßo kral koschlu spokojneho cźłowjeka woblekł, potom mohł wustrowjeny bycź. Duž ßo wschitzy na kralowskim dworje swjeßelichu. Póßłow póßłachu, so bychu koschlu spokojneho cźłowjeka pschinjeßli. Ale woni žaneho njenamakachu ani na kralowskim dworje bjes woßebnymi, ani w městach bjes měschcźanami, ani na kraju bjes burami a dźěłacźerjemi. Ludźo běchu wschitzy njespokojni. Duž ßo kral ßam na pucź nastaji, so by spokojneho cźłowjeka pytał. Wón da ßo wot domu do domu noßycź, ale spokojneho cźłowjeka njenadeńdźe. Wón chzysche ßo hižo saßo wrócźicź, duž saßłyscha: so daloko w lěßu khudy muž bydli, kotryž je spokojom. Jeho tam donjeßechu a muža namakachu, kotryž drjewo rubasche.

„Ssy ty spokojom?“

„Haj, kralo, ja ßym spokojom, lěß mje sežiwi zyłe lěto, ja a moja žona a moje dźěćźi ßmy strowi, na niczim nusu nimamy, ja ßym spokojom.“

Duž jeho kral swjeßeleny wo koschlu proschesche.

„Koschlu“, dźěłacźeŕ nastróžany wotmolwi, „ja nimam.“

S teje bajki my nawuknjemy, so bohastwo sbožowne njecźini. Spokojny je tón, kiž je bohabojasny a ma doscź a wjazy ßebi nježada, hacź trjeba.

A tón kral — ßo ty praschesch. Haj, tón bu strowy tež bjes koschle. Wón ßo prjedy doscź sa ßwój lud starał njeběsche. Nětko běsche ludowu staroscź a nusu sesnał, pschi tym saby ßam na ßwoju staroscź a nusu. Wón ßo shraba ßwój lud sbožowny a spokojny cźinicź. Tak bu wustrowjeny a běsche hischcźe dołhe lěta žiwy k žohnowanju ßwojeho luda.

To budź nam dobra wucźba na to lube nowe lěto!

Něschto k rospominanju.

Młody prynz žadasche ßebi, so by pucź k njebjeßam pósnał; duž ßo ßwojeho wucźerja woprascha, kak móže Jesußa namakacź. Tón jemu wotmolwi, so móže ßebi na tajke wězy hischcźe pomyßlicź, hdyž budźe stary. „Ně“, wotmolwi prynz, „ja ßym na pohrjebnischcźu pobył a ßym rowy pscheměrił a jich wjele namakał, kotrež běchu kuschische hacź ja.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 3.
19. januara

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérm w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela po tſjoch kralach.

Rom. 12, 6—16: Kiſchejeczijanſke źiwjenje je paradis-ſahrodka.

Pobożny Jan Arnd († 1621) je knihu napißał ſ tym napißmom: paradis-ſahrodka polna kſchejeczijanſkich poczinkow. Naſch dźenßniſchi tekſt Rom. 12, 6—16 nam ſjewi, kak móże kſchejeczijanſke źiwjenje tajka paradis-ſahrodka bycź. Wone ßu ſłote prawidła ſa źiwjenje, kotrež ßo nam tam dawaju. Czińmy po nich. Najprjedy je nuſne, ſo kóždy ßwojeho powołanja hlada ſe wſchej ßwěrnoſczu. Ma-li ſchtó ßłużbu, dha njech ßłużby hlada. Kak ſbożowny tón człowjek, kotryž ma powołanje, a hdy by ty ßwoje zyłe źiwjenje khorcho hladacź měł, abo by dźěłaczeć abo duchowny abo wuczeć pſchi najwobcźeźniſchich wobſtejnoſczach był, dźakuj ßo Bohu ſa ßwoje powołanje a budź ßwěrny w dopjelnjenju twojich pſchißłuſchnoſczow. Sswěrnoſcź woſtanje prěnje źadanje a to Boże dla. Woni wſchak ßu tež człowſzy nahladowarjo, inſpektarjo atd, ale kak ſrudnuſchka ßłużba, hdyž chzemy jenož prjódkſtajenych dla ßwěrni a ßwědomliwi bycź. Schtož kſchejeczijanow ßwěrnych czini, je bohabojaſnoſcź, je ßwědomnje w naß. My mamy ßwojeho inſpektarja ſtajnje pſchi ßebi. Teho ſjebacź njemóżeſch. Tón ßudźi kóżde ſkomdźenje. Sswěrne dopjelnjenje pſchißłuſchnoſcźe pak źiwjenje ßłódke czini. Na czernojtym puczu dźěła najrjeńſche róże wjeßełoſcźe ſakczěwaju. Teho dla, ty duſchowpaſtyrjo, ſtaraj ßo ſa duſche; ty wuczerjo, hladaj ßwojeje wuczby. Teho dla, ty prjódkſtejerjo w zyrkwi abo w měſcźe a na kraju, budź horliwy; ty hladarka khorych, pokaž pſchecźelne wobliczo. Starſchi, hladajcźe napominanja. S krótka, ſchtož ßy, budź też wſchón. Njedaj twojemu powołanju pódlanſkej wězy bycź, ale hłownej wězy twojeje wutroby. — Tola to ßame na ßebi hiſchcźe njewuczini. Ludźo ßu, kotſiž ſ dypkom ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnja, a tola nam jich towarſtwo derje njeczini. Sstónczne ßwětło kſchejeczijanſkeje luboſcźe pobrachuje. Teho dla ſ druha wjele w tym leźi, ſo bjes ßobu wobkhadźujemy w wſchej luboſczi. Kajka dyrbi kſchejeczijanſka luboſcź bycź? Bjes falſchnoſcźe a wutrobna. Bjes falſchnoſcźe! To je falſchna luboſcź, hdyž ludźo ßebi bjes ßobu do woczow rjenje czinja a ſady khribjeta ma jedyn na druheho kleſki a pſchißłodźenje. To njeje prawa luboſcź, hdyž ßo w dobrych dnjach wjele wo pſchecźelſtwje powjeda, w nuſy pak ßo pſchecźel wopuſchczi. A potom luboſcź też wěrna njeje, hdyž ty teho, kotrehož lubujeſch, na wopacznym puczu woſtajiſch. Prawa luboſcź njemjelczi. Wutrobna dyrbi luboſcź bycź, t. r. bratſka. O kelko to hiſchcźe pobrachuje! Dale — komu mamy luboſcź wopokaſacź? Kóždemu — njech je nam wón runy abo njech je wyſchſchi abo niźſchi. Pſched woßebnymi ßo dźenßniſchi dźeń pokłoneja, ale niſzy ßo ſazpiwaja. Tak bycź njedyrbi. Ně — njemyßlcźe na wyßoke wězy, ale dźerźcźe ßo k niſkim. S zyła ſ cźeſczu ßo bjes ßobu ſakhadźejcźe, kajkehożkuliž ſtanta też něchtó je. Komu mamy luboſcź wopokaſacź? Duchownje ßłabym, hubjenym dźěczom. Kelko je to czinicź, napominacź, troſchtowacź! Ale pſchede wſchěm też khudym, potrjebnym.

Bjerćże ßo po potrjebnoscźach waschich ßobukscheścźijanow horje. Njecźakajcźe, hacź waß wo podpjeru proscha, ale njeproscheni hladajcźe, hdźež móžecźe pomhacź a hdy by taleŕ poliwki sa khoreho byl. Komu mamy luboscź wopokasacź? Tym, kotsiž ßu s nami jeneje wěry, s tym, so mamy bjes ßobu jenajku myßl, ale tež tym, kiž ßu pschecźiwnizy nascheje wěry. Žohnujcźe tych, kiž waß pscheścźěhaju; žohnujcźe a njeßwarćźe. To skónczńje hischćźe ßu sbožowne, wjeßele cźlowske dźěcźi, wjeßelcźe ßo bjes sawiscźe s tymi, kiž ßo wjeßela — a schtož srudnych nastupa, płaczcźe s tym, kiž płacza. Duž dha — cźescź wopokasujo kóždemu, se ßwojimi wěrytowarschemi w jenakej myßli, pschecźiwo njepschecźelam bjes hidźenja a hórkoscźe, s wjeßełymi wjeßely a se srudnymi srudny, tak kscheścźijan psches ßwět dźe a se ßwojeho žiwjenja sahrodku Božu cźini połnu sdobnych kscheścźijanskich poczinkow. A wopraschesch-li ßo jeho — nimasch dha žaneje nusy, žaneho njesboža, kotrež tebi žiwjenje hórke cźini, wón wotmolwi: Nusy a horja wschak mam doscź, ale ja ßym wjeßely w nadźiji, scźerpliwy w cźěßnoscźi a wobstajny w modlitwje. — Kak cźežke je žiwjenje, hdyž jo do ßwětła Božeho słowa njestajisch! Cźežkota powołanja — kajke brěmjo! Wschelazy cźlowjekojo, kak woni jo cźežke cźinja; wschelake horjo — kak móža cźlowjekej wscho hórke cźinicź! Ale nětko wsmi do ßwojeho powołanja ßwěrnoscź ßobu; wsmi bjes ludźi luboscź ßobu; dźi do cźerpjenja se scźerpliwoscźu, kotraž nadźiju na Boha dawa — potom bywa cźežke saßo lohke, hórke ßłódke, cźeža radoscź — hdyž je twoje žiwjenje tež próza a kschiwda było, je tola kraßne było, paradis-sahrodka połna kscheścźijanskich poczinkow. Hamjeń.

Troscht sa žarowazych.

(Pokracźowanje.)

Horjestacź!

1. Kor. 15, 19. 20. „Jeli so my jeno w tym žiwjenju na Khrystußa nadźiju stajimy, dha ßmy my bjes wschitkimi ludźimi cźi najhubjeńschi. Nětk pak je Khrystuß wot morwych horjestanył, a je tón prěniczki był bjes tymi, kotsiž ßu wußnyli.“

Ja lohko wot rowa praweho njewoteńdu; to je wjazy hacź ßamotne městno, wjazy hacź ßmjertna cźischina, schtož mi tam derje cźini — roßa ßo selenjazeje trawy, mała hórka, ßo posběhowazy kschiž; — a kónz wschitkich sachodnoscźow, wotpocźowanje wote wschitkich myßlow, wote wschitkich staroscźow, wote wschitkich boloscźow; — žane pscheścźěhanje wjazy, žane spytowanje, žane wojowanje a žadyn hrěch; — a na kamjenju to wěczne słowo Bože, kotrež drohe wěrnoscźe wěcźnoscźe pschipowjeda; tole: „Khrystuß je moje žiwjenje a wumrjecźe moje dobycźe“ (Phil. 1, 21) — tamne: „Ja ßym žiwy a wy budźecźe tež žiwi“ (Jan. 14, 19) — abo tole: „Sbóžni ßu cźi morwi, kotsiž w tym Knjesu wumru, wot nětka — woni wotpocźuja wot ßwojeho dźěła a jich skutki du sa nimi“ (Sjew. Jan. 14, 13).

Jow je Boža rola a dwór jeho měra; ja njecźuju wonjenje ßmjercźe; jow saduwa powětr horjestacźa; jowle w tej semi pukaja ßo njebjeßow wěczne kcźenja, so bychu junu zyle roskcźěłe w cźistym błyschcźenju a wonjenju njebjeskeho pschekraßnjenja. Luboscź tu ßwoje cźiche dźakne ßylsy wupłaka; wěra wysche kamjenjow na rowach twjerdźe steji; ßwětło ßo junu pschedobydźe, truba saklincźi, žiwjenje sawyska. Jow budźe Bóh luby Knjes, na dnju tych žnjow, na ßwojim poli dźiwy cźinicź, hdyž wón te połne cźiste kłoßy, njebjeske ßnopy do ßwojich wěcźnych brjóžnjow shromadźi w błyschcźu prěnjeho narodźeneho wot morwych (Kol. 1, 18) jeho ßwjecźi jandźeljo temu pschewinjerjej wjeßeli khwalbu spěwaju. — Ssyte budźe cźěło sachodne a budźe horjestanycź njesachodne. Wono budźe ßyte w njecźescźi a budźe stanycź w kraßnoscźi. Ssyte budźe w ßłaboscźi, a budźe stanycź w mozy .... Ssmjercź je póžrjeta do dobycźa. Hdźe je, ßmjercź, twoje žahadło? Hdźe je, hela, twoje dobycźe? ... Ale Bohu budź dźak, kiž nam to dobycźe dawa psches nascheho Knjesa Jesom Krysta.

Japoschtoli mjenowachu ßo ßwědkojo horjestacźa Khrystußoweho, a bóle dyžli hdy je dźenßa saßo snamjo kóždeho kscheścźijana, so je ßwědk horjestacźa ßwojeho Knjesa ßrjedźa we wschěm pschecźiwjenju a dwělowanju, kotrež chze tu ßwjatnizu wěry a s tym kscheścźijansku wěru ßamu sanicźicź. Bjes wěry do horjestacźa nihdy woßada teho kschižowaneho była njeby a tež dźenßa žana njebyła. Wěra pak wotpocźuje na wěstym podawku.

Njeje-li s horjestacźom nicźo, potom tež s evangelijom nicźo njeje, potom je nascha wěra podarmo a my hischćźe ßmy w naschich hrěchach; haj, hdyž my jeno w tym žiwjenju na Khrystußa nadźiju stajimy, dha ßmy my bjes wschitkimi ludźimi cźi najhubjeńschi, pschetož my bychmy wěru sapschijeli k Bohu, kotryž je žiwy a — tola nad ßmjercźu s knjesom bycź n,emóže; my bychmy ßo nadźeli pschekraßnjenja kralestwa Božeho, dobycźa nade wschitkim hrěchom a słóscźu, mozy hnady nad hrěchom, dobycźa ducha nad cźěłom — a to by ßamón ßón był; my bychmy ßebi dokonjenje w sbóžnym kralestwje wulkeho Boha žadali a wocźakali, na tón najwyschschi kónz ßłužbu zyłeho žiwjenja połneho woporow a bědźenja nałožili — a to by podarmo było; pschetož s tym njeby tež nicźo było, kaž se wschěm na ßwěcźe: žadyn ßylny Bóh, žadyn sbóžnik połny ßmilnoscźe, žadyn ßwjaty Duch mozy a ßylnoscźe. Sawěrnje, tak sjebani bychu cźi najhubjeńschi mjes wschitkimi cźlowjekami byli.

Dwaj pucźej staj na ßwěcźe, tón jedyn wjedźe do sadwělowanja a ßamosanicźenja, do njeßmilneho „nicźo“, se wschitkich ßamosjebanjow pschińdźe jenicźke nashonjenje, so žiwjeński sakoń sejńskeho wumrjecźa rěka, a so je kónz row a rostłacźe. Schtóž chze tón pucź hicź a chze na tutych profetow poßłuchacź, kotsiž nam sa sboże cźlowskeje wutroby wukhwaluja a prajicź: žadyn Bóh njeje — tón njech pyta ßwój troscht w krótkim cźěłazym cźaßu, kotryž jemu hacź do ßmjercźe wostanje a njech žiwi ßwoju duschu se sachodnoscźu a ßmjercźu. Schtóž pak dyrbi na hłóß wutroby a ßwědomja poßłuchacź, kotremuž je wucho sa Boże wabjenje a duscha sa Boże słowo wotewrjena, tón ßebi tón pucź wuswolicź njemóže; wón dźe, hdźež Bóh cźehnje, pucź žiwjenja.

Jow płacźi wěcźny sakoń Boži, horjestacźe, pokracźowaze a dospołne dobycźe ducha nad cźěłom, hnady nad hrěchom, luboscźe a žiwjenja nad shubjenjom a ßmjercźu; jow je sjewjenje hnadybohatych pucźow Božich, njepowalne rukowanje sa wumoženje a dźěcźatstwo Bože; jow je žiwjenje, kotrež to mjeno saßłuži, žiwjenje, kotrež je wěcźne, kotrež ßamo ßmjercź pschewinje a kralestwo prawdoscźe a měra dostanja. Nětko je Khrystuß wot morwych horjestanył, a je tón prěniczki był bjes tymi, kotsiž ßu wußnyli; tón prěniczki, kotryž ßam njewostanje, kotryž mozy ßwojeho horjestacźa nětko hižo nad tymi skutkowacź dawa, kotsiž do njeho wěrja; pschetož wón jim ßwojeho ducha jako rukowanje sa wumoženje, jako sawdawk žiwjenja da, kotrež ßwojemu dokonjenju wot nutskach won napschecźiwo roscźe.

Teho dla njepschewostajcźe ßo stysknym, morwym staroscźam, ale wotucźcźe, kiž wy spicźe, k žiwemu skutkowanju! Schto pytacźe wy žiweho pola morwych? Schto pytacźe wy w rowje waschich hrěchow a ßamosaßlepjenja, w cźělnych płachtach wascheho horja a wascheje stysknjweje bojoscźe a na wotemrjetym stalcźe wascheho stareho žiwjenja? Schto scźe bojasni, schto ßo rudźicźe? Hlajcźe, ja ßym pschewinył, a chzu waß wobnowicź k wěcźnemu žiwjenju, kotrež s rowa wuńdźe — tak praji Jesuß Khrystuß, tón fěrschta žiwjenja.

Kak móžesch sbožowny bycź a druhich sbožownych cźinicź.

S tym napißmom je duchowny Funka w Bremnje w sańdźenym lěcźe knihu wudał, kotraž prawje se žiwjenja rěcźi a naß wucźi, kak ßo w žiwjenju jako žiwi kscheścźijenjo wopokasujemy k sbožu a měrej nascheje wutroby a k troschtej a poßylnjenju nascheho bližscheho. A wěscźe lubi Sserbja rad něschto s knihow tuteho pobožneho njebojasneho ßwědka Khrystußoweho słyscha. Prěni wotdźěl ma ßo něhdźe pod napißmom:

Najhórsche a najrjeńsche.

„Najhórsche, schtož mohło ßo cźlowjekej stacź, by po mojim sdacźu było, so by wot kolebki hacź k rowej pschezo ßam po ßwojej woli žiwy był, so by wschitko, po cźimž ßebi žada, měł, abo ßebi wschitko nakupicź mohł, so njeby ženje nusowany był prajicź: „Mi ßo teho chze, ale ja ßebi to popschecź njemóžu; ja bych to cźinił, ale ja to njeßměm.“ Duscha cźlowjeka, kotryž ßebi ženje nicźo sapowjedźicź, ßo ženje napinacź njetrjebał, ženje dźěłacź

musue njeměł a kotryž ženje na niczim nusy njeměł, by w tym ßamym wulkim strasche była, kaž duscha człowjeka, kotryž wulke słóścze cżini.“ Tak praji Ch. Kinysley w prědowanju na ßmjertnu njedźelu. Ssmy my ſ tym psches jene? S najmjeńscha naß te ßłowa k rospominanju wabja. Wěścze bychmy my w naschej młodoscźi, schtož Kinysley najhórsche mjenuje, jako to najrjeńsche witali. Abo njejßu to njebjeßa na semi, hdyž ma człowjek wschitko, po cżimž ßebi žada, hdyž wschitko ßmě, schtož ßo jemu sechze?

Nó, my starschi a „rosomnischi“ ludźo wěmy, so je to dźěcźaza myßl. A my ßmy, to tola ſ najmjeńscha myßliny, wscho dźěcźaze waschnje wopuschcźili. Te bajki, kotrež jako dźěcźi radźi ßłyschachmy, so ßo blidko ßamo kryje a so ludźiczki psches nóz wscho sa człowjekow nadźěłaja, naß wjazy njejimaja. My wěmy, so by to ßame njesboże było a so bychmy my wschitzy bjes wuwsacźa k niczemu njebyli, hdy by nasche wocźehnjenje po naschich myßlach a žadoscźach schło.

Ale nětko — tak milijony ludźi, ßamo tež wjele pobožnych myßli — nětko ßu moje myßle rosjaßnjene a moje žadanja rosomne. Nětko mohł wschak Bóh luby Knjes moje wotpohlady a wotmyßlenja wuwjescź a dopjelnicź, — to mi wěścze schkodźiło njeby. — Tak myßla mudri, psches wschelake pruhowanja a ponižowanja mudri sczinjeni, wulzy ludźo, hdyž tež je strachom, so móhli ßo hordźi sdacź, sjawnje to njewupraja.

A njedźiwajo na to, hacź my naschu myßl wuprajimy abo mudrje pschikrywamy — woprawdźe ma tola Bóh luby Knjes husto druhi nahlad. W wulkim a zyłym ßo wulkim „dźěcźom“ bjes 20 a 90 lětami jich žadanja hischcźe mjenje dopjelnja, hacź małym, kiž ſ konikom a popu hrajkaja. Bóh tón Knjes ßo njestarajo wo nasche mudre myßle ßam ßwój pucź dźe. A tón pucź w tym wobsteji, so sadźěwki, wobcźežnoscźe, bědźenja, dźěła, tež prózy bje wscheho płoda, boloscźe, ponižowanja po něczim njepschestanu, — haj ani njewotebjeraja.

Sso wě, pola wschitkich jenak njeje. — Ssu człowjekojo, kotrymž hižo w młodoscźi kóždy sadźěwk a kóžde napinanje ſ pucźa srumowacź spytachu, kotrymž ßo wscha wola wostaji, wschitke žadanja dopjelnichu, kaž daloko to w człowjeſkej mozy stejesche. So budźa tajke pschezo njesnjeßliwe, ßamowólne, žadoscźiwe, hordostne a snutskownje njesbožowne, njespokojne dźěcźi — njech ßu hólzy abo holzy — ßo dopokasacź njetrjeba. Tajkich njeradźeńzow móžesch wschudźom wohladacź. — Ale ßu tež doroscźeni, nimo kotrychž wschitko, schtož ßmjercź a bědźenje a poniženje rěka po sdacźu nimo dźe. Snajesch tajkich? Nó, potom tež wěsch, so ſ wjetscha pola nich prawu pschecźelniwoſcź a spokojnoscź podarmo pytasch.

Kajkiž człowjek je — ja praju, kajkiž je junkrócź psches hrěch, kotryž w nim bydli — njemóže žane roswiwanje k sbožu a k žiwjenju bjes cźežkeho dźěła, bědźenja a cźerpjenja bycź.

Srudnje je, so tajke je; ale tajke tež je. Schtóž wo žiwjenju tych muži cźita, kotsiž ßu ßo se ßwojim žiwjenjom jako hódni kscheſcźijenjo wopokasali, pósnaje, so ßu psches wóhnja cźežkotow a horja pscheschli. Ja jenož na Luthera a Augusta Hermana Franku dopomnju. Njesnate je lubym cźitarjam žiwjenje wulkeho pólneho marschala ſ Roon, kotryž je teßak wótsił, kotryž je nam k dobycźu na naschimi njepscheczelemi dopomhał a kotryž by sa naß wschitkich hischcźe wjetsche žohnowanje pschihotowane měł, hdyž bychmy chzyli wot njeho nawuknycź, ponižni bycź tež w swonkownym błyschcźenju a widźenoscźi — hdyž bychmy chzyli wot njeho nawuknycź, ponižnje ruku Božu koschicź, tež hdyž naß do najcźěmnischeho doła dowjedźe.

A hdyž nětko wot tych wulkich mužow k nam, jako k małym dele stupimy, njedyrbimy my wusnacź, so běsche runje to „krute pschimnjenje“, ſ kotrymž je naß Bóh luby Knjes pschimnył, tola dobre a wužitne, runjež ßo nam tehdom njespodobasche a my wótsje sawołachmy? Kóždeho, kotrehož chze tón Knjes powyschicź, teho wón najprjedy ponižuje. To kóždy kscheſcźijan nashoni, — ſ tym pak wuprajicź njecham, so my wo kóždym cźežkim pruhowanju w tutej cźaßnoscźi hižo polne ßwětło dostanjemy. O ně! něschto dyrbi tež sa njebjeßa wostacź. Ale tak wjele snutskownje tola kóždy (ja praju kóždy sprawny kscheſcźijan) nashoni, so je, hdyž je něschto wot duchowneho smyßlenja, wot bójskeho rossßwětlenja, wot Božeho měra a ducha wěcźnoscźe w nim, to wschitko woßebje w tych hodźinach narostło, hdźež pschecźiwo naschej woli dźěsche.

Hdyž ßebi to nětko dokładnje rospomnimy, tola po naschim žadanju dźe, pschetož skóncźnje je tola nasche zyłe žadanje na to složene, so bychmy sbožowni byli. Stare ßłowo psalmisty: „Měj ßwoje wjeßele na tym Knjesu; tón budźe tebi dacź, schtož ßebi twoja wutroba požada“, — je po tajkim tež sa nasch nowy cźaß, a sa kóždy nowy cźaß hacź do skóncźenja teho ßwěta, hłuboka wěrnoscź. Kaž sejńskemu nanej niczo lubsche njeje, hacź hdyž móže ßwojim dźěcźom jich žadanja dopjelnicź, ßo wě ſ tym wuměnjenjom, so ſ tajkim dopjelnjenjom jich prawe sboże spěchuje, runje tak je tež ſ njebjeskim Wótzom a ſ Božimi dźěcźimi.

Ale dźěcźi Boże, kaž ßo ßamo rosumi, wocźakacź njeßmědźa, so ßo njebjeski a wěcźny Wócźez po jich sejńskich wschědnych myßlach složuje. Ně, wone dyrbja nawuknycź ßwoje wjeßele na nim měcź; wone dyrbja po Božej myßli sacźuwacź, wone dyrbja, wot Božeho ducha wodźene, ſ Bohom myßlicź a cźucź nawuknycź. To je wottyknjeny kónz, kotryž ma Bóh pola kóždeho człowjeka.

„Daj, so bychmy ſ tobu jeneje myßle byli“, to je teho dla jara rjana modlitwa. A kaž krótka tež je, je tola wjele tyßaz krócź wjazy winojta, hacź dołhe modlitwy, ſ kotrymiž chzemy jenož dozpicź, so by Bóh tón Knjes nascheje myßle był.

Duž chzemy pschezo bóle a bóle nawuknycź nasche sejńske pschecźa do wutroby teho Wótza podacź. Ach, so njebychmy telko wjele wot ßwěta žadali a wocźakowali. Potom by nam to žiwjenje tež pschecźelnische wobliczo pokasało. S dźěła njebychmy ßo tak husto ſ naschimi nadźijemi sjebali; ſ dźěła by nam wone tež wschelake poskicźało, schtož nam Bóh nětko sapowě, dokelž ßmy, kajzyž nětkole ßmy, ßnano w wulkim strasche, so bychmy ſ tym pschibójstwo měli. Spodźiwne je, kelko móže człowjek parowacź, hdyž ßebi praji, so trjeba njeje. A hischcźe dźiwnischo je, kak móže człowjek wo tyßaz wězach, kotrež jeho prjedy do roshorjenja stajichu, směrowany bycź, hdyž je někak nawuknył Božemu wodźenju sa nětcźischi a pschichodny cźaß najlěpsche dowěricź.

Najlěpsche Boże dźěcźi junu w wěcźnoscźi dostanu. Potom ßo tež ßón nascheje młodoscźe dopjelni — pschetož potom budźe nascha wola zyle psches jene ſ Božej wolu. Potom budźe nam Bóh wschitko dacź, po cźimž ßebi nascha wutroba žada — a my wjazy njetrjebamy ani psches bědźenje, ani psches prózu, ani psches někajku boloscź — potom to, schtož prjedy spomnjeny prědar Kinysley sa nětcźischi cźaß najhórsche mjenuje, wjazy ſłe njebudźe. My móžemy potom žnjecź bjes teho, so bychmy se ßylsami wußywali. (Pokracźowanje.)

Dźiwna pomoz Boja.

W Teyernawje, w jenej Badenskej wßy, běsche w spočźatku teho lětstotetka khuda ßwójba žiwa, kotraž ſ muža a žony a wóßom dźěcźi ſ wowku wobstejesche. Woni ßo sprawnje prózowachu a žiwjachu wot małeho krucha pola a psches dźěło pola burow. Tuž pschińdźe lěto hłoda 1817. Woni ßo wjazy sežiwicź njemóžachu. Tak daloko dóńdźe, so žaneje zyroby, žanych pjenjes wjazy njemějachu ani wuhlada něschto dostacź. Burjo tež nikoho do dźěła bracź njemóžachu.

Jako běsche jedyn wjecźor wschitko prósdne, snutskowny hłóß k mužej praji: „Dźi do Basela!“ Wón dźěsche k ßwojej žonje a praji: „Mi je pschezo tak, kaž so bych do Basela dyrbjał.“ Žona wotmolwi: „Schto chzesch w Baselu sapocźecź?“ Wón: „Ja ßam njewěm!“ Woni lehnycź dźěchu. W nozy muž stany a praji: „Ja dyrbju do Basela!“ Žona snapschecźiwi: „Kak móžesch do Basela hicź, prjedy hacź ßy schto jěd a pił? Ty ani mozy k hicźu nimasch!“ — Muž ßo saßo lehny, sa khwilu pak saßo stany a praji: „Ja dyrbju do Basela!“ — Duž dźi w Božim mjenje“, praji wowka, „my chzemy sa tebje proßycź, doniž saßo njepschińdźesch.“

Muž ßo swobleka a ßo na pucź nastaji. Pucź je ſ najmjeńscha wóßom hodźinow daloki. Wokoło pschipołdnja stupasche ſ měschcźanskimi wrotami nuts, dźěsche psches haßy a pschezo hischcźe njewjedźesche, schto tam po prawom chze. Wón dźěsche po moscźe psches rěku Rhein a do tak mjenowaneje huskeje železniskeje haßy sastupi. Duž na dobo wyßoko horkach něschto ſ woknom won padźe; khětsje wón ruzy wupschestrě — a to dźěcźo — pschimny!

Mało wokomiknjenjow posdźischo nan wschón sastróženy ſ durjemi won wuběži, so by ßwoje njesbožowne dźěcźo sběhnył, zusy muž pak jo jemu hižo napschecźiwo pschinjeße. Nan jeho proschesche, so by ßam to dźěcźo macźeri donjeßł. To běsche wjeßele, khwalenje a dźakowanje! — Bohaty wobjed ßo pschi=

hotowa; a jako běšche nasch pschečzel ßyty a woni jemu hischcźe wjazy na talěř kładźechu, ßo wopraschа: „Ssměm to, schtož mam na talerju ßobu wsacź. Moja žona a dźěczi ßu domach hłódne.“ — „Sa to chzemy ßo staracź“, dźakownaj mandźelskej prajeschtaj, „wasche dźěczi njeßmědźa wót nětka wjazy hłodu tradacź.“ Duž jemu nawdaschtaj jědźe a wina, pjenjes a jemu pschikasaschtaj, so njeßmě ženje wjazy nusu měcź. Hdyž saßo nusa pschińdźe, dyrbi do Basela pschińcź.

Jako ßo wón tón ßamy wječźor domoj wróczi, dźěchu jemu czi jeho psches lěß napschečźiwo a ßłyschachu jeho hižo ſ daloka spěwacź. Kajke běšche to wjeßele, hdyž jim pokasa, schto wschitko domoj njeßesche a jim praji: „Nětk móžecźe ßo saßo najěsćź, ale prjedy chzemy ßo Bohu dźakowacź!“ Woni ßo poklaknychu a ßo Bohu dźakowachu, potom ßo sa blido ßydźechu a khwalobny khěrlusch spěwachu.

Tón podawk je ßo tajki podał, kaž je ßo wupowjedał. Tón muž rěkasche Jan Petter a jedyn ſ jeho ßwójby je nam to powjedał.

To ßłowo sczini ßo czěło a bydlesche bjes nami!

Niz jako nimo czehnjaze sjewjenje, niz jako jaßnje ßwěczazy meteor na czmowym njebju je czěło sczinjene ßłowo psches semju schło, ně, wone bydlesche bjes nami a sczini ßebi ßwoje wobydlenje ßrjedźa w człowjestwje. Kaž něhdy Jehova w hěcźe teho ßluba mjes ßwojim ludom wobydlenje měješche, tak je Boži Ssyn pschebywał w czěle mjes Israelom. Woni ßu jeho widźeli, woni ßu ſ nim jědli a pili; tsi a tsizeczi lět stej wocźi pobožnych na njeho hladałej; tsi lěta je se ßwojimi wučźomnikami khodźił. Wón bu na waschnju jako człowjek namakany, pschi jědźi a picźu, w luboscźi a ßobučźerpjenju, w bolosczi a ßmjerczi. Haj, to njeběsche rjanoscź, to njeběsche niczo, schtož by ßo wulkej hromadźe luda spodobacź mohło, haj, wón bu ßamo sazpjeny wot luda. Teho dla dyrbjesche jich wjele skorźicź: my jeho njejßmy kedźbu měli. Jeho wučźomnizy pak pósnachu: my widźachmy jeho kraßnoscź, jenu kraßnoscź, jako teho jeniczkeho narodźeneho ßyna wot Wótza, polneho hnady a prawdy. — Tak dźe wjerch a kral we wschědnej drascźe njepósnaty psches ßwój lud a jeho kedźbu nimaja, ale kiž ßu ſ nim, jeho snaja a wjedźa, schto wón je; woni widźa tu potajnu wyßokoscź. Tak ßu wučźomnizy teho Knjesa snali, woni widźachu jeho kraßnoscź — ßnano kraßnoscź mózneho tuteje semje, mudreho, rjeka, wuměłza? O ně, wjele, wjele wjazy hacź to: tu kraßnoscź teho jeniczkeho narodźeneho ßyna wot Wótza. Na tych městnach, hdźež wón ßwoje dźiwy czinjesche, tam na horje pschekraßnjenja, pschi prósnym rowje a na dnju k njebju stpicźa, a woßebje też w czichich hodźinach sbožowneho towarstwa, ſ nim ßo jich wutroba nuts podnuri do potajnstwa jeho kraßnoscźe. Najprjedy ßu wěrili, potom pósnali a pschezo saßo widźeli a je ßo jim k wjeßełej wěstoscźi sczinilo: nasch Knjes a mischtyr — wón je tón jeniczki narodźeny ßyn wot Wótza. Schtóž jeho widźi, widźi teho Wótza; wón a tón Wótz staj jene. Tu je polne bycźe teho Wótza; Boža luboscź a pschečźelniwoscź, czistoscź a poniżnoscź, ßylnoscź a hnada a wěrnoscź.

Schwedski kral Korla XII.

Schwedski kral Korla XII. w ßwojej młodoscźi wino lubowasche a husto wjazy pijesche hacź bě jemu wužitne. Raz, jako běšche też kusk wjazy pił, hacź běšche jemu strowe, wón jara hrosne a njekhmane ßłowa pschečźiwo ßwojej mačźeri rěčźesche. Na druhi dźeń jemu ßwěrny pschečźel to wupowjeda a jeho kedźbliweho na to sczini, kak jara je wón wčźera se ßwojim sadźerźenjom ßwoju mačź roshorił a srudźił. Korla sblědny a ßebi wokomik pschemyßli. Potom sawoła: „Pschinjescźe mi karan a schkleńzu!“ To ßo sta. Wón wsa wino a schkleńzu a dźěsche k kralowej-wudowje. „Mačźi“, wón hnuty dźesche, „ja ßym waß wčźera srudźił a roshněwał; ja chzu wam doscźěźinjenje dacź!“ Na to schkleńzu nala, ju wupi a ßwjatočźnje ßlubi: „To bě poßlenje wino, kotrež ßym pił; wot nětka, tak dołho hacź budu žiwy, nihdy ani krjepczičźki psches mojej hubje pschińcź njeßmě!“ Tón kral je ßwoje ßłowo měra dźeržał! — Kak wjele je pola naß palenzpiczkow, kotsiž se ßwojej žadoscźu srudoby, hněwanja, roshorjenja načźinja, kotsiž ßami ßwoje a tych ßwojich sboże sanicźa; o, so bychu też k tajkemu pósnaczu pschischli a tajke ßlubjenje sczinili, kaž kral Korla XII. a jo dźerželi. — Jeniczkeho snaju, kotryž je to dokonjał.

—M.—

Něschto k rospominanju.

Zyrkwinske knihi.

Jako běšche duchowny J. jedyn dźeń por swěrował a chzyšche mjena do zyrkwinskich knihow sapißacź, ßo wón na nawoženju wobrocźi, kotryž běšche hischcźe młody a k njemu praji: „Ei, Wylemo, wasche mjeno je hižo junkrócź do zyrkwinskich knihow sapißane!“

„Haj, knjes duchowny, jako buch kschcźeny.“

„Dźenßa ßo wone druhi krócź sapische a wy scźe ßebi wěscźe tu krocźel, kotruž scźe cźinili, a jeje scźěhwki sa pschichod khutnje rospominał.“

„Haj, knjes duchowny.“

„Derje, nětko pak też njesabudźcźe, so ßo wasche mjeno sazo abo posdźischo tsecźi krócź do tych knihow sapische: — mjenujzy po waschej ßmjercźi. Na to ßebi myßlcźe a wobstarajcźe ßwój dom — hewak mohła wam ßmjercź kaž paduch w nozy pschińcź.“

Tón młody człowjek te ßłowa pschi ßebi wopomni; wón pytasche měr Boži a namaka pucź k žiwjenju. Wón da ßo wot ßwěrneho pastyrja wodźicź, kotryž je ßwoje žiwjenje sa ßwoje wowzy wostajił a krucźe sa tym stejesche, so by jeho mjeno junu w knihach žiwjenja sapißane było.

* * *

Mačźerne žohnowanje.

Pobožny muž kemschi khwatasche. Tam dyrbjesche ßo Boža ßłužba sa łódźnikow měcź. Božemu domej snapschečźa psched korczmu ßedźesche stary matrosa ruzy na kschiž složenej, zigaru w hubje. Wón na ßwojich towarschow, kotsiž kemschi dźěchu, dele hladasche, kaž by ßo jim ßmjecź chzył. Tón muž na njeho pohlada, k njemu pschistupi a praji: „Mój pschečźelo, njeńdźecźe ßobu na prědowanje poßłuchacź?“

„Ně“, ſ krótka tamny wotmolwi. Na to wotmolwjenje běšche tón zusy pschihotowany. S měrom wón dale powjedasche:

„Wam drje je ßo hubjenje schło; je wascha mačź hischcźe žiwa?“

Matrosa zusemu krucźe bjes wocźi pohlada a mjelczesche. Jeho pohladanje wjazy tajke khrobłe njeběsche.

„Nó, hdy by wascha luba mačź tudy była, schto by wona wam radźiła?“

Matrosa stažе a ßebi ßylsy ſ wočźow trějesche a hnuty praji: „Ja ßobu pońdu!“ —

Człowjek móže pobožnoscź mačźerje pschepósnacź, ale pobožnu mačź sabycź wón njemóže. Wußywanje mačźerje móže ßo podarmo stacź, ale skónčźnje tola bjes žohnowanja njewostanje.

* * *

Něschto njemóžne.

Žona rad wo druhich rěčźesche a na nich ßwarjesche. My to kleskanje mjenujemy. Potom dźěsche k měschnikej a jemu tón hrěch wusna. Tón jej k wotpokučźenju nawda, so dyrbi wóstne ßymjo wsacź a jo na wschelakich blakach rosßycź. Hdyž běšche to cźiniła, jej wón pschikasa, so dyrbi wóstne ßymjo saßo hromadźicź. „To je njemóžna wěź“, wona praji. — „Runje tak njemóžne je tebi, te ßłowa, kotrež ßy junkrócź rěčźała, saßo wróczicź. A hdyž ßu twoje ßłowa sle, runja ßo wóstnemu ßymjenju. Wone njeßu kałate płody skaženja.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczernje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 4.
26. januara

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pischedpłatu 40 nw.

3. njedźela po tsjoch kralach.

Sswět a kscheszczijanstwo.

Prajicź ßo njemóże, so ma kscheszczijanstwo w naschim czaßu w ßwěcze wulku nahladnoszcź. To pak wina kscheszczijanstwa njeje, kotrež wěrne je a wostanje, ale wina kscheszczijanow, kotsiž ßu ßwoju wěru tak daloko ponižili. Město teho, so bychu ßwětej pokasali, kajke kraßne płody kscheszczijanska wěra njeße a na tajke waschnje, kaž prěnje kscheszczijanske woßady, ßwět pscheßwědczili wo ważnoszczi kscheszczijanstwa, jich najwjazy kscheszczijanow hinak žiwych njeje hacź ßwět. Hdyž dyrbi kscheszczijanska wěra ßwět pschewinycź, potom dyrbja wěrjazy hinaschi bycź hacź ßwět. To japoschtoł Pawoł Rom. 12, 17—21 w tsjoch kruchach dopokasa.

1. Sswět je czeszczelakomny; kscheszczijenjo, budźcźe ponižni! Njedźerżcźe ßo ßami sa mudrych! Kelko tak mjenowaneje sdźěłanoszcze je ßame wumyßlenje a połojcznoszcź! Niz kaž by tón, kotryž sa wědomoszczu pyta, a ßwoje snajomnoszcze pschisporja, porok saßłużił — na žane waschnje, ale woprawdźe mudry bycź, je něschto druhe, hacź ßo sa mudreho dźerżecź. To poßleńsche s wjetsche mjenje wobdarjeni cźinja, kotsiž wjele powjedaja, so by ßo sdało, kaž bychu wjele wjedźeli — a tola nicźo njewjedźa; mudracźkojo, kotsiž chzedźa wschudźom ßobu rěczecź, runjež bychu mudrischi byli, hdy bychu mjelczeli; połojcźni, kotsiž ßu ßnano do mudrych knihow nuts pohladali a nětko se ßwojej njesrosymjenej mudroszczu ßebje a ßwojich ßobuczłowjekow czwiluja. Najdźiwnischo ßo poßłucha, hdyž tuczi „mudri" wo nabożnych wězach powjedaja. Praj jim něschto wo bibliji, woni ßu mudrischi hacź japoschtoli a profetojo. Praj jim něschto wo wěcźnych myßlach Božich, jich myßle ßo jim wjele lěpsche sdadźa; dopokaž jim twoju wěru, woni maja ßo sa ßamych mudrych a tebje do hłupych licźa. Po jich myßli wjazy dołho njetraje, hdźež budźe ßo psched jich mudroszczu a rosjaßnjenoszczu khuda kscheszczijanska wěra shubicź, kaž mhła psched ßłónczkom a hdźež budźe rosom ßwoje dobycźe dźerżecź nade wschitkej hłuposzczu a czěmnoszczu sańdźenych czaßow. — Pschecźiwo tajkemu nadutemu waschnju a hordoszczi móże ßo jenož napominacź: kscheszczijenjo, budźcźe ponižni! Wopomńcźe: Nasche pósnacźe je po kruchu a ßo molicź je człowjecźnje. Człowjek drje ma ßwoje myßle, ale Bóh tola wschitko wodźi. Njebudźcźe tak hordźi, so se ßwjateho pißma bójske pósnacźe a prawu mudroszcź nawuknycź njechacźe. Luther chzyśche w ßwojich poßlednich lětach pschezo hischcźe ponižny wuczomnik katechisma wostacź. Niz to, schtož masch w hłowje wjedźenja, ale schtož ßy s wutrobu, ważnoszcź człowjeka wuczini. Ponižnoszcź wutroby je najlěpscha sdźěłanoszcź. Niz mudroszcź pißmawuczenych a farisejskich je ßwět wumohła, ale ponižnoszcź Khrystußowa. Niz mudroszcź starych mudrych ßo dźenßnischi dźeń na ßwěcźe pschipowjeda, ale wuczba japoschtoła, kotryž ßo ßam najprěńscheho bjes hrěschnikami mjenowasche.

2. Sswět je swadnimy! kscheszczijenjo budźcźe czicheje myßle! Je-li móżno, tak wjele hacź na waß je, dha dźerżcźe měr se wschěmi ludźimi.

To pschezo móžno njeje, mjenujzy tehdom niz, hdyž ßo wo bójsku cześcź a wěrnoscź jedna pschecźiwo njepschecźelskim nadpadam. Hubjeny je tón kschesczijan, kotryž, so by měr měł, ßwoje pscheßwědcźenje wěry hanicź dawa, a k temu mjelczi. Hubjeny by to prědar był, kotryž, so ßebi njeby njepschecźelstwa naczinił, na hrěchi we woßadźe njespomina. Mało smužity hospodar by to był, kotryž, so njeby ßwojich domjazych roshněwał, w ßwojim domje sle czérpi. W tajkich padach ßo njeßmjesch bojecź wustupicź.

Ale hdy je móžno, měr dźerżecź? Hdyž ßo wo woßobu a cześcź człowjekow bjes ßobu jedna. Potom je měr tajke wulke kubło, so ty ßam wot ßo niczo cźinicź njeßmjesch, schtož by jednotu kasyło! A hdyž twój bliźschi měr łama, „hdyž sle jasyki kałaja“, potom njesapłacź sle se słym. K cźomu ßy dha hewak kschescźijan, hdyž niz tež k snjeßenju njeprawdy a sleho! W człowjeku ßamym wschak to njeleźi, ale jemu ßo lóźo cźini po tym ßłowje: woko sa woko, sub sa sub. Ale to njeje kschescźijanszy, sdobnje tež niz. Cźi prěni kschescźijenjo, kotsiź mějachu najhórsche wobskorżowanja a pschißłodźenja cźérpicź. wjedźachu, schto běsche sdobnje a ty jim ßamo cześcź njepschecźelow doby. Wschitzy jich pschescźěhachu, a woni lubowachu wschitkich; woni buchu saßudźeni, — a wodachu; jich ßwarjachu, woni pak kóźdemu cześcź wopokasachu; woni dobrotu cźinjachu a buchu jako słóstnizy khostani a hdyž buchu dobreho dla khostani, ßo hischcźe wjeßelichu, so ßo jim składnoscź poskicźi, temu Knjesej cześcź dawacź a ßo jako jeho wuczomnizy wopokasacź. Wěra mrějazeho Schcźěpana wutroby pschewinje a ßamo ßwědomaje Saulowe wubudźi. Njebychmy tež my widźecź móhli, so někotry Saul Pawoł bywa, hdy by wjazy kschescźijanow s cźichej myßlu teho martrarja było.

3. Sswět je wjecźiwy; kschescźijenjo mějcźe tež wutrobu sa njepschecźela! Kschescźijan ßo ßam njewjecźi, ale Bohu wjecźenje a ßudźenje pschewostaji. Kschescźijanske wjecźenje w tym wobsteji, so wón sle s dobrym pschewinje. To rěka żehliwe wuhło na hłowu njepschecźela nahromadźicź, so ßo tón pak ßam ßwojeho njeprawa hańbuje, pak ßo ßamo s njepschecźela do pschecźela pschewobrocźi. Khrystuß lubowasche ßwojich njepschecźelow; wón żohnowasche tych, kiž jeho poklachu; wón cźinjesche dobrotu tym, kiž jeho hidźachu; wón proschesche sa tych, kiž jeho pschescźěhachu. Kschescźijenjo chzedźa jeho wuczomnizy bycź. Duž dźicźe a cźińcźe teho runja. Potom nichtó dwělowacź njebudźe, so nascha wěra ßwět pschewinje.

Psched ßmjercźu.

(Po F.)

1. Kak je wschelake cźěmne.

Psched ßmjercźu bywa wěrjazy dwělowazy a dwělowazy wěrjazy. To dźiwne ßłowo je duchapołny a tež pobożnje smyßleny muž wuprajił. Wón s tym prajicź njecha, so kóżdy dwělowazy psched ßmjercźu stejo ßo do wěrjazeho pschewobrocźi a so kóżdy wěrjazy do dwělowanja pschińdźe. Hdy by to jeho myßl była, by wón s tym tu njerosomnu radu dał, hacź k ßmjercźi po móżnoscźi w dwělowanju sawostacź. Wón pak myßli, so to, schtož wón wupraji, ßo druhdy stawa.

A kóżdy, kiž człowjekow snaje, wěscźe kóżdy, kiž je husto pschi ßmjertnych łożach ßedźał, dyrbi tutemu mužej prawo dacź. Wón je husto widźał, so człowjekojo, kotsiź ßu czaß ßwojeho żiwjenja to praschenje wěcźnoscźe s tym ßłowom „hłuposcź! hłuposcź!“ wotpokasali, — so tajzy człowjekojo psched ßwojej ßmjercźu na ßwojim dwělowanju dwěluja a stysknjwje s potom na cźole sdychuja: „O, hdyž je skóncźnje tola wěcźnoscź a ßudźenje!“ Haj, ßamo je ßo stało, so ßu tajzy ludźo napschecźiwo ßwojim dotalnym nahladam w żiwjenju zyle wěscźe wuprajili: „My ßmy nětko krucźe pscheßwědcźeni, so je wěcźnoscź a ßudźenje.“ Ale najhuscźischo woni nastróżeni pschistaja: „Nasch cźaß je nimo! Sa naß je posdźe. — To wschak ßo njepréje, so ßo hischcźe ludźo na ßmjertnym łożu wobrocźa. Ale to ßo jara porědko stanje. Ale schtóż by ßo na to spuschcźecź chzył, by njerosomnischi był, dyżli tamny kapitan, kotryž chzysche ßrjedź we wujazym wichorje na schumjazym morju ßwoju dodźeržanu łódź wuporjedźicź. — Haj, to my wschitzy rosumimy, kak pola njewěrjazych psched ßmjercźu wěcźnoscź, kotraž je nam wschitkim do wutroby data, ßo ßwojeho prawa mozuje a s zyłej mozu sběha.

Ja derje wěm, so lubi cźitarjo tutych rynczkow do tych njewěrjazych njeßłuscheja, wo kotrychž ßo runje rycźesche. Woni wěscźe do tych ßłuscheja, kotrychž je hischcźe wjele w naschim ludu a kotsiź praja: „Ně, wěru do wěcźnoscźe ßebi my wsacź njedamy. Hdyž człowjek do tamneho żiwjenja wjazy njewěri, wschón trosch pschestanje! Potom njeje jenoż wumrjecźe, ale tež żiwjenje na tym ßwěcźe srudnuschka wěz. A kak móżesch ßo troschtowacź pschi dźělenju wot twojich lubych, hdy by ßo saßowohladanja nadźecź njemohł?“

To wschak je zyle pobożnje a rjenje prajene a pschecźiwo temu ßo niczo prajicź njeda. Ale hacź ßu tež wschitzy, kiž tak rěcźa, wěrjazy? Ach, bjes nimi ßu njeliczeni, kotsiź ßu ßwoju „wěru“ jenoż tak pschiwsali każ ßwójbne herbstwo. To ßo jim lubi, to wěricź. Hdyž ßo tamnych „wěrjazych“ wopraschesch, cźeho dla k ßwojej wěrje dźerża, móża woni jenoż prajicź, so ßo jim to spodoba. Żadyn dźiw, so ßo tajka prósdna wěra, kotraž sałożka nima, psched żałoßnej wěstoscźu ßmjercźe do dwělowanja pschewobrocźi. So ßo to tež pola tych stawa, kiž drje ßo Khrystußa khwala jako ßwojeho wumożnika, kotsiź pak jeho duchej ruma njewostaja, kotsiź tón abo tamny dźěl cźělneho człowjeka ßebi sakhowaja, ßwojich hrěschnych pschikhilnoscźow dla ßo khostacź dacź nochzedźa; — so woni, hdyž k wumrjecźu dźe, jeho bliskoscź njenashonja, jeho ßlubjenjow ßo troschtowacź njemóża, — to ßo tež lohko srozymi. Ach, liczba tajkich kschescźijanow je tež wulka. A hladajmy ßo, so do nich njeßłuschamy!

Pschidacź pak ßo dyrbi, so ßu ßamo sprawni a ßwěrni kschescźijenjo, hdyž woprawdźe k wumrjecźu dźe, husto se żołmami njewěry wojowacź měli. Tajki sprawny wuczobnik běsche wěsty Bart w Kalwje. Tola, jako w mrěcźu leżesche a ßo jeho sa jeho wěru praschachu, wotmolwi: „Tak někak doßahnje.“ Nó, jeno so doßahnje, je derje. Ale husto tež wěra we wumrjecźu doßahacź njecha.

O, w ßmjercźi, kak bywa to człowjek, ßamo najmózischi, ßamo najmudrischi, wschón khudy, wschón mały! Je, każ by ßo wolij żiwjeńskeje ßwězy kapka po kapzy wußwěcźił — a bórsy, bórsy budźe ßwěza wuhaßnjena. Wschitko, schtož człowjek nětko nashoni, woptawa, widźi, cźuje, jemu po sdacźu prěduje, so wschitko wobstejaze k kónzej dźe. A pschecźiwo tutej żałoßnej wěstoscźi dyrbjał człowjek nětko wěricź, so ßo hakle potom prawe żiwjenje sapocźnje. Pschi wschěm hrěchu, kotryž ßo runje w naschim cźaßu wyßoko sběha, dyrbisch wěricź do ßameho wodacźa a ßwjatoscźe, do cźistoscźe a njewiny.

Żadyn dźiw, so runje cźi, kotsiź ßu ßebi tele wězy dokładnje rospominali a kotsiź ßami ßwoju duschu snaja, — żadyn dźiw, so ßo woni psched ßmjercźu nastróża. A woprawdźe, niczo njerosomnische njeby było, hacź wěra do wěcźnego żiwjenja, hdyž njebychmy sanicźazej woprawdźitoscźi ßmjercźi ßylnischeho napschecźiwo stajicź móhli, — mjenujzy kschiżowaneho a horjestanjeneho Khrystußa. Jenoż, schtóż je se ßwojim najsnutskownischim żiwjenjom a bycźom do njeho sałożeny, wě, cźeho dla do wěcźnego żiwjenja wěri. Ale wón tež wě: snutskowne khablanje móże jenoż nakhwilne bycź.

To wschak najbóle wo naschej nadźiji na wěcźnoscź płacźi, so je nasche wjedźenje po kruchu, każ japoschtoł wupraji. To we wschěm duchownym wjedźenju płacźi. Woßoba nascheho sbóżnika je a wostanje potajnstwo, runjež ßu ßo wo sjednocźenju bójstwa a człowjestwa w jeho ßwjatym stalcźe woprawdźe zyle knihownje knihow napißałe. A wo niczo mjenje je skutk wumożenja a wujednanja wot potajnstwow wobdaty — wot potajnstwow, kotrež człowski rosom na tym ßwěcźe njewujaßni. Ale tute potajnstwa tak jara pschibjeraja, hdyž ßo wo wěcźne żiwjenje ßmjertneho a hrěschneho człowskeho dźěscźa jedna.

Haj wschak, bjes kscheſczijanami wschak je ludźi doſcź, kotſiž te cźežkoty njeſnaja. Woni praja: Hdyž my na tym ſwěcźe wußnjemy, na druhim ſwěcźe ſaßo wotucźimy. Tam je wschitko wjele lěpſche, rjeńſche a pobožniſche; a najwažniſche je: ženje kónz njepſchińdźe; atd.“ My móhli tym tak jednorje myßlazym ludźom, hdyž ſu wopravwdźe do Khryſtuſa ſakorjeni, ſawidźecź, ſo maja tak lohko. Ale hdyž prawdu prajimy, dyrbimy tola wuſnacź, ſo tucźi naſche ſeńſke wobſtejnoſcźe na tamny ſwět pſchenjeßeja a ſebi myßla, ſo budźe wschitko jenož kuſk rjeńſche, pobožniſche a wutrajniſche. Kuſk hinak dyrbimy tola wězy wobhladacź. Wo tym pſchichodnje. (Pokračźowanje.

Ach porucź Bohu ſwěru twój pucź a ſrudobu!

W cźaßu ſwydomlětneje wójny běſche, jako jenu ſobotu, hdyž běſche ſo ſwjaty wjecźor wotſłonił, zyły regiment pruſkich wojakow do ſakſkeje wßy pſchicźeže, ſo bychu tam a w ſußodnej wßy pſches nóz woſtali. To běſche naſtróženje ſa khudych wobydlerjow, kotſiž pod wójnſkej cźežkotu hižo cźežko doſcź ſdychowachu. Ale ſchto to pomhaſche? Woni dyrbjachu ſebi lubicź dacź a njewitanych hoſcźi pſchiwſacź, kaž jim to jich khudoba dobuſchcźi. Duž mějachu we wſchěch domach nuſnje ſ warjenjom a pjecźenjom, jako bychu na kwaß abo kſchcźiſna pſchihotowali jeno ſo jim tak wokoło wutroby njeběſche. Ssamo na farje, hdźež hewak w tym cźaßu ſabatny měr knježeſche, běſche tež tajki njeměr. Tam běſche ſo pruſki połkownik ſ dwěmaj wyſchkomaj na hoſpodu podał a knjeni faraŕka ſtejeſche pſchi khachlach a ſa knjeſow wjecźeř pſchihotowaſche, bjes tym ſo jej pſchezo ſaßo horze ſylſy do wóczow ſtupachu. Jeje dźowka Herta, ſwydomnacźelětna luboſna holcźka, běſche ſwojej macźeri pſchi wſchitkim dźěle ſwěru k rukomaj.

Knjes farař ſedźeſche w ſwojej ſchtudowanſkej iſtwi, w jenicźkim rumje na farje, kotryž njeběſche wot zuſych hoſcźi wobßadźeny. Wón mějeſche bibliju pſched ſobu a pytaſche druhi tekſt, pſchetož to prědowanje kotrež běſche w tydźenju ſ wulkej ſtarobliwoſcźu wudźěłał, ſo pod tymi wobſtejnoſcźemi mało pſchihodźeſche. Wón pytaſche tam a jow a hłowa a wutroba buſchtej jemu pſchezo cźežſchej, kak dyrbi druhich troſchtowacź, hdyž běſche ſam w wulkej ſtaroſcźi, ſchto pſchichod pſchinjeße. Wón ruku pod hłowu podpře a ſedźeſche w hlubokich myßlach. Mjes tym jeho žona ſaſłupi; wona běſche tym knjeſam jich wjecźeř póßłała a nětk cźujeſche potrjebnoſcź, ſwoju ſrudobu a boloſcź ſwojemu mandźelſkemu wuſkorźicź. Wona běſche wſchitko, ſchtož běſche ſ wulkej ſtarobliwoſcźu nahromadźiła, dacź dyrbjała, haj, ſchtož jej najbliže dźěſche, tón rjany honacź, kiž běſche pycha dwora był, běſche njepſchecźelſkemu wopytej ſa wopor padnył. Schto dyrbjeſche bycź, hdyž wojazy huſcźiſcho we wójnje pſchikhadźachu? Jako pak wona ſwojeho mandźelſkeho tak wurudźeneho pſched bibliju ſedźo wuhlada, wona to pſchenjeſcź njemóžeſche, ſo by jemu pſches ſwoje ſkorženje wutrobu hiſchcźe bóle wobcźežiła, ale ſo cźiſche jemu ſ napſchecźa poßydny a ſylſy, kotrež běſche ſ mozu wróczo dźeržała, ſo bohacźe ſ wocźow ronjachu. — Duž ſo cźiſche durje wotewrichu a Herta dó iſtwy ſaſtupi. Wokomik wona ſaſtróžena ſtejeſche, jako ſwojeju ſtarſcheju w tajkej ſrudobje wuhlada. Potom wſa cźiſche ſwoju harfu, kotraž w kucźe ſtejeſche a po tym ſo běſche někotre akkordy popſchimała, ſapocźa najprjedy ſłabſcho, potom pak ſ jaßnym połnym hłoßom ſ pſchewodom harfy ſnaty khěrluſch ſpěwacź:

„Ach porucź Bohu ſwěru
Twój pucź a ſrudobu
A wopomń ſ prawej wěru:
Bóh knježi na njebju,
Wón loft a wětry wodźi,
Tež wſchitke mróczele,
Pucź, po kotrymž ſo khodźi,
Tym ſwojim ſjewicź chze“.

Pſchi prěnich ſynkach běſche nan hłowu hižo poſběhnył. Jako Herta druhu ſchtucźku ſaſpěwa, nan ſylnje ſobu ſpěwaſche. Tež macź ſwoje ſylſy ſetrě a ſobu ſpěwaſche. Tón khěrluſch běſche tajke prawe wokſchewjenje ſa jich ſrudne wutroby a tak ſpěwachu woni hacź do kónza. Žadyn ſ nich pytnył njeběſche, ſo ſo durje cźiſche wocźinichu a pruſki połkownik ſo w nich pokaſa. Wón nutrnje pſchipoßłuchaſche a jena ſylſa po druhej ſo jemu ſ wocźow kuleſche a na jeho ſchěru brodu kapaſche. Jako běchu doſpěwali, wón k ſaſtróženej holcźzy ſtupi, ju ſa ruzy pſchimny a praji: „O měj dźak, lube dźěcźo ſa tón troſcht, kotryž ſy bjes teho, ſo ſy to wjedźała, khudej, hłuboko ſrudźenej nanowſkej wutrobje poſkicźiła.“ Potom ſo k knjeſej fararjej a jeho mandźelſkej wobrocźiwſchi powjedaſche, kak je luboſnu holcźku w Hercźinej ſtarobje, ſwoju jenicźku dźowku, domach w cźežkej khoroſcźi wopuſchcźicź dyrbjał a nětko nicźo wjazy wo njej ſhonił njeje. Duž ſu jeho ſynki teho khěrluſcha ſrjedźa w jeho ſtaroſcźiwych myßlach wubudźiłe a dźiwnje troſchtowałe. Jene ſłowo po druhim ſo rěcźeſche a jako ſo ſkóncźnje połkownik dźěleſche, jemu wſchitzy jako dobremu pſchecźelej ruku tſchaßechu. Knjes farař běſche ſwój tekſt a knjeni faraŕka wutrobitoſcź ſaßo namakała a wſchitzy dźěchu ſměrom k wotpocźinkej.

Sa někotre njedźele doſtachu liſt wot teho połkownika, kiž jim wotkhorjenje ſwojeje dźowki ſdźěli a ſo hiſchcźe jónkrócź ſa bohate wokſchewjenje podźakowa, kotrež běſche jemu wuſpěwanje teho khěrluſcha tamny wjecźor wſchihotowało. E. H.

Wěrcźe!

Hebr. 11, 6.

Wěrcźe dha, wy cźłowſke dźěcźi,
Temu, kiž waß ſtworił je!
Wěrcźe tom', kiž je na ſwěcźi
Sa naß cźerpił, wumrjeł je!
Wěrcźe, kiž waß k ſebi nuźci,
Prawy pucź waß k njebju wucźi.

Wěricź dyrbicźe wy wſchitzy
A we wěrje twjerdźe ſtacź,
Jeli chzecźe na prawizy
Junu ſbóžne měſto bracź;
Bóh ſej naſchu duſchu žada,
To je jeho ſbóžna rada.

Lubowanje aniz ſcźerpnoſcź,
Ani cźicha myßl to njej',
Schtož je nuſne ſa tu wěcźnoſcź:
To we prawej wěrje ſtej';
Kóždy k ſbóžnom' měrej dóńdźe,
Kiž we prawej wěrje wuńdźe.

Chzecźe wy tež ſ pobožnymi
Junu wobſtacź pſched Bohom,
Dha ſo njehańbujcźe ſ nimi
Modlicź ſo we wěrje k njom':
Bóh ſam myto dawa wſchudźe,
Kiž joh' w wěrje pytacź budźe.

Woſtańcźe we cźiſtej wucźbi,
Sslyſchcźe Boźe ſłowo rad!
Dajcźe Bohu cźeſcź, wy lubi!
Sſłužcźe Bohu kóždy pad,
Tola pak niz ſ hejchleŕſtwami,
Hewak ſjebacźe ſo ſami.

Wy wſchak pytacźe tu radoſcź,
Kotraž kónza njewoſmje;
Sa njej macźe tudy žadoſcź:
Pobožny ju doſtanje;
Dha wſchak macźe požadanje,
Njech ſo w twjerdej wěrje ſtanje! E. H.

Jandźel měra.

Hodowny měßaz, ſymny cźěmny dezember běſche pſchiſchoł a w měſtach a na wßach ſo pſchihotowachu na hodowny ſwjedźeń. W małej hěcźe, ſ boka drohi, kotraž pſches maku wjeß wjedźeſche, ſedźeſche ſtary muž ſamlutki na ławzy pola khachlow. Wón na to ſpominaſche, kak běſche w minjenym lěcźe hiſchcźe jeho luba mandźelſka ſa njeho ſo ſtarała, kotraž nětko po prózy a dźěle žiwjenja na pohrjebniſchcźu pod běłej ſněhowej płachtu ſpaſche Wón ſpominaſche na ſwoje dźěcźi w zuſbje. Dźowka běſche hižo pſched wjele lětami ſe ſwojim mandźelſkim, kiž běſche tyſcheŕ, do měſta cźahnyła. Cźrjóda dźěcźi běſche wjele prózy a ſtaroſcźe pſchinjeßła a tak ta žona žaneje khwile njenamaka, ſo ſa ſtareju ſtarſcheju ſtaracź. Najſtarſchi ſyn běſche jako ſchewz pſches ſwět

pucźował, doniž pola jeneho mischtra w jenej wšy, kotraž wot teje wšy, w kotrejž stary nan bydlesche, psches měru sdalena njebě, dźěło njenamaka, pschi kotrymž šebi šwój khlěb derje sašłuži. Tež tón skoro ženje na schědźiweho nana njespominasche, kiž běsche po šmjerći mandźelskeje jenož jara hubjenje žiwy, dokelž šo noha a ruka wjazy prawje hibać njechaschtej.

Najmłódschi šyn běsche jako kowař pola nashonjenych mischtrow wjele nawuknył; potom pak běsche do hubjeneho towarstwa pschischoł, běsche šwoje město shubiwschi šo wopił a w wopiłstwje se šwojim nožom jeneho se šwojich pjanych towarschow cźežko franił. Na tuteho šyna spominasche nan s wošebitej srudobu a bolosću, běsche wón tola hanibu na šwoje sprawne mjeno pschinješł. Nan wjedźesche, so běsche tutón šyn k dołhemu jastwu sašudźeny a tuta srudoba běsche maćeri wutrobu slamała. Po tutym shubjenym šynu měješće nan najhorzischu srudobu a modlitwa pschińdźe jemu na jeho hubje: „O Knježe, sćel tola jeneho s twojich jandźelow k mojim dźěćom, so bychu tola na hodownym dnju tež na šwojeho stareho nana spominałe.“ Srudny skhili stary schědźiwz šwoju hłowu a šłódke spanje na njeho pschińdźe.

Hdyž šwjata Boža nóz, w kotrejž Boži Ssyn na naschu khudu semju pschińdźe, šo wróći, dha sćele Bóh jandźela měra, kiž wo wschitke durje klapa a prošy, so bychu šo wotewriłe temu, kiž wschu roskoru a swadu tudy sacźěri. Tutón jandźel měra běsche njewidźomny na prošy hěty stareho schědźiwza stał a jeho modlitwu šłyschał. Jeho powołanje běsche, pobožnu modlitwu dale njesć. Wón pschija teho dla schtalt pucźowarja a klapasche wo durje teho doma, w kotrymž ta dźowka bydlesche. Pschećelniwy pachoł, kiž šwojemu nanej pschi dźěle w dźěłarni pomhasche, durje wotewri a šo pucźowarja woprascha, schto by jeho požadanje było. „Ja pschińdu wot twojeho dźěda, lube dźěćo“, wotmolwi jandźel měra, „wón je tak šamlutki a stary a šo žedźi po šwojimi dźěćimi a wnućkami. Praj twojej maćeri wjele dobreho wot nana a prosch ju, so njeby na hodownym dnju na šwojeho nana sabyła.“ „Ach, luba maći“, dźesche hólćez, „dowol mi, so bych hody k mojemu lubemu dźědej cźahnył. Ja šym wulki a šylny kaž muž a kusk tykanza tyknjesch mi do mojeho wacźoka a ja jón dźědej šobu pschinješu.“

A twjerda wutroba maćerje bě mjehka a jako běsche patoržiza blisko, dha dasche šwojemu šynej cźahnyć, so by khudemu staremu nanej hodowne wješele cźinił.

Jandźel měra jako pucźowař šwoju drohu dale cźehnjesche. Psched dźěłarnju, w kotrejž starschi šyn dźěłasche, wosta stejo. Běsche hižo cźma a dźěłaćerjo šo k šwjatokej hotowachu, dha šo na drosy rjany khěrlusch spěwasche:

„Ja s njebješ dele pschińdu k wam;
Tež dobre nowiny ja mam;
Wscho dobre chžu wam powjedać
A wot teho tak saspěwać.“

Kowarski poslušasche. Haj, to běsche tón khěrlusch, kotryž běsche domach w schuli nawuknył a patoržizu wjećor se starschimaj a s bratrom a se šotru spěwał. Wón spominasche na tón mały Božodźěsćowy schtom s tymi cźerwjenymi jabłukami a posłocźanymi worjechami, kotrež běschtaj starschej jim sašwěćiłoj; a wutroba bu jemu mjehka a wón wobsamkny, k šwjatym dnjam domoj pucźować a hladać, hać by stary nan jeho pomozy trjebał a row maćerje wopytać. —

Pucźowař cźehnjesche šwoju drohu dale. — Psched wrotami cźěmnego, twjerdźe samknjeneho twarjenja w wulkim měsće wosta stejo a cźakasche. Serniczka hischće na njebju stejesche, ale rańsche ferja hižo pschipowjedachu, so Boże šłónczko skhadźa. Wrota šo wočinjachu a blědy muž wustupi. Njewjedźo, hdźe by šo wobroćił, wosta stejo. To běsche młódschi šyn stareho muža. Jeho khostanje běsche nimo a nětko stejesche wopuschćeny a žaneje rady šebi njewjedźo w wulkim měsće. Dha pschistupi pucźowař k njemu: „Boha sa postrow, towarscho, hdźe chžesch?“ „Ja njewěm“, wotmolwi tón blědy muž, „najradscho do wody, hdźež je najhłubscha.“ „A twój nan?“ šo pucźowař prasche. „Ja šym jeho sprawne mjeno womasał a wón budźe mje wustorćić.“

„Ow ně“, dźesche jandźel měra, „ja tebi powjesć wot njeho pschinješu. Hdyž šo šwojeho hrěcha kajesch, dha pój a cźehń do twojeho nanowego doma.“

Běsche patoržizu wjećor. W wšy, hdźež tón stary schědźiwz bydlesche, šwěćachu šo šwězy s rossmětleneho Božeho doma daloko psches te se šněhom pschikryte sahony. Schědźiwz šedźesche šamlutki w šwojej jstwje. Dha šo wo durje klapasche a nuts stupichu jeho šynaj a jeho wnuk, tón khrobły kćźějazy hólćez. „Dźědo“, dźesche wón, „ja pschinješu tebi wutrobny postrow wot nana a maćerje a rjany kusk tykanza.“

Tak pucźuje jandźel měra město wot města, wješ wote wšy a klapa wo wschitke durje. Ow, so bychmy tež my rady na jeho wobsbožazu powjesć poslušali!

Jan Hendrich Pestalozzi.

12. wulkeho róžka je šo 150 lět minyło wot naroda šławneho schwajzarskeho wućehnjerja a wućerja Jana Hendricha Pestalozzija. My rad do jeho žiwjenja wróćo hladamy, hdyž tež dyrbimy wobžarować, so wón swjasany w rossudach a nahladach šwojeho cźasa njerosymjesche na tym jenym sałožku twarić, wo kotrymž pišane steji: druhi sałožk nichtó sałožić njemóže, khiba tón, kotryž je sałoženy, kotryž je Jesuš Khrystuš. W šwjatnizy wěry Pestalozzi njestejesche, ale wón stejesche w pschitwarku. Wón chzyshe s prědarjom bycź, bu pak, jako šo jemu pospyt s prědowanjom poradźił njeběsche, ratař a kupi w lěćze 1768 kubło, kotrež wón „nowe kubło“ mjenowasche. Nětk wón hubjenstwo ludźi sesna, šo s wutrobu polnej smužitosću a šmilnosću na tym hubjenstwom šmili, 50 proscherskich dźěći do šwojeho doma dowjedźe a bu jim sastarař, wućeř a nan. Jeho pospyt tych khudych s hubjenstwa wuwjesć pak šo njeporadźi. Pjenjesy pobrachowachu. Duž wón to šławne ludowe powjedańćko „Lionhardt a Gertrud“ napiša, w kotrymž wón šwoje nashonjenja wo žórłach hubjenstwa w nižschich stantach a myšle k polěpschenju se sahorjenej wutrobu roskładowasche. Te knihi wschelake napominanja podawaja, kotrež šu dźenša hischće wopomnjeća hódne. Wschelake druhe knihi wón hischće wuda — a wón wschelake druhe pospyty cźinjesche ludej pomhać, ale husto podarmo. Sašada a sałožk jeho waschnja wućehnjenja běsche luboscź; ale móz teje luboscźe, kotraž je šo ja naš cźěło sćiniła, ja naš cźerpiła a ja naš wumrjeła, wón njesnajesche. Wjele srudnych nashonjenjow je tón šwěrny, sdobnje smyšleny muž cźinił. Pola šwojeho wnuka, kotryž kubło „nowy dwór“ dosta, wón 17. małeho róžka 1827 wumrje.

Něschto k rospominanju.

Słote prawidło do mandźelstwa.

Pobožny muž Boha teho Knjesa husto proschesche, so by jemu sjewił, kak móže cźłowjek w mandźelstwje sbožowny bycź a šwoje hospodarstwo derje wobstaracź. Duž šo jemu jedyn dźeń widźenje s tsjomi jandźelemi pokasa. Prěnjeho widźesche kleczećź a šo modlicź: „Ja posběham šwojej wočźi k horam, wot kotrychž mi pomoz pschińdźe.“ Druhi jandźel měješe motyku, s kotrejž korjenje se semje kopasche, so jemu pót psches wobliczo běžesche, a praji: „W poćźe šwojeho wobliczа dyrbisch šwój khlěb jěsć.“ Tsećći jandźel wukopane korjenje hromadźesche a praji: „Sběrajźe te sbytkne kruschki, so šo niczo njeskasy!“ a donješe je do khěžki, hdźež cźi tsjo jandźeljo hromadźe bydlachu. To je dobre a chze sjewić: Jeli so dyrbi w domje derje hić, dyrbićźe 1. šo modlić, 2. dźěłać, 3. lutować a 4. w jandźelskej lubosći a jednoćźe hromadźe bydlić. — Najlěpsche mandźelstwa, praji 3., šu tam, hdźež je muž hłowa a žona wutroba.

* * *

Sdobne šłowo.

Khěžor Hadrian krótko po šwojim wuswolenju sa khěžora cźłowjeka setka, kotryž běsche jeho, jako běsche hischće jednory ryćeř Hadrianuš był, cźežko franił a nětko bojasny s boka dźěsche. „Pój bliže!“ Hadrian šmějkotajo praji. „Ty šo mje wjazy bojećź njetrjebasch. Ja šym nětko khěžor!“

* * *

Bóh tebi wschudźom napschećiwo pschińdźe, jeno, so ty jeho strowisch.

* * *

Měj lohku wutrobu, niz pak lohku myšl.

Samolwity redaktor: farař Gólćź w Budyschinku; šoburedaktoraj: farař Henczka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihićźischćernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 5.
2. februara.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Septuageſima.

Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuſwolenych.

1 Kor. 9, 24—27:

W ſtarych czaßach běchu wo wjetu běďźenja ſnate a lubowane, woßebje w Hrjekſkej, hďźež hrjekſzy młodźenzojo ßwoju czélnu hibałoſcź a ßylnoſcź pſched tyßazami pſchihladowarjow pokaſachu a wo dobyczéríſku palmu wojowachu. Tajke hry mějachu ßo też w bliſkoſczi měſta Korinth, hďźež mějeſche japoſchtoł Pawoł ſkładnoſcź je ſeſnacź. Jedyn nadawk, kotryž mějachu młodźi Hrjekojo dopjelnicź, běſche woßebje tón, ſo dyrbjachu 600 metrow pſcheběžecź, a ſchtóž běſche prěni pſchi wottyknjenym kónzu, dobyczéríſki wěnz doſta a mějeſche ſ dobom prawo, ßebi wopomnjeńſki kamjeń ſtajicź dacź a ßo wjeßeły domoj wróczi. Druhe waſchnje běďźenja běſche běďźenje ſ pjaſczemi, pſchi kotrymž běchu pjaſcze ſ rjemjenjemi a wołojom wobrónjene, ſo do woczów dyrjeny huſto bjes myßlow k ſemi padźe. Pola ſtarych Hrjekſkich, kotſiž na czélnu cziłoſcź a hibałoſcź wulzy jara hladachu, njeběſche niczo, ſchtož by jich tak ſajimało, kaž tele běďźenja. Duž je też to pſchirunanje w naſchim tekſcze (1 Kor. 9, 24—27) wěſcze hiſchcze bóle jimało dyžli naß.

Też kſcheſczijan běži wo krónu, ale niz wo ſachodnu, ale wo njeſachodnu. Też kſcheſczijanſke žiwjenje je běženje k wottyknjenemu kónzej, k kónzej praweje cziſtoſcze a dokonjanoſcze, ſa kotrymž dyrbi ſtejecź, ſo by krónu dobył. Ale w tych wulkich žadanjach, kotrež ßo pódla na rosßuďźenoſcź jenotliweho ſtaja, leži pſchiczina, ſo wſchitzy krónu njedoſtanu. Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuſwolenych.

1. Huſto pobrachuje khutna kruta wola, ſa njeſachodnej krónu ſtejecź. Wothladajmy wot tych, kotſiž w naſchim czaßu ßo ſ zyła wo nadawki kſcheſczijanſkeho žiwjenja njeſtaraja, kaž też wot tych, kiž ſaßo na wopak ſ zyłej wutrobu modlitwy, ßwojich dźěczazych lět ſpěwaja — potom je ßrjedźa bjes tutymi njewěrjazymi a bjes dobrymi wěrjazymi wjele tyßaz, kotſiž po prawom njewjedźa, hďźe chzedźa. Jim je wſchitko wſcho jene a woni njejßu na niczo rosßuďźeni. Woni njewjedźa, ſchto chzedźa. Woni ſ kóždym běža, kotryž jich czehnje. Jich łódźiczka žiwjenja je bjes wodźenja. Hdyž pak łódźnik ßwoju łódź bjes wodźenja na ßwětnym morju woſtaji, je lóhko prajicź, ſo ßo podnuri. — Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuſwolenych. Czeho dla to?

2. Pſchi wſchej dobrej woli ßo jich wjele běďźenja boji, kotrež ßebi kſcheſczijanſki ſchtant tola žada. Jara derje wupraji khěrluſch: „To lóžke njej', ſo kſcheſcź'jan ßym a czinju, ſchtož tón cziſty duch ßej žada.“ Schto ßebi žada? Běďźenje pſchecźiwo žadoſcźiwoſczi. Kaž Hrjekſzy běďźerjo ßo wſcheho ſďźeržachu, ſo bychu hibali a lóhzy byli, tak ßebi kſcheſczijanſtwo ſďźerženje wot ßwětnych žadoſczow žada, ſo by duch hibały a jaßny woſtał. A tola kelko ßo w naſchim czaßu ſa wino, ſa piwo, ſa palenz wudawa. To runje dopokaſa, ſo ßo mało běďźi pſchecźiwo žadoſcźiwoſczi. Schto ßebi dale žada? Běďźenje

pschecźiwo wschej liwkosczi a lěnjosczi, pschecźiwo wschemu podwolenju pod druhe wabjenja a sawjedźenja. Kaž tamni Hrjekszy pschi swojim bědźenju směrom stacź, ani nasad abo do boka hladacź njeßmědźachu, ale dyrbjachu jenož do prědka khwatacź, tak ma tež kscheszźijan sa swoje žiwjenje to heßło: Do prědka! A tola pola wjele w niczim tak pomału njeńdźe, kaž w polěpschenju a wudokonjenju sameho sebje a wosebje hdźež wulke města se swojim wabjenjom, se wschelakim sawjeselenjom myßle wobjimaja, je wo kscheszźijanskim bědźenju mało pytnycź. Tamni bědźerjo njeßmědźachu so pschede wschěm czißnycź, woni njeßmědźachu so psches niczo sadźerżecź dacź, ale jim wjele so tak dźe, kaž tamnej bjes Hrjekskimi snatej prynzeßnje Atalancźe. Wona běsche temu swoju ruku slubiła, kotryž ju w běženju pschesczěhnje a hdyž běsche někotreho pschewinyła, bu wona sama wot Hipzomenosa pschewinjena, kotryž jej słote jabłuka do pucza czißny, kotrež ju jimachu a sadźerżachu, so njedobu. To je woprawdźe wobras wschelakich sadźěwkow, psches kotrež so kscheszźijan wotdźerżecź dawa wot běženja wo njesachodnu krónu. Słote jabłuka! haj wschak, słoto, pjenjesy a kubło. — Niz, so by so s zyła njebědźiło, o ně, woni běhaja a honja sa tak mjenowanym sbožom, woni bědźa so wo khlěb, wo pjenjesy, wo czescź; — ale snano hischcźe někotry do kónza swojeho žiwjenja k pósnaczu dóńdźe, so so bědźenje wo popjeł a próch po prawom jara hubjenje sapłaczi, snano hischcźe myßlicź nawuknje, kaž tamny ministr Ludwika XIV., kotryž, jako chzysche kral ministra na smjertnym łožu wopytacź, kralej won prajicź da: „Kral móže saso woteńcź; pschetož, hdy bych Bohu tak słužił kaž kralej, mohł stroschtnischo wěcznosczi napschecźiwo hicź. — Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuswolenych. — Czeho dla to?

3. Pschi wschěm bědźenje to husto prawe bědźenje njeje. K temu słuscha: Wojuj pschecźiwo twojemu najhórschemu njepschecźelej, wojuj sam pschecźiwo sebi; nawukń so wobknježicź a pschewinycź. Wobknjež swoje czěło, so by twój duch knjes był nad czěłom. Dale bědź so s dobyczom a wostań dobyczeř sam na sebi hacź do kónza. A skónczńje bědź so w wěrje, t. r. stajnje hladajo na teho kschižowaneho a horjestanjeneho Knjesa. Potom móżesch junu s Pawołom prajicź: Ja sym so dobre bědźenje bědźił, ja sym doběhał, ja sym wěru dźerżał; na to je mi wotpołożena króna teje prawdoscze, kotruž mi tón Knjes na tamnym dnju, tón prawy sudnik, podacź budźe. Hamjeń.

Psched smjerczu.

(Po F.)

(Pokraczowanje.)

2. Czeho móżesch so dźerżecź.

Kscheszźijan, kotryž sebi to rospomina, wě, so tak lohko se smjerczu njeje. My wusnajemy w druhim artiklu, so je Jesuß horjestanył wot morwych. A my wusnajemy w tsecźim artiklu: „Ja wěrju horjestawanje teho czěła a wěczne žiwjenje.“ A my wěrimy sami do swojeho horjestacza a do wěcznego žiwjenja, dokelž je Khrystuß sa naß wumrjeł a horjestanył. Nascha žiwa nadźija wurosczé s wěry do žiweho Khrystußa. To wobswědcza wschitzy japoschtoli na sałožku słowa a skutka Khrystußowego. A shubjeny je tón muž, kotryž chze žiwu nadźiju dźerżecź, wot kschižowaneho a horjestanjeneho sbóżnika pak niczo wjedźecź njecha. Jesuß sam dawa nam njekhabłazy troscht a tu khróbłoscź swědczicź: „Ja wěrju do wěcznego žiwjenja.“

„Ně, wěru sebi my wsacź njedamy. Ale my chzemy tež sebi teho wědomi wostacź, so su to czěmne słowa, hdyž my wo wěcznym žiwjenju rěczimy. To so tež samo wot sebje rosymi. Ssłowa nascheje rěcze płacza wschitke jenož sa wězy a wobstejnoscze tuteho swěta. Wone so nałožicź njehodźa, hdyž so wo njewidomny (t. r. wo nětko nam hischcze njewidomny) „wyschschi“ swět jedna. To naß molicź njeßmělo, ně, to dyrbjało so nam samo wot sebje rosymicź, so japoschtoł Pawoł, jako so do paradisa posběhnjeny czuje, pische: „Ja słyschach njewurjeknjene słowa, kotrež žadyn człowjek prajicź njemóže.“

Ja waß proschu: my rěczimy wo „wěcznym“ — ale schto dha je wěczne? Pěßnjerjo a mudri praji: „Wěcznoscź je czaß bjes czaßa. — A my jako wucźeni Božeho słowa tež niczo lěpsche njewěmy. Ale schtó móže sebi to wumyßlicź. „Czaß bjes czaßa?“ To so nam słowa wjercźi, hdyž to spytamy. — My rěczimy wo wěcznym žiwjenju. Bjes dwěla so wo žiwjenju rěczi, kotrež nihdy njeshinje, kotrež móz stajneho wobnowjenja same w sebi nješe. Ale kak móžemy my, kotsiž my jenož swjadłe žiwjenje snajemy, sebi to myßlicź? — My rěczimy wo njebjeßach. Haj, schto wone su a hdy wone su? Sso praji: „To je městno, kotrež žane městno njeje. Derje, so praja, so to městno je. Ale wěste tež je, so žane městno njeje po naschich nahladach.“ Ale kajke dha je? Haj, jow je wschitko wysoke, swjate, wulke, ale tež potajne. A tež rjane słowo „w mojeho Wótza domje je wjele wobydlenjow“ to njedorosjaßni. — A skónczńje czěło horjestacza! To nasche myßle njesapschimnu. S tym tola hotowi njejßmy, so so praji: „Tajki, kajkiž je Jesuß horjestanył, tajzy budźemy tež my horjestanycź.“ Ně, lubi pschecźeljo, tajzy niz. Czěło nascheho sbóżnika rostłało njeje; my pak po smjercźi tłajemy. To je wěste, kaž daloko człowjske wóczko doßaha, niczo wot czěła njewostanje, czehož mohła so nascha nadźija dźerżecź.

Ale czeho dla dyrbi so wěra dźerżecź? Nó, ja druheje rady njewěm hacź tu, kotruž Luther dawa: „Wěra hlada na Jesom Khrysta.“ A runjež je nasch Knjes Jesuß Khrystuß sam saso to potajnstwo wschitkich potajnstwow, je tola naschej wěrje zyle wěste, so je wón nasch wumóžnik. Wón wußwobodźi naß wot hrěcha a winy, wot sleho swědomja a sudźenja a wjedźe naß k temu wróczo, k czemuž bychmy wot spočatka postajeni, so dyrbimy podobnoscź Božu w czistosczi a kraßnosczi na sebi měcź. Wjazy hacź wschitke knihi, kotrež su wo postajenju człowjeka sa wěcznoscź pißane, nam słowo a modlitwa teho sbóżnika praji: „Wótcze, ja chzu, so bychu tam, hdźež ja sym, tež czi pola mje byli, kotrychž mi dał sy, so bychu moju kraßnoscź widźeli, kotruž mi dał sy.“ (Jan. 17, 24.)

Wulki mudry Kant je junkrócź wuprajił, so jednore słowo psalmisty (23, 4): A hacź ja runje khodźu w czěmnym dole, njeboju su žaneho njesboża, pschetož ty sy pschi mni“, jemu wjazy troschta dawa, hacź wschitke knihi, kotrež je hdy czitał. To je jara rjenje prajene. Ale to „ty sy pschi mni“ tola, kaž wschitke slubjenja Boże w starym sakonju, swoje wopschijecze a połnoscź hakle psches teho sa naß kschižowaneho a horjestanjeneho Khrystußa dobywa, kotryž je tak sa naß proßył, kaž smy runje słyscheli.

S wěry do Jesußa jako do nascheho wumožnika po mojej myßli sczěhowaze wěste a jaßne myßle wukhadźeja, kotrež sebi wsacź njedamy:

1. Jako wumóženy Jesom Khrysta sy ty wěsty, so ty jako wosoba dale žiwy a to wěcznje žiwy budźesch. Wo wuhaßnjenju dusche so rěczecź njemóže, hdyž naß tón sbóżnik s wjedźenjom sjebał njeje. A schtó mohł, kotryž je hdy jeho wodych sacźuł, sebi to myßlicź? Jesuß praji k mrějazemu schacharjej: ty (twoja wosoba) — ty, tón samy, kotryž nětko mrěje, budźesch dźensa so mnu w paradisu. A wschitkim, kotsiž do njeho wěrja, praji tón sbóżnik sa wěste, so woni njewumru, hacź runje wumru.

2. Tuto wěczne w człowjeku je swobodne wot skaženja hrěcha. A teho dla je tež khmane sa wobsbožaze towarstwo s Bohom, Boha widźecź a jeho kraßnoscze dźěl měcź. To wschak su saso czěmne słowa. Pschi tym wschěm so wutroba w sbóżnym sacźuwanju hori, pschetož my czujemy, my srosymimy, so je Boha widźecź sama sbóżnoscź. Potom je s wjedźenjom po kruchu k kónzej; wschitko so rosjaßni; wscha czěmnoscź so shubi; potom płaczi to „wot woblicza k wobliczu.“ (1 Kor. 13, 12).

3. Ssmy-li wumóženi, potom dyrbimy tež nowe czěło dostacź, — czěło, kotrež je s wumoženej duschu psches jene, — czěło pschekraßnjenja a kraßnoscze. Pschi samej njeßmjertnosczi ducha sebi my niczo myßlicź njemóžemy. A Bohu budź dźak, my sebi tež pódla niczo myßlicź njetrjebamy. Sczenja dawaja

zyłemu człowjekej, po tajkim cźěle a duschi wumóženymaj bycź. Po tajkim dyrbi někak swiżowanje bjes naschim nětczischim cźěłom a cźěłom pschekraźnjenja bycź. Něschto bližsche wo tym prajicź, mi móżno njeje. Ja tež njewěm, schto dyrbju prajicź wo duchownym cźěle, wo kotrymž Pawoł rěczi: My dyrbimy cźakacź, doniž tón „wulki dźeń“ njepschińdźe. Ale tu nadźiju na nowe cźěło, kotrež budźe dospołny a cźisty grat dokonjaneho a cźisteho ducha, — tu nadźiju żebi wěrjazy nihdy wsacź njeda.

Psched krótkim żo s dobrym rjemjeźlniskim mischtrom rosrěczowach. Wón mi prajesche, so je jeho pschi konfirmaziji woźebje wot pacźerskich dźěczi żamych spěwany khěrlusch natwarił, so je jemu pschi tym jeho konfirmaziski khěrlusch do myźlow pschischoł, mjenujzy tón: Jesuża ja njepuschczu, so je tón wulka móz w jeho žiwjenju była, a so je, hdyž je żo jemu srudnje na żwěcźe schło, żebi sażo żwój konfirmaziski khěrlusch saspěwał: „Jesuża ja njepuschczu“, a so je potom pschezo sażo měr do jeho njeměrneje wutroby pschischoł.

To jemu rad wěrimy. Haj, jeno so Jesużej prawje rosyminy, njepotrjebamy wulkeje żwětneje mudroscźe. Jeno so my pschezo sażo nasche towarstwo s nim wobnowimy, potom żo žołmy lehnu. Potom budźesch tež wěčnoscźe dla zyle směrowany a hacź runje je nasche wjedźenje na tym poli jara wobmjesowane, my żo tola njebojimy, ani -- psched żmjercźu. Skónczenje.

Widźisch njebjo wotewrjene?

Widźi twoje wóczko njebjo wotewrjene?
Rěczi s Bohom twoja wutroba?
Hdyž żu twoje myźle w wěrje rosjaźnjene,
Dha je wěsta twoja nadźija,
So psches wěru póndźesch do njebja.

Ssy ty hižo widźał njebjo wotewrjene,
Hdyž te błyski dźěła mróczele?
Ně, hdyž psches wěru ży wubudźeny,
Psches luboscź, kiž Bóh żam póscźele,
Luboscź twoje rany hojicź chze.

Ssy ty njebjo hižo widźał wotewrjene,
Hdyž pschi żmjertnym łožu stejesche?
Ně, psches Khrysta krej je dowjedźene,
Hdyž żo w wěrje sa njoh' bědźesche,
Dha cźi njebjo wotewrjene je. E. H.

Samolwjeński liscźik.

Swónczk saklinka. Žona woczini a póstny liscźik dosta, kotryž pschecźitawschi jón żwojemu mužej s tymi żłowami poda: „Wón żam njepschińdźe, a pjenjesy tež njepschińdu; ale liscźik pschińdźe s wjele samolwjazymi żłowami a s próstwu hischcźe woczakacź s tym żlubjenjom, so wón wěscźe sapłaczi. Nó, to je s najmjeńscha něschto. Wón tola na nasch pominazy list wotmolwi. Runje to mje mjersasche, so wón dołho niczo wo żebi żłyschecź njeda, kaž by na żwój dołh cźiscźe sabył. To je něschto směrowaze, so żo samolwja a wo żwojim dołhe rěczi.“

Mandźelski s liscźikom do jstwiczki dźěsche a jón cźitasche. Wón dołho cźitasche, dokelž wjele wjazy widźesche, hacź w tym liscźiku stejesche. Sa njeho tam wjele pisźane stejesche. „Wón żo tola samolwja! Wón tola s wěricźelom wo żwojim dołhe rěczi!“ Tak klinczesche pschezo sażo w nim. „Wěricźela mamy my wschitzy; to je nasch Bóh. Žana hodźina na żwěcźe njeje a hdy bychmy ju jenu s tych najsbóżnischich mjenowali, w kotrejž njebychmy Boži dołžnizy byli. Hacź tež je w naschim žiwjenju jena wina, na kotruž wón woźebje hlada? Runje teho dla, dokelž my wo njej rěczecź njechamy? Ssnano jena najwjetschich? My ju derje snajemy a wěmy tež, so Bóh ju snaje. Je pak s tym woczinjene? Wostajimy my ju směrom na wutrobje ležo? Dobru cźinicź a sapłaczicź ju njemóżemy; a njechamy s najmjeńscha s Bohom wo njej rěczecź se sprawnoscźu, kotraž wóczku Božemu zyku wutrobu wotewrja? Tón, pola kotrehož mam dołh, je s dobom tón, kotryž móże jón spuschcźicź, a wón je nasch Wótz.

Měj Jesuża w wutrobje!

Schtóž Jesuża ma w wutrobi,
Tón rjeknje stajnje pschi żebi:
„Mój Knježe a mój Božo!
Hdyž mam ja tebje w wutrobi,
Dha je mi wjele lóžo.“

Schtóž Jesuża ma w wutrobi,
Ssej myźli pschezo pschi żebi:
„Mi njem'že niczo schkodźicź;
Hdyž chze mi hrosycź njesboże,
Wón budźe mje żam wodźicź.“

Schtóž Jesuża ma w wutrobi,
Sso njepschecźela njebohi,
Kiž jako lawy ruje,
Wón Jesuża ma pschecźela,
Joh' żwěrnje wobarnuje.

Schtóž Jesuża ma w wutrobje,
Tón wostanje tež we měrje,
Kiž jeho k njebju wodźi;
Tam směje wěčźne wjeźele,
Kiž duschi derje żłodźi.

Schtóž Jesuża ma w wutrobi,
Tón żwětne schazy njerodźi,
Kiž mole, sersawz žerje,
Wón bohastwo ma w Khrysta krwi,
Ta cźini duschi derje.

Schtóž Jesuża ma w wutrobje,
Tón rjeknje w żwojej khudobje:
Ja bohaty żym jara;
Hdyž tež mi něschto pobrachnje,
Sso Jesuż sa mnje stara.

Schtóž Jesuża ma w wutrobi,
Tón spuschcźa żo tež w khoroscźi
Na Knjesa Jesom Khrysta;
Wón żam tón prawy lěkař je;
A strowoscź je jom' wěsta.

Schtóž Jesuża ma w wutrobi,
Tón je tež stroschtny we żmjercźi,
Hdyž s hrěschnoh' żwěta wuńdźe,
Tom' Jesuż pucź żam pokaže
A do njebja s nim dóndźe.

Duž Jesuża měj w wutrobi,
Dha budźesch we tej wěčźnoscźi
Pschi Jesużowym trónje,
Tam budźesch pschi nim sawostacź
We jeho słotej krónje. E. H.

Kak s tobu steji?

W dźeniku awstriskeho arzywójwody Maksimiliana, kotryž měješche jako mexikanski khěžor srudny kónz, namakasch scźěhowaze rynczki, kotrež pschi pschewjesenju s Europy do Ameriki sapiża:

„Dźenża wumrje jedyn matrosa na naschej łódźi. Wón żwoju żmjercź blisko cźujesche, běsche s bojoscźu a żmjertnej strachotu napjelnjeny a nutrnje proschesche, hacź njecha nichtó s nim żo modlicź. Lěkař tu próstwu wyschkam praji, potom na druhich pschińdźe, ale wschitzy ju wotpokasachu. Nichtó żo khmany njecźujesche s mužom, kotryž pschi prosy wěčźnoscźe stejesche, żo modlicź. „Ja tam żam dźěch“, prynz pschistaji, „ale tež ja njemóżach żo s nim modlicź. Ja jemu někotre żłowa prajach, kotrychž běsche mi po prawom hańba; potom mi něchtó modleńske knihi poda, po cźimž żo poklaknych a někotre modlitwy cźitach, kotrež mrějazy so mnu spěwasche. Jako woteńdźech, żym żo żam praschał, kak je móżno, so my, kiž chzemy tola wschitko dokonjecź, żo modlicź njemóżemy, a so te żłowa, kotrež hewak tak lohko pschesjasyk pschińdu, żu po sdacźu do wutroby a rta samurjowane, hdyž żo wo to jedna, żo s nimi na Boha wobroczicź.“

Myßlisch ßebi, so běsche to towarśtwo tych ludźi na łódźi wuwsacźe a so běchu tucźi ludźo bjesbóżnischi hacź drusy? To by powucźaze było wo tym nashonjenja hromadźicź. Wsmi n. psch. w naschim kscheścźijanskim kraju něhdźe 50 ludźi wot haßy, wot pola, s khlamow a fabrikow, abo s wotkalźkuliź chzesch a praj k nim: „Tam w tej khěźi cźlowjek mrěje. Wón cźuje, so dyrbi bórsy psched Boźe wobliczo pschińcź a proßy, so by něchtó k njemu pschischoł a s nim ßo modlił.“

Schto myßlisch ßebi, kelko tych ludźi by swólniwych było? Kelko by drje s tych ludźi było, kotsiź bychu ßami wěstu nadźiju měli a kotsiź bychu ßo pschi khorym łożu poklaknycź móhli a chzyli, so bychu ßo s tym na ßmjercź khorym modlili a k njemu prajili: „Luby bratsje, wona je nadźija sa tebje, Khrystuß je sa twoje hrěchi wumrjeł, kaź sa moje. Wón je mi khudemu, hubjenemu hrěschnikej hrěchi wodał, wón chze też tebi wodacź. Staj ßwoje dowěrjenje na njeho a ty to ßamo nashonisch kaź ja, so naß krej Jesom Khrysta wote wscheho hrěcha wucźisćźi. Wěř do njeho, wsmi jeho do ßwojeje wutroby, a ty budźesch wumoženy.“

Haj, kelko by ßo jich k temu namakało? Pospytaj a ty pósnajesch, so ßo sa wulku wjetschinu to ßłowo dopjelni: „Wot pucźa teho měra woni niczo njewjedźa.“ (Rom. 3, 17.)

Kak móża cźi, kotsiź ßami pucź k njebjeßam a k sbożu njesnaja, jón druhim pokasacź? — Ssnano pucź do korczmy snaja, pucź do dźiwadła a na rejwansku łubju, pucź żadoscźow, pucź bohastwa a khudoby, pucź sboża a sadwělowanja derje snaja, — „wot pucźa teho měra woni niczo njewjedźa.“

Kak steji s tobu? — Snajesch ty pucź měra? Snajesch ty to jene, schtož je nusne, to jeniczke, bjes kotrehož na ßmjertnym łożu wobstacź njemóżesch?

Něschto k rospominanju.

„Konfirmazija je rossbudźenje.“

Sa někotre njedźele budźesch konfirmirowane; lube dźěcźo; — wěsch też ty, schto to rěka? To dyrbisch ßo rossbudźicź, abo lěpje, to dyrbisch hižo rossbudźeny bycź, kak chzesch w pschichodźe ßwoje żiwjenje wjescź a schtó dyrbi tebje wot nětka w twojim żiwjenju wodźicź. Pschetož to dyrbisch wjedźecź, so dwaj knjesaj wo to wojujetaj, schtó dyrbi tebje, t. r. twoju wutrobu, wobßedźecź: ßwět a twój Bóh. To wojowanje ßo wschědnje wobnowi, ty pak ßy ßrjedźa do teho wojowanja nuts stajeny, niz jako grat bjes ßwojeje wole, ale jako se ßwobodnoscźu wobdarjeny cźlowjek, kotryž ßo tak derje wot Boha a stworicźela kaź też wot ßwěta sa ßobuwojowarja a towarścha namolwja. Twoja pschißłuschnoscź ma ßo rossbudźicź a to na pschezo, na kotru stronu chzesch stupicź, komu chzesch ßwoje mozy, haj ßwoje zyłe żiwjenje poßwjecźicź. Hdyž chzesch ßwětej ßwoju wutrobu dacź, potom budźesch ßo khwilu wot jeho błyschcźenja saßlepicź dacź, s kotrymž ßwět ßwoje wjeßela wobdawa, potom pak budźesch też bórsy pytnycź, so sady żadoscźe wocźow, sady żadoscźe cźěła a hordoscźe teho żiwjenja husto sanicźena strowoscź, rostorhane ßwójbne żiwjenje a skóncźnje sadwělowanje leźi.

Chzesch ty, lube dźěcźo, so bychu tucźi srudni towarschojo k tebi pschischli, tebje do mozy dostali a tebje cźaß twojeho żiwjenja njesbożowne cźinili, potom podaj ßwoju wutrobu ßwětej; potom pak je najlěpsche, so hakle psched konfirmaziski woltař njestupisch, pschetož potom to konfirmaziske żohnowanje sa tebje niczo druhe njeje, khiba wulki hrěch. Pschetož pschi konfirmaziji tebje tola twój sbóżnik psches rt ßwojeho ßłużobnika napomina: „Daj mi, mój ßyno, moja dźowka, twoju wutrobu!“

Jesuß chze w tebi bydlicź. Hdyž pak je wón to cźinił, potom chze wón tuto ßwoje wobydlenje też se ßwojimi darami wupyschicź: to je jeho měr, s kotrymž naschu wutrobu napjelni, wobarnowanje pschede wschěm słym a hrěchom, żiwjenje a sbóżnoscź pschi jeho wutrobje. Móże tebi nětko hischcźe cźężko bycź, lube dźěcźo, na dnju twojeje konfirmazije s wěstym ßwjatym rossbudźenjom a se sprawnej wolu ßo s cźěłom a duschu twojemu Bohu a Knjesej podacź a ßwój kschcźeński ßlub wobnowicź? Ja ßebi myßlu: niz. Dźi nuts psches cźěßne wrota na huski pucź żiwjenja a sapschimń Jesußowu ßylnu hnadnu ruku s rjanym ßłowom Jakubowym: „Ja cźe njepuschczu, khiba so mje požohnujesch.“ 1 Mójs. 32, 26.

Jesu, prjedy dźi
Nam tu na semi;
Njedaj ßo nam dołho komdźicź
A toh' hnadnoh' cźaßa skomdźicź.
Wjedź naß sa ruku
K Wótzej do domu.

Chze cźert spytowacź,
Daj nam twjerdźe stacź
A też we najwjetschej srudźbje
Sawostacź pschi twojej wucźbje.
Wschak psches tyschnoscźe
Nasch pucź k tebi dźe.

* * *

Wjazy luboscźe!

Njemjeßlnik, kotryž w jastwje ßedźesche, ßwojemu duchownemu ležěhowaze wo ßwojim żiwjenju powjedasche:

„Wot mojeju starscheju pobożnje wocźehnjeny ßo s 18 lětami na pucźowanje podach a chzych też woprawdźe cźaß ßwojeho żiwjenja dobry a pobożny wostacź. Ale kak je ßo mi seschło! Najprjedy do Freiburga pschińdźech, tam ßu mje prěni krócź k palenzpicźu sawjedli; potom dźěsche psches cźorny lěß do Donaueschingen, tam je mje ßobudźěłaczeř cźeřwjenu revoluziju wucźił, a jako chzych junkrócź kemschi hicź, ßu mje s wodu a s piwom poleli. Potom ßym wot Regensburga do Wina po wodźe jěł a mějach darmotnu jěsbu, dokelž na łódźi pomhach a tak dźěsche sa ßobu jěednacźe lět psches wschitke kraje, a ja ßym wjele ßłyschał a wohladał, też sultana w Konstantinoplu a rjane město Paris — ale schto mi to pomha. Nihdźe ja cźłowjeka njenamakach, kiž by mi kusk luboscźe wopokasał, lědom s jeniczkim wutrobnym ßłowom. Jenož junkrócź je mi mała lubosna holczka ßwoju pomasku dała a k temu běłu różu, jako ßo sprózny pod lipu ßydnych, kotraž běsche tam psched khěżu ßadźena. To mi w najhłubschej wutrobje derje cźinjesche. Ale schto ßo sta? Holczżyny nan na dobo wokno wocźini a se ßurowym hłoßom sawoła: „Hedwig, ty njepoßłuschne dźěcźo, wostaj teho cźłowjeka a pój hnydom nuts!“ Na to holczka bojasna pschede mnu cźěkosche, kaź bych ja cźert ßam był. Ja pak wobeju do hele poklach. A wot teho cźaßa je so mnu khětsje k heli dele schło a ja ßym wjele słeho cźinił a nětko ßedźu tu w jastwje a ßym ßebi hakle saßo na moju macź pomyßlił, kak mje wona s zyłej wutrobu lubowasche a kak je wona woprawdźe sbożowna a pobożna była a ja ßym płakał a ßebi myßlił: ja bych chzył, so bych był kaź wona a so bych junu też tam pschischoł, hdźež wona nětko je; potom bych ßo derje měł, a ja chzył rad hischcźe dołho w jastwje ßedźecź.“

Njepraji to powjedanje tuteho muża, kak k luboscźi k bližschemu pobrachuje, so by też wutroby hubjenych shrěła a posběhnyła. Wjazy luboscźe je napominanje nascheho cźaßa. Kak wjele wußměschuje w naschim cźaßu jenož teho dla luboscź Bożu, dokelž woni wot tuteje luboscźe pola cźłowjekow żenje niczo pytnyli a nashonili njejßu. Kak mohła ßo někotra duscha s hłubiny skażenja wutorhnycź, hdy by druha duscha ßo namakała, kotraž by ßo na njej w wutrobnej luboscźi ßmiliła. Lubujmy ßo bjes ßobu, kaź je tón Knjes naß lubował! To je lěkarśtwo sa nusu a hubjenstwo, sa duchownu khoroscź nascheho srudneho cźaßa.

* * *

Żana cźężkota cźężka njeje, kotruž nam luboscź noßycź dawa.

* * *

Ske ßymjo najlěpje na dobrej semi tyje.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola njesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 6.
9. februara.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Sexagesima.
Rom. 5, 1:

Dokelź teho dla ßmy prawi cźinjeni psches wěru; dha mamy pokoj s Bohom psches nascheho Knjesa Jesom Khrysta.

Schto je prawychczinjenje psches wěru? — My chzemy pola japoschtola Pawoła wotmolwjenje pytacź. Sakoń, tón kruty skórżbnik běsche jeho psched ßudniski stoł ßwjateho Boha cźahnył a jeho ßurowje wobskorżił, so je pschecźiwo wschitkim kasnjam Bożim shrěschił a so je teho dla poklecźa a satamanstwa hódny. Pawoł njemóżesche pschecźiwo temu ßłowczka k ßwojemu samolwjenju rjeknycź, wón dyrbjesche wjele bóle prajicź: Knjeże, twoje ßudźenje je prawe; ja njejßym niczo druhe saßłużił, hacź so mje na wěczne wot ßwojeho woblicza sastorczisch. — Ale nětko pohladaj na dobrocźiwoscź a miłoscź nascheho Boha! Wón njecha ßmjercźe hrěschnika, ale so by ßo wobrocźił a żiwy był. Wón Pawołej s njebjeß dele ßwoju hnadnu ruku poskicźa, a praji: Jesußa, mojeho lubeho ßyna dla, na kotrymż mam dobre spodobanje, njedyrbisch satamany bycź, wjele bóle ja tebje jeho dla ßwobodneho praju, ßwobodneho wote wscheje winy a cźinju tebje hrěschnika pschi wschej twojej słóscźi a krejczeřwjenym hrěchu praweho a mjenuju tebje moje lube dźěczo. Hrěch tebje wjazy wotemnje njedźěli; niz twój ßudnik, ale twój ßmilny Wóczez chzu ja bycź, jeli so — Schto pak je s tutym „jeli so"? Niz, jeli so ty to abo druhe dobre sa to cźinisch, ale jeniczzy, jeli so mi ty to ßlubjenje mojeje hnady na ßłowo wěrisch a ßebi tu dobrotu s dźěczazej wěrjazej wutrobu lubicź dawasch a ju pschiwosmjesch. Pawoł, kotryż běsche pod sakonjom doscź nashonił, so cźłowjek se ßwojej khwalbu wobstacź njemóże, njerosrěczesche ßo s cźełom a s krwju, ale wjeßeły hnadu Bożu w Khrystußu sapschimny. Nětko běsche prawy, nětko wjazy pod sakonjom njestejesche, ale pod hnadu; wón běsche Boże dźěczo a mějesche měr s Bohom. To prawychczinjenje je něschto cźiscźe druhe, hacź hdyż cźłowjek lohkosmyßleny ßwoju snutskownu roskoru sabydźe, abo ßwoju winu psched Bohom prěje, abo hdyż spyta ßam se ßwojim wotpokucźenjom, s hubjenym proscheřskim pjenjezkom wopaczneje ßamoprawdoscźe, sdychowanje wutroby směrowacź. Tele pospyty — a schtó bjes nami s nimi spytał njeje — ßnano khwilku traje, ale měr s Bohom w wutrobje wone dacź njemóża. Prawychczinjenje pak psches wěru do Khrystußa, kotraż ßebi sprawne a sjawne pschipósnacźe nascheje winy, każ tež ßwjateho prawa Bożeho jako prěnje żada, dźe do teje ßameje hłubokoscźe wutroby dele, hdźež je żahadło winy naß ßmjertnje sranilo a pschihotuje tam psches hnadnej ruzy Jesußowej tajke wuhojenje, so ßmě tež najhubjeńschi hrěschnik saßo prajicź: Abba, luby Wótcze! Schto pak to rěka, to ßo prajicź a wopißacź njemóże, to dyrbja khudźi hrěschnizy nashonicź.

Njechasch tež ty, luba duscha, tón měr měcź, sa kotrymż ßu profetojo a kralojo żedźiwje hladali? Dźi pod sakoń, tež hdyż dyrbisch ßo teho skórżbnika bojecź; a hdyż je se wschej twojej khwalbu k kónzej, hdyż dyrbisch

ſ pſalmiſtom prajicź: Moja ſtyſknoſcź je wulka — jeno, ſo maſch ſtyſknimu rosłamanu wutrobu, te wopory, kotrež ßo Bohu derje ſpodobaju, — potom ßo puſchcź do rukow ßmilnoſcźe Božeje, ſapſchimń hnadu w Khryſtußu, potom maſch ty, njech cźujeſch abo niz, — potom maſch měr ſ Bohom, pſchetož Boža hnada njewotpocźuje na twojim cźucźu, ale na Božej ßwěrnoſcźi. Wón je ßo tebi w ßwojim ßłowje pſchißahał: Ja chźu tebi hnadny bycź! Chźeſch ty nětko, kiž ty tola ſprawnemu cźłowjekej wěriſch, hdyž tebi neſchto ßlubi, teho Boha, kotryž je ßam wěrnoſcź, łhara ſcźinicź? Teho budź tebi hańba, wěř jemu, potom ßy ty dźěcźo hnady.

Haj, ty ßnano prajiſch, to běſche junkrócź wſchitko tak, jako ßo wobrocźich, jako ja Božu hnadu pytach a namakach. Ja wěſcźe wěrju, ſo ßym tehdom pſched Bohom prawy cźinjeny — ale Bohuſkorźeno: hrěch tak hłuboko w mojej wutrobje a w mojim ſnutſkownym bydli, ſo ßym też poſdźiſcho huſto a wjele hrěſchił a ßo hiſchcźe wſchědnje ſ nowa wot hrěcha pſchekhwatacź dam. — Schto dyrbju na to wotmolwicź. Jako ßo Pětr teho Knjeſa wopraſcha: Knjeźe, kak huſto dyrbju ja mojemu bratrej wodacź? Je doſcź ßydom krócź? jemu tón Knjes wotmolwi: Niz ßydom krócź, ale ßydomdźeßacź mol ßydom krócź. Schto ßo tebi ſda? Budźe Bóh ßebi wjazy wot naß žadacź, hacž je wón nam prjedy cźinił? t. r. hiſchcźe mjenje hacž pola naß pſchißłuſchnoſcź ſjednocźiwoſcźi je Boža hnada na woßebity cźaß a pady wobmjeſowana, ale wſchědnje, kóždu hodźinu je hotowo, wſchědnje, kóždu hodźinu mamy ßwobodny pſchiſtup k tej hnadźe, pod kotruž ßmy pſches prawychcźinjenje poſtajeni.

„Ale“ — ßnano něchto praji — „to je tajki mjehki ſahłwcźk ſa lohkoſmyßlenych hrěſchnikow, ſo ſpodobniſchi bycź njemóźe. Ja trjebam jenož wěricź, potom mam wſchědnje wodacźe hrěchow.“ Kiž ty tak rěcźiſch, powjedaſch kaž ßlepy wo barbach a ßam na ßebi pokaſaſch, ſo ty njewěſch, ſchto je prawa wěra. Hdy by ty něſchto wot hnady Khryſtußoweje w wěrje pſchiwſał był, potom by wjedźał, ſo tuto něſchto hnydom ſ hrěchom do wojowanja ſtupi, a ſo kóžda nowa hnada, kotraž pſches wěru do tebje pſchińdźe, pſchezo pſchecźiwo hrěchej na wójnu cźehnje a prjedy njewotpocźuje, doniž jón zyle ſ wutroby wuhnała njeje. Hdy by ty njechał ſwonkownje wo prawychcźinjenju pſches wěru ßudźicź, ale jo najprjedy ßam w ßebi naſhonicź, potom by też póſnał, ſo je to jeniczki pucź, po kotrymž pod hrěch pſchedaty cźłowjek ßo niz jenož wot winy, ale też wot mozy hrěcha wußwobodźi. Jenož pſches prawychcźinjenje pſched Bohom bywa ßwědomnje dobre. Jenož pſches prawychcźinjenje bywaſch ſaßo dźěcźo Boźe; ſchto móźeſch ty jako wotrocźk a ſchklova ſapocźecź? Jenož pſches prawychcźinjenje doſtanjeſch nowu wutrobu a móz k nowemu žiwjenju; ſchto móźe ſ njecźiſteje wutroby dobre pſchińcź? Schto ſamóźeſch ſe ßwojej ßłaboſcźu pſchecźiwo mozy žadoſcźow? Jenož prawychcźinjenje pſches wěru, dokelž je ſałožk a ſapocźatk zyle noweho ſjednocźenja bjes Bohom a cźłowjekami, mjenujzy dźěcźazeho, je też žórło woprawdźe noweho žiwjenja, teho žiwjenja, kotrež ßwoju móz hakle tam prawje wopokaźe, hdźež druſy cźłowjekojo najradſcho wjazy žiwi bycź nochzedźa, mjenujzy w cźaßu ſrudoby — haj žiwjenja, kotrež žana ßmjercź moricź njemóźe, ale kotrež pſches nju do wěcźneje kraßnoſcźe pſcheńdźe. Lubi bratſja a ßotry, njech žadyn wot naß ſady njewoſtanje, ale kóždy ſbóźne naſhonjenje prawychcźinjenja ßam na ßwojej wutrobje naſhoni, ale kóždy też njech naſhoni, ſo to prawychcźinjenje w nim žórło žiwjenja bywa, kotrež ßo do wěcźneho žiwjenja wuliwa.

Hamjeń.

Namakanje biblije.

(Po F.)

W lěcźe 641 arabiſki wójwoda Amru měſto Alexandria doby, kotrež běſche tak rjez parla zyłeje Egyptowſkeje. W tym měſcźe ßo wulke bohatſtwo khowaſche; też najwjetſche pokłady wuměłſtwa a wědomoſcźe běchu tam namakacź. Najwjetſchi pokład w tym měſcźe pak běſche knihownja, kotraž po zyłym ßwěcźe runjecźa njemějeſche.

Ssurowy arabiſki wójwoda da wſchitke kraßnoſcźe ſaniczicź. Bórſy płomjenja ßwoje ſaniczaze dźěło ſapocźachu. Ale ßamo wyſchk, kotremuž běſche to ſaniczaze dźěło porucźił, ßo ſaſtróźa, ſo dyrbjeſche tu knihownju ſpalicź. Wón ßebi ſwěri pola ßwojeho knjeſa něſchto ſa ſdźerźenje knihownje prajicź. Poßłuchajcźe, ſchto Amru wotmolwi: „Pak ſteji w knihach knihownje to ßame, ſchtož w naſchim koranje ſteji, a potom ßu njenuſne. Pak w nich wězy ſteja, kotrež pſchecźiwo koranje rěcźa, a potom ßu ſchkódne. Po tajkim: daj je ſpalicź!“ A tak ßo kraßne a waźne pokłady wucźenoſcźe ſtareho ßwěta w płomjenjach ſhubichu.

Něwěrno, tuta ßurowoſcź teho Arabiſkeho je nam napſchecźiwna, kotryž ßebi myßleſche, ſo ma wſchitko, ſchtož je wjedźenja hódne, w ßwojim koranje (to ßu knihi muhamedanſkeje wěry). A my bychmy to też ſa ßurowe měli, hdyž by měſto korana bibliju mjenował. A tola je něſchto wulkotne w ßłowje teho Muhamedanſkeho. Wón je wo kraßnoſcźi korana tak hłuboko pſcheßwědcźeny, ſo po jeho nahladźe wyſche njeho wſchitke druhe knihi ßwěta hódne njejßu, ſo ſ zyła wobſteja. Wón je tak hłuboko pſcheßwědcźene, ſo ßu w koranje Boža wola a jeho jaßne pſchikaſnje ſa wſchitke wobſtejnoſcźe žiwjenja, ſo dale ani cźłowſkeje ani bójſkeje mudroſcźe trjeba njeje. Haj, kaž ßurowa, kaž dźěcźaza też tale wěra běſche, wona je tola pſchikład teje dobycźeřſkeje mozy, kotraž tehdy w Muhamedanismje bydleſche.

Schto je koran pornjo bibliji? Najlěpſche w nim je ſ biblije wſate a potom do ßwětneho pſchewobrocźene. A druhe ßu próſdne ßłowa. A tola dyrbju ja prajicź: „Ach, hdy bychu kſcheſcźijenjo dźeßaty dźěl teho ſahorjenja ſa bibliju měli, kajkež mějeſche Amru ſa ßwój koran, potom by hinak w kſcheſcźijanſtwje było. Jenož ſ boloſcźu ßo praji, ale wěſte je, ſchtož nichtó přecź njemóźe, ſo je kſcheſcźijanſki lud ſ wjetſcha bibliju ſhubił. Wona drje je w wſchitkich rukach, ale jenož jim mało je woprawdźe ſnata a na jich hiſchcźe mjenje ma ßwoju móz. To njeje pſchewjele prajene, ſo dyrbi naſch lud najprjedy ſaßo bibliju ſ nowa namakacź, ſo by ju wobßedźał.

Pſchi tym ßo dopomnju na ſtaru hiſtoriju, kotraž ßo nam 2. Chron. 34 powjeda. Wona je ſtara, 26 lětſtotkow ſtara hiſtorija, a tola móźemy ſ njeje wuknycź.

Młody kral Joſias mějeſche wot teho dnja, ſo na trón pſchińdźe, to khutne žadanje, ßwój lud ſaßo k Bohu dowjeſcź. To wſchak běſche cźežki ſkutk. „Boži lud“ běſche ßo pſchibójſki lud ſcźinił. Žałoßne ſkaźenje běſche ſ wotpadnjenjom wot teho žiweho Boha do luda pſchiſchło.

Pſchi tym wſchěm, kaž njemóźny ßo też ſkutk reformazije ſda — Joſias wot teho njepuſchcźi. S runje tak wěſtej ſcźerpliwoſcźu kaž ſe želeſnej krutoſcźu pytaſche wón wotpadnjeny lud ſaßo na Boži pucź wrócźo dowjeſcź.

Duž da też templ, kotryž běſche dołho ſamknjeny był, ſaßo wotewricź, wucźiſcźicź a wuporjedźicź. Pſchi tym ßo něſchto waźne namaka. Mjenujzy pod ſtarymi wězami w próſche leźo ßo knihi ſakonja Jehovy namakachu. To běchu bjes dwěla knihi Mójſaßowe. To wſchak běſche ſwjeßelaze, ſo běchu ſaßo namakane. Srudźaze pak běſche, ſo běchu ßo ſ zyła ſhubicź mohłe. A hiſchcźe bóle naſtróźaze běſche, ſo te ßwjate knihi cźitawſchi póſnachu, kak daloko běſche iſraelſki lud wot Boha wotſtupił. Jako ßebi młody kral ſakoń cźitacź da, prawje póſna, kajki běſche rosdźěł bjes tym, kajkiž dyrbjeſche lud bycź a kajkiž woprawdźe běſche. Pſchi tym wſchěm wón njeſadwělowa. Sswoje draſty drje roſtorha. Ale to je ſnamjo prawje pobožnych, ſo woni ženje a pſchi žanych wobſtejnoſcźach njeſadwělowacź njemóźa. S hiſchcźe wjetſchim ſahorjenjom nětko Joſias, nowonamakanu

„bibliju“ w ruzy, ßwój reformazijſki ſkutk ſpěchowaſche, kaž to wſchitko 2 Chron. 34 a dale cžitaſch.

To wſchak je wěrno, ſchtož iſraelſki lud w zykym naſtupa, ſaßo po krótkim ßkónczným dnju žałoßna nóz pſchińdže. Niz, ſo by ßo Jehovah na ßwojim ludu ßmilicž njechał. Ale tón lud ßam bu ſaßo njeßwěrny pſchecžiwo ßwojemu Bohu. Joſias pak běſche ßam ßwoju a wěſcže tež někotru druhu duſchu wumohł.

Tola woſtajmy nětko tu ſtaru powjeſcž a ſtupmy do hiſtorije naſcheho luda!

Tež naſch lud ſpomina na cžaß, w kotrymž ßrjedža w nim, k lěpſchemu zykeho ßwěta, ſabyta a ſhubjena biblija ßo tak rjez ſ nowa namaka. Ja rěczu wo reformazijſkim cžaßu. Hdyž je to tež, kaž ßo nětko praji, bajka, ſo je Luther bibliju, kotraž jemu ßwětło pſchinjeße, na rjecžas ſamknjenu namakał, wona tola woprawdže tehdy ſa kſcheſcžijanſki lud njeběſche. Evangelion ßo ſpróznym a wobcžeženym niz jenož njeprědowaſche, ně, wone ßo ßamo wot zyrkwje ſa kezarſtwo wudawaſche. Prawychcžinjenje pokutneho hrěſchnika pſches ßwobodnu hnadu, ſaßłužby Khryſtußoweje ßameje dla, ßo w zykej „kſcheſcžijanſkej“ zyrkwi nihdže wjazy njeprědowaſche. Schto pomhaſche, ſo ßo wſchudže Boże martry błyſchcžachu ſ drjewa, ſe želeſa a ſ kamjenja? Cžiſty evangelijon ßo podtłóczowaſche. Hłoßej najſdobniſchich a najpobožniſchich, kiž žiwy evangelij khwalachu, buchu cžwilowani a ßamo ſpaleni.

Tak běſche lětſtotetki było. Ale nětko, jako dr. Měrcžin Luther evangelijon ſ nowa namaka, běſche Boža hodžina pſchiſchła a wſchitko rosnjemdrjenje hele běſche podarmo. Jako Luther ßwobodnu hnadu Božu w Khryſtußu Jeſußu pſchipowjedaſche, jemu ſe wſchěch ſtron pſchihłoßowachu. Pſchetož, ſchtož Luther khwaleſche a prědowaſche, to njeběchu rjane myßle, kotrež běchu we wutrobje teho wulkeho muža naroſtłe. Ně, to běſche evangelijon, kotryž běſche ſaßo namakał a kotryž ßwojemu ludej tak wukładowaſche, kaž ßo to wot japoſchtolſkeho cžaßa wjazy ſtało njeběſche. To běſche hnadne ſkutkowanje Boże, ſo běſche wumjełſtwo knihicžiſchcženja do Lutheroweho cžaßa wunamakane. Tak móžeſche evangelij wot Luthera pſchełoženy bórſy do wſchitkich rukow pſchińcž. A to běſche wulke wjeßele bje wſchěm ludom. Na haßach a torhoſchcžach, na pſchaſach a w hrodach — wſchudže ſ radoſcžu na ſynki wěcžnje ſtareho, ſ nowa namakaneho evangelija poßłuchachu. A wone ßo tehdy kaž pſchezo jako žiwjenje ßwěta wopokaſa. Nětko te ßłowa: měr a wěſtoſcž ſbóžnoſcže wěrjazym žane hudańczko wjazy njeběſche. Sso pak tež pokaſa, ſo tam, hdžež evangelijon knježeſche, prawa ßwobodnoſcž bydleſche. Sso ſjewi, ſo lud, kotryž evangelijon w ruzy a we wutrobje njeße — ſo tajki lud tež prawej duchownej ſdžěłanoſcži pucž pſchihotuje.

Wróczo hladajo do tamneho wulkeho cžaßa ßo my praſchamy: Kak je dženßa ſ naſchim ludom? Je wón lud biblije? Ma wón, trjeba wón, ſnaje wón, lubuje wón bibliju? Da ßo wón pſches ducha biblije wodžicž? Abo je ßnano nětko ſaßo nowonamakanje biblije ſa naſch lud nuſne?

Po ſdacžu je nowonamakanje tak njenuſne, kaž ſałoženje nowych nowinow. Ženje, kaž dołho ßwět ſteji, njeběſche biblija tak w kóždej ruzy, kaž dženßa. To ſ najmjeńſcha wo evangelſkich ludach płacži. Schulſke džěczo ma tak derje ßwoju bibliju kaž profeßor.

A kóžde móže cžitacž — hłuchoněmi wuwſacži njejßu. A ßamo ſa ßlepych je poſtarane. A tež to móže ßo prajicž, ſo ßo dženßniſchi džeń cžiſty evangelij na telko klětkach prěduje; kaž hdy prjedy.

Haj, tak daloko je wſchitko w dobrym porjedže. Ale tež jenož tak daloko. Hdyž ßo pak praſchamy, hacž je naſch lud ſa bibliju ſahorjeny lud, dyrbimy ßebi ſ hańbu wobliczo pſchikrycž. Runjež je biblija w kóždej ruzy, dyrbi tola naſch lud ſ wulkeho džěła ju hakle namakacž. S nowa namakacž dyrbi wón, ſo ma w njej pokłady žiwjenja, njebjeſke žórło bje wſcheho runjecža. Tež w najwjazy domach evangelſkich ßu nowiny na měſto biblije ſtupiłe. Ja derje wěm — nowiny dyrbja bycž; bjes nich njeńdže. Ale hladaj ßo, ſo wone tebje njepſchewinu, ſo tebi pſchewjele twojeho cžaßa, twojeje ßwobodnoſcže a ßamoſtatnoſcže njewoſmu. Tón, kiž jenož w nowinach leži — tež hdyž wón dobre nowiny cžita — bywa lohko ſwjeřſchny cžłowjek. Prawa duchowna zyroba Božeho ßłowa ßo pódla ſhubi. (Pokracžowanje.)

Spomń, Knježe, na naß!

Spomń, Knježe, na naß!
Spomń na naß, hdyž ßo modlimy,
Hdyž to wóczko k tebi hlada,
Po tebi ßej duſcha žada,
Hdyž cže w duchu proßymy,
Daj, ſchtož džěſcžu trěbne je!
Daj nam, ſchtož je wužitne!

Spomń, Knježe, na naß!
Spomń, hdyž my ſtaroſcž noßymy,
Hdyž tu duſchu tyſchnoſcž traſchi,
So ßo k tebi modlicž ſwaži;
Na tebje ßo ſpuſchczamy,
Hdyž tu pomoz žana njej',
Dha nam ſ troſchtom bliſko ſtej.

Spomń, Knježe, na naß,
Hdyž w ſpytowanju ßłabi ßmy
A ßej pomhacž njemóžemy,
S naſchej mozu woßłabnjeny,
We hrěchach tu ležimy,
Dha ßo k tebi wołamy:
Božo, njebudž ſdaleny!

Spomń, Knježe, na naß,
Hdyž ßmjertne ſwony ſaklincža,
Hdyž do wocžinjenoh' rowa
Naſche cžěło ßo tu khowa,
Poßledni khód naſtawa,
Hdyž my džemy do ßuda,
Wſmi naß ſ hnady do njebja. E. H.

Hantwjerſzy a dundakojo — wulka nuſa naſcheho cžaßa.

Tale nuſa woprawdže na naſtróžaze waſchnje w naſchim cžaßu w naſchim wótznym kraju pſchibjera. Sa khudych, ale cžeſtnych hantwjerſkich je pſches ſałożene ſaſtaranſke hoſpody, hdžež jěſcž doſtanu a móža darmo pſches nóz woſtacž, ſtarane, a te hoſpody ßu pola naß tak bliſko hromadže, ſo móže kóždy wob džeń wot jeneje do druheje hoſpody dońcž.

Ale bjes tutymi tak mjenowanymi „khudymi pucžowarjemi“ je tež wulka liczba dundakow, kotſiž wokoło dundaja a džěłacž njechaja. Woni ßu woprawdžita cžwila ſa naſch lud. Direktar wulkeho ſakſkeho jaſtwa w Zwikawje je pſched wjazy lětami w Draždžanach na hłownej ſhromadžiſnje ſa hladanje puſchczenych jatych ſdžěłił, ſo wſchědnje w naſchim wótznym kraju w pſcherěſku 200000 dundakow wot jeneho měſta k druhemu cžehnje a ßo ſ proſchenjom ſežiwi. A pſchi tym wón wulicži, ſo je wunoſchk tajkeho proſcherſtwa dobry a ſo najniżſchi wſchědnje na 1 hr. 70 np., najwyſchſchi na 4 hr. ſa woßobu, w pſcherěſku po tajkim 2 hr. 50 np. wucžinja, ſo by ßo na lěto 182500000 hr. nalicziło, ſchtož ßo wot tajkich vagabundow w naſchim khěžorſtwje naproßy.

A dobrocžiwoſcž a mjehkoſcž wutroby na jenym boku a žadanje na druhim boku njelubeho hoſcža prawje bórſy wotbycž, runjež njechadža k tenu pomhacž, ſo to płomjo dale a wyſche ßapa, kotrež Boži ſakoń: „W pocže ßwojeho wobliczа dyrbiſch ßwój khlěb jěſcž“, niz jenož pózrjecž hroſy, ale je jón hižo na naſtróžaze waſchnje pózrjeło. Wjele jaßnych dopokaſmow mohło ßo podacž, ſ kotrychž je pósnacž, ſ kajkim khwatkom tucži proſchazy „hantwjerſzy“ a khudži „pucžowarjo“ ßo ſ procha maja, hdyž chzedža jich, hdžež po proſchenju pſchińdu, do džěła wſacž a tež derje ſapłacžicž. „Pſchi proſchenju ſchtyri krócž telko ſaßłužu“ — junu jedyn wupraji a je ſ tym nahlad wſchitkich ßwojich towarſchow ſjewił. W Rheinbachu tajki dundak kowarjej, kiž jemu džěło poſkicži, wotmolwi, ſo jemu mſdu dacž njemóže, kotraž by ßo jeho nětcžiſchej ſaßłužbje runała; ſo je hacž do popołdnja hižo pjecž hriwnow hromadže pſchinjeßł. — Samožity wobydleř małeho měſtka, ßobuſtaw towarſtwa pſchecžiwo proſcherſtwu, da pſched ßwoju khěžu wulku hromadu kamjenjow nawoſycž, wobſtara grat a poſkicži kóždemu proſchazemu hantwjerſkemu, ſo dyrbi ßebi kamjenje klepajo něſchto ſaßłužicž; ſo jemu, hdyž džeßacž hodžinow ſa džeń džěła, na hodžinu 25 np. da. Schto ßo ſta? Wjele do džěła ſtupi, ale

hižo sa poł hodźiny pschińdźechu a proschachu, so by jim wón něschto do prědka wupłaćił, dokelž ßu hłódni. Woni něschto dostachu ale — ßo wjazy njepokasachu. Sa dwě lěćze hromada kamjenjow hischćze rosklepana njeběsche.

W Barlinje je junkróćž referendar wjetu sćinił, so wón khudy proscheŕ swoblekany sa dźeń 6 hr. naproßy; hdyž to njenasběra, chzysche 50 hriwnow sa wustaw kscheścźijanskeje ßmilneje luboścze dać. Ale hižo prjedy hać běsche pschipołdnjo, měješche 6 hr. 50 np. Runjež bu 43 króćž wotpokasany, wón běsche tola něhdźe w 150 domach něschto dostał. Wón wjetu doby. Schto móže ßo pschećźiwo temu njedostatkej cźinićž? Tafle s krutym sakasanjom a kontrole psches polizajow njedopomhaja. Hdyž derje dźe, budźe wuspěch tutych ßrědkow, so ßo žołmy na jenym blaku wróćźo scźischćźa, so bychu ßo saßo na druhu stronu cźim móznischo waliłe. So by ßo schkoda sa korjeń pschimnyła, sa to je jenož jedyn ßrědk. To je s evangelija narodźena, ßylna luboścź s jaßnym wóćźkom, s wolu na wottyknjenu wěścze složenej, s ruku, kotraž je hotowa skutkować a dźěłać. Tajka luboścź wschak ßo hiba w naschim ludu — wona móže ßama pomhać, hdyž ßylna wotućźi. W Jendźelskej ßu ßo n. psch. sjawne dźěłanske domy sałožiłe, w kotrychž ßo hnydom pokaže, kotsiž ßu tajzy, kiž dźěła nimaja a dźěło pytaja, a schtož ßu dundakojo, kotsiž nachzedźa dźěłać. Cźi prěńschi dostanu bydlenje, jěsćź drastu, hdyž je nusne, tež lěkarja a lěkařstwo — a sa to dyrbja dźěłać a poßłuchać. Duchowny Bodelschwingh, tón žohnowany dźěłaćźeŕ bjes hubjenymi nascheho luda je tež wutrobu a ruku tutej wulkej nusy pschiwobrocźił a w Wilhelmsdorfje tajku kolonju sa wokołocźahazych dźěłaćźerjow abo vagabundow sałožił. Jeho pschikład je tež k temu wabił, so ßu ßo druhe podobne kolonije sałožiłe. Ssyschimy, schto Bodelschwingh ßam wo tym praji. Hdyž je to hubjeństwo wokołocźahazych dundakow a nusa tych mała, kiž chzedźa dźěłać, ale kotsiž ßo wot tych, kiž chzedźa lěnjeho pasćź a proßyćź, wobknježa a k temu ßamemu žiwjenju nućźa: „Tajkim rukam, kiž ßebi dźěło žadaja, napschećźiwo pschińćź, tajke dusche, kotrež po wumoženju sdychuja, wumóź, k temu ma Wilhelmsdorf ßłužićź. W Wilhelmsdorfje ßo spěwa a dźěła, tam jědźa w pocźe ßwojeho woblicźa ßwój khlěb; tam ßo žadyn lěnik njećźerpi. W Wilhelmsdorfje palenza njeje, ale sa to Bože ßłowo, pschećźelniwy wobkhad, k temu cźistoścź a porjad."

Tale luboścź, kotraž ruku podawa tym, kotsiž chzedźa ßo se sprawnym dźěłom žiwićź, móže ßama pomhać a tu wulku nusu, kotraž je psches wokołocźahazych hantwjerskich a dundakow na nasch lud pschischła, wotwobrocźićź. Hischćze wjele tajkich wustawow je nusnych, prjedy hać budźe něschto pytnyćź, so je liczba wokołodundazych wotebjerała. A teho dla je tež lěpje, so ßebi, luby cźitarjo, ßwoje pjenjezki, kotrež tym wokołocźahazym hantwjerskim rosdawasch, khowasch a hromadźisch a je sa skutk kscheścźijanskeje luboścze woprujesch, psches kotryž mohło ßo woprawdźe tym bjes tymi hantwjerskimi pomhać, kotsiž ßu pomozy hódni. A skónćźnje tež potom cźi „dundazy" wot nusy cźěrjeni, hdyž jich proscheŕstwo wjazy njeźiwi, pschińdu — tež dźěłać nawuknu a pschi tym tež wumoženje se skaženja, kotremuž běchu blisko, namakaja. To daj Bóh!

Po něczim.

Njemóžna wěz je, ßo na jene dobo pschemĕnićź, wjele ludźi praji, kotsiž wschak pschipósnaja, so dyrbja ßo a ßwoje žiwjenje pschemĕnićź. Pschemĕnjenje móže ßo jenož po něczim stać. Tak ßebi tež bur myßlesche, kotryž schkleńczku lubowasche a kotrehož jeho žona proschesche, so by ßo picza wostajił. „Haj", praji wón, „ja wschak chzu, ale hladaj, ja to na dobo cźinićź njemóžu. To mohło mojej strowoscźi seschkodźićź; cźłowjek dyrbi ßo po něczim do pschemĕnjenja swućźićź." Žona praji, hdyž běchu někotre njedźele nimo: „Ty ßo tola pschezo hischćze njepschemĕnisch, — a tebje mohło tola lohko junkróćź njesboże potrjechićź." — To ßo bórsy dopjelni. Jako bur jedyn wjećźor s korćźmy pschińdźe, wón do stubnje padźe, kotraž k wulkemu sbožu hłuboka njeběsche. Synna kupjel jeho bórsy saßo wustrósbi a wón sapocza wo pomoz wołać. „Ach, ja dźě ßym tebi to wěschćźiła", sawoła žona, jako na wołanje pschiběža. Wona khwatnje cźerpazu khanu dele puschćźi, so by ßo jeje s rukomaj pschimnył a sapocza horje wjercźećź. Muž ßo kusk s wody sběže, duž sasta ßo wjercźećź a wón ßo saßo dele ßuže. Druhi a potom tsećźi króćź runje tak dźěsche. Skónćźnje wopiłź prawje wjazy njewěrjesche; wón ßwojej žonje pschiwoła: „To ty wěscźe se samyßłom cźinisch." — „To je wěrno", wona praji, „ale njejßy mi ty prajił, so je lěpje, so ßo cźłowjek po něczim do pschemĕnjenja swućźi? Ja ßo boju, so mohło tebi seschkodźićź, hdyž tebje na dobo cźiscźe wućźahnu."

Wopiłź jej srosymi. Žona jeho nětko wućźeže a wón na dobo picź pschesta.

„Po něczim", to je wuręćź tych, kiž ßo pschemĕnićź nochzedźa. Jim ßo tak lubi, kajzy woni ßu, a tola woni cźuja, so by nusne było, ßo polěpschićź. Bjes tym, so cźakaja, jich hręschne pschikhilnoscźe pschibjeraja — a pschezo cźežo bywa wróćźenje.

„Po něczim" tež cźi praja, kotsiž wschak chzedźa pschećźiwo hręchej wojować, kotsiž pak ani ßwoju njemóź, ani Božu wschehomóź njesnaja, s kotrejž móža jenićźźy dobyćź. Woni njesapschimnu, so woni njemóža s knjesom bycź nad ßwojimi ßłaboscźemi, ale so ßu ßłaboscźe s knjesom nad nimi a woni ßo nadźija, so móža ßo s cźaßom polěpschećź. Woni chzedźa ßo pschemĕnićź, njewjedźo, so móže jich jenož Bóh polěpschićź."

„Po něczim", běsche tež ręćź cźorneho w Afrizy. Wón praji: „Ja roswjasam pomałku swjaski hręchow, kotrež na khribjecźe noschu. Ja wjazy młody njejßym a te ßuki, kotrež ßym ja swjasał, ßo lohko njeroscźinja." — Wón cźakasche a wosta w ßwojim starym hręschnym žiwjenju, doniž wokomik njepschińdźe, w kotrymž ßo Bohu poda, so tón jeho wutrobu pschemĕni.

„Po něczim", tak powjeda tež cźert, kotremuž ßo na to waschnje poradźi, naß w hręchach dźerżećź. „S jenym dobom" a „dźenßa" ßu ßłowa Boże, kotryž móže a chze naß wot hręcha wumóź a chze to nětko cźinićź.

„Wostajcźe ßo sleho", je Boža pschikasnja, „dźenßa, hdyž wy mój hłóß ßłyschićźe."

Hdy? — Nětko! Hdy by to hakle posdźischo trjeba było, njeby nam wón dźenßa to pschikasał. Hdy by ßo to hakle w wokomiknjenju ßmjercźe stać mohło, njeby trjeba było, tajku pschikasnju dać. Cźłowjek ßo njemóže pomału wot hręcha wotwobrocźićź, ale dyrbi ßo wot hręcha dźělićź. Schto by ßebi ty wot teho myßlił, kiž by je wobkranył a kotryž by nětko do teho swolił psched twojimaj wocźomaj pschezo mjenje kranycź, hać je ßebi wotwućźił.

Schto dyrbimy cźinićź? — Nasche je, so my chzemy, Bože je, so jo dokonjamy. Dowěŕ ßo jemu s zyłej wutrobu, prosch, a Khrystuß budźe cźinićź, schtož je ßlubił: „Schtož budźećźe wy proßyćź w mojim mjenje, to chzu ja cźinićź. (Jan. 14, 14).

Něschto k rospominanju.

Wo hracźu.

W cźahu, kotryž se Chicago wotjědźe, ßedźachu schtyrjo mužojo wyßokeho sastojnstwa, s kotrychž běsche jedyn ßudnik, druhi ręćźnik, kharty hrajo hromadźe. Stara žona, kotraž pódla nich ßedźesche, bu po cźaßu njeměrna; skónćźnje stany a hracźe s tymi ßłowami pschetorhny: „Ja proschu wo samolwjenje, njeje to knjes ßudnik H—?" „Haj, knjeni", wotmolwi ßudnik kusk nastróżeny; jemu běsche tola kusk hańba, so bu pod tajkimi wobstejnoscźemi pósnaty. Stara žona dale ręćźesche: „Wy knjes ßudniko to běschćźe, kotryž scźe mojeho wboheho hólza k jastwu na dźeßać lět saßudźił a tamny knjes pschećźiwo njemu ręćźesche. Mój ßyn loni wumrje a kharty běchu wina jeho skaženja. Wón běsche dobry hólz, doniž kharty hracź njenawukny a kóždy wjećźor do wjeßneje korćźmy njeběhasche, hać ja niczo wjazy s nim sapocźećź njemóžach. Ja wěm, so njedyrbjała tak k wam ręćźećź; ale, knjes ßudniko, hdy byschćźe wjedźał, kajki sacźischćź wasch pschikład na młodych ludźi cźini, potom njebyschćźe hromadźe kharty hrali. Kharty ßu mi mojeho wboheho hólza wsałe."

Woni dale njehrajachu.

* * *

Wjele jich dźěła sa ßo a na druhich, město teho, so bychu na ßebi a sa druhich dźěłali.

* * *

Dobre je prawe saßady snać, ale lěpje je, je měćź a po nich cźinićź.

Samolwity redaktor: farać Gółcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farać Henczka w Wochosach a farać Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihicźischćźeŕnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 7.
16. februara.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Estomihi.
1 Kor. 13.

Amavimus. Amamus. Amabimus.

To rěka: My ßmy lubowali. My lubujemy. My budźemy lubowacz.

23. wulkeho róžka 1875 semrje w Jendźelskej muž, kotryž je do najsdobnischich nascheho czaßa ßłuschał. To běsche Kinysley, prědar a duchowny wjeßneje woßady, s dobom profeßor, spißaczel. Jeho zyłe žiwjenje běsche žiwjenje wěry a teho dla s dobom žiwjenje w luboszči. Psches ßwoje prědowanja a pißma, psches ßwoje pomhanje w nusy luda, psches ßwoju starosczíwosczˇ sa ßwoju woßadu, psches ßwoju czopłu wutrobu ßebi wón bórsy dobre mjeno doby. Jemu narjeknychu: „wótz dźěłaczerjow.“ W jeho wjeszy ßu jeho khowali. Pod kraßnymi schtomami je jeho row, a najrjeńscha pycha jeho rowa je běły marmorowy kschiž. Na nim steja te ßłowa, kotrež jeho žiwjenje wopißuja: Amavimus, amamus, amabimus; t. r. my ßmy lubowali, my lubujemy, my budźemy lubowacz. Bjes dwěla jednore, ale tež hłuboko saczute napißmo, kotrež ßo słožuje na epistolu dźenßnischeje njedźele, kiž je wyßoki khěrlusch luboszče noweho sakonja: 1 Kor. 13. Wschitzy luboszcz wukhwaluja, ale kelko człowjekow žiwjenje je luboszcz? Hacz tež tamne napißmo žiwjenje jich wjele wopißuje?

1. Amavimus, abo my ßmy lubowali, nasche žiwjenje běsche luboszcz k Bohu a k bratram. Schtóž móže to prajicz? Schtó mohł s zyła nasch czaß bohaty na luboszči mjenowacz? Sso wě, so je wschak wschelake khwalobne a dobre w naschim czaßu, ale schto to pomha, hdyž najlěpsche tu njeje? My wschak mamy kschesczijanske porjady a waschnja; rjane Boże domy nasche města a wßy pyscha; tyßazy prědarjow evangelijon pschipowjedaja. Jeniczke praschenje je, hacz je zyłe zyrkwinske žiwjenje wot luboszče njeßene tež kschesczijanske woßadne žiwjenje poßylniło abo hacz dyrbi ßo na nje to ßłowo japoschtoła nałožicz: „Hdy bych ja s człowjekimi a s jandźelskimi jasykami rěczał a njeměł luboszče: dha bych ja był synczazy moßas abo klinczazy swónczk.“ — My njejßmy khudźi na wědomnosczi, njech je duchowna abo ßwětna; sdźěłanosczˇ, wuměwstwo a wědomnosczˇ nascheho czaßa ßo wukhwala; niske a wyßoke schule, akademije a university wuczenosczˇ rosschěrja. Ale hdyž to wschitke ßame morwe wjedźenje wostanje bjes wužitka sa ßobuczłowjekow, haj hdyž ßo ßamo k jich schkodźe wulzy czini, hdyž ßamo wschitka kschesczijanska sdźěłanosczˇ a póśnacze ani mozy njedawa něhdźe někajke sranjenje wodacz, śłe s dobrym pschewinyczˇ, potom wschitko khwalenje spadnje psches ßłowo japoschtołowe: „Hdy bych ja wěschczicz mohł a wjedźał wschitke potajnstwa a wschitko póśnacze; a hdy bych měł wschitku wěru, tak so bych hory pschestajił, a njeměł luboszče: dha bych niczo njebył.“ — Skutki kschesczijanskeje ßmilnosczе ßo w naschim czaßu wusběhuja a nichtó prěczˇ njemóže, so ßo w naschim czaßu wjele stawa sa khudych a khorych, sa derjehicze luda. Wjele towarstwow, wustawow namakasch, k temu ßo dary hromadźa a khudym ßo wobradźuja. Ale hdyž ty nětko wot teho wscheho wotliczisch, schtoz ludźo ßami ßwoje dla

dobre cźinja, so bychu kusk cźeścźe měli, a dźiwajo na ßwoje mjeno a powołanje abo ßameho waschnja dla abo skónczźnje ßo bojo hrożazych cźaßow — kelko wostanje, schtož je ßo s cźistej, ßamosaprěwazej luboscźu dokonjało? Kelko ludźi khudym dobrotu cźini, dokelž khudych lubuja? Pawoł praji: „A hdy bych ja wschitke moje kubła na źiwnoscź tych khudych ważił a podał moje cźěło k palenju a njeměł luboscźe, dha by mi to niczo wuschne njebyło.“ — Něchtó je junkróczź wuprajił: Prósdne boki w knihach źiwjenja ßu, kotrež njeliczenych ludźi saßudźuja. Prósdne boki, kotrež, dokelž ßu prósdne, wobßwědcźa, so njejßy niczo cźinił, schtož by cźinicź mohł a dyrbjał, so ßy ßo wschelakich składnoscźow sminył, hdźež by ßo luboscźiwy wopokasacź mohł. Kóždy dźeń, kotryž Bóh tebi wobradźi, je bok, na kotryž dyrbjał pißacź; a hdyž by to jeniczki skutk ßmilnoscźe, jeniczke pschecźelniwe ßłowo było, so by bok prósdny njewostał. Ale bohužel! te prósdne boki! My bychmy żarowazu wutrobu troschtowacź móhli a jo cźinili njejßmy; my bychmy nascheho bliźscheho samolwjecź, derje wo nim rěczecź móhli — a ßmy mjelcźeli; my chzemy ßo sjednacź a jo njecźinjachmy. Kaž wjele dnjow je cźlowjek bjes luboscźe źiwy był, tak wjele dnjow je wón shubił. Kóžde źiwjenje bjes luboscźe je shubjene źiwjenje.

2. Amamus, my lubujemy. Tak dyrbi pola tebje bycź, duž rossßudź ßo krucźe: Ja chzu scźerpny a dobrocźiwy bycź, tež hdyž ßym sranjeny; ja chzu pschecźelniwy bycź pschecźiwo naschim domjazym, pschecźiwo wyßokim a niskim, tež hdyž ßu ludźo njepschecźelniwi pschecźiwo mi. „Luboscź je scźerpna a dobrocźiwa.“ — Ja chzu ßwojemu bliźschemu jeho pjenjesy a kubło, jeho sboże a dary s wutrobu popschecź; ja chzu pschezo sprawny bycź w mojim waschnju a khodźenju; ja nochzu ßo wysche ßwojeho bliźscheho posběhnycź, njecham ßo sa mudrischeho, lěpscheho a pobożnischeho měcź. „Luboscź njeje sawißna; luboscź njeje ßamopaschna; wona ßo njenaduwa.“ — Mojeho bliźscheho njecham ja sazpicź ale pschecźelniwje s nim rěczecź a wobkhadźecź. „Luboscź rosnje njecźini.“ Na żane waschnje njecham ßwój wužitk a cźescź pytacź, pschetož „luboscź to ßwoje njepyta.“ Niczo mje roshoricź nießmje. Ja ßo njewjeßelu, hdyž ßo druhemu hubjenje seńdźe a hdyž dyrbju někomu wěrnoscź prajicź, to w luboscźi cźinju. Ja chzu ßo prózowacź, so bych wschitko nießł, wěrił, wscheho ßo nadźał, wscho pschecźerpił.

Tola, kaž dobre ßu tajke rossßudźenja a pschedewsacźa — hdźe je dokonjenje? s wotkal dyrbi luboscź pschińcź? S nascheje wutroby? Ta luboscźe nima. Abo dyrbi ßnano s pokracźowazeje sdźěłanoscźe pschińcź? Ta spěchuje ßama ßebi pschewostajena ßamu ßebicźnoscź. Ně, luboscź pschińdźe jenož wot horkach, s njebjeß dele, a swjask, kotryž dyrbi njebjeßa a semju, Boha a cźlowjekow stowarschicź, prjedy hacź ßo bjes ßobu lubuja, je wěra do teho, kotrehož cźerpjenje a wumrjecźe s khutnoscźu wopomnicź ßo kscheścźijenjo saßo hotuja. Tamny marmorowy kschiž na rowje Kinysleyowym běsche hischcźe pyscheny s tak mjenowanej póstnej róžu, kotruž běsche wón lubował a wysche łacźanskeho napißma hischcźe stejesche: „Bóh je luboscź.“ Kscheścźijanska zyrkej wucźi, so tón, kotryž do luboscźe Božeje woprawdźe wěri, hinak njemóže, hacź saßo lubowacź.

3. Amabimus, my budźemy lubowacź. Wschitko wjedźenje a wěschcźenje, wschitko rěczenje a prědowanje a wukładowanje pschestanje, hdyž to pschichodne w ßwojej jaßnoscźi a wěrnoscźi ßo sjewi. Tež ta wěra budźe widźenje wot wobliczja k wobliczu; nadźija směje, cźohož je ßo nadźała. Jenož „luboscź nihdy njewupanje.“ Do wěcźneho źiwjenja wěricź rěka do wěcźneje luboscźe wěricź. Luboscź ßama wostanje a wona naß ßama dowjedźe do wobydlenjow sbóżnych — k naschemu sbóżnikej, kiž je naß s wěcźnej luboscźu lubował.

Hamjeń.

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Pokracźowanje.)

Wopomń, schto ludźo w naschim cźaßu cźitaja. Rano: nowiny; pschipołdnju po wobjedźe: nowiny; wjecźor niczo abo saßo nowiny a powjedańcźka. A hdźe ßo biblija cźita? hdźe ßo zyroba Božeho khlěba wužiwa? — Hdyž ßo ty dźenßa w domach sa wěrowanskej bibliju praschesch, kotruž staj mandźelskaj pschi wěrowanju dostałoj, husto nadeńdźesch, so dyrbi ßo pytacź a so ßo cźi potom saprószchena s někajkajkeho róžka pschinjeße. A hdyž na nju pohladasch, pósnajesch, sa ani trjebana njeje. Tak je ßo mi seschło, so wjele njedźel po wěrowanju młoda mandźelska ke mni pschińdźe a ßo sa ßwojim wěrowanskim wopißmom praschesche, kotrež hischcźe dostała njeběsche. Ja dyrbjach jej wotmolwicź: „Ju, moja luba, te leži zyle prědku w waschej wěrowanskej bibliji. Ale bohužel je mi to dopokasmo, so hischcźe ßwoju bibliju w mandźelstwje wocźiniłe njejscźe.“ A tola ßo potom na reformazi-skim ßwjedźenju hordosnje a po sdacźu tež nutrnje spěwa:

„To ßłowo dyrbja wostajicź
A żanoh' dźaka dostacź;
Bóh chze naß s duchom wobdaricź,
W tej bitwje pschi naß wostacź.“

Ach, ach njeklincźi to dźiwnje, hdyž na nasch cźaß a lud hladamy? Móżemy my nasch lud dźenßnischi dźeń lud biblije njenowacź? Woprawdźe wulki dźěl evangelskich na ßwojej bibliji niczo nima. Milijony wußměschuja a sazpiwaja ju jako staru knihu. Drusy saßo ßo ani sa njej njeprascheja. Ale tež sa khutnischo smyßlenych je wona husto jenož njesnaty ßwjaty kraj. A schtož je najhórsche. Woni ani pschikhilnoscźe a s tym tež khwile nimaja, tón njesnaty kraj sesnacź. Scźěhwki ßo ßame rosymja: woni ßu bje wscheje wědomoscźe w nabożinskich wězach; najdźiwnische nahlady a wězy ßo rossschěrjeja; khabłaza myßl tež pola tych, kiž chzedźa kscheścźijenjo bycź, hdyž něchtó na jich wěru ßwari, tajzy niczo prajicź njemóża, dokelž do ßwjateho pißma sakorjenjeni njejßu. A na to jene wulke praschenje sa sbóżnoscźu husto dźeßacź wschelakich ludźi tež dźeßacź wschelakich wotmolwjenjow da, dokelž praweho pósnacźa nimaja.

Hdyž pschi tym wschěm kscheścźijanske waschnje a pocźinki ßo hischcźe w tej měrje s nascheho luda shubiłe njejßu, kaž by ßo to po wopißanych wobstejnoscźach myßlicź mohło, je to s dźěła herbstwo wótzow, wot kotrehož ßmy hischcźe źiwi. To móże ßo tež prajicź, so w ludu, w kotrymž ßo lětstotetki evangelijon prěduje, strowy powětr duwa, kotryž kóždy dycha, tež tón, kotryž je wěru dawno prjecź cźißnył. Wożebje pak ma ßo zyły lud dźakowacź tym ludźom, kotsiž wschak ßo kusk s boka wobhladuja a ßu tola „ßwětło a ßól“ ßwěta. Ja myßlu ßebi na „cźichich w kraju“, kiž ßwoju bibliju lubuja a to w źiwjenju wopokasuja. Bohu budź dźak, jich je hischcźe wjele, kotsiž ßo prawje wot Božeho ßłowa duchownje źiwja. A na nich ßo dźenßa hischcźe teho sbóżnikowe ßłowo wopokaże: „Sbóżni ßu cźi, kiž Boże ßłowo ßłyscha a wobarnuja.“ Bjes nimi ludźi nadeńdźesch, kotsiž maja dźenßa hischcźe — w naschim cźaßu khabłazeje myßle a njewěstoscźe — rossßudźenoscź, snutskownu cźichoscź, ßwobodnoscź. Bjes nimi namakasch pak tež ludźi, kotsiž bychu dźenßa hischcźe, hdyž by nusne było, ßwoje źiwjenje sa Jesußa woprowali. Bjes nimi nadeńdźesch ludźi, kotsiž maju wěsty troscht w źiwjenju a wumrjecźu, kotsiž pak ßu ßebi tež, schtož seńske wězy nastupa, ßwojeho pucźa wěscźi. Pschetož wěcźnje wěrne wostanje stare ßłowo: „Twoje ßłowo, o Božo, je mojim noham ßwěza a ßwětło na naschim pucźu.“

Abo njejßy, luby cžitarjo, tež husto ludźi nadeschoł, kotsiž bjes teho, so bychu tak mjenowanu sdźěłanoscź měli, psches stajne a ßwěrne wužiwanje Božeho ßłowa tak dobru sdźěłanoscź wutroby, tajku wěstu a tola miłu myßl, tajku rossßudźenoscź we wschěch wobstejnoscźach žiwjenja wopokaža, so ßo wschón dźiwasch?

O so by nasch lud saßo lud biblije był! Potom ßo to stysknjwe praschenje, schto budźe pschichod naschemu ludej pschinjescź, ßama shubi. Hdyž to jene, schtož je nusne, saßo ßo pyta, potom by tež na wschitko, schtož je sa nasch cžaß nusne a wužitne, ßo saßo jaßne ßwětło ßwěcźi.

Pschi tym wschěm, hdyž tež njechamy nasch lud sa shubjeny měcź, je tola jara njewěste, hacž ßměmy w naschim cžaßu wocžakowacź, so pola nascheho luda saßo rossßudźene powschitkowne wobrocźenje k Božemu ßłowu ßo stanje. Duch nascheho cžaßa je temu napschecźiwny. Na to wjele skorźicź, je wysche. Ale hdyž my tež na powschitkownym niczo dokonjecź njemóžemy, chzemy tola cźim khutnischo na tych dźiwacź (a woni ßo tež po tyßazach licža), kotsiž ßu hłódni po žiwjenju a prawdoscźi, ale kotsiž ßu ßo tola teje abo druheje pschicźiny dla wot biblije wotwobrocźili abo s najmjeńscha ju prawje nałožicź njesamóža. Wěscźe ßu tež bjes lubymi cžitarjemi tajzy.

Schtóž chze bibliju prawje nałožicź, dyrbi ßo najprjedy na prawe stejischczo stupicź. Schto chze nam wona poskicźicź a schto niz? to je wulke praschenje. Arabiski Amru praji, so je wschitko, schtož je s zyła wjedźenja hódne, w jeho koranje. My jemu jeho jednoru myßl wostajimy. To pak ßebi my wo bibliji njemyßlimy. My bibliju knihi sjewjenja mjenujemy. Sjewicź pak nam Bóh na žane waschnje njecha, schtož móže nasch rosom namakacź abo schtož móže psches dźěło a historiske roswiwanje cźłowjestwa na ßwětło pschińcź. A runjež k temu wjele lět tyßazow trjeba było, — Bóh to sjewicź njecha. Wunamakanje kompaßa a magnetoweje jehły měješche wulku wažnoscź sa cźłowjestwo; wažnische je hischcźe wunamakanje parineje mozy a elektrizitäty; — ale Bóh je směrom cžakał, doniž to cźłowjek ßam s mozu ßwojeho rosoma namakał njeje. Biblija s tymi wězami niczo cžinicź nima. — Wona tež niczo njepraji wo sjawnych politiskich praschenjach nascheho cžaßa. S biblije njemóžesch cžitacź, hacž je monarchija abo republika lěpscha, hacž dyrbi ßo wóßom hodźinow sa dźeń dźěłacź abo dlěje atd.

Ssamo statne a hospodarske porjady, kotrež w starym ßlubje israelski lud měješche, sa naß njepłacźa. To běchu sakonje a porjady sa wěsty lud pschi woßebitych wobstejnoscźach a sa wěste cžaßy. To derje wěm, so je dźenßa hischcźe wjele lubych kschescźijanow, kotsiž tak rjez bibliju mjatu, so by jim rosjaßnjenje podała wo wschitkich móžnych praschenjach žiwjenja. To pak je wopak.

Pschecźiwo tym towarscham knjesa Amru my wuprajimy, so chze Boże ßłowo nam na jene praschenje wotmolwicź, mjenujzy: „Kak namaka cźłowjek ßwojeho Boha?“ My móhli tež prajicź: „Kak namaka cźłowjestwo ßwojeho Boha? Kak pschińdźe Boże kralestwo na semju?“ Dokelž pak sa zyłe cźłowjestwo druhi pucź sboża njeje, hacž sa jenotliweho, my pschi prěnim praschenju wostanjemy: „Kak namaka cźłowjek ßwojeho Boha?“ W tym jenym praschenju leži wjele druhich, kotrež dyrbja tež w ßwjatym pißmje ßwoje wotmolwjenje namakacź. Na pschikład: Schtó je Bóh? Kak je wón pschecźiwo cźłowjekam smyßleny? Schto je cźłowjek? Na kajke waschnje je wón Boha shubił? Kak pschińdźe, so je wón, kotrež ßo jako króna stwórby sjewi, tola tajki njesbožowny? Schto je Bóh cžinił, so by ßo cźłowjekam sjewił a jich k ßebi cžahnył? Móže cźłowjek Božeje hnady a wěcźneho žiwjenja ßo wěsty scžinicź? atd.

Wschitke te a wjele druhich praschenjow w tym jenym leži. Wotmolwjenje je wěrnoscź. A dokelž je Jesuß Khrystuß ßam wotmolwjenje na te praschenja, teho dla njepraji wón jenož: „Ja ßym pschischoł wěrnoscź wobßwědcžecź.“ Ně, wón praji: „Ja ßym ta wěrnoscź.“

Wschitke tamne praschenja sa wěrnoscźi ßu pschezo hłowy a wutroby wschitkich dobrych a sdobnje smyßlenych hnuke. Ale historija ßwěta je jeniczke wulke dopokasmo, so cźłowjekojo ßami se ßwojim rosomom a mozu to wotmolwjenje namakacź njemóža. Jow Boże ßłowo rěcźi, dokelž dyrbja wschitzy cźłowjekojo mjelcžecź. Tón hłóß Boži my druhdy w ßwjatym pißmje jenož jako cźichi wodych srosymimy. Ale na druhich městach a woßebje w nowym ßlubje my tón hłóß Boži s tajkej majestoscźu a jaßnoscźu sałyschimy, so dyrbjeli ßo poklaknycź a modlicź, dokelž Bóh, tón wěcźny, ßam ßwoju wutrobu nam wotewri. Po Bosy ßo praschaza duscha tam spokojaze wotmolwjenje namaka.

Wo wschitkim druhim pak, schtož s tym njeswißuje, biblija niczo prajicź njecha. „Wobhońcźe ßo we pißmje; pschetož wam ßo sda, so macźe wěcźne žiwjenje w nim; a to ßame je, kiž wote mnje ßwědcźi“, tak praji Jesuß Khrystuß, nasch sbóżnik, cźěło scžinjene ßłowo, wón, w kotrymž je wschitko sjewjenje Boże haj a hamjeń.

(Pokracźowanje.)

Na póstny cžaß.

To cžinjach ja sa tebje, schto cžinisch ty sa mnje?

O Jesu, kiž ty se ßmilnoscźu
Te ßylsy bratrow swótrěwasch,
Tym w duchu khudym s lubosnoscźu
Tón njebjeski troscht podawasch;

Ty twoju wutrobu ßy sawdał
Sa naschu nusu, khudobu;
Haj twoje žiwjenje ßy podał
Do hańby, ßmjercźe na kschižu.

Duž pokhili ty twoju hłowu
Na kschižu naschich hrěchow dla,
Ssy ßwětej pokasał tu drohu,
Kiž wjedźe k Bohu do njebja.

Haj, twoje wóczko chze nam prajicź:
„Hlej ßem, to cžinjach sa tebje!“
Tež tuto praschenje nam stajicź:
„Schto cžinisch sa mnje, cźłowjecźe?“

To pali mje we mojej duschi,
Kak ßłaby ßym, so sacžuwam,
So jara ßwětej, hrěchej ßłužu;
Nětk pak cźi luboscź podawam.

Ja nětk cźi to najlěpsche dawam.
Niz sa mnje, ani sa tón ßwět,
Ja saßo w twojim ßwětle stawam
Psches tebje, Jesu, s nowa nětk.

We wěrnym wěstym dowěrjenju
Psches ßmjertny stysk we cźěmnoscźi
Chzu k njebju hladacź k wumoženju
Na tebje Jesu, w wěcźnoscźi.

E. H.

Milijonar.

Psched někotrymi lětami běsche w Philadelphiji bohaty měschczan J. R. žiwy, kotryž měješche samoženje wot 5 do 6 milijonow.

„Knjes R.“, praji jedyn dźeń młody muž k njemu, „wy scźe najsbožownischi cźłowjek, kotrehož snaju.“

„A cźeho dla?“ wotmolwi R., „ja njewěm cźeho dla.“

„Schto?“ praji młody muž ßo dźiwajo, „njejscźe wy milijonar? Pomyßlcźe ßebi na te tyßazy, kotrež kóždy měßaz do wascheje pokładnizy pschińdu!“

„Derje, ale schto mam ja wot teho? Ja móžu ßo wot teho swoblekacź a sežiwicź, ale ja wjazy jěscź njemóžu hacž drusy, a moja drasta dlěje njedźerži hacž wascha.“

„Ale“, snapschecźiwi tamny saßo, „wy macźe sta kraßnych khěžow, kotrež wam rjane pjenjesy njeßeja.“

„To ja pschidam, ale ja móžu tola jenož w jenej mojich khěžow bydlicź a schtož jich wunoschk nastupa, jón ani sjěscź ani pschetrjebacź njemóžu: ja dyrbju ßebi sa njón khěžе kupicź, kotrež druhim, niz pak mi ßłuža.“

Ale wy móžecźe ßebi rjane meble kupicź, drohe wobrasy, kraßne wosy — s krótka wschitko, schtož ßebi žadacźe.“

„A potom, hdyž ßym ßebi je kupił“, snapschecźiwi R., „móžu s tymi wobrasami schto druhe sapočžecź, hacž na nje hladacź? A njemóže najkhudschi muž, hdyž ßlepy njeje, to ßame cžinicź?

W mojim najrjeńschim wosu ßo mi lěpje njejědźe, hacž hdyž ßo wy sa něschto pjenježkow w omnibußu wjesecźe; a wy hary nimacźe s telko ßlužobnymi kaž ja. Wy ßebi myßlicźe, so móžu ja wschitko dostacź, schtož ßebi žadam; wěrcźe mi, młody mužo, cźim mjenje wězow ßebi cźłowjek žada, cźim sbožownischi wón je. Wy ßebi drje myßlicźe, so móže cźłowjek s pjenjesami wschitke ßwoje žadanja dopjelnicź? Ale móžu ja moje žiwjenje wo jedyn dźeń pschilěpschicź? Móžu ßwoju młodoscź saßo kupicź? Móžu ßo psched khorosczemi a bolosczemi sakhowacź? Móžu ja hodźinu mojeje ßmjercźe jeniczki wokomik wotstorczicź? A schto je mi moje zyłe samoženje pomhało, hdyž mje do mojeho rowa połoža? Wy pschicziny nimacźe, so byschcźe mi moje sbože sawidźał."

Tak poredko bohacźi rěcźa — ale wěrnoscź je, kaž tež Salomo wupraji: „Ja ßebi hromadźach ßlěboro a sloto a wschitko, schtož ßebi mojej wocźi žadaschtej, to jimaj popschach. Jako pak pohladach na wschitke moje skutki, kotrež bě moja ruka sczinila, a prózu, kotruž běch měł; hlaj, dha bě wschitko kniczomne a hubjene." Před. Sal. 2, 8. 10. 11.

Dowěrjenje k Bohu.

Ja twarju na tebje, ty wobkuježerjo ßwětow,
Mój kryw a schkit, mój trosch ßy jenož ty,
Ty pschiňdźesch s pomozu tym khudym do jich hětow,
Ty ßy wjeřcham na trónje pschitomny,
Ty widźisch ßylsy tych pschi cźěmnych rowach,
Dasch tym, kiž płakaja, so ßo cźi dowěrja,
Ty ßłyschisch ptacźkow hłóß tež w jich skhowach,
Tež moje skórźby, moje wjeßele.

Ty widźisch, Božo, tež hdyž ja ßylsy ronju,
Kiž mi ta stysknа bolosczź porodźi,
Ty s luboscźu mje wobdasch, hdyž ßo w ßwěcźe honju
Na błudnych pucźach a mje wobrocźi,
Na prawy pucź ßo dasche ty mi nam'kacź
A wobžarowacź winu žałostnu;
Ty wodźisch mje, mi njebjo njeb'dźesch samkacź:
Mi poskicź twoju hnadu wótzowsku.

Duž dźak budź tebi nětk sa luboscź wótznu,
Ja dźak cźi dam tež sa khlěb wschědny mój,
Ja proschu cźe, hdyž mam moju duschu spróznu
We ßmjertnej nusy, chzu ja wostacź twój,
Do twojej' wótznej' rukow chzu ja panycź,
Hdyž w ßmjercźi mojej wocźi sańdźelu,
Po dołhim spanju ja budu horjestanycź:
Mje dowjedź, hdźež mam sbóżnu domisnu. E. H.

Tón je sdobnje smyßleny, kotryž temu dobrotu cźini, kiž jemu sle cźini.

W woßebnym dźěle Barlina běsche ßo saßo kraßne twarjenje natwariło, kotrež wo tym ßwědczesche, schto twarske wuměłstwo nascheho cźaßa samóže. Woni hischcźe na tym dźěłachu, twarjenje snutska s rjanymi wobrasami wupyschicź a w jenej stwje stejesche młody moleř na wyßokim rěblu, so by na wjeřch pyschny wěnz namolował.

Jako běsche w ßwojim dźěle, na dobo wot wonka spěwanje łastojczki saßłyscha, kotraž běsche na wokno pschileczała a ßo tam ßynyła.

Młody moleř wjeßely na lubosne skocźatko hladasche a na dobo jemu myßl do hłowy pschiňdźe, teho ptacźka do ßwojeho wobrasa pschijecź a běsche skoro, kaž by łastojczka wjedźała, so ju wón sa wobras trjeba; pschetož wona směrom ßedźo wosta. Wona běsche ßo derje poradźiła, so bě to ßame wjeßele.

Duž bjes tym, so łastojczka dale leczesche, mischtr sastupi, ßebi dźěło molerja wobhlada a ßo tež na ptacźkowy wobras dohlada. Město teho, so by ßo wjeßelił, ßo hněwny do molerja da: „Schtó je tebi kasał, tole klekfowanje sakleksacź? a klacź! a klacź! jemu někotre plisty wotłoži.

Wokomik posdźischo wobßedźeř sastupi, ßebi to molowanje wobhlada a ßo tež na ptacźka dohlada. Wón hnydom spósna, so běsche to jara wuměłszy shotowjene a wschón wjeßely sawoła: „O, schtó je tónle kraßny wobras molował?"

„Tón njedocźink tamle!" mischtr wotmolwi a na molerja pokasa, kotraž płakasche. Tón knjes niczo dale njepraji, ßo pak na młodeho molerja wobrocźi a proschesche jeho, so by po ßwjatoku k njemu pschischoł, dokelž chze s nim poręcźecź. To ßo sta, a bohaty muž jemu sdźěli, so chze jeho w molowanju dale wuwucźicź dacź, dokelž je dobry dar w nim pósnał. S dźakom młody moleř to pschija a sa někotre lěta pilneho dźěła bu wón wulki wuwołany wuměłz.

Jedyn dźeń, jako w ßwojim atelieru dźěłasche, muž pschiňdźe. Wón běsche ßuchi a blědy, jeho drasta hubjena a płatana, wón běsche wobras najwjetscheje khudoby. Wón proschesche wo najnižsche dźěło, barby rybowanje, pinsle cźiscźenje atd. a pódla powjedasche, so je prjedy stwiny moleř był, so pak je pola njeho nasad schło a so je wokhudnył. Wuměłz hnydom sposna, so je to jeho prjedawschi mischtr, ale wón jemu to njesjewi, ale ßo pschecźelnje s nim rosręcźowasche a jemu dźěło pschilubi.

Schto? wón jemu jeho njeprawo porokowasche? wón jemu hněwny s durjemi won njepokasa? Ně, luby cźitarjo! sdobna myßl ßo njewjecźi. Prawy kschescźijan sle je słym njesapłacźi, ale žohnuje a cźini dobrotu, hdźež drusy jemu sle cźinja.

Wokhudźeny pola teho wuměłza hacž do ßwojeje ßmjercźe wosta a schtož běsche najlěpsche, wón ženje njeshoni, dokelž běsche tamny druhe mjeno pschijał, komu ma ßo po prawom dźakowacź a tón sdobny muž niczo wo tym njespomni. Wón běsche po ßłowje Khrystußowym žiwy a njeda pschi ßwojim dobrym cźinjenju lěwizy wjedźecź, schtož prawiza cźinjesche a ßłódku msdu w ßwojim ßwědomnju namaka.

Něschto k rospominanju.

Hdźežkuliž Bóh praji „pój dźenßa", praji cźert „cźakaj hacž na jutsische."

* * *

Dźěcźi bóle na to kedźbuja, schtož starschi cźinja, hacž na to, schtož praja.

* * *

Ludźo ßebi husto myßla, so hřěch kußacź njemóže, hdyž słote suby pokasuje.

* * *

Na cźim budźe Newton w njebjeßach dźiwacź?

Pobožny Isaak Newton něhdy wupraji, so budźe ßo najskerje na tsojim w njebjeßach dźiwacź,

1. so někotrych tam namaka, wot kotrychž ßebi to nadźał njeje;
2. so druhich tam njenamaka, kotrychž je ßebi myßlił tam nadeńcź.
3. so pak budźe najwjetschi dźiw, hdyž budźe tam ßam.

* * *

Proschcźe bjes pschestacźa.

Knjes, s mjenom Walter Raleigh, junkrócź s prósstwu k Jendźelskej kralowej Hilźi pschiňdźe. Kralowa pschi tym spomni: „Raleigho, hdy budźecźe wy pschestacź proßycź?

Jeho wotmolwjenje: „Hdy budźe Wascha Majestoscź pschestacź dawacź."

Dolelž Bóh njepschestanje dawacź, dyrbimy tež my wobstajni bycź w modlitwje.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farař Henczka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 8
23. februara.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńu w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Invokavit.

2 Kor. 6, 1.

Podarmo.

To ßłowo „podarmo" ma srudny synk. Hdyž je n. psch. ratać ßwoju rolu sdźěłał a ßymjo wußywał, potom ßebi wón pscheje, so jeho dźěło podarmo njebyło. To ßo rosymi, so je wón wschón srudny, hdyž žně pschińdu a na jeho poli niczo narostło njeje. Wón je ßo „podarmo" prózował. — Abo hdyž ßo ty wo lubeho khoreho starasch a wschitko spytasch, so by to drohe žiwjenje sdźeržał a ßmjercz tola se ßwojej srudobu pschińdźe, potom człowika wutroba saßo stysknjwje skorži: ach, podarmo běsche nascha zyła staroscz! — Bolostnischo hischcze je, hdyž starschi wschitko cźinja ßwoje dźěczi hódnych, pobožnych człowjekow woczahnycz a bohužel! njedźak a njepoßłuschnoscz někotreho dźěsćza pokasatej, so je dźěło starschich a wuczerjow podarmo było. Tež kischescźijanska zyrkej a jeje ßłužobnizy dyrbja husto to srudne nashonicz, schtož w tym ßłowje „podarmo" leži, hdyž woni ßymjo Božeho ßłowa w prědowanjach rosßywaju, bjes teho, so dobre płody we woßadach wohladaja. Pschi tym wschěm njeßmě nichtó nadźiju shubicz, ale dyrbi se wschej mozu dale ßwoju pschißłuschnoscz dopjelnicz, s dobom pak tež s epistolu prěnjeje póstneje njedźele 2. Korinth. 6, 1 pschezo saßo wabicz: my napominamy waß, so njebyschcze tu hnadu podarmo njebrali. Nałožujmy to na dwaj dypkaj se žiwjenja, kiž blisko ležitaj.

1. Bjes dwěla je hnada Boža, hdyž ßu dźěczi psches starschiske wocźehnjenje, psches schulu a zyrkej tak daloko wjedźene, so móža dźeń konfirmazije ßwjecźicz. Schtó w tych tydźenjach s dźělbracźom njehlada na tych młodych, kak woni w městach a na wßach na pacźerje khwataja, so bychu poßledne pschihotowanje sa ßwoje konfirmazijske požohnowanje dostali. Kak wjele nadźijow na tych młodych duschach wotpocźuje! A tola — kak někotra nadźija ßo njedopjelni! Kak někotre kcźenje wotpadnje a płoda njenjeße! To ßo prěcz njemóže — wulki dźěl młodych ßo podarmo konfirměruje. So dyrbi ßo pschezo skorźicz w naschim cźaßu na pschibjerazu hruboscz a njepózcźiwoscz, kóždeho pschecźela młodoscze hłuboko srudźi a kaž ßo sda, je najwyschschi cźaß sa wschitkich, kotrymž sboże nascheho ludu na wutrobje leži, temu dźiwemu duchej napschecźiwo stupicz. Schto ma ßo cźinicz? My ßebi myßlimy, so je woßebje pschißłuschnoscz wschitkich starschich, so nad ßwojimi pacźerskimi dźěczimi strażuja a so ßami niczo njecźinja ani njecźerpja, schtož by dźěło duschowpastyrja kasyło. Žadyn rosomny nan n. psch. njedowoli, so ßo jeho dźěczi wjecźor dźiwje wokoło honja. Ale tež cźi, kotrymž ßo posdźischo konfirmirowane dźěczo dowěri do wuczby abo na ßłužbu, maja tu pschißłuschnoscz dobre jadro, kotrež je do młodeje wutroby płodźene, hladacz a rubej, ßurowej ruzy hanjenja abo sawjedźenja wobaracz, kotruž husto mjehki schtomik do zyła skasy. Kaž hajnik w lěßu młode ßadźeńki s wobarnowazym wobrodźenjom wobdawa, tak dyrbjało ßo wobarnowaza murja wokoło naschich młodych hólzow a

holzow natwaricź; a dokelž je to njemóžne, dyrbja ßo ßwěrnemu hladanju ßwojich doroscźenych ßobuczłowjekow poruczicź. Hladajcźe młodźinu! Njebudźcźe jim se słym pschikładom! Wukhowajcźe jich wocźi a wuschi pschedtymi wězami, kotrež wutrobu sajědojcźa! Lubujcźe młodźinu radscho hacž so na nju skorźicźe. My doroscźeni móžemy wjele cźinicź, so te skórźby na młodoscź wotebjeraja a jich telko Bożu hnadu podarmo njebjerje. — Nasch cźaß hischcźe na něschto druhe pokasuje.

2. To je hnada so ßo w naschim wótznym kraju hischcźe sjawne prědowanje evangelija stawa. Hacž to pschezo tak dale póńdźe schtó móže to s wěstoscźu prajicź? Wone ßu něschto krajow, w kotrychž něhdy kscheścźijanstwo kcźějesche, kotrež ßu nětko evangeliju tak rjez samknjene. Luther junkrócź praji: „Lubi ludźo, kupujcźe, dokelž je hermank pschedburjemi, hromadźcźe, dokelž ßłónczko ßwěcźi a je dobre wjedro, trjebajcźe Bożu hnadu a słowo, dokelž tu je. Pschetož to wopomńcźe, Bože słowo a hnada je kaž nimoczahazy nahły deschcźik, kotryž wjazy njepschińdźe, hdźež je pobył. Wón je něhdy pola židow był; ale nimo je, woni nětko niczo nimaja. Pawoł jón do Hrjekskeje pschinjeße; nimo je tež nimo; nětko ßu tam Turkojo. Romszy ßu jón tež měli; nimo je nimo; nětko maja bamża. A ty němski ludo njemyßl ßebi, so jón pschezo smějesch; pschetož njedźak a sazpicźe jón tu njewostajitej. Teho dla dźerž a khowaj schtož masch!“

Bje wschitkim, schtož ßo w kscheścźijanstwje prěduje, je to najwyschsche a najważnische to pschipowjedanje cźerpjenja a wumrjecźa Khrystußoweho. To je to prědowanje kscheścźijanskeje zyrkwje wot póstniz hacž do jutrow. We woßebitych póstnych kemschenjach wone wěrjazych k khutnemu wopominanju wokoło kschiża Knjesoweho shromadźuje a bohate wobdźělenje woßadow u. psch. na dopominanskim dnju jeho wumrjecźa na cźichim pjatku hischcźe dopokasuje, kak hłuboko je ważnoscź teje ßmjercźe we wschitkich wutrobach žiwa. Pschi tym wschěm dyrbi ßo prajicź, so sa jich wjele póstny cźaß ßo zyle podarmo ßwjecźi. So na jeniczke pokasam, to chze ßo tola mało k wopomnjecźu hórkeho cźerpjenja w Gethsemane a na Golgatha hodźicź, so tón njedostatk tych rejow s maskami atd., k kotrymž ßo ludźo najhłupischo a najßměschnischo swoblekaja, pschezo bóle pschibjera. Hdyž tež katholska zyrkej ßwojim stawam dowoli, ßo do póstnizow wjeßelicź, tak wjele cźucźa wona tola ma, so s popjelnej ßrjedu žortowanju kónz scźini. Cźeho dla to evangelska zyrkej njecźini? To je strach, so sa wjeßełe maski niz jenož duchowny na klětzy podarmo dźěła, ale so je tež sa nje wulki hnadny Knjes na nopowischcźu podarmo na kschiž powyscheny. „My pak napominamy waß“, pische Pawoł, „so byschcźe tu hnadu Bożu podarmo njebrali.“

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Pokracźowanje.)

Biblija ma sa ßo woßebite, wo cźimž ma rěcźecź; to je něschto, wo cźimž cźłowjek ßam na ßebi niczo wjedźecź njetrjeba. Duž je tež njemóžne, so mohłej biblija a wědomnoscź pschecźiwo ßebi bycź. To je wopacźne srosymjenje, hdyž ßo powjeda wo wojowanju bjes wěru a wědomnoscźu. Schtož móžemy wjedźecź, to wěricź njetrjebamy, schtož pak dyrbimy wěricź, to wjedźecź njemóžemy. Wěra je po tajkim cźiscźe nowa myßl; — ta myßl sa bójske a wěcźne. Tak móže ßo wědomnoscźi směrom pschidacź, so — kaž daloko ßo wo tón ßwět a jeho sakonje jedna — ßu dźiwy njemóžne. Schtož pak móže móžne a woprawdźite bywacź, hdyž mozy njewidomneho ßwěta do widomneho stupja, wo tym saßo wědomnoscź niczo prajicź njemóže. Wona je s tym k ßwojemu wobmjesowanemu kónzej dóschła. Najwjetschi wucźeni, hdyž woni woprawdźe s wutrobu do žiweho Boha wěrjachu, ßu sa njeprawe měli, dźiwy prěcź. Hacź ßu ßo nětko wschitke w ßwjatym pißmje wopißane dźiwy po pißmiku tak měłe, je druhe praschenje.

A hdyž tudy pschepytamy, cźeho dla tak wjele sdobnych a pobožnych cźłowjekow bibliji s khabłazej myßlu napschecźiwo steji, ßu najhuscźischo dźiwy wina. Ach, so bych, bjes teho so bych wot wěrnoscźe Božeho ßłowa krocźele wotstupił, tutym duscham pomhacź mohł!

Pschede mnu leži list muža, kotrehož ženje wohladał njejßym. Ale jeho ßłowa sa to rěcźa, so wón pische, schtož jeho hnuje. A duž tež wěrju, schtož wón pische, mjenujzy, so je tón list se ßylsami macźany. Niz se ßylsami radoscźe, ale se ßylsami srudoby, so wěricź njemóže, kaž dyrbi a chze. Wón pische: „Kóždy wodych we mni sdychuje po wěrje, po wěstoscźi mojeho sboża. Sswětło pytajo pytam pschezo saßo w ßwjatym pißmje. Ale kaž husto cźitam, pschezo pschińdu saßo na dźiwy, husto na psches měru wulke dźiwy. Hdyž ßebi myßlu na rycźerjow, wěry, na Abrahama, Mójsaßa, Eliaßa, Jesajaßa, — hdyž ßym sapocźał ßo na nich sepjerajo ßo posběhnycź a natwarjecź, — ßo stróżu tych dźiwow, kotrež ßo wo nich powjedaja. (Wón wschelake mjenuje.)

Na to pschińdźe w liscźe spodźiwne město: „So je Jesuß Khrystuß, tón kschižowany a horjestanjeny, Ssyn teho žiweho Boha a mój sbóżnik, — to je mi wěste bjes wscheho dwělowanja. A to je to spodźiwne: pola njeho, teho dźiwneho, ani te dźiwy tak dźiwne njejßu. Wón je tajki bójski, wulki a tak njebjeski, bohaty, so ßo mi niczo njemóžne njesda, schtož ßo wo nim powjeda. Haj, husto je mi tak, kaž by jeho dostojnoscź ßebi žadała, so wón cźłowjekow horjo do wjeßela, jich ßmjercź do žiwjenja wobrocźi. Ale najwjazy starosakońskich dźiwow, — ně! ja njemóžu; ja je wěricź njemóžu.“

Tak pische tón muž. Wón pische s wjele tyßaz duschow won. Ja jemu njepschihłoßuju a tola praju ja: „Temu mužej móže ßo pomhacź; haj, temu mužej je hižo pomhane!“ To njeßłuscha k sbóżnocźinjazej wěrje, so ty kóždej ßadźe pschihłoßujesch, kotraž w bibliji steji, jeno so ßo ty modlo poklaknjesch, jako khudy pomozy potrjebny hrěschnik pschedJesußom Khrystußom, pschedtym Ssynom Božim a naschim sbóżnikom. Ssłysch jeho hłóß a wěř! Ssłysch jeho hłóß a poßłuchaj! Stup pod jeho kschiž a k jeho wotewrjenemu rowej a dźakuj ßo! Wsmi jeho do ßwojeje wutroby a daj jemu ßwoju wutrobu, — potom budźesch měr namakacź sa ßwoju duschu!

Schtož pak tu khwilu s dźiwow biblije pschijecź njemóžesch, to wostaj hacź na dalsche stejo a cźakaj scźerpliwje na pschichodne rosjaßnjenje a rosßwětlenje! Ssnano hischcźe na tym ßwěcźe pschińdźe; ßnano tež niz. Ale hdyž tež niz, ty móžesch pschi tym wschěm wjeßełe dźěcźo Bože bycź.

Jeno to byrbisch wopomnicź, so ßy ty hižo hłuboko do dźiwneho powětra sascholł, hdyž ty do kschižowaneho a horjestanjeneho sbóżnika wěrisch. Hdyž wón njeby ßam jako woßoba a w ßwojej historiji tón dźiw wschitkich dźiwow był, — hdyž wón njeby Bóhcźłowjeske sjewjenje był, kotrež žana mudroscź a wědomnoscź cźłowjekow wukładowacź njemóže, — njeby wón nihdy tón sbóżnik był, kotryž móže tebje njecźisteho hrěschnika a cźłowjeka ßmjercźe k bójskej ßwjatoscźi a kraßnoscźi žiwjenja donjescź, haj zyły ßwět do hibanja stajicź. So pak móžesche tutón dźiwny Jesuß tež dźiwnje skutkowacź, niz jenož na duschach, ale tež na cźěłach cźłowjekow, to ßo pißarjej spomnjeneho lista tež tak sesdanje. A njedyrbjało ßo jemu tež to druhe wujaßnicź? Njedyrbjało wot tam tež ßwětło padnycź na starosakońske dźiwy, psches kotrež tón žiwy Bóh ßo sacźuwacź dawa w ßwěcźe na wěrje khudym? —

Wschelake maliczkoscźe wschak ßu namakali, pschecźiwo kotrymž móže cźłowjek ßwoje wobmyßlenje měcź, hdyž n. psch. dwě wuprajeni na wschelakimaj městnomaj biblije pschecźiwo ßebi rěcźitej — ale to ßu a wostanu maliczkoscźe, runjež dyrbjało ßo ßnano pschidacź, runjež ja to wo jich wjele njewěrju — ważnoscź biblije jako knihow sjewjenja Boha to ani njedótknje. Wěra k bibliji s tym njekhabłaza wostanje. Biblija je, kaž je ßo junkrócź wuprajiło, dźiwny palazy kěrk, kotryž Mójsaß ßo palo wohlada a kotryž ßo tola njespali. Stajne město „jaßneho płomjenja“ tuto mudrowanje mudracźkow nascheho cźaßa a ty masch ßwój troscht. Móz wěcźnoscźe w bibliji žana wědomnoscź do khabłanja pschinjescź

njemóže. Schtož pak je w njej ßame cžaßne a cžlowjecžne, njech tež cžaßne a cžlowjecžne wostanje.

Na cžo ßo ſ zyła wěryhódnoſcž biblije po prawom pocžahuje? Pocžahuje ßo na to, ſo je ßwět runje ſa ſchěſcž dnjow, kóżdy dżeń 24 hodżin liczeny, ſtworjeny? Pocżahuje ßo wěryhódnoſcž na to, ſo je Jeſajaß tež te knihi, kotrež jeho mjeno njeßeja, zyłe wot prěnjeho hacž do poßledneho pißmika tež ßam napißał? A ſkóncžnje ſchto to wucžini, hdyž w tyßaz małych a ſwonkownych wězach někajke wſchelakoſcże ßo pokaſuja, hdyž něſchto liczbow a mjenow w knihach kralow ſ tymi w knihach kronikow pſches jene njejßu?

Hdyž je ßyn w hłubokej wutrobje wo tym pſcheßwědczeny, ſo móże nan jenož derje ſ nim myßlicž a ſo je, nětko pſches dwaj lětdżeßatkaj pſchezo najlěpſche ßrědki nałożił, ſo by jeho ſbożowneho ſczinił, — ſchto, ſhubi ßo dowěrjenje ßyna, hdyž ßo nan ßnano w wotjědżenju żelesniſkeho cżaha moli, abo hdyž ſtarobu khěżora zyle ſ wěſtoſcżu prajicž njemóże? — A hiſchcże mjenje je to pſchecżiwo wěryhódnoſcżi biblije, hdyž ßo to abo druhe pódlanſke naſpomnjenje abo wuprajenje namaka, w kotrymž ßu ßo mużojo Boži, kotſiż běchu tola tež cžlowjekojo, ſe ßłowom molili. Schto wucżini pucž duſchow k ſbóżnoſcżi, kajkiż chze nam jón Boże ßłowo ſjewicž? Pſchi tym ſteji ſjewjenje Boże w Jeſußu Khryſtußu njekhabłaze, kaž ſkała w ſchumjazych mórſkich żołmach.

Lacżny muž, kotryž ßo k cżerſtvemu żórłu bliži, ßo pſches to wotdżeržecž njeda ßo napicž, ſo něſchto ßucheho liſcża horkach na wodże płuwa. Wón to liſcże won woſmje abo na bok ßunje a — ßo napije. Wo picże ßo jemu jedna, a wón ßo napije. Ssnano ßebi potom liſcże bliże wobhlada. Ssnano tež niz; a to tež niczo njeſchkodżi. Na kóżdy pad pak wón pije a pſchezo ſaßo pije a ßwoju móz ßebi poßylni. Dokelž Boża ſtudniczka ßwjateho pißma ßrjedża w ßwěcże leži, haj je tež prjedy pſches cžlowjekow myßl pſcheſchła, w njej tež wſchelake „cžlowjecžnoſcże“ a ßłaboſcże nadeńdżeſch. Pſchi tym wſchěm je to Boża ſtudniczka.

Duchabohaty Paskal junkrócž praji: „Bóh je ßo w ßwojim ßłowje tak jaßnje ſjewił, ſo móże jeho kóżda ſprawnje pytaza duſcha namakacž. Wón pak je ßo tež tak potajił, ſo jeho nichtó namakacž njemóże, kotryž jeho khutnje njepyta.“ Po tajkim wot teho wotwißuje, hacž ßy ty Boha pytaza duſcha. Jeli ſo to njejßy, biblija tebi morwa kniha wostanje. A hdyž ty tež wot wſchitkich wobcżeżnoſcżow, kotrež chzedża w naſchim cżaßu bibliji cżinicž, niczo njewěſch; — a hdyž ßy tež wot prěnjeho dżěcżatſtwa w ßwjatym pißmje roswucżeny; — pſchi tym wſchěm tebi morwa kniha wostanje. Ssy-li pak ßo ßam na ßo dopomnił a pyta-li twoja duſcha ſprawnje Boha, potom tebi żana wědomnoſcž ſadżěwacž njebudże. To żedżenje twojeje wutroby tebje kaž lacżneho jelenja k żórłu powjedże. Hacž ßy ty, kaž lacżny, po ſtrowej wodże jachlazy jelen, to je po tajkim to wulke praſchenje a wo nim ßebi pſchichodnje rosjaßnjenje popytamy.

(Pokracżowanje.)

Boże powucżenje.

W bliſkoſcżi rjaneho měſta w Nowej Jendżelſkej běſche muž ſ dobreje ßwójby we wulkej cżeſcżi żiwy. Wón mějeſche wſchudżom widżenoſcž pola ßwojich ßußodow a ſnatych. Jeho żiwjenje běſche bjes poroka. Wón njeběſche pſchejara darniwy, ale kóżdy dyrbjeſche wobßwědczicž, ſo wón pſchißłuſchnoſcž cżinjeſche a ßo prózowaſche, prawje cżinicž. Hdyž ßo jeho praſchachu, na cżo ßwoju nadżiju wěcżneje ſbóżnoſcże ſtaji, wotmolwi wón: „Ja ßym cżeſtny a ſprawny muž a ßym wſchón ßwój dołh ſapłacżił.“ — Wón běſche hižo ſtary, duž mějeſche junkrócž woßebity dżiwny ßón. Wón běſche cżiły a ſtrowy w ſwucżenym cżaßu do łoża ſchoł. Duž ßo jemu dżijeſche, ſo je wumrjeł a ſo je we wulkej ſali, kotraž mějeſche jenož jene durje, wyſche kotrychž ſ wulkimi pißmikami ſtejeſche: „Pſches tele durje ſańdże kóżdy do njebjeß, kotryž móże dopokaſacž, ſo je wſchón ßwój dołh ſapłacżił.“ — „O“, ßebi wón myßleſche, „to dżě je runje ſa mnje; żadyn cżlowjek mi dołha dopokaſacž njemóże; po tajkim ja nětko do njebjeß póńdu.“ — „W tym wokomiknjenju“, wón ßam dale powjeda, „ſaßłyſchach pſched durjemi někajku haru, jako by tam wjele cżlowjekow khodżiło a ßo bjes ßobu rosrěcżowało. Durje ßo wotewrichu a nuts ſtupi blědy a ſchwiżny muž. Wón ke mni pſchińdże a praji: „Ja k wam pſchińdu, waß na ſapłacżenje waſcheho dołha dopomnicž.“ — „Ale kak dha“, prajach ja, „ja wſchak waß njeſnaju a waß żenje widżał njejßym, kak móżu wam něſchto winojty bycž?“ Tón blědy muž ſměrnje a tmjerdże na mnje hladaſche a praji: „Dopomńcże ßo, jako wy pſched dwazycżi lětami we waſchim woſu na horzym lětnym dnju do měſta jědżeſchcże! Zuſy pſchi pucżu ßedżeſche, khudy, ſprózny, khory; wón chzyſche do měſta do khorownje, ale wjazy dale njemóżeſche. Wy ßo dopomnicże, kak wón ruku wupſcheſtrěwaſche a waß ſe żadoſcżiwym pohladanjom proſcheſche, ſo byſchcże jeho ßobu wſali. Wy pak ßwojeho konja pohoniſchcże a dale jědżeſchcże. Tón zuſy ßym ja a wy ſcże mi tamnu jěſbu winojty niz po ßwětnych ſakonjach, ale po porjedże Jeſußowego kraleſtwa. Pod waſchim mjenom je tón dołh w Božich knihach ſapißany. Sswěża ßo mi w duſchi ſaßwěcżi a ja ſapocżach ßwoje żiwjenje hinak wobhladowacž, ale prjedy hacž móżach wotmolwicž, ſtejeſche druhi muž pſchede mnu, kotrehož ſa ßwojeho prjedawſcheho ßußoda póſnach a tón tež praji: „Ja pſchińdu waß na ſapłacżenje waſcheho dołha dopomnicž.“ Ale ja wam tola niczo winojty njejßym, pſchetož ja ßym pſchezo derje płacżił.“ — „Wy wěſcże, ſo wam ja pſched někotrymi lětami kruwu pſchedach.“ — „Haj, derje, ale ja ßym ju tola ſapłacżił.“ „Wy ßo dopomnicże, ſo my tehdom wěſtu płacżiſnu poſtajichmy; moja żona a moje dżěcżi leżachu khore a ja ßam ſaßłużby njemějach. So bychmy hłodej cżekli, ja tu kruwu pſchedach; wy ſnajeſchcże moju nuſu a hubjenſtwo; wy tu ſkładnoſcž wużiſchcże a mi niżſchu płacżiſnu ßadżiſchcże, hacž běſche kruwa winojta. To, ſchtož ſcże pſchemało dał, ſteji jako waſch dołh do Božich knihow ſapißany.“ — Ja běch wſchon ſlemjeny. W poł wocżinjenych durjach hiſchcże wjele cżlowjekow wuhladach, kotſiż ßebi ſaſtup żadachu, ſo bychu ßwoje żadanja wuprajili — a tola żaneho pucża njewidżach, ſo mohł mój dołh ſapłacżicž. Wſchón ſahanibjeny a połny roskacża na ßwoje kolena panych, na ßwoju wutrobu dyrich a ſpěvach: „Knjeże, mój Božo, ja njemóżu mój dołh ſapłacżicž; ſa mnje żadyn pucž wumóżenja njeje. Ssmilny Božo, kak móżu tymle żadanjam doſcž cżinicž; ach, pokaž mi, kak móżu wot ßwojeho dołha wumóżeny bycž!“ — Jako ßo tak modlach, ßo pißmo wyſche duri ſhubi a ja druhe pißmo wohladach, kotrež mi ßwětłe a jaßne do wocżow ßwěcżeſche: „Ta krej Jeſom Khryſta, teho Ssyna Božeho, wucżiſcżi naß wot wſchitkich hrěchow.“ „Haj“, ja ſawołach, „to je, ſchtož ja trjebam, ſchtož mi pomha! Bohu budž khwalba a dżak!“

Ja wotucżich a nětk tón pucž ſnajach; ja pſchepytach ßwoje żiwjenje, póſnach ßwoju winu a namakach hnadu w wěrje do Jeſom Khryſta, pſches kotrehož je mi pucž k Wótzej a do njebjeß wotewrjeny.“

E. H.

Najlěpſchi pſchecżel.

Wódrichez Hańża běſche ſchwalcża. Wona zyle ßama w żiwjenju ſtejeſche, wona běſche pěkna, dżěława, pobożna holza. Jejni pſchecżeljo jej teho dla ſroſymili njeběchn, jako ßo wona ſ rjanym, ale lohkim a njekſcheſcżijanſkim pißarjom L. ßlubi.

Na żane napominanje wona poßłuchała njeběſche, wona běſche ßebi myßliła, ſo ſe ßwojej luboſcżu wſchitko pſchewinje. Ale cżeżka ſrudoba pſchińdże. Jejny nawożenja, kotryž běſche ßebi w druhim měſcże blak pytał, běſche jej pißał, ſo je lěpje, ßlubjenje roswjaſacž, hacž lěta dołho cżakacž. Wona pak běſche ßłyſchała, ſo běſche wón bohatu holzu ſeſnał, kotraž chzyſche ßebi jeho wſacž.

Wona běſche jeho ſprawnje a wutrobnje lubowała. Nětko tu ßedżeſche, ßwoje ſchicże na blidże leżo, jeho wobras pſched ßobu; pjerſchcżeń běſche ßebi ſ porſta ſcżahnyła a hórka ſrudoba ju tyſcheſche. Wona by wſcha ſtyſkniwa wótſje ſażałoſcżicž mohła.

Duž ßo durje wocżinichu a ßußodżina, dobra a pěkna żona ſaſtupi.

Wona wohlada wobras, pjerſchcżeń, to ſrudne wobliczo a ſroſymi, ſo běſche wſchitko tak pſchiſchło, kaž běchu ßo bojeli.

Wona ſměrom Hańži ruku na ramjo połoži a cżiſche praji:

„Tam horkach we njebjeſkim raju
Mój najßwěrniſchi pſchecżel je;
Ja teho ßwěta falſchnoſcž ſnaju,
Kiž ſprawnych ludżi ſjebacž chze;
Duž ſtajnje rjeknu pſchi ßebi:
Jeſuß je pſchecżel najlěpſchi.

Dale wona niczo njepraji, ale cżiſche woteńdże. Hańża cżujeſche, ſo běſche to balſam na jejnu ranu. — Haj, najlěpſchi pſchecżel je w njebjeßach.

Ja chzu nětk k kschižej czeknycz.

Ja chzu nětk k twojom' kschižej czeknycz,
Mój Jesu, mojich hrěchow dla
A k mojej wutrobje chzu rjeknycz:
„Ty ßłaba ßy a hubjena;
Ach, khwataj jeno k Jesußej,
Wón pomha s nusy poßlednjej'."

O Jesu, ja nětk' k twojim noham
Wschón nutrny ßo poklaknu,
Ja na wobliczo ßwoje padam,
Na moje hrěchi sapłaknu,
Cze proschu s zyłej wutrobu:
„O Jesu, ßmil ßo nade mnu!"

„Ja wěm, so žadyn dzeń njej' saschoł
We zyłym mojim žiwjenju,
Hdzež na tebi ßo njebych pscheschoł,
Ssym khodził w wschel'kim hrěschenju;
Ty pak ßy ßam se ßmilnoszu
Pschez' na mnje hladał s luboszu."

We ponižnoszi sdychnu tudy
Pod twojim kschižom stysknjwje:
„Ach wsmi prjecz wschitke moje brudy
A wscho, schtož wobczežuje mje!"
Haj, moja duscha sdychuje
Nětk k tebi połna nadžije.

W ponižnoszi proschu tebje
A czische ruzy stykuju:
„Wsmi wote mnje wscho, schtož mje hrjebje,
So saßo twój měr dostanu,
Ty wumohł ßy tón zyły ßwět,
O Knježe, wumož mje tež nětk!"

„Sczel do wutroby mi nětk jeno
To słote ßymjo luboszce
A daj psches twoje ßwjate mjeno
Mi woptacz twojej' sbóžnoszce,
Dha tebi duschu wjeßele
Ja sawdawam czi na wěczne!" E. H.

Wobras Jesußowy.

Stara bajka je wo jenym wobrasu Khrystußowym, kiž je wo palz wyschi hacž kóždy, kotryž jón wobhladuje. Hdyž hobrski człowjek k njemu stupi, roszce tón wobras a doßaha wysche teho najwjetscheho wo palz. Hdyž k njemu hubjeny abo mały pschińdze, ßo wobras dele puschczi, so je jenož wo palz dležschi hacž wón a dawa ßo s bliska wobhladacz tež wot małych. W tym leži hłuboka myßl: Khrystuß je sa wschitkich; wón je wysche wschitkich a chze jich k ßebi czahnycz. Ja pak nětko tež rosymju, czeho dla tak wjele wyßokich, tak wjele bohatych, tak wjele wuczenych (czi hobrszy teho ßwěta) psched Khrystußowym wobrasom czěkaja a czeho dla ßo jenož czi mali, khudzi psched Khrystußowym wobrasom pokorjeja. Czi hobrszy bychu tež pschischli, hdy bychu Khrystußa pod ßo sczahnycz móhli. Ale Khrystuß je, kotremužkuliž człowjekej ßo sjewi, wjetschi hacž tón człowjek. Wón je pschezo mischtr, pschezo knjes. Wjetschi je wón, mjeńschi je człowjek.

Schtož móže to sapschimnycz, tón jo sapschimń.

Sserbja w Texaßu.

Texaszy Sserbja ßu ßwoje stare waschnja ßwěru hacž do nětka wobkhowali, schtož ßo najlěpje spósnaje pschi kwaßach, kschczisnach atd. Teho runja ßwjecza woni wyßoko ßwjate dny tsi dny, Amerikanarjo jeno jedyn dzeń. Pschi wschěch jich ßwjedzenjach a dzěłach ßo ta ßama stara ßerbska pobožnosez wopokasuje, kaž na druhej stronje ta ßama pschinarodzena wutrobna žortniwosez. Woni dzě njesabydu na tsecži ßwjaty dzeń k ßußodej na „wulku kołbaßu" hicz abo do wjeßełeho bjeßadowanja. Njedzelu wjeczor sendze ßo młodzina se starymi a potom ßo powjeda młodym wo lubej dalokej domisnje, jeje sbožu a njesbožu. Schtož wě, tón powjeda stare bajki wo: pschipoldnizach, ludkach, smijach, dzikim Bjarnatu, wódnym mužu, sakuslanych ßerbskich kralach atd., haj tež wo „starym Fryzu" ßo jasyk wjele wobrocza. Młodzi, kiž Łužizu widzeli njejßu, ßo sahorjeni dopraschuja, dziwaju a na poßledku sanjeßu wschitzy hromadze ßerbske khěrluschki se „spěwarskeho wjeßela" wot Kiliana 1858 w Budyschinje wudateho. Najhuszczischo a najradscho spěwaju woni khěrlusche: Njebjeßa wißaju połne mróczelow — Dobre dary na semi — Pój wutroba a wjeßel ßo — Njech kóždy na to kedzbu ma — Khwalena budź rjana kwětka — a tón s tym kraßnym hłoßom: Łódź po morju jědze nascha. A hdyž ßu tute spěwy wuklinczałe, potom pschińdze hischcze jedyn woßebny, mjenujzy: „Hdyž budzemy ßo widzecz", a hlej, starym kapaju ßylsy s wóczkow, młodzi pak stykuja ruzy — Boži měr — ßłódki měr — — to je wony khěrluschk, s kotrymž woni něhdy lubym bratram a ßotram domach „božemje" dachu — na pschezo. Tym starym steji tamne božemje hischcze psched wocžomaj, a młodzi czuja ßobu, schto starych wutroby hnuje. — Jich rěcz je teho runja hischcze ta luba stara maczerna ßerbska a to doma tak derje kaž w Božim domje; ale kaž w Łužizach ßu ßo tež w texaskim Sserbinu někotsi „fajne" Sserbja pscheněmczili a ßebi němsku zyrkwiczku natwarili, najskerje pak ßu k temu němszy pschiczahowarjo nuczili a pomhali. — Ale niz jeno ßwoju narodnu maczernu ßerbsku rěcz ßebi texaski Sserb jako drohe kubło waži, khowa a wužiwa, ně, wón rosymi tež němsk', jendzelski a mnohi tež mexikanszy. Tak wustojnje a husto kaž delnjołužiski bratr w Błotach s czołmom jězdzi, tak wustojnje a husto jěcha texaski na konju. Hižo jako mały pachoł czěri na bruniku, so tak mróczele prócha sady njeho lětaju, a młodzenz fuka s konja ßwój „laßo" runje tak derje, kaž najwuschikniischi mexikanar. Tež „na fryjach" jěcha texaski ßerbski młodzenz se ßwojeju lubeju a ßlubjeneju wokoło Sserbina a hordosna Sserbowka leczi s nim ßobu w najspěschnischim skoku.

Sserbska woßada w Sserbinje ma 400 duschow, němska resp. němsko-ßerbska 150. Hewak bydla Sserbja hischcze shromadnje w „Warda", 5 mil wot Sserbina, w „West Neva", 12 mil wot Sserbina, w „Giddingswenden", 6 mil wot Sserbina, a k temu mjes Němzami w wschelakich dalschich wßach a městach. S wopředka ßu tež w „West Nava" ßerbsku Božu ßłužbu měli, ale dla bracha na ßerbskich duchownych je ßerbski kemsch jeno hischcze w Sserbinu. — Knjes farar Kilian je ßo w juliju lěta 1883 dla staroby k měru ßynył, a maja k njemu wschitzy tamnischi Sserbja dzěczaze pschikhilenje kaž k lubemu „staremu nanej".

Na poßledk.

Semske wjeß'le nimo dze,
Hlaj, kak bórsy ßmjercz k nam pschińdze:
Prjed' hacž myßlisch, žiwjenje,
Twojoh' czěła ßłónzo wuńdze,
Na ßwěcze wscho nimo dze,
Bóh pak wěcznje wostanje.

Nimo leczi žiwjenje,
Jedyn dzeń po druhim sańdze,
Puczowanje krótke je;
Domisna czi blisko pschińdze,
Sswětło budze s wjeczora,
Dokelž Bóh ßam wostawa. E. H.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacz. **Na schtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdze.
Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 9.
1. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Reminiscere.
1 Theß. 4, 1—12.

To je bjes dwěla wěrne, so je jenoź junkrócź na semi jedyn źiwy był, kiź běsche dospołny a ßwjaty a kotryź móżesche ßo też praschecź: Schtó bjes wami móże mi hrěch dowjescź? My drusy wschitzy ßmy njedospołni, hrěschni człowjekojo. Pschi tym pak ßo my na źane waschnje směrowacź njeßmjemy, ale na wopak, hdyź je tón jedyn sa naß źiwy był a wumrjeł, dyrbimy ßwoje brachi a njedospołnoscźe wotpołożicź a sa połnoscź se wschěmi mozami stacź. Duź je to praschenje: schto je k kscheścźijanskej połnoscźi trěbne? schto je nasch wottyknjeny kónz? Japoschtoł Pawoł nam w naschim dźenßnischim tekscźe wschelake mjenuje, schtoź wopominajo my pósnajemy, kak je tola wuczba nascheje evangelskeje zyrkwje wjele prawischa hacź katholska.

1. Schto je trěbne k kscheścźijanskej połnoscźi? Ssnano, so człowjek, kaź katholski měschnik abo mnich, cźaß ßwojeho źiwjenja njeźenjeny wostanje — so je w tak mjenowanym zölibacźe źiwy? Wo tym ßwjate pißmo niczo njewě, ale wone jenoź kóždemu porucźi, so dyrbi, njech je źenjeny abo njeźenjeny, pózcźiwje a cźiscźe źiwy bycź. To nam do myßlow njepschińdźe, kscheścźijana, kotryź chze njeźenjeny wostacź, teho dla sa dospołnischeho měcź, hacź teho, kotryź je woźenjeny. Ale, kaź ßo rosumi, sa wschitkich płacźi pózcźiwje a cźiscźe khodźicź, abo, kaź to japoschtoł wupraji, ßwoje ßudobje sakhowacź w ßwjecźenju a cźeścźi, niz w pożadanju jako pohanjo, kotsiź Boha njesnaja. Schtó pak ßebi khutnje na to pomyßli, so by ßo njepózcźiwoscźi mjesa stajiła, temu hrěchej, kotryź młodoscź sajědojcźa, telko srudoby a horja do ßwójbow njeße a na jadrje nascheho luda źerje? To drje je kóźdemu jaßne, so, kaź móża róże a rostliny jenoź w cźistym powětrje roscź a tycź, tak je też jenoź wschitko sdobne běźenje a wotmyßlenje móźne w cźistym powětrje cźistoscźe a pózcźiwoscźe.

2. Schto ßłuscha k kscheścźijanskej połnoscźi? Něhdźe, so by kscheścźijan kaź katholski mnich ßwoje sejńske powołanje wopuschcźił a w klóschtrowej ßamotnoscźi sa woßwjecźenje honił? Wo tym ßwjate pißmo teho runja niczo njewě, ale wone porucźi nam, ßrjedźa w ßwěcźe ßwoju pschißłuschnoscź dopjelnicź. „Cźińcźe to ßwoje a dźěłajcźe se ßwojimaj rukomaj.“ My ßmy wschitzy k dźěłu powołani a kóźdy ma ßwoje dźěło. To dźěło s cźichim waschnjom dokonjecź, też hdyź by małe a wot człowjekow mało wobkedźbowane było, ßwoju pschißłuschnoscź ßwěru hacź na najmjeńsche dopjelnicź, tak to ßwoje cźinicź, ßwój wschědny khlěb ßwěru ßebi saßłużicź, źanemu njeseschkodźicź a niczo na njeprawe waschnje na ßo pschinjescź — to je to druhe, schtoź k kscheścźijanskej połnoscźi ßłuscha.

3. Schto dale k njej ßłuscha? Něhdźe, so by ßebi schtó ßam se ßwojej wolu khudobu wuswolił a ßo wobßedźenstwa wschitkich sejńskich kubłow wsdał, schtoź ßo też w katholskej zyrkwi sa woßebnu pobożnoscź wukhwaluje? My dyrbimy saßo prajicź: ně, to njeje, ale so by kscheścźijan w bratrowskej luboscźi rostł a pschibywał, w tej

luboſczi, kotraž je hotowa ſe ßwojim kubłom pomhacź a ßłužicź, hłódnych naßyczicź, nahich woblekacź, ßmilnoſcź wopokaſacź, kaž daloko je to móžno.

Jako prjedy naſch drohi reformator Luther po tehdomniſchej wuczbje a waſchnju katholſkeje zyrkwje ßo prózowaſche połny kſcheſczijan bycź, wón lěpſcheho pucza njeſnajeſche, hacź ſo by do klóſchtra ſchoł. Ale wón póſna, ſo je to podarmo. Teho dla je tež ßobu jeho najwjetſcha ſaßłužba a wuſpěch zyłeje reformazyje, ſo, hdyž dźenßa žadyn kſcheſczijan ſa połnoſczu ſteji, wón wjazy na žanu mniſchowſku abo człowſku kaſnju ſwjaſany njeje, ale na ßame pſchikaſnje ßwjateho pißma. Stej pſchede wſchěm ſa pózczíwym žiwjenjom! Budź ßwěrny w ßwojim powołanju! Wopokaž luboſcź ßwojemu bližſchemu! Hacź runje te tſi kruchi hiſchcze to zyłe njewopſchija, ſchtož k kſcheſczijanſkej połnoſczi ßłuſcha, wone ßu tola ważne kruchi, ſo na nje njedźiwajo by ßo kóždy podarmo prózował połny dokonjany kſcheſczijan bycź.

Naſch luby ßerbſki lud w duchownej nuſy!

Tak dyrbimy ſe ſrudnej wutrobu prajicź, hdyž w „Sserbſkich Nowinach“ ſańdźeneho tydźenja czitamy:

S Budyſchina. Wſchitzy ßwěrni Sserbjo ßmy ßo wulzy ſwjeßelili, hdyž ſe ßwojich „Sserbſkich Nowin“ ſhonichmy, kak je naſch czeſczeny ßerbſki ſapóßłanz, knjes Ssmoła ſe Spytez, na Draždźanſkim ßejmje pſchecźiwo tej ſrudźazej kſchiwdźe ryczěrſzy wuſtupił, ſ kotrejž ßu ßo Sserbam Palowſkeje woßady jich ßerbſke kemſchenja wſałe pſches to, ſo bu tam hoły Němz, kiž ßłowczka ßerbſki njerozymi, po žadanju Palowſkeho knježka ſa fararja poſtajeny. Pſchecźiwo ſprawnym, na cziſtu wěrnoſcź ſałożenym porokam, kotrež je knjes Ssmoła pſchi tym tež na konſiſtorſtwo bjes bojoſcze ſjawnje wuprajił, je jo nětko w prěnjej komorje ſnaty D. Meier ſakitacź pytał, kaž by rjekł, ſo njeje temu tak, ſchtož je knjes Ssmoła rěczał. Ale podarmo knjes D. Meier powjeda, ſo je bjes Palowſkimi Sserbami poſdźe, hakle po hotowym wuſwolenju tamneho Němza njeſpokojnoſcź ßo ſjewiła. Ně, hižo po knježkowym wopacznym wupißanju jich farſkeho městna, ſ kotrehož bě widźecź, ſo žaneho Sserba ſa duchowneho njerodźi, ßu Sserbjo ßwój hłóß ſběhali a tež w próſtwje na zyrkwinu wyſchnoſcź wo ſakitanje ßwojeho ßerbſkeho prawa ſ wjele podpißmami proßyli. Dale je pſchecźiwo wěrnoſczi jeho wudawanje, ſo njeje ßo wo Palowſku faru žadyn Sserb ſamołwił, bjes tym ſo po zyłej woßadźe je ſnate, ſo je knježk doſtojnemu ßerbſkemu duchownemu, kiž bě ßo czaßa doſcź wo to městno ſamołwił, bje wſcheho pruhuprědowanja jeho ſamołwjenſke pißma wróczo póßłał! A kak ſteji ſ tym D. Meierowym wuprajenjom, ſo je konſiſtorſtwo to ſaſtaranje naprawiło, ſo ßo Palowſkim Sserbam pſches **ßußodnych ßerbſkich duchownych** zyrkwina pomoz wopokaſuje? Jenož jedyn jeniczki, kiž ma tež ßam w ßwojej woßadźe doſcź a nadoſcź dźełacź, je pſchi wſchej ßwojej dobrej woli ſa tón zyły dołhi czaß jenož jeniczki krócź jemu pońdźelu dopołdnja tam Božu wjecźeř hotowacź ſamohł! To tola njeje nihdy žane ſarunanje ſa jich ſhubjene njedźelſke Bože blida! — Temu napſchecźiwo woprawdźe hnujaze a wěcźneho dźaka hódne běſche nětko, ſ kajkej nadobnoſczu a wuſtojnoſczu ßo knjes tajny zyrkwiny radźicźel, Lipſczanſki ſuperintendenta ryczěř D. Pank, po naſchim Sserbowſtwje a po ßerbſkich zyrkwinych potrjebnoſczach w prěnjej komorje horjebjerjeſche. Haj, wón ſjawnje wupraji, ſo chze dobru wěz Sserbowſtwa w tej komorje ſaſtupowacź a dźeſche: „Pſchezo hiſchcze ſetkam politiſke njedowěrjenje pſchecźiwo Sserbowſtwu, ale ja dyrbju k jich czeſczi wobßwědczicź, ſo žana njedowěra mjeńſcheho ſamóßa nima, hacź tale. Sserbjo ßu połnje a zyle patriotyſzy a kraloßwěrni hacź do ßwojich koſczow a pſchi tym ſhromadni derje konſervativni. Runje tak konſervativni ßu hacź do koſczow, a to ßu krute koſcze, na zyrkwinym poli. Płódna nabožniſka móz na jich ſhromadźiſnu wot teho woprawdźe ßylnje wotwißuje, ſo je duchowny jich maczěrneje rěcze mózny a ſ njej pucź do jich wutroby namaka. Němſka rěcź je Sserbam jenož rěcź wikowanja a wobkhadźenja, rěcź ſwonkowneho ßwěta, ale rěcź wutroby, ßwjata rěcź wona jim njeje. Pſchi pohrjebach, hdźež ßo žada, troſcht ſa ſrudobu wutrobow ſkicźicź, runje tak pſchi ßmjertnych łožach ßo žadanje po rěczenju w ßerbſkej maczěrnej rěczi ſjewi. Hdźež je jenož někak móžno, dyrbi ßo nabožinſka potrjebnoſcź Sserbow pſches ßerbſki rěczazych duchownych ſpokojecź. Tež dźeržu wědomoſcźiwe prózowanje w ßerbſkej rěczi ſa ważne, kaž dołho je k temu hiſchcze czaß.“ — Na poßłabjenje mózneho ſacźiſchcza knjeſa D. Pankowych ßłowow bě ſ najmjeńſcha po ſdaczu wotpohladane, hdyž ßo drje D. Meier jemu podźakowa, ſo je na tak duſchne waſchnje jeho wułožowanja wupjelnił, a pſchiſtaji, ſo ma tež konſiſtorſtwo tu ſaßadu, ſo dyrbi ßo po móžnoſczi nabožinſkim potrjebnoſczam Sserbow doſczczinicź. Na to wón dale tak dźeſche: „„Tak jara hacź ßo tež wjeßelimy, ſo tajkeho wubjerneho ſarěczníka Sserbow w ßwojej ßrjedźiſnje mamy, dyrbimy ßo tola najprjódźy po němſkich theologach horjebracź.““ (Tola drje nadźijomnje niz ſ tym, ſo ßo němſki kandidata do ßerbſkeje fary nuts ßunje?! A njeßmědźa-li ßo ßerbſzy kandidaczi wyßokeje runoprawneje, njeſtroniſkej luboſcze dale troſchtowacź?) Na to D. Meier dale tak rěczeſche: „„Tež njemóžu ßo teho pſchiſpomnjenja ſdźeržecź, ſo móža po mojim měnjenju tež Sserbjo, kiž, kaž je ſnate, w ßwojej wulkej mnohoſczi němſki rozymja, ßo zyle derje na němſkim prědowanju natwaricź.““ (Jow D. Meierowe „měnjenje“ niczo njepłaczi, hdyž temu wjeleſtowkróczne „ſhonjenje“ ßwěrnych bohabojaſnych Sserbow napſchecźiwo ſteji, kotſiž pſchi wſchěm ßwojim ſnaczu němſkeje rěcze wobßwědczuja, ſo ßebi ſ němſkeho prědowanja ſa ßwoju duſchu bracź njemóža, ſchtož jim ßerbſke prědowanje poſkicźuje.) Ale najhórſche je tola ſa naſche wutroby, ſo D. Meier, nam Sserbam natwarjenje na němſkich prědowanjach podtykujo, ßwoju rěcź po „Draždźanſkim Nawěſchtniku“ ſ tym žortom, kotremuž ßo ßmějachu, ſkónczi, „„ſo móža Sserbjo ſ poßłuchanjom na němſke prědowanja ßo pſchihotowacź na tón wulki dźeń, na kotrymž budźe naſch Bóh tón Knjes ſ nami wſchitkimi, niz jenož ſ Němzami, ale tež ſe Sserbami, niz ßerbſki, ale němſki rěczecź!!!““ Bě tón ßměſchk pſchihódne ſkónczenje wo rozprajenju teje wulkeje zyrkwineje žałoſcze wbohich wobžarowanja hódnych Palowſkich Sserbow, na kotruž mohłe ßo krwawne ßylſy płakacź?! A njewě tón doctor theologiae, ſo Boże ßłowo 1 Kor. 13, 8 ſjawnje wucźi, ſo budźa rěcźe pſcheſtacź, po tajkim tež jeho nam poruczowana němſka rěcź? Doniž ßmy hiſchcze na ßwěcze, woſtanjemy w tej wěſtoſczi, ſo Bóh naß ßłyſchi, hdyž ßo ßerbſki k njemu modlimy, a ſo wón k nam Sserbam ſe ßwojeho na ßerbſki pſchełoženeho Božeho ßłowa ßerbſki rěczi, a my Sserbjo ſnajemy lěpſche pſchihotowanje na tón wulki dźeń, kotrež ma ßo ſtacź pſches pokutu a wěru do naſcheho ſbóžníka Jeſom Khryſta.

Jedyn ſ jich wjele.

W kupjeli ſeſnach ßo ſ mužom, kotryž běſche widźeny na ßwěcze. Wón běſche pſches hódnoſcź a pilnoſcź do prědka pſchiſchoł a nichtó niczo ſłe na njeho prajicź njemóžeſche. My ßo wo wěrje do rěczow dachmoj a jeho nahlad běſche: „Schto my wěrimy, je cziſcze wſcho jene. Nabožina židow a pohanow je runje tak dobra, kaž kſcheſczijanſka. Na wěru njepſchińdźe, ale na žiwjenje a po tym ßo nadźijam, ſo budu, kaž kóždy po ßwojim waſchnju, ſbóžny.“

Tu ſtaru njewěrnoſcź, kotraž ſe ßwojej próſdnoſczu tyßazy ſaßłepuje, jara huſto w žiwjenju nadeńdźeſch. Tajzy ludźo ßebi myßła, ſo je k ſbóžnoſczi wudoßahaze, hdyž něchtó ſły człowjek njeje. So pak tajkim ludźom luboſcź pobrachuje, kiž je tola ſałožk wſcheho hódneho žiwjenja, ßo mi w tym padźe woßebje ſjewi. Ja ſapoczach wo mißionſtwje bjes pohanami rěczecź. Wo tym mój pſchecźel niczo wjedźecź njechaſche. Wón praji, ſo mamy ßami w naſchim kraju telko nuſy a hubjenſtwa, ſo ßo pjenjeſy njeßmědźa ſa pohanow prjecź mjetacź. Něſchto dnjow poſdźiſcho běſche wulki woheń w bliſkoſczi, zyła wjeß ßo wotpali. Někotſi knježa w kupjeli konzert k lěpſchemu wotpalenych ſarjadowachu. Ja ßo mojeho pſchecźela wopraſchach: „Dźecze wy do konzerta?“ Wón wotmolwi: „Ně“. — „Czeho dla niz?“ — „Ach, czi burjo móžachu ßwoje twarjenja ſawěſczicź. Woni tež tak wjele ſe wſchěch bokow doſtawaju, ſo hiſchcze ſ wužitkom wuńdu.“ Někotre dny poſdźiſcho mi mój ſnaty powjedaſche, ſo je jeho žona jemu pißała, ſo dyrbi khudej ſ pſchecźelſtwa, kotraž je khora a dyrbi tež do kupjelow, něſchto ſa podpjeru póßłacź. Na moje praſchenje, hacź wón to czini, wotmolwi wón: „Ně, to je hłupoſcź. Wona móže tu wodu ſ kupjelſkich žórłow domach picź. Kelko jich je, kotſiž ßu w tych ßamych a hiſchcze w hubjeńſchich wobſtejnoſczach a do kupjel jěcź njemóža!“

Tola dosć wo tym. Tajke je smyšlenje tych, kotšiž kšcheščijanšku wěru šačišnu. Dokelž jim wěra pobrachuje, teho dla jim tež lubošć pobrachuje. Tajzy jenož šami na šo myšla. To jim ničo drohe njeje. Ale ja druhich, njech šu woni pohanjo abo kšcheščijenjo, zušy abo šnačši, woni ničo wyšche nimaja, dokelž wutrobu nimaja a teho njesnaja, kotryž je naš prjedy lubował. A tale šebičnošć a njelubošćiwošć štej čežšchi hřěch hač někotry druhi čežki hřěšchny pad, do kotrehož člowjek š nusu abo pšchekhwatanjom šapadnje. Kak móža šebi tajzy ludźo myšlić, šo maja prawo na šbóžnošć, je njerosymliwe. Pšchetož wěrne wošstanje: „Nješmilny šud na teho pońdźe, kiž šmilnošćje njeje činił“ a: „Schtóž do teho šyna njewěri, je hižo šudźeny.“

Pošleni šloty.

Najlěpšche šhonjenja wo žiwjenju móžemy pšchi šmjertnych łožach činić. „Kaž šy žiwy, tak wumrjesch“, řěka w pšchišłowje, ale my móžemy tež na wopak prajić: „Kaž něchtó wumrje, tak je tež žiwy był!“ K temu powjeda jedyn duchowny, kiž je hižo pšchi wjele šmjertnych łožach štał dwě powjedańčšy. —

Raz bu wón k khudej wudowje wołany, šo by do jejneje šmjercje šo hischcje š njej modlił. Jako jej ruku da, da wona jemu lěwizu; prawizu dźeržešche, kaž š bološćje, twjerdźe šamknjenu na wutrobje. Pšchi modlenju tež ruzy štyknjenej njeměješche, ale dźeržešche prawizu twjerdźe šamknjenu. Wona běšche bjes nutrnošćje, połna šmutskowneho njeměra, chzyšche šo posběhnyć, ale pšchezo šašo wróčo padźe. Ale jejne mjeńschiny běchu ličene. Hischcje junkróć tłóčešche prawizu šdychowajo na wutrobu, — ach mój .... — pšchińdźe čišche š jeje rta, potom běšche nimo. S ruki pak wupadźe jedyn šloty — to pošlenje, na čož běšche spominała a schtož chzyšche tež w šmjercži hischcje dźeržeć.

Druhi raz štupi tón šamy duchowny k šmjertnemu łožu bohateho, ale ja škupeho šnateho muža. Jeho wočži běschtej šamknjenej, ale š rukomaj jěšdźešche njeměrny, jako chzył něschto pšches pošleschcźo pytać, a jeho porsty šo hibachu, kaž pšchi pjenjesy ličenju. „Hač drje něschto pšcheje?“ šo duchowny mandźelšku teho khoreho prašchešche. „Haj, haj, jemu něschto pobrachuje“, wona wotmolwi. „Mój muž je kóždy wječor, prjedy hač je wušnył, hischcje junkróć na někotre šlota, kiž pola łoža ležachu, mašał.“ Na to da mrějazemu jedyn šloty do ruki. Potom bu měrny, to pytanje šašta a bórzy běšche Boža ručka jeho žiwjenju kónz činiła. Kaž běšche w žiwjenju jenož na pjenjesy myšlił, tak běšche š tutej myšlu tež wumrjeł.

Kajke pak je wotučenje wobeju w tamnym šwěcje było? A tola kak někotryžkuliž tež dźenša hischcje šwěta dźe a na město kšchiža šloty w ruzy a chze město š Khrystušowej krwju šenúškimi kubłami wěčnu šbóžnošć šebi dobyć.

Wšchelake je špytowanje.

John Knox, reformator Schottlandškeje, dźešche krótko do šwojeje šmjercje k šwojemu pšchečelej dr. Prestonej: „Ja šym čaš žiwjenja wot šatana hušto šo špytował. Někotry króć je wón mi moje hřěchi bjes wočži čišnył, šo by mje do šadwělowanja čěrił; ale Bóh da mi móz, wšchitke tute špytowanja pšchewinyć. Nětko pytašche lešcje połny had druhi pućź, šo by mje do błuda wjedł. Wón mi wšchitko moje dźěło a moje šłutki, moju pilnošć a moju šwěrnošć prjódk dźeržešche a chzyšche mi narěčeć, šo budu pšches to šbóžny. Ale Bohu budź dźak, šo je mje w prawym čašu na to šłowo dopomnił: „Schto mašch ty, o člowjecže, schtož ty njejšy dostał?“ (1 Kor. 4, 7). S tym šym ja hada pobił a ja šo nadźijam, šo dyrbi mi nětko bórzy zyle měr wošstajić.“

Hdyž ja šłaby šym, šym ja šylny.

2 Kor. 12, 10.

To je hižo šakoń pšchirodneho žiwjenja, šo te wěrne pruhowanje mozy najprjedy w čěrpjenju šo pokaša. Dobra čělna móz šo najprjedy pšchi šylnym dźěle pokaša; ale šwoju pruhu čini wona, hdyž někajku khorošć pšchětraje a móže šo šašo po njej šhrabać. Duchowna móz, kotraž wot jeneho dźěła do druheho khodźo šebi tola šamože čerstwošć a radošć ducha wobkhować, je rjany a nadobny dar Boži — ale ju niz jenož pšchi dźěle, ale też w čěrpjenju twjerdźe dźeržeć, je čežšcho a někotry, kotrehož dźěłanska móz šo njewučerpomna šda, šo šlemi, hdyž čěrpjenje na njeho pšchińdźe. Hdyž pak to wo člowškim płaći, płaći to hischcje wjele bóle wo Khrystušowym kraleštwje. Khrystuš pak je šam tón rjek bjes runjecźa, wošebje rjek w čěrpjenju. Wulki je wón w šwojich dźiwach, wulki w šwojich šłowach teho wěčneho žiwjenja, ale najwjetschi w čěrpjenju a najwyschschi šhodźeńk jeho rjekowštwa šu te hodźiny wot běděenja w Gethšemane hač k pošlednjemu šawołanju na kschižu. Na kschižu je wón te najwjetšche šłutki činił, hřěch a šmjerć pšchewinył, to wěčne wumoženje dokonjał, šwjašane člowještwo wušwobodźił. Jako David Goliatha pobi, běšche wón rjek teho luda, ale w dnjach čěrpjenja, teho pšchešcěhanja pšches Saula a teho čěkanja pšched Absalomom bu wón rjek Boži. Luther štej w Wormšu jako mózna rjekowška postawa, ale prjedy teho je wón domach na kolenach ležał a je šo rosšudźił čěrpić a wumrjeć šcěrpliwy kaž jehnjo. Hdźež je myšl čěrpjenja, tam je kšcheščijanska rjekowška myšl. Čži najlěpschi mužojo, kiž šu čaš žiwjenja ša teho Knješa a jeho kraleštwo šłutkowali, tych wošmje tón Knjes hušto pšchi wobšamknjenju jich žiwjenja hischcje do schule čěrpjenjow k dosrawjenju a k pošlednjemu wujašnjenju jich rjekowškeje mozy. „Hdyž šym šłaby, šym ja šylny“, praji japoschtoł Pawoł. Haj wopomńcje: Pola rjekow njebješkeho krala płaći to prawidło:

Jich najwjetšche šłutki šu čěrpjenja.

Smylene.

Balzar Schupiuš, kotryž běšche wot lěta 1656 dwórski prědać, běšche junkróć š wulkej khutnošću w pšchitomnošći wjercha pšchečiwo jeho hřěcham prědował. Pšchi hošćinje, na kotruž běšche dwórski prědać tež pšcheproscheny, běšche wjerch jara čichi. Wšchitzy čakachu, šo tón króć njewjedro na teho dwórskeho prědarja šajědźe. Ale hlaj, zyle njenadźujzy wjerch šwoju schkleńzu sběhny a dwórskemu prědarjej pšchipi a praji: „Wy šcje mi dźenša něschto rjane na kožu dał“. Schupiuš jemu wotmolwi: „Hnadny wjercho a knježe, teho je mi wutrobnje žel“. „Schto? Nětk je wam žel“, wjerch se spodźiwanjom praji, „ja šebi myšlach, šo macje to ša waschu pšchišłuschnošć mi wěrnošć prajić“. „To runje je“, praji Schupiuš, „mi je žel, šo šo mi moje powołanje poradźiło njeje. Ja šym šo na Waschu wjerchowšku hnadnu wutrobu měrił, a nětko, je kaž ja šłyschu, jenož hač na kožu schło.“ —

Wopomń, luby ežitarjo: tež pola ludźi, kotšiž žani wjerchojo njejšu, dźe khoštaze Bože šłowo druhdy jenož hač na kožu, ale niz do wutroby. Woni drje praja, šo je prědowanje „rjane“ „khutne“, „hnujaze“ było, ale š tym je dosć: woni wošstanu, kajzyž běchu.

Tšjo pšchečeljo.

Tšjóch pšchečelow ma člowjek na šwěcje. My šo prašchamy, kak šo woni pšchi šmjercži sadźerža, hdyž Bóh člowjeka pšched šud žada. Pjenjesy, jeho najlěpschi pšchečel, jeho najprjedy wopušchcźa a š nim šobu njeńdu. Jeho pšchečeljo a šnačši jeho hač k rowej pšchewodźa a šo šašo domoj wróćźa. Nětk pšchińdźe tón tšečši dobry pšchečel, na kotrehož člowjek tak hušto w žiwjenju šabudźe, a to šu „jeho šłutki wěry“; — wone šame pšchewodźuja jeho k trónej šudnika, woni prjedy dźeja, ša njeho rěčźa a šmilnošć a hnadu namakaju.

Měr na šemi!

Wješele a šwjatočnje klinčźa šwony š wyšokeje wěže. W połnych akkordach šćelu šwoje šynki horje k njebješam jako dźakowny wopor pšched Boži trón, šćelu je dele k šemi, klinčźa pšches rjanu krajinu, klinčźa pšches hory, hona, holu, šbudźujo w tyšaz wutrobach wjeselošć a radošć. Dźenša runje je, jako bychu rjeńscho a móznischo klinčźałe, dyžli hdy, jako bychu šwoje šynki roslinałe a wuliwałe do wutroby čućiwego člowjeka; je, jako bychu se šylnym hłošom šo šjednoćałe š tamnym khěrluschom, kiž dźenša na wšchěch štronach nascheho wótzneho kraja wot šemje k njebju šo šnoschuje, š khěrluschom: „Njech Bohu dźakuje“, kotryž nětko też š móznym hłošom šašpěwa tamnaj čźrjódka wojakow, kotraž po dołhej wójnje prěni króć šašo š bliškeje hórki šwoju lubu domišnu wuhlada. Pšchětraty je škónčnje wójnški čaš lět 1870 a 1871, pšchětrata někotra krwawna bitwa w zušym kraju. Nětko šwjećźa ludy měr. Duž klinčźćje, šwony, a nješćje tu radostnu powješć k njebju a k njebješam, šćelćje ju dele k šemi! Njech klinčźi pšches hory lubeho wótzneho kraja, njech klinčźi we wšchěch wutrobach jenož te jene šłowo: Měr, měr, wješeły měr!

Hižo je tamna čzrjódka wojakow do wšzy sastupiła. Kajke je to sažowidźenje! Wschudźe wješele, wschudźe radoscź mjes starymi a młodymi, mjes schědźiwzami a dźěćźimi! Tola njewidźisch tamle macź se šzylsojtym wóčźkom, njewidźisch ju žarowazu wo šzwojich šzynow, wo dweju šzynow, kotrajž staj tež do zusby cźahnyłoj, schkitowacź šzwój lud a wojowacź sa wótzny kraj. Podarmo pyta macź lubeju šzynow, mjes tamnymi wješełymi; dawno staj šzwjedźeń měra šzwjećźiłoj, wotpočźujetaj w zusej semi. Žadyn wěnz njeseleni šzo na jeju rowomaj, jenož njebjo jašzni a módri šzo jako krašzna pycha wysche nju a šzłónzo sćźele tam rjeńscho šzwoje pruhi na semju. Běsche 16. žnjeńza lěta 1870. Dlěje dwanacźe hodźin bě krwawna bitwa pola Mars-la-Toura trała. Cźicha nóz nětko bitwischćźo s cźmowym sawěschkom wodźewasche. Wschudźe bě stysknc stonanje sranjenych abo mrějazych wojowniko.v šzłyschećź. Wschitzy běchu wojowali jako khrobli rjekojo polni horliwoscźe sa šzwój lud a kraj. Mjes tutymi, kiž šzo se šzmjercźu bědźachu, běschtaj tež šzynaj tamneje macźerje. Cźežko sranjenaj ležitaj tam w zusym kraju daloko wot lubeje domisny. Wschě kwětki, kotrež jimaj sa pschichod kźěźachu, pletu šzo k šzmjertnemu wěnzej wokoło cźorneho kschiža, kiž jeju wutrobno pyschi, pletu šzo jimaj jako šzmjertna króna na krwawe, blěde wobliczo. Krótki cźaš a tamnej bědźerjej wotpočźujetaj w symnym rowje. —

Dźiwacź šzo njemóźemy, so bě Herta, tamna macź, tak srudna. Jeniczkeho šzynka nětk hischćźe měješche, lubosneho 13 lětneho hólczka. Tutón bě jejny pokoj w tajkej nusy. Psches wohladanje jeho wobliczа, w kotrymž šzo hischćźe cźista radoscź dźěćźastwa jašznjesche, chzyšche šzo tež sašzo swješelicź. Tak domoj khwatajo do jstwy sastupi. Jow šzedźesche mandźelski pschi blidźe. Dołho běsche šzo rosrěčźował se snatymi, kotsiž pschi nim šzedźachu. S dobom pak běsche, jako by jeho hněw pschewsał, dyri s pjasćźu wo blido, so wscho rźesche. „Ja šzym najwjetschi bur w zyłej wšzy!“ sahrima, „a ja wam praju, to nětk a nihdy njedowolu. Njejšzym ja naschemu duchownemu, jako na šzmjertnym łožu ležesche, šzlubił, so jeho šzyna a nikoho druheho sa duchowneho wuswolimy. Wy wschitzy wěsćźe, so šzmy naschu próstwu po staroburskim prawje a waschnju sapóšzłali; a nětko tuta njedyrbjała płacźicź? Tak wjele wam praju: Jeli nam druheho fararja pósćźelu, ja nihdy wjazy kemschi njepschiindu!“ — Herta, jeho mandźelska, běsche šzo jemu mjelcźo pschibližiła a psched nim stejo ruku na jeho ramjo połoži. Wón pak šzo hněwny wotwobroćźiwschi hischćźe někotre šzłowa sawrěšzny a stupi se jstwy. Lědma bě měšzaz saschoł a nowy farař pschicźahny do wšzy. Ssudnistwo šzamo běsche dopokasało, so ma tón a žadyn druhi najwjetsche prawo k tamnemu sastojnstwu. S woprědka drje běsche zyrkej husto skoro prósdna, bórsy pak doby šzebi farař se šzwojej wulkej pschećźelniwoscźu luboscź zyłeje wošzady; městno tamneho bura jeno bě stajnje prósdne. Nikomu tutón šzwoju nusu njeskorźesche, Božeho doma, kaž šzo sdasche, wjazy njepotrjebasche. Druhdy wot hněwa pschewsaty šzurowje šzwarjesche, hewak pak wjele njerěčźesche. Herta, pschezo jara srudna, tola mandźelskeho s zyłej wutrobu lubujo, wschitku cźežu se spodźiwnej sćźerpliwoscźu nošzysche. Tak sandźechu měšzazy. Něhdy Herta s mandźelskim pschi blidźe šzedźo na lubeho Janka cźakasche. Hižo tón sastupi. Wješołoscź a dźěćźaza radoscź jašznjeschtej šzo w jeho wóčźku. „Macźerka, macźerka“, poćźa wón, „dźenša běsche knjes duchowny pola naš w schuli; pschećźelnje je šzo naš praschał, je naš khwalił, je naš šzwarił. Ach, macźerka, běsche dźenša duschnje! Njemóźu cźi rjez, kak šzo wješelu, so bórsy sašzo pschindźe. K wutrobje je nam schło, hdyž s nami rěčźesche. Ssym jemu jara dobry, naschemu knjesej fararjej!“ — Połna hrosy pohlada Herta se stysknym, šzylsojtym wóčźkom na šzwojeho muža. Njewědźesche dha Jank, so nan pschi blidźe šzedźo kóžde šzłowo šzłyschi! Njewědźesche, so je nan jeho jeniczźy do wutroby samknuł, so je runje wón jeho lube dźěćźo, kotremuž žaneho hrubeho šzłowa prajicź njemóźesche! Lědma běsche Jank derje wo fararju sarěčźał, nan se jstwy khwatasche. Tola Herta běsche pytnyła, so šzo šzylsy w jeho wočźomaj sybolachu. —

W stwórbje sćźelesche šzłónzo horze pruhi na semju. Hižo běchu rźane kłošzy srawe k žnjam. Nichtó njebě wješelschi, dyžli Jank. Wschako bě jemu nan šzlubił, so šzmě prěni króćź s brunaćźkomaj bohate žito domoj wosyćź. Dźeń bě pschischoł, na kotrymž měješche šzo jeho žadanje dopjelnićź. Lědma běchu na Božich njebješach ranische serja seskhadźałe, lědma běchu šzo schěre mróćźele poruno purpurej sacźerwjenile, to běchu tež wobydlerjo woneho kubła sestawali a šzo do dźěła hotowachu. Hižo chzyšche Jank won khwatacź, jako jeho nan na mróćźałku pokasa, kotraž sady na njebješa stupasche a njewjedro wěschćźesche. „Njebudźesch drje dźenša žito wosyćź móz, pschiindźe drje wulke njewjedro“, praji bur k šzynej. Jank pak proschesche, so šzměł s najmjeńscha ras khwatajźy won doječź, schtož nan lubemu šzynkej tež rady dowoli. S dobom šzo sakłapa, durje šzo wotewrichu, a knjes farař sastupi. „Dobre ranje, dobre ranje!“ tak postrowi bura, „ja pschindu w nusy s próstwiczku k wam.“ Lědma běsche bur šzwojeho hoscźa pósnał, šzo s hněwom sacźerwjeni a krej jemu mjes wocźi stupi. Stysknа a połna bojoscźe pschistupi Herta k mandźelskemu, jako chzyła jeho směrowacź a spokojicź. Jank jenož połny wješela lubeho knjesa fararja witajo šzo dźiwasche, so starschej dawno s nim njerěčźitaj. Farař pschezo hischćźe pola durjow stejo hladasche na bura, kotryž hněwny skónčźnje tola lědma někotre šzłowčźka wuprašzny. „Mój dom, knjes duchowny, ženje sa waš njeje. Lubo by mi było, hdy s zyła njebyschćźe do nascheje wšzy pschischoł. Nětko pak, — to je to jeniczke, wo cźož waš proschu, — wopuschćźicźe hnydom mje a mój dom!“ —

(Skónčźenje pschichodnje.)

Něschto k rospominanju.

Hłuchoněmy hólz.

Duchowny w Londonje wustaw sa hłuchoněmych wopyta, so by dźěćźi pruhował. Hólz šzo pišznje wopraschа: Schtó sćźini šzwět? Hnydom wón spody praschenja napiša: „W spočźatku stwori Bóh njebješa a semju.“ Spody druheho praschenja: Cźeho dla pschindźe Jesuš do šzwěta? tón mały s wurasom radoscźe a dźaka napiša: „To je sawěscźe wěrno a jara dostojne šzłowo, so je Khrystuš Jesuš do šzwěta pschischoł hrěschnikow sbóžnych cźinićź.“ Potom tsećźe praschenje dosta, kotrež jeho snutskowne cźućźe sapschimny: Cźeho dla bu ty hłuchoněmy narodźeny, hdyž móźu ja rěčźećź a šzłyschećź? S pohladanjom pobožneho poddacźa pišzasche wón: „Wótcźe, tak je spodobne było psched tobu!“

* * *

Dobre šzwědćźenje.

W jastwje w H. běsche młody slóstnik, kotryž khory ležesche. Jeho stara, bohabojasna macź jeho wopyta a jemu s Božeho šzłowa tak khutnje a móznje do šzwědomnja rěčźesche, so běchu cźi drusy jećźi w tym šzamym rumje hłuboko hnućźi a so po woteńdźenju žony khwilu nichtó nicźo njepikny. Skónčźnje spytasche jedyn njelubu cźischinu pschetorhnućź. „Ach schto“, praji wón, wona je stara žona s prjedawscheho lětstotetka a do tych hłupych šzłuscha, kiž hischćźe do biblije wěrja. My šzebi wot njeje nicźo narěčźećź njedamy, k temu šzmy my rosjašznjeni doscź.“

„To móže bycź“, druhi dźesche, kotremuž běchu žonine šzłowa na wutrobu panyłe, — „to móže bycź, so wona do hłupych šzłuscha; ale w tym šzu cźi hłupi psches naš, so ženje do jastwa njepschiindu.

* * *

Dźiwne šzwědćźenje Byronsa sa bibliju.

W bibliji Lorda Byronsa po jeho šzmjercźi sćźěhowaze napišzane namakachu: „W tych najšzwjećźischich knihach je potajnstwo zyłeje historije. A najsbožownischi šzu cźi, kotrymž je Bóh hnadu spožćźił, šzłowa tutych knihow šzłyschećź, cźitacź, hajmodlo wuprajicź. Sbožowni šzu cźi, kotsiž samóža tele wrota wočźinićź a rosšzudźeni nuts sańćź. Ale — kiž jeniczźy cźitaja, so bychu na wěrnoscźi Božeho šzłowa dwělowali a jo sazpiwali: sa nich by lěpje było, so njebychu ženje narodźeni byli.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wšzach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźišzła** šzo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Góleć w Budyschinku; šzoburedaktoraj: farař Henčźka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihicźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 10
8. mèrza.

Lètnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlètnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Okuli.
Ef. 5, 1—9.

Njedaj ßo sawjescź!

„Njedajcźe ßo nikomu sawjescź", tak japoschtoł Pawoł kscheścźijanam w Efesu pschiwoła, schtoź w naschej dźenßnischej epistoli cźitamy. Kak husto ßu ßwěrni duchowni a wuczerjo to napominanje ßwojim wuczomzam na wutrobu kładli! Kelko starschich ßwoje dźěcźi pschi prěnjej kroczeli do sawjedźenja bohateho ßwěta napomina: „Dźěcźi, njedajcźe ßo sawjescź!" Ale „sle towarstwo dobre poczinki skasy", a schtó mohł bjes bolescźe na tu straschnu móz ßebi pomyßlicź, kotruž ma sawjedźenje nad tak mnohimi naschimi ßobucźlowjekami woßebje w młodoscźi a na kotrejž kaž na wótrej skale w morju je ßo hižo někotra łódźiczka žiwjenja roslamała. Pomyßl ßebi jenoź na hrěchi pschecźiwo 6. kasni. Hdźežkuliž stejisch a khodźisch, tebje tajke strachoty wobdawaja. Na drohach a na haßach, w dźiwadłach a w korczmach, wschudźom ßo njepózcźiwoscź w ßłowach a w pißmach a w wobrasach k tebi cźischcźi. Žadyn hrěch tak rosschěrjeny njeje, tak kažazy, kaž njepózcźiwoscź, a tola — njesda ßo runje pschecźiwo njej cźucźe nascheho luda cźiscźe tupe bycź? Město teho, so by ßo hańbował, ßo někotry hischcźe ßwojeje haniby khwali a daloko a schěroko ßo hischcźe samolwjuje, haj ßamo sakituje. Njecźiste rěcźe a žorty móžesch lohko ßłyschecź, woßebje bjes młodźenzami, njech je to w fabrizy abo w korczmje, w kasarmach abo w khlamach. Ale niz jenoź bjes niskim ludom. Ně, schtoź ßo bjes bohatymi a woßebnymi, bjes wyschkami w wójsku a wuměłzami pschecźiwo 6. kasni hrěschi, ßo ani wopißacź njemóže. Žadyn dźiw njeje, so hubjeny pschikład, kotryž ßo wot horkach dawa, kažo nad ludom skutkuje. My stejimy tu psched hłubokej schkodu. Schtó snaje lěkarstwa? Stat spyta se sakonjemi pomhacź, zyrkej skorži na sabłudźenych, starschiske wutroby krwawja a sawjedźenje sakhadźuje kaž khoroscź bjes sadźěwanja dale. — Njeje žaneje pomozy?

Wěrno je: Sawjedźenje je wulke, ale wone ženje pschewulke njeje. To je jenoź samolwjenje ßłabych ludźi, kotsiž ßylnoscźe nimaja sawjedźenju napscheczźiwo stacź. Cźłowjek njeje k podleżenju, ale k dobycźu narodźeny. Schtoź ty njechasch, k temu tebje ani ßwět ani cźert nusowacź njemóžetaj. Wulki kurwjerch jako młody prynz do hollandskeho hłowneho města pschiindźe. Tu spytachu jeho njepózcźiwi semjenjo sawjescź. Kónz wulkeje hoscźiny, kotraž hłuboko do nozy trajesche, na dobo, kaž běsche sręczane, kurwy sastupichu, kotrež pjeni picźzy wjeßele witachu. Kurwjerch hnydom pósna, schto běsche to do wotpohladanja, s hněwom ßo wschón sacźerwjeni, khětsje staže a jako jemu rěcźachu, so dyrbi hischcźe dlěje wostacź, sawoła wón: „Ja ßym to mojimaj starschimaj, mojej cźescźi a mojemu wótznemu krajej winojty, so to město hnydom wopuschczu!" Na druhim ranju ßedźesche wón hižo sahe na konju a jěchasche do lěhwa Bjedricha Aronischeho, kotryž runje twjerde město Breda wobléhasche. Jako tón pschicźinu jeho njenadźiteho wotßalenja shoni, praji wón: „Wasche cźeknjenje wjazy smužitoscźe sjewi, hacź hdy

bych ja Breda dobył. Schtóž samóže ßo hižo tak sahe ßam pschewinycz, temu ßo hischcze wulke poradži.

1. Ty ßy to twojimaj starschimaj winojty, so ßo sawjescz njedasch. Młodženzo, je luboscz k twojim tak mała, so pomyßlenje na nich a jich ßylsy tebje poßylnicz njedyrbjało, sawjednikej napscheczíwo stacz? Pomyßl ßebi na ßwoju macz a na to ßłowo Klaudijowe, kotryž nèhdy ßwojemu ßynej to ßłowo ßobu na pucz da: „Njeczjiń žanej holzy niczo a pomyßl ßebi pschezo na to, so je twoja macz tež holza była.“

2. Ty ßy to twojej czeszczi winojty. Młoda holza, kotraž ty to czitasch — ty widžesche róžu lubosnje kczěcz a se ßwojej pyschnej barbu a wonjenjom ludži swjeßelicz, — hlaj, tej róži w sahrodže runasch ßo ty w pysche czistoscze a njewiny. Ale wohlada ty tež w błócze na haßy rosteptanu róžu, psches kotruž nohi ludži jeje kedžby njemějo stupachu — jej runa ßo ta holza, kotraž je ßwój wěnz shubiła.

3. My ßmy to naschemu wótznemu krajej a ludej winojczi, so ßo czisczi sdžeržimy. Schto wuczi historija ludow? Njepózczíwe ludy shinychu, cziste wostachu.

4. Jene pak nasch kurwjerch saby a runje to, bjes kotrehož tež pomyßlenje na starschich, czescz a wótzny kraj stajnje pched sawjedženjom njesakhowaja. Kischesczijan je ßwojemu Bohu a sbóžnikej winojty, so ßo sawjescz njeda. Jako tón, kiž ßy ty psches Khrystußa luboscz wumoženy, jako tón, kiž masch sa jeho stopami ßlědžicz — kak mohł ty tajku wulku słóscz czinicz a pschecziwo Bohu shrèschicz? Spěwaj a dźěłaj! tamne je ßlěborne, tole słotaj bróń pschecziwo wschemu sawjedženju.

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Pokraczowanje.)

„Ja ßym ßo ßam namakał! Woprawdže, ja ßym ßo ßam namakał!“ wschón radoscziwy něhdže wóßomnaczelětny młodženz ßwojemu starschemu pschecželej pschiwoła. „Dołhe lěta ßym ßo pytał a njemóžach ßo ani namakacz ani pósnacz.“ — „Ale, schto dha je ßo stało?“ ßo tamny woprascha. „Tole“, praji młodženz, „snutskowny hłóß mi jaßnje praji, so dyrbju wuměłz bycz. We wuměłstwje ßamym moja duscha spokojenje namaka a na tym pole ßamym móže so mnu něschto bycz a ja samóžu něschto dokonjecz k lěpschemu człowjestwa.“

Derje jemu! pschetož to je woprawdže kraßna wěz, hdyž je ßo człowjek ßwojeho sejńskeho powołanja wěsty sczinił. Tajkich, kotsiž ßu se ßwojim powołanjom smylili, doscz wokoło khodži. To je bjes dwěla wulka hodžina, w kotrejž njejaßne pytanje a praschenje s dobom njekhabłaze wjedženje w hłowje a ßwědomnju bywa. — Haj, jeno so je njekhabłaze. Jeno so ßo tón młodženz ßnano sawjedženy psches ßamospodobanje mylił njeje! Jeno so ßo někotry, kotryž chze tež zyle wěscze wjedžecz, so je k temu powołany wuměłz abo wuczeny, mißionar abo wojak bycz, w tym njemyli. Ach tych duschow, kotrež ßebi woprawdže wot Boha pucz pokasacz dadža, je mało.

Ale njech je s tym kaž chze — ßebje ßameho namakacz dyrbi kóždy, njech je wuczeny abo robocżan, njech je muž abo žona. Kóždy, kotryž chze k bójskemu žiwjenju ßo pscheczischczecz, dyrbi ßo najprjedy dobycz do najhłubscheje hłubokoscze ßwojeje wutroby a tam ßwoje hubjenstwo pósnacz. O, tón hłuboko hnuty a tola tak wobsboženy muž, kotryž je 42. psalm spěwał, wón je s wutrobow milijonow, haj s wutrobow wschitkich człowjekow wschitkich czaßow, kotsiž ßu ßami ßebje pósnali, rěczał. Tež ty dyrbisch w ßwojej duschi tón hłóß junkrócz saßłyschecz: „Jako jeleń jachli po symnej wodže, tak sdychuje moja duscha, Božo, k tebi. Mojej duschi chze ßo picz po Bosy, po tym žiwym Bosy; hdy budu ja tam pschińcz, so ja Boże wobliczo wohladam?“ O kajke hnucze leži w tajkej rěczi. Kak cziscze njedospołny ßo tutej duschi zyły daloki na kraßnoscżach bohaty ßwět sesdanje — kak njespokojazy je wón, tule duschu spokojicz. Boha — Boha — Boha! dyrbju ja měcz! „Jeho wobliczo wohladacz“, — do bliskeho towarstwa s nim stupicz, — to je žiwjenje. A nimale bjes troschta klinczi to „hdy budu ja“. To nimale klinczi kaž: Zenje njebudu. A woprawdže, to je njemóžne, kaž dołho ßmy ßami na ßo pokasani. Na wěczne naß nasch hrěch wot Boha dźěli, — hdyž nam wón hrěch njewodawa.

Sbóžny, kotryž je ßwoje hubjenstwo namakał; wón je ßo woprawdže ßam namakał. A tón tež bórsy hnadneho Boha namaka. David, kotryž wschón srudny na ßwoje hrěchi płacze, — je tón ßamy, kotryž w jaßnych synkach wyskanja wo wodaczu hrěchow powjeda. Shubjeny ßyn, kotryž hnuty do ßo dźěsche, — wón bórsy ßwjedźeńszy swoblekany pschi wutrobje ßwojeho nana ležesche. A wschudžom człowjek hnadneho Boha namaka, hdyž je ßam ßebje pósnał.

K tajkemu pósnaczu chze naß Boże ßłowo wodžicz. Hacz k wěstemu ßamopósnaczu móžesch tež bjes Božeho ßłowa pschińcz, hdyž na hłóß ßwědomja poßłuchasch. Jastnik w Philippi běsche hischcze njesnaty w Božim ßłowje a tola je ßo ßam ßebje tak nastróžił, so tschepotajo ßo prascha: „Schto mam czinicz, so budu sbóžny?“ So pak Bóh hrěschnikow pschiwosmje, so Bóh hrěchi wodawa a wuczisczi a s hrěschnikow dźěczi Boże czini, — tuto wobsbožaze pósnacze móže ßame s Božeho ßłowa pschińcz.

A kóžda duscha dyrbi to dwojake ßama pósnacz a namakacz. Nichtó to sa tebje czinicz njemóže. Jako běsche Kolumbus Ameriku namakał, je wón to sa wschón ßwět a sa wschitke czaßy czinił. Nichtó njetrjebasche a nichtó njemóžesche ju s nowa namakacz. Jako běsche magnetowa jehła wunamakana, běsche sa wschitke czaßy a sa wschitkich człowjekow něschto namakane, schtož nětko žadyn druhi wjazy wunamakacz njetrjebasche. Na poli duchowneho žiwjenja pak dyrbi kóždy nawuknycz wołacz: „Ja ßym ßo ßam namakał!“ A na to dyrbi to druhe pschińcz: „Ja ßym ßwojeho Boha a sbóžnika namakał.“ K temu pak pomha ßłowo wěrnoscze.

Ssrědk pak, kotryž tebi wocži wotewri, Boże ßłowo prawje czitacz, je ßylsa praweje pokuty. Ta ßylsa ßama sygl wotwjasa, s kotrymž je sa kóždeho człowjeka a njech je duchowny, sastojnik abo pohoncz, ßwjate pißmo samkujene. Wysche tuteje ßylsy je duch Boži; wón ßwój skutk sapoczinje a sjewi ßo ßam tebi a myßle měra wěczneho Boha.

Po tajkim s krótka prajene: Boža srudoba, kotraž ßama na ßebi sadwěluje, ale njesadwěluje na Bosy, — ßylsojte wóczko, kotrež proscho, sdychujo, žedžo, ßo posběhnje k horam, wot kotrychž pomoz pschińdže, — to je, schtož móže ßwjate pißmo sapschijecz. Bjes teho wostanje wone rjany instrument, w kotrymž tyßazy njebjeskich hłoßow drěmaja, na kotrymž pak tón, kotryž jón w ruzy ma, piskacz njemóže. — Tak je tež jedyn s najwjetschich wukładowarjow ßwjateho pißma, Jan Albrecht Bengel, wuprajił: „Biblija njeje bjes ßylsow pißana; wona ßo tež bjes ßylsow njesrosymi.“ Mužojo, kotrymž ßo Boże sjewjenje dosta a kotsiž ßo teho dla jenotliwe knihi biblije napißali, běchu wschitzy ludžo, kotsiž běchu po czeztich, bolosczowpołnych puczach w žiwjenju wodženi. Pschede wschěm snajachu woni najsdobnische ßylsy — ßylsy na ßebje płakane; ßylsy, kotrež ßo wo wodacze hrěchow, wo wobnowjenje jich wutroby k Bohu horje płakachu. Haj, tajzy běchu woni wschitzy. Wot Mójsaßa hacz na Davida, wot Davida hacz na Jesajaßa, wot ßwj. Mattheja hacz na ßwj. Pawoła, kotryž měješche „koł w czěle“, wot ßwj. Pawoła hacz na ßwj. Jana, kotryž na ßamotnu kupu pósłany ßwoje „sjewjenje“ napißa.

Niz bjes ßylsow woni po tajkim pißachu. A bjes ßylsow woni njesrosymichu, schto pißachu. Runje tak mało móže po nich schtó sapschijecz, schto je skutk ducha, hdyž wón czělnych myßlow ßwojeje wutroby dla a ßwojeho sdalenja wot Boha dla njeżaruje. — Schto je n. psch. naschemu Lutherej tu móz dało, ßo tak do ßwjateho pißma nuts dobycz, kaž to wot japoschtolskeho czaßa ßem nichtó njesamó? Schto běsche, schtož jeho reformatora czinjesche, kotryž evangelijon sa ßwět s nowa namaka a na ßwěczník postaji? To běsche, so běsche jemu to praschenje sa duschow sbóžnoscze wysche wschitkich druhich praschenjow. To běsche, so jemu praschenje sa wodaczom hrěchom najhłubschu hłubokoscz dusche hnujesche. Wsmicze wot njeho tule Božu srudobu prjecz, a Luther žadyn Luther wjazy njeje. Tež tej hłubokej a dźiwnej wocži stej potom ßlepej sa Boże ßłowo.

Pschi zyłym skutku wobroczenja człowjeka dyrbisch bójski a człowski bok rossudźicź. To tež wo tym wulkim podawku płaczi, hdyž człowjek w bibliji wěrne słowo žiweho Boha namaka a hłóß swojeho sbóžnika saßłyschi. My rěčachmy wo sylsy pokuty. To je człowski bok. Ale my hižo prajichmy; wysche sylsy pokuty je Boži duch, kotryž do wscheje wěrnoscze wodźi. To je bójski bok. Stari husto wo tym powjedaja, so bjes swědčenja swjateho Ducha Bože słowo człowskej duschi samknjene wostanje. Japoschtoł wěscze to same myßli, hdyž wón 1 Kor. 12, 3 pische: „Nichtó njemóže Jesußej knjes rěkacź khiba psches swjateho Ducha.“ So historiju wo Khrystußu snajesch, doscź njeje. Sswjaty Duch dyrbi tebi Khrystußa w sczenjach snutskownje pschekraßnicź, hewak ty tola žaneho žiweho sbóžnika nimasch.

Schto s teho sczěhuje? Myßlicź so mohło, to, so ty nutrnje bjes pschestacza wo swjateho Ducha proßysch. Ach, schto ludźo wschitko na swěcze proscha. Ssamo najbjesbóžnischi hischcze modlitwy spěwaja, hdyž je nusa wulka. Ale kak žadna je prósstwa wo swjateho Ducha! To tež žadyn dźiw njeje, pschetož najwjazy człowskich modlitwow na to dźe, so bychu ludźo swoju wolu měli. Sswjaty Duch pak jenož do dusche sacźehnje, kotraž je swólniwa, swoju wolu słamacź dacź. Ssy-li tajka duscha, smějesch ty, bjes teho so by hejchleř był, wo swjateho Ducha proßycź, wo teho ducha, kotryž Jesußa psched tobu a w tebi pschekraßni, — wo teho ducha, kotryž tebi rosjaßnjenje da sam wo tebi, — wo teho ducha, kotryž tebje prawje a wěrnje proßycź wucźi, kotryž pak tebi tež dokładne srosymjenje sa Bože słowo podawa. W pschirodźe snacźi praja, so sabłudźeny ptaczk w lěßu s tyßaz hłoßow hłóß macźerje, pytazeje macźerje słyschi. Tež najmjeńsche dźěcźatka maja dobre wuschi sa synk macźerneho hłoßa. Wot spočźatka měješche tež człowjek, kiž je po Bosy stworjeny, sa Boži hłóß a Bože słowo tajke dobre wucho. Nětko pak rěka: „Schtož je so wot cźěła narodźiło, to je cźěło.“ — Nasche zyłe bycze je so cźělne, swětne sczinilo. Nasche myßle su wot nižschich wězow wobknježene a njekhmane, njebjeske wězy sapschimnycź. Podobnoscź Boža njeje drje w naß saniczena, ale skažena. Teho dla pische tež Pawoł: „Tón cźělny człowjek njesrosymi niczo wot teho, schtož je ducha Božeho; njemudroscź pak wono jemu je a njemóže to samo póznacź.“ Po tajkim tež niz słowa Bože, kotrež su duch a žiwjenje. Tón duch, — niz twój duch, ani tón duch wulkich theologow, — ně, duch s njebjeß dyrbi tebi Jesußowe mjeno a wschitke słowa Bože pschekraßnicź. A k prawej Božej srudobje pschida so wodych njebjeskeho ducha. Hdźež tón wodych duschu wobknježi, tam tež swjate pißmo woživi.

Na wopak su tež pobožni nashonili, so, hdyž cźaßy pschiňdźechu, hdźež so saßo bóle swětej pschiwobroczichu, tež w tej samej měrje, kaž so to sta, so jim Bože słowo njesrosymliwe, husto wótre a wobcźežne, haj druhdy wostudłe sdasche. Woni su shonili, so so skhowane hwěsdy slubjenjow Božich hakle saßo w starej jaßnoscźi błyschczachu, jako běchu so w pokucze do so a horje wobroczili. Pschetož Bože słowo ty s jenym dobom sa pschezo njepósnajesch. Woßebite pschihotowanje dusche k temu słuscha a hdyž to njeje, niczo wjazy wo tym njerosymisch, schtož běsche dawno srosymił.

Ale kajku njebjesku móz ma tajke słowo, hdyž je duscha pschihotowana. Psched krótkim sedźach pschi smjertnym ložu sdźěłaneho muža. Ja běch jeho psched dołhimi lětami konfirměrował. Tehdy jako hólz wón žiwu myßl sa wěczne wězy pokasa. Ja jemu tón schpruch Jes. 49, 15. 16. dach: „Móže tež žona swojeho dźěscza sabycź, so by so njeßmiliła na synu swojeho žiwota? A hacź by teho samego sabyła, dha ja tebje wschak nochzu sabycź. Hlaj, do rukow sym ja tebje sapißał.“ Ale bohužel, psches wopacznu wědomnoscź a potom hischcze bóle psches swětne a njepózcźiwe žiwjenje běsche wot pucza Božeho wotwjedźeny. Wón bu samo hanjeř. A nětko leżesche w žałoßnym cźerpjenju. Nětko wołasche po swětle a troschcze. Ja pomału a swjatocznje jeho konfirmaziski schpruch spěwach. Duž so jeho błuke wóczko swěczesche a wón swoju ruku wupschestrě a sawoła: „O ja proschu, prajcze mi to hischcze junkrócź!“ A jako běch jeho wolu dopjelnił, sawoła wón: „To drje běsche mój konfirmaziski schpruch. Tež na mnje Bóh sabył njeje.“ Wón płakasche kaž dźěczo. Ja so bojach, so móže so sadußycź. Wón pak praji: „To je najsbožownischa hodźina mojeho žiwjenja.“

A runjež hischcze cźežke wichory pschiňdźechu, — khory směrom wosta a směrom wumrje. A wot teje hodźiny, so běschtej Bože słowo a slubjenje w nim móz dostałoj, bu wón tež pschecźiwo tym swojim cźiscze druhi człowjek. Hnujaza luboscź a dźakownoscź teho njescźerpliweho a njespokojneho napjelnischtej.

Ja pak sebi myßlach: schto je to jene słowo wuskutkowało w snutskownym a swonkownym žiwjenju tych człowjekow. Kelko mrějazych, sadwělowanych w hětach a hrodach, w jastwach a na bitwischczach je troschtowało a posběhnyło. O, hdy by něchtó wjedźenje a móz měł to wschitko wopißacź, schtož je to jene słowo wuskutkowało, tón by bjes dwěla wulke knihi napißacź mohł. A to bychu niz jenož sajimawe, ale tež hnujaze knihi byłe.

(Skónczenje.)

Měr na semi!

(Skónczenje.)

„Derje, so nětko wschitko wěm“, wotmolwi farař. „Tola, czeho dla pschiňdźech, to hischcze chzu wam prajicź. Wonkach steji mój wós; jene koło je so mi słamało. Ja sym na pucźu k mrějazemu, so bych jemu Bože wotkasanje dał. Duž pschiňdźech waß wo druhi wós proßycź; w druhim domje snano tola pomoz namakam. Bóh jenož daj, so njebych posdźe pschischoł. Na dalische budźcze Bohu poruczeni!“ — Tuto prajiwschi skicźi blědemu Jankej, kotremuž, kaž tež Hercze sylsy w wočźach stejachu, ruku a woteńdźe.

Wonkach běsche rjenje. Stwórba kraßnjesche so w najrjeńschej pysche a semja błyschczesche so psches słónczne pruhi w słotym błyschczu. Nasdala jenož hrožesche cźmowa mróczel se straschnym njewjedrom. Wo jstwje nascheho bura nawopak knježesche nětkole tyschnoscź a srudoba a sa dalischi pschichod jenož nadźachu so stysknе wutroby lěpscheho cźaßa. Khwilka sańdźe, a Jank khwatasche s młodymaj brunaczkomaj na polo. Horze a palaze běchu słónczne pruhi; tužnota stajnje pschiběrasche a cźorne mróczele walachu so pschezo bliže. Na wschěch polach dźěłachu pilni žnjeńzy. Kóždy khwatasche, njedźiwajo horzoty a potu. S dobom bě mózny hrimot słyschecź. Wichor so sběha a palazy błysk hižo lěta s wulkim praskotom. Se sylnym deschczom směschane krupy pschepaduja. Sda so, jako dyrbjała stwórba sama rospadnycź. Blědy kaž smjercź steji bur w dworje a hlada a cźaka stysknje, hacź luby Jank hischcze njejědźe. Hižo so dwaj wosaj wokoło bróžnje sawinjetaj, dźěłaczerjo khwataju pod tsěchu, so bychu tola někak hischcze straschnemu njewjedru cźekli. S bojoscźu bur widźi, so tu brunaczkaj hischcze njejstaj. Pschezo hórschi je strach, pschezo móznische hrimanje, pschezo wjetsche padaju krupy. Duž pschihna płakajo słužobna dźowka s pola a schkrěczesche: „Jankej staj so konjej spłóschiłoj!“ — Burej so seznje; koleni jemu khablatej a tschepotatej, lědma móže do khěže dońcź. Hertu wuhladawschi, se sylsami w wočźomaj wurasy w smjertnym stysku: „Herta, prosch sa muje a sa naju syna!“

Duž s dobom wjeßoły, hdyž tež zyle pschemoknjeny, sastupi Jank. Koho pak dźerži tak twjerdźe sa ruku, koho cźehnje tak radostny sa sobu do jstwy? Knjesa fararja, kiž běsche tu rano hižo pobył. Herta njewidźi s wjeßełoscźu nikoho, dyžli swojeho Janka, kotrehož wutrobnje koschi połna macźerneje luboscze. Bur pak hischcze stejo njewě, hacź smě tajkemu dźiwej woprawdźe wěricź. Kak mohł jemu tón muž hdy wodacź, kotrehož je tak hłuboko sranił?! Kak mohł runje wón lubowaneho Janka se smjertneho stracha wumóz?! Hischcze njewidźi a njesacźuje wón luboscze, kotraž so jemu s wočźow fararja tak pschecźelnje napschecźiwo swěcźi. Wón sebi dźiw njewě wuklascź, kiž je so tu stał, doniž jemu farař jón njewuklądźe. „Wy widźicze“, tak wón pocza, „so dyrbju ja dźensa tola skónczńje wasch hóscź bycź. Běsche drje mi rano hižo tak. Runje domoj jědźech, jako njewjedro wudyri. Ssam mój stary kónik pocza, jako krupy sylnje padachu, skakacź a cźěkacź, tola pak jeho bórsy směrowach. Lědma běsche so mi to radźiło, jako waschej brunaczej dźiwjej a spłóschenaj pschihnaschtaj. Móžach so rucze hischcze do pucza stupicź a nastróženaj konjej sdźeržecź. Ssym wschak sam burski syn, duž derje wěm s konjemi wobkhadźowacź!“ —

„Herta, sy słyschała, je sam burski syn, dha drje tež mi staremu burej cźim prjedy woda“, sawoła wjeßeły bur a skicźi s dźěcźazej radoscźu fararjej ruku.

„Dawno sym wam wodał, luby pschecźelo, wschitko je sapomnjene, sesnali pak smy so hakle w tutej hodźinje.“ „Tak je prawje“, sawyska bur, „pschimajcze moju ruku nětkole tak twjerdźe, kaž prjedy konjej. Myßlu sebi, so by nam tež stary knjes farař

wodał, hdy by naß wjeßełych hromadźe widźał. Herta, luba Herta a Janko, luby ßynko, sradujtaj ßo s nami. Hoscźinu chzemy hotowacź, jako by žane njewjedro njepobyło; žaneho ßußoda, žaneho bura se wßy njecham parowacź. Wěm ja tola, so je dźenßa najsbožownischi dźeń mojeho žiwjenja.“ —

Tawno je ßo njebjo saßo wujaßniło. S nowa ßwěcźa ßo wjerchi módrych horow w žehliwym purpurje. Kóžde łopjeschko syboli ßo psches ßłónczne pruhi w kraßnym błyschczu. Dźeń sakhadźa a wjeczor ßo pschibližuje. Měßaczk ßwěcźi s cźicha na měralaczku semju, pschede wschěm pak sczele miłe ßwětło do jeneho doma, w kotrymž wyskanje a wjeßełoscź kuježi, hdźež starschej ßo sradujetaj na lubym ßynu, hdźež ßo pschi hoscźinje s nowa ßwjedźeń měra ßwjecźi, ßwjedźeń měra mjes fararjom a woßadu, ßwjedźeń měra mjes pschecźelemi a ßußodami.

Njekomdźmy ßo! lubi Sserbja! hewak je posdźe sa wschón pschichod!

Tak mjenowany „bürgařski sakoń“, kotryž wobkhadne a towařschne prawo sa wschón nasch wótzny kraj srjaduje, ßo nětko na khěžorstwowym ßejmje w Barlinje w wuswolenej komißiji dowuradźuje, so by potom pschiwsaty po wschěm kraju płacźiwoscź dostał. W tym sakonju ßo tež wo mandźelstwje jedna. Se srudnej wutrobu ßmy w ßwojim cźaßu sakońske postajenje pschijecź dyrbjeli, psches kotrež je ßo zyrkwinskemu wěrowanju druhe městno pschipokasało, so ma stawniske swjasanje mandźelstwa polnu płacźiwoscź a so kscheszźijanske wěrowanje bjes stawniskeho hromadźe spißanja psched naschim kscheszźijanskim statom niczo njepłacźi. Tón nowy „bürgařski“ sakoń chze tež na tym ßamym stejnischczu mandźelske prawo postajicź, so dyrbi ßo kóžde mandźelstwo psches stawnika swjasacź, so by sjawnje płacźaze było. To je srudnje! A my to cźim lěpje wěmy, hdyž ßmy nětko s nashonjenja dopósnali, kak je to něhdusche postajenje bróń sa njewěrjazych pschecźiwo kscheszźijanskej zyrkwi a to dobre stare Boże prawo po něczim podrywa, so zyrkej mandźelskeju swěruje a psched ßwětom jako mandźelskeju wobkrucźi. Cźi njewěrjazy nascheho cźaßa njech směrom k stawnikej du a ßo w ßwojim hromadźe spißanym mandźelstwje sbožowni cźuja — ale cźeho dla dyrbja to kscheszźijenjo, kotsiž psched Boži woltař stupja, ßebi ruku sawdacź sa žiwjenje! To je tola zyle njetrjebawschi — a k temu ponižowanje sa naschu drohu kscheszźijansku zyrkej. Hdyž kscheszźijanskaj ßlubjenaj ßo psches duchowneho w Božim domje swěrujetaj, dyrbi to tež sa sjawnoscź płacźicź a s tym doscź bycź, so wěrowazy duchowny ßwoje dokonjane wěrowanje postajenemu stawnikej sjewi, so by tón wobsamknjenje mandźelstwa do ßwojich aktow sapißał. Bjes naschim lubym ßerbskim ludom je wschak Bohu budź dźak drje bjes wuwsacźa, tak wostało, so mandźelskaj bjes wěrowanja ßwój žiwjeński swjask wobsamkłoj njejstaj; ale to je tež wěsta wěz, so psches pschikasane stawniske hromadźe pißanje kscheszźijanske cźuźe a nahladnoscź kscheszźijanskeje zyrkwje a dobreho stareho pobožneho waschnja ßo poßylniłe njejßu. Duž hibajmy ßo nětko, hdźež je nadźija saßo dostacź nasche dobre stare kscheszźijanske prawo. K tajkemu hibanju napominaja tež dobre kscheszźijanske nowiny w prawym cźaßu.

Tam ßo něhdźe tak pische:

Lubi kscheszźijenjo!

Kóždy, kiž ßebi ßwoje kscheszźijanstwo hischcźe waži a je pod zivilnym sakonjom mandźelstwo wobsamknył, je podcźischczowaze, haj njerosomne dwojakeho swjasanja mandźelstwa sacźuł: najprjedy psched stawnikom, potom w zyrkwi. Derje, nětko abo ženje je tón wokomik pschischoł pschemènjenje do skutka stajicź. W khěžorstwowym ßejmje ßo nowy „bürgařski sakoń“ wuradźuje a w nim je wuprajene, so jenož mandźelstwo psches stawnika swjasane płacźi. To je pschecźiwo naschemu kscheszźijanskemu smyßlenju. To dyrbi ßo tola žadacź, so sakoń nasche kscheszźijanske cźuźe njepodtłóczuje a njesazpiwa. To dyrbi ßo dozpicź, so tež nasche zyrkwinske wěrowanje saßo sjawnu płacźiwoscź dostanje, so je kóždemu pschewostajene, hacź chze psched stawnikom abo psched Božim woltarjom ßwoje mandźelstwo swjasacź a jadyn k wobojemu nucźeny bycź njeßmje. Lětastotki je ßame zyrkwinske wěrowanje snate było a mějesche ßame sjawnu płacźiwoscź. Cźeho dla dyrbi to na dobo njemóžne bycź jemu s najmjeńscha tu ważnoscź wostajicź, kaž skutkej stawnika? W Jendźelskej je tak. Cźeho dla to pola naß móžno njebyło? Sjenocźmy ßo njedźiwajo na wschelake stronische myßle jeniczzy dźiwajo na nasche kscheszźijanske cźuźe w tym, so ßo s prostwu, kotruž wschitzy podpißamy, na khěžorstwowy ßejm wobrocźimy. Jednota naß ßylni. To je wěz sa kóždeho, sa bohateho tak derje kaž sa dźěłacźerja. Teho dla podpißajcźe wschitzy! A wy žony wabcźe ßwojich mužow, so bychu podpißali. Hromadźcźe mjena tych, kotsiž chzedźa radscho w zyrkwi swěrowani bycź, hacź psched stawnikom ßwoje mandźelstwo wobsamknycź.“

Nascha prostwa dyrbi bycź:

Wyßokemu ßejmej pschepodamy scźěhowazu prostwu, k kotrejž naß nasche ßwědomnje pschinucźi: so by § 1245 noweho „bürgařskeho sakonja“ scźěhowaze wopschijecźe dostał:

„Swjasanje mandźelstwa móže ßo pak psches stawnika pak psches duchowneho stacź. W poßlednim padźe ma stawnik po dokonjanym pschjpowjedanju wobßwědcźicź, so wobsamknjenju mandźelstwa niczo napscheczźiwo njeje a duchowny ma temu stawnikej, kotryž ma w tym padźe jednacź, wo dokonjanym swěrowanju sa 48 hodźinow powjescź dacź.“

Lubi Sserbja! to njeje wjele žadane! Duž njekomdźmy ßo, so posdźe njebyło sa wschón pschichod. Redaktor nascheho łopjenka ßo nadźija, so myßle lubych cźitarjow bórsy w tutej ważnej należnoscźi saßłyschi. Jow rěka:

Nětko abo nihdy!

Wopruj Bohu dźak a sapłacź temu najwyschschemu ßwój ßlub!

Bitwa pola Gravelotte běsche nimo. Wjele sranjenych bě ßo do lazarethow donjeßło, jako wopor horzeje bitwy. Hladarjo khorych a duchowni mějachu wjele dźěłacź. Jich dźěło lóžsche njeběsche hacź dźěło wojakow na bitwischczu. Sdychowanja a stonanja srudnje klinczachu.

Duž pschiňdźe duchowny k łožu wojaka s narańscheje Pruskeje, kotryž mějesche jenu nohu rostsělenu. Bóh tón Knjes běsche jeho do cźežkeje schule cźerpjenja wsał, kotraž bu tehdom temu wojakej s cźaßnym a wěcźnym žohnowanjom. Rola wutroby běsche ßo smjehcźiła a ßymjo Božeho ßłowa běsche dobre město namakało. Tón wojak ßwojemu duchownemu wusna.

„Tsecźi króc naßhonju stróżele wójny. Pola Düppela ßym Bohu ßlubił, jemu moje žiwjenje poßwjecźicź. Ja buch wukhowany, na ßwoje ßlubjenje ßym sabył. Pola Kraloweho Hradza ßym ßym ßwoje ßlubjenje s khutnoscźu wobnowił, ale potom saßo na nje sabył. Nětko je mje Bóh tu położił, moja noha je rosbita, domach mam žonu a dźěcźi, wo kotrež mam staroscź; ale ja wěm, so je to ruka mojeho Boha, kotraž mje tak ponižuje. Jeli so žiwy wostanu, mje moja hubjena noha cźaß mojeho žiwjenja na to dopomni.“

Wón žiwy wosta a na ßwoje ßlubjenje sabył njeje. Wón běsche ßebi wot duchowneho tón schpruch do ßwojeho nowcho testamenta napißacź dał: „Wopruj Bohu dźak a sapłacź temu najwyschschemu ßwój ßlub!“ Tón schpruch bu heßło jeho žiwjenja a jeho noha jeho wschědnje dopomni, so njesapomni, schtož běsche ßlubił.

Ssy ty, luby cźitarjo, Bohu ßwój ßlub sapłacźił?

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farař Henczka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihiezischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 11.
15. měrza.

Lětnik 6.
1896.

SSerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Lätare.

Hebr. 9, 11—15.

Khryſtußowy kſchiž.

Kſchiž je ſnamjo kſcheſczijana. Mužojo a žony jón w naſchim czaßu ſa pychu a wuſnamjenjenja noſcha. Wón pyſchi domy, zyrkwje a pohrjebniſchcza. Kſchiž wohladaſch na kralowſkich krónach a na wěžach. Italſka a Schwajzarſka matej kſchiž we woponje. — My ßmy na to ſwuczeni; duž ßo nam dźiwno njeſda; a tola běſche kſchiž něhdy drjewo poklecza, ſchibjenza ſa ſchklovow a najnjekniczomniſchich ſłóſtnikow. So by to ſroſymił, dyrbiſch ßebi kſchiž junkrócz bjes błyſchcza czeſcze, bjes ſłota a drohich kamjenjow myßlicz. Myßl ßebi na tajke martraŕſke drjewo, na kotrež je człowjek pſchibity, kotryž ßo w ßmjertnym bědźenju pomału ßmjercz krwawi. Kajki je to napohlad! Tak běſche hacz do czaßow khěžora Konſtantina. Hiſchcze tſi lětſtotki po Khryſtußowej ßmjercźi běſche kſchiž pſchiczina naſtróženja a ſnamjo haniby. Teho dla jón tež póhanjo ſazpiwachu. Ssamo wobroczenym póhanam běſche czěžko, ßo ſaczucza naſtróženja ſminycz, hdyž wohladachu grat, na kotrymž buchu wſchědnje ſaßudźeni wotßudźeni. A tola je kſchiž poſdźiſcho kſcheſczijanſke ſnamjo. Kak je k tajkemu wulkemu pſcheměnjenju dóſchło? Na kſchižu wumrje tón, kotryž w žałoßnym ßmjertnym bědźenju ßwoju macz wuczomnikej pſchepoda, kotrehož mějeſche lubo, ſa ßwojich njepſchecźelow proſcheſche a potom ßwoju duſchu połny měra do rukow ßwojeho Wótza poruczi. Kajki je to pſchikład! S tym pak hiſchcze móz kſchiža dowujaßnjena njeje. Druhe hiſchcze k temu pſchindźe. Kſchiž je ſnamjo wodacza. My na njón pſchibity widźimy ſawdawk naſcheho wujednanja. To je najhłubſcha wuczba kſcheſczijanow, na kotruž kſchiž na Golgatha dopomni, wuczba, kotruž profeta ſ tymi ßłowami wupraji: ta ſchtrafa leži na nim, ſo bychmy měr měli a pſches jeho rany ßmy my ſahojeni. Zyrkej widźi w Jeſußowej ßmjercźi tón wopor, kotryž je jeho luboſcz ſa hrěchi ßwěta pſchinjeßła, ſo by hrěſchnikow ſ Bohom ſjednał; wona wuczi, ſo mamy tu najwjetſche ſjewjenje luboſcze Božeje, ſ tym, ſo je prawy a ßwjaty na ßynu ßud dokonjał, ſo by człowjekow wobhnadźił. Zyrkej tu wuczbu na japoſchtołſke liſty ſłožuje, woßebje tež na liſt na Hebrejſkich, ſ kotrehož je tež epiſtola ſchtwórteje póſtneje njedźele — Hebrejſk. 9, 11—15 — wſata. Hdyž je nětko Jeſußowy kſchiž ſnamjo wodacza a wujednanja, pomnik najwjetſcheje luboſcze, ty lohko tu móz póſnajeſch, kotruž ma na człowſke ßwědomnje a wutrobu. Móz kſchiža je ſchtworaka.

1. „Sſłowo wot kſchiža", kaž ßo wuczba wo wujednanju ſ krótka mjenuje, ßwědomnje troſchtuje. Niczo njeje, ſchtož radoſcz a człowſku móz k ſkutkowanju bóle ſlemi, khiba ſle ßwědomnje. Franzowſki pěßnjeŕ pſchiruna junkrócz kałaze ßwědomnje Kaina ſ wóczkom, kotrež ſtajnje na bratroweho mordarja krucze hlada. Wón wopißuje, kak Kain tam a jow khwata, ſo by žałoßnemu pohladej czeknył, ale wóczko wſchudźe ſa nim dźe. Wón ßo w hěcze ſkhowa, ſo jo widźał njeby, a jo tola widźi. Wón

natwari želesnu murju, sady kotrejež chze měr namakacź, ale to wóczko psches tu murju widźi. Wón ßo do kamjeńtneje wěže samknje. „Je to wóczko prjecź?“ ßo prascha, kotrež je jeho pschewodźiło. Ale Kain wotmolwi: „Ně, wone tu pschezo hischcźe je!“ Skónczńje ßo mordarjej row wuryje, wón dele dźe, a hdyž je cźěmne wobydlenje samjetane:

„To wóczko běsche w rowje a hladasche na Kaina.“ Luther bě ßwědomnje cźorneho sleho pßyczka mjenował, kotryž wschak druhdy spi, potom pak cźim wótsischo schcźowka a cźim wótrischo kußa. Cźlowjekojo ßu pschezo wjele posypytow cźinili, ßwědomnje směrowacź, ale to niczo pomhało njeje, ani Pilatußowa woda, ani Judaschowy schtryk, ani schto druhe. Jeniczku pomoz cźichi pjatk prěduje. Dowjedź teho cźwilowaneho k kschižej, pokaž jemu rany teho wumožnika, a tón wbohi móz luboscźe pósnaje, kotraž jeho ßwědomnje směruje a wutrobje měr pschinjeße.

2. Wuczba wo kschižu žiwjenje pscheměni, waschnje polěpschuje, žiwjenje poßwjecźuje. To ßo pokasa, hdyž ty póhanske a kschescźijanske ludy pschirunasch. Na pschikład — póhanow jich wopaczna nabožina nusuje, cźlowjekow moricź a woprowacź, dokelž woni wujednanja njesnaja; — kschescźijanam jich wěra poruczi, bratrow lubowacź, wujednarja dla. A hdyž s kschescźijanskimi ludami hubjenje steji, pschezo pósnajesch, so pózcźiwoscź, hódnoscź a dobre poczinki runje w tej měrje wotebjeraja, w kotrejž ßo wone wot kschiža a jeho wuczby sdaluja a cźim bóle do prědka krocza, cźim bóle wuczbje wo kschižu na ßo skutkowacź dadźa.

3. Kschiž wuczi cźerpicź. Kelko bolosczow ßu hižo cźlowjekojo w pohladanju na bědźenje w Gethsemane a na Golgatha směrom snjeßli. Diakonißa wbohej khorej ßwoje wutrobne dźělbracźe wupraji. Khora wotmolwi: „O luba, kak wjele wjazy je nasch Knjes pscheczerpił!“ Ta myßl ju směrowa a troschtowasche.

4. Kschiž wuczi wumrjecź. Pomyßl ßebi: něchtó mrěje. Jeho ßwědomnje je njeměrne, pschetož wón wěri, so je něschto sady teho sawěschka. Myßl na prawdoscź jeho nastróži, njewěsta myßl wo Božej dobrocźiwoscźi jeho stysknjwej duschi njewudoßaha. S cźim chzesch potom mrějazeho bratra troschtowacź? Ssnano běsche wón sdźěłany cźlowjek. Chzesch jemu k troschtej w ßmjertnym bědźenju ßnano rjane ßłowa s erta pěßnjerja prajicź? Ja ßo boju, so by tón khory na tebje hladał, kaž by ty s nim hischcźe w ßmjercźi ßměchi měł. Ně, praj jemu jedyn s tych schpruchow, kotrež hischcźe s dźěcźatstwa w jeho wopomnjecźu klincza, něhdźe: „Ta krej Jesom Khrysta, teho Ssyna Bažeho, wuczjiscźi naß wot wschitkich hrěchow“, abo: „Hlaj, to je Boże jehnjo“, a wón budźe dźakownje a połny nadźije na tebje hladacź, ßnano ßo w jeho wóczku prawa ßylsa pokuty syboli, kotrež maja wěso tu móz, wrota paradisa wotewricź.

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Skónczenje.)

Hdyž pak hižo ßłowo se stareho sakonja tak móznje skutkuje, kak wjele bóle samóža to ßłowa s erta nascheho Knjesa a sbóžnika, kaž to ßłowo: „Sbóžni ßu cźi, kiž duchownje khudźi ßu, pschetož jich je to njebjeske kralestwo“ abo: „Na ßwěcźe macźe wy cźěßnoscź; ale budźcźe dobreje nadźije, ja ßym tón ßwět pschewinył!“ Kajku historiju ma kóžde jeho ßłowow! O hdyž hakle wězy widźisch, kajkež woprawdźe ßu, potom ßo pokaže, so wscha mudroscź a wědomoscź ßwěta hromadźe wsatej njejstej ani s daloka tajke móžne, hłuboke a sbožowne hnucźe w cźlowjskich wutrobach dokonjałej, kaž Jesußowe ßłowa. Kelko tyßaz hnujazych powjedańczkow ßo n. psch. na to jednore ßłowo Khrystußowe swjasa: „Schtóž jene dźěcźo horjewosmje w mojim mjenje, tón wosmje mje horje.“

Wěrno je, wjele tajkich powjedańczkow ßo wumyßli abo tola rjenje wupyschuje. Dźěcźi teho ßwěta stajnje wopak njecźinja, hdyž maja ßwoje ßměchi. Ale to je też wěrno: hdyž ßo jene powjedańczko, kotrež je wumyßlene, powjeda, je tola też wjele tyßaz, kotrež ßu połnje wěrne a ßo tola ženje njepowjedaja. — Też pobožni ßo s tym sanoschuja, so ßo prascheja, schto budźe ßo w njebjeßach cźinicź. Wo tym ßo wjele prajicź da. Ale ja ßebi myßlu, jedyn dźěl njebjeskeho wjeßela a natwarjenja w tym wobsteji, so my nashonimy, kajku móz je Boże ßłowo na cźlowjskich wutrobach měło. Nadźijomnje samóžesch też ty, luby cźitarjo, potom něschto rjanc powjedacź. W měsćze Hildesbergu je stary tak mjenowany „stołp Khrystußowy“. Wón prjedy na tym wulkim blaku stejesche, kotryž pched wulkej zyrkwju leži. Sdobny a pobožny kaž też wuměłski biskop Bernward je jón wokoło lěta 1000 lecź dał, a to s dobreho moßasa. Wón je jara wjele winojty; pschetož wón je nimale 16 stopow wyßoki. Wón pak rěka stołp Khrystußowy, dokelž ßu na nim žiwjenje, skutkowanje, cźerpjenje, wumrjecźe a horjestacźe w mjeńschich wobrasach koło wokoło wobrasowane. Tehdom běchu hischcźe lěpsche cźaßy w katholskej zyrkwi. Knjes Khrystuß hischcźe njeběsche psches ßwjatu Marju, psches ßwjatych a bamžow na bok sćźischcźany.

Te wobrasy ßu hnujaze. W naschim lětstotku chzychu kraßny stołp roseschkrěcź a moßas pschedacź. Tola w prawym cźaßu ßo to hischcźe wotwobrocźi. Nětko dyrbi tón stołp do zyrkwje pschińcź, hdyž je prjedy na torhoschcźu pched zyrkwju stał.

Jako ßebi tón stołp wobhladach, ßebi na to pomyßlich, kak w starych cźaßach ludźo wokoło njeho stejachu a wot njeho wuknychu, schto je tón sbóžnik sa nich był a cźinił. Ja w duchu wohladach khroblych rycźerjow, ßurowych wojakow, ja wohladach burow a rjemjeßlnikow, khlamarjow a pschekupzow, ja wohladach žony a holzy w dźiwnym sdrascźenju. Dźiwajo tam stejachu a ßebi rospominachu, schto ma to wschito rěkacź. A dale pytnych, kak ßwěrny mnich pschistupi; a tón s hnujazymi ßłowami njewědomnym wschitko wukładowasche, kaž daloko to ßam rosymjesche. A potom woni na kolena padźechu a s wulkim hłoßom teho ßmilneho njebjeskeho Wótza khwalachu, kotryž běsche jim teho sbóžnika a wotewrjene durje k žiwjenju dał.

To wschak běchu s wjetscha krucźi, ßurowi ludźo, kotsiž tam kleczachu. A tola bě wěczna potrjebnoscź w tutych ßurowych wutrobach móznje wotucźiła a praschenje po sbóžnoscźi duschow móznje wulkich a małych hnujesche.

A nasch lud? A my? O, my mamy wjele lěpschi stołp Khrystußowy, hacź móžesche jón nadobny Bernward ludej poskicźicź. My mamy žiwy evangelij ßamón; to je nasch stołp; kóždy jón ma a kóždy móže jón cźitacź. Ale bohužel —! Nowiny ßu na město evangelija stupiłe.

Pched 15 lětstotkami wulki Khrysostomus na klětzy w Konstantinoplu wupraji: Kralojo a profetojo ßu jo wohladacź chzyli, schtož wy widźicźe, a woni jo wohladali njeßu; ale wy s nim hrajkacźe!“ To běsche krute ßłowo. Ach, dźenßa dyrbjało ßo hischcźe srudnische wuprajenje pytacź. Wulka hromada s evangelijom njehraje; ně, evangelij jim s zyła w jich myßlach niczo njepłacźi.

Ach so by Bóh tón Knjes hłód sbudźicź chzył! Niz hłód po khlěbje; tón je wschudźom. Też niz hłód po wjeßelu; tón je tu stokróczny. Ale schtož tu najbóle njeje a schtož dyrbjało tu tola bycź, prjedy hacź móže ßo khudej cźlowjskej duschi pomhacź, to je hłód po žiwym a woživjazym ßłowje Božim. Lud sawutla w puscźinje kaž wowzy, kotrež žaneho pastyrja nimaja. A tola je tón dobry pastyr kaž też kraßne pastwischcźo tym sawutlazym cźiscźe blisko. A schtó by mozy měł tym wocźi wocźinicź, kiž widźa a tola njewidźa! To je wěsta wěz, so dyrbi nasch lud we wschitkich ßwojich schtantach kaž pched 350 lětami evangelij hakle saßo namakacź, so by jón měł.

A ty, mój luby cźitarjo, wěsch ty, schto masch na ßwojej bibliji? Woni ßu mnosy kscheścźijanszy smyßleni ludźo, kotsiž bibliju kaž nowiny cźitaja. Woni pißmiki s wocźomaj pschelecźa — ja praju bibliju runje kaž nowiny — a na najwyschsche pschi tolscho cźischcźanych městnach khwilku posastanu. Abo woni ßu ßebi něschto wěste postajili — ßnano rano a wjecźor jedyn staw pschecźitacź

To ßo tež dokonja; niz bjes cźicheho sdychowanja, kotrež je tak cźiche, so ßebi jo cźlowjek ßam ani njewusnaje.

Boże ßłowo pak njedyrbi cźitane, ale ßłyschane bycź. Danski Kierkegaard junkrócź wupraji, so dyrbi kscheścźijan Boże ßłowo cźitacź, kaž lubowaza njewjesta list nawoženje cźita. Wona s tym spokojom njeje, so je swjerschnje wopschijecźe sapschijała. Ně, wona ßo psches ßłowa do smyßlenja, do cźichich myßlow a wotpohladow pißazeho dobywa, wona ßo nuts dobywa do zyłeho duchowneho cźucźa, s kotrymž je list spißany. Wona se ßłowow hłóß lubowaneho ßłyschi; wona jeho ßameho widźi. Sskowa woźiwja; wone bywaja źiwy swjask bjes woběmaj a s tym ßo dźělenaj sjednocźitaj.

O, hdy bychmy my tola pschezo s tajkej nutrnoscźu, s tojkim źedźenjom, s tajkim hłodom Boże ßłowo cźitacź chzyli! Hdy bychmy tola tež wěricź chzyli, so biblija woprawdźe listy s njebjeß wopschijuje — listy teho njebjeskeho Wótza na ßwoje sabłudźene dźěcźi na semi! Hdy bychmy tola wěricź chzyli, so ßmy woprawdźe sabłudźene a shubjene dźěcźi, doniž jeho pytazy, lubowazy, wabjazy hłóß naß njenamaka! Haj, hdy —! Potom bychmy Boże ßłowo s nowa namakali. My bychmy w nim ßami ßebje a nascheho Boha namakali.

Duchowna nusa Palowskich Sserbow,

kotrymž je ßo hoły němski duchowny sa fararja pschipokasał, je wutoru tydźenja w druhej komorje sakskeho ßejma saßo k rěczam pschischła. Nasch ßerbski sapóßłanz knjes Ssmoła je smužicźe sa prawo lubych Sserbow Palowskeje woßady se scźěhowazymi ßłowami wustupił:

„Kaž je se stenografiskeje rosprawy widźecź, je jedyn wjelesamožny knjes 13. februara w prěnjej komorje mój porok, pschi wuradźenju kultußoweho etata cźinjeny, njeprawy mjenował, a tola je Palowski kollator, kaž je dopokasane, tamnische ßerbsko-němske městno tak wupißał, kaž so by tam ßerbski duchowny njetrěbny był. Psched wólbu nětcźischeho duchowneho njejßu na próstwu Sserbow wo ßerbskeho duchowneho kedźbowali, hacź runje je ßo jedyn ßerbski duchowny, mjenujzy ßyn semrjeteho knjesa fararja, w Palowskej woßadźe jara cźeścźeny, s cźaßom samolwił. Knjes wyschschi dwórski prědař je w prěnjej komorje prajił, so je ßo konsistorstwo wo to postarało, so ßo Palowskim Sserbam wot ßußodnych ßerbskich duchownych zyrkwinska pomoz dostanje. To pak ßo njestanje; pschetož ßußodni duchowni maja w ßwojich ßamßnych woßadach telko dźěłacź, so w Palowskej woßadźe sastupowacź njemóża. A tak je jenož jedyn ßerbski duchowny sa dołhi cźaß jenož jedyn jeniczki krócź a to hischcźe wschědny dźeń spowjedź dźeržał. Móże a ßmě ßo po tajkim s wěrnoscźu prajicź, so ßo wot ßußodnych ßerbskich duchownych wbohim Palowskim Sserbam zyrkwinska pomoz dostawa? Duž je a wostanje na wěrnoscźi sałożene, schtož ßym 3. februara wo srudnych wobstejnoscźach Palowskich Sserbow rěcźał."

K tutej rěcźi „Sserbske Nowiny" cźiscźe prawje pschispomnja:

„Sserbjo ßu knjesej Ssmole wulki dźak sa to winowacźi, so tak khroble a wustojnje jich narodne prawa sakituje, kotrež ßu Sserbam sakszy kralojo se sakonjom saručźili. Pschi wobßadźenju Palowskeho farskeho městna ßmy widźeli, so sakoń ßam Sserbam jich prawo njesdźerźi, jeli so tu nichtó njeje, kotryž pschecźiwnikow ßerbskeho luda njenusuje, na sakońske postajenje dźiwacź. To chzyli Sserbjo w pschichodźe pschi wólbach do zyrkwinskeho a schulskeho pschedstejicźeństwa wobkedźbowacź. Njech ßebi pschezo jenož tajkich muži sa sastupjerjow wuswola, wo kotrychž ßu pscheßwědcźeni, so budźa Sserbam jich stare prawo sdźerźecź pytacź. Pschede wschěm pak dyrbi ßo do krajneho ßejma Sserb wuswolicź, kotryž ßo k Sserbam ßwěru dźerźi a ßo njestrachuje, mužniwje sa jich prawo wustupowacź."

Potajnstwo.

„Kak to jenož Hajnikezy sapocźnu, so ßo jim wschitko poradźi", praji wóndano Młynkez Jakub. A jeho žona, kotraž běsche hižo někotru hórku ßylsu na ßwoje dźěcźi wuplakała, dokelž běchu njeradźene, wotmolwi: „Jeno so bych wjedźała, schto woni se ßwojimi dźěcźimi sapocźnu. Kóždy wo wßy ma je lubo a ßwoju radoscź na nich — a wone tola niczo lěpsche njejßu hacź nasche. Ta wěz prawa njeje. Ssußodźiz Měrko je tež hižo prajił, so chzedźa woni něschto woßebite bycź." Něschto woßebite — to je wěrno, moja luba Młynkowa, dokelž je strowe ßwójbne žiwjenje a kscheścźijanske dźěcźiwocźehnjenje něschto woßebite, hacź runjež by wona to kóždźicźku njedźelu wot knjesa fararja ßłyschecź mohła, so maja kscheścźijanske domy jenož dobry sałožk w Božim ßłowje a so ßu ßwěrne ßo modlaze ruki kaž wobarnowaze murje dobre wukhowanje pschecźiwo słemu njepschecźelej. To je to potajnstwo we wschědnym pobožnym hajnistkim domje, kotrež wschak w jara wjele kscheścźijanskich domach nascheho cźaßa wjazy njesnaja, kotrež pak je žórło wscheho sboża a žohnowanja. Luby cźitarjo, njewažisch ßebi tež ty tajke ßwójbne žiwjenje? W tajkim domje ßu njebjeßa na semi, a je, kaž bychu ßwjecźi jandźeljo s domom won a nuts khodźili. A dźěcźi njebudźa cźernje, kotrež starschim do wutroby kałaja, ale „wolijowe hałosy" wokoło blida.

To je potajnstwo — sa njewěrjazeho njesnate —; sa wěrjazeho pobožneho nana a macź pak pucź k sbožu sa jeho dom a sa dźěcźi — a s dobom tež rjana nadźija na pschichod nascheho ludu.

Psched Jesußa chzu stupicź!

Hłóß: Nětk dobru nóz ja dawam.

Psched Jesußa chzu stupicź
We jeho cźerpjenju,
Wón njebudźe mje sazpicź
We mojim hrěschenju;
Wón smyje moje hrěchi
Se ßwojej ßwjatej krwju:
Joh' kschiž a twjerde swjaski
Ssu mi nětk dobycźe.

Ty dźesch nětk sa mnje cźerpicź,
Mój luby sbóżniko,
Sso bjes winy dasch hanicź,
O Boże jehnjatko.
Ach ßadź mje jeno s hnady
Do twojej' saßłužby!
Wsmi prjecź wschě moje pady
Psches krej, kiž pschelał ßy.

Na Jesußa chzu hladacź
W joh' ßmjertnym bědźenju
A s wutrobu ßej žadacź:
Mje swarnuj psched helu!
Wón dał je rosklócź ßebi
Na kschižu wutrobu;
Ta shotuje mi, tebi
Nětk městno we njebju.

Mój kónz, mój wumožniko,
Njech psches twój sbóżny je,
Njech moja duscha nětko
Do twojej' rukow dźe,
Sso spokojicź chzu jeno,
Hdyž pschiňdźe ßmjertna nóz;
Ach, sapisch moje mjeno
Do twojej' dusche nuts.

Dha pójcźe, hladacź chzemy
Na naschoh' Jesußa,
My psches njeho nětk dźemy
Dom k měrej do njebja.
My s jeho hórkej ßmjercźu
Ssmy nětko sbožowni,
Ssmy Boži herbja, wěrcźe,
A njebja dźělomni.

E. H.

Snajesch ty bibliju?

Prědař dyrbjesche na pucźowanju do korczmy sastupicź. Tam ßedźesche hromada ludźi a jich cźerwjene woblicza wo tym tym ßwědcźachu, so běchu hižo něschto schkleńczkow wupili. Hdźež wußměwzy ßydaja, Boże ßłowo na pokoj njewostaja. Tam běsche runje tak. Jedyn pschemó druheho bibliju wótrje pschimasche.

Prědař mjelczecź njemóžesche. Wón mózne ßłowo biblije jim do jich rěczow nuts praji. Ale cźim hórje bu. Jedyn praji: „Wostańcźe mi se ßwojej bibliju domach; to ßu njerosomne knihi".

Duchowny bliže stupi a ßo praschesche: „Luby pschecželo, scže wy bibliju cžitał?“ — „Ně“, wotmolwi tamny, „schtó budže tajke něschto njerosomne cžitacž!“

Na to woprascha ßo prědař, hacž wón jeho snaje a jako tamny „ně“ wotmolwi, ßo wón dale praschesche, hacž ma jeho sa hłupeho?

„Bóh swarnuj“, wotmolwi tamny, „to by tola njerosom był, wschak waß njesnaju.“

„Ale bibliju wy tež njesnajecže a ju tola njerosomne knihi mjenujecže, njeje to tež hłuposcž?“

Duž hanjeř wotmjelkny a jedyn po druhim mjelczesche, a prědař měješche s dobom nutrnu wożadu w korczmje wokoło ßebje, kotrejž móżesche wo drohim ßłowje Božim powjedacž.

Kak husto mamy my składnoscž k tajkemu ßwědczenju sa teho Knjesa! Wschitzy cži, kotsiž najbóle na Boże ßłowo ßwarja, jo najmjenje snaja. Schtóž jo snaje, je cžescži a lubuje. Ale někotry wot ßwojeho schulskeho cžaßa wjazy w Božim ßłowje pytał a cžitał njeje a chze potom na Božim ßłowje mudrowacž. Wón wěso potom kaž ßlepy wo barbje powěda.

Teho dla: „Wobhońcže ßo w pißmje; pschetož wam ßo sda, so macže wěčne žiwjenje we nim; a to ßame je, kiž wote mnje ßwědczi.“

K namjetowanej próstwje na khěžorstwowy ßejm wěrowanja dla!

Tón § w nowym bürgarskim sakonju, wo kotrehož pscheměnjenje ma ßo khěžorstwowy ßejm proßycž, njeje 1245, ale **1300.** W prěnim nacžisku sakonja běsche tak, w nětcžischim ßo wuradžazym sakonju pak je § 1300. To njewažne smylenje w liczbje paragrafa je psches němske nowiny tež do nascheho łopjena pschischło. Na ßwoje napominanje k tej wažnej próstwje je redaktor pschihłoßowaze pschipißy dostał, so dyrbi ßo se wschej mozu na to dźěłacž, so by ßo naschemu wěrowanju psched Božim woltarjom stara cžescž a nahladnoscž ßaßo dobyła.

W shromadźisnje Porschiskeho wótcžinskeho towarstwa sandźenu njedźelu, hdźež redaktor nahladnej shromadźisnje wažnju należnoscž pschednoschowasche, ßo jenohłóßnje wobsamkny, próstwu na ßejm podpißacž — a hnydom ßo jich psches **80** podpißa. Nusne je, so prawje wjele próstwow na ßejm dóndźe, so by wyschnoscž pósnała, kak lud myßli a kak ßebi tu wěz waži. Duž tež nasch luby ßerbski lud, kotryž je ßo stajnje jako bohabojasny zyrkwinszy smyßleny lud wopokasał, njebudźe a njemóže nasad wostacž — ale wěscže muž pschi mužu sastupi sa prawo ßwojeje drohołubowaneje zyrkwje. So by ßo wěz lubym Sserbam połóžiła, podam tudy w němskej rěczi tu próstwu, kajkaž ma ßo napißacž. Wsmicže ßebi listno běleje papjery a napißajcže scžěhowaze ßłowa na nju — a potom podpißma spody:

Dem Hohen Hause des Reichstages unterbreiten die unterzeichneten christlich gesinnten Männer folgendes Gesuch, zu dem uns unser Gewissen drängt: dem Paragraphen 1300 des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs hochgeneigtest folgende Fassung zu geben:

„Die Eheschließung kann durch einen Standesbeamten oder durch einen Geistlichen geschehen. In letzterem Falle hat der Standesbeamte nach erfolgtem Aufgebote zu bescheinigen, daß der Eheschließung nichts entgegenstehe, und hat der Geistliche, welcher die Trauung vollzieht, dem zuständigen Standesamt von der erfolgten Eheschließung innerhalb zweimal 24 Stunden amtliche Mitteilung zu machen.“

Pschispomnjenje: Podpißane próstwy redaktor nascheho łopjena (Adr.: Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) radlubje do Barlina wobstara; hdyž ßo jemu pschipósczelu.

Milijony sa jenu mjeńschinu!

„Wostajcže mi hischcže mjeńschinu! Ja chzu wam milijony sa jenu mjeńschinu dacž!“ tak sawoła kralowa Hilža Jendźelska na ßwojim ßmjertnym łožu (1503), jako ßo w poßlednich ßmjertnych stysłach wijesche. — Wboha žona! Wona měješche krónu na ßwojej hłowje, kralestwo k ßwojimaj nohomaj, milijony w ßwojich pokładach — a wo mjeńschinu proschesche! Wona běsche se wschěm, schtož samože ßwět na rjanoscži a khwalbje dacž, wobdata; ale ani jejna móz, ani wumělstwo lěkarjow, ani ßwěrnoscž poddanow njemóžachu jej měrnu mjeńschinu spožcžicž, kotrejž běsche jej trjeba.

Kajke to hubjenstwo a kajka to khudoba ßrjedźa we wschěm bohastwje! Kajka njemóz pschi wschej wulkoscži! Wona móżesche po ßwojej woli wo žiwjenju milijonow cžłowjekow rossudźicž, ale niz ßama wo ßwojim, pschetož wona njemóżesche jo ani wo mjeńschinu pschidlěžschecž. Ssmjercž tu je; pschikasnja je data; hodźina je postajena. Nětko žane roskacže wjazy njepomha. Dołho je ßo wona sa bohatu a móznu měła, ale nětko ßebi jeniczku mjeńschinu wuproßy. Mjeńschinu, so by ßo s Bohom sjednała, mjeńschinu, so by ßebi wodacže wuproßyła, mjeńschinu, so by k njemu prajiła: „Ssmil ßo nade mnu!“ mjeńschinu, so by jeho hnadu dostała. Jeniczku mjeńschinu, wona by doßahała! Bóh je ßmilny. Wón je ßwojeho ßyna k sbožu ßwěta podał a Jesuß je mrějo prajił: „Dokonjane je!“ To trjeba njeje skutki cžinicž, pokucženja dokonjecž, saßłużby ßebi saßłużicž — a to wona tež wjazy samohła njeby. Ně, doscž je wěricž, dar Boži pschijecž, ßo temu sbóżnikej dowěricž, kotryž je naß s Bohom wujednał. Jeho krej wucžiscži teho, kotryž wěri, wote wscheho hrěcha, hdyž wón woprawdže wěri. K temu tola wjele cžaßa trjeba njeje. To móže ßo sa wokomik stacž! Ale tón wokomik kralowa wjazy njeměješche. Wona běsche jón měła dźeßacž tyßaz krócž a hischcže huscžischo, kóždy dźeń, ßwoje zyłe žiwjenje. Bóh běsche s njej rěczecž chzył, ale wona njeběsche niczo wo nim wjedźecž chzyła a nětko wona njewě, hdže dyrbi teho Boha namakacž, kotremuž běsche prjedy s pucža schła.

Je to tebi dźiw, abo mjersa tebje to? Sda ßo to tebi njeprawe a ßurowe? Ale tón Bóh, kotrehož by ßnano wobskorżował, tebi tu mjeńschinu w tym wokomiknjenju dawa, hdyž ty tole cžitasch. Ta mjeńschina, sa kotruž chzysche kralowa Hilža milijony dacž, bjes teho, so by ju dostała, tón drohi wokomik, kotryž bě jej daßahał ßo wobrocžicž, so by wumožena była — sa tebje je tu nětko. Hdyž ßy Boha hižo husto wróczo pokasał, wón tebi tola hischcže tón wokomik posticžuje. Wužij jón, prjedy hacž je posdźe! Wón žada ßebi twoju wutrobu a twoje žiwjenje, a niz twoju poßlednju mjeńschinu a twoje cžěło!

Něschto k rospominanju.

Woßebny katholski hrabja, kotryž w lěcže 1547 s Korlu V. do němskeho kraja pschindźe, ßłyschesche junkrócž lutherski khěrlusch spěwacž: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam.“ Na to praji wón: „Ja chzu pomhacž tón hród rostsělecž, abo njecham dale žiwy bycž.“ Na tsecži dźeń wón njenadźujzy wumrje.

* * *

Jesußowe cžerpjenje.

Jako pobožny prědař Ludwik Hofacker w ßwojim poßlednim běd̂źenju na teho sbóżnika s cžernjojtej krónu krónowaneho na scžěnje pohlada, praji wón: „To je mój muž. Hdyž njebych wjedźał, so je jeho luboscž k nam njeskónczna, dyrbjał ja sadwělowacž. Na njeho ßameho ßo ja spuschczam a chzu ßo k njemu w tamnym ßwěcže na kolenach bližicž.“

* * *

Cžescž wěrnoscž, kajkaždulij ßo wona tebi sjewi; lubuj to dobre tež na ßwojim njepschecželu, hidź ßamo na ßwojim pschecželu to sle; sakitaj njewinu pschecžiwo pschißłodźerjam; pytaj towarstwo derje smyßlenych, pschecželstwo najsdobnischich.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacž. **Na schtwórcž lěta** płacži wón **40 np., jenotliwe cžißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farař Henczka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cžischcž a naklad Ssmolerjez knihiežischcžérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 12.
22. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńu w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Judika.

Gal. 4, 31. Teho dla, lubi bratsja, njejßmy my teje dźowki dźěczi, ale teje frejneje.

K Galatiskemu, k smužitemu a po ßwobodnosczi ßebi žadazemu ludej běsche japoschtoł Pawoł s prědowanjom evangelija pschischoł, pschewodźany wot ßwojeju towarschom Barnabaßa a Silaßa. Khorosczź nusowasche japoschtoła tam dlějschi czaß sawostacz. Wón jón wuwuži k žohnowanju sa jich wjele, k rosschěrjenju evangelija. S radosczu wjeßełu powjescz wo Khrystußu pschijachu. Sstowo wo kschesczijanskej ßwobodnosczi jich wutroby sahori. Tón lud bě wschón hnuty psches wobras Jesom Khrysta, kotryž jemu Pawoł w rjanosczi czerpjenja a kraßnosczi horjestacza se žiwymi barbami ßwojeje wěry pschedstaji. Kschižowany bu khwalba a lubosczź woßadow, Pawoł bu nutrnje lubowany wuczeř ßylneho luda. Naléczo běsche, ßwjatki běchu w Galatiskej. — Japoschtoł dale czehnjesche. Duž pschińdźechu na wjeßele seskhadźenje ßywow wěry. Kaž ßo to husto stawa, symne nózne smjerski a wichory, kotrež někotru dobru skhadźenku morichu. Židowszy kschesczijenjo s Palästiny k woßadam pschińdźechu. Woni po sdaczu evangelijon směrom wostajichu, ale woni ßebi žadachu, so ßo prjedawschi póhanjo w Galatiskej tež židowskich waschnjow dźeržachu. Pola tuteho rosßudźeneho luda mějachu se ßwojej wopaczněj wuczbu wuspěcha. To jich wabjesche, so móhli ßami se ßwojimi skutkami něschto dokonjecz a něschto psched Bohom płaczicz. Bórsy ßo židowske róczne czaßy a ßwjedźenje sawjedźechu a židowske jědźne sakonje ßo wobkedźbowachu. S tym wobras teho sbóžnika nasad stupi a człowske skutki do prědka.

Sdacz ßo mohło, so je njenusne, na tele wězy dźenßa hischcze spominacz. Pschetoż schtó bjes nami by něhdźe pschikhilnosczе měł k židowskej wěrje wróczo stupicz? S czěžka schtó. A tola je husto doscz nasche kschesczijanstwo sakońske. My ßebi dyß a dyß na Boha pomyßlimy. My ßmy w dźěczatstwje tak wuczeni. My mamy to sa ßwoju pschißłuschnosczź. My ke mschi khodźimy. To dyrbi tak bycz, to je nascha pschißłuschnosczź. My mamy bibliju sa Boże ßłowo. My wschak w njej njeczitamy a ju njesrosyminy, ale to je tola po naschej myßli nusne, so mamy spißy japoschtołow a profetow sa ßwjate. My ßo tež hischcze modlimy, to je nascha pschißłuschnosczź, so Bohu něschto czaßa poßwjeczimy a sa blidom abo hewak pschi někajkej pschißłuschnosczi ßo jemu dźakujemy a nasche prósstwy jemu wuprajimy. Po tajkim: my dyrbimy, my mamy to sa ßwoju pschißłuschnosczź, dobre waschnje ßebi to žada, to je zyrkwinske waschnje, to w bibliji steji, to je nam prjódkpißane, nam je ßo prajiło: duž stejimy my hischcze kaž tamni kschesczijenjo se židow pod sakonjom. Wobras Knjesa Jesußa na taflach nascheje wutroby pschezo bóle woblědnje. Jeho móz ßo shubi. Jeho žiwjenje a lubosczź na naß wjazy njeskutkujetej. Japoschtoł tola kschesczijanske stejnischczo s Hagaru pschiruna. Wona běsche schklovina. Wón jo pschiruna s Ismaelom, wón běsche ßyn njeßwobodneje dźowki.

Schto dyrbi ßo nětko stacź? dyrbimy my sakoń prjecź cźißnycź? Ně! Wón wopschija saßady praweho žiwjenja a nam sa to rukuje, so je tón sdobny sakoń wuras Božeje wole a ma teho dla bjes pschestacźa ßwoju ważnoscź. Žana jeniczka kasnja ßo postorczicź njemóże, bjes teho so njeby sałožk praweho porjada do khabłanja pschischoł a sanicźazej mozy hrěcha ßo durje njewotewrile. Tež my jako kscheścźijenjo sakoń Boži najwysche cześcźimy a ßmy cźiscźe psches jene s tym ßłowom teho Knjesa: Lóžo pak je, so njebjo a semja sahinjetej, dyžli so by wot sakonja jedyn kónczik sahinył. Sakoń je kóždemu kscheścźijanej sygl praweje sdobnoscźe a Bohu spodobneho khodźenja a my mamy ßo jemu w wschitkich kruchach podcźißnycź.

Ale móżemy my wot sakonja nasche sboże a naschu sbóżnoscź wocźakowacź? To my njemóżemy. Abo ßmy my te dźeßacź kasnjow dźerželi bjes poroka? Móżemy wot ßameje jeneje kasnje prajicź: To wschitko ßym ja dźerżał wot młodoscźe se skutkami, se ßłowami a s myßlemi? Budźemy my wobstacź pched tym ßwjatym, hdyž wón sapocźnje, s nami wotmolwjenje dźerżecź? Ja staju waß, wy ßamoprawi, do ßuda waschich bližschich, woni wam hižo někotry bleczk mjenuja, kotryž ßu nad wami namakali. Hischcźe wjazy: ja staju waß pched Božej wocźi, kotrejž kaž wohenjowe płómjenja do waß nuts ßwěcźitej. Ja pokasam na teho ßudnika we waschej wutrobje, na wasche ßwědomnje a hdyž je ßud wo wami dźerżany, žadyn njebudźe, kotryž njeby wusnacź dyrbjał: Knježe, njekhodź s twojim wotroczkom do ßudźenja, pched tobu žadyn žiwy prawy njeje. Po puczu sakonja žadyn měr a žana radoscź nejistej, tam je stajne pscheměnjenje bjes tym so chzemy a so dokonjamy, stajne pscheměnjenje bjes ßamoposběhnjenjom a ßamosatamanjom a skónczinje ßynej, dźowzy niczo njewostanje hacź stysknjwe sastonanje: Ja hubjeny cźlowjek, schtó budźe mje wumóz s cźěła teje ßmjercźe?

Schtó budźe tebje wumóz? Jesuß Khrystuß, twój sbóżnik. Wón tebje njeje wot poßłuschnoscźe pschecźiwo sakonjej wumohł, so by ßwobodnoscź hrěschicź měł. Pschetož cźlowski ßyn njeje pschischoł sakoń sanicźicź, ale dopjelnicź. Wón pak je tebje wot poklecźa sakonja wumohł. Wón je tebje wot winy wukupił. Wón je ju droho sapłacźicź dyrbjał. Se ßwojej krwju je wón pißmo, kotrež pschecźiwo tebi rěczesche, wumasał. Wón je sakonja kónz. W tutym ßwjatym póstnym cźaßu stupmy pod jeho kschiž na Golgatha. Daj ßo wot teje luboscźe shrěcź, kotraž tebi wot tam napschecźiwo ßapa. Potom budźe ßo twoja twjerda wutroba smjehcźicź, twoja morwa wutroba k žiwjenju wotucźicź. Nowy duch w tebi woźiwi. Ty wotroczkowsku slemjazu bojoscź shubisch a saßo ßebi dowěrjenja k Bohu nadobydźesch. Wón mje lubuje; ja ßměm to wěricź. Wón je mje wußwobodźił. Ty ßy Boże dźěcźo a herba. Ty ßy ßwobodny, ßyn ßwobodneje Sarah, měschcźan njebjeskeho Jerusalema. Pohladaj twojemu sbóżnikej do ßo krwawjazeje wutroby, podaj ßo jemu do rukow, wužiwaj tu kraßnoscź a sbóżnoscź, so móżesch Boże dźěcźo bycź a wostacź wěcźnje. Hamjeń.

Pschi khorołożu.

Po F.

I.

Kóżdy kscheścźijan je duschowpastyr.

„Dźenßa drje hischcźe se starej Ursulu k kónzej pońdźe; jeje dźěcźi ßu hižo po lěkarja poßłałe.“ Tak praji roboczan Wyrt k ßwojemu ßußodej Młynkej; a to běsche w woßadźe H., hdźež běch prjedy s duchownym. Husto bychu ludźo tak powjedali. Niz, kaž bychu hrosnu myßl měli, so lěkař žiwjenju khoreho kónz sczini. Ně, myßl běsche, so běchu ßo k temu, so po lěkarja póßłachu, jenož teho dla rossßudźili, dokelž běsche na najhórsche pschischło. Ach, cźi ludźo běchu khudźi; a lěkař, kotryž dyrbjesche daloko jow pschińcź, běsche tak drohi, so ßo hakle k temu wudawkej rossßudźichu, hdyž móżesche lěkař jeniczzy wuprajicź, so ßo niczo wjazy cźinicź njehodźi.

Na wopak bychu w H. hnydom po duchowneho póßłali, hdyž běsche něchtó w domje skhorił. Sa duchowneho dźě niczo płacźicź njetrjebachu. Na wopak; wón ßnano něschto ßobu pschinjeße n. psch. pjenjeżny dar abo bleschu wina. Abo móżesche tola někajku próstwu sczinicź, so bychu ßo dawki spuschcźiłe. Abo wón móżesche na samożiteho s pschecźelstwa próstwu napißacź. Na kóżdy pad mějachu duchownowy wopyt jara rad. Žana myßl, so by ßo schtó duchowneho bojał. Tež duchowny troscht běsche w najwjazy padach witany, haj husto horzo žadany. W tamnej krajinje běsche wjele prawych kscheścźijanow. Tež pola tych, kiž snutskownje bóle sdaleni stejachu, běsche wěsta nabożinska myßl. To wschak ßo samjelczecź njemóże, so běsche husto wjele pschiwěry pódla, hdyž duchowneho proschachu s khorym ßo modlicź a jemu ßwjate wotkasanje wudźělicź. To poßlednische dyrbjesche husto lěkařstwo sarunacź. Ale husto ßo tež sta, so ßebi po modlitwje a sakramencźe žadachu, so by ßo wěra poßylnika a so bychu khmani byli to, schtož pschińdźe, s ponižnoscźu snjescź. S krótka: po lěkarja posdźe póßłachu a po duchowneho jara sahe.

Runje na wopak je tu w Bremnje. To je woprawdźe ßměschne, kak ßo kóżdeje maliczkoscźe dla k lěkarjej scźele. Hdźež bychu kusk rosoma, kusk dobreho powětra, měr a strowa jědź pomhałe, — dyrbi lěkař pschińcź. Ssußodźo maja sa njeprawe, hdyž ßo hischcźe po njeho póßłało njeje, dokelž tón wbohi khory „zyłe poł dnja niczo jědł njeje.“ Pschiwěra, kotraž ßo na lěkařske ßrědki staja, je wulka a jej ßo nichtó bóle njedźiwa, hacź lěkarjo ßami. Jara cźežko pak ßo jow w měscźe rossßudźa duchowneho wo wopyt proßycź. A to, schtož ja tudy praju, wo sdźěłanych tak derje płacźi kaž wo njesdźěłanych. Wjele „małych ludźi“ wschak w khoroscźi bórsy k duchownemu póscźele, so bychu — někajku podpjeru dostali. Hdyž pak ßo prascheśch: „Nima khory tež po mni žadanje?“ móżesch husto „ně“ ßłyschecź, haj ßamo ßo tebi wotmolwi, so mohło to khoreho do njeměra pschinjescź. Sso wě, so ßo tam pschi tym wschěm dźe. Ale w njeliczenych padach hakle wo khoroscźi woßadneho shonisch, hdyž je k ßmjercźi wjedła a nětko napominanje dostanjesch, so by „někotre troschtowaze ßłowa pschi kaschcźu poręczał.“ A pschi tym masch husto to srudźaze cźucźe, so njejßy jako duchowny pschi pohrjebje niczo wjazy khiba kusk swonkowneje pychi. Woni ßu husto dobri ludźo wumrjeli, kotrychž běch konfirmirował, wěrował, kotrychž dźěcźi běch kscheścźił — ale wo jich cźerpjenju a khoroscźi hakle po jich minjenju ßłyschach. Je to kscheścźijanska woßada?

W tym wschak móhli ßo troschtowacź, hdy bychu cźi khori na duschowpastyrske waschnje wot bratrow a ßotrow se ßwojeho schtanta ßo sastarali, njech ßu to jich domjazy abo ßußodźo abo drusy woßadni. Evangelska zyrkej njecha jenož zyrkej duchownych bycź. To je katholska myßl, so maja duchowni jenož to prawo, khorym Boże ßłowo pschinjescź a s nimi ßo modlicź. Bohužel je tónle nahlad ßrjedźa w evangelskej zyrkwi daloko rossschěrjeny. S woprědka drje ßu duchowni wina byli. Prajicź pak ßo móże, so je to tu khwilu bóle nahlad tych, kiž njejßu duchowni. O, wschitzy duchowni, kotrymž sboże woßady na wutrobje leži, po tym sdychuja, so bychu duchownu pomoz psches druhich wubudźenych a wobroczenych kscheścźijanow dostali. My tež husto nashonimy, so ßłužba tajkeho kscheścźijana woßebje ßylnje pomha. Ssnano, dokelž s wjetscha teho cźlowjeka lěpje snaje; ßnano dokelž krucźischo na wottyknjeny kónz dźe. Woßebje derje skutkuje, hdyž lěkař, kotryž cźucźe khoreho najlěpje pschewidźi, jemu kscheścźijanske ßłowo praji. Bohužel je lěkarjow, kotsiž maja cźopłu wutrobu sa evangelijon, tak mało kaž „běłych wroblow“. Ale woni tu tola ßu. A jich ßłowo je jara mózne, pschetož woni maja wot spocźatka dowěrjenje tych khorych. Pola nich, kaž tež pola druhich kscheścźijanow ta myßl prjecź padnje, so „sastojnstwa dla pobożnje rěcźa“.

Po tajkim, lubi bratsja a ßotry, pomhajcźe nam wbohim duchownym, dokelž je naß tak mało a my tak mało samożemy

Pomhajcźe nam niz jenož pola khorych, pomhajcźe nam ſ zyła w ſtaroſczi wo duſche, w dźěłanju na duſchach! Puſcheźe tu wopaczźu myßl, kaž byſcheźe ßo ſ tym do naſcheho ſaſtojnſtwa nuts tykali.

Pſched krótkim pſchi khorołožu woßadneho lubeho kſcheſczijana nadeńdźech. Jako woteńdźech, wón mje pſchewodźeſche a ßmějkotajo praji: „Njedźiwajcźe; ja ßym ßo do waſcheho hamta nuts tykał; ja ßym temu khoremu ſ biblije czitał a ſ nim ßo modlił.“ Ja bych teho lubeho muža ſa to najradſcho wokoło ſchije wſał. Ale też ßwarjecź chzych, ſo ßo ſ zyła ſamolwjeſche, ſo je ßo do mojeho hamta tykał, kotryž běſche a je tak derje jeho hamt. — Nó, w tym padźe ſ tym ſamolwjenjom tak khutnje njemyßleſche; czim khutniſcho pak ſ duſchowpaſtyŕſkej pomozu. Bóh daj, ſo bychu naſchi kſcheſczijenjo żiwiſchi, ſmużiczíſchi a ßwobodniſchi byli a Boźe ßłowo a modlitwu prawje nałožili.

Kaž dołho pak je tajkich kſcheſczijanow tak mało, tak dołho je ſrudna wěz, ſo ßo — woßebje w měſtach — ſa khorych po duchowneho njepóſczele. Njeje czaß khoroſcźe pſchede wſchěmi druhimi czaßami żiwjenja czaß domachpytanja? Hdy ßu człowjekej myßle měra nuſnijſche hacź runje tehdy? Bjes teho, ſo bychu ßebi to ßami wuſnali, ſdychuje jich najwjazy po njebjeſkim powětrje a po ßwětle wěczźnoſcźe. A tola ßo huſto ani tam po duchowneho njepóſczele, hdźež jeho khory wutrobnje lubuje.

Ale czeho dla niz? Sso boja, ſo mohł pſchikhad duchowneho khoreho naſtróżecź a njeměrneho ſczinicź, ſo mohł ßebi myßlicź, ſo k kónzej dźe. Po tajkim duchowny ßo tak rjez ſa ßmjertneho ptaczka wobhlada, runje kaž by ßmjercź ßobu pſchinjeßł abo ßmjercź pſchipowjedał. Kak huſto, hdyž ſ ludźimi pola jich czełow ſtejiſch a ßo praſcheſch, czeho dla njejßu niczo wo ſkhorjenju prajili, wotmolwjenje doſtanjeſch: „My ßebi njemyßlachmy, ſo je hižo tak ſlě!“ Po tajkim hakle, hdyž je tak ſlě, hdyž ßu ßo myßle ſhubiłe, hakle potom, hdyž duſchowpaſtyŕ niczo wjazy czinicź njemóże, ßo po njeho ſczele; runje kaž jo w woßadźe H. ſ lěkarjom czinjachu.

So móże duſchowpaſtyŕ, hdyž ma wutrobu na prawym blaku, temu khoremu huſto najwjetſche wokſchewjenje pſchinjeſcź, jich mało wěri. Tak ſtejach ſe żonu ſ dobreho „měſchczańſkeho ſchtanta“ pſchi czěle jejneho muža. Wón běſche pſches dołhi, bolostny doł czerpjenjow pſcheńcź dyrbjał. — Ja pak niczo wo tym njewjedźach, ſo je tón muž, kotrehož ja a kotryž mje lubowaſche, khory a nětko wudowje kuſk porokowach, ſo njeběſche po mnje póßłała. Wona mi ruku tłóczeſche a praji: „Njeczińcźe ßebi żaneje ſtaroſcźe; mój chzemoj ßebi tak myßlicź, kaž by jo wużiwał!“ (t. r. Boźe wotkaſanje).

Ale kak pſchińdźe, ſo ßebi huſto myßla, ſo mohł duchowny khoremu bojoſcź naczinicź. Je dha evangelijon, kotrež duſchowpaſtyŕ nieße, powjeſcź wo ßmjercźi? Njeje to wjele bóle powjeſcź wo wěczźnym żiwjenju? Abo pſchińdźe duchowny, ſo by khoremu prajił, ſo bjes nadźije khory leži?

Móże wſchak bycź, ſo ßo tón bok druhdy pſchejara khutnje wuſběhuje. To pak je khoremu, kaž by ßmjertny ſwón ſwonił. Pſchi khorołožu nießmje ßo też ſabycź rěczecź w nadźiji, kotruž je Bóh czerpjenju ſa położazeho jandźela pſchidał. A bjes nadźije by wjele khoroſczow ſnjeſcź njebyło. Bjes dwěla też nadźija huſto k wuſtrowjenju ßylnje ßobu pomha. Teho dla też póſnajemy, ſo lěkarjo tu móz teje nadźije poßylnjuja. A rjenje by było, hdy bychu w wſchitkich kruchach tak wot pſchiwuſnych khorych podpjerani byli, kaž w tym. Bohužel pak je wěrno, ſo jara huſto lěkarjo a pſchiwuſni w tym kruchu pſchewjele czinja; ja praju, ſo ſ wotpohladom njewěrnoſcź powjedaja. To ßo njedyrbjało ſtacź a też bycź njetrjebało, ſo by ßo nadźija żiwa ſdźeržała.

Tak też duſchowpaſtyŕ to powołanje nima poßoł ßmjercźe bycź. Wjele bóle wón w tym ßwoje powołanje pyta khoreho ſ ſaczuczu měra dowjeſcź. Wón pyta myßle khoreho na druhe polo pſchenjeſcź, wot ſwonkowneho a czělneho na ſnutſkowne a duchowne wuſtrowjenje. Po tajkim na to, ſchtož je ſa wſchitkich człowjekow nuſne, k czemuž pak ßo khoremu woßebje kraßna ſkładnoſcź poſkiczi. Jeſußowe praſchenje: „Chzeſch ty wuſtrowjeny bycź?“ je najrjeńſchi teſt. Khory je na prawym puczu k ſbożu, hdyž ßo rosßudźi ßwojeho ſbóżnika zyle ſapſchimnycź a to póſnacź, wuſnacź a wotpołożicź, ſchtož je jeho hacź dotal ſe ſadźěwanjom było.

Je tak daloko, potom móżemy też dalſcheje khoroſcźe dla ſměrom bycź. Potom rěka: „Ssmy my żiwi, dha ßmy temu Knjeſej żiwi; wumrjemy, dha wumrjemy temu Knjeſej. Teho dla njech ßmy żiwi abo njech wumrjemy, ßmy my teho Knjeſa.“ To je měr.

Duž ſ krótka: Derje by było, hdy bychu druſy wěrjazy kſcheſczijenjo ßwoje duſchowpaſtyŕſtwo pſchi khorołožach wopokaſali a hdźež to njeje, ſo by ßo bórſy po duchowneho póßłało a hdyž to pſchiwuſni ßami njeczinja, maja ßo wot druhich napominacź, ſo żadyn luby njeby bjes żiweho troſchta evangelija wumrjeł.

(Pokraczowanje.)

Jeſußowe czerpjenje.

Hłóß: Jeſuß moja nadźija.

Jeſußowe czerpjenje
Mi nětk k żohnowanju dźěła,
Wutroba nětk nutrnje
Ssebi troſchtny khěrluſch ſpěwa,
Khryſta kſchiž ßmjercź, boloſcź wſchu,
Duſchu czini wjeßelu.

Żana wina, żana ſłóſcź
Mi wjaz' ßwědomnje njekußa,
Bożej' hnady mam ja doſcź,
Wutroba nětk jemu ßłuſcha:
Khryſtußowa droha krej
Mi nětk pſchińdźe k wużitkej.

Mam czaß ßwojoh' żiwjenja
Też we hubjenſtwach ßo bědźicź,
Tola żane czerpjenja
Njeßmědźa mje wot njoh' dźěłicź:
Rany, kſchiž, ßmjercź Jeſußa
We nuſy mje troſchtuja.

Srudny wſchak ja dyrbju bycź
Dla tych wſchelkich hrěchow mojich,
Tola pak też wjeß'le měcź
Sa wodacźe hrěchow ßwojich:
Khryſta żałoſcź, Khryſta krej
Czini mje pſched ßudom frej.

Hela, ßmjercź ßo pſchißahaj,
So chzeſch wěry grunt mi rubicź;
Sswět a czert mje pſcheſczěhaj,
Tola chzu ja wjeß'le prajicź:
Njepſcheczel njech njemdry je,
Khryſta kſchiž mje pſchikryje.

Hdyž mam junu wumrjecź ja,
Ssmjercź mje tola njem'że późrjecź,
Duž chzu połny wěry ja
Pod Jeſußa kſchižom wumrjecź;
Khryſta ßmjercź a matra wſcha
K żiwjenju mi dopomha.

E. H.

Ssón w ßukni.

Wudowa muža w wěſtym dowěrjenju na hnadu Bożu w Khryſtußu ſemrjeteho, myßleſche ßebi też, ſo je wěrjaza kſcheſczijanka; wona pak chzyſche ßama pſches ßwoju ſaßłużbu ſbóżna bycź.

Tak minychu ßo lěta a wona ßo njemóżeſche k wěſtoſczi hnady pſcheczíſchczecź. Duž ßmili ßo tón Knjes nad njej, ſo by ju pſches ßón k prawemu póſnaczu dowjedł. Jej ßo w khoroſczi dźijeſche, ſo dyrbi ßo na kwaß woblekacź a duž pſched khamor ſtupi, ſo by ßebi jenu ßuknju wubrała. Ale wona njemóżeſche żanu ßwojich ßuknjow trjebacź: prěnja do procha rospadźe, druha běſche rostorhana a tſecźa běſche wſcha maſana. Tam wona nětko ſtejeſche w wulkej tyſchnoſczi, pſchetož na kwaß dyrbjeſche pſchińcź. Duž nahle pſches powětr něſchto ſchwórczeſche a pſched njej wißaſche ßuknja wot najczíſczíſcheje, najrjeńſcheje běłeje żidy a ßłowa ßo ßłyſchecź dachu: „Ta je wuczíſczena pſches krej a pſches ſaßłużbu Jeſom Khryſta!“ W wutrobnym wjeßelu tak nahle ſe ſtaroſczow wutorhana bycź, wona wotuczi a nětko do czim wjetſcheho wjeßela pſches tamne ßłowa pſchińdźe. Nětko běſche ßo jej na

jene dobo rosjaßniło, na koho ma ßo spuschczecz a so k schtantej hnady ßłuscha. W pschichodnej nozy hižo domoj k Jesußej sańdźe.

Podaj ßo Jesußej!

Jesußej ja duschu dam,
Jesuß je tež we mni žiwy,
Jesußa nětk lubo mam,
Jesußej ßo podam zyły,
Jesuß budźe pomhacz mi,
Jesuß mój troscht jeniczki.

Jesuß hrěchi wodawa,
Jesuß tež nětk hlada na mnje,
Jesuß hnadu podawa,
Jesuß chze bycz w ßmjercži ja mnje,
Jesuß so mnu sjednany:
Jesu, polny hnady ßy.

Jesußa běch wopuschcził,
Jesußa ßym sazpił jara,
Jesuß je mje swjeßelił,
Jesuß ßo nětk sa mnje stara;
Jesuß moja wulka czesez,
Jesuß chze mje k njebju wjesez.

Jesußej běch k wobstorźbje,
Jesußa měcz njechach lubo,
Jesuß rěczi lubosnje,
Jesuß je najwjetsche kublo:
Jesuß miły wostanje,
Jesuß spuschczi khostanje.

Jesußej ßo dowěrju,
Jesußej mój dźak ja dawam,
Jesuß shoji czwilu wschu,
Na Jesußa ßwěru hladam,
K Jesußej mam nadźiju,
Jesußa ja njepuschczu.

E. H.

Wobhończe ßo w pißmje,

pschetož wam ßo sda, so macze wěczne žiwjenje w nim; a to ßame je, kiž wote mnje ßwědczi.

Sittal Persal běsche Chinesa, kiž běsche w Surinam žiwy a płaczesche sa sdźěłaneho muža; wjedźesche cziste žiwjenje a dźěłasche pilnje. Jenož pschecziwo evangelijej ßo njepschecželszy sadźerżesche, a jako mißionar F. jeho namołwjesche, so by ßo tola kschescźijan sezinił, wotmolwi roshorjeny: „Ja jedyn kschescźijan? Schto ßebi myßlisch! To ßo nihdy na nihdy njestanje. Njewěsch, so je mój nan měschnik; kak mohł jeho ßyn Boham njeßwěrny bycz!“

Mißionar da jemu nowy testament. „Wsmi tute knihi a czitaj w nich, potom czin, kaž ßo tebi spodoba“, dźesche k njemu.

Wot teho czaßa ßem bu Sittal husto pschi czitanju darjenych knihow wot mißionara trjecheny; haj wón ßam wschelake praschenja na mißionara stajesche, kiž wobßwědczachu, so je srosymjenjom czitasche. Lědy běsche ßo jene lěto minyło, dha ßo Sittal k kschczeńskemu roswuczowanju samołwjesche a bu kedźbliwy wuczomz. Jeho stara macz, kotraž běsche tež w Surinam žiwa, jeho husto proschesche: „Moje dźěczo, njenaczin mi a twojemu nanej tu hańbu, so k kschescźijanstwu pschistupisch“, ale wón kóždy krócz wotmolwi: „Maczi, ja hinak njemóžu.“

Skónczinje běsche dołho woczakany a horzo požadany dźeń, na kotrymž dyrbjesche Sittal ßwjatu kschczenizu dostacz, pschischoł; w běłej drascze ßedźesche se ßo ßwěczazymaj woczomaj a s wjeßełym wobliczom w zyrkwiczzy na wschitke praschenja s wjeßełoszu wotmołwjejo. Jako běsche ßwjatoczinosez nimo, pschińdźe Sittal, kiž běsche nětko mjeno Lazaruß dostał, k mißionarej a dźesche k njemu: „Ja ßo Bohu dźakuju, so je mi wulku hnadu spožcził, so ßym nětko kschczeny; nětko chzu jeniczzy jemu ßłužicz. Czitajo a pytajo w twojich, mi darjenych knihow, ßym wěstosez dostał, so je jenož jedyn wěrny Bóh a so chze Jesuß Khrystuß naß wumóz wot wschitkich hrěchow, dźenßa rano, jako ßo kschczeńsku drastu wobleczech, pschińdźe moja macz hischcze junkrócz ke mni, padźe na kolena a mje nanajwutrobnischo proschesche: „Moje dźěczo, moje dźěczo, njedaj ßo kschczicz, njeczin mi tu hanibu“. Czežke bědźenje ßym ßo bědźił, ale Bóh je mi pomhał. „Ja dyrbju, maczi“, ßym jej wotmolwił, „a nětko ßym kschescźijan; temu Knjesej budź wěczinje sa to dźak.“ Lazaruß je pilny, ßwěrny ßłužobnik Jesom Khrysta, kiž njewustawajo w jeho winizy dźěła.

Něschto k rospominanju.

Khudy semjan běsche pola ßwojeho krala do ßłužby stupił, s tej nadźiju, so ßebi wjele pjenjes nahromadźi; wón ßebi tež wodnjo a w nozy na niczo druhe njemyßlesche, khiba na to, kak by ßo wobohacził. Duž kral k njemu praji:

„Ty ßy duschny człowjek, ale hladaj ßo nahrabnoscze, pschetož pjenjezna luboscz je korjeń wscheho sleho.“

„I czeho dla?“ tamny wotmolwi, „wschako ßo praji, „pjenjesy wobknjeza ßwět“; duž njemóže tež człowjek jich dosez měcz.“

Kral dźesche: „Ja chzu tebi něschto pschikasacz, a jeli so to moje dla czinisch, chzu tebje bohateho muža sezinicz.“

Tón semjan ßo prasche sche, schto by to było.

Kral dźesche: „Ty dyrbisch jene lěto kóždy krócz tam hicz, hdźez ßłyschisch, so žadyn człowjek w mrěczu leži, dyrbisch pschihladowacz, kak ma ßo wón pschi ßwojim skónczenju a mi powjedacz, dale mjenujzy, hdyž budźe to lěto nimo, dyrbisch mi ßlubicz, so ženje w ßwjatym pißmje njeczitasch ani ßo njemodlisch, ani kemschi njepońdźesch, — sa to chzu tebje bohateho muža sezinicz.“

Semjan běsche s tym rad spokojom. Jako pak běsche lěto nimo, wón saßo k kralej pschińdźe a praji: „Knjeze, ja ßym czinił, kaž sezе wy pschikasał a chzu wam dale rad ßłužicz — bohaty muž pak na to waschnje bycz nochzu!

Wón běsche pschi ßmjertnych ložach dopósnał, so je człowjek hubjeny a shubjeny, kotryž njeje czerpał se žiwego žórła Božeho ßłowa a ßwoju wutrobu hotował na tón poßledni czežki pucz. Wón pak běsche tež wuhojeny wot ßwojeje pjenjeznje luboszce, pschetož pschi ßmjertnych ložach bohaczkow běsche jemu husto dosez pósnacze pschischło, so žadyn ßwoje pjenjesy a kublo s tuteho ßwěta ßobu wsacz njemóže — a so je jenož tón wopravdźe bohaty, kiž je bohaty w Bosy.

Lubi Sserbja! njesabudźmy na próstwu na khěžorstwowy ßejm, so by nasche wěrowanje saßo ßwoju czesez w naschim kschescźijanskim stacze dostało. Kak ma ßo próstwa napißacz, je ßo w poßlednim czißle nascheho „Pomhaj Bóh“ wosjewiło. Kaž ßym s erta sapóßłanza na khěžorstwowym ßejmje ßłyschał, ßu wuhlady sa pschiwsacze nascheho namjeta dobre, ale wyschnosez hischcze tak prawje njecha a wona chze a dyrbi ßłyschecz, hacz je to tež wola luda. Potom wěscze rad do teho swoli. A dyrbjał nasch ßerbski lud mjes tymi njebycz, kotžiž sa czesez nascheje kschescźijanskeje zyrkwje wustupja? Duž hibajmy ßo! Napißajcze te próstwy a podpißajcze ßo w prawje wulkej liczbje! Ja rad te próstwy, hdyž ßo mi pósczelu, do Barlina wobstaram. Próstwy pak ßu zyle nusne, so by nascha wěz wuspěcha měła!

J. Gólez, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacz. **Na schtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 pn.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólez w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiezischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 13
29. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Palmarum.

Phil. 2, 5. „Kóždy bjes wami budź teje myßle, jako Khrystuß Jesuß tež běsche."

Lěpscheho ßłowa njeje pschi sastupje do cźicheho tydźenja, hacź tele prěnje ßłowa epistole na njedźelu Palmarum. A kak rjenje dostawa tole napominanje w bliskosczi cźicheho pjatka ßwoje rosßwětlaze wułoženje a ßwoju wulku móz! Haj tajka myßl, kajkuź ju cźerpjazy, mrějazy Khrystuß wopokasa, je sa nasch cźaß, sa naß wschitkich nusna. Tole podacźe do Božeje wole, tale njenastróženosczź pschecźiwo njepschecźelskim mozam, tale njebojasliwosczź psched ßwětnymi ßudnikami, sjednocźena s njebjeskej sczerpliwosczu, haj tale sczerpliwosczź a cźicha myßl, tole ßmilenje s jeho njepschecźelemi, tale starosczź sa tych ßwojich, tale kralowska hnada se schacharjom, tole dobycźerske wěrypołne bědźenje — njeje to wschitko Khrystußowa myßl a móżesch ty to ßłyschecź abo cźitacź, bjes teho, so by wot teho snutskownje sapschimnjeny był? A tola pschi tym wschěm jene hischcźe mjenowane njeje ta wutrobna poniżnosczź, kotruź japoschtoł woßebje w wotroczkowskim stalcźe, w ßamoponiżenju a w poßłuschnosczi hacź do ßmjercźe ßo ßwěcźicź widźi. Wón, kotryź njechasche knježicź, ale chzysche ßłużicź, kotryź ženje ßwoju cźesczź, ale Božu cźesczź pytasche, kotryź wo kralowsku krónu njerodźesche, so by ßebi cźernjojtu krónu wuswolił, kotryź, rodźeny w hródźi, kschiżej ßwojemu ßmjertnemu łožu bycź da. — Wón móżesche prajicź: „Nawukńcźe wote mnje, pschetoź ja ßym cźicheje myßle a s wutrobu poniżny."

Sawěrnje, schtó měł jow wjazy wuknycź dyźli my, dokelź je nascha myßl cźiscźe hinascha hacź myßl kschiżowaneho? Kak mało poniżnoscźe bjes cźłowjekami! Město teho, so bychu ßo poniżowali, chzedźa ßo ßami powyschicź. Cźłowjekojo chzedźa wjazy bycź hacź ßu, woni chzedźa něschto psched ßwětom płacźicź. So chzedźa ßo ßami ßebi lubicź, so cźesczź pytaja psched ßwětom, so ßo ßami khwala — to tola žana poniżnosczź njeje, ale hordosczź. Jow leźi wulka schkoda nascheho cźaßa w naschim domjazym, kaź tež w zyrkwinskim a sjawnym žiwjenju; ale pschecźiwo tutej schkodźe je jedyn wuhojazy ßrědk, mjenujzy hdyź ßo nasch lud wróczi k Jesußowej myßli. -

Kóždy budź teje myßle, kaź wón! Duź dha, wy wulzy, cźińcźe sapocźatk a dźerżcźe ßo dele k niskim, potom tež njebudźa cźi małi wjazy tak sa wulkimi wězami stacź! Wy cźerpjazy a srudni, njescźe wasche horjo s poniżnym podacźom, ale tež wy wjeßeli a sbożowni, njekhwalcźe ßo wascheho sboża! Wy sabłudźeni a wot wschelakeho pschestupjenja pschekhwatani, njestejcźe napschecźiwo temu sacźucźu haniby, ale tež wy pobożni, njemyßlcźe ßebi, so scźe wjele lěpschi hacź drusy a njewažcźe ßwoje poczinki pschewyßoko. Kóždy — kajkehožkuliž schtanta, staroby, rodu wón je, budź teje myßle, jako tón Knjes. Njepłacźi to młodosczi, kotraź ßo rad naduwa a tola jenoź w poniżnosczi a poßłuschnosczi k hódnosczi wotroscźe? Njepłacźi to woßebje wam, wy pacźerske dźěcźi, kotreź dźenßa psched wołtar Boži stupicźe, so by wam ßo sapißało do wutroby: Kóždy budź teje myßle, kaź wasch

Knjes Jesuß? Njepłaczi to nam wschitkim, kóždemu w jeho schtancze a powołanju, so bychmy njedźiwajo na khwalbu a czescz, ßwěru a czische czinili, schtož je nam poruczene? Sswěrne dopjelnjenje ßwojeje pschißłuschnoscze hacz do ßmjercze, ßwěrne prózowanje sa ßwojich ßobuczłowjekow mějesche Khrystuß sa nadawk ßwojeho žiwjenja. Czińmy po nim a njestejmy sa žanej druhej krónu, khiba sa tej, kotraž ponižnoszczi ßłuscha!

Pschi khorołožu.

Po F.

II.

Ty a twój duchowny.

Něschto mam hischcze na wutrobje — mjenujzy to, so bychu czi khori a jich pschiwusni nam w duschowpastyrstwje pomhali. So bych to rosjaßnił, mam wobschěrnischo tu wěz wukładowacz.

Ja ßo husto prascham, hacz tez woßadni ßebi rosjaßnja, kak jara czežke je duchownske powołanje. Ja praju, kak czežko je sa duchowneho pschezo duchownje wustupowacz a niz do swonkowneho skutkowanja sapadnycz. Psched krótkim ßebi pscheliczich, so běch ßo sa dzeń něhdze 10 krócz s czischcze wschelakimi ludźimi modlił, — domach w domjazej Božej ßłužbje, w nabożinskej wuczbje, pschi czělnym prědowanju, pschi khorołožach atd. 10 krócz. Ja ßo pschi ßamym nastróžich. Myßla ßebi lubi czitarjo, so je lóhko dzeßacz krócz sa dzeń abo tez jenož schěscz krócz w wschelakich wobstejnoszczach woprawdze ßo modlicz? A nětko dyrbisch tez hewak pschezo duchownje rěczecz. Niz jenož, hdyž prědujesch a roswuczujesch, ně, tez hdyž wopyty w domach czinisch, njech je, so khorych wopytasch abo k ßlubjenju sboże pschejesch abo pschi ßmjerczi ßwoju ßobuželnoszcz wuprajisch, abo hdyž masch lohkosmyßleneho paczerskeho dzěszcza dla se starschimaj ßo rosrěczowacz atd. atd., wschudźom ßo woczakuje, so duchowny niz jenož „płaka“ s płakazymi a ßo sraduje s wjeßełymi, ale so tez duchowne ßłowo poręczi, kotrež s wutroby pschińdze a k wutrobje dze. To je zyle prawje. Duchowny dyrbi sa wschitko człowske czucziwu wutrobu měcz. A hdyž wón prjecz dze, dyrbi něschto sawostajicz, schtož myßle na wěcznoszcz sbudzene sdzerži. Haj to wschitko ßo woczakuje, runjež dyrbi tón wbohi muž w wschelakich wobstejnoszczach saßo hinak rěczecz.

O to je druhdy jara czežko, pschi tym snutskownje czischcze wěrny wostacz. Woni wschak ßu tajzy, kotsiž móža pschezo někotre pobožne ßłowa k lěpschemu dacz, kaž je trěbne. Ja jim to njesawidźu. Najwjazy pak budze so mnu psches jene, hdyž ja praju, so mi bojoszcz, so mohł pschi wschitkim duchownym rěczenju duchownski njebycz a po tajkim hrajkacz, husto do stysknjweho pota czěri.

To ma tola něschto prawe sa ßebje (hdyž wschak móže ßo tez wschelake napschecziwo prajicz), hdyž maja duchowni w wschelakich krajinach tez ratarstwo a tak dzěl ßwojeho czaßa s njeduchownskimi myßlemi pschecziwja. Na kraju ßo to hodźi, so ßo duchowny na to abo druhe pódla složi. Sso powjeda, so je pobožny muž ßwjateho japoschtoła Jana wopytał. Wón běsche woczakował, so jeho pschi modlenju nadeńdze. Schto pak dyrbjesche wohladacz? Wón teho wuczobnika, kotryž běsche pschi Jesußowej wutrobje ležał, pschi tym nadeńdze — so pólnu kokosch skludźesche. Tutón duch, kotryž běsche kaž žadyn druhi w najßwjeczischim Božim snaty, mějesche potrěbnoszcz, ßo se ßwětnym rospróschenjom rospróschicz. To ja derje rosumju. A hdyž ßo tole woprawdze stało njeje, wěrne tola je.

Teho dla tez njeßmědźa woßadni krucze ßudźicz, hdyž ma duchowny ßwoju luboszcz k hudźbje a k wuměłstwu, abo hdyž pjerinu plahuje abo hdyž ma sahrodu a róže rad abo schtožkuliž je.

Hdyž ßo to wschitko prawje wopomni, tez temu, kotryž człowske wutroby snaje, dźiwno bycz njemóže, hdyž ja praju, so tez woprawdze wěrjazy a snutskownje žiwy duchowny pschezo wot spočatka praweje radoszcze nima, s druhimi ßo modlicz. Woßebje pola khorych dyrbisch ßo wysche teho bojecz, so jim modlitwu nanusujesch a so ßy jim ßam s njej wobczežny. Ja wusnaju, so móžu ßo husto czežko k temu rosßudźicz, ßo khoreho woprascheczz: „Chzemoj ßo hromadze modlicz?“ K temu tola ßłuschataj, hdyž dyrbi to woprawdze hromadze modlene bycz, dwaj, mjenujzy khory a duschowpastyr. A hdyž ßo khory tez ßłaby, haj ßamo hdyž ßo małowěrny sacżuwa, so by ßo ßobu modlił, je doszcz, hdy by jenož chzył, hdy by jeno po tym sdychował. Sso modlicz chzycz je hižo modlenje.

Nětko pschińdze, schtož chzu prajicz: khory a na jeho měszcze pschiwusni dyrbjeli duchowneho proßycz, s nim ßo modlicz. W někotrych domach ßym nadeschoł, so bychu, hdyž bych ßo k khorołožu ßydnył, hnydom blibliju pódla mje na blido położili. Bohužel je tajkich domow mało. Ale kak wobsbožaze je tuto czische a tola mózne napominanje, s Božeje studniczki troschta podawacz! A kak lóhko móžesch ßwoje czitanje w bibliji s modlitwu skónczicz! Potom trjeba njeje, so woßebita próstwa k modlenju pschińdze.

Ssnano ßu bjes czitarjemi tajzy, kotsiž maja tole rosrěczowanje sa czischcze njenusne. Woni njerosymja, so ßo telko wo tym powjeda, hacz a kak duchowny pschi khorołožu rěczi abo mjelczi. Czi pak, kotsiž wjedźa, schto k woßadnemu žiwjenju ßłuscha, hinak myßla. Woni ßu so mnu psches jene, so je nusne, ßo wo tym dokładnje rosrěczowacz. Skónczinje wschak ma ta wěz sa kóždeho wulku ważnoszcz. Wbohi bratr, kotryž khory leži a duchowneje pomozy potrjeba, rěka dzenßa Schołta abo Wiczas; jutsje abo sa jutsischim pak, abo wěszcze w ßwojim czaßu ßy ty tón muž abo ta žona. A potom je ta wěz khutna.

Wěszcze je doszcz tajkich, kotsiž móža wo tym powjedacz, so je jim shromadna modlitwa w khoroszczi dźiwne wokschewjenje była. Ale woßebje kajki bójski, njebjeski, njerostorhnjeny swjask swjasa ßo mjes wutrobomaj duschowpastyrja a khoreho! Kak husto ßu mi khori a jich pschiwusni po modlitwje prajili: „O, knjes duchowny, czeho dla njejszcze to hižo prjedy czinił?“ Ja ßebi tón porok rad lubicz dach a rosßudźich ßo, so njecham dale tajki wobmyßleny w tym bycz. Ale pschi tym pschedewsaczu husto saßo do stareje wopaczności sapadnych. A to ßo lubym sastojnskim bratram kaž tez mi, dale tak pónďze, hdyž woßadni nam k pomzy njejßu, so naß na někajke waschnje nawabja, ßo modlicz. Czinja-li to, potom ßo kraßnje to ßłowo teho sbóżnika dopjelni: „Hdźež staj dwaj abo tsjo shromadźeni w mojim mjenje, tam ßym ja ßrjedźa bjes nimi. Potom směje tez woprawjenje ßwoju ważnoszcz a snutskownu wěrnoszcz. Nětko husto rěka: „Ja proschu, pójcze khětsje; tón abo tamny je jara khory; wón chze hischcze woprawjeny bycz.“ W wjele padach wo khoroszczi teho woßadneho niczo ßłyschał njejßy; ßnano jeho ani njesnajesch. Nětko dyrbisch jeho khětsje woprawjecz. Hdyž tam sastupisch, ßo tebi do wucha schepze: „Knjes duchowny, wy jo tola zyle s krótka czinicze? Khory je ßłaby, so by dołho poßłuchacz mohł!“ — Je to ßwjata wjeczeř? Kak je to zyle hinak, hdyž to žadanje pschi czichim duschowpastyrskim dzěle we wutrobje wotuczi!

O lubi czitarjo! Mnohe dyrbi pola naß lěpsche bycz. Ale to móže jenož lěpsche bycz w naschich woßadach, hdyž „duchowni“ a „lajojo“ (czi, kiž duchowni njejßu) snutskownje a swonkownje hromadźe dzěłaja. Ja ßym ßebi k ßwojemu roskładowanju khorołožo wuswolił, dokelž je wone tajki ważny a zuni dypk. Tak ßylnje drje duchownemu pschi žanym druhim skutkowanju wutroba njekłapa, kaž pschi wopytowanju khorych. Na wschitko druhe móžesch ßo pschihotowacz a ßebi ßwoje ßłowa wuswolicz. Pschi tym pak pschi wopytanju khorych rěcze njeje. Wón dyrbi do myßlow khoreho nuts myßlicz, wón dyrbi wo nim rěczecz, wo jeho nadźijach a stysknoszczach, wo jeho wěrje a dwělowanju. A k temu je woßebita hibałoszcz ducha nusna — so njebychu wschitke ßłowa podarmo byłe.

Pschihotowacz ßo na tajki wopyt njemóžesch, khiba so Boha wo hnadu a prawu mudroszcz proßysch. Pobožny Konrad Rieger by pschezo prajił, hdy by ßebi, so by do woßady schoł, ßwoju měschnisku ßuknju wobleki, wótsje te japoschtołske ßłowa prajił: „Wobleczczze ßo jako czi wuswoleni Boži, ßwjeczi a lubi wutrobnu ßmilnoszcz, dobroczíwoszcz, ponižnoszcz, czichomnoszcz sczerpliwoszcz.“ (Kol. 3, 12). Wón wjedźesche, so je wobleczenje měschniskeje ßuknje prósna wěz, hdyž ßo wón snutskownje „wutrobnu ßmilnoszcz“ wobleczze. A to njedyrbjeli jenož duchowni, ale wschitzy czi myßlicz, kotsiž chzedźa czerpjazeho bratra wopytacz.

Tak ßym lubym czitarjam kusk nuts pohladacz dał do czežkoty duchowneho powołanja. A wěszcze ßebi kóždy dobry kschesczijan s teho to napominanje wosmje, so ma duchownemu w jeho czežkim połowanju pschi khorołožach k pomozy bycz.

Na cźichi pjatk.

Hłóß: Po krótkim bědźenju.

Mój Jesuß mrje, o duscha khwataj,
Pój, chzemoj hicź na Golgatha!
Pod jeho kschižom ßylsy płakaj,
Wón ßwojej wocźi sańdźela;
Tón, kiž mi prěni wodych da,
Nětk ßwoju duschu wudycha.

Kak je mi, hdyž ja na njoh' hladam,
Joh' widźu wumrjecź woprawdźi,
Dha pod joh' kschižom dele padam
A modlo rjeknu pschi ßebi:
Jesu, psches twoju ßmjercź a krej
Cźiń mje wot mojich hrěchow frej!

Kak sblědnykej stej jeho hubi!
Wón ßwoju hłowu pokhili,
Wscha rjanoscź s woblicźa ßo shubi,
Joh' ert nětk zyle woněmi;
Wón morwy je, duch k Wótzej dźe,
Nětk dokonjane wschitko je.

Ach ja a moje wulke hrěchi,
Te wschitke na tym wina ßu,
Ja s nimi pschezo mějach ßměchi,
Nětk s hromadami na mnje du:
Te Jesuß mi prjecź wschitke wsa,
Psches ßmjercź mje s Wótzom wujedna.

Mój Jesu, twoje krwawne rany
Njech k žiwjenju mi sawdawk ßu,
Na twój bok, kiž je roskałany,
Njech moju hłowu położu,
Dha smeju měr w wutrobi,
Hdyž ßmjercź ßo ke mni pschibliži.

Ta krej, kiž s twojich ranow kapa,
Njech mi we ßmjercźi balsam je;
Hdyž sa mnje twoja luboscź ßapa,
Dha moja duscha njewumrje,
Hacź runje cźěło rospadnje,
Ta duscha žiwa wostanje.

Tak wopomnju ja s nowa nětko,
Mój Jesu, twoje cźerpjenje,
Haj, ty ßy sa mnje cźinił wschitko,
Duž ja cźi ßlubju dźakownje:
Nětk chzu ßo hrěchow wostajicź
A s tobu wěcźnje žiwy bycź.

E. H.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnoscź.

I.

Pschewodź mje, luby cźitarjo, w duchu do Sawojardskeho kraja. Mózne hory posběhuja ßo tam k njebju; nahe ale tež s lěßom porosczene skały pschewodźuja tam drohi a doły, a jenož tam a ßem jara porědko wohladasch troschku polka, a na nim rědku rožku abo ßnadne běrnowe selo. Khuda a srudna krajina je tuta Sawojardska semja, khudźi ßu tež wobydlerjo. W tutej horatej krajinje chzemy ßo podacź do městaczka R. Haßy ßu wuske a cźmowe. Nimale na kónzu městaczka nadeńdźemy nisku khěźku. Sda ßo, so je k skale pschilěpjena, kotraž ßo sady a wysche njeje posběhuje. Khěźka je se ßłomu kryta; wětstk je kryw rostorhał, tak so deschcźik do tsěchi moka a so ßo někotra kapka deschcźa ßamo hacź do niskeje jstwiczki sabłudźi. Wyßoka worjeschina rospscheścźěra ßwoje hałosy nad khěźku, pruhi rańscheho ßłónza posłoczuja khěźzyne woknjeschka, a wonjenje kwětkow s mólczkeje, lědma tsi łóhcźe dołheje sahrody dobywaja ßo psches woknjeschka do niskeje, khudo-wuhotowaneje jstwiczki. Tu ßedźi na stólczku sa blidom pschi scźěnje, kotrež ßo se sałožadłom k scźěnje pschipowjeßnycź hodźi, muž. Jeho seßmudźene a smorźczene mjeswoczo ßwědczi wo tym, so je jeho w žiwjenju wschelake podeschło. Wón je runje naprawu shotowił, kotraž ma nadawk, tamne mólczke, schěre skocźatka skónzowacź, kotrež cźłowjekam cźasto mnohu schkodu nacźinja. Myschaze paßliczki to ßu. Mjes tym, so je spytuje a pschehladuje, hacź je tež wscho w rjedźe na nich, wot wonka hłóß ßwojeho najmłódscheho ßynka saßłyschi.

„Nano, nano!“ wołasche dwanacźelětny hólczez, s wulkej wjeßełoscźu do jstwy sastupiwschi. „List wot Josefa, listynoscheř je mi jón dał.“

„To drje tola móžno njeje!“ praji nan.

„Ju, ju, jeho ruku snaju; tajkele S wón pische, hdyž wón nasche mjeno Sardo pische“, dźesche hólczez, nanej list pschepodawschi.

„Haj, haj, to je wot Josefa; dźi khětsje po macź, so wona tež ßłyschi, schto wón pische.“

Hólczez dźěsche won po macź, kotraž tam na skale płokasche. Wona ßebi khětsje ruzy wótrě, jako ßłyschesche, so je Josef pißał, a do jstwy khwatasche.

„Pój, macźi, chzemy ßłyschecź, schto Josef pische“, dźesche nan a sapocźa cźitacź:

„Mojej najlubschej starschej! Ach, kak daloko, kak daloko ßym tola wot Waju prjecź. Ale kóžde ranje, hdyž wotzucźu, a wjecźor, hdyž ßo do łoža lehnu, pomyßlu ßebi na Waju a wuspěwam modlitwu sa Waju. Ach, mi je ßo tak jara po Wamaj stysłało, a hdyž ßo mi tak wo Wamaj doma dźijesche, a hdyž s Wami sa blidom ßedźach a potom na ranje, hdyž se spanja wotzucźich, wuhladach, so je to jenož rjany ßón, chzych ßo druhdy wróczicź a k Wam domoj pschińcź.“

„Wbohi kadliczka!“ dźesche nan; macź pak ßebi ßylsyczku se schórzuchom s woczow wótrě.

Nan cźitasche dale:

„Tola njemějtaj starosczе wo mnje, mojej lubaj! Bóh je mi stajnje pomhał a dobrocźiwi ludźo ßu ßo nade mnu ßmilili. Dlěźschi cźaß běch w Franzowskej, kaž je Wam snate. Potom dźěch najprjedy do Straßburga. Tu chzych ßo sa cźrijecźeßarja pschistajicź. Tola njemóžach žaneho pschihódneho města namakacź, teho dla cźehnjech s nawucźenym bobakom (bobu, popjelnizu) dale do Němzow. Nětkole ßym hižo zyły měßaz w Frankobrodźe nad Majnom, a mi ßo tu zyle derje wjedźe. Tola pomyßlcźe ßebi, ßym nětkole ßasařski wucźobnik! Pola ßwojeho mischtra dostanu jědź, a wjecźor pokasuju cźasto bobaka a nahromadźu ßebi takle někotry pjenjes. Wy budźecźe widźecź, so hischcźe ras bohaty ßo domoj wróczu. Tak dołho budźcźe Bohu porucźeni. Wasch Josef.“

„Bohu budź dźak! praji nan, list prjecź położiwschi. A macź duzy won wupraji: „Pěkny Josef; hdy by ßo jemu tola derje zosało w zusym ßwěcźe!“ — „Ach, nano“, dźesche mały Anton, Josefowy list wot nana ßebi k wobhladanju wuproßywschi, „hdy bych ja tola Josef był. Tón móže ßebi tak wjele rjaneho wob- hladacź!“

„Ně wschak, mój lubuschko“, dźesche stary, „tebje prjecź nje- puschcźu. Mi by ßo seschło, jako něhdy staremu Jakubej, njeměł ani Josefa ani Benjamina.“

W tym ßamym cźaßu wulěsy druhe dźěczo s někajkeho kucźika wo jstwje. To běsche wbohe njebožatko, so mohła ßo cźi wutroba puknycź, hdyž je wohlada. Schija běsche tołsta, hłowa straschnje wulka, wocźi běschtej mutnej a blědej a mjeswoczo běsche někak na žołt. S nim běsche ßo tejle ßwójbje ßurowa cźwila napołožiła. Hacź runjež běsche tele stworjeńczko duchownje jara ßłabe, dha běsche wone tola někak srosumiło, schto běsche bratr pißał a bórbotasche stajnje: „Ssasař, cźornak, cźornak, njecham jeho ani wohladacź!“

Nan pschi tym jenož cźežko sdychny, tykny list do saka a sapocźa saßo dźěłacź. Wone dźěsche jemu nětkole trójzy lěpje wot rukow, dokelž wjedźesche, so njetrjeba jeho ßyn nusy cźerpjecź w zusbje.

(Pokracźowanje.)

List stareho Mateja Klaudija na jeho ßyna Jana.

K wopomnjenju sa nasche lube pacźerske dźěcźi na dnju jich konfirmazije.

Ssléboro a sloto ja nimam; ale schtož ja mam, ja tebi dam.

Luby Jano!

Cźaß ßo bliži, so dyrbju tón pucź hicź, s kotrehož ßo nichtó njewróczi. Ja tebje ßobu wsacź njemóžu: tebje na ßwěcźe wostaju, na kotrymž dobra rada njenusna njeje.

Nichtó wot maczěrneho žiwota mudry njeje; czaß a nashonjenje wuczitaj a huno wuczišczitej.

Ja ßym ßwět dlěje widžał hacž ty. Wschitko njeje sloto, schtož ßo błyschczi; a ja ßym někotru hwěsdu s njebjeß panycz a někotry kij, na kotryž ßo sepjerachu, ßo rossłamacz widžał. Duž chzu tebi radu dacz a tebi prajicz, schtož ßym pósnał a schtož je mje czaß nawucził.

Niczo wulke njeje, schtož dobre njeje a niczo wěrne njeje, schtož njewobsteji.

Człowjek tudy domach njeje.

Wschitke wězy wokoło njeho ßu zusej mozy a woli podczißnjene; wón je ßam ßebi dowěrjeny a ßwoje žiwjenje w ßwojej rnzy njeße.

Njedaj ßebi narěczecz, so mohł ßebi radžicz a ßam ßwój puczinacz.

Tutón ßwět je sa człowjeka pschemały, a njewidomny wón njewidži ani njesnaje.

Měj ßo sa pschedobreho, so by sle czinił.

Njepowßń ßwoju wutrobu na žanu sachodnu wěz.

Wěrnosez ßo po nami njesložuje, mój luby ßyno, ale my dyrbimy ßo po njej słožowacz.

Schtož móžesch widžecz, na to hladaj a wužij ßwojej wocži; ale schtož njewidomne a wěczne nastupa, dzerž ßo Božeho słowa.

Wostań ßwěrny wěrje naschich wótzow a hidž tych, kotsiž maja wo njej prósne rěcze.

Njeboj ßo nikoho tak jara, kaž ßam ßebje. Nutskach w naß bydli ßudnik, kotryž njejeba a na kotrehož hłoßu je nam wjazy ležane hacž na pschihłoßowanju zyłeho ßwěta a jeho mudrosczе. Rossßudž ßo, ßyno, so pschecziwo jeho hłoßej njeczinisch; a schtožkuliž ßebi wumyßlisch a wotmyßlisch, praschej ßo teho hłoßa najprjedy wo radu. Wón najprjedy jenož czische rěczi a schepze kaž njewinowate dzěczo; tola hdyž ty jeho njewinnu czescisch, sapočnje wótsischo rěczecz.

Wukń rad wot druhich a hdzež ßo wo mudrosczi, człowiskim sbožu, ßwětle ßwobodnosczi, dobrych poczinkach atd. powjeda, ßwěru poßłuchaj. Tola njewěř s lohka; pschetož wschitke mróczałki wody nimaja. Ludzo husto myßla, so maja prawu wěz, hdyž móža wo něczim powjedacz a wo tym powjedaja. Tak pak njeje, ßyno. Teho dla prawu wěz nimasch, hdyž móžesch wo njej powjedacz a wo njej powjedasch. Sstowa ßu ßame ßłowa; hdzež tak lohko a spěschnje won sjědza, měj kedzbu; pschetož konje, kotrež maja wós s dobrymi czežkimi wězami sady ßo, pomału stupaja.

Hdzež je hara na haßy, khwataj nimo.

Hdyž tebje schtó mudrosez nawuczicz, pohladaj jemu do wobliczа. Hordzi-li ßo pschezo hischcze a hdy by runje ßławny człowjek był, wostaj jeho. Schtož schtó nima, to dacz njemóže. A tón ßwobodny njeje, kotrež chze czinicz dyrbi. A tón njeje mudry, kotryž ßebi myßli, so něschto wě; ale tón je mudry, kotryž je ßwoju njewědomnosez pósnał a je wot hordosczе wuhojeny.

Hdyž je tebi wo mudrosez czinicz, pytaj ju a niz to ßwoje; słamaj ßwoju wolu a czakaj sczérpliwje na to, schtož budze.

Njewucz druhich, doniž ßam wuczeny njejßy.

Dzerž na wěrnosez, kaž jara móžesch a daj ßo jeje dla směrom hidzicz; tola wopomń, so twoja wěz wěrnosczе wěz njeje a hladaj ßo, so njebyschtej ßo směschałej; hewak masch ty ßwoju msdu prjecz.

Czińń dobre ßam sa ßo a njestaraj ßo, schto s teho budze.

Staraj ßo sa ßwoje czěło, tola niz tak, kaž twoja duscha bywa.

Poßłuchaj wyschnosez a wostaj to druhim, pschecziwo njej ßo sběhacz.

Budź sprawny pschecziwo kóždemu; tola njedowěr ßo lohko.

Njeměschej ßo do zusych wězow; ale te ßwoje czińń pilnje.

Njelischez ßo s nikim a njekedzbuj na lischczérske ßłowa!

Czescz kóždeho po jeho schtancze.

Njebudź nikomu niczo winojty; tola stuń wschitkim napschecziwo, jako bychu twoji wěriczeljo byli.

Njenaczińń nikomu schědźiwe włoßy; tola hdyž prawje czinisch, nimasch ßo wo włoßy staracz.

Pomhaj a dawaj rady hdyž masch, a njenaduwaj ßo teho dla!

Njepraj wschitko, schtož wěsch; ale wopomń pschezo, schtož prajisch.

Njeßydaj hdzež wußměwzy ßydaja; pschetož woni ßu najhubjeńschi bje wschěmi stworjenjemi.

Niz pobožuje czinjazych, ale pobožnych ludzi czescz a sa nimi khodź. Człowjek, kotryž ma prawu bohabojasnosez w wutrobje, je kaž ßłónczko, kotrež ßwěczi a hrěje, hdyž tež njerěczi.

Czińń, schtož je msdy hódne, a nježadaj ßebi žaneje.

Měj stajnje dobre w myßli.

Hdyž ßym wumrjeł, troschtuj ßo a njebudź srudny.

Budź maczeri k pomozy a czescz ju, kaž dołho budze žiwa, a daj ju pódla mje wukhowacz.

A myßl ßebi wschědnje na wumrjeczе a žiwjenje, hacž by jo namakał a budź wjeßełeje myßle; a njeńdź se ßwěta, prjedy hacž njejßy ßwoju lubosez k Khrystußej psches něschto sjawnje wobßwědcził.

Twój ßwěrny nan.

Jesuß sa mnje woprowany.

Hłóß: Jesußa ja njepuschczu.

Jesu, Boże jehnjatko,
Ty ßo woprowasche sa mnje,
S wutrobu czi podam ßo,
So by sbóžnosez pschinjeßł na mnje,
Lubosez tebje wabjesche,
Schtož ty sa mnje czinjesche.

Ach schto ßym ja sapočzał,
So ßym telko sleho czinił,
Duschu s czěłom womasał,
Se ßwětom ßym derje měnił;
O to helske njesboże
Hižo na mnje czakasche.

Nastróżany wschitkón běch,
Hdyž ßej myßlicz poczach na to,
So ta słósez a wschitkón hrěch
Ssmjercz mi budze pschinjesez sa to;
Jesuß duž ßo sa mnje da,
Se ßmjercze mi wupomha.

Gethsemane městno je,
Hdzež ßo sa mnje modlicz dzěsche,
Wótza sa mnje proschesche,
Krwawny pót ßo pocził běsche,
Sa mój hrěch ßo bědzesche,
W duchu sa mnje czérpjesche.

O tež wopomń wutroba:
K czělnym bolosczam nětk dzěsche
Tam na horu Golgatha,
Wotßudzeny k ßmjercži běsche,
Czežki kschiž na ramjenju
Njeße k ßwojom' czérpjenju.

Luby Jesu, to ßy ty
Czinił sa mnje wacžku khudu,
So krej sa mnje pschelał ßy,
Wutorhnył mje czežkom' ßudu,
Mi ßy kraßnje dopomhał,
Boha so mnu wujednał.

Czeho dla dha dyrbjała
Rudzicz ßo nětk moja duscha?
Sbóžnosez je mi hotowa,
Jesußej nětk wona ßłuscha;
Wón ju wjedze do njebja,
To je moja nadzija.

E. H.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyschinje dostacz. Na schtwórcz lěta płaczi wón 40 np., jenotliwe czißła ßo po 4 pn. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdze.
Czischez a naklad Ssmolerjez knihiezischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 14
5. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Szerbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczeńu w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 nw.

Jutry!

Jesuß moja nadźija.

Hdyž ßo psches wjeß srudny pohrjebny cźah hiba, schto ßu te synki, kotrež nam do wucha klincza? Synki snateho khěrluscha, kotryž pschi kaschczach a rowach najtroschtnischo k nam rěczi a kotrehož synki nam jutrowny měr, jutrowny troscht a nadźiju do wutroby podawaja. To je tón khěrlusch:

„Jesuß moja nadźija
A mój sbóżnik, tón je żiwy,
To wě moja wutroba,
Teho dla ßym prawje cźiły,
Tak ta dołha ßmjertna nóz
Na mni nima żanu móz."

W tutuj schtuczży mamy my hromadźe, schtož je nam nusne, so bychmy wjeßele jutry ßwjeczili:

1. Jutrownu powjescź: Jesuß, moja nadźija, a mój sbóżnik tón je żiwy. Schtó by njesnał jutrownu historiju, kotraž naschu wutrobu pschezo saßo hnuje, tu historiju wo żarowazych żónskich, kiž ßo rano sahe k rowej teho wumożnika won podachu. Jich wěra běsche wscha khabłaza, jich nadźija wscha slemjena, ale jich luboscź jim wupadnyła njeběsche. Jim drje ta staroscź teho cźeżkeho kamjenja dla na wutrobu padźe — tola dźicźe jeno, wy żony, stroschtuje dale, njedajcźe ßo staroscźi satraschicź. Runje ßłónczko skhadźa; wy hischcźe wjazy wohladacźe hacź to, so budźe kamjeń wotwaleny. Wón, kotryž w rowje leżesche, wjazy njespi, row je próśdny, s rowa ßo jim napschecźiwo ßwěczi rańscha jaßnoscź wěczności a se spodźiwanjom wone jutrownu powjescź saßłyscha: Wy pytacźe Jesußa, teho kschižowaneho. Wón je horjestanył a njeje tudy. — So bychmy tu jutrownu powjescź ßłyscheli a s tym prěnju krocźel k wjeßełym jutram pokrocźili, trjebamy wotewrjenej wocźi a wuschi. Ty trjebasch jenož ßobu hicź s Knjesowej woßadu, kotraž do Bożeho doma cźehnje. Pschetož schtož nam swony se wschěch Božich domow pschiwołaja, schtož nam prědarjo se wschěch klětkow pschipowjedaja, schtož woßady w ßwojich khěrluschach spěwaja, haj schtož też wotucźaze nalěcźo nam prěduje — to je powjescź wo tym, kiž je ßmjercź pschewinył a żiwjenje a njesachodnoscź na ßwětło pschinjeßł. Jesuß, moja nadźija a mój sbóżnik, tón je żiwy. — Niz jenož tamnym żarowazym żónskim, ale też mnohim nětcźischim poßłucharjam na jutrownym ßwjedźenju hischcźe wjele pobrachuje, so bychu hnydom ßwoju wutrobu jutrownemu wjeßelu wotewrili. To drje ßo na jutrownu powjescź poßłucha, ale tola wěra pobrachuje. So by k wjeßełym jutram dóschło, pschezo hischcźe to ßłowo Domaschej wot teho sbóżnika prajene płacźi: Njebudź njewěrjazy, ale budź wěrjazy.

2. Jutrownu wěru w tej schtuczży namakamy. To wě moja wutroba. Ja wěm, so mój sbóżnik żiwy je. Kak dóńdźesch k tutej wěstoscźi, k temu pscheßwědczenju wo żiwjenju teho horjestanjeneho? Pytaj w ßwjatym pißmje!

W nim namakasch teho žiweho. Na pschikład stuź w naléczu junkrócz do léßa. Hdy by ty chzył dwělowacz, so je naléczo, pohladaj na rosczenje a sakczěwanje wschudzom, s ptaczatkow spěwanja tebi napscheczíwo klinczi: Naléczo je wotucziło. Schtó mohł to hischcze dwělowacz. Tak sastuź też do ßwjateho pißma — s wěschczenjow, se sczenjow, se synkow psalmow a rěczow japoschtołow ßłyschisch, so je wón žiwy, tón horjestanjeny, a czim bóle ßo w tych knihach rosesnajesch, czim wjetscha bywa twoja wěstoscz — ja wěm, so mój wumožnik žiwy je. — Ale njestuź jenož do ßwjateho kraja Božeho ßłowa, pój nuts do ßwjatnizy jeho wěrjazeje woßady se ßwědczenjow prědarjow a se žiwjenja a wumrjecza muži Božich, s khěrluschow wěrjazych, wot dupy, wot wołtarja, se sakramentow tebi napscheczíwo klinczi: Wón je žiwy — a czim bóle ßo tam domjazy czujesch, czim bóle ßo wschitko dwělowanje shubi pschet tej wěstoszu — ja wěm, sa mój wumožnik žiwy je. Ale — ßnano tola hischcze wěricz njemóžesch — potom je hischcze jena rada: Wotucz, kiž ty spisch a stawaj wot morwych — wuńdź ßam se ßwojeho rowa, njech je to s hłubiny staroszcze a horja, abo s rowa hrěcha a hordoszcze — a jutrowne ßłónczko ßo tebi ßwěczi, so budzesch w jeho ßwětle czíszcze druhi wjeßeły człowjek. Tak ßo k jutrownej powjeszczi jutrowna wěra stowarschi a k woběmaj

3. jutrowny měr: Teho dla ßym prawje czíły; tak ta dołha ßmjertna nóz na mni nima žanu móz. Kajkažkuliž wina naß czíschczi, kajkežkuliž pschestupjenje nasche ßwědomnje czwiluje, měr budź s wami, strowi naß tón horjestanjeny a nam wodacze, wujednanje, měr s Bohom pschinjeße. Kajkažkuliž nusa nam staroszcze naczini, kajkežkuliž ßylsy nasche wóczko płacze — Khrystuß chze nasch troscht bycz, teho ßo wschitzy wjeßelmy. Njedyrbjał ja teho dla smèrom bycz, schtožkuliž móže mi žiwjenje dacz a wsacz, smèrom bycz myßlo ßam na poßlednju hodzinku? Myßle na ßmjercz — komu njepschińdu pschi minjenju naschich lubych! A schtó móhł prěcz, so ßu tele myßle khètro hórke a bolostne, doniž ßo njepschemènja do myßlow žiwjenja, doniž do nascheje srudoby a bojoszcze něschto wot teho „Halleluja" jutrowneho ßwjedzenja nuts njeklinczi. Horjestacz, haj horjestacz budu ja, Halleluja!

Jutrowna nadźija.

„Wocžiń wokna, Ida, bórsy jutrowne swony s noweje zyrkwiczki saswonja, ja chzu je rad ßłyschecz!" Tak praji starscha žona, kiž spróżna na ßwojim stólzu ßedzesche. Dzowka po maczérnej woli czinjesche a wokno tak powoczini, so njemóžesche wótry wětsik starej maczeri bjeswoczi ducz. Wona jej pschi tym do woblicza hladasche, kotrež běsche s měrom k woknu wobroczene, kaž by wona něschto widzała a tola wona niczo njewidzesche; ßwětłoscz woczi bě ßo shubiła. Schtóž do teho woblicza pohlada, njepósna wjazy na nim žiwy pohlad prjedawscheho czaßa; pschetož žadyn swonkowny saczíschcz ßo wjazy s woczomaj do dusche nuts njedobywasche. Se ßamymaj wuschomaj ßlepa sapschija, schto ßo wokoło njeje sta. Jaßne módre njebjo wot różojteho błyschczenja ßo khowazeho ßłónczka pschekraßnjene, hladasche na czichu wjesku. Duž prěnje synki swonow saklinczachu; pschezo móznischo a jaßnischo klinczachu a won psches rjane naléczo wołachu: „Jutry!" „Tón Knjes je woprawdźe horjestanył" wutrobam pschipowjedachu. Czísche ßo Ida k maczeri ßyny a ju sa ruku pschimny. Wona hnuta widzesche, kak ßo ßylsa s błukeho wóczka ronjesche. „Ty ßebi na ßotry myßlisch?" ßo wona bojasliwa praschesche.

„Haj, ja ßebi na nasche rowy myßlu. Pjecz rowow ja mam, kotrež mi lubych khowaja; dwaj staj zyle blisko, druhe daloko. Ale ja chzych jutrowne swony ßłyschecz, so bychu moje myßle ßo posběhnyłe wysche procha, so bychu moju duschu wotwjasałe wot myßlow na wumrjecze a shubjenje, so bych ßo s rowa swjeßeliła nad wěstoszu, so ßu woni žiwi. O Bohu budź dźak, so je naß s nowa porodźił na žiwu nadźiju psches to horjestacźo Jesom Khrysta wot morwych! Schto bych ja była bjes teje nadźije? Ja njebych troschta namakała w ßwojej srudobje; ale nětko ja wěm, so jich saßo wohladam a saßo směju we wěčnym žiwjenju. A sa to ßo jemu dźakuju, kotryž nam prjedy dźěsche psches row k kraßnoszi." Na to wona mjelczesche a jejny duch ßo do sańdźenych czaßow poda.

Psched wjele lětami běsche wona wjeßoła macz była. Jej k bokej stejesche czerstwy, mudry mandźelski, kotryž s wobhladniwoszu a rosomom wjedźesche, kak ßo wobßedźeństwo s žohnowanym dźěłom pschisporja. Pjecz kčějazych dźowkow wonaj mějeschtaj a wonaj s radoszu na nje hladaschtaj. Jena po druhej starschiski dom wopuschczi, so by sa lubym ßwojeje wutroby do ßwjateho mandźelstwa schła. Najprjedy najstarscha Klara prejcz czehnjesche. Wona bu ßwěrna macz lubowanych dźěczi. Sa njej dźěsche tsecza ßotra do teho ßameho doma, dokelž ßo se ßwojeho ßwakowym towarschom w pschekupstwje woženi. Druha dźowka Marja ßo s dobrym a pilnym wuczerjom ßlubi. Tón pak chzysche najprjedy hischcze na universicze studowacz. Doniž ßwoje studije njeskónczi, chzyschtaj woczakacz. Też Lejna starschiski dom wopuschczi s rjanej nadźiju, so budźe sbožowna s wuswolenym ßwojeje wutroby. Bohu žel ßo jejna nadźija njedopjelni, wona dyrbjesche starschiski dom s nusu a staroszu měnicz. Ida wosta maczérny jeniczki troscht. Czělne czerpjenje ju domach dźerżesche. Marja, kotraž běsche jako njewjesta hischcze doma, dosta czerpjenje do jeneje nohi: Lěkarjo ßebi žadachu, so dyrbi ßo noha wotrěsacz. Podarmo běsche žałoszenje nawoženje, podarmo ßylsy starscheju. S měrom ßo podda. Pschi operaziji wona wumrje.

A kaž Bóh tón Knjes swjadnjenje a sakczěwanje, žiwjenje a wumrjecze hromadźe kładźe, tak wón te druhe tsi ßotry sa ßobu wotwoła — wschitke w porodnej nusy. Kóždа hromadku dźěczi sawostaji. Macz ßo hischcze na prěnjej srudobje troschtowała njeběsche, jako druha a tsecza pschińdźe. — Skónczinje dyrbjesche hischcze lubeho mandźelskeho khowacz; to běsche rowow doszcz. Jako ßo jedyn pschichodny ßyn po druhim s nowa woženi, ju to s nowa bolesche. Schtož tuta maczérna wutroba czujesche, móže ßebi kóždy myßlicz, kotryž je tajku srudobu nashonił.

A tola wichor jejnu ßylnu duschu njeporasy. Płakacz njeje skorżicz; boloszcz saczucz njeje morkotacz. Wona płakasche, ale wona ßo ponižowasche. Wona widźesche teho Knjesa, kotryž jej tych lubych do rowa położi, a na tych rowach tón kschiž. Tón Knjes běsche jej te dźěczi wsał, niz so by jej boloszcz naczinił, ale so by jim lěpschi dźěl dał, jich domoj wsał do wěčnueje sbóżnoszce. Twjerdźe ßo jejna duscha teho ßlubjenja dźerżesche: „Hdyž powyscheny budu wot semje, poczahnu ja wschitkich k ßebi."

Jako Bóh jej hischcze to nowe pruhowanje napołoži a jej ßwětłoszcz woczow wsa, bu psches skutkowanje ßwjateho ducha jejne snutskowne wóczko czim jaßnische. Czim wěszczischo běsche wona se ßwojimi myßlemi w njewidomnym ßwěcze žiwa a ßo na tón czaß wjeßelesche, hdźež teho Knjesa w jeho kraßnoszi wohlada. Jejna duscha hladasche psches czaßnoszcz a wona wěstu nadźiju sa sbóżnu wěstoszcz wsa. Teho dla chzysche też jutrowne swony swonicz ßłyschecz. Wone dyrbjachu jejnu nadźiju poßylnicz a wobtwjerdźicz. Sbožownje ßo ßmějkotajo wona ßwěru poßłuchasche, kak wone pomału wuklinczachu. Potom wona twjerdźe Idźinu ruku tłóczesche a praji: „Ty ßy mi wostała a jenož hischcze mału khwilku pola tebje wostanu. A potom: Bóh njeje Bóh morwych, ale žiwych; pschetož jemu ßu woni wschitzy žiwi."

To jutrowne ßłónczko chze nam wschitkim ßo nuts ßwěczicz do wscheje nascheje srudoby, do tych rowow naschich lubych, junu też do nascheje ßmjertneje nusy a se ßmjertneho dołha k wěčnemu žiwjenju. Wotewrmy jemu nasche wutroby na rjanym ßwjedźenju, so bychmy spěwacz móhli:

Jesuß mój Knjes žiwy je,
Ja s nim ßobu žiwy budu!

Psches jehnjo wumoženy.

Na rjanej starej zyrkwi w Werdenje je na tsěsche bjes druhimi kamjenjemi jehnjo bje wscheje druheje pychi do kamjenja wudypane. To jehnjo ma ßwoju historiju. Tam, hdźež je to jehnjo wudypane, něhdy tsěchikryjeć dźěłasche; ale tón schtryk, kotryž jeho

korb dźerżesche, ßo rostorže a wón dele padźe. Wón móżesche ſrudny kónz měcź. Delkach k temu wjele wótrych kónczkojtych kamjenjow leżesche. Tola tſěchikryjerjej ßo niczo njesta. A na kajke dźiwne waschnje bu jemu žiwjenje ſdźerżane. Bjes kamjenjemi delkach ßo jehnjo paßesche a trawiczki pytasche, kotrež pod kamjenjemi won roſcźechu. Na jehnjo wón padźe; ale wone bu pſches tón pad rosmjecźene; jehnjecźa ßmjercź jemu žiwjenje wukhowa. Hnuty to tſěchikryjeŕ pschipósna a ſ dźakownoſcźu wón to jehnjo do kamjenja wudypacź a tón kamjeń tam horje ſcźinicź da. — Srosymisch, luby cźitarjo, schto ma to dźiwne wukhowanje žiwjenja tež ſa tebje do ważnoſcźe? Snajesch tež ty tu hlubinu, do kotrejež naß hrěch storcźi, a to jehnjo, kotrež ſe ßwojim wumrjecźom je naß wukhowało, dokelž ßo ſa nasch pad moricź da? Wopomńmy to nutrnje w ßwjatym póſtnym cźaßu!

Jutry, kraßne ranje.

Hłóß: Božo, Knježe teho ßwěta.

Kraßne ranje dźenßa ßwita,
Kraßny dźeń nam ſeſkhadźa,
Jeſußa dźenß ſ rowa wita
Jeho ßyła wěrjaza;
Semja ſarži, tſchepota,
Hdyž row Jeſuß rosłama.

Dźenßa jutr'ne ßłónzo ßwěcźi,
Jutr'ne ſwony ſaklincźa,
Kſcheſcźijenjo po wſchěm ßwěcźi
Jutr'ne khěrl'ſche ſpěwaja
K cźeſcźi, k khwalbje ſbóžnika,
Wjerćha teho žiwjenja.

Jeſuß je w ßmjercźi pobył,
Tſi dny w rowje leżesche,
Na ßmjercźi a heli dobył,
Rycźeŕſzy nětk ſ rowa dźe,
S tym naß wumó wot ßmjercźe,
Dobył je nam žiwjenje.

Jeſußa krej, boloſcź, rany,
Jeho hórke wumrjecźe
Je nam wěſtoſcź, ſo my mamy
Nětko hrěchow wodacźe,
Jeho horje ſtawanje
Je nam ſawdawk ſbóžnoſcźe.

Nasche hrěchi ßu prjecź wſate,
Troſcht je w ſtyſknych wutrobach,
W njebju prawo je nam date
Pſchi tych ßwjatych jandźelach:
To wſcho Jeſuß dokonja
Pſches móz horjeſtawanja.

Nětk móżemy ſ wjeßeloſcźu
Do rowa ßo lehnycź ſpacź,
Wſchak naß Jeſuß ſ bójſkej mozu
S rowa budźe ſawołacź:
Wón, kiž horjeſtanył je
K žiwjenju naß dowjedźe.

Dźak budź tebi, Jeſom Khryſchcźe,
S rowa horje ſtanjeny;
Hdyž ßo nam na ßwěcźe ſtyſchcźe,
Wjedź naß ßwjedźeń jutrowny
Do njebja, hdźež wěcźnje my
Jutry ſ tobu ßwjecźimy.

E. H.

Mały Sawojarda
abo
Sboże pſches ſprawnoſcź.

II.

Lěto drje běſche ßo minyło, po tym, ſo běſche tónle prěni liſcźik doſchoł, a někotryžkuliž druhi běſche ſa prěnim ßlědował. Pilny a dźakowny Joſef běſche tež dyß a dyß papjerjany pjenjes do liſcźikow ſawalił, kotrež ßwojimaj ſtarſchimaj ſcźeleſche.

Něhdy pſchipołdnju ßedźachu nan a macź a jeju najmłódſchi ßyn Anton ſa blidom — khory pak leżesche we łožu — a rosrěcźowachu ßo wo Joſefje.

„Hdźe tež to nětko budźe? Kaž je w poßlednim liſcźe pißał, chzyſche dale do Barlina!“ macź dźeſche.

„Naſch Joſef ßo wſchuyźe wuſchmjata“, ſnapſchecźiwi nan, „tón njeje na hłowu dyrjeny a wě ſ ludźimi wobkhadźecź. Njedopomnitej ßo wjazy, kak je ßo tamnemu zuſemu pucźowazemu knjeſej ſpodobał, kotremuž běſche cźrije wucźeßał? Dokelž běſche Joſef tajki lubosny a dobrocźiwy pacholk, jemu zuſy ſchwarny pjenježk da.“

„Wěm, wěm“, powjedaſche macź, „a hiſchcźe widźu, kak běſche jeho tónle pucźowazy pſchekupz wobjimał, a kak wón dźeſche: „Hólcźe, tebje wosmu ßobu, tajkeho ſchwarneho pachoła móżu w ßwojej khlamaŕni trjebacź.“

„A kak je wón ſlutniwy! Pjenjesy pak, kotrež je nam póßłał, mi nimale wutrobu wobcźežuja; wón tola pſchi tym hłódny njebudźe. Chzu jemu tola pißacź, ſo njeby naß dla hłódny był.“

„Ty, mój luby Božo! Wěſch hiſchcźe, nano, kak je ßebi něhdy dórtk ſ huby wſał a kak je jón mi dacź chzył? Hižo wot młodoſcźe ßem móżesche tradacź.“

Tak powjedaſchtaj ßebi ſtarſchej hiſchcźe cźaſto wo ßwojim ßynu, kotryž běſche daloko w zuſbje, a wjeßeleſchtaj ßo pſchi tym na ſaßowidźenje.

Po dlěſchim cźaßu dóńdźe ſaßo liſt a mały kaſchcźik, kotryž běſche dźěrkaty. Se wſchěch ſtron ßebi jón ſwobhladachu a jón wotewrichu, prjedy hacź liſt pſchecźitachu. Tola to, ſchtož běſche w kaſchcźiku, wbohich ludźi naſtróži. Joſefowy bobak ßedźeſche w kaſchcźiku a hladaſche ſrudnje ſ njeho won. Nanej a macźeri běſche, jako by błyſk jeju poraſył: myßleſchtaj ßebi hnydom, ſo je ßo Joſefej někajke njeſboże ſtało. S tſchepotazej ruku wotewri nan liſcźik; tola dwaj rynczkaj hiſchcźe njewucźitawſchi, ronjachu ßo jemu ßylſy po lizomaj dele na papjeru, tak ſo macź ſawoła: „Ty, mój luby Božo! ſchto je ßo ſtało? Je khory, abo je morwy! Dha rěcź tola jenož!“

„Božo w njebjeßach, pomhaj nam naſchu ſrudobu njeſcź!“ wołaſche nan. „Naſch Joſef je morwy; poßledni wotpocźink je w zuſej ſemi namakał!“

Macź pany ſe žałoſcźenjom do womory, a hdyž běſche ſaßo k ßebi pſchiſchła, žałoſcźeſche: Mój Joſef je njebohi! Wěſcźe je na twjerdym lěhwje mjes zuſymi ludźimi ßwoju duſchu Bohu w njebjeßach poruczał, njewopłakaneho ßu jeho do kaſchcźa położili, nichtó njeje ßylſu wo njeho wupłakał, hdyž ßu jeho na najſadniſchim kucźiku na pohrjebniſchcźu khowali, a žana duſcha njebudźe modlitwu ſa njeho wuſpěwacź, jeli my to njecźinimy. Ale ſchto je jemu tola ſwadźiło? Kak dha je w liſcźe pißane?“ praſcheſche ßo macź.

„Tu je pißane“, dźeſche nan, „ſo je na cźežke ſahorjenje ſkhorił, kotrež je pola njeho pſches naſymnjenje naſtało, a ſo je hižo woßmy dźeń wumrjeł.“

„Ach, a žana macźerna ruka jeho njeje troſchtowała. Bych-li tam tola była! Hdy bych ja jeho wothladacź mohła, dha ſawěſcźe wumrjeł njeby!“

„Bohacźi ludźo ßu jeho rad měli, kaž tu pißaja. Jich dźěcźom je ſe ßwojim bobakom wjele wjeßela nacźinił, a woni ßu jeho měli jako ßyna a ßu tež lěkarja ſa njeho płacźili.“

„Ty mój luby Božo w njebjeßach, měj dźak ſa tónle troſcht! Njedaj nam tež ſabycź, ſo ßmy tymle dobrocźerjam dźak winojcźi!“

(Pokracźowanje.)

Lubi Sserbja, wojujmy ſa naſche kſcheſcźijanſke prawo!

Naſche łopjeno „Pomhaj Bóh“ pſchezo ſaßo napomina, ſo bychu lubi Sserbja muž pſchi mužu tu próſtwu na khěžorſtwowy ßejm podpißali, ſo by naſche kſcheſcźijanſke wěrowanje tež w kſcheſcźijanſkim ſtacźe ſaßo ßwoje ſtare prawo měło a doſtało, a ßlubjenaj ßo njetrjebałoj pſches ſtawnika hromadźe ſpißacź dacź. Nowy „běrgaŕſki“ ſakoń chze naſchemu wěrowanju to prawo na pſchezo wſacź, dokelž jenož ſtawniſki ſkutk ſa płacźazy pſched ſtatom pſchipósnawa. Duž dyrbimy pſchecźiwo temu poſtajenju tuteho ſakonja ſmužiwje wuſtupowacź, ſo by ßo pſcheměniło. Wjele, wjele tyßaz tajkich próſtwow je hižo wot ßwěrnych kſcheſcźijanow na khěžor-

ſtwowy ßejm dóſchło. A duž naſchi lubi Sserbja bjes dwèla ſady njewoſtanu! Pſched krótkim wſchak powjeſcž pſches němſke nowiny dźěſche, ſo je jedyn ſaſtupjeř khěžorſtwoweje wyſchnoſcže w komißiji ſa „běrgařſki“ ſakoń jenemu ſapóßłanzej wuprajił, ſo wyſchnoſcž zyły ſakoń pſchiwſacž njemóže, jeli ſo by ßo wobſamkło, ſo na zyrkwinſke wěrowanje bjes ſtawniſkeho ſkutka płacźicž. Hdyž ßo to nětko tež wupraji, to naß naſtróžicž njetrjeba. Hdyž budźa cźi ſaſtupjerjo wyſchnoſcže w ßwojim cźaßu pſched tym praſchenjom ſtacž, hacž ßo zyły ſakoń ſawjedźe abo niz, potom najſkerje hinak myßła. Ale to praſchenje, hacž ßo běrgařſki ſakoń dokonja abo niz, naß k temu wabicž njemóže, ſo bychmy ßwoje kſcheſcźijanſke cźuće a ſmyßlenje ßebi podcźiſchcźecž dali. Cźeho dla dyrbimy ßo ſtajnje pod ſrudne ßwobodoſmyßlene ſamyßły, kotrež ßu naſchemu krajej a ludej ſ njeſbožom, podcźißnycž?

Nětko je hiſchcže cźaß, tón ſmylk, kotryž je ßo 1874 pſchecźiwo woli naſcheho njeſapomniteho khěžora Wylema ſ wudacźom zivilneho ſakonja (ſe ſawjedźenjom ſtawniſtwa) cźinił, někak ſaßo dobry ſcźinicž. So bychmy to dozpili, dyrbimy wſchitko cźinicž, ſchtož ſamóžemy. A woßebje dyrbi wyſchnoſcž dokładnje póſnacž, ſo je najwjetſchi dźěl naſcheho luda ſa pſcheměnjenje nětcźiſcheho mandźelſkeho prawa, ſo by wěrowanje pſched Božim woltarjom tež ſaßo płacźaze było pſched cźłowjekami. A to móže ßo jenož ſtacž pſches wulku liczbu próſtwow ſ mnohimi podpißmami. My mamy nadźiju k naſchemu lubowanemu khěžorej, kotryž ma cźopłu wutrobu ſa ßwój lud. Hdyž tón wo nutrnych próſtwach ßwojeho luda ßłyſchi, wón wěſcže prawo ßwojeho kſcheſcźijanſkeho luda ſchkituje a tež napſchecźiwne nahlady někotrych ſaſtupjerjow wyſchnoſcže je ßwojej krutej wolu pſchewinje.

Duž, lubi Sserbja! njekomdźmy ßo; napißajmy ſcźěhowazu próſtwu, kotraž njech ßo hiſchcže junkrócž tudy ſjewi, a podpißajmy ju kóždy. Próſtwa ma ßo tak:

Dem Hohen Hauſe des Reichstages unterbreiten die unterzeichneten chriſtlich geſinnten Männer folgendes Geſuch, zu dem uns unſer Gewiſſen drängt: dem Paragraphen 1300 des neuen Bürgerlichen Geſetzbuchs hochgeneigteſt folgende Faſſung zu geben:

„Die Eheſchließung kann durch einen Standesbeamten oder durch einen Geiſtlichen geſchehen. In letzterem Falle hat der Standesbeamte nach erfolgtem Aufgebote zu beſcheinigen, daß der Eheſchließung nichts entgegenſtehe, und hat der Geiſtliche, welcher die Trauung vollzieht, dem zuſtändigen Standesamt von der erfolgten Eheſchließung innerhalb zweimal 24 Stunden amtliche Mitteilung zu machen.“

Podpißane próſtwy redaktor (Adr.: Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) a red. „Sserb. Now.“ rad dale wobſtarataj.

Pſchiſpomnjenje redaktora: W poßlednimaj tydźenjomaj ßym próſtwy ſ něhdźe 300 podpißmami do Barlina wotpóßłał a budźe mi wulka radoſcž, hiſchcže prawje wjele tajkich próſtwow wotpóßłacž móz, hdyž ßo mi wot lubych Sserbow pod adreßu Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) pſchipóſcźelu.

Sraduj ßo!

Hłóß: Puſchcže mje, puſchcže mje.

Sraduj ßo, kſcheſcźijanſtwo,
Jeſuß ſ rowa ſtanył jo,
Wón, kiž běſche w ßmjercźi pobył,
Je na ßmjercźi, heli dobył,
Halleluja, ſraduj ßo.

Wjeßele ſpěwajcže,
Khryſtej khwalbu dawajcže,
Kiž pſches ßwoju ßmjercž naß kupi,
Dźenßa mózny ſ rowa ſtupi,
Dźak a cźeſcž jom' ſpěwajcže.

Witaj k nam, drohi nam,
Stuř k nam ſ twojim troſchtom ßam,
S twojim ßłowom: „Měr budź ſ wami!“
Njech je twoja luboſcž ſ nami,
Kiž naß wjedźe k njebjeßam.

Sslónczko ty, jutrowne,
Sswěcž k nam dele do nozy,
Rosßwěcž cźěmnu ſemju jaßnje,
So cźe wohladamy kraßnje,
Jeſu horjeſtanjeny!

Nadźija, wjeßeła
W wutrobje nam naſtawa,
Naſche cźěła ſ rowa cźahnu,
Dokelž Jeſuß horje ſtany,
K njebju wěcznoh' wjeßela.

W wěcznoſcźi, w kraßnoſcźi
S Jeſußom ßmy w towařſtwi,
Tam b'dźemy pſched jandźelemi
S cźeßnej krónu krónowani
Pola Boha pſchi tróni.

Derje nam budźe tam,
Tam naß Jeſuß wodźi ßam,
S nami k žiwom' žórłu khodźi,
Naß na ſtrowu paſtwu wodźi,
Jeſuß paſtyř tu a tam,

E. H.

Něſchto k rospominanju.

Do Jeſußoweje cźernojteje króny ßu poßlednje cźernje naſcheho hřěcha dla poklateje role ſapleczene.

* * *

Pod kſchižom, kotryž naſch hřěch jemu napołoži, naſch ſbóžnik k ſemi padźe, ſo by pod kſchižom, kotryž jeho luboſcž nam napołoži, naß k njebjeßam cźahnył.

* * *

Hanjenje póhanow temu Knjeſej cźernojtu krónu na hłowu, hidźenje jeho luda ju do wutroby cźiſchcźeſche.

* * *

Jeſußowa lacźnoſcž moju lacźnoſcž ſtaji. Moja lacźnoſcž jeho lacźnoſcž ſtaji.

* * *

Wón je žiwy.

Hdy by Luther ſ cźaßami ſrudny był, by ßo wón ſtajnje na tym ßłowje troſchtował: Wón je žiwy. Huſto by wón tele ßłowa ſ krydu pſched ßo na blido napißał; haj ßamo na durje a ſcźěny by wón napißał: „Wón je žiwy! Wón je žiwy!“ Jako ßo jeho jedyn dźeń praſchachu, ſchto chže ſ tym prajicž, wón wotmolwi: „Jeſuß je žiwy a hdy by wón žiwy njebył, njebych ßebi žadał, hodźinki hiſchcže žiwy woſtacž. Ale dokelž je wón žiwy, budźemy my tež žiwi pſches njeho, kaž wón ßam praji: Ja ßym žiwy a wy budźecže tež žiwi.

* * *

Wěra do Khryſtuſza a do njeßmjertnoſcže.

Wulzy mudry muž naſcheho lětſtotka, Schleiermacher, kiž běſche wucźby wſchitkich ſtarych mudrych pſcheſtudował, njemóžeſche pſchi rowje ßwojeho jenicźkeho ßyna w žanym tajkim mudrym wułoženju troſcht namakacž, derje pak w móznym ßłowje teho Knjeſa: „Wótcže, ja ‚chžu ſo hdźež ty ßy, bychu tež cźi pola mje byli, kotrychž mi dał ßy!“ (Jan. 17, 24) a w troſchtowazym ßłowje jeho wucźobnika: „Sjewiło ßo hiſchcže njeje, ſchto my budźemy. My pak wěmy, hdyž ßo ſjewicž budźe, ſo my jemu podobni budźemy; pſchetož my jeho widźecž budźemy, kaž wón je.“ „Troſchtowany pſches to wěſte ßłubjenje“, tak praji wón, „woſpjetuju ja, tež mojeho ßyna njeßmjertne žiwjenje na to ſtožujo, ſ wutrobu to ſtare, ßwjate ßłowo: „Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wſał, mjeno teho Knjeſa budź khwalene!“ (Hiob. 1, 21.) — Wěra do Khryſtuſza, do teho wěcźnje žiweho, teho pſchewinjerja ßmjercže a fěrſchty žiwjenja dawa nam ßama wěſtoſcž naſcheje njeßmjertnoſcž. W towařſtwje ſ nim je nam pſchichodne žiwjenje wěcźna ſbóžnoſcž, bjes njeho ßama cźwila.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku; ßoburedaktoraj: farař Hencźka w Wochoſach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiſchcž a nakład Ssmolerjez knihiežiſchcźćrnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 15
12. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Szerbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Quasimodogeniti.

Jutrowny postrow teho horjestanjeneho.

Luk. 24, 36.: Jako woni pak wot teho rěczachu, stejesche Jesuß ßam ßrjedźa bjes nimi, a dźesche k nim: Měr budź ſ wami!

My pschińdźemy wot rjaneho jutrowneho ßwjedźenja a stejimy nětko w tym wjeßełym czaßu tych schtyrzyczi dnjow, kotrež tón horjestanjeny hischcze na semi khodźesche do ßwojeho k njebju stpicza. A duž je wěscze na prawym měscze, hdyž w tym czaßu ßłowo ßebi rospominamy, kotrež je nasch sbóżnik po ßwojim horjestaczu rěczał. Tajke ßłowo je nasch dźenßnischi text: Měr budź ſ wami!

Měr budź ſ wami! To ßłowo je to prěnje, kotrež jeho shromadźeni wuczomnizy ſ jeho rta ßłyscha, to je jutrowny postrow, ſ kotrymž jich strowi. Wěscze wschak běsche wón tole ßłowo husto wuprajił. To dźě běsche wschědny postrow w Jsraelu, kaž pola naß: Pomhaj Bóh! a w tych tsjoch lětach, kotrež běchu ſ nim hromadźe, ßu wěscze jeho wuczomnizy tón postrow husto ſ jeho rta ßłyscheli. A człowjek móże něschto husto prajicz a wone móże tola w woßebitej hodźinje ßwoju woßebitu ważnoscz dostacz, a na tym jutrownym wjeczoru je tón postrow wěscze ßwój woßebity synk a móz měł. Měr — njejßmy my na jutrownym ßwjedźenju spěwali: „Bohu budź dźak, kiž nam to dobycze dawa pſches nascheho Knjesa Jesom Khrysta!"

Sczěhwk dobycza je tola měr. A njejßu to hižo profetojo wěschczili, kiž běchu tola dźěczi stareho ßluba, so chze tón Knjes nowy ßlub měra ſ tymi ßwojimi sczinicz? A njejßu japoschtoljo to prědowali, so budźe wschitko pſches njeho wujednane ſ tym, so wón měr sczini pſches ßwoju krej na kschiżu? Po prawom, moji lubi, běsche hakle po jutrach měr. Prjedy běsche to strowjenje ßame pschecze było, ßamo hdyž, kaž w Bożej nozy, ſ jandźelskeho rta pschińdźe, nětko pak, hdyž je tón sbóżnik wěczne wujednanje dokonjał, hněw Boži směrował a móz hrěcha slemił se ßwojej ßmjerczu a se ßwojim horjestaczom — nětko je měr ßo woprawdźite kubło sczinił a kohož Khrystuß strowi, teho wón njestrowi, kaž ßwět strowi, temu wón da, schtož ßebi żada. Teho dla japoschtoł Khrystußa ßameho nasch měr mjenuje. Teho dla khwalimy my jeho jako nascheho měrneho fěrschtu, dokelž je wón te kubło ßwětej dobył a ßwojim wuczomnikam wudźělił.

Měr budź ſ wami! K ßwojim wuczomnikam wón to praji, kotsiž ßu se staroszu a bojoszu pſched mozy ßwěta, kotryž je pschecziwo nim, durje sesamkali. Wjeßełych chze jich wón ſ tym sczinicz, so pósnaja, so wón njeje w ßmjerczi wostał, ale żiwy ſ rowa stanył, tón ryczeř a knjes, kotryž nad ßwojimi njepschecželemi dobywa. Wjeßełych chze jich wón sczinicz, so je jeho skutk, k kotremuž je wón do ßwěta pschischoł, po Bożej radźe dokonjany. A hdyž ßu bjes nami wutroby, kotrež hischcze ßwojich hrěchow dla tschepotaja, kotrež jich wot Bożeje ßmilnoscze a hnady dźěla — ßo tež hischcze boja, schto ſ nich w czaßnoszczi a wěcznoszczi budźe — ßo tež hischcze staraja, kak móhli ßwětej a mozy hrěcha napschecziwo

stacź — woni dyrbja pósnacź, so je tu měr. Jesuß je tu winu njeßł, kotraž na naschej duschi ležesche. Měr budź s wami! Žiwy sbóžnik je na ßwěcźe, kotryž chze w naß wojowacź, dobycź nad słym, a pod jeho pschikrycźom steja cźi wumoženi teho wěscźi, so wón jich psches hrěch a nusu, psches ßwět a njepscheczelstwo, psches žiwjenje a wumrjecźe do ßwojich njebjeßow, k wěcźnemu měrej, powjedźe. Měr budź s wami! O so by tón hnadypolny jutrowny postrow nuts klinczał do wscheje cźěmnoscźe, pod kotrejž ßo wutroba njenusnje cźwiluje! So by tebje namakał, kiž ty dwěluješch, hacź je twój hrěch woprawdźe wodaty! So by ßo do tebje nuts dobył, kiž ßy ty w ßwojej wutrobje bojasny a njemózny, hacź wottyknjeny kónz dozpijesch! So by tebje sapschimnył, kiž ty w horju a srudobje w njeměrnej staroscźi ßo cźwilujesch! So by wón zyły kscheścźijanski ßwět wjeßeły jutrowny ßwět scźinił, kotryž wótsje wusnaje:

Nětk wulki měr je bjes kónza,
Wscha skórźba kónz je wsała.

Cźeho dla dyrbi ßo to hischcźe pschecź, hdyž je telko jutrownych ßwjedźenjow w tyßazkrócźnych hłoßach ßwětej pschipowjedało, hdyž ßu runje saßo jutry žiwy měr wukhwalile? Ach, tón Knjes, kotryž ma na wschitke praschenja wotmolwjenje, je tež na nje wotmolwjenje hižo dał, hdyž wón k tymaj wucźomnikomaj na pucźu do Emmaußa praji: „O wy hłupeje a lěnjeje wutroby wěricź temu wschemu, schtož profetojo ßu rěcźeli.“ Wón je tón měr pschinjeßł. Ale hlaj, wón tón krócź njepraji: „Tón měr ja wam dawam.“ To je tola jenož postrowjenje, kotrež wón ßwojim wucźomnikam skicźi: „Měr budź s wami!“ Wón jim jón pscheje. Pschetož wot cźłowjekow tola wotwißuje, hacź chzedźa bracź, schtož chze jim dacź, hacź chzedźa khutnje a woprawdźe njeměrne dwělowanje ßwojeje wutroby a staroscźe pohrjebacź w tej wěrje, so je jich wón se ßwojej krwju s Bohom wujednał a jich wótzowskeje luboscźe ßwojeho Wótza wěstych scźinił; — hacź chzedźa te spytowanja pschewinycź, hdyž druhe myßle w nich ßo hibaja a ßo njehodźa wot nich pschewinycź dacź. Ale tak je. Jich wjele myßli, so budźe nětko stajny, ßłódki měr w jich wutrobje, kaž by wutroba hrěschna njewostała, jich wjele ßebi myßli, so pschezo k wjetschemu měrej dźe, kaž njebychmy w ßwěcźe žiwi byli, kotryž w słym leži. Ně, mój kscheścźijano, na to pschińdźe, kak bjerjesch. Tón Knjes tebi wobej ruzy połnej měra podawa: Bjer! Cźim wjazy bjerjesch, cźim wjazy masch; cźim huscźischo bjerjesch, cźim dlěje masch. Wobhladaj moje dla to pschecźe sa pschikasnju: „Měr budź s wami!“ Ale cźiń po tej pschikasni!

Abo dyrbjało něschto druhe wina bycź? Njenusne njeje, so nasch text ßo sapocźnje: „Jako woni pak wot teho rěcźochu.“ Wot cźeho? Nó, wot teho, schtož běsche ßo cźichi pjatk a jutrowniczku stało, wot wschitkich dźiwow, kotrež bě mała woßadka wucźomnikow wohladała. Wěßo jenož tym wucźomnikam teho Knjesa, kiž do jeho luboscźe ßo podadźa a ßu w njej žiwi, ßo dar jeho ßmilnoscźe dostanje. Kohož myßle ßo na druhe wězy wobrocźa, hacź na Knjesowu hnadu, schtóž seńsku pomoz prěnju, seńske sboże pschede wschěm ßebi wot njeho žada, jeho njewohlada. Ale hdźež wutroba woprawdźe wo tym wschěm powjeda, schtož je Boža luboscź na kschižu a psches kschiž sa naß cźiniła, temu tež ta hodźina pschińdźe, hdźež do cźěmnoscźe jeho wutroby tón Knjes sastupi a k njemu praji: „Měr budź s tobu!“ a hdźež pschi jeho jutrownym strowjenju jutry pschińdu, so ma wobsbožena wutroba jeho, so je jemu žiwa a jeho khwali. Ach, so bychu bórsy pola naß wschitkich jutry byłe! Hamjeń.

Mały Sawojarda
abo
Sboże psches sprawnoscź.
II.

Mjes tym, so běsche ßo wscho tole podało, schtož we wschej ßwojej hórkoscźi žane pjero wopißacź njemóže, hrajesche ßebi najmłódschi ßynk Anton se ßylsojtymaj wocźomaj s bobakom. „Hlej jenož, nano“, dźesche wón, „bobak je tajki srudny, kaž by wjedźał, so je wón póßelnik ßmjercźe!“

Ale poßłuchaj, Antonje, schto cźile ludźo dale pißaju! Josef je na ßwojim ßmjertnym łožu husto na domisnu spominał, je hischcźe poßledni dźeń pacźerje sa naß wuspěwał“, — a nan móžesche wschón hnuty lědma dale cźitacź — wón je tež porucźił, so dyrbi jeho najmłódschi bratr bobaka dostacź, a so by ßo wón jemu hnydom póßłał, jeli so wón wumrje. Hischcźe na jeho ßmjertne łožo ßu jemu te lubosne swěrjatko pschinjescź dyrbjeli, a wón je ßo s nim roszohnował.“

„Chzu tež bobaka derje pěstonicź, nano, a potom dyrbi tež ßwoje kumschty cźinicź. Dha budźe ßo Josef hischcźe w njebjeßach wjeßelicź“, bajesche Anton.

Ach, kak rady byschtaj srudźenaj starschej tamne khore dźěcźo ßmjercźi pschewostajili, kotrež ßo wjazy wuhojicź njehodźesche. Schto móžesche semja temu skicźicź? Tola Boże pucźe ßu dźiwne a njewußlědźomne. Khore dźěcźo, tónle kschiž starscheju, wosta žiwe, a najstarschi ßyn, kotryž běsche jeju nadźija, dyrbjesche wumrjecź.

Pschichodnu njedźelu běschtaj w woßadnej zyrkwiczźy dwaj cźłowjekaj, kotrajž ßo dołho modleschtaj. To běschtaj žarowazy nan a žarowaza macź.

III.

Schtwórcź lěta po tamnej srudźazej powjescźi běsche ßo minyło. Tehdy ßedźesche nascha ßwójba njedźelu popołdnju w ßwojej sahrodzy. Sady sahrody pluskotasche rěcźka s wyßokeje skały dele. Sskónczko ßwěcźesche s módreho njebja. Hacź runjež běsche wscha pschiroda jenož rjanoscź a wjeßele, běchu tola naschi tsjo, nan, macź a ßyn srudni. Pschewodźenje pschińdźe nimo. S pomałkej krocźelu dźěsche kschižnoscheć prědku, potom pschińdźe kaschcź, wot scheścźoch muži njeßeny, a potom pschińdźechu srudni sawostajeni a drusy pschewodźerjo.

„To je Rudi“, powjedachu, „kotryž je se skały panył. Chzysche rědne róžiczki schcźipacź a pschi tym je do skałobisny panył a tam hłoda wumrjeł.“

„Wbohej starschej!“ měnjesche nan. A sawěscźe běsche bjes dźiwa, so ßo wschitzy w sahrodzy na staru srudobu dopominachu.

„Wsdaj ßo tola ßwojich myßlow, so chzesch tež do zusby, Antonje!“ powjedasche nan dale, „njecham wospjet tych staroscźow měcź, kotrež ßym hižo s Josefom pschětrał. Wy dźěcźi wschak njewěscźe, schto nanowa wutroba wscho cźuje a cźerpi, hdyž njewě, kak ßo ßynu w zusbje seńdźe.“

„Ale, luby nanko, wschako tola sawěscźe stajnje pißam, kak ßo mi seńdźe. Tež chzu prawje dołhe listy pißacź a do kóždeho połožu róžiczku abo łopjeschko. To budźe wamaj se snamjenjom, so ßo mi tam derje wjedźe, hdźež ßym.“

Nan ßo luboscźiwje ßmějesche. Bórsy pak bu saßo khutnischi a dźesche: „W zusbje pschebywacź a ßo žiwicź, je drje na khwilu zyle spodobne. To swjeßelisch ßo nad nowym, schtož wohladasch. Tola dołho to njetraje, potom cźujesch, so ßy ßamlutki w zusym ßwěcźe, potom dopomnisch ßo na domisnu a wótcźinu, potom poczina ßo tebi stysknacź, a to nacźecźe tebi hórke krepki do najrjeńscheho wjeßela, tebi ßo najrjeńscha krajina prósna a pusta sda a hłuboko w wutrobje wotucźi hłóß, kotryž tebi pschiwoła: „Domoj! haj wrócź ßo domoj!“

„Wschak je pak ßo Josefej tak derje wjedło; mje budźe tež sboże pschewodźowacź; ach, puschcź mje tež do zusby, mój luby nanko.“

„Ně, a hischcźe junu ně!“ běsche nanowe wotmolwjenje.

„Nč, ty njepóńdźesch!“ dźesche nětkole tež macź, „ja njeměła wjazy ani jeniczkeho sbožowneho dnja na tutym swěćze, hdy by ty daloko w zusbje mjes zusymi ludźimi był. Kak cźežko je mi hižo tehdy było, hdyž je Josef wotsbal cźahnył. Chzył ty moje schědźiwe hłosby se srudobu a se stysknoscźu pod semju pschinjescź?“

Anton mjelczesche a dźěsche won. Posblenje sbłowa lubeje macźerje sputachu jemu wutrobu. W tym wokomiku pschińdźe wopyt k nim. Wuj stupi do sahrodki. To běsche macźerny bratr, kotryž běsche s blidarjom. Wón běsche kruty, sprawny cźłowjek.

„Schto wamaj wutrobu jima?“ prasche sche sbo, hdyž běchu někotre sbłowczka poręczeli. Sda sbo mi, so wamaj sbłónczko jasbnje doscź njesbwěczi.“

„Ach, nasch Anton!“ praji macź sdychujo.

„Nó, schto to, Anton je schwarny pacholk, kotryž je sbo mi stajnje spodobał. Rad pohladam jemu do cźorneho, mudreho wóczka; wonej sbwědczitej wo jasbnej hłowje a sprawnej duschi; něschto nawuknył je tež; měnju, so budźe wamaj staroscźe s wjesbełoscźu sarunacź. Bych chzył, so by wón mój był!“

„To je hižo wěrno! Tola wón chze wot doma prjecź, prjecź do zusby!“

„Nó, dha jeho tola w Božim mjenjenje puschcźe! Młodoscź chze sbwět wohladacź!“

„Ale, luby sbwako, wschako tola snajesch, schto je naju hižo podeschło!“

„Nó, dha dyrbi sbo tajke něschto sasbo stacź?“

„Njemohł dha wón tež pola naju něschto sprawne a khmane nawuknycź? Njemohł mi pschi dźěle pomhacź?“

„Haj wschak, haj! ale pola waju sakisbnje. Młody pacholk dyrbi won s hele, dyrbi won do žiwjenja, dyrbi sbebi klanku na sboże sejhracź, dyrbi ludy a kraje wohladacź, dyrbi tež ras wschědneho khlěba tradacź. Schto to schkodźi, to cźłowjeka skhrobli a posbylni. Dajtaj jemu tola cźahnycź!“

„Mój potom njebychmoj žaneje pomozy měłoj!“ skorżesche macź.

Lubi ludźo, poskhajcźe wschak na mnje. Temu wschak je tak, so móže sbo młodemu cźłowjekej w dalokim zusym sbwěcźe to a tamne stacź; tola njemohło sbo to tež tule pola waju jemu stacź, jeli so by to Boža wola była? Jako sbo někomu powjedasche, so běchu wschitzy pschecźeljo jeneho cźłowjeka daloko na morju sbwoje žiwjenje shubili, woprascha sbo: „A njebojicźe wy sbo to, sasbo na morjo wujěcź?“ A na to woprascha sbo tamny: „A hdźe sbu waschi lubowani wumrjeli?“ „We kožu“, běsche jeho wotmolwjenje, na cźož sbo tamny woprascha: „A njebojicźe wy sbo to, do koža hicź?“

Sardo bu wjesbełschi. Wuj powjedasche dale: „A nětko wopomńtaj: Wój pócźnjetaj starschej bycź a njewěstaj, kak waju dóńt powjedźe. Jeli wamaj hdy khudoba do wokna hlada, njebudźe wamaj potom troscht, so Anton waju sastara? A so mohł waju sastaracź, dyrbitaj jeho nětkole won do sbwěta pósbłacź, so mohł sbebi něschto sasbłužicź. W naschim kucźe sbwěta njemóže sbebi žanych bohatstwow nahromadźicź. A jeli tež bohatstwa w zusbje njenadeńdźe, dha ma tola doscź rosoma, so sbo po cźłowjekach složuje. Tež hlada sbo hrěcha, kaž jeho snaju; a schtóž sbo Boha boji a do hrěcha njeswoli, tón ma wschudźe na doscź.“

Pschi tutych sbłowach běsche Anton sasbo sastupił. S jeho mjeswocźa hladasche strowoscź a cźiwoscź, a wón běsche wjesbełschi dyžli prjedy, běsche drje psches wotewrjene woknjeschko do jstwy nuts pohladał na to, schtož běsche wuj rěcźał.

„Pomhaj Bóh, wujo! Derje so scźe pschischoł, móžu wam na měscźe pokasacź, schto sbym sbebi po njebo bratru namrěł.“

S tymlemi sbłowami wucźeže wón se sapinjeneho kabata bruneho bobaka a staji jeho psched wuja na blidko, kotrež běsche w sahrodzy. „Praj pomhaj Bóh!“ dźesche Anton k bobakej. Na měscźe posběhny sbo bobaczk na sadnej nosy a poklonjesche sbo s hłowu.

„Takle je pěknje!“ měnjesche wuj.

„Bobaczk móže sbo tež wukhodźowacź“, rjekny Anton, poda jemu kij do prědkowneju nóžkow a kasasche jemu: „Běž!“ Hnydom posběhny sbo bobaczk, poskaka na sadnymaj nóžkomaj a sepjerasche sbo pschi tym na kij.

Wuj wjesbełesche sbo nad bobakowymi hrajkami, poplaza Antona na ramjeni a dźesche: „Budź dobreje myšle, hólzo! Wschak masch sbylnej ruzy k dźěku, a sprawne dźěło sbo wschudźe hischcźe sapłacźi. S tym, schtož sby nawuknył, móžesch sbebi něschto sasbłužicź — pasbliczki dźěłasch tak derje kaž nan, hornzy móžesch tež sapleścź. A njenadeńdźesch-li něhdy žaneho dźěła, dha poczehnjesch s twojim bobaczkom po kraju. Wój dwaj budźetaj wschudźe młodych a starych roswjesbełicź a někotry kroschik budźe tebi do móschniczki sesbakacź.“

Antonowe mjeswocźo sbo zyłe roswjesbełeli.

„Sardo, hischcźe ras chzu tebi prajicź, ty cźinisch njeprawje, jeli twojemu hólzej do zusby hicź njedasch“, wobrocźi sbo wuj sasbo k nanej a pschistaji hnydom: „Ja mam jeho rad, něschto pjenjes dam jemu tež sbobu, so njeby sbo jemu hnydom sescłło, kaž karpej na pěsku.“

Posblednje sbłowa stareho Sardoa hnujachu. Wón tola wjedźesche, so wuj bohaczk njeběsche, a tola chzysche schwarny pjenjes woprowacź, so mohł jeho wnuk do zusby cźahnycź. To jeho tak hnujesche, so dźesche: „To wschak je wscho pěkne a dobre, schtož powjedasch, sbwako, a ja móžu tebi jenož prajicź, sbwako, so chzu sbebi rospomnicź, schto bych cźinił.“

„Schtož chzesch cźinicź, to cźiń bórsy! Cźim prjedy Anton do zusby poczehnje, cźim lěpje budźe sa njeho!“

Wuj prajesche wschitkim boženje, kóždemu ruku poda a sasbo domoj dźěsche. (Pokracźowanje.)

Ssněhowka.

Ja prěnja běła róžiczka
Ssym sasbo pschischła, hlej!
Mje snaja wschitke dźěcźatka
A moje mjeno tež.

Wschak lěto kóždźiczke sbym ja
W tej běłej drascźe tu,
Swónczk sbněhowy mje mjenuja,
Duž wam ja swonicź chzu:

Tak wěrnje hacź ja sakcźěwam
S Boha wam k wjesbełu,
Dha njech nětk kóždy posbłucha,
Schto ja jom' sasbonju.

Ja swonju wschitkim hromadu,
Tež swonju kóždom' sbam,
So luby Bóh w tym naléczu
Je sasbo pschischoł k nam.

Ja swonju, so Bóh pschischoł je
K wam s połnej luboscźu,
B'dźe žohnowacź, schtož wusbyte
Je wschudźom na polu.

Ja swonju hischcźe dale tu,
So bychu spósnali
Tu sbmilnu wótznu wutrobu
A jeho khwalili.

Kaž Bóh mje stworił róžiczku,
Tak teho cźłowjeka;
Hdyž nasche cźasby wotběhnu,
Dha pschińdźe nascha msda.

Kaž wukcźěju ja róžiczka,
Tak cźłowjek semrjeje;
Kaž kosba róžu poruba,
Tak sbmjercź cźe, cźłowjecźe.

Kaž sahinu te róžiczki,
Sso ludźo wotsbala,
Hdyž sbu tu dobre cźinili,
Je Boži raj jich msda. A. T. w P.

Kóždy tydźeń fotografirowany.

Po F.

Psched krótkim ja cźitach: „Wobydleć w Moskwje, Rusba, sbo kóždy tydźeń fotografirowacź da. Wón to cźini, so by wobkedźbował, hacź je sbo derje dźeržał. Wón te wschelake wobrasy pschiruna, kotrež je po něcźim nahromadźił, so by pschepytał, hacź

je wróczo schoł w swojej strowosczi." Něwěrno, to je dobry pschikład žałoßneje bojoscze psched smjerczu, kotraž w czělnym człowjeku tězi!? To drje chzyło so nam tutemu wbohemu mužej smjecz a tola dyrbjeli radscho na njeho płakacz. Tón muž ma so jara wobžarowacz, runjež ma najsterje jara wjele pjenjes. Ale my mamy wěscze wschitzy tu myßl, so by wón je lěpje nałožicz mohł. Tu płaczi to słowo: „To by so dyrbjało khudym dacz", a khudych je tež w Moskwje doscz.

Ale mi so sda, so je jeho czinjenje niz jenož njenusne a pjenjesy pschecžinjaze, ale tež srudne, haj samo morjaze, kotrež tamny dźiwnuschki mužik sapočzina. Hdyž mohł hižo swoje pjenjesy lěpje nałožicz, hakle wjele bóle swój czaß, — tón czaß, w kotrymž wěczności drěma. Schto budźe dozpicz s tym pschirunazym studowanjom swojich podobisnow? S czaßom bjes dwěla niczo khiba samoczwilowanje, wulku stysknjwosczi, haj sadwělowanje. Hdyž wón tež sa 8 dnjow niczo pósnacz njemóže, tola wěscze sa něhdźe 8 měßazow, kak je saßo někajke snamjeschko smjercze do woblicza so pschidało a so wón bjes pschestacza wěcznosczi napschecziwo khwata. To so schědźiwe włoßy pokasuja, hdźež psched dwěmaj njedźelomaj hischcze žanych njeběsche; jow saßo mała falda, wot kotrejež na poßlednym wobrasu niczo widźecz njeběsche.

Bjes pschestacza woda smjercze na kraju žiwjenja žerje a jedyn kruch po druhim sobu wosmje. A hdyž tež to pschezo s wocžomaj pósnacz njemóžesch, woprawdźe tola tak je. Tón dźeń, kotryž je nimo khwatał, so saßo pschinjescz njemóže, wón je teho muža pschi wschěm jeho fotografirowanju rowej saßo kruch bliže dowjedł. Ach, so by wón tola a s nim wschitzy, kotsiž tež tak myßla, sboža swojich duschow dla radscho hacž tajke dźiwnuschke wězy sapočznu teho fěrschtu žiwjenja pytali, kotryž praji: „Schtóž do mnje wěri, tón njebudźe wumrjecz, hacž wón runje wumrje, ale wón je so wot smjercze k žiwjenju pschecziischczał." Hdyž so Khrystußowy wobras psches teho swjateho Ducha do człowskeje wutroby nuts fotografiruje, potom móže wona s měrom pschihladowacz, so swonkowny człowjek sestari a swjadnje. Hdyž pak něchtó wot Jesußa niczo wjedźecz nochze, je wscho wuměłstwo podarmo, kotrež dyrbi radostnu myßl sdźeržecz.

Hacž běsche mjenowany Rußa exzellenza abo wysoki radźiczel abo konjazy wikowaŕ, to so w tych nowinach njepische. So pak wón žadyn wuczomnik Khrystußowy njeje, je bjes dwěla. A tola so ja boju, so tež někotsi sprawni kschescźijenjo podomny smylk czinja, kaž tón Rußa. Woni wschak swoje czělne wobliczo kóždy tydźeń fotografirowacz njedadźa; ale woni su nimale kóždy tydźeń na tym, swoje snutskowne wobliczo wohladacz a pschepytacz, hacž su w duchownym žiwjenju, hacž su w swjecźenju pokraczowali abo niz. To so sesda czischcze pobožne czinjenje bycz a je snano tež derje wotmyßlene. Ale njerosom tola je, pschetož wone wjedźe k srudnej stysknjwosczi abo k farisejskej samoprawdosczi. „Wěra hlada na Jesom Khrysta", — ale niz sama na so, ani na teho swonkowneho człowjeka, kotrehož schpihel pokasuje, ani na teho snutskowneho człowjeka, kotrehož tón Knjes widźi a kotrehož tón Knjes psches swojeho swjateho Ducha wutworuje.

Nasche snutskowne pschibywanje a po tajkim tež nasche wußwjecźenje njeje wěz widźenja, ale wěrjenja. Schtóž so jako sprózny a wobczeženy, sam na sebi sadwělowazy hrěschnik do Jesußoweju rukow wukhowa a wschědnje so saßo tam khowa, — schtóž je po tajkim psches wěru do teho sbóžnika a wujednarja prawy czinjeny, — tón ma měr s Bohom. Niz teho dla, dokelž wón te pokraczowanja widźi, kotrež w swojim snutskownym žiwjenju czini, — niz dokelž wón widźi, kak so dźenza jow někajka słabosczi abo hrěch pschewinje, tam někajki dobry počzink pokaže, — ně, niz teho dla, ale teho dla, dokelž Khrystuß je, schtož wón je, mjenujzy tón wschehomózny, swěrny sczerpliwy sbóžnik, kotryž swój sapočzany skutk tež w swojich wuczomnikach dokonja, hdy by so tež hela se wschěmi czertami pschecziwiła a rossłobiła.

My njemóžemy a njedyrbimy so sami wažicz. Hdyž japoschtoł napomina: „Spytajcze so sami, hacž scze w wěrje", to rěka: Spytajcze so, hacž wy w žiwym towaŕstwje s Khrystußom stejicze, hacž swěru sa nim khodźicze. To dalsche so namaka, njech jo widźimy abo njewidźimy. Jeli so pak chzemy s mozu wohladacz, kak snutskownje dale dźe, to k sbožu njeje. Schtóž sebi wschitko czežke czini luto njeprawo wohlada; tež to, schtož je woprawdźe něschto prawe, so jemu spodobacz njebudźe. Czi pak, kotsiž maja wjele samodowěrjenja, móhli pschejara lohko troschtowani a swojeho dobycza wěsczi bycz. Woni so nad pokraczowanjom swjeßela, schtož tola husto žane njeje. A hdy bychu to pokraczenja byłe, wone to saßo pschestanu bycz, hdyž je człowjek na nje hordy. A hdyž człowjek tež swjatoczinje pódla praji: „To je luta hnada" — tola s tym duchowna hordosczi hischcze podtłóczena njeje.

Schtož chzu ja prajicz, je to: Kschescźijan njeßmje so sam wažicz a taksirowacz. Wón dyrbi połny wěry horje hladacz na teho, kotryž je sapočzatk a kónz jeho wěry. Wón dyrbi hladacz a pytacz, hacž wschelake w nim njeje, schtož towaŕstwu s Jesußom sadźěwa, so brěczka s winoweho pjeńka so do hałosy dobycz njemóže. Haj, to dyrbi wón pytacz a namakacz a, kaž wjele samože, wotstronicz. Sslědźicz a myßlicz pak wón njedyrbi, hacž je w poßlednich schěsczi njedźelach do prědka pschischoł abo niz. To běsche tón njerosom tamneho ruskeho knjesa, kotryž so pschezo saßo fotografirowacz da. Jeno so ty chzesch (na tym „chzesch" leži synk), — po tajkim jeno so ty woprawdźe a sprawnje chzesch teho sbóžnikowy bycz, potom chze tón sbóžnik tež twój bycz. Wón chze twój bycz se wschej swojej mozu a kraßnosczu a wón njewustanje, doniž swój skutk w tebi dokonjał njeje. Tež Pawoł a Luther byschtaj stokróczz k hanibje pschischłoj, hdy byschtaj na to hladałoj, schto je na nimaj a w nimaj hižo dospołne. Wonaj měješchtaj czežkich hodźinow doscz, duž byschtaj pschi tajkim pósnaczu wscho dźěło na bok czißnyłoj. Ale to běsche jeju wulkosczz, so wonaj samaj sebje zyle puschczischtaj a prajischtaj: Jow je Khrystuß — ja pak sym morwy a chzu morwy bycz a czim dlěje czim bóle sam sebi wotemrjecz. Khrystuß, kiž je sa mnje wumrjeł, je tež žiwy we mni, hacž tež to czuju abo niz, widźu abo niz. Wón njecha nalemjenu sczinu dolemicz a žehliwy sužoh wuhaßnycz, ale wón to sudźenje k dobyczu dowjedźe. — To je rěcz wěry, kschescźijanskeje wěry. A schtóž chze měr měcz, dyrbi w tajkej wěrje žiwy bycz. A pschi tym snutskowne žiwjenje najlěpje tyje, hdyž wutroba sebi spěwa:

Mi wo niczo druhe njeje,
Jeno so mam Jesußa,
Wón sa moju duschu smeje
Troschta doscz a wjeßela;
Hdyž so žiwjenje mi minje
A wscha czaßna pomoz shinje,
Hdyž so wocži sańdźela,
Njepuschczu ja Jesußa.

Czichi pjatk a jutry.

Nan steji pschi khorołožu swojeho lubowaneho dźěsczа, kotrež rad wo bójskich wězach słyschi a wjele historijow swjateho pißma snaje. Nan praji: „Ja chzu tebi rjane knihi dacz. W nich steji pißane wo Bohu lubym Knjesu a wo Knjesu Jesußu a wo swjatych jandźelach." Dźěczo czische a s wulkimaj wocžomaj na nana hlada. Skónczinje praji: A wo Abrahamje". Tón muž to słowo rosymi, ale wone jemu kaž mjecz psches duschu dźe. Wón mjelczi, ale dźěczo so s nowa prascha: Haj, nano a wo Abrahamje." Duž so jeho wutroba psches hnadu Božu wobtwjerdźi a směruje. A jako wón swojemu semrjetemu dźěsczu wóczzy sańdźeli, pomyßli sebi na Abrahama, kotryž sam swojeho syna njeje pschepuschcził a samóže proßycz: „Twoja wola so stań, kaž na njebju, tak tež na semi!"

Luby czitarjo, ty masch snano tež lubowane dźěczo abo podomne dary Boże! Duž myßl sebi tež na Abrahama a wuprosch sebi něschto wot jeho wěry. Potom ty tež w hodźinach czežkeho pruhowanja wěru sebi sdźeržisch a swěrny a poßłuschny wostanjesch. A potom budźe tež Bóh tón Knjes w kóždym padźe spytowanju tajki kónz spožczicz, so móžesch jo snjescz a po czichopjatkownej srudobje jutrowne wjeßele njewuwostanje.

Něschto k rospominanju.

Wopytaj husto khorych; njecźěkaj psched czerpjazymi; njehańbuj so žaneho khudeho; njesazpiwaj žaneho sazpjeneho, w kotrymž hischcze něschto namakasch, schtož sebi czescz saßłuži; hladaj so, so njeby se swojimi rěczemi žaneho słabeho podtłóczał! Czin dobremu lohko, so sebi někajku słužbu wot tebje žada a wußłysch po móžnosczi próstwy twojeho bližscheho.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku; soburedaktoraj: farar Henczka w Wochosach a farar Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiezischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 16
19. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Miserikordias Domini.

Sczérpliwoscz.

1 Pětr. 2, 19—25.

S czężka je žadyn druhi poczink, kotryž by człowjekej tak nusny był a kotryž wón tola tak porědko wopokaže, kaž sczérpliwoscz. Pschetož ßwět je polny czérpjenjow, napschecziwnosczow a słósczow a mało jich je, kotsiž njeměli ßwój dźěl njescz. Dźěczi hubjenstwa je wjele a žadyn njewě, kak khětsje móže ßo tež jeho žiwjenje do žiwjenja horja pschewobroczicz. Pohladaj do khorownjow a ty ßo pscheßwědczisch, kelko sczérpliwoscze je wschědnje nusne, tak derje sa czérpjazych ßamych kaž sa hladarjow a hladarki. Na njeliczene czérpjenja my wěso pschi sczérpliwosczi najprjedy myßlimy, ale kelko skutkowazeje sczérpliwoscze je wysche teho hischcze trjeba. Dźěło starschich na ßwojich dźěczoch, skutkowanje prědarja a wuczerja, mandźelske žiwjenje a powołanje powschitkownje — to wschitko ßebi pak lóžschich pak czężschich pruhow sczérpliwoscze žada. Luther junkrócz wupraji: „Ja dyrbju sczérpliwoscz měcz s bamžom, sczérpliwoscz s njeměrnymi duchami, ja dyrbju sczérpliwoscz měcz s czeledźu, ja dyrbju sczérpliwoscz měcz s mojej Katku a sczérpliwoscze je hischcze telko wjele, so moje žiwjenje njecha niczo druhe bycz khiba ßama sczérpliwoscz.“ Woßebje czężke pruhowanje sczérpliwoscze je, hdyž ßo nam wot naschich ßobuczłowjekow njeprawo stanje. Schtož naß wot Boha ßameho trjechi, my lóžo snjeßemy, hacz hdyž ßo nam psches człowsku sawiscz a słóscz, psches njeprawdoscz a njedźakownoscz srudoba naczini. Kak jara bola naß sranjenja, kak jara bola pschißłodźenja abo hanjenja a wußměschenja, woßebje hdyž ßmy ßebi teho wědomni, so ßmy prawo w woczomaj měli, hdyž ßo město hidźenja luboscz a pschipósnacze nadźachmy. Potom ßo husto stawa, so ßebi myßlimy, so ßebi to njeprawe njetrjebamy lubicz dacz a bližschemu jeho njeprawo na to ßame waschnje saßo wotplaczimy, abo nascha luboscz bywa hórka a luboscz wuhaßnje. Ale so nasch měr a sboże nascheho žiwjenja pódla njepschibywatej, je wěsta wěz a kschesczijanszy to tež njeje. Nascha kschesczijanska wuczba ßebi wjele bóle žada, so dyrbimy njeprawdu snjescz. Sso jenož prascha, kak ßo to nawuknje. Nasch dźenßnischi tekst 1 Pětr. 2, 19—25 nam roswuczenje dawa, kak kschesczijan njeprawdu snjescz nawuknje.

1. Pruhuj ßo pschede wschěm: Njejßym ja to sle wot mojeho blžischeho ßebi saßłužił? Njeje jeho słóscz ßnano msda sa moje njeluboscziwe waschnje? Njejßym ja ßnano ßam teho sranjenja a pschißłodźenja wina, s najmjeńscha wo połojzu wina? — a hdyž dyrbisch ßebi prajicz: ja ßym njeprawje czinił; ßnano niz tak slě, kaž to wudawaja, ale tola w něczim; ßnano niz tón krócz, ale sa to druhi krócz — potom czérp, schtož ßo tebi stanje a pokhil ßwoju hłowu w poniżnosczi kaž tamny Israelski kral, jako, hdyž wón psched ßwojim sběžkarskim ßynom czěkasche, njepschecżel sa nim běžo kamjenje sa nim mjetasche. Davidowi ludźo chzychu teho słóstnika do kuskow rosrubacz, ale tón kral praji: „Wotpuschcze jemu, njech ßwari, pschetož

tón Knjes je jemu kasał". Wußwobodźuje=li pak tebje twoje ßwědomnje a móżesch=li se ßłowami pßalmisty prajicź: „Woni powjedaju na mnje, cźehoż ja ßebi wědomny njejßym; woni cźinja mi słe sa dobre", — potom wobkhowaj ßebi hischcźe druhu radu.

2. Měj tajke cźerpjenje sa cźescź a niz sa hanibu.

Wulki mudry je něhdy tu myßl wuprajił: Hdyż tebje pschißłodźenje kała, daj ßebi k troschtej prajicź: Najhubjeńsche płody to njejßu, na kotrež woßy lětaja." Niz kißałe a njesrałe, ale srałe ßłódke płody ßebi woßy pytaja. A tak ßn tež cźi dobri, najlěpschi, kotsiż s wulkej wodu ßwěta ßobu njechadźa, pschezo najbóle hidźeni, hanjeni, pscheścźěhani wot słeho, bjesbóżneho ßwěta. Pomyßl ßebi na krutych ßwědkow wěry w wschitkich cźaßach. Toho dla njehańbuj ßo, hdyż tež tebje ßwět na cźornu taflu napische; ty pschińdźesch s tym bjes dobrych towarschow bjes kralow a rycźerjow, bjes profetow a japoschtowoł, bjes ßwjatych a mudrych. Ty stupisch do towarstwa s tym, kotryż praji: „Hdyż waß tón ßwět hidźi, dha wěscźe, so mje prjedy waß hidźił je, wotroczk njeje wjetschi dyżli jeho knjes. Ssu=li mje pscheścźěhali, dha budźa waß tež pscheścźěhacź." To pak naß k tsecźemy prawidłu wjedźe:

3. Nawukń scźerpliwoscź wot Jesußa, kiż njeje niczo cźinił, khiba dobrotu a tola na drjewje poklecźa a martry wumrje. Ale wón njeßwarjesche, hdyż ßwarjeny bu, wón mjelcźesche a njehrożesche; hdyż cźerpjesche, wón sa ßwojich njepscheczelow proschesche. Jene najważnischich knihow po bibliji ßu drje knihi „khodźenje sa Khrystußom" wot Tomascha a Kempes († 1471). W nich cźitasch te ßłowa: „Schtóż je woprawdźe scźerpliwy, tón na to njehlada, wot kajkeho cźłowjeka ßo wón w scźerpliwoscźi pruhuje, hacź wot ßwojeho prjódkstajeneho abo wot jeneho ßwojeho runjecźe abo wot nižscheho, hacź wot dobreho a ßwjateho abo wot słeho a njehódneho cźłowjeka, ale wón wschitko pschecźiwne bjes rosdźěła, wot kajkehożkuliż stworjenja ßo jemu stawa, dźakomnje na ßo wosmje, każ s ruki Bożeje a ma jo sa wulki dobytk: pschetoż pola Boha žane cźerpjenje bjes mśdy njewostanje, każ małe tež je, jenoż hdyż ßo jeho dla pschecźerpi." To wschak njeje ani po naschej ani po myßli ßwěta, ale Khrystuß je nam wopißmo wostajił, so bychmy ßlědźili sa jeho stopami.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnoscź.

IV.

Njedaloko wot Sardoweje khěžki stejesche na hórzy zyrkwiczka. Na zyrkwi běsche jenoż niska wěža, na kotrejž běsche ßebi hižo někotražkuli łastojcźka ßwoje hněžko natwarił. A tola hladasche tale niska wěža se selenych schtomow daloko won do kraja a jejny swónczk wabjesche s jaßnym synkom k modlenju. Snutska běsche zyrkwiczka ßwětła, tola debjenja žaneho njeměješche. Ani byrglow tu njeběsche, ale spěwać dyrbjesche se ßylnym hłoßom byrgle sastupowacź. Woltar běsche jednore kamjeńtne blido, nad kotrymž běsche wobras, Khrystußowe kschižowanje pokasujo. S lětami běsche tónle wobras tak sblědnył, so móżesche lědma hischcźe spósnacź, schtó je na wobrasu. S wobeju bokow měješche zyrkej kuschu łubju. Na uimaj wißachu někotre ßwjecźata. Drjewjana klětka běsche wupyschena s jandźelkom, kotryż měješche knihu ßwjatych scźenjow w rukomaj. Hacź runjež běsche tale zyrkwiczka jara jednora, běsche tola sa khudych ludźi teje krajiny woprawdźite njebjo na semi, hdźež troscht a schkit žnějachu; wona běsche žórło, s kotrehoż powucźenje a natwarjenje cźěrachu, a s wotkelž ßo wróćźichu poßylnjeni sa žiwjenje a sa žiwjeńske horjo.

W tejle zyrkwiczźy ßedźeschtaj něhdy njedźelu dwejo cźische a nutrnje, a jako prědać wo pschirunanju wo shubjenym ßynu prědowasche a pokasowasche, schto to rěka, wućź s wótzowskeho doma a prjecźku cźahnycź do zusby, kajka nusa a kajke horjo na tych pschiińdźetej, kotsiż do zusby du, skhileschtej ßo jeju hłowje: a hdy by jimaj do woczow pohladacź mohł, by wuhladał, kak ßo jimaj ßylsy po lizomaj dele ronjachu, kotrež starościź a srudoba jimaj s woczow cźěrjeschtej. Tola jako prědać s posběhnjenym hłoßom prědowasche: „Schtóż pak s Bohom do ßwěta cźehnje, tón njebudźe shubjeny, a ßamo shubjeny móże ßo wumóż, hdyż ßo wróćźi do rukow Bożeje wótzowskeje luboscźe", běsche na tamnymaj starschimaj pytnycź, so saßo nadźija a dowěra do jeju wutrobow nuts cźehnjetej. Wschako wjedźeschtaj, so ma jeju Anton dobru, pobożnu wutrobu, a wonaj ßo nadźeschtaj, so s Bożej pomozu sbożownje psches ßwět pschińdźe.

Hdyż bě kemschenje won, dźěschtaj wonaj s rosjaßnjenym wobliczom domoj. Wonaj běschtaj někotru cźichu modlitwu sa ßwojeho Antona wuspěwałoj, a jandźel troschta běsche jeju poßylnił.

Doma sawoła stary Sardo hnydom ßwojeho Antona. „Poßłuchaj, ßyno!" wón sapocźa, „ja ßym ßebi tu wěz rospomnił, haj, ja mohł prajicź, psched Božim wobliczom ßym ßebi rospominał, hacź dyrbju tebi wot doma prjecź cźahnycź dacź. Haj, ja chzu tebi to dowolicź, a tak twoje a wujowe pschecźa dopjelnicź. Wsmi ßebi pucźowarski kij do ruki a nastaj ßo do zusby, kaž khětsje chzesch."

„Je woprawdźe tak, luby nanko?"

„Haj, tak je. Cźežko drje je mi było, so ßym ßo takle rosßudźił. Tola myßlu ßebi, so budźe derje sa tebje a sa naß."

„Tak dha sa tydźeń do zusby pońdu, nanko!"

„Ně, tak rucźe to njepońdźe, Antonje", měnjesche macź, kotraž běsche mjes tym sastupiła, „ja mam tebje najprjedy hischcźe wuhotowacź se schatami a s druhimi wězami, kotrež chzu tebi na pucź ßobu dacź. Sa dwě njedźeli móżesch ßwój wacźok na khribjet wsacź."

Tejle dwě njedźeli běschtej naschemu Antonej jara wostudłej. Hdyż běsche skónczńje dźeń dźělenja pschischoł, stejesche Anton hischcźe junkrócź w sahrodzy. Tehdy běsche jemu, kaž by ßo s kóždej róžiczku woßebje rosžohnowacź dyrbjał, kaž by jemu ßołobik w bliskim hajku saspěwał: „Wostań w kraju, to cźi praju, w ßwojim kraju narodnym!" Jemu běsche runje tak, kaž by jeho worjeschina pscheproßyła, so by pod jeho khłódkom wostał a wotpocźował; jemu běsche, kaž bychu jeho s mozu dźělili wot sahrodki, wot skały sady khěže, wot małeje jstwiczki, hdźež běsche słote lěta njewinowateho dźěcźatstwa pschebywał. Tola, kaž jara ßo jemu tež stysksche, hdyż ßebi wopominasche, so dyrbi wscho to wopuscheźicź, schtož běsche jemu hacź dotal lube było, schto bě tole cźucźe pornjo temu, so dyrbjesche ßo s lubym nanom a staroscźiwej macźerju rosžohnowacź. Wón dźě wjedźesche, so wón na wschej semi a hdy by hacź kónz ßwěta dóschoł, tajkeje luboscźe a ßwěrnoscźe njenadeńdźe, kaž w wótznym domje. Běsche bjes dźiwa, so ßo Antonej ßylsy s woczow ronjachu, hdyż nanej a macźeri ruku poda k rosžohnowanju. Hdyż běsche macź jemu wacźok nawjasała, běsche nan prajił: „Połož jemu jenoż tamne selcźko swjerćha, kotrež mjenujemy scźerpliwoscź, so njeby jeho wacźok pschejara tłócził, a potom napołož jemu tež stwjelcźko stajnje seleneje nadźije nuts, so njeby nihdy sadwělował, a tež Boži wobras, so by tež na pucźu do zusby a w zusbje ßwojeho Boha w wutrobje wobkhował."

Nětkole, hdyż jemu ßyn poßledni ras ruku k dźělenju poda, rjekny wón s hnutym, tschepotazym hłoßom: „Dźij w Božim mjenje, mój Antonje. Njesapomń nihdy, so směješch stajnje doscź, hdyż ßo Boha bojisch a ßo hrěchow hladasch. A wo to cźe proschu: Wostań stajnje sprawny! Lěpje, hdyż wostanjesch khudy s cźescźu, hacź so ßo wobohacźisch s hanibu. Sprawnoscź traje najdlěje, ßo praji; a tak je prawje: bohatstwo s njeprawdoscźu nahromadźene je jako ßłódki jěd, kotryż stajnje na wutrobje žerje a wutrobje měra njewostaji; ale schtož ßebi něchtó se sprawnoscźu nahromadźi, je pokład, nad kotrymž ßo cźłowjek stajnje a pschezo wjeßeli. Budź tež žiwy w měrje a pokoju s cźłowjekami; swadnizy a sadźěrakojo poscźelu ßebi scźežku žiwjenja s cźernjemi. Wobkhowaj ßebi tež wutrobu, kotraž bjes sawiscźe na druhich hlada a wopomń, so je tež husto doscź pod židu a ßomotom stysknjwa wutroba skhowana. Hdźež tebje tež twój pucź powjedźe, cźiń

naschemu mjenu cześcź psches pilnoscź a dobre poczinki a wobkhowacź ßebi dobre a cziste ßwědomuje!"

„A njesabudź na naß!" praji maczěrka. Pschi tym wobjimasche ßwojeho Antona a dźerżesche jeho tak krucze, kaž by jeho wjazy wostajicź njechzyła, tak so nan prajesche: „Njeczźiń jemu dźělenje podarmo czěźke!" Se ßylsami wsa Anton ßwój waczok a dźěsche daloku drohu. Nan dźěsche s nim ßobu hacź k ławzy psched khěźu; ale macź pschewodźesche jeho daloko na puczu. A hdyź běschtaj ßo skónczńje dźělikoj wosta stejo a hladasche sa nim, doniź njeběsche ßo sa brjohom shubił. Ach, wysche Boha njepschewodźa człowjeka nichtó tak ßwěrnje psches źiwjenje, kaź nanowa a maczěrna wutroba.

(Pokracźowanje.)

Najrjeńscha hodźina twojeho źiwjenja.

Po F.

W towarstwje ßo namjetowasche, so dyrbi kóźdy s pschitomnych powjedacź, kotra je najrjeńscha hodźina jeho źiwjenja była. Namjet bu pschijaty. Sbożowny młody mandźelski dyrbjesche sapoczecź a wón ßebi dołho njemyßlesche. Wón ßwoju mandźelsku sa ruku pschimny, s kotrejź běsche hakle někotre dny swěrowany, jej lubosczźiwje do woczow pohlada a praji: „Něwěrno, to je tola najrjeńscha hodźina w naju źiwjenju była, jako naju wutrobje ßo namakaschtej?" A wona sbożownje kiwasche; prajicź wona niczo njemóżesche; pschetoź wona běsche wscha hnuta. To běschtej po tajkim s dobom dwě wotmolwjeni na tuto praschenje. Na to mějesche macź wjele dźěczi wotmolwjenje dacź. „Ja běch", wona praji, „psched dźeßacź lětami na ßmjercź khora a bojach ßo, so dyrbju ßo wot muża a dźěczi dźělicź. O, to běsche mi załoßne. Dny dołho ležach bjes myßlow. Duź, hdźež ja wotuczo s dołheho, hłubokeho spanja, lěkarja a wschitkich ßwojich wokoło mojeho loża wohladach. A ja saßłyschach lěkarjowy hłóß: „Wjeßelcze ßo, wona je wumożena; strach je sbożownje nimo. A jako ja nětko ßylsy radoscze ßo se wschěch woczow běżecź widźach, — běsche to najrjeńscha hodźina mojeho źiwjenja. — Směrom na to schtyrzecźilětny muź ßłowo wsa: „Ja móżu to lědom prajicź, ale won tola dyrbi! Ja běch jako studenta na tajke wopaczne pucze pschischoł, so ßo mi cziscze njemóżne sda, ßebi dowěrjenje mojeju starscheju saßo dobycź. Ja to też směrom domoj pißach. Duź — běsche njedźelu rano, jako frudny w ßwojej jstwiczźy ßedźach — czujach ßo na dobo wot rukow mojeho nana wobjaty, a jako jemu do woczow pohladach, widźach tam to wulke ßłowo wodacźe. Haj to běsche mój najrjeńschi dźeń, a wot teho czaßa buch porjadny człowjek Pjaty powjedasche, kak běsche něhdy w czornym lěßu puczował. Duź běsche na kraßnym wjeczorje na horu wysche Tuttlingow pschischoł. Hdyź běsche tam s lěßa wustupił, běsche njenadźujzy k ranju schwajzarsle alpy w najrjeńschej purpurskej ßwětlinje ßo khowazeho ßłónczka wohladał. Duź běsche wschón hnuty ßo poklaknył. Wón powjedasche, jo rjeńscheje hodźiny ani prjedy ani posdźischo poměł njeje. — Nětko pschińdźe na samoźiteho pschekupza. Wón praji: „Ja dyrbju powjedacź, schtoź bóle ßwětuje klinczi. W czaßu, hdźež běsche sa naß pschekupzow jara czěźko ßo sdźeržecź, też ja do wulkeje czěßnoscze pschińdźech. Ja pucza njewidźach, bankrotej czěknycź. A hacź runje bjes pschestacźa Boha proschach, ßo mi tola njemóżne sdasche, so mohł mi hischcze pomhacź. A tola, jako běsche nusa najwjetscha, ßo mi wot stareho dołżnika rjana hromadka pjenjes, kotrež ßym dawno sa shubjene měł, wróczo wupłaczi. Ja běch wumożeny. To běsche mój najrjeńschi dźeń. A wot teho czaßa wěrju ja pschecźiwo wschitkim njewěrjazym do Božeho wodźenja." — Starscha knjeni běsche hischcze wysche. Wona běsche khorowata a běsche ßo ßwojeju hubjeneju woczow dla do czěmnischeho kuczika ßynyła. Ju jejneje czicheje myßle a pschecźelniwoscze dla wschitzy czesczachu. Tón wjeczor bychu skoro na nju sabyli. A nětko też, hdyź ju napominachu, so by ßwój najrjeńschi dźeń mjenowała, wona proschesche, so bychu jej to spuschczili. Jako pak potom saßo rěkasche: „Mży ßo prjedy njedźělimy, doniź nam czeta Liska powjedała njeje", wona s czichej radostnej khutnosczu wupraji; „Najrjeńschi dźeń w mojim źiwjenju běsche tón, hdyź buch ja po czěźkich běźenjach a stysknych dwělowanjach teho wěsta, so mam sbóżnika, kotryź mje wěcźnje njepuschczi. To běsche tón dźeń, kotryź je wschitke dalische dny, bjes wuwsacza najczěźschich dnjow czěrpjenja rjane sczinił; to běsche tón dźeń, s kotrehoź też sbóżna wěcźnoscź sesłhadźa."

Hacź ßu to druhe stawy tamneho rosymili a prawje ważili, abo hacź ßu s hłowu wili, ja njewěm. Ale schto ßebi ty wo tym myßlisch, luby czitarjo? Rosymisch ty tej starej, czěźko pruhowanej a tola tak sbożownej żonje? Rosymisch jej ßam se ßwojeho nashonjenja? — Ja móżu prajicź, so ja też wo tajkich rjanych dnjach powjedacź wěm, kaź tamni mużojo a żony, kotrež prjedy czěty Liski powjedachu. Pola nje běsche něschto druhe, ale tola niczo mjenje rjane. A hischcze wo wjele druhich rjanych dnjach mohł powjedacź. Ale wone wschitke ßo ani s daloka njerunaja temu dnjej, na kotrymź ßo prěni krócź psches mje s njebjeskim ßwětłom ßwěczesche: „Jesuß je twój sbóżnik, a psches njeho ßy ty dźěczo Boże." Mnohe, schtoź nje něhdy wobsbożowasche, je dawno nimo. Mnohe, schtoź nje něhdy sahorjesche, je ßo mi jako cziscze njewudoßahaże wupokasało, so mohło moju duschu wobsbożicź.

Ale w tymaj dwěmaj ßłowczkomaj: „Mój sbóżnik" moja duscha pschezo saßo s nowa wożiwi. S krótka, w tej wěstoscźi, so ßym psches Jesom Khrysta dźěczo Boże, leži żórło wscheho sboża.

Ale wěßo wěstoscź dyrbisch měcź. Ty dyrbisch ßebi wěcźneho źiwjenja wěsty bycź. W naschim czaßu maja sawěsczenja wulku ważnoscź, na kotruź ßebi w starych czaßach nichtó njemyßlesche. Wabjaza móz wschitko sawěsczicź bjes dwěla s teho powschitkowneho kaź też ponižowazeho sacźuwanja powschitkowneje njewěstoscze wschitkich wězow w naschim njeměrnym a khwatazym czaßu wukhadźa. To ludźo ßwoje „źiwjenje" (po prawom ßwoju ßmjercź) sawěsczą, woni sawěsczą ßwoje „wudowy a ßyroty", woni sawěsczą pschecźiwo krupam, wohenjej, powodźenju, haj ßamo pschecźiwo słym pacholam, kiź móhli wokna rosbicź, sawěsczą, wone ßo twarjenja na kraju a łódźe na morju sowěsczą. Ssamo stat je nětko w wulkej měrje sawěsczenje do rukow wsał. Niz jenoź jeho sastojnizy, ně, „wschitzy dźěłaczerjo" a „dźěłaczěrki" w zyłym khěźorstwje dyrbja sawěsczene bycź pschecźiwo njesbożu, khoroscźi, czělnemu hubjenstwu atd.

Wschudźom ßo po tajkim na wulke a — kaź ßo nadźija — połnje wěste pokładnizy sałożuja. Tam ludźo nuts płacźa, so njebychu w czěźkich czaßach wopuschczeni byli.

Ja ßebi na to njemyßlu, so bych pschecźiwo temu schto prajił. Ale to wulke praschenje — to praschenje, kotrež tak wyßoko wysche wschitkich druhich steji kaź wěcźnoscź wysche czaßnoscze — to wulke praschenje tola je: Kak móżu ja sawěsczeny bycź, so ja njewumru, hdyź runje wumru, so wěcźne źiwjenje dostanu, hdyź wumru, — wěcźne sbóżne źiwjenje, po kotrymź ßebi moja wutroba żada?

(Pokracźowanje.)

Schtó to sapłaczi?

Sso powjeda, so ruski khěźor Alexander II. w nozy, hdyź njemóżesche spacź, w ßwojim hrodźe wokoło khodźesche. Duź ßo na ßwětku ßmuhu dohlada, kotraź s poł wocźinjenych duri na salu won padasche. Wón do teje jstwy sastupi a młodeho wyschka wuhlada, kotryź k jeho straźi ßłuschesche. Tón běsche wußnył a sa blidom ßedźesche, na kotrymź wjele papjerow rosmjetanych ležesche. Jena psched nim ležesche, na kotrejź běsche jara wjele liczbnikow napißanych, so to wscho hromadźe wjele wuczinjesche. To běsche wobliczenje jeho dołha; a spody teho wobliczenja běsche wón napißał: „Schtó to sapłaczi?"

Wbohi młody człowjek! Kajka stysknoscź jeho czwilowasche! Wón stejesche hakle pschi sapoczatku ßwojeho źiwjenja a to dyrbjesche hubjeny kónz bycź, so jeho ßnano wobskorźichu a potom s wojeństwa wustorczichu. Kajki to frudny pschichod!

Bjes teho, so by ßo sa tym praschał, kak běsche tón młody człowjek tajkile dołh naprasłał, knjeźeć, kotremuź běsche teho młodeho człowjeka żel, s ruki wyschka ßebi pjero wsa a pschipißa: „Ja, zar Alexander."

Ty móżesch ßebi to pscheßłapnjenje teho młodeho muża myßlicź, jako wón wotuczi. Woprawdźe hischcze żadyn dołh sapłaczeny njeběsche, sapiß hischcze psched nim ležesche. A tola běsche jemu ßame khěźorowe mjeno wěstoscze doscź, s tym móżesche wschitkich wěriczelow směrowacź. A kak wulke běsche jeho dowěrjenje k khěźorej! Sa wokomiknjenje běchu na město sadwělowanja w jeho wutrobje měr, dźakownoscź, radoscź stupiłe.

„Schtó to sapłaczi?" — Tak ßy ßo ßnano też hižo praschał, hdyź na ßwoje sańdźene źiwjenje wróczo hladasche, w kotrym ßam

ſa ſwoje žadanje doſcž cžaſa pſchecžini, kotrež je ſ wjele žadoſcžemi womaſane a w kotrymž je wjele njepoſłuſchnoſcže, hrěcha a ſabłudženja.

„Schtó to ſapłacži?“ — Tak myſlisch ſebi ſo dopomnjo na nękajke pſcheſtupjenje, kotrež wſchak je ſwětej njeſnate, kotrež pak twoje ſwědomnje cžiſchcži, ſo měra njenamakaſch. Ty cžujeſch, ſo je wulke ſlicžbowanje, kotrež dyrbjał ſ Bohom a cžłowjekami wurunacž. Schto móžeſch ty cžinicž, ſo by tule winu w Božich knihach wumaſnył?

„Schtó to ſapłacži?“ — Tak praſcha ſo cžłowjek, kotryž je ſebi w ſwojim žiwjenju na wſchitko móžne myſlił a nětko pſchi ſo bližowazej ſmjercži cžuje, ſo dyrbi nětko pſched Boha ſtupicž, kotrehož je hacž do teho cžaſa ſazpił a na kotrehož ſebi myſlił njeje. W kóždym wokomiknjenju, hdžež dyrbi ſo wulki bankerot twojeho žiwjenja pſched ſudniſkim ſtołom Božim ſjewicž, budžeſch ſo ſtyſkniwje praſcheſch: „Schtó to ſapłacži?“

Duž hladaj, Ssyn Boži, Jeſuſ to ſapłacži. Hiſchcže wjazy, wón je to ſapłacžił. To wjeſele, kotrež młody wyſchk wotucžo ſacžu, móžeſch ty kóždy džeń měcž, pſchetož tež ſa tebje je Jeſuſ ſapłacžił.

So by naſchu winu ſapłacžił, ſo by Božej prawdoſcži doſcž cžinił, je wón ſwoje žiwjenje do ſmjercže dał. Wón je ſwoje mjeno ſam ſe ſwojej krwju napiſał ſpody dołheho ſapiſka naſchich hrěchow, naſchich poſpytow, je ſ dobrymi ſkutkami wurunacž a jeho mjeno je kwitowanje. Wón je ſo naſch ſarucžnik ſcžinił a Bóh je jeho ſa wěſtoſcž pſchiwſał. Tebi je po tajkim, ſo by wumoženy był, jenož nuſne, ſo ſwoje dowěrjenje ſtajiſch na ważnoſcž teho mjena, na wudoſłahazu móc jeho ſarucžniſtwa, kotrež je ſ krwju Ssyna Božeho ſaſyglowane. A tuto dowěrjenje móžeſch ſebi dženſa hiſchcže dobycž, jeli ſo jo hiſchcže njeměł.

Njeje w žanym druhim ta ſbóžnoſcž a njeje tež žane druhe mjeno cžłowjekam date, w kotrymž móhli ſbóžni bycž. (Japoſcht. ſk. 4, 12.)

To je pſchikaſnja wot Boha, ſo bychmy wěrili do teho mjena jeho Ssyna Jeſom Khryſta. (1 Jan. 3, 23.)

Schtož ſo k temu mjenu teho Knjeſa woła, budže ſbóžny. (Jap. 2, 21.)

Tſjo wotſudženi.

Schědžiwz piſche: W mojim džěcžatſtwje běch ja ſwědk podawka, kotryž ženje njeſabudu. Ja wohladach muža k ſtołpej pſchiwjaſaneho, kotryž bu mi njeſnateho pſcheſtupjenja dla ſ prutom ſchwikany! Namaka ſo ſchtó, kotryž by chzył ſa njeho to khoſtanje njeſcž? Ně, nichtó. Wón dyrbjeſche ſam ſa ſo cžerpicž. — Poſdžiſcho běch ja ſchtudenta a mějach ſkładnoſcž pſchi jenym druhim podawku pódla bycž, kotryž hłuboki ſacžiſchcž na mnje cžinjeſche. K ſmjercži wotſudženy ſmjercž błědy ſ rukomaj na khribjet ſwjaſanymaj bu na ſudne městno wjedženy. Tyſazy wcžipnych ludži wotſudženeho pſchewodžachu a haſzy w ſtruchłej cžichoſcži napjelnichu. Stupi ſchtó do prědka, ſo by ſa njeho wumrjeł? Ně, nichtó; wón dyrbjeſche ſa ſwoju ſłóſcž ſam cžerpicž. Potom pak pſchińdže džeń w mojim žiwjenju, kotryž hiſchcže hłubſchi ſacžiſchcž na mnje cžinjeſche. Tón krócž njepłacžeſche cžłowiſka ale Boža prawdoſcž. Duž ſtejeſche winowaty, ſtuleny pod ſwojej cžežu hrěchow, ſaſudženy wot ſwojeho ſwědomnja a wot Božeho ſakonja; žane cžeknjenje, žane ſamolwjenje njeběſche móžne. A tón winowaty běch ja ſam. Ja běch ſhubjeny, to ja cžujach. Ale w tym ſamym wokomiknjenju ſrjedža w mojej tyſchnoſcži ja wěrjach a ſapſchimnych — ſchtož běſche ſo mi wucžiło — ſo je Jeſuſ Khryſtuſ ſa mnje na kſchižu wumrjeł. Njewuprajne wjeſele moju duſchu napjelni a w mojej wutrobje klincžeſche wyſkanje a dźakowanje: „Ja ſym wumoženy! Jeſuſ je mój wumožnik!“

Luby kſcheſcžijano! ſy tež ty to naſhonił? Luby póſtny cžaſ tebi ſaſo prěduje wo wopornej luboſcži twojeho ſbóžnika, kotraž chze tež tebje wumóz a wobſbožicž!

Wotewrjene njebjeſa.

Jako hiſchcže do ſchule khodžach, jena naſchich ſobuſchulerkow na wocži ſkhori. Skónčnje woſlepi. Teho džěſcžowa ſotra běſche tež na wocžazu khoroſcž wumrjeła. My jeju ſtarſcheju huſto wopytachmy, dokelž mějeſchtej hiſchcže wjazy dźěcži, ſ kotrymiž my rad hrajkachmy. To běchu dźěcži ſaſtojnika ſa złe pſchi mjeſy. Jedyn dźeń, jako běſche nan ſaſo k mjeſy ſchoł, macž khoremu dźěſcžu kijeſchk do łoža poda. S nim dyrbjeſche klepacž, hdyž by žane žadanje měło. Macž ſedźeſche wo jſtwje a ſchtrykowaſche. — Na dobo ſo klepaſche. Jako macž pſchińdže, dźěcžo ſawoła: „O macži! macži! ja móžu ſaſo widžecž“. Macž to wěricž njechaſche a temu dźěſcžu něſchto pſched wocži dźeržeſche, ſo by ſo pſcheſwědcžiła. Dźěcžo jo ſnajeſche. Bórſy na to ſawoła: „Macži, zyła jſtwa je połna jandźelow cži po mnje dźeja, luba ſotſicžka je tež pódla. O macži, macži, njewidžicže jich?“ Ta pak nicžo njewidžeſche. Bórſy na to dźěcžo hłojcžku na ſahłwk połoži a jandźeljo běchu duſchu domoj donjeſli. Jako ſo nan wróczi, praji macž: My mamy jandźela wjazy w njebjeſach, kotrež ſu ſo wyſche naſ wotewrile.

Něſchto k roſpominanju.

Towarſtwo, kotrež hromadže pſched někotrymi lětami ſ Londona do Liverpoola pucžowaſche, hromadže wucžini, w kotrym hoſcženzu chzychu pſches nóz woſtacž. Hdyž pak tam pſchińdžechu, ſo pokaſa, ſo je hoſcžeńz ſa wjazy dnjow do prědka wobſadženy. Hněwni ſaſo ſwoje wězy wſachu a chzychu dale hicž, jako pytnychu, ſo chzyſche jena knjeni ſ towarſtwa tam woſtacž. Woni ſo jeje wopraſchachu:

„Njeńdžecže wy tež ſobu?“

„O ně“, ta knjeni wotmolwi, „ſa mnje ſu tu jſtwy pſchihotowane.“

„Kak to pſchińdže?“ ſo dale praſchachu.

„Nó“, wona wotmolwi, „ja ſebi je pſched někotrymi dnjemi pſches telegraf do prědka ſkaſach.“ —

Tak cžinja tež Boże dźěcži; woni ſwoje mjena prjedy póſcželu, ſ tym ſo ſebi hižo tudy delkach bleczk w njebjeſkich wobydlenjach wobſtaraja. Ssu-li prawe dźěcži Boże, ſo jim tež doſtanje, pſchetož jich mjena ſu w njebjeſach napiſane.

* * *

Filip Melanchthon běſche jedyn dźeń w Torgawje wſchón ſrudny a tyſchny pſchichoda evangelſkeje zyrkwje dla. S konferenzneje jſtwy wotwołany wón ſkładnoſtnje do druheje jſtwy pſchińdže, w kotrejž žony tſjoch prědarjow pſchi domjazym dźěle ſwoje dźěcži modlitwy ſa ſdźerženje evangelija wucžachu. Pſchi jednorej modlitwje tutych małych ſo jeho ſrudna myſl ſhubi, ſo ſo wón wjeſeły do ſhromadźiſny wróczi. Luther ſo jeho wopraſcha, kak je ſo tak khětſje pſcheměnił. Na to wón wotmolwi: „Njebojmy ſo! Ja ſym runje tych bědźerjow widžał, kotſiž ſo ſa naſ bědža a kotſiž ſo njepſchewinu. To ſu naſchi małi, kotrychž wołanje ſym runje ſłyſchał a Bóh njebudže, Bóh njemóže jich njewuſłyſchenych woſtajicž.“)Pſ. 8, 3.) Starajmy ſo ſa to, ſo tež ſ naſchich domow a ſchulow tajkich bědźerjow wjele wuńdže.

* * *

Wo dwěmaj cžornymaj ſo powjeda, kotrejž byſchtaj do lěſa khodźiłoj a ſo modliłoj a kóždy běſche ſam ſa ſo ſwoju ſchcžežku do trawy wuteptał. Po něcžim jedyn w ſwojej ſahorjenoſcži wuſtudny a w ſjawnych hrěchach khodžeſche. Jeho cžorny bratr jeho napominaſche a praji, ſo je derje wjedžał, ſo k tajkemu něcžemu dońdže, dokelž je trawa naroſtła na tej ſchcžežzy, kotraž k jeho modleriſkemu městnu wjedže. Ach my njewěmy, kak hłuboko móžemy padnycž, hdyž ſo modlenja woſtajimy. Mark. 14, 38.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacž. **Na ſchtwórcž lěta** płacži wón **40 np., jenotliwe cžiſła** ſo po **4 pn.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcž w Budyſchinku; ſoburedaktor: farar Mróſak w Rychwałdže.
Cžiſchcž a naklad Ssmolerjez knihiežiſchcžérnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 17
26. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Jubilate.

Domoj.

1 Pětr. 2, 11—18.

Domoj! tak klinczi to ßłowo w wutrobach wojakow, kotsiž ßu w zusym kraju hórkosćz wójny nashonili. Dokónczena je wójna, mèr je sczinjeny s njepschecźelom. Nětko domoj do wótzneho kraja, domoj k wutrobam lubych starschich, bratrow a ßotrow — domoj s radosczu a s wjeßełej wutrobu. — Domoj! tak dźe psches wutrobu łódźnikow, kotsiž ßu wot jeneho kraja do druheho po morju jěli a jedyn kruch semje po druhim wohladali. Schtožkuliž rjaneho na morju wohladachu, schtožkuliž sajimaweho ßo jim w zusych krajach poskiczi, niczo njesamó jich domoj žadanje w wutrobach směrowacz. To „domoj" wosta tón wscho pschemožazy synk. A nětko łódź ßo na pucz nastaji — a wona hordosna khwata psches schumjaze žołmy — a mózuje kłapa łódźnikej wutroba, dokelž ßo domoj wjeßeli. — Domoj! o kajke wobsbožaze, swjeßelaze ßłowo! Tu cżucźe wjeßełe synczi psches dźěczaze wutroby w zusbje, hdyž ßo domoj wjeßela, hdźež ßony dźěczatstwa je lubosnje wobdawachu, hdźež ßo macz hižo hotuje, lube dźěczo wjeßele powitacz. Domoj! Spróżneho to wokschewi, pucżowarjej je poßylnjenje, so wjazy na wobcźežnoscźe pucża njehlada, ale jenož do prědka ßaha. Hdyž też je pucz hischcźe daloki a hory a rěki ßrjedźa leża, pucżowar dale khwata, doniž ßwoju domisnu njewohlada. Kóżda hodźina jemu dołho traje — doniž njemóże ßwój narodny dom s daloka strowicz. Nihdźe njejßu njebjeßa tajke módre, nihdźe druhdźe ßo ßłónczko tak rjenje njeßwěczi, nihdźe druhdźe njejßu sahony tak selene, kaž domach. Tam je ta stara wěża, s kotrejez swón naß kaž stary pschecźel strowi, tam je ta droha zyrkwiczka, w kotrejž ßmy kschczeni a konfirmèrowani, w kotrejž ßmy se ßwojimi lubymi ßwoje modlitwy spěwali. Tam je tón dom, tón najlubschi po wschěm ßwěcźe, wón naß strowi se ßwojimi woknami a kaž s wóczkami naß wita. Ssu to ßylsy radoscźe, k kotrymž wohladanje wótczinY tych wabi, kotsiž ßu dołho w zusbje pobyli? Domoj! Luboscźiwe ßłowo, kotrež ßamo wutroby ßurowych muži w dalokich krajach sahori. Domoj! O wobsbožazy synk, lubosny synk, cżini też naß wjeßełych, so do prědka khwatamy? Je to nam też wobsbožaze sacżucźe, so wěmy: domoj dźe?

Jubilate! tak pschiwoła nam tsecźa njedźela po jutrach a epistola 1 Pětr. 2, 11—18 wukładuje tón wyskazy synk, pschetož też my ßmy „podróżnizy a zusbnizy", też nasche žiwjenje je khodźenje do nascheho wótzneho kraja. Móżesch ßebi stroschtnischeho wobrasa nascheho žiwjenja myßlicz: To žiwjenje kschescźijana je pucżowanje do wótzneho kraja. My skorżimy na cżerpjenja a wobcźežnoscźe tuteje cżaßnoscźe, a wone ßo ßame rosymja, kaž wobcźežnoscźe pucżowanja, kaž horjo dźěscźa w zusbje. My ßo poßlednjeje hodźinki bojimy. Cżeho dla? Wumrjecz rěka domoj hicz. Wona je domoj schła, prajimy my wo naschej njebocźiczkej macżeri. My też domoj póndźemy. Domoj! My połni dwělowanja stejimy psched cżěmnymi wrotami

wěčnoscźe a Khrystuß połny troschta a nadźije wo domje teho Wótza a jeho wobydlenjach sa wschitkich spróznych pucźowarjow powjeda. Kscheścźijanske źiwjenje je pucźowanje k wěčnej domisnje pola Boha, pschetoź kaź rjana ßo też tuta semja husto sda, woßebje nětko w naléczu a hdyź ßebi ju s wocźomaj młodostnych lět wobhladasch, sa jich wjele wona rjana njeje a woni ßu radlubje s tym spokojom, so my tu jenoź khwilu wostanjemy, so bychmy domoj saschli do lěpscheho ßwěta. Ach, so bychu teho dla wschitzy podróźnizy te prawidła prawje wopomnili, kotreź nam japoschtoł Pětr sa nasche podrożnistwo dawa: Kak dźe kscheścźijan do ßwojeho njebjeskeho wótzneho kraja? Sswobodny wot źadoscźow teho ßwěta, cźłowskemu porjadej poddaty. Kscheścźijanski podróźnik drje ßo wscheho dobreho a rjaneho swjeßeli, schtoź na ßwojim pucźu wohlada, ale wón ßo hlada, so njeby ßwoju wutrobu powßnył na to sachodne, na cźeścź, źadoscźe a kubła teje cźaßnoscźe. Wón sa tym steji, ßebi we wschitkich wobstejnoscźach ßwoju snutskownu ßwobodnoscź sdźerżecź, pschetoź, kaź hižo stari mudri wupraja, woni njejßu hórschi tyranojo, hacź lóschty a źadoscźe, a źane wotrocźstwo njeje hórsche, hacź wotrocźstwo źadoscźow. Se snutskownej ßwobodnoscźu kscheścźijan pak je sjednocźene dobrowólne poddacźe pod cźłowski porjad. Sswobodny wote wscheho lischcźerskeho pokorjenja pched wyschschim: kaź też wote wscheho sběźkařskeho smyßlenja kscheścźijan w porjedźe stata, zyrkwje a doma sałoźkne sarjadowanje cźłowskeho źiwjenja pósnaje, do kotrehoź ma ßo poddacź, kaź dołho je tu na semi. Wón drje wě, so tele porjady dospołne njejßu, ale njedospołny porjad je jemu lubschi, hacź dospołny njeporjad, cźim bóle, dokelź je nětcźischi porjad ßwěta jenoź pscheńdźenje k lěpschemu. Knjes nad ßwětom a nad ßebi ßamym, w luboscźi pak kóźdeho wotrocźk a k ßłuźenju hotowy — kscheścźijan domoj pucźuje jako běźdźeř, kiź je wschelake běźdźenje ßo pschebědźił, jako dźěcźo teho njebjeskeho Wótza, kotreź ßo wjeßeli, so móże junu wěcźnje domach bycź a wostacź.

Najrjeńscha hodźina twojeho źiwjenja.

Po F.

(Pokracźowanje a skóncźenje.)

Katholska zyrkej ßo sa wulke wěcźne źiwjenje sawěscźaze towařstwo wudawa. Wona ßebi wot ßwojich stawow źada, so ßwoju duchownu ßwobodu nuts płacźa, a sa to lubi jim na kónzu sbóźnoscź. Evangelijon zyle hinak rěcźi. Japoschtoł Pawoł pschezo saßo wupraji, so ßebi źaneje wězy tak wěsty njeje, kaź wěcźneho źiwjenja. Ale na cźo sałoźuje wón tule wěstoscź? Ssnano na to, so je ßo jemu Jesuß Khrystuß sjewił pched Damaskußom? Ně. — Ssnano na to, so bu junu pscheßadźeny do paradisa a tam njewurjekniwe ßłowa ßłyschesche? Ně. — Nó, potom sałoźi wón ßwoju wěstoscź ßnano na te cźerpjenja, kotreź je Khrystußa dla pschecźerpił? Ně! — abo na ßwěrne dźěło w ßłuźbje Khrystußowej? Hischcźe junu „ně“, hacź runje wón ßam wupraji, so je wjozy dźěłał hacź wschitzy drusy japoschtoli. Pschezo: Ně! Nó, potom ßu ßnano te pokracźowanja w ßwjecźenju, kotreź je wón cźinił? Hischcźe junu: Ně! runjeź ßo płody ducha Jesußoweho drje źenje pola źaneho cźłowskeho dźěscźa jaßnischo njepokasachu hacź pola njeho.

Haj, schto dha jemu wěstoscź dawa? Nicźo druhe, khiba jeho „teho najwoßebnischeho bjes hrěschnikami“ wěrypołne sjednocźenje s Jesußom, s tym sbóźnikom tych hrěschnikow. „Ty, w kotrymź je mje mój Bóh lubował“, praji wón, „ty, kiź ßy mi ty twoju ßmilnoscź nashonicź dał, jako tyschny k twojimaj nohomaj leźach — ty to dalische dokonjesch. Ty móźesch a budźesch sapocźany skutk dokonjecź, hacź so ßo tyßaz cźertow pschecźiwja pschi wschej mojej ßłaboscźi.“

A jowle je pucź sa kóźdeho k radoscźi ßo pschedobycź: Hladaj w wěrje na Jesußa. Sapschimń jeho, kaź derje samóźesch. A hdyź ßy jeho puschcźił, njewustań prjedy, hacź njejßy jeho ruku saßo sapschimnył. A potom spěwaj: „Ja ßym wěsty, so mje nicźo wotdźělicź njemóże wot jeho luboscźe.“ Prawa luboscź stajnje dawa, schtoź móże dacź. A luboscź Khrystußowa da, schtoź ma — po tajkim wěcźne źiwjenje, kotreź je w nim wobsamknjene.

To běsche tón pucź, po kotrymź je ßwj. Pawoł, po kotrymź je cźeta Liska k wěstoscźi pschischła. To je twój a mój pucź. „Kaź wjele jeho horje wsachu“, pische japoschtoł Jan, „tym da wón móź, so bychu Boźe dźěcźi byli.“ Kaź wjele jeho horje wsachu — kajzyźkuliź hewak běchu, kajzyźkuliź běchu też prjedy byli, jeno so jeho horje wsachu. Kak horje wsacź? Sa cźo horje wsacź? Nó, ßo wě sa to, schtoź chze wón bycź, jako teho sbóźnika hrěschnikow, kotryź nam hnadu a wodacźe da, jako teho lěkarja dusche, kotremuź my zyku móź nad ßobu wostajimy, jako teho krala, kotrehoź wolu my dopjelnicź chzemy. Nicźo wjazy a nicźo mjenje! Sbóźnikej tych hrěschnikow dyrbi hrěschnik napscheczźiwo stupicź, kiź w prósche leźi, kotryź pak ßwoju wutrobu daloko temu sbóźnikej wotewri. Temu kralej dyrbi duscha napscheczźiwo stupicź, kotraź ßo sprawnje a khutnje prascha: „Knjeźe, schto chzesch ty, so bych ja cźinił?“ To praschenje pschińdźe kaź ßamo wot ßebje se Sauloweje wutroby, jako běsche ßo jemu Jesuß sjewił. To běsche waźne ßłowo. Saul njewjedźesche, so je to tajke waźne ßłowo. Ale tole ßłowo běsche snamjo noweho źiwjenja, nowy sapocźatk. Pschetoź tole praschenje wjazy njewumrje. Wone bu w wutrobje japoschtoła kóźdu hodźinu nowe, doniź ßwoje źiwjenje do ßmjercźe njeda. A tak wón w kóźdej hodźinje wopokasa, so je Bóh jemu móź dał, so by Boźe dźěcźo był.

„Móź, Boźe dźěcźo bycź“ —, kak hordostnje to klincźi! A tola, to pschewjele prajene njeje. Hladaj na Schcźěpana! Wobdaty wot sakhadźazeje hele wón tola kraßnoscź w Khrystußu widźi. Rosteptany wot ßwojich njepscheczźelow proßy wón sa ßwojich njepscheczźelow. Wudychajo ßwoju matrowanu duschu wón kaź hodleř horje sleczźi do njebjeskeho kralestwa? Njeréka to móź měcź, ßo jako dźěcźo Boźe wopokasacź.

Wone ßu zyle cźiche a njewobkedźbowane dźěcźi Boźe. „Marja wobkhowa te ßłowa w ßwojej wutrobje“, my wo macźeri teho sbóźnika cźitamy. A wo Marji w Bethaniji rěka: „Wona ßedźesche k jeho nohomaj a poßłuchasche na jeho rěcź.“ Jena kaź ta druha běschtej w kóźdym wokomiknjenju hotowej lubujo a cźerpjo wutrobu a źiwjenje sa Jesußa woprowacź. Tak je doscź tajkich cźichich, kotrymź by wopak było, hdy by ßo sjawnje wo nich powjedało. Ale woni ßu sbóźowne a wobsbóźaze dźěcźi Boźe. A hdyź woni do hětow hubjeństwa a srudoby pschińdu, dyrbitej ßo hubjenstwo a srudoba minycź.

Ja pschewodźach pched krótkim tajku cźichu źonu k rowej. Wona běsche měßazy dołho w khorowni na rak leźała. Ja źenje cźeźscheho cźerpjenja wohladał njejßym. A tola tale źona njesbóźowna njeběsche. Wona bliskoscź Jesußowu cźujesche, so napohlad měrapołneho sboźa ßo źenje s jeje woblicźa njeshubi. A pschichodna kraßnoscź běsche jej tak wěsta, so mějesche wona hischcźe bohaty miły trosch sa srudne dusche, kotreź ßo k njej pschibliźichu. Mrějo mje wona proschesche, so bych pschi jejnym kaschcźu wo Psalm 16, 6 prědował: „Lóß je mi panył na luboßne město, mi je ßo rjane herbstwo dostało.“ To ßym ja s radoscźu cźinił. Najrjeńschi dźeń w źiwjenju teje źony běsche też tón, na kotrymź běsche teho sbóźnika jako ßwojeho sbóźnika pósnała. Nětko je jej drje rjeńschi dźeń sesłhadźał, so jeho widźi wot woblicźa k wobliczu. — A kotry, luby cźitarjo, je nětko najrjeńschi dźeń w twojim źiwjenju?

Mały Sawojarda

abo

Sboźe psches sprawnoscź.

V.

W měscźe Frankfurcźe nad Majnom ßu wschelake wjetsche naměsta (torhoschcźa) a kolo wokoło steja rjane domy, a na naměstach ßu wschelake rjane schtomy seßadźane. Na tajke naměstno khwatachu něhdy schulske dźěcźi, hdyź se schule dźěchu. Też wulzy ludźo seńdźechu ßo na naměscźe, a macźerje s dźěcźimi cźischcźachu ßo k wulkej lipje; a bórsy stejesche wokoło njeje wulka ßyła luda. Też wroble seßydachu ßo na delne hałosy, kaź bychu ßebi pschi-

hódne městaczko wuswolicz chzyłe, wot kotrehož móhli něschto widźecz. A czi, kotsiž tu pschipadnje nimo pschiňdźechu, wostachu stejo.

Schto bě tu widźecz? Pod lipu stejesche młody pachoł s czerwjenym mjeswoczom a nudrymaj woczomaj. Jemu na ramjenju ßedźesche bobak. Dyrbju tebi hischcze prajicz, schtó to běsche? Ty ßy to hnydom wuhudał, so je to nasch Anton. Wón je ßebi něhdźe blidko požcził, a na nim hraje bobaczk ßwoje pryslate, ßměschne kuski. „Kak czini khory?“ woprascha ßo Anton. Dha lehny ßo bobaczk na khribjet a wosta ležo, kaž by morwy był, so poczachu dźěczi wołacz: „Wbohi bobaczko!“ Tola bórsy prascheschе ßo Anton: „Kak czini strowy?“ a swěrjatko sběže ßo a poskaka a khodźesche na sadnimaj nohomaj. Nětkole staji jemu czerwjenu czapku a kasasche jemu: „Praj tež pomhaj Bóh!“ Dha sczeże ßebi s prědkownymaj nóżkomaj czapku a poklonjowasche ßo s hłowu. Dźěczi pak ßo tak wjeßelachu, so ßo wótsje ßmějachu a kichotachu, hdyž Anton kasasche: „Piskaj!“ Nětkole hwisdasche bobaczk tak wótsje a ßylnje psches nóß, so běsche runje tak, kaž by herz na tarakawje piskał. Ludźo wołachu „ßława!“ a kleskachu s rukomaj. Bobaczk pak ßo pschi tym zyle rosumnje roshladowasche, kaž by wjedźał, czeho dla pschihladowarjo plazachu. Na ßměchi dźěsche tež, hdyž bobaczk na ßwojeho knjesa horje lěsesche, ßo jemu na ramjenjo ßyny, abo jemu ßamo hacz na hłowu saléšy a ßo jeho sa włoßy dźerżesche. Tež rejwacz dyrbjesche bobaczk, hdyž jeho knjes na tarakawje piskasche.

Hdyž běchu ßo wulzy a mali na bobaczku nahladali, wsa Anton ßwój kłobuczk a dźěsche koło wokoło, so by ßebi kroschki nasběrał. Wón dosta někotry kopornik, tam a ßem drje tež mały ßlěbornik. Tola hlej, něschto błyschczesche ßo jaßnje w kłobuczku! Jena knjeni běsche jemu sloty do kłobuka czißnyła. Hdyž ßo Anton dohlada, wsa wón sloty s kłobuka a wróczi jón tamnej knjeni: „Ně, luba czetka, to by pschewjele było.“ — „Ach“, dźesche ta knjeni, „ßym ßo pschemaßnyła, chzych tebi tónle ßwětły dwajnowar dacz a pschi tym ßym tónle sloty pjenjes nahrabnyła. Tola, kaž widźu, ßy ty sprawny pachoł; teho dla chzu tebi tónle połstanowar dacz.“ S tymle słowami czißny jemu pjecz ßlěbornych do kłobuka. Sady knjenje stejesche knjes s knihu pod pažu. To běsche wuczeř, kotryž běsche se schule duzy domoj tež pola Sawojardy stejo wostał. Sdasche ßo, so ßo nad sprawnosczu teho hólza wjeßelesche. Wón dźesche k knjeni: „Tajku sprawnosczz s porědka namakamy a hischcze mjenje w tajkim khabacze.“ Prjedy hacz woteńdźe, wón Sawojardej něschto praji, schtož teho po sdaczu jara swjeßeli. „Ssměm woprawdźe?“ prascheschе ßo Anton, kaž by dostate pscheproschenje sa wěrne njeměł. „To ßo wě!“ wotmolwi jemu wuczeř. Wóczko teho zusomnika ßo rosjaßni.

VI.

Někotre dny ßu ßo mjes tym minyłe. Chzemy dźenßa w duchu do měsczanskeje schule hicz. To je tež ßwjate městno! Kak wjele młodych duschow pschihotuje ßo tu na pucżowanje psches žiwjenje, kak wjele jich ßo słemu wutorhnje, kak wjele jich ßo poßylni sa czežkoty žiwjenja. Kak wjele ßebi nadobudźe tu to, schtož dyrbisch w žiwjenju wjedźecz.

Na mjeswoczach schulskich dźěczi, k kotrymž ßmy sastupili, widźimy hnydom, so wone na něschto czakaja, a teho dla stajnje na schulske durje hladaja; haj ßamo lěniki ßu dźenßa kusk pokhwatałe. Wuczeř běsche dźěczom prajił, so dźenßa Sawojarda se ßwojim bobakom pschiňdźe, a so budźe jim pokasowacz, schto je jeho bobak wscho nuwuknył. Nětkole ßo durje wotewrichu, a do schulskeje jstwy pschiňdźe wuczeř se Sawojardom, s naschim Antonom, kotryž mějesche ßwojeho bobaka pod pažu. Wschitke dźěczi hladachu wczipnje na maku, ale saßadźitu postawu Sawojardy, kotryž ßwojeho bobaka pod kožuchom wuczeže a na blido psched pultom ßadźi.

(Pokracżowanje.)

Tutón ßwět žane wjeßele pschinjescz njemóže.

To ßu tu naschi prjedomnizy w ßerbskich czaßach pósnali. My wohladamy w rjanych Božich domach n. psch. w Nürnberku ßwět jako žonu do kamjenja wurubanu. Wona je jako rjana žona s lubosnym wobliczom wobrasowana, rjane słoto rjeczas jejnu schiju pyscha, w jenej ruzy ma wona korb s drohimi róžemi a płodami. Tajki ßo wobras wot sprědka pokasuje. Ty trjebasch jenož kroczel dale stupicz, so by žonu wot sady widźił. — Duž ßo wóczkomaj žałoßny napohlad na poł rostłateho kosjowza, w kotrymž hady wokoło łaža, poskicżuje. To je prawy wobras ßwěta.

W Palästinje w bliskosczi morweho morja je dźiwny płód kotryž ßo Sodomske jabłuko mjenuje. Wone je rjane a lubosne na pohladanje, kaž czerwjenoliczkate jabłuko w nasymskim czaßu. Ale hdyž ty nuts kußnjesch, ßo nastróžisch. S nutskach je mjenujze hrosne. Tajki je ßwět s wonka, s nutskach pak je shniły a hubjeny.

Jubilate.

W naléczu.

Naléczo ßo rjenje ßměwa,
Syma je nětk woteschła,
Nalětne nětk khěrl'sche spěwa
Wjeß'le moja wutroba.

Nowe žiwjenje nětk stawa
Wschudźom we wschěm stworjenju;
Bohu ßo czescz, khwalba dawa,
So je sbudźił pschirodu.

Czoplische nětk ßłónczko ßwěczi
A tu semju wohrjewa,
Wonkach wjeßela ßo dźěczi,
Bur dźe pilnje do dźěła.

Na tych polach, płódnych rolach
Wschitko roscze, pschibjera
A na łukach, trawnych honach
Rjane kwětki sakczěja.

W wodźe ryby pluskozeja,
Ptaczki rjenje spěwaja,
Schtomam pupki wubiwaja,
Bórsy ßo nam selenja.

Njedyrbjeli s wjeßeloszczu
Sa wscho Bohu khwalbu dacz,
Kiž se ßwojej schczedriwosczu
Chze naß s nowa wobdawacz.

Pójcze, pomhajcze nětk dźěłacz,
Schtož ma dych a wutrobu:
Bohu dźak, czescz, khwalbu spěwacz
Sa joh' wulku dobrotu.

K nowom' žiwjenju duž chzemy
Stawacz kaž we naléczu,
So my junu k njebju dźemy
K wěcznom' nowom' žiwjenju.

E. H.

Saßo namakany.

W měscze New-York widźisch na wulkim domje napißmo: „Dajcze dźěczatkam ke mni pschiňcz.“ W tutym domje ßo 200 khudych wopuschczenych dźěczi wothladuje a wotczehnje.

Psched něhdźe 30 lětami wopuschczi jedyn Němz s mjenom Steinbecker se ßwojej mandźelskej a jenož někotre měßazy starym dźěsczom ßwój wótzny kraj a czehnjesche do Ameriki. Ale sbože njechasche ßo wot njeho popadnycz dacz a se ßwojej ßwójbu běsche někotre lěta w New-Yorku hubjenje žiwy. Ras běschtaj starschej won schłoj, so byschtaj, kóždy na ßwoju ruku, ßebi dźěło pytałoj. Tsilětneho ßynka běschtaj ßameho domach wostajiłoj. Jako ßo macz wróczi, běsche ßo dźěczo shubiło. Wonaj pytaschtaj a pytaschtaj; nan pschekhodźi dźeń wote dnja wschitke drohi a haßy, ale dźěczo bě shubjene. Skónczńje njemóżeschtaj staroszczíwaj starschej dlěje w tutym wulkim měscze wutracz, hdyž jeju wscho dopomnjesche na to, schtož běschtaj shubiłoj a ßo do Kalifornijskeje podaschtaj.

Lěta ßo minychu. Dha pschiňdźeschtaj ras, s jenej s Kalifornijskeje ßo wróczazej łódźu mandźelskaj do New-Yorka, na kotrymajž běsche widźecz, so běschtaj ßo wobohacziłoj. Žona běsche žarowansku drastu wobleczena a jejne wobliczo běsche blěde a staroszczíwe. Jako by něschto pytała, wokoło ßo hladasche. Lědy běschtaj někotre kroczele schłoj, ßo sanjerodźeny proscheřski hólz

k nimaj tłóčeješche, wo ßmilni dar proschо. Ta žona pohlada jemu do woblicza a jeho hłóß měješche synk, kiž spodźiwny sačźischeć na nju čźinješche. Wona da jemu wjetschi dźěl pjenjes Ale wjeßele pschemó teho hólza. Wón hladaješche na te pjenjesy, chzyješche ßo dźakowacź, ale bjes wjedźenja do womory pany. Mandźelskaj jeho sapschimnyschtaj a hnydom pschemóženaj wot wjeßełosćże wołaschtaj: „Naju dźěčźo, naju dźěčźo.“ Mandźelskaj běschtaj Steinbecker a jeho žona, kiž běschtaj ßebi w Kalifornijskej wulke samoženje dobyłoj a ßo nětko saßo do New-Yorka wróćźischtaj. S dźakownosćże sałožischtaj horjekach spomnjeny wustaw, w kotrymž ßo wopuschćźene, ßame na ßo pokasane dźěčźi, kiž ßu w wulkim měsćże bjes wothladanja, wotćźahnu.

Wuhojena!

„Hana!“ burowka W. ßwojej najmłódschej dźowzy pschiwoła, kotraž hakle poł lěta do schule khodźješche, „budźesch ty nětko sa ßobu dźěłacź, radscho hacź s wokuom won hladasch. Tak lěnja, kaž ty, žane druhe dźěčźo njeje.“

Hana ßo molicź njeda. Wona praji: „Ja dźěłacź njecham. Ja njecham mudra bycź. Nasch Fylaks wonkach ma ßo wjele lěpje. Tón w ßwojej hěćże leži a čźini, schtož ßebi samyßli.“

Bur, kotryž runje něschto wobliežbowaješche, staže a praji:

„Myßlisch ßebi woprawdźe, Hanka, so ma ßo tón lěpje? Chzyła ßo s nim měnjećź?“

„To bych chzyła“, Hanka wjeßeła wotmolwi.

„Duž pój“, wotmolwi bur směrom, na ßwoju žonu ßo ßmějo.

„Wostaj dźěło. Ty móžesch nětko hodźinu w Fylaksowej hěćże ležećź. Ja pßa puschćźu a tebje swjasam, ale doniž hodźina nimo njeje, njeßmjesch s hěty won. Hdyž ty to Fylaksej tak sawidźisch, móže to tebi zyle prawje bycź.“

Hanka ßo wjeßeleješche, wona prjedy nana k hěćże khwataješche. Bur k starschim dźěčźom stupi, jim rosjaßni, schto chze čźinićź a jim sakasa k Hanzy hićź.

Potom pßa s rjećźasa puschćźi, rjećźasowu hóćźku sa Hanzyny pask sałoži a praji: „Tak, ty mała lěnja! Nětko móžesch tež schćźowkacź, hdyž ßo tebi sechze. Jowle masch ßo derje, pschetož Lejna je tu runje prjedy nowu ßłomu seßłała. Hodźinu dyrbisch tu wostacź.“

Hanzy ßo najprjedy kraßnje lubješche. Wona dźěłacź njetrjebaješche, ale móžeješche lěnika pasćź.

Sbožowne sačźućże něhdźe dźeßacź mjeńschinow trajeješche. Potom ßo małej pacholzy wostudźi. A nětko druhe dźěčźi w bliskosćźi hrajkacź ßłyschješche. Hdy by wona ßwoju pschißłuschnosćź dopjelniła, by mohła s nimi bycź.

Wona hłowu s hěty won tykny a wołaješche:

„Korla! Dorka!“ Nichtó pak na nju njepoßłuchaješche. Wona s hěty wuléše, ale wona dale njemóžeješche; rjećźas ju dźeržeješche.

Haj, prjedy hacź běješche ßo poł hodźiny minyło, wona Fylaksej žiwjenje wjazy njesawidźi.

Nutskach wo jstwje burowka ßwojeho muža proschješche: „Wumoź tola Hanku, wona ma dosćź.“

Bur pak s hłowu tschaßješche: „Nć, Marja, ta lohka hłójćźka njech hodźinu wutraje. Wěř, mi, wona potom wjazy na wukujenje njeskorži.“

Kaž tež Hanka wołaješche a płakaješche, dokelž ßo jej ta hodźina wěčnosćź sda, nichtó ju njewußwobodźi.

Hdyž běješche ßo hodźina minyła, bur s Fylaksom pschiindźe a praji: „Nó, Hanka, chzesch radscho khětsje ßwoje dźěło čźinićź abo Fylaks wostacź?“

„Ja njecham Fylaks bycź“, praji Hanka płaćźo.

Wona ženje wjazy na dźěło njeskoržeješche.

Na kožuch.

Balthasar Schupp, kiž běješche wot lěta 1646 s dwórskim prědarjom w Braubach, běješche raß s wulkej khutnosćźu a njebojaslivy w pschitomnosćźi krajnego kujesa pschećźiwo jeho hrěcham prědował. Pschi hosćźinje, k kotrejž běješche dwórski prědař tež pscheproscheny, mjelećźeješche najprjedy. Wschitzy pschitomni wočźakowachu, so ßo tón króćź khroblenu prědarjej slě pońdźe. Ale hlej, zyle njenadźujzy sběźe wjećh ßwoju schkleńzu a pschipi dwórskemu prědarjej je ßłowami: „Wy sćźe mi dźenßa něschto na kožuch dali.“ Schupp ßo pokłonjo wotmolwi: „Hnadny wjećho a knježe, to je mi s wutroby žel.“ „Schto, nětko je wam to žel“, dźeješche wjećh se spodźiwanjom, „ja měnju, so wy sa ßwoju pschißłuschnosćź dźeržićże, mi wěrnosćź prajićź.“ „To runje je, schtož mje boli. Mi je žel, so ßo mi moje sastojnstwo njeje radźiło. Ja ßym ßo na waschu wutrobu měrił a nětko je jenož na kožuch schło.“

Spomjatkuj: Tež pola druhich ludźi, kiž ßu žani mózni knjesojo, Bože ßłowo druhdy jenož na kožuch dźe, ale niz do wutroby. Woni drje prědowanje „rjane“ a „sajimawe“ a „khutne“ mjenuja, ale tola wostanu kajzy běchu a ßu.

Hischćże junkróćź wo prósłwje na khěžorstwowy ßejm sa kschesćźijanske wěrowanje.

Lubi Sserbja! Njeskomdźmy čźaß, kotryž je jara drohi. Nowy „běrgarski sakoń“ wubjerk khěžorstwoweho ßejma dale wuradźuje a w bližschim čźaßu k wuradźenju mandźelskeho prawa dońdźe. A tam mamy to srudne postajenje, kotrež je ßo hižo wjazy króćź w naschim „Pomhaj Bóh“ naspomniło, so wěrowanje w lubym Božim domje psched statom s zyła niczo wjazy njepłaćźi, ale so ßame hromadźe pißanje stawnika mandźelstwo płaćźaze čźini. My wschitzy na to spominamy, s kajkej srudobu ßmy ßo w ßwojim čźaßu pod zyły stawnijski (zivilny) sakoń poddacź dyrbjeli, kotryž nusnej nahladnosćźi kschesćźijanskeje zyrkwje sadźěwa. Njedyrbjeli my teho dla nětko se wschej sahorjenosćźu ßebi s najmjeńscha to saßo dobycź spytacź, schtož móžemy, so by wěrowanje psched Božim wobliežom tež psched ßwětom płaćźiło. K temu naß nasche ßwědomnje cźěri a nusuje. Duž, lubi Sserbja! wopokažmy jako dobry pobožny lud, so ßmy bjes prěnimi, hdyž ßo wo to jedna, so by nascha kschesćźijanska zyrkej tu nahladnosćź saßo dobyła, kotrejež woßebje w naschich srudnych čźaßach potrjeba. Hacź runje je ßo tež s naschich stron rjana liczba prósłwow na ßejm wotpóßłała, dyrbi ßo tola prajićź, so je zyłe hibanje sa tule ważnu wěź pschezo hischćże pschejara ßnadne, hdyž je nusne, so kóždy, kotryž ma čźopłu kschesćźijansku wutrobu, pjero do rukow wosmje a prósłwu podpiśche s tym wustupujo sa ßwoju wěru, sa ßwoju zyrkej. A wschak zyle wot teho wotwißuje, so lud ßwoju wolu w tych prósłwach sjewi, hacź khěžorstwowa wyschnosćź s liczby podpißmow žadanje wjetschiny luda spósnawschi ßo pscheßwědčićź da, so dyrbi do teho swolićź, so wěrowanje psched Božim wołtarjom ßwoje stare prawo saßo dostanje. W tu khwilu je wulka nadźija, jeli so ßo lud hiba, so ßo nascha prósłwa dopjelni, dokelž budźe, kaž nětko wěź steji, wjetschina khěžorstwoweho ßejma sa naschu prósłwu hłoßowacź. Duž wužijmy tule składnosćź, kotraž ßo nam nihdy wjazy njeposkićźi, hdyž je psches pschiwsaćże „běrgarskeho sakonja“ nasche wobkhadne prawo na pschezo swjasane. Na žadanje, redaktorej wuprajene, ßo prósłwa, kotraž ma ßo podpißacź, tudy hischćże junkróćź poda:

Dem Hohen Hause des Reichstages unterbreiten die unterzeichneten christlich gesinnten Männer folgendes Gesuch, zu dem uns unser Gewissen drängt: dem Paragraphen 1300 des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs hochgeneigtest folgende Fassung zu geben:

„Die Eheschließung kann durch einen Standesbeamten oder durch einen Geistlichen geschehen. In letzterem Falle hat der Standesbeamte nach erfolgtem Aufgebote zu bescheinigen, daß der Eheschließung nichts entgegenstehe, und hat der Geistliche, welcher die Trauung vollzieht, dem zuständigen Standesamt von der erfolgten Eheschließung innerhalb zweimal 24 Stunden amtliche Mitteilung zu machen.“

Podpißane prósłwy tež dale redaktor (Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) a red. „Sserbskich Nowin“ rady do Barlina wobstarataj.

Samoluwity redaktor: farař Góleć w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Čźischeć a nakład Ssmolerjez knihiećischććźenje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 18
3. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihicźiſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 nw.

Njedźela Kantate.

Jak. 1, 12—21.

Bóh luby Knjes.

Huſto je czężko do luboſcze Božeje wěricź. Wjele jich je, kotſiž bjes pſchemyſlenja ſobu praja: Bóh je luboſcź — woni njewjedźa, kak czężko druhim druhdy je, to wěricź. — Pſched něſchto lětami czinjeſche w Schottlandſkej wjele ſtow ſchulſkich dźěczi ſe ſwojimi wuczerjemi wulět na hory. Na puczu jedyn żeleſniſki czah ſ druhim hromadźe ſjědźe. Žałoſtne njeſboże ſo ſta a wbohim ſtarſchim, kotrymž wo tym telegrafowachu, niczo njewoſta hacź ſe żarowazej wutrobu rosmjeczene ſtawy ſwojich lubuſchkow hromadźicź. Kak czężko je tym było, do „Boha lubeho Knjeſa“ wěricź. — Druhi pſchikład. Sswěrna, lubowaza macź, kotraž je ſo ſa ſwoje dźěczi ſ napinanjom wſchitkich ſwojich mozow ſtarała, wumrje; nan kotryž je wopiłz a ſamo pſchi rowje ſwojeje żony ſtróſby njeje, żiwy woſtanje. Wbohe dźěczi! prajimy a ſo praſchamy: Je Bóh mudry, je Bóh luboſcź? — Kak wjele martrarjow bě w běhu czaſa na żałoſtne waſchnje czwilowanych a ſkónzowanych. Njetſchepoze nam ruka, hdyž dyrbimy wyſche wſchitkich podawkow ſwětnych ſtawiſnow piſacź: Je Bóh luby Knjes? — a tola pſchi tym wſchěm bychmy my bliſko widźazy a njeroſomni byli, hdy bychmy po ſwonkownym idaczu ſudźicź chzyli. Wot jeneho tych mužow, kotrymž mamy ſo ſa bibliju dźakowacź a kotſiž ſu ſo bóle dyźli my ſ hudanczkami naſcheho żiwjenja a ſ byczom Božim ſanoſchowali, wot japoſchtoła Jakuba mamy my epiſtolu ſchtwórteje njedźele po jutrach Jak. 1, 12—21; kotrejež wuczbu my do tych ſłowow wopſchimnjemy:

Hacź ſo runje ſeſda czi,
Bóh ſej na ſłe njemyſli;

pſchetoż 1. ſchtoż ſ ruki naſcheho Wótza pſchińdźe, ſłe bycź njemóže, hdyž ſo to też jeho dźěczom tak ſeſdanje. Njeje to wopominanja hódne, ſo huſto runje czi, kotrychž horjo żiwjenja najbóle potrjechi, kotſiž ſu w płomjenjach ſchczěpowzow, w ſubach dźiwich ſwěrjatow, w czwilach a jaſtwach ſwojeho ducha horje dali, w dowěrjenju na Boha njekhabłazy woſtachu a ſo ſamolicź njedachu, runjež czi njepſchecźeljo hanjachu: Schtó je nětko waſch Bóh? Mamy my wjazy pſchecźerpicź hacź tamni japoſchtoli a ſwěrny ſwědkojo? wjazy hacź czerpjeŕ Hiob, wjazy hacź najwjetſchi czerpjeŕ na kſchižu? A woni wſchitzy hacź do poſłednjeho wodychnjenja ſo ſwojeho dowěrjenja k Bohu dźerżachu, dokelž woni na wuhudanje hudanczka ſwojeho żiwjenja, na wotkrycze potajnych puczow Božich w druhim lěpſchim ſwěcze czakachu, dokelž woni wjedźachu: Sbóżny je tón muž, kiž ſpytowanje injeſe; pſchetoż hdyž wón ſprawny ſczinjeny je, doſtanje wón tu krónu teho żiwjenja, kotruž tón Knjes ſlubił je tym, kotſiž jeho lubuja. A tak dyrbi ſo někotre czężke horjo teje ſemje ſa ſpytowanje wobhladacź, w kotrymž maja ſo najwoſebniſche kſcheſczijanſke poczinki, wěra, luboſcź, ſczerpliwoſcź, poniżnoſcź a poſłuſchnoſcź wopokaſacź, ſo bychu junu krónowane byłe. Wſchelake, ſchtoż ſo nam prjedy kaž

njesboże sdasche, ßo potom jako něschto wupokasa, schtož běsche k naschemu lěpschemu. —

Hacž ßo runje sesda cźi,
Bóh ßej na słe njemyßli;

pschetož 2. schtož je woprawdźe słe, kaž hrěch, s Božeje ruki njepschińdźe. Kak wopaczne to je wodźerjej ßwěta sa słe winu dawacź, schtož ma cźowjek ßam ßebi pschipißacź. Hdyž nan ßwojemu dźěsczu sakaže s wohenjom hrajkacź a dźěczo składnoscź wužije, hdyž nan domach njeje, tu pschikasnju pschestupicź a ßo pódla straschnje wopali; tola nichtó nanej winu njedawa. Tak njemóže nichtó Bohu winu dawacź, hdyž wón pschi wschěm sakasanju s lóschtami a žadoscźemi ßwojeje wutroby tak dołho hrajka, doniž po ßłowje japoschtoła lóscht hrěch njeporodźi a hrěch, hdyž je dokonjany, ßmjercź. Schtóž na teho najwyschscheho ßwari a jemu sa nusu a hubjenstwo ßwojeho žiwjenja winu dawa, njech ßo tola radscho prascha, hacž te poroki jemu ßamemu nješłuscheja. To shubjenemu ßynej na myßle njepschińdźe, pschiczinu hubjenstwa w sadźerženju nana pytacź, ale wón praji: „Ja błasn, so mojeho nana wopuschczich“. Tola ßamopósnacźe běsche prěnja kroczel k sbožownemu wobroczenju jeho žiwjenja k poniżnemu wróczenju do nanoweju rukow.

Hacž ßo runje sesda cźi,
Bóh ßej na słe njemyßli:

pschetož 3. „Wschitkón dobry dar a wschitkón dokonjany dar pschińdźe s wyßokoscźe dele wot Wótza teho ßwětła.“ Na kak wschelake waschnje ßo nam tole ßłowo kóždy dźeń, kóždu hodźinu wukładuje, so ßmy, hdźežkuliž dźemy abo pohladamy, wobdacźi wot dobroczíwoscźe bjes pscheměnjenja, bjes kónza! Hladaj do wotucźazeje stwórby, kajkuž ju nětko wohladasch. Pohladaj tam na selene łuki; hladaj na młode ßywy, kotrež khwatajo rostu, so bychu nam khlěb skiczile; hlaj, kak schtomy sakczěwaju. Wschudźom je blido pschikryte sa Boże stworjenja, so schkowronczk ßwój dźakny khěrlusch spěwajo ßo pschezo wysche sběha, kaž by nam pschiwołacź chzył: Wschitkón dobry dar pschińdźe s wyßokoscźe dele. Abo dźi dale do ßwojeho doma, hdźež je tebi twoja žona blido hižo pschikryła a hdźež dźěczi wjeßełe na nana cźakaju. Njejßu też wone, jako nadźija twojeho žiwjenja, twojeju woczow pastwischczo, njeje też wona, twoja ßwěrna mandźelska, dar s wyßokoscźe, so rad sahłoßujesch do blidowych paczerjow twojeho najstarscheho: „Dźakuju ßo temu Knjesej, pschetož wón je dobroczíwy a jeho dobrota traje wěcźnje.“ A njewěrno — so by hischcźe lěpje tule dobroczíwoscź pósnał a na nju ßwoje dowěrjenje stajił w wschitkich hodźinach twojeho žiwjenja, njebudźesch ßo podarmo wołacź dacź wot njedźelskich swonow, ale ßebi w Božim domje najlěpschi dar wobradźicź dacź, dar Božeho ßłowa. A cźeho dla je to najlěpsche? Dokelž s tych ßwjatych ßłowow, s evangelija wóczko twojeho Wótza na tebje hlada, do kotrehož trjebasch jenož junkróczź prawje nuts pohladacź, so by sa wschitke cźaßy a wobstejnoscźe ßebi teho wěsty był:

„Hdyž ßo runje sesda cźi,
Bóh ßej na słe njemyßli.“

Hamjeń.

„Cźińcźe ßebi tudy žiwjenje rjane a wjeßełe!“

I.

Wschitko je wasche.

(Po F.)

„Ale schto chzemy s tejle bjesbožnej saßadu?“ ßo něchtó prascha. My wěmy, so wysche pohrjebnischcźa njewěrjazych něhdźe tak stejesche: „Cźińcźe ßebi tudy žiwjenje rjane a wjeßełe!“ a potom dale dźěsche: „Žana wěcźnoscź njeje, žane saßowohladanje.“ — Duž wschak ßo sda, kaž by samyßł nascheho rospominanja wopaczny był.

Ja to wschitko derje wěm. A runje teho dla ßym ßebi tón samyßł wuswolił. To prěnje ßłowo sastupuju w mjenje evangelija. Pschecźiwo druhemu wojuju w mozy evangelija. Ja mjenujzy praju, so je jenož hódno, na semi jako cźłowjek žiwy bycź, hdyž nam wysche teho ßwěta bójski wótzny kraj kiwa a ßo ßwěcźi. Ja wobkrucźuju, so nascha semja wschu ßwoju radoscź shubi, jeli so na njebjeßa ßwoju nadźiju njestajimy.

Druhe němske wuprajenje hischcźe je, kotrež je naspomnjenemu podomne; wone rěka: „My hidźimy a njebojimy ßo wěcźnoscźe wjazy; tole žiwjenje polěpschicź je nasche žadanje.“ Nětko pak ßo ja wschitkich sprawnych ludźi woprascham: Schtó je wjazy cźinił, tole žiwjenje polěpschicź hacž tón, kotryž je wěcźnoscź rosßwětlił, nasch knjes Jesuß Khrystuß. Tyßaz króczź je ßo dopokasało, so je psches njeho cźłowiske bratrowske cźucźe do ßwěta pschischło a to psches to, so je ważnoscź kóždeje jenotliweje dusche do praweho ßwětła stajił. Wón je tón wulki dobyczérski fěrschta nade wschěm wotroczźtwom. Wón je Wóczez wschitkeje ßwobodnoscźe, ßwobodnoscźe ßwědomnja, kaž też ßwobodnoscźe w sjawnym žiwjenju. Haj, hakle psches evangelijon ßu myßle luboscźe a nadźije do ßwěta pschischłe, kotrež móža ßame nam ßwět spodobny sczinicź.

Duchapołny muž s Hollandskeje wupraji: „To žiwjenje na ßwěcźe tuteho mjena hódne njeje, jeli so rosßwětlene njeje wot něczeho, schtož je wjazy hacž to žiwjenje.“ To je wěrno. To žiwjenje tudy na semi je połne njeměra a njewěstoscźe, połne tyßazkróczźneho horja, so dyrbi myßlazemu cźłowjekej to žiwjenje cźiscźe napschecźiwne bycź, hdyž wón žaneje wěcźnoscźe njesnaje. Tak praji duchapołny, ale njewěrjazy wuczeny Schopenhauer: „Jeli so je Bóh tón ßwět stworił, ja njechał tón Bóh bycź; hubjenstwo ßwěta by mi wutrobu rospukniło.“ To ja rosumju. Ja ßebi myßlicź njemóžu, kak mohł myßlazy cźłowjek (ach, bohužel je mało prawje myßlazych ludźi), kotryž w rostłaczu kónz nascheho bycza pósnaje, — ja ßebi myßlicź njemóžu, kak mohł tajki kuska radoscźe w žiwjenju měcź. Potom tola ßame sadwělowanje wostanje.

Myßlcźe ßebi junkróczź ßwět, na kotrymž žana wěža wjazy k njebjeßam njepokasuje, na kotrymž žane synki swonow wjazy psches hory a doły, psches města a kraj njeklincza, hdźež žadyn „dźeń teho Knjesa“ njeje, na kotrymž cźłowjek ßwojej wocźi posběha k horam, s kotrychž nam pomoz pschińdźe, žadyn Boži dom, kotryž ßo nam njedźelu wotewrja, žana spěwaza ßwjecźaza wołsada. Nihdźe žane dopomnjecźe na wěcźnoscź. Na ßmjertnym łožu žane ßłowo troschta; pschi rowach ßame ßylsy sadwělowanja; na rowach žadyn kschiž, — pschemyßleny, s wotkal dyrbjałej nam w tajkim ßwěcźe radoscź a wjeßełoscź pschińcź.

Na wopak, schtóž w mozy kscheścźijanskeje wěry sady wscheje ßwětneje hary a ßwětneho hubjenstwa, wulke, nihdy njewuhaschaze ßwětło wěcźneho wótzneho domu wohlada, — tón móže radoscźiwy bycź też pod ßylsami.

S krótka: cźłowjek wěcźnoscźe ßam na cźistu radoscź nad žiwjenjom. Sa njeho je hódno, so wón swjaski luboscźe swjasa, pschetož wón wě, so horkach dale traja, a so budźa tam dokonjane. Sa njeho je hódno, ßebi žiwjenje rjane sczinicź, pschetož wón wě, so je sěnske žiwjenje jenož pschihotowanje na wěcźne.

Abo njeby ty też róžu cźim radscho hladał, hdyž ty wěsch — jeli so ßo wona prawje hlada — so s jeje korjenja junu nowa sakczěje, s tym wuměnjenjom, so je ta nowa tyßaz króczź rjeńscha a bóle wonjaza? Njeby ty tajku róžu radscho hladał, hacž hdy by ßebi myßlicź dyrbjał: „Jutsje je nimo; sa wěcźne nimo!“ —? Hladajcźe, lubi cźitarjo, tak je se sěnskim žiwjenjom; wone hakle ßwoju ważnoscź ßebi nadobydźe psches wuhlad na wěcźnoscź.

Haj, ale — ßo napschecźiwja — njedyrbimy my, runje so bychmy wěcźnoscź dobyli, ßwět sapřěcź, naschu wutrobu wote wscheho sěnskeho wotwjasacź, wołsebje ßami ßebje sapřěcź? Sa wotmolwjenje postaju nascheho reformatora Luthera ßameho. Wón junkróczź wupraji: „Kscheścźijan je knjes nade wschitkimi wězami“; to rěka: wón móže wscheho parowacź, hdyž Bóh to chze; to pak też rěka: wón móže wschitko měcź a wužicź s radoscźu a dźakownoscźu, kaž dołho jemu to Bóh wostaji. — Najlěpsche pak je, so je Luther to ßam se ßwojim žiwjenjom wopokasał. Hdźe nadeńdźemy muža, kotryž samó tak žortniwje wschelake swjeßelenje, wołsebje swjeßelenje psches hudźbu, dale roswjeßelenje w pschirodźe, w ßwójbje a towařstwje ważicź? Tón muž pak je snutskownje

wschón ßwobodny. Kóždy wokomik je wón hotowy wscheho ßo wostajicź, jeli so Bóh tón Knjes ßebi to žada. Sswoje seńske sboże, haj ßamo ßwoju strowosćź a ßwoje žiwjenje je wón hotowy woprowacź, hdyž ma sa ßwojeho sbóžnika sastupicź. Tu widźimy dopjelnjene to ßłowo japoschtoła Pawoła: „Wschitko je wasche; wy pak sćże Khrystußowi“; abu to ßłowo nascheho sbóžnika ßameho: „Woni ßu na ßwěćże, ale niz wot teho ßwěta.“

Stworjenja njejßu cźertowskeho, ale bójskeho rodu. Wschitko, schtož móžemy s dźakownej wutrobu wužicź, móžemy wjeßele pschijecź. Kscheśćijanstwo njecha mnichowstwo bycź, so cźłowjek se ßwěta cźekuje. Ale to je nusne, w ßwěćże ßwětej cźěkacź. „My dyrbimy ßo Boha wysche wscheho bojecź, lubowacź a ßo jemu dowěricź“, to je hłowne prawidło. „Jene je nusne“, mjenujźy Jesußa dobycź. Kubło, sboże, wjeßele, kajkežkuliž je — kotrež tebje wot njeho prjecź cźehnje, je sa tebje skaženje a hdy by tež tyßaz druhim dowolene było. Hdyž dyrbisch ßo rossudźicź: pak Khrystuß pak ßwět, kscheśćijan dwělowacź njemóže. A to jemu cźežko bycź njemóže, ßamo tehdy, hdyž ßylsy płaka. Schtož pak móže Jesuß žohnowacź, teho móžesch ßo wjeßelicź.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnosćź.

(Pokračžowanje.)

„Hlejćże, lube dźěćźatka“, poćża wučžeř, „tónle nasch młody pschecźel“, — a pschi tym poplaza nascheho Antona lubosćźiwje na ramjo, — „tónle nasch młody pschecźel je se Sawojardskeho kraja. Tónle kraj je daloko wot naß. S wjetscheho dźěla je to kraj wyßokich horow, kotrež nimale hacź do njebjeß doßahaju. Tam pak bydla sprawni, dobrocźiwi, nadobni ludźo.“ — Sawojarda pohladny dźakownje na wučžerja. Wučžeř pak powučžowasche dale: „Nasch młody pschecźel, hacź runjež je lědma lěto starschi dyžli wy, je nana a macź wopuschćźił a je ßo na pucź nastajił do zusby, hdźež dyrbi ßo ßam sa ßo staracź, a ßo ßam se ßwojej ruku a se ßwojim bobakom sežiwicź. Sa waß staratej ßo hischćże ßwěrnaj, duschnaj starschej; s nimaj ßydnjećże ßo sa blido. Pósnajćże tele sboże a budźćże jimaj dźakowne! A nětkole, lube dźěćźatka, wobhladajćże ßebi s wopředka tele swěrjatko prawje pěknje, schto je wone nawuknyło. Hlejćże, něhdźe dwě stopje je dołhe; zyle kuschu ma wopuschku, něhdźe 4 zole dołhu. Wobhladajćże ßebi też hłowčźku; je tołsta a kuscha. Wóčźzy błyschćźitej ßo jako serniczźy a ßwědćźitej we mudrosćźi. Wuschi stej, kaž widźićże, jara kuschej, koßmatej a stej w koßmach zyle sakhowanej. Cźornobrunu ma ßukniczźku a tak derje seschitu, so ju cźaß žiwjenja k krawźej na sapłatanje njepósćźele; ženje ßo jemu njerostorhnje kaž wasche kholowčźki.“ — Pschi tychle ßłowach ßo schulske dźěćźi mózuje ßmějachu. „Bobacźk bydli“, powjedasche wučžeř dale, „zyle ßamlutki wyßoko na horach a wuryje ßebi tam horkach jamy, w kotrychž wón w symje bydli a husto dosćź zyłu dołhu symu hacź do młodeho nałćźa pscheßmorćźi. Też sa lětni cźaß natwari ßebi wobydlenczźko a wuposćźele je ßebi se ßynom a se ßłomu, a nanoßy ßebi husto dosćź też zyrobu do njeho.“

„S cźim dha ßo žiwi?“ woprascha ßo mały pacholk, ruku posběhnywschi.

„S cźim ßo žiwi?“ wospjetowasche wučžeř. „Se wschelakimi rostlinami a selcźkami; rady napije ßo też mloka. Teho dla baja ßo też wschelake bajki wo nim“, powjedasche wučžeř dale. „Powjeda ßo, so ßo jedyn wot bobacźkow na khribjet lehnje, so ßo s zyrobu, s rostlinami poklasćź a potom kaž ßanje do jamy cźahnycź da.“

„Aj, to chzył ja widźećź!“ sawołachu někotre hłoßy.

„Mi ßo wěricź njecha, so je temu tak“, praji wučžeř, „a też nasch Anton je powjedał, so ßebi bobaki wschelake prysle sejhraju; tola tajkele ßankowanje też wón cźaß žiwjenja hischćże wohladał njeje.“

Nětkole sapoćża bobak ßwoje prysliczźki sejhracź, kaž my to hižo snajemy. To wubudźesche mózne wjeßele bjes schulskimi dźěćźimi. Dźěćźi chzychu ßo pschi ßamym khore ßmjecź, jako Anton bobakej knihu pod pažu da, a hdyž ßo bobak jako schulski hólz na mału ławku ßyny.

Hdyž bě Antonowe pschedstajenje nimo, měješche nasch mały lud hischćże wjele na wutrobje.

„Móže bobak też nóžku dacź, kaž pßyczźk.“

„Sso wě“, wotmolwi Anton, „pój jenož ßem a daj ßebi jemu podacź!“

Kóždy wot schulskich dźěćźi chzysche ßebi dacź nóžku podacź, tola wučžeř to wschitkim dowolicź njemóžesche.

„Ssměm bobaka pomajkacź?“ prascheśche ßo mjeńschi hólczźk.

„Sso wě, bratsiko!“ dźesche Anton a donjeße bobaka k hólzej. Tón pak ruku khětsje prjecź wsa a měnjesche: „Wón tola njekußa?“

„O ju! mózuje kußa, hdyž ßo roshněwa. Tola hdyž ßym ja pódla, bobak ženje njekußa. Pomajkaj jeho jenož!“ A kóždy chzysche bobaka pomajkacź.

„Dźij, Janko!“ kasasche nětko wučžeř prěnjemu w schuli, „dońdź po hornczźk mloka! Njech ßo bobacźk poßylni, hdyž je naß se ßwojimi prysłczźkami swjeßelił. Też móžećże ßebi bobacźka sa pschikład wsacź. Wy sćże widźeli, kak bobacźk ßwojeho wučžerja poßłucha, kak wón wscho cźini, schtož ßebi jeho wučžeř žada.“

Jank ßo bórsy s hornczźkom mloka wróćźi. Potom liny mloko do nopaschka a staji nopaschk bobakej. Tón ßebi dwójzy kasacź njedasche, ale sapoćża wjeßely schlapotacź. Dźěćźi, Sawojarda a też wučžeř wjeßelachu ßo nad tym, kak mloko bobakej ßłodźesche. Pschi tym pak njebě ßo nichtó dohladał, so bě ßo wulki cźorny kozor na wotewrjene schulske wokno ßynył. Na jene dobo běsche kozor s wokna na blido skočźił, a prjedy, hacź móžesche jeho wučžeř popadnycź, běsche bobaka do schije kußnył. Dźěćźi wótsje sawołachu a wobžarowachu wboheho bobacźka. Hdyž běchu kozora wuhnali a wokno sacźinili, hladachu sa wbohim bobakom. Běsche drje hischćże žiwy, tola kozor běsche jeho straschnje kußnył. Anton njemóžesche ßo troschtowacź, majkasche stajnje ßwojeho bobacźka a sawjasa jemu schiju. Hdyž też měješche Anton pschi woteńdźenju nahromadźeny pjenjes — dźěćźi běchu wjele dawałe — w saku, dha dźěśche tola srudny wotßał, dokelž běsche ßo ßwojemu lubuschkej tak srudnje seschło. So jeho też troschtowacź spytasche, a so jemu rospowjedasche, so rana bórsy sažije, to ßo ßamo rosumi. Njany pjenjes jemu do ruki stłóćźiwschi, Antonej wotßał cźahnycź da.

(Pokračžowanje.)

Jesuß Khrystuß je tón pucź.

Schtóž je ßo w zusej, njesnatej krajinje sabłudźił, tón snaje tu radosćź, kotraž stysknivu a sadwělowazu wutrobu napjelni, hdyž ßo wóćźko na dobo na pucźpokasowań dohlada. Potom je wscheje bojosćże a starosćże kónz, pschetož tón pucźpokasowań s nusy wupomha: Wón nam sjewi, hdźe mamy ßo wobrocźicź, so bychmy k wottyknjenemu kónzej doschli a w tej wěstosćźi ßo wutroba posběha a nascha noha ßo mjenje sprózna cźuje. — Tam wschak, hdźež ßmy domach, my žaneho pucźpokasowarja njetrjebamy, so bychmy prawy pucź namakali; pschetož w domisnje je dźě nam wschitko krocźel wot krocźele snate a ßamo w najcźěmnischej nozy my wěmy, hdźe mamy ßo wobrocźicź. — Hinak to je, hdyž ßo na pucźowanje do njesnateho kraja nastajimy. Tehdy ßebi my najprjedy pilnje kharty pschehladamy a w pucźowanskich knihach cźitamy a ßo po móžnosćźi rosjaßnimy wo horach a dołach, wo městach a krajinach a wo pucźach, kotrež tam wjedu.

Pschi tym wschěm je wjele ludźi, kotsiž, hacź runje najmjeńsche dźeńske pucźowanje njecźinja, bjes teho, so njebychu kónz snali, kotryž ßu ßebi wottyknyli a pucź, po kotrymž maja hicź, tola dźeń wote dnja dołhi a husto straschny pucź žiwjenja dźeja ßebi na kónz njemyßlo a ßo njepraschejo, hacź ßu na prawym pucźu. To dyrbjała nascha najwoßebnischa starosćź bycź, prawy pucź do njebjeskeho wótzneho kraja namakacź. Jesuß Khrystuß je tón pucź. Tola dajćże ßebi mału historiju wupowjedacź, kotraž dyrbi nam pokasacź, kak dyrbi wumožnik w najwjetschej nusy ßam pucź bycź. — Mały hólz běsche se ßwojimaj starschimaj k morju pucźował. Tam pschi brjosy móžesche w pěsku hrajkacź, ale nan běsche jemu krucźe sakasał, daloko prjecź běžećź; wón dyrbjesche dom, w kotrymž bydlachu, stajnje w wočžomaj wobkhowacź. Njedźiwajo na nanowe sakasanje wón jedyn dźeń pschi brjosy dale běžesche, so by muschle pytał a pschezo dale wot doma ßo sdalowasche. To běsche runje tón cźaß, w kotrymž běsche woda wot brjoha wotběžała a tak běsche też jena skała na ßuchim, kotraž hewak hłuboko spody wody ležesche. Na nju ßo tón hólz dohlada, po njej wjeßely horje lěsesche a ßo na rybjczźkach swjeßeli, kotrež w łužach wokoło płuwachu. Jako ßo cźmiczźkasche, ßebi na nana pomyßli a chzysche ßo domoj wróćźicź. Wón po skali tam a jow běhasche, ale nihdźe dom njewuhlada a s nastróženjom ßo dohlada, so běsche ßo bjes tym woda wróćźiła a so běsche jeho zyle wot kraja wotdźěliła, pschetož woda skału se wschěch bokow wobdawasche. S kóždej mjeńschinu woda wysche pschińdźe a wona bu pschezo

hłubscha bjes nim a bjes brjohom. Wón ßo ßwojeje njepoßłuschnoscze kajesche. Se ßwojej cžapku wón do wschěch bokow kiwasche w nadžiji, so ßo něchto na njeho dohlada; ale podarmo. Wón wo pomoz wołasche, kaž khětsje móžesche a wětr a žołmy jeho hłóß se ßwojim schumjenjom pohłuschichu. Bu pschezo cžěmnischo, pschezo bóle a bóle ßo woda pschibližesche. Sa krótki cžaß dyrbjesche tež skała powodžena bycž a wón dyrbjesche ßwoju njepoßłuschnoscž tak slě wotpokuczicž. — Tola kedžbuj! — Jako běsche hižo zyłu nadžiju na wumoženje shubił, wón na dobo blisko ßwoje mjeno wołacž saßłyscha. To běsche jeho wulki bratr, kiž se ßylnymaj rukomaj psches žołmy płuwasche a kotryž běsche jeho wschudžom pytał, doniž njeběsche jeho wo pomoz wołanje saßłyschał a nětko ßwoje žiwjenje na to stajił, so by jeho wot ßmjercze wumohł. Žałoscžujo jeho to dźěczo wokoło schije wsa. „O schto dyrbju cžinicž, so bych pucž domoj namakał?“ Troschtujo bratr praji: „Tón pucž ßym ja; ty njetrjebasch niczo cžinicž, hacž ßo mje twjerdźe dźeržecž a mje njepuschcžicž.“ Nětko wón to dźěczo na khribjet wsa a s nim psches morjaze žołmy płuwasche a jo skónczńje saßo do nanoweju rukow wróczo pschinjeße.

Tak je ßo Jesuß nasch bratr sczinił, so by naß psche wschitke wody horja, psche wschitko błóto hrěcha saßo do rukow njebjeskeho Wótza pschinjeßł. Teho dla modlmy ßo dźakownje k njemu a cžitajmy w ßwjatym pißmje. Wone dyrbi nasch pucžpokasowar bycž. — My mamy schtyri sczenja a tola pschinjeßu nam wschitke tón ßamy evangelijon, tu ßamu powjescž sbóžnoscze. Junkróczž wohladach w wobrasowej galeriji tři abo schtyri wobrasy, kotrež wschitke teho sbóžnika s cžernjojtej krónu pokasachu, ale wone běchu wschitke wschelake. Kóždy wobras mějesche ßwoju woßebitu rjanoscž, kotraž jón wusnamjeni. A tola ßo postajicž njeda, kotry běsche najrjeńschi. Tak namakamy we wschitkich sczenjach teho ßameho lubowazeho, sa naß cžerpjazeho sbóžnika, kotryž praji: „Wascha wutroba ßo njestróž! Ja ßym tón pucž!“

Njedyrbjało nam hańba bycž?

Luby cžitarjo! Ssnano je ßo tebi pschi tym wuprajenju japoschtoła: „Khrystuß je nam wopißmo wostajił, so bychmy ßlědźili sa jeho stopami“, hižo podomnje seschło, kaž mi: Ty ßy ßebi s hłubokim sdychowanjom wusnał: „Ach, kak móžu ja tele ßłowa dopjelnicž! To mi ruzy do klina padnjetej, hdyž chzu jenož sapoczatk s khodźenjom sa Jesußom cžinicž.“ A sawěscze, hdy by nam Jesuß jenož pschikład był, bychmy s wěstoscžu wschitzy shubjeni byli. Runje tak ßo nam s pschikładom ßławnych cžłowjekow seńdźe. My mamy pornjo nimi rad to sacžucze: My ßmy junkróczž nižschi ludźo wot naroda a pschi najlěpschej woli to dokonjecž njemóžemy, schtož tamni s tej wulkej mozu, kotraž běsche w nich, dokonjachu.

Nó derje, ßłysch historiju, kotraž je ßo w hórkojtych, symnych krajinach Schottlandskeje podała. Tam w prěnim symskim cžaßu na dobo ßněhowa mjeczel pschińdźe. Wětsik ßněh psched ßobu w tajkich hromadach honjesche, so ßo wschitzy cžłowjekojo a wschitke skocžata khětsje pod wobarnowazy kryw wukhowachu. Jako běsche ßo njewjedro lehnyło a ludźo saßo se ßwojich wobydlenjow wuńdźechu, běchu pucze a schcžežki sawěte. To ßamo na ßebi slě było njeby, pschetož tajke něschto ßo huscžischo sta. Ale stadło wot wjazy hacž sto wowzow, kotrež na wjetsche kubło ßłuschachu běchu ßo shubiłe. Pastyř běsche je pschi žałoßnej ßněhowej mjeczelzy bórsy s wocžow shubił a běsche ßo ßam s nusu wukhowacž mohł. Woni dwaj dnjej sa ßobu wot ranja hacž do wjecžora pytachu, bjes teho so namakachu, hdźe běchu wowzy wostałe. Jeniczke hischcze nadźiju žiwjesche: poß běsche ßo se stadłom shubił. A hlaj, tsecži dźeń skónczńje wowzy na jenym blaku namakachu, kotryž běsche psches hory a schtomy psched ßněhowej wějeńzu wukhowany był a běsche tež wowzam zyroby doscž skicžił. Sswěrny poß běsche jemu dowěrjene wowzy tam sehnał, wón ßam pak na strach a nusu njedźiwajo, ležesche na ßmjercž ßłaby pschi pucžu tamneho pastwischcža. Wón běsche radscho hłoda wumrjecž chzył, hacž so by stadłu ßwojeho knjesa sawutlicž dał.

Schto dyrbimy k temu prajicž: Ssnano tež: „Tajke něschto drje móže póß cžinicž, ale my cžłowjekojo ßmy ßłabsche stworjenja!?“ — Mi wjele bóle, jako to cžitach, ta myßl pschińdźe: „Hańbujcze ßo, cžłowjekojo! Chzecze wy w ßamo ßo woprowazym podacžu wopravdźe mjeńschi bycž, dyžli pastyřski poß? —

Sskawny muž jukróczž wupraji: „Poß je dwě tsecžinje cžłowjek, jenož jena tsecžina jemu pobrachuje.“ Dyrbjała ta jena tsecžina to bycž, so ßmy my wjele ßebicžnischi dyžli wón? Tola zyle wěscze niz. Licžmy wjele bóle k tej tsecžinje, so tež najmudrischi poß mozy wyschscheho ßwěta do ßo pschijecž njemóže. A tele mozy ßo nam poskicža psches teho, kotryž wo ßebi praji: „Ja ßym tón dobry pastyř. Ja wostaju ßwoje žiwjenje sa wowzy“; psches teho, kotryž nam pschiwoła: „Na tym budźecze póśnacž, so wy moji wucžomnizy scze, so ßo bjes ßobu lubujecze, kaž ja waß lubował ßym.“ — Njechasch ßo psches teho Knjesa s duchom njeßebicžneje luboscze napjelnicž dacž? Pomyßl ßebi na tule historiju a njech tebi to praschenje napominajo do ßwědomnja rěczi: „Njedyrbjało nam, cžłowjekam, hańba bycž?“

Schto je twoja duscha winojta?

Bohata knjeni běsche, jako běsche jejny pßyczk, kotryž běsche jej jara luby, ßo saběžał, 400 hriwnow temu ßlubiła, kotryž by jeho saßo pschinjeßł. 400 hriwnow sa małeho pßyczka! sa njeknicžomne skocžatko, kotrež ßnano 100 ludźi na haßy wokoło běhacž widźi, bjes teho, so by schtó na nje kedźbował. Schto je na tajkim skocžecžu, so ßo sa nje tajke wopory pschinjeßu? — Wěsta wěz je, so wone ßame na ßebi wulkeje ważnoscze nima; tebi ßo knicžomne sda, dokelž je njesnajesch a njelubujesch, ale jeho knjeni jo lubuje a jeho ważnoscž ßama leži w tej luboscži, kotruž je knjeni, kotraž je jo shubiła, k njemu měła.

Runje tak je se wschitkimi wězami tuteho ßwěta. — Ty kóždźicžki dźeń na haßach ludźi setkasch, kotsiž sa tebje ani ważnoscze nimaja; to je tebi wscho jene, hacž ßu žiwi abo wumrju, hacž ßu strowi abo khori. Ty pschewodźenja wohladasch, bjes teho, so by twoja wutroba hnuta była — tucži ludźo ważnoscze sa tebje nimaja. A tola kak wulka je ta srudoba, hdyž mandźelski, hdyž macž ßwoje poßledne Božemje ßwojej lubowanej mandźelskej, ßwojemu drohemu dźěscžu prajicž dyrbitej. Jich ważnoscž leži w luboscži, s kotrejž buchu lubowani.

A to je, schtož nam ważnoscž cžłowskeje dusche sjewi a rosjaßnjuje. S hrěchom womasani a shubjeni, kajzy my ßmy, my ßami wot ßebje niczo winojcži njejßmy. Nascha płacžiwoscž leži w luboscži, s kotrejž naß Bóh lubuje a měra teje luboscze nam płacžisnu sjewi, kotruž je wón sapłacžił, so by naß s nowa dobył, mjenujzy podacze ßwojeho Ssyna Jesom Khrysta.

„Tak je Bóh tón ßwět lubował, so wón ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna dał je, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja, shubjeni njebyli, ale to wěczne žiwjenje měli.“ (Jan. 3, 16).

To je tón dźiw jeho luboscze: „Teho dla khwali Bóh ßwoju luboscž k nam, so Khrystuß sa naß je wumrjeł, hdyž my hischcze hrěschnizy běchmy. Khrystuß je sa naß bjesbóžnych wumrjeł.“ (Rom. 5, 6 a 8).

A cžile „hrěschnizy“, cžile „bjesbóžni“, cžile „wschitzy“, to ßy ty, to ßym ja, to je kóždy, to ßu wschitzy cžłowjekojo.

Hladaj na muža abo žonu, kotrejuž je njeporjadne žiwjenje do khudobneje khěže pschinjeßło, pohladaj na slóstnika, kotryž je sa kónz ßwojeho žiwjenja sady jastwowych nurjow samknjeny, pohladaj na pschecžinjerja, kotryž stajnje w korczmach ßedźo hraje a pije. To ßu tež tajke sabězane, shubjene stworjenja, kaž tón mały pßyczk. Wone žaneje druheje ważnoscze nimaja, hacž to, schtož ßu ßwojej ßwójbje, woßadźe płacžiłe. Hdyž ßo shubja, to žadyn cžłowjek njewobžaruje a tola je to muž abo žona, sa kotrejuž je Khrystuß wumrjeł.

W tym leži, schtož je žana duscha winojta, kotraž je ßo ßnano sabłudźiła a kotraž móže ßo tola wumóz, so je Khrystuß sa nju ßwoju krej pschelał.

Kóždźicžki — najkhudschi, najhubjeńschi, najwopuschczenischi, najsazpjenischi cžłowjek móže ßebi po tajkim psched kschižom, na kotrymž je Jesuß ßwoje žiwjenje do ßmjercze dał, prajicž: tu mam ja to dopokasmo, so Bóh mje lubuje: To ßym ja winojty, schtož Bóh moju duschu waži a schtož je wón sa mnje sapłacžicž dyrbjał. To je tón wopor, kotryž je wón pschinjeßł, so by mje wumohł. Hdyž to prawje wopomnimy, kak wjele je nascha duscha psched Bohom winojta, my tež ważnoscž teho ßłowa Jesom Khrysta srozumimy: „Schto pomha cžłowjekej, hdy by wón runje zyły ßwět dobył a wschak na ßwojej duschi schkodował?“ Mat. 6, 33.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cžischcž a nakład Ssmoleriez knihiežischcžérnie w Budyschinie.

Pomhaj Bóh!

Czißło 19
10. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Na Boże stpicze.

Mark. 16, 19: Tón Knjes, jako běsche s nimi poręczał, bu horje wsaty do njebjeß a je ßo ßynył k prawizy Božej.

Do tychle krótkich ßłowow wopschimuje sczenik zyłu powjescz k njebju stpicza, kaž tez s zyła ßwjedzeń Božeho stpicza ßo mjenje waži hacz druhe ręczne czaßy. Druhe ręczne czaßy ßo dwaj dnjej sa ßobu ßwjecza a ßamo czichi pjatk ma seleny schtwórtk, kotryž jemu prjedy dże; Boże stpicze ßo tak rjez khowa woßrjecz jutrow a ßwjatkow. Wo kóždym druhim ręcznym czaßu wě kóždy kschescżijan, schto ma sa njeho a jeho žiwjenje do wažnoscze. Hdyž ßo ty dżěscza wopraschesch: Czebo dla ßwjeczisch hody? wone tebi wotmolwi: Dokelž je Boże dżěczo pschischło naß wumóz. Abo hdyž ßo prasches. Schto lubja tebi jutry? wone powjedaja wo nadżiji pschichodneho horjestacza. Ale ty mohł někotrehožkuliž doroscżeneho kschescżijana nadeńcz, kotryž njewě wo wulkej wažnoscżi Božeho stpicza wotmolwjenje dawacz, wo nadżiji, kotruž mamy psches njeho. A tola to kraßny, drohi ßwjedżeń, kotrehož powjescz k druhim ßwjedżenjam ßłuscha, kaž wužohnowanje na kónz Božeje ßłużby. A tola ma tajke kraßne ßłubjenja sa naß a kschescżijanstwo, so by wjele pobrachowało, hdyž njeby tónle ßwjedżeń mělo. Haj, hdyž ßebi to rospomnju, ßo mi sesdanje, kaž by runje tón ßwjedżeń był, kotryž njemóże bóle dyžli druhe ßwoju sbożepschipowjedazu powjescz hłuboko doscz do wutroby sapißacz, kaž dyrbjało ßo naschemu wot wschelakeho stracha wobdatemu kschescżijanstwu dorasnje a móznje prědowacz, so nasch Knjes a kral w njebjeßach k prawizy Božej ßedżi.

To ßame njeje, so sa njeho, kiž běsche s njebjeß pschischoł, druhi wukhod jeho semskeho khodżenja móžny njeběsche. Sawěscze, to k njebju stpicze je a dyrbjesche bycz dobyczeriske wróczenje teho wumožnika, hdyž běsche ßwój ßwjaty skutk dokonjał, do teje kraßnoscze, kotruž wón měješche, prjedy dyžli bu ßwět sałoženy a w njej je wón hakle móznje wopokasany jako Ssyn Boži, kotryž je wot Wótza wuschoł a do ßwěta pschischoł; wón saßo ßwět wopuschczi a dże k Wótzej, wobßwědczeny jako tón, kotryž je ßmjercz a ßwět pschewinył, so njebyschtaj dale nad nim knježiłoj. Markus drje praji: Wón bu horje wsaty do njebjeß, ale wón pschistaji: A je ßo ßynył k prawizy Božej. To je, so ma nětko dżěła mozy a knjejstwa wschehomózneho Boha. Jeho je to knjejstwo a to jehnjo, kotrež je sabite, je ßo dostojne sczinilo bracz móz, bohastwo, mudroscz, ßylnoscz, czescz, kraßnoscz a khwalbu. Hdyž Daniel wo tym Knjesu nad Jsraelom praji: Wschitko ßo stanje, schtož wón chze, woboje w njebjeßach a na semi, Boże stpicze to pschipowjeda do wschěch kónzow ßwěta, so je do wole a do rukow Božeho Ssyna daty zyły ßwět a jeho knjejstwo a so wón s njebjeß dale wjedże sbóžny skutk ßwojeho wumoženja a hnady. Tu ßo, luby kschescżijano, hwěsda troschtowazeho ßwětła ßwěczi. Hladaj do pschekłóteju rukow twojeho wumožnika, s kotrymajž ßo sa tebje w Gethsemane bědżesche, kotrejž sa tebje na kschižu wupschestrě, s kotrymajž

na wolijowej horje ßwojich wuczomnikow žohnowasche — ſ nimaj je wón twoje ſbože ſałožił. Schto móže ßo nam nětko druhe ſtacź, hacž to, ſchtož naß k jeho luboſczi horje czehnje, ſchtož naß w wěſtoſczi naſcheje wěry poßylni? A hdyž bychmy runje ſrudne dny měli, naſch ſbóžnik w njebjeßach je tak ſwjedźe, ſo ßwětło prawym ſaßo ſeſkhadźa a wjeßele pobožnym wutrobam. Hacž tež ſpytowanje a hrěch na puczu naſcheho žiwjenja na naß łakatej kaž jědojte hady, jeho ruzy naß wot horkach wobarnujetej, ſo w jeho mozy te hady podteptamy. Hdyž tež naſcha wutroba khróbła a ſadwělowana jemu ſkutk jeho ßmilnoſczе nad nami huſto czežki czini, jeho móz naß tola wodźi kaž wodowe rěczki a naß ſa ßobu czehnje. Kak móže ßo hiſtorija ßwěta hinak ſkónczicź hacž ſe ſjewjenjom teho dobycźa, kotrež je ſe ßwojim k njebjuſtpiczom dobył? Pod mróczelemi ležitej ſłe a dobre w ſtajnym běđźenju a wote wſcheho ſpoczatka ßo ludźo ſtaroſczіwi praſcheja, ſchto na kónzu dobydźe a po tym kaž ßu czaßy wſchelake, ſo człowjeſtwo bóle abo mjenje ſjawnje hrěchej ßłużi, je dźenßa bojoſcź a jutſje nadźija ßylniſcha. Sa naß, kiž my wot wolijoweje hory pſchińdźemy, je hódanczko wuhudane. My wěmy, ſo je to dobycźe naſcheho Knjeſowe. Wón je jo dobył, jako wón w niſkim ſtalcźe po ſemi khodźeſche; wón ßebi jo wſacź njeda, hdyž nětko pſchekraßnjeny w njebjeßach ßedźi. Podarmo ſtej wyſchſchich měſchnikow leſcź a jebanſtwo, jako chzychu jeho w rowje ſaſyglowacź, podarmo ßwět ſpytuje teho ſ tróna ſtorczicź, kiž je w njebjeßach. Moji lubi, žiwjenje je czežke a khutne. To žane hrajkanje njeje, ſ mozami teho ßwěta ßo běđźicź. Tón to ßam ſamóže, kotryž wě, ſo ßmě w ßłužbje, w mozy, ſ pomozu wſchehomózneho žiwy bycź a khodźicź. Khwaleny budź tón Knjes, kotryž je k njebjeßam ſtpił a nam potajił njeje, ſo k prawizy Božej ßedźi. A tón Knjes to je, kotryž je ſe ßwojimi wuczomnikami rěczał. Po tajkim něſchto nam wón woſtaji jako ſawoſtajeńſtwo ßwojeho ſeńſkeho khodźenja, ßwoje ßwjate ßłowo. Prjedy wón wotßal njeczehnjeſche, hacž njeběſche tym ßwojim zyłu radu ßwojeho Wótza, połnoſcź jeho ßlubjenjow ſjewił a ſdźělił. Duž mamy jeho pola naß, hdyž tež je wotßal czahnył. Schtož czi wuczomnizy na nim mějachn, to běchu ßłowa wěczneho žiwjenja, kotrež běchu ſ jeho rta ßłyſcheli, w kotrychž běchu jeho póſnali jako Božeho wěczneho ßyna; ſchtož naß ſbóžnych czini a w jeho njebjeſkim towarſtwje ſdźerži, to je jeho ßwjate ßłowo, w kotrymž je wón pola naß hacž do ſkónczenja teho ßwěta. Moji lubi, njeczujecze wy, ſo w tym wjazy leži, hacž wobßedźenje jeho wěrnoſczе a wjazy hacž ßama wuczba, kak dyrbimy khodźicź a Bohu ßo ſpodobacź? Tole ßłowo, kotrež je wón rěczał, rěczi wo wotpoczinku, kotryž je hiſchczе woſtajeny Božemu ludu, wěſchczi w měſczе ſe ſłotymi haßami, w kotrychž je połnoſcź měra. Tole ßłowo, naſchim noham ßwěza, ßwěczi nam na tamnu hodźinu, wo kotrejž jandźeljo pſchi k njebju ſtpiczu wěſchcźa, ſo wón ſaßo pſchińdźe, kaž ßu czi jeho widźeli k njebju ſtpicź. O kajki to kraßny wuhlad! Pſches czěmny ßmjertny doł, pſches jutrownu drohu horjeſtacźa wjedźe naß naſch pucź do njebjeß a my domoj ſańdźemy. Schtó pak by wjedźał, hdźe je jeho domiſna, hdyž wón nam njeby pucź pokaſał, nam njeby prjedy ſchoł.

O teho dla je Boże ſtpicźe ſbóžny ßwjedźeń! Khwaleny budź ty Knježe Jeſom Khryſchczе, ſo ßy k njebjeßam ſtpił. Ach czehń naß ſa ßobu!

Hamjeń.

Mały Sawojarda
abo
Sboże pſches ſprawnoſcź.
(Pokračowanje.)

III.

Huſto doſcź ßmy hižo czitali a widźeli, kak wulku luboſcź ma někotry człowjek k ſkocźatam. Najwjetſcha pak bywa luboſcź ſtajnje tehdy, hdyž ßo człowjek a ſkocźatko na ßo ſwuczitaj, a hdyž ſkocźata ßwojemu knjeſej niz jenož wjeßele ale tež wužitk pſchinjeßu. Tak běſche tež pola Sawojardy. Jeho bobak běſche tež jeho najßwěrniſchi pſchecźel; wón poßłuchaſche jeho na pokiwnjenje a ſ nim běſche ßebi tež hižo někotry rjany pjenjes ſaßłužił. Bohužel běſche nětko ſtraſchnje khory. Hacž běſche jemu kóczka ſeſchkodźiła, hacž běſche ßo druha khoroſcź pſchidała, ſchtó to wjedźiſche: tola bobaczk žaneje zyroby wjazy njerodźeſche, haj ßamo mloka ßo jemu njechaſche, kotrež běſche jemu ſtajił. Anton ßedźeſche ſrudny pſchi jeho lěhwje. Wjele ſakraßnjenych ras pomajkowaſche bobaczka a ſpytaſche, hacž njeby tola ſ najmjeńſcha něſchto woptał. Se ſrudnym pohladnjenjom tón na ßwojeho pſchecźela pohlada, poſpyta tež, kaž by ßo to jemu k luboſczi ſtało, kałowy hubik rymſacź, tola hnydom ſaßo hłowczku wotwobrocźi. Dołho wjazy njetrajeſche, ſo běſche Antonej jeho lube Boże ſtworjeńczko ſemrjeło. Kajka ſrudoba běſche to ſa naſcheho Antona, to ty wěſczе ßam czujeſch, luby czitarjo, to njetrjebam tebi wopißacź. Jemu běſche — tak pißaſche domoj ßwojimaj ſtarſchimaj — kaž by ßo jemu ſe ßmjercźu ßwojeho bobaka hnidka rostorhnyła, na kotrejž jeho ſboże wißaſche. Srudny, ſ potulenej hłowu ßedźeſche w ßwojej komorzy a chzyſche pſchi ßamym na ßwojim pſchichodźe ſadwělowacź. Duž doſta liſt wot macźerje. Ach haj, ßłowo ſ macźerneje wutroby, to je runje tak, kaž by wone wot Boha ßameho pſchiſchło, a wone ſtajnje ſpodźiwny troſcht ſa ßobu pſchiwjedźe. Macź pißaſche jemu: „Najlubſchi Antonje! Ssmjercź twojeho bobaczka je naß wſchitkich wulzy jara ſrudźiła. Wſchak wěmoj, kak lubo ßy jeho měł. Tola njeſhub nadźiju; mój ßo ſa tebje modlimoj, a Bóh budźe tebi tež ſaßo ſboże ſpožczicź a tebje k dobrym, ſprawnym ludźom dowjeſcź, kotſiž budźa ßo na tebi ßmilicź. A wěř mi, człowjek njeby ßebi dobrych dnjow ważił, njeby-li ßo jemu tež ras ſrudnje ſeſchło. Dopomń ßo, hdyž běſche jako mały pachoł druhdy na kamjenje panył a hdyž ßy płaczo ke mni pſchiběžał a hdyž ßy tehdy ßwoju mału hłojczku do mojeho klina położił a hdyž ßym tehdy tebje majkała, běſche ſe wſchěm bórſy ſaßo lěpje a ty ſaßo ſ wjeßełym wóczkom na mnje pohlada a ſaßo wjeßeły poſkakowaſche. Ach, ty ßy nětkole daloko wot naju a ja móžu tebje jenož ſe ßłowami potroſchtowacź; njech tebi tež troſcht pſchinjeßu. „Nuſa žaneje kaſnje njeſnaje“, tak praji ßo ſtajnje wot ludźi a woni měnja, hdyž ßy w nuſy, dha móžeſch drje tež ras Božu kaſnju pſcheſtupicź. Ty wěſczе tak hrěſchnje njemyßliſch, luby ßynko. Nuſa je ſpytowanje. W nuſy chze Bóh hladacź, hacž ßo my tež ßwěrnje k njemu mamy. Woſtań ty jenož prawje duſchny a ſprawny, kaž ßebi to Bóh tón Knjes pſcheje a kaž ſtaj to Tebje Twojej ſtarſchej wuczіłoj, a potom tež wſcho derje póńdźe. A wopomń tež pſchezo, ſchto je nan ſtajnje prajił: „Nuſa njewuczi Tebje jenož pacźerje ſpěwacź, ale tež dźěłacź.“ Ssnano móžeſch hornzy ſapletowacź abo ßebi ſ druhimi dźěłami wſchědny khlěb ſaßłužicź. Spróżniweho Bóh ſtajnje žohnuje! So by ßo Tebi žiwjenje ſaßo rjeńſcho rosjaßniło, to pſcheje Tebi Twoja Tebje ßwěrna lubowaza macź.“

Tak macź w liſczе pißaſche. Liſt ßwědczi wo tym, kak nadobne myßle móže tež žona ſ khudeho wukhada měcź.

Spodźiwne je a woſtanje, kak hłuboko macźerne ßłowa hnuja, kak ßu wone ſchkit a troſcht ſa dźěczo tež w dalokej zuſbje. Anton běſche ßo po tymle macźerným liſczе wſchón pſcheměnił. Wón běſche ßo ſ nowa jmužił, tola myßleſche ßebi, ſo chze měſto wopuſchczicź, hdźež běſche jemu jeho luby bobaczk wumrjeł. Wón naſtaji ßo na pucź do měſta Bonna nad Rheinom. Tam dojědźe ſ łódźu. Hižo na łódźi pytny, kak prawje je macź měła, hdyž běſche jemu pißała, ſo budźe jemu Bóh dobrych pſchecźelow póßłacź.

Na łódźi nadeńdźe wjeßełe towarſtwo. Jedyn wot tychle knjeſow ſejhra ßebi pryſl ſ Antonom, dokelž mějeſche wulke ßwětłe knefle na ßwojim kabacźe pſchiſchite. Dokelž pak ßo Sawojarda ſrudnje poßmějkotaſche, tole jemu wutrobu pohnu. Wón ßyže ßo na měſczе k njemu a daſche ßebi wſcho roſpowjedacź, kak běſche ßo jemu dotal ſeſchło. Tónle zuſy knjes, muž ßmilneje wutroby,

měješche ßobuczucze ja tehole khudeho pacholа. Jako ßo k ßwojim towařscham wróczi, dźesche: „Tu je ßyn Sawojardskeho kraja, to je mały rjek, kotryž je hižo wschelake nashonił; njechamy jemu mały pjenjes na pucz składowacz? Nětkole kedźbujcze! Ja wam wschědne hudańczka k wuhudanju praju. Schtóž ßwoje hudańczko njeshuda, tón cźißnje pjenjes tu do klobuka.“ Wschitzy ßo ßmějachu, a běchu s nim psches jene. „Po tajkim, Grundmanje! kelko mjehko swarjenych jejow móže strósby człowjek sjěsć?“ praschesche ßo tón knjes. „Jenož jene, pschetož pola druheho njejßy wjazy strósby.“ „Tak je prawje, ty njetrjebasch niczo składowacz.“ — Schmidto! „Czeho dla je Pawoł Korinthiskim pißał?“ „J, kak mohł ja to wjedźecz! Ssnano měješche jich lubo!“ „Wopak! Dokelž pola nich njeběsche. To płaczi něschto do mojeho klobuka!“ Wón cźißny nowy ßlěbornik do klobuka. — „Franzo! Kotry rjemjeßlnik dliji ßo se ßwojim dźěłom a je s nim tola w prawym cźaßu hotowy?“ „To ja njewěm!“ „Powjasař (sejleř), jeli so je pilny; tu je klobuk! — Nowako: „Schtó je ßyn mojeho nana a njeje tola mój bratr?“ „To ßy ßam!“ „Dundr njechał, ßy ty tola mudry. Po tajkim niczo do klobuka. — Kak móže něchtó w cźopłym lěcze wot Barlina do Draždźan jěchacz, hdyž tež ßłónzo ßwěczi? Jano, shudaj!“ „Kak mohł ja to wjedźecz.“ „Tu je klobuk! To je jara jednora wěz: hdźež khłódka njeje, tam slěsy s konja dele a dźe pěschi!“ — Wón da hischcze dale hudacz a hischcze někotry ßlěbornik slecźi do klobuka. Skónczuje praji wón: „Duž dha ßłyschcze hischcze jene hudańczko! Schtóž je shuda, njepłaczi niczo, wschitzy drusy płacza. Derje! Duž poßłuchajcze: Kak móžesch dwě pstrusy w tsjóch pónowjach wupjez, a to tak, so w kóždej pónowi jena pstruha leži?“ Zadyn njemóžesche na tele praschenje wotmolwicz, a kóždy schwikny ßwój krosch do klobuka. „Tole nětkole wuhudanje!“ wołachu wschitzy. „Na, njemějcze mi sa sło, to wschak ja ßam njewěm! Tu cźißnu tež ßwój pjenjes do klobuka.“ Wón běsche bohaty, ale tež jara ßmilny człowjek; teho dla běsche ßam tak wjele dał, so móžesche Sawojarda bližsche dny bjes starosczow žiwy bycz. Jako wón Antonej klobuk s pjenjesami poda, płakasche tón s wjeßełosczu a podźakowa ßo pola kóždeho s ruku. Žiwjenje běsche ßo jemu saßo rosjaßniło, kaž běsche jemu macz pschipowjedźiła. (Pokračowanje.)

Rogate.

Mat. 7, 7 a 8.

Proschcze a wam budźe date,
Proßycz wschitzy dyrbimy:
Božo, ty ßy ßwjaty, ßwjaty
A wot wulkej' dobroty!
Proßycz chzemy niz wo wjele,
Jenož s nadu to nam daj,
Jene nusne, schtož nam sczelesch,
Ducha ßwjateho nam daj!

Pytajcze, duž namakacze,
Wjele pyta wutroba
Nam'ka joh, bě dobre sdacze,
S myßlemi ßo pschekhwata,
Pytacz chzemy w Božim mjenje,
Kaž Bóh ßlubi w ßłowje wscho:
Wótcze, daj nam twój měr rjenje,
Daj nam Ducha ßwjateho!

Klapajcze, ßo wotewrjuje!
O kak husto klapach ja!
Pschi tebi, tež tam a druhdźe
Jesuß husto saklapa;
Duž dha chzemy tola khwatacz;
„Jesu k pomozy ßo staj!“
Wo njebjeske durje klapacz:
„Sswjateho nam Ducha daj!“

„Sswjaty Božo, ducha kraßnoscz,
Pój do naschej wutroby,
Napjelń ju ßam' twoja jaßnoscz,
K njebju horje czehń ju tež;
Daj mje wotemrěcz wschěm hrěcham,
Sczińń mje Jesu k ßwojemu,
Wjedź mje k druhim njebja herbam,
Hdźež mam prawu domisnu.

„Czińcze ßebi tudy žiwjenje rjane a wjeßele!“

II.

Wupysch ßebi ßwój dom!

(Po F.)

Pschi tym chzu najprjedy wasche wocži na wobydlenja wobroczicz. Jako mje mój nan na universitu póßła a jako nětko kóždy měßaz ßwoje rjane pjenjesy dostach, wón mi praji: „Mój ßyno, lutuj we wschitkich wězach, jenož niz s bydlenjom“. Lutowanje ßo pola mje ßamo wot ßebje rosumjesche, pschetož wjele njedostawach. Ale schtož bydlenje nastupa, měješche mój nan tež prawo. A ja cźinich, kaž běsche wón prajił. Ja ßo sa spodobne a rjane bydło starach, so móžach s woknami rjany kusk módreho njebja widźecz. Duž běch rad w ßwojim bydlenju a s tym wjele pjenjes salutowach, kotrež drusy wonkach pschecźinjachu. Dźenßa pak ja rezept njeboh dr. F. k lěpschemu dam. A to napominanje njenusne njeje.

To wschak je wěrno, sdźěłani a samožicźi powschitkownje dosczz sa ßwoje bydlenja wudawaja. To by ßměschne było, hdy by jich napominacz chzył, hischcze wjazy cźinicz. Ssnano pak ßměm prajicz, so dyrbja tucźi ludźo tež jstwicźku ßłużobneje holzy rjanu a strowu měcz. To ßo bohužel pschezo njestawa a duž maja ßebi to ßami pschipißacz, hdyž jim holza dołho njewostanje.

Ale ludźo s tak mjenowaneho „dźěłazeho“ schtanta dyrbja ßo należnje proßycz, so njebychu s bydlenjom lutowali. O kelko ßwójbow ßwoju strowoscz skasy, dokelž w mokrych a struchłych bydlenjach bydla. Woni 20 hriwn. na płacźisnje sa bydło slutuja a shubja 60 na lěkarja a haptykarja, ja njecham ani rěczecz wo cźělnych mozach, kotrež ßo pódla shubja.

Nětko pak ßłyschisch skorźicz, so bydlenja pobrachuja a so ßu jara drohe. Bohu skorženo, ma to ßwoje prawo. — A khwalba budź tym samožitym, kotsiž ßo sa to staraja, so ßo wschudźe dobre wobydlenja sa dźěłaczerjow natwarja a so ßo jim połóži, so ßami ßwoju khěžku dostanu. Ja to dale wułożicz njemóžu. Ale to móžu wuprajicz: Wobßedźerjo ßwojich khěžkow njebudźa skoro ženje sozialdemokratojo a sběžkarjo, woni ßo sa to staraja, so bychu ßebi ßwój dom lubosny a rjany sczinili.

Ale hdźež ßo to tež dozpicz njeda, dyrbisch ty wschitko na to ważicz, ßebi ßwoje bydlenje rjane sczinicz. To napominanje płacźi woßebje žonam. O kak běsche mi derje, hdyž do najmjeńscheho bydlenja sastupich. Hospodař ßnano psches 2 hriwni sa dźeń ßebi saßłużi. Ale wón běsche slutniwy. A „macz“ hakle prawje. A hdyž měješchtaj tež 4—7 dźěcźi, běsche schpundowanje pschezo cźiste a běłe. Nihdźe na sczěnach njeběsche žana pawczina widźecz a tu a tam wißasche rjany wobras abo konfirmazijske wopißmo najstarscheho dźěsczа. A na woknach stejachu rjane róže a ptaczk tam spěwasche. A na kóždy stoł móžesche ßo poßynycz, so ßo bojecz njetrjebasche, so mohł ßo womasacz. Na komodźe stejachu někotre dobre knihi k cźitanju. A w małej kuchinje ßo wschitko ßwěczesche a błyschczesche. S krótka, wschudźe bě widźecz cźistoscz, porjad a spodobnoscz.

O, to je spodźiwne, schtož jena žona pschi tej ßamej mužowej saßłużbje wjazy cźinicz samóže, hacz druha. Pola tych žonow, kotrež ßu prjedy pola dobrych ludźi ßłużiłe a ßu ßebi myßł sa porjad, cźistoscz, rjany a cźerstwy powětr nadobyłe, steji w tym nastupanju najlěpje.

Po tajkim, schtož bydlenje nastupa, ja praju: „Njelutujcze! Sczińcze ßebi je rjane. A schtóž móže kusk grunta ßam wobdźěłacz, tón to njech s radoscżu cźini. Hróch a buny, kotrež ßu tebi narostłe, jenož lěpje njeßłodźa hacz wschitke druhe, o ně, wone ßu swjask, kotryž ßwójbu hromadźe swjasa. A róże s twojeje sahrodki ßu tyßaz krócz rjeńsche hacz druhe, kotrež na hermanku kupisch.

Swonkowne wězy nimaja jenož ßwoju ważnoscz, so ßo derje spodobaju; ně, wone maja tež ßwoju ważnoscz sa duchowne žiwjenje. Cźistoscz, pózcźiwoscz, cźichoscz a pschesjenoscz w domje a ßwójbje pschihotuja wutrobu sa pschijecze teho, schtož je hischcze wjetsche, schtož ßo nam w Khrystußu da.

Na druhim boku strowe kscheschczijanstwo pschezo na to skutkuje, žiwjenje bohate a rjane sczinicz. Pomyßl ßebi, so stej dwě dźěłaczeřskej ßwójbje. Wonej njech stej, schtož swonkowne wobstejnoscze, dokhody a liczba dźěcźi nastupi, ßebi cźiscze runej. W tej jenej bydli duch strowego kscheschczijanstwa; druha je liwka a symna we wěrje. Duž nětko wobej ßwójbje pschirunaj! — Ja sa to steju, so je w kscheschczijanszy smyßlenym domje wjele rjeńscho

a lubosnischo hacž w druhim. Ja ſa to ſteju, ſo w domje wot kſcheſcźijanſkeho ducha napjelnjenym ſo wjazy ſpěwa a ſo tam kóžde cźiſte wjeſele lěpje tyje. Ja ſa to ſteju, ſo maja cźi kſcheſcźijanſzy ludźo rjeńſche wobraſy, knihi a draſty. Ja ſa to ſteju, ſo nimaja njedźelu jenož khwile ſa kemſchenje, ale ſo maja tež khwile, ſe ſwojimi dźěćźimi ſo wukhodźowacź abo domach hrajkacź. Powſchitkownje: „hdźež Khryſtuſowy wodych duwa, tam je jaſnischo hacž druhdźe, tež ſwonkownje“.

Woſebje ſo to njedźelu pokaže. To je bohužel ſnata wěz, ſo milijony w naſchim cźaſu njewjedźa, kak bychu ſ njedźelu něſchto prawe ſapočźeli. Woni to njeroſymja, kak bychu ſebi ju rjanu a bohatu ſcźinili. Duž ſo jim woſtudźi, ſo ſkónčźnje na dnju teho Knjeſa na wſchelake cźertowſke pućźe pſchiúdu.

Hinak pak je ſ tymi, kotſiž maja wutrobu na prawym blaku, to rěka w Boſy. Haj, potom budźe dźeń teho Knjeſa profeta, kotryž ſwědcźi wo wěčźnym, ſbóźnym ſabacźe, kiž je woſtajeny Božemu ludej. Woni roſymja, kak maja jón wupjelnicź a pyſchicź ſwonkownje a ſnutskownje. Prawy kſcheſcźijan wě, ſo je dźěćźo wulkeho njebjeſkeho krala a ſo wſchitka kraſnoſcź jemu junu jako herbſtwo pſchipaduje. Schtóž pak to wě, tón ſo tež potom ſadźerźi a to kóždy dźeń, pſchede wſchěm pak njedźelu. Tehdom dyrbi wſchitko klinčźecź a ſynčźecź, ſo błyſchcźecź a ſyboliczź. Kralowſke dźěćźo w zuſym kraju ſwjećźi ſwój pſchihotowanſki ſwjedźeń na domojwróćźenje do kraja kraſnoſcźe.

Woſebje na ſwjedźeńſkich dnjach bórſy ſacźujeſch, hacž ſy w domje, w kotrymž Khryſtuſowy duch bydli. W nim ſu narodne dny a pſchede wſchěm hodowne dny wjele lubosnische hacž druhe. To móžemy wſchitzy wobkedźbowacź a ſtarajmy ſo ſa to, ſo bychu to wjeſele tež druſy w naſchich domach měli.

S Hodźija. Žadny ſwjedźeń ſwjećźeſche 7. meje naſch lubowany knjes farař Imiſch, ſławny wodźeř naſcheho lubeho ſerbſkeho luda. Na tutym dnju bě ſo 50 lět minyło, ſo běſche wón do ſjawneho ſaſtojnſtwa ſtupił. Hdyž běſche ſo jemu rano poſtrowjenje na tón ważny dźeń ſ woſady doſtało, ſhromadźichu ſo dopołdnja ſerbſzy pſcheczeljo a ſaſtojnſzy bratſja w hoſpodliwej Hodźiſkej farje, ſo bychu lubeho jubilara ſwjedźeńſzy poſtrowili. W 11 hodźinach ſo domjaza ſwjatoczźnoſcź ſ wuſpěwanjom ſchtucźki: „Jehovah, tebi chzu ja ſpěwacź“ wotewri a měješche knjes farař Jakub w mjenje ſerbſkeje konferenzy ſbožopſchejazu rěcź na ſałožku Božeho ſłowa Jak. 5, 13. Wón móžeſche na kónzu ſwojeje hnujazeje rěcźe tu ſa naſche zyłe Sserbowſtwo počźeſcźazu a ſwjeſelazu powjeſcź naſchemu lubemu wótcźinzej ſdźělicź, ſo je jeho Lipſcźanſka theologiſka fakulta ſa **doktora theologije** — w Sserbach žadna cźeſcź — pomjenowała. Knjes farař dr. Rencź jemu po ſkónčźenej rěcźi doktoratny diplom pſchepoda. Knjes farař Mróſak-Budeſcźanſki jemu ſbožopſchejo votivnu taflu ſerbſkeje prědarſkeje konferenzy poda a pſchedſzyda Macźizy Sserbſkeje, knjes ſcholaſtikus Luſcźanſki, jeho w mjenje Macźizy Sserbſkeje poſtrowiwſchi jemu jako dar tež kraſnu votivnu taflu poſkicźi. Knjes jubilar ſo ſ wutrobuhnujazej rěcźu ſa njedočźakane wuſnamjenjenje podźakowa, na cźož ſo 3. ſchtucźka khěrluſcha „Njech Bohu dźakuje“ wuſpěwa. Wjeſele hodźinki ſjednoczichu hiſchcźe wſchitkich pſcheczelow a ſaſtojnſkich bratrow lubeho wyſokodoſtojneho jubilara dołho we wjeſelym bratrowſkim towarſtwje.

Naſche kſcheſcźijanſke mandźelſke prawo,

kaž ſmy ſebi to w naſchich próſtwach na khěžorſtwowy ſejm wuproſyli, wſchak w wubjerku ſa běrgarſki ſakoń połnu wjetſchinu hłoſow namakało njeje, dokelž běſche ſamo konſervativna ſtrona, na kotruž ſwoje połne dowěrjenje pſchi naſchim namjecźe ſtajichmy, khabłaza, ſo ſamaj dwaj konſervativnaj ſobuſtawaj ſa naſch namjet hłoſowaſchtaj. My drje móžemy ſo nadźecź, ſo ſo konſervativna ſtrona, prjedy hacž k ſkónčźnemu wuradźenju w ſhromadźenym ſejmje dóńdźe, na ſwoju pſchiſłuſchnoſcź dopomni a muž pſchi mužu ſa naſchu prawu a nuſnu próſtwu wuſtupi. A tež reformarſka antiſemitiſka ſtrona najſkerje, runjež je jejny ſaſtupjeř w wubjerku pſchecźiwo namjecźe był, najſkerje tež ſa naſ hłoſuje, kaž ſmy to w nowinach hižo cźitali. Duž je hiſchcźe nadźija, ſo naſch namjet, runjež w wubjerku wjetſchiny hłoſow namakał njeje, ſo ſkónčźnje wot khěžerſtwoweho ſejma tola pſchiwoſmje. A nadźijomnje ſo tež ſaſtupjerjo khěžorſtwoweje wyſchnoſcźe dopomnja, ſo maja w naſchim cźaſu cźim wjetſchu pſchiſłuſchnoſcź na to dźiwacź, ſchtož ſebi kſcheſcźijanſki a pobožny lud žada — a niz na to, ſchto chzedźa ſwobodnje ſmyſleni duchojo, kotſiž nahladnoſcź ſtata a khěžorſtwa podrywaju. K temu je wjele pſches tyſaz próſtwow ſa naſch ważny namjet hižo na ſejm dóſchło, kotrež njemóža bjes ſacźiſcheźa woſtacź. A hdy by woprawdźe naſcha dobra wěz nuſneho wuſpěcha njeměła, ſmy my tola po naſchim ſwědomnju cźinili, ſchtož běſche naſcha ſwjata pſchiſłuſchnoſcź a naſch hłoſ poſběhnyli ſa naſchu drohu zyrkej — a ſamolwicź ſměja to cźi, kotſiž njejſu na nutrne ſdychowanje wěrjazeho kſcheſcźijanſkeho luda poſłuchacź chzyli. Nětko pak hiſchcźe dale ſkutkujemy — ſnano tola hiſchcźe ſ Božej pomozu naſcha dobra wěz dobydźe.

Dalſche próſtwy, kotrež pak dyrbja ſo w najbližſchim cźaſu podacź, redaktor (Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen b. Pließkowitz) a red. Sserb. Now. rad do Barlina dale wobſtarataj. Duž njeſkhomdźmy cźaſ.

Na Boże ſtpicźe.

K njebjeſam dźe moja žadoſcź:
K njebjeſam ſo poſběhny
Jeſuſ, moja wulka radoſcź,
Sa nim cźahnycź wjeſely,
Moja duſcha žadoſcź ma,
Bydlicź pola Jeſuſa.

W njebjeſach njej' horjo žane,
Tam mam ſwěrnoh' pſchecźela,
W njebjeſach ſym wotwjaſany
Wot wſchoh' ſwětnoh njeměra:
W njebju ſprawna luboſcź je,
Sſwět pak połny falſchnoſcźe.

K njebjeſam ſo duſcha poſběhń,
K njebjeſam, hdźež Jeſuſ je,
S teho hrěſchnoh' ſwěta wuběhń,
Tam dźě k wěčźnom' měrej dźe,
K njebju wěry bratſja my
Sa Jeſuſom khwatajmy.

K njebjeſam, hdźež Jeſuſ dźěſche,
W njebjeſach wſcho ſwjate je,
Na ſemi mi ſtyſkno běſche,
Nětko pak mam wjeſele,
Dokelž Jeſuſ prjedy dźe,
Mi tam měſtno ſhotuje.

„K njebjeſam!“ O kraſne ſłowo,
Schtóž jo w wěrje ſapſchimnje,
W njebjeſach ja widźu ſ nowoh'
Jeſuſa, kiž wumohł mje,
Pſches ſwoju ſmjercź, rany, krej
Scźini mje wot hrěchow frej.

K njebjeſam mje Jeſuſ kiwa:
Duſcha khwata k Jeſuſej,
Pſchi nim budźeſch wěčźnje žiwa,
Tam wſcho ſ tobu derje ſtej,
Hdyž ſy ſwój běh ſkónčźiła.
Sa Jeſuſom ſwěru ſchła.

Do njebja njech duſcha cźehnje
Na poſłednim ſkónčźenju,
Tam ſo budźe ſpěwacź rjenje
Khwalbny khěrluſch jehnjecźu,
Tam, tam je tón ſbóźny cźaſ,
Jehnjecźowy kraſny kwaſ.

E. H.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: farař Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihiećźiſchcźćrnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 20
17. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Exaudi.

Sswjatkowne synki.

1 Pětr. 4, 8—11.

Sswjatki ßu blisko. Sswjatkowne synki wonkach w Božej stwórbje, kaž w naschich Božich domach, hižo nam saswonja, na ßwjatki, kotrež naß na tamne dny dopomnja, jako Khrystußowi wuczomnizy Boha khwalachu a czesczachu, jako běchu w bratrowskej lubosczi w jenej myßli hromadźe, so běchu ßebi tamny ßwjaty dar dele wuproßyli, psches kotryž dyrbjachu woni japoschtoli teho ßwěta a ßwět kralestwo jich powyscheneho Knjesa bycz. Tež epistola na njedźelu do ßwjatkow — Exaudi — 1 Pětr. 4, 8—11 hižo ßwjatkowny swón swoni a jeho synki chzedźa naß na žohnowany ßwjedźeń ßwjatkow pschihotowacz. Tsi synki to ßu.

1. Prěni synk je: „Wschitko s modlenjom!" Kschesczijanske žiwjenje je žiwjenje modlenja. Kaž czěło žiwe bycz njemóže bjes teho so by dychało, je ßo s prawom modlenje wodych dusche mjenowało. S czim kschesczijan dźeń sapocznje a s czim jón skónczi? S modlitwu. Ale tež do dźěła wón dźe pohladujzy k temu daricżelej wscheho žohnowanja a ßwój wschědny khlěb wužiwawschi wón dźaknu modlitwu wuspěwa. Modlenje je wotpoczowanje dusche ßrjedźa w dnjach prózy a dźěła, wone je najlěpsche dźěło na dnju wotpoczowanja. A kotre ßu czaßy w naschim žiwjenju, na kotrychž duch potrjebnoscze njeměł, ßo posběhnycz k temu Wótzej wschitkich duchow a se stworicżelom ßo rosrěczowacz. Nusa — ßo praji — nawuczi ßo modlicz, a sboże nawuczi ßo dźakowacz. Wo troscht w srudobje, wo pomoz w stysknosczi, wo sczerpliwoscz w czerpjenju, wo wustrowjenje w khorosczi, wo hnadu a měr, wo czaßne a wěczne sboże, wo wschitko proscha Boże dźěczi ßwojeho njebjeskeho Wótza. A kaž ßu w žiwjenju jenotliweho kschesczijana czaßy, hdźež ßo modlenje woßebje hlada, tak tež zyrkwine lěto ßwoje woßebite czaßy modlenja ßobu pschinjeße, hdźež woßada se shromadnym proschenjom a žedźenjom ßo k Božemu trónej bliži. Tajke czaßu ßu adventski póstny a ßwjatkowny czaß. W ßwjatkownym czaßu dźě dyrbi ßo woßebje proßycz wo pomoz, kotruž je Khrystuß ßwojim wuczomnikam ßlubił, wo najwjetscheho troschtarja we wschej nusy, so by se ßwojim ßwětłym rosomom rosßwětlił, se ßwojej lubosczu wutroby napjelnił, se ßwojej mozu naß khmanych czinił k wschemu dobremu. Duž napomina japoschtoł w naschim tekscze: Budźcze strósbi a wachujcze k modlitwam!

2. Druhi ßwjatkowny synk rěka: Wschitko w lubosczi! A žanemu czaßej tak nusne było njeje, kaž naschemu rostorhanemu, wot stronitoscze a napschecżiwnosczow napjelnjenemu czaßej, so tutón synk ßwjatkowneho swona móznje do krajow klinczi: budźcze žiwi w lubosczi, kotraž móže wodawacz. O, niz wopaczności a hrěchi ßobuczłowjekow wotkrywacz a je psched ludźimi rosschěrjecz, ale je snjesez a samolwjecz, je kschesczijanske waschnje. „Ta lubosczz pschikryje hrěchow hromadu"; wona pschewinje to słe s dobrym, wona wodawa ßydom dźeßaz krócz ßydom krócz. Wschitko w lubosczi! Kaž dyrbi lubosczz

nasche rěcze wobknježicź, tak tež nasch wobkhad. Kelko sełhańnoscze a hordoscze pak ßo rosschěrja w naschim towařschnym žiwjenju! A tola dyrbjało wschitko wot luboscze wobknježene bycź, kotraž wschak niz jenož bohatych bratrow, pschiwusnych a pschecźelow pscheproschuje, ale tež pschecźelniwa ßo khudym a hubjenym, khromym a ßlepym wopokasuje. Bjes sdychowanja a morkotanja cźiń dobrotu a podawaj ßwój dar sa khorych a khudych. — Wschitko w luboscźi, tež dopjelnjenje nascheho powołanja, so njebychmy dary, kotrež ßu ßo cźlowjekam bohate a wschelake wudźěliłe, ßami sa ßebje, sa ßwoju cześcź trjebali, ale nam s nimi ßłužo pomhali, kaž ßebi stawy cźěła pomhaja k lěpschemu cźěła. — Woprawdźe schtóž ßebi po tutej wodawazej, derjecźinjazej, ßłužazej luboscźi žada a kotryž by rad ßo bědźazemu cźlowjestwu k měrej dopomhał, tón ßwjatki cźim nutrnischo proßy:

„Ty ßłódka luboscź, daj ßo nam
Drje woptacź naschim wutrobam,
So my bychmy ßo prawje lubowali
A w dobrym měrje w jenej myßli stali.“

3. Tjecźi ßwjatkowny synk praji: Wschitko k Božej cześcźi!“ So by nimo tyßazkrócźnych hłoßow stwórby a pschirody, kotraž w wójsku hwěsdow, w spěwanju ptacźatkow, w sakcźěwanju nalěcźa a hischcze na wschelake druhe waschnje temu stworicźelej khwalbu spěwaj, tež bjes cźlowjkami chor, woßada ßo stworiła, kotraž ßwojeho Knjesa khwali — k temu je ßo ßwjatki kscheścźijanska zyrkej sałožiła a hischcze pschezo klincźi psches Boże domy khwalbny khěrlusch: Budź khwalba Bohu ßamemu! Ale tež to skutkowanje a cźinjenje, bědźenje a cźerpjenje jenotliwych kscheścźijanow jenož tehdy ßwój měr, ßwoju msdu w ßebi nješe, wone ma jenož tehdy derje klincźazy synk, hdyž ßo stawa k khwalbje a cześcźi Božej. Wulki, hdyž niz najwjetschi hudźbnik Sebastian Bach by spody wschitkich ßwojich kompositzyjow te pißmiki napißał S. D. G., to rěka: Soli Deo Gloria: Bohu ßamemu cześcź!

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnoscź.

(Pokracźowanje.)

VIII.

Derje tež běsche, so běsche jeho macź w ßwojim liscze napominała, so dyrbi ßo wscheho słeho hladacź. Bórsy bě to sa njeho potrěbne. W Bonje nad Rheinom hornzy sapletowasche a myschaze paßliczki pschedawasche, kotrež ßebi wot doma ßłacź dawasche. Zyłe wikowanje pak jemu jara ßnadny pjenjes wunješe a husto doscź sdychowasche: „Budu drje ßo runje tak khudy do domisny wróczicź, kaž ßym wot tam prjecźku cźahnył. Tola lěpje khudy a cześtny, hacź bohaty a njepschistojny. Lěpje, so ßo s njewomasanym ßwědomnjom domoj wróczu, hacź s wulkimi pokładami, s njeprawdu nahromadźenymi.“

„Njetrjebacze myschazych paßliczkow?“ prasche sche ßo husto, hdyž k zusym ludźom do domu pschińdźe.

„Ně!“ ßo jemu s wjetscha wotmolwi.

„Njemóhł wam žanych hornzow sapleścź?“

„To tež hischcze! Hdyž pola naß hornz wjazy njedźerži, dha cźißnjemy jón prjecź a kupimy ßebi nowy.“

Tak cźahasche husto zyły tydźeń po khěžach, prjedy hacź ßebi cźerwjeneho kroschka saßłuži. Tak dha pschińdźe tež raß do někajkeje korczmy, hdźež běsche zyła khopiza wandrowskich na hospodźe. Někotsi selachu a ßebi hubu móznje drějachu. „Wscho bohatstwo je paduchstwo“, měnjesche jedyn. „Schtož bohaczkojo wobßedźa, to dyrbjoło nasche bycź. Wschako dyrbimy dźěłacź, a bohacźi njecźinja niczo. Nimam prawo?“ dźesche, ßo k Antonej wobrocźiwschi. Tón pak ßebi njeswaži, něschto wotmolwicź.

„Ty ßy tež tajki, so budźesch bórsy hłodu wumrjecź; hdyž budźesch hornzy sapleścź chzycź, daloko njepschińdźesch“, powjedasche tamny dale. „Bychmy-li ßo s bohatymi dźěłicź móhli, bychmy se wscheje nusy byli. Snaju tu w Bonje staru bohatu kožu, kotraž je hory sloteho nadrapała a žanemu cźłowjekej ani s pjenježkom njewupomha.“

„Phi a hańba!“ wołachu někotsi.

„Prawje by jenož było, hdyž bychmy něhdy k tejle shniłej koži prajili: „Njewěsch, schto dyrbisch s twojim bohatstwom sapocźecź; pój ßem, chzemy tebje wot njeho wumóz!“

Hrosnje ßo k temu ßmějachu, a ßamo do Antonoweje wutroby chzysche ßo jěd dobywacź. Tola macźerny list schkitowasche jeho psched kóždej njeprawdu. A jako tónle hruby lud sapocźa ßamo Boha hanicź a nabożinu wußměchowacź, wsa Anton ßwój wacźok a woteńdźe s tehole pohanskeho doma.

Schtož hidźenje bohatych nastupa, kotrež chzychu jemu sascheźěpicź, bu wón wot teho posdźischo psches podawk, kotryž běsche ßo jemu stał, zyle wuhojeny. Posdźischo běsche wón mjenujzy do Barlina ßo wobrocźił. Tam ßedźesche něhdy na kamjenju róžka haßy a jědźesche ßwój ßuchi cźorny khlěb. Hdyž běsche ßo s nim naßycźił, wosta tu hischcze khwilu w ßwojich myßlach ßedźo. Wón pomyßli ßebi, kak njeswokojni ßu ludźo se ßwojim žiwjenjom, a kak chzysche ßo njespokojnoscź tež druhdy do jeho wutroby nuts dobycź, a kak bě njespokojnoscź stajnje porasył s bohabojasnoscźu, kotruž běschtaj jemu starschej jako drohi pokład ßobu na pucź dałoj. Tehdy wubudźi jeho zusy hłóß s jeho samyßlenja. „Hornzywjasarjo! hornzywjasarjo! pschińdź tola horje!“ wołasche nichtó. Wołasche ßo to s woßebneje khěže a to wot młodeje knježny. Anton wsa ßwój nastroj, ßwój grot a ßwój grat, wscho schtož běsche pódla ßebje na semju położił, a dźěsche po skhodach horje. Młodej knježnje, kotraž měješche mjeswoczo polne ßmilnoscze a luboscze, hdyž ßłyschesche, so njeběsche hischcze niczo cźopłeho wužiwał a tež hischcze ani kroschka njesaßłužił, běsche jeho žel. Wona dowjedźe jeho do kuchinje, da jemu schalku cźopłeho khofeja a dobre ßnědanje. Wona chzysche tež widźecź, kak ßo hornzy sapletu, a pschinjeße někotre hornzy, kotrež běchu ßo tam a ßem někak puknyłe. Khětsje sapleczе Anton hornzy a se ßłowami: „Nětkole dźerža na wěcźnje“, da je knježnje wróczo. Wona da ßebi hischcze wjele powjedacź wo Sawojardskej krajinje, a hdyž běsche jej hischcze s jednorymi a wěrnymi ßłowami ßwoje žiwjenje wupowjedał, woprascha ßo knježna na dobo, hacź móže wón tež spěwacź. „Woßebnje niz runje“, wotmolwi wón. Mój najlubschi spěw je: „Ssedźach jako hólcźik młody na ławzy pschi měßaczku.“ Młoda knježna proschesche jeho, so by tónle spěw wuspěwał. Tola hižo po prěnjej schtucźzy dźesche se ßylsojtym wóczkom: „Tak je doscź. Njemóžu tón spěw dale ßłyschecź.‘ Potom dźěsche do jstwy, woczini tam kschinku, wsa psenjes s njeje a poda jón Antonej se ßłowami: „Tu masch něschto na pucź!“

„Ach ně, to je pschewulka luboscź, luba knježna!“ měnjesche wón, błyskotazy toleć w ßwojej ruzy wuhladawschi.

„Ně wschak, ně!“ wotmolwi knježna, „nałoż jón jenož pěknje, a wjele sboża na pucź.“ S tymile ßłowami durje sacźini.

(Pokracźowanje.)

„Cźińcze ßebi tudy žiwjenje rjane a wješele!“

III.

Weßele hoscźiny a drasta!

(Po F.)

Hdyž ßym wo bydlenju rěcźał, dyrbju hischcze wo dwojim ßłowcźko prajicź, schtož wschak je kusk woskotaza wěz — mjenujzy wo jědźi a drascze.

„Dyrbisch na jědź a picze wjele ważicź?“ Hdyž dyrbi tole prasche nje prajicź, hacź ma ßo wschelacźna a najwubjernischa jědź na blido stajicź, abo skóncźnje, hacź dyrbi cźłowjek wjazy jěscź a picź, hacź je jemu trěbne a wužitne, dyrbi ßo rasnje „ně“ wotmolwicź. To je njehódne cźłowjske towařstwo, w kotrymž je „brjuch jich Bóh“. Haj, kóždemu sdźěłanemu a sdobnje myßlazemu cźłowjekej dyrbjało napscheczźiwne bycź, na jěscź a picź tajku wulku ważnoscź klascź.

Hospoja a kuchařka na wopak dyrbjałej sa ßwoju wyßoku pschißłuschnoscź měcź, so s tymi ßrědkami, kotrež ßu jimaj psche-

wostajene, najlěpſche ſhotujetej — ſo po móžnoſczi ſtrowu, ßyluu a ßłódnu jědź na blido ſtajitej. „Jěſcź a picź dźerżitej cźěło a duſchu hromadźe“, praji pſchißłowo. To ßłowo pak jenož wo dobrej jědźi płacźi.

To je woprawdźe jara ważne praſchenje, hacź móża naſche żony derje waricź. To je wulkotny rosdźěl, kak wjele ſamóże jena hoſpoſa ſ tym ßamym ſapocźecź a kak mało druha. To nadeńdźeſch wobhladniwu żonu, kotraž ſ najßnadniſchimi ßrědkami najkraßniſchu jědź ſhotuje, ſo ßo kóżdy w domje na wobjed wjeßeli; a ſaßo druha je, kotraž wjazy pſchetrjeba hacź tamna, a tola wſcho ſkaſy.

Prajiło ßo je, ſo ßo wſchědnje w naſchim wótznym kraju někotre tyßaz hriwnow ludowehо ſamoźenja ſhubi, dokelž najwjazy żonow a holzow prawje ſchicź, ſchtrykowacź a płatacź njemóże. To je bohužel wěrno. A toho dla je to jara derje, ſo ßo to w naſchim cźaßu w ſchuli wucźi. Sawěſcźe, k temu, ſo bychu ßebi ludźo źiwjenje rjane a wjeßełe ſcźinicź móhli, je ważniſche, ſo móże pſchichodna mandźelſka ſchtrympy wupłatacź, hacź ſo móże „rjany walcźik“ na klavěrje piſkacź.

Ale ſ najmjeńſcha runje tak ważne je, ſo móże wona derje waricź. Haj, to ma ſa derjehicźe, ſa ſtrowoſcź a wjeßełu myßl zyłeje ßwójby najwyſchſchu ważnoſcź. Derje wſchak je, ſo maja w měſtach tak mjenowane warjeńſke ſchule; ja pak mam tola tu myßl, ſo najwjazy a najlěpſche macźeri teje holzy, kotraž chze ßo woźenicź, woſtanje.

Sboże wjele ßwójbow ßo pſches to ſahubi, ſo hoſpoſa njeſrośymi ſ teje ſtrony źiwjenje rjane a bohate ſcźinicź. Hdyž młodych mandźelſkich wopytaſch, budźeſch huſto nadeńcź, ſo je prěnja ſwada pſches to pſchiſchła, ſo młoda żónka ſpróznemu a hłódnemu mužej jědź ſtaji, kotraž jemu njeßłodźeſche a też ßłodźecź njemóżeſche.

To dyrbjało ßo po prawom pſches ſtatny ſakoń ſakaſacź, ſo żona do mandźelſtwa ſtupi, prjedy hacź je pruhowanje w warjenju wobſtała. To dyrbjało też ſa młode knježny wyſchſchich ſchtantow płacźicź. To je njedoſtojne, hdyž je nuſa hnydom wulka, kaž khětſje je ßebi kuchařka nohu pſcheſtupiła a kaž khětſje je kuchařka do domu pſchiſchła, kotraž je ßo ſa „doſpołnu“ wudawała, kotraž pak tola hiſchcźe prawje waricź njemóże. To je ſrudna wěź, pſchetož hoſpoſa dyrbi ßama te wěźy rośymicź; hewak je też w bohatych domach wjele mjerſanja. Schtož chze cźłowjek kaſacź, dyrbi wón też ßam dokonjecź móź. Hdyž to njeje, móża ßo tebi lohko doſcź wußmjecź.

A hdyž też kóżda młoda żónka w tym cźaßu trjeba nima, ßama waricź, wona tola njewě, ſchto pſchichod pſchinjeße a bjerje. Někotra je ſ tſjomi ßłużobnymi holzami ſapocźała a ſ tym ſkóncziła, ſo dyrbjeſche na poßledku ßama ßwoja ßłużobna holza bycź. A woprawdźe wulki je potom tón, kotryž ſamóże też w małych wobſtejnoſczach ſbożowny a khmany bycź.

A ſchto dyrbju ja ſkónczńje wo draſcźe prajicź? Haj, jow ßebi runje cźi źiwjenje bohate a rjane ſcźinja, kiž na jednoru draſtu dźerża. So jednorje, ſpodobnje luboſnje ſwoblekacź je wopraudźity dar Boźi. Młodźi a ſtari dyrbjeli ſa tym darom po ßwojich najlěpſchich mozach ſtacź. Naſche cźěło dyrbi templ Boźi bycź a naſcha draſta dyrbi też po tym bycź.

Ssnano ßměm tu też pſcheradźicź, ſo wjele młodźenzow kroczel do mandźelſtwa ſcźinicź ßebi njeſwěri, dokelž te „knježniczki“ ßebi pſchewjele ſa ßebje żadaju, a dokelž na wopak njerośymja, derje a ſlutniwje hoſpodaricź. A nětko hakle mužojo ſ niſkeho ſchtanta! Kelko ſ nich ßwoje ſawjeßelenje w korczmach pyta, jenož teho dla, dokelž ßo jim domach njelubi a pſchede wſchěm, dokelž niczo prawe jěſcź nimaja, jenož tajka żona, kotraž ßwojemu mužej dom ſpodobny ſcźini, móże wocźakacź, ſo wón też domach woſtanje.

Pſched krótkim ſ mužom dźěch, kotryž łopacź a motyku njeßeſche a wot ßwojeho dźěła pſchińdźe. Wón mi woheń ſa moju zigaru poda. A hdyž běchmoj ßebi tak ſkcheſcźijanſzy poßłużiłoj, ßo do rośrěczowanja dachmoj. Wěſo běſche woźenjeny a mějeſche dźěcźi. Ja ßo praſchach, hacź je też ſbożowny ſe ßwojej żonu. „O — haj — to dźe!“ wón pomału praji. „Duž ßo mi njeſda wſcho w prawym rjedźe bycź“, ja na to prajach. „Njeje waſcha żona ſtrowa?“ Wón ßo wußmja: „Ta niz ſtrowa —? Wona je kaž mloko a krej a te dźěcźi też!“ Ja ßo na to praſchach, hacź wona ſlutniwa njeje, hacź waricź njemóże, hacź cźiſta njeje. Ale pſchezo doſtach ſpokojaze wotmolwjenje. „Haj“, ja prajach, „ſchto macźe potom pſchecźiwo tajkej wubjernej żonje?“ — Tón muž najprjedy cźinjeſche, kaž by ßo ſakaſchlował, a pomału ſapocźa mi powjedacź, ſo ßo żona, hdyž chze wjecźor do korczmy hicź, ſ rośpſchěſtrjenymaj rukomaj na próh ſtupi a praji, ſo jemu won njeda; ſo ßo wjeßeli, ſo ma ßwojeho muža ſkónczńje domach, hdyž je zyłliczki dźeń ßama ßedźecź, płatacź a waricź dyrbjała, ſo je dźěcźo ſmyła a jemu wſchitko tak ſpodobnje kaž móżno ſcźiniła a piwo na blido ſtajiła — a ſo dyrbi nětko ſpokojom a wjeßeły bycź. — Tón ßylny muž pak praji, ſo pſches ruzy ßwojeje żony won njemóże. Ja wěſo żonje pomhach a temu mužej rośpowjedach, ſo je wona ßylniſcha, dokelž ma prawo a jeho ßwědomnje jej prawo da. Wón to też pſchipóſna.

A ſawěrnje, hiſchcźe ſta tyßazy żonow bychu prawo a móź doſtałe na ßwojich mužoch, hdy bychu, kaž tale dźěłacźerjowa żona, mužej źiwjenje rjane a wjeßełe ſcźinicź chzyłe. Kelko pak jenož na to hlada, kak bychu ßo ßame pyſchiłe a rjane ſcźiniłe!

Ach, tole pyſchenje je njerośom a někotre hoſpodařſtwo ſanicźi. A kak poniżuje ßo tón cźłowjek — njech je muž abo żona — hdyž wocźi a myßle ßwojich ßobucźłowjekow na ßwoju draſtu wobrocźi, kaž by wona najważniſcha na nimaj była.

Ja dyrbjał tu po prawom hiſchcźe ßłowo pſchecźiwo módam prajicź. Ale to mohło mje roshněwacź. Hněw pak njeje dobry ſa ſtrowoſcź. Pſchi tym wſchěm bych wſchak kuſk wot njeje woprował, hdy by ſ tym pomhane było. Ale ja mohł ſkerje wulkiwam Veſuva wobaracź pſches to, ſo ſchkleńzu zokroweje wody do njeho linu, hacź ſo mohł ſe ßwojimi ßłowami pſchecźiwo njedoſtatkej módy něſchto wuſkutkowacź. Wot wſchitkich pſchibohow ßwěta ſkoro żadyn tak móznje njekńježi, nima ſkoro żadyn tajkich ſchklovinſkich ßłużobnikow, kaž tón pſchibóh, kotryž móda rěka. A k kajkim wrótnoſcźam — hdyž wot wyßokich pjeńkow cźrijow hacź k kłobukam na hłowje dźeſch — wón ßwojich poddanow nuſuje, — haj, hdy by to prajicź chzył, bychu to wſchitke ſdźěłane a to rjane lubowaze żony ſa hroſne pſchißłodźenje měłe, doniż — njebychu ßebi to ßame dokładnje rośpominałe.

W ſtarych cźaßach mějeſche kóżdy lud ßwoju narodnu draſtu. Ale knježeńka „móda“ je ju pſchewinyła. A bohužel też w naſchim ßerbſkim ludu pomjenowany pſchibóh pſchezo wjazy pſchiwiſka namaka, ſo Sserbja ßwoju ſtaru rjanu ßerbſku draſtu na bok położa a ßo „po módźe“ draſcźa, dokelž je to po jich myßli woßebniſcho. Ach, lubi Sserbja, dźeržmy ßebi też w tym ßwoje dobre ſtare ßerbſke waſchnje a hdyž to kóżdy myßli, ßo też radźi — a hdyž budźecźe w waſchich ßerbſkich domach po ßerbſkim waſchnju źiwi, kaž naſchi wótzojo, potom budźe wam też źiwjenje rjane a ſpokojaze.

Tři khroble ſkutki ſchleſynſkich żonow.

We lěcźe 1629 běchu ſnacźi Lichtenſteinſzy dragunarjo ſ gwałtom měſto Jauer ſaßo k katholſkej wěrje wobrocźili a po cźaßu wjeßeweho kcźenja evangelſkeje wěry běſche cźaß cźěźkeje tyſchnoſcźe pſchiſchoł. Dha ſhubichu mužojo po khróbłym ſakitanju ßwojeje wěry ſkónczńje tola khróbłoſcź, żony pak niz. Lubowani evangelſzy duſchowpaſtyrjo běchu do hubjenſtwa wuhnacźi, w Boźich domach, hdźež běſche ßo hacź dotal cźiſta wucźba evangeliona pſchipowjedała, nětko katholſzy měſchnizy mſchu dźeržachu a evangelſka wěra, kotraž běſche tak rjenje ßo wuwiwała a roſſchěriła, běſche ſakaſana.

Dha ßo jene ranje, jako ſwony ſ wěźe k modlitwje wołachu, wulka ßyła żonow do Boźeho doma poda. Cźiſche a nutrnje ſaſtupja. We bliſkoſcźi ßwjateho wołtarja ßo ſeſtupaja. Potom hromadźe evangelſku Boźu ßłużbu wotdźerża, kotruž jim hewak jich ßwěrni evangelſzy duchowni dźeržachu. Hromadźe cźitaju ßebi ßwoje evangelſke modlitwy, potom hiſchcźe jedyn Wótcźenaſch a cźiſche domoj dźeja.

To bě wuſnacźe, hłóß wołanja ſ cźwilowaneje wutroby a ſ evangelſkeho ßwědomnja.

Něhdźe w tym ßamym cźaßu pſchińdźe do měſta Löwenberga khěźorſki radźicźel ſ Bibran ſo by evangelſkich podtłóczował. Mužojo ßebi njeſważa něſchto cźinicź, żony pak ßo ſhromadźuja, ſo bychu k radnej khěźi cźahnyłe a tam ßwoje próſtwy wo ſdźerżenje ßwojich prawow prjódknjeßłe. Prjedy hacź ßo jim dowoli ſaſtupicź, ſaſpěwaja wonkach: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam“ a „Sdźerž, Knježe, twoje ßłowo nam“. Pſchezo móznjſcho klincźi ſpěwanje, cźrjóda żonow ßo pſchezo hiſchcźe powjetſchuje, dha bu rycźeřſkemu radźicźelej ſtyſkno wokoło wutroby, cźiſche porucźi, konja ßedłowacź a wón cźěka — pſched evangelſkimi żonami ſ Löwenberga.

Saßo běšche w tym ßamym měsćze, so bu skónčnje katholska měschćanska rada postajena, ale radźićeljo namakachu pschi ßwojim skutkowanju najwjetsche sadźěwki pola ßwojich žonow, kiž běchu evangelske wostałe. Teho dla ßo wulke poßedźenje postaji k wuradźenju praschenja: „Schto činimy s naschimi žonami?“ Tón jedyn radźi, je wuhnać, druhi, je bić, tsećźi, je do jastwa ßadźećź. Skónčnje ßo wobsamknje, žony měschćanskich radźićelow dyrbja na radnu khěžu pschińćź. Měschćanski ßłužobnik pak to njeje prawje srosymił a skasa wschitke evangelske žony. Te tež pschińdźechu, na tsi sta ßo sendźe. Měschćanskim radźićelam bu stysknо wokoło wutroby. Woni porućza ßwojim žonam do radneje khěže pschińćź, ale te wotmolwja: my wostanjemy wschitke hromadźe. Na to rada wobsamknje, psches potajne durje zofać a woprawdźe, to ßo stanje. Nasajtra ßo najwoßebnische tutych žonow k katholskemu fararjej skasaju. Tón jim praji, so je wón te žony jenož proßyćź chzył, ßwojeho wopora dla jutry k njemu do zyrkwje pschińćź. Dha pak dostanje prawe wotmolwjenje: „Ně, my ßmy wot nascheho duchowneho prawu wučzbu dostali, pschi tej wostanjemy. To je wěz ßwědomja. Mějćze ßo derje.“ S tutymi ßłowami woteńdźechu.

To běšche wothłóß Lutherowego ßłowa w Wormßu: „Tudy ja steju, ja hinak njemóžu.“

Evangelske žony, sćze tež wy tak njebojaslive a tak ßwěrne ßwojej evangelskej wěrje?

Dźerži twoja kótwiza?

Hebr. 6, 19.

Nadźija, kotruž mamy jako wěstu a twjerdu kótwizu.

A dźerži twoja kótwiza
We móznych wichorach,
Hdyž nad tobu je nóz a cźma
A hrosa delekach?
Tu žołmy wysche stupaju,
Tam skała sběha ßo,
Kiž traschi twoju łódźiczku;
A brjóh je daloko!

A dźerži twoja kótwiza
We styskach wutrobnych,
Hdyž duscha sprózznej kschidle ma,
Čźe tyschi ßwět a hrěch?
Hdyž měr a sboże wutroby
Čźi hela rubićź chze,
So cźasto sdychasch ßamotny
A płakasch žałoßnje!

A dźerži twoja kótwiza
We tamnej hodźinje,
Hdyž cźuje tyschna wutroba
So ßmjercź cźi blisko je?
Hdyž semi prajisch Božemje,
Sso shubi kóżda móz,
Sso skónczi twoje žiwjenje,
A pschińdźe dołha nóz?

Haj, wěstu twjerdu kótwizu
Ma nascha łódźiczka:
Tu žiwu sbóżnu nadźiju
Na miłosćź Khrystußa!
Njech wichor dźe najstraschnischi,
Sso žołmy waleja:
Naß wita pschistaw njebjeski
A ßwětłosćź bjes kónza.

Kh. J. Waktař.

Njebojasny a ßwěrny.

Psched něhdźe tyßaz lětami: tßinacźelětny Herman w starym sakskim kraju blisko wßy Hermansburga w Hanoverskej howjada ßwojeho nana paßesche. Duž s daloka kraßny cźah wobrónjenych rycźerjow s błyskazymi hlebijemi ßo bližićź wuhlada. Woni ßo wot drohi na bok sawinychu a psches pola tam pschiječhachu, hdyž wón paßesche. To běšche temu hólzej psche wschu měru, pschetož polo tola žana dróha njeje a jeho nanej ßłuschesche! Wón ßebi to s krótka rosmyßli, na to rycźerjam napscheczíwo stupi a sawoła: „Sawróćźćze ßo, dróha je wascha, polo je moje:“ Wyßoko sroscźeny muž, kotryž měješche majestoski napohlad, prěni ječhasche a ßo dźiwajo na hólza hladasche; duž ßo swěri jomu do puća stupićź. Wón stejo wosta a ßo nad smužitym hólzom swjeßeli, kotryž bjes bojoscźe na tych jěsdnych hladasche a ßo wot ßwojeho blaka njehibny. „Schtó ßy ty?“ ßo jeho rycźeř praschesche. A tón hólz wotmolwi: „Ja ßym Hermana Billungowy najstarschi ßyn a rěkam tež Herman; to je mojeho nanowe polo, psches njo wy ječhać njeßmjećze.“ „Ja pak to chzu, mój pachole,“ dźesche rycźeř hrožo, „dźi pjećź, abo ja tebje sakolu!“ Pschi tym hrožo hlebiju sběže. Hólz bjes bojoscźe stejo wosta, s błyskazymaj wočźomaj na rycźerja hladasche a praji: „Prawo dyrbi prawo wostać a wy njeßmjećze psches polo ječhać, khiba so psches nje ječhacźe.“ „Schto ty, hólcźe, wot prawa wěsch?“ hordostuje tón rycźeř sawoła. „Mój nan je tudy se ßudnikom a ja budu to po nim! Psched jenym nascheho mjena nichtó prawa sranićź njeßmje.“ Duž jěsdny hischćze bóle hrožo sawoła: „Je to prawo, hólcźe, so ßwojemu kralej poßłuschnosćź sapowěsch? Ja ßym Ota, twój kral.“ „Wy sćźe Ota, nasch kral, krala Hendrichowy ßyn, wo kotrymž je nam nasch nan tak wjele powjedał? Ně, wy to njejsćźe; Ota prawo sakituje a wy jo łamacźe, to Ota njećźini!“ — Dowjedź mje k ßwojemu nanej, pěkny hólzo,“ praji kral Ota a miłosćź a pschećźelnosćź ßo s jeho woblicźa ßwěćźischtej. „Tam je mojeho nanowy dwór,“ „ale howjada mojeho nana ßu mi dowěrjene, te ja wopuschćźićź njemóžu, duž tu waß wjesćź njemóžu. Jeli so pak sćźe kral Ota, wróćźćze ßo saßo na drohu, pschetož kral prawo sakituje.“ A kral Ota I., wulki mjenowany, poßłuchasche na hłóß njebojasliweho a ßwěrneho hólza a ßo saßo na drohu s tymi ßwojemi poda.

Bórsy po Hermana na polo póßłachu. Kral běšche k Hermanowemu nanej pschischoł a jemu prajił: „Billungo, daj mi twojeho najstarscheho ßyna, ja chzu jeho wočźahnyćź dać; wón budźe ßwěrny muž a tajkich ja trjebam.“ Nan do teho swoli. Jako ßo Ota hólza wopraścha: „Chzesch ty so mnu cźahnyćź?“ tón wjeßeły wotmolwi; „Haj, ja chzu! Ty ßy kral, pschetož ty prawo sakitujesch.“

Ota hólza ßobu wsa. Wón jeho wočźahnyćź da a psches ßwěrnych dobrych wučźerjow roswučźować. Herman bu rycźeř, hrabja. S jeho wočźow běchu smužitosćź, swažliwosćź a wótry rosom widźećź. Wón běšche s wutrobu ponižny a ßwojemu kralowskemu dobroćźelej s tajkej hnujazej ßwěrnosćźu pschiwobroćźeny, so Ota jeho ßwojeho najßwěrnischeho pschećźela, haj ßwojeho ßyna mjenowasche. Wón jeho we wschitkich wězach sa ßwěrneho a njebojasneho pósna a jako dyrbjesche do Italskeje cźahnyćź, lěpscheho muža njeměješche, kotremuž by sakske wójwodstwo pschepodał.

Tak bu Herman, ßyn jednoreho, ßwobodneho muža, sakski wojwoda a jeho potomnizy ßu jako wojwodojo knježili, doniž narod njewuwumrě.

Ja ßo njehańbuju teho evangelijona wot Khrysta.

Pobožny bramborski minister s Pfeil (wumrjeł 14. małeho róžka 1784) by kóżdy dźeń wěstu hodźinu ßam woßebje był, so by ßo s Božeho ßłowa natwarił, a wón běšche ßwojemu poßłužomnikej najkrućźischo pokasał, so njeßmě w tym cźaßu nikoho k njemu puschćźićź, schtóżkuliž to tež je. Duž ßo jedyn dźen sta, so kral Bjedrich II. woßebiteje pschićźiny dla runje w tym cźaßu k ministrej pschijědźe. Poßłužomnik, kotrehož pschindźenje wyßokeho hoscźa do najwjetscheje cźěßnoscźe staji, ßebi tola njeswěri, pschikasnju ßwojeho knjesa pschestupićź, ale kralej ßwojeho Knjesowu pschikasnju sdźěli. Kral na to směrom wotmolwi: „Ja wočźakam.“ — Po małej khwili ßwěrny ßłužomnik Boži psched ßwojeho sejńskeho krala stupi a samolwi ßwoje sakomdźenje s tymi ßłowami: „Wascha majestoscź mi hnadnje wodaj; ja ßym runje s kralom wschitkich kralow poręćźał.“ Hnydom po tym dźěschtaj wobaj na ßwoje dźěło.

Něschto k rospominanju.

Wěra do luboscźe wubudźi luboscź. Rospominanje, cźitanje evangelija, wobkhad s wěrjazymi, kedźbowanje na móz wěry wjedu k wěrje poßylnjazym nashonjenjam.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihiećźischćźćńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 21.
24. meje

Lètnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlètnu pſchedpłatu 40 nv.

Sswjatki.

Jan. 14, 23. Schtóž mje lubuje, tón budźe moje ßłowo dźerżecź; a mój Wóczez budźe jeho lubowacź a my budźemy k njemu pſchińcź a wobydlenje pola njeho cźinicź.

Sswjatki ßu wyßoki, ßwjaty a ſbóżny ßwjedźeń. Wone ßu po prawym najwyſchſchi wſchitkich ßwjedźenjow. Ale wjele jich ßwjatkam prawje njerozymja. Pſchetož woni na tutym ßwjedźenju do cźerſtweho, ſeleneho lèßa khwataja. Woni ßo wokſchewja na roſcźazej a kcźéjazej mozy pſchirody. Woni poßłuchaja na tyßazore hłoßy ptacźatkow, woni wobdźiwaja majeſtoſcź k njebju ßo poſběhowazych horow, woni kedźbuja, kak morjaze żołmy ſchumja. Ale ſ tym woni njepóſnaja, ſchto ma naſch ßwjedźeń do ważnoſcźe. Kajka to je? — Hody naß do Bethlehema dowjedźechu; my wohladachmy to dźěcźatko do peluſchkow ſawite a w żłobiku leżo. My wohladachmy to ßłowo, kotrež ßo cźěło ſcźini. My ßłyſchachmy ſe ſtarodawneho cźaßa to mjeno nowonarodźeneho. Hlaj, praji Jeſajaß, knjeżna budźe ßyna porodźicź, temu budźa rěkacź Immanuel, to rěka Bóh ſ nami. Haj, Bóh ſ nami, to je jadro hodowneho ßwjedźenja. Jutry naß pod kſchiż na Golgatha a k próſdnemu rowej w ſahrodźe Joſefa ſ Arimatije dowjedźechu. Knjes Jeſuß krwawnu martru a hórku ßmjercź ſa naß pſchecźerpi. Wón kraßne dobycźe dźerżeſche nad ßmjercźu. Hladajo na tajke ſkutki Boże my ſ japoſchtołom prajachmy: Schtó chze ſatamacź? Khryſtuß je tudy, kiž wumrjeł je, haj hiſchcźe wjele wjazy, kiž też ſbudźeny je, kotryž je k prawizy Bożej a ſaſtupuje naß. Je Bóh ſa naß, ſchtó móże pſchecźiwo nam bycź? Haj, Bóh ſa naß, to je jadro jutrowneho ßwjedźenja. Sswjatki pak naß wjedu do naſcheje najſnutſkowniſcheje ßwjatnizy, do naſcheje wutroby. Widźecź na tym ßwjedźenju nicźo njeje. Pſchetož ſchumjenje wichora a wohnjowe płomjeſchka na prènim ßwjatkownym dnju ßu ßame ßwjedźenſke ſwonjenje a ßwjedźeńſka pycha, ßu ßame pſchihotowanja na tón ßwjedźeń a ſnamjenja ſa ßwjatkownu hnadu; ale ju ßamu dyrbiſch ßam w ßwojej wutrobje pytacź. Potom ßo dopjelni żedźiwe cźakanje dźěcźi Bożich, jich nutrne modlitwy ßwoje wußłyſchenje namakaja. Bóh póſcźele ßwjateho Ducha do jich wutrobow. Bóh we naß, to je poßlednje a najwyſchſche ſjewjenje Boże na ſemi. To je króna wſchitkich jeho hnadow. To je kónz wſchitkich jeho pucźow. Bóh we naß, to je jadro ßwjatkowneho ßwjedźenja.

W ſtarym ßlubje bydleſche Bóh w hěcźe teho ßluba a potom w templu Salomonowym. Tele wobydlenja Boże běchu ſnutſkownje a ſwonkownje poſłocźene a ſ wjele pokładami napjelnjene. Ale wone běchu tola morwe wobydlenja. Wone běchu wot cźłowſkich rukow ſcźinjene a ßu ſaßo wot cźłowſkich rukow ſaniczene a wot Boha wopuſchcźene. Njedoſpołnoſcź tehole wobydlenja Bożeho hižo natwarjeł kraßneho templa na horje Morija, kral Salomo, póſna. W ßwjatocźnje poßwjecźeńſkej modlitwje, ſ kotrejž templ ßwjatemu Bohu pſchepoda a żohnowanje jeho hnadneho pſchibliżenja ßebi wuproßy, praſcheſche ßo wón:

Budźe dha Bóh woprawdźe na semi bydlicź? Hlaj, njebjeßa a njebjeßow njebjeßa njemóża cźe wopschijecź; wjele mjenje ta khěża, kotruž natwarił ßym? Jemu ßo tyßaz lět posdźischo Pawoł pschida. Pschibójski templ w Athenje wohladawschi pschipowjeda wón: Bóh, kotryž tón ßwět je cźinił, a wschitko, schtož na nim je, tón ßamy je tón Knjes teho njebja a teje semje, kotryž njebydli w templach wot rukow cźinjenych. A tola, tónle wulki Bóh, sa kotrehož ßwjatoscź a majestoscź žadyn ßwjeczeny Boží dom cźisty doscź njeje, sa kotrehož wschehowschudźomnoscź a njeskónczjnoscź semja a morjo a njebjeßa ruma doscź nimaja, wón bydli w małej a khudej cźlowskej wutrobje.

Hdy pak ßebi wón twoju wutrobu sa ßwoje wobydlenje wuswoli? Hdyž ty jeho lubujesch. Wón tebje lubuje. S luboscźu wón k tebi pschińdźe na naschu khudu semju. S luboscźu k tebi dźěsche do ßmjercźe na kschižu. Jara husto je wón tebi w twojim žiwjenju ßwoju luboscź sjewił. Wón je tebi twoje hrěchi wodał. Wón je stysknoscź twojeho ßwědomnja stajił. Wón je twoje ßyliy swotrěł. Wón je tebi měr spožcził. Wón je tebi ßwěcźił na cźěmnych pucźach twojeho žiwjenja. Sawěrnje, hdyž ßebi ty połnoscź tuteje ßmilnoscźe Božeje k wutrobje wosmjesch, dyrbi tebje k njemu cźahnycź, ty dyrbisch ßebi na njeho myßlicź, ty dyrbisch ßebi po towarstwje s nim žadacź. — Hlaj, to je luboscź. Tale luboscź teho Knjesa k tebi wabi; kaž nawoženja po njewjescźe ßebi žada, tak ßebi wón žada po twojej w luboscźi horjazej wutrobje, wón pschińdźe, so by w njej wobydlenje scźinił.

Tola ty ßebi myßlicź njeßměsch, so je luboscź k temu Knjesej ßame nakhwilne sahorjenje cźucźa. Teho dla tebi hischcźe druhu pokasku da, hdyž chze twoju wutrobu sa ßwoje wobydlenje wuswolicź. Hdyž ty jeho słowo dźeržisch. Jeho słowo, to je wschitko, schtož je tón Knjes Jesuß ßam wo ßebi rěczał jako Boží a cźlowski Ssyn, jako profeta, wyschschi měschnik a kral. Jeho słowo, to je wschitko, schtož je wón rěczał wo pokucźe a wěrje jako wo pucźu a wo ßwjatej kschcźenizy a Božej wjeczeri, jako wo pomoznych hnadnych wězach k sbóžnoscźi. Jeho słowo, to je wschitko, schtož wótzojo a profetojo, japoschtoljo a scźenikojo wo nim pschipowjedaja, wo kotrymž wón praji, so prjedy njebjo a semja sahinjetej, hacž to słowo. Tole słowo dyrbisch ty s dźěcźazej wěru pschiwsacź, ty dyrbisch jo wschědnje w twojej wutrobje wopominacź. Wone dyrbi tebi bywacź ßwěza sa twojej nosy a ßwětło na twojim pucźu, wěsta kótwiza a sałožk a twjerdy hród, w kotrymž směrom bydlisch. Ty dyrbisch jeho hroženja a ßlubjenja krucźe w wutrobje dźeržecź a ßo pschezo hłubje do nich podacź. Ty dyrbisch jo twjerdźe dźeržecź, kaž tebi dowěrjeny pokład, kaž hłódny kruch khlěba, kaž wojak ßwój teßak. Hlaj, potom tón Knjes k tebi khwata. Potom ßo wón se schumjenjom s njebjeß a s wohnjowym plómjenjom ßwjateho Ducha dele puschcźi a do twojeje wutroby pschińdźe a w njej bydli. O kajka hłubokoscź teho bohatstwa: cźlowska wutroba wobydlenje Bože! To je rada Boža s wěcźnoscźe ßem, so Bóh a cźlowjek do parschonskeho towarstwa stupitej. To je žadanje Bože w ßwjatym pißmje wot prěnjeje hacž k poßlednjej schtuczzy: Cźlowjek, kotryž je po podomnoscźi Božej stworjeny, dyrbi dźěcźo Bože, dyrbi templ Boží bywacź. — Sswjatki dyrbja bycź w twojej wutrobje. — Wěsch ty něschto wo tym sbóžnym potajnstwje: Bóh w naß? Stykńmy ßebi ruzy a proschmy wo ßwjateho Ducha. Potom tež Wótz se Ssynom k nam pschińdźe a pola naß wobydlenje scźini, doniž my pola njeho wobydlenje njenamakamy wěcźnje w njebjeßach.

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboźe psches sprawnoscź.

(Pokracźowanje.)

XI.

„Dobrych ludźi tola też na ßwěcźe nadeńdźesch!“ dźesche Anton k ßebi duzy dele po skhodźe. Hdyž běsche na poßlednju skhodźenku pschischoł, dohlada ßo, so ßo tam w kucźiku něschto blinkotasche. Wón to sběže. Běsche to słoty pjerschcźeń s pißmikomaj M. J. Tónle pjerschcźeń ßebi wobhladajo jeho spytowanje jimasche.

„Jeli ßebi pjerschcźeń skhowam a posdźischo pschedam, móžu ja njón rjany pjenjes dostacź. Kupju ßebi potom saßo bobacźka abo nowu drastu!“ Tak wopomni ßebi wokomik a pospyta też, ßebi pjerschcźeń na porst tyknycź. Tón běsche jemu pschemólcźki. „Tola potom bych był paduch!“ Dopomni ßo na dobo. „Hdyž to samjelcźisch, schtož ßy namakał, ßy runje tak hrosny kaž paduch.“ Jemu běsche, kaž by jeho pjerschcźeń do porsta palił; khětsje scźeže jón s porsta a dźěsche s nim po skhodźe horje. Hdyž běsche saklinkał, pschińdźe młoda knjeżna a ßo mało njedźiwasche, so tu Sawojarda saßo pched durjemi stejesche. Hižo chzysche jeho hněwnje wotpokasacź, jako jej ßwoju namakanku se słowami pokasa: „Tónle pjerschcźeń ßym na poßlednjej skhodźenzy namakał!“

„Ach, to je mój pjerschcźeń!“ sawoła wona.“ Ssym jón dźenßa rano hižo pytała. Wěscźe ßym jón wcźera wjeczor shubiła. Kak ßo wjeßelu, so mam jón saßo. Nó, wotcźakń jenož, so twoje namakarske myto dostanjesch!“ Saßo dźěsche do jstwy a bórsy położi pched durjemi cźakazemu Antonej hischcźe jedyn toleř do ruki. Wón chzysche ßo podźakowacź, tola knjeżna sacźini khětsje durje se słowami: „Nałož jón jenož derje!“

Hdyž by chzył ßo ßměwaze sboźe na cźlowskim wobliczu widźecź, by dyrbjał naschemu Sawojardej do woczow pohladacź. Wón běsche spytowanje pschewinył a bě sprawny wostał. Hdyž by pjerschcźeń skhował a wyschnoscź by to shoniła, — a wona by to tola shoniła, — bychu jeho do dźěry tykli, by khostanja dostał a hańbu měł. A tu — wón pomaßny do saka a wucźeže ßwětłaj tolerjej — kak jaßnje ßo błyskotaschtaj a njeběschtaj womasanaj s hrěchom a s hańbu, wón běsche bjes winy wostał.

Tak móžesche ßo wjeßelicź na ßwojim bohatstwje, kotrež běsche ßebi ßam saßłužił, a kak je je nałožił, chzemy hnydom widźecź. Bórsy po tym pschińdźe wón do doma w tamnym dźěle města, kotrež ßo stary Barlin mjenuje. Tu steja domy, kotrež móža se sastarskeho powjedacź a kotrež s dźěła nětko też rospadanju napschecźiwo du. Wón sastupi do jeneho tutych domow, namaka durje wotewrjene, kotrež do sadnjeje jstwy wjedźechu a wosta pched nimi stejo. Tam ßłyschesche, kak ßo wboha khora macź se ßwojim dźěsczom takle rosrěczesche:

„Hanka, pój ßem, połož mi hłowak trochu wysche.“

„Je takle prawje, maczi?“

„Haj! Ach, ja cźuju ßo tak khora a ßłaba; bych-li jenož něschto k wokschewjenju měła, jeniczku kapku, chze ßo mi žałostnje picź!“

„Dyrbju wam schkleńzu cźerstweje wody podacź?“

„Ach ně! woda mje njepoßylni! Hdy bych tola jeniczku krjepku wina měła!“

„Ale s wotkal też bych wino wsacź dyrbjała, luba maczi?“

„Ach, kak je to srudnje, hdyž ßy khora a k temu hischcźe khuda!“ sdychowasche khora macź.

Pschi poßlednich słowach běsche Anton do jstwy sastupił, hdźež běsche najwjetscha khudoba.

„My niczo njetrjebamy!“ sawoła mała holcźka, kotraž běsche ßo hornzywjasarja trochu nastróžiła. Tón ßo khětsje wotßali a ßyny ßo njedaloko wot tehole doma na ławku a pscheliczi ßwoje pjenjesy. „To ßo hodźi!“ skocźi s ławki a dóńdźe do winarnje. „Dajcźe mi“, tak proschesche, „bleschu prawje dobreho wina; dyrbi bycź sa jara khoru žonu.“ Winar hladasche na njeho, kaž by chzył jeho pruhowacź. Jako pak jemu Anton rospowjeda, k cźemu chze wino nałožicź, dachu jemu požadanu bleschu sa nimale niski

pjenjes. Hnydom nastupi ſaßo pucź k wobydlenju tamneje khudeje žony. Durje běchu ſacźinjene. Wón ſaklepa. Holczka ſaßo wotewri a ſawoła: „Ach, maczi, tónle hornzy-wjaſać tu hižo ſaßo je!“

Khora poſpyta ßo poſběhnycź a wołaſche hněwnje: „Wſchak ßmy tebi hižo prajili, ſo njemóžemy nicžo pleſcź dacź!“

Tola Anton ſtupi do prědka a poda khorej bleſchu wina ſe ßłowami: „Tu, czetka, poßylńcźe ßo!“ A prjedy hacź ßo macź a dźowcźiczka dodźiwaſchtej, běſche ßo ſ durjemi won ſhubił, a njeběſche žaneho dźaka wocźakał.

„Běž ſa nim, Hanka!“ kaſaſche khora, „a podźakuj ßo! Tajkile ßmilny człowjek!“

Wona ßo bórſy wróczi. Maczi, ja jeho namakała njeßym. Najſkerſcho je do druheho doma ſaſchoł był.“

Dha njech jemu Bóh ſapłaczi, ſchtož je wón nade mnu czinił!“

Naſch Anton ſpaſche tónle wjecźor na ßwojim twjerdym lěhwje woprawdźe derje. Wón dopomni ßo na to, ſchtož běſche jemu wuczeř w ſchuli wucził, ſo je dobre ßwědomnje najlěpſcha póßłanka. Tónle ſkutk, kotryž běſche dokonjał a pſchi kotrymž běſche ßo też na ßwoju maczerku dopomnił, ßo jemu w njebju ſapißa.

(Pokracźowanje.)

Sswjatki.

Czehń Ducho hnady do naß nuts,
Sczińi do wutroby ßebi pucź!
Pój! ſkutkuj we naß ſ mozu ßam,
Daj dobre czinicź pſchezo nam!

Hdźež ty ßam njeßy pſchipódla
A twoja móz nam njepomha,
Schto pomha nam wſcho dźěłanje?
Bjes tebje wſchitko ſahinje.

My człowjekojo ßłabi ßmy,
We dobrym hušto ſmylimy,
Duž hoń naß ſ wětrom njebjeſkim,
Te ſkutki we naß ßwjate czińi.

Haj wobrocź myßl a wutrobu
A ſczińi ju ßebi podobnu!
Naß ſwarnuj a naß k ßebi nucź,
Wjedź naß ßam pſchezo prawy pucź!

Ach, Knježe, wodź ty pſchezo naß
Po twojej woli kóždy czaß
A ſhrěj nam ſymnu wutrobu
Pſches twojoh' ducha woheń tu!

Hdyž ßwět nam napſchecźiwny je
A czěło ſ duſchu wojuje,
Hdyž czert ßo na naß roſſłobi,
Skicź pomoz naſchej wutrobi.

Dha móžemy też we ſtraſchi,
We ſtróżelach, haj we ßmjerczi
Pſches tebje ſtroſchtnje w měrje ſtacź:
Ty budźeſch ßam naß ſtražowacź.

Duch Knjeſa ruku podawa,
Naß ſ roßu ſ njebja napowja,
Nam naſche duſche wokſchewi,
Hdyž ßo nam ſ hnadu pſchibliži.

Nětk, ßwjaty Ducho, twoji ßmy,
Njech ſa tebje wſcho czinimy;
Wſmi ßebi naſche wutroby,
Sczińi ßebi we nich bydlenje!

Hdyž ßo naſch kónz tu pſchibliži,
Dha pomhaj, ſo ßmy hotowi,
A wjedź naß pſches ſtyſk, hubjenſtwo
Do twojoh' raja njebjeſkoh'.

E. H.

Wocźehnjenje naſchich młodych k kſcheſcźijanſkej ßwobodnoſcźi.

(Po F.)

I.

Czežka wěz.

Kierkegaard, danſki duchowny, kotryž mějeſche wſchak ßwoje woßebite waſchniczka a druhdy khětro krucźe ßwoje myßle na ſjawne da, junkrócź wupraji, ſo je po jeho ſdacźu najwjazy prědowanjow mjenje na to ſłoženych, ſo woßada na kónzu Hamjeń praji, ale ſo by „ßława“ wołała. — To je jene ſ tych jara, ßnano pſchekrutych wuprajenjow tuteho muža. A tola mamy ßo też, temu hušto w ßwojich ßłowach hórkemu mužej ſa jeho khutne napominanja dźakowacź.

Na žadyn pad nimaja ſczěhowaze roſpominanja tón wotpohlad, ſo by ſchtó po nich „ßława“ wołał. Hdy bych ja na tym był, powſchitkowne pſchihłoßowanje ßebi dobycź, bych dźě hižo ſ teje ßwobodnoſcźe, kotruž chzu wukhwalecź, wupadnył a ſchklova ßwojich czitarjow był. A pſched tym mje Bóh ſwarnuj!

Tón krócź ßym wo tym pſcheßwědczeny, ſo něchtóžkuliž ſo mnu pſches jene njebudźe. Ja budu wjele roßßudźenym kſcheſcźijanam pſchejara ßwobodny a niz pobožny doſcź, — tym pak, kotſiž wot kſcheſcźijanſtwa ſdaleni ſteja, hiſchcźe pſchejara pobožny ßo ſdacź. Ssnano pak ßu wſchelazy w tym w pſchesjenoſcźi pſchecźiwo mi, ſo praja, ſo ßo moja k roſpominanju wuſwolena myßl ſa naſch czaß ani njehodźi. Naſch czaß dźě je tak wot powróczazych myßlow napjelnjeny, ſo kóždy, druhdy ßamo na najnjeroſomniſche waſchnje, ſa tym ſteji ßam ßwój knjes bycź, tak ſo wſchudźom podłožki khabłaja. A duž móže ßo mi napſchecźiwo prajicź: W tajkim czaßu je wjele nuſniſche wo tym jednacź, kak ßo poßłuſchnoſcź pſchecźiwo ſtarſchim, kak ßo poniżnoſcź do wutrobow młodych płodźi. — So je to trěbne, je też moja myßl. Ale ja ſa to ſteju, ſo ßo to runje najwěſcźiſcho dozpije, hdyž ßo młodźi k kſcheſcźijanſkej ßwobodnoſcźi wocźahnu.

Tola woſtajmy ßo daliſchich wukładowanjow a wobhladajmy ßebi wěz ßamu. Duž też dale njewułožu, ſchto je po mojej myßli wocźehnjenje, ßwoboda, „kſcheſcźijanſka“ ßwoboda. To wſchitko naß ſtrowy człowſki roſom wucźi, ſchtóž pak tón nima, temu też mudre wukładowanje nicžo njepomha. To jenož dyrbi ßo naſpomnicź, ſo ja nětko wo prěnim wocźehnjenju, wo wocźehnjenju małych dźěczi rěczecź njecham, ale wo wocźehnjenju młodźiny. So pak dyrbi wocźehnjenje ſ jeneho bycź, ßo ßamo wot ßebje roſumi a ſo dyrbi po tajkim hižo pſchi wocźehnjenju małych dźěczi kſcheſcźijanſka ßwobodnoſcź jako kónz, na kotryž ßo dźiwa, pſched wocžomaj ſtacź, je runje tak wěſta wěz.

Wocźehnjenje młodych k kſcheſcźijanſkej ßwobodźe je moja myßl. Ja bych też ſ krótka prajicź mohł: k ßwobodnoſcźi a to ßłowo „kſcheſcźijanſkej“ wuwoſtajicź mohł; pſchetož wone ßo ſa naß ßame wot ßebje roſumi. My bórſy póſnajemy, ſo ßwobodnoſcź, kotraž tole mjeno ſaßłuži, móže jenož na kſcheſcźijanſkej ſemi naroſcź. Ale ja tola radſcho tole ßłowczko pſchiſtaju, ſo njebych ani wot khutnych kſcheſcźijanow, ani wot wěſtych „lohkich ptaczkow“ wopak ſroſymjeny był.

Pſchichod naſcheho luda — kotryž je w wjele wjetſchim ſtraſche hacź ßebi czi myßla, kotſiž ßo na ßylne khěžorſtwo a na milijonu bajonetow ſpuſchczeja, — pſchichod naſcheho luda leži w tym, ſo ßo wón k kſcheſcźijanſkej ßwobodnoſcźi pſchecźiſchczi. Hdyž ßo my roshladujemy, kotre wottyknjene kónzy je ßebi najwjazy wottyknyło pſchi wocźehnjenju, my póſnajemy, ſo ßo na tónle dypk najmjenje ważnoſcźe kładźe. Robocźan, kotryž w pocźe ßwojeho wobliczа dźěła, praji: „Ja chzu wſchitko czinicź, ſo maja ßo moje dźěczi junu lěpje (t. r. komodniſcho).“ W wyſchſchich ſchtantach wſchudźom podomne myßle nadeńdźeſch, kaž je tónle dźěłacźeř mějeſche. „Dźěczi dyrbja junu w ßwěcźe k něczemu pſchincź“, to dyrbi rěkacź: Dźowki dyrbja ßo ſpodobacź a ßo derje woženicź; ßynojo dyrbja ßebi nahladnoſcź, czeſcź, pjenjeſy, titule, widźenoſcź dobycź. Czim wyſche po tych ſkhodźeńkach człowſkeho towaŕſtwa pſchińdu, czim lěpje.

Najprěnſchi a najnuſniſchi ßrědk k temu rěka dźenßniſchi dźeń ſdźěłanoſcź. Tón druhi je wuſchiknoſcź nahladnych ludźi ſa ßo dobycź. S krótka prajene: Wotrocźſtwo, po tajkim to napſchecźiwne, ſchtož je ßwobodnoſcź. Mudroſcź naſcheho czaßa wucźi: „Hladaj wyſche ßo a wucźuſchluj, ſchto dyrbiſch ſapocźecź, ſo by ßebi pſchihłoßowanje a pſchikhilnoſcź wulkich ludźi dobył.

Boże dla njeßmjesch ženje nikomu ſ pohórſchenjom bycź, kotryž by tebi hdy ſ wužitkom bycź mohł! Mjelcź a podtłócź na ßwojim jaſyku to ßłowo wěrnoſcźe, kotrež ßo druhemu njeſpodoba. Słož ßwoje ßłowa a ſkutki ſtajnje na to, ſo by ßo ſpodobał, ſ wotkalźkuliž tež dyrbiſch ßebi k temu pomhacź." — Hdyž tež pſchi tajkich ſrudnych wučźbach ſprawnoſcź, ſmužitoſcź a krutoſcź wole ßo ſhubja — cźłowjek tola dale pſchindźe. Tak ßebi bohužel doſcź ludźi w naſchim cźaßu myßli. Pſchikładow je doſcź a na doſcź a wone na dwěmaj nohomaj po ßwěcźe wokoło ſtupaja.

(Pokračźowanje.)

Niz tudy, — ale wěſcźe tam!

1. Kor. 13, 12.

Tehdy pak budu dopóſnacź, kaž tež ja dopóſnaty ßym.

Niz tudy, ale wěſcźe tam
We tamnym kraju ßlubjenym
Sa wſchitko ßwětło namakam,
A ſańdźe cźma a mhła a dym.

Sa wſchitke Boże potajnſtwa
A moje ſrudne ßylſiczki,
Sa bědu, horjo, cźerpjenja
Tam ßwětłoſcź budźe data mi.

Sa róże bórſy ſwjadnjene,
Te nadźije, kiž wumrjechu,
Sa cźernje, rany, mróczele
Tam ßwětłe pruhi doſtanu.

Sa kóźde: k cźemu? cźeho dla?,
Na wſchitke ſtyſkne praſchenje
Cźi ſjewi miłoſcź Jeſußa,
So tebje ſbóźnje wjedźeſche.

Schtož date bu a wſate mi
Tam rjeńſcho ſaßo namakam
A ſ harfu ſpěw najdźakniſchi
Cźi, miły Jeſu, ſaſpěwam.

Dopóſnacź, kaž ßym póſnaty!
O ßłowo kraßnoh' ßlubjenja:
Kaž Wón naß ſnaje, budźemy
Wſcho wjedźecź połni wjeßela.

Duž ſtroſchtnje, luba wutroba!
A wobaraj wſchěm ſtyſknoſcźam;
Cźi budźe ßwětłoſcź ſpožcźena,
Niz tudy, — ale wěſcźe tam!

Kh. J. Waltař.

Mißionſki ßwjedźeń w Noßacźizach.

Njech naſche lube Sserbowſtwo
Sso pſchezo bóle ſbudźi,
A ßwjecźi, kaž je ſnajomne,
Nam mißionſke ßwjedźenje,
Kiž rjane płody njeßu!

Tak podobnje ſpěwa w lubych „Zionſkich hłoßach" jedyn ſtary, nětko hižo ſemrjety ßerbſki ſpěwař, ſahorjeny lubowař mißionſtwa, něhdy ßwěrny wopytowař mißionſkich ßwjedźenjow. Wjazy lět jeho hižo ſemja kryje, ale jeho pſchecźe a žadanje mjes Sserbami ſaponnjene njeje. To ſhonichmy njedawno ſaßo. Na dnju Božeho ſtpicźa ßwjecźeſche w Noßacźanſkim Božim domje ßerbſke mißionſke towařſtwo ßwój lětny ßwjedźeń ſwonkowneho mißionſtwa. Po wſchěch pucźach widźachmy cźrjódźiczki kemſcherjow ßo k poſtajenemu městnu bližicź. Pſchedßydſtwo towařſtwa bě ſaſtupjene pſches k. fararja rycźerja Jakuba-Njeßwacźidliſkeho. Wyſche wjazy druhich duchownych bě ßo tu wjele pſchecźelow mißionſtwa ſe ßußodnych wßow ſeſchło. S kajkej radoſcźu pak Noßacźanſka woßada rjany ßwjedźeń witaſche, wo tym ßwědcźeſche najprjedy hižo pyſchny cźah młodźiny a ſchulſkich dźěcźi, kiž ßo ſ hudźbnym pſchewodom a ſe ſmahowazymi khorhojemi $^3/_4$2 hodź. na farje ſeńdźe, ſo by duchownych a zyrkwinych pſchedſtejicźerjow do ßwojeje ßrjedźiſny wſał, wo tym ßwědcźeſche woßebje tón tak hižo luboſny, ſa ßwjedźeń ſ wěnzami a pletwami wot młodźiny pyſchnje wudebjeny Boži dom. Najrjeńſcha pycha w nim pak běſche na woběmaj Božimaj ßłužbomaj bohacźe ſhromadźena nutrna woßada. Na ßerbſkim wjele kemſcherjow ani městna njedoſta; a zyle wěſcźe žadyn wopytowař ßwój pucź wobžarował njeje, pſchetož to běſche derje radźeny a wutrobu ſ nowej luboſcźu k ßwjatemu ſkutkej mißionſtwa napjelnjazy ßwjedźeń. Jako běchmy pſches ſawodnu liturgiju, kotruž k. farař Garbař-Koteczanſki wotměwaſche, a pſches wuſpěwanje mißionſkich khěrluſchow ßo na prědowanje pſchihotowacź dali, wuſtupi k. farař Gólcź-Budyſchinkſki, ſo by pſches ßwoje ſahorjene ßwědcźenje ßwojim ßerbſkim poßłucharjam wutrobu ſ nowa ſa mißionſtwo ſhrěł. Wón wukładowaſche nam po Mark. 16, 15—20. Poßlednje ßłowo naſcheho ſbóźnika, jako ßo dźěleſche wot ſemje, naß cźěri do ßwjateho ſkutka mißionſtwa.

1. Tón ſbóźnik nam ßwjaty ſkutk kaže, pſchetož póhanow nuſa wo pomoz woła.
2. Wón jón žohnuje, duž njebojmy ßo a njewuſtańmy.

Hdyž ßo wo mißionſtwje rěcźi, Sserb ſtajnje rady poßłucha a ma wutrobu wotewrjenu, ale ſ woßebje napjatej nutrnoſcźu kedźbowaſche tu wſcho na móżne ßłowa prědarja, njech wón nětko pokaſowaſche na ßwjatoſcź, nam dateje Jeſußowejе pſchikaſnje: „Dźicźe po wſchěm ßwěcźe a prědujcźe to evangelijon", wutroby ſe ſrudóbu napjelnjejo, rěcźeſche wo cźěnnym ſaßlepjenju wbohich pohanow w Indiſkej, Chineſiſkej, w Afrizy atd., wo jich žałoßnych błudach, hdyž ßwoje kolena hiſchcźe ſhibuja pſched morwymi ßwjecźatami, ßwoje wudowy pala, ßwoje dźěcźatka wopruja abo njech wón naß ſ nowym dowěrjenjom napjelnjeſche ſa dalſche dźěło, pokaſujo na bohate ſnutſkowne a ſwonkowne žohnowanje, hdyž ßo naſch ſbóźnik ſkónczńje tola pſchezo ſ dobycźom a ſ hnadu k ßwjatemu ſkutkej mißionſtwa póſnawa, ßwoje kraleſtwo njebjeſkeho troſchta twari wyſche horja a ſrudoby, ßwoje knjejſtwo hnady wyſche cźłowjekow hrěſchneho hubjenſtwa. — S khěrluſchowej ſchtucźku ſkónczi ßo ßerbſka Boža ßłužba, hdyž běſche najprjedy hiſchcźe dołholětny duſchowpaſtyř Noßacźanſkeje woßady, k. farař em. rycźeř Domaſchka ſ Nowoſalza woßadu požohnował.

Na to pſchiſamkny ßo němſke kemſchenje, w kotrymž woltařnu ßłužbu knjeſaj fararjej Rencź-Ketliczanſki a Jakub-Njeßwacźidlſki ſaſtaraſchtaj. Jako němſki prědař pak běſche knjes farař Winkler ſ Kottmarsdorfa pſchiſchoł. Po ſałožku Jeſ. 60, 1—6 pokaſa naß wón na „trojake heßło wojowarja Khryſtußoweho. Hladaj 1. na ßo, 2. wokoło ßo a 3. wyſche ßebje!" Jeho prědowanje běſche žiwe a ſ nadźiju ſkónczneho dobycźa napjelnjene ßwědcźenje ſa mißionſtwo. Porjeńſchenej buſchtej wobej Božej ßłužbje pſches ſpěw ſchulſkich dźěcźi. Darow bu pſched zyrkwinymi durjemi ſa mißionſtwo nahromadźenych 151 hriwnow. Bóh ſapłacź to wſchitkim ßmilnym wutrobam! Dźak ßerbſkeho mißionſkeho towařſtwa pak woßebje też płacźi ßwjedźeńſkimaj prědarjomaj, knjeſej fararjej Wicźaſej a jeho hoſpodliwemu domej, zyrkwinſkemu prjódſtejeřſtwu, młodoſcźi, kaž zyłej lubej Noßacźanſkej woßadźe. Bóh, luby Knjes, pak ſpožcź, ſo by kóźde na ßwjatym měſcźe k nam rěcźane ßłowo žohnowane woſtało a ſdźerž płomjo luboſcźe k mißionſtwu, pſchede wſchěm też bjes nami Sserbami ßapate a njewuhaßliwe!

Wuſnacźe wulkeho muža.

Wulki muž běſche pſchirodſpytnik Newton a jeho wuſnacźe běſche ſcźěhowaze; „Ja ßym w žiwjenju dwě ważnej wězy nawuknył: ſ prěnja ja ßym wulki hrěſchnik a ſ druha, ſo je Jeſuß hiſchcźe wjetſchi ſbóźnik." — Newton by ßebi klobuk ſcźahnył, kaž huſto by ßo Boże mjeno wuprajiło. Wjele bóle hacź wſchitke jeho wědomnoßne pſchepytanje, kaž ważne też ßu, je jeho tola jeho wuſuacźe wobſbožiło, jako ßo wjecźor jeho žiwjenja pſchibližowaſche.

Něſchto k roſpominanju.

Njedaj ßo žanemu dnjej minycź bjes woßebitych dobrych ſkutkow, wužitnych rěcźow a woßebite dny ſ niczim wuſnamjeń, ſchtož tebi ſamóže dopomnjecźe na nje luboſne ſcźinicź. Daj kóźdemu woßebitemu dnjej něſchto woßebite, ſchtož ßo ſa tón woßebity dźeń woßebje hodźi.

* * *

Pomyßl ßebi huſto, woßebje na kónzu kóźdeho tydźenja, hdyž je móżno na kónzu kóźdeho dnja na tón ſtajnje wěſty, pſchezo njewěſty, pſchezo bliſki a ſ kóźdym wokomiknjenjom bližſchi kónz twojeho krótkeho, khwatniweho, ważneho podróżniſtwa na ſemi!

* * *

Hdźe ßy ty? Ty ßy w ruzy wſchehomóżneje luboſcźe! Hacź ßy khory abo ſtrowy, ty jenemu ßłuſcheſch; morwy abo žiwy ßy ty jeho.

* * *

Njeſadwěluj! njewidomna wótzowſka ruka dyrbi tebi huſto widomna bywacź.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihiźiſchcźćrnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 22.
31. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinie a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pichedpłatu 40 np.

Na ßwjatu Trojizu.
Jan. 3, 1—15.

My do druheje połojzy zyrkwineho lěta sastupimy, w kotrejž tak husto ßwjedźeńske swony njesaklincza. Ale hdyž ßmy ßwjate róczne czaßy prawje ßwjeczili, budźa naß tež jednore njedźele po ßwjatej Trojizy tam shromadźicź, hdźež dyrbi tu na semi domisna nascheje dusche bycź, mjenujzy w Božim domje. A tole sczenje (Jan. 3, 1—15) ßo tak prawje k temu hodźi, nam prawje rosjaßnicź, kak móże nam żohnowane bycź nasche khodźenje do Božeho doma.

Nasch wodźeř dyrbi prěni Nikodemus bycź. My chzemy wot njeho wuknycź; pschetož wuknycź móżemy wot kóždeho, kotryž je dobycze ßam na ßebi dobył a tajkele dobycze běsche Nikodemus dokonjał. Pschetož wón běsche wot farisejskich a wyschschi bjes židami; s tym je dwoje prajene, schtož jeho wot Jesußa wotdźerżowasche. Pschetož jako wyschschi dyrbjesche na druhich hladacź; móz jeho rossudźenja móżesche ßo saßo psches tu myßl podlemicź, so mohł lud wot ßłuženja w templu a po sakonju wotstupicź, hdyž tež czi wyschschi Jesußej pschipadźechu. A hdyž farisejski, kotryž běsche po pißmikach stareho sakonja żiwy, k Jesußej pschińdźe, wón s tym ßwoje dotalne żiwjenje saßudźi. Ale Nikodemus ßo wo to njestarasche, wón khwatasche k Jesußej; wón je na dobrym puczu, jeno so jich wjele po nim czini, so jich wjele ßami na ßebi dobywschi praja: Njech drusy praja schtożkuliż chzedźa, prjecź se wschej ßamoprawdoscźu, kotraž myßli: sprawnoscź a ßwěrne prózowanje wo hódne żiwjenje je doscź — ja dyrbju tam, hdźež ßo Jesußowe ßłowo pschipowjeda, ja dyrbju k Jesußej! — Ale Nikodemus wěscze hischcze njewě, schto jeho k Jesußej czěri. Pschetož hdy by wón pósnał był, kelko sboża sa njeho wot teho pschińdźenja wotwißowasche, by wón na ßwětłym dnju k njemu khwatał. Dokelž wón hischcze njepósnaje, czeho dla dyrbi k Jesußej, teho dla też te ßłowa tak woßebne klincza, s kotrymiž jeho postrowi, kaž by njechał nowowustupjenemu wuczerjej ßwoju czescź sapowjedźicź; duž też tón Knjes na to prěnje ßłowo njewotmolwi. Schtož tón Knjes wotmolwi, dyrbi jemu sjewicź, schto je najważnische: Najważnische sa kóždeho człowjeka je, so do Božeho kralestwa sańdźe; a to je też Nikodemußowe żadanje, kotrež jeho k Jesußej wjedźe, hacźrunje ßebi to ßam wusnał njeje. So by nětko, o kschescźijano, twoje khodźenje do Božeho doma prawje żohnowane było, pschińdźe s tajkim żadanjom: Ja chzu won se ßłużby hrěschnych żadoscźow a mojeje ßamowole; ja chzu nuts do tajkeho żiwjenja, s kotrymž woprawdźe Bohu a Khrystußej ßłużu, ja chzu do Božeho kralestwa pschińcź.

Ale na kajke waschnje my sa tym stejimy, tole pschedewsacź, dopjelnicze hakle pokaże, hacź je nam też s nim doscź ważne. Wjele ßebi myßla, so jich żiwjenje hischcze zyle wot Božeje wole wobknježene njeje, ale so je tola we něczim po Božej woli. Jenož hischcze kusk wjazy luboscze k ßobuczłowjekam a wjazy dobroczźiwoscze, hischcze něschto wjazy pilnoscze w powołanju, wot wscheho dobreho hischcze něschto wjazy, potom budźe jich żiwjenje kralestwo

Bože — tak ßebi myßla. Haj, hdy by tón Knjes tudy prajił: Jeli so ßo schtó pschezo bóle njepolěpschuje, njemóže wón do Božeho kralestwa pschińcź. Ale wón praji: my dyrbimy ßo s noweho narodźicź — to rěka: Schtož je nětko we waß, dyrbi wumrjecź a wy dyrbicźe do cźiscźe noweho bycźa stupicź. A schtóž ßo ßam khutnje pruhuje, dyrbi temu Knjesej prawo dacź. Kelko pschińdźe pola naß s luboscźe k Bohu? njecźěri naß na tyßazore waschnje luboscź k nam w naschej woli a skutkowanju? Pomyßlmy ßebi na naß, kajzyž woprawdźe ßmy, potom dyrbimy ßami na ßebi sadwělowacź, so mohło s nami lěpje bycź, tež hdy bychmy kóždy dźeń jemu naschich wopacznoscźow pschewinyli. Schtož je ßo wot cźěła narodźiło, to je cźěło; hrěch je hłuboko do naß sakorjenjeny, my ßo wot njeho njewußwobodźimy, my dyrbjeli dźěcźi druheho ßwěta bycź, my dyrbjeli s mozow wyschscheho ßwěta narodźeni bycź, so móhli psched Bohom źiwi bycź. Jeniczźy nowonarod, sapoczatk noweho, niz s hrěschneho ßwěta wukhadźazeho źiwjenja ßu durje, kotrež do Božeho kralestwa wjedu; tole pósnacźe, hdyž tež boli, je to druhe, schtož dyrbimy měcź, so bychmy se źohnowanjom do Božeho doma khodźili.

Nikodemus bě srudny, pschetož tele jeniczke durje ßo jemu sdadźa samknjene bycź. Ale wón je na Božu móz a hnadu sabył. Jako něhdy cźi wuczomnizy sawołachu: Schtó móže sbóźny bycź? jim tón Knjes prawo da, hdyž jim wotmolwi: Pola cźlowjekow je njemóźne — wón pak pschistaji: Pola Boha ßu wschitke wězy móźne. Tak wón tež tu praji: Schtož je ßo wot cźěła narodźiło, to je cźěło — a dale powjeda: schtož ßo wot ducha je narodźiło, to je Duch, schtož wot ßwjateho Ducha wukhadźa, spodobanje psched Bohom namaka. Nowonarodźenje, kotrež dyrbi ßo s nami stacź, je po tajkim skutk ßwjateho Ducha a ßwjaty Duch pschińdźe k tym, kotsiž do powyscheneho Božeho cźlowskeho Ssyna wěrja; pschetož Boża wola bycź njemóže, so by póßłanje jeho jeniczkonarodźeneho ßyna do ßwěta podarmo było. A dokelž ßwjaty Duch tam pschińdźe, hdźež wěra je, teho dla tu tón Knjes s Duchom hromadźe wodu, mjenujzy ßwjatu kschcźenizu mjenuje, kotraž je, hdyž je sygl wěry, sbóźna woda teho źiwjenja a kupjel noweho naroda bywa. Schtóž wěri a kschcźeny budźe, tón budźe sbóźny, praji tón Knjes do ßwojeho powyschenja k Wótźej, tu pósnajemy, schto bjes naschej wěru a kschcźenizu a naschej sbóźnoscźu ßrjedźa steji: nasche s noweho narodźenje jako skutk ßwjateho Ducha. Tola pak je skutk, kotryž dyrbi ßo pschezo wobnowicź; a kaž husto my Boże słowo słyschimy, psches kotrež dyrbi ßwjaty Duch s nowa k nam pschińcź, dyrbimy ßebi nowonarodźenja wěscźi bycź a dyrbi stary cźłowjek saßo wumrjecź Duž je tsecźe, schtož k źohnowanemu khodźenju do Božeho doma ßłuscha, so tež my woprawdźe sacźujemy, kak źiwjenje s Boha ßo w naß poßylni, doniž nad hrěchom njedobydźe, kotryž ßo naß pschezo dźerźi a by naß rad lěnich cźinił.

Wobarnuj twoju nohu, hdyž k Božemu domej dźesch, napomina ßwjate pißmo. Prawe źadanje, kotrež dyrbi tebje na pucźu do Božeho doma napjelnicź, móže tebi Nikodemus pokasacź, prawe pósnacźe, kak ty to, schtož dyrbi twoje źadanje bycź, dozpijesch, nawucźi tebje tudy tón Knjes. A ßwjaty duch chzył tebje sa dostojneho měcź, so by tebi prawje nashonicź dał, kak bywasch. Boże dźěcźo a herba wěcźneje sbóźnoscźe.

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboźe psches sprawnoscź.

(Pokracźowanje.)

X.

Saßo běsche ßo dlěźschi cźaß minył, a nasch Sawojarda běsche ßo spróźniwje a slutniwje źiwił. Junkrócź běsche ßamo rjany pjenjes domoj póßłacź mohł, a na nowy list, kotryž běsche jemu po tym pißał a w kotrymž běsche ßo sa witany dar podźakował, běsche jemu tak luby a drohi, so jón stajnje pschi ßebi noschesche a pschezo s nowa cźitasche.

Anton mějesche jón tež nětkole w ruzy, hdyž w jenej wschědnej korczmje pschi schkleńzy bruneho piwa ßedźesche. „O, so by ßo wscho dopjelniło, schtož mi mój luby nan pscheje!“ sdychny wón s cźicha a běsche hłowu na ruku sapreł. Wón njemóźesche niczo wotbycź a dźěło jemu tež nihdźe njedachu. Běsche to dźiw, hdyž tu srudny ßedźesche? Mjes tym běsche ßo zusy knjes k njemu ßynył a sapocźa ßo s nim rosrěczowacź.

„Nó, młody pschecźelko, ßy dha wjele rospschedawał?“

„Ach, mało, jara mało!“

„Haj wschak, haj! Njemohł ßebi prawje myßlicź, so mohło hornzywjasařstwo wjele wunjescź; s tym ßebi kralestwo njesaßłużisch!“

„Lědma ßel do poliwki!“

„A myschaze paßliczki? Nó haj, te wschak ßo stajnje trjebaja, tola ludźo pomhaju ßebi tež radscho se źiwymi myschazymi paßliczkami. Jeniczka dobra kóczka je wjazy hódna, hacź zyła ßeř twojich paßliczkow.“

„Hdy bych jenož wjedźał, s cźim mohł ßebi pjenjesy saßłużicź, luby knjeźe! Ja wschak ßo źaneho dźěła njeboju a było tež najspróźniwische. Mój nan je mi pißał: S cźernjow dźěła sakcźěja husto doscź najrjeńsche róże!“

„Ja bych něschto sa tebje wjedźał. Dźěłaj tintu a pschedawaj ju. Dźenßa wschón ßwět pißacź nawuknje a tež pißa. Teho dla ßo wschudźom wjele tinty trjeba. Sso wě, druhdy je tež woprawdźe schkoda wo tintu, so ßo pschepißa!“

„Haj, hdy bych jeno wjedźał, kak ßo dobra tinta dźěła!“

„To dyrbisch nawuknycź. Tajki młody pachoł, kaž ty, dyrbi kóždy dźeń něschto nowe nawuknycź!“

„Ach, kak rady bych to chzył, ale hdźe dyrbju to nawuknycź? Ja niczo wo tym njerosymju.“

„Tu masch moju khartku! Tu widźisch, kak rěkam a hdźe bydlu. Pschińdź jutsje rjano ke mni, dha chzemoj wo tym porěczecź. Pschi tychle słowach staże pschecźelniwy knjes a woteńdźe.

Anton mějesche khartku w rukomaj a cźitasche: Anton Nathusius, chemikař. So tónle knjes tež Anton rěkasche, to nascheho Antona wulzy swjeßeli. Na druhe rauje sahe stejesche wón psched durjemi tamneho knjesa. Jemu wutroba pukotasche, dokelž ßebi myßlesche, so je wón na pucźu k wulkemu sbóźu. Durje ßo wocźinichu, w durjach pokasa ßo knjeni, a jeho wuhladawschi saschlipny durje se słowami: „My niczo njetrjebamy!“ Wschón poraźeny tu stejesche, tola swaźi ßebi, so wón s nowa saklinka. Durje ßo saßo wotewrichu a s jaßnym hněwom dźesche tamna knjeni: „Wschako ßym hižo prajiła, so niczeho njepotrjebamy. Dyrbju tebje psches poliziju wotwjescź dacź?“

Nětkole ßo Anton skhrobli: „Njejßym źadyn dundak; ßym cźestny hornzywjasař a ßym wot teho knjesa skasany, kotryž tu bydli. Chzył rad teho knjesa widźecź.“

Knjeni dźěsche po ßwojeho mandźelskeho a praschesche ßo jeho, hacź je ßebi hornzywjasarja skasał.

„To njeje mi ani do moshow pschischło“, měnjesche wón a dźěsche k Antonej psched durje. Hdyž jeho Sawojarda wohlada, dźesche wón hnydom: „O ně, wy to njejscźe, kotryž je mje skasał!“

„Kajki tón knjes běsche, kotryž je tebje skasał?“

„Běsche nimale wulki a cźornobrodał a rěka Natu —“

„Ach, Nathusius! To by hnydom prajicź mohł. Tón je psched nami bydlił.“

Knjes wobhlada ßebi khartku, kotruž běsche jemu Sawojarda pschepodał a dźesche: „To ßo njeje dopomnił, hdyž je pschecźahnył, so by cźiśło na khartzy pscheměnił.“

„Hdźe dha wón nětkole bydli?“

„Tón bydli na wulkej dróśy „pod lipami“ cźiśło 48.“

Anton ßo podźakowa a woteńdźe. Kohož njejßu tajke mjersanja podeschłe, tón ſ zyła njewě, kak to wjeßełoſcź rubi. Naschemu Sawojardej běſche ßo pſches tónle njedoſtatk wjeßełoſcź zyle ſhubiła. Měſto teho, ſo by jeho jeho dobroczel ſ ruku witał, běchu lědy na njeho pohladali. Tole jemu ſ hłowy njechaſche. Tola wón khwataſche „pod lipy“ a namaka tež bórſy tamnu khěžu, hdźež wjele žadany dobroczel bydleſche. Tola lědma běſche do tehole doma ſaſtupił, powita jeho poliziſta a wſa jeho ſe ßłowami ſa khornać: „Dha ßy nam tola ſkónczńje doſrawił, bratſiko! Pój jenož hnydom ßobu!“

„Schto ßym ſawinował?“ woprascha ßo Anton, kotryž běſche wſchón naſtróżeny a wſchón roshorjeny, ſo móżeſche ßo jemu tajkele něſchto ſtacź.

„To budźeſch czaßa doſcź ſhonicź! Nětkole dźeſch ßobu na poliziju!“ Anton móżeſche rěczecź, ſchtož chzyſche, wſcho jemu niczo njepomhaſche; wón dyrbjeſche ßobu.

Hdyž tam dońdźeſchtaj, ßedźachu na ławzy hižo wſchelazy hrěſchnizy, kotſiž na wußudźenje czakachu. Sawojarda dyrbjeſche ßo ßobu tam na ławku ßynycź. Jemu běſche to wohidne. Wón jako czeſtny młody człowjek, kotryž běſche ßo ſtajnje wſcheho ſkeho hladał, dyrbjeſche nětkole hromadźe bycź ſ tajkimi, kotſiž pſches pohladanje, draſtu a zyłe waſchnje pokaſachu, ſo do najhubjeńſchich człowjekow ßłuſchachu. Wulke ſboże běſche ſa njeho, ſo jeho bórſy pſcheßłyſchowachu. Pſchi tym ßo wujaßni, ſo běſche wón druhemu Sawojardej jara podobny, kotryž běſche też po domach khodźił, ſo by hornzy pletł, a kotryž běſche pſchi tym tu a tam pakoſcźił. Antona hnydom puſchcźichu. So běſche tónle dźeń wſchu nadźiju a wſchu radoſcź ſhubił, ſo k tamnemu chemikej njedońdźe, to wěſcźe wopſchijamy. Na druhi dźeń naſtaji ßo ſaßo na pucź „pod lipy“ do tamneho doma, hdźež chemik Nathuſius bydleſche. Wón jeho pſchecźelnje a wutrobnje witaſche. Hdyž běſche jemu wczerawſche podawki wupowjedał, dźeſche wón: „Ach, ty wbohi! To je mi wutrobnje žel. Wobžaruju też, ſo ßym ßam ſ dźěla wina nad tym, dokelž njejßym ßo wo to ſtarał, ſo by moje wobydlenje prawje ſhonił. Chzu jenož hnydom na wſchěch khartach wobydlenje pſcheměnicź, ſo ßo njeby tajkile ſmylk ſaßo ſtał. Hdyž je ßo ſchkoda ſtała, potom ßebi człowjek wěz lěpje rospomni.“

Anton dyrbjeſche ßo nětkole ßwój ſwjerſchny pjeſlk wußlez a dyrbjeſche potom Nathuſija do jeho laboratorije (do jeho dźěłarńje) pſchewodźicź. Tam wón jeho powuczi, ſ kajkich ßrědkow ßo dobra tinta měſcha. Potom pokaſa jemu, kelko ma wón wot kóždeho ßrědka ſa wěſtu mnohotu pſchihotowajomneje tinty bracź, a hiſchcźe to a tamne. Sawojarda wopyta teho knjeſa hiſchcźe někotre raſy a wón běſche tak powuczomny a pilny wuczomz, ſo běſche ßo bórſy domaßał, kak ßo dobra tinta ſhotuje. A dołho njetrajeſche, duž cźahaſche w Barlinje po haßach, niz jenož ſ myſchazymi paßliczkami, ale też ſ cźwizu tinty. A tole wikowanje njeběſche hubjene. Hdyž wjecźor ßwoju móſchniczku pſcheliczi, dha běſche ſtajnje wjeßeły, dokelž ßo dokhody rosmnožachu, a běſche-li to też huſto doſcź jenož po pjenježkach, a pſchi tym pomyßli ßebi ſtajnje ſ dźaknej wutrobu na ßwojeho dobroczela.

(Pokracźowanje.)

Mejſka róża.

Hlaj! ſaßo lětßa w ßwojim cźaßu
Je meje měßaz pſchiſchoł k nam,
Tón najkraßniſchi we naléczu
Je rjanu pychu pſchinjeßł nam,
Nětk kcźěje wſchitko na łukach,
Schtomach, polach a ſahrodach.

Wſcho kcźenje, to je hiſchcźe mało,
Schtož jeho cźaß nam pokaže,
Wón póſnacź wſchak nam dawa ſ nowoh',
So luby Bóh Knjes też ſ nim je,
Kiž ſ jeho wótznej luboſczu
Wſcho žohnowacź chze ſ wutrobu.

Haj, wjele wſchelkich różow wſchudźom
Je wuroſtło nětk ſe ſemje,
Te póſnacź dawaja ßo ludźom
We kraßnej barbje žołteje,
Kiž kcźěja nam w tym měßazu,
Sso žołte mejſke mjenuju.

Haj, tuta žołta róża mejſka
Njej' ſawěſcźe też podarmo
Nam ſakcźěła tam ſ jenoh' pjeńka
Wot Boha Knjeſa naſcheho,
So bychmy ſ njeje wuknyli,
Kak człowjekej ßo podobni.

Tu kedźbliweho kóždoh' cźinju,
Kiž mejſku różu wobhlada,
Kak jejne pupki pokaſuju
Do naſchoh' człowſkoh' dźěcźatſtwa,
Kiž dołho tudy njetraje
A jara rucźe wukcźěje.

Hdyž różow pupki wukcźěwaju
Je dźěcźatſtwa cźaß minył ßo,
Kaž róże w wſchelkim wjedrje kcźěja,
Tak w wſchelkim horju człowjeſtwo;
Kiž pak po prawdźe žiwi ßu,
Cźi Božu hnadu wužiju.

Kaž wſchitkich różow kcźenje ſańdźe,
Tak człowſka rjanoſcź ſhubi ßo,
Kaž mejſke róże ſteja, hlajcźe,
Hdyž wone tu ßu wukcźěłe
Se ſchědźiwymi hłójczkami,
Tak człowjek, hdyž ßo ſeſtari.

Haj, wjele milijonow wſchudźe
Tych běłych hłójczkow ſchědźiwych,
Jich wjele doczakacź njebudźe
Tych rańſchich roßow parłowych,
So by jich hłójczka ſchědźiwa
Sso rańſchom' ßłónzu ßwěcźiła.

Dokelž tón hroſny wichor, wětry
Jich wjele tyßaz ſanicza,
So njedoczakaju dźeń ßwětła
A jaßnoſcźe rańſchoh' ßłónza;
Hlaj, kaž ſ tej mejſkej różu je,
Sso runje człowjekej też dźe.

A kaž te mejſke róże tudy
Sso ſ běłej hłójczku wotßalja,
Tak wotwoła Bóh Knjes wſchě ludy,
Hdyž je jich hłowa ſchědźiwa,
Duž cźinicź chzemy ſawěrni,
So byli tehdom hotowi.

Ach dyrbjeli też, Knježe, doſtacź
Tu běłu hłowu ſchědźiwu,
Daj nam pſchi prawej wuczbje woſtacź,
Kaž Jeſuß ßam naß wucził ju,
So měli krónu kraßniſchu
Hacź róża w roßy, we ßłónzu.

Ach, luby Božo, ßmilny Wótcźe,
Daj wužiwacź wſchěm hromadźi
S tej prawej płódnej rańſchej roßu
We Jeſom Khryſta luboſcźi,
So junu w tamnej wěcźnoſcźi
Kaž róże kcźěli w ſahrodźi.

Teutſcher w Porſchizach.

Pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow w prěnich tſjoch lětſtotetkach.

Pſchednoſchk wot knjeſa wuczerja Lodneho w Khwacźanſkim ßerbſkim towařſtwje dźerżany.

Ssylnoſcź wěrjazeho žiwjenja zyrkwje kaž też jenotliweho kſcheſcźijana pokaže a wobtwjerdźi ßo najkraßniſcho w cźaßu ſpytowanja. Też prěnja kſcheſcźijanſka, tak mjenowana japoſchtołſka woßada je dyrbjała hižo pſches wulke ſrudoby pſcheńcź a cźežke pruhowanja wobſtacź. Hrubej mozy ßwojich pſchecźiwnikow wona

ßamu cźichu sczérpnoscź a wjeßele njebojasne wusnacze napschecźiwo a ßamo njesprawnu wyschnoscź wona jako wot Boha postajenu czesczesche. A runje psches krwej ßwojich ßwětkow wona móznischo hacź psches ßłowo wěrnoscź evangelija prědowasche.

Prěnje pschesczěhanje kschesczijanow wot židowskich měschnikow wuńdźe. W prěnim czaßu po Jesußowej ßmjerczi wotměnja ßo pola nich miłoscź s krutoscźu pschecźiwo wěrjazym. Pschi Jesußowym wotßudźenju wołachu woni: „Jeho krej pschińdź na naß a na nasche dźěczi.“ Hdyź pak ßo pschi Khrystußowej ßmjerczi tak mózne ßwědczenja sjewichu, so je wón sawěscze „Boźi Ssyn“ był, dha zyły Jerusalem ßwoje czěźke sawinowanje saczu. K temu też dźiwy japoschtołow pomhachu. Hdyź pak běsche do Jerusalema saßo měr saczahnył, sjenoczichu ßo Farisejszy a Saduzejszy pschecźiwo nowej wěrje. Woni japoschtołam sa źiwjenjom stejachu. Ale jedyn mjes nimi, mjenujźy Gamaliel jich wot teho wotdźerża. Japoschtoljo pak njepschestachu wschědnje w templu a w khěźach prědowacź to evangelijon wo Jesußu.

Židow hněw ßo wobroczi pschecźiwo sastararjej jałmożiny, Schczěpanej, kotryź bě połny źiweje wěry a cźinjesche dźiwy. Dokelź njemóźachu napschecźiwo stacź tej mudroscźi a temu duchu, s kotrehoź rěczesche, narěczachu někotrych mužow, so woni prajichu: „My ßmy jeho ßłyscheli lestrarske ßłowa rěczecź pschecźiwo Mójsaßej a pschecźiwo Bohu.“ Na to bu Schczěpan sajaty a, kaź je wam wschitkim snate, kamjenjowany. — S tym sapocznje ßo pschesczěhanje kschesczijanow w Jerusalemje. Wschitzy rospróschichu ßo po židowskim a samariskim kraju. Jenoź japoschtoljo wostachu w Jerusalemje; Boźa ruka jich schkitowasche. Cźi rospróscheni pak khodźachu wokoło a prědowachu sbóźnoczinjazy evangelijon. A liczba wěrjazych roscźesche. Na tole waschnje ßame pschesczěhanje kschesczijanstwu pomhasche. Něschto lět posdźischo pschesczěhasche kral Herodasch kschesczijanow, niz pak Khrysta dla, ale jenoź židam k woli. Psches njeho bu Janowy bratr Jakub, starschi, morjeny. — W ßedmym lětdźeßatku bě w Jerusalemje Ananus wyschschi měschnik. Tutón załostnje kschesczijanow hidźesche a najbóle napschecźiwo Jakubej młódschemu wojowasche. Jakub bě pschedstejicźeř kschesczijanow w Jerusalemje a jedyn wuj Jesußowy. W liscze na Galatiskich ßo wón „stołp zyrkwje“ mjenuje, kschesczijenjo a židźi ßu jemu to pschimjeno „sprawny“ dali. Tehole Jakuba da Ananus na wjeřschk templa dowjescź a žadasche ßebi wot njeho, so by wón tam psched wschěm ludom wótsje wusnał, so Jesuß njeje Meßiaß. Ale Jakub sawoła wótsje: „Schto prascheczе ßo mje sa Jesußom? Wón ßedźi w njebju k prawizy mozy a wón saßo pschińdźe w mróczelach.“ Na to storczichu jeho s wjeřschka dele. Wón pak ßo njesarasy, kaź běchu ßebi myßlili, ale postany a modlesche ßo po pschikładźe ßwojeho Knjesa: „Wótcze, wodaj jim, dokelź woni njewjedźa, schto cźinja.“ Te ßłowa jeneho měschnikowu wutrobu hnujachu a wón sawoła: „Wostajcze jeho! Njeßłyschicze, kak wón hischcze sa naß proßy?“ Ale jedyn s teho luda wustupi, dyri teho japoschtoła s cźěźkej žedźu na hłowu, tak so hnydom wumrje. Lěto posdźischo sapocźachu ßo cźwile Romskich kschesczijanow. Romski khěźor Nero da 19. julija w lěcze 64 Rom sapalicź. 6 dnjow a 7 nozow ßapachu płomjenja palazeho města k njebjeßam. Wjetschi dźěl města bu do popjeła pschewobroczeny. Nerowi ßłużobnizy běhachu s palazymi ßmólnizami a njedachu wobydlerjam woheń haschecź. Khěźor ßam hladasche s wyßokeho městna na wohnischczo a sabawjesche ßo na czěrwjenych płomjenjach. Lud pak morkotasche. Duź jemu khěźorski tyran rucze khěźe natwaricź da a je s najnusnischej potrjebu wuhotowa. Kschesczijanam pak wón winu wulkeho njesboźa pschizpi, dokelź wjedźesche, so jich Romszy hidźa. S hromadami buchu nětk njewinowacźi sajecźi a załostnje cźwilowani. Někotsi ßo do swěrjazeje koźe saschichu a potom ßo pßy na nich puschcźichu; drusy buchu kschiźowani, drusy ßrjedź deskow swjasani a potom rosrěsani, drusy pak ßo se ßmołu pomasachu, s nohami ßo do semje sarychu a wjeczor sapaleni kralowsku sahrodu wobßwětlachu. Ach, to běchu njewuprajene cźwile! To bě to najwjetsche pschesczěhanje kschesczijanow w 1. lětstotetku a też to prěnje wustupjenje Romskeje wyschnoscze pschecźiwo kschesczijanam.

(Pokracźowanje.)

Woczehnjenje naschich młodych k kschesczijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

I. Czěźka wěz.

Ale ßamo bjes tymi, hdźeź ßo tajkej ßłużbje psched cźłowjekami pschecźiwja, tola to jene twjerdźe steji a płacźi, mjenujźy: „Bjes sdźěłanoscze dźenßnischi dźeń nichtó niczo dokonjecź njemóże.“ Po tajkim sdźěłanoscź dźe psche wschitko druhe! — Niz kaź bychu sdźěłanoscź ßamu tak wyßoko ważili; ně, wona je jenoź ßrědk, nam durje k wyschschim sastojnstwam w źiwjenju wotewricź. Małobur Danik w korczmje wo blido dyri a praji: „Kaź wěrnje mam ja schěscź źiwych kruwow w hródźi, — mój Jan dyrbi na wyßoku schulu; wón dyrbi nawuknycź ßławu wunjescź tak ıjenje kaź nasch duchowny a dyrbi jenolětnje pola wojakow ßłużicź a to pola kavallerije runje kaź hrabjowy hólz.“ A na to ßwoju schkleńzu wupije a potom hischcze jenu. A Jan pschińdźe woprawdźe na „wyßoku“ schulu. A hdyź wschitko derje dźe, schtoź wschak husto doscź njeje, budźe też jenolětny pola husarow. To wschak wjele płacźi, wjazy hacź móże to małe kubleschko snjescź a knjes ßyn wjele wina a piwa trjeba, so by ßwoje ßławy prawje hładźy běźaze shotował. Najhórsche pak je, so je bjes ßwojimi „jenolětnymi towarschemi“ tajki knjes nabył, kotryź potom se ßamym sazpiwanjom niz jeno na jednore wobstejnoscze starschisteho doma, ale ßamo na starscheju ßameju hlada. — A tak je wschudźom. Robocźan chze ßwojeho ßyna wuczerja nawuczicź dacź; tón wuczeř, robocźanowy ßyn, ßebi na to njemyßli, so dyrbi ßo jeho ßyn junu też s „njepoßłuschnymi hólczatami druhich ludźi“ wokoło hněwacź, ně, wón dyrbi s fararjom bycź. Dźěława płokaza žona ßebi ruzy krwawnej płocze, so mohła jejna dźowka něhdy s wuczeřku bycź. Ale ta knjeni wuczeřka ßo ßwojeje maczerje haňbuje a ßo dodźiwacź njemóże, so jejna macź tak hubjenje ßwoju rěcź rěczi.

Tola doscź wo tym! Ja ßebi wěso na to njemyßlu, so ludźo s nižscheho schtanta wysche horje njeßmědźa. Ja derje wěm, so ßu najwjetschi mužojo wschitkich ludow s wulkeho dźěła s najnižschich wobstejnoscźow wuschli. To by njeprawda była, hdy by schtó chzył wulzy wobdarjenych cźłowjekow mjenje ważicź, dokelź jich starschi do tak mjenowanych nižschich schtantow ßłuscheja; haj to by hrosnje było, jich njepodpjeracź, hdźeźkuliź to móżesch. Ale tak ßo ta wěz dźenßnischi dźeń nima. Ssama hordoscź je w najwjazy padach, kotraź starschich pohnuje, dźěczi na wyschschi skhodźeńk posběhnycź. Sa tym ßo njeprascheja, hacź ßu dźěczi wobdarjene; ně, to ßo ßamo wot ßebje rosumi. A hdyź potom w schuli njeńdźe, je wuczeř wina. Sa tym ßo jenoź prascheja, s wotkal nusne ßrědki k studowanju dostanu.

Sczěhwki ßu srudne doscź. Duź ßu wschelake powołanja, k kotrymź wyschscha sdźěłanoscź ßłuscha, tak jara pschepjelnjene, so je teho dla runje bjes tymi, kotsiź ßu něschto nawukli, jara wjele tajkich, kotsiź dyrbja nusu tradacź a kotsiź teho dla jara husto do lěhwa sozialdemokratow pschestupja.

To ma ßo jara wobźarowacź. So tole hordosne honjenje sa někajkej sdźěłanoscźi s prawej ßwobodnoscźu niczo cźinicź nima, je wěsta wěz. Ale hdyź też nětczischa mudroscź woczehnjenja kschesczijanstu ßwobodu jako nusnu a dozpijomnu poredko do ßwojeho programa pschiwosmje — pschi tym wschěm tola młodostna njeskażena wutroba po ßwobodnoscźi žedźi. W tym ßłowje leźi kuslarska móz, kotraź kóźdu cźłowsku wutrobu móznje sapschimnje, kaź dołho wona hischcze psches ßwětny lóscht a ßłużbu psched cźłowjekami skażena njeje. A to s dobrym prawom; pschetoź prawa ßwobodnoscź je ważny dźěl podobnoscze Božeje. Sswobodnoscź je wyßoke, wobsbożaze, kubło Boże. Wěz woczehnjenja teho dla bycź njemóże tole žedźenje po ßwobodnoscźi wußměschecź a podtłóczecź. Ně trěbne je temu žedźenju praweho stroweho ducha nuts dunycź. Tale myßl dyrbi naß wodźicź pschi woczehnjenju nascheho młodeho luda.

(Pokracźowanje.)

Něschto k rosponinanju.

Ani hodźinki njemóże Boźa ruka, schtoź je stworiła, wopuschcźicź; wona wschitkich źiwych a morwych k jenemu kónzej wjedźe.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihiezischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 23.
7. junija

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczećm w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela po ßwjatej Trojizy.
1 Jan. 4, 16—21.

„Bóh je luboscź" — prěnje ßłowa nascheje epistole 1 Jan. 4, 16—21 — kajki ßu nam ßłódki troscht sa wěru, ale też kajke ßwjate napominanje sa źiwjenje!

1. Bóh ma wschehomóz. Mudroscź, prawdoscź a wschitke ßwoje druhe woßebnoscźe ma Bóh, ale luboscź je wón, luboscź je jeho snutskowne bycźe, stworicźelska, wumóźaza, dawaza, wodawaza, źohnowaza luboscź. Tale jeho luboscź nam wschitke jeho wyßoke woßebnoscźe hakle tróschtowaze a połne nadźije cźini. My ßo wjazy wschehomóz-neho bojecź njetrjebamy, pschetoź jeho móz steji w ßłużbje luboscźe, my ßo wjazy teho wschehoschudźomneho nastróźicź njetrjebamy, pschetoź wón je tón Wócźez, kotryź je pola naß; ßamo k ßwjatemu a prawemu ßměmy ßo w dźěcźazym smyßlenju połni dowěrjenja pschibliźicź, pschetoź też w ßwojej ßwjatoscźi a prawdoscźi je Bóh luboscź. My drje wěmy, so sady cźěmnych mróczałkow, s kotrychź ßo błyska a hrima, tola lubosne ßłónczko steji; tak steji też sady wschelakich domapytanjow a khostanjow, kotreź naß nastróźeja, tón stary, ßwěrny Bóh, kotryź je luboscź. — Jeno so móhli wschitkich ßobuczłowjekow wot tuteje wěrnoscźe pscheßwědcźicź a jich wot teho srudneho błuda wotwjescź, so móhł Bóh njepscheczel cźłowjekow bycź. Ale, kelko je jich w tym błudźe, kajke maja ludźo wschelake myßle wo Bosy! Te praja, so je Bóh njeprawy, kotryź se ßwojimi stworjenjemi njerunje cźini, so praji, so je wón ßurowy, dokelź cźłowjekow w njesboźu pschescźěha, a drusy praja, so wón s zyła njeje a so je jenoź we hłowach ßwojich pschiwißowarjow. Ale tele błudy bychu ßo na dobo shubiłe kaź mhła psched ßłónczkom, jeli so bychu naschi sabłudźeni bratsja junkróczź bjes wobmyßlenja a s prawej khutnoscźu pod kschiź na Golgatha stupili, jeli so bychu chzyli Ssyna Boźeho, ßwěta sbóźnika, cźerpicź a wumrjecź widźecź sa cźłowjekow, so běchu s jeho wumrjecźa tu wěstoscź ßobu wsali: nětko ßmy widźeli a pósnali tu luboscź, kotruź Bóh k nam ma. — Wěrjazemu luboscź Boźa połnoscź radoscź a troschta poskicźuje, s kotrymiź móźe cźerpacź sa wschitke wobstejnoscźe źiwjenja. Ssy-li wot cźłowskeje pomozy a pschecźelow wopuschczeny — Bóh je luboscź a duź wěsch ty, so tebje wopuschcźicź ani sakomdźicź njemóźe. Masch-li boloscź pschecźerpicź, njech je to khoroscź abo horjo wutroby — Bóh je luboscź a duź wěsch ty, so ma też w srudobje myßle měra. Ssy-li Boha srudźił a wopuschcźił, masch-li někajku winu — Bóh je luboscź a ty ßy wěsty, so wón tebi w hnadźe saßo woda, jeno so pokorny k njemu pschińdźesch. Cźujesch-li, so twój kónz ßo pschibliźuje — Bóh je luboscź a ty ßo njebojisch, ßo do rukow twojeho Wótza poruczicź. A hdy by też w potajnym tschepotał psched tamnym dnjom — Bóh je luboscź a kaź je wona twój wucźek była w nusy teje cźaßnoscźe, tak je tu pschecźiwo stróźelam cźěmneje wěcź-noscźe. Bóh je luboscź — troschtowaze ßłowo sa wěru, ale też

2. ßwjate napominanje sa źiwjenje. Luboscź wubudźi luboscź. A hdyź běsche hiźom sa njedospołnu nabożinu stareho ßluba najwoßebnischa kasnja: ty dyrbisch

Boha ßwojeho Knjesa lubowacź ſ zyłej ßwojej wutrobu, kak wjele bóle ſa dźěczi noweho ßluba to napominanje japoſchtołowe: lubujmy jeho, dokelž wón naß je prjedy lubował! Wſchelazy ludźo dobre czinja, dokelž ßo k temu wabjeni ſaczuja. Woni kemſchi khodźa, dokež je „jich pſchißłužnoſcź.“ Tak tež ßmilne dary dawaja. So bychu ßwoju pſchißłuſchnoſcź czinili, woni khorych wopytaju. To wſchak je czeſcźe hódno. Ale wjele wyſche ſteji luboſcź. Mandźelſka njeby ſ tym ſpokojom była, ſo ßama ſaczucźe pſchißłuſchnoſcźe mandźelſkeho pola njeje ſdźerži a ſtarſchim by ſrudoba była, hdy by ßame czucźe, „ſo dyrbja,“ dźěczi poßłuſchne ſ dźeržało. „Lubujeſch ty mje?“ je to praſchenje, kotrež jedyn człowjek we wulkej wſchelakoſcźi na druheho ſtaji, a to je tu to praſchenje, kotryž Bóh na ßwoje dźěczo ſtaji a na kotryž jich jeno mało ſ dobrym ßwědomnjom radoſtnje „haj“ wotmolwi. Czeho dla? Dokelž nichtó prajicź njemóže, ſo Boha lubuje, hdyž tež ſ dobom ßwojeho bratra, ßwojeho bliźſcheho njelubuje. Naſcha luboſcź k bliźſchemu je měra naſcheje luboſcźe k Bohu a kaž dołho jena pobrachuje, ßo wo druhej rěczecź njemóže. Sswojich ßobuczłowjekow lubowacź — to je prawe kſcheſcźijanſtwo. Wſchitko, ſchtož ßo hewak ſa to wudawa, je ſwonkowne, pſched Bohom a człowjekami njepłacźi. Je móžno Boha czeſcźicź, kotryž je luboſcź, a ßam luboſcźe njeměcź? Bóh je tych lubował, kiž hłuboko pod nim ſtejachu a my njechali tych lubowacź, kotſiž ßu naſcheho runjecźa? Bóh dawa ßwojemu ßłónczku ſkhadźecź nad ſłymi a dobrymi — a my chzyli rosdźělicź bjes pſchecźelom a njepſchecźelom? Khryſtuß móżeſche wumrjecź ſa człowjekow a my njemóhli ani ſa nich źiwi bycź a dźěłacź? Schtóž chze kſcheſcźijan rěkacź, njech ßwoje kſcheſcźijanſtwo w luboſcźi k ßwojim bliźſchim wopokaže. Ach, lubujmy ßo bjes ßobu, mějmy ſcźěrpliwoſcź ſ pſchestupjenjom bratra, wodajmy temu, kiž naß ſrani, ßmilmy ßo na nuſy, dobydźmy ßebi luboſcź wutrobow — potom wěſche bórſy nichtó wjazy njepréje, ſo je kſcheſcźijanſtwo najlěpſcha nabożina, dokelž do teho ßrěta najlěpſche pſchinjeße — luboſcź. Niz ſo bychmy hidźili, ale ſo bychmy lubowali — k temu ßmy na tym ßwěcźe.

Mały Sawojarda

abo

Sboże pſches ſprawnoſcź.

(Skónczenje.)

XI.

Wopuſchcźimy nětkole na czaß naſcheho Sawojardu, ſo bychmy młodeho lěkarja, dr. Czinowſkeho wopytali. Teho dla pucźujmy do najźiwiſcheho dźěla měſta Barlina a ſaſtupmy do doma, kotryž je po waſchnju najnowſcheho czaßa natwarjeny. Skhody ßu ſchěroke a jaßne a khódy ßu wulke a na ſcźěnach rjenje wumolowane. Saſtupmy do lěkarjowej powitarnje. Mohł ju k rjanej ſahrodzy pſchirunacź. Niz jenož wſchě móżne róże w njej nadeńdźeſch, ale tež zuſe roſtliny: palmy, gnmijowzy a druhe. Na blidźe wo ßrjedź jſtwy ležachu wſchelake knihi a ſpißy, ſo bychu ßo mnoſy khori, kotſiž tu pſchikhadźowachu, ſabawjeli. Kak wſchelake ßu jich napraſchowanja a jich khoroſcźe! Ssyła człowſkich khoroſcźow je ſtraſchnje wulka! Tale ßyła była ſ molom mjeńſcha, hdy bychu ludźo ſlutniwiſcho a porjadniſcho źiwi byli.

Tak dońdźe tež do rěczniweje hodźiny k lěkarjej człowjek, wo kotrymž móżeſche po prěnim pohladanju pſcheßwědczeny bycź, ſo je wón ſaſtojnik. Wón powjedaſche wo ßwojich cźěrpjenjach w źiwocźe tak dołho a tak wjele, ſo lěkař někotre raſy na czaßnik pohlada. Lěkař dźeſche ſkónczńje k njemu: „Wam je hibanje trěbne, wjele hibanja! Wot dźenßa ßem chzemy ßo kóżde ranje jenu hodźinu pſchekhodźowacź; potom chzemy dale hladacź, ſchto ßo czinicź hodźi.“ — Druhi ſkorżeſche jemu, ſo ma ßłabe czuwy. „Měr trjebaſch“, dźeſche lěkař k njemu, „jenož měr je ſa waß trěbny! Wſdajcźe ßo na czaß waſcheho czuwy napinazeho dźěła a dźicźe won na kraj, do krajiny, hdźež je wjele lěßa, hdźež móżecźe ßo hodźiny dołho zyle ßam lutki w lěßu wukhodźowacź, hdźež żaneho człowjeka njenadeńdźecźe. Tam pſchestanje wſchón hněw a czuwy budźa ßo poßylnjowacź.“ — Saßo druhi ſkorżeſche na żołdk. „Poſcźicź ßo dyrbicźe, jenož poſcźicź! Ani khoſeja, ani piwa, ani wina picź njeßměcźe!“ to běſche jeho wotmolwjenje, kotrež wſchak mokrotu lubowazeho bratra woßebnje njeroswjeßeli, kaž ßo ſdaſche. — Jedyn powjedaſche, ſo ſtajnje na hłowubolenje cźěrpi, ale ſo je je nětkole, hdyž je na wopyt do Barlina pſchiſchoł, ſhubił. „Schto ßebi wjazy chzecźe?“ měajeſche lěkař, ßo ßmějo, „wſchako hižo wěſcźe, ſchto czinicź macźe, pſchińdźcźe jenož ſtajnje do Barlina na wopyt, hdyž waß hłowa ſapocźnje bolecź!“ — Saßo druhi ſkorżeſche, ſo je wutroba cźěrpjaza. „Wy drje kuricźe?“ dźeſche lěkař. „Haj“, běſche wotmolwjenje na tele praſchenje. „Czißúcźe waſchu trubku ſ woknom won, a wam budźe derje!“ radźeſche lěkař, „pſchetož we wſchěm tobaku tczi jěd!“ — A tak dźěſche to pośpochi; tola dźenßa komdźachu ßo jemu wſchitzy khori pſches měru dołho. Wón ßedźeſche kaž na jehłach, kaž ßo wſchědnje czaſto praji. Wón dźě dyrbjeſche hiſchcźe cźěżko khoreho wopytacź.

Hdyž běſche ßo na khwilku jeho jſtwa wuprójſdnika, dońdźe ſa njeho wjetſcha pjenjeżna poßylka. Wón doſta ju wot póſtnika a tón naßadźa ſłotych po ſtach na blido.

Mjes tym kłapaſche ßo do durjow. Na to ſaſtupi póßelnik, kotryž lěkarjej powjedaſche, ſo ßo jeho cźěżko khoremu tak ſrudnje wjedźe, ſo ßo kóżdy wokomik ßmjercź wocźakuje. Tule ſrudźazu powjeſcź wußłyſchawſchi, hrabny ßwědomliwy lěkař ſa kłobukom a kijom a khwataſche prjecź. Wón tak khwataſche, ſo běſche ſabył, durje tamneje powitanſkeje jſtwy ſamknycź, hdźež běſche pjenjeſy na blido naßadźał.

Naſch Sawojarda, kotryž běſche ſe ßwojim wikowarſtwom ſ paßliczkami a ſ tintu tež do teje haßy pſchiſchoł, pſchińdźe tež zyle pſchipadnje do lěkarjoweho doma. Wón ſaklepa do durjow lěkarjoweje powitanſkeje jſtwy, do kotrejež móżeſche ßo hnydom wot ſkhoda ßem ſaſtupicź; pſchetož pſches tele durje woteńdźechu ſ wjetſcha lěkarjowi khori. Anton njeßłyſcheſche nicźo, ſo by něchtó ſ nutſka: „Dale!“ ſawołał, ale wón wotewri tola durje a ſaſtupi do jſtwy, w kotrejž nichtó njeběſche. Tola ſchto tu wuhlada? Na zyłym wulkim blidźe běchu ſłote naßadźane! Kak rjenje błyſchcźachu ßo jemu do wocźow! „Bych-li je wſchě měł, bych był na jene dobo bohaty człowjek; potom njetrjebał wjazy myſchaze paßliczki pſchedawacź, potom mohł ßebi rjanu nowu draſtu kupicź a něſchto dobre k jědźi, potom njetrjebał wjazy ßuchi khlěb rymſacź. Potom bych ßo jako woßebny knjes domoj wrócził. A kak lohko mohł wſchě tele pjenjeſy ßebi do ſaka ſtykacź a ſ nimi woteńcź; wſchako tu jeniczka źiwa duſcha njeje.“ Tak mjerwjachu ßo jemu ſłe myßliczki pſches hłowu. „Ale phi a hańba tebi, Antonje!“ dźeſche bórſy po tym ßam k ßebi. „Kak jenož móżeſch na tajkele něſchto ſpominacź! Sboże ſ njecźeſcźu njeje żane ſboże; radſcho chzu khudy ale ſprawny ßo domoj wróczicź, hacź bohaty ale ſ hanibu womaſany. Schtó wě, hacź njebychu hižo ſchibjeńzu ſa mnje hotowali, hdy bych tole czinił!“ A wón dźěſche ſ durjemi wón a njeběſche ßo pjenjes ani dotknył.

Ale jeho ſprawnoſcź, kotraž běſche jeho wucźiła, zuſe ßwójſtwo cźeſcźicź, wucźeſche jeho tež hiſchcźe, jſtwu a pjenjeſy ſtražowacź, ſo njeby ßo ßnano paduchſka ruka na tutych mnohich pjenjeſach pſchemaßnyła.

Bórſy pſchińdźe żonka, kotraž chzyſche ßo lěkarja wo radu praſchecź, dokelž ju ſuby bolachu. Wona ſaklepa do durjow a chzyſche ſaſtupicź, duž pſchiſkocźi Anton a dźeſche: „Knjes doktor doma njeje, a tu ja nikoho nuts njepuſchcźu.“

„Czeho dla niz?“

„Wón je zyłu ßeź tajkich żołtych wězow na blidźe roskładł; tych njeßmě ßo nichtó dótknycź.“

Żona tſchaßeſche ſ hłowu a woteńdźe a myßleſche ßebi, ſo je lěkař někajke lěkarſtwo pſchihotował, abo ſo ma něſchto podobne na blidźe, czehož ßo nichto dótknycź njeßmě.

Potom pſchińdźe liſtynoſcheř. „Tu njeńdźcźe nuts!“ kaſaſche Anton tež jemu. „Wotedajcźe liſt w wobydlenju; knješ doktor je woteſchoł, ale wón ßo bórſy ſaßo wróczi.“

Anton njewoteńdźe wot durjow. Tehdom pſchińdźe tež człowjek, kotryž nożizy ſběraſche, ſo by je natocźił. Tež wón chze do doktoroweje pſchijimanſkeje jſtwy. Tola Anton ſtupi jemu

napscheczíwo a praji: „Tu nichtó sastupicz ujeßmě!“ S dobom wobara se ßwojej ßylnej ruku napscheczíwnikej, kotryž selesche a ßo klemjesche. Pschi tymle podawku dońdźe lěkař. „Schto ßo tu stawa?“ woprascha ßo huěwnje, ßo wadźazeju pšched ßwojimi durjemi wuhladawschi.

„Tónle pachoł chze tu do jstwy, a ja nikoho nuts njepuschczu. Doktor ma na blidźe słote, błyschczate putki naßadźane, tych ßo nichtó dótknycz njeßmě“, wotmolwi Anton.

„Wschako ßym ja doktor ßam a tale jstwa je moja!“

„Je temu tež woprawdźe tak? Hewak waß nuts njepuschczu!“

„Dobre ranje, knjes doktoro!“ sawoła nětkole někajki žonjazy hłóß.“ To běsche ßußodźina, kotraž po jenym skhodźe wysche bydlesche a chzysche hladacz, schtó ßo tu tak wadźi.

„Ja ßym tu ßwědomliwje pšched durjemi strażił, knjes doktoro!“ dźesche nětkole Anton, „a myßlu, so tu wschitke pjenjesy hischcze budźa.“

Lěkař wotewri durje, dońdźe na měsczę k blidu a pscheliczi hnydom pjenjesy. Wscho tu hischcze běsche.

„Ty ßy sprawny pachoł! Měj dźak sa twoju ßłużbu. Schtó wě, hdźe bychu słote putki byłe, njeby-li ty je strażił. Wsmi ßebi jich pjecz sa to!“

„Ach, knježe, wy drje tola se mnu žortujecze!“

„Ně, wschak ně, nježortuju s tobu!“ dźesche bohaty lěkař. „Schto mohł prajicz, bychu-li ßo mi wschě tele pjenjesy kradnyłe! Teho dla wsmi jenož; to ßo njetrjebasch hańbowacz.“

„To je pschewulke sboże sa mnje!“

„Wschako ßy ßebi je psches ßwoju sprawnosczę saßłużił!“

Tola Anton ßo hischcze komdźesche; dha wsa lěkař pjecz dwazyczihriwnarjow s blida a ßuny je khudemu Sawojardej do ruki.

„Ach, luby knježe, kak sczę wy tola duschny!“ dźesche Anton a koschesche lěkarjej ruku. „Mějcze tyßaz króczę dźak, a Bóh sapłacz wam wschu luboszczę!“ wospjetowasche někotre rasy.

„Schto nětkole s pjenjesami sapoczńjesch?“ woprascha ßo nětkole lěkař.

„O, budu je nałožicz k spomoženju sa mojej khudej, starej, dobraj starschej a k mojemu lěpschemu. Kubju ßebi s nowa bobaka a móżu nětko tež ßwoje wikowarstwo s tintu rosmnożicz. Ach, kak sczę mje tola wobsbożili!“

„Nó, mje budźe wutrobnje swjeßelicz, jeli ßym tebje do kolijow sboża dowjedł.“

Prjedy hacz běsche ßo Sawojarda se ßwojim dobroczerjom roszohnował, sastupi tamna knjeni, kotraž běsche něhdy Antona tak pscheczelniwje witała. Chzysche ßo kěkarja wo radu prascheczę. Mało ßo njedźiwajo, Antona tu wuhladawschi, sjednoczi ßwoje pěkne pschecza s lěkarjowymi, shoniwschi wo tym, schtož běsche ßo stało. S dźaknej wutrobu pscheczíwo Bohu a pscheczíwo luboszczíwemu lěkarjej, wopuschczi Anton tónle dom.

XII.

Nětko sapoczachu ßo sbożowne czaßy sa sprawneho Antona. Wón kupi ßebi bórsy noweho, wuwuczeneho bobaka a czahasche hischcze dwě lěcze s nim po kraju. Hižo s tym saßłużi ßebi rjany pjenjes, dokelž móżesche ßwojeho bobaka czasto tež pšched wjetschimi towarstwami pokasowacz. Ale tež ßwoje wikowarstwo s tintu jara rosmnoži. Dokelž běsche jeho lěkař takle nahladnje podpjeral, móżesche ßebi dobre a wjele ßrědkow k dźěłanju ßwojeje tinty kupicz. Skónczńje sałoži nimale wulkowikowarstwo a rosesczelesche ßwoju tintu daloko a schěroko po kraju. Paßliczarstwa a hornzypleczerstwa běsche ßo wsdał.

A nětko dońdźmy hischcze ras do małeje khěžki w wótznym kraju. Saßo je naléczo, a róžiczki w sahrodzy wonjeja rjenje a maja tak kraßny napohlad, jako bychu ßo k někajkemu powitanju woßebje pyschiłe. Ptaczki hwisdaja a spěwaja wjeßele na wulkej worjeschinje, jako chzyłe lubeho snateho pscheczela powitacz, a ßłónczne pruhi posłoczuja niske khěžne woknjeschka tak rjenje, jako chzyłe jstwiczku ßwjedźeńszy wupyschicz. Nutska wo jstwje ßedźitaj Sardoez nan a macz sa blidom. Nosrěczujetaj ßo wo Antonowym sbożu, a někotra czicha modlitwa ßo pschi tym sa njeho k njebju sczele.

Duž wotewrja ßo durje, a pšched nimaj steji jeju ßyn. Jako mólczki pachoł, kotryž běsche ßwoje sboże pytacz chzył, běsche něhdy wuczahnył do dalokeho ßwěta, jako młodźenz, rjenje srosczeny a s czerwjenymaj lizomaj wróczi ßo domoj. Khudy běsche nana a macz wopuschcził, jako samožity człowjek stupi saßo na próh narodneje khěžki. S jeho mjeswocza błyschczesche ßo ßama wjeßełoszczę; s dobrym, njewomasanym ßwědomnjom móżesche ßo do ßwojeje wótczíny wróczicz, hdyž běsche w zusbje ßwoje sboże namakał.

Dyrbjał tebi, luby njedźelski czitarjo, hichcze powjedacz, kajke běsche saßowidźenje? To ja njedokonjam. Wospjet wokoschowasche nana a macz, kotrajž s wjeßełoszczu płakaschtaj, wón njemóżesche dopowjedacz, schto běsche wscho w dalokim zusym ßwěcze nashonił.

Niz dołho po tym, wjedźesche Anton towarschku s dźěczazych lět k wěrowanskemu woltarjej a potom do sbożowneho domczka ßwojeju starscheju, kotrajž běschtaj mjes tym sestariłoj. Czíche sboże běsche tym starym ludźom tež dale wobradźene. Hdyž nětko czi lubi wschitzy w stareho Sardowym domje hromadźe ßedźachu a ßebi se starych czaßow powjedachu, prajachu husto: „Antonje, ty ßy sboże měł!“ a jeho wotmolwjenje běsche potom stajnje: „Ale jenož psches sprawnosczę!“

Pschesczěhanje kschesczijanow w prěnich tsjoch lětstotetkach.

Pschednoschk wot knjesa wuczerja Lodneho w Khwaczanskim ßerbskim towarstwje dźeržany.

(Pokraczowanje.)

W zyłym druhim lětstotetku dyrbjachu wěrjazy wjele czerpecz po wschěm romskim kraju. W Jerusalemje bě w spoczatku wěsty Symeon s biskopom. Wón běsche 120 lět stary schědźiwz. Njepscheczeljo zyrkwje jeho wobskorżichu, so je s Davidoweho roda a je kschesczijan. Teho dla jeho sajachu a wjele dnjow dołho czwilowachu. Wón wosta wěsty w ßwojej wěrje, tak so ßo bohot a wschón lud dźiwasche, so móżesche tónle schědźiwz te wulke czwile snjesczę. Posdźischo jeho bohot kschižowacz da. To bě w 107. lěcze.

Dźewjecz lět po tym wjedźesche romski khěžor Trajan w Asiskej wójny. W tym wojowanju pak pósna, so pschi wschěm pschesczěhanju liczba wěrjazych pschezo pschibjerasche. Teho dla ßo jara roshněwa a chzysche hischcze krucźisch pscheczíwo kschesczijanam wustupicz. Wón pschińdźe do Antiochija. Wodźeř teje woßady běsche Ignazijus, wuczomz japoschtoła Jana. Hdyž tón wo khěžorowym roshněwanju shoni, ßo k njemu poda, so by jeho hidźenje a hněw wot woßady ßam na ßo wobrocził. Trajan ßo jeho njemdrje woprascha: „Ssy ty tón sły duch, kiž njejßy jenož ßam na nasche pschikasnje njepoßłuchał, ale tež druhich do hłuposzcze sawjedźesch, so psches to kónz wosmu?“ Ignazijus wotmolwi: „Nichtó njeje hischcze Ignazija sleho ducha mjenował. Sli duchojo ßu daloko wot Božich wotroczkow. Ty drje móżesch mje njepscheczela słych duchow mjenowacz, pschetož ja jich nadpady s mozu mojeho njebjeskeho krala Jesom Khrysta pschewinu.“ „A schtó je Theophorus“, dźesche khěžor dale. — „Theophorus“ běchu Ignazijej narjekli, dokelž bě wón jedyn wot tych dźěczi, kotrež bě Jesuß na ßwoju ruku wsał a je požohnował. — Ignazijus wotmolwi: „Theophorus je tón, kiž Khrysta w wutrobje noßy.“ Duž ßo khěžor roshněwa a sawoła: „Njewěrisch ty, so tež w naß naschi bohojo bydla a tež pscheczíwo naschim njepscheczelam wojuja?“ „Ty ßo molisch“, rjekny Ignazijus, „wón je jeno jedyn Bóh, kotryž je njebjeßa a semju stworił a wscho, schtož w njej je, a je jedyn sbóżnik, Jesuß Khrystuß, Boži jeniczki narodźeny Ssyn.“ Tole sprawne wusnacze Ignazijej seschkodźi. Khěžor sawoła stražu a pschikasa jej, so by teho biskopa do Roma dowjedła. Ignazijus pak khwalesche Boha, so je jemu czeszcz martrarstwa poskicził. W Romje bu wón do dźiwadła dowjedźeny a tam ßo pšched wjele pschihladowarjemi dźiwje swěrjata na njeho puschczichu a jeho hnydom rosdrěchu. To ßo sta w lěcze 116. Pohanjo pak mějachu na tajkim dźiwadle tajke spodobanje, so husto tak móznje kschesczijanow ßmjercz žadachu, so Trajanowy naßlědnik Hadrian pschikasnju da, so ßmědźa ßo kschesczijenjo hakle potom wotßudźicz, hdyž ßu woprawdźe něschto sawinowali. Duž bu kschesczijanska wěra hižo ßama na ßebi sa njeskutk dźeržana a tež khostana. — Woßrjedź 2. lětstotetka mějesche kschesczijanska zyrkej khwilu měr, ale jeno na khwilu, dokelž w 161. lěcze mudry, ale jara symny człowjek, Markus Aurelijus, na romski trón stupi, kiž mějesche kschesczijanow sa hłupych sahorjenzow a njepoßłuschnych poddanow. Krute sakonje wuńdźechu pscheczíwo tym, kiž k tenu Knjesej ßo wołachu. Nětk saßo martry a czwile sa kschesczijanow pschibjerachu. — Bjes wschěmi martrarjemi s teho czaßa je najwjetschi biskop

Polykarp se Ssmyrny. Dokelž běsche wón njepscheczel pschibohow a wótz kscheszčijanow, žadachu ßebi pohanjo jeho ßmjercz. Jeho pscheczeljo jeho napominachu, so by ßwoje žiwjenje schkitował. Teho dla poda ßo wón do wotležaneje khěže a wosta tam něschto dnjow pschezo sa ßwoju woßadu proscho. Jene ranje sahe pschiňdžechu wojazy, kiž běchu sa nim póßłami. S měrom ßo wón do jich rukow s tymi ßłowami poda: „Knjesowa wola ßo stań.“ Wojazy běchu ßebi myßlili, so bjesbóžneho sleho człowjeka wohladaja. Teho dla ßo mało njedźiwachu, hdyž jim częscźedostojny schědźiwz s częichej radoszczu napscheczjwo stupi. Polykarp wojakam ßwaczinu da, a bjes tym ßo wón w modlitwje na ßmjercz pschihotowasche. Na to dowjedźechu jeho wojazy do města na torhoschczo, hdźež měješche ßo wotßudźicz a khostacz. Wulka częrjóda luda hižo na njeho częakasche. Ssudnik k njemu praji: „Ja cźe puschczu, jeno wotrjekń ßo Khrystußa!“ Polykarp pak wotmolwi: „86 lět ßym jemu ßłužił a wón mi njeje žaneje kschiwdy częinił. Kak mohł ja mojeho krala hanicz, kiž je mje sbóžneho częinił?“ Hdyž jeho potom na schczěpowz swjasachu a woheń sapalichu, płomjenja kaž wjelb jeho częło wobdawachu, ale jeho njespalichu. Teho dla jeho napoßledk s mjeczom sakłóchu. Pschi tym je pjecza tak wjele krwje s jeho częła ßo wulało, so je woheń haßnył. „Haj, schtóž pschewinje, temu ßo žana schkoda stacz njebudźe wot druheje ßmjercze.“ (Sjew. Jan. 2, 11.)

Wjele móznischo sakhadźesche pscheszczěhanje 10 lět posdźischo w městomaj Lyonje a Wiennje w južnej Franzowskej. Tam pohanjo kscheszčijanow wulzy jara hidźachu. Sadyn wěrjazy ßo njeßmědźesche sjawnje pokasacz. W wulkich częrjódach ßo wěrjazy na ßudnistwo dowjedźechu. Mało wot nich Khrystußa sapře. Najwjazy dźěchu s wjeßełym wobliczom na město ßmjercze. Prěni pschikład da diakon Sanktus a Blandina. Tón prěni wotmolwi na ßudnikowe praschenje sa mjenom a powołanjom: „Ja ßym kscheszčijan.“ To bě jemu mjeno, powołanje a wschitko. Wón bu częwilowany a na to franjeny do jastwa częißnjeny, so by bórsy saßo nowe częwile pscheczerpił. — Blandina bě młoda knježna, ale jejni pscheszczěharjo njehladachu na młodoszcz a ród. Na wschitko hroženje wona snapscheczjwi: „Ja ßym kscheszčijanka, ale niczo sle ßo pola naß njestanje.“ Wona bu na kschiž pschiwjasana, so bychu ju dźiwje swěrjata rostorhali. Ale te ßo jeje njedotknychu. Napoßledku buschtaj Sanktus a Blandina psches mjecz morjenaj. „Hdźe je nětk wasch Bóh?“ wołachu pohanjo ßo ßmějo. Ale Bóh běsche sawěszcze ßrjedźa bjes tymi ßwojimi.

(Skónczenje.)

Woczehnjenje naschich młodych k kscheszčijanskej ßwobodnoszczi.

(Po F.)

II. Prawa ßwobodnoszcz.

Sswobodneho ja teho człowjeka mjenuju, kotryž ma ßameho jeneho knjesa, mjenujzy teho jeneho Knjesa w njebjeßach, tehole pak tež zyle a połnje a woprawdźe sa ßwojeho knjesa pschipósnawa. Prawa bohabojasnoszcz tebje njewotwißneho częini wote wschitkich stworjenjow a wobstejnoszczow. Bohu ßłužicz je ßwobodnoszcz. Wschitkim druhim, kaž starschim, wuczerjam, wyschnoszczi atd. ßo tajkile ßwobodny s radoszczu tak daloko podda, kaž ßo to se ßłuženjom temu jenemu knjesej hodźi. Wón w nich nakhwilnych, hdyž tež niz sastupjerjow Božich bjes smylka widźi.

Bóh ßam je wěsty sakoń a wón to je, dokelž je dźěczaze poddacze pod njeho połnoszcz wscheho sboża a wscheho częisteho bycza. Dźěczo Boże bycz, jako dźěczo Boże khodźicz, pschezo na njeho hladacz a sa nim ßo praschecz, — to rěka ßwobodny bycz. Dźěczo Boże je ßwobodne wot kóždeho stworjenja, ßwobodne wote wschitkich człowjekow, runjež ßo dobrowólnje a radostnje do ßłužby człowjestwa poda.

Dokelž pak je naß nasch Knjes a sbóżnik Jesuß Khrystuß psches ßwoje wumoženje hakle k prawej radoszczi dźěczatstwa Božeho dowjedł, ja praju, so je ßwobodnoszcz w połnym srosymjenju hakle s evangelijom do ßwěta pschischła. To móže ßo s historije dopokasacz, so je myßl człowjeskeje dostojnoszcze a njeskónczneje ważnoszcze człowjeskeje dusche — so je žadanje ßwobodnoszcze ßwědomnja a powschitkowneho prawa s ducha a ßłowa Khrystußowego pschischło. Tež najsdobnischi póhanjo niczo wo tym njewjedźachu. Woni bychu ßo ßmjeli, hdy by ßo jim prajiło, so ßu wschitzy człowjekojo bjes wuwsacza k dźěczom Božim powołani a so maja teho dla tu ßamu ważnoszcz. Woni częinjachu wschelakore rosdźěle. Žona běsche mało napscheczjwo mužej; bjes mužemi pak płaczesche jenož tym tole mjeno, kotsiž běchu ßwobodni. Sswobodnych mužow pak móžachu ßebi jenož myßlicz jako wot schklovow rosdźělenych. S krótka: wěsta wěz je, so stara ßwobodnoszcz stareho częaßa jenož wabstejesche na schkodu njeßwobodnoszcze wulkeje wjetschiny. Sswóbodnoszcz, kotraž by sa wschitkich była, njesnajachu. Po tajkim praweje ßwobodnoszcze s zyła njesnajachu.

Jesuß Khrystuß pak wschitkim człowjekam, njech ßu fěrschtojo abo proscherjo, ßwobodnoszcz poskicźuje. Na wschitkich, kotsiž chzedźa do njeho wěricz, ßo wón wobroczi a praji: „Wy budźecze tu prawdu pósnacz, a ta prawda budźe waß woßwobodźicz.“ Po tajkim ani fěrschta ani schklova njejstej ßwobodnej, doniž jeju bójska prawda wußwobodźiła njeje. Tale prawda pak je Khrystuß ßam. Schtóž je jeho pósnał, tón ma Bože wotmolwjenje na wschitke praschenja ßwojeje wutroby, tón ma wěstoszcz dopjelnjenja wscheho jeho ßwjateho žedźenja. Teho dla móže wón prajicz: „Jeli so waß ßyn woßwobodźi, dha sćze prawje ßwobodni.“ Tak praji tež japoschtoł Pawoł: „Hdźež teho Knjesa duch je, tam je ßwobodnoszcz.“ Wottyknjeny kónz nascheho woczehnjenja móže po tajkim jenož bycz, młodych ludźi k temu dowjescz, so woni w ßwěrnym khodźenju sa Khrystußom jako ßwobodne, wjeßełe dźěczi Boże khodźa. Herbstwo a njebjeski wótzny kraj woni potom namakaja; pschetož „ßmy-li dźěczi, ßmy my tež herbojo.“

Po tajkim jeneho knjesa měcz, jenož jeneho, ale teho tež woprawdźe, to je ßwobodnoszcz. To njeje ßwobodnoszcz, žaneho knjesa njeměcz. To ßo bohužel husto doszcz wot młodych sa ßwobodnoszcz wobhladuje. „Hdyž mi nichtó niczo prajicz nima“, ßebi pachoł myßli: „Hdyž móžu lěhacz, kaž dołho chzu, ßo wopicz, kaž husto chzu, potom ßym ja ßwobodny.“

A tale ßwobodnoszcz ßo Bohu skorženo naschim młodym wukhwaluje. Sswětne smyßlenje nascheho częaßa wschitke lóschty a žadoszcze sa prawe pschipósnaje; a to ßo žiwjenje po pschirodźe mjenuje, hdyž człowjek to wuwjedźe, schtož jemu w krwi tczi. Žadoszcze ßo sa tajke něschto wobhladuja, kotrež je runje tak njepschewinjomne, kaž wichor na morju. Duž sa najßwobodnischeho tón płaczi, kotryž ßo tym wabjenjam ßwojeho częła pschewostaji.

Ale tale myßl wo ßwobodnoszczi je wot dźiwich swěrjatow wsata. Te maja prawo ßwojim lóschtam a žadoszczam ßo pschewostajicz. Sa to pak ßu tež swěrjata. Tajkule ßwobodnoszcz na człowjeka pschenjescz, by rěkało jeho skoczo ponižicz.

Schtóž ßwět snaje, sczěhwki teho pósnaje. S tajkeho wopaczneho smyßlenja je njewěrjaza sozialdemokratija nastała, se wschitkimi jeje njeczistymi, ßwětpowróczazymi žadanjemi. W wyschschich schtantach je ßo tónle „jěd“ najprjedy rosnoßył a je tam tež ßwoje prěnje płody njeßł. Wone ßu wschudźom te ßame. Częscźenje ßwěta ßo khětsje do srudneho sadwělowanja pschewobroczi. A doszcz jich tajkich wokoło khodźi, kotsiž žaneje radoszcze wjazy na žiwjenju nimaja, žaneje luboszcze wjazy k bližschemu, žaneje wěry do Boha.

Majestatiski wobras pak je tutemu khudemu ßwětej człowjek, kotryž s posběhnjenej hłowu, jako wujednane dźěczo Boże, ßwobodny a wjeßeły pschistupi k trónej Božeje hnady; majestatiski wobras je człowjek, kotryž ma prawy częinjeny psches wěru Wótza w njebjeßach, wot kotrehož ßameho je wotwißny. A hdy by tež hubjeny był a tež w rjeczasach ležał, — wón je woprawdźe ßwobodny.

Tajzy ßwobodni ludźo ßu prawi ßynojo nascheje evangelskeje zyrkwje. Schtóž ßo tejele ßwobodnoszcze boji, ma wěszcze ßwoje pschiczjny. Wón pak ßo njech na Luthera njepowołuje.

To pak je evangelska ßwobodnoszcz, k kotrejž móže kóždy sprawny doncz. Sa žaneho prynza niczo wyschsche njeje a sa ßyna dźěłaczerja njeje pschewyßoke. A czi, kotsiž sa tym steja, ßu wschitzy bratsja a ßotry. Jow płaczi to ßłowo, kotrež ßo hewak husto wopak nałožuje: „Sswobodnoszcz, runoszcz, bratrowstwo.“

(Pokraczowanje.)

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiezischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 24.
14. junija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczetni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 ny.

2. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1 Jan. 3, 23—24: To je jeho pschikasnja, so bychmy wěrili do teho mjena jeho ßyna Jesom Khrysta a ßo bjes ßobu lubowali, jako wón nam pschikasnju dał je, a schtóž jeho pschikasnje dźerži, tón wostanje we nim a wón we nim. A na tym my pósnajemy, so wón w naß wostanje, na tym duchu, kotrehož wón nam dał je.

Kak jednore, moji lubi, je zyłe evangelion! Hdźe po zyłym ßwěczje wuczbu žiwjenja nadeńdźesch, kohož móža ßo do tak mało ßłowow wopschijecz, kaž tale wuczba wěčzneho žiwjenja. W tymaj dwěmaj schtuczkomaj masch zyły katechismus se wschěmi 5 hawptschtukami. So my modlimy, to je druha, a so lubujemy, to je prěnja, a so s nim w towarstwje wostanjemy, w tym khowa ßo tsecza a so nam ßwojeho ducha da a sdźerži, stej poßlednej. A hdyž tak je, so snamjo wěrneje wuczby w tym leži, so ßo da jednore a s krótka, jaßnje a rasnje wuprajicz a so je, hdyž wuczeř luda mnohe a srosymliwe ßłowa rěczi, to wobmyßlenje, so ßo na tu wuczbu spuschczecz njemóžemy, kajkuž ju wón wopißuje, — je evangelij wěscze wěrnoscz ßama. Do dweju ßłowow móžesch jón wopschimnycz: Wěricz a lubowacz. A njejaßnej wobej njestej. To je jeho pschikasnja, so bychmy wěrili do teho mjena jeho ßyna Jesom Khrysta, t. r. so bychmy wěrili, schtož mjeno tuteho ßyna wupraji. Tu tež, kaž pola stworiczela w njebjeßach, mjeno bycze Ssyna Božeho wosnamjenja, mjenujzy so wón tón wot Boha póßłany a wot Boha wukhadźazy wumožnik ßwěta, Khrystuß, kiž běsche hižom starych wótzow jeniczki trosch a kotryž chze wschitkich cżłowskich dźěczi Knjes, schkit a wumožnik bycz. Wón je woprawdźe tón sbóżnik, kotryž dyrbjesche ßwój lud wumóz wot wschitkich jeho hrěchow, tón wěczny Ssyn Boži, kiž je tu twojich hrěchow dla podaty a twojej, prawdoscze dla sbudźeny a psches jeho ßwjate mjeno masch ty pschistup k Wótzej a nadźiju wěczneje sbóżnoscze. To dyrbisch ty wěricz — niz teho dla, dokelž ßo tebi prěduje, abo dokelž je ßo tebi něhdy wucziło. Wěra drje s prědowanja pschińdźe, ale jenož tak, so jeje ßymjeńtne sornjeschko do wutroby połoži; sakczěcz a płody pschinjescz dyrbi posdźischo; hakle potom je wěra wurostła. Teho dla dyrbisch ty wěricz, dokelž ßy w ßwojej wumoženej duschi ßam pósnał, so je wón woprawdźe Khrystuß, ßwěta sbóżnik, — dokelž ßy ty k njemu pschischoł a hnadnu móz jeho ßwjateje krwě ßam na ßebi nashonił. Prjedy njech nichtó wo wěrje njepowjeda, doniž tak s nashonjenja wo njej rěczecz.

A lubowacz dyrbimy ßo bjes ßobu. To je Jan husto wuprajił. A wón to pschezo saßo wupraji. Duž je to jara ważne a wěscze tež jara czežke. Ssamo jara ważne a jara czežke kasnje ßo hischcze wospjetuja. A tule wón luboscz woßebje rosjaßnjuje. Wón to powschitkownje njepraji, so dyrbimy ßo bjes ßobu lubowacz, ale wón pschistaji, jako wón nam pschikasnju dał je. Ta pschikasnja steji w sczenju: „To je moja pschikasnja", praji tón Knjes tam, „so ßo wy bjes ßobu lubujecze, runje kaž ja waß

lubuju". W tym wón žórło nascheje luboscze wopißuje. S teho dyrbi ßo žórlicž, so je wón naß lubował a ty dyrbisch kóždeho sa hódneho měcž, so by jeho lubował, kotrehož je tón sbóžnik sa hódneho měł, so by sa njeho wumrjeł, a ty ßo nießměsch sa lěpscheho měcž, dyžli je ßo wón měł, kotryž k najhubjeńschim a najnižschim ßwoju wutrobu pokhili. — A kaž dyrbisch w kóždym, kotryž wo pomoz proßy, teho Knjesa pósnacž, tak dyrbisch w kóždym cžlowjeku Jesußa lubowacž. S tym wopische wón, koho dyrbi nascha luboscž wopschijecž: Kaž je wón ßwoje žiwjenje wostajił sa ßwojich pschecželow, tak dyrbimy tež my žiwjenje sa bratrow wostajicž a dyrbimy pósnacž, so my to žiwjenje se wschitkimi mozami, se wschitkimi kubłami, se wschitkimi składnoscžemi jenož mamy, so bychmy s Khrystußom ßobu lubowali. Žana ßłužba luboscze, kotruž móžesch druhim wopokasacž, nießmje tebi pschewulka bycž, so by ju njecžinił a žana pschemała, so by ju sazpił.

Dale wopißuje wón, kak dołho ma luboscž tracž: Kaž je tych ßwojich lubował hacž do kónza, tež ty nihdy wustacž nießmjesch, w luboscži ßłužicž a ßamo njedžak, hrěch a njeprawo nießmědža twoju luboscž moricž, ale ju jenož poßylnicž. To by najrjeńschi kónz kschescžijana był, hdy by jeho poßlednje ßłowo pósnacze wěry a sawostajeństwo luboscze było.

Schtóž jeho pschikasnje dzerži, tón wostanje w nim a wón we nim. Schto je wěra, hdyž je někak prawa, druhe, hacž so ßo wutroba dzerži hnadnych skutkow a ßlubjenjow teho wěcžneho Boha, kaž mamy je w starym a nowym ßlubje? Wěricž dzě rěka, k Bohu pschińcž a w nim wostacž. A schto je prawa luboscž druhe hacž móz Boža, s kotrejž je wón ßwět se wschěm hubjenstwom tak ßwěru wopschimnył a kotryž je w naschich wutrobach žiwu sčinił a kotruž chze žiwu sdzeržecž? Po prawom na ßwěcze žana druha luboscž njeje hacž jeho luboscž: wschitka cžlowska luboscž, kažkuliž rěka, je pruha s jeho ßwětła, a hdzež to njeje, ßo s njeprawom luboscž mjenuje. Po tajkim lubowacž niczo druhe njeje, hacž so jeho móz do naschich duschow sacžehnje a wón w naß wostanje. Hdyž je to dwoje, wěricž a lubowacž, jeho pschikasnje, je sjawne, so tón, kotryž jeho pschikasnje dzerži, w nim wostanje a wón w nim.

A na tym my pósnajemy, so wón w naß wostanje, na tym duchu, kotrehož wón nam dał je. Tu japoschtoł hischcze něschto nowe pschistaji, bjes kotrehož by wschitko prjedy prajene njedospołne było. So Bóh w naß wostanje, ßo tola tak srosymicž njemóže, so wón tak rjez w naß wotpoczuje. Hdzež Bóh je, tam wón skutkuje a hdyž wón w naß wostanje wón tež w naß skutkuje, teho dla praji Pawoł: Kotrychž Boži Duch wodži, cži ßu Boże dzěcži. A so je tón žiwy Duch Boži w naß, kotryž naß na puczu dopjelnjenja jeho kasnjow do prědka wjedže, na tym my pósnajemy, so wón w naß wostanje; — na tym, mój kschescžijano, so tebi hrěch, hdyž do njeho padnjesch, jako czežkota pschezo czežscha na wutrobje leži a ty ßo njespokojisch, doniž jón njeßy w Jesußowej hnadže wotbył; so je tebi twój sbóžnik w ßwojej njeskónczněj hnadže pschezo dróžschi a lubschi, czim huscžischo ty nashoni, kak wón tebje prawego czini; na tym, so twoja luboscž k cžlowjekam pschezo sczerpliwischa, wießelscha a nießebicznischa bywa. To chze tón Duch dokonjecž, kotrehož je nam dał a na tym my jaßnje pósnajemy, so w naß wostanje. O kak jednory je zyły evangelijon! Bóh chzył dacž, so by nasche wschitkich žiwjenje wot njeho napjelnjene było, — kak sbóžne by wone było! Hamjeń.

Pschescžěhanje kschescžijanow w prěnich tsjoch lětstotetkach.

Pschednoschk wot knjesa wučerja Lodneho w Khwacžanskim ßerbskim towarstwje dzeržany.

(Skónczenje.)

Pod Mark Aurelowym naßlědnikim mějachu kschescžijenjo měr. Ale hižo w sapočatku 3. lětstotetka ßo saßo jastwa a schibjenzy s wěrjazymi mjerwjachu. Wot wulkeje srudoby bu w tym czaßu woßada w měsčze Karthago doma pytana. Tam dyrbimy na jenu martrarku spomnicž. W měsčze Karthago bě woßebna žona s mjenom Perpetua žiwa, dzowka pohanskeho nana a macž małeho dzěsčza. Wona bě kschescžijanka, ale hischcze njekschczena. Wona bu sajata a do jastwa czißnjena. Dokelž pak móžachu duchowni w jastwje wobkhadzecž, dosta Perpetua tam ßwoju kschczenizu. Tež ßmědzesche ßwoje czěschne dzěczo pschi ßebi měcž. Jeniczka staroscž běsche jej nan. Wón s wulkej srudobu k njej pschińdže, czeho dla njeje pschiboham ßwěrua wostała, so dyrbi nětk tajkeje žadławeje ßmjercze wumrjecž. Pak by ju ßwarjeł a bił w słobach, pak psched njej płaczo na kolena padnył a ju wokoschał, so by jej jeho schědziwych włoßow žel było. Wón chzysche, so by psched ßudnikom ßwoju wěru sapręła. Perpetuji pak ßłowo teho Knjesa płaczesche: „Schtóž nana a macž bóle lubuje, dyžli mje, tón mje hódny njeje. (Mat. 10, 37.) A Perpetua Jesußa bóle lubowasche, hacž runje ju rudzesche, so nan tež kschescžijan njeběsche. Saßudzenje ju nierudzesche. „Ssym w Božej ruzy", wona praji. K ßudnikej, k kotremuž bu pschiwjedzena a hdzež tež ßwojeho nana nadeńdže, wotmolwi na wschitke praschenja: „Ja ßym kschescžijanka." Na to bu k ßmjercži saßudzena a krjudowarjo chzychu ju wotwjescž. Duž ßo jejny nan na nju wali, a chzysche ju s mozu wußwobodzicž; duž tež jeho sajachu a jara krjudowachu. Perpetua pak bu s jenej kschescžijanku, Felizitas — do měcha saschita a dziwjej kruwje czißnjena. S hrosnym ruczom ßo ta k tymaj žónskimaj bližesche, ale wona jej jeno powali a dale běžesche. Perpetua staže a tež Felizitas ßo sběhny. Tole pohnu pohanow, so s wótrym hłoßom wotwjedzenje teju žónskeju žadachu. Tola to bě wotwjedzenje k ßmjercži psches mjecž.

Po czaßu pak mějachu pohanjo to morjenje ßyte. Tyßazy kschescžijanow běchu morjeni, ale wjele druhich tyßazow w měrje wosta. Měrne czaßy pschińdzechu, w kotrychž ßo zyrkej saßo twarjesche, schtož běsche prjedy rospanyło.

Jenož jene wulke pschescžěhanje ßo hischcze sběhny, mjenujzy ßrjedź 3. lětstotetka pod khěžorom Deziußom a jeho naßlědnikami. Prěni chzysche kschescžijanstwo sahnacž, a teho dla po zyłym ßwojim kraju s kschescžijanami žałoßnje sakhadzesche. Najbóle wěrjazy w Romje czerpjachu. Ale woni wulku ßwěrnoscž w wěrje wopokasachu. Pschede wschěm stejachu pohanjo sa žiwjenjom zyrkwinskich sastojnikow, ßebi myßło, hdyž ßu pastyrjo sbiczi, ßo stadło lohko rospróschi. Teho dla bu stary romski biskop Sikstus k kschižej dowjedzeny. Hdyž psches haßy dzěsche, pschiběža jeho diakon Lawrjenz sa nim, ßo jeho praschejo: „Mój nano, hdže dzesch bjes twojeho ßyna?" Biskop wotmolwi: „Mój ßyno, ja cže njewopuschczu. Ty njebudzesch ßyrota wostacž; wjetsche bědzenja czakaju na tebje. My schědziwzy mamy lóžsche wojowanje, na tebje wjetscha czescž czaka. Bórsy sa mnu pońdzesch." Na to Sikstus do ßmjercze dzěsche. Něschto dnjow posdzischo bohot Lawrjenza sawoła a ßebi wot njeho pokłady zyrkwje žadasche. Lawrjenz jemu na to žadanje wotmolwi: „Wostaj mi khwile, so bych wschitko srjadował." 3 dny jemu khěžor dowoli. Na 4. dzeń pschińdže Lawrjenz k njemu a rjekny; „Knježe, pój a wobhladaj ßebi schaty nascheho Boha. Twój dwór je połny słoteho ßudobja." Wjeßely khwatasche khěžor won. Na jeho dworje pak stejesche wjele khudeho luda, kotryž bu wot zyrkwje sdzeržany. Tón sjebany romski khěžor s njemdrymaj wočžomaj na Lawrjenza hladasche. Tón dzesche: „Schto ßo czi njelubi? Masch tute pokłady sa małe a hubjene? To ßu, kiž tebi ßlubich. To je słoto a dejmant nascheje zyrkwje." Tamny sawoła: „Ty mje po tajkim hischcze hanisch? Ja wěm, so scze hordzi na martrarku ßmjercž. Tebi pak ßo dyrbi wona pomaku bližicž." Tón diakon bu na žahłe železo położeny. Tak sa ßwojim biskopom w ßmjercži dzěsche.

W tym ßamym czaßu běsche hólczez Cyrillus w Cesareji w Kapadoziskej Khrystußa pósnał. Teho dla jeho nan jeho s domu wustorczi a wón bu teho dla też psched ßudnika dowjedżeny. Temu pak bě jeho młodoscże żel a wón praji pscheczelnje k njemu: „Dźěczo, ja czi wodam twoje pschestupjenje. Też twój nan budże tebi wodacz a cże saßo horje wsacz. W twojej mozy steji, twojeho nana herba bycz, jeli so ßy mudry, myßl ßebi na twoje sboże.“ Ale hólczez rjekny: „Ja rady czerpju; Bóh mje horje wosmje. Ja njewobżaruju, so je mje nan wustorcził, dokelż budu tam horkach lěpschu domisnu namakacz. Też njeboju ßo ßmjercże; wona mje jenoż k rjeńschemu żiwjenju powjedże.“ Na to da jeho ßudnik na schibjeńzu dowjescz, so by jeho psches jeje napohlad wotraschił. Ale młody martrař wosta kruty. A jako ßo pschihladowarjo ßylsow sdżerżecz njemóżachu, dżesche hólczez k nim: „Wy dyrbjeli ßo wjeßelicz, ale wy wschak niczo njewěscże wo tamnym měscże, do kotrehoż nětko du.“ A tak wón wumrje. Haj, „s rta młodych a czěschnych dźěczi ßy ty móz sałożił, ßwojich njepscheczelow dla.“ (Ps. 8, 3.)

Tak mějesche kóżdy ród a kóżda staroba ßwojich martrarjow. Schědżiwz Sikstus, Polykarp a Ignazius, młodżenz Lawrjenz, hólczez Cyrillus, macz Perpetua a knjeżna Blandina — kajke to lubosne towařstwo ßwjatych ßwědkow!

Hdżež běchu tajzy bědżerjo, tam bě dobycże wěste! A so je kscheszijanska zyrkej dobyła, to nam jejna wulkoscz a ßylnoscz w naschim czaßu dopokaże. A wona budże dale dobywacz, doniż njebudża wschitke jasyki pósnacz, so Jesuß Khrystus tón Knjes je k czeszi Boha, teho Wótza.

Woczehnjenje naschich młodych k kscheszijanskej ßwobodnoszi.

(Po F.)

III. Sswobodny, ßwěrny, wjeßely.

Sjawnje ßo sjewi, so je woprawdże ßwobodny też ßwěrny, — so je to tón muż, kotremuż móżesch wěricz, kotremuż móżesch ßo dowěricz. Schtoż je naschemu czaßej a schtoż je kóżdemu czaßej nusne, to ßu ludżo, kiż ßwěru ßwoju pschißłuschnoscz czinja, njedżiwajo na to, hacż dżak abo njedżak żněja. Tajzy człowjekojo ßu stołpy człowskeho towařstwa. Ja ßměm wam powjedanczko wupowjedacz. Ssydomdżeßacz lět něhdże je, so ßo jendżelski bur dohlada, kak wjeßele hońtwinske towařstwo jeho wobßytej roli jěchajo ßo bliżesche. Wón ßwojemu młodemu poßłużobnikej poruczi, so by khětsje doběżał wrota sawrjecz a na żadyn pad woczinicz. Lědy běsche poßłużobnik wrota sacżinił, hižo czi jěsdni wonkach stejachu, ßebi sastup żadajo. Ale ani s proschenjom ani s hroženjom hólza nawabicz njemóżachu, so by wrota wotewrił. Skónczinje najwoßebnischi knjes do prědka jěchasche a praji: „Poßłuchaj pachole! ja ßym wójwoda Wellingtonski; ja ßym khěżora Napoleona sbił a njejßym swuczeny zofacz. Hnydom wocziń!“ — Tón hólz ßebi ßwoju czapku sczeże a wschón pscheßłapnjeny na teho muża hladasche, kotryż běsche teho wulkeho tyrana skludżił. Potom pak wotmolwi s krutym hłoßom: „Wójwoda Wellingtonski budże poßledni, kiż by człowjekej sadżěwał, so by ßwoju pschißłuschnoscz dopjelnił. Ja njewoczinju.“ A schto czinjesche wójwoda? Wón ßebi psched tym hólzom kłobuk sczeże a hdyż běsche ßo s konjom sawrócził, wón k ßwojim ludżom praji: „Dajeże mi něschto tyßaz ludżi, każ tónle hólczez a ja chzu s nimi niz jenoż Franzowsku, ale zyły ßwět dobycz.

Bjes dwěla tón wójwoda ßwět snajesche a kotre mozy samóża ßwět sdżerżecz.

Ale s wotkal dostanjemy tajkich ludżi, kotsiż tak njekhabłazy a ßwěrni na ßwojim městnje steja, njech so maja wyßoke sastojnstwo, abo so ßu wschědni dżěłaczerjo. Sswětna sdżěłanoscz k temu njepomha, derje pak khodżenje s Bohom. Schtóż Bohu ßłużi, je ßwobodny a ßwěrny. Wón wě, so ma jenoż Bohu wotmolwjenje dawacz; wón pak też wě, so ma Bohu sa wschitko wotmolwjenje dawacz, teho dla je wón ßwěrny. W tejle ßwobodnej ßwěrnoszi, kotraż ma w bohabojasnoszi ßwój korjeń, wumożenje człowjestwa leżi.

Pola wulkeje hromady nižscheho luda w naschim czaßu njerosomne hibanje pschibjeracz widżisch. Woni chzedża pschezo wjazy prawow a pschezo mjenje pschißłuschnoszow měcz; wjazy saßłużby a mjenje dżěła. Kóżdy lud, w kotrymż tole smyßlenje dobywa, dyrbi do skażenja pschińcz. Ale Bohuskorżeno je tale myßl, so ßo spokojenje żadoszow na město dopjelnjenja pschißłuschnoscże staji, w wyschschich schtantach najprjedy wotucżiła a wot tam ßo dele ßydżiła. Duż njemóża żane nowe sakonje, żane nowe towařschne porjady naschemu ludej pomhacz, hdyż nasch lud ßo njewróczi k ßwojemu Bohu, k temu jeniczkemu żórłu ßwobodnoscże a ßwěrnoscże.

Schtóż ßwoje sejńske dźěło wobhladuje jako dźěło, kotreż je jemu wschehomózny Bóh pschipokasał, tón ma ßylnoszcz k ßwěrnoszczi. Jedyn khěżor je junkrócz wuprajił: „Czi ßu moji najlěpschi ßłużobnizy, kiż ßo Boha bóle boja a jeho bóle lubuja, dyżli mje.“ Haj, tónle knjeżeř ßebi hłuboko myßlesche.

To pak je jaßne, so je tajki ßwěrny muż też wjeßeły a radoszżiwy muż. Schto móże někomu wjazy snutskowneje radoscże dacz, hacż ta njekhabłaza wěstoszcz, so je jeho ruka wěczneje luboscże a mudroscże na to město pokasała, na kotrymż wón steji, — so je tale ruka wěscże sa njeho najlěpsche wuswoliła, to, schtoż jeho wěscże k dobyczu wěczneje króny wjedże. Ja wěm, so ßu wobstejnoscże, kotreż ßu tak czężke, so móże tale wěstoszcz ßo jenoż s wjele ßylsami a modlitwami dobycz. Ale tola je pschikładow też w naschim czaßu, so ßu n. psch. hubjenje płaczeni fabrikszy dżěłaczerjo k tej dobyczeřskej, sbóżnej wěstoszczi ßo pschedobyli. Boże ßłowo woßebje a historija kralestwa Božeho nam sa to kraßne pschikłady podawa.

Wobhladajmy ßebi Josefa, Jakuboweho ßyna. Ssamotne dźěczo Boże ßrjedża w czěmnoszczi pohanskeho ßwěta; schklova bjes prawa a do jastwa czißnjeny, — a tola ßwobodny, ßwěrny, wjeßeły a runje psches to ßwětło a ßól sa tych, kotsiż běchu wokoło njeho. Na wopak my pósnajemy, so ßu czi bratsja, kiż jeho pschedadża, — „woßebna“ żona, kotraż chze jeho sawjescz, — Potifar, kotryż jeho sastorczi, so by „czescz“ ßwojeho doma psched ßwětom sdżeržał, — jaßne je, so ßu woni wschitzy, runjež ßo ßwobodni sdadża, hubjeni schklovojo. — A dale doktor Měrczin Luther. Wón njeje jenoż s płomjenjojtymi pißmikami wo kscheszijanskej „ßwobodnoszi“ pißał, — ně, móz jeho ßłowa běsche, so wón ßam se ßwojej woßobu ßwobodnoszcz wopokasa. Wón njesnajesche żaneje bojoscże, dokelż wón Boha wysche wscheho ßo bojesche, jeho lubowasche a ßo jemu dowěri. Haj, wón je ßwobodny, hdyż wón w Wormßu ßwoje wóczko k njebjeßam wobrocżi a praji: „Ja hinak njemóżu.“ Khěżor Korla pak, kotryż mějesche móz, reformatora kóżdy wokomik spalicz dacz, je schklova, pschetoż wón ßo pschi ßwojich rosßudżenjach na prěnim měscże sa Božej wěrnoszcżu njeprascha, ale sa politiskimi sczěhwkami.

Sswětnje smyßleny człowjek je stajnje schklova a to teho dla dokelż je ßwětny człowjek. Wón da ßo wabicz psches někajki wużitk a schkodu, psches duch czasto, psches to, schtoż jemu sa wokomik czescz abo hanibu pschinjeße.

(Pokracżowanje.)

Kwětka „Njesapomń wschak mje!“ (Vergißmeinnicht.)

Kak kraßne je nětk nalěcże,
Kiż czaß nam s Boha pschinjeßł je;
Duż wjeßel ßo, o człowjecże,
Tu ßam po Bosy stworjeny,
Ssy w Božej wótznej luboszczi
Każ kóżde druhe stworjenje.

Haj! na to kraßne nalěcże
Njech kóżdy rady kedżbuje,
Won chzemy hicz do sahrody,
So bychmy jo tam pósnali,
Kak luby Bóh wscho wupyschił
A s kwětkami je wudebił.

My chzemy kedżbliwi tam bycz,
Dokelż kraßneje kwětki rěcz
B'dże spodobacz ßo wschitkim tu,
Hdyż jejne mjeno mjenuju
A praju: „Njesapomń wschak mje!“
Każ jejne mjeno w němskim je.

Mała nam wona kwětka kěže
We blědo-módrej drasćižzy,
Pjecź łopjeschkow tež jenož ma,
Hlaj! je kaž hwězka stworjena,
Na ßłabej nóžzy khabła ßo,
Bóh ju nam k wučbje stworił jo.

Ju ßwěru chzemy pschepytacź,
Na jejne mjeno kedźbowacź:
Schto nam je tu s tym sjewjene,
Hdyž rěka: „Njesapomń wschak mje!“
W tym chzył ßo kóždy roswučźicź
A ßwěru dale wopomnicź.

Praschejmy ßo my nětko jej',
Kak, so tak cźisćże blěda stej',
Kaž nabojany cźłowjek tu
We ßylnym cźežkim hrimanju,
Kiž rady njewě žaneje,
Proßy: „Božo, njesapomń mje!“?

Haj, hladamy sa schacharjom,
Hdyž cźerpjesche tam s Jesußom,
Kak ponižnje wón proschesche
S tym ßłowom „njesapomń wschak mje.
B'dźesch, Knježe, w twojim kraleſtwi,
Hdźež paradis je njebjeſki.“

Tež kwětka wučźi dale naß,
Hdyž pschińdźe junu ßmjertny cźaß,
So wjazy proßyćź njemóhli,
By-li kaž kwětki bjes rěčże;
Dha Božo, wußłysch sdychnjenje,
Kiž praji „njesapomń wschak mje.“

A hdyž naß junu ponjeßu
Na rjanu kwětkow sahrodu,
Hdźež budźemy tam cźicho spacź
Na Boże ßlubjenje cźakacź,
Hacź Jesuß b'dźe wschěch wubudźicź
S tym „njesapomń naß“ swjeßelicź.

Hdyž pschińdźemy tež junu tam,
Hdźež wěčźne sboże kiwa nam,
Tam chzemy spěwacź khěrlusche
S tym hłoßom „njesapomń wschak mje“
Nasch ßwjaty Bóh Knjes w njebjeßach
Budź khwaleny we wschěch krajach.

Teutscher w Porschizach.

Ty njedyrbisch Boha, twojeho Knjesa spytowacź.

W Reinlandſkej ßo powjeda: Młody rybak jedyn dźeń se ßwojeje wjeſki, kotraž něhdźe milu wysche Schaffhausena leżesche, po Rheinje dele na ßwojim cźomje jědźesche. Cźom ßam dale jědźesche a rybak směrom w cźomje ßedźesche na hrajkanje žołmow hladajo. To jeho wusprózni a młody a lohkosmyßleny, kajkiž běsche, chzysche schwórcź hodźinki pospacź; wschako ßo jemu pschi měrnym běženju wody niczo stacź njemóže. Wón ßo lehny a běsche bórsy wußnył. Hodźina běsche ßo minyła a wón pschezo hischcże spasche. Pschezo bóle ßo wodowy spad pola Schaffhausena bliżesche a dokelž běsche jeho wucho na schumjenje wodow swučźene, wón směrom dale spasche. Wón na te straschne město dojědźe, strach běsche wulki —.

Bórsy po tym wón wotučźi. Wón horje skočźi a nastróžany wokoło ßo hladasche. Hdźe wón běsche? Wěsta wěz běsche, so běsche wón na druhim boku wodoweho spada, wón běsche psches njón pschejěł njewjedźo, kak je to móžno było. Bóh luby Knjes běsche, kaž ßo powjeda, ßwojeho jandźela póßłał, so by jeho dokelž spasche, psches straschnu hłubinu pschewodźał.

Rybak ßwój cźołm pschi brjosy pschiwjasa, ßo domoj wróćźi, hdźež tónle podawk powjedasche. Nichtó jemu najprjedy wěricź njechasche, jako pak jim pokasa, so je jeho cźołm na druhim boku wodoweho spada pschiwjasany a so je teho dla psches wodowy spad pschejěł, nichtó wjazy dwělowacź njemóžesche.

„To je Boże wodźenje“ ludźo prajachu; młody rybak ßebi hinak myßlesche. Město teho, so by ßo temu Knjesej sa jeho dźiwne wodźenje podźakował, ßo wón swěri jo hischcże junkrócź pospytacź a kaž jara jemu ludźo wotradźachu a jeho wotmyßlenje honjenje Boże mjenowachu, wón ßo wottraschicź njeda. Wón ßebi druhi cźołm wsa a po rězy dele k wodowemu spadej jědźesche, na dobo ßo cźołm pschewali a wón ßo w žołmach shubi. Cźołm bu rosbity a wón bu wot nawabnych padazych wodowych žołmow rosmjećźeny. Nichtó jeho wjazy njewohlada.

Ludźo pak prajachu: „To njemóžesche hinak pschińćź! wón je Boha teho Knjesa hanił a Bóh ßo njeda sa ßměch měćź“.

Něschto k rospominanju.

Město teho, so bychmy wjele lubili, chzemy ßo radscho wubudźowacź, napominacź, poßylnjećź!

* * *

Jeno njesadwěluj w njesbožu! Hdyž Bóh schtom porubacź da, ßo wón wěscże sa to postara, so móža jeho ptaczki na druhim ßwoje hněsda natwaricź.

* * *

Schtóž lubowacź njemóže, njesrosymi cźłowjszy žiwy bycź.

* * *

Tón je wjele nawuknył, kiž je nawuknył cźische na Boha poßłuchacź.

* * *

K žórłu ßwětła najcźěmnischi nózny pucź wjedźe.

* * *

Wschitko twoje wschelake cźinjenje budź jene w wóczku wěrnoscże.

* * *

Nawukń dobre tež se słeho a mudroscź tež wot hłupych.

* * *

Twoje najpotajnische ßylsy ßu Bohu snajomne a ßu Bohu lube.

* * *

Schtóž dobre dźakownje wužiwa, nawuknje tež słe cźerpicź.

* * *

Nawukń pschezo dźakownischi bracź a wjeßelscho dacź.

* * *

Kóždy dźeń je wučźeř, kotryž wučźi, schtož žadyn druhi dźeń njewučźi.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 pn.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 25
21. junija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedźela po ßwjatej Trojizy.
1 Pětr. 5, 5—11.

Zohnowanje poniżnoscze.

Poniżnoscz je rjany poczink. Ale schto dha je po prawom poniżnoscz? Wona ßo pscheměnicz njeßmje se sdwórliwoszczu; sdwórliwoscz je, hdyż tez niz pschezo czinjena, njeprawa poniżnoscz. Tónle kscheszczijanski poczink pak je tak rjany, so w ßwěcze pospytuja po nim czinicz. To ßo pokhiluja a pokłonjuja, to ßo „najpoddanischeho" mjenuja a schtożkuliż maja do rěezow. Schkoda, so ßu to s wjetscha ßame hołe ßłowa. Poniżnoscz je něschto czischcze druhe, poniżny je tón, kotryż ßo po prawdze ßam sa tajkeho wobhladuje, kajkiż tez je. Poniżny dyrbi kóżdy bycz, kotryż je sprawny ßam pschecziwo ßebi. A dokelż kóżdy człowjek ßam ßwoju słóscz snaje, dokelż ma kóżdy něschto, czehoż ma ßo hańbowacz, njedyrbjało tak czezko bycz tamnemu złonikej runy bycz, kotryż na ßwoju wutrobu dyri a sdychowasche: „Bożo, budź mi hrěschnikej hnadny!" Pschi tym wschěm njeje poniżnoscz jenoż najrjeńschi, ale tu najczezschi poczink, dokelż je ßamopschesběhnjenje, hordoscz runje tón hrěch, k kotremuż ßo człowjek najbóle pschikhila. Bjes dźěłanja na wutrobje, bjes wojowanja pschecziwo hordoszczi ßo to njehodźi, a so bychmy kscheszczijanow k tajkemu wojowanju wubudźowali, je japoschtoł Pawoł dzenßnischu epistolu pißał: 1 Pětr. 5, 5—11, po kotrejż ma poniżnoscz schtworake żohnowanje.

1. Poniżnoscz pschinjeße Bożu hnadu a spodobanje. Bóh steji napschecziwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Móże hordy něschto druhe wocżakowacz, hacz so je Bóh jemu napschecziwo? Se ßameje ßmilnoszcze s njerosomnymi pyta Bóh jeho poniżowacz, wón jeho samyßlenja saniczuje, jeho do haniby staji a kóżde hordżenje slemi, so by człowjek wot ßwojeje hordoszcze wuhojeny był a ßaßo rosoma nabył. Bóh steji napschecziwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Wón dawa jemu hnadu namakacz pschi wschej wschelakej winje. Wón żohnuje jeho skutk, Bóh poniżneho s potajneho won czehnje a jeho sa wotpohlady w ßwojim kralestwje wużije, wón jemu ßnano hicz da psches wschelaku hłuboku hanibu a poniżenje, ale pucze poniżnoszcze skónczinje na horu, k dobyczu dowjedze. Kak někotre żiwjenje, kak někotry podawk w ßwětnej historiji, podleżenje a dobycze, nam ßo rosjaßni po tym ßłowje: Bóh steji napschecziwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu.

2. Poniżnoscz wot staroszcze wußwobodźi. Wulki dźěl naschich staroszczow s hordoszcze wukhadźa, każ wschitke staranje sa bohastwo a zyłe lakomnstwo. Wě ßo, staroscz khudych ßo skerje srosymi. Wothladane wat teho, so wschitko stysknjwe staranje niczo njepomha, a so se starym kscheszczijanskim heßłom: „spěwaj a dźěłaj" wjele dale pschindźesch, tak je tez staranje ßame husto někajka hordoscz. Człowjek chze jo ßam dokonjecz, wón njecha Bohu wodźerjej bycz dacz, wón ma ßo ßam sa mudreho doscz, so by wschitko wodźił, prjedy widźał a naprawił. A tónle njerosom je rosschěrjeny doscz, runjez dyrbisch wschědnje nashonicz: człowjek ma ßwoje myßle, Bóh pak

wscho wodźi! To je poklecźe hordoscźe, so ßo cźlowjek stara, ponižny ßo njestara. Ponižnoscź je kaž dźěcźo a dźěcźi ßo njestaraja. K temu stej nan a macź. W njebjeßach je hischcźe wjazy hacź starschiska luboscź — a wjazy mozy. Hdy by tež macź mohła na ßwoje dźěcźo sabycź, ja na tebje njesabudu, ja ßo sa tebje staram, cźißń wschu staroscź na mnje, praji tón Knjes k temu, kotryž ßo jemu ponižnje dowěri.

3. Ponižnoscź spytowarja pschewinje. Hordy je bliśko padej. Ponižni tak lohko njepadnu, woni ßo sawjescź njedadźa, kaž lohko ptaczk, kotryž kóždemu wěri. Woni ßu leßni sawjednizy, kotsiž cźlowjeka tam pschimnu, hdźež ßo lohko pohnucź da. Tyßazy podleža, ponižnoscź ßama ßo pschewinycź njedawa. Antonius měješche wo ßnje widźenje, so je zyły ßwět se ßyczemi poczehnjeny a sdychowasche: „Schtó ßo to pschedobydźe?“ Duž saßłyscha wón hłóß, kotryž praji: „Ponižnoscź, Antoniußo, ponižnoscź ßo wschudźom pschedobydźe.“

4. Poßledne žohnowanje ponižnoscźe je, so psches kschiž k krónje wjedźe. Ponižnoscź skónczńje krónu dobycźe. Tu wschak je ponižnoscź jako hubjena dźowka, a tola pak junu kralowsku krónu dostanje. Hordźi padnu, ponižni ßo posběhnu, kaž ßwj. Pětr praji, k wěcznej kraßnoscźi. Hdyž žana ßwětna cześcź wjazy njepłaczi, potom je cźaß pschischoł sa ponižnoscź, kotraž druheje khwalby njesnaje, hacź so by pola Boha hnadu namakała.

Rjane ßłowo khěžora Wylema I. je: „Mój fěrschcźinski schtant mi sadźěwacź nießmje ponižny bycź psched mojim Bohom.“ A wěsty Joung s prawom praji: „Cźlowjecźa prawa dostojnoscź je ponižnoscź.“

Wocźehnjenje naschich młodych k kscheścźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

III. Sswobodny, ßwěrny, wjeßeły.

(Pokracźowanje.)

Wjerch Bismark je něhdy kraßne ßłowo na wyßokim měscźe rěcźał, na kotrež my ženje sabycź njechamy. „My ßo nikoho njebojimy hacź Boha ßameho“; — tak rěcźesche tónle wulki muž na khěžorstwowym ßejmje. Hlej, tak dyrbjało bycź a nadźijomnje je to wěschcźenje, kotrež ßo dopjelni. A hdy by ßo tole ßłowo pschi ßamej połojzy nascheho luda dopjelniło, bychmy s dobrej nadźiju do pschichoda hladacź móhli. Ale tu khwilu je hischcźe mało wot teho widźecź. Tu khwilu dyrbi ßo wo milijonach prajicź: „Kóždy ma ßwoju płacźisnu, sa kotruž ßo ßam pscheda.“ Płacźisna, sa kotruž ßo pscheda, sa kotruž ßo dobycź da, wschak je jara wschelaka, ale wscho jene, hacź je to cźeßne wusnamjenjenje abo blescha palenza, — schtóž je na pschedań, tón je schklova.

Schtož pak my trjebamy w naschim cźaßu, to ßu rossudźeni ludźo, kotsiž wjedźa, schto chzedźa a kotsiž chzedźa, schtož wjedźa, kotsiž na wschěch polach žiwjenja twjerdźe steja, dokelž ßu do Boha sakorjenjeni, — cźlowjekojo, kotsiž njebojasni se ßwjatej, wjeßełej khroblościźu ßwój pucź dale du njehladajo na to, kak wot horkach wětsik duje. Tajkich ludźi je trjeba we wschitkich schtantach, najbóle ßnano w wyschschich schtantach. Po tajkim žani khabłazy ßłabi cźlowjekojo — tak mjenowani dobrocźiwi, kotsiž chzedźa s kóždym dobri bycź a žaneho postorka měcź njechadźa. Tajzy sa cźlowske žiwjenje žaneje ważnoscźe nimaja.

Po tajkim rossudźeni krucźi ludźo!! W schuli Jesußowej woni wotrostu. Nasch kral Jesuß Khrystuß, w kotrymž je nam tón wěcźny Bóh ßwoju wutrobu wotewrił a wobradźił, — je s rybakow, złonikow a tkalzow tajkich ludźi sczinił, kotsiž ßu hischcźe po lěttyßazach nam s dobrym pschikładom. A w jeho schuli dźenßa hischcźe ludźo wotrostu, kotsiž pschecźiwo wschitkemu nadběhowanju spytowanjow praja: „Kak móhli my tajku slóscź cźinicź a pschecźiwo Bohu shrěschicź?“ Jow narostu dźenßa hischcźe cźi mužojo, kotsiž ßamo wohladawschi zyły ßwět połny njepschecźelow abo, schtož je hischcźe cźeßsche, kotsiž pschecźiwo ßwětej ßwojich pschecźelow khroble praja: „My ßobu njeńdźemy; my to, schtož wy cźinicźe a chzecźe, sa prawe nimamy. My ßo satraschicź njedamy. My chzemy wschudźom wobstejnoscźe wobhladacź, kajkež ßu, a hdy bychmy tež cźiscźe wopuschcźeni ßwoju dróhu cźahnycź dyrbjeli, — wěrnoscź nam psche wschitko dźe.“ „Ach“, mi něchtó snapschecźiwja, „tajkich ludźi w naschim cźaßu njeje.“ Směrom! tajkich wschak je, ale mało; ale woni ßu jara ßamotni a wopuschcźeni.

Sa derje wěm, so dźěcźi nascheho cźaßa tajkich sa dźiwnych wobhladuja. Ale ßami tajzy ßu tež ßwětej we wschitkich cźaßach woprawdźe ßłužili. Woni ßu dyrbjeli wopuschcźeni bycź; woni ßu dyrbjeli žołmam teho ßwěta napschecźiwo płuwacź. „Sswět naß njesnaje“, praji tón sbóžnik k ßwojim wucźobnikam; tež „na sdacźe pobožny ßwět“ jich njesnaje.

Po tajkim prawe dźěcźo Boże je knježeć na semi, ale ßam sa ßebje; jeho knjes bydli wysche mróczałkow. So ßebi ja pschi ludźoch, kotsiž w bójskej ßwobodnoscźi steja, na twjerdych a ßurowych njemyßlu, kotsiž ßo wysche wscheho cźlowskeho waschnja a porjada posběhnu, prajicź njetrjebam. So ßebi runje na napschecźiwnych myßlu, hdyž ja wo ßwobodnoscźi a ßamostatnoscźi dźěscźa Božeho rěcźu, ßu nadźijomnje wschitzy srosymili.

Hdyž pak my nětko wěmy, schto ßwobodnoscź je, my nětko druhemu wulkemu praschenju bliže stupimy: Kak mamy naschich młodych k tajkej kscheścźijanskej a kralowskej ßwobodnoscźi wocźahnycź?

(Pokracźowanje.)

Pucźowarśzy towarschojo.

S města Pensa wjedźe wulka dróha do města Ssysranja. Po telej drósy pschekupzy a pschekupszy pomoznizy pucźuja, kotsiž k Wolsy, do Ssamary, Jekaterinowki a do druhich wulkich Wolsynych pschistawow pucźuja, so bychu tam žito nakupowali, kotrež posdźischo do Rybinska a Pětrohroda saßo pschedawaja. Tónle pucź wot pucźowarjow lubowany njeje. Tam žaneho pósta njeje; ale ßamostatni pohonczojo, kotsiž na daloko a schěroko rospróschenych wßach bydla, tam jěsdźa. Duž maja ßo wobydlerjo tejele krajiny sa njeměrny lud, a powjeda ßo, so ßo jim dowěricź njeßměsch. Tola cźi, kotrymž konje ßłuscheja a kotsiž zusych woža, praja krucźe, so temu tak njeje; pschekupszy pucźowarjo ßu jenicźzy wina tajkich bajkow. Hdyž jedyn wot nich ßwojeho knjesowe pjenjesy shubi a duzy po pucźu pschekschiwił, winuje posdźischo „rubježnikeho“ pohoncźa. Druhdy pak ßo tež stanje, so ßo dospołnje sprawny, tola jara bojasliwy cźlowjek po tejle drósy wjescź da; wón je powjedacź ßłyschał, so je tu trochu strachocźiwe a teho dla pucźuje s tšělbu, s wulkej pistoliju a teßakom; hdyž skónczńje tam pschińdźe, hdźež je chzył, a to žiwy, strowy a bjese wscheho sadźěwka, hanibuje ßo ßwojich mordarśkich brónjow a wupjera ßo psched ßwojimi towarschemi: „njeby-li pistoliju měł, dha — haj dha by nětko po knjesowych pjenjesach było a ßam drje tež njebych wjazy žiwy był.“

Tak nastachu hrosne rěcźe wo tej drósy.

Ssamo hacź k wyschnoscźi dóńdźechu, tola woprawdźite skórźby ßo porědko stawachu, a ßnano kóžde pjecź lět sta ßo někajke pschepytowanje.

Na tymle straschnym pucźu je ßo scźěhowaze podało:

Wonka je tołsta cźma. Deschcźik, kaž hewak, s wjetscha jón jenož nasymnje wobradźa, ßo w wulkich kapkach cźische dźe. Njebjo je tak pomróczene, so ßo tebi wo lětnych nóznych ßměrkach ani njedźije. Konje, wosprózńjene wot dołheho pucźa, poczinaju pomałku běžecź, a jich nohi stupaja cźeźko do łužow. Pocźa a parja ßo, a pótny dym rosschěrjuje ßo wot nich a cźehnje pucźowarjej do noßa. Na žanej wot wobeju stronow pucźa njemóžesch też niczo někak spomnicź: ßnano ßu tu keřki, pola kotrychž wós nětkole nimo jědźe, ßnano też wjeßne khěžki. Hdyž tam krucźischo pohladasch, móžesch wobmjesowanja s wulkej nusu spósnacź; tola cźichi deschcźik tebje myli. Hdy by ßo tola jenož něhdźe ßwěza w nóznej cźěmnoscźi pokasacź chzyła . . . Tola ně, sda ßo, so je to młoda hola. Psched konjemi pokaže ßo rěcźka; jako módrojta ßmuha pschestrě ßo psches pucź. Tak móžesch w tajkele cźěmnoscźi móst nadeńcź? Ně wschak, je to jenož łuža. Konje stupaja směrom dale, a s cźicha pluskoze woda wokoło keleßow.

Pohoncž saspěwa ßebi s cźichim hłoßom: „Ach, ani pucź psches polo njeje“ . . . a wotmjelknje saßo. Móžesch ßłyschecź, kak woda wot konjazych nohow do łuže kapa. Pucźowar woprascha ßo: „Poßłuchaj, pschecźelo, mamy hischcźe daloko, doniž ßebi konje njewuměnimy?“

„Ně“, wotmolwi pohoncž, „jenož hischcźe schtyri werst.“

Schtyri werst — to njedyrbi wjazy daloko bycź! A so ßy runje tajkeho mjelczazeho pohoncźa nadeschoł, s kotrymž ani ßłowczka poręczecź njemóžesch!

„Cźeho dla dha dale njespěwasch, pschecźelko?“

„Nimam ani hłoßa k spěwanju — duschi nochze ßo spěwacź.“

Pucźowar je na tute srudne wotmolwjenje srudny. Deschcź, błóto a cźěmnoscź koło wokoło sesdachu ßo jemu hischcźe srudnische; wón ždesche sa ßwětłom, sa cźłowskimi wobydlenjemi, sa pßowym schcźowkanjom a sa hospodliwymi wrotami. Rady by ßo s pohoncźom do ręczow podał, tola k cźemu?

Hischcźe schtwórcź hodźiny, a jeju pucźe dźělachu ßo na wěczńje. To wjedźesche tež pohoncž runje tak derje; wón wjedźesche, so tehole zusbnika nihdy wjazy njewohlada: cźeho dla hakle jeho duschine rany rostorhowacź? A móže wutrobny synk s hłoßa klinczecź, hdyž ßo tón pohłuschi psches deschcźowy a błótowy pleskot? Pschi tym dyrbisch cźłowjekej do wocźow hladacź móz. A s hischcźe wjetschim ždźenjom roshladowasche ßo zusy sa ßwězami, sa cźłowskimi wobydlenjemi.

Mjes tym běchu ßo konje s łužow wudobyli a khwatachu na nimale runej drósy dale. Potom saßo błóto a łuže pschińdźechu. A nětko, dźak budź Bohu, tež wjeß. Sskomjana tsěcha běsche widźecź, druha a tsecźa. Tola hižo je posdźe: se žaneho woknjeschka ßwěza njeßwěcźi. Žadyn poß njesaschcźowka. Jenož zuni synk kruwjazeho swónczka syncźi s jeneho dwora psches cźichu nóz a ty ßłyschisch, kak kruwa w błócźe s nohami wokoło tepze. Sa to pak ßłyschich nětkole tež deschcźik hischcźe ßylnischo hacź prjedy, a deschcźowe ręczki wot tsěchow běža. Nima wjeß žaneho kónza, a hdźe je dwór, hdźež ßo konje wuměnjuja? Pucźowar njecha tež nětkle pohoncźa w jeho srudnych myßlach mylicź, so by ßo sa dworom woprascha. Na zusu srudobu a boloscź hladasch s wěstej stysknjwoscźu, jako na hórku cźělnu ranu. A schtó chzył a mohł prajicź, schto bóle boli?

Tola nětkole wotwobrocźi ßo wós wot dróhi, kaž ßo sda, do burskeho statoka. Pohoncž salěse s wosa dele, so by wo wrota saklepał. S woprědka wotmolwi jenož pßycźe schcźowkanje. Po khwili ßłyschisch cźłowsku krocźel, potom hruby, dybawy hłóß: „Schtó tu je? schto chzesch?“

„Ja wschak ßym, ßwako — Schcźěpan! wotewr jenož, pschiwjesu zuseho.“

Wrota kwiczachu, a do cźěmnoscźe ßwěcźesche srudnje latarnczka. Toljega dojědźe do dwora, tola wo hospodarju njeběsche hischcźe niczo wohladacź; so by ßebi zuseho pucźowarja wobhladał, sběhny wón latarnju wysche a njeběsche teho dla w jeje scźěhnje widźecź. Wrota sapraßnychu, cźežke saßuhadło kschipjesche. Hospodar dźěsche se ßwojej latarnju do hródźe, a pucźowar wosta wonkach stejo.

Deschcźik ßo dale lijesche, tola pßy wjazy njeschcźowkaja. Nětkole ßłyschisch sdychowanje a žałoscźenje, ßuchi kaschel cźwilowaneho dźěscźa. Potom ßłyschisch cźiche kolebanje a wschědny kolebkowy spěw, spěwany wot žónskeho hłoßa pod ßylsami. Potom samjelknje spěw saßo, tola dźěcźaze płakanje dale traje. Skónczńje sawoła pohoncźowy hruby hłóß:

„Marja, hej Marja! Spisch dha? Cźeho dla dźěcźatko njesměrujesch?“

„Schto dha ßebi chzu?“ wotmolwi Marja je ßylsami w wocźomaj. „Bóh w njebjeßach ßam jenož wě, cźeho dla ßo směrowacź njecha.“

„Kotre dha je? Fedja? Wschako ßym dźeßacź dnjow prjeczku pobył.“

„Sa dźeßacź dnjow je wjele wody prjeczku sběžało, je jich wjele ludźi semrjeło.“

„Schto ty měnisch?“

„Schto měnju? So je Bóh Fedju k ßebi domoj wsał do njebjeskeho raja. Sa wczerawschim ßmy jeho wukhowali.“

Schcźěpan njepraji ani ßłowczka.

Deschcźik ßo pschezo hischcźe dale lijesche a woda wot tsěchi běžesche; w cźěmnoscźi kwiczi proßatko spody toljegi; s daloka syncźi kruwjazy swónczk, a pódla kaschluje dźěcźatko a płaka . . . .

Pucźowarjowa wutroba je stysknjwa, a potom ßo jemu sda, kaž by chzyła ßo jemu wutorhnycź, wschej tejle zusej srudobje a wschemu zusemu stysknjwej napschecźiwo. Rad by s tutymi wbohimi ludźimi płakał, by wscho móžne cźinił, so by jim ßylsy s wocźow setrěł, a tak dha běsche ßebi wotmyßlił, tu pola nich pschenozowacź, so by ßo na druhe ranje s tymile ludźimi sesnał a so by se ßwojej luboscźiwej wutrobu spytał, hórkoscź jich srudoby polóžicź.

„Hejda!“ wołasche na tu stronu, hdźež ßo latarnja hibasche: „Móžu pola waß pschenozowacź? ßym sprózny.“

„Moje dla“, wotmolwi hospodar hněwnje, „na ßynowej łubi, — ßyno je hakle wczera horje tykane.“

Dowjedźe zuseho k ßłabemu rěblej, kotryž ßo pod nim shibowasche a khabłasche, hdyž na njón stupi, so by ßo nimale dele walił.

„Wy drje njejscźe swucźeni po rěblu łasycź, knježe?“ prascheschе ßo hospodar runje tak hněwnje, kaž s woprědka.

Zusy ßo někak bojasliwje posběhny, lěsesche po rěblu horje a wali ßo do ßyna. Po dołhim rostschaßenju na pucźu běsche nětko troschku wotpjaty. Wón ßłyschesche, kak dźěcźatko pschezo hischcźe płaka, tola wutroba jeho wjazy tak jara njebolesche; běsche sprózny a jeho cźucźe běsche wotupjene. Bórsy běsche twjerdźe wußnył.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

26. meje ßo wjerchej Bismarkej prěni wnucźk narodźi. Njane wjeßele sa stareho rjeka na wjecźorje jeho žiwjenja!

Khěžorstwowy ßejm je pschezo hischcźe w Barlinje shromadźeny, so by nowy běrgarski sakoń duwuradźował, kaž ßebi to wyschnoscź žada. Hacź ßo tale ważna wěz pschi tym njepschekhwata, kaž je też Bismark wuprajił? Sa tajku ważnu wěz je cźaß měrneho rospominanja nusny. Nasche žadanja a próstwy, kotrež ßu ßo w rjanej licźbje s nascheho ßerbskeho luda do Barlina wotpóßłałe, so by nasche wěrowanje też psched statom, kaž je to sdobne a sa nahladnoscź nascheje zyrkwje nusne, płacźiło, bychu wěscźe pschi druhim cźitanju běrgarskeho sakonja wjetschinu hłoßow dostałe, hdyž njeby katholski zentrum na dobo wot ßwojeho pschi prěnim cźitanju sastupjeneho stejnischcźa wróczo stupił a pschecźiwo temu postajenju hłoßował. Wón drje to darmo njecźini, ale s tym sa katholsku zyrkej něschto dobydźe — a schto dha my evangelszy?

20. teho měßaza ßo nascha wustajeńza w Dražďźanach wotewri. Schto tam budźe? To lubym cźitarjam powjedacź njetrjebam; kóždy Sserb, kotryž někak móže, wěscźe ßam na ßerbsku wustajeńzu dojědźe.

Stara Hana.

Jako rjana meja pschińdźe, do fary w S. knježna Wicźasez pschijědźe. Wona běsche schtyrzycźi lět stara, běsche stajnje khora abo s najmjeńscha khorowata; duž běsche wscha srudna a struchła. Powětr na kraju dyrbjesche ju po něcźim poßylnicź, směrnoscź krajneho žiwjenja jej derje cźinicź.

Jene popołdnje wona na ßwojim stólzu ßedźesche. Ruzy mějesche na klinje; s wocźow jej ßylsy kapachu.

Duchowny k njej pschistupi a ßo prascheschе: „Cźeho dla scźe tak jara srudna?“

„Wy ßo hischcźe prascheczе, knjes duchowny? Njeje to srudne žiwjenje, hdyž dyrbi cźłowjek wěcźnje khory bycź? Schto pomha khory cźłowjek? Schto móže wón sa druhich bycź?“

„Proschu, pójcźe k woknu“, duchowny proschesche. „Ja chzu wam něschto rjane pokasacź.“

Stonajo knježna Wicźasez sa nim stupasche a na tych hladasche, kotsiž psched ßußodnej khěžu ßedźachu.

Duchowny wukładowasche: „Tej holczźy s dołhimaj wopuschomaj stej ßußodowej dźěscźi najlěpschej pschecźelnizy nascheje Lenki a nascheho Janka. Wulkej holzy drje mějeschtej wotpohlad pilnje dźěłacź, ale hdyž stara Hana něschto powjedasche, dale schtrykowacź njemóžeschtaj. Hladajcźe, kak Lenka s jaßnym wóczkom poßłucha a kak cźichi je nasch hewak dźiwi pachoł. Scheścźdźeßacź lět je Hana stara. Jejne włoßy ßu ßněhběłe. Khroma, khora a hubjena je Hana cźaß ßwojeho žiwjenja była; wona drje žadyn dźeń strowa była njeje. Wona njeje ženje dźěłacź mohła a tola — jejne žiwjenje njeje njewužitne było. Woprascheje cźe ßo dom wot domu: wschudźom je Hana witana a rad widźena. Bjes njeje njeńdźe. Potajnstwo jejneho žiwjenja je: wona luboscź dawa. To widźicźe ßo s jejneju wocźow won ßwěcźicź, kotrymajž staroba

schkodźicź njemóže. Nichtó ßo njetrjeba ſa njewužneho měcź, hdyž je tež khudy a khory — wón móže druhim luboſcź dawacź. S tym ßo wón ßam ſbožowny cźini."

Knježna Wicźaſez mjelczeſche. W ßłowach duchowneho běſche ſa nju cźežki, ale prawy porok byl.

Dołho wona pſchi woknje ſtejeſche. Wona na ſtaru Hanu hladaſche. Kajka běſche ta ſbožowna pſchi jejnym braſchnym cźěle a kak ſbožowne běchu te dźěcźi wokoło njeje!

Luboſcź dawacź! Haj, to je potajna móz, kotraž daricźela a wobdarjeneho ſbožowneho cźini.

Powětr a měr dyrbjeſchtej Wicźaſez knježnu na kraju poßylnjecź; tola jako jejne najlěpſche lěkarſtwo ßo ſtara Hana wopokaſa, ſ kotrejž ßo bórſy ſesna.

Něſchto njedźel poſdźiſcho duchowny ſe ßwojej mandźelſkej pſchi woknje ſtejeſche. Hnutej wonej na ßußodowu khěžu hladaſchtaj. Tam ßedźeſche bjes dźěcźimi pódla ſtareje Hany Wicźaſez knježna. Wona mějeſche fararjez Janka na klinje a jemu włóſki hładkowaſche.

„Hlaj", praji duchowny, „kajke žohnowanje wot niſkeho bjes cźłowjekami wukhadźa! Stara Hana je moja najlěpſcha pomozniza."

Wulki dobytk.

Sso powjeda wo młodym doktoru, kotryž je ſcźěhowaze naſhonił. Dłežſchi cźaß by wón wſchědnje po cźehnjenju pruſkeje lotterije ſtaru macźerku nadeſchoł, hdyž by ßo do wojjewjenjow dobywazych licźbow hladało.

Jedyn dźeń ſtara macźerka ſaßo pſchi rózku haßy ſe ßwojej papjerku ſtejeſche. „Macźerka", młody knjes proſcheſche, „prajcźe mi licźbu waſcheho loßa, ja chzu ſa waß nuts pohladacź."

„Licźbu loßa? Myßlicźe wy ßebi, ſo mam lóß?" ßo wona praſcheſche.

„Kak pak chzecźe bjes loßa něſchto dobycź", ßo wón jeje praſcheſche.

„Hdyž Bóh chze, ſo ja dobydu, potom ja tež bjes loßa dobydu!" wona ſměrom wotmolwi.

Pſcheßłapnjeny wot tehole wotmolwjenja wón tón podawk ßwojim pſchecźelam wupowjeda. Woni něſchto hromadźichu a ſtarej žonje lóß kupichu a hlaj, tón lóß něſchto ſtow hriwnow doby.

Dźeń po tym młody knjes ſaßo ſtaru macźerku na tym ßamym měſcźe nadeńdźe. „Macźerka", wón jej pſchiwoła, „dźenßa hladacź njetrjebacźe; wy ſcźe dobyła; jowle macźe pjenjeſy."

„Hlejcźe", wona wjeßeła praji, „ja mějach prawo. Schtož mój Bóh chze, ßo ſtajnje ſtanje." Pſchecźeljo běchu ſahanibjeni pſches dźěcźazu wěru ſtareje žony.

Nětko, luby cźitarjo, ſchto ßebi myßliſch wo tymle dźiwnym podawku? S wjetſcha ßebi mudri ludźo jenož na dobycźe myßla, hdyž ßu ßebi lóß kupili, pſchi cźimž ßo jim wſchak ſ wjetſcha derje ſaßłužene njeſbožе ſtanje, ſo niz jenož niczo njedobydźa, ale ſo hiſchcźe ßwoje pjenjeſy pſchehraja. Schtó je mudriſchi? Woni abo ta ſtara žona? Derje tón, kotryž bjes loßa w lotteriji hraje. Wón pſchezo bohacźiſchi woſtanje, tež tehdom, hdyž jemu wopjecźeny hołb do huby njepſchilecźi, kaž tam ſtarej žonje dobytk bjes loßa. — Ale jene nam ta ſtara žona hiſchcźe prěduje, ſchtož dyrbja wſchitzy cźitarjo prawje wopomnicź: „Kak derje je, hdyž je cźłowjek nawuknył cźakacź." Schto dha mějeſche ta ſtara do ßylneho ßrědka, ſ kotrymž ßo w hubjenſtwje ßwojich ſtarych lět jako khuda wudowa wot jeneho dnja na druhi troſchtowaſche. Wona wjedźeſche, kak ſcźerpliwje cźakacź. Tole cźakanje dyrbjało tež nam kſcheſcźijanam njeſnate bycź. „Haj, nětkole wſchak ßo derje nimaſch, ßebi wona myßleſche, „ale dočźakaj jeno khwilecźiczku!" Tola wſchak njeby ſa ſpróżne a wobcźeżene cźłowſke dźěcźo hubjeńſcheho troſchta a njerosomniſcheho ſpocźinanja było, hacź na pjecźene hołbje a dobycźe ſ lotterije cźakacź chzycź, kotrejž mi ßnano ženje do ruki a do huby njeſlecźitej. Ale licźba je, kotraž ženje njepſchěhraje, a wulki lóß, kotryž ma ßo najwyſche wažicź. Woboje chze nam japoſchtoł woßebje w naſchim žadoſcźiwym cźaßu porucźicź. 1 Tim. 6, 6—8. Njechał ßebi tež ty tajku licźbu kupicź, kotraž je wěſta, ſo by ſkóncźnje hubjeny cźaß dwojeho hubjeneho ſeńſkeho žiwjenja kónza měł? Ale ſchto dacź? ßo ty praſcheſch. Pſchecźitaj ſpomnjene ſchtucźki w bibliji: „Wulki dobytk je, ſchtóž doſcź ma na tym, ſchtož jemu Bóh da." Haj, hdy by tale ſpokojnoſcź na ſchtomach roſtła abo hdy by ßrědk ſa nju na haßy namakał! Ale to Bohužel njeje. A tola najbohacźiſchi muž ßrědkow nima, ſo by ßebi tónle lóß kupił. Zyle prawje! to Pawoł tež myßli. Wón pak ßebi tež myßli, ſo najkhudſchi pſchekhudy njeje, ſo by ßebi tu licźbu kupił. Wobhladaj ßebi jeno to ßłowcźko: bohabojaſny. Jow maſch wſchitke ßrědki, kotrež trjebaſch. A ſkóncźnje to dobycźe (1 Tim. 4, 8). O pſchemyßl, ſchto je wulki lóß, kotryž bohabojaſnoſcźi pſchipadnje, dobytk tak rjany, kaž rjana wěcźnoſcź, płód ſpokojnoſcźe a cźicheho cźakanja, tak rjany, ſo jón žadyn rt wurjez, žana myßl ßebi wumyßlicź njemóže a žane pjero wopißacź njemóže, ale jene njeſabudź — a to njeje ſa kóždeho — cźłowjek dyrbi nawuknycź cźakacź!

Sswědczenje.

Jako kralowa Luiſa wulki rózk 1807 na hěznu khoroſcź w Memelu ſkhori, mějeſche ßo nimo Boha ßwěrnemu hladanju ßwojeho lěkarja, ßławneho Huſelanda, ſa ßwoje wuſtrowjenje dźakowacź. Kralowa běſche, kaž je ſnate, ſprawna wěrjaza kſcheſcźijanka. Jejny lěkař wſchak běſche muž wědomnoſcźe ßławny lěkař, ale jeho wěra wulka njeběſche. Na dźiwne waſchnje ju wón pſchi khorokožu ßwojeje kraloweje ſaßo namaka. Běſche to naſtróżaze napominanje wſchehomózneho Boha, ſo je wſchitko ſachodne, hdyž mějeſche hórke cźerpjenje ßwojeje kralowy wſchědnje pſched wocźomaj, tak ſo ſaßo nawukny ßebi ruzy ſtyknycź, Boha teho Knjeſa wo pomoz proßycź, hdźež cźłowſka pomoz njepomhaſche? Bóh tón Knjes jo wě. Doſcź ſ tym, jako kralowa wotkhori, běſche tež Huſeland wot ßwojeje khoroſcźe wuſtrowjeny, wón běſche ßwoju wěru ſaßo namakał. Wón je ßam wo tym pißał: „Prěni krócź wot mojeje młodoſcźe, po tajkim wot tſizycźi lět ßem ja ſaßo Bože ßłowo wot ſapocźatka hacź do kónza pſchecźitach a ja móz Božu ſacźujach. Moja wěra bu ſ nowa wubudźena, poßylnjena, kſcheſcźijanſzy wobtwjerdźena." Schto ſamóża wſchitke nadpady, njeměry tež naſcheho cźaßa pſchecźiwo temu kraßnemu ßwědczenju! Tež temule wulkemu duchej bu ſaßo wěſtoſcź: „Pola cźłowjekow je njemóžne; ale pola Boha ßu wſchitke wězy móžne." (Matth. 19, 26.)

Něſchto k roſpominanju.

Spowjedne praſchenja ſa kóždeho, kiž ma ßwědomnje:

1. Pomyßlu ßebi tež huſto na moju poßlednu hodźinku a na mojeje duſche ſbóžnoſcź?
2. Kotre ßu te wězy, na kotrychž moja wutroba najbóle wißy a te hrěchi, kotrež mje najbóle ſpytuja?
3. Kak ßwjecźu njedźelu?
4. Sſym ja pſchecźiwo nanej a macźeri, bratram a ßotram, pſchecźiwo knježim a ßußodam, pſchecźiwo duchownemu a wucźerjej luboſcźiwy a ßwěrny?
5. Sſym ſ někim w njeměrje?
6. Sſym ja pózcźiwy a cźiſty w ßłowach a ſkutkach, wodnjo a w nozy?
7. Njejſtej mojej ruzy ženje brałej, ſchtož moje njeje?
8. Sſym ja ſelił abo łhał?
9. S kim ja wobkhadźuju?
10. Kelko mam ſa khudych a ſa Bože kraleſtwo wyſche?
11. Spěwam ja ßwoje pacźerje rano a wjecźor a ſa blidom?
12. Njejßym ja žadyn wopiłź?
13. Njejßym ja hordy a ßebicźny?

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 pn.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 26.
28. junija

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeńm w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pichedpłatu 40 np.

4. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Sswjedźeń ſwjateho Jana.

Jeſ. 40, 1—8.

Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud!

To je něſchto rjane, troſchtowacź móz. N. pſch. płakaze dźěczatko, kotrež macź troſchtuje, doniž dźěczo ſe ſylſami w wocźomaj ſaſo ſo wußměje — kajki to lubosny wobras! Bóh tón Knjes praji junkrócź pſches profetu: ja chzu waß troſchtowacź kaž někoho macź troſchtuje. A hdyž je wón naß troſchtował, potom naß epiſtola ſwjedźenja ſwjateho Jana napomina ſwojich ſrudnych ſobucźlowjekow troſchtowacź. Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud, praji naſch Bóh. Woprawdźe na ſwěcźe je telko hubjenſtwa, ſo, ſchtož ma cźucźe w wutrobje, ſo hnuty ſacźuwa, ſłódki ſkutk troſchtowanja ſobucźinicź. Ale ſo by kſcheſcźijan ſamohł druhim troſcht pſchinjeſcź, dyrbi wón najprjedy prawy troſcht ſam měcź.

1. My dyrbimy prawy troſcht najprjedy ſami měcź. Pomyſł ſebi, ſo ſo ſcźěhowaze ſtanje. Młody cźlowjek je ſ lohka źiwy był, ſamo ſ pokładnizy ſwojeho knjeſa brał. Sso haniby a khoſtanja bojo chze ſebi wón źiwjenje wſacź. Cźěźko ſranjeneho jeho do khorownje donjeſu. Hdy by ty nětko proſcheny był, ſo by temu mrějazemu bratrej troſcht pſchinjeſł, ſchto by jemu prajił. — Na to praſchenje njech druhi podawk ſe źiwjenja wotmolwjenje da. Duchowny ſe ſwojeho duſchowpaſtyrſtwa powjeda: Ja dyrbjach jedyn wjecźor k holzy, kotroź běſche na ſmjercź khora, pſchińcź, ſo bych ju woprawjał. Wona běſche bórſy po konfirmazyji ſwojeho nanowy dom wopuſchcźiła a na ſłe pucźe pſchiſchła, wona běſche ſo do njepózcźiwoſcźe a njeſprawnoſcźe podała a běſche teho dla ſe ſudniſtwom cźinicź měła. Jako běchu ju poſłedni krócź ſ jaſtwa puſchcźili, ſebi wona wot ſaſłużenych pjenjes něſchto khlěba a mjaſa nakupi a do lěſka pſched městom dźěſche, ſo by ſo tam, dokelź źaneho wucźeka wjazy njeměješche, ſmjercźi ſawutlenja pſchewoſtajiła. Na poł morwu pſches hłód, a ſamu proſtu, dokelź běſche ſyma, ju bur w lěſu namaka a ju do khěźe donjeſe. Tam ja k njej pſchińdźech. Ja ſebi myſlach, ſo hubjene cźlowſke dźěczo namakam, kotremuź ſu ſcźěhwki hrěſchneho źiwjenja na wobliczu widźecź a ſo wſchón dźiwach, jako měrne, lubosne wobliczo wohladach. Po něczim ſroſymich, ſchto mi wona do wucha ſcheptaſche. Wona ſo wuſna, ſo je huſto ſhrěſchiła. Lube dźěczo, ſo jeje wopraſchach, cźeho ſo ty troſchtujeſch? Wona wotmolwi: „Ja ſo troſchtuju mojeho lubeho ſbóźnika Jeſom Khryſta“. Schto je Khryſtuß ſa tebje cźinił, ſo ſo jeho troſchtujeſch? Wón je ſa mnje wumrjeł a ſwoju krej ſa mnje pſchelał. Móźeſch mi někoho pomjenowacź, kotryź je hiſchcźe w poſłednej hodźinzy hnadu namakał? Haj, ſchachać na kſchiźu. Wěriſch ty, ſo móźeſch też ty po twojim hrěchapołnym źiwjenju hiſchcźe hnadu namakacź? Haj, ja to wěrju. — Wona wjedźeſche, ſo běſche jejny wumożnik źiwy. Khryſtuß běſche jejny troſcht. Wona ſměrom wußny. Schto nam tónle podawk ſjewi? So je pſchecźiwo

hrěchej a ßmjerczi troscht a so, Bohu budź dźak, ßu hischcźe tajzy, kotsiź tón troscht maju.

2. Dale pak je też trjeba prawy troscht pschinjescź. Pschetoź na tym na ßwěcźe pobrachuje. Doscź je hubjenstwa, hdźež žadyn troscht njeje. Tyßazy ßo temu ludej runaja, kotryž by w puscźinje pschi ßamym sawutlił. Człowjekojo njejßu jenoź hłódni po khlěbje, ale też po luboscźi, pschecźelniwoscźi a troschcźe. Sstónzo ßebi pschiroda žada, pruhi cźopłeje ßmilnoscźe, wutrobneho dźělbracźa ßebi wutroba žada. Njestupisch-li wobcźeženym srudnym w luboscźi napschecźiwo, bywaja cźi jeni dwělowazy a bojasliwi, drusy khrobli a hněwni pschecźiwo njeluboscźiwym ludźom. Někotryžkuliž njeby na sle pucźe pschescholł, hdy by na pucźu ßwojeho žiwjenja wjazy pomozneje luboscźe nadescholł. Cźeho dla sadwěluje ßamomordać na Bosy? Dokelž běsche prjedy na człowjekach sadwělował, dokelž žanych troschtarjow njeběsche, kiž bychu ßo na hubjenym ßmilili. Do teho hubjeneho ßwěta dyrbi ßo troscht njescź a schtóž ma prawy troscht, dyrbi jón pschinjescź. — K njemu wschak wjazy ßłuscha, hacź so ßy kaž Hiobowi pschecźeljo, hubjeny troschtać. Woni ßu tak mjenowani pschecźeljo, kotsiź žarowazeho s rěkow ßłowow polinu, ale to njeje žadyn troscht, žana wutroba njeje we wschitkich ßłowach. To je cźucź, so ßu to prósdne rěcźe. So by troschtowacź mohł, dyrbisch něschto wot Khrystußoweje ßmilnoscźe měcź, wo kotrejž rěka: jemu běsche žel teho luda. To njeßmjesch tak symny nimo khodźicź, kaž njeby tebje žadyn niczo starał, ale prawa luboscź k bližschemu wotewri wóczko sa to, schtoź druhemu pobrachuje, wotewri wucho, so by směrom na sdychowanja poßłuchał, wotewri rt, so ßo sa nusu bližscheho prascha. „Kak ßo wam wjedźe" — tak ßo wschak pschi kóždym setkanju prascheja, ale kelko ßo jich s dźělbracźom prascha a bychu na tebje poßłuchali, hdy by jim ßwoju nusu wuskorźicź chzył? Žarowazych rad do towarstwa nimaja a tola je człowjek, kotryž chze jenoź wjeßełych wokoło ßebje měcź a žarowazym s pucźa dźe, człowjek bjes cźucźiweje wutroby. K troschtowanju je skónczńje nusne, so masch ßo dale k niskim, kotsiź pod cźežkotu a prózami žiwjenja stonaja. Hdyž knježa se ßwojimi poddanami hubjenje wobthadźuja, hdyž my tym, kotsiź ßo sa naß prózuja, pschecźelniweho ßłowczka njeprajimy, potom dźiwa njeje, so naß skónczńje lud wobdawa, kotryž niczo wo luboscźi njewě, dokelž luboscźe ženje nashonił njeje. — Troschtujcźe, troschtujcźe mój lud, praji nasch Bóh. To ßu srudni sawostajeni. Płakaj s płakazym a troschtuj jich! To ßu khori a cźerpjazy. Mějcźe scźerpliwoscź s nimi a rěcźcźe pschecźelnje s khorymi, swjeßelujcźe jich wutrobu s wopokasmom dźělbracźa, a macźe-li jich dowěrjenje, pokasujcźe jich na kscheścźijanow troscht. Dajcźe pruham luboscźe nuts ßwěcźicź do cźěmneje komorki. To ßu sabłudźeni. Njeposběhńcźe ßo hordźi wysche nich, budźcźe jim pomozni, so bychu saßo na prawy pucź pschischli. To ßu khudźi. Njetłóczcźe jim jeno symny pjenjes do ruki, ale rěcźcźe pschecźelnje s nimi k wopokasmu, so macźe też hischcźe lěpscheho troschta hacź pjenjesy. To ßu sadwělowaze dusche, cźińcźe kaž dźěcźo, kotrež něhdy tajkemu sadwělowazemu žiwjenje sdźerža. Na wulkim moscźe w Londonje stejesche muž cźornje hladajo. Wón chzysche ßebi žiwjenje wsacź. Mała holczka, kotraž se ßwojim nanom daloko njestejesche, běsche ßo na njeho dohladała. Na dobo dźěcźo nanowu ruku puschcźi a psched teho sadwělowazeho stupi, na njeho s wulkimaj wocźomaj hladasche a s měrom praji: „Cźeho dla scźe wy tajki srudny?" Tole jednore praschenje mužej žiwjenje wukhowa. Lód jeho wutroby ßo rossłama a wón saßo do towarstwa luboscźi stupi. Wschelaki lód hischcźe je, kotryž dyrbi rostacź — a kotryž taje pschesmóz troschtowazeje luboscźe. Troschtujcźe, troschtujcźe mój lud, praji wasch Bóh!

Hamjeń.

Wocźehnjenje naschich młodych k kscheścźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

IV. W cźim leži potajnstwo tajkeho wocźehnjenja?

(Pokracźowanje.)

To potajnstwo leži w tym, kiž ma někoho wocźahnycź. Jenoź tón, kotryž ßam prawe smyßlenje, móže druhich k tajkemu smyßlenju wocźahnycź. Wot teho wschitko wotwißuje, hacź ßmy ßo my k ßwobodnoscźi dźěcźi Božich pschecźischcźeli. Njejßmy-li to, potom wschak je njemóžna wěz, druhich k tajkemu smyßlenju dowjescź. Wschitzy, kotsiź maja druhich wocźahnycź — starschi ßwojich dźěcźi, wucźeř schulerjow, wyschzy wojakow, mischtr ßwojich wucźomzow, — dyrbja pschidacź, so my najwjazy psches to wuskutkujemy, schtoź ßmy ßami — po tajkim niz psches to, schtoź my prajimy, pschikasamy, sakasamy, ßlubimi. Wschitke ßłowa ßu jenoź runje telko winojte, kaž ta woßoba, kotraž je wuréczi. Tak ßym ja hłuchoněmu sesnał, kotraž pschi ßwojim cźerpjenju na druhich skutkowasche a to w wulkej měrje. So na druhim boku kraßne rěcźe tajkich wocźehnjerjow, kotsiź ßami wocźehnjeni njejßu, mało pomhaja — nichtó prěcź njemóže.

Po tajkim: cźichi sacźischcź, kotryž człowjek na druheho cźini a kotryž dale skutkuje, je najmóznischi. To dyrbi ßo w naschim cźaßu, hdźež ßo tak wjele rěcźi a pische, s woßebitym wurasom wuprajicź.

Ja derje wěm, so je to wěrnoscź, kotraž ßo nam njespodoba, wěrnoscź, kotraž nam kolena shibuje; ale ja ju spuschcźicź njemóžu. Wot druheho w žiwjenju wuknycź, je a wostanje to najlěpsche. A — to móžecźe mi wěricź abo njewěricź, na to móžecźe ßebi myßlicź abo njemyßlicź — tale wucźba ßo woprawdźe tak sahe sapocźnje, kaž maja dźěcźi wocźi, so bychu widźałe duchowny powětr, kotryž je wobdawa, hižo móznje na nje skutkuje, prjedy hacź woni to ßami sacźuja.

Wjele prjedy, hacź běch wo khodźenju s Bohom powjedacź ßłyschał, — wjele, wjele prjedy hacź móžach póśnacź, schto je wujednane dźěcźo Boże, — běch to na mojej macźeri, s kotrejž běch pschezo hromadźe, widźał, tak widźał, so běsche moja wutroba sa to dobyta. Ja widźach, kak sbožowny, kak ßwobodny, kak luboscźiwy człowjek je, kotryž je woprawdźe psches Jesom Khrysta dźěcźo Boże. A duž hižo sahe we nim to žadanje wotucźi na tónle pucź pschińcź.

Wěso běsche też prózowanje mojeje macźerje, jejnych pjecź ßynow k temu dowjescź, so bychu Jesußa póśnali a ßebi myßlo na to, so je wón stajnje pola nich, też ßwoje žiwjenje po tym naprawili. Wona nam pokasa, kak móžesch człowjekam pschi kóždej składnoscźi ßłužicź, ale kak dyrbisch też hotowy bycź po Božej woli zyłemu ßwětej Božemje prajicź. Jako my jedyn dźeń na to płakachmy, so ßo nam naschi ßobuschulerjo teho dla ßmějachu, — nascha macź krute ßłowa rěcźesche: „Schto? Wy chzecźe mužojo bycź? Ssu to mužojo, kotsiź ßo sa tym prascheja, schto hłupi hólzy bledźa?! Hladajcźe na Boha! hladajcźe na Boha ßameho! Wy derje wěscźe, kak wón wo tym myßli." — A to běsche w tym ßamym duchu, jako mje wona wubudźowasche k prawej smužitoscźi, jako ja prěni króc w mojim narodnym měscźe prědowach. To běsche mi žałoßnje cźežko. Hłuboko ja jako kandidata wěrnoscź teho ßłowa sacźuch, so žadyn profeta lubowany njeje w ßwojim wótznym kraju. Macź pak zyle směrom praji: „Ota, ty dyrbisch ßebi myßlicź, so ßu wschitzy ludźo, kotsiź spody klětki steja, „kałowe hłowy" a so je Bóh w njebjeßach twój jeniczki poßłuchać. Tónle rezept wupomha.

Ja móžu wuprajicź, so mam ßo ßwojej macźeri dźakowacź, hdyž ßo mi wot młodoscźe ßem to ßame sdasche, kscheścźijan bycź

a ßwobodny muž bycź; ſ Bohom khodźicź a wjeßely bycź; pſched Bohom ßo pokhilecź a ßwobodny bycź.

To pak dyrbi ßo tež pſchidacź, ſo naſchi młodźi ſ wjetſcha hinak myßla. Tež khutnje ſmyßleni ludźo ßebi myßla, ſo je rosßudźeny kſcheſcźijan dźiwnuſchki cźłowjek. A woni žane ßłowo biblije mjenje njerosymja hacź to, ſo je kraleſtwo Bože měr a radoſcź w ßwjatym Duchu, a ſo ßu cźi prawje ßwobodni, kotrychž tón ßyn wußwobodźi. Kak huſto tajkich ßłyſchach, kotſiž běchu ßo pſchi wſchěch ſadźěwkach a napſchecźiwnych mozach k Jeſußej pſchedobyli, — kak huſto ßłyſchach jich wuprajicź, ſo běchu ßebi prjedy myßlili, ſo je rěka kſcheſcźijan bycź zyłu ßwobodu a młodoſcź pohrjebacź.

Hdyž pak ma ßo tak, potom dyrbi w naſchim ſwucźenym wocźehnjeńſkim waſchuju někajki ſmylk bycź. Kak jón namakamy? Huſto ßo ßam pokaže. Hdyž njejßu n. pſch. wocźehnjerjo pſchi wſchej ßwojej krutoſcźi ßami ßwobodni, wjeßeli a pſchecźelniwi cźłowjekojo, — kak móže ßo potom młodym kſcheſcźijanſtwo, kotrež ßo jim porucźuje, lubicź? A ſo njemóžeſch na młodych ſkutkowacź, hdyž jim ſ wutrobu a w młodoſtnej myßli ßo njebližiſch, hdyž jim ßam ßwoju wutrobu njewotewriſch — to dyrbjało ßo ßamo wot ßebje roſymicź. — Wulke a wſchelake dźěła ſa Bože kraleſtwo ßebi bjes dwěla cźopłe a ſkutkowaze wobdźělenje wſchitkich prawych kſcheſcźijanow žadaja. A njeſabudźmy, ſo je naſcha ßwójba tón kruch Božeho kraleſtwa, kotryž dyrbi ßo pſchede wſchěm wot naß natwaricź. Hdyž pak je tak, kaž ßo to nětko huſto ſtawa, ſo wſchelakore ſhromadźiſny a poßedźenja a ſwjeßelenja ßwobodne hodźiny mužow pózrjewaju, ſo wotroſcźaze dźěcźi ßameho ſprózneho, rosprójſcheneho a ßamo hněwneho nana wohladaja — potom wſchak je dobre njepſchecźel lěpſcheho.

My dyrbimy ſa naſche dźěcźi žiwi bycź. Hdyž to njecźinimy, ßo dźiwacź njeßměmy a wjele mjenje roshněwacź, hdyž wone ßame ßwoje pucźe pytaja. Starſchiſki dom dyrbi jim měſtno radoſcźe bycź. My dyrbimy teho dla pytacź, jeho wrota ſchěroke ſcźinicź a dźěcźom kóžde wjeßele ſpožcźicź, kotrež nam naſche ßwědomje njeſakaže. So ma pſchi tym njedźela ßwoju woßebitu wažnoſcź, ſo dyrbi wona na prěnim měſcźe ſtudźeń domjazeho ſboža a cźiſteho wjeßela bywacź, ßo dale wukładowacź njetrjeba.

(Pokracźowanje.)

Pucźowaŕſzy towaŕſchojo.

(Pokracźowanje.)

Zuſy, Iwan Sseigejicź Owinow, běſche hakle pſched krótkim cźaßom ßwoje ſtudije dokonjał pucźowaſche nětko do dalokeje gubernije, ſo by w domje bohateho kublerja jako wucźeŕ jeho dźěcźi wotcźahnył. Sswět běſche jemu hiſchcźe ſawrjena kniha — roſom a cźucźe, napowjenej wot wědomnoſcźe, běſchtej hiſchcźe zyle njeſkaženej. S wotewrjenej wutrobu ſaſtupi wón do žiwjenja, ſ dźěcźazym dowěrjenjom k cźłowjeſtwu, kotremuž chzyſche ſ woporniwoſcźu ßłužicź. Wón njewjedźeſche nicźo wo ſpytowanjach, kotrež jeho wocźakowachu; wón njewjedźeſche, ſo ma, hdy by ßo jemu poradźiło, horzu bitwu dobycź, ßwojemu heßłu: „To chzu cźinicź, ſchtož je dobre, jenož dobre, a hiſchcźe raš, ſchtož je jenož dobre“, pſchiſtajicź: „Kajke wopory tež měł ſa to pſchinjeſcź!“ Hdyž běſche nětko zyle bjes ſtaroſcźow wußnył, ſ zyła wo tym nicźo njewjedźeſche, ſo tež tajki cźaß pſchińcź móže, hdźež tež wotzucźeny nicźo wjazy wo płakanju khoreho dźěſcźa ßłyſchecź njebudźe, nicźo wjazy wo ſdychowanju hłoda, wo pohłuſchenym hłoßu prawdoſcźe a wo podtłocźenej wěrnoſcźi, a jemu do myßlow njepſchińdźe, ſo by ßebje ßameho pruhował, hacź ma tež woprawdźe doſcź mozow do bitwy, na kotruž cźehnjeſche.

Hižo dołho ſpaſche, hdyž Schcźěpan, jeho pohoncź, konjom ßypny a teljegu ſpody kólnje ſtorcźi, ſo by ßo do njej lehnył a ßo tam wuſpał. Tola ſpacź njemóžeſche. S prěnja njeběſche tak ſprózny wot pucźa, a dale běchu jeho hroſne myßle, kotrež běchu ßo jemu do hłowy ſahněſdźiłe a jeho wotzucźeneho ſdźeržachu. Hiſchcźe pſched krótkim běſche wón bohaty „póſthaltaŕ“ był; ſa poł lěta pak běſche zyle wokhudźił. Sapocźatk ſymy běſche jemu koń na woſchkrocźe panył a běſche ßebi nohu ſłamał. Schto chzyſche tu ſapocźecź? Schcźěpan konja wupſchahny, wſa jemu khomot ſe ſchije a jědźeſche dale. Hdyž běſche ßwojeho pucźowarja tak daloko dowjeſł, kaž chzyſche, a ßo ſaßo wrócźi, pſchińdźe pſchi měßacźku tam nimo, hdźež běſche jemu koń padnył. Hižo ſ daloka widźeſche, ſo ßo tam něſchto hiba. Hdyž tam bliže pohlada, dha běchu to — wjelki. Schkoda běſche konja, ſchkoda jeho kože. Jeho konjej njechaſchtaj dale. Dha je w runym měrje w teljeſy poſtanył, je ſe ßwojim kſchudom móznje ſapraßnywſchi, ßwojej konjej pohonjał, a je tak ſarejił, ſo ßu wſchě wjelki roſcźěkałe. Padnjeny koń ſdychuje hiſchcźe, hiſchcźe ßo paže ſběhaja, tola jena ſtrona je hižo hacź na koſcźe wotžrany. Schcźěpan potſchaßny jenož ſ hłowu, ſaſchwikny ſ kſchudom do konjow, a ſaßo rejeſche tak dźiwje, kaž jenož móžeſch pola „iswožcźikow“ ßłyſchecź, a kaž to ßam nje-dokonjeſch.

Naléto padny jemu druhi koń. Symna woda, kotruž běſche jemu Schcźěpanowy ßynk picź dał, běſche to ſcźinił. S dwěmaj wſchak ßebi móžeſch hiſchcźe dopomhacź, tak rucźe hacź ſpokojnych ludźi wjeſeſch a hdyž maſch pſchi tym někak khwile. Ale ſchto je pohoncź ſ jenym konjom? Sa Schcźěpana běſche najlěpje, ſo jenož hiſchcźe twory ſe ßwojim konjom woſyſche. Jedyn koń cźłowjekej dołho njeßłuži, bórſy je dojědźeny; tak ſeńdźe ßo tež Schcźěpanej ſe ßwojim. Bohaty pohoncź Schcźěpan dyrbjeſche ßo pſchiſtajicź a móžeſche wjeßely bycź, ſo je tak duſchneho knjeſa nadeſchoł. Tola wjeßełoſcź běſche ſa njeho minyła — ſawiſcź běſche w jeho wutrobje knježſtwo dobyła. Kaž huſto bohateho pucźowarja wjeſeſche, bu hněwny a njeréčźeſche wjazy ani ßłowcźka. Pſchecźiwo ßwojemu knjeſej běſche cźaſto hruby a njepſchiſtojny, a ſtajnje, hdyž jemu jěſdny pjenjes wupłacźi, ſamróčźi ßo w jeho mjeſwocźu kaž na njewjedro. Hižo dołho łakaſche jeho duſcha na někajki njeſkutk, a ſchto wſcho njemóže ßo do tajkeje ſawrjeneje, potajneje duſche ſaßydlicź?

By-li něchtó Schcźěpana wobkedźbowacź mohł, kak tu leżeſche bjes ſpanja, by widźecź mohł, ſo ßo jeho wocźi hórje ßwěcźachu, jako kocźe wocźi, jeli by ßo na tu ſtronu wobrocźił, hdźež Owinow leżeſche.

Poł hodźiny poſdźiſcho, jako ſkóncźnje wſchitzy pola korcźmarjez ſpachu, kłapaſche ßo ſaßo wo wrota, ſaßo błudźeſche poß knjeſa ſe ßwojim ſchcźowkanjom a ſaßo ſajědźe ſprózna trójka do dwora. Owinow hakle wotzucźi, jako jemu zuſy hóſcź njelepje na nohu ſtupi, padny a ßo do ßyna wali.

„Schtó tu?“ woprascha ßo Owinow naſtróżeny.

Samolwcźe, proſchu“, dźeſche dybawy hłóß pódla njeho; „je to lud, ani prawje poßwěcźicź cźi njemóža! Scźe drje tež na pucźu?“

„Haj!“

„A hdźe waß pucź wjedźe?“

„Najprjedy do Ssybranja — wot tam hiſchcźe dale.“

„Tak, tak. Dha ßmoj pucźowaŕſkaj towaŕſchej. Pſchiſwolcźe mi praſchenje: jědźecźe wy ſe ßwojim woſom abo ſ najatym?“

„Ně, na teleſy“, wotmolwi Owinow wſchón ſpizy.

„Jeli je wam tak prawje, pucźujemoj hromadźe. Wy ſapłacźicźe połojzu, ja tu druhu. Mam bricźku ſ pjerami.“

„Lubje rad“, ſnapſchecźiwi Owinow pſchezo hiſchcźe poł ſpizy.

„Dajcźe mi ruku na to!“ Zuſy pytaſche po cźmje podarmo ſa Owinowej ruku a powjedaſche potom dale: „Tak tež je lěpje. Duzy po pucźu je tu ſtraſchnje, tu ßo wſchelake wězy ſtawaju . . .“

Owinow hižo twjerdźe ſpaſche.

Tónle nowy hóſcź běſche Nikita Ssawicź Opjenkow, bohaty pſchekupz, kotryž k Wólſynym brjoham pucźowaſche, ſo by ßwojim pſchekupſkim ßłužobnikam potrěbne pjenjeſy dowjeſł, ſo móhli žita nakupowacź, a ſo by wohladał, ſchto woni cźinja. Wſchitzy mějachu jeho ſa ſprawneho muža a pobožneho cźłowjeka; wſchako běſche w ßwojej wßy zyrkej ſe ßylnopoſłocźenym kſchižom natwaricź dał. Sswojemu bratrej, kotryž běſche ßo wotpalił, běſche nowy dwór natwaricź dał a kruwu darił, a ßwojim ßotram rjanu njewjeſcźinu nadobu ßobu dał. Wnukam pomhaſche pſchi wikowanju a njebjerjeſche wjazy, dyžli ſchěſcź prozentow wot nich ſ tym wuměnjenjom, ſo jenož pola njeho kupowachu. Se ßwojimi poddanymi běſche pſchecźelniwy (kaž nan ſe ßwojimi dźěcźimi) a pſcheproſchowaſche ßo rad k nim na wobjed abo tež k wjecźeri. Hdyž běſche hiſchcźe młody był, běſche ßam ſ burami jednał a jim žito wotkupował, a wón běſche roſymił ſ wurjadnej pſcheklepanoſcźu burow ſatraſchicź a płacźiſnu ponižicź, to wopominawſchi, ſo woni rad daloko ßwoje žito njewoža.

Ssmorcźo a ßo na ßynje ſ jeneje ſtrony na druhu walejo mjaſkaſche Nikita Ssawicź ſe ßwojimaj hubomaj, jako by wo ßnje najlěpſchi karawanſki cźaj ßrěbnył. Tola jeho wotzucźenje běſche žałoßne.

(Pokracźowanje.)

Lilija.

Khěrlusch spěwany na rjanym swjedźenju swjateho Jana dźeń 24. junija.

Dźensa dźeń swjatoh' Jana
W tym czasu najrjeńschim,
Nětk mnohe róže kćěja
S Boha nam k wjeß'lu wschěm;
Haj, jena jara rjana,
So człowjek swój dźiw ma,
Tak njekćěje tu žana,
Kaž krasna lilija.

O! lilija sy krasna
Wot wschitkich róžow tu,
Ssy jenož tež tu czasna
Kaž druhe róže su:
Tu kćěje w Božim slónzu,
Sso wulzy rossčěrja
A so psched czěnnej nozu
Tež sasso sańdźela.

W najrjeńschej barbje kćěje
Ta krasna lilija,
Sso druhim róžam směje
Kaž młoda holczeza,
Tu s Boha wusdebjena
Kaž rjana njewjesta,
Kiž k kwasu wupyschena
Steji po woltarja.

Lilija wschěm so lubi,
Kiž na nju hladaja,
Dokelž po Khrysta wuczbi
W swjatoh' Lukascha
Stawje dwanatym steji,
Hdźež sjawnje czitamy,
So Bóh Knjes ju tež strowi
A krasnje woblecze.

Lilija s połnym prawom
Sso hordźi na sjemi,
Haj, dokelž s jenym słowom
Wschě róže pschetrjechi.
Wona se swojej pychu,
Kiž ju wot Boha ma,
Kaž „Salomo se židu"
Sso rjeńscha wobleka.

Ach! hdy by tola człowjek
Tež wot tej' lilije
Ssej do wutroby dowjedł
Tej' krasnej' pyschnosćze:
Nam Boże słowo sjewi,
So wona „njepschedźe"
A tola rjeńscha steji
Hacž człowjek s drasćeny.

O! człowjecze wschak pósnaj
Wot rjanej' lilije
A so tež swěru wusnaj,
So hubjeńscha tu je
Niz jenož twoja drasta,
Ale tež wutroba.
Duž proßy sej psches Khrysta:
„O krasna lilija!"

Teutscher w Porschizach.

Wschelake s bliska a s daloka.

Wokrjesny swjask swobodnych wohnowych woborow měješe swoju lětuschu shromadźisnu 20. a 21. teho měsaza w Rakezach.

Wustajeńza w Draždźanach běsche prěnju njedźelu wot 10000 ludźi wopytana. Wossebje nasch serbski wotdźěl wjele pschipósnacza namaka. Duž njekomdź nichtó, komuž je někak móžno, tam dojěcź.

Wuradźenje běrgarskeho sakonja w khěžorstwowym sejmje khětsje pokročuje a budźe borsy druhe czitanje skónczene. Tale khwatanza móže człowjeka stysknjweho czinicź pschi tak ważnej wězy a czeho dla tež tajka khwatanza? Wschako ma sakoń hakle 1900 do płaćiwosćze stupicź.

Na horje Kyffhäuser je so w pschitomnosći nascheho khěžora a wjerchow nascheho wótzneho kraja pomnik khěžora Wylema I. poswjecził, kotryž su jemu wojerske towarstwa postajiłe. Tam steji nětko snamjo teho, so je so son w rjanych basniczkach nam spěwany dopjelnił, so su so ludy nascheho wótzneho kraja pod khěžorom Wylemom sjednoćiłe k jenemu khěžorstwu, so je němske khěžorstwo k nowemu žiwjenju wotzućiło. Na rjanym swjedźenju so něhdźe 18000 starych wojakow wobdźěli.

Jendźelska łódź „Drummond Castle" w bliskosći kupy Molme w nozy wot 16. do 17. teho měsaza na kónczk skały sjedźe a so sa tsi mjeńschiny podnuri. Wot 250 na łódźi pschebywazych wossobow so, kaž je hacź dotal snate, jenož tsi wukhowachu. To nam sjewi, so je pschi wschěm wuhotowanju a wudospołnjenju łódźow stajnje wulki strach na morju.

W Japanskej je so wulke semjerženje s powodźenjom mělo a bu połnózny dźěl kupy Nipon sapuscźeny. Wjazy městow je sahubjenych a 10000 ludźi je morjenych.

W Egiptowskej bohužel sasso kholera sakhadźa. Bóh swarnuj nasche kraje psched tutym słym hoscźom a chzemy su ponižowacź w ponižnej modlitwje psched naschim Bohom, so bychu tele czorne hrožaze mróczałki nimo nascheho luda czahnyłe.

Schpruch wysche khěžnych durjow.

Czěßla Wallmann běsche twar swojeho doma sbožownje dokonjał, jenož jene hischcźe pobrachowasche: schpruch wysche khěžnych durjow. Jako jemu jedyn pschecźel snapschecźiwi, so to wjazy waschnje njeje a so trjeba njeje, swoju pobožnosćź sjawnje pokasacź. Wallmann wotmolwi: Czeho dla njedyrbi mój dom pschipowjedacź, kajka myßl dyrbi s Božej pomozu w nim knjezicź? Ssnano móže tola sa teho abo druheho žohnowanje bycź, hdyž jeho wóczko w dźěle a njeměrje teho dnja na jene Boże słowo panje. Mi je so tež tak sescho. Jako so ja w zusbje jako młody człowjek wo Boha a jeho słowo njestarach, wjele bóle běch lohkeje myßle žiwy, kaž tež moji towarschojo, pschendźech ras dróhi jeneho města, so bych sebi wscho nadrobnje wobhladał, dha wosta moje wóczko na małej khěžzy stejo. Wysche jejnych durjow stejesche słowo: „My tudy žane wobstajne město nimamy, ale to pschichodne pytamy." Pschecźelo, tuto słowo trjechi moju wutrobu a mi hłubinu pokasasche, psched kotrejž stejach. Tak bě mi tuto słowo s Božeje hnady pschiczina, so so druhi człowjek sczinich. Nětko drje srosymisch, kak ważne a swjate je mi runje tuto stare waschnje. — Po někotrych dnjach běsche se słotymi pißmikami wysche durjow Wallmannoweje khěže napißane: „Jesuß Khrystuß je wczera a dźensa a tón samy, kiž wón je, budźe tež do wěčnosćze."

Něschto k rospominnaju.

Bohabojasnosćź njeje sama swjedźeńska drasta, ale drasta, w kotrejž masch wschědnje khodźicź.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož polo knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin"** na wsach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe czisła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; swoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 27.
5. julija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 ny.

5. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Dobre dny.

1 Pětr. 3, 8—15.

„Dobre dny" — schtó ßebi po nich żadał njeby! Jeno so bychu też pschischłe! Ale człowjek cząka a cząka a dobre dny njepschińdu; woni sa sbożom honja a sboże ma jich k lěpschemu; kětsje każ rěka żiwjenje nimo běži a někotryżkuliż wumrje, bjes teho so by „dobre dny" wohladał. Njedyrbjała teho wina bycź, so ßebi jich wjele njerosjaßni, schto dobre dny po prawom ßu a so prawe pucze k prawemu sbożu żiwjenja njekhodźa? Ssamo biblija w mało wězach tajkich kedźbliwych poßłucharjow namaka, hacź hdyż chze pucź k dobrym dnjam pokasacź po epistoli 1 Pětr. 3, 8—15.

1. Schto ßu dobre dny? Ssnano te, kotrež ma wulka hromada luda sa tajke? So je człowjek kóždźiczki dźeń w rjanym wjeßelu żiwy? So ma prawje wjele pjenjes a so je strowy, so by wjeßele tuteho ßwěta w połnej měrje wużicź mohł? Dny ßwětneho wjeßela ßu wam woprawdźe „dobre dny"? Prajiło ßo je: na ßwěcze człowjek wschitko sujeße, jeno niz wjele dobrych dnjow a ßwjate pißmo nam powjeda wo tym ßynu, kotryż ßwojeho nana wopuschczi, so by ßebi rjane dny sczinił. Ale każ je snate, buchu to jara hubjene dny. Psches srudne nashonjenje ßo człowjek powuczi a pósnaje, so niz w měczu, niz w wużiwanju, ale w njemolnym měrje wutroby sboże żiwjenja wobsteji. — Abo wobsteji wone ßnano w ßwobodnosczi wote wscheho czérpjenja a bolosczow, kotrež sażo abo posdźischo kóžde człowske żiwjenje bohacze napjelnjuja? Schtó njedyrbjał potom hižo wote wscheho spoczatka wot dobrych dnjow wothladacź? Pschetoż każ dołho mamy tole braschne czěło, każ dołho nam a tym naschim ßmjercź hrosy, dyrbimy na czérpjenja pschihotowani bycź a sboże żiwjenja w něczim druhim pytacź, dyżli w sěmskich kubłach. Ale każ mało ßměmy dny ßwětneho wjeßela sa dobre dny měcź, tak też niz czaßy sěmskeho czérpjenja sa słe czaßy. Wone wschak móża czężke a bolostne bycź, wone ßo nam sdadźa hórke lěkarstwo bycź, ale runje każ lěkarstwo móże nam dobre a spomożne bycź. Kotre dny je drje tamny ßyn, jako běsche saßo pucź k měrej nanowskeho doma namakał, najbóle żohnowany mjenował? Wěscze niz czaß błasnoscze a lohkomyßlnoscze, hdyż ßwoje kubło pschecźinjesche, ale czaß parowanja a nusy, hdyż ßwoje kubło pschecźinjesche, ale czaß parowanja a nusy, hdyż ßo jemu domoj sechzysche. A tak budźe też po dokonjanym żiwjenju někotry ßam pschi ßebi te dny sa żohnowane měcź, na kotrychż w ßwětnych żadoscżach ßo shubjaza duscha w czěßnoscżach a horju saßo ßwojeho Boha a stworiczela pytacź a lubowacź nawukny. A s tym je hižo wuprajene, so ßu sa kscheszijana pschi wschěch wobczężnoscżach tuteho ßwěta, kotrež ma wot ßwojich ßobuczłowjekow nashonicź, dobre dny. Wone ßu dny, kotrež móża ßo s dobrym ßwědomnjom wużicź a bracź sa dar wschehodobroczíweho Boha, wone ßu dny, na kotrychż ßo człowjek bliskoscze a towarstwa Bożeho troschtuje w tym wěstym dowěrjenju,

so Bóh tón Knjes w njebjeßach ßwoje dźěćźi na semi wobarnuje a wscho derje cźini. Sbožowny je tón, kotryž ßo někoho njeboji, hacž Boha ßameho, kaž je to Bismark něhdy podomnje wuprajił: „Derje temu cźłowjekej, kotryž ßo teho Knjesa boji; derje tebi ty masch ßo derje", praji psalmista.

2. So bychmy k tajkemu dobremu žiwjenju, k tajkemu měrnemu a cźichemu žiwjenju w bojoscźi teho Knjesa dóschli, nam japoschtoł wschelaku radu dawa. „Najpoßledy pak budźa wschitźy jenajkeje myßle bjes ßobu, scźerpliwi, jako bratsja, lubosni, s wutrobu ßmilni a pschecźelni". Kajke sbože do domu jednota a měr pschinjeßetej! Njeliczomne ßu cźiche sradowanja lubosneho žiwjenja w domje. Na wopak — kajka srudoba, hdyž je w domje pschekora, hdyž njejstej muž a žona pschesjene. Scźerpliwy! Dźělena srudoba je połojza srudoby, dźělene wjeßele je dwojake wjeßele. Dobrych pschecźelow a ßwěrnych ßußodow my trjebamy. Ssmilny! Dacź je sbóżnischo dyžli bracź. Pschecźelniwoscź je ßłónczko žiwjenja. — Schtóž chze dobre dny měcź, pschijimaj druhu radu a cźiń po njej. Njesapłaczcźe słóscź se słóscźu! Njeßmy my ßami wina, hdyž ßebi damy žiwjenje hórke cźinicź? Hidźenje, kotrež nashonimy, njeje najhórsche, ale hdyž my tež hidźimy: to sće, kotrež pschecźerpimy, njeje njesboże, ale hdyž ßo ßami rossłobimi a hněwej njewobaramy. Njehněwaj ßo a budź směrny, cźicheje myßle — a ty bjes hněwnymi ludźimi wjeßeły wostanjesch. — Skónczńje — schtóž chze žiwy bycź a dobre dny měcź, tón pojimaj ßwój jasyk, so by słeho njerěczał a ßwoju hubu, so by njeludała. S rěczu hněwa, sawiscźe, hordoscźe ßebi jich wjele dobre dny skasy. Teho dla mjelczcźe. Schtóž je mjelczał ßo teho ženje kał njeje. Hdyž pak powjedasch, powjedaj dobre s Bohom a wo Bohu, kaž to druha kasnja poruczi. Powjedaj dobre s ludźimi a dobre wo ludźoch, kaž to woßma kasnja każe. Potom je dobrych dnjow doscź. Budź po tym žiwy a ty smějesch ßwoju radoscź. — Žane skorženje njesda ßwoje prawo w naschim cźaßu tak měcź, kaž to skorženje na hubjene cźaßy. Schto ßu cźaßy? Hdyž ßu ludźo hubjeni, ßu to tež cźaßy? Njech ßu ludźo lěpschi — potom budźe tež lěpje. My ßmy tón cźaß. Kajzy my ßmy, tajke je žiwjenje.

Duž je najlěpscha khorhoj nascheho žiwjenja stajnje a pschezo:

„Wschitko s Bohom, potom mamy stajnje dobre dny." Hamjeń.

Wocźehnjenje naschich młodych k kschescźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

V. Schto ma nabożina pschi tym do ważnoscźe?

W tym nabożinskim roswucźenju chzu jenož mało naspomnicź. Schtóž je dotalne wukładowanje s kedźbliwoscźu cźital, wě, so ßym hižo dawno wo tym rěczał.

So dyrbi ßo Jesuß Khrystuß, w kotrymž je ßo nam Wótz sjewił, naß lubował a ßwoje dźěćźi scźinił, pschi tym na prěnje město stajicź, — w tym ßu sprawni kschescźijenjo psches jene. Woßoba Jesuß Khrystuß dyrbi wschitko wobknježicź: k njemu ßo modlicź, jeho w lubowazej wěrje wopschijecź, jemu ßłužicź a jeho poßłuchacź, jemu wutrobu dacź, to je kschescźijanske žiwjenje. Do njeho ßo pschekraßnicź, je wottyknjeny kónz kschescźijana. Srudnje je, hdyž młodoscźi kschescźijanstwo psched wocźomaj steji jako dołhi rynk ßamych wucźbow a žadanjow. To jenož k bojasliwoscźi a njejaßnoscźi wjedźe. Jednota dyrbi w tym bycź.

Po tajkim na sałožku woßoby Jesußowej dyrbi ßo wschitko jenotliwe do prawego ßwětła stajicź. Ale tež to s wobhladniwoscźu! Ważne dyrbi ßo dźělicź wot njewažnego. Reformirtski n. psch. dyrbi ßwojich młodych kschescźijanow ßwój nahlad wo ßwjatym wotkasanju, — Lutherski dyrbi ßwój nahlad wo kschcźenizy dźěćźi wucźicź. Ale pschi wschěmi rosdźěleńskimi wucźbami dyrbi ßo tola s dobom pschistajicź, so ßu stajnje pobożni a rosßwětleni kschescźijenjo byli, kotsiž ßu wo tym hinasche nahlady měli. To by straschnje było, hdy bychmy tymle wucźbam, wo kotrychž ßu bjes najlěpschimi kschescźijanami jara wschelake nahlady, tu ßamu ważnoscź pschizpili, kaž wěrje do Khrystußa, teho Ssyna Božeho a sbóżnika teho ßwěta. Ssnano hižo w ßußodnej khěžzy muž bydli, kotrehož kschescźijanstwo ßo twojemu ßynej bóle spodoba, dyžli twoje, kotryž pak wo ßwjatej Božej wjecźeri hinak myßli hacž ty. Hdy by ty nětko twojemu ßynej prajicź chzył: „To žadyn prawy kschescźijan njeje", by ty jeho do snutskowneho běděenja wabił, kotrehož kónz by był, so twój ßyn pak na twojim kschescźijanstwje sadwěluje, abo, so wón na tón pucź pschiňdźe, wysche kotrehož pißane steji: „Schto je prawda?" Ja ßym w tym doscź srudneho nashonił.

Cźiscźe wopak pak je, hdyž ty kschescźijanstwo s někajkim politiskim stejnischcźu směschesch. Ssławny prědar Eugen Bersier w Parisu wupraji: „Jesuß ma jenož s tym cźinicź, kak ma cźłowjek ßo k Bohu a kak ma cźłowjek ßo k cźłowjekej. Wo politiske wězy ßo ani njepostara. Ženje ßo njepoda na polo jeńskich a sachodnych wězow abo wědomostnych wěrnoscźow, kotrež je Bóh ßwobodnemu pschepytanju cźłowjekow pschewostajił. A runje dokelž evangelij žaneho towarstwa s tymi mozami tehole rjada wobsamknył njeje, — runje dokelž s politiku, s wědomostnymi nahladami a wucźbami niczo cźinicź nima, — runje s tym wopokaže, so ßo na cźłowjeka ßameho wobrocźi; runje teho dla samóže ßo wschitkim narodam pschiprawicź a teho dla evangelij tež ßam njepscheměnjeny a wěsty wostanje a we wschitkich cźaßach ßwoju móz wopokaže."

To ßu kraßne ßłowa. Ja ßym to podomnje husto wuprajił. Ale derje wěm, s wotkal wětr w naschim cźaßu duje a ja ßłyschu, so mi wjele kschescźijanow pschiwoła: „A so by to tola radscho njewuprajił." — Ale schtož cźłowjek dyrbi, to wón dyrbi. Ja dyrbju to wuprajicź, so je wschitko wobmjesowanje evangelija nadpad na kschescźijansku ßwobodnoscź, a so je wschitko nabożinske roswucźenje khorowate, hdyž ßo powschitkowneho wotmyßła kschescźijanstwa dótka.

Woßebje ważne je dale, so my młodych k prawemu póznacźu hrěcha a k prawemu stejnischcźu pschecźiwo hrěchej dowjedźemy. Tež tule dyrbju khutnych kschescźijanow napominacź, so tu wěz jenostronszy njewobhladaja a ju njepschesnaja. So dyrbimy młodym hrěch jako skaženje, jako najwyschsche, haj skónczńje jako to jenicźke skaženje — so dyrbimy jim hrěch jako woprawdźite schklovinstwo pokasacź, — so dyrbimy dale, so bychmy to prawje samóhli, ßami jako tajzy ßo pokasacź, kotsiž ßo hrěcha hladaja — to je to, w cźimž ßmy wěscźe wschitźy psches jene. Mój, psches bolostne nashonjenja wobtwjerdźeny nahlad je, so ßo runje bjes kschescźijanami wjele w tym smyli, so ßo wucźba wo powschitkownym hrěschnym skaženju na tak pschehnate waschnje wopißuje, so ßo młodźi wottrascheni a njewěrjazy wotwobrocźa. W tym dyrbjeli wobhladniwi bycź a pschi wopißanju cźělneho a ßebicźneho waschnja cźłowskeje natury tola njesabycź, so podomnoscź Boźa w cźłowjeku tola cźiscźe wuhaßnjena njeje, so je nětko tež hischcźe žadanje po Bosy a bójskim žiwjenju sawostało.

So je wutroba hłuboko skažena, a so ßebicźnoscź w duschi knježi, ßo na žane waschnje samjelczecź njeßmje; tež niz, so ßu najlěpschi a najpobożnischi pschi wschěm žedźiwym sdychowanju po Bosy tola cźiscźe njekhmani, woprawdźe a zyle k ßwětłu ßo pschecźischcźecź. So bych s pschikładom pokasał, schto chzu prajicź; tak dyrbisch, hdyž pschi naschej młodoscźi sawiscź namakasch, jej prajicź, kajka hrosna, jědojta rostlina to je a kak je tale rostlina s jědojteje semje wurostła. Ja widźu jeneho hólza płakajo stejo, dokelž sawiscź pschecźiwo jeho ßobuschulerjej, kotryž je jeho w wuknjenju pschescźěhnył a kotrehož je tola něhdy jara lubował, w ßebi sacźuje. Ja widźu, kak wón rycźerszy pschecźiwo njej wojuje a tola bórsy pschi někajkej składnoscźi ßo jědojta rostlina s nowa pokaže. Nětko móžesch lohko pokasacź, kak sła je wutroba, haj so ßmy my shubjeni, hdyž Bóh dźiw hnady nad nami njecźini, a so žana modlitwa nusnischa njeje hacž ta: „Stwoř we mni, Božo, cźistu wutrobu a daj mi noweho wěsteho ducha!" Schkódne pak

je wo schklovinstwje hrěcha w nastróžazych ßłowach rěczecź, prjedy hacź je ßo tole schklovinstwo w młodej wutrobje pokasało.

(Pokracźowanje.)

Pucźowarśzy towarschojo.

(Pokracźowanje.)

Wótre sawołanje Owinowowe wutorhny jeho se spanja. Na ßynowej łubi běsche hischcźe nimale cźma; tola wonka sapocźa hižo ßwiiacź. Deschcźik běsche pschestał, na njebju skhadźachu rańsche sera. Wo wßy běsche hischcźe cźicho, jenož zuni wětsik roßu se schtomow dujesche.

Owinowowe sawołanje a jeho pucźowanskeho towarscha stysknjwe sdychowanje wubudźischtaj pßa, kotryž sapocźa na měscźe srudnje winczecź. Hospodar, hischcźe bjes schkórnjow, pschiběža se jstwy. Delkach na dworje spody ßynoweje łubje ležesche pódla powaleneho rěbla Schcźěpan, pohłuscheny, a njedaloko wot njeho krwawy nóž. Hospodar se strachom na ßwojeho ßwaka pohlada. K njemu dóndźeschtaj jeho mandźelska a druhi pohoncź, kotryž běsche w nozy s pschekupzom pschijěł.

„Kajki njeskutk je wobeschoł — tónle słóstnik, tónle mordar dusche!“ pódla Schcźěpana stejo.

Korczmar saßo rěbl staji a salěsy horje, so by pohladał, koho je skónzował. Wón ßo hižo do cźaßa stróži, schto budźe na ßynowej łubi wohladacź. Tola lědma běsche na druhu podnožku stupił, dha dyrbjesche saßo dele salěscź, dokelž jemu napschecźiwo Owinow po rěble dele lěsesche. Sswoju ruku běsche prědku do ßuknje tyknył, a se schěrokeje dźěry w rukawje běsche ßo hischcźe wjazy nahromadźiło. Młody cźłowjek běsche woblědnył, a kóždy widźesche, so je ßłaby. Mjelczo pschihladowarjo wróczo stupichu; wón ßyže ßo na delnju podnožku, snapschecźa słóstnika. Pomałku wotewri tón ßwojej wocźi, pohlada spłóschiwje na Owinowa a jej saßo sacźini. Owinowowej wocźi poczeschtej ßylsowacź. „Tón wbohi! tónle wbohi!“ wospjetowasche wón.

Mjes tym běhasche korczmarka bjese wscheje rady tam a ßem, pak k ßwojemu wołazemu dźěscźu, so by je w kolebzy cźumpała, pak saßo k Schcźěpanej. Skónczuje wsa wona dźěczo na ruku, so by pschi bratru wostała. Schcźěpan wotewri wocźi a poßyny ßo. Jeho pohladanje běsche cźmowe; jeho hłowa wot cźěźkeho pada pohłuschena, běsche ßo trochu na bok pokhiliła. S rany sady na schiji cźeczesche krej.

„Cźeho dla mje njeswjasacźe?“ woprascha ßo s dybawym, schkropawym hłoßom, kotryž klinczesche, kaž njeby s huby pschischoł, ale něhdźe s hłubiny.

„Swjasajcźe, haj, swjasajcźe jeho!“ wołasche nětto tež Nikita Ssawicź se ßynoweje łubje. „Ale tež nosy jemu swjasajcźe, temule rubježnikej, temule saklatemu mordarjej!“

„Twoju duschu ßy skasał, bratsje Schcźěpano!“ dźesche korczmar a dźěsche psches dwór, so by po postronk do telegi schoł.

Korczmarka sapocźa skiwlicź a płakacź a njekedźbowasche wjazy na to, so tež dźěczo płaka. „Nimasch dha žaneho Boha wjazy w twojej duschi, rubježniko, kajkiž ty ßy? Schto ßy tu sawinował?“

Słóstnik posběhny ßwoju prawizu, pytny krej na njej, a po wschěm cźěle tschepotajo pytasche ju wottschascź.

„Schto dha tu tak wołasch?“ dźesche Owinow k korczmarzy s něžnym a ßłabym hłoßom, dokelž běsche tak wjele krwě shubił, so běsche wschón woßłabnył. „Hladaj radscho, so njebychu ßußodźa ßłyscheli. Pomhaj mi radscho, so bych ßebi kožuch wußlekł a ranu sawjasał — hladaj, tak wulka je!“

Korczmarka pocźa nětko, wscha njeměrna, tam a ßem běhacź. Wona najprjedy dźěczo do kolebki połoži a pomhasche potom Owinowej ßuknju wußlez, se strachom krej na mokrym rukawje wuczuwschi a pschi tym na ßwojeho bratra hladajo, kotryž niczo njewidźesche, niczo njeßłyschesche a ßo pschezo hischcźe ani njehibasche, mjes tym so jeho ßwak s postronkom pódla njeho stejesche.

„Duž ßy jeho tola swjasał!“ wołasche Nikita Ssawicź se ßynoweje łubje. „A waß, luby pschecźelo, je widomnje psches dźiw wumohł. Haj, prajcźe mi jenož, ja waß proschu, kak je ßo wscho to stało? Budźe wascha ruka tež saßo derje sažicź?“

„Sso wě, to wschak tak slě njeje“, Owinow.

„Haj, schto jeho njeswjasasch?“ wołasche Nikita Ssawicź na korczmarja.

Tón pokhili hłowu a pocźa pomału postronk roswjasacź.

„Ně“, dźesche Owinow, kotryž ßwoju ranu sawjasowasche; „ně, sawjasaj jemu radscho sadnu schiju. Hlej jenož, kak je ßebi wbohi ruzy rosrasył; to jeho bóle boli, hacź moja rana.“

Korczmarka pschiskocźi nětkole bratrej. Tola njesdasche ßo, kaž by ßo jemu rosom někak wrócził, tež niz, hdyž jemu ßotra ranu myjesche a potom sawjasa, schtož s zyła po sdaczu s bojoscźu a jara njerad cźinjesche.

„Kak dha je waß miłoscźiwy Bóh wumohł?“ prascheschе ßo Nikita Ssawicź saßo, „na wutrobno je ßo rubježnik měrił a je mißnył.“

„Najskerje“, wotmolwi Owinow, kotryž pschezo na sawobalenje hladasche.

„Kak pak je tón dele padnył?“

„To ja njewěm“, wotmolwi Owinow, trochu pomałku.

„Po tajkim, hdyž je s nožom sa wami kaknył“, powjedasche Opjenkow, „dha drje scźe jeho spizy s nohu kopnył, a wón, tónle mordar dusche, stejesche pschi krómje. Haj wschak, haj, takle budźe a niz hinak. To mam sa sboże, sa woprawdźite sboże . . . .“

Słóstnikowe mjeswoczo sdasche ßo nětko, hdyž běsche sawjasane, hischcźe straschnische bycź, a pschezo hischcźe stejachu cźi jeho tu bje wscheje rady a njewjedźachu, k cźemu bychu ßo rosßudźili. Nikita Ssawicź, kotryž chzysche hižo dele salěscź, tole pytny a dźesche: „Nimacźe tu w waschich stronach žaneho ßuda? Ruzy na khribjet swjasajcźe, tak wjele ja praju, na khribjet, hewak ja dele njesalěsu!“

„Njedótkń ßo jeho“, dźesche Owinow k korczmarjej, „wón njeje wjedźał, schto je cźinił, — wón je njewinowaty.“

„Ale ja waß proschu! To njeby sprawny cźłowjek ani wodnjo ßwojeho žiwjenja wěsty był! Swjasaj jeho, korczmarjo, hewak tež tebje wobskorżu, hdyž ßo ßud sendźe.“

„Tudy ßuda njetrjebamy“, dźesche Owinow, słóstnikej do mjeswocza pohladujo; „wón njeběsche pschi rosomje, hdyž je tónle njeskutk cźinił. Niz jenož, so jemu ani kschiwdźiczki cźinił njejßym — nimam ani tak wjele pjenjes, so by prózy hódno było, skónzowacź; ale ßnano je pola waß pjenjes?“ woprascha ßo a ßo ßam pschi tejle myßliczzy stróži.

„Haj, haj, haj!“ wołasche Nikita Ssawicź nětkole hischcźe wótsischo, dyžli prjedy. „Mje chzysche wón moricź! Niz — niz teho dla, so mohł pjenjesy pschi ßebi měcź; pjenjes s zyła žanych nimam . . . . to wschak je rubježniska jama, do kotrejž ßmój pschischłoj! Pomhajcźe! Mordarstwo! Pomoz!“ wołasche a salěsy s rěbla saßo dele na ßyno.

(Pokracźowanje.)

Ja ßebi hischcźe ženje njejßym pomyßlił, so bych wumóženy był.

Młody cźłowjek, s mjenom Jan Hejna, mějesche husto bjesbóžne a hanjaze rěcźe. Jedyn dźeń ßo jeho wjeßny farar woprascha, hacź wón sa wumóženski skutk Khrystußowy dźakowny njeje. To wotmolwjenje běsche: „Ja bych njewjedźał, cźeho dla bych to dyrbjał. Ja ßebi ženje žadał njejßym, so bych wumóženy był.“ — Směrom duchowny praji: „Dajcźe ßebi krótki podawk wupowjedacź. Młody snaty bě w bitwje pola Gettysburga (w amerikanskej wójnje) sranjeny a wosta někotre hodźiny bjes myßlow na jenym blaku ležo. Skónczuje saßłyscha, so někotre cźłowske hłoßy w jeho bliskoscźi powjedachu. Wón njesamó porsta hibnycź, ale wón cźujesche, kak ßo mjehka ruka na jeho wutrobu połoži a wón pósna, so diakonißa wojerskeho lěkarja proschesche, so by hischcźe junkróczź spytał jeho žiwjenje sdźeržecź. Wona praji: „Wón je tajki ßylny a rjenje srosczeny a ma wěscźe wjele žiwjeńskeje mozy. A ßnano ma wón žonu, macź abo ßotru, kotraž w tej hodźinje sa njeho proßy.“ — „To niczo njepomha, s tym cźaß pschecźinicź“, lěkar s krótka wotmolwi: „Hdyž pak chzecźe wy pola njeho wostacź, to móžecźe. Wy pak s tym do stracha pschińdźecźe, so dyrbicźe zyłu nóz na bitwischcźu ßama wostacź.“ — „Wscho jene“, wotmolwi njebojasna diakonißa, „ja chzu wschitko cźinicź, so bych tele žiwjenje wukhowała.“

Sa khwilu ranjeny cźujesche, kak jemu huba s mozu wožiwi a ßo jemu ßylny wožiwjazy ßrědk nuts da. Bórsy po tym saßo tak daloko k ßebi pschińdźe, so móžachu jeho do lazareta dowjescź, hdźež bu saßo cźiscźe strowy. Rossßudźene sastupjenje diakonißy běsche jeho žiwjenje wukhowało.

„Hdy bych wam ja nětko prajił“, duchowny dale powjedasche, khutnje na młodeho muža hladajo, „so ſo tón wojak teje žónſkeje hańbowasche, kiž běſche tak wjele wažiła, so by jemu žiwjenje ſdźeržała; hdy bych wam prajicź chzył, so ſo wón potom po ſwěcźe khwalesche, so ju wón proſył njeje, so dyrbi jeho wukhowacź, so ju ſ zyła njesnaje, so ſ zyła prějesche, so ma ſo jej ſa něschto dźakowacź a hdy by jejne mjeno jeno hanjo a wuſměschujo wuprajił, schto dyrbjał ſebi wy wo nim myſlicź?“

„Ja bych prajił, so je wón njekhmany, njedźakowny njedocźink, kiž ſebi ſ zyła njesaſłuži, so bu wumoženy“, młody muž hněwnje sawoła.

„Derje“, praji duchowny, „a tola běſche ta diakoniſa wot wyschnoſcźe płacźena a duž też běſche jejny wopor jenož ſ dźěla woprawdźity wopor; Jesuſ Khryſtuſ pak, Knjes teje kraſnoſcźe, cźerpjesche a wumrje na kſchižu, so by waſ wot hrěchow wumohł a nětko wam poſkicźuje, so chze waſ herbu wěcźneho žiwjenja ſcźinicź. A tola ſcźe wy wo nim a tych, kiž jeho lubuja, ſtajnje ſ hanjazymi ſłowami rěcźał.“

Młody muž běſche wschón hnuty a wot teho cźaſa teho Knjeſa žiwjenja pytasche, kotrehož też k ſwojemu wumóženju ſkónczuje namaka.

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

W Hnaschezach je ſo ſańdźenu njedźelu khoroj wojeŕſkeho towaŕſtwa w pſchitomnoſcźi mnohich towaŕſtwow ſ wokolnoſcźe ſwjedźeńſzy poſwjecźiła. Sswjedźeńſku rěcź měješche knjes faraŕ Handrik-Huſcźanſki.

Pruſki wojeŕſki wyſchk je pſched krótkim krajinu bjes Budyſchinom a Lubijom dla naprawow ſa lětuſchi manever dokładnje wobhladał. Kaž běſche ſ jeho 1ta ſłyſchecź, směje ſo najſkerje jedyn dźeń wulki manever wokoło Krakecźanſkich hórkow — to je na ſtarym bitwiſchcźu ſ lěta 1813, hdźež měješche ſo „bitwa pola Budyſchina.“

Kral Albert, kotryž běſche khory, je Bohu budź dźak, ſaſo tak daloko woczerſtwił, ſo móžeſche pſchi wotewrjenju Draždźanſkeje wuſtajeńzy pódla bycź. Bóh daj, ſo by bórſy ſaſo ſwoje mozy zyle nabył!

Khěžor Wylem w tych dnjach do połnóżneho morja ſwoje lětne pucźowanje naſtupi.

Na kupje Kreta je njeměr. Kſcheſcźijanſzy wobydlerjo, kotſiž wjetſchi dźěł na kupje wucźinja, ſu ſo pſchecźiwo Turkam ſběhnyli.

Na kupje Kuba, kotraž je ſchpaniſka kolonija, pſchińdu Schpaniſzy pſchezo do wjetſchich cźěſnoſcźow a ſo praſcha, hacź budźa ſběźkarjow podtłóczicź móz, woſebje dokelž ſjednoczene Amerikanſke ſtaty pſchezo ſjawniſcho na ſtronu ſběźkarjow ſtupja a jim pomhaja.

Stara a nowa wěra.

K duchownemu Ludwikej Harmſzej w Hermansburgu něhdy muž pſchińdźe ſo praſchejo: „Knjes duchowny, ja nětko telko wo nowej a wo ſtarej wěrje powjedacź ſłyſchu, — ſchto ma to na ſebi? Hdźe je rosdźěł? Njewěrimy my kſcheſcźijenjo wſchitzy to ſame?“

Duchowny wotmolwi: „Dajcźe ſebi pſchikład wupowjedacź, wón wam to rosjaſni! Ja ſo něhdy ſ jenym po żeleſnizy wjeſech, kotryž běſche jara powjedaty a bórſy wſchitko ſhonich. Wón běſche nowu družinu ſapałkow (ſchtrychowancźkow) wunamakał a běſche ſo ſ tym po něcźim wobohacźił. Wón powjedasche: „W prěnim lěcźe móžach ſebi lědy poł ſta toleŕ nalutowacź, ale mi to tola wjeſele cźinjesche; ty tola do prědka pſchińdźeſch, ſebi myſlach. W druhim lěcźe běſche hižo něschto ſtow toleŕ, nětko běſche to hižo mały kapital, kotryž móžach na bok połožicź. To kraſnje dźe, ſebi myſlach, druſy bankerot cźinja, ty do prědka lěſeſch, po tajkim njeſzy na hłowu padnjeny! — A tak dźěſche lěto wot lěta. Nětko rjane ſamoženje wobſedźu — a to mam ſo ſam ſebi dźakowacź, ja ſym ſebi wſchitko ſwěru a ſ prawdu ſaſłużił!“ Tak praji tón muž a — Harms pſchiſtaji — „to je po tajkim ta nowa wěra.“

Nětko hiſchcźe ſłowcźko wo ſtarej. To běſche bur, temu też dźěſche. S małym ſapocźa a dyrbjesche ſo jara próżowacź, ale ſ Božej pomozu tola dźěſche a na kónzu prěnjeho lěta běſche hižo něschto toleŕ wyſche, kotrež móžeſche khudym dacź. „Kak pſchińdźe, Božo, luby Knjeźe“, tón dźěławy muž ſo praſcheſche, „ja ſebi pſchezo myſlach, ſo njepońdźe a nětko ſy mi hiſchcźe něschto wyſche woſtajił!“ Na druhe lěto běſche ſaſo tak — cźim bóle žohnowanje rosćźeſche, cźim poniżniſchi bu bur, cźim wjazy khudym dawaſche, pſchetož, by wón prajił: „Ja ſebi to dale ſaſłużił njejſym, to je Boža dźiwna dobrota a ſmilnoſcź!“ — „A to“, Harms pſchiſtaji, „to běſche ta ſtara wěra!“

„Nowa ſama do ſo wěri a cźim wjazy wuſpěcha widźi, cźim bóle ſo poſběhuje. Stara wěri do Boha a cźim bóle jeho žohnowanje cźuje, cźim bóle ſo poniżuje a wona wě, ſo chze Boža dobrocźiwoſcź k pokucźe wjeſcź! To je tón rosdźěł.“

Luba wutroba, kotra je twoja wěra?

Je žana njeſmjertna duſcha?

„Ně“, wotmolwi knjes mudracźk, „pſchetož ja ſym ſ lěkarjom, ſym cźłowſke cźěło dokładnje pſchepytał, ale ženje hiſchcźe niczo wot njeſmjertneje duſche njenamakał.“ „Tak?“ na to knjes Roſomnak wotmolwi: „Kozor junkrócź ſyłobika doſaže a ſe ſwojimi paſorami ſa jeho rjapym ſpěwanjom pytasche. Jako niczo njenamaka, ptacźka ſežra w nadźiji, ſo budźe nětko ſam rjenje fiſolicź móz, wón pak ſo wſchón dźiwasche, jako hiſchcźe dale mjawcźeſche kaž prjedy.“

Dwaj druhej ſo wo tej ſamej wězy rosrěcźowaſchtaj. „Ssy ty hižom twoju duſchu cźuł“, tón jedyn ſwojeho dobycźa wěſty ſo praſcheſche. Jako dyrbjesche to tón druhi pſchidacź, ſo tamny dale praſcheſche: „Ssy ju ty junu woptał, ſłyſchał, widźał, cźuł?“ Na to tón druhi wotmolwi: „Ssy ty junkrócź boloſcź ſacźuł?“ Druhi „haj“ wotmolwi, duž ſo wón dale praſcheſche: Ssy ty hižom boloſcź woptał, ſłyſchał, widźał, cźuł? Nó, ſchto da chzeſch wjazy?“

Schto ſ teho nawuknjeſch?

Matthias Klaudius praji: „wěrnoſcź je hobrſki muž, kiž pſchi pucźu leži a ſpi. Cźi, kotſiž nimo dźeja, drje jeho hobrſku poſtawu wohladaja, ale jeho ſameho woni wohladacź njemóža, ale paſ hordoſcźe na nóſ ſwojeho roſoma połoža. Hdyž wón ſchlewjeŕ prjecź woſmje, jeho wobliczo wohladaſch. Hacź do teho cźaſa dyrbi naſch troſcht bycź, ſo je wón ſpody ſchlewjerja a duž dźi ſ pocźeſcźowanjom nimo a njemudruj, luby pſchecźelo! Schtóž chze do Jeſom Khryſta wěricź, tón dyrbi hladacź, kak móže bjes njeho žiwy bycź. Ja a ty to njemóžemoj. My někoho trjebamy, kotryž naſ poſběhuje a dźerži, hdyž dyrbimy wumrjecź — a my nikoho njeſnajemy wot kotrehož bychmy to radſcho měli.

Dwě dźěſcźowej modlitwje.

Hólz, kotrehož hajnik w lěſu pſchekhwata, jako běſche něschto pakoſcźił a kotrehož chzyſche ſ kſchudom pokhoſtacź, wſchón naſtróženy na kolena padźe; wón pak niczo njewjedźeſche hacź ſwoje blidowe pacźerje a ruzy poſběhnywſchi ſpěwaſche wón: „Pſchińdź, Knjeźe Jeſu, a budź ty naſch hóſcź a žohnuj, ſchtož ſy nam wobradźił!“ — Kruty hajnik ſo ſmjechcźicź da a hólzej niczo njecźinjeſche, khiba ſo jeho napomina. —

Hinak modleſche ſo ſchěſcźlětny hólcźez, kiž běſche ſłabe dźěcźo a kotrež běſche kaž pſches dźiw pſchi žiwjenju ſdźeržane. Jako najhorzſche žadanje běſche na druhi dźeń khore dźěcźo w pſchedměſcźe wopytacź. Hacź k wrotam dyrbjesche ſo wjeſcź; hicź zyły pucź njemóžeſche. Duž ſo wón wjecźor modleſche: „Luby Božo, njedaj tola jutſje žanemu wopytej k nam pſchińcź, ſo móžu k temu khoremu dźěſcźu a hladaj też, wo to proſchu, ſo wſchitke drožki najate njejſu, ſo jenu doſtanjemy.“

Prěni hólz ſ hłowy wuknjenu modlitwu ſpěwaſche, kotruž běſche ſnano huſto bjes pomyſlenja na połnu ſchklu hladajo wuſpěwał, kotruž pak bě nětko w nuſy jeho ſtyſkniweje wutroby prawa modlitwa a wuſłyſchenje namaka. Druhi hólz běſche wěſcźe wot ſwojeje pobožneje macźerje wucźeny wſchitke ſwoje pſchecźa a próſtwy Bohu wuprajicź, kaž ſ wutroby pſchindźechu.

Wy macźerje, cźińcźe woboje a ſtarajcźe ſo jeno a to ſo jena modlitwa waſchemu dźěſcźu njebyła próſdne hołe powjedanje, ani žana wobcźežnoſcź ale radoſcź a požadane rosrěcźowanje ſ njebjeſkim Wótzom.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 28
12. julija

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pischedpłatu 40 np.

6. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Sswobodnoscź.

Rom. 6, 15—23.

Rjane khěrlusche ßu ßo wo ßwobodnoscźi spěwałe! A schtó njedyrbjał tole kubło ßobu khwalicź? Schtó njechał sa ßwobodnoscź wojowacź, jeli so by ßo jemu wsała. My snajemy wótczinsku ßwobodnoscź, hdyž je nusne było, wótzny kraj wot spschahwa zuseho knjejstwa wußwobodźicź, a hdyž je pschezo hischcźe nascha pschißłuschnoscź, s woporami sastupicź sa nasch wótzny kraj. My snajemy ßwobodnoscź w myßli cźłowśkeho cźucźa, so ßebi žadamy sakasanje schklovinstwa. Dale masch ßwobodnoscź w towarschnym žiwjenju, kotraž ma tak daloko ßwoje prawo, kaž maja ßo pódla bójske porjady w stacźe a zyrkwi w cźescźi. Ale we wschitkich cźaßach je tež wopacźne žadanje po ßwobodnoscźi było, kotrež je wina wjele njesboža a cźłowśkeho hubjenstwa było, so mamy ßo jeje hladacź a dyrbimy pschecźiwo njej wojowacź po epistoli Rom. 6, 15—23.

1. Wopacźna ßwobodnoscź. Tule wopacźnu ßwobodnoscź maja pohanjo. Woni ßu ßwobodni wot Boha a Božeho sakonja. Kaž my s biblije wěmy, běsche hižo žadanje prenjeju cźłowjekow, so chzyschtej ßo wot Boha wottorhnycź a ßamej po ßwojej woli žiwej bycź. Duž ßo prajicź njemóže, so je to wulka kroczel do prědka, hdyž ßebi w naschim cźaßu ludźo ßwobodnoscź wot nabožiny, dźělenje wot Boha a biblije žadaja. To njeje kroczel do prědka, ale do sady do pohanstwa, haj do cźaßa prěnjeho wotpada wot Boha. Kajki maja to wotpohlad, je jaßne. Hdyž sakoń Boži a ßwědomnje a Boži porjad cźłowjeka wjazy w žiwjenju njewobmjesuja, potom móže kóždy cźinicź a wostajicź, schtož chze. Hdyž je cźłowjek bjes Boha, potom wón nikoho wjazy poßłuchacź njecha a jemu niczo wjazy ßwjate njeje. Scźěhwki teho móžesch hižo widźecź. To žadyn nan a žana macź młodym niczo wjazy prajicź njedyrbitaj, pschetož młodźi chzedźa žiwjenje wužicź. To prědać wjazy njedyrbjał s kautymi ßłowami khostacź. Woni chzedźa ßami ßwoji knjesojo bycź a ßwědomnja woni wjazy nimaja. To ßo jenož prascha, hacź je tón cźłowjek, kotryž je tak daloko pschinjeßł, so je wot kscheścźijanstwa ßwobodny, woprawdźe ßwobodny cźłowjek ßo scźinił. Njebu tamny ßyn, kotryž se starschiskeho doma dźěsche, srudnuschki wotroczk w zusym kraju? Njeje to pohanstwo, hdyž cźłowjek teho jeneho Boha wopuschcźi a do wotroczstwa pschiboha a cźłowjekow sańdźe? Njebywa tón cźłowjek, kotryž je pschestał Boha poßłuchacź, hra ßwojich žadoscźow a lóschtow, wotroczk cźłowjekow a husto schklova hrěcha? Hdźe je ta wukhwalena ßwobodnoscź, hdyž hrěch, kaž cźěmny knjes, milijony po ßebi wlecźe sa schcźerczaty rjecźas? Pohladaj do khostarnjow a wustawow sa duchakhorych a ty pósnajesch, s kajkimi swjaskami ßu wěste załoßne cźěmne hrěchi naschich ßobucźłowjekow swjasałe. Hladaj na njeliczene dźělene mandźelstwa a ty ßo teje mozy nastróžisch, kotruž ma tón jeniczki hrěch njejednoty. K temu hordoscź, žadoscźiwoscź, žadanje po ßwětnych wjeßelach — wone legiony sa ßobu cźahnu, so dyrbjeli

dwělowacź, hacź maja tuczi ludźo ſ zyła hiſchcźe žaneje duſche. O haj, woni maja duſchu, ale wona leži w najczěmniſchim jaſtwje, wobknježena wot žadoſcźe wočźow a czěła a hordoſtneho waſchnja, — pſchetož Bože ßłowo praji: „Schtóž hrěch wobeńdźe, tón je hrěcha wotroczk.“ Wot Boha ßo dźělicź, ſo by człowjek hrěchej ßłužił, — je cziſcźe wopaczna ßwobodnoſcź, japoſchtoł to wotroczſtwo mjenuje a jej prawu ßwobodnoſcź napſchecźiwo ſtaji.

2. Prawa ßwobodnoſcź. Ju maja wuczomnizy Khryſtußowi. Woni ßu ßwobodni wot hrěcha, tak derje wot jeho winy a khoſtanja, kaž wot jeje mozy a knjejſtwa. Khryſtuß je jich wußwobodźił, jako je jich wumóhł. Jeho ßmjercź je najwjetſchi wumožazy ſkutk, jeho kſchiž khorhoj ßwobodnoſcźe. Khryſtuß njeje židow wot knjejſtwa Romſkich wußwobodźił; wón ßebi tež na prěnje wußwobodźenje tehdomniſchich ſchklovow wot jich pohanſkich knjeſow myßlił njeje, abo na někajku ſwonkownu ßwobodnoſcź. Skutk Jeſußowy niczo druhe njeběſche, hacź ſnutskowne wußwobodźenje duſchow, ſ kotrymž běchu měr ßwědomnja, towarſtwo ſ Bohom, knjejſtwo na žadoſczach ſkiczene, njehladane na to, kak ßo wumoženy ſwonkownje mějeſche. Tak móžeſche ßo Pawoł ßwojeje ßwobodnoſcźe khwalicź, runjež běſche jaty. Tak je Luther pſchi wſchitkich wobczežnoſczach žiwjenja ſnutskownu ßwobodnoſcź ſaczuł, kotryž by rad to ßłowo wuprajił: Domini sumus, to móže rěkacź: My ßmy teho Knjeſa, ale runje tak derje: My ßmy knjeſojo nad ßmjercźu a hrěchom. Srudnje je, ſo ma mało ludźi ſrosymjenje ſa tule ßwobodnoſcź a, ſo maja ßwoje wotroczſtwo ſa ßwobodnoſcź, kſcheſczijanſku ßwobodnoſcź ſa wotroczſtwo a ſo rěcźe wo ßłuženju po pißmiku, wo tyranſtwje wěry atd. A woprawdźe — wotroczk je wſchak tón tež, kotryž do Khryſtußa wěri, tola žadyn wotroczk pißmika, ale wotroczk ßwojeho wumožnika a ſbóžnika a to ſ dźaknej wutrobu, kaž to dźěczo w ßwojim katechiſmje wuknje: Khryſtuß je mje ſe ßwojej krwju wukupił, ſo bych ja ßam jeho był, jemu ßłužił a niz dale hrěchej. Po tajkim wot hrěcha ßwobodny bycź a Bohu ßłužicź – to je prawa ßwobodnoſcź, kaž je to hižo Auguſtin wuprajił: Deo servire est vera libertas. Bohu ßłužicź je prawa ßwobodnoſcź.

Woczehnjenje naſchich młodych k kſcheſczijanſkej ßwobodnoſczi.

(Po F.)

V. Schto ma nabožina pſchi tym do ważnoſcźe?

(Pokračowanje.)

To je bjes dwěla, ſo nihdy žadyn człowjek kraßnoſcź ſboža w Khryſtußu polnje a zyle njeſapſchimnje, kotryž prjedy njeje hłubinu hrěſchneho hubjeńſtwa ßam w ßwojej wutrobje ſ wulkej ſrudobu póſnał. Ale tón Knjes tež tudy ſkhodźenk wot ſkhodźenka wodźi. My njeßměmy chzycź tak wjele dokonjecź. S wjele kſcheſczijanſkich ſtarſchich wſchitko ſkaſy. My — kaž wjele wot naß je k ſtrowemu a wjeßełemu kſcheſczijanſtwu dóſchło, dyrbimy ßebi ſtajnje na to myßlicź a ßo na to dopomnicź, kak je ßo to ſtało. Potom ßo wěſcźe wſcheho honjenja a pſchehnacźa woſtajimy a ſczérpliwoſczi rum woſtajimy a temu Knjeſej a jeho duchej to najlěpſche pſchewoſtajimy. Hdyž ty pſchezo czěriſch, runje ßo pſchecźiwjazu myßl ſbudźujeſch, kotrejž ßu rosßudźeni młodźi ſ krutej myßlu ßami hižo doſcź jara pſchikhileni.

To tež płaczi ſa wobroczenje k wěrje. Wo wobroczenych dźěczoch ja ſ zyła niczo ßłyſchecź njecham. Pſched krótkim mi muž powjedaſche, ſo je jeho wóßomlětny ßyn wot pjecź měßazow ßem cziſcźe wobroczeny; ſo wón wjazy ſ druhimi dźěczimi njehraje, ſo wſchitko ſazpiwa, ſchtož je ßwětne, a ßo ſ Bohom běźi ſa duſche póhanow. Mi to ßłowo ſ erta wujědźe: „Bohu budź dźak, ſo to mój ßyn njeje!“ To wſchak běſche kuſk jara krute, ſo ja to prajach. Ja pak dźenßa hiſchcźe tak myßlu a tak budu wo tym pſchezo myßlicź a ßudźicź.

Wěſo hinak ma ßo tale wěz pſchi wotroſczazej młodoſczi. Ale pſchi tym wſchěm ja ženje hiſchcźe póſnał njejßym, ſo je ßo pſches wěczne hanjenje k wobroczenju ſtrowe kſcheſczijanſke žiwjenje wubudźiło; derje pak naſtachu pſches to człowjekojo, kotrymž běſche kſcheſczijanſtwo napſchecźiwne a kotſiž ßo tež potom wot njeho wotwobroczichu, hdyž ſtarſchiſki dom wopuſchecźichu a buchu „ßwobodni“.

Runje to mam ja ſrudna, ſo dźěczi hakle ßwobodni bywaju ſ wonkach ſtarſchiſkeho doma. To je žałoſtnje, hdyž ßebi młodźi praja ſo wſchudźom tam powětr ßwobodnoſcźe duwa, jenož niz tam, hdźež ßu jich wocźehnjerjo. Žałoſtnje je, hdyž młodym wocźehnjeŕ a podcźiſchcźeŕ to ßame płaczitej. My dyrbimy — kaž hižo naſpomnich — naſchim młodym ſtarſchiſki dom paradis ßwobodnoſcźe ſczinicź. Potom ſ wjetſcha tež poſdźiſcho w tym ßamym duchu ſawoſtanu.

Wě ſo ßebi ja njemyßlu, ſo dyrbimy młodych ſe wſchěm khwatkom do wſchitkich wjeßelow žiwjenja nuts wjeſcź. Runje na wopak ßebi to myßlu. Pſched krótkim ja bajku czitach: Lěkaŕ ſetka ßylnu młodu macźeŕ, kotraž hubjene dźěczo na rukomaj njeßeſche. Wón ßo praſcheſche, kak to pſchińdźe. Młoda žona płaczo wotmolwi: „Ja tež njewěm, luby knježe: my tenu dźěſczu tola wſchitko, ſchtož my ßami jěmy, jěſcź dawamy, — kołbaßu, ßolotej, kißały kał, połcź, piwo atd.“ Nětko tón lěkaŕ wjedźeſche, czeho dla běſche to dźěczo tajke hubjene. A my tež wěmy.

To bych ja nětko ſa ſranjenje czitarjow měł, hdy bych jich napominacź chzył, ſo njebychmy tak njeroſomni w czělnym hladanju ßwojich dźěczi byli. Abo molu ßo ja, hdyž ßo boju, ſo ßo w duchownym ſ wotroſczazej młodźinu huſto tak czini? — To dźěczi dźewjecź lět ſtare ßobu do dźiwadła bjeru, hdźež njepóczźiwe wězy ßłyſcha a widźa; to jich ßobu bjeru na hoſczźiny, na kotrychž ßo hodźiny dołho jě a pije. To ßo jim knihi a wobraſy pſchewoſtaja, kotrež ßu ſa nje jěd. — Ja pſched krótkim czitach, kak knjes w Indiſkej ſtare ſapróſchene knihi ſ reala dele wſa. Lědy běſche je wočźinił, duž bu wot małeho hada, kotryž běſche ßo w małych knihach ſaßydlił, kußnjeny. To běſche mała rana a muž jeju kedźbu njemějeſche. A tola běſche mały had jěda doſcź do jeho krwě ßykuył, ſo běſche wón ſa něſchto hodźinow njebohi. Ach w kak wjele knihach, kotrež ßo w lóhkomyßlnoſczi naſchej młodźinje pſchewoſtaja, łaka tón mały had, kotryž wſchak niz czěło ale duſchu ſajědojczi. Kak huſto dokonja jeniczke njepóczźiwe ßłowo, kotrež doroſczeni pſched młodymi rěcźa, tón žałoſtny ſkutk hada, wo kotrymž my powědamy. A dale, ſchtóž wě, ſchto je wſchitko w nowinach, ßamo w dobrych, czitacź, tón ſměje wobmyßlenje, młodym hižo ſahe nowiny do rukow dacź.

Ty namakaſch woßebje we wulkich měſtach doſcź młodych 15—16 lět ſtarych, kotſiž „wſchitko wjedźa“, wo wſchěm rěcźa a wo tyßazorych wězach ßudźa. Ach, czile wobžarowni młodźi ſchědźiwzy, kotrymž ßo žiwym woſtudźi, prjedy hacź běchu žiwjenje prawje ſeſnali, kotſiž ßebi myßla, ſo je ſnamjo praweje ſdźěłanoſcźe, hdyž człowjek wo wſchěm mudruje.

So to prawa ſdźěłanoſcź njeje, je wěſta wěz. Schtóž na wopak ßwojim dźěczom ſe ſkutkom pokaže, ſo móža tež w najjednoriſchich wobſtejnoſczach wjeßełe žiwjenje wjeſcź, tón ßo prawje ſa jich pſchichod poſtara. Derje temu, kotryž ſamóže młodym prawje radoſcź ßo ſe ßameje wutroby žórlicź. Schtóž wjele ſwonkownych wězow a woßebje, ſchtóž pſchezo wjele pjenjes trjeba, ſo móhł wjeßeły bycź, tón woſtanje wotwißny wot ſeńſkich wězow, — po tajkim ſchklova.

Ale ſchklova woſtanje tež tón, kotryž ßo, hdźežkuli khodźi a ſteji, wot lubych kaſnjow a ſakaſnjow wobdaty widźi.

(Pokračowanje.)

Puczowarſzy towarſchojo.

(Pokračowanje.)

Hdyž ßo wo pomoz wołaſche, běſche ſłóſtnik ſtanył, wupſcheſtrě ßwojemu ßwakej wobej ruzy napſchecźiwo a tykny jej do poſtronka. Hacź runje jemu Owinow rěcźeſche, tola Nikita Ssawicź na žadyn pad prjedy dele ſaléſcź njechaſche, doniž njeby Schczěpan ſputany był. Owinowej pak ſańdźe ſczérpliwoſcź, duž dźeſche: Ssedźcźe

moje dla na hembjerkach, kaž dołho ßo wam tam spodoba. Tola ja njeczerpju, so by ßo Schczěpanej něschto stało."

„To je woprawdźe spodźiwne. Po tajkim macźe ßo wy k tymle rubježnikam? Duž budźa tež waß swjasacź dyrbjecź, bratsiko?"

„Ale směrujcźe ßo tola, czesczomny pschecźelo", wotmolwi Owinow s hórkoscźu w wutrobje, „kaž widźicźe, je jena mojeju rukow hižo swjasana; to je pokhostanje sa to, so mam ßo k Schczěpanej. Wy móžecźe teho dla s dobrym měrom a pokojom dele lěscź.

Owinowej ßo skónczinje poradźi, Nikitu Ssawicza směrowacź; wón salěsy wobhladniwje po rěblu dele, wón w wulkim kole nimo slóstnika dźěsche, a nimo druhich do jstwy, pschikasawschi, so ma ßo sapschahnycź. Nutska wsa drjewjanu ławku a sapre ju twjerdźe do durjow. Potom sapocza ßo pched ßwjeczatkami wobkschižowacź.

* * *

Jako Owinow pschekupza namolwjesche, so by dele salěsł, pokasowasche ßo w Schczěpanowym mjeswoczu někajke bojasne sacźucźe. Na stronu hladasche dyß a dyß Owinowej do mjeswocza a by rady pched tym człowjekom cźeknył, kotryž běsche jeho s tak cźucźiwej wutrobu a s tak jednorymi prostymi ßłowami sakitował. Tón pschistupi nětko k njemu a woprascha ßo: „Nó, bratsiko, kak ma ßo s twojej hłowu? Boli tebje hischcźe jara?

Ani na Owinowa njepohladawschi wotmolwi Schczěpan s roshorjenym hłoßom: „Hacź do jastwa hischcźe dońdu!"

„Praj mi, pschecźelo", powjedasche Owinow dale, „cźeho dla ßy ty po prawom na mnje roshněwany?"

„Njepraschejcźe ßo, knjeźe!" wotmolwi slóstnik njesczerpliwje.

„Ně, ja prjedy dale njejědu, doniž njejßmoj ßo sjednałoj!"

„Swjasaj mje, Gawrilo!" wołasche Schczěpan, ßwojemu ßwakej ruzy napschecźiwo wupschestrjejo, „ßud njech ßudźi!"

„Cźeho dla ßud? Je dha twoja duscha tak s hidźenjom pschecźiwo mi napjelnjena, so ßo ty so mnu sjednacź njechasch? Korczmarjo, je Schczěpan s twojeho pschecźelstwa?"

„Sso wě", dźesche korczmař, „moja mandźelska je jeho ßotra."

„Duž ßłysch: jeli ßo něchtó prascha, kak je ßo to wscho stało, praj, so je ßo mi tele njesbože spizy stało. A nětko sapschehń twoje konje; wulki cźaß je, so dale jědu."

Wón poplaza Schczěpana na ramjenjo. Tón sapre ßwojej ruzy na telegu, słoži ßwoju hłowu na nju a hórke ßylsy ronjachu ßo jemu s wocźow psches krwawu ruku.

„Do cźeho ßy ßo tola tykał?" dźesche korczmař, teljesyne koła masajo a Owinowej powjedajo, so je Schczěpan bohaty był, so je wokhudnył a, so je wot teho cźaßa ßem pokhmurjeny a hněwny. Korczmařka, kotraž běsche někotre rasy nimo Schczěpana schła, dźesche kóždy ras: „Schto ßy do człowjeka! Schto nětko masch? Ani podźakował ßo temu knjesej njejßy! Poklaknycź měł ßo pched nim, haj poklaknycź!"

Potom sawoła Owinowa na cźaj: Nikita Ssawicź proßy jeho, so by pschischoł.

„Dha, dha bycź w Božemje, luby pschecźelo", dźesche Owinow wotßal duzy, „a njehidź mje."

Schczěpan ßo posběhny, pohlada bojasliwje na Owinowa a dźesche s wurasom hórkeje boloscźe: „By mje tola radscho skónzował, knjeźe, hacź so mje s twojej miłoscźu krjudujesch! Twoja miłoscź rěźe do wutroby wótrischo, dyźli dwójzy wutocźeny nóź!"

To běsche woprawdźe srudnje hladacź, kak stysknjwje pschi tychle ßłowach ruzy na wutrobno stykny, tak, so ßo jemu khornař kumacźowejе* koschle rostorhny.

„Njecham tebi boloscźow nacźinicź. Ja du", dźesche Owinow — „Božemje!"

„Ně wschak, ně! Bože dla! Sbóźnika dla! njewoteńdź!" wołasche slóstnik. „Ja ßo bjes tebje boju — ja ßo boju!" a s jeho wocźow błyschcźesche ßo ßmjertna stysknoscź.

„Cźeho ßo ty bojisch? Nichtó tebi kschiwdy cźinicź njebudźe."

„Ani ßuda, ani jastwa, ani teho, so budźa mi hłowu wotcźecź — ale mje ßameho! Stysknacź budźe ßo mi, stysknacź po tebi, kaž njeby ty wjazy był — kaž bych tebje — kaž njebył ty wjazy na semi! Njewoteńdź, ßyn ßo ke mni."

Owinow ßyny ßo saßo na delnju rěblowu podnožku, a Schczěpan cźapny ßo pched nim. Wospjet dźesche sdychowajo, do Owinowego sprawneho a něźneho mjeswocza hladajo: „Golubcźik ty mój, golubcźik!"

Młodźenz to dołho njesnjeße; wón dźesche, se ßylsami w wocźomaj ßo poßmèwajo: „Nětk pak mje wostaj, so bych ßwój cźaj pił", a spěschnje woteńdźe.

(Pokracźowanje.)

* Kumacź je cźerwjena tkanina, s kotrejź ßo w Ruskej burske koschle schija.

Kak ßo jedyn sozialdemokrata wobrocźi.

A. B., s kotrymž ja do bližscheho towarstwa stupich a kotryž je mi ßam scźěhowaze se ßwojeho źiwjenja powjedał, běsche ßyn pobożneje macźerje, kotraž běsche jeho hižo sahe k modlenju a k pobożnemu khodźenju napominała. Schěscź lět stary dyrbjesche hižo kemschi khodźicź. Tak dźěsche hacź do cźaßa konfirmazije. Potom pak pschindźe bjes njerodnych towarschow. Khwatajzy dźěsche s nim dele do skaźenja na cźěle a na duschi. Woßebje slě bu s nim, hdyž běsche wojak wußłużił a wón bjes sozialdemokratow pschindźe. Wón bu woprawdźite wotsnamjo shubjeneho ßyna (Luk. 15, 11 ßl.). Njane, ale cźežko saßłużene pjenjesy dyrbjachu won hacź do poßlednjeho pjenjeźka. Wón je se ßwojimi towarschemi, kiž běchu jemu stajnje paradis lubili, pschecźini. Tak wón lěta dołho po žałostnym schěrokim pucźu khodźesche njewjedźo, schto po prawom sozialdemokratija je. Tak płuwasche wón, kaž to jich Bohužel dźenßa hischcźe wjele cźini, na schěrokej, jara straschnej rězy, doniž tón ßwěrny Knjes w hnadźe też do jeho źiwjenja nuts njepschimny. Krótki cźaß ßo woźeniwschi wón ßebi pschi twarjenju kanala nohu słama a mějesche wjele cźerpicź. Lědy móžesche saßo khodźicź, bu saßo na khorołožo położeny. Nětko mějesche khwile, ßebi na ßwoje bjesbóźne źiwjenje, na khutnoscź ßmjercźe a wěcźnoscźe, na praweho a ßwjateho Boha, na ßwoje pschichodne wotmolwjenje na ßudnym dnju atd. myßlicź. To wón też cźinjesche. „Nusa nawucźi proßycź." Wón na druhe myßle pschindźe, ßebi prědarske knihi do rukow wsa, w nich cźitasche a pósna psches tu wulku hnadu Božu, kotraž sa kóždym hrěschnikom khodźi, so je wón skaźeny, shubjeny a satamany hrěschnik a so teho dla na njeho žałostne, wěcźne, ale prawe khostanje helskeje cźwile cźaka. — Wón pak też Bohu budź dźak w ßwojej hrěschnej nusy namaka, so je luby, ßmilny a hnadny sbóźnik hrěschnikow, kotryž je pschischoł pytacź a sbóźne cźinicź, schtož shubjene je (Luk. 19, 10). Wón nawukny k njemu ßo modlicź, do njeho wěricź a namaka po cźimž ßebi tak źedźiwje požada: Wodacźe a wucźiscźenje wote wscheje ßwojeje hrěschneje winy a khostanja w krwi Jesußowej (1 Jan. 1, 7).

Luby pschecźel R., kotryž běsche po prawom prěni nastork k tutemu nowemu a sbóźnemu źiwjenju dał, jeho do kschescźijanskeho młodźenzoweho a mužskeho towarstwa sawjedźe. Wón ßo jako dobry kschescźijan wopokasa. Pched krótkim mi praji: „Wjele mi hischcźe pobrachuje na snutskownym człowjeku, ale ja mam dowěrjenje k mojemu Knjesej a sbóźnikej, kotryž je mje wumohł s hrěschneho ßwěta. Wón mje też dale powjedźe. Moje jeniczke žadanje je, so bychu też wschitzy mužzy a młodźenzojo w tych mnohich wschelakich towarstwach, kotsiž hischcźe niczo wo nowym narodźe a prawym wobrocźenju wutroby nashonili njejßu, bórsy k temu dóschli. A woßebje cźi, wot sozialdemokratow sawjedźeni."

S tymle pschecźom ßym ja połnje pschesjene. Pak zyle wobrocźeny a s nowa narodźeny psches teho Knjesa a sbóźnika, abo wěcźnje shubjeny. Žadyn ßrjedźny pucź njeje. Wopomń to, luby cźitarjo!

Ja ßo modlicź njecham.

Macźer mějesche w ßwojej stwje cźinicź; wona ßłyschesche, kak starscha ßotra małeho bratra woblekasche a jeho napominasche, so by ßwoju rańschu modlitwu spěwał; ale tón mały ßo modlicź njechasche; pschetoź wón pschezo saßo wołasche: „Ja ßym hłódny; ja chzu ßnědacź; ja ßo modlicź njecham."

Sa někotre mjeńschiny hólczk do macźerneje jstwy pschindźe a macźeri „dobre ranje" praji.

„Dobre ranje, mój ßyno!" wona wotmolwi.

„Ja chzu ßnědacź, macźi."

„Docźakaj khwilku, ja chzu něschto s tobu poręczecź." Hólczk ßo macźeri na klin ßydny.

„Ssy ty strowy dźenßa rano?"

„Haj maczerka.“

„To je mi lubo; ja ßym tež strowa, a jako rano wotuczich a czujach, so ßym strowa, ßym ßo Bohu lubemu Knjesej dźakowała, so je mje w nozy wobarnował.“

„Ssy ty?“ ßo hólczk pomału praschesche — jeho ßwědomnje ßo hibasche.

„Jako tele ranje wotuczich, proschach Boha lubeho Knjesa, so chzył tola nade mnu wachowacz, a ja wěm, so wón moju prósstwu wußłyschi.“

„Maczerka, ja chzu ßo poklaknycz a ßo modlicz, pschetož ja běch njepoßłuschny a ßo hischcze modlił njejßym. Wón ßo poklakny a ßwoju modlitwu spěwasche a ju skónczi s tymi ßłowami: „A czin mje dobre dźěczo! Hamjeń.“

Ssnědanje jemu nětko czim lěpje ßłodźesche a wón běsche zyłliczki dźeń wjeßely, dokelž běsche rano tajke dobre powuczenje dostał.

Wschelake s bliska a s daloka.

Drastny ßwjedźeń je ßo sańdźenu njedźelu w Draždźanach měł, na kotrymž je ßo něhdźe 800 Sserbow a Sserbowkow w rjanej ßerbskej drascze wobdźěliło. Hacž runje wjedro hrożesche, ßo tola wschitko na najrjeńsche poradźi. Czah czehnjesche nimo krala a kralowskeho doma a je woßebje ßerbski wotdźěl, w kotrymž ßo Sserbjo w ßwojich wschelakich ßerbskim sdrasczenju pokasachu, pschipósnacze kralowskeho doma kaž tež wschitkich pschihladowarjow dobyło. Po skónczenym czahu kral ßerbsku wjeß wopyta a ßwoje powschitkowne pschipósnacze wupraji.

Barlinske konservativne nowiny „krajny poßoł“ dawaja roshlad, kak bohacze ßu w nětczischim lětnym pollěcze university nascheho wótzneho kraja wopytane. 1. je Barlinska universita s 4649 schtudowazymi. 2. universita w Mnichowje s 3770 schtudowazymi. 3. Lipsczanska s 3047. 4. Götzingska s 1099 atd. Na kónzu teho roshlada ßo tež na wulku czescz, kotraž je ßo naschemu zyłemu Sserbowstwu psches pomjenowanje nascheho wulzy saßłużbneho wótczinza knjesa fararja ryczerja Imischa sa doktora theologije dostała, se sczěhowazymi ßłowami spomina: „Farař F. H. Imisch w Hodźiju je ßwojich saßłużbow wo ßerbske woßady dla, woßebje wo ßerbski homiletiski seminar wot theologiskeje fakulty w Lipsku ßo sa doktora theologije pomjenował.“

W Metzu je jena khowarnja wojeřskich patronow najskerje psches schkrě wot nimo jědźazeje żelesnizy sapalila. Patrony rosbuchnychu s tajkim hrimotom, so ßo wokna w bliskosczi rospukachu. Pjecz człowjekow běsche hnydom morwych, 27 mjenje abo czežo franjenych.

Khěžorstwowy ßejm je ßo rospuschcził, hdyž běsche ßo nowy běrgarski sakoń s wulkej wjetschinu hłoßow pschijał. My pschezo hischcze wulzy wobżarujemy, so ßo nasche żadanja dla mandźelstwa pschijake njejßu, dokelž wyschnosczż tak sjawnje pschecziwo nim ßo wupraji: Nětko je zivilne mandźelstwo na pschezo pschijate a czi, kotsiž ßu sa to byli, maja to se ßwojim ßwědomnjom sastupacz. My ßo bojimy, so czaß dóńdźe, hdźež ßo jeho kaja, so ßu pschi wschelakich pódlanskich wobmyßlenjach wulku ważnosczż wězy pschipósnali, kaž nětko hižom hłoßy s njewěrjazeho lěhwa sjewja, so ßo nad ßwojim dobyczom swjeßeluja.

10. novembra chze ßo khěžorstwowy ßejm saßo w Barlinje sejńcz.

Schpanisky ßu na kupu Kuba 100,000 město 50,000 wojakow k podtłóczenju sběžkarjow wotwjesli. Duž je widźicz, so je tam strach tydźeń a wjetschi, so móhli rjanu Poliniju shubicz.

Jenož niz sadwělowacz.

Njebocziczki wučeř Thäter w Nürnbergu powjeda: „Ras pschińdźe schewski ke mni a skorżesche, so pschi wschěm žedźenju a proschenju žaneho pokraczowanja w ßwojim kscheszczijanskim żiwjenju njepytnje a so je teho dla bjes měra a wjeßełoscze. Dha prajach ja jemu: „Hdyž masch czrij k połojzy hotowy, czißnjesch jón potom do kuczika, dokelž je wobczežne, jón hotowy sczinicz.“ „Ně“, wotmolwi wón, „ja dyrbju jón hotowy sczinicz, hdyž tež mi ßnano czežko panje.“ „A hdyž je hotowy, njeprasches ßo potom, hacž je ßo tebi derje a hubjenje radźił?“ — „Haj, ja dyrbju sa to stejecz, so ßo trjebacz hodźi.“ Na to ja prajach: „Budźe dha hnadypołny Bóh dobry skutk, kotryž je w tebi sapoczał, njedokonjany wostajicz, mjenje ßwěrnoscze na tebi wopokasacz, hacž ty na skutku twojeju rukow wopokasujesch? Njebudźe wón tež na twojej droho wukupjenej duschu, na twojim, k jeje wobydlenju postajenym czěle tak daloko pschinjescz, so tón skutk mischtra khwali?“ Troschtowany woteńdźe nadběhowany młody kscheszczijan.

Sswědomnje w pschekupstwje.

Prědař powjeda: Jedyn wjeczor młody muž ke mni pschińdźe, kotryž w jenych khlamach pschedawasche. Wón měješche ßo pola ßwojeho knjesa derje; tón pak ßebi wschelake wot njeho żadasche, schtož měješche młodźenz sa njeprawe. Hdyž by n. psch. kupz pschischoł, kotryž by płaczisnu njesnał, dyrbjesche wón najwyschschu płaczisnu prajicz a hdyž by nusne było, pschistajicz: „My njejßmy żenje tuńscho pschedali“, abo „wy to nihdźe tuńscho njedostanjecze.“ S krótka, jeho nadawk běsche, njewěrnoscz rěczecz. Jeli so to njeczinjesche, běsche jeho knjes s nim njespokojom. Husto běsche ßwojemu knjesej ßwoje wotmyßlenje wuprajił, ale tón běsche ßo jemu ßmjał a pschistajił, so to kóżdy tak czini, so to w pschekupstwje hinak njeje. Ale wón běsche pscheßwědczeny, so by ßo jeho macz jeho czinjenja dla hłuboko srudźiła, hdy by wjedźała, so ßo tajkele něschto wot njeho żada. Wón ßo mje sa radu praschesche a mi powjedasche, schto by jeho macz k temu prajiła.

Ja jemu prajach: „Wascha macz njeje jenož pobożnischa, ale tež rosomnischa hacz wasch knjes, poßłuchajcze waschu macz!“

„Ale potom mje mój knjes se ßłużby wuhnaje!

„Nó, derje, to dajcze ßebi směrom lubicz, dokelž ßo njejscze na łhanje a jebanje pschistajił. Woni ßu hischcze doscz sprawnych pschekupzow a budźcze teho wěsty, so s pschekupstwom wascheho knjesa nasad pońdźe.“

My hischcze wschelake rěczachmy. Młody muž woteńdźe, jeho knjes wschak jeho wuczěri, wón pak bórsy wjele lěpschi blak namaka. Jeho knjes běsche pak sa 7 lět bankrot.

Pucz k jednanju.

Żona ßo junkrócz s pobożnym Augustom Hermanom Franku w Hali rosrěczujo praji, so móże wona tak mało, kaž ßo wěża na semju njepokhila, hidźenje pschecziwo ßwojej pschichodnej maczeri wotpołożicz; so je tak hrosna pschecziwo njej była, so ßo żenje wjazy s njej sjednacz njemóże.

Franka na to wotmolwi, so ßo ani njedźiwa, so wona tak rěczi, so wona wopravdźe njesamóże ßo sjednacz; so budźe jej to jenicczy móżno, hdyž je ßebi k temu Bożu hnadu wuproßyła, — so ju wón teho dla należnje proßy, so by to czinila a k Bohu wo sjednocziwu wutrobu ßo wołała.

Żona ßebi njeswěri, ßo tejle prósstwje pschecziwicz. Schto pak ßo sta? Hižo sa někotre dny pschińdźe saßo k Franzy a powjedasche, so chze nětko hicz a ßo se ßwojej pschichodnej maczerju sjednacz! Wona to tež wopravdźe czinjesche.

Jako ßo jeje prědař w jejnej domisnje (pschetož wona w Hali domach njeběsche) wopraschа, czeho dla ßo prjedy sjednała njeje, runjež běsche ju wón husto k temu napominał, wona wotmolwi: „Wy drje scze mje k sjednocziwosczi napominał, ale wy mi żenje prajił njejscze, schto dyrbju czinicz, so bych sjednocziwu wutrobu dostała a kaž dołho człowjek teje nima, ßo wón tež sjednacz njemóże.

Něschto k rosponinnaju.

Schtóż k bibliji pschińdźe jako prawy, teho wona satama; schtóż k njej pschińdźe jako hrěschnik, temu wona hnadnje pucz k prawdosczi a k měrej pokaże; schtóż jako schuleř pschińdźe, teho wona wuczi; schtóż pschińdźe jako dźěczo, temu Boże kralestwo wottamknje. Schtóż jej napschecziwo stupi jako mischtr, teho wona ponižuje w ßwojej bójskej mozy sanicżujo mudrosczż mudrych. Wona je, kaž něhdy tón, wo kotrymž ßwědczi k ßudźenju w ßwěcze, biblija ßu Boże knihi a w kóżdym nastanju knihi dźiwow.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 29.
19. julija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

7. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Jap. skutki 12, 5: Pětr bě w jastwje dźerżany; ale ta zyrkwina gmejna modlesche ßo bjes pschestacźa k Bohu sa njeho.

W tym czaßu, jako żiwjeński schtom zyrkwje sapocźa ßwoje hałosy wysche pohanskeho wupschestrěwacź, na woßadu w Jerusalemje czężke wichory pschescźěhanja pschińdźechu. Do teho czaßa běchu pschescźěhanja wot měschnikow a pißmawucźenych wuschłe, wone buchu wot naschczuwaneje hromady luda wuwjedźene; nětko pak ßwětna móz tón sły skutk do rukow wsa. Tehdomischi kral Herodasch, s pschimjenom Agrippa, chzysche ßebi luboscź żidow s tym dobycź, so kschescźijanow jimasche. S mudrej lesczu wón najprjedy pastyrjow sbi, dokelž s tym zyłe stadło směscha. Wón stołpy zyrkwje słama, dokelž s tym zyły twar sanicźi. Najprjedy bu Jakub, Janowy bratr sajaty a morjeny. Nětko bu hłowa wschitkich japoschtołow, Pětr do jastwa czißnjeny. Wón bu s dwěmaj rjeczasomaj swjasany, kotrejuž kónzaj běschtaj na dweju wojakow pschiwjasanaj. Taj wojakaj s japoschtołom w jastwje leżeschtaj. Wón ßo hibnycź njemóżesche, so byschtaj wonaj to njepytłoj. Wonkach pched durjemi hischcze straża stejesche. Nichtó ßebi na to myßlicź njemóżesche, so bě Pětr czeknycź mohł. Pětr běsche shubjeny.

Schto pak mějesche lud, schto mějachu wyschschi pschecźiwo tym japoschtołam? Schto ma ßwět dźenßa hischcze pschecźiwo ßwědkam wěrnoscze? Schto ma pschecźiwo zyrkwi? Runje to ßamo, schtož ßu pschecźiwo Knjesej Jesußej měli. Schtóž njecha hrěch w wutrobje moleny měcź, tón hidźi prědarja sakonja. Schtóž ßwoje czěło a ßwoje żadoscze kschižowacź njecha, hidźi powjescź wo kschižowanym. Schtóž chze ßam se ßwojej prawdoscźu hordy do njebjeß sańcź, ßo symny wot prawdoscze s hnady wotwobrocźi. Schtóž ma ßo ßam sa mudreho, pschescźěha mudroscź s wyßokoscze, pched kotrejž je tola wschitka człowska mudroscź ßama hłuposcź. Schtóž pched tym dnjom tschepoze, na kotrymž Bóh wschitko potajne na ßwětło pschinjeße, zyłu powjescź wo ßwětnym ßudźenju hidźi. To je ta najhłubscha pschicźina, so je zyrkej Boża na semi pschescźěhana. Teho dla ßo helske mozy k jeje sanicźenju sjednocźa. W towarstwje s Boha saprěwazej wědomnoscźu a ßurowym a bjesbóżnym waschnjom chzedźa kschescźijanstwo sanicźicź. Woni rjeczasy a jastwo na stadleschko wěrjazych kschescźijanow mjetaja. Nusa zyrkwje je wulka a woni hižo sawyskaja. Ale njesadwěluj? Nawukń s wumoženja Pětroweho, so, hdźež je nusa najwyschscha, je Boża pomoz najbližscha.

Schto cźinjesche Pětr w tamnej cźěmnej nozy, jako běsche hodźina jeho wotprawjenja hižo postajena? Wón spasche. Hlaj, to běsche spanje dźěscza Božeho, měr praweho. Wón praji: Ja ležu a spju zyle s měrom, pschetož ty, Knježe, pomhasch mi, so ja bjes staroscze bydlu. — Budź tež ty směrom, ty zyrkej teho Knjesa, w wichorach tuteho czaßa. Pschetož kaž Pětr, ma zyrkej nascheho czaßa wysche ßo Boha, kiž je njebjeßa stworił. Tón w njebjeßach

ßměje ßo ßwojim njepscheczelam. Jemu je lohko, kaž něhdy na Sodom a Gomorrha woheń ſ njebjeß padnycz dacz a ßwojich njepscheczelow ſaniczicz. Jemu je tež lohka wěz njebjeßa rostorhnycz a dele pschińcz, ſo by tym ßwojim pomhał. Tón Knjes wobradź nam w tymle czaßu nuſy něschto wot teje ryczeřſkeje wěry a měra Pětroweho. Potom ßo tež k nam kaž k njemu w prawym czaßu wumožazy jandźel pschibližuje.

Pětr ſpaſche. Schto pak czinjeſche w tamnej nozy gmejna, woßada? „Wona modleſche ßo bjes pſcheſtacza ſa njeho k Bohu.“ To ßu prawe brónje zyrkwje, jich modlitwy. Pſchecziwo murjam jaſtwa, pſchecziwo lebijam wojakow, pſchecziwo mozy Herodaſchowej woni niczo nimaja, khiba ßwoje modlitwy. Ale to ßu prawe brónje zyrkwje w nuſy. Modlitwa móže wumóz ſe wſchelakeje nuſy a ſe ßmjercze ßameje. Jeſu, pomhaj modlicz. — Pohladaj na pomoz a wumoženje tam w jaſtwje. Jandźel Boži do czěmneho jaſtwa ſaſtupi. Njebjeſka jaßnoſcz czěmne murje poſłoczuje. Wojakow ſ hłubokim ſpanjom jandźel ſbi a japoſchtoła wubudźi. Potom jeho ſa ruku wſa a jeho kaž wo ßnje czíſche a ſ měrom ſ durjemi won wjedźeſche pſches czěmne khody jaſtwa nimo ſtražow na haßu won. Nětko, hdyž nózny powětr jeho wobduwaſche, běſche wón ßwobodny, zyle ßwobodny.

Tak je tón Knjes ßwojeho ßłužomnika wumohł. Schto pak bu ſ Herodaſchom? Wón mějeſche žałoßny kónz. Boži jandźel jeho w tym wokomiknjenju ſbi, jako ßo lud k njemu jako k ßwojemu Bohu modleſche. Wot czerwjow ſežrany wón ßwojeho ducha horje da.

Bjesbóžny je kaž njewjedro, kotrež pſchecżehnje a wjazy njeje; tón prawy pak pſchezo wobſteji. Tak je khěžor Nero pſchecżahnył kaž njewjedro. Ale ruka teho Knjeſa je tyrana doßahnyła, wón wjazy njeběſche. Boža zyrkej pak kczějeſche, kaž ſahroda. Tak je tón Knjes pſchezo czinił. W prawym czaßu wón ßwojej zyrkwi jandźela k wumoženju póßła. Tak je něhdy ßwój lud pſched Pharaonom wukhował a je ßo jim mróczelowy a wohenjowy ſtołp w puſczinje ſczinił. Tak je něhdy Gibeona a jeho ſtadleſchko wukhował, ſo njeliczene wójſko Midianitow ſbichu. Tak je něhdy Davida ſ njepſchecżelſkeho pſcheſczěhanja Sauloweho wumohł. Tak je profetu Eliaßa wobarnował, ſo pſchibójſka kralowa Iſabel jemu niczo ſchkodźecz njemóžeſche. Tak je Daniela ſ lawoweje jamy, tych tſjóch mužow ſ wohenja wumóhł. Tónle Bóh, kotryž je ſtajnje ßwoju zyrkej wobarnował, je naſch Bóh. Wón naſch Bóh woſtanje. Derje nam, hdyž móžemy w wěrje ſpěwacz:

Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała.
Wón ſe wſchej' nuſy pomha nam,
Kiž je naß ſapſchijała,
Sły ſtary njepſchecżel
By naß rad pózrjecz chzył
A ma doſcz leßnoſcze,
Tu pſches njoh' nichtó njeje.

Hamjeń..

Pucżowarſzy towarſchojo.

(Skónczenje.)

Khwilku poſdźiſcho dońdźe korczmarka ſe ßwojim dźěſczom na ruzy, ſo by ßwojemu mužej prajiła, ſo by jenož bryczku ſapſchahnył, ſo teljegi trjeba njeje, dokelž wobaj knjeſaj hromadźe pojědźetaj. Wona hladaſche hroſnje, wußmorka ßo wótſje a wutrě ßebi wóczzy ſe ſchórzuchom.

„Schto je, ſo tak hroſnje hladaſch, žona?“ wopraſcha ßo muž.

„Schto to tebje ſtara?“ wotmolwi raſnje, wóczzy ßebi ſ nowa wutrěwſchi.

„Je tebje něchtó ſranił?“

„Ach, ty — hdyž je tón pódla? Schtó dyrbjał mje w jeho pſchitomnoſczi ſranicz?“

„Ale dha tola rěcz!“

„Nó haj, tón knjes, tón młody, je zyle hinaſchi.“

„Kak tak? Wón je, kaž ßo to ßłuſcha — dobry, ſprawny człowjek.“

„Haj, poßłuchaj jenož, wón ßebi pjenjeſy pola druheho požczi; praji, ja Schczěpana, ſo dyrbi jemu pomhacz.“

„Tajkele tola!“

„Pjenjes je pola mje mało“, dźeſche, „lědma doßahaju k pucżowanju; tola hdyž ßym dojěł, hdźež chzu, dha wam je ſaßo wróczu.“ Duzy po pucżu chze wón jemu, temu druhemu, ſa to měch a waczok njeſcz, chze w bryczzy pſchenozowacz, ſo by wſchu nadobu paßł, a chze ßo ſa knjeſa ſtaracz. Sswój czaßnik je jemu ſa to pſchewoſtajił.“

„A tón tamny?“

„Tón praji, ſo chze pjenjeſy dacz, hdyž wotjědźetaj.“

Bórſy po tym ſtupiſchtaj pucżowarjej na próh, najprjedy Nikita Ssawicz, kotryž ßo wobhladniwje na wſchě ſtrony roshladowaſche, ſa nim pſchińdźe Owinow ſ wjeßełym mjeswoczom, pſchekupzowy waczok ſe ſtrowej ruku njeßo. Dźeń ſkhadźeſche rjenje, młode ranje ßměwaſche ßo, a dwór, kotryž běſche ßo pucżowarjomaj w nozy ſtak ſrudny ſeſdał, njeběſche hroſny, hacz runje běſche na dworje wſcho maſane a njeporjadne.

„Hdźe je twój mordař duſche?“ praſcheſche ßo Nikita Ssawicz hoſpoſu, „ſawołaj jeho ßem! Abo ně, wotczakń, daj ty jemu tele pjecźdźeßacz rublow — praj, ſo ßu wot tehole knjeſa. A praj jemu tež, temu rubježnikej, ſo mje wjazy na telej dróſy njewohlada; pojědu radſcho tſi ſta mil wokoło a tam ſ poſtom.“

„Mějcze dźak, mějcze dźak“, dźeſche korczmarka, ßo hłuboko poklonjejo.

„Jenož tamnemu knjeſej macze ßo dźakowacz — ja bych zyły podawk pſched ßud pſchinjeßł.“

Wonaj ſaléſeſchtaj do woſa. Owinow ſtorczi pſchi tym ſ waczokom do woſa, dokelž ßebi ſ tamnej ruku pomhacz njemóžeſche. Nikitej Ssawiczej ßo to mało ſpodobaſche.

„Poßłuchajcze“, dźeſche ſ porokowazym ſynkom, „hdyž je ßo wam něschto porucziło, dha dyrbicze to tež ßwěrnje dokonjecz. Czeho dla ſkónzujecze mi mój waczok? Tón njeje tuni, płaczi mje ſchwarny pjenjes, jara ſchwarny pjenjes . . . .“ Poßlednje ßłowa bórczeſche bóle ßam ſa ßo, pſchetož Owinow běſche ſe ſazpiwanjom na njeho pohladał, a doběža hiſchcze khětſje prjecz, ſo by Schczěpanej Božemje prajił. Tón padźe jemu k nohomaj; Owinow ßo dołho ſ nim njerosrěczowaſche, ſo njeby Opjenkowa njeſczérpliwého ſczinił. Wón wokoſcha jeho ſe ſprawnej wjeßełej wutrobu a dońdźe potom k woſej. Hdyž běſche ßo ßynył, ſtejeſche korczmarka ſe ßwojim dźěſczom pódla njeho.

„Wotczakń jenož wokomik!“ dźeſche k ßwojemu mužej, kotryž na woſu ßedźeſche a chzyſche runje wotjěcz. Potom wobrocži ßo k Owinowej: „Ty, mój holbiko, moja duſcha. Požohnuj mojeho Mituſchku! Twoja ſprawna ruka pſchinjeße jemu wěſcze ſtrowoſcz a ſboże, Bože žohnowanje a wſchitke pſchibywanje. Požohnuj jeho.“

Owinow dopjelni jeje próſtwu, a potom jědźeſche wós ſ dwora.

„Haj wſchak, haj“, dźeſche po dlěſchim czaßu Nikita Ssawicz, „dobry ſkutk wſchak je — ale ludźi na to ſwucżicz, woßebje hdyž dyrbiſch ßebi pjenjeſy k temu požczicz — to ßo njeßłuſcha — pſchetož rubježnizy ßu woni tola wſchitzy.“

Wón klapa.

„Dźědo, wy hubjenje pola naß trjechicze!“ młoda žona ſawoła. Kónz je ſe wſchej wjeßełoſczu. Tak njeſbožowna ßo hiſchcze ženje w ßwojim žiwjenju czuła njejßym. Wſcheho dyrbju parowacz teho dźěſcza dla. Pſchi ßamym ja podležu; pſchetož to njeje wutracz. Ja njeßměm ßo wot jeho łoža hibnycz. Wón nikoho pſchi ßebi njecżérpi hacz nana a mje. A tak dźe to wodnjo a w nozy. To je žałoßnje czěžko; wón woła, hdyž ßo jeho

dótknjesch. K temu lěkař praji, so móže to hischcźe dołho tracź. Ach, dźědo, pola naß wschitko tak rjenje dźěsche, Jank tak derje na cźěle a na duschi pschibywasche, s nim derje w schuli do prědka dźěsche, a nětko tu leži a žałoscźi. To je hórje hacź w jastwje žiwy bycź dyrbjecź."

„Ty jeno prawje widźecź njemóžesch, moja dźowka", wotmolwi schědźiwz. „Jastwo wascha khorojstwa njeje, ale ßwjatocźny rum. Daj mi to tebi wupowjedacź a kedźbuj směrom! Něchtó wulzydostojny je tudy jastupił a chze tu jstwu rum sežinicź, w kotrejž móže s tobu wo jara ważnych wězach rěcźecź. Hdyž pak ty tak wótsje morkotasch, wón k rěcźenju pschińcź njemóže; ty njewopomnisch, schtó twojemu dźěscźu tak žałoscźicź dawa. Twoje dźěcźo je tebi twoje najlubsche; ale tón, kotryž dyrbjał tebi hischcźe lubschi bycź, jo nětko w ßwojimaj rukomaj dźerži a ßo tebje prascha: dyrbju jo tebi wsacź? Ja to móžu.

Ty prajisch, luba dźowka, so je pola waß tak rjenje schło. Haj, ale do Božeho doma wy njejscźe, schtož je mi wědomne, ženje schli, wjele mjenje k Božemu blidu. Moje napominanje niczo pomhało njeje. Ty ßamo junkrócź praji: dźěd kemschi a k spowjedźi khodźi a my dźemy do dźiwadła. Nětko waß druhi napomina. Ty ßebi myßlisch, so je Jank derje po cźěle a po duschi tył; ale to drje wasche dźěcźo hischcźe wohladało njeje, so scźe hromadźe domach nutrnje spěwali. Skorźiła ßy ty, luba Hilža, pschi Jankowym ložu hižo doscź; ale proßyła najskerje jara mało abo s zyła niz.

Tón Knjes pola tebje klapa, luba dźowka. Wěsch ty, schto wón tebi praji? Sa krótki abo dlěžschi cźaß dyrbisch wschitko wopuschcźicź, na cźimž masch ßwoje wjeßele. Sa krótki abo dlěžschi cźaß wschitko hromadźe padnje, na cźož ßwoje sboże twarisch. Schto ty potom smějesch, hdyž ty žaneho wumožnika njesměješch? Njemyßl ßebi, so budźe to wscho jene, abo so to bjes sadwělowanja nimo pońdźe, hdyž cźłowjek w wumrjecźu žaneho pomoznika nima, ktrehož móže ßo dźeržecź! Wopomń to, moje dźěcźo! Ty se ßwojim Jankom ßama wo jstwje njejßy; tón Knjes je pódla! Pokhil ßo psched nim a pósnaj, schto wón chze!"

Wocźehnjenje naschich młodych k kschescźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

VI. Sakasacź a pschikasacź.

Dźiwna wěz je, so wjele pobožnych ludźi, kotsiž maja młodych wocźahnycź, w sakońskim smyßlenju tcźa. Woni ßebi, kaž ßo sda, myßla, so cźim wjazy ßo pschikaže, cźim wjazy ßo dźerži a cźim wjazy ßo sakaže cźim mjenje sleho ßo cźini. Schtóž cźłowjekow snaje pak wě, so wjele kasnjow k ßamemu pschestupjenju wjedźa. S rjanymi ßłowami je to japoschtoł wuprajił: „Sakoń jeno hněw nacźini." Niczo tak wutrobu njestwjerdźi, kaž wěcźne pschikasanje a sakasanje.

Amerikanskeho hólcźka s mjenom John ßo njesnaty knjes sa mjenom prasche sche. Mały holz wotmolwi: „Mój nan mi John rěka, moja macź pak mi s wjetscha praji Johno, njecźin to!" — Macź běsche tak husto „Johno, njecźiń!" prajiła, so tón mały ßebi myßlesche, so wona jemu tak rěka; so je to „njecźiń to!" ßamy pschiwisk k jeho mjenu. Wěso běsche tole swucźene sakasanje napschecźiwne teho, schtož dyrbjesche skutkowacź, wuskutkowało.

Ja to powjedał njebych, hdyž njeby macź tehole Johna dla po wschěch naschich haßach běhała?

Cźitarjo mi wěscźe wopak njesrosymja, kaž so bych wo pschikasanju a sakasanju s zyła niczo wjedźecź njechał. To by mi rjana wěz była! Wschako je Bóh tón Knjes wocźehnjenje prěnjeju cźłowjekow s tym sapocźał, so jim něschto sakasa; pschi tym hnydom naspomnju, so běsche to ßame jeniczke. A ja ßebi s dobom myßlu, so je to po Božej mudroscźi, hdyž ßo pschikasanje a sakasanje na nujnusnische wobmjesuje, so pak ßo potom na tejle měrje krucźe wobsteji a so cźłowjek też ßłaby bycź nejßmě, hdyž je nusne, s krutym khostanjom ßebi wunusowacź.

Wěso dyrbi ßo kóžda kźa, kóžda njepoßłuschnoscź, kóžda njeluboscźiwoscź, ßudźenje druhich, kaž też wscho kleskanje jako njecźłowjske skaženje saßudźicź.

Ale te pschikasanja a sakasanja, kotrež ßu na prawym měscźe, dyrbja ßo do ßwětła bójskeho khodźenja stajicź. Dźěscźu dyrbi ßo rosjaßnicź, so wschitko wot teho wotwißuje, kak wone k Bohu steji a so wone tole towarstwo, kotrež je žórło cźaßneho a wěcźneho sboża, kaž ßwoje snutskowne žiwjenje sanicźuje. Teho dla je Luther w ßwojim hłubokim sacźuwanju wukładowanje kóždeje kasnje s tymi ßłowami sapocźał: „My ßo dyrbimy Boha bojecź a jeho lubowacź." Prjedy hacź wón na nadróbne pschińdźe, wón cźłowjeka psched Bože wobliczo staji.

To pak by cźiscźe wopak było, hdy bychmy někajke tryski a žorty, kotrež husto s wjeßeleje radoscźiweje žiweje wutroby wukhadźeja abo hdy bychmy wschelake pschinarodźene njeschiknoscźe abo pschestupjenja wobkhodneho waschnja, kotrež tola husto doscź sprawne njeje, — hdy bychu ßo někajke smyßlenja pschecźiwo ßwětnej mudroscźi, sdwórliwoscźi a pocźescźowanju wyßokich woßobow — hdy by ßo to sa to ßame měło, kaž by ßo cźłowjek pschecźiwo Božej woli sadźeržał.

Powschitkownje wschak ßu wschitzy cźitarjo w tym so mnu psches jene. Ale w žiwjenju ßo tola na tajke pódlanske wězki a smyßlenja wulka ważnoscź kładźe.

S krótka mam ja tón nahlad, so matej ßo pschikasanje a sakasanje pschi prawym kschescźijanskim wocźehnjenju na najmjeńschu měru wobmjesowacź. Ja pak dale du, so praju, so dyrbi to po něcźim cźiscźe pschestacź.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Porjedźeńki sa poßledne cźißło:

W 1. wotdźěle na 6. rynczku ma ßo město „wschelakich" „wschelakim" cźitacź.

W 2. wotdźěle 5. rynczk dyrbi město „Götzinska" „Göttingska" rěkacź.

W 4. wotdźěle je ßo poßlednjej ßadźe psches to, so je ßo město „pschepósnali", kaž dyrbjesche rěkacź, „pschipósnali" stajiło, cźiscźe napschecźiwne srosymjenje dało. Poßlednja ßada dyrbi rěkacź: My ßo bojimy, so cźaß dońdźe, hdźež ßo teho kaja, so ßu pschi wschelakich pódlanskich wobmyßlenjach wulku ważnoscź wězy pschepósnali, kaž nětko hižo hłoßy s njewěrjazeho lěhwa sjewja, so ßo nad ßwojim dobycźom swjeßeluja.

W 6. wotdźěle w 3. rynczku ma ßo „koloniju" cźitacź.

* * *

Sańdźenu njedźelu wotmě ßo w Draždźanach ßerbski konzert, kotryž ßo najkraßnischo poradźi, so běchu wschitzy poßłucharjo bjes wuwsacźa wulzy jara spokojeni. Schkoda, so běsche mało poßłucharjow. My bychmy sarjadowarjam, dirigentej, spěwarjam a spěwarkam, kotsiž žaneje prózy lutowali njejßu a ßu wschitko najrjeńscho wuwjedli, s zyłej wutrobu pscheli, so by sala hacź do poßledneho města napjelnjena była. Nasche wutrobne žadanje je, so by ßo konzert wospjetował — a potom ßo też wěscźe wschitke njedostatki, kotrež ßu ßobu małowopytanje konzerta sawinowałe, wotstronja a wuwjedźerjo konzerta maja wysche saßłuženeje khwalby też tu radoscź, psched mnohimi poßłucharjemi spěwacź.

Wustajeńza w Draždźanach je kóždy dźeń bohacźe wopytana a woßebje nascha ßerbska wjeß a ßerbski musej njedźělene pschipósnacźe namaka. Duž njekomdź ßo žadyn luby Sserb, kotryž někak móže, do ßerbskeje wjeski w Draždźanach dojěcź.

Na kupje Kreta, hdźež běsche ßo sběžk pschecźiwo Turkam sběhnył, je saßo měrnischo, dokelž ßu ßo Kretiskim wschelake žadanja dopjelnike.

W Egiptowskej saßo kholera pschibjera. Wot oktobra sańdźeneho lěta je tam 9856 khorych było, wot kotrychž je 8069 semrjeło.

Jeho macź.

W małej jstwiczźy leži prosta a cźicha na lěhwje stara žona; wona je wudychała. Hłuboka cźischina je w domje, stary muž k ložu morweje pschistupi a ßylsy jemu s wocźow kapaja. Cźische wón praji: „Wona běsche mi ßwěrna mandźelska a je ßo ßwěru prózowała. Wona běsche wscha wustała!"

Tele ßłowa běchu też wutrobu druheje s nowej ßylnoscźu napjelniwe, płakajo ßo dźowka pódla loža poklakny a sdychowasche: „Wona je sa naß wschitkich dźěłała! Ja bych jej wjazy k pomozy

bycz dyrbjała; kak sczérpliwa běsche wona, stajnje hotowa pomhacz a dobra pschecziwo swojim dzěczom!"

W najczěmnischim kuczíku jstwy daloko wot tych druhich sedzěsche młody człowjek. Jeho wobliczo sjewi, so mějesche lóhke smyslene žiwjenje sady so — nan a sotra so wo njeho njestarataj, luboscz k njemu je wotemrěła, pschetož jeho lóhko smyslene žiwjenje běsche jeho czim zuseho sczinilo.

Nětko běsche samlutki s tej njeboczíczkej; czi drusy běchu se jstwy wustupili. Pomału so wón k łožu bližesche a na kolena padze. Sswoju hłowu k swěrnej wutrobje tłóczesche, pschi kotrejž běsche jako dzěczo husto ležał. Prěni krócz sa dołhi czas jemu sylsy do woczow stupachu. „Maczi", wón scheptasche, „ty sy pschecziwo mi pschezo dobra była, wschitzy kamjenje na mnje mjetaju, ale ty — ty mje lubowasche." (Jan. 8, 1—12).

A wón ruzy maczerje tłóczesche, jej koschesche a s wěstym hłosom praji: „Ty sy mje wumóhła, maczi, do twojeje symneje ruki ja slubju, so dyrbi hinak so mnu bycz!" Sslónczne pruhi so s woknom nuts dobywachu a so na blědym wobliczu morweje wobrasowachu. Wona wjazy luboscziwe słowa mandzelskeho a dzowki, ani slubjenje shubjeneho a wumoženeho syna njesłyschesche. Kak by ju woboje wczera hischcze wobsbožiło!

Najczěmnischi hrěch.

Młodzeńz we wulkej srudobje k swojemu duchownemu pschińdze. Hdyž běsche wulki rynk swojich hrěchow, kotrež jemu na swědomnju ležachu a jeho do njeměra stajichu, swojemu duschow pastyrjej sjewił, tón praji: „Ale wy mi hischcze jedyn hrěch mjenował njejscze, kiž je czornischi hacz wschitke druhe."

„A na kajki hrěch sebi wy myslicze?" Wón so pokny sadwělowanja prasche sche.

Duchowny praji: „Tón hrěch, na kotryž sebi myslu, je tón so scze so hacz do dzensnischeho dnja pschecziwił, pschecželniwe pscheproschenje Jesom Khrysta pschiwsacz. Wón was woła: „Pój!"

Tola jednore słowo młodzeńza k temu dowjedze, so wón Jesom Khrysta sa swojeho sbóznika pschiwsa.

Kapki s njebjes.

Mała holczka wopominasche, kak mohła tez něschto sa mizionstwo czinicz. Jejna macz běsche płokaza žona w Londonje a dokelž s druhimi žonami w tym samym dworje dzěłasche, to dzěczo na tu myzl pschińdze, deschczikowu wodu hromadzicz a ju potom tym žonam pschedawacz. Nad wone tez tej holczzy sa kóždu khanu penny (10 np.) sapłaczichu. — Jedyn wjeczor wona duchownemu 7 schillingow a 6 pence (8 hr.) sa mizionstwo pschinjesse a jako chzysche so wón dziwajo nad bohatym darom sa jeje mjenom wopraschecz, wona je prajicz njechasche.

„Ale", praji wón, „ja dyrbju tola k kóždemu darej, kotryž so mi dowěri, mjeno abo s najmjeńscha prěnjej pismikaj mjena daricželki pschiwisacz."

„Nó dha", wona wotmolwi, „hdyž so hinak njehodzi, napisajcze w Božim mjenje k mojemu małemu darej: „Kapki s njebjes", Bóh dzě je daricžel a hdyž wón njeby swojim deschczikowym kapkam s njebjes padacz dał, ja wam ženje njebych tónle pschinoschk pschinjescz mohła!" — Jich najmjenje, kotsiž su posdzischo w jendzelskich mizionskich nowinach tón dar s tymi słowami „kapki s njebjes" naspomnjeny widzeli, je na tu myzl pschischło, schto ma to rěkacz. — Tak luboscz a dzak k Bohu w człowjeku dobre myzle wubudzitej. Czim wjazy my dawamy, czim dale so nam wutroba wotewri a czim radoscziwischi my bywamy. To je stara wěrnoscz, a schtóž to wěri a po tym czini, tón to nashoni.

Wón njechasche.

Fabrikski dzěłaczeř setka na swojim dompuczu schědziwza, kotryž czežke brěmjo na khribjecze njesesche. To běsche jemu žel a wón k staremu dzěsche a jemu praji: „Luby stary nano, wasche brěmjo je wam, kaž so sda, jara czežke, so jo lědy njesecze, njesměm wam ja kruch pucza njescz?" Njedowěrliwy tón stary na njeho pohlada a wotmolwi: „Ně, ně, ja to sam njesu, ja s zyła wjazy daloko nimam, duž wascheje pomozy njepotrjebam. Ja so dzakuju?"

„Nó, ja chzu wam mały kruch hacz domoj njescz; pschetož ja w Lanezach bydlu — a mi je lohko, tajke něschto czežke njescz."

Tón stary pak njechasche, bu hněwny a czinjesche, kaž by s tym młodym niczo wjazy czinicz njeměł. Najskerje sebi myslesche, so jemu na tejle wopuschczenej drósy s tym brěmjenjom czekkje.

Njeczinja człowjekojo se swojim brěmjenjom hrěcha tez tak? Czežko dyrbja nosycz; hdyž pak Jesuš pschińdze, so by czežkotu wot nich wsał, jeho wotpokasaja, pschetož jich hrěchi su jim lubsche a wutrobje spodobnische, hacz towarstwo s Bohom. Woni so wobroczicz njechadza; czim starschi su w swojich hrěchach, czim twjerdscha je jich wutroba. — Luby czitarjo, kak s tobu steji? Hdyž ty Jesusej swoju wutrobu hischcze podał njejsy, daj jemu ju dzensa se wschej hrěschnej wobczežnoszu, so by wěcznje swobodny był, so njeby w wěcznoszi wo tebi so prajiło: „Wón njechasche."

Bože wobarnowanje.

Ssmilny a hnadny je tón Knjes, sczérpliwy a wot wulkeje dobroty, jeho hnada je nade wschitkimi, kotsiž so k njemu wołaju, a kaž so nan smili nad dzěczimi, tak smili so tón Knjes nad tymi, kotsiž so jeho boja. Teho dla, o kschescziano, wołaj so k njemu w czasu teje nusy a wón budze tebje wumóz.

Nahladowar zelesnizy pschehladowasche junkrócz horny twar teho jemu podstajeneho krucha, a so by psches njón pschejěł, draisinu skasa. Wón běsche pobožny muž, a jako běsche so na draisinu synył, wón dzěłaczerjam, kotsiž mějachu ju wjescz, s tymi słowami wotjěcz pschikasa: „Nó, nětko s Bohom!" Jako běchu něhdze dwě hodzinje jěli, so na dobo dohladachu, so sady nich se wschěm khwatkom wurjadny czah pschihna, wo kotrymž běchu sabyli nahladowarjej powjescz dacz. Draisinu na bok sczinicz, běsche njemóžna wcz, dzěłaczerjo skoczichu khětsje s boka dele a so wukhowachu, nahladowar pak, dokelž běsche czežki kožuch wobleczeny, pak njemóžesche tak khětsje czeknycz, czah draisinu popadze a ju hnydom rosbi. Czah sasta a woni pytachu wboheho nahladowarja, kotrehož mějachu sa morweho. Ale hlaj! Jako běsche nahladowar dele padnył, běsche na sboze po dołhoszi wosrjedz kolijow padnył, czah běsche psches njeho pschejěł a czikeho a stroweho jeho spody jeneho wosa wuczežechu. Ssylny Bóh, k kotremuž běsche so wołał, jako wotjědze, běsche jeho wobarnował, jako nusa a strach na njeho pschińdzeschtej.

Pschi wulkim zelesnischim njesbožu w Schpanistej, kotrež jara wjele człowjekow mori, so sczěhowaze poda, kaž nowiny powjedachu. W czahu běsche žona s dzěsczom, kotraž, jako njesboze pschińcz widzesche, swoje dzěczo twjerdze do rukow wsa a potom s nim sawołajo: „Bóh swarnuj naju!" s wosa skoczi. Macz a dzěczo so wukhowaschtej, bjes teho, so by so jimaj najmjeńscha schkoda pschi deleskoczenju stała.

Prosycz pomha w nusy a Boža smilnoszcz kónza nima.

Něschto k rospominnaju.

Bjesbóžni człowjekojo su tak njesczérpliwi, so njechadza na trajaze a wěczne wjesela czakacz, ale woni łója sa wjeselemi hrěchow, kotrež su jenož na khwilu. Woni so dzěczom runaja, kotrež doczakacz njemóža, hacz su kicze srake a je teho dla kisake a selene sjedza.

* * *

Budź žiwy! — Bywaj pschezo žiwischi, duchownischi, wote wscheho jenož swonkowneho a pschipadneho njewotwisowazy, sam w sebi wěsczischi, pschezo bóle sam swój Knjes, — wjesel so pschezo bóle twojeje wěry, twojeje nadzije, twojeje luboszcze, budź pschezo wěsczischi twojeho Boha a twojeje njesmjertnoszcze w czichim poniznym hladanju na njeho, kotryž běsche a je a budze pschezo sam sebi runy. — Hladaj so prósdnych njewužitnych rěczow. Człowjek lohko do nich pschińdze. Schto to do njewužitneho wužiwanja duchownych mozow! Prósdne rěcze, kak bliske su wone słym pschisłodzazym rěczam!

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku; soburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdze.
Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 30.
26. julija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérn w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 nw.

8. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Boże dźěćźi.

Rom. 8, 12—17.

Khrystuß je nam Boha sa nascheho Wótza sjewił. Wschehomózny je nasch Wótz. Rospomina a wopomina to tež kóždy doscź, kotryž ßwoje „Wótcze nasch" spěwa, kaž by to nusne było? Njepschińdźe wschelake wopaczne srosymjenje nascheho kscheścźijanstwa s teho, so ludźo to prawje njewopominaja, hdyž „Wótcze nasch" spěwaja ßebi na to njemyßlo, so je Bóh woprawdźe nasch Wócźez. S tymaj ßłowomaj „wótzny dom, wótzny kraj" je wschelake drohe wopomnjecze sjednoczene, so ßo wutroba sraduje. Schto móże człowjek pschecźiwo temu měcź, so ßo to najwyschsche bycze do tajkeho towarstwa s nami staji, kotrež je tak zyle po saczuwanju nascheje wutroby? Pschirunaj s tym, kajke njedospolne myßle mějachu israelske dźěćźi wo Bosy a kajke srudne, njehódne myßle ßebi pohanjo wo ßwojich pschibohach cźinjachu. Móże něschto dostojnischeho a stroschtnischeho bycź, hacź so ßměmy Boha Wótza mjenowacź? A hdyž wón to je, je nascha wěz, so ßo my jako dźěćźi cźujemy a wopokasamy w ßwěcze. Kscheścźijenjo ßu po epistoli 8. njedźele po ßwjatej Trojizy, Rom. 8, 12—17, Boże dźěćźi; — duž mamy schtworake, schtož s teho nawuknjemy:

1. Dźěćźazu pschißłuschnoscź. Dźěćźo ma tu pschißłuschnoscź ßwojeho nana poßłuchacź. Nanowa wola je dźěscźu pschikasnja. Cźim swólniwischo a radscho dźěćźo po nanowej woli cźini, cźim lěpje wone ßwoju pschißłuschnoscź dopjelni. Nałoź to na ßwoje stejischcźo k Bohu, ßwojemu Wótzej, a ty bórsy pósnajesch, schto je s naschej dźěćźazej pschißłuschnoscźu psches jene a schto niz. Ssamowólny praji: Ja chzu ßwoju wolu měcź a cźinicź, schtoź ßo mojemu cźěłu spodoba; njepoßłuschny praji: ja njecham poßłuchacź. Poßłuschny pak proßy: Wótcze, wucź mje cźinicź po twojim spodobanju a twój dobry duch wjedź mje po prawym pucźu! Kotrychž Boźi duch wodźi, cźi ßu Boże dźěćźi, praji japoschtoł: Mjenuj mi teho ducha, wot kotrehoź ßo wodźicź dasch, a ja chzu tebi prajicź, schto ty ßy, ßwětne abo Boże dźěćźo. Je duch ßebicźnoscze a selharnoscze a lohkeje myßle? Abo je duch wěrnoscze a luboscze a stroweje myßle? Dźěćźi stupja do stopow starschich, kscheścźijenjo khodźa sa Bohom.

2. Dźěćźazu myßl. Hlej, kak wjecźor małe dźěćźo nana, hdyž je domoj pschischół, wokoło schije wosmje, kak ßo sbożowne saczuwa na jeho ßylnej ruzy a ßo niczeho njeboji. Dźěćźaza myßl je dowěrjenje. Kak sdalene ßu wot teho myßle pohanow wo jich pschibohach. To je ßama stysknima bojoscź, kotruž woni maja, pschetoź woni teho njebjeskeho Wótza njesnaja. Ale kak wjele wopaczneje bojoscze, stysknoscze, njedowěry k Bohu maja tež husto kscheścźijenjo, kaž by ßebi Bóh na sle myßlicź mohł. Jako po bitwje pola Wórtha wjeßny duchowny cźeźko sranjeneho wyschka nadeńdźe a ßo jeho woprascha, kak ßo jemu dźe, wojak wotmolwi: Mi ßo wschudźom derje dźe, hdźež mje mój kral wjedźe. Woprawdźe, podomne do-

wěrjenje dyrbjało dźěćźi Boźe napjelnicź, so mohłe we wschěch wobstejnoscźach prajicź: Mi ßo wschudźom derje dźe, hdźež mje mój Bóh wjedźe; tež w cźěmnym dole njeboju ßo žaneho njesboźa, pschetož wón je pschi mni. Jeho prut a kij troschtujetaj mje.

3. Dźěćźaze prawo. Nasche prawo je proßycź, a hdy bychu nasche próstwy druhdy dźiwnuschke byłe, dźěćźo ma prawo nana a wótza proßycź a nan ma rad, hdyž dźěćźi se ßwojej naležnoscźu pschiindu. Ta wěz je tola cźiscźe jednora a tola je pschi modlenju tak wjele swonkownoscźe, njelóschta a njesprawnoscźe? Na jenym boku pohanske bórbotanje, Wótcźe-nasch-spěwanje bjes pschemyßlenja, na druhim boku sakomdźenje modlitwy. Schtó prawje cźini? Schtóž je hnadu psches Khrystußa pósnał, so ßměmy Boha Wótza mjenowacź a nětko tole prawo tež nałožuje a s tym Knjesom tak powjeda, kaž jeho wutroba cźěri. Schtó móźe nam tole prawo wsacź, hdyž ßebi my jo njewosmjemy?

4. Dźěćźaze herbstwo. Woni ßu pěßnjerjo spytali nam wěcźne žiwjenje wobrasowacź, so by jo nasch rosom sapschijecź mohł. Ale s tym je kaž s hodami. Schtož dyrbi dźěćźo měcź, wone hakle wohlada, hdyž je ßwjedźeń pschischoł. Schtož wěcźnoscź wěrjazym pschinjeße, samóźa hakle prajicź, hdyž ßu ju wohladali. Mała schmarka w durjach, psches kotruž nam ßmjercź naschich lubych do wěcźnoscźe pohladacź da, je psche mała, so móhli schto wěste wo njej prajicź. My dyrbimy ßo tež tudy Wótźej dowěricź, so wón wěscźe ßwoje ßlubjenja nam dopjelni. To ßlubjenje pak je: Ssmy my dźěćźi, dha ßmy tež herbojo. Hewak nan wumrje a dźěćźi do sachodneho herbstwa stupja; jowle dźěćźi wumru a njesachodne herbstwo ßo jim dostanje.

Pschi wschej hłubokoscźi je kscheścźijanska wucźba jednora. Cźłowjekojo ßebi pschezo to jednore cźěžko cźinja, woni wschelake khumschty spytaja a ßo pschi tym wot wottyknjeneho kónza sdaluja. Khrystuß stajnje na to pokasuje: Bóh wasch Wótz, wy jeho dźěćźi. W tym mamy: dźěćźazu pschißłuschnoscź, dźěćźazu myßl, dźěćźaze prawo a herbstwo.

S cźěžkeho cźaßa.

1. Hajnkownja w holi.

Běsche popołdnju posdźe w oktobrje. Njebjo běsche rjane, módre. Liscźo na schtomach běsche ßo sežołcźiło. Tama ßem pschedobywachu ßo ßłónczne pruhi, rjane jako smarachtowa psches husty łěß, hdyž ßo psches zuni wětsik hibasche. Runje scźelesche ßłónzo ßwoje poßledne pruhi do kraja. Hischcźe ras khwatachu ßłónczne pruhi nimo naßypow a twjerdźisninych Draždźanskich murjow. Potom pokasachu ßo wjecźorne ßměrki a bórsy bě cźma. Najprjódźy ßo w łěßu sacźmi, potom nad městom a skónczńje tež nad polemi a łukami.

Hrósbny napohlad mějachu Draždźany w wjecźornych ßměrkach. Wyßoke murje, psched kotrymiž běsche hłuboki a schěroki pschěrow, napjaty s wodu, wobdawachu zyłe město. Na někotrych městnach hladachu psches naßypy wyßoke a krute wěźe, kotrež měscźanskej muri hischcźe wjetschu sakitansku móz dawachu. Wschudźe, s wěźow a naßypow hladachu „pólne hady“, „mortěry“ a „naßypne tšelby“ se ßwojimi dołhimi schijami. Jenož mało wrotow běsche w murjach. Tam běchu ßo wjetscheje wěstoscźe dla wißaze mosty, dwoje naßypy a dwoje rjady palisadow natwarile, a jenož tam móžachu wobydlerjo s města won.

Draždźanska hola sapocźinasche ßo hnydom pschi nowoměscźanskich twjerdźisnach. Tam, hdźež dźenßa s wodoskakow na Albertowym torhoschcźu (naměscźe) woda wjeßela pluskoze, stejachu tehdy hischcźe mózne schtomy, někotre sto lět stare, a tam, hdźež je dźenßa katholska kapałka, běchu tehdy Łužiske wrota, a potom wjedźesche droha psches holu do Budyskeho kraja.

Runje 6 hodź. bijesche. Tehdom pschiindźe cźłowjek psches Łužiske wrota a dźěsche po drosy do hole.

Tole běsche kursaksi hajnik Sebaldus Brandt. Na hłowje mějesche wón schěroki kłobuk, wudebjeny s wulkim pjerjom. Wobleczeny běsche seleny płatowy ropor. Na rukomaj mějesche wulkej rukajzy s dźiwinskeje koźe, a na nohomaj mějesche dołhe schkórnje hacź wysche kolen. Wot praweho ramjenja k lěwej paźi wißasche schěroki koźany paß, w kotrymž ßylny hajniski nóź tcźesche. W paßu wokoło źiwota tcźesche pistola s dołhej rołku. Pódla hajnika běźesche wulki, koßmaty wjelcźi poß; kotryž pak do cźěmneho łěßa, pak na ßwojeho knjesa hladasche. Sdasche ßo pak, so na ßwojeho ßwěrneho pschewodźerja ani njekedźbowasche.

Hajnik běsche cźłowjekej podomny, kotremuž hórke staroscźe wutrobu jimaja, a teho dla njekedźbowasche na ßwój pucź. Hłuboke smorschcźiny na jeho cźole ßwědcźachu wo tym, so dźenßa prěnja staroscź do jeho dusche sacźahnyła njeběsche. Běsche tola srudny, stysk apołny cźaß; pschetož tehdom pißasche ßo lěto 1637. Hižo dźewjatnacźe lět howrjesche tamna žałoßna nabożinska wójna psches nasche krajiny, kotruž ßu stawisny tsizecźilětnu wójnu pomjenowałe. Puscźiny běchu tam, hdźež běsche w prjedawschich cźaßach bur ßył a worał. Na polach roscźechu cźernje a wósty a a wschón druhi njerjad. Wschudźom nadeńdźechu ßo wupalene hrody, sapuscźene wßy a města. Hłód, drohota, njeradźene žně, mór běsche po wschěm kraju ßwoje knjejstwo nastupił a pscheměnjesche wschu rjanu krajinu do puscźiny. Wójnska cźěßnoscź běsche ßo woßebje psches saksku krajinu cźěžko roslěhała, a pschezo hischcźe njepschiindźe kónz tychle bědow a stysknoscźow. Hdyž tež běsche druhdy na krótki cźaß měr sacźahnył, to tola dołho njetrajesche, saßo s nowa wójnski hołk a ropot psches krajinu howrjesche a kóždu cźłowsku duschu s nowa se stróźelemi napjelnjesche. Tež w Draždźanach knjeźeschtaj wulki njeměr a měscheńza. Na wschěch haßach a torhoschcźach mjerwjesche ßo s cźěkanzami s wokolnych wßow. Něhdźe 12 000 wosow, — tak powjeda stara krónika — sahacźesche měschcźanske haßy a w nich khowachu cźěkanzy wscho ßwoje wobßedźenstwo. Teho dla hacźesche ßo wschudźe wschón wobkhad, a jenož s dołhej scźerpliwoscźu a po dołhim cźakanju běsche ßo hajnik Brandt s města wudobył. Położeny sdychowasche, hdyž do cźicheje, měrneje hole sastupi. Tola bórsy pschedobu jeho jeho cźucźe a staroscź wo pschichod, a dwójzy ßylnje wobcźežowasche jeho nětkole, hdyž běsche w dalokej, schěrokej holi zyle ßamlutki, pomyßlenje na wójnsku nusu a wójnske horjo. Najsrudnische dny po sdacźu drje hakle pschiindźechu; sdasche ßo, so pschikhadźazy Schwedojo tón ras s woprawdźe djabolskej njemdroscźu po kraju sakhadźachu. Hižo běchu dwě měscźe sapuscźili, Worzyn a Lěßnik (Leisnig.) Spěschni pößli, kotsiž běchu wcźera wjecźor s wobeju městow do Draždźan dokhwatali, powjedachu wo najßurowischich njeskutkach. Bjese wscheje ßmilnoscźe běchu tam njepscheczelo sakhadźeli. Mnosy wobydlerjo běchu ßo wot nich žiwi w pjezach spjekli; druhim běchu kónczojte klinczki pod nóhcźe saklinili a s djabolskim wjeßelom jasyk s huby wurěsali, wocźi wukałali abo psches „schwedske picźe“, jim hnójnizu do huby zydźiwschi, skónzowali. Ssamo dźěćźi njeběchu směrom wostajili. Siwe běchu je na bróžnjowe wrota pschibili a potom tšeleli. Lěßnjanskeho měschcźanostu pak běchu Schwedojo jako pßa na rjecźas wsali a ßobu po kraju wjedli. Tak běchu pößli w Draždźanach powjedali. — Cźěžko sadychny hajnik, hdyž ßebi wschě tele hrosnoscźe hischcźe ras rospominasche. Draždźany běchu psched njepscheczelemi psches ßylne murje, wyßoke naßypy a hłuboke pschirowy wobarnowane. Schtó pak skicźesche jemu a jeho lubym pomoz a schkit w ßamotnej hajnkowni w holi, hdyž budźichu straschne ßyły tež ßem pschischłe?

(Pokracźowanje.)

Wocźehnjenje naschich młodych k kscheścźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

VII. Kak po něcźim starschi pschi wocźehnjenju móz na ßwojich dźěćźoch shubjuja.

Zyłe wocźehnjenje naschich dźěćźi wobsamkuje stujne roswiwanje wjetscheje ßamostatnoscźe. Tak je, hdyž ßu dźěćźi po cźěle a po duschi strowe. Hdyž je nam to wopak a my ßo tež

pscheczíwo temu wobaramy, je to njerosomny, kaž tež pospyt bje wscheho wužitka pscheczíwo pschirodźe dźěłacź. Po sakonjach mudroscźe a luboscźe dyrbimy lěto a bóle nasche dźěczi ßebi ßamym pschewostajecź. Nascha modlitwa pak wustudnycź njeßmje. Wona tež tehdom wustudnycź njeßmje, hdyž ßu nasche dźěczi czělnje a duchownje psches naß.

Kak po něczim starschi we wocźehnjenju móz na ßwojich dźěczoch shubjuja, chzemy ßebi rospominacź, hdyž ßebi zyły khód roswiwanja wobhladamy.

Daloko snaty wobras nadeńdźesch we wjele domach s tym podpißmom: „Wobarnowazy jandźel". Dwě lubosnej dźěsczi pschi kromje wulkeje hłubiny hrajetej. Wobej ßebi ani na to njemyßlitej, so stej w najwjetschim strasche. Wjetsche dźěczo ßo runje wutrobnje sawjeßeli nad rjanoscźu kraßneho wuhlada, kotryž ßo jemu poskiczuje, a tola je jenož kroczelka, so mohłe „shubjene" bycź. Schtyrilětne dźěczo ßebi rjane róže pschi hłubinje schczipa a ßebi myßli, so je derje skhowane, runje kaž w ßwojim łóžku. Rjany, ßwětły jandźel pak, kotrehož wobej dźěsczi njewidźitej, sady njeju steji s posběhnjenymaj, žohnowazymaj a wobarnowazymaj rukomaj. My mamy tu wjeßełu nadźiju, so budźetej tež małej bórsy saßo w maczěrnym klinje.

To je historija wjele tyßaz człowjekow. Tež tajzy starschi, kotsiž „niczo njewěrja", po tajkim tež do jandźelow niz, tola w historiji ßwojeje ßwójby wo „dźiwnych" podawkach powjedaja. Woni powjedaja wo dźiwnych wukhowanjach ßwojich dźěczi a rěcza, runjež „niczo njewěrja", tola skónczńje wo tym, so stej je jandźelskej ruzy wukhowałej.

Dokelž ßu bjes staroscźe a njenashonjeni a teho dla tež njewobhladniwi, ßo dźěczi stajnje do najwjetscheho stracha staja. Ani maczěrnej ruzy, ani maczěrnej wocźi njesamóžetej je na wschitkich pucźach wobarnowacź. A tež tam, hdźež je wjele ßłužobnych, móza dźěczi s woknom won panycź abo do wody ßo czißnycź — a ßamo wjerchowske ßwójby mohłe wo tym powjescźe se ßylsami podawacź. A tola pschirunane s tymi strachotami, kotrež dźěczom, bjes teho so bychu schto wjedźałe, hroża, ßo tola małym mjenje njesboża stawa, hacź ßebi myßlimy.

Mje dźenßa hischcźe syma poběhuje, hdyž ßebi na to pomyßlu, kak ja psched 30 lětami ßwojeho małeho pjecźlětneho ßynka (kotryž je nětko dawno w njebjeskim wótznym kraju) wobkedźbowach. Wón s ruku do huby dźiwjeho konja pschimasche, kotryž psched mojej faru pschiwjasany stejesche. A jako ßo jeho wopraschach, schto je wón po prawym chzył, wón ßmějkotajo wotmolwi: „Nano, ja chzych wohladacź, kelko ma wón subow." Njemohł koń rabßnycź a jeho wobcźežowazu dźěsczowu ruku pschekußnycź? A tola koń czísczе směrom stejesche a jemu niczo njeczinjesche. — Haj, schto to běsche? Kak běsche pschi njeliczomnych podomnych podawkach, wo kotrychž móhli, lubi czitarjo, powjedacź? Hacź tež hłuboka wěrnoscź w tym ßłowje teho sbóžnika njeleži: „Jich jandźeljo widźa stajnje to wobliczo mojeho Wótza w njebjeßach." — To je mi wěsta wěz, so by s czěžka žane dźěczo tsecźi por czrijow dostało, hdy bychu dźěczi ßamemu hladanju ludźi pschewostajene byłe.

A kaž dźěczi wjetsche narostu, je strachotow wjazy a w tej ßamej měrje bywamy tež my najkhmanischi, jim k pomozy stacź. K czělnym strachotam pschidadźa ßo pola wotroscźenych dźěczi pschezo wjazy duchownych strachotow. Hłuboka myßl w tym husto nałoženym ßłowje leži: „Małe dźěczi, mjeńsche staroscźe, wjetsche staroscźe."

Kaž dołho ßu dźěczi jenož domach, masch wschak wschitko w ruzy — ale hdyž dyrbja prěni krócź se starschiskeho doma do schule bjes druhe dźěczi, sapocźnje hižo strach sa dźěczi bycź. Wo tym pschichodnje dokładnischo poręczimy.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Hacź do 12. julija je Draždźansku wustajeńzu 300,000 ludźi wopytało. To bě na dźeń psches 13,000 pschischło. Tónle bohaty wopyt ßam na ßebi sa hódnoscź wustajeńzy rěczi, tak so dyrbimy lubym czitarjam pschezo saßo s nowa radźicź: Njeskomdźcźe, ßebi tu rjanu wustajeńzu wobhladacź!

Psched krótkim ßo w nowinach czitasche, so je ßo rěcznik dla sranjenja czěscźe saßudźił, dokelž je wuprajił, so ma jene ßudniske wußudźenje sa njerosom. Ssudnizy ßo w ßwojej czěsczi sranjeni czujachu. Jurista ßo po tajkim molicź njemóže kaž bamž. Juristojo maja tež w naschim sjawnym a woßebje zyrkwinskim žiwjenju polnomóz. Na pschikład dyrbi pola naß pschedßyda konsistorstwa jurista bycź a duchowny móže jenož s městopschedßydu bycź. Ale je to tu prawje? Duchowne należnoscźe tola najlěpje duchowne sastupuje a hdyž tež maja ßo tu a tam juristiske praschenja rosßudźicź (zyrkwinskeho samoženja dla atd.), by tola doscź było, hdy by jurista s městopschedßydu był.

Swjaskowa rada je sakoń wo dźěłanju a pschedawanju margariny, kajkiž je jón khěžorstwowy ßejm pschijał, sacźißła, dokelž je w nim barbjenje margariny sakasane a dokelž njeßměła ßo margarina w tym ßamym rumje kaž butra pschedawacź. Na tole dwoje pak runje ratarstwo najwjetschu ważnoscź kładźesche a bjes tajkeho postajenja zyły sakoń sa ratarstwo ani ważnoscź ani wužitka nima. Naschi ratarjo maja hubjene czaßy; duž njeje dopósnacź, kak je ßo nadźija, kotruž na tónle sakoń stejachu, holych a prósdnych pschiczinow dla sanicźicź móhła. Pschewjescź by ßo sakoń zyle derje hodźał, w Franzowskej tón ßamy sakoń płaczi a ßo tež pschewjedźe.

Na Franzowskeho presidentu Faura je wěsty François dwójzy s revolvra tsělił. Ale na sboże w revolvrje žaneje kulki njeběsche. Duž je tež presidenta cziły a strowy njestraschne attentat pschětrał.

Wy scźe droho kupjeni.

Słoto a ßlěboro — na ßwěcźe wschitko płaczitej. Schtóž ma teho doscź, teho ludźo sbožowneho mjenuja. Sa ßlěboro a słoto móžesch tež wschitko dostacź, wschitko, schtož je na wobßedźenstwje, na wjeßełu, na pysche a czěsczi na ßwěcźe, — wschitko, jenož niz, schtož je nam najnusnische, měr sa nasche dusche a wěczne žiwjenje. „So by kubła teho ßwěta sazpił, trjebasch ßebi jenož tych wobhladacź, kotsiž je wobßedźa", — tak praji mudry Haman; a woprawdźe, schtóž je w kraßnych hrodach snaty, je pósnał — ßamo hdyž ma hubjenej wocźi — so psches kubła teho ßwěta žadyn człowjek prawje sbožowny a spokojny niebudźe. Ssłěboro a słoto stej tež s tyßazami hrěchami womasanej. A hdyž by jene słote, kotrež je dźeßacź lět psches człowjeske ruzy schło, ßwoju historiju powjedacź mohło, ta njeby najrjeńscho klinczała. To by ßebi człowjek radscho rukajzy tyknył, prjedy hacź by ßo jeho saßo dótknył. Wschitko ßlěboro a słoto, hdyž je tež twjerde, budźe sanicźene w płomjenjach tamneho wulkeho dnja a schtož móžemy s nim kupicź a wukupicź, hižo wjele prjedy sahinje, w ßmjertnej hodźinje směje wone tak mało ważnoscźe kaž ßłomicźka, — khiba to, schtož ßmy sa khudych a Boże kralestwo woprowali.

Ně, niz se ßlěborom a słotom ßmy my wukupjeny s teho njeknicźomneho waschnja k nowemu žiwjenju w ßwjatej, njeßebicźnej luboscźi, we wjeßełej wěrje, w wobsbožazej njekhabłazej nadźiji, ale „psches drohu krej Khrysta, jako njewinowateho a njesmasaneho jehnjecźa". Kak móznje jow rosdźěl mjes bójskim a człowjeskim rossudom wustupuje. Schtož na ßwěcźe wschitko płaczi, ßlěboro a słoto, pola Boha niczo njepłaczi. Na wopak to, schtož je na ßwěcźe sazpjene, nimo kotrehož wulka rěka ßwěta nimo schumi — ta krej Jesom Khrysta — to je Božimaj wocźomaj wyßoke, haj, to jeniczke wyßoke, dokelž je to jeniczke, schtož móže człowjeka s hłubokoscźe k wyßokoscźi dowjescź. Teho dla ßo droha krej mjenuje, dokelž ma wote wscheho, schtož je ßo hdy na ßwěcźe namakało, jeniczzy tale krej trajazu a wěczu ważnoscź.

My srosymimy, kak ßo s tymle jeniczkim ßłowom zyły wumóžeński skutk nascheho sbóžnika wosnamjenjuje, pschetož „žiwjenje człowjeka je w jeho krwi". Hinak pola Jesußa njeběsche. W krejpschelecźu wschitko lubowanje, žiwjenje a skutkowanje k naschemu sbožu, k ßwojemu dokonjenju dóndźe. A tole lubowanje, czěrpjenje a wumrjecźe, to je czěrpjenje a wumrjecźe sa naß; — to je wumrjecźe „jehnjecźa", kotrež je ßo dobrowólnje woprowało sa tych, wot kotrychž woprowasche. Wón, kotryž „Boże jehnjo" rěka, je tón jeniczki, kotryž „njewinowaty a njesmasany" wosta ßrjedźa mjes hrěschnikami a njeczistymi; kotryž ßrjedźa mjes hrěschnikami tola wotdźěleny wot hrěschnikow sawosta; kotryž wot hrěschnikow rosteptany tola runje jich czěžkotu a horjo njeßesche, prjecź donjeße a wujedna. „Sa tebje pschelata k wodawanju twojich hrěchow", — to je napißmo, kotrež je Bóh ßam wysche tejele krwě stajił a kotruž dyrbisch ty nětkole, luby czitarjo, ßebi pschecźitacź. Czitacź dyrbisch tole napißmo a jo s Khrystußoweho zyłeho žiwjenja a czěrpjenja srosymicź nawuknycź, schtož ty czitasch a s dobom Khrystußowe zyłe žiwjenje srosymicź nawuknycź.

Europiski pschekupz běsche ßo na turkowsku łódź podał, so by do rańscheho kraja puczował. Na puczowanju nadeńdźe muhamedanskeho schklovu, kotrehož běsche jemu žel. Wón ßo s nim do rěczow da a jako pósna, so běsche mudry a duschny człowjek, wón ßebi wot njeho zyłu historiju jeho žiwjenja wupowjedacź da. Wón shoni, so běsche Abdallah — tak tón schklova rěkasche — ßwobodny rodźeny a so bě w wójnje sajaty do schklovinstwa pschischoł. To njesboże běsche jeho jara czíischczało; tón schtant, k kotremuž běchu jeho ponižili, jeho jara czíischczesche a wón ßo bojesche, so wjazy dołho tónle spschahw njesnjeße. Pschekupz ßo pschezo saßo sa nim prascheschе; jeho srudne wobliczo jemu wutrobu tak hnujesche, so japocza ßebi na to pomyßlicź, kak by jeho wußwobodźił: wón ßo prascheschе, kelko wukupjeńskich pjenjes ßo žada, a hačzrunjež běsche to psches dobytk jeho zyłeho puczowanja, wón tola tu myßl njepuschczi. Wón s kapitänom, kotrehož schklova Abdallah běsche, jednasche, a tón skónczńje wot njeho ßadźane pjenjesy pschiwsa. Abdallah běsche jeju rosrěczowanje s dźěła ßobu ßłyschał a w tej wopaczńej myßli, so chze jeho tón pschekupz jenož teho dla kupicź, so by jeho ßwojeho schklovu sczinił, wón hněwny na njeho běžesche a wschón roshorjeny sawoła: „Wy ßo ßwobodni mužojo mjenujecze a w kajkimžkuli kraju wy schklovinstwo nadeńdźecze, wy Europiszy jako njepschecźeljo schklovinstwa ßo wuprajicze a nětko chzecze wy mje kupicź. Nimam ja to ßame prawo ßwobodny bycź, kaž wy?“ Tak wón roshorjeny dale ßwarjesche, doniž pschekupz jemu s zunim hłoßom njepraji: „Ja tebje tola jenož kupju, so bych tebi ßwobodnoscź dał“. Duž ßo Abdahallowy hněw lehny. Horze ßylsy płakajo wón ßwojemu wußwobodźerjej k nohomaj padźe a sawoła: „Moja wutroba je twoja; ja ßym na pschezo twój schklova!“

Luby czitarjo! Njedyrbjał ty twojemu sbóżnikej k nohomaj padnycź a s dźakownej wutrobu sawołacź: „Moja wutroba je twoja!“ W žałoßnych bolosczach je Jesuß ßwoju krej sa tebje pschelał a ßwoje žiwjenje na drjewje kschiža do ßmjercze dał, so by tebje s Bohom wujednał a wot hrěcha, czerta a ßmjercze wumohł. Kajku ważnoscź ma twoja duscha pched Bohom, so ßu sa tebje tajke wukupjeńske pjenjesy sapłaczene. Nichtó na tebi woprawdźite prawo nima, hacź Jesuß ßam, pschetož wón je tebje stworił a se ßwojej krwju wukupił. Ty dyrbisch jemu sa to wěczńje ßłužicź. Chzesch ty hischcze dłěhe schklova twojich hrěchow a czerta wostacź? Jesußowa krej tebje wot wschitkich hrěchow wuczisczi. Wotrjekń ßo hrěchej a njepschecźelam twojeje dusche horje hladajo na teho Knjesa a khwataj ßo modło a we wěrje k twojemu wußwobodźerjej, k twojemu sbóżnikej a móznemu wumóżnikej! Wón tebi twoje hrěchi wodawa, tebje wot czertowskeje mozy wußwobodźi a tebje do ßwobodnoscze ßwojich dźěczi ßadźi; pschetož kotrychž tón ßyn wußwobodźi, tych wón prawje ßwobodnych czini.

Kopschěwa
abo
Wožahalczka.

Hdyž khodźach wok'ło doma
A dźěch psches sahrodu,
Dha widźach blisko schtoma
Tam wulku hromadu,
A hdyž tam dźěch k njej hladacź,
Schto wuhladach ja tu?
Ssej chzych tam druhe žadacź,
Hacź tu słu kopschěwu.

A hdyž tam pschi njej stejach,
Myßlach pschi ßebi ßam,
Schto czinju ja s njej hewak,
Hacź won ju swutorham?
Haj, hdyž ja sa njej maßnu,
Schto shonju wot njej! Aw!
Duž mějach dobru wuczbu,
So hubjeny je kał.

Ssej, lubi ludźo, myßlcze,
Tež ßwěru wopomńcze,
Kajke to ßu powjescze
Wo tej słej kopschěwje:
Schto wona naß chze wuczicź,
Schto tež tu w myßlach ma?
Ju njetrjebamy młóczicź,
Wschak je njekniczomna.

Ja wo kopschěwje praju,
Sswěru wscho pscheradźu,
Dokelž ju zyle snaju,
Kak njekniczomna jo,
So s jejnym mnohim ßym'jom
Wscho druhe poddußy,
Tež s jejnym słym korjenjom
Sanicza sahrody.

Haj, kaž nam tu kopschěwu
Bóh Knjes tež narosczź da,
Spósnacź s njej' chzemy ßwěru,
Kak ludźom podomna,
Kiž ßo tu jej runaju,
Myßla, kaž wona tež,
Kak bychu móhli s lesczu
Wscho pod ßo pschinjesczź ßej.

A kaž ßo ta kopschěwa
Tak s mozu rosschěrja,
Haj, wo niczo ßo wona
Wschak jara njestara,
Tak tež tón człowjek tudy,
Kiž ßo jej pschiruna:
Wón njemyßli ßej druhdy,
So je tež wot Boha.

Wón s lesczu na ßo czehnje,
Wscho bližschom' wuręczi,
Sso njedopomni ženje,
So njej' to po prawdźi.
O! czakaj, luby bratsje,
A tež ty ßotra tu,
Bóh Knjes nam słóscze nasche
B'dźe płaczicź na hłowu.

Kiž ßobu bratra ßwojoh',
Tež ßotru wujeba
A ßwoje samoženje
S njeprawdu pschisporja,
Tón sawěrnje sa Boha
Tež wjazy njepłaczi,
Kaž kopschěwa tam s brjoha
Tym ludźom na ßwěczi.

Duž napominam tudy
Ja wschitkich ßwěru w tym,
Hacź runje hrěschnik khudy,
Kaž wschitzy drusy ßym:
Bóh Knjes b'dźe s prawej měru
Nam wschitko sapłaczicź,
Duž chzemy s prawej wěru
Sso s czesczu sežiwicź.

Haj, hdyž tež junu dońdźe
K nam nasch poßledni czaß,
A nasch Knjes Jesuß pońdźe
Wschěch wołacź na ßwój kwaß,
So města my tam měli,
Hdźež dobri wostanu
A ßedźecź njetrjebali
Pod helskej kopschěwu (czert).

Teutscher w Porschizach.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Czíischcź a nakład Ssmolerjez knihiczíischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 31.
2. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Szerbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

9. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Kor. 10, 1—13.

Jeno njeczźiń ßo wěsty (secherny)!

So je sawjedźenje pschewulke, so je spytowanjow pschewjele, tak skorźa starschi, tak samolwja ßo młodźi, tak rěcźa ßłabi, kiž ßu podleżeli. Schto mamy k temu prajicź? Pschidacź ßo s dobom dyrbi — sawjedźenje je wulke, spytowanjow, kotrež na cźłowjekow pschińdu, je wjele. A na żane waschnje ßo prěcź njemóże, so tak ßylne a mnohe njejßu, so cźłowjek njemohł jim napschecźiwo stejecź. Woboje móz a mnohotu spytowanjow, kaž tež móz a pomoz pschecźiło nim japoschtoł w epistoli 9. njedźelu po ßwjatej trojizy 1. Kor. 10, 1—13 wopißuje.

Wón wuczby historije wużije, so by ßwoju woßadu psched spytowanjom sakhował. Njeje to rjana myßl? Se sańdźenosćże sa nětcźischi cźaß wuknycź. Historija chże wuczerka ludow bycź. Ach so by wona to pschezo była! A kaž wjele ßo tež s historije wucźi, mało ßo tola s njeje wuknje. Schto s luda budźe, w kotrymž myßle njewěry a żadoscźiwoscże knježa, njewucźi to naß franzowska revoluzyja? Kak ßo podtłóczeny lud saßo w móznym hibanju sběha, njepokasa nam to saßo wotucźenje wěry w cźaßu wojowanjow nascheho luda sa ßwobodnoscź? Japoschtołej je historija israelskeho luda a to jich cźehnjenje psches puscźinu njeskónczne żórło powuczenja a napominanja. S teho, so israelski lud w spytowanju podleża, so wschitzy acź na mało sbytknych w puscźinje kónz wsa, nimo kotrychž ßud Boźi dźěsche, wón sa ßwojich kscheścźijanskich cźitarjow dwojaku wěrnoscź wosmje: Spytowanja ßu wulke, ale niz pschewulke.

1. Spytowanja ßu wulke, pschetoż hdźe je jedyn cźłowjek, w kotrehoż wutrobje njebyschtej sły lóscht a radoscź każ schkrěczka drěmałej, so trjeba jenoż kusk wětsłka saducź a ßwětły woheń ßo pali. Khostański statny sakoń jenoż słe ßłowa, słe skutki ßudźi; kscheścźijan pak ma sa hrěch ßamy te słe myßle wutroby. Dwě kasni bjes tymi dźeßacź prajitej: njedaj ßebi požadacź. A hdźe je żane město po wschěm dalokim ßwěcźe, hdźež njebychu ßo hady sawjedźenja cźłowjekej bliźiłe. W paradisu prěnjej starschej podleżeschtaj. Pschi horje Sinai israelski lud do pschibójstwa padźe. Ssam w ßwojim Jerusalemje, na hrodźe Zion, David wěsty psched spytowanjom njeběsche. Psched wocźomaj teho mischtra ßo Judasch do ßycźow popadnycź da, Pětr do saprěcźa sapadźe. Sso rosumi, so ßu te městna, kotrež ßu k ßamym wjeßelam dźiwadła, korczma a rejwanska łubja woßebje spytowanjam wustajene; tola kscheścźijan derje cźini, hdyž ßo wón ßamo nutskach w Bożim domje pschi Bożim wołtarju a w najßwjedźeńskich wokomiknjenjach hlada a nad ßobu wachuje. — Kóždy cźaß ma ßwoje spytowanja. Wone ßu wopacźne nahlady cźaßa, kotrež ßo kaž natykoza khoroscź rosschěrja a też rosomnych ludźi natykaja. Kóżda staroba ma ßwoje spytowanja. W dźěcźazych lětach ßo wone s njepoßłuschnoscźu a selharnoscźu sapocźnu, w młodostnych lětach dale dźeja s njecźistej luboscźu a żadoscźiwoscźu, se ßonami wo wopacźnej ßwobodnoscźi a ßamowumyßlenym sbożu; mużej

ßo ſpytowanje k khróbłoſczi a hordoſczi bliži a ſtari ßu ſpytowani pſche smorkotanje a njeſpokojnoſcz. Kóždy ſchtant ma ßwoje duchowne ſtrachoty. Woßebny je wabjeny k ßamopſcheſběhnjenju a knjeſowanju; niſki k liſchczenju, bohaty k nahrabnoſczi, khudy k ſawiſczi. A komuž teho wſcheho hiſchcze doſcz njeje, tón wobhladaj ßebi wſchelake wobſtejnoſcze žiwjenja, ſ kotrychž móže kóžda woßebje ſpytowanju wjeſcz. Hdyž mamy njeſboże, pſchiňdzetej dwělowanje a ſadwělowanje, hdyž ßmy w ſbožu, ſtrachota ſechernoſcze a khrobłoſcze ßo bliža. Duž — njeje ßame naſche czěło wot tyßazorych ſtrachotow wobdate, tež naſcha duſcha je w ſtraſche a pucz k njebjeßam je pucz ſ wjele wobczežnoſczemi. To dyrbi naß wobhladniwych czinicz, ſo njebychmy ßami na ßwoju móz twarili a ßo na Lutherowy khěrluſch dopomnili:

Móz naſcha dobycz njemóže,
My ßmy ſ njej jara ßłabi.

Tón khěrluſch pak ßo ſapoczinje:

Jed'n twjerde hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała.

a w dowěrjenju na to móžemy prajicz:

2. Žane ſpytowanje njeje pſchewulke ſa naß. Stari Griechojo mějachu bajku wo hobrſkim mužu Antäußu, Poſeidonowy a teje Semje ßyn a kotrehož nichtó pſchemóz njemóžeſche, kaž dołho ßo ſemje dótkaſche. Hakle jako jeho Herakles wot ſemje poſběže, wón móz ſhubi a bě pſchemóženy. Kaž dołho człowjek w towarſtwje ſ Bohom woſtanje a ſ teho ſjednoczeńſtwa pſchezo nowu móz doſtawa, móže wón pſchecziwo mozam ſpytowanja wobſtacz. Wón móže ßrjedźa w Babel uprawy Daniel, w Potifarowym domje cziſty Joſef, bjes narodom, kotryž běſche ſa lijenzu ſrały, njeſawjedzeny Noah woſtacz. Dzerž ßo twjerdźe k Bohu, temu ßwěrnemu Knjeſej potom wón tebje ſ dzerži we wſchitkich czežkich hodźinach žiwjenja. Jeli pak je ßo ſpytowarjej poradźiło, tebje wot twojeho njebjeſkeho Wótza wotdźělicz, potom ty podležiſch, dokelž žaneje mozy wjazy nimaſch.

S wuczby wo ſpytowanju dwoje nawuknjemy. S prěnja: Komuž ßo ſda, ſo ſteji, tón ßo hladaj, ſo njepadnje a ſ druha: Bóh je ßwěrny, kiž waß njebudźe pſches waſche ſamóženje dacz ſpytowacz; ale budźe czinicz, ſo to ſpytowanje tak kónza dobudźe, ſo wy jo ſnjeſcz móžecze.

Woczehnjenje naſchich młodych k kſcheſczijanſkej ßwobodnoſczi.

(Po F.)

VII. Kak po něczim ſtarſchi pſchi woczehnjenju móz na ßwojich dźěczoch ſhubjuja.

(Pokracžowanje.)

Kaž dołho ßu dźěczi ſ wjetſcha domach a móža ßo wyſche mnohich ſparnych hodźinow hiſchcze maczěrneho ſchórzucha dzeržecz, maja to ſtarſchi w rukach, je pſched duchownymi ſtrachotami ſakhowacz, jeno ſo ßu ſtarſchi a ßłužobni wobhladniwi w ßłowach a ſkutkach. Ale kajka ważna kroczel to je, hdyž dyrbiſch ßwojeho ßynka abo dźowczičku do ſchule póßłacz! Prěni króc ßnano to dźěczo tam ßam dowjedźeſch, ale bórſy dyrbi tón pucz ßam hicz. Ty ani niczo pſchecziwo temu njeſamóžeſch, ſchtož móže ßo jemu po puczu ſtacz. Ja njecham rěczecz wo woſach a konjach na puczu, — ſchto pak móže to dźěczo do žałoßnych wězow wohladacz a ßłyſchecz? A hdyž móžeſch tež pſcheßwědczeny bycz, ſo ßu wuczerjo a wuczerki hódni ludźo, ßebi ty tola te dźěczi, bjes kotrymiž ma twoje dźěczo kóždy dźeń něſchto hodźinow pſchebycz, wubracz njemóžeſch. A ach, kak huſto ßu bjes nimi tajke, kotrež ſe ſtarſchiſkeho doma wězy a ßłowa ßobu pſchinjeßu, kotrež móža ſa twoje ßamón jěd bycz! Duž wſchak ßo woprawdźe dźěczom, hdyž ßu do ſchule khodźicz ſapoczałe, nimale pſchezo zyły kruch dźěczazeho ſmyßlenja ſhubi. W tej měrje, w kotrejž bywaja dźěczi ßamoſtatniſche a po tajkim ſtarſchich mjenje trjebaja a ßo tež po něczim wot ſtarſchiſkeje wutroby ſdaluja. Teho dla njemóžach ženje bjes ßylſow mojim dźěczom prěni pucz do ſchule naſtupicz dacz.

Haj ſ prěnim khodom do ſchule ßo ſwjaſki mjes ſtarſchimi a dźěczimi roswjaſuja. My dyrbimy dźěl woczehnjenja do druhich rukow połožicz. Haj, my dyrbimy, wjele bóle hacz do teho czaßa, dźěczo ßamo ßebi pſchewoſtajicz a móžemy dźiwajo na njeliczomne ſtrachoty wjele mjenje je ſnacz, jenož naſchej wocži a ruzy k njebjeßam poſběhnycz.

A tola je prěni khód do ſchule jenož ſwoczatk tehole roswjaſanja. Wone bywa lěto a wjetſche a to je czim ſtyſkniſcho, dokelž ſtrachoty pſchibjeraja. Ja wo tym w jenotliwym rěczecz njecham. Kóždy nan a kóžda macz móžetaj wo tym doſcz powjedacz a wonaj ſmějetaj jeniczzy wo tym wſchelake nahlady, hacz ßu tele ſtrachi wjetſche ſa hólzow abo wjetſche ſa holzy. My pak wſchitzy wěmy, kak móže hubjeny wobras, njepóczciwe ßłowo, njehorne powjedańczka zyłu myßl ſkaſycz.

Potom pſchiňdu lěta roswiwanja a ſ nimi pſchiňdźe ſ wjetſcha žadanje po ßamoſtatnoſczi a ßwobodnoſczi. Do teho czaßa konfirmazija panje a ſ tym pola jich 19 wot 20 dźěczi wuſtupjenje ſe ſchule a wuſwolenje wěſteho „powołanja ſa žiwjenje". Ja to ſ krótkimi ßłowami wupraju. Ale kajke powſchitkowne pſcheměnjenje zyłeho žiwjenja je w tym wobſamknjene! Czjiſcze nowe wobſtejnoſcze, czjiſcze nowe hacz dotal njeſnate ſtrachi a ſpytowanja ßobu pſchinjeßu. Nětko dyrbja ſtarſchi ſ wjetſcha ßwoje dźěczi do druhich rukow dacz. Poredko je wohladaja. A czim dlěje czim bóle dyrbja ſtarſchi ſaczucz, ſo maja dźěczi ßame ßwoje myßle a nahlady, ßame ßwoju wolu a wotmyßlenje.

Małe dźěczi wſchak móžeſch na prěnje pſchi tej wěrje woſtajicz, ſo nan wſchitko wě a ſo ma pſchezo prawo a ſo mohła macz ßwoju dwělětnu dźowczičku, hdy by nuſne było, ßamo ſ hele wumóz. Czim bóle pak ßo dźěczom wocži wotewrja, czim bóle tež póſnaja, ſo ſtarſchi bjes ſmylka njejßu. Bohužel njeliczomni woczehnjerjo pſcheſahe k temu póſnaczu czěrja ſ tym, ſo ßamo pſched dźěczimi wo tym ßo wuręczuja, kak maja ßo dźěczi woczahnycz. Pſches to ta prěniczka dźěczaza wěra ſahe ſpaduje. Starſchi ßo potom dźiwacz njeßmědźa, hdyž tajke dźěczi reſpekta a poßłuſchnoſcze ſhubjuja.

Ale hdyž ßo tež tajkeho njerozomneho czinjenja woſtajimy, tola naſchim dźěczom kóžde pokracžowanje roswiwanje ſjewi, ſo my bjes ſmylka njejßmy. A my bychmy błaſni byli, hdy bychmy to tola bycz chzyli. Ja ßebi myßlu, ſo dyrbja naß naſche wotroſczaze dźěczi jako człowjekow póſnacz, kotſiž wjedźa a wuſnaja, ſo ßu khudźi hrěſchnizy, — kotrychž wulkoſcz w tym wobſteji, ſo je jich Bóh ſe ßamej hnadu ßwoje dźěczi ſczinił a w ßwojej ſchuli czim dlěje, czim bóle ſa ßwoje dźěczi woczehnje.

My dyrbimy teho dla tež napſchecziwo dźěczom ſwólniwje wuſnacz móz, ſo ßmy ßo molili abo tež, ſo ßmy njeprawo czinili. To wjazy nahladnoſcze dawa hacz nadutoſcz, kotraž na ſchkleńczanych nohach ſteji a do kotrejež dźěczi tola wjazy njewěrja. Ale Bohužel chzedźa tyßazy ſtarſchich, kotſiž na bamža ßwarja, kotryž chze bjes ſmylka bycz, tola ßwojim dźěczom jako tajzy płaczicz, kiž ßo njemóhli molicz. Dźěczi njeßmědźa ßame ßwój nahlad měcz.

Ně, to je prawje, hdyž ßu to runje ſtarſchi, kotſiž wotroſczaze dźěczi po něczim bóle a bóle ßwobodnych czinja. Tež tehdom dyrbi ßo to ſtacz, hdyž ßynojo a dźowki hiſchcze ßami ßwój khlěb njejědźa, ale (ſchtož ßo woßebje w wyſchſchich ſchtantach ſtawa) hiſchcze dołho wot nanoweho pjenježneho měcha wotwißuja. To niczo wuczinicz njeßmě. Doroſczenych człowjekow pſchezo wotwißnych ſdźerzecz, ſ nimi kaž ſ dźěczimi wobkhadźecz, ßwobodne ßłowo a druhi nahlad jim ſakaſacz, — to jich hórkich a worakawych czini. A to je žałoßne, ſo wjele ſtarſchich ſapſchijecz njemóže, ſo jich dźěczi, kotrež ßu pſches 20 lět ſtare, „žane dźěczi" wjazy njejßu. Starſchej teho wokomika njenamakataj, hdźež bywatej pomału dźěczom pſchecźel a pſchecźelniza, ſo byſchtaj tež dźěſczowe myßle ßłyſchałoj, ßobu rospominałoj a jim tež to dowěriłoj, ſchtož dyrbjeſche ßo jim prjedy potajicz. Ale Bohužel, woni maja je pſchezo hiſchcze ſa dźěczi a je ßamo pſched zuſymi tak ponižuja, ſo ßo hněw w dźěczazej wutrobje pali, ſo ßebi woni prjecz žadaja bjes tajkich, kotſiž tež na jich nahlady poßłuchaja. Kak wjele je pſches to ſhubjene!

Tež w tajkich wězach, kotrež ßo starschim ßamym runje njelubja, dyrbja starschi napschečiwo dźěćźom daloku wutrobu měćź. Sso wě, so starschi ženje do teho swolicź njemóža, schtož je ßame hrěschne. Ale woni dyrbja ßo tež hladacź, so na kóźde wjeßele hnydom sygl hrěcha stłóćźa. Woni dyrbja wopomnicź, so ma młodoscź wschelake žadanja a potrjebnoscźe, po kotrychž ßebi stari wjazy nježadaja, kotrež pak ßo teho dla satamacź njetrjebaja. Sa to podamy pschichodnje někotre pschikłady. (Pokračźowanje.)

Duschny ßobudar do mandźelstwa.

W spočźatku stwori Bóh čźłowjeka a sčźini, so dyrbjeschtaj muž a žona bycź.

Schtož pak Bóh hromadu stowarschi, to čźłowjek rósno njesdźěł.

Spodźiwna a błyschčźata,
Mudra, wjele samožna,
Hódna, miła, nadobna,
Wokschewjata, mjedowa,
S nowa praju: spodźiwna
Je wscha luboscź pótsiwa.

Nan ßej dźěćźo wočźehnje
Jowle — druhi ßwoje druhdźe,
Wětr tej' dźěsćźi sehnaje,
Teho tam, a tamoh' druhdźe,
Dónž je čźaß, so rěkataj
Ssej taj zusaj „ßlubjenaj".

Duschny ßyn jow doroscźe,
Pěkna dźówka něhdźe druhdźe,
Króna ßo jej wsdanje wón,
Wona jeho pokoj, ßón.
Kóždy druhom' ßwětlitaj,
Žad'n pak wo tym njewěstaj.

Dónž tem' sespodobje ßo,
Kiž ma w ßwojej ruzy wscho,
W nimaj luboscź sahoricź,
Jeju duschi posbližicź.
Schtož Bóh mjelčźo sesmyßli,
Na ßwětło nětk wustupi.

S tym tón čźłowjek dostanje,
Schtož jem' Bóh Knjes shladał bě.
Na njebju Bóh sesmyßli,
Schtož na semi poskiczi,
A schtož Bóh Knjes wuwjedźe,
Tajke kóždem' k sbožu dźe.

Luboscź jeju ßo njesminje,
Ale wschědnje womłódnje,
Blido jimaj swupyschi,
Kóźde ßłowčźko poßłódczi,
Duschu jimaj swjeßeli,
Pschi wschej prózy wokschewi.

Njeńdźe po spodobanju,
Mataj ßwoju čźěßnotku,
Wěrnaj lubaj rjeknjetaj
Do wschoh', schtož Bóh sčźele: „haj",
Dokelž wěstaj: Bjes kónčźne
Na naj' čźaka wjeßele.

Smějetaj wscho spschětrane,
Schtož Bóh jimaj spósčźele,
— Pobožnymaj dźěsčźomaj, —
Smějetaj s nim jeho raj,
Hdźež jeju wosmje s luboscźu
Bóh na ßwoju wutrobu.

Pawoł Gerhardt (1606—76).

Měr budź s wamaj.

S postrowjenjom: „Měr budź s wami!" je ßo něhdy nasch luby sbóžnik do ßrjedź ßwojich wučźomnikow stupił.

Njechałoj ßebi wój, lubaj seßlubjenaj, tole nascheho Knjesowe pschečźelne a lubosne postrowjenje do waju pschichodneho mandźelskeho žiwjenja ßobu sewsacź?

Wulku, sa wschě waju pschichodne žiwe dny wažnu stopu chzetaj nětkle sčźinicź, hdyž chzetaj ßo dacź w Božim domje psched Božim woltarjom swěrowacź.

Tale waju kročźel budźe sa waju najwažnischa. Schtóž chze měćź ßwoju žeńtwu poradźenu, tajki wuprosch ßebi do prědka wot Boha, so chzył ßo wón dacź tajkemu jeho spočźinanju derje poradźicź.

Psched Bohom a psched čźłowjekami chzetaj ßebi wój se sawdanej ruku a se ßwojim dorjeknjenym „haj" wěrnu ßwěru ßlubicź. Tajkele „haj" je małe ßłowčźko, ale na nim wißa wscho waju sboże sa wscho waju shromadne žiwjenje, haj wjazy, hacź waju kóždeho jeničźkeho wěrne sboże sa wschě waju žiwe dny.

Wjelewažne je, do kajkeho prwołanstwa něchtó stupnje, abo hdźe ßo seßydli a do kajkeho města sečźehnje. Ale wjele wažnische je, koho a kajkeho ßebi něchtó sa ßwojeho towarscha pschiswoli, s kotrymž chze potom psche wschě ßwoje žiwe dny sjenočźeny sawostacź. — W ßwojim pósdnischim čźaßu ßebi drje něchtónžkuliž hinasche dźěło sdonamkuje, abo spscheměni ßwoje dotalsche powołanstwo s druhim, a něchtó hinaschi pschečźehnje se ßwojeho dotalscheho města abo wßy do druheje. Bjes pschemyßlenja drje nichtó tajkele ßwoje dotalsche dźěło abo powołanstwo njewopuschczi, ale něchtónžkuliž je na to nusowany, to sčźinicź.

(Pokračźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Wokoło Wjasońzy a Stołpnja ßu sańdźeny tydźeń krupy zyłe žně rosbiłe, so je zyła nadźija wbohich ratarjow sanicźena. Njepřěduje nam to saßo móznje, so je to ßama Boža hnada, hdyž wón naschim ßywam srawicź a je nam sbožownje domoj khowacź da, so nascha móz niczo njesamóže? Praschejmy ßo ponižnje: Ssmy my saßłužili, hdyž je Bóh wobarnujo wysche naschich polow a sahonow ßwoju ruku dźerżał? A tola móžesch tajkich, kotsiž ženje njechadźa s tym spokojom bycź, schtož Bóh jim da a chzedźa, hdyž ßu tež dobre žně, pschezo hischcze lěpsche měćź Schto dha, hdy by Bóh tón Knjes tajku njespokojnoscź s tym pokhostał, so bychu jim žně sahubjene a sanicźene na poli ležate.

W Eichstäcze dosta sańdźenu njedźelu sakski prynz Max psches biskopa dr. Wahla s Draždźan měschnisku ßwjeczisnu. Na sakskeho prynza jako duchowneho katholskeje zyrkwje wěscźe wažne duchowne sastojnstwo čźaka.

Khěžor hischcze na ßwojim pucźowanju w połnóznym morju pschebywa. Hubjene wjedro poßlednjeho tydźenja jemu husto doscź wobarasche, wotmyßlene wuléty na kraj čźinicź. Oskar, kral Schwedskeje a Norwegskeje, je jeho na jeho łódźi wopytał.

Badenske wulkowójwodstwo ßo w bližschim čźaßu k kralestwu powyschi — a to 9. septembra, dokelž směje tón dźeń Badenski wulkowójwoda ßwój 70lětny narodny dźeń.

Němszy sozialdemokratiszy wodźerjo, kotsiž pschezo přěduja „ßwobodnoscź, runoscź, bratrowstwo" a kóźde narodne čźucze podtłóčźuja, ßebi wěscźe na to myßlili njejßu, so mohło ßo jim wot teho luda, wot kotrehož bychu ßo teho najmjenje bojeli, khětro njelubosne powučźenje dostacź. Woni jědźechu (bjes nimi Liebknecht, Singer, Fischer a d.) do franzowskeho města Lille, hdźež běsche shromadźisna franzowskich sozialdemokratow, w tej wjeßełej nadźiji, so ßo jim, kotsiž bratrowstwo wschitkich ludow sastupuja, wulkotne powitanje dostanje, woßebje, dokelž je měschčźanosta teho města sozialdemokrata. Ale na wopak, hanjenje dyrbjachu ßłyschecz; wulka wołanza nasta: „Sstawa wójsku! Prjecź s Prußakami!" a skónčźnje dyrbjachu, kaž ßo pische, skradźu wotjěćź. To běsche hórka wučźba sa nich. Sozialdemokratojo Franzowjam k luboscźi přěduja: my nimamy žaneho wótzneho kraja! — a Franzowjojo jim wotmolwja: „my lubujemy a dźerżimy na nasch wótzny kraj! — Prjecź s wami!" Hacź tež je ßebi Liebknecht myßlił, so hischcze na jeho stare dny tajke powučźenje, tajka haniba na njeho čźaka.

W sjenočźenych statach połnóznje Ameriki ßo na nowowuswolenje presidenty hotuja. Duž je ßo tam wulka agitazija sběhnyła Bohu žel tam pjenjesy najwjazy pschi wólbach wučźinja.

S čźežkeho čźaßa.

1. Hajnkownja w holi.

(Pokračźowanje.)

S tajkimi myßlemi dźěsche psches čźěmny lěß. Tehdom wotucźi w jeho pomjatku straschny podawk, kotryž běsche ßo jemu ßamemu stał. Wón běsche po poručźnoscźi Draždźanskeho rentmischtra na „Běły jeleń" schoł, hdźež běsche jeho wobstarny nan s dźiwinarjom. S luboscźiwymi rosrěčźowanjemi se ßwojimaj lubowanymaj starschimaj ßo čźaß miny a hižo běsche wo połnozy. Na jene dobo posběhny ßo pódla hońtwjerńje dźiwi hołk, a tsělby wrjestotachu po čźichej nozy. „Do hole, khětsje do lěßa, to ßu njepscheczelszy wojazy!" běsche nan sawołał. Hacź runjež běchu pod schkit čźěmneje hole čźekłyli, běsche tola hižo posdźe; ßyła

njemdrych dźiwikow jim pucź sastupi. S teßakom poraženy běsche ßo na semju walił, doniž móžesche ßam ßwój teßak k sakitanju s nóžnjow hrabnycź. Dołho běsche tam bjese wscheho rosuma ležał. K rosumej běsche hakle wotucźił, hdyž ßłónczko hižo wyßoko s njebja hladasche. Hońtwjerńja běsche hromada rospadankow, s kotrychž ßo tołsty kur walesche. Starscheju, kotrejuž stysknjwje pytasche, nadeńdźe kónz lěßa sabiteju.

Pjecź lět běsche ßo mjes tym minyło. Tola jemu běsche tónle straschny podawk dźenßa hischcźe tak jaßny, jako by ßo hakle wczera stał. Jeniczka ßylsa wuroni ßo s jeho wóczka, hdyž ßo na srudnu ßmjercź ßwojeju starscheju dopomni. Potom pokhili hłowu; psched ßobu widźesche srudny, cźěmny pschichod bjese wscheje nadźije. Njebudźe hischcźe straschnischo? Schto potom?

Tamny srudny podawk napominasche jeho, so by ßo s cźaßom sa wukhowanku roshladował, hdźež mohł ßo w pschikhadźazej strachocźe wukhowacź.

Tola Schweda tu hischcźe njeběsche, a s boka pucźa w lěßnej hussćinje mějesche ßwoje wobydlenje. Ani jeniczki Schweda njeběsche jemu pschi poßlednim sahubjenju domjazy měr kasył, hacź runjež běchu wschě wokolne wßy cźežko spytowali. Schtó by tež tak daloko s boka wulkeje wójnskeje dróhi, woßrjedź lěßneje hussćiny cźłowśke wobydlenje pytał? A k temu běsche hischcźe cźežko, schcźežku do hajnkownje namakacź. A schto drje by jeho kurwjerchowska hnadnoscź, Jan Jurij, prajiła, hdy by shoniła, so jeho hajnik hižo do cźaßa psched njepscheczelom cźěka? Njebě jeho hakle pschi poßlednej hońtwje hnadnje na ramjo poplazał a prajił: „Hej, stary brodako, to mje swjeßeli, so njejßy ßwoju hajnkownju wopuschcźił, hacź runjež je wschudźom daloko a schěroko wójnska tyschnoscź!“ — Ně wschak, ně! cźěkacź, to ßo tola tež njehodźi! „A njejßmy wschudźe w Božej hnadnej ruzy?“ dźesche s cźicha.

Mjes tym bě cźěmna nóz. Huska schcźežka swiny ßo wot pucźa. Po njej wón dźěsche a ju njesmoli, dokelž ju derje snajesche, hacź runjež běsche zyle cźma. Poł hodźiny běsche po lěßu schoł; da pokasachu ßo w cźěmnoscźi ßwißle někajkeho twarjenja, po sdacźu domskeho. Po cźichej nozy klinczesche pßycźe schcźowkanje. Sswěza s pjezaka ßwěcźesche psches woknjeschko s jaßnymi pruhami napschecźiwo. Wón běsche doma. Jstwiczka, do kotrejež sastupi, běsche nisko, kaž we wschěch starych domach, kotrež běchu tež w Łobjowych stronach po prawym ßerbskim waschnju twarjene, s drjewjanymi wobłukami wysche woknow. Wulke wóhnischcźo trjebasche wulki rum wo jstwje. Na nim palesche ßo móznje, dokelž ßo s nowa bukowe schcźěpki pschipołožichu. Na scźěnje wißaschtej dwě tsělbnej rołzy, se sastarskimi kołojtymi samkami. Wysche jstwinych duri běsche woßrjedź mjeńschich róžkow wulka jelenjowa rohodźisna pschibita. W pjezaku pak želesche ßo wucźlana schpjena, kotraž jstwu cźěmnje poßwěcźesche.

„Dobry wjeczor!“ strowjesche hajnk ßwojich lubych. Wjeßele dźěcźatka pschiskakachu k ßwojemu nankej. Jan, najstarschi se wschitkich, běsche hižo wóßomnacźe lět stary. To běsche woprawdźity ßyn s lěßa, wulki a ßylny, s módrymaj wočźomaj, se strowym, wot ßłónczka rjenje wußmahnjenym mjeswočźom. Handrij, schěscźlětny a ßwižny, běsche bóle macźeri podobny. Tež wona pschistupi. Kaž by ßo něschto prascheczź chzyła, pohlada ßwojemu mandźelskemu do wočźow; jej ßo sdasche, kaž njeby wón dźenßa sastupiwschi, tak wjeßele strowił, kaž běsche to wot njeho hewak swuczena.

(Pokracźowanje.)

Lipa.

Lipa nětko saßo kcźěje,
Znjeńzy koßy klepaja,
Kłobuk cźecźik wupyschuje,
Bancźik židźany wón ma,
Na polo ßo spěschnje cźěrja
Ssyz te Boże žohn'wanja,
Wutroby jim sejhrawaja,
So te žně nětk sesrawja.

Hacź tež runje wjele ludźi
Zanych polow nima tu,
Steja tudy jako khudźi,
Maja tola nadźiju,
So Bóh Knjes žně sa wschěch dawa
A tež sa wschěch žohnuje,
Kaž tu sa skót roscźe trawa,
Tak sa cźłow'kow lipa kcźe.

Tež tu lipu s jejnym kcźenjom
Njej' Bóh stworił podarmo,
Wschak ta pcźołka s jejnym mjedom
Lecźi k domu sradujo;
Njedyrbjał ßo cźłowjek tudy
S lipy wjazy roswucźicź,
Wschak ta lipa s jejnym kcźenjom
Khorych móže wustrowicź.

Luby Božo, ty ßy ßmilny,
To nam lipa pokaže,
Dokelž kóžde lěto ßylnje,
Kraßnje nam tu wo žnje kcźe;
Tón na lipy kcźenje cźaka,
Kiž tež Boha lubo ma,
Potom s wjeßełoscźu skaka,
So wón žně nětk docźaka.

Ale ach! kak wjele ludźi
Hischcźe njespokojni tu
Njewjedźa, kak Jesuß wucźi,
Hacź žně runje kraßne ßu:
Bohu dźakowacź ßo ßłuscha
Sa te Boże dary tu!
Njespokojna je jich duscha,
Mórcźi, so žně ßnadne ßu.

Luby cźłow'cźe! wopomń pcźołku,
Ssnadna pornjo tebi je,
Nima tola žanu wucźbu,
Kaž je cźłow'kej wucźene,
Ale wona s małym tudy
Hižo jara spokojom,
Hacź tež wona mjedu druhdy
Njem'že wjele noßycź dom.

Niz kaž pcźołki, ale wjazy
Ssej tu ludźo wumyßla,
Dokelž jich njekhmane sdacźa
Wschitke pcźołki pschetrjechja;
Pschetož woni wulke wězy
Do hłowy ßej stajeja,
So te Boże radne ßnopy
K nicźom' njedoßahaja.

Daj, o luby Božo, tudy
Wschitkim prawje dopósnacź,
So njesapomnili druhdy
K tebi horje pohladacź,
Kiž dasch, so nam lipa kcźěje,
So ßu žně nam radźene;
Twoja luboscź blido kryje:
Khwalbu tebi spěwajmy.

Teutscher w Porschizach.

Něschto k rospominnaju.

Dobry rezept.

Chinesiski khěžor ßo junkrócź wukhodźowasche a ßwójbu nadeńdźe, w kotrejž běchu mužojo, žony, dźěcźi a ßłužobni w měrje a jednocźe žiwi. Khěžor ßo se spodźiwanjom stareho muža, kiž běsche dostojna hłowa teho doma, woprascha, schto je do ßrědkow nałožił, so bjes telko ludźimi měr sdźerži. Stary wsa pjero a tele tsi ßłowa napißa:

„Scźerpliwoscź, scźerpliwoscź, scźerpliwoscź.“

* * *

Tón Knjes ma milijony pucźow, so móže tebje žohnowacź.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 32.
9. augusta.

Lětnik 6.
1896.

SSerbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

10. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 19, 41—48.

Dźenßnischa njedźela chze naß se ßwojim sczenjom na wupusczenje Jerusalema dopomnicz. Historiju ßudźenja Bożeho nad ßwjatym městom ßu naschi wótzojo sa mózne prědowanje měli; woni ßu ju do ßwojich modleřskich knihow pschijeli, kaž ßo wona dźenßa hischcze we wjazorych naschich Božich domach na nyschporje wuczita. Hdyž mamy nětko dźenßa w naschim sczenju Knjesowe wěschczenje srudneho wußuda psched ßobu, njesapomnimy na dopjelnjenje tehole wěschczenja, kotrež nam wobßwědcza, so ßu jeho ßłowa haj a hamjeń.

Jako ßo tón Knjes pschibliža, pohlada wón na to město a płakasche na nje. To běsche tamna njedźela, na kotrejž jemu lud palmy na pucz sczelesche. Hlaj ßrjedźa we wjeßełej shromadźisnje srudne wobliczo — a to stej wocži teho, na kotrehož wschitzy hladaju — jeho wocži stej połnej ßylsow. Wón płakasche na to město. Wón wschak by tež na ßwoje žiwjenje płakacz móhł — na tole jeho najczežsche žiwjenje, kotrež je hdy na semi było. Tsizyczi lět běsche na potajnym žiwy — tsi lěta w ßamym pschesczěhanju — potom pschińdźe tón srudny kónz, jako bě pscheradźeny wot ßwojeho wuczomnika, wopuschczeny wote wschitkich, morjeny psches ßwój lud. Ale wón ßam na ßo njepłaka, — ßamo pod czežkotu kschiža je wón tym, kiž jeho wopłakowachu, pschiwołał: „Njepłaczcze psche mnje, ale płaczcze ßame na ßo a na ßwoje dźěczi!“ Wón tež psche ßwojich wuczomnikow njepłacze, runjež wón wě, so je czaß blisko, hdyž budźa myßlicz, so Bohu s tym ßłuża, hdyž jich morja. Ně wón na to město pohlada, kotrež je w duchomnej ßmjerczi tež na wěcznu ßmjercz shubjene a tónle napohlad jeho pschemóže, so wón wótsje sapłaka. — Ssylsy ßu ßo husto s parlemi pschirunałe. — Jesußowe ßylsy ßu najkraßnische parle. Wone naß do potuky honja. To niczo małe njeje s człowskim hrěchom, ydyž wón teho Knjesa s tajkim rudźenjom napjelni. Kak mało pósnaju sa wulkoscz mojeje winy, hdyž ßebi jenož pschi tym staroscz czinju, so móhł mój hrěch słe sczěhwki měcz. A hdy bych tež se ßwojim hrěchom semske sboże dostacz móhł, bych ßo tola w nim njesbožowny saczuł. Pschetož tón, kotryž s wolijoweje hory płaczo na Jerusalem pohlada, wot prawizy ßwojeho Wótza dele hlada na moje wopaczne žiwjenje a mój njedźak jeho boli. Ja dyrbu ßo wobroczicz a czinicz, schtož je jeho wola a radoscz, so by ßo jeho wobliczo na mni saßo pschecželnje ßwěczito a ja w jeho ßwětle měł ßwětło, žiwjenje a měr. — Ale jeho ßylsy ßu nam tež s troschtom. To njeběsche swonkowny skutk, kotryž wumožnik sa tebje na ßo wsa, luby kschesczijano; wjele ßylsow dyrbjesche sa tebje wupłakacz. Pschetož jeho wěsta a kruta wola je, so by ty wumoženy był. S niczim ßo tejle jeho woli sadźěwacz njemóže khiba jeniczky s twojim stwjerdźenjom. Teho hladaj ßo. W dobrych a słych dnjach stejitej jeho wocži wotewrjenej nad tobu, twój wajchtař njespi ani njedrěma, wón wodźi tebje po ßwojej radźe a tebje skónczinje s czesczu horje wosmje, khiba so ty

ßam njechasch a potom je jemu tebje žel, so mohł płakacź.

Płakajo tón Knjes na to město skorži. W jeho skorženju leži tsoje. Jerusalem, hnada Boža je tebje domapytała — ty pak teho domapytanja kedźbu měł njejßy — nětko budźe tebje Boža khostaza prawdoscź domapytacź. My mamy tež ßwój cząß domapytanja a tónle cząß ma tež junkrócź ßwój kónz. Nichtó nam sa to njerukuje, so tónle nasch hnadny cząß hischcźe dołho traje a so tónle cząß domapytanja, wołebiteho sapschimnjenja psches Boże ßłowo hischcźe junkrócź pschińdźe. Móz a radoscź k wobrónjenju s kóždym wotstorcźenjom wotebjeratej. Nasche žiwjenje je rostlina, kotraž dyrbi ßo po móžnoscźi khětsje do płódneje semje Božeho ßłowa nuts ßadźecź — dźenßa hischcźe tak cźežko njeje kaž jutsje; khorjenje ßo hižom cźežo pschimaja, potom rostlina swjadnje a płoda semje jej wjazy njedopomha. Někotre lěta móže cźłowjek ßwoje swonkowne žiwjenje dale wjescź, runjež je jeho snutskowne hižo wotemrěło, dokelž wón w cząßu hnadneho domapytanja pósnał njeje, schtož k jeho měrej ßłuži. Schtož k naschemu měrej ßłuži, nam w druhej połojzy nascheho scźenja Knjesowe skutkowanje sjewi. Naß srudoba bojasliwych, njemóznych cźini, so my niczo sapocźecź njemóžemy. Teho Knjesa pak cźěri jeho srudoba s nowa, khostaze, wucźiscźaze, roswucźowaze skutkowanje sapocźecź. Jesus je hižo junkrócź, prěni cząß jako Meßiaß wustupi, kupzow a pschekupzow s templa won honił; dokelž pak to hischcźe na pschezo wuspěcha měło njeje, tón Knjes tón skutk s nowa dokonja, wón wě, so je to jeho Wótza wola. Tak chzemy tež my jako wucźomnizy teho Knjesa ßwědcźenje wotpołožicź w ßłowje a skutku pschecźiwo hrosnoscźam, njewěry a hrěcha. Nichtó njech nam do teho njerěcźi a njepraji: To je tola podarmo. My njejßmy wotrocźzy wuspěcha, ale ßłužobnizy Khrystußowi. Wucźiscźmy jeno ßwěru wote wschitkeho bjesbóžneho waschnja nasche domy, nasche wutroby, potom budźa templ, wo kotrymž to ßłowo płacźi: tón Knjes wschědnje w nim wucźi. Wschelake cźěmne a njewěste my w žiwjenju nadeńdźemy; tón Knjes budźe nam jo pósnacź dacź w ßwojim cząßu, w prawym cząßu. Kaž pak je na kónzu nascheho scźenja prajene, so tola, hacź runje měješche tón sbóžnik wjele njepschecźelow, kotsiž chzychu jeho skónzowacź a s tym dopokasachu, so běsche tón Knjes s prawom templ mordarsku jamu mjenował, lud na nim wißasche a jeho poßłuchasche, tak chzemy tež my jeho poßłuchacź, kaž wowza ßwojeho pastyrja, chzemy na nim wißacź, kaž winowe halosy na winowym pjeńku; wón je tón pucź a ta wěrnoscź a to žiwjenje.

Hamjen!

Wocźehnjenje naschich młodych k kscheścźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

VIII. Prawidła w pißanych wobrasach.

Ty ßnano njekurisch; to wschak je dobre, jeno so ty s teho „ty njedyrbisch kuricź“ žanu jědnatu kasnju ßebi scźinił njejßy, kaž by to psche wschu měru ważne było. Po tajkim, derje je, so njekurisch. Pschi tym wschěm je cźiscźe wopacźne, hdy by ty twojemu 22 lětnemu ßynej prajił — kaž ja to junkrócź ßłyschach: „Twój nan ženje žaneje zigary kurił njeje, duž tež ty tejele potrjebnoscźe njesměješch.“ Tola „duž“ je cźiscźe wopacźne, hdyž ma cźłowjek tak wjele, so mohł kuricź. Hdyž tež nan teje potrjebnoscźe njesměješche, ma ju ßyn. Wón ma ju woprawdźe; wón ma ju ßnano w wyßokej měrje. Wón tež njepósnaje, cźeho dla dyrbjało jemu sakasane bycź, schtož je wschitkim jeho towarscham dowolene, a cźeho dla dla dyrbjało sa njeho njestrowe bycź, schtož tym druhim najlěpje tyje. Jow by nan ßwoju móz wopak wužił. To sakasanje, kotrež je sa 14 lětneho hólza wusnał, ßo sa doroscźeneho wjazy njehodźi. Ty dźě móžesch ßwojemu ßynej ßwój nahlad wuprajicź, — móžesch jemu pokasacź, kelko pjenjes ßo pódla pschetrjeba, móžesch jemu ßwoju myßl sjewicź, so masch kurjenje sa njestrowe, — ale potom dyrbisch (a to bje wscheho wußměschenja a hórkoscźe) pschistajicź: „Sso ßamo rosumi, mój ßyno, so ja tebi w tychle wězach niczo roskasowacź njecham.“ Sakasasch-li pak ßwojemu ßynej kurjenje, cźinisch jeho hórkeho, dokelž ßo jemu sdasch tyran bycź a najskerje budźe kónz, so ßyn tebi klubu cźim ßylnischo kuri. — Druhi pschikład: „To je dobre a duschne, hdyž nan do tych ßłuscha, kotsiž ani wo palenz ani wo piwo njerodźa. Ale straschne by było a ty by sa ßwojeho doroscźeneho ßyna ßurowy muž był, hdy by ty jemu sakasał s jeho pschecźelemi karanczk piwa wupicź.“ Pschicźiny ßu te ßame kaž pschi kurjenju.

Ja nětko druhi pschikład s druheje strony wosmu a chzu ßam wo ßebi powjedacź. Mój nan měješche s dźěla ßwobodomyßlne nahlady. Ja pak běch hižo jako studenta konservativnej stronje pschikhileny. Wěso ja tež tole moje stejischczo mojemu nanej napschecźiwo sastupowach. Ja mam ßo dźenßa jemu hischcźe dźakowacź, so je tež směrom a na moje nahlady poßłuchał a je tež ważił, runjež njeje ani tehdom ani posdźischo zyle mojim nahladam ßo pschiwobrocźił. Kak wjele nanow by „njesrałe nahlady njesrałych hólzow“ wußměschało. Na tole waschnje pak ßo dźěcźi njewotcźahnu, ale wotstorkuja.

Młoda 18 lětna holza, kotraž běsche hischcźe daloko wot teho, teho sbóžnika lubowacź, wot kmótra słotu naručznizu dosta. Ja ßłyschach, kak ju macź to město s 1. lista Pětroweho, hdźež ßo pschecźiwo sapleczenju włoßow a napójschenju słoteho rěcźi, wucźesche; haj wona běsche na tym, tej holzy sakasacź s naručznizu khodźicź. Na sboże abo njesboże mje ta macź proschesche, so bych mój nahlad wuprajił, wěscźe w tym pscheßwědcźenju, so budu ja jako duchowny s njej psches jene. So pak ßo ja pschecźiwo macźeri wuprajach, ja po dotalnym wułoženju hakle prajicź njetrjebam. Schto bu dale s zyłej wězu, ja njewěm. S wjetscha nascha dobra rada jenož tehdom płacźi, hdyž je wona s myßlemi ßo naß wo radu praschazeho psches jene. To pak ja wěm, so ta holcźka, hdyž tu pychu sjawnje noßycź njeßmje, ßo wjele huscźischo psched schpihel w ßwojej jstwje stupi a ßo s tym wóczko hordoscźe njewutorhnje, ale cźim wobtwjerdźuje w jejnej hłowje a dale, so dyrbjała wona hižo poł ßwjata bycź, hdyž njeby do jejneje wutroby wěsta hórkoscź pschecźiwo macźeri sacźahnyła.

Cźiscźe to ßame ja praju, hdyž chzedźa doroscźeni ßynojo a dźowki do dźiwadła abo na reje hicź. Sakasane je khětsje; schto pak dyrbi scźěhwk teho bycź, ßo wobliczicź njemóže. So ßu reje a dźiwadła s wulkim strachom sa duschu, je bjes dwěla. Duchowne strachoty tež kscheścźijanske towarstwowe žiwjenje ßobu pschinjeße, na kotrymž ßo ßnano nan rad wobdźěluje. Duchowne strachoty ßu wschudźom, hdźež hrěschni cźłowjekojo hromadźe pschińdu. To wschak móže bycź, so ßu wone pola dźiwadła, kajkež je wone husto doscź dźenßnischi dźeń a pola rejow, kajkež ßo nětko maja, wołebje wulke. Duž bych ja jako nan tele strachoty doscź rosßwětlił a rospominał. Skónczńje pak dyrbisch ßwojim dźěcźom w Božim mjenje hicź dacź a jim pschecźelniwe ßłowo ßobu na pucź dacź. Tyßaz krócź lěpje hacź kißałe, mjersaze wobliczo skutkuje, hdyž ßo ty sady samknjenych duri sa ßwoje dźěcźi modlisch. A wjele lěpje hacź wschitko ßwarjenje na sły, bjesbóžny ßwět na twoje dźěcźi skutkuje, hdyž wone wjedźa, so je twoje dobroproschenje wysche nich. Haj ja ßebi myßlu, so stej dobroproschenje starschich a njewidomna bliskoscź nana a macźerje — najlěpschi wobarnowazy jandźeljo sa dźěcźi, kotryž ßu wonkach w duchownym strasche.

(Pokracźowanje.)

Duschny ßobudar do mandźelstwa.

Měr budź s wamaj.

(Pokracźowanje.)

Je pak ßebi něchtó ßwojeho stajneho towarscha abo towarschnizu sa wschě ßwoje žiwe dny pschiswolił, tajki njemóže ßebi jeho abo ju bje wscheho woneho s někim druhim abo s někej druhej směnjecź. Wón wschak to tež na nihdy Boże dla njesechze, ale chze s nim abo s njej na wschě ßwoje žiwe dny sjenocźeny sawostacź, dónž jeju ßmjercź jenehc wot druheho njewotwoła.

S dobrym samoßom ßebi wój wobaj požadataj, — ſ wamaj ßobu pak wſchitzy druſy, kiž ſ wamaj derje měnja, — ſo móhłoj pódla ßo wjele lět, waju žiwych dnjów lěpſchu wjetſchinu, duſchnje bjes ßobu ſjednoczenaj wſchě žiwe dny pſchedeńcz, jedyn ßo druheho ſa ruku dzeržo, jena duſcha ſ tamej druhej ſjenoczena.

Ja pak chzył wamaj pódla wſcheho teho hiſchcze něſchto lěpſche popſchecz, to, ſo byłe wſchě te lěta, kajkež ſmějetaj jako ſwěrowanaj mandzelſkaj pſched ßobu, waju ſeńſkich dnjów najrjeńſcha wjetſchina.

Sa to pak budztaj — Bóh wamaj to ſpožczi — ßebi bjes ßobu ßwěrnaj ſtowarſchenaj. Sa to ßo ſwjeztaj a tole ßebi bjes ßobu ſ ruku a ſ ertom ßlubtaj. Sa runo tajkele ſpſchecželenje je Bóh luby Knjes něhdy w paradiſu to ßwjate mandzelſtwo wuſtajił, jako dzeſche: „Dobre njeje, ſo by człowjek ßam był a ſawoſtał. Ja chzu jemu pomoznizu dacz, kiž by pſchi nim była.“ A runjež ßo hrěch po ßwěcze ſchěroki czini, — wukhadza tola a duje hiſchcze pſchezo ſ praweju wěrneju kſcheſczijanſkeju mandzelſkeju wěſty ſtrowy wodych, kaž był ſe ßameho paradiſa pſchiſchoł. Hiſchcze pſchezo chze tón Knjes, na kotrehož požohnowanju wſchitko leži, ke wſchemu wot naß datemu „haj“ — naß ſpožohnujo ßwój Boži „Hamjeń“ pſchiprajicz.

Najkrótſcho a najrjeńſcho je wamaj to ſrjeknjene w tamnym poßlenim požohnowanje ſkónczazym Božim ßlubjenju, kajkež ſměje ßo tež wamaj pſchi wěrowanju do duſche a na hłowu położicz. Wone rěka: **měr.** — „Tón Knjes poſběhń ßwoje wobliczo na tebje a daj tebi ßwój měr.

Wěrnaj ſbožownaj budzetaj wobaj hakle tehdy, hdyž tole ſpožohnowate ßłowo niz jeno pſchi waju wěrowanju pſched woltarjom na ßo dorjeknjene doſtanjetaj, hdyž ſmějetaj tajkile Boži měr niz na jeniczkim ßwojim kwaßnym dnju, niz jeniczke ßwoje prěnje lěto w mandzelſtwje, ale hdyž ſmějetaj ßwoje žiwe dny tónle Boži dar kaž do horſchcze ſeſapſchijany. Bjes wſcheho tajkeho měra pak nihdy ženje žanaj ſbožownaj mandzelſkaj njebudzetaj.

Wój móžetaj czikoj a czerſtwoj woſtacz, pilnej bycz, móžetaj ßwój derje radzeny wſchědny khlěb měcz, móžetaj bjes ſtaroſcze ßwoju žiwnoſcz wužicz, — ale, jeli žadyn tónle Boži měr na waju duſchi a we waju domje njeſmějetaj, jeli ßo bjes ßobu njeſnjeßetaj, ale ßo wadzitaj, njebudzetaj nihdy žanej ſbožownaj mandzelſkaj, pſchetož mandzelſke žiwjenje bjes Božeho měra budze wamaj, ſchtož czežki ſpſchah a hórke horjo, a mandzelſki ſwjas bjes Božeho měra budze wamaj ſchtož wobczežaty rjeczas, kajkiž ſmějetaj ſ njewjeßelom a ſ horjom njeſcz a ſnjeſcz.

O kak huſto hižo ßym ßłyſchał teju a tamneju wobſtarneju mandzelſkeju prajicz: „Wjele ßmój měłoj tudy pſchecżerpicz a ſpſchětracz, naju je wjele podeſchło, ale ſpochi ßmój ßo duſchnje bjes ßobu ſnjeßłoj a duž je namaj Bóh ſe ßwojej pomozu pſchezo do prědka pſchepomhał.“ — Haj, hdzež mataj mandzelſkaj bjes ßobu ßwój Boži měr, tajkimaj wſcho k ſbožu dze.

Duž dyrbi wamaj wo to czinicz bycz, ſo měłoj bjes ßobu ſtajny měr, tajki pak pſche wſchě waju žiwe dny. Na žaneju mandzelſkeju njeßmě ßo nihdy ženje prajicz: „Bóle ßo ſeſtaritaj, a bóle ſroſymitaj“, ale: „Dlěhſchu khwilu ſtaj ſeženjenaj, a lubſcho ßo bjes ßobu mataj.“ Czim dlěje budzetaj jako mandzelſkaj ſeženjenaj, czim bóle kóždy druhoh' doſnajetaj, kajki ſtaj žadyn do ſwjerchna, a kajki do nutſkna, ſkónczńje ſmějetaj ßo bjes ßobu tak dopóſnanaj, ſo ßo žadyn wjazy druheho praſchecz njetrjebataj: „Schto chzył ty rady?“ abo „ſchto njeſechzeſch?“ ale kóždy dawno ßam ſe ßwojeho mandzelſkeho wě, ſchto tón ſechze abo ſchto njeſechze, kaž tajke wſcho ßameho ſe ßo wě. — A na wſcho tole dyrbitaj rady ſpominacz a wſcheho teho ßwěru kedzbu měcz.

Hdzež na ſahrodze dwaj ſchtomaj pódla ßo ſtejitaj, teju korjenje a korjeſchki ßo tak do ßo ſawija a hromadze do ßo ſroſtu, ſo ßo žadyn wjazy druheho njepuſchczi; a ma něchtó ßwoje porſty ſtyknjene, dzerži ßo jemu w horſchczi jedyn porſt druheho: hlej, takle dyrbi ſ waju ſ lěta do lěta bóle a bóle „jena wutroba a jena duſcha“ bycz. Tole mi rěka: měr měcz.

Ale hdze móže człowjek tajkile měr nadeńcz, tole nadobne kubło, tule ſa dom najnuſnjſchu potrjebu? S wotkel jón ßem doſtanje? Hdze móže ßebi po njón podóńcz?

Móhł ßebi jón něchtó něhdze na wicznym torhoſchczu abo w něczejej pſchedawarni kupicz, — dyrbjał ßam ſa njón wulki pjenjes ſapłaczicz, — tehdy měł wěſcze kóždy bohaczk tajkile ßwój duſchny ſłoty měr, pſchetož tajkeho droheho kubła njechał ßo wěſcze nichtó woſminycz.

Ale bohu žel, kelko bohatych a khudych tajkehole měra w ßwojich bydleſchczach žaneho nima. A tola móhli jon wſchitzy měcz, móhli jón darmo měcz, pſchetož tónle ßwój měr Bóh człowjekam darmo dari. Tajkile dar pak dyrbi ßebi kóždy, runje kaž wſchě hewaſche dary, wot Boha **wuproßycz.**

Twój ſłoty měr ſpožcz wſchědnje nam
S nim wuſwjeßel naſch dom ty ßam!

S tajkejle ßwojej nutrnej próſtwu dyrbitaj ßo jako pobožnaj mandzelſkaj wſchědnje Bohu pſched wocži ſtupicz, pſchetož tajkile dar ſmějetaj kóždzicżki dzeń ſ jeho ruki trěbny. Dzeń, na kajkimž ßebi wobaj mandzelſkaj ßwój měr w domje ſkažeſchtaj, a na kajkimž ßo jimaj Bože ßłónczko ſkhowa, ale wobaj mandzelſkaj ſawoſtaſchtaj jedyn na druhoh' roshněwnjenaj, ſe ſłobom ſapłakanaj, — tón dzeń bě ſa wobeju ſły dzeń. Tehdy ßebi Boži měrni jandzeljo pſched nimaj ſe žarowanjom ßwoje wobliczа ſapokrychu, kaž njechali dlěhe na tajkule ſrudobu w jich domje hladacz.

(Pokracżowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Njelubosne wojowanje ßo w „Sserbſkich Nowinach“ wjedze. Drażdżanſkeho ßerbſkeho konzerta dla, kotryž je ßo — njech ßo praji, ſchtož chze — jara rjenje poradził a ja ßo boju, ſo bychu ßo nam Drażdżanſzy Němzy dziwali, hdy bychu to czitali. Haj ßamo wſchitkim młodym Sserbam ßo ſ naſpomnjenjom jeneho ßłowa njebocżiczkeho ßławneho wótczinza, kotrež je wón — Bóh wě w kajkim druhim ſwißowanju a ßnano ßo na wěſty pad pocżahujo — nałožował, praji, ſo woni žaneje idealnoſcze nimaja. Haj, hdyž ßo wſchitko, ſchtož młodzi Sserbja ſ dobrej wolu w luboſczi k Sserbowſtwu ſapocżinaju, takle poruba, potom wſchak dyrbi ßo jim radoſcz k ſkutkowanju ſhubjowacz. A njeje dha ſa naß Sserbow, jako mały narod, woßebje nuſne, ſo my ſkutkujemy ſe ſjenoczenymi mozami, ſo bychmy něſchto dozpili a ſo jedyn druheho w jeho ſkutkowanju njepodtłóczuje, ale luboſczíwje podpjera My chzemy tola dzěłacz niz ßwoju czeſcz pytajo, ale k wužitku naſcheho lubeho ßerbſkeho luda.

Žałoßne hrimanje ſ wulkim deſchczikom běſche ßobotu wjecżor wokoło Budyſchina. Błyſk je w wſchelakich wßach wokolnoſcze nuts dyrił a też ſapalił. Proſchmy Boha teho Knjeſa, ſo by naſche žně pſched njeſbožom ſakhował, ſo móhli ſpokojnje wužiwacz, ſchtož je nam jeho ſchczedra ruka wobradziła. Wón chzył też po czežkich deſchczikach hnadnje ßłónczne dny wobradzicz, ſo by ßo, ſchtož hiſchcze na domojkhowanje czaka, rjane do brjóżnjow ſkhowacz mohło.

Bamž Leo XIII. je ſakſkemu prynzej Maxej k jeho ßwjecżiſnje ſbožopſchejazy liſt póßłał a jako wopomnjecze hiſchcze wulki ſłoty pjenjes, na kotrymž je bamžowa podobiſna a łacżanſke napißmo: fiat unum ovile et unut pastyr t. r. njech bywa je wowczerńja a jedyn paſtyr. So bamž ſ tym na noweho katholſkeho duchowneho, kiž je ſe ſakſkeho kralowſkeho doma, tu nadziju ſtaji, ſo by k temu pomhał, ſo by zyle kſcheſczijanſtwo ſaßo katholſkej zyrkwi ßo poddało a po tajkim evangelſka zyrkej ßo ſaniczila (pſchetož tak móżemy to pſchecze jenož ſ bamžoweho rta jeniczzy ſroſymicz), dyrbi naß evangelſkich ſrudzicz, ale też kedzbliwych czinicz, ſo njebychmy ſ wocżow ſhubili, ſo katholſka ſtajnje na ßwoje dobycze a na podtlócżenje naſcheje evangelſkeje zyrkwje dziwa.

Khežor je ßo ſe ßwojeho pucżowanja domoj wrócził.

Němſku łódz „Iltis“ je w chineſkim morju wulki wichor pſchekhwatał a wo ſkału ju czißnywſchi rosbił, ſo je ßo haydom podnuriła. Jenož 11 ſ mužſtwa je ßo wukhowacz mohło. Wſchitzy ludzo ßu hacz do poßlednjeho wokomiknjenja ßwoju pſchißłuſchnoſcz dopjelnili. Tónle ſrudny podawk naß wucži, kak khětſje móže ßo k nam ßmjercz pſchibliżicz, kaž też w khěrluſchu ſpěwamy: „Schtó wě mój kónz? Wón ßnadz je bliſko.“

Pſchekupſkeho ſaſtojnika w naſchich narańſcho-afriſkich kolonijach je ßudniſtwo w Tanga k 15 lět khoſtarńje ſaßudziło, dokelž je žałoßne hroſnoſcze, njeczłowſke ßurowoſcze a njehornoſcze pſchecżiwo czornym w Afrizy wuwjedł. Jemu ßo prawje ſtanje. Pſchetož ſchto dyrbja ßebi Afrikanſzy wot naſcheho luda myßlicz, hdyž k nim pſchińdzemy jako kſcheſczijenjo a mužojo, kiž ßo kſcheſczijenjo mjenuja, a hórje ſ nimi ſakhadzeja hacz ſe ſkotom. Jow dyrbi knježerſtwo krucze wuſtupowacz! Hewak też naſche mißionſtwo tam ſ wuſpěchom ſkutkowacz njemóže.

Hnadne ßlubjenje Boże a próſtwa k Jeſußej.

Ach, dołho je wot teho pada,
Hdyž Bóh Knjes ßwojim ßlubił je,
So jeho wulka wótzna hnada
Tracz budze do wſchej' wěcznoſcze:
Tak praji ßwjata biblija
A wſchitke Boże ßwědczenja.

Kaž tehdom, tak też hiſchcze nětko
Naſch luby Bóh Knjes wſchudzom je,
Tu wopokaſuje nam wſchitko,
So wón tón ßwět ßam ſtworił je;
Wot Hadamowoh' ſtworjenja
B'dze ſdzerżecz jón do ßudnoh' dnja.

Haj, Boža Wótzna wulka hnada
Tu shrěje cžłowſku wutrobu,
Na kotruž wona dele pada,
Kaž ßłónczne pruhi na ſemju,
So ßymjo do njej' wußyte
Stokróczne płody pſchinjeße.

Tón luby Boži Ssyn ßo ſtara
Sa ßwěrnu tyſchnu wutrobu;
Hdyž ßo tu wſchudžom ſběha hara,
Chze wſchitko padacž hromadu,
Dha Jeſuß ßwěrny paſtyř ßam
Wſchom' ſłemu wobara tu k nam.

Ach, Jeſu! luby Ssyno Boži,
Pomhaj nam ſ twojej luboſczu!
Hdyž ßo tón ſły duch na naß ſłobi,
Chze wſchitkich ſkaſycž ſ leßnoſczu
Kaž „Goliath" muž „hobrſki" —
Budž Jeſu „Davido" ſ nami!

Ach, Božo! hdyž by kónz wſcho měło,
Kaž w cžaßu lijeńzy to bě,
So njeby jich tu wjazy było,
Hacž w ßwojim cžaßu w Sodomje,
Kiž ſa Bohom ßo praſcheja;
Budž, Jeſu, ty jich nadžija.

Duch Boži by jich wuwjedł ſ hnadu
S tej' wulkej' tyſchnej' nuſy tu
A by jich ſdžeržał ſ dźiwnej radu
Kaž Noacha pſched lijeńzu,
Kiž wuwjedł je ſe Sodoma
Lotha pſches ßwojoh' jandźela.

To ſapomnicž nochzyli tudy
Tón wulki a kiž mały je,
Njech bohaty a tež tón khudy
Sso Bohu Knjeſej dźakuje,
Dokelž pſches luboſczž Jeſußa
Wſchu Božu hnadu wužiwa.

Duž chzemy proßycž Jeſom Khryſta,
Kiž ßam ta luboſczž Boža je,
So pſches ßwjateho Ducha wěſta
Nam wſchudžom Boža hnada je;
Hdyž junu dźemy ſe ßwěta,
Naß Boža hnada pſchewodźa.

Teutſcher w Porſchizach.

S cžežkeho cžaßa.

1. Hajnkownja w holi.

(Pokracžowanje.)

„Hórke cžaßy pſchikhadźeja; Schwejda tu ſaßo je!" dźeſche hajnik a powjedaſche potom nadróbnje wſcho, ſchtož běſche w měſcže wo njepſcheczelſkich hroſnoſczach ßłyſchał. Macž a Jank ſacžuſchtaj nanowu ſtaroſczž a pomyßlſchtaj ßebi na pſchichod; tež Handrij dopomni ßo ſ cžichim hněwom w wutrobje na Schwejdow. Woni běchu tola bjes dwěla wina nad tym, ſo jemu nan niczo ßłódke ſ měſta ßobu pſchinjeßł njeběſche, kaž běſche to hewak wot njeho ſwuczeny. Ani ßłowczka njeprajo pſchihotowa macž wjecžeř. W hlinjanej, ſ wulkimi róžemi pomolowanej ſchkli ſtejeſche wulka tſchaſczž dźiwineho njaßa na blidźe. Pódla połoži wona kruch dźiwneho cžorneho pjecžła; běſche to Boži khlěb, kotryž běſche ſ brěſoweje ſkory pjecženy. W hroſnej, dołholětnej wójnje běſche ßo žito na polach rosteptało. Teho dla dyrbjachu ßebi ludźo tajkule zyrobu pſchihotowacž. Sso wě, ſo tajkile Boži khlěb prawje njeßłodźeſche. „Běły khlěb bych radſcho wſak!" měnjeſche Handrij. „Haj, haj, lubej dźěſczi, mi tež", wotmolwi nan; „ale ſchtó mohł jón ſ pjenjeſami ſapłacžicž? Wſchako chze dźenßa miſchtr pjekař na klóſchtrſkej haßy ſa pokrotu dwaj tolerjej měcž!" A macž pſchiſpomni: „Haj, drohe cžaßy ßu pſchiſchłe; dźakujmy ßo Bohu, ſo nam lěß hiſchcže dźiwiny doſczž ſkicži, ſo njetrjebamy hłodu tradacž."

Hajnikezy běchu dowjecžerjeli. Nan wſa po ſtarym pěknym waſchnju ſ polcžki ſtaru wulku bibliju. To běſche jara drohotne namrěwſtwo wot dźěda, kotryž běſche ſa Lutherowy cžaß žiwy był. Biblija běſche do drjewjanych deſkow ſwjaſana, a ſ nutſka běchu wſchelake rjane wobraſy. Na dołhich ſymſkich wjecžorach, hdyž wonkach ßněhowa mjecžel po lěßu honjeſche a hdyž běchu ßo rapaki pſched ßurowej ſymu do měſta ſ procha měli, nan ßwojimaj ßynomaj tele bibliſke wobraſy wułožowaſche.

Dźenßa běſche macž dźeßaty pſalm namakała a cžitaſche ſ tſchepotazym hłoßom tak:

„Knježe, cžeho dla tak ſtejiſch ſ daloka? Cžeho dla potajiſch ßo w cžaßu nuſy? Dokelž ſłóſtnik hordoſczž cžěri, dyrbi hubjeny cžerpicž; woni ßo powjetſcheju hromadu, a wumyßla ßebi ſłe wězy. Pſchetož bjesbóžny khwali ßo ßwojeje ßamopaſchnoſcže; a łakomny žohnuje ßo, a hani teho Knjeſa. Bjesbóžny je tak hordy a hněwny, ſo ſ nikim njerodźi; wſchitke jeho myßle ßu, ſo nima Boha. Wón dźe ſtajnje po ßwojim pucžu, twoje ßudźenja ßu daloko wot njeho; wón ßo naduwa nad wſchitkimi ßwojimi nje-pſchecželemi. Wón rjekuje w ßwojej wutrobje: nihdy na nihdy ja njebudu hnuty; nihdy ßo mi ſłě njepońdźe. Jeho rót je połny ſaklecža, ſchibałſtwa a jebanja; jeho jaſyk nacžini prózu a kſchiwdu. Wón ßedźi a łaka na wßach, wón ſkónzuje njewinojtych ſkradźu; jeho wocži kedźbujetej na hubjenych. Wón łaka w potajnym kucže, jako law w ßwojej jamje; wón łaka, ſo by hubjeneho popadnył, a popadnje jeho, hdyž wón jeho do ßwojeje ßycže ſacžehnje. Wón ſbije, podtłócži a podtepta k ſemi khudeho ſ mozu. Wón rjekuje w ßwojej wutrobje: Bóh je ſapomnił a ßwoje wobliczo potajił; wón to nihdy widźecž njebudže. Stawaj, Knježe, Božo, poſběhń ßwoju ruku; njeſapomń hubjenych. Cžeho dla dyrbi ſłóſtnik Boha hanicž; a w ßwojej wutrobje prajicž: Ty wo to niczo njerodźiſch? Ty ždyn widźiſch, pſchetož ty wohladujeſch hubjeńſtwo a žałoſczž, wono ſteji w twojimaj rukomaj; khudźi porucža ßo tebi, ty ßy pomoznik ßyrotow. Roſłamaj ramjo bjesbóžneho, a pytaj jeho ſłóſczž, ſo by ßo jeho bjesbóžnoſczž wjazy njenamakała. Tón Knjes je ſ kralom ſtajnje a wěcžnje, njech pohanjo ſ jeho kraja kónz woſmu. Požadanje hubjenych ßłyſchiſch ty, Knježe; ty wobtwjerdźiſch jich wutrobu, ſo ty ßwoje wucho na to nakhiliſch; ſo ty k prawu pomhaſch ßyrotam a khudym, ſo by dale njetraſchił cžłowjek na ſemi."

Hamjeń wuklincža, a Bože ßłowo napjelnjeſche ſtyſkniwe wutroby ſ troſchtom a ſ nadźiju. —

Wucžłana cžěſka běſche haßła. Cžěnna nóz ßo rospſche-ſtrěwaſche nad hajnkowni. Jenož w lěßu hibaſche ßo potajne žiwjenje. S cžicha ſchumjo cžehnjeſche wětſik pſches ſtare khójny a ſchmrěki a tſchaßeſche jich wjerſchki. S njelepymaj kſchidłomaj wu-lecži někajki hawron ſe ßwojeje nózneje ſkhowanki a hroſnje ſchkrěcžeſche ßowa do nózneje cžiſchiny. Bliže a dale rujachu wjelki ſ dybawym hłoßom pſches huſczinu. Pod njebjom honjachu ßo cžorne mróczele. Dyß a dyß póßła jenotliwa hwěſda někajku pruhu na ſemju. Krótko do ranja pak poſběhowachu ßo krej-cžerwjene pruhi nad njebjom. W Łužiſkich ſtronach běchu Schwejdojo cžichim wobydlerjam woheń do ſtatokow ſałožili.

(Pokracžowanje.)

Něſchto k rospominnaju.

Najprjedy bibliju.

Kſcheſczijan jene ranje w ßwojej jſtwi ßedźeſche. K jeho nohomaj jeho jeniczke dźěczo hrajkaſche. Nan na ßnědanje cžakaſche a nowiny do rukow wſa, ſo by něſchto cžitał. Duž mały hólczk pſchiběža a praji: „Ně, nano, najprjedy bibliju!" — Tole po-wucženje, kotrež běſche jemu ßame jeho dźěczo dało, běſche wobrocženje w jeho žiwjenju. Tón ſbóžnik teho małeho pomoznika bórſy k ßebi wſa, ale na jeho „raňſche prědowanje" ßo ženje ſabyło njeje. Hdyž běſche nan na pucžowanju, hdyž běſche ßam a wſchón ſrudny, jemu pſchezo tele ßłowa do wuſchow klincžachu: „Najprjedy bibliju!" To bu heßło jeho žiwjenja. Prěnje měſto w jeho wutrobje mějeſche ſtajnje Bože ßłowo, kotrež běſche jemu kaž liſt teho ſbóžnika jemu ſpißany lubſchi hacž ſchto druhe.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mróſak w Rychwałdźe.
Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 33.
16. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńu w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1 Kor. 15, 1—10.

Stary dobry evangelij.

Hdyž by ßo naß evangelſkich něchtó praschecz chzył: schto je pola waß, schto je w waschej zyrkwi najwyschsche a najlěpsche? Ssmy my nadźijomnje wschitzy psches jene w tym wotmolwjenju: evangelij! kaž Luther w 62 ſ tych 95 ßadow wupraji: prawy wěrny pokład zyrkwje je ßwjaty evangelij kraßnoscze a hnady Božeje. Stary dobry evangelij! Kaž pak bohaty wěscze sa tym hlada, hacz ma hischcze ßwój pokład, tak też my derje cźinimy na na załožku dźenßnischeje epistole. 1 Kor. 15, 1—10 ßo teho wěsczi sczinicz, hacz je stary kraßny pokład evangelija hischcze nasch abo hacz je ßo nam w běhu czaßow shubił. Stary dobry evangelij! Bohu budź dźak! my jón mamy. Bóh pomhaj nam, so jón wobkhowamy.

1. Bohu budź dźak! my jón hischcze mamy. Ale dźiw je, dźiw Boži to je pschi wschitkich wichorach a nadpadach na drohe ßłowo, pschi wschěm tym, schtož je ßebi evangelij dyrbjał lubicz dacz: sazpiwanje a sacźißnjenje židow, hanjenje a pschescźěhanje psches póhanow, sanjerodźenje a sakomdźenje psches kschescźijanow ßamych. Nětko chzedźa jón naschemu czaßej pschihódny sczinicz, sa kóždeho komodny, to je srudnje! Evangelij je ßłowo wot kschiża: Khrystuß je sa nasche hrěchi wumrjeł. Ale to ßo naschim farisejskim njespodoba. Evangelij prěduje: Khrystuß je wot morwych horje stanył. Ale to ßo saßo sadduzejskim njespodoba. Evangelij chze sbóżnych cźinicz, ale to ßo saßo naschemu po ßwěcze a pjenjesach hłódnemu narodej lubicz njecha a tak ßo na Knjesowym ßłowje, kaž by to lěkarstwo było wokoło lěkari, kaž dyrbjeli khori hakle lěkarjej na nohi pomhacz, hdyž je to tola wón, kotryž khorych hoji. — A tola, schtožkuliž je ßo wschitko spytało, evangelij mischtrowacz abo ßamo sanicźicz, wón móże pschezo hischcze ſ Pawołom (jap. sk. 26, 22) prajicz: ale ſ Božej pomozu steju ja hischcze hacz do tuteho dnja. To ßłowo dyrbi wostacz; Bohu budź dźak, stary evangelij je hischcze ßrjedźa bjes nami. My mamy jón hischcze w naschich zyrkwjach. Tam ßo wón prěduje a jedyn póstny czaß druhemu praji; Khrystuß je horje stanył wot morwych. Haj, Bohu budź dźak, my mamy jón hischcze w naschich schulach. Tam ßo wuczi po Lutherowym waschnju a kaž dołho wón nam druhi artikel wukładuje: „ja wěrju, so Jesuß Khrystuß, tón wěrny Bóh a wěrny cźłowjek, je mój knjes, kiž je mje wumóhł“, žana nusa njeje. My mamy jón hischcze w naschich domach. Wschak niz w wschitkich, we wschitkich wón ženje był njeje, ale wschudźom tam, hdźež ßu biblije a spěwarske najlěpsche knihi w domje, ſ kotrychž ßo w nusy saspěwa: „Na tebje, Khryschcze ßameho wschu nadźiju ja staju, a pschi kaschczach a rowach: „Jesuß, moja nadźija a mój sbóżnik, tón je žiwy.“ My mamy jón hischcze w naschich wutrobach. A hdyž jenož někotsi ſ nami wusnaja: ja wěm, so mój wumožnik žiwy je, je tu evangelij hischcze, je wón tam, hdźež chze najradscho bycz jako wutrobu swjeßelaza, sbóżnychczinjaza powjescz wo Jesußu,

kiž je sbóžnik wschitkich cžlowjekow. Tón stary dobry evangelij. Bohu budź dźak! my jón hischcźe mamy.

2. Bóh pomhaj nam, so jón wobkhowamy. Pschetož, hdyž to wjazy twjerdźe stejecź njedyrbjało: „horjestanył na tsecźim dnju," schto je potom wěrnoscź? schto historija? Kajku ważnoscź by potom japoschtołske ßwědcźenje měło? Koho je Kephaš, koho ßu cźi wucźomnizy wschitzy, koho cźi pjecź stow bratrow na dobo widźa, koho je Jakub, koho Pawoł ßam widźił, hdyž to tón horjestanjeny njeběsche? „Tón artikel wo Khrystußowym horjestacźu," praji Luther, „dyrbi naß sdźerźecź, hdyž ßmjercź pschińdźe." Kaž wěscźe ßmjercź žana bajka njeje, ale wěrnoscź, tak wěscźe je horjestacźe Khrystußowe tón wěrny skutk, kiž je naschej ßmjercźi žahadło wsał. A schto wotwißuje wschitko wot teho skutka Božeho? Bójstwo Khrystußowe, wěstoscź wumoženja, nadźija wěcźneho žiwjenja. Wschitko na tym wißa. Bóh pomhaj nam, so jón wobkhowamy, dobry stary jutrowny evangelij s jeho dobycźeřskim khěrluschom: o ßmjercź, hdźe je twoje žahadło? — A dale, hdyž to wjazy w myßli ßwjateho pißma a zyrkwinskeje wucźby wobstacź njedyrbi: wumrjeł sa nasche hrěchi — hdźe dyrbimy cźeknycź, so móhli tam wostacź? Bjes horjestacźa njeje žana wěrnoscź, bjes Jesußoweho wumrjecźa sa nasche hrěchi žana hnada wjazy njeje. Pschetož to je hnada Boža, so mamy na Khrystußu wumoženje psches jeho krej, mjenujzy wodacźe hrěchow. A kaž dołho budźa cźlowjekojo, kiž hrěch cźinja a ßwoje hrěchi pósnaju a sacźuja, budźe to troscht ßwědomnja. — Młody duchomny kiž njeběsche s zyrkwinskej wucźbu psches jene, spytasche mrějazu žonu troschtowacź. Ale jeho ßłowa běchu ßłabuschke. „Ssylnischo, knjes duchowny, ßylnischo!" sawoła khora, „ja cźežkocźe podležu a schtož wy wschitko wo luboscźe Božej powjedacźe, mi niczo njepomha, pschetož Bóh hrosy schtrafowacź wschitkich, kiž jeho kasnje pschestupja, a ja ßym je pschestupiła." Srudny młody duchomny woteńdźe a stareho nashonjeneho duchowneho k tej khorej póßła. Tón spěwasche:

Ta krej a prawdoscź Khrystußa
Je moja drasta pschistojna;
S tej pschedBohom ja wobstacź chzu,
Hdyž do njebja nuts pocźahnu.

Tak mrějaza měr namaka. —

Bóh pomhaj nam, so wobkhowamy — stary dobry evangelij, lěkařstwo pschecźiwo ßmjercźi a khudych duschow troscht pschecźiwo hrěchej!

Hamjeń!

Wocźehnjenje naschich młodych k kschesćźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

(Skónczenje.)

IX. Prawe stejischczo starschich k doroscźenym dźěczom.

Hdźež ßo s wjetscha bližschi swjask starscheju a dźěcźi roswjasuje, je mandźelstwo. To wschak prawje njeje, hdyž doroscźeni ßynojo a dźowki, kotsiž maja ßo nimo Boha starschim sa wschitko dźakowacź, — haj to je srudźaze, hdyž woni tule kroczel do mandźelstwa cźinja, bjes teho, so ßu ßo starschich w dowěrjenju a ponižnoscźi wo radu prascheli a ßebi jich žohnowanje wuproßyli. Ale starschi dyrbja ßo tež tak sadźerźecź, so móža a dyrbja dźěcźi k nim dowěrjenje měcź. Hdyž ßyn wě: ja ßměm mojimaj starschimaj jenož s bohatej holzu pschińcź, — abo hdyž starschej doroscźenu holzu stareho ßwójbneho snajomstwa dla abo druheje pschicźiny dla wudawatej, — ßo dźiwacź njemóžesch, hdyž doroscźene dźěcźi tule wulzy ważnu należnoscź bjes starschich wobstaraja. Tak starschich na jene dobo „fait accompli" hotowa wěz pscheßłapnje — ale schtó je wina? Starschej abo dźěcźo?

Ach, na tymle poli ßo wjele shrěschi; ja njewěm, hacź wjazy wot starschich abo dźěcźi. Ale dokelž tudy sa starschich pischu, ja na to pokasuju, so dyrbja starschi — kaž daloko jim to někak jich ßwědomnje dowoli — ßwobodnu wolu dźěcźi cźescźicź. Ty móžesch jako nan a macź radźicź, wotradźecź — kaž je trjeba. Ale ty njeßmjesch ßo jako tyran pokasacź, ty njeßmjesch ßwaricź, hdyž ßo hinak cźinjesche, hacź ty chzysche, njedyrbisch hněwny na bok stupicź, hdyž žeńtwa twojeho dźěscźa po twojich myßlach njeje. Pschi tym wschěm dyrbisch sa njeju proßycź a luboscźi njeßměsch wustudnycź dacź.

To wschak je móžno, so „dźěcźi" psches ßwoju winu do srudnych wobstejnoscźow pschińdu. To wschak je srudnje sa dźěcźi a sa starschich. Ale hórje je, hdyž ßo starschi tajkeje žeńtwy dla, kotraž ßo jim njelubi, cźiscźe wot dźěcźi dźěla. Ty njemóžesch doroscźene dźěcźi s mozu pschedtym sakhowacź, so njebychu niczo wopacźne cźiniłe. Husto dyrbi je schkoda hakle powucźicź, kaž je wěscźe tež tebje tu a tam twoja schkoda powucźiła. Ty njeßmjesch je k temu nusowacź, so wone twoje nahlady hnydom pschiwosmu, ale dyrbisch ßo wot nich pytacź a praschecź dacź. A hdyž chzedźa potom ßame ßwoje pucźe khodźicź, wostaj je — wone maja scźěhwki ßwojeho wopacźneho žiwjenja ßame njescź. To ßo pscheměnicź njehodźi. Małe dźěcźi móžesch sakhowacź, so ßo na kopschěwach njeswožahaja, wulke pak niz.

Shromadnje: Hdyž ßu dźěcźi doroscźene a ßamostatne, s wjetscha starschiske powucźenje dale hicź njeßmje hacź dźěcźi jo pytaja a ßebi žadaja. Pomałku, po něcźim dyrbja ßo starschi ßwojeho knježenja wsdacź. Woni dyrbja kaž prjedy žórło luboscźe, wotewrjene durje troschta a ßwěrneje rady sa dźěcźi wostacź — niz pak tajzy, kotsiž sa tym steja wschitke pucźe dźěcźi sacźißnycź. To běsche mi srudnje, jako ja pschedtym krótkim młodeju mandźelskeju — kotrejž pschedtym ważnym rosßudźenjom stejeschtaj — napominach, so byschtaj ßo starscheju młodeje mandźelskeje, kotrejž běschtaj hischcźe žiwaj, wopraschałoj, a wonaj mi s krótka wotmolwischtaj: „To je podarmo; pschetož starschej to ženje njechataj, schtož mój chzemoj."

Ale tak njebudźe, hdyž byschtaj tejle starschej pod rukomaj žohnowazeho Khrystußa žiwaj byłoj a na njeho w modlitwje hladałoj. Hdyž by tak pola njeju było, potom byschtaj tež to žedźenje měłoj, so chzetaj tajkaj bycź, kajkejž žohnowanje, luboscź, měr, ßwětło a troscht dawataj — a to woßebje ßwojim dźěcźom. A hdyž tež tute (ja ßebi na doroscźene dźěcźi myßlu) to druhdy prawje njerosymja, — haj, hdyž ßu jich pucźe druhdy tajke, so dyrbja starschi ßo rudźicź, — starschi tola njepschestanu lubowacź a proßycź. A potom tež wěscźe njepschestanu w wěrje dobru nadźiju měcź.

Jow płacźi to rjane ßłowo nascheho sbóžnika: „Sbóžni ßu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja." Schto dyrbimy wěricź, hdyž tež njewidźimy? Nó, bjes druhim to, so nasche dźěcźi, hdyž tež hacź dotal jako Boże dźěcźi njekhodźa, haj, hdyž ßo tež pschezo bóle wot Boha sdaluja, — haj, runjež to widźimy, dyrbimy my tola wěricź, njekhabłazy wěricź, so Boža hnada je junu na prawy pucź dowjedźe. My dyrbimy wěricź, haj, my dyrbimy wjedźecź, so je Boža luboscź k nim tyßaz krócź wjetscha hacź nascha.

Haj, jeno so my njewustudnjemy w cźakanju, w nadźiji, w wěrje, w lubowanju, w modlenju — potom dyrbi ßo skónczuje wschitko rosjaßnicź. Schtož Ambrosius, Mailandski biskop, pschedtym 1500 lětami ßwěrnej Augustinowej macźeri, Monizy, praji, mjenujzy: „Ssyn telko ßylsow a modlitwow njemóže shubjeny bycź", to praji ßwěrny njebjeski pastyř duschow tež tebi, kiž ty ßnano wo twojeho shubjeneho Augustina žarujesch a sa njeho proßysch. To ßo stacź njemóže, so by ßwěrna próstwa nanowskeje abo macźěrneje wutroby sahanibjena była. Sbóžna ßy ty, o macźěrka, kiž ty ßwojemu dźěscźu dwójzy žiwjenje da; prěni krócź, hdyž jo s boloscźu do ßwěta narodźi, druhi krócź, hdyž ßy jo s tyßaz ßylsami won wuproßyła se ßycźow teho ßwěta. „Schtóž wěri, tón njecźěka" — tón ßo njeboji; to je to jene. A to druhe: „Sbóžni ßu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja."

S cźežkeho cźaßa.

2. Schwejda ßo bliži.

Koło wokoło lěßa ležesche ßwjata cźischina. Nóz běsche ßo minyła. Pomału žołmjesche ßo hischcźe nózna mhła a kurjawa

po dolinach. Skónčnje wudoby ßo ßłónčko. Wono posłoczowasche rjany wobraz měra: hajnkownju a koło wokoło wyßoke schmrěki.

Hajnkownja ßama njeběsche pschewyßoki twar. S tołstych rjadow běsche natwarjena, runje tak, kaž sastarske domy w Sserbach. Psches nijke woknjeschka hladachu stare lěßne schtomy do jstwy, khiba so běsche Hajnkez macz nutska wokeńzy saßunyła. Seleny kaž lěß, běsche tež ßłomjany kryw na Hajnkez domskim; seleny móch rosschěrjesche ßwoje korjeschki na poł shniłej ßłomje. Khěžne durje běchu huske a nijke. W mólczkej sahrodzy, kotraž běsche mjes domom a lěßom, kczějachu poßleńki mjes nasymskimi róžiczkami. Pódla sahrodki žórlesche ßo woda se semje, jaßna a czerstwa, so běsche radoscz, ßo se studniczki napicz. Mózny dub, drje někotre sta lět stary, schkitowasche se ßwojimi hałosami khěžku. Tam nimo wjedzesche wuska schczežka do lěßa.

Khěžne durje ßo wotewrichu. S domskeho wustupi hajnik a sa nim jeho ßyn Jan. Sa nimaj pschińdzeschtaj macz a Handrij. Nan a Jan mějeschtaj wobaj ßekeru, piwu a dołhe kaładło, s kajkimž w starskich czaßach na hońtwu khodzachu a s kotrymž ßo wobarachu.

Macz a Handrij pschewodzeschtaj jeju hacz kónz sahrody. Tam podaschtaj jimaj ruku a dzeschtaj k nimaj: „Pschewodź Bóh!“ Potom ßo wróczischtaj. Nan a Jan pak shubischtaj ßo w huscźinje. Hdyž běschtaj někotre sta kroczelow dóschłoj, dzesche nan k Jankej: „Njechamy skomdźicz, so ßo w prawym czaßu psched njepscheczelom wukhowamy, kaž dołho je czaßa a dobra składnoscz; sa někotre dny mohło hižo posdźe bycz.“

„Chzemy my nasch domczk w holi wopuschczicz a do města saczahnycz?“ woprascha ßo Jank.

„Ně, my hischcze w holi wostanjemy“, wotmolwi nan, ßym ßebi wez hinak wumyßlił. Podarmo nimamoj dzenßa ßekeru a piwu ßobu; pucz, kotryž k nam wjedźe, je huski, a jenož schtóž jón derje snaje, ßo po nim namaka. Sso wě, prědku, hdźež ßo wot dróhi wotdźěli, dohladaju ßo tež zuse wocži na njón. Tam, ßebi myßlu, popuschczimoj telko schtomow, so ßo nichtó wjazy na schczežku njedohlada, so ßebi nichtó myßlicz njemóže, so wot tam pucz k człowskemu wobydlenju wjedźe.“ —

Poł hodźiny drje běschtaj schłoj, duž pschińdzeschtaj na dróhu. Na měscze podaschtaj ßo do dźěła. Ropot ßekery a piwy klinczesche psches cźichu holu. Jedyn schtom wali ßo po druhim k semi. Tež bóle s boka popuschczeschtaj někotre schtomy; „pschetož“, praji nan, „jeli jenož na tymle jeniczkim měscze drjewo spuschczamoj, dha budźe ßo sawidne woko Schwejdow hnydom domaßacz, so sa tym něschto tezi!“ Tak dha spuschczeschtaj drjewo a to někotre dny dołho.

Na nowy tydźeń mějeschtaj tež nowe dźěło. W hłubokim dole rěczki Brěsnizy shotowaschtaj ßebi skhowanku, so móhli tam w czaßu stysknoscze ßo wukhowacz.

Tehdy njeměješesche Brěsnizyny brjóh derje twarjeneho pucza, kaž dźenßa; tež bě w Draždźanskej holi jenož mało pucźow. Zyła hola běsche tehdy s dźěła hischcze prastary lěß, w kotrymž ßo wjelk, a dźiwje ßwinjo a druha dźiwja swěrina khowasche. Brěsniza běsche tehdy s czaßami torhaza woda. Hdyž běchu dołho deschczowe czaßy, abo hdyž nalětne ßłónzo ßněh a lód rostajesche, a hdyž jemu czopły nalětny deschcz pschi tym pomhasche, potom běsche Brěsniza torhaza woda, kotraž kamjenje a schtomy ßobu torhasche a brjohi podrywasche a najßylnische schtomy spowalowasche. Tehdy njestarasche ßo nichtó wo to, hdźe běsche woda kamjenje swalała, a hdźe podtorhane schtomy wodu hacżachu, so by wodu do starych kolijow swjedł. Dźiwje a czěmne běchu Brěsnizyne doliny a wożebje tam, hdźež dźenßa woda psches skaliny brjóh dele pada. Tu běsche ßo psched nahłej skale woprawdźita měscheńza wot kamjenjow a schtomow nakopiła. Dorncźele, paprnrosch, a schěroke bahno (tonidło) psches wulku wodu nastate, kryjachu městno na wschěch bokach. Tu nanoscheschtaj nan a ßyn wscho, schtož je k žiwjeńskej potrjebje trěbne. Tež wschě drohe wězy, kotrež w ßwojim wobßedźeństwje mějachu, tu wukhowaschtaj. Tak donjeßeschtaj tu ßem tež wulku kschinju s pschedźenjom, kotrež běsche macz na dołhich symskich wjecżorach napschadła. Płat, pulver a wołoj, brónje, kotrež runje njetrjebachu, pjenjesy, dźědowe namrěwstwo, drohotnu starsku bibliju, haj wschitko, schtož by ßo pakostnikam někak spodobacz mohło, tu skhowachu.

Khowanka ßama běsche jara jednora. Tsi deski běchu psches bahno położili, tak so w błócze tczazy njewostachu, hdyž chzychu na druhi bok. Sa skału a sa kerkami běsche wona tak derje skhowana, so by ßo hakle na nju dohladał, hdyž pched njej stejesche. Tsěschka, se skory shotowana, pched deschczom wukhowa. Koliki, s hałosami sapleczene, běchu sczěny. Na podnožk składzechu kamjenje a deski, a na nje sascżełachu ßuscheny moch. Tak běsche wona tež sa symnischi czaß czopłe wobydleńczko.

Schtož człowska ruka k wukhowanju samože, běsche ßo stało. By-li ßo njepscheczel woprawdźe hacz k hajnkowni namakał, a bychu-li Hajnkezy czaß k czeknjenju nadeschli, bychu tu derje wukhowani byli.

(Pokraczowanje.)

Duschny ßobudar do mandźelstwa.

Měr budź s wamaj.

(Pokraczowanje.)

Nasch Knjes pak ßłyschi a wußłyschi rady mandźelskeju shromadne pomodlenje wo měr. A hdyž wón jimaj ßwój měr da a jón jimaj sdźerži, wschón zyły dźeń, wschón zyły tydźeń, sa zyłe lěto, wschón njeposmucżeny: je to wěscze něschto dźaka hódne. Wschako tola tónle „měr“ kóždemu ßobu do jeho „wschědneho Božeho khlěba“ ßłuscha, kaž naß nasch Luther powuczi: „měr, strowoscz, pótsiwoscz, czescz atd.“ a ßwój wschědny Boži khlěb dyrbimy tola wschitzy s podźaknjenjom k ßebi wsacz.

Ale wschitzy dyrbimy ßo tež wo to prózowacz, so móhli bjes ßobu swjecżeni swostacz je swjaskom měra. Wschitzy pak móżemy tež wjele k temu popomhacz, so měli tajkile měr doma bjes ßobu njeskażeny.

Hlejtaj, lubaj ßlubjenaj, nětkle mataj ßo wobaj bjes ßobu lubo, hewak budźischtaj na nihdy njesechzyłoj se ßobu do mandźelstwa sastupnycz, ale wój budźetaj w ßwojim dalschim shromadnym žiwjenju shonicz, so směje druhdy waju tón tajke ßwoje dźiwne myßle, a druhi ßwoje hinasche — a to husto pschi někajkej małej, ßnadnej wězy, kotraž skoro ßłowczka hódna njeje.

Ale jeli ßo wamaj po czaßu s něczim njenadźizy takle seńdźe, — tehdy ßebi kóždy rjektaj: „Jowle pódla chzu ßo prawje na kedźbu wsacz, chzu ßebi wscho roshladniwje pschespomnicz, rěczecz a sdokonjecz.“ Sechzył waju žadyn ßo na prawu stronu sminycz. tamón druhi pak na lěwu, tehdy njedajtaj žadyn ßamemu ßebi hicz, kaž sechzył, ani njedajtaj wschemu hicz, kaž sechzyło hicz, hewak smějetaj waju wěz bórsy rosrißanu. Ale sapschimńtaj radscho kóždy waju wobojeju wěz do jeneje horschcze, rosespomńtaj ßebi wscho ßwěru, s měrom a s rosomom.

Dopomńtaj ßo na to, kajke rjane a hódne powuczenje staj s dobom ßobu s waju swěrowanjom dostałoj. Tehdy buschtaj kóždaj, jedyn sa druhim, wo jene a to ßame praschanaj, a staj tehdy kóždaj na to ßame praschenje s jeniczkim jenym ßwojim „haj“ wotmolwiłoj.

Takle dyrbi pola waju w ßwjatym mandźelstwje pschezo bycz a sawostacz. Staj ßebi něschto dorjekłoj a je waju jedyn do něczeho ßwoje „haj“ dorjekł, tehdy dyrbi ßebi tamón druhi na wschě dźeßacz krócz a hischcze huscźischo rosmyßlicz, prjedy dyžli jemu do tuteho ßwoje „ně“ rjeknje. Hewak smějetaj bórsy bjes ßobu hotowu swadu a njepokoj. A hdyž waju žadyn do něczoh' srjeknje „haj“ a druhi „ně“, hdyž ma jedyn ßwoje tajke myßle a druhi ßwoje hinasche, a je ßebi jedyn tole samyßlił, tamón druhi něschto hinasche, a je strach, so móhłoj ßo bjes ßobu swadźicz: o, tehdy Božedla žadyn njeporjekńtaj: „Duž moje dla cźiń, kaž sechzesch, ja budu na moju stronu tež cźinicz, schtož ßo mi sa-spodobnje“, abo: „Tole je moja staroscz, tebje wscho to niczo nje-stara.“ S tym budźeschtaj ßebi s jenym dobom ßwój domski měr rosrasłoj, kaž něchto něschto ßwoje schklenczane rosrasnje, so jemu do wschěch kutow na kruchi słěta. Hdźe było we wschěm mandźel-skim žiwjenju žane něschto, schtož by tameho druheho mandźelskeho niczo njepostarało? Njerěka pola mandźelskeju spochi: „Wscho moje je s dobom ßobu twoje? ßym ja poczescżeny, ßy jo ty ßobu so mnu? je cze něchtó s něczim srudźił, tajki je mje s tobu ßobu srudźił, wjeßelu ßo ja, swjeßelisch ßo ty so mnu?

Ně, žadyn hněw ßo nihdy ženje njeßmě s waju sapyricz. Rospomńtaj ßebi wschě waju naležnoscze s měrom; kóždy nusuj druheho, so tamnemu njesechzyło s wótrischim hłoßom rycżecz, dyžli móže kóždy druhemu dosrosymicz. S pódlaneje jstwy abo s pobocżeneje komory abo s wonka waju domskeho njeßmě nichtó ani najmjeńscheho ßłowczka wo tym popytnycz, schto staj ßebi bjes ßobu jako mandźelskaj nutska wó jstwje doprajiłoj.

Hewak było skoro, kaž sechzyłoj ßebi wój se wschej mozu zusych ludźi s waju wótrym doprajenjom ßem secźěricź, so dyrbjeli potom ßußodźo waju saßłyscho prajicź: „Bohu skorženo, taj wobaj tam nutska saßo prawje wótsje bjes ßobu sakhadźataj!“ Poßłuchaj jeno radscho kóždy s měrom a s cźicha na druheho, so móhłoj ßebi dosrosymicź, pschе cźo chzył tamón druhi něschto hinascho sćźinjene měcź, ßnadno ßo pódla na to dohladataj, so ma tón tamón tež ßwoje prawe pucźe a myßle. Směje tamón ßwoje prawe pucźe a myßle, pscheßwědcźtaj ßo wo tym; směje pak tón tamón wo tym dźiwne myßle, pschepokasaj jemu to tón druhi. Prawda a prawo nima spochi ßwoje město na wěstej jenej stronje, nihdy do wěcźnoscźe pak spochi na ßamej mužowej stronje.

Husto mataj kóždy s něcźim ßwojim prajenym ßwoje dobre prawo, ale wscha wěrna prawda leži s wjetscha ßrjedź wobojeju samyßlenja. Na tu pak duschnje wobaj na dobo pschińdźetaj, hdyž ßo jedyn druhemu bliže do bliska stupi. Na tajkele mudre sadźerženje dyrbitaj ßo we waju mandźelskim źiwjenju swucźicź, a s nim ßwoje dotalsche dźiwne samyßlenje sapřecź.

Kotryž waju takle se ßwojej dobrej myßlu a s miłym sadźerženjom tamnemu druhemu do předka sastupnje, tón s tym temu tamnemu ßwoju najwjetschu ßłužbu wopokaže. A ßłužicź ßebi bjes ßobu dyrbitaj, to wschak tež wěscźe wobaj sechzetaj jako ßwěrnej dobrej pomoznikaj.

Staj wój dotal nawukłoj ßłužicź a ßo do zusych ludźi donamakacź, ßłužtaj ßebi nětkle bjes ßobu jedyn druhemu s luboscźu. S teho smějetaj ßwoju rjanu ßłódku msdu „bjesßobnu luboscź“. Budźtaj bjes ßobu pschecźelnaj, a po duchu miłaj.

Dobre ßłowo ßebi spochi ßwoje dobre město donamknje. Žanoh' dobroh' ßłowcźka, kajkež ßebi jedyn do druhoh' sprajitaj, njebudźetaj ßo nihdy ženje kacź, ale wěscźe wschěch ßwojich słych ßłowow, kajkež jedyn do druhoh' sawrjeßnje, s nim pak teho tamneho srani.

A póńdźe junu waju žadyn ßwojemu njebohemu mandźelskemu płakajo sa kaschcźom, — tajki cźaß tu junu waju něchtó směje — tehdy budźe se wschěm jeho kacźom posdźe, tehdy waju žadyn niczo wjazy wrócźicź ani sdobricź njemóže. Schtož pak staj kóždy druhemu k wjeßelu wopokasałoj, k luboscźi dokonjałoj, tajkeho budźe ßo waju žadyn kacź njetrjebacź.

Haj, wjele ßebi ßwjaty japoschtoł wot kóždeho mandźelskeho požada, ale niz psche wschu měru wjele, hdyž praji: „Snjeßtaj ßo bjes ßobu s luboscźu; wschě waju skutki njech ßo s luboscźu stanu.“ To rjane ßłowo, kotrež je nasch luby sbóžnik na ßwojim předowanju na tamnej horje wurjekł: „Sbóžni ßu cźi měrni, pschetož woni budźa „Bože dźěcźi“ řěkacź“ napischtaj ßebi se słotymi pißmikami doma wysche duri, so měłoj je spochi na wocźomaj, to ßame sapisch wamaj Boži ßwjaty Duch ßam se ßwojim porstom do dusche, „so chzyłoj bjes ßobu po nim jedyn s druhim wobkhadźecź jako sbóžnej Božej dźěscźi, kotrajž staj nascheho měrneho sbóžnikowemu postrowjenju poßłuschnaj a ßo wschědnje po tym słožitaj, schtož wamaj wón s nim praji: Měr budź s wamaj!

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Sańdźenu njedźelu bu knjes diakonatski vikar Sarjenk pschi ßerbskej Michalskej zyrkwi w Budyschinje na němskim kemschenju sa statneho diakona ßwjedźeńszy sapokasany Sserbja ßu ßo wěscźe nadźeli, so ßo sapokasanje na ßerbskim kemschenju stanje, dokelž je Michalska woßada s najwjetscheho dźěła ßerbska

Wulke njesboże je ßo sańdźeny tydźeń na Sslepjanskim dwórnischcźu stało psches to, so dwaj cźahaj hromadźe sjědźeschtaj. 3 ludźo buchu cźežko sranjeni, s kotrychž sa krótki cźaß 2 wumrjeschtaj, lohko sranjenych je jich wjele. Pschi wschěch dobrych naprawach na želežnizach dyrbimy bohužel s teho pósnacź, so ßebi myßlicź njemóžemy, so ßmy bjes wscheho stracha, hdyž na želežnizy jědźemy. Na cźłowiku mudroscź ßo spuschcźecź a twaricź, njepomha, hdyž Bóh tón Knjes ßwoju wobarnowazu ruku nad nami njedźerži.

W Lipsku je sapocźatk teho měßaza 29 theologow prěnje pruhowanje wobstało. Sserb žadyn mjes nimi njeje.

Khěžor je ßo se ßwojeho pucźowanja domoj wrócźiwschi nasymnił a w tu khwilu w Wilhelmshöhe pschebywa. Dźakowano Bohu jeho skhorjenje straschne njeje, tak so nadźijomnje bórsy wotkhori.

Ruski khěžor Miklawsch chze jako hóscź nascheho khěžora pschi manevrach wokolo Wrótßławja — dali Bóh — pschitomny bycź. Bóh daj, so ßo pod nowym ruskim khěžorom saßo němske a ruske khěžorstwo bóle spscheczelitej. To by najlěpsche rukowanje sa měr było; pschetož Franzowska ßama ßebi njeswěri na wójnu myßlicź.

Sabycźiwoscź.

Hdyž ja tole ßłowo mjenuju, budźe někotry na ßwoju wutrobu dyricź a ßo na wschelake pady dopomnicź, w kotrychž je ßam sabycźiły był. My wschak bychmy krucźi a njeprawi byli, hdy bychmy tudy wscho po jenej měrje měricź chzyli. Wona je sabycźliwoscź, kotraž je cźělny brach. Sa nju móže ßebi cźłowjek runje tak mało kaž khroma sa ßwoju khromoscź a na ßuchocźinu cźerpjazy sa ßwój kaschel. Wo tym tudy njeřěcźimy. Tež to jenož s dźěła tudy ßłuscha, hdyž nima wulki wucźeny sa małe a swonkowne wězy, kotryž ßu jeho myßlam sdalene, pomjatka, kaž njebocźiczki ßławny profeßor Tholuk, kotryž žaneho pucźowanja cźinicź njemóžesche, so njeby něhdźe koffer stejo wostajił, abo kaž wulki hudźbnik Beethoven, kotryž měješche něhdy dwě wobydleni, dokelž pschi wotnajenju druheho bydlenja ßebi wjazy na to njemyßlesche, so ma hižo druhdźe hospody. To ßo cźłowjek ßnano wußměje, ale to wón tajkemu mužej sa słó nima. Na něschto druhe my dźiwamy, hdyž my wo sabycźiwoscźi jako wo njeprawom řěcźimy. My prajimy: cźłowjek ma sa wjele, schtož by sabycź dyrbjał, ßmjercź dobry pomjatk, wón pak wjele druheho saßo jara khětsje sabudźe, schtož ženje s myßlow shubicź njedyrbjał.

Pósnajesch, schto ja chzu? Tebje je něchtó sranił, tebi někajku schkodu cźinił. To móže hižo dołho bycź ale ty to tola sabycź njemóžesch. Kaž husto wón tebje setka, ßo ty saßo na tu wěz dopomnisch. — Něchtó je tebi něschto winojty. O kak ty to derje w myßlach wobkhowasch! Ty to hacź na pjenježk wěsch a ßebi dań derje wobliczisch. — Abo něchtó je něschto njeprawe cźinił a ßwoje mjeno s cźežkim hřěchom womasał. Posdźischo ßo wón teho kaje, wón pokutu cźini a hnadu psched Bohom namaka. Pola cźłowjekow tež? Ach te maja ßmjercź dobry pomjatk, cźi jemu to wjazy njesabudu.

Wulzy jara dźiwne nětko je, so cźi ßami ludźo, kotsiž maja na jenym boku tajki dobry pomjatk, saßo na druhim boku něschto cźežko w pomjatku wobkhowaja. Najprjedy ßo to w jich ßamßnych należnoscźach pokasuje. Cźłowjek je hłuposcź cźinił, so ßo jemu ßměja, wón je hřěch sawinował, kotryž najhórsche poroki ßebi saßłuži tak derje wot druhich ludźi kaž wot ßamßneho ßwědomnja. Cźoho dla ßo cźłowjek tak bórsy saßo směruje? Wotmolwjenje: dokelž je wón tak sabycźiwy. Wón je na tu wěz sabył. Runje tak je w wobkhodźe s blischim. Ty dyrbisch tola pschidacź, so ßy ty druhich ludźi husto sranił, jim schkody nacźinił. Wobkhowasch ty to tež tak dołho w pomjatku kaž to, schtož ßu drusy tebi cźinili? Ja ßo wjetuju, so je w tym twój pomjatk hubjeny a wón ßwoju ßłužbu njedopjelni. Dale. Tebi je něchtó ßłužbu wopokasał, dobrotu cźinił. Jow by dobry pomjatk nusny był, ale runje w tym wón naß wopuschcźi. To ßo bórsy sabydźe a potom řěka: njedźak je ßwěta msda. Chzesch ßo ßnano wuřěcźecź s hubjenym pomjatkom? To řěka ßo ßam sjebacź. To je jeniczzy sła wola, a ta dyrbi ßo słamacź, pschetož tale wola njeje cźłowjeku k sbożu, ale k njesbożu na wěcźne.

Něschto k rospominanju.

Wschědnje nawukń wot źiwych wumrjecź, — wot mrějazych źiwy bycź.

* * *

Budź ßylnischi kóžde ranje, ponižnischi kóždy wjecźor.

* * *

Kóždy pschecźel budź tebi sawdawk pschecźelniwoscźe Božeje.

* * *

Hromadź w měrnym cźaßu sa njeměrne cźaßy ßwoje mozy.

* * *

Mróczele drje ßłóncźko samróczuja — ale jo tola ženje njehaßnu.

* * *

Nawukń wschědnje psches powjedanje druhich — mjelczecź.

* * *

Nawukń poßłuchacź, luby pschecźelo, — potom nawuknjesch wschitko rospominacź a řěcźecź.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 34.
23. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1 Kor. 15, 5—8. A so wón widźeny je wot Kephaßa, potom wot tych dwanacźe, potom je wón widźeny wjazy dyźli wot pjecź stow bratrow na jene dobo, wot kotrychź hischcźe wjele źiwych je hacź do dźenßnischeho dnja, někotsi pak ßu wußnyli. Potom je wón widźeny wot Jakuba, potom wot wschitkich japoschtołow, najpoßledy pak po wschěch je wón też wote mnje, jako wot njecźußneho poroda, widźeny.

Wot njewěrjazych ßo nam husto porokuje, so kscheseźijanska wěra niczo dopokasacź njemóże. Njewěra ßo sa sdźěłanoscź, wědomnoscź a wuczenoscź wukhwaluje, wěra pak ßo wußměschuje, kaź by ßamy njerosom była. To wschak je wěrno, so ßo kscheseźijanska wěra kaź někajki ekjempl wuliczicź njemóże, pschetoź dokelź wo Bohu a bójskich wězach jedna, kotrež wot tuteho ßwěta njejßu, też pod sakonjom tuteho ßwěta njesteji. Ale tola ma nascha wěra wěsty sałóźk, pschetoź wona je wěrnoscź. Jadro kscheseźijanskeje wěry je Khrystuß, jeho źiwjenje, jeho wumrjecźe, jeho horjestacźe. Hacź też pak je ßo wschitko woprawdźe stało, ßo psches rosom dopokasacź njehodźi, ale psches ßamych ßwědkow. So je Jesuß Khrystuß něhdy na ßwěcźe źiwy był, so je wumrjeł a pohrjebany, to nichtó dopokasacź njetrjeba, pschetoź nichtó tak hłupy njeje, so by na tym dwělował. Ale je wón też wot morwych stanył? To je najwažnische. Kscheseźijanska wěra hakle psches horjestacźe Khrystußowe snutskownu wěrnoscź, móz a ßylnoscź dostanje. Njeje-li Khrystuß horjestanył wot morwych, potom jeho wumrjecźe wumožazeje mozy nima, potom ßmjercźi źahadło a heli dobycźe wostanje. Teho dla japoschtoł w naschim tekscźe sjewi, so nascha wěra do horjestacźa Khrystußoweho wumyßlenje njeje, ale historijski, wot dobrych ßwědkow wobßwědcźeny podawk.

Pětr abo Kephas je teho horjestanjeneho wohladał, tón ßamy Pětr, kotrehoź wěra na dworje wyschscheho měschnika tak khabłasche, kiź pak je jutry teho horjestanjeneho wohladał a ßwojeho Boha a sbóźnika hacź do ßmjercźe krucźe pósnawał. — Teho Knjesa ßu widźeli wschitzy japoschtoli, też njewěrjazy Domasch. Schto je telko wołobow widźało, źane molenje bycź njemóże. — Jeho je widźało wjazy dyźli 500 wuczomnikow na jene dobo, s kotrychź běsche hischcźe wjele źiwych, jako Pawoł tónle list pißasche. Hdźe ßo sta, hdy ßo sta a kak ßo sta, to ßo nam w scźenjach njewupowjeda; wěsta wěz je, so ßu woni na jene dobo k wěstoscźi wo horjestacźu nascheho Knjesa a sbóźnika dóschli. Jich wěra běsche w jeho ßmjertnym dnju pschestała. Małe stadleschko běsche ßo rospróschiło. Po jutrach pak ßo jim tón Knjes źiwy sjewi. Dobry pastyř saßo ßwoje wowzy shromadźuje. Wot teho cźaßa je jich njewěra na pschezo saniczena, je to wěste, wot nich hacź do ßmjercźe wusnate wusnacźe wo horjestacźu Khrystußowym njekhabłaze wostało. — Potom je wón widźeny wot Jakuba. Też wo tym sjewjenju scźenizy niczo njepowjedaja. My ani wěscźe prajicź

njemóžemy, kotry Jakub to je. Najskerje běsche to Alphäjowy ßyn, tón ßamy, kiž ßo hewak Knjesowy bratr mjenuje a cžeßne pschimjeno „prawy" měješche. Wón s Pětrom Jerusalemsku woßadu nawjedowasche a měješche ßo sa stołp młodeje kscheścžijanskeje zyrkwje. Kak wažne je, so nam tajki muž horjestacže Khrystußowe wobßwědcžuje. Wón je jeho widžał a wěru do njeho se ßwojej ßmjercžu sasyglował. — „Najpoßledy pak po wschěch", praji Pawoł, „je wón tež wote mnje, jako wot njecžaßneho poroda, widženy." Pawoł běsche ßylny, wótry duch a ßnano najwucženischi muž ßwojeho cžaßa, k temu wón Khrystußa hidžesche. Hdy by móžno było, sjewjenje Khrystußowe na pucžu do Damaska přěcž abo sa ßame sesdacže wukładowacž, by Saulus wěscže wschu ßwoju mudroscž na to nałožił. Ale to běsche njemóžne. Wón dyrbjesche wusnacž: Ja ßym Jesußa w jeho kraßnoscži s mojimaj wocžomaj widžał.

Schto tajkemu ßwědcženju prajimy? Horjestacže Khrystußowe je tak derje wobßwědcžene kaž s cžežka žadyn druhi podawk historije. Dźiw njeje, so je wone polá wucžomnikow Jesußowych nětko ßrjedžisna jich wěry. Horjestanjeny je wschitkim japoschtołam jadro jich wěry a pósnacža. Wschitko, schtož woni widža a ßłyscha, wjedža a rěcža, wot teho wukhadža a na to pokasuje. Jich zyłe bycže je wot njeho napjelnjene. — Tak dyrbi tež w twojim žiwjenju bycž, mój luby kscheścžijano. Wěr do teho horjestanjeneho a ty nashonisch, so je wón žiwy. Wón nowe bójske žiwjenje do twojeje wutroby pschinjeße. Wón budže twoje žiwjenje, kotrež běsche dotal cžěmnoscž, ßwětłoscž w tym Knjesu cžinicž. Wón tebi ßwět a jeho lóscht hórki cžini kaž ßmjerdžazu wodu. Wón tebi troscht a měr w hrěschnej stysknoscži a nusy pschinjeße. Wón tebi móz w spytowanjach na semi spožczi. Wón pschi twojim khorołožu steji a tebje poßylni a wuhoji. Wón budže pschi rowach twojich lubych stejecž a tebje se ßłódkim troschtom wokschewi. Ty njesamóžesch wjazy na tym dwělowacž, so je wón horjestanył, pschetož ty žiwjenje w ßebi sacžuwasch, ty ßam na ßebi nashonisch: Tón Knjes je horjestanył! Potom móže njewěrjazy ßwět pschecžiwo Khrystußej wojowacž, to tebi woni wsacž njemóža, schtož je tón, kiž je to horjestawanje a žiwjenje, w twojej hrěschnej wutrobje skutkował. Tebi je wěsty, so nimasch s morwym, ale se žiwym sbóžnikom cžinicž. Njech ßo zyły ßwět se ßwojim dwělowanjom sběha, ty ßo jim ßměješch, pschetož tón dźiw, kotryž ßy na ßwojej wutrobje nashonił, cži nichtó prjecž njepřeje. Teho dla wjeßelmy ßo w tej wěrje: Tón Knjes je horjestanył; wón je woprawdže horjestanył.

Hamjeń!

Duschny ßobudar do mandželstwa.

Měr budž s wamaj.

(Pokracžowanje.)

Wo jene chzył waju s dobrej duschu poproßycž. Někomu móhło ßo tajke moje žadanje ßnadne posdacž, ale wone je sa mandželskeju žiwjenje wažne, a waju žadyn njebudže ßo kacž, hdyž ßo po nim sadžerži.

Hdyž staj rano sahe w dobrym pokoju s loža stanyłoj a wamaj pschiňdže njenadžizy něschto pod wocži, wo cžož wobaj hnydom psches jene njesstaj, nimataj pak doscž měra a doscž khwile, tu wěz duschnje bjes ßobu rospomnicž, — mandželski dyrbi ßnano cžinicž, so by na ßwoje dźěło pschischoł, — o njeseňdžtaj žadyn nihdy ženje se žanym njepokojom wot druheho; wschako njewěstaj, kajkej, a hacž ßo hdy s nowa seňdžetaj.

Kak husto je s teho njesahojna roskora nastała, hdyž je mandželski roshněwany s doma woteschoł, durje sa ßobu sapraßnył, na dźěło schoł, ale na ßwojim dźěle žaneho wjeßela njepoměł, bjes tym, so jeho mandželska płakata doma ßedžo njewjedźische, na cžim je, a kak ßo s nimaj dale směje.

Ně, hdyž roseňdžetaj, prajtaj ßebi s ruku „božmje" a rjekňtaj s najmjeńscha: „Nětkle drje hischcže se wschěm do jena dopschischłoj njejßmoj, tola sechzemoj ßebi naju wěz s dobrej khwilu duschnje do cžista pschemyßlicž, dženßa pschipoldnju abo po wjecžeri, hdyž směješmoj sa to cžichu khwilku a měr, po tym hižo s Božej pomozu s nowa na jene dopschiňdžemoj!" Haj, s Božej pomozu, — takle s Boha wscho póňdže.

Na to ßmě ßo tajki mandželski w Bežim mjenje na ßwoje dźěło podacž a jeho mandželska ßmě s wjeßelom na jeho domoj wrócženje cžakacž: posdžischo budžetaj ßwoju wěz wobaj s měrom bjes ßobu dowucžinicž.

Njedajtaj ßebi ßwojej po-pucžu-ßwězy, lubemu Božemu ßłowu, we waju domje haßnycž, ale hladajtaj, so by wamaj wone jaßne ßwěcžiło a bohate bjes wamaj bydliło.

Bože ßłowo njepowjedže waju nihdy ženje do žaneje cžmowoty, w kajkejž hoły njeměr ßyda, ale wuwjedže waju wěcžuje se wscheho sacžmjenja na ßwětło, jeli jemu poßłuschnaj wostanjetaj, pschetož wone podawa jako ßwětło wěrnu prawdu a hnadu.

Kajke bjes ßobu wschelake ßu tola wschě te njedžele s Božim ßłowom a kajke tamne druhe bjes njeho bje wscheho, we domje a w hospodarstwje, — a kajke wschelake bjes ßobu ßu wschě te wschědne dźěławe dny, te rańsche a wjecžorne khwilki s Božim ßłowom a wschě tamne druhe bjes njoh'. Schtóž je s Božim ßłowom njesnaty sawostał, tajki nicžeju cžłowjekowu wutrobu njedosnaje, ani žanu ßamu ßwoju.

Schtóž njesechze na Božu wolu poßłuchacž, a schtóž njesechze po njej cžinicž, tajki ßebi ßamej se ßwojej wolu wschudže postorki nacžini.

Schtóž sechze do njebjeß pschiňcž, dyrbi ßo pospochi teho hłoßej poßłuschny wopokasowacž, kiž praji: „Ja ßym tón pucž. Nichtó k Wótzej njedopschiňdže, khiba pschese mnje. Bjese mnje njemóžecže niczo dokonjecž."

K dopomnjenju na waju Knjesa, k poßylnjenju we waju najßwjecžischej wěrje, ale pak tež k wobtwjerdženju waju domskeho měra khodžtaj wobaj se ßobu jako wěrytowarschej rad a husto na spowjedž a k Božemu blidu.

Njepomyßltaj ßebi nihdy ženje, so było tole žane někajke stare swucženje a sestarjene waschnje, kajkež wój młodaj njetrjebałoj ßobu cžinicž.

Ně, to ßu te najpožohnowanische pomozne wězy, kajkež nam Bóh se ßwojej miłoscžu poskicži, so móhli ßebi s nimi ßwój domski měr sdžeržecž.

Prjedy dyžli ßo do Božeho doma wuspowjedacž dźetaj, pschinjeßtaj doma bjes ßobu wscho „na cžiste", wodajtaj kóždy druhemu jeho shrěschenje a wodaj na to kóždy druhemu doma se sawdanej ruku. Na to dostańtaj w Božim domje niz jeno ßwoje hrěchi wodate, ale s dobom nowu móz a poßylnjenje, so móhłoj tamne ßwoje ßlubjenje dźeržecž, kajkež staj Bohu pschi ßwojej konfirmaziji psched woltarjom sežiniłaj a kajkež staj ßebi posdžischo pschi swěrowanju jedyn druhemu dałoj.

Žaneju tajkeju mandželskeju, kotrajž se ßobu ke mschi a k Božemu blidu khodžitaj, njetrjeba ßo nichtó praschecž: „Kak pola waju steji a khodži? Snjeßetaj ßo duschnje bjes ßobu?"

Tajkaj mataj ßwój Boži měr bjes ßobu a chzetaj ßebi jón sdžeržecž.

Wote wscheho, schtož ßu ßebi cžłowjekojo stwarili, wustajili, ßebi s pschiprawili, je s cžaßami to a tamne spadło a roskruchnyło.

Ale móz Božeho ßłowa, ßwjateje kschcženizy a Božeho wotkasanja nihdy njerosspanje, ßo ženje njepscheměni, ani ßo žaneho wichora njepostrachnje, te wschitke sawostanu, kajkež tu ßu, a kajkež ßu tehdy byłe, jako běchu naschi wótzojo na semi, haj, kajkež ßu byłe, jako běchu tu ßwjecži japoschtoljo na semi.

Ssami se ßwojej mozu my žane Boże ßłowo pschi ßebi njesdžeržimy, ně, wone naß pschi ßebi sdžerži, pschetož wone njeje niczeji cžłowjecži skutk, ale je Boži dar, a s njeho sežórlja ßo mozy s wěcžneho žiwjenja.

Sbóžny kóždy, kiž ma jo sesapschijane, a kiž jeho wěcžnje woživjatu móz sawoptnje! Kohož ty, Knježe, požohnujesch, tajki sawostanje do wěcžna požohnowany.

(Pokracžowanje.)

Dub w hajku.

Ja dźěch psches hona kraßne
W tej ßłónčnej cźopłoczi,
Njebjeßa běchu jaßne
Bje wscheje mróczałki,
Sslónzo horzo palesche,
Wětr žadyn w powětrje,
So wschak wobcźežno běsche
W tej wulkej horzocźe.

Duž pschińdźech hacž do hajka,
Hdźež wjele schtomow je,
Ssynych ßo tam do khłódka
Pod schtom, kiž wulki bě;
A hdyž ßo tam roshladam,
Pod kajkim ßym schtomom,
Sso tež rucźe dohladam,
So ßedźu pod dubom.

A hdyž tak khwilku ßedźu,
Schto tam ja wußłyschu?
Poßłuchach ſ kedźbliwoscźu,
Kak ptacźki spěwaju
We hałosach tam horkach
Nad dubom wysche mje,
To klinčźesche kaž hudźba
A spěwy wjeßełe.

Schto wone tam spěwachu,
Jim njem'žach srosymicź,
Ssej myßlach pak po sdacźu,
Chzedźa Boha khwalicź,
Kiž je wscho kraßnje stworił,
Kaž tež tón dub tudy,
Sso njeby nichtó molił:
„Stworjenja Boże ßmy."

My chzemy tež cźescź dawacź,
Sso dopomnicź teho,
Cźescź kaž te ptacźki spěwacź
Tom' Knjesej wysche wschoh',
Kiž ßam tu wschitko sdźerži
A wschitko seźiwi;
Tón steji kaž dub twjerdźi,
Kiž na Boha twari.

Bóh, luby Knjes, dub stwori,
Jom' kraßnje narosćź da.
Lud pak ßo husto moli,
Na Boha njehlada.
Ach, wobhladaj ßej, cźlow'cźe,
Wulki schtom dubowy,
A rospomń ßebi krucźe,
Schto ſ njeho wuknjemy.

Kaž dubowy schtom w hajku
Bjes wjele schtomami
Móz wopokasa tajku,
Kaž tudy žad'n druhi,
Sso wětra njenastróža,
Tež žanoh' njewjedra;
Hdyž deschcź a krupy hroža,
Je ptacźkow khowanka.

Tak tež, o cźlow'cźe, luby
Sso njestróž niczeho,
Wostań tež kaž dub tudy
Jeno twjerdźe stejo
Pschi Bosy, kiž cźe stworił,
Cźe tež njesabudźe;
Hacž runje ßwět by morił,
Budź kaž schtom dubowy!

Tak doktor Luther chzysche
Stupicź pshed khěžora,
Wschón bjes bojoscźe běsche
Na pucźu do Wormßa;
Wón běsche njekhabłazy:
„Sso njeboju" praji,
„Było tam cźertow wjazy
Hacž zyh'low na tšěschi."

Kaž Měrcźin Luther w Wormßu
Stejesche tež twjerdźi
Pshed wulkej shromadźisnu,
Pschipósna te knihi,
S kotrychž ßwěru wucźesche,
Khěžorej wotmolwi,
So hinak njemóžesche:
„Ach, Božo, pomhaj mi!"

Ach, Božo! kak nětk w ßwěcźe
Tu hinak steji wscho,
A hischcźe w kóždym lěcźe
Cźim hórje budźe to,
Mało jich steji hischcźe,
Kaž Luther we Wormßu,
So njeßu jako liscźe,
Kiž ſ duba wotpadnu.

S kotrymiž wichor mjeta,
Po semi tam a jow,
A na kónzu toh' lěta
Je shubiło ßo wscho;
Tajki je cźlowjek ßłaby,
Kiž ßłowa njedźerži
A swoli ßamo rady
Do falschnej' pschißahi.

Sa tajkich „běda" budźe
Na Božim ßudnym dnju,
Kiž wabja druhich ludźi
Na falschnu pschißahu,
A ju tež ßami cźinja
Bjes pschemyßlenja tu,
A ßo tež njedopomnja
Na Jesuša wucźbu.

Pschißł. Sal. 19, 5. 25, 18.
5 Mójs. 19, 18—21. Dan. 6, 24.
Mat. 12, 35—37. Luk. 12, 9—10.

Tam b'dźe Bóh Knjes dacź
ßłyschecź
Swój łóß ßurowoscźe,
A budźe ſ nimi rěcźecź
Kaž law, hdyž wón sły je;
Knjes Jesuß prajicź budźe:
Stup tu na lěwizu,
O ty njekhmany cźlow'cźe,
Ja tebje njesnaju.

Luk. 13, 27. Mat. 7, 23.
Khěrl. 520, 5.

To cźlowske cźěło ßłabe,
Kaž duba hałosa,
S kotrejuž wichor khabłe,
Pjeńk tola njeshibnje,
Tak sprawny duch cźlowjeka
Dyrbi kaž dub tu stacź,
A ſ tej slej mozu ßwěta,
Kaž Michał wojowacź.

Dan. 10, 13. 12, 1. Jud 9.
Sach. 3, 2.

Ach, Knježe, chzył nam pomhacź,
Wschak ßłabi wschitzy ßmy,
So sły naß njemohł słamacź,
Kaž wichor hałosu!

Njech twój duch pschi naß steji,
Naß ßłabych poßylni,
So, hdyž sły wichor reji,
Kaž duba pjeńk byli.

Teutscher w Porschizach.

S cźežkeho cźaßa.

2. Schwejda ßo bliži.

(Pokracźowanje.)

Něschto njedźel ßo miny po wschědnym, swucźenym waschnju. Ssurowe nasymske wětry běchu poßledne liscźe ſe schtomow sdrěłe; tež poßlednju nasymsku kwětku běsche nasymski mrós sczornił. Dny běchu woteběrałe.

W hajnkowni njeběsche ßo niczo pscheměniło. Macź dźěłasche njesprózniwa na symskej drascźe: wona porjedźesche, schtož běsche trěbne. Mały Handrij wurěsowasche desczičźki a twarjesche ßebi młynczk. Nan a Jank pak hanjeschtaj po poli, so byschtaj lischkam a wjelkam paßle wlekłoj. Dźiwina běsche ßo jara pschisporiła, dokelž ſa wjele lět wjetscheje hońtwy měli njeběchu, njeměrnych cźaßow dla. Dźenßa běschtaj ßo wobaj hajnkaj hacž k ßamym holinym mjesam swěriłoj.

Stronu, hdźež runje běschtaj, snajeschtaj jako lubowanu wukhowanku ſa wjelki, a teho dla mjenowasche ßo tež „Wjelkow" abo „Wjelcźa hórka". W hłubokej jamje, kotruž běschtaj wurykłoj wjelkam ſa paßle, běschtaj ßo woprawdźe dwaj wjelkaj popadnykłoj. Na njej ßo měrjo jej satšělischtaj. S zyła běsche Jan dźenßa wjele sboża na hońtwje měł. Ssamo ßylneho ßornika běsche satšělił.

Wonaj běschtaj dóschłoj hacž na ßamón wjerch „Wjelcźeje hory" a roshladowaschtaj ßo daloko po kraju. Deleka walachu ßo Łobjowe žołmy směrnje dale po kraju. Jeho brjohaj kryjesche cźmowa hola hacž blisko k Draždźanam. K połdnju wohladaschtaj hory jakskeje Schwizy, ſ pěskowza rjenje natwarjene. Sdasche ßo, so knjeżesche wschudźom cźischina, pokoj a měr. Jenož hdyž ßo do krótkeho ranja wobrocźischtaj, wuhladaschtaj daloko, daloko cźornu mróczel tołsteho kura. Tam ßo palesche; bjes dwěla zyła wjeß. Dołho tam hladaschtaj. „Wschudźom ßo pali, hdźež ßo tónle hrosny Schwejda nawali! Ssmil ßo, Božo Knježe, nad tamnymi cźwilowanymi ludźimi!" dźesche nan, ßo wotwobrocźiwschi. „Cźeho dla pak ßo burjo a měschcźenjo njesjednocźa, so bychu njepscheczela sahubili?" prasche sche ßo Jan. „Ssamopaschny a łakomny je njepscheczel. Hdźe nadeńdźesch brónje, so by jeho porasył? Kak mohło ßo wójsko seźiwicź, hdyž ßo jenotliwy lědma wobara, so njeby hłoda wumrjeł! Tyßazy burskeho a měschcźanskeho luda wotpocźuja saraźeni pod semju. Mało by jich ßo seschło, hdy by tež jich nichtó wołał. Khoroscźe, hłód, nusa a ßlepa bojoscź ßu kóždeho sajałe", wotmolwi nan ßynej. „Kak pak dyrbjała dha wójnska nusa hdy kónza nadeńcź?" dźesche Jan. „To budźe Boža wola, luby Janko", wotmolwi jemu nan.

Tak ßo rosrěcźujo, běschtaj blisko hacž do Łužiskeje dróhi dóschłoj. S dobom wußłyscheschtaj błuki konjazy dupot ſ dróhi. Khětsje skhowaschtaj ßo do niskeje młodźiny a ani njedychajo hladaschtaj na dróhu. Dwaj jěsdnaj jěchaschtaj pomałku po dróhy. Kóždy mějesche żelesny kłobuk na hłowje a na kónzu wulki pjerjowy cźecź. Na wutrobnje mějachu żelesny khabat a psches njón wot ramjenja dele hacž k paži seleny paß.

Schěroki mjecź wokoło pažow wopaßany a pistolu ſ dołhej rokku w ßedłowym saku běschtej jeju wobrónjenje. Žadyn ſ wobeju niczo njerěcźesche. Mjelcźo, ale do wschěch bokow a kutow ßo roshladujo po dróhy do Draždźan jěchaschtaj. Hdyž běschtaj kruch nimo njeju, hajnik a jeho ßyn Jan ſ lěßa wulěseschtaj a psches dróhu slecźischtaj, so byschtaj ßo na tamnym boku w lěßu saßo skhowałoj.

„To běschtaj dwejo ſ Bannerjowych* jěsdnych; nětko stej strach a tyschnoscź nam bliže. Chzemoj pokhwatacź, so bychmoj ſ najmjeńscha doma byłoj", dźesche ſ cźicha nan k ßwojemu ßynej.

Hdyž běschtaj ßo khwilcźiczku po lěßu dale bědźiłoj, wußłyscheschtaj na dróhy wołańzu, konjazy dupot a hrosne hewrjekanje. „To je wulka cźrjóda wójnskeho luda, kotraž po dróhy cźehnje", dźesche ſ cźicha nan. Wonaj pokhwataschtaj a doběžeschtaj trochu

---

* Banner běsche schwejdski general w 30lětnej wójnje.

roshorjenaj domoj. Macź ßo nastróži, hdyž jeju tajkeju wohlada. „Sda ßo, so niczeho dobreho njepowjedźitaj; schto je ßo stało?“

„Schwejdszy jěsdni jěchachu po drósy do Draždźan zyle blisko nimo naju, hdyž běchmoj ßo zyle blisko pschi drósy do młodźiny skhowałoj“, powjedasche Jan. Lědma móžachu Hajnkezy něschto powjeczerjecź; hórka starosczź sahna hłód a jich naßyczi. Nóz pschińdźe. Njebjo wosta jaßne; njepscheliczomna ßyła Božich hwězkow błyscheźesche ßo s wyßokeho njebja dele na semju. Posdźischo sesthadźa měßaczk sa schtomami a wuliwasche ßwoje mile ßwětło daloko a schěroko po holi. Ani łopjeschko njehibny ßo po dalokej holi. Mały Handrij běsche do łóžka hajzku schoł a spinkasche s měrom. Nan, macź a Jank pak łakajo a poßłuchajo psched durjemi stejachu. Na dobo wutsěli ßo něhdźe s kanony. Bórsy s nowa tsělachu. Hdyž běsche na někotre wokomiki cźicho, s daloka synki zyrkwinych swonow ßłyschachu. To běsche srudna, hrosna měscheńza.

Na Draždźanskich naßypach a bastionach ßu njepscheczela pytli. Tam tsěleja a swonja, so bychu ludźom po kraju pschipowjedźili strach, kotryž wot njepscheczela hrosy“, dźesche nan.

Dołho hischcźe rźesche tsělenje s kanonow po cźichej nozy; skónczńje też to wotcźichny. Tola hakle na ranje dźěchu Hajnikezy ßo lehnycź k njeměrnemu spanju.

(Pokračźowanje.)

Wschelake s blisko a s daloka.

Njedźelu 9. augusta měješche ßo lětusscha hłowna skhadźowanka „Sserb. Stud. Młodoscźe“ w Hrodźischczu. Skhadźowanka běsche derje wopytana. Sahorjaze ßłowa ßu ßo wot młodych studowazych a k młodym wutrobam tam rěczałe, kotrež wěscźe bjes płoda njewostanu. Nasche sthadźowanki maja wulku ważnoscź w naschim narodnym źiwjenju, pschetoż wone wutroby młodych studowazych se źiwej luboszczu k naschemu narodnemu skutkowanju napjelnja a wěscźe też na nasch ßerbski lud se źohnowanjom skutkuja, hdyž wón tajku ßapazu luboscź na ßynach ßwojeho naroda s radoszczu wohladawschi, też s dobrej nadźiju do pschichoda hlada, so wschitzy wopytarjo s zyłej wutrobu ßobu spěwaja, hdyž ßo skhadźowanka po starym dobrym waschnju s naschim spěwom wobsamknje: Nasche Sserbstwo s procha stawa. Bóh tón Knjes chzył też dale ßwoje źohnowanje kłaszź na tele prózowanje studowazeje młodoscźe! Njedźelu wjecźor měješe ßo po sthadźowanzy rjany ßerbski konzert, na kotrymž ßo Hrodźischczanszy Sserbja dopoßłuchacź njemóžachu. Kaž daloko ludźo pomnja, w Hrodźischczu s zyła hischcźe źadyn ßerbski konzert był njeje.

Konsistorialne łopjena jakskeho konsistorstwa podawaja w poßlednim cźißle też pschehlad wo tym, kelko je jich w sańdźenym lěcźe do nascheje evangelsko-luthersskeje zyrkwje pschistupiło a kelko je jich k druhim wěrywusnacźam wustupiło. Liczba wustupow s nascheje evangelsko-luthersskeje zyrkwje je pornjo lětej 1894 w lěcźe 1895 wotebjerała; 1894 běsche jich 765, 1895 jenoź 694 wustupow. Liczba tajkich, kotsiž ßu k naschej zyrkwi s druhich pschistupili, je ßo wot 289 w lěcźe 1894 na 321 w sańdźenym lěcźe powjetschiła. Najwjazy tych, kotsiž ßu k naschej zyrkwi w sańdźenym lěcźe pschistupili, je s katholskeje zyrkwje wustupiło.

Pruskeho wójskeho ministra s Bronsarta je khěžor na jeho źadanje se ßłużby puschcźił. Wón běsche rasny wobdarjeny cźłowjek, kotryž je ßwoje sastojnstwo derje sastawał. Woßebje rosumjesche wojerske należnoscźe krucźe w khěžorstwowym ßejmje sastupowacź, hdźež wón poroki, kotrež ßo naschemu woprawdźe wulkotnje sarjadowanemu wójsku wot sozialdemokratow bjes pschestacźa cźinjachu, se ßwojej wótrej srěczźiwoszczu źortniwje poruba. Druhdy wschak wón w ßwojej źortniwoszczi pschedaloko dźěsche, so ßo też pola njeho pokasa, so wschak je źortniwoszcź dobry dar, kotryž pak dyrbi ßo s mudroszczu nałożecź. Sa jeho naßlědnika je khěžor generala s Goßlera pomjenował. Bóh daj, so je prawy muž wodźenje nascheho wojerstwa do ruki dostał.

Wěsty Nansen běsche ßo 4. augusta 1893 na puczź nastajił, so by po móžnoszczi hacź połnóznemu polej nascheje semje puczźował. Hakle psched krótkim je ßo se ßwojeho straschneho puczźowanja domoj wrócził, wjele nashoniwschi. Schtoź je na ßwojim puczźowanju, kotrež s wjetscha po ßamym łodźe dźěsche, wohladał, ma bjes dwěla sa geographisku wědomoszcź wulku ważnoszcź. Cźiscźe hacź k połnóznemu polej wón pschischoł njeje, ale tola zyle blisko. Tam pak dale njemóžesche, dokelź bu łód dźeń a hubjeńschi a wón dyrbjesche ßo rosßudźicź, ßo ßaßo wróczicź, dokelź by njemudre a straschne było, dale k połnozy puczźowacź. Jeho pschewodźer běsche wěsty Johansen. Wonaj staj załoßne cźeźkoty pschewinycź dyrbjałoj. Na pschikład staj dyrbjałoj wonkach psches jenu symu wostacź, wot 26. augusta hacź do 19. meje. Wonaj běschtaj ßebi hětu wot kamjenjow, semje a mocha natwarił j. Barowa koźa běsche jimaj sa łożo, barowe mjaßo a rybjazy polcź běsche sa 10 měßazow jeju jeniczka zyroba. Wonaj mataj ßo Bohu dźakowacź, so je jeju s tajkeho straschneho puczźowanja ßaßo strowju a cźiłeju domoj pschiwjedł. Wěscźe pak stej jeju wutrajnoscź a smużitoscź wscheje khwalby hódnej.

Wěsty Andree je ßo runje něto też nastajił na powětrowym balonje ßebi połnózny dźěł nascheje semje, woßebje połnózny pol wobhladacź, hdyž w powětrje psches njón pscheleczi. Hacź ßo jeho wotpohlad poradźi a hacź źiwy ßaßo w Amerizy, kaž ma wotpohlad, na semju pschińdźe, leźi w Božej ruzy.

Namakany a shubjeny.

Stara kscheścźijanska bajka powjeda, so staj Judasch Ischarioth a tón schachař k prawizy bratraj byłoj. Schachař, s mjenom Dismas, ßurowy a dźiwi cźłowjek, na pucź hrěcha a słóscźe pscheńdźe, ßo rubjeźnikam pschisamkny a ßo tsi lěta na jich słóstniskich skutkach wobdźěli, doniž skónczńje wyschnoscźi do rukow njepadnje, so jeho k ßmjercźi saßudźa. Wón dyrbi na kschižu wumrjecź a ßo hromadźe s Jesußom Nazarenskim kschižuje.

Jeho bratr Judasch běsche cźiscźe hinaschi cźłowjek: porjadny, slutniwy, wón ßo modlesche a poscźesche, wschitzy mějachu jeho sa pobožneho, wot měschnikow a pißmawucźenych běsche wón cźeścźeny; wón Meßiaßa sesna, kotryž tehdom po źidowskim kraju wokoło cźahasche. Wón bu jeho wucźomnik, ale też jeho — pscheradnik.

Jako Dismas do ßwojeho kschižowanja w jastwje ßedźesche, myßle pokuty a roskacźa jeho sańdźeneho źiwjenja dla psches jeho wutrobu cźehnjechu; w tym ßamym cźaßu ßebi Judasch cźorny skutk pscheradźenja wumyßli.

Bajka dale powjeda: jako tón Knjes Jesuß pod cźeźkotu kschiża na Golgatha dźěsche, ßo wón modlesche: „O Wótcźe, jedyn wucźomnik je mje pscheradźił, daj mi město teho shubjeneho ßaßo druheho, prjedy hacź ja wumru.“

My wěmy, kak ßo tale próstwa dopjelni, kak schachař k prawizy na kschižu k pokucźe a k wěrje pschińdźe a k temu Knjesej praji: „Knjes, spomń na mnje, hdyž do ßwojeho kralestwa pschińdźesch“, a wot teho Knjesa to wotmolwjenje dosta: „Sawěrnje, ja praju cźi, dźenßa hischcźe budźesch so nnu w paradisu.“ — Judasch ßebi źiwjenje wsa. Hacź je tale bajka wěrna, my njewěmy; ale ta w njej podata wucźba je dobra; wona naß wucźi, kak bu w hrěchach shubjeny cźłowjek hischcźe w poßlednej hodźinje kaź wopalenz s wohenja wutorhnjeny. Schachař namaka ßwojeho sbóżnika a nětko rěkasche: shubjeny a ßaßo namakany. Judasch běsche teho Knjesa hižo psched 3 lětami namakał a sa nim khodźił; ale dokelź w wutrobje skradźu hrěchi hajesche a wot hrěcha ßo puschcźicź njechasche, wón po něcźim tak daloko pschińdźe, so wo nim płacźi: namakany, ale ßaßo shubjeny.

Wopomń: Nichtó tak sły njeje, so njemohł pola Khrystußa hnady namakacź, a nichtó njeje tak dobry, so njemohł hnadu na wěcźne shubicź.

Něschto k rospominanju.

W naschim cźaßu, hdźež ßo telko pschißahow pschißaha, je pschezo ßaßo nusne na wullku ważnoscź pschißahi pokasacź. W Straßburgu wukhadźaza „protyka sa evangelsko-luthersskich kscheścźijanow“ scźěhowaze wucźby wo pschißasy poda:

1. W duchownym je najważnische, hdyž cźłowjek k Božemu blidu dźe; w ßwětnym, hdyž ma pschißahacź.

2. Pruhuj ßo, hacź ßy ty też stronisk a hacź chzesch twojemu njepscheczelej k schkodźe a twojemu pscheczelej k wużitkej pschißahacź.

3. Pruhuj ßo, hacź też tu wěz zyle snajesch a hacź ju hischcźe wěscźe wěsch. Schtoź połnje njewěsch a schtoź wěscźe njewěsch, na to pschißahacź njemóžesch.

4. Dźi prjedy k ßwojemu spowjednemu wótzej a praschej ßo jeho wo radu, so njeby twojej duschi blisko stupił.

5. Na dnju, na kotrymž masch pschißahacź, sańdź do twojeje komorki a shibuj ßwoje kolena.

6. Měj ßo na twojim puczźu prjecź wot lohkosmyßlenych towarschow a hladaj ßo, ßo na puczźu někak napicź.

7. Wopomń, schto maja posběhnjene tsi porsty rěkacź, mjenujzy: Ja wołam Boha Wótza, Ssyna a Sswjateho Ducha sa ßwědkow a njecham dźěła pschi Bosy měcź, hdyž ja wěrnoscź njerěczu. A tej druhej sashibnjenaj porstaj prajitaj: ja chzu shubjeny bycź na cźěle a na duschi, hdyž wopak pschißaham.

* * *

„Schto to płacźi?“ woprascha ßo khěžor Wylem I. na Eßlingskej wustajeńzy w lěcźe 1852. Płacźisna ßo praji, ale wona ßo khěžorej wyßoka sdasche. „Dobre je stajnje drohe“, ßo jemu wotmolwi.

„Stajnje niz“, wón praji, „Boże ßłowo je jara dobre a tola tunje.“

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 35.
30. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczětm w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

12. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Kschiž w wschelakim wobßwětlenju.

W zyrkwi klóschtra je Boža martra. To je kraßny kschiž, wulki a wyßoki; kschiž a Knjesowe snamjo staj s jeneho krucha wudypanaj. Hdyž ßu najdlěžsche dny, rano ßłónczne pruhi tak na Božu martru ßwěcza, so ßo czernojta króna a wobliczo kschižowaneho, kotrejž běschtej prjedy bóle sacźmitej na dobo w dźiwnej a lubosnej jaßnosczi błyschczitej. S pißanym woknom ßłónzo nuts ßwěczi a tak rjez Knjesowu hlowu pschekraßnjuje. Kaž je tam w klóschtrskej zyrkwi Boža martra wschelako wobßwětlena, hdźež je pak s mrokotu wobdata, pak poł wobßwětlena, pak ßo w jaßnym ßłónczným ßwětle błyschczi, tak je s kschižom na Golgatha do zyła. Wobhladajmy ßebi kschiž Khrystußowy w wschelakim wobßwětlenju.

1. S nóznej czěmnosczu je bjes dwěla pschikryty sa wschitkich, w kotrychž wutrobje ßłónczko wěry hischcze sskhadźało njeje. Wón drje tu steji na ßwěcze, wyßoki, ale woni nimo Golgatha khwataja, kaž njebě tam niczo widźecz było. Wón steji w jich žiwjenju, woni dźě ßu tež na jeho mjeno kschczeni, w jeho wuczbje roswuczeni, ale psched jich woczemi czma wosta a woni rospschestrěnej ruzy teho kschižowaneho njewidźachu. Wón tu steji w prědowanjach a khěrluschach zyrkwje, woßebje w póstnym czaßu, ale woni dadźa jenemu póstnemu czaßej po druhim ßo minycz. — Knjesowy kschiž wostanje sa nich s nóznej czmu pschikryty. A dokelž jón njewidźa, tež žaneho žohnowanja wot njeho nimaja. Móže bycz so bychu woni w tych ranach tež ßwoje sboże namakali, so by ta krej jim była k wuczisczenju wot hrěchow, móže bycz, so by tón kschiž jich troscht w žiwjenju a wumrjeczu był, hdy bychu jón widźeli; ale woni hischcze pó czmje khodźa a dokelž w zyrkwi niczo namakali njejßu, schto by sa potrjebnosczi jich wutroby było, woni bórsy saßo won khwataja do wjeßełeje sahrody ßwěta, hdźež wschak je doscz różow schczipacz, ßo wě jenož kaž dołho wone kczěja.

2. Ssama czma wschak druhim hnadny wobraß njekhowa; ranje ßwita, czmiczka wschak hischcze je, ale wotuczazej wěrje ßo wobraß wulki a ßwjatoczny sda. A wón, hdyž je tež hischcze mało pósnacz, tola móznje k ßebi czehnje. To ßu hnujaze podawki jeho czerpjenja a wumrjecza, kotrež ludźi sapschimnu; to je pschikład lubosczе, poniznosczе a sczerpliwosczе, kotrež jich hnuja; to je potajnstwo jeho wumrjecza, kotrež chzedźa mudri wußlědźicz. Ale dokelž ßłónczko hischcze wyßoko doscz njesteji, hischcze czěmny sczěn sadźěwa, so kschiž połnje na nich skutkuje. Je to ßnano sczěn ßamoprawdosczе, kotraž někotremu sadźěwa w nim teho hrěcha wumrjeteho pósnacz? Abo je to sczěn dwělowanja, kotrež ßo prascha: dyrbjał ßebi Bóh tajkile wopor žadacz? Abo je wědomnosczi, kiž woczi sacźmi? Doscz — człowjek móže ßo ßam se ßwojimaj woczomaj napinacz, kaž jara chze, se sczěn a ßwitanje prjedy Khrystußowy kschiž won njestupi, doniž ßwětło s njebjeß na njón njeßwěczi.

3. Kaž tam ßłónczko najwysche stejo Božu martru s połnej jaßnosczu wobßwětluje, tak dyrbi nam Knjesowe

ßłowo Khrystußowy kschiž wobßwětlicž. Wón tu hakle jaßny a kraßny steji, hdyž tajka pruha na njón ßwěcži, kaž ßłowo japoschtołowe Gal. 3, 13: Khrystuß je naß wumohł s poklecža teho sakonja, jako wón sa naß poklecže bu sčžinjeny. A kaž ßebi ßłóncžne pruhi runaja, tak temu jenemu ßłowu wschitke te jaßne ßłowa ßwjateho pißma; wone wschitke wołaja: sa naß, sa naß! Njeje to kraßne měnjenje! Wón, tón žohnowany teho Knjesa, bywa poklecže na drjewje kschiža; my cži s poklecžom wobcžeženi bywamy žohnowani teho Wótza. Wón, tón poßłuschny ßyn, do ßuda dže, wón Boži hněw na ßo wosmje; my, cži pschestupnizy, hnadu namakamy. Jemu ßmjercž, nam žiwjenje! Jemu khostanje, nam měr! Ta schtrafa ležesche na nim, so bychmy my měr měli a psches jeho rany ßmy my sahojeni. — Wón bu poklecže sa naß. W ßwětle teho ßłowa hladaj na kschiž teho Knjesa a twoje najrjeńsche róže, róže, kotrež njewukcžěja, namakasch w cžernojtej krónje twojeho sbóžnika. Byrnjesch by ßo tež wschitko wokoło tebje w tołstej cžmje shubiło, w twojej wutrobje ßo syboli jeho kschiž wěcžnje.

Hamjeń!

Sserbska narodopißna wustajeńza w Draždžanach.

W tymle, wam w wobrasu podatym rjanym po ßerbskim waschnju natwarjenym museju, lubi Sserbja, khowaja ßo nasche ßerbske widženja hódne starožitne wězki, kotrež je sarjadowański komitej s wulkej prózu po wschěch Sserbach nahromadžił. Se wschěch stron nahromadžene wone nasche zyłe narodne žiwjenje wopißuja. Woßebje wutrobujimaze ßu sa naß Sserbow se ßerbskeho žiwjenja nam waschnja nascheho luda psches klanki w cžłowskej wulkosczi nam pschedstajene. Najprjedy wohladasch rjany kwaßny cžah — potom kwaßne reje, kaž maja ßo w Sslepjanskich stronach. Woßebje hnujazy je wobras, na kotrymž widžimy, kak ßo njedželńcža kemschi pobywschi domoj wita — a sa blidom ßedži ßwěrna pobožna maczeřka — ßama žiwa — w ßwjatym pißmje nutrnje cžitajo. Lubosny wobras rjanych ßerbskich pschasow naß pschi wukhodže s wustajeńzy hischcže junkrócž swjeßeli wschak w tej srudnej myßli, so ßo tole rjane ßerbske waschnje, ßerbsku myßl a cžucže hajaze, po něcžim zyle shubi. Po jenym boku pokasuje ßo tebi nasche zyłe ßerbske sdrascženje po wschitkich wschelakich ßerbskich stronach; tele rjane klanki, kotrež nam Sserbow a Sserbowki w wschelakich žiwjeńskich wobstejnosczach wosnamjenjuja ßu wěscže typy, kotrež — dali Bóh w naschim ßerbskim museju nascheho nadžijomnje bórsy natwarjeneho Maczicžneho doma — wostanu jako ßwědcženje se stareho cžaßa, kak ßu ßo naschi Sserbja woblekali, hdyž hischcže nowa móda s tyranom pola naß njeběsche. — W wustajeńzy wohladasch dale wschelake ważne rukopißy se stareho cžaßa, wudžěłki naschich ßławnych hudžbnikow a pěßnjerjow, wschitke cžaßopißy a ßerbske nowiny, ßamo s najstarscheho cžaßa wulkotne wobrasy se stareho ßerbskeho žiwjenja, podobisny ßławnych Sserbow se stareho a nowischeho cžaßa atd. — haj schtó mohł wschitko wopißacž, schtož ßo nam w tym woprawdže wulkotnje sarjadowanym ßerbskim museju pokasuje! To je wscho ßerbske — a duž na prěnim sa naß Sserbow płacži, so bychu wohladali a dospołnje pósnali ßwoju narodnosczž. Tajke wohladanje je nam wschitkim, kiž ßo jako Sserbja cžujemy, powuczaze, trěbne a wužitne.

A tola runjež je ßo nasch ßerbski musej hižo wot wjazy hacž 20000 ludži wopytał, je tola s dźiwanjom na to, so dyrbjeli ßo Sserbja na prěnim měsczе a najbohaczischo wobdžělicž, runje se ßerbskich stron je hacž dotal mało w ßerbskej Draždžanskej wjeszy a museju pobyło. My wěmy, kak je nasch lubowany kral nasch ßerbski musej pokhwalił, haj my wěmy, so ßu ßo wukrajni s Barlinskeje wustajeńzy pschischedschi wuprajili, so kraßna ßerbska wjeska a ßerbski musej woßebje Draždžansku wustajeńzu wysche Barlinskeje posběhnjetej. A my Sserbja njedyrbjeli ßo po móžnosczi wschitzy na naschej narodopißnej wustajeńzy pokasacž a s tym sjewicž: schtož nasch ßerbski lud wustaja, ßebi tež nasch ßerbski lud wobhlada. Nětko je hischcže cžaß! Duž woßebje wy ßerbske towarstwa, njekomdžcže ßo tam hromadže dojěcž! Towarstwo hromadže sa tuńsche pjenjesy jědže: A hdyž ßo 30 lubych Sserbow hromadže stowarschi, byrnjež s towarstwa njebyli, móža ßebi tež „towarstwowu jěsbu“ (Gesellschaftsfahrt) naželesnizy skasacž a sa tunische pjenjesy pojědu. Jena jeniczka ßerbska schula je hacž dotal wustajeńzu wopytała a njeje ßo w naschim cžaßu wschudžom pschipósnało, so je sa dźěcži trěbne, so wone ßwój kraj a lud pósnaja — a hdže mohłe to nasche ßerbske dźěcži lěpje pósnacž, hacž w Draždžanach? Duž wěscže nasche ßerbske schule — po jich na želesnizy jim pschiswolenych jara poniženych płacžisnach — po móžnosczi wschitke tam dojědu. Hacž lubi Sserbja, schtóžkuliž móže, njeskomdž naschu narodopißnu wustajeńzu, kotraž ßo w pschichodnym měßazu wobsamknje wopytacž. Wón ßo wěscže spokojeny domoj wróczi — a tež wě, so je scherpatku woprował sa nasch luby Maczicžny dom, pschetož schtož nasch ßerbski musej wunjeße, je naschemu Maczicžnemu domej k lěpschemu.

Duž nastajmy ßo do Draždžan! my wjazy wohladamy, hacž ßmy ßo nadželi a sahorjeni sa ßwój luby ßerbski narod a lud ßo domoj wróczimy w tej myßli:

Hischcže Sserbstwo njeshubjene!

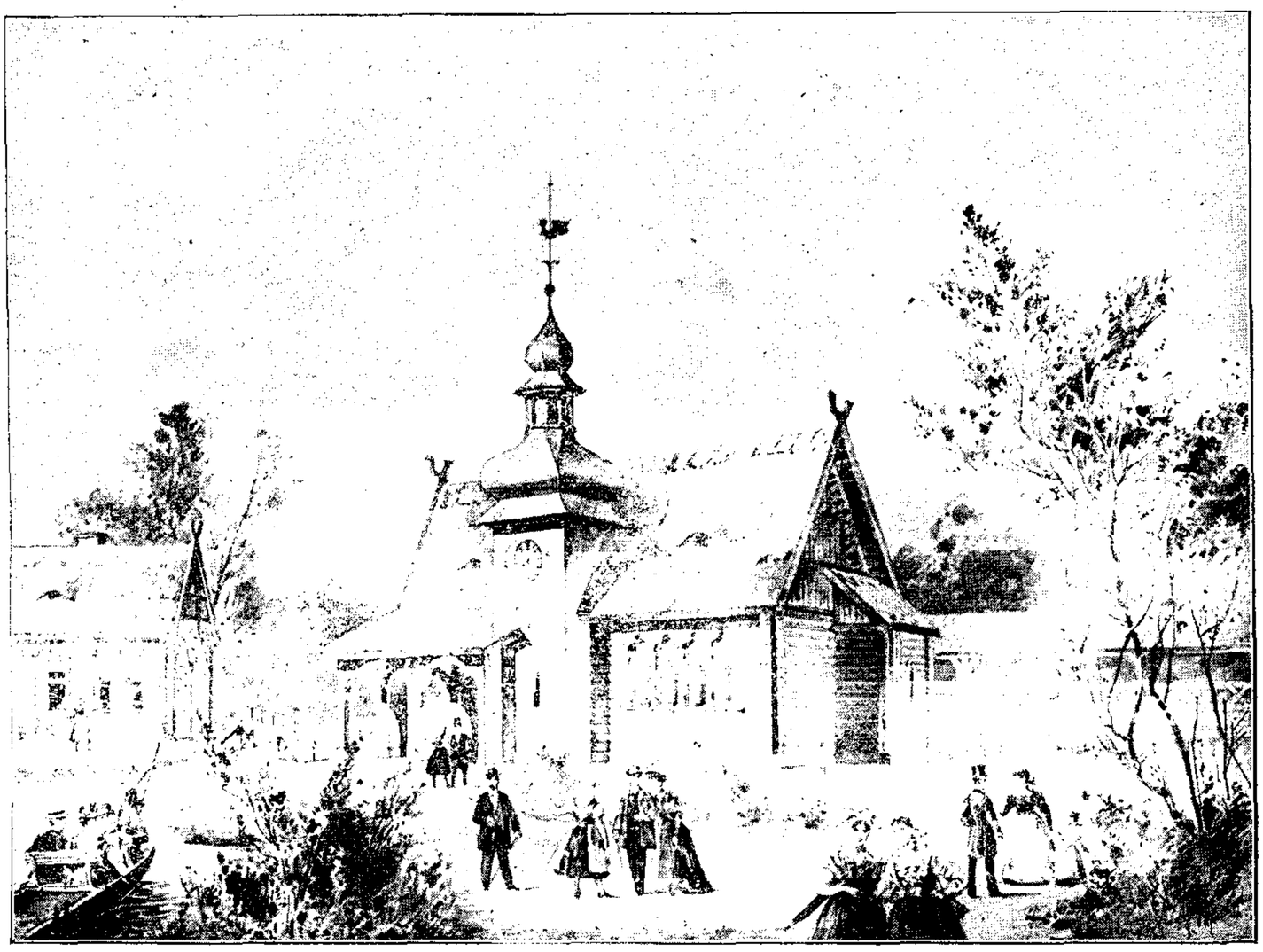

Nasch ßerbski musej w wustajeńzy.

Wschelake s bliska a s daloka.

Kaž je ßłyschecž ßo rjenje poradženy Draždžanski ßerbski konzert, kotryž měješche ßo 12. julija w Draždžanach a kotryž ßebi w Draždžanach powschitkowne pschipósnacže doby, hischcže junkrócž wuwjedže. My s wutrobu pschejemy, so by ßo k dobremu poradženju tež dobry a bohaty wopyt pschidał.

A k temu je nadžija, hdyž nětko Draždžancženjo wjedža, schto móža jim Sserbjo poskicžicž. Wěscže tež s Łužizy tam wjazy lubych Sserbow dojědže, hacž prěni krócž, hdyž ßo w Budyschinje s stupne liscziki pschedawaja.

Hrosne deschczikojte wjedro je naschim lubym ßerbskim ratarjam w poßlednich dnjach seschkodziło, dokelž je jim mokroty dla wjele na polu wurostło. Bóh

chzył dacz, so by nam saßo ßlónczko bórsy czopło ßwěczilo, so njebychu žita na poli schkodowałe. A wy lubi ratarjo, njespuschcze nadziju. Bóh je tóžde lěto pomhał, so niczo wonkach wostało njeje. Wón tež w tym lěcze wupomha.

Manevry ßo bliža a wulki dźěl nascheje sakskeje Lužizy budźe ßo s wojakami mjerwicz woßebje k ranju wot Budyschina. Ludzi ßłyschisch tu a tam skorzicz, so budza wojazy jim zyłe pola sateptacz a wschitko sanicżicz a so woni schkodu doscz sarunanu njedostanu. To pak je czjiscze njenusna staroscz. To dowěrjenje móża k naschej wojeřskej wyschnoszczi měcz, so ßo sapostara, so naschi ratarjo schkody nimaja.

W sańdźenym tydźenju běsche ta srudna powjescz ßłyschecz, so je sakski kral Albert skhorił. Bohu budź dźak, so ta khoroscz czeżka była njeje a so je wón saßo strowischi. K tajkemu směrowanju woßebje to sjawne wosjewjenje, so ßo kral s wěstoszczu na manevrach wobdźěli. Wschitkim sakskim poddanam wěscze s hłubokeje wutroby to pschecze klinczi: Bóh sdzerž nam hischcze dołhe lěta nascheho horzolubowancho krala Alberta!

Jeho kralowska wyßokoscz prynz Max Sakski, kotryž je pšched krótkim měschnisku ßwjeczisnu dostał, je ßwoje prěnje duchowne sastojnstwo w Londonje nastupił, hdźež wón njedźelu w němskej zyrkwi ßwj. Bonifazija ßwoje prěnje prědowanje dźerżesche Zyrkej běsche pschepjelnjena.

Khěžor, kotryž je wot ßwojeho lóhkeho nasymnjenja saßo wotkhoril, japoczatk septembra najprjedy do Draždźan pschijědźe, so by ßebi paradu jakskeho wójska a s nim sa khěžorske manevry sjednoczeneje pruskeje kavallerijowe divisije pola Zeithajna wobhladał. W Draždźanach budźe wón w kralowskim hrodźe bydlicz. S Draždźan dojědźe do Wrótßławja, so by ßebi paradu pruskeho armeekorpsa wobhladał. Pschi tejle paradźe budźetaj ruski khěžor Mikławsch a rusta khěžorka pschitomnaj. Sa czaß wulkeho manevra khěžor w Shorjelzu bydli a kóždy dzeń s woßebitym czahom do Pomorz pschijědźe, so by ßo wot tam na konju do manevrěrnischcza podał. Jeho konje budza na Draždźijskim ryczerkuble.

Italski krónprynz Viktor Emanuel je ßo s czornohórskej prynzeßu Helenu ßlubił Wón je ßo wot ßameje pschithilnoszcze ßwojeje wutroby pschi tym wodźicz dał. To je czim bóle swjeßelaze, dokelž ßo to w kralowskich a cěrschczinskich domach jara porědko stawa, dokelž dyrbi ßebi husto prynz druhu ßrynzeßu sa žonu wjacz, kotruž ßebi wsał njeby, hdy by jeho wutroba ßłowczka prajicz ßměła. S wjetscha politiske wotmyßlenja tajke žeńtwy rossudźa.

W Schpanisku je srudnje. Na kupje Kuba ßu pschezo hischcze na starym blaku a je mało nadźije, so Schpanisky sběžkarjow pobija a rjanu koloniju ßebi sdźerža. Haj starschi ßwojim dźěczom wjazy jako wojakam na kupu Kuba czahnycz dacz njechadźa, dokelž ßo boja, so wěstej ßmjerczi napschecźiwo dźeja. K temu je sběžk wudyril na Philipinskich kupach W statnej pokładnizy pjenjes njeje. Domach w Schpanisku ßo anarchistojo hibaja — a Schpanisky kral je hischcze mały hólz.

Duschny ßobudar do mandźelstwa.

Měr budź s wamaj.

(Pokračowanje.)

Tež njedajtaj ßebi, lubaj ßlubjenaj, temu žohnowanju, kajkež Boža schtwórta kasnja dawa, s pucza swoteńcz: so by ßo czi derje schło a so był dołho na semi žiwy.

Jeli mataj žadyn hischcze ßwojeju starscheju pschi ßebi, dźakujtaj ßo Bohu sa to, a to tak dołho, kaž smějetaj s njeju žaneho pódla ßo žiwego.

Wscho jene budź wamaj, hacž staj tutaj waju starschej mužowaj starschej abo žoninej. Tale waju macz budź waju wobojeju macz, tónle waju nan pak wobojeju nan. A hdźež móżetaj jimaj něschto k wjeßelu sczinicz, a jimaj s něczim ßwoju luboszcz wopokasnycz, tam jimaj to se wschej radoszczu sczińtaj. S tym smějetaj woboj dobreju „pschichodneju starscheju“ a budźetaj jeju shonjenje, dobru radu, pomoz a dobroproschenje husto móz potrjebnycz.

A jeli wamaj Bóh luby Knjes junu dźěczi wobradźi, budźetaj w ßwojim czaßu ßamoj na ßebi shonicz, kak derje komu czini, hdyž joh' jeho dźěczi lubuja a s dźakom czeszcza.

Tež ßobu nad nich wschitkich, nad pschichodnych starschich, starschich, bratrow a ßotry wupschestrěj nasch měrny sbóżnik ßwojej ruzy se ßwojim postrowjenjom:

Měr budź s wami.

Na wschěm poßledku njedajtaj ßebi temu wulkemu žohnowanju czeknycz abo swoteńcz, kajkež je Bóh ßlubił mandźelskimaj dacz, hdyž ßebi taj se ßobu ßwoju modlitwu wuszczewataj: wo czož jeho wobaj poproßytaj, chze wón jimaj sczinicz a jimaj sdaricz. Jeno njesapomńtaj pschi wschěm waju modlenju ßobu do wscheho, schtož ßebi s wutrobu wuproßytaj, pschistajicz: „Wótcze, **twoja** wola ßo stań.“ Po wschěm tym wěscze s Boha dostanjetaj, schtož budźe k waju lěpschemu ßłužomne, psche wscho waju proschenje a myßlenje.

A kelkož wótcze naschow smějetaj swuspěwnjenych, telko požohnowanja a měra smějetaj w ßwojim domje. Duž njech s waju domskeho rano a wjeczor dźakna próstwa a nutrna modlitwa k Bohu do njebja stupa, kaž kad s woporneho woltarja a prjedy, dyžli ßo žadyn sa ßwoje blido poßynjetaj, pschinjeßtaj Bohu ßwoju dźaknu modlitwu, jemu, kiž wschěm bohacze dawa, kotsiž ßo k njemu wołaja. A jako dobraj mandźelskaj wopokažtaj kóždy tamnemu ßwojemu mandźelskemu tajku duschnu ßłužbiczku, kajkuž dyrbi po prawom kóždy człowjek kóždemu ßwojemu bližschemu wopokasacz: „pomodltaj ßo ßwěru kóždy ßobu sa ßwojeho ßobumandźelskeho!“

Ty nasch ßwěrny Božo, luby njebjeski Wótcze, budź s wutrobu wot naß proscheny psches Jesom Khrysta, twojeho lubeho Ssyna, nascheho sbóżnika a krala měra, połož ßam ßwoju ruku na wschěch ßlubjenych a pschińdź jich požohnowacz. Swodź jich ßam se ßwojej ruku do ßwjateho mandźelstwa a sczińi, so by wscho, schtož jim pószczelesch, woprawdźe jim wschěm k lěpschemu ßłužiło. Sdźerž jich wschě jich žiwe dny s tej luboszczu seswjasanych, kajkaž se tebje ßameho wuskhadźa, k tebi wjedźe a nihdy njewopschestanje. Pomhaj jim, so chzyli ßebi shromadnje tebje s wutrobu pytacz, a móhli ßebi tebje pschezo donamakacz sa ßwojeho ßwěrneho ßmilneho pomoznika we wschej ßwojej nusy. Požohnuj jich a spožcz jim, so był kóždy druhemu se žohnowanjom ßłužomny jako prawy wěrny pomoznik sa jeju tudomne a něhdusche pschichodne žiwjenje! Spožcz jim, so móhł kóždy mandźelski ßwojeho ßobumandźelskeho ßobu do njebjeß spschiwjescz! Požohnuj a swarnuj jich a s nimi wschěch jich domjazych, rossßwěcz ßwoje wobliczo nad nich a budź jim hnadny, posběhń ßwoje wobliczo nad nich a daj jim ßwoj měr. Hamjeń. Měr budź s wamaj.

Krótke hrónczko na duschneju mandźelskeju.

Taj staj mi hódnaj mandźelskaj,
Kiž wěcznje s jena žiwoj staj,
Wschej s dobom wjeßłoj w wjeßelu,
Wschej s dobom srudnaj w czerpjenju,
A wěcznje jedyn na druhoh'
Dowěrnaj sepjerataj ßo,
Tež jedyn druhoh' tyschenje
S luboszczu wosmje na ßebje,
A wobaj, duzy po jenym
Tym puczu Bohu spodobnym
Na ßwojoh' Knjesa hladataj,
Na jeho sbóżnoscz czakataj.

(Pokračowanje.)

S czežkeho czaßa.

3. Skutk Samaritiskeho.

„Pěkny człowjek pomyßli hakle na kónzu ßam na ßebje. Dowěř ßo k Bohu a pomhaj temu, kotryž je w nusy a bědnoszczi!“

Hdyž ranje ßwitasche, běschtaj hajnik a jeho ßyn saßo prědku w huszczinje pschi drósy.

„Dońdźmoj bliže k městu“, nan k Janej dźesche.

Wobhladniwje, jenož porědko někotre ßłowczka czjische ßebi scheptajo, dale dźěschtaj, Jan pschezo prěni. S dobom prosty stejo wosta a dźesche: „Nano, tu hladajcze!“

Na semi leżesche do zyła wußlekany, khětro sranjeny człowjek. Mjes wocži běsche wschón krwawy, tak so jeho nichtó njesnajesche, a włoßy wißachu jemu do mjeswocza. Jan pschimny wboheho sa ruku a dźesche: „Jeho czěło je symne, wón je morwy.“

Poßłuchajo połoži na to nan ßwoje wucho na jeho wutrobno. Po khwili posběhny ßo a dźesche: „Ssłyschu, so ßo jeho wutroba hischcze zunjo hiba; kscheszczijanska luboscz nam każe, so spytamy jemu žiwjenje sdźerżecz. Jeli sranjeny tu hischcze někotre hodźiny bjese wscheje pomozy leżo wostanje, ßwoje žiwjenje wudycha; chzemoj pospytacz, so jeho k nam domoj donjeßemoj.“

Wonaj sawaleschtaj to pschi ßamym morwe czěło do nanoweho kwicza a njeßeschtaj jeho do hajnkownje. To běsche czežka próza, a husto doscz dyrbjeschtaj wotpočowacz, so byschtaj nowych mozow dobyłoj.

„Mój Božo! koho tu pschinjeßetaj?“ dźesche macz nastróżena, njemózneho sranjeneho wohladawschi.

„Czežzy sranjeneho, kotryž nascheje pomozy potrjeba!“ wotmolwi nan.

Khětsje shotowa macz czopłe póßłanczko; nan pak swumy zusemu krwawe rany, kotrež měješche na czole.

Muskeczina kulka je jeho schmórnyła; jenož maliczkosez hłubje by trjebała sleczez, a mój bychmoj tebi ßnano nětkole w holi czíche poßledne póßłanczko shotowałoj", dzesche nan s czicha.

Wo nowcho wobydlerja w hajnkowni ßo nětkole wschitzy ßwěru starachu. Macz warjesche jemu hojaze sela a poßłuchasche, kak jemu wutroba pukoze. Na polczzy pod wjerchom pak stejesche hižo wjele lět mały bólczk, kotryž běsche nan něhdy sa drohi pjenjes kupił.

Zusy runar běsche jemu hojaze mozy tejele załbiczki khwalił, kak wona wschě bědnosczе a rany sahoji a wuhoji. Dokelž běchu tehdy lěkarjo hischcze s porědka nadeńcz a dokelž woni tehdy s wjetscha tež hischcze wjele njerosumjachu, spytowachu ludzo tehdy rad s tajnymi ßrědkami a wodziczkami. Tež w hajnkowni mějachu tehdy tajke pschiwěrki. A ßamo nan mějesche stajnje, hdyž mějesche po straschnych puczach hicz, na ßwojim wutrobnje tysku wißajo, w kotrejž mějesche papjerku se wschelakimi dziwnymi snamjenjemi. Sso powjedasche, so tajkeho ani skałacz ani sarasycz njemóża, schtóž tole pschi ßebi noßy. Wojak w połku hrabje Lichtensteina běsche psched nim tule drohotnu tysku měł. Po kóždej bitwje běsche njepscheczelske kulki se ßwojeje drasty wutschaßł a s naheho czěła wotmjetł; husto dosez běsche kulki a wupalene dzěry w ßwojej drascze pokasował. Sa słotu putku běsche nan tule spodziwnu tysku kupił. Tež Jan a Handrij noscheschtaj na nahej wutrobje jara spodziwnu wez. Mužski korjeń (Alraunwurzel) jej narjeknychu. To běsche koruschk, kotryž běsche kaž mužik narostł. Schtóž tónle korjeschk na czěle noßesche, tak ßebi ludzo powjedachu, temu njemóżachu sli duchojo schkodzicz a kuslańcze jeho njemóżachu wobkuslacz. Tež dom a dwór kryjachu w tamnischich czaßach psched kuslańczemi a słymi duchami. Na prawizy a na lěwizy běchu na wudwjerna njetopora pschirasyli. Njetopory schkitowachu psched czertowskimi słymi duchami. Drje wojowasche ßo tehdy hižo wot rosomnych bohabojasnych ludzi pscheczivo tajkim pohanskim pschiwěrkam; tola wscho běsche podarmo. Lěto prjedy běsche ßo we wschěch zyrkwjach kurwjerchowska pschikasnja wosjewjała, „so njedyrbja ßo jeho podanjo k žanemu druhemu hacz k jeniczkemu wěrnemu Bohu Knjesej modlicz, a so njedyrbja ßo nihdze pschibohojo, kuslańcze, kuslarjo a tajzy czerpjecz, kotsiž móża něschto „naczinicz a kotsiž ßo s czertom naßadzuja". Ale, schto to wscho pomhasche? Pschiwěrki běchu w ludu pschehłuboko sakorjenjene.

Tak dha chzychu nětkole tež w hajnkowni pospytacz, kajku dziwyczinjazu móz ma załbiczka w bólczku. S někajkej, woprawdze ßwjatej nutrnosczu wsachu bólczk s polczki. W nim běsche běła załbiczka, kotraž lubosnje balsamiszy wonjesche. Macz pomasa franjenemu załbiczku na czoło. S czicha bórbotasche k temu někajku žohnowansku stuczku.

Tola njemóz ßo njeshubi. Khory bu bóle a bóle njeměrnischi. Sle sahorjenje pokasa ßo na nim. Wón s hłoßom wołasche a jeho woko hladasche njeměrnje a hrosnje. K temu tschaßesche jeho husto dosez syma. To běchu hórke hodziny sa Hajnkez ßwójbu. Husto dosez měnjachu, so je jeho poßlednja hodzinka dóschła. Někotre dny dołho běsche ßo ßmjercz s nim bědziła. Tola skónczinje sdasche ßo, so je žiwjeńska móz ßmjercz pschewinyła. Khory bu směrnischi, a sahorjenje ßo shubjowasche. Jenož rosum njechasche ßo wróczicz.

„Haj, hdy by tu łaseńk s města był, so by jemu žiwu puscheził, by jemu trasch pomhane było", měnjesche nan, „abo hdy bychmy jemu něschto s haptyki dacz móhli!"

„Nano", měnjesche Jan, „ja pońdu po něschto do města. Wobhladniwje dońdu skradzu po holi. Běžecz móżu derje. Hdyž mje na naßypach widza, kak khětsje pschiběhnu, budza mje schkitowacz. A wschudzom Schwejdojo njeßu. A hdyž ßym hacz do města pschischoł, mi Bóh tež wupomha, so saßo domoj pschińdu.

Nan a macz pschemyßlischtaj ßebi tole. Skónczinje do teho swolischtaj, dokelž Jan nutrnje a wospjet proschesche, dokelž mějeschtaj nadziju, so móhli s tym ßnano tola khoremu wupomhacz, a dokelž mějachu dowěrjenje k Bohu, so Jankej po jeho mudrosczi wupomha. Na měsczе ßo tež Jan na pucz poda. „Dzi s Bohom! njech wón tebje pod ßwój wschehomózny schkit wosmje!" nan a macz k njemu dzeschtaj, ßo s nim roszohnujo.

(Pokraczowanje.)

Wón wumrje sa naß.

Na pohrjebnischczu w měsczе Buffalo nad Eriskim jězorom w ßewjernej Amerizy steji kraßny marmorowy pomnik. Na marmorowej tafli pak steji se słotymi pißmikami: „Nawjedowarjej Janej Maynardej dzakowni putnizy łódze „Lastojczki". Wón wumrje sa naß." —

Tutón Jan Maynard bě s nawjedowarjom parnika, kiž s města Detroit do Buffalo jězdzesche. Běsche na rjanym lětnim popołdnju a zyła łódź mjeńwjesche ßo s ludzimi. Duž ßo wot deleka něschto kura wuwali a bórsy saklincza wschudzom kschicženje: „Woheń na łódzi!" Wschitzy mužojo swołachu ßo na swjerschinu a zyłe rěki wody lijachu ßo do wohenja. Ale wscho podarmo. Wulke hromady ßmoły a kołmasa běchu na łódzi a duž bě wscha próza podarmo. Putnizy czischczachu ßo k nawjedowarjej ßo praschejo: „Kak daloko mamy hischcze hacz do Buffalo?"

„Poł dra mile." — „Kak dołho traje, doniž tam dojědzemy?" „Tsi schtwórcz hodziny, jědzemy-li takle."

Hlejcze, kak ßo kur wala!" „Boże dla dzicze na prědkowny dzěl łódze, hdyž chzecze ßwoje žiwjenje skhowacz!"

Duž nětko wschitzy na prědkowny dzěl łódze khwatachu, putnizy a mužstwo, mužojo, žony, dzěczi. Jan Maynard pak steji pschi łódznym prawidle. Woheń wudyri w ßapatych płomjenjach. Czmowe mróczele kura ßo posběhuja; kapitan psches trubu sawoła: „Jano Maynardo!"

„Haj, haj, knjeze! kotru stronu?"

„Dołhe ranje k ranju!"

Pomorjo ßo bliži a bliži a saßo sawoła kapitan: „Jano Maynardo!" Wotmolwjenje ßo se ßłabym hłoßom sta: „Haj, haj, knjeze!"

„Móżecze hischcze pjecz mjeńschinow wutracz, Jano?"

„Haj, chzu s Božej pomozu!"

Nawjedowarjowe włoßy běchu seßmudzene, jeho drasta bě spalena, jeho prawiza bě kaž ßame wuhlo! Ale s lěwizu na łódznym prawidle stejesche wón kaž skała ßrjedź kura a płomjenjow a dowjedze łódź k brjohej. Wschitzy buchu wumoženi, mužojo, žony a dzěczi. Jeniczki wón, Jan Maynard, wón bě morwy! — Zyłe mužstwo, wschitzy putnizy, nimale zyłe město, dzěchu jemu k rowu, a hdyž běchu kaschcz do semje puscheźili, nasta wulke płakanje. Na jeho pomnik pak czi wumoženi napißachu: „Wón wumrje sa naß!"

Psches tajke skutki móżemy potajnstwo tamneje lubosczе spósnacz, kotraž je sa naß na horje Golgatha wumrjeła!

Něschto k rospominanju.

„Ja dzeßacz lět do žaneje zyrkwje wjazy pschischoł njejßym", ßo něchtó w towarstwje khwalesche.

„Ach, to niczo njeje", druhi praji, „ja jeneho snaju, tón je nětko 46 lět stary a wot ßwojeje kschczenizy wjazy do zyrkwje pschischoł njeje."

„Ale kak dha to?" ßo tsecži praschesche.

„To je czisczе jednora wez", wón wotmolwi s porstom na czoło pokasujo, „wón w hłowje czisczе prawy njeje a je w wustawje sa hłupych."

* * *

Wón běsche hólz w Athenje, stara historija powjeda, tón by ßo husto khwalił, so wón zyły Athen wobknježi. Jako ßo jeho praschachu: „Na kajke to waschnje?" praji wón: „Nó, ja wobknježu moju macz, moja macz wobknježi mojeho nana a mój nan wobknježi město." Tón, kotryž rosumi modlitwu prawje nałožicz, wobknježi Khrystußowu wutrobu, a Khrystuß móże a chze wschitko czinicz sa ßwój lud, pschetož tón Wótczez je jemu wschitko do jeho rukow podał. Jan. 15,7.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawańjach „Serb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacz. **Na schtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißla** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleč w Budyschinku; ßoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdze.
Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 36.
6. septembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

14. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Prjecź se žadosczemi teho czěła.

Gal. 5, 16—24.

Dobycze pola Sedana, na kotrež ßmy sańdźenu ßrjedu saßo spominali, naß pschezo saßo wabi, so tón dźeń ßwjedźeńszy ßwjeczimy, tón dźeń pak tež praweho pschecźela wótzneho kraja wubudźuje k khutnemu rospominanju. Kaž wschak je prawe, so ßo lud nad podleženjom njepschecźela swjeßeli, budźe tola tole wjeßele jenož tehdom prawe a trajaze, hdyž ßu s dobom ßylnosczź a jednota, wěra a ßwěrnosczź nascheho luda pycha a czěsczź. Schto móhle nam dobycza wonkach pomhacź, hdy by nasch lud snutskach hubjeny a shniły był, njekhmany a skaženy. Snata wěz je, so pschewaha nascheho luda niz jenož na khmanosczi a hódnosczi wójwodow wotpoczowasche, ale na dobrym swnczenju a krutosczi nascheho wójska, kotrež na mjehkich žadosczíwych Franzowsach dobychu. Nowinarjo nam s tamneho czaßa powjedaja, kajki běsche to rosdźěl, franzowske a němske lěhwa wohladacź. Hdyž bychu psches němske lěhwo khodźili, bychu powjedacź ßłyscheli wo wótznym kraju, wo tych lubych domach. Woni bychu widźeli, kak by ßebi wojak nutrnje wobras starscheju, bratrow a ßotrow abo tež njewjesty wobhladował. Kak czisczé hinak by w franzowskim lěhwje było, hdyž bychu njehorne wobrasy njepózczíwych žónskich a kurwow wokoło dawali, so by ßo woheń slych lóschtow w tych, kiž je wobhladowachu, sahorjał. Wschako ßo powjeda, so, jako franzowska se ßwojimi wyschkami ßo s tym heßłom: „k Rheinej, do Barlina" k mjesam póßła, wot stata dźeržane kurwy sa nimi khwatachu a so ßo s tymi ßamymi czahami po železnizy wjesechu. Njesabudźmy, wulke podleženje Franzowsow běsche ßud Boži na skaženy lud; a my njebychmy niczo s tamneje wójny nawukli, hdy bychmy pschi wschěm Sedanskim wjeßelu widźecź njechali, so też w naschim ludu s pózczíwosczu niz horje, ale dele dźe. Hdyž saßo junu k wójnje dóńdźe, budźe tam dobycze, hdyž ßu sdobnosczź a bohabojasnosczź, pózczíwe a dobre waschnje schkit a wobora. Duž mamy stajnje a pschezo wójnu wjesczź pschecźiwo tym hrěcham a lóschtam, kotrež móz nascheho luda podlemja, pschecźiwo tym žadosczam teho czěła, kotrež japoschtoł w naschej dźenßnischej epistoli Gal. 5, 16—24 mjenuje. Abo chzemy ßnano teho dobycza ßo wjeßelo tej myßli ßo pschewostajicź, kaž by wschitko najlěpje stejało? Chzemy ßnano prajicź, so tak slě njeje? Wobhladajmy ßebi wulku liczbu tych žadosczow teho czěła, hrěchi njepózczíwosczé, pschibójstwa a mamonstwa, njepschecźelstwa, wopiłstwa a wobžranstwa. Dyrbi ßo to hakle dopokasacź, so je nasch lud wot tohole jěda natykany, kaž je też nasche sjawne, zyrkwinske, domjaze a towarschne žiwjenje nakažene? To ßo jenož prascha, kak mamy pschecźiwo temu wojowacź, so nasch lud skaženy njebył, ale dobyczérski lud wostał? — W starym czaßu ßo w naschim wótznym kraju w tychle wězach wot wyschnosczé krucze wustupowasche. W Nürnbergu na hrodźe ßo dźenßa hischcze graty pokasuja, s kotrymiž spytachu njerodnych a ßurowych ludźi polěpschecź a njeschkódnych sczinicź. To je

widźećź kolik, wo kotryž ßo njepózćźiwi pschiwjasachu a rohaj, ſ kotrymajž ßo mandźelſtwołamarjo wupyſcheni pſches haßy ſ kſchudom honjachu; tam namakasch, drjewjanu deſku, pſches kotrejž dźěrje dyrbjeſchtaj ßo wodźatej mandźelſkej hromadźe hłowu tyknyćź, ſo byſchtaj hromadźe ſ jeneho talerja a ſ jenej łźizu jědłoj a ſabyćź ßo njeßmje na picźołku, kotraž ßo njepolěpſchomnym wopiłźam na khribjet pójßny, ſo bychu tak wupyſcheni pſches měſto khodźili. My wſchak ßmy w cźłowſkim cźućźu tak daloko w naſchim cźaßu, ſo tajke ßrědki w naſchim cźaßu ſazpiwamy, ale budźmy tola dźakowni, hdyž ma roſomna wyſchnoſćź ſa nuſne ſe ßwojimi ſakonjemi duchej ßurowoſćźe a njepózćźiwoſćźe napſchećźiwo ſtupićź. Najważniſche pak budźe, ſo my ßami pſchećźiwo žadoſćźiwoſćźi wojujemy. Schto ſamóžemy cźinićź pſchećźiwo žadoſćźam teho cźěła? Wjele ßo na tym dźěła, ſo by naſch lud duchownje do prědka pſchiſchoł. Njeje runje tak ważne, ſo ßo wón polěpſchuje? Schto je to cźinićź?

1. Rěćźmy a pißajmy najprjedy tak, ſo my ßwědćźenje wotpołožimy pſchećźiwo temu, ſchtož ludźi kaſy. Cźeho dla ßo tele porokowanje ſjawnych ludowych hrěchow duchownym ßamym pſchewoſtaji? Nima kóždy pſchiſtojny cźłowjek to prawo hrěchi ſ mjenom mjenowaćź? Njemóhłe w tym ſjawne nowiny wjele pomhaćź? Sso wě, ſo mamy ßame pſchiſtojne nowiny w myßli a niz te, kotrež Bohu žel ſe ßwojimi njepózćźiwymi ßłowami ſchkodu hiſchćźe wjetſchu cźinja.

2. Hladajmy najprjedy ßami pſched ßwoje durje, ſo bychmy pſchećźiwo žadoſćźam teho cźěła wojowali, mjenujźy ßami w ßwojej krwi a cźěle. Wſchitko rěćźenje, pißanje a prědowanje ma tola jenož tehdom wuſpěch, hdyž my ſ tym wojowanjom ßami pſchi ßebi ſapoćźnjemy. Niz tón wulki ßwět, ale mały ßwět naſcheho doma, naſcheje wutroby je to bitwiſchćźo, na kotrymž dyrbimy najprjedy dobywaćź, dobywaćź nad hrěchami njećźiſtoſćźe, ßłuźenja ßwětej a mamonej, njepſchećźelſtwa, wopiłſtwa a wobźranſtwa. To je wjele cźinićź, to ma ßo wſchědnje wojowaćź, a kajke je to žohnowanje, hdyž bychu cźi mali a wulźy, kotſiž ßo ſ tym ſanoſchuja lud a ßwět polěpſchićź, ſapoćźeli ßami ßebje polěpſchećź.

3. Wupyſchmy naſchu wutrobu a naſche źiwjenje ſ tymi poćźinkami, kotrež japoſchtoł w naſchej epiſtoli mjenuje. Pſchetož kaž wěſćźe nóź pſched dnjom, cźma pſched ßwětłom cźěła, tak ßo tež njećźiſćźi duchojo, žadoſćźe teho cźěła pſchewinu, cźim bóle jim ßwjata móź w płodach ßwjateho ducha napſchećźiwo ſtupi. Ach wy njebjeſke poćźinki, tak móhli my ſdychowaćź, ſaßydlćźe ßo do naſcheho luda. Wućźěrćźe mozy cźěmnoſćźe! Ty cźiſta luboſćź, pój a pſchinjeßł ßobu radoſćź a měr! Daj ßo twojim cźopłym pruham na wutrobu ßwěćźićź, ſo wſchitźy ſaćźuja, kak wjele lěpſche ßu ſćźerpliwoſćź, pſchećźelniwoſćź, dobroćźiwoſćź a cźichoſćź hać njepſchećźelſtwo, ſwada, ſawiſćź, hněwanje a poßwarki. Ty, o wěra! ſjednoćźena ſe ßwěrnoſćźu, bywaj ſaßo naſcheho luda khwalba a cźeſćź! A hdźež ßu žadoſćźiwoſćź, wobźranſtwo a wopiłſtwo knježiłe, tam njech nětko pózćźiwoſćź a ſdobne waſchnje knježitej.

Schtóž ßwój lud lubuje, tón ßobu pomhaj, ſo bychu žadoſćźe won a poćźinki nutſćźahnyłe abo, kaž Pawoł praji, kſchižujćźe cźěło a khodźćźe w duchu!

Hamjeń!

Duſchny ßobudar do mandźelſtwa.

(Pokraćźowanje.)

Ja chźu jemu pomoznizu ſćźinićź, kotraž by pſchi nim była.

Mandźelſka dyrbi bycź ßwojeho mandźelſkeho prawa pomozniza. Swólniwa dyrbi wona ſ nim to jeho brěmjo ßobu njeſćź, kajkež je jemu Bóh na jeho khribjet położił, a dyrbi ßwojemu mužej ſ hładkej mjehkej ruku jeho pót ſ woblicźa ſetrjećź. S jeho bydła dyrbi jemu wona „luby dom“ ſćźinićź.

Jědź, kajkuž ßebi muž ſe ßwojim dźěłom ſaßłuźi, dyrbi jemu wona duſchnje ſwarjenu na blido pſchinjeſćź, ſo móhł ßo wón po ſpodobanju naßyćźićź. (— Tole ßebi na pomjatk wſmićźe, wy młode, lube žónki, kiž maćźe dźěławych mužow ſa mandźelſkich. —)

Žona njeßmje ženje na ławje ležo lěnju paſćź, ani ſpochi k ßußodźy na kleſki běhaćź, ale dyrbi doma na ſtole abo na ławje ßedźo kholowy a nohajźy płataćź a koſchle wuporjedźećź.

Hdyž pak ßo twój muž ſprózny ſ dźěła domoj wróćźi, dyrbiſch jemu ßmějkata napſchećźo pſchińćź, abo jemu jeho najmłódſche, kaž tež jeho druhe dźěćźi do napſchećźa póßłaćź.

Je wonka ſymne a pſchińdźe twój muž ſymu ſemrjeny abo pſchemokujeny domoj, tehdy měj ty ſa njoh' doma ſćźoplenu jſtwu, ſo móhł ßo wón bórſy ſhrěćź. Tofle móžeſch jemu dawno do prědka pod khachle ſtajićź, ſo móhł muž, hdyž ßo ſchkórnje ſuje, do cźopłych toflow ſaěćź; tež druhu draſtu móžeſch jemu hižo do prědka na cźopłe powißnyćź, ſo hdyž ßo ßwoju ſmokanu ßlećźe, hnydom druhu cźopłu namka. Jeli pak twój muž rad tobak kuri a ſ trubki pacha, podaj ju jemu, ſo móhł ßebi doma nowu ſaźehlićź. Luba maćźerka, ſwućź tež te twoje dźěćźata hižo ſa małe, ſo chźyłe ßwojemu lubemu nanej tajkule ßłužbićźku wopokaſaćź.

Njedaj ßebi ženje wjele ſeſdaćź, hdy měła jeho cźeźźy ſkhorjeneho a dyrbjała jeho pytaćź a hladaćź, pſchetož ty dyrbiſch bycź jeho pomozniza. A hdyž joh' jeho dźěło a prózowanje druhdy wſcheho ſpotula a joh' ſtaroſćź cźiſchećźi, hdźe móhł ſa waß wſchón tón luby wſchědny khlěb ßem doſtaćź, abo hdyž ma žanu druhu tyſchnoſćź na duſchi ležo, tehdy jemu jeho brěmjo połóź a wotwoſćźi, a wſmi jo ßobu ſ nim ßama na ßo a njeßtaj jo jedyn ſ druhim pſched Bohom, lubym Knjeſom.

A hdy by ßo to twojemu mužej njepoſechźyło, — to wſchak było ſlě, haj Bohu žel! jara ſlě. Ale njeſhub pódla wſcheho wſchu ßwoju dowěru; — ně, ty jeno ßwěru wſcho wutraj. Wſchako je wón tola twój mandźelſki, ty pak dyrbiſch ßo jemu ſ pſchećźelnym wobliczom pod wocźi ſtupnyćź. Daj ßebi jowle wote mnje tu ßamu dobru radu doprajićź, kajkuž je něhdy pobožna maćź ßwojej dźówźy podała, kotraž měješche muža, — Bohužel cźłowjeka wſcheho do ßwěta. Tu je wona takle powućźiła: „Luba dźówka, porućź druhdy khwilu ſ twojim mužom wo Bosy, naſchim lubym Knjeſu, tola hiſchćźe huſćźiſcho porućź ſ Bohom lubym Knjeſom ßamym wo twojim mandźelſkim a wuſkorž temu wſcho, wſchitko.“

Tule naležnoſćź chźu cźi jowle hiſchćźe ſ duſchnym wěrnym powjedancźkom trochu bliže roſeſtajićź.

Jako bě ßo Dobranez Hana ſ Wićźežkez Jurjom woženiła, rěkaſche: „Wobaj taj ſtaj duſchnaj pobožnaj cźłowjećźkaj.“ Samožitaj tež wobaj běſchtaj. Rano ſtanywſchi wobaj ßwoju ranſchu modlitwu ſhromadnje wuſpěwnyſchtaj, wjećźor do ſpanja ßwoju wjećźornu; a ßobotny wjećźor wſa ßebi Jurij ſpochi ßwoje prědarſke a wućźita ſ nich ßebi a Hanje njedźelſke prědowanje, kóždu njedźelu pak dźěſche Jurij, kaž ßo ßłuſcha, ſe ßwojej Hanu do Božeho doma. Tajkejle běſchtaj wobaj ſbožomnaj.

Duž pſchićźeže do jich wßy nowy hoſpodar, někajki wućźeny bur, (kaž ludźo prajachu,) kiž ßebi najradſcho daſche „ökonom“ rěkaćź. Tón bě něſchto lět pola někajkeho knježka ſa ſchoßarja pobył a ßo nětkle ſ bohatoweho Michałez burowej jenićźkej dźówku woženił a jeho burſke kubło na ßo wſał. (S wěrnej prawdu dyrbjał prajićź, ſo bě ßo tón „ökonom“ do Michałez kubła ſaženił a ßo pódla ſ jeho dźówku ſeženił.) Wićźežkez Jurij bu bórſy ſ nim ſnaty, ſ nim dobry towarſch, a myßleſche ßebi, ſchtó wě, kajka była to ſa njoh' cźeſćź, hdyž ßměł ſ tajkim knjeſom ökonomom wſchědnje wobkhadźećź. Wobaj taj pſchećźelaj ßebi druhdy konja ſeßedłaſchtaj a jěchaſchtaj na to po ßwěćźe; druhdy daſchtaj ßebi konja do woſa ſapſchahnyćź a dowjeſeſchtaj ßo pak do tam, pak druhdźe něhdźe a hrajeſchtaj a pijeſchtaj tu a tam w měſćźe abo wo wßy.

S wopředka bě Hana tež ßobu ſ Jurjom do Michałez kubła na hoſczinu khodźiła, dokelž běchu ju wo to proßyli, ßobu k nim pſchincz, ale jako bě pytła, ſ wotkel pola nich wětr dźěſche, bě bórſy radſcho doma ßama ſawoſtała. Jeje mužej ßo to njelubjeſche, duž běſchtaj ßo druhdy wo to bjes ßobu wuryczałoj, ale na poßledku bě ju wón wo to na pokoj woſtajił, bě pak jej prajił, ſo je wona ſe ßwojim cźinjenjom „hłupe żoniſko“. Wona pak je tola ſpochi ſ pſchecźelniwym wobliczom ßwojemu mužej bjes wocźi hladała, runjež jej to niczo łóhke njebě, a je huſto doma ßwojej ruzy ſtykła a ßwoju módlitwu ſa njoh' k Bohu póßłała.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Wubjerk ßerbſkeje narodopißneje wuſtajeńzy je redaktorej naſcheho łopjena, kaž hižo poſkiczeny wobraz ßerbſkeho muſeja, tež wſchelake druhe wobraſy ſe ßerbſkeho źiwjenja pſchewoſtajił a duž móżemy je lubym cźitarjam podacź. Mjenowanemu wubjerkej prajimy wutrobny dźak ſa jeho pſchecźelniwoſcz. W naſchim dźenßniſchim cźißle namakacźe wobraz njewjeſty a nawoźenje ſe Sslepeho. Wěſcźe budźe wam ſajimawe, wſchelake waſchnja draſczenja naſcheho lubeho ßerbſkeho luda na tychle rjanych wobraſach wohladacź a bliże ſejnacź.

Kral Albert budźe pſchi khěżorſkim manevru něſchto dnjow w Budyſchinje bydlicz. hdźež je tež w ßwojej młodoſczi dlěżſchi cźaß pſchebywał a — tehdom tež naſchu lubu ßerbſku rěcź wuknył. Budyſchcźenjo chzedźa jemu pſchi tejle ſkładnoſczi pokaſacź, kak jara ßwojeho lubowaneho krala cźeſcźa. Duž budza ßo jedyn dźeń wjeczor měſchcźanſke domy ßwjedźeńzy wobßwětlicź. Schulerjo ſ wyſchſchich rjadownjow, gymnaſija, evangelſkeho a katholſkeho ſeminara, realti, pſchekupſkeje a ratařſkeje ſchule ßo hotuja, kralej ſ ſaklowym cźahom holdowacź. Nadźijomnje je kralowa ſtrowoſcź tajka, ſo móże jemu wotmyßlene poczeſcźowanje pſchijecź. Do ſopoczatka tuteho tydźenja ſ Draždźan hiſchcźe wěſty wotmolwjenje dóſchło njeběſche.

Evangelſko-lutherſka krajna ſynoda ßo 5. okt. w Draždźanach ſhromadźi. Wona iměje wjele wuradźecź, pſchetož cźaß jejneho wuradźowanja ßo něko hižo na 5 njedźel wobliczuje. Kajke budźa pſchedmjety, kotrež zyrkwinſka wyſchnoſcź jej k wuradźenju pſchepoda, hiſchcźe ſnate njeje. Bóh chzył miłoſcźiwje jeje wuradźenja pożohnowacź, ſo bychu ſe żohnowanjom byłe ſa naſchu lubu zyrkej!

Wjeřch Lobanoff, ruſki miniſter ſwonkownych należnoſcźow, abo kaž móżemy jeho tež mjenowacź, ruſki khěżorſtwowy kanzler je ſ khěżorom ſ Wina wrócźo w khěżorſkim cźahu pucźujo nahle w kupeju wumrjeł. Wón ſwonkowne należnoſcźe Ruſkeje nanajlěpje ſ wulkej politiſkej wuſtojnoſcźu ſaſtupowaſche, tak ſo je ßebi Ruſka pod jeho wodźenjom pſched ßwětom wulku nahladnoſcź nadobyła. Njech ßo jenož na to ſpomni, kak ſamó wón Japanſkim płody jich dobycźa hórke cźinicź. Bołharſka dyrbjeſche ſaßo poniżnje pſchecźelſtwo Rußow pytacź. Duž wſchak je jeho nahle ſemrjecźe ſ wulkej ſchkodu ſa Ruſku a wjele wot teho wotwißuje, hacź muž ſwonkowne należnoſcźe do rukow doſtanje, kotryž budźe khmany a wuſtojny po pucźu ßwojeho ßławneho prjedownika dale krocźicź. Hacź nahleje ßmjercźe ruſkeho kanzlera dla ruſki khěżor něſto tež hiſchcźe ßwoje pucźowanje po dotalnym wotmyßlenju wuwjedźe, abo hacź ßo někajke pſcheměnjenje ſtanje, wo tym hiſchcźe niczo ßłyſchecź njeje, ale njemóżne to njeje. Wſchetož wěſta wěz je, ſo budźe nahła ßmjercź jeho prěnjeho radźiczela, kotrehož wón wulzy jara wažeſche, na khěżora hłuboki ſaczíſchcź cźinicź.

W wopomnjecźu je nam hiſchcźe dźiwje ſakhadźenje Turkow w Armeniſkej, hdźež ßu tyßazy Armeniſkich na njecźłowſke waſchnje ſkónzowali, mandźelſke a dźěcźi wonjecźeſcźeli, domy wurubili a wupuſcźili; ſe ſtyſkniwej wutrobu hladamy na kupu Kreta, ſchto budźe tam kónz njeměrneho hibanja — a hižo ßłyſchimy ſaßo ſ Koſtantinopla ßameho, ſo ßu Turkojo ſańdźeny tydźeń tam kaž dźiwje ſwěrjata wbohich Armeniſkich po tyßazach kónzowali, ſabiwali a morili, ſo cźłowjeka, kotryž ma cźłowſke cźucźe, ſyma poběhuje, hdyž wón tele hroſnoſcźe cźita. Sſrjedź ſańdźeneho tydźenja ßo na dobo Turkojo do Armeniſkich dachu. Turkojo drje praja, ſo ßu Armeniſzy ßami wina, dokelž ßu njeměr ſapocźeli ſ tym, ſo někotſi Armeniſzy nadpad na Ottomanſku banku cźinjachu. Tole pak jim nichtó wjazy wěricź njecha. Wjele bóle ßo to k wěrje podobne bycź ſda, ſo je nadpad na tamnu banku wot Turkow wumyßlena kellija była, ſo bychu Turkojo ſamyßł měli ßwoje dźiwje ſakhadźenje pſchecźiwo Armeniſkim ſapocźecź. Pſchetož Turkojo ßu pjecźa hižo prjedy ſapocźeli Armeniſkich moricź a kónzowacź, prjedy hacź ßo tón nadpad na banku ſta a cźi nadpadnizy, kotſiž ßo do banki nutſ łamachu, ßu armeniſzy ſdraſcźeni Turkojo byli, kotſiž ani doſpołnje armeniſzy rěcźecź njemóżachu. Haj w Konſtantinoplu ßoßamo powjeda, ſo je ſultan 50 hodź. Turkam woſtajił, ſo móhli Armeniſkich kónzowacź. Na 10000 Armeniſkich je něhdźe źiwjenje ſhubiło. Turkowſka polizija je ſ měrom pſchihladowała, haj ßamo turkowſkich mordarjow podpjerała. Njeje to żałoßnje, ſo móże ßo w naſchim cźaßu ſtacź, ſo kſcheſcźijanſtwo pſchihladuje, hdyž Muhamedanſzy naſchich kſcheſcźijanſkich bratrow a ßotry kaž ſkót ſabiwaju? Njewoła krej tych wbohich woporow k njebjeßam? Schto kſcheſcźijanſke ſtaty cźinja, kotrež maja ßwojich ſaſtupjerjow w Konſtantinoplu? Bohužel ßu ßo hižo ßłabuſchke wopokaſałe, jako ßo te hroſnoſcźe w Armeniſkej ßamej ſtawachu. Sultan wſchak pſchezo lubjeſche a lubjeſche, ſo tež ßwojich kſcheſcźijanſkich poddanow ſchkituje; — kſcheſcźijanſke ſtaty ßo ſ tajkimi hołymi ßłowami ſpokojichu a ruzy do klina położichu — a ßurowoſcźe w Armeniſkej buchu tydźeń a hórſche. Ale cźeho dla ßu kſcheſcźijanſke ſtaty to wſchitko pſchidałe? Ssama ſawiſcź a njepopſchecźe, ſo mohł jedyn ſtat nèkajkeho wużitka pódla měcź, hdyž krucźiſcho pſchecźiwo Turkowſkej wuſtupja, ſtej wina byłej. Myßle na ßwětny dobytk ßu ſacżucźa kſcheſcźijanſkeje ßmilnoſcźe podtłocźiłe. A duž wſchak je ſtrach, ſo pſchi nětcźiſchich njeměrach w Konſtantinoplu niczo lěpje njebudźe. Sultan budźe wſchak ſaßo rjane ßłubjenja dawacź, ale ſa khribjetom budźe ßo kſcheſcźijanam ßmjecź a Turkam budźe dale ſakhadźecź dacź, kaž ſechzedźa. Kak Turkojo myßła, póſnajemy ſ jeneho wuprajenja, kotrež je pſched krótkim widźany Turka wuprajił: „My drje wěmy, ſo chzedźa Europiſzy naſch kraj měcź. Woni jón doſtanu, ale ſa to ßo my poſtaramy, ſo woni żaneho kſcheſcźijana wjazy w nim njenamakaja.“ Bóh tón Knjes chzył hnadnje wutroby naſchich kſcheſcźijanſkich ludow k kſcheſcźijanſkej ßmilnoſczi wobrocźicź, ſo bychu ßo wjazy njekomdźiłe, ſe wſchej krutoſcźu, kaž je jich ßwjata pſchißłuſchnoſcź, wuſtupowacź ſa naſchich wbohich kſcheſcźijanſkich bratrow a ßotry w nuſy a hubjeńſtwje — a hdy by runje nuſne było ſ mjecźom prawa naſcheho kſcheſcźijanſtwa ſakitowacź. A my lubi Sserbja dopomńmy ßo tež na hubjenych, wopuſchcźenych, woßyrocźenych, hłódtradazych armeniſkich kſcheſcźijanow, kotſiž ſe ßwojeho wulkeho hubjeńſtwa wo pomoz wołaju. Sa nich je ßo hižo w naſchim wótznym kraju w wſchelakich ſtronach hromadźiło. Duž tež my Sserbja ßwoju ſcherpatku woprujmy, ſo bychmy ßobu pomhali ßylſy wbohich Armeniſkich ſwotrěwacź! Redaktor naſcheho łopjena (Adr: Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) rad ßmilne dary dale wobſtara. Dary ßo tež tudy kwituja.

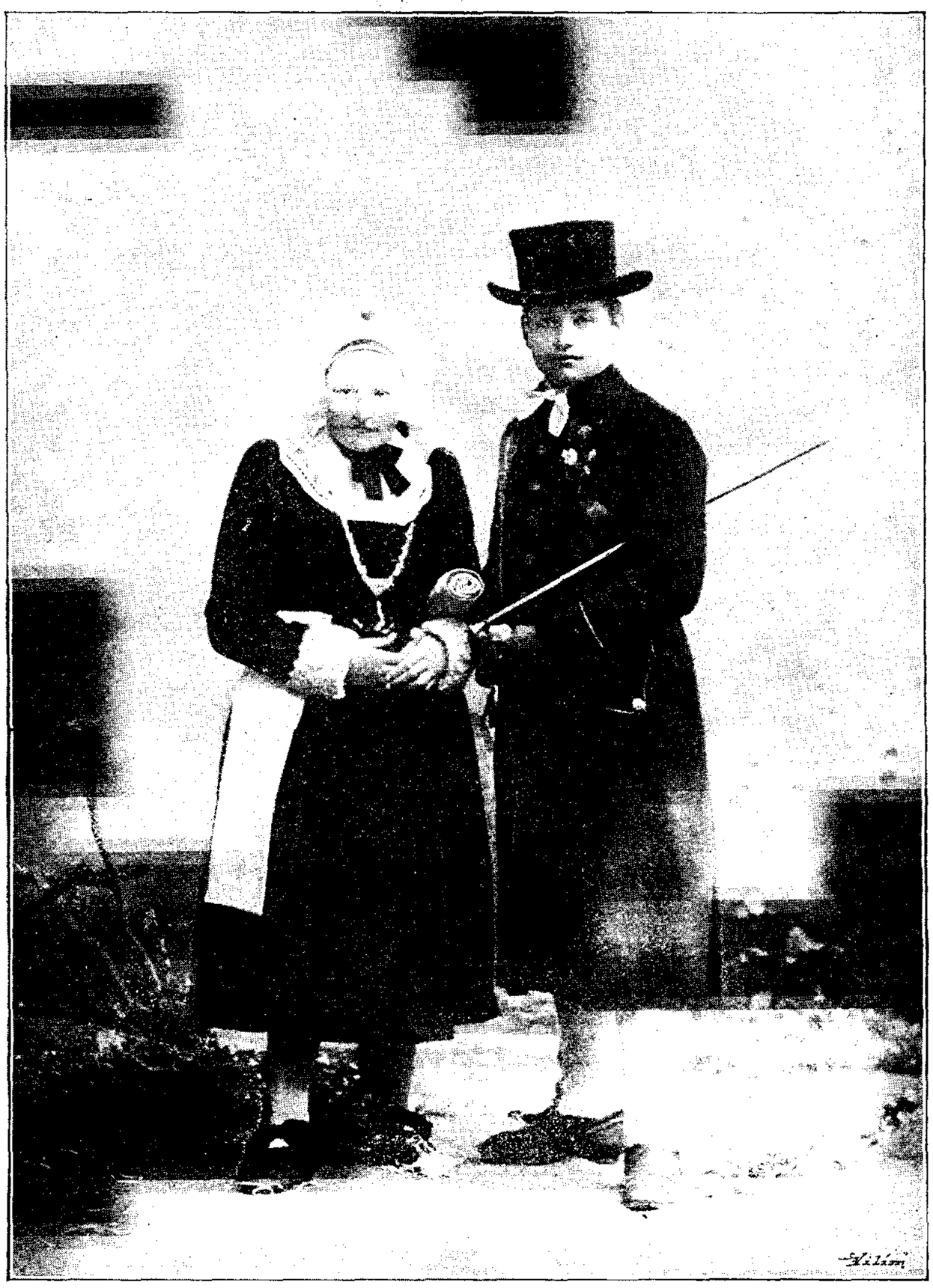

Njewjeſta a nawoźenja ſe Sslepeho.

Boża ruka.

Jako ßo w ſańdźenym lěcźe pſchi wobnowjenju radneje khěże w Zelli tež w radnej khěźi wißaze wobraſy wurjedźachu, ßo na woßebje rjany wobraz Khryſtußowy dohladachu. Na tym wobraſu je tón ſbóżnik ſe ßwětnej kulu, kiž Zelliſku radnu khěżu pokaſuje a horkach je kſchiż. Wo tymle wobraſu namakaſche ßo w měſchcźan-

ſkich aktach ſczěhowazy podawk wopiſzany: „Jedyn dźeń wulka ſhromadźiſna w tej ſali ſa blidom ſzedźeſche. Jedyn ſ tych radnych knjeſow pak hanjeſche a leſtrowaſche, tak ſo jemu jedyn ſzobu ſa blidom ſzedźazy praji, ſo by tola lěpje byłło, hdy by ſzo ſ najmjeńſcha nětko teho hanjenja woſtajił, dokelž ſpody teho wobraſa ſzedźi. „Schto mje to ſtara?“ tón hněwny wotmolwi a ſzo molicź njeda. Duž na dobo wobras dele padźe a hanjerja lohko ſrani. Czitarjo móża ſzebi myſzlicź, kajke naſtróženje wſchitkich wjeſzełych ſa blidom ſzedźazych wobja — najbóle teho, kiž dyrbjeſche tak njenadźujzy wotmjelknycź. A kóždy, kiž běſche pódla był a w Zelli tola ſzłyſchał, mějeſche to czućze: to je Boża ruka. W tej myſzli je tež ſtawiſnać tónle podawk ſa pſchichodne czaſzy napiſzał. S tym dyrbi ſzo nam pokaſacź, kak Boża ruka tež w małych wězach naſcheho žiwjenja tak dźiwnje a widomnje ſkutkuje. Schtóž ma wocži k widźenju, tón kedźbuj! A ſawěſcźe tole napominanje je nam nuſne, pſchetož podarmo dr. Luther wo kruwjazych wocžach njepowjeda, kotrež niczo druhe njewidźa, hacž to, ſchtož je ſa žołdk dobre. Kak huſto ſzo Boža ruka ſa tobu wupſcheſtrěwa a ty ju njewidźiſch? 5. januara ſzym ja muža khował, kotryž po wjeſzełej ſabawje w nowolětnej nozy nahle wumrje. Žadyn człowjek wot jeho žałoſzneho kónza niczo widźał a ſzłyſchał njeje; tež jeho towařſch, ſ kotrymž hromadźe bydleſche, kotryž rano ſzwojeho towařſcha morweho namaka. A hlaj — w tej ſzamej nozy pſched 7 lětami běſche tónle tak nahle ſemrjety w ſzmjertnym ſtraſche. Wón ſe ſchěſcźimi druhimi w fabrizy dźěłaſche. Woheń wudyri. Scheſczo dźěłacźerjo ſzo ſpalichu, ſzedmy bu tež po zyłym cźěle cźežko wopaleny. Ale Boža ruka jeho ſ mozy ſzmjercźe wucźahny. Dołho je wón ležał, po něczim ſaſzo wotkhori. Ale trajazu dopomnjeńku na ſzwoje wumoženje je wón hacž k ſzwojemu žałoſznemu kónzej na ſzwojim cźěle noſzył. Koža lěweho liza ſzo jemu kóždе lěto běleſche. Syma wſchitkich poběhowaſche, hdyž tole ſzłyſchachu. To běſche Boža ruka! Ta ſzama ruka, kotraž tak dźiwnje wot ſzmjercźe wumoži a hnadnje ſakhowa, tež na jene dobo hnidku žiwjenja wotrěſnje, hdyž je hnadny cźaſz wotběžał. A ſchto praja lubi cźitarjo k tymaj hiſtorijomaj? Mi ſtej wonej ſzylne a natwarjaze prědowanje dźeržałej, mjenujzy 1. khutne wottraſchenje Hebr. 10, 31; 2. ſzwjate napominanje Joſ. 4, 24; 3. ſzłódki troſcht 5. Mójſ. 31, 8. A hdyž je ſzebi luby cźitać tele teksty pſchecźitał a rospominał, potom ſzo wěſcźe ſo mnu ſjednocźi w wuſpěwanju 27. pſalma, w kotrymž nam woſzebje 9. ſchtucźka ſzylnje a nutrnje ſ naſcheje wutroby horje k naſchemu njebjeſkemu Wótzej klincźi.

S cźežkeho cźaſza.

3. Skutk Samaritiſkeho.

(Pokracźowanje.)

„Bóh budź tež ſ wamaj!“ dźeſche hiſchcźe a hižo běſche ſzo w huſcźinje ſhubił. Dyſz a dyſz woſta ſtejo a poſzłuchaſche. Potom dźěſche ſaſzo khětſje dale. Nihdźe ſzo niczo njehibny. Tola bórſy dźěſche ſ wjetſchej wobhladniwoſcźu dale, pſchetož bórſy pſchińdźe do wyſzokeje hole, kotraž jeho njekhowaſche. Bórſy běſche ſ hole won. Tam běchu Draždźanſke naſzypy. Hižo na moſcźe ſtejeſche, kotryž pſches hłuboke měſchcźanſke hrjebje wjedźeſche. Straža dźerżeſche jemu kaładło napſchecźiwo a na njeho ſawoła: „S wotkel pſchińdźeſch?“

„S hajnkownje, ſzym hajnkowy ſzyn“, wotmolwi Jan.

„Schto tu ty ſzam chzeſch?“

„Chzu ſa ſzmjercź khoreho człowjeka po něſchto do haptyki dońcź.“

„Saſtuń!“

„Ale praj mi tola“, praſcheſche ſzo Jan wojaka, pſchi wrotach ſtražowazeho, „ty tu ſzamlutki ſtražujeſch, wrota ſzu wotewrjene a móſt leži pſches hrjebje! Hdźe dha je Schwejda?“

„Ach tak, teho dla ſzy tak pſchihnał! ſzy drje ſzo bojał, ſo Schwejda nękajki żeleſny poſtrow ſa tobu pośćźele? To njetrjebał tak khwatacź. Schwejda je hižo wczera pſchipołdnju wot naſz tłochnył“, wotmolwi ſtraža.

„Schto prajiſch?“ dźeſche Jan, „njepſchecźel je tłochnył?“

„Haj“, wotmolwi wojak, „general Hatzfeld je ſe ſzwojim wójnſkim ludom ſ Czech pſchicźahnył, ſo by Draždźanam wupomhał. Jeho kroatiſzy jěſdni ſzu wczera Schwejdam mſdu wupłacźili a ſzu jich ſ krwawymi hłowami domoj wuhnali. My wſchak tež pſchi tym lěnika paſzli njejſzmy. Hlej, hiſchcźe ſzu khartawny cźorne wot wczerawſcheho tſělenja. Nutſka w měſcźe, pſched radnizu, ſteji ſchěſcź „pólnych hadow“; te ſzu Schwejdojo ſabyli, hdyž jich Pandurojo pſchekhwatachu!“

Sso dźiwajo, Jan poſzłuchaſche. Wulka ſtaroſcź běſche ſzo ſ tym jeho wutrobje wſała. Kak budźetaj ſzo nan a macź wjeſzelicź, hdyž jimaj tajkule powjeſcź pſchinjeſzu, ſo je Bóh wſchón ſtrach miłoſcźiwje wot naſz wotwobrocźił! Jan dźěſche po cźmowym khodźe ſady naſzypow dale a běſche bórſy w měſcźe.

Sso wě, tehdy běſche tam zyle hinak, hacž hdyž tam dźenſza na wuſtajeńzu pſchijědźeſch. Na haſzach běſche hubjeny, njeruny pleſtr. Po drjewjanych rołach wodźeſche ſzo woda pod pleſtrom. Tu a tam ſtejachu kamjeńtne wódne korta abo běžeſche ſ drjewjaneje rołki woda. Wjecźor njeběchu haſzy wobſzwětlene. Schtóž wjecźor wot doma prjecź dźěſche, mějeſche lataŕnju abo ſapalenu wucźłanu ſchcźěpu w ruzy. Na róžknych domach běchu moſzaſne pónoje pſchicźinjene. Tam palachu wucźło abo ſzmołu, jeli w nozy někajki ſběžk w měſcźe naſta, abo jeli ſo ſzo něhdźe palicź pocźa. Tež běſche waſchnje, ſo wodźe ſ wódnych kortow hnydom do haſzow běžecź dachu, hdyž běchu ludźo w wóhnjowej nuſy. Teho dla wiſzachu tež na róžknych khěžach wſchudźom deſki, ſo bychu ſ nimi won puſchcźenu wodu ſahacźicź móhli. Khěže běchu ſ porědka ſ kamjenjow twarjene, ſ wjetſcha pak mějachu někotre ſchoſzy. Delkach běſche wulka wjelbowana khěžna rumnoſcź a pódla njeje wulka jſtwa. W njej mějachu Draždźanſzy měſchcźenjo ſ wjetſcha pěz. Sady běſche jſtwa ſ wjetſcha powyſchena. Po małym ſkhodźiku móżeſche tu horje dońcź. Tu ſzo wobjedowaſche a tu ſtejachu tež łoża.

Dźenſza, hdyž běſche Jank do Draždźan pſchiſchoł, běſche žiwjenje na haſzach. Na torhoſchcźu běſche wulka ſzyła wcźipneho luda, ſo bychu ſzebi dobyte brónje wobhladali. Pikeněrojo ſtražowachu tam. Běchu to nahladni ludźo w krótkim wobrubjenym pjeſlu, w żołtych, kuſchich khołowach a żołtych nohajzach. Wulki běły kłobuk ſe żołtym pjerjom hłowu pyſcheſche. W ruzy mějachu dołhe hlebije. Kurwjeŕch běſche jich ſzebi hakle pſched krótkim pſchiſtajił; wón mějeſche tajkich něhdźe 100 muži.

„Tajkile nahladny pikeněr chzył też bycź!“ pomyſzli ſzebi Jank a dźěſche dale. Na dobo dyrbjeſche ſtejo woſtacź. Wulka ſzyła luda pſchińdźe ſ moſta a pucź ſahacźi.

Sa nimi někotſi bubnowachu a piſkachu.

„Schto to je?“ wopraſcha ſzo Jan ſzwojeho ſzuſzoda.

„Kurwjeŕchowſke gardy ſzu wobhladowanje měłe a ſzo nětko do ſzwojich kwartěrow wrócźa“, ſzo jemu wotmolwi.

Telko luda Jan hiſchcźe ženje hromadźe wuhladał njeběſche. Pſched wojakami cźehnjeſche jich něhdźe dwazycźi bubnarjow a piſkarjow. Móznje pjerjechu bubnarjo na bubony. Sa nimi pſchicźeźe wotdźělenje pikeněrow. To běſche ſzameho kurwjeŕchowa ſtraža. Hižo prjedy běſche ſzo Jan na jich draſcźe dźiwał. Sa nimi pſchicźeźechu muſketěrojo. Na hłowje mějachu żeleſne kłobuki. Dołha muſketa (tſělba) ſ widlizami, na kotrež pſchi tſělenju muſketu połožichu, běſche jich wobrónjenje. Tež jěſdni běchu pódla, ſhotowani do żeleſnych kabatow ſ lebiju, teſzakom a piſtolu, ſa nimi kěraſzěrojo a dragunarjo, po tym ſzamym waſchnju wobrónjeni, tola bjes hlebije. Potom pſchijědźechu ſ „pólnymi kruchami“ (kanonami). Na njelepych koleſzach ležachu tele dołhe roły. Wczera běchu někotru żeleſnu kulu do Schwejdow wutſělili.

(Pokracźowanje.)

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawaŕnjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſzła** ſzo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku; ſzoburedaktor: faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 37.
13. sept.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſcheźerni w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

15. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Khodźeźe w duchu.

Gal. 5, 26; 6, 10.

To po prawym prawje njeje, ſo jenoź prědarjow duchownych mjenujemy a ſo druhim ſwětnym rěkamy. W bibliji je to hinak. W epiſtoli 15. njedźele po ſwjatej Trojizy, Gal. 5, 26; 6, 10 japoſchtoł wſchitkich cźitarjow duchownych mjenuje, hdyź woni niz po cźěle, ale w duchu khodźa, t. r. ſwoje źiwjenje wot ducha Bożeho wodźicź dadźa. To ſłowo „duchowni" móźemy na wſchitkich kſcheſcźijanow nałożicź, ſo wě ſ tym wuměnjenom, ſo ſu woni tež tak źiwi. Někotryźkuli ſa tym ſteji ſo duchapołny pokaſacź; hdy by wón chźył duchowny bycź, by to wjele wjazy było. Schto ſłuſcha po japoſchtołowej myſłi k duchownemu, my prajimy, k prawemu kſcheſcźijanſkemu źiwjenju.

1. Ponižna wutroba — Njebudźeźe próſdneje cźeſcźe lakomni — napomina Pawoł. Kak huſto to nadeńdźeſch! Cźłowjek chźe něſchto bycź a płacźicź pſched ludźimi. To ſej jedyn wjele wě na ſwój ſtant a ſaſtojnſtwo a ſa ſło bjerje, hdyź ſo ſe wſchitkim titulemi njepocźeſcźuje; jedyn chźe pſches druheho bycź w draſcźe, w domjazej nadobje, hdy bychu ſo runje pjenjeſy k temu pożcźicź dyrbjało; druhi ma ſo ſam ſa mudreho atd. Kelko tajkich ſo ſamych khwalazych wſchědnje na haſach wokoło běha! Kelko cźeſcźe lakomnoſcźe namakaſch pola wulkich a małych, pola ſdźěłanych a njeſdźěłanych! A tola, kaź ważne je dobre mjeno, — ſchtóź to na ſwěcźe ſa cźeſcź wudawa, je tola huſto doſcź kublo, kotreź wjele hódne njeje. K temu pſchińdźe, ſo cźeſcźelakomnoſcź jeneho cźłowjeka pſchecźiwo druhemu roshněwa. Sso wě — naduty ſrani ſwojich ſobucźłowjekow ſe ſwojej hordoſcźu a pſcheſběhnjenjom. A hordy ſo roshněwa, hdyź ſo jemu ta cźeſcź njedawa, kotruź ſebi źada. Schto je n. pſch. njepſchecźelſke ſmyſłenje Franzowſkeje pſchecźiwo Němſkej druhe hacź ſcźěhwk cźeſcźelakomnoſcźe franzowſkeho luda? A kaź je w wulkich, tak je tež w mjeńſchich wobſtejnoſcźach. Roskory njepſchecźelſtwa naſtanu, dokelź ſo wſchelazy tak lóhko w cźeſcźi ſranjeni ſacźuja, ſo bychu po prawym wobźarowacź byli. Kak wjeſełu je na wopak poniźny! Poniźnoſcź ſo njenaduwa; wona Bohu cźeſcź dawa, wona bliźſchemu cźeſcź woſtaji, a ſchtoź ſamu jeho cźeſcź naſtupa, dyrbi cźłowjek tež jeje ſamóź parowacź na tym ſwěcźe, na kotrymź tón najwyſchſchi cźernojtu krónu njeſeſche a niz cźeſnu.

2. Cźichi duch ſłuſcha k kſcheſcźijanſkemu źiwjenju. — Hdyź něchtó bjes nami ſchto ſawinuje, je ſ wjetſcha ſadźerźenje lubych ſobucźłowjekow mało duſchne. S nikim tak njeluboſcźiwje ſo njewobkhadźuje, kaź ſ bliźſchim, kiź je do winy padnył. To nimo njeho khodźa, jeho njewidźa, kaź měſchnik a levita, kotrejź nimo teho bjes mordarjow padnjeneho dźěſchtaj, woni jeho ſazpiwaju a ſo pſchi ſebi na jeho njeſbożu wjeſela; to móźeſch prajicź ſłyſchecź: „to ſo jemu prawje ſtanje" abo „tajke něſchto ja cźinicź njemohł," wo tym ſo dołhe rynki powjedaja a hdyź ſo hiſchcźe jara wo njeho ſtaraja, na njeho ſawrjeſkaja. Je

dźiw, so někotsi, kiž bychu ßo ßnano polěpschili, hdy by ßo jim ßmilnoscź wopokasała, pschezo hłubje ßo podnurja a ßo pohórscha? Jeniczźy dostojne sadźerźenje sabłudźenemu bratrej napscheczźiwo je bjes dwěla, so bychmy jemu horje pomhali wot jeho pada s czichim duchom. Schto bě s Judaschom, kotrehož ßwět s nießmilnej wutrobu jeho wotßudej pschewostaji! A schto by s Pětrom było, kotrehož czichoscź a sczérpliwoscź jeho mischtra na prawy pucź wróczo dowjedźeschtaj! S khorymi stawami masch łahodnje wobkhadźowacź. Sabłudźeni człowjekojo tak derje czicheje luboscźe potrjebaja. Ale k temu wschak ßłuscha, so ßo my pschi jich padźe jako ßamoprawi njehordźimy, ale so ßebi ßami na ßwoju ßłaboscź pomyßlimy. S nami dyrbja drusy też sczérpliwoscź měcź, mějmy też my sczérpliwoscźe s nimi. Dokelž mamy kóždy ßwoje ßłaboscźe, dyrbjeli my nawuknycź, so jedyn druheho nießy s czichim duchom; dokelž my wschitzy w schkleńczanych khěžkach bydlimy, njedyrbjeli my s kamjenjemi mjetacź? Njedospołnoscźe druhich ludźi nam nasche ßamßne pokasuja, pschetož jedyn je druhemu jara podobny a hdyž ma mój ßußod czěsku, mam ja najskerje też jenu, hejso niz rjadu w woczomaj. Pytaj na druhimi jich poczinki a hladaj ßam pschi ßebi na ßwoje wopaczności — to je kscheszźijanszy.

3. Ssmilna ruka, ruka, kiž je stajnje hotowa dobrotu czinicź, ßłuscha skónczźnje hischcźe k kscheszźijanskemu źiwjenju. Bohužel je bjes kscheszźijanami hischcźe wjele, kotsiž maja hižo sa woßebje khwalobne, hdyž niczo sleho njeczinja. Woni njechadźa sle wußywacź a to wschak je khwalobne, ale niczo dobreho woni też nießyja. Ma ratař s tym doscź, so wón žaneho njerjada nießyje? Schtóž chze junu źnjecź s wjeßełoscźu, dyrbi s czaßom dobre ßymjo wußywacź. Czińmy dobrotu a njedajcźe nam pschi naschim dobrym źiwjenju wustacź ani psches ßebicźnoscź ani psches lěnjoscź, pschetož w ßwojim czaßu budźemy źnjecź bjes pschestacźa. Źiwjenje je tajke krótke, teho dla lubuj a skutkuj w źohnowanju, kaž dołho samóźesch. Jich wjele na twoju dobrotu czaka, czi twoji a twoji domjazy, twoji ßußodźa, czi, tiž twojeje wěry ßu, haj kóždźiczki. Pomhaj mandźelskemu bratrej, ale budź też ßmilny pschecźiwo katholskim ßobukscheszźijanam a hdyž tebje twój pucź nimo hubjeneho wjedźe, ßo hakle sa jeho wěru njeprasschej, ale pomhaj jemu! Pschecźelniwy romski khěžor by prajił, hdyž njeby sa jedyn dźeń niczo dobreho czinił: Jedyn dźeń ßym ja shubił. „Měj pschezo něschto dobre w myßli“ a „czińń, schtož ßebi msdu saßłuźi, a njeźadaj ßebi žaneje,“ tak pische Mathias Klaudius w pißmje, kotrež běsche ßwojemu ßynej sawostajił.

Duschny ßobudar do mandźelstwa.

(Pokracźowanje.)

Ja chzu jemu pomoznizu sczinicź, kotraž by pschi nim była.

Lěto dźěsche na kónz, jeho poßleni dźeń bě pschischoł. Dźěczi běchu lehnycź schłe; Hana pak ßama lutka wó jstwje pschi ßwěczźy ßedźo ßebi něschto s prědarskich czitasche. Ale wona ßebi saspochi s nich njeczitasche; druhdy bu ßebi ßwojej styknjenej ruzy na klin położiła, s woczomaj k njebjeßam pohladnyła a ßebi na ßwoje dwanacźe mandźelske lěta pomyßliła, kajkež bě była dotal s Jurjom źiwa.

O kak bě ßo tola nětkle w jeju domje wscho pscheměniło. Kak bě tola w jeju něhdy rjanym dworje a kubłe nětkle sa te poßlenje lěta wscho do sady schło. Jowle salidorjene, tamle sespadane. „Ach kak też to s nami dale póńdźe, jeli pola naß wscho pschi starym wostanje? Njebudźemy ßnano dyrbjecź s nascheho rjanego dwora seczahnycź a jón zusym pschewostajicź? Te wbohe, wbohe dźěczi, te lube žatka!“

Takle bě ßebi wona njelczo pschi ßebi saskorźiła. Duž ßo pódla stoła na koleni poklakny a ßebi wocźi s rukomaj sapokry. — Pódla njebě saßłyschała, so bě s zyrkwje w nozy „dwanacźe“ wotbiło ani so bě jich poß saschczowknył, ani so bě něchtó s durjemi do jstwy sastupnył a na prosy stejo sawostał. Wona tam s khribjetom k durjam wobroczena na kolenomaj kleczo stonasche a ßo wótsje s hłoßom takle modlesche: „Ty mój ßwěrny, luby, ßmilny Božo a Wótcźe, ty ßy nam kasał: Pytajcźe ßebi moje wobliczo; duž ßebi też nětkle, luby Knjeźe, twoje wobliczo pytam, o njeshaniß mje! Pohladaj na mnje, kajku mam tu ßwoju srudobu a tyschenje, mi woda wysche hłowy stupje a chze mje se wschej mojej duschu podußycź. Pokhwataj mi, Knjeźe, na pomoz, moja duscha ßo na tebje spuschcźa, ty mój Božo a Knjeźe! Ja cźe s rukow njepuschcźu, khiba so mje spožohnujesch. Knjeźe, ßmil ßo nade mnu a nad mojim lubym mužom. Ty wěsch, kajka ßym jemu se wschej wutrobu dobra pschi wschěm naju hubjenstwje a srudobje, kajkuž je nade mnje a na moje wbohe žatka pschinjeßł. A ty wschak masch jeho też lubo, a twój luby ßyn je też ßobu sa njeho do ßmjercźe seschoł. Luby Knjeźe, njepschidaj, so by mi mój mandźelski runy pucź do hele sjěł! Powucź jeho, so by wón dopósnał, so ßu czi jeho najhórschi njepscheczeljo, wot kotrychž ßebi tón wbohi tu khwilu myßli, so ßu jeho najlěpschi pscheczeljo. O Knjeźe, pokaž ßo jemu, dźenßa, — ja cźe s wutrobu wo to proschu, — dźenßa pokaž ßo jemu s twojej kraßnoscźu a rjanoscźu, so by wón tebje sa ßwojeho wěrneho pscheczela dopósnał. Spožcź jemu, so by ßebi ßwój měr donamakał na twojej wutrobje, a pódla też ßobu na mojej wutrobje!“

Tón muž bě tam w durjach na prosy wschón sczichnjeny stał, po wschěm khribjecźe bě jeho sapoběhnyło a synny pót bě jemu na czoło wustupił. Bórsy mějesche wobej wocźi połnej ßylsow, ßwoje porsty pak wschě sestykujene, twjerdźe sestykujene.

A jako bě ßo wona na wschěm poßledku wo to pomodliła, so móhł ßebi wón ßwój měr na Božej wutrobje donamakacź, njesamóh ßo wón dlěje sdźeržecź. Wón czißny ßwój klobuk wot ßo na stronu, padźe pódla njeje na koleni, wobja ju se ßwojej lěwizu, sapschimny je ßwojej prawizu jejnu prawu ruku a praji jej: „Macźe, słota macźe, samóżesch mi ty wschu moju słóscź wodacź? Masch mje hischcźe woprawdźe lubo? Dźenß budź poßleni krócź, sawěrnje a sawěscźe, poßleni krócź.“ —

A na to je na nju pohladnył, kaž by ßo jemu něschto sdźało; je ju s wobimaj rukomaj sa schiju wobjał a ju twjerdźe, twjerdźe dźeržał, je ßebi jejne saplakane wobliczo k ßwojemu lizu sczahnył a ßebi ju se ßwojej lěwej ruku swobjanu dźeržał, jej se ßwojej prawizu jeje ßylsy s woczow setrjeł a ju na to po lizomaj pomajkał. Wurjeknyłoj pschi wschěm žadyn niz ßłowczka njejstaj, — ani žadyn „Hamjeń“ ßwojemu modlenju doprajiłoj njejstaj. Ale Boži lubi jandźeljo ßu s njebjeß na njeju hladajo wschitzy bjes ßobu sawyskali. — Jurij pak je ßwojej mandźelskej se wschej ßwěru ßłowo dźeržał.

Dyrbjał ty, luby pscheczelo, junu do Njebraschez pschiicź a ßo w korczmje koho praschecź, czeje kubło je do koła wokoło to najwuwołanische a najrjeńsche, w czejim wo wßy je wscho w najlěpschim rjedźe, — budźe czi tamnischi korczmař prajicź: „Dóńdźcźe khwilu tamle do Wicźczkez Jurjowego doma pohladacź. Tam wohladacźe bura, kiž ßebi ßwojeho runjecźa pyta.“

Ale s czeho bě wscho tajkele ßem pschischło? — Hlej, jako bě Hana poczała spochi czicha a pscheczelna s nim bycź, bě ßo Jurij druhdy na nju pohněwał, a shněwany bě wón ju spytał s něczim pohněwacź. Jako pak bě jemu wscho to niczo njesepomhało, bě ßo wón poczał ßebje hanibowacź. To pak bě wón njechał nikomu widźecź dacź, duž bě czim hłubje a hłubje dele sjeł, pódla pak žaneho pokoja njepoměł.

A husto bě jemu wo ßrjedź wscheho ßwojeho dźiwjeho źiwjenja było, kaž měł psched ßobu ßwoju czichu a měrnu, pscheczelniwu a czérpjatu mandźelsku stejo, duž bě jemu pódla wscheho njechało žane jeho piwo a wino sesłodźicź. Takle bě jemu też tónle poßleni wjeczor lěta było.

Jurij a jeho dobri pscheczeljo běchu ßo tónle wjeczor něhdźe seschli, běchu pili a hrali. Pschi wschěm ßwojim hracźu buchu bjes ßobu horzyschi a horzyschi. Pospochi czile, jedyn pschemo druheho, wjazy na ßwoje kharty ßadźachu. Jurij bě ßebi hižo hewak spochi myßlił był, so jeho ßobuhracźkojo s njeprawdu

dobywaja. Pschi poßlenim khartowauju bě Jurij pytnył, so bě tón ökonom ßwoje kharty ſ leſczu měschał a ßebi trumfow nadawał, duž bě ſe ſtoła ſleczo prajił: „My mamy tu „ſtroweho paducha“ ſa blidom ßedźo!“ Na to bě ßo tón ökonom wſchón ſ hněwom ſapyrił a Jurjej wſchelake ßłowczka ßłyſchecz dał, na kajkež bě ßo jemu duſchnje njepoßłuchało, bě jemu prajił: „Ty ßy mi hotowy lidorak; kohož ſetkaſch, wot teho chzeſch měcz něſchto požczene, ale nichtó czi niczo wjazy njepožczi. Ssama twoja koſchla na žiwocze czi wjazy „knjes“ njerěka. Ale tak dyrbi tajkemu pſchińcz, kiž niczo njeje, khiba hoły, hłupy bur, ſechze pak pódla hiſchcze wulkeho knjeſa czinicz. Wół ßy, a hłupak. A doma ma žonu ßedźo, kaž — —.“

Se wſchěm tym pak bě nětkle Jurjej na doſcz doprajił, tón mě na jene dobo na wſchěm doſcz, hrabny ßwoju ſchkleńzu ſ blida a chzyſche ſ njej teho ökonoma bjes wocži morßnycz, — ale jemu bu ſ jenym dobom, kaž był pſched ßobu ßwoju mandźelſku wohladał, kiž měła pſchecźiwo njemu ruku wupſchěſtrjenu, — proſchatu a wſchu wurudźenu.

Duž ßo Jurij ſebra, raſny ſe ſchkleńzu wo blido a praji: „S tym maſch prawo, ökonomje, hłupak wſchak ßym dotal był a wół!“ Pódla ſ ruku do ſaka ſa móſcheń hrabny, czißny jim ſ njeje něſchto tolerjow na blido a woteńdźe ßwoju ſtronu, — niz pak hnydom domoj k ßwojim, ale powoſta hiſchcze khwilu wonka na wětrje, dokelž chzyſche ßo hiſchcze khwilku wot ſnutskna a do ſwonkna wokhłódnicz a wocźiſchicz. — Potom hakle pak wſcho tajke pſchińdźe, kaž běch czi runje dopowjedał. „Ja chzu jemu pomoznizu ſczinicz“ je Bóh luby Knjes prajił. Haj prawa pomozniza dyrbi kóžda mandźelſka ßwojemu mandźelſkemu bycz, woßebje pak dyrbi wona hladacz, kak móhła jemu ſe ßobu do ſbóžnoſcze doſpomhacz.

(Skónczenje.)

S czežkeho czaßa.

3. Skutk Samaritiſkeho.

(Pokraczowanje.)

„To pak doſtanjemy wojakow na doſcz do kwartěrow! Doſcz hłódnych hubow tu je, drje na ſchtyri ſta! Czežko budźe, jich wſchitkich ſeżiwicz“, něchtó pódla Jana powjedaſche.

„Dyrbicze dha wy wójnſki lud hoſpodowacz a ſeżiwicz?“ měnjeſche Jan.

„Nó, to bych rjekł, a czežko nam to budźe! Czerpimy tola ßami hižo nuſy doſcz, ſo ßo lědy ſeżiwimy“, dźeſche měſchczan.

Skónczńje ßo lud rosběža. Jan praſcheſche ßo ſa haptyku a bórſy tam běſche. Wyſche durjow běſche wulki ſchkit pſchicżinjeny a na nim molowany lebjeda. Kak dźiwnje pak běſche tam nutska! Na ßrjedźnym khamorje ſtejeſchtaj dwaj człowſkaj nopaj. Pod wjerchom wißaſche tam hroſne ſwěrjo, běſche runje tajke, jako prawje wulka jeſchczerza. Tež człowſki koſczowz ſtejeſche tam w kuczíku. A bleſchkow a bólczkow a nopaſchkow běſche tam na doſcz! W nich khowachu rostołczene paczery, wußuſchene krjodawy, poßmudźene knoty, ſchczucze ſuby, racze wocži, hadowe a kuntworowe tuczno, koſazu krej a druhe dźiwne ßrědki.

„To dyrbi tola rodźeny bohaczk a mudraczk bycz, tónle haptykar!“ myßleſche ßebi Jank. Potom ſtupi k haptykarjej a dźeſche: „Dajcze mi někajke picze abo někajki próch ſa khoreho, kotryž ma hižo wjele dnjow ſahorjenje a w womorje leži!“

„Je to twój nan?“ woprascha ßo haptykar.

„Bóh mje ſwarnuj, ně! Khory je zyle zuſy człowjek; my jeho ani njeſnajemy; ßmy jeho bjes roſuma, wußlěkaneho a wobkradnjeneho w holi namakali. Najſkerſcho je Schwejdam do paſorow pſchiſchoł; ſrudnje běſche na njeho pohladacz, tak běchu jeho ſhotowali. Rana na czole je jemu roſum wſała. Njewěmy ſ zyła, ſchtó wón je; hiſchcze dźenßa tam leži bjes roſuma.“

„Ssnano je czěkanz, ſa kotrymž ßu Schwejdojo tſěleli“, měnjeſche haptykar.

Potom ßo tele rosrěczowanje ſkónczi, dokelž běſche ſtary mužik ſaſtupił.

„Dobry wjeczor tebi, luby ßußodźe. Schto pak by chzył, někajki pleſtrk? Maſch pak ſaßo drjenje?“ praſcheſche ßo Lebjedźinſki haptykar.

„Haj, drjenje a ſrudobu! So chzył ßo tola Bóh ßmilicz. Rady bych chzył czerpjecz, mohł ſ tym naſcheho lubeho knjeſa wróczicz, lědma móżeſch hiſchcze wuhladacz, kak ßo naſcha knjeni rudźi.“

„Njejſcze dha pſchezo hiſchcze niczo ſhonili?“

„Tola“, wotmolwi ſtary, „ale najhórſche! Prjedy je ßo jěſdny poßelnik wrócził. Naſcha knjeni je nětkole zyle njeſtroſchtna a je ſ tym wſchu nadźiju ſhubiła.“

„Tak drje je morwy?“ praſcheſche ßo haptykar.

„Ně wſchak — to je to najhórſche, ſo ſ zyła wo nim niczo njewěmy! Schtó wě, kak ſrudny kónz je wſał. W Budyſchinje je popołdnju hiſchcze pſches měſchczanſke wrota jěł. Wrótnikej je hiſchcze wſchón wjeßely prajił, hdyž je tón wo móżnym pſchikhadźe Schwejdow ſ nim poręczał, ſo je tajki ßuknjany płat, kajkiž ma dźenßa woſu, Schwejdam pſche drohi! W Biſkopizach je pſchenozował. Hacz runjež ßu jemu wſchitzy wotradźowali, je ßo tola rano ſahe dale na pucz podał. Bórſy po pſchipołdnju je ßo pohoncz, kotryž je jeho wot Zitawy ßem wjeſł, w wulkej ſtyſknoſczi a połny ſtróżelow ßam wrócził. W holi běchu ßo na dobo Schwejdojo ſ huſczíny wuwalili. Pohoncz, kotryž běſche pódla woſa ſchoł, běſche ßo khětſje do lěßa ſ procha měł; běſche pak hiſchcze widźał, kak ßu Schwejdojo knjeſa k ſemi poraſyli. Dale njejßmy niczo wo nim ſhonicz móhli.“

Tak powjedaſche ſtary ßłużobnik. S wulkej kedźbliwoſczu běſche Jan poßłuchał, ſchto wón powjedaſche.

Běſche ßnadź ſkónczńje tón, kotrehož ſ wulkej ſtyſkniwoſczu pytaja tón khory w hajnkowni?“ ßebi pomyßli.

„Spodźiwnje!“ praji haptykar a ßo k Janej wobrocźiwſchi dźeſche:

„Wy ſcze khoreho w holi nadeſchli? ſańdźeny tydźeń? njepraji ty tak?“

„Sso wě, knjeże; běſche rano ſahe, pońdźelu rano w ſańdźenym tydźenju; roshladowachmoj ßo ſ mojim nanom ſa njepſchecźelom, jako ßmoj ſranjeneho nadeſchłoj.“

Jan powjedaſche nětko wſchitko, kaž běſche ßo ſtało. Hdyž powjedaſche, kajke mjeswoczo khory ma, ſawoła ſtary ßußod: „Runje tajki je mój knjes, to je! Bohu budź dźak, ßnano rosjaßniſch nam wſcho a ſwjedźeſch troſcht do naſcheho domu!“

Jan dyrbjeſche nětko ſtareho ßußodoweho ßłużobnika pſchewodźecz. Na kónzu hłowneje haßy ſtejeſche rjany nahladny dom. To běſche Plebanowy dom, bohateho pſchekupza, kotryž ſe ßuknjanym płatom wikowaſche a kotryž běſche ßo ſhubił. Sſłużobnik dowjedźe Jana w tymle domje do woßebneje jſtwy a woſtaji jeho tu khwilku ßameho, ſo by po knjenju doſchoł. Kak dźiwaſche ßo Jan nad bohatſtwom a pyſche, kotrejž tu wuhlada! Sczěny běchu pyſchene ſe wſchelakimi wuſchiwanjemi, a wo jſtwje běſche rjane klozkate ſchpundowanje. Rjenje wurěſane ſtólczki ſtejachu wokoło rjenje wurěſaneho duboweho blida. Na blidźe ſtejeſche wſchelake drohe ßudobje ſe ſłoteho a ßlěbora. „Bożo, Knjeże, wón je!“ ſdychny nadobo Jan. „Tamle horjeka, haj, to je jeho mjeswoczo! Runje tajke mjeswoczo ma naſch khory!“

Jan běſche ßo na wulki wobras dohladał, kotryž domjazeho knjeſa, bohateho pſchekupza Plebana woſnamjenjeſche. Hdyž domjaza knjeni ſaſtupi, dźěſche jej Jan ſwjeßeleny napſchecźiwo a dźeſche: „Budźcze wjeßełeje wutroby knjeni Plebanowa, waſch knjes to je, kotrehož my hladamy! Runje tajki je, kaž tamny wobras.“ Se ßylſojtym wóczkom poßłuchaſche wona na to, ſchtož Jan powjedaſche. Nadźija ſacżahny do jeje ſtyſkniweje wutroby; hdyž běſche jejny knjes też na ßmjercz khory, běchu jeho tola namakali. „Mějcze dźak, wy dobrocźiwi, ßmilni ludźo! dźeſche wona wſcha hnuta k Janej, „ja chzu wam to tyßazkrócz ſarunacz!“

(Pokraczowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Naſch ßerbſki muſej w Drażdźanach ßu pſched krótkim ſaßo wyßozy knjeża wopytali: prynz Ludwig Bajerſki, prynz Ruprecht a wojwoda Jan Albrecht Meklenburgſki. Wſchitzy ßo wulzy jara ſa wſchitko ſajimowachu a ßo wuprajichu, ſo je ßerbſki muſej woprawdźe wulzy jara widźenja hódny. Woßebje poßleńſchi Jan Albrecht Meklenburgſki ßebi wſchitko najdokładniſcho wobhlada, dokelž jeho woßebje Sserbowſtwo ſajimuje; pſchetož Meklenburgſke knjeżerſtwo je ßerbſkeho rodu a w Meklenburgſkej je ßo hacz do dźenßniſcheho dnja wſchelake ßerbſke waſchnje ſdźerżało. Hdyž pak tajzy wyßozy knjeża naſch ßerbſki muſej tak khwala a czeſcża, njekomdźmy my ßo lubi Sserbja jón wopytacz a dojědźemy do Drażdźan.

Ssrjedu je ſakſki kral Albert na manever do Budyſchina pſchijěł a tam hacz do ßoboty woſtanje. Budyſchin je jeho najßwjatocznſcho powital a kral je tole powitanje ſ wulkej luboſczu pſchijał. Duž ßnano też Budyſchczenjo na

tu ſrudobu ſabudu, kotraž jim ſ teho naſta, ſo chzychu tamny tydźeń khěžora, kotryž pſches Budyſchin do Shorjelza jědźeſche, ſwjedźeńſzy poſtrowicź a khěžor ſo w Budyſchinje jim ani njepokaſa. Najſkerje je ſo ſapomniło khěžorej ſjewicź, ſo maja wotpohlad jeho w Budyſchinje powitacź.

Parada ſakſkeho wójſka pola Zeithajna je ſo najlěpje poradźiło, tak ſo je khěžor khmanoſcź a hódnoſcź ſakſkeho wójſka ſ wulkej khwalbu pſchipóſnał.

W Wrótſławje je ſo, kaž běſche poſtajene, ſetkanje naſcheho khěžora ſ ruſkim khěžorom mělo. Kaž hižom wopyt ruſkeho khěžora w Wienje tón ſacźiſchcź cźinjeſche, ſo je to jenož ſkutk ſdwórliwoſcźe a běchu jeho ſłowa tam rěčźane jara ſymne, tak też jeho wopyt w naſchim wótźnym kraju Bohu źel tón ſacźiſchcź cźini, ſo wón naſch pſchecźel njeje. Naſch lubowany khěžor na njeho pſchi hoſcźinje wutrobnu ſławu wunjeſe, wuprajo, ſo naſch lud w nim poſtrowi wobarnowarja měra a ſo naſch lud jeho wutrobnje ſ najpſchecźelniſchim ſacźuczom w naſchim kraju powita. Ruſki khěžor je pjecźa na to wotmolwił, ſo je wón wot tych ſamych cźuczow napjelnjeny kaž jeho nan. Schto dha pak běſche jeho nan? Njepſchecźel naſcheho luda. Nětko wſchak ſo jeho rěcź ſaſo porjedźuje a ſo praji, ſo je wón prajił: „Ja ſym wot tych ſamych cźuczow napjelnjeny kaž Waſcha Majeſtoſcź (po tajkim naſch khěžor)“. Ale wěř, komuſch ſo ſechze wěricź. Cźeho dla ſo potom hakle tajka njelubosna měr kažaza powjeſcź do ſwěta won trubi? W tajkich wězach dyrbjało ſo tola najwjetſcha wobhladniwoſcź nałožicź.

Dobra powjeſcź.

Khuda, něhdźe 50 lět ſtara žona, kotraž běſche blěda a hubjena na pohladanje a kotrejež wobliczo běſche hižo faldate, cźežko ſkhori a k ſmjercźi dźěſche. Wona mějeſche jara wjele cźerpjecź a tola widźeſche ſ wulkej bojoſcźu, ſo ſo kónz bliži, pſchetož wona njeběſche na ſmjercź pſchihotowana. „Haj, ja ſym khora“, wona k duchownemu praji, kiž ju wopyta, „ale ja ſo nadźijam, ſo dołho wjazy njetraje.“ „Ja wutrobnje wobžaruju, ſo waſ tajku khoru nadeńdu. Njemóžu ſnano niczo ſa waſ cźinicź? Macźe wy měr ſ Bohom?“ — Bolostne cźucźe pſches wobliczo mrějazeje cźehnjeſche. „Ně“, praji wona, „ja njejſzym měr ſ Bohom ſcźiniła a nětko je poſdźe, pſchetož ja wjazy myſlicź njemóžu“, potom ſcźěhowachu někotre njeſrosymliwe ſłowa, ale ſe ſynka běſche wulka ſrudna ból ſłyſchecź.

„O, to ma dobru powjeſcź ſa waſ“, duchowny wotmolwi.

„Sa mnje, ach, to móžno njeje.“

„Haj, poſłuchajcźe jeno! Wy ſwój měr ſ Bohom wjazy cźinicź njetrjebacźe.“

„Schto chzecźe wy ſ tym prajicź?“

„Ja chzu ſ tym prajicź, ſo je měr ſ Bohom ſa waſ pſches druheho ſcźinjeny a ja móžu wam to ſe wſchej wěſtoſcźu wobkrucźicź. Wy mějeſchcźe cźiſcźe prawo, jako wy prajeſchcźe, ſo je ſa waſ poſdźe měr ſ Bohom ſcźinicź. A hdy byſchcźe wy ſtrowa była, byſchcźe to też njemóhła. Ale Bóh ſam je měr ſa waſ ſcźinił pſches ſwojeho Ssyna Jeſom Khryſta, kotrehož je wón do ſwěta póſłał, ſo by naſche hrěchi wuhaſnył a naſ ſ nim ſjednał.“

Na to jej wón na ſałožku wſchelakich měſtnow ſwjateho piſma rosjaſni, ſo je Jeſuſ Khryſtuſ do ſwěta pſchiſchoł ſ tym, ſo naſch ſchtalt na ſo wſa a nam runy bu; ale wón je naſchich pſcheſtupjenjow dla ſranjeny a naſchich hrěchow dla ſbity. Ta ſchtraſa leži na nim, ſo bychmy my měr měli. (Jeſ. 53, 6.)

Wón jej roſeſtaji, ſo my ſami njetrjebamy naſch měr cźinicź ſ naſchimi ſkutkami, ſ naſchej pokutu a ſ naſchimi modlitwami, ale ſo je Khryſtuſ tón měr ſcźinił, jako ſa naſ wumrje a ſo nam wón jón nětko poſkicźuje.

Jeſuſ praji: „Měr wam woſtaju, ſwój měr wam dawam. Ja njedawam wam, jako ſwět dawa. Waſcha wutroba ſo njeſtróžej, ani ſo njeſtrachuj!“ (Jan. 14, 27.) Po tajkim ſo jenicźzy wo to jedna, dar pſchijecź, kotryž je nam Bóh wobradźił a Khryſtuſ dobył.

Ta wboha žona běſche wſcha hnuta: „O, knjes duchowny“, praji wona, „cźitajcźe mi to hiſchcźe junkrócź, ſchtož mi nětko wo měrje prajiſchcźe.“

Wón to woſpjet cźinjeſche a jej k wutrobje wjedźeſche, ſo je Jeſuſ, naſch luby ſbóžnik, ſam wſchitko dokonjał, ſo je měr też ſa nju ſcźinił a ſo je cźiſcźe njetrjebawſchi, ſchtož by ſo jej ſamej ſechzyło cźinicź.

Khora ſapłakny a ſylſy ſo jej po lizomaj dele ronjachu, potom ſo ſaſmja a hdyž běſche hłowu ſaſo poſběhnyła, wona wjazy krócź praji: „Kajke ſboże! O kajke ſboże! So je Boži Ssyn na ſemju pſchiſchoł a wumrjeł, ſo by ſa tajkich ludźi, kajkaž ja ſym, měr ſcźinił. O kajke ſboże! Kajke ſboże!“ Wona běſche wěriła a też měr namakała.

Kelko ludźi ſo njenuſnje prózuje, ſo bychu to ſami dozpili, ſchtož móžeſche Boži Ssyn ſam cźinicź a ſchtož je dokonjał. — Haj:

1. Wón ſcźini měr pſches tu krej na ſwojim kſchižu pſches ſo ſam. (Kol. 1, 20.)
2. Khryſtuſ je naſch měr. (Ef. 2, 14.)
3. Khryſtuſ je nam měr pſchipowjedał. (Ef. 2, 17.)
4. Khryſtuſ dawa nam měr. (Jan. 14, 27.)

Wolaj ſo ke mni w cźaſu teje nuſy!

Młody rjemjeſlnik běſche w wulkej cźělnej nuſy. Njedźele dołho hižo dźěła njemějeſche a pjenjeſy běchu jemu wſchitke po něcźim ſe ſaka wulětałe. Wón drje mějeſche kſcheſcźijanſkich bratrow, tola tym ſchto prajicź ſo jemu njechaſche, ſo njeby jim k wobcźežnoſcźi był. Sswojemu njebjeſkemu Wótcźej ſamemu wón wſchu ſwoju nuſu wuſkorži, tón pak ſwoje cźłowſke dźěcźo dołho pruhowaſche. Jedyn dźeń wón jeneho pſchecźela wopyta, kotremuž kuſk pytnycź da, kak hubjenje ſo jemu dźěſche. Wonaj ſo do rosrěcźowanja daſchtaj a ſebi wo wſchelakim hnadnym Božim pſchepomhanju powjedaſchtaj, ſo młodźenzowa wutroba noweje nadźije nabu a radoſtnje ſaſo do pſchichoda hladaſche.

Pſchi roſžohnowanju jemu jeho pſchecźel wjetſchi pjenjes do ruki tłóczeſche, kotryž wón najprjedy wſacź njechaſche, ſkóncźnje jo tola na nuſowanje ſkhowa w tej myſli, ſo je kaž wot Boha było. Duzy po pucźu wón wjeſele Boha ſwojeho ſbóžnika proſcheſche, ſo chzył ſo nad nim widomnje ſmilicź a ſo jemu do prědka ſa jeho hnadne pſchepomhanje dźakowaſche. A hlaj, Bóh běſche bjes tym pomhał, pſchetož jako wón domoj pſchińdźe, wón wot ſwojeje macźerje powjeſcź doſta ſo ma nowy blak ſa njeho. Jedyn knjes, ſa kotrehož běſche hižo dźěłał, chzyſche kſcheſcźijanſkeho młodźenza ſa pſchedawarja do ſwojich khlamow měcź a to měſto naſchemu pſchecźelej da. Jow mějeſche ſo derje, tak ſo tam někotre lěta woſta. Wón wěrnoſcź ſłowa Božeho naſhoni: „Wołaj ſo ke mni w cźaſu teje nuſy, dha chzu ja cźe wumóz a ty dyrbiſch mje khwalicź.“

Njech je tole naſhonjenje też druhim k wubudźenju.

Něſchto k roſpominanju.

W ſpytowanju njeſměmy wuſtacź.

„Wěrno wſchak je: bjes ſpytowanja njeńdźe. Hdyž ſo nam ſeńdźe kaž Pětrej, ſo my też zyłu nóz podarmo dźěłamy, też pſchińdźe, ſo ſo poſtaramy a bórſy morkotamy, ſo ſmy njeſcźerpliwi a ſebi myſlimy, my chzemy wſchitko ſtejo a ležo woſtajicź a cźekuycź. Ale tajkemu ſpytowanju ruma woſtajicź njeſměmy, ale dyrbimy ſměrom woſtacź a Bohu ſo ſtaracź dacź. Pſchetož to my huſto widźimy, ſo ſu to dobre, pobožne dźěcźi, kotrymž ſo niczo njeporadźi; na wopak ſo ſo ſłym a njepoſłuſchnym wſchitko derje poradźi a po jich žadanju dźe.

Ale dołho njetraje a ſo na kónzu pokaže, ſo to w ſpocźatku hubjenje poradźene ſo pſcheměni a to w ſpocźatku derje radźene ſkóncźnje hubjenje wuńdźe. Toho dla runjeſch ſo tebi też tak ſeńdźe, ſo ſo tebi wſchitko poradźicź nochze, woſtań wěſty a njewuſtań; pſchetož njeporadźenje je lěpſche, je-li ſo poſłuſchny woſtanjeſch, hacź poradźenje ſa njepoſłuſchneho.

Bóh tola ſkóncźnje njepoſłuſchneho ſ jeho ſbožom k ſemi ſtorcźi, kažkuliž wulke wone też je. Poſłuſchnemu pak wón tola ſkóncźnje pomha a ſboże ſpocźźi. Hacź runje ſboże ſo dlěji a khwilu žohnowanje cźakacź dawa, tola ſkóncźnje k ſbožu póńdźe. Pſchetož Bóh jo woſtajicź njemóže wón ma radoſcź nad poſłuſchnoſcźu a ſboże pſchida, hdyž też khwilu wotſtorcźuje a naſ ſpyta, hacź chzemy ſo jeho pſchikaſnje dźerżecź.“

Tak piſche rjenje naſch drohi reformator Luther nam k roſpominanju.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarnjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſzła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 38
20. sept.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérm w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Ef. 3, 8—21.

Ty dyrbisch roscź.

Sa jedyn dźeń niczo njenaroscźe — k temu je cźaßa trjeba. To dyrbjeli starschi a wuczerjo pschi wocźehnjenju dźěcźi stajnje wopominacź. Hdyż my sorno do semje ßadźimy, my s dobom na druhi dźeń njehladamy, hacź je hižo pschekłoło a roscźe, ale my smèrom cźakamy. Tak wschak dyrbimy tez sczérpliwi bycź, hdyż my płody nascheho napominanja, wuczenja a prědowanja na roli cźłowjskeje wutroby pytamy. To tola ßami na ßebi nashonimy, kak pomału dobre srawi. Wobkedźbowało ßo je, cźim lěpsche a sdobnische schto je, cźim pomałscho ßo roswiwa. Kak wjele khětsischo n. psch. ßo skocźo roswiwa hacź cźłowjek. Kurjatko je bórzy narostło. Cźłowjek nimale dwazycźi lět trjeba, prjedy hacź je cźělnje połnje dorostł a hdy je jeho duchowne roswiwanje skónczene? Je wone s zyła hdy dokonjane? A roswiwanje jeho duchowneho snutskowneho ziwjenja, jeho smyßlenja, — to wschitko dyrbi, hdyż tez pomału, tola stajnje roscź a pschibywacź. Japoschtoł mjenuje to w epistoli 16. njedźela po ßwjatej Trojizy poßylnjenje na snutskownym cźłowjeku. W cźim wobsteji? a kak ßo ma.

1. Wschitko, schtoż je woprawdźe ziwe, roscźe a pschibywa. Je-li twoja wěra ziwa, ßo wona poßylni, każ ßo dub pschezo twjerdscho sakorjenjuje, cźim bóle wichory wokoło njeho schumja. Je-li twoja luboscź prawa luboscź, bywa wona pschezo bóle cźiscźischa, njeßebicźnischa, połnischa. Wona chze roscź. Wscho ziwe ßo dale roswiwa a s tym dopokaże, so je ziwe. Jenoż to, schtoż je morwe, pschezo na tym ßamym blaku wostanje. Woni ßu kscheścźijenjo, kotsiż ßu s tym spokojom, tajzy bycź, kajzy ßu a kotsiż maja sa dźiwne żadanje, so dyrbi a móże cźłowjek w polèpschenju kscheścźijanskeho ziwjenja pokracźowacź. Njech ßo pruhuja, hacź je jich kscheścźijanstwo morwe abo ziwe, hacź ßo woni ßnano molowanym różam njerunaja, kiż ßebi pschezo rum wostaju. Kscheścźijanska zyrkej njeje wostajeńza wußuschenych różow abo galerija rjanych abo murwych wobrasow, ale dom połny ziwych dźěcźi, połny wěrjazych, lubowazych duschow, kotreż, hdyż wschak tez po něczim, tola stajnje w dobrym rostu. Njech ßo ßwět wokoło nich pschezo pohórschuje — jich nadawk je, ßo polèpschecź. — Ale schtó dha je hdy ßam se ßobu hotowy? Njewubudźuja pruhowanja ziwjenja stajnje w naß to żadanje, so by ßo nascha wěra poßylniła? So ßmy se wschelakimi ludźimi hromadźe ziwi, s njepscheczelniwymi abo s khudymi, s pscheczelemi a njepscheczelemi — njewubudźi to w naß wschèdnje to żadanje, so by nascha luboscź wjetscha była? Njepotrjeba dopjelnjenje naschich sewskich pschißłuschnoscźow pschezo wjetscheje ßwěrnoscźe? A hdźe nadeńdźesch sczérpliwoscź, mudroscź, poniżnoscź, spokojnoscź, nadźiju a radoscź w tej mèrje, każ je trjeba a każ móhło bycź? Njespuschcźmy nadźije — schtoż my hischcźe njejßmy, to móżemy hischcźe bycź; ale njepołożmy ruzy do klina — kajzyż my nětko ßmy, tajzy njeßmèmy

wostacź. Młodźeńzy wotrostu k mužam. Tak je tež w duchownym žiwjenju abo, kaž japoschtoł praji, ſ poßylnjenjom na ſnutskownym człowjeku. Ty dyrbiſch muž bywacź — rossßudźeny kſcheſcźijan, kotryž ſa tym ſteji, Khryſtußej podobny bycź.

2. Druhe praſchenje je, kak kſcheſcźijan tajki wotroſcźe. Pomyßl ßebi na muža kaž na japoſchtoła Pawoła. S wotkal tale duchowna ßylnoſcź? Wobhladaj ßebi tole žiwjenje polne mozy a ßamoſaprěwazeje luboſcźe, pſchi wſchěch ſkutkach polne ſtajnje vſchibywazeho ßamopóſnacźa a ponižnoſcźe. S wotkal to wſchitko? Wón ßam wuſnaje, w cźim jeho ßylnoſcź potajena leži, hdyž wón wupraji: Ja ſhibuju ßwoje kolena k Wótzu naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Abo pomyßl ßebi na Luthera! Kak bu wón tón muž, kotryž wón běſche. Luther ßo bjes pſchestacźa modleſche a ßwoju móz ſ Boha cźerpaſche. Max Arndt ſ dobrym prawom wupraji: „Schtó je muž? Tón, kotryž móže ßo modlicź.“

Ale ſchtóž je hdy Lutherowy pomnik w Wormßu wohladał, na kotrymž Luther na knihi w ßwojej ruzy pokaſa, tón ßo hiſchcźe na druhi ßrědk duchowneho poßylnjenja a roſcźenja dopomni. Něchtó je wuprajił: Sswjate pißmo, Boźe ßłowo, je mlóko ſa dźěcźi, khlěb ſa muži, wino ſa ſtarych. Jeno ſo ßo njeby naſchemu narodej tale ßylna jědź ſa ducha woſtudźiła, by wěſcźe tych wjazy było, kotſiž ſ biblije móz a ßylnoſcź cźerpaja k nowej wěrje, k nowej luboſcźi a nadźiji, kotſiž ßo pſches wěrnoſcź poßylnjuja na ſnutskownym człowjeku.

A njeſabudźmy na to žohnowanje, kotrež nam pſchińdźe ſe žohnowaneho wužiwanja Božeho wotkaſanja. Hdyž ßmy prawje pſchihotowani byli, my domoj njepóńdźemy bjes teho, ſo njebychmy poßylnjenja ſa naſche ſnutskowne žiwjenje měli.

Pětr, ßwětło a žiwnoſcź trjeba k ßwojemu tycźu. Tež popſchejmy naſchemu duchej ſtrowy powětr modlitwy, jaßne ßwětło Božeho ßłowa a khlěb žiwjenja w ßwjatym ſakramencźe, ſo njeby nuſu tradał a hinył, ale žiwy był, roſtł a kcźěł.

Hamjeń!

Duſchny ßobudar do mandźelſtwa.

(Skónczenje.)

Stare, ale duſchne a dobre ßlubne hrónczko wěrneju kſcheſcźijanſkeju ßlubjeneju.

Ta wutroba moja
Budź ßobu wſcha twoja.
Bych ſlemił cźi ßlub,
Bóh Knjes mje ſatuṕ.

Bych ſeſabył cźe,
Tehd' ſabudź Bóh mje.
A na wſcho to ruzy ßej ſawdamoj,
Wſchej tajkaj hacź do ßmjercźe ſawoſtańmoj.

Najlěpſchi wuhot do mandźelſtwa.

We Wittenberku mějeſche něhdy wěſty měſcźan mandźelſku dźówku, ſ kotrejž bě ßo młody lěkař poßlubił. Hižo mějeſche ta njewjeſta ßwój wuhot do kſchinjow a do khamorow ſkładźeny, duž ßo jejnemu nanej jeho dom do cźiſta wotpali. Tehdy ßu ßebi wſchelazy myßlili, ſo budźe po tajkim njeſbožu wſcheje žeńtwy kónz, dokelž bě ßo tej wbohej njewjeſcźe wſcho ſpaliło a wona wokhudnjena. Ale jejny nawoženja je ßebi na něčo tajke ſe žanym dyſchkom njepomyßlił, a je nihdy njepſchidał, ſo ßměł ßo jeju kwaß na njewěſty cźaß wotſtorknycź.

Jako bě něhdy tutej njewjeſcźe jena jejna towařſchka prajiła: „to budźe tola ſrudnje ſa tebje, ſo njemóžeſch twojemu mandźelſkemu niczo ßobu do domu ſpſchinjeſcź“ je jej wona na to takle wotmolwiła: „Schtož je ßebi wón ſe nuje dočakył, to jemu ja wſchitko ßobu do mandźelſtwa ſpſchinjeßu: „ſwólnu wutrobu, ßwěrnu myßl a njewomaſnjeny žiwot.“

Schtóž na duſchi je pótſiwy
A po Boſy wſchón ſmyßleny,
Ma ſ tym te dary najrjeńſche
Sa wſchě dny ßwoje mandźelſke.

Schto ſechzecźe ſe ßwojimi njedźelnymi dujemi ſapocźinjecź?

Njedźelny dźeń je Knjeſowy dźeń. Duž dyrbi ßo tajki dźeń kóždc Boźe dźěcźo do Božeho domu měcź, ſo móhło tam na Boźe ßłowo poßłuchacź. Tajke Boźe ßłowo pak je ſa naß prawa ßwěza po naſchim pucźu.

Njejſcźe ßo ženje na to dohladnyli, kak Boźe ßłónczko ſe ßwojimi pruhami wſcho pſchekraßni, cźehož ßo podótknje? Wy ßebi rano wokeńzy ſwocźinjecźe a dacźe ßłónzowym pruham do zykeje ßwojeje jſtwy ßwěcźicź. Njewidźicźe, kajki dźiw wam tele pruhi pſched wocźomaj ſcźinja? — jſtwa wam ta ßama woſtanje, kajkaž hewak bě wſcha nadoba ta ßama, — ale nutſka wo jſtwje macźe wſcho pſchekraßnjene.

Lubi kſcheſcźijanſzy pſchecźeljo, dajcźe ßo Božemu ßłowej, tutemu ſ njebjeß ßwětku, do wſcheje waſcheje ſeńſkeje cźmowiny pſchedrěcź a bórſy budźecźe ſ jeho jaßnymi pruhami ßami do wſchitka ſpſchekraßnjeni.

Kóždźicźku ſbóžnu njedźelu je nam Bóh ſa to wuſtajił, ſo móhli tón dźeń powotpocźnycź. Tón dźeń wſche ßwoje ſwuknjene dźěło ſtejo a leżo woſtaj, ſo móhł Bóh na tebi ßamym ßwoje dźěło dokonjecź. — „Schtóž ßwěru do Božeho doma khodźi, tajki ßebi ſe ßwojim kemſchi khodźenjom ženje niczo njeſaſkhomdźi.“ Kelkož ßebi něchtó ſe ßwojim njedźelſkim dźěłom ſaßłuži, telko ßo jemu na to póńdźelu ſkaže.“ „Ssy bjes njedźele pſchepobył, njeſmějeſch ſa zyły tydźeń žanoho wěrnoho dźěławoho dnja.“ S wotkel móhł cźłowjek žane ßwoje poßylnjenje do wſcheho wſchědneho dźěła ſebracź, jeli njeſechze na ßwojim njedźelſkim dnju khwilu powotpocźnycź? Jako běchu něhdy iſraelſke dźěcźi duzy pſches puſcźinu, ſcźinichu ßebi ßwoje lěhwo w Elimje pod ßamymi palmami, kotrež tam koło wokoło wodowych žórłow naßadźane ſtejachu: wy luby ßobupucźerjo do tameho horjecźneho njebjeſkeho Kanaana, njedajcźe ßebi nichtó ßwoje njedźelne wokſchewjenje rubicź, kajkež ſmějecźe tón dźeń wot Boha ſa cźěło a ſa duſchu poſkicźene.

Njedźela je prawy duſchny dźeń ſa naſch dom a ſa wſchěch naſchich domjazych. Kóždy wſchědny dźeń mataj nan a macź a jeju dźěcźi kóždy ßwoje dźěło a ßwoje pucźe, ale kóždu njedźelu ßu wſchitzy hromadźe bjes ßobu. Tehdy dyrbja tež wſchitzy duſchnje bjes ßobu ſhromadźeni woſtacź. Pódla wſcheho teho móžeſch a ßměſch jara derje ſ druhimi ßwoje towařſtwo poměcź. Tajkele naſche ſtowařſchenje ſ druhimi njetrjeba pak ženje naſche bjesßobne domjaze žiwjenje ſkaſycź, ale dyrbi nam jo cźim ſkerje wobohacźicź a ſrjeńſchicź. Dźěcźi na wſchě ßwoje žiwe dny njeposabudu, kajke wjeßele ßu pódla poměke, ſo ßmědźachu w lubeju ſtarſcheju domje ßobu ſe ßwojimaj ſtarſchimaj te lube njedźele ſ Bohom poßwjecźene wužicź.

Lubaj mandźelſkaj, wužijtaj ſpochi ßwěru ßwoje lube njedźelſke dny tak, ſo měłoj wobaj ßamoj a ſ wamaj waju domjazy ſ nich ßwoje požohnowanje a ſ Boha ßwój dobry wužitk.

Ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłužicź.

A. Skr.

Na Božu hnadu twarjo chzu ſbóžnje wumrjecź.

Lědy hdy pokaſuje ßo tak jaßnje a ſjawnje, ſo je jenož hrěchiwodawaza hnada Boźa a niczo druhe tón prut a kij, kiž troſcht a móz poſkicźuje, hacź w tych wokomikach, hdźež ma duſcha ßwoju cźělnu hětu wopuſcheźicź. Schtóž wo tutej hnadźe niczo njewě, tón je hižo w ſtrowych dujach ßmjertneje bojoſcźe dla k ßłužbje wotßudźeny był (Hebr. 2, 15) potom pak, hdyž ßo ßłowo: „ty budźeſch wumrjecź a njebudźeſch žiwy woſtacź“ dopjelni, hakle prawje ßo boji krala tych ſtróżelow a wo ſbóžnym wumrjecźu a wo měrnym wußnjenju njemóže žana rěcź bycź. Schtóž pak tu hnadu

snaje, kotraž ſo nam poſkiczuje w Khryſtuſu Jeſuſu a ſchtóž ſwoju zyłu nadźiju na tutu hnadu ſtaji, tón ſ wjeſelośću ſ tuteho czehnje; pſchetož wón je teho wěſty: Pſches Božu hnadu a Khryſta krej, ſ mojim kónzom derje ſteji.

Jedyn wobroczeny ſchklova na kupje Jamajka běſche, tak dołho hacž běſche ſtrowy, dobry a wuſchikny dźěłaczeř pſchi twarjenju łódźow. W ſwojej młodośćźi běſche cźitacź nawukny a ſwjatu kſcheźenizu doſtał. Dha jeho najhórſche wſchěch khoroſćźow, wuſzad, ſapſchija. Wuſzad w Afrizy a na kupach w indiſkim morju je trochu hinaſchi hacž tón w bibliji naſpomnjeny. Wón woſzebje wobliczo a wutrobno ſapſchimnje, ſo załoſznje ſacźekatej a potom ſo na noſy a ruzy wupſcheſtrě, ſo ſacźekaju a ſo ſu ſ brjodami a jětrami pſchikryte, doniž napoſzledk porſty wotpadaju a ſtej ruzy a noſy zyle bjes ſchtalta, ſo runajo ſłonowym (elefantowym) noham. Někotre lěta tuta khoroſćź njeſbožowneho hižo cźwilowaſche. A hacž runje ſo jeho ſwonkowny cźłowjek ſkaſy, dha ſo tola tón ſnutſkowny dźeń wote dnja wobnowi (2. Kor. 4, 16). Boží duch pſchińdźe jeho duſchi prawje bliſko a ju tak roſſwěcźi, ſo ſam ſebje ſe ſwojimi hrěchami a ſbóžnika ſe ſwojej hnadu pſchezo lěpje ſpójna. Jako miſzionar jeho w poſzlednich dnjach jeho žiwjenja wopyta, wocźini khory ſwoju bibliju, kotraž pola njeho w łožu leżeſche a cźitaſche jemu ſchesty ſtaw ſ liſta na Romſkich. Miſzionar pſchi tutym cźitanju ſpójna, ſo běſche khory wopſchijecźe tuteho ſtawa ſam na ſebi ſhonił. Jako khory k ſłowam pſchińdźe: „Ssmjercź je hrěchow mſda, ale dar Boži je to wěcźne žiwjenje w Khryſtuſu Jeſuſu naſchim Knjeſu“, dha jemu ſylſy do wocźow ſtupichu, tak dźaka połna běſche jeho wutroba ſa tutón kraſzny dar. Na praſchenje, kak ſo jemu wjedźe, wotmolwi: „Bóh je moja ſylnośćź a moje ſboźe. Moja boloſćź je wulka, ale to niczo njeje. Ja ſo nadźijam, ſo budu, hdyž wocźi ſańdźelu, ſbóžny w njebjeſzach. Ja ſym hrěſchnik, ale ja ſo ſpuſchczam na Jeſom Khryſta.“ Jako miſzionar pſchi bliźſchim wopycźe jemu prajeſche: „Na ſzudnym dnju budźe Knjes Jeſuſz twoje hubjene cźěło pſchekraſzuicź, ſo podobne budźe jeho kraſznemu cźěłu“, dha wjeſzeły wotmolwi: „Haj, to je tež moja nadźija.“ Někotre dny poſdźiſcho bě pſcheſzadźeny do towarſtwa tych, wo kotrychž ſwjaty Duch praji: „Wěcźne wjeſzele budźe na jich hłowje. Wjeſzele budźe na jich hłowje. Wjeſzele a radośćź budźe jich ſapſchimnycź a žałośćź a ſdychowanje budźe cźěkacź“ (Jeſ. 35, 10).

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Draždźanſka wuſtajeńza njetraje, kaž běſche vrjedy ſłyſchecź, hacž do pſchichodneho měſzaza, ale ſo hižo 28. t. m. cźiſcźe wěſcźe wobjamkuje. Duž lubi Sserbja wukupcźe tón krótki cźaſz, kotryž hiſcheźe macźe, ſo byſcheźe ſzebi naſch wulkotny narodopiſzny muſej a ſzerbſku wjeſku wobhladali. Woſzebje wy lube ſzerbſke towarſtwa, kiž wy narodnu myſzl hajicźe, njekomdźźe ſo do Draždźan dojěcź. Němſke towarſtwa ſu tam w wulkej liczbje pobyłe. Njeje pak woſzebje pſchiſzłuſchnośćź naſchich ſzerbſkich towarſtwow, ſo domach njewoſtanu. Tež němſke ſchule ſu ſebi naſch wulkotny ſzerbſki muſej wobhladałe, ſzerbſka ſchula je tam hakle jena jeniczka pobyła. Je to prawje? Ta wěz ſo tola tak cźeźko njewuwjedźe. Wjele ſchulow w kóždym lěcźe ſwój ſchuliki ſwjedźeń ſwjecźi. Njemohł ſo wopyt naſcheje wuſtajeńzy jako lětuſchi ſchuliki ſwjedźeń wobhladacź. Dźěcźi budźa wěſcźe ſ tym měnjenjom ſpokojom!

Barlinſke towarſtwo ſa roſſchěrjenje a wudawanje dobrych tſcheſcźijanſkich cźaſzopiſzow pſched krótkim na wſchitkich ſzerbſkich evangelſkich duchownych rjane bibliſke hróncźka na tolſtej cźornej papjerje roſpoſzła, kotrež mohłe ſo w naſchich ſzerbſkich domach na ſcźěnu powěſznycź. Tola bohužel dyrbjachmy tehdom te poſzełki wrócźicź, dokelž běchu hróncźka w Delnjołužiſkej rěcźi. Nětko pak je tole towarſtwo na wabjenja ſ naſcheje Hornjeje Łužizy luboſcźiwje poſzłuchawſchi tele hróncźka tež w Hornjołužiſkej narěcźi ſhotowacź dało a wone ſo w bliźſchich dnjach na kujeſow fararjow roſeſcźelu. To je bjes dwěła něſchto jara dobre. Luby cźitarjo! hdyž tu w wulkich tyſchnośćźach w ſwojej iſtwi ſzedźiſch a njewěſch ſzebi žaneje rady, kak poſzběhuje to twoju wutrobu, hdyž na tebje hlada to ſłowo: „Njeſtaraj ſo!“ abo „Poczakaj na teho Knjeſa!“ Abo hdyž ty na ſwojim khorołożu leźiſch a pſched ſobu wohladaſch troſchtowaze ſłowo Boźe, kak to wutrobu poſzylnjuje! Te rjane bibliſke hróncźka budźa mjeńſche a wjetſche a duž tež po 25 a 30 np. jene płacźicź. My mamy wěſtu nadźiju, ſo naſch ſzerbſki lud tole pſchecźelniwe poſkiczenje rad widźi a naſche ſzerbſke domy tule hnujazu natwarjazu pychu, ſ kotrejež ſo wěſcźe bohate žohnowanje do wutrobow wuliwa. doſtanu. Knjeźa duchowni maja te napiſzma na pſchedań. Wſche teho pak budźetaj ſo nadźijomuje naſchaj poſzelnikaj ſzerbſkeho knihowneho towarſtwa ſa roſſchěrjenje rad poſtaracź, dokelž mataj wonaj woſzebitu ſkładnośćź naſchich lubych Sserbow na tule dobru wěz kedźbliwych ſcźinicź.

Młoda holza w njedźelſkej draſcźe ſ wokoliny Mužakowa.

Khěžorſki manevr je ſkónczeny. Naſcha ſzerbſka ſakſka Łužiza ſo ſ wojakami wſcha mjerwjeſche. Nam je ſo prajiło, ſo je tu na 70000 ludźi ſhromadźenych było. Tónle manevr je pjecźa najwjetſchi był, kotryž je ſo hacž dotal ſ zyła w naſchim wótznym kraju měł. Duž wſchak dyrbjachu naſchi Sserbja tež huſto wulke liczby wojakow hoſpodowacź, ſo ſo pſchi ſamym w ſwojim bydlenju hibacź njemóžachu. Ale naſchi Sserbja ſu cźinili, ſchtož ſamožachu a ſu ſ tym ſwoju njeſzebicźnu luboſćź k ſwojemu wótznemu krajej ſjewili. Khěžor je teho dla tež ſjawnje ſo podźakowacź dał ſa tule dobrocźiwu ſwólniwośćź, kotraž je ſo jeho wojakam pſchi wſchěch wobcźeźnośćźach, kotrež w tajkim wulkim manevrje ludźi potrjechja, wopokaſała. Tajke ſwucźowanje ma wulku waźnośćź; pſchetož w nim wodźerjo wulkich wotdźělenjow wójſka pokaſaja, hacž ſu kymani, tež junu naſche wójſko w wójnje k dobycźu wjeſcź. Wjecźorne a narańſche wójſko ſtejeſchtej ſzebi napſchecźiwo. Prěńſche pod wodźenjom ſakſkeho prynza Jurja a druhe pod wodźenjom hrabje ſ Waldersee. Wobaj ſtaj ſwój nadawk nanajlěpje dokonałoj a khěžor je wobeju wuſnajmjenił. Schtó je ſkónczńje dobył, ſo roſſudźicź njemóže, dokelž khěžor ſobotu dla wulkeho deſchczika hižo ſažo manevrej ſkónczicź da, prjedy hacž běſche roſſudźene, ſchto ma pſchewahu. Pěſchzy ſu ſo ſobotu a njedźelu ſe żeleſnizu domoj dowjeſli; jězdni a artillerija ſu hiſcheźe na puczu do ſwojich garniſonow. My ſmy ſo wěſcźe wſchitzy na derje ſarjadowanym a wodźenym wójſku, kotrež je wobora naſcheho luda a kraja, wjeſzełili. Bóh daj, ſo by nam naſche dobre wójſko tež dale hród měra był a ſwoſtał! S tym pſchecźom tež rad wopory ſa naſche wójſko pſchinjeſzemy.

W Bayerſkej, Bohu budź dźak, evangelſka zyrkej pokracźuje. W Mnichowje pſched ſto lětami ani evangelſkeje zyrkwje njeběſche. Ssami tſjo evangelſzy

běchu tehdom w tym měsće. Duž wumrje 1799 kurwjerch Korla Theodor bjes dźěći a herbstwo wójwodźe Maximilianej Josefej pschipadze. Tón běche ßo w druhim mandźelstwje s lutherskej prynzeßu Karolinu Badenskej woženił. Dokelž běsche wón jej evangelskeho dwórskeho prědarja pschihlubił, 1. meje 1799 evangelski prědar Ludwik Bjedrich se Schmidt do hlownego města sacźahny a duž ßo s wyschkow, sastojnikow a ßłužobnikow, kotrychž nowy kurwjerch ßobu pschinjeße, wožada wot 150 evangelskich duschow stwori. 18:0 běsche jich 9000. Tola hakle 1833 ßo jich pschećźe dopołni, so woni ßemi ßwoju zyrkej dostachu. Wona ßo zyrkej ßwj Mateja pomjenowa. 1877 ßo zyrkej ßwjateho Marka natwari. W tutym lěćźe ßo tež zyrkej ßwj Lukascha poßwjećźi, kotrož 1 000 000 hr. płaćźi. Potom ßo hnydom pschihoty so dalschu zyrkej stanu. S tajkeho pokračowanja je jaßnje widźećź, so ßu evangelszy stajnje pschibjerali, a so je evangelske žiwjenje mjes nimi čźerstwe a ßylne. To je tež pósnaćź s wulkeje liczby evangelskich towaŕstwow a wustawow sa inutskowne mißionstwo w bayerskim hlownym měsće. Njeje nam to s nowa dopokasmo, so Bóh tón Knjes naschu lubu evangelsku zyrkej schlituje a žohnuje? Duž budźmy tež my kruczi a rossßudźeni evangelszy kscheśćijenjo, kiž ßo njeboja ani njestróža s tym heßłom: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam", potom mamy ßo wěsće rjaneho pschichoda sa naschu horzolubowanu zyrkej nadźećź.

W Elsaß-Lothringskej je ßo wot lěta 1870 něhdźe 40 evangelskich zyrkwjow natwariło.

S čźěžkeho čźaßa.

3. Skutk Samaritiskeho.

(Pokračowanje.)

Nětko ßo w Plebanez domje khětsje pschihotowachu. Wulki wós wujědźe s dwora. Lěkarstwa, poßylnjenja, poßleschćźa a wschě móžne dary sa Hajnkez ßwójbu kładźechu je wschěm khwatkom na wós. Hdyž běsche wscho hotowe, salěsechu knjeni Plebanowa, stary ßłužobnik, lěkař Boscźij a Jan do wosa a wschitzy jědźechu won do hajnkownje w holi. Tež wećźipni běchu ßo, kaž wschudźom, seschli, so bychu pschihladowali, schto ßo stawa. Kaž wichor, běsche ßo powjesćź po zykym měsće rosnjeßła, so ßu bohateho pschekupza Plebana namakali.

Bórsy běsche wós hacź tam dojěł, s wotkel schćźežka po lěßu hacź do hajnkownje wjedźesche.

„Tu dyrbimy sastacź a pěschi hacź do hajnkownje dońćź. Tu je tež město, hdźež ßmy jeho namakali", dźesche Jan, hdyž na schćźežku pschiňdźechu, kotruž my hižo snajemy. Pohonczej prajachu, so by tu wočźakył. Drusy dźěchu pěschi po schćźežzy po holi. Hdyž hajnkownju wuhladachu, khwatasche knjeni Plebanowa tak jara, so móžesche tołsty lěkař Boscźij lědma doběžećź. Se spodźiwanjom wobhladachu ßebi Hajnkezy zusych. To běsche rědny wopyt. Jan powjedasche doma, kak běsche ßo dźenßa s Božej pomozu wscho derje a spodźiwnje swjedło. Knjeni Plebanowa pak poda Hajnkezom jenož ruku a stupi k łožu, hdźež běchu khoremu napóßłali.

„Ach, Božo Knježe!" sdychny s čźicha a pokhili ßo sdychujo k łožu, so by woblěd̆njenu hubu ßwojeho mandźelskeho wokoschała.

Lěkař wijesche, k khoremu pschistupiwschi, starosćźiwje s hłowu a dźesche: „Hm, do města jeho dźenßa dowjesćź njemóžemy, to by jeho ßmjercź była!"

Potom nahotowa se wschelakich lěkarstwow, kotrež běsche ßobu pschinjeßł, picźe sa khoreho a spyta, je jemu do huby dacź, so by je ßrěbnył. Potom hischćźe wschelake poručźowasche. Plebanowa pak dźesche: „Ja tu wostanu; wy dobrocźiwi ludźo tola tež sa mnje kuczika smějećźe!"

Stary ßłužobnik pak dosta poručźnosćź, so by lěkarja kóżde ranje do hajnkownje pschiwjesł, a doma mějesche na porjad hladacź a čźeladnym roskasowacź.

W hajnkowni běchu ßo ludźo bórsy sesnali. Struchłosćź psched bohatej a woßebnej knjenju s města běsche ßo pola Hajnkez bórsy shubiła. Wobej žonje ßedźeschtej hromadźe pschi łožu. Husto powjedaschtej wo tym, schtož běsche ßo stało, a khwaleschtej Božu hnadu a ßmilnosćź. Tak ßo čźaß miny.

Psched wjećźorom khory na dobo hłuboko sdychny. Potom wotewri ßwojej wočźi a pohlada se spodźiwanjom na to, schtož jeho wobdawasche.

„Hdźe dha tola ßym?" ßo praschesche.

„Pschi mni a pschi ßmilnych, kscheśćijanskich ludźoch", dźesche jeho mandźelska wscha swjeßelena.

„Bohu budź dźak, wón je wumoženy!" dźesche s čźicha hajnk, a pschistupi tež k łožu. S krótkimi ßłowami khoremu wscho rospowjedachu, schtož běsche ßo mjes tym stało. Bórsy pak běsche s nowa twjerdźe wußnył. Čźi pak, kotsiž jeho wothladowachu, wuspěwachu nutrne modlitwy a dźakowachu ßo Bohu, so njeběsche jandźelej ßmjercźe s jich wrotami sastupićź dał.

Na druhe ranje wotuczi khory s nowa. Wschitzy ßo swjeßelichu, so běsche tak poßylnjeny. Hdyž lěkař Boscźij a stary ßłužobnik pschiňdźeschtaj, nadeńdźeschtaj khoreho w łožu ßedźo a wjeßeleschtaj ßo nad tym bjes kónza. Sswěrny ßłužobnik poda ßwojemu knjesej ruku. Lěkař pschepytowasche khoreho s nowa a dźesche: „Sa jutsischim móžemy waß, knjes Plebano, domoj dowjesćź dacź; dźenßa sćźe hischćźe pscheßłaby."

Postajeny dźeń pschiňdźe. Wobhladniwje donjeßechu khoreho k wosej. Wutrobne ßłowa dźakownosćźe dostachu ßo Hajnkezom pschi roszhohnowanju. Poručźenje, so bychu Hajnkezy w njeměrnym wójnskim čźaßu ßobu do města k Plebanezom čźahnyli, wotpokasa Hajnkez nan. Tola na ruku dyrbjesche Plebanej ßlubićź, so jeho bórsy na někotre dny wopyta. „A hdyž ßo njepscheczel, saßo naschim stronam bliži, pschiňdźećźe wěsćźe k nam", dźesche Pleban; a hajnk ßlubi jemu, so chze ßebi dowolićź, k Plebanezom na hospodu pschińćź, jeli so ßo wójnska tyschnosćź saßo bliži. Hdyž Hajnkezy saßo domoj pschiňdźechu, styskasche ßo jim jara po Plebanezami; to běchu lubosćźiwi ludźo byli.

Sa dwě njedźeli dźěchu Hajnkezy na wopyt do města. Woni někotre dny na wopyćźe w hospodliwym domje wostachu. Plebanez knjes běsche nimale wustrowjeny; jenož trochu ßłaby hischćźe běsche. Wutrobnje prajeschtej ßebi Plebanez a hajnkez ßwójba boženje, a lědma móžachu Hajnkezy wschě dary, kotrež běsche jim dźakowny pschekupz ßobu dał, do wosa sklasćź, s kotrymž jich Plebanez knjes domoj dowjesćź da. Nan a Jan dostaschtaj kóżdy rjanu tšelbu, macź drohe židźane drasty a Handrij wschelaki drohi nastroj k hrajkanju. Handrija chzychu najradscho zyle w měsćźe skhowacź. „Wschako ßami žaneho dźěsćźa nimamy", měnjesche knjeni Plebanowa, „chzemy jeho sa ßwoje dźěćźo pschijećź!" Tola starschej ßo njemóžeschtaj rossßudźićź, so byschtaj ßo wot ßwojeho dźěsćźa dźěliłoj.

„Posdźischo!" dźesche macź k knjeni Plebanowej. „Haj, posdźischo pschiňdźemy wschitzy!" sawoła hischćźe mały Handrij, jako hižo wós po schmotawym plestrje wotjědźe.

(Pokračowanje.)

Něschto k rospominanju.

Piwarzowy poß.

„Jako ßo ja junkrócź psched městom wukhodźowach", jedyn pučźowaŕ powjeda, „s daloka dweju mužow wohladach, kotrajž tsećźeho wjedźeschtaj." „Schto temu mužej je?" ßo ja jeneho praschach, kotryž nimo dźěsche.

„O", tón praji, „teho wboheho čźłowjeka je piwarzowy poß kußnył."

„Ach je", ja sdychnych teho wboheho čźłowjeka wutrobnje wobžarujo.

„Haj", dźesche tón muž, „a tón prěni njeje, kotrehož je wón kußnył."

„A čźeho dla ßo tole słoczo njeschkódne njećźini?" ßo ja praschach! —

„O, mój knježe, to by ßo dawno hižo stacź dyrbjało, ale k temu je kóżdemu prawa rossßudźenosćź pobrachywała", — ßylne picźe je piwarzowy poß.

* * *

Čźłowjećźe ßłowo, kotrež ßo tež najwažnische bycź sda, je ßwěćźazy schkleńćźany čźrjop, Boźe ßłowo, tež najjednorische, je ßymjeńtne sornjeschko, kotrež ßamu semju trjeba, so by ßo sakorjeniło, skhadźało a płody njeßło, — druhdy wschak hakle sa wjazy lět.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Serb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe čźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Čźischćź a naklad Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 39.
27. sept.

Lètnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlètnu pschedpłatu 40 np.

17. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Ef. 4, 1—6

Budźcźe pschesjene!

Snate je powjedańczko wo tym kralu, kotryž do ßwojeje ßmjercźe ßwojich ßynow napomina walczkschipy rosłamacź. To ßo jim njeporadźi. Jako pak nan walczk roswjasa a jim jenu schipu po druhej do rukow da, ßo jim to bje wscheje prózy poradźi. „Budźcźe pschesjene", praji tón kral, „dźerżcźe twjerdźe hromadźe, potom waß nichtó njepschewinje." Hdyž pak budźecźe swadnizy w roskorje, scźe shubjeni. Stara wěrnoscź je: jednota ßylni, roskora ßłabi. Jako ludy nascheho wótzneho kraja pschesjene njeběchu, ßo Napoleonej I. lóhko poradźi naß pschewinycź a ßebi podcźißnycź. Sjenocźeni ßmy dobyli. Hdy bychmy tola s historije nascheho luda nèschto nawukli, město teho, so ßo pschesjene wadźenje a wojowanje stronow ßłabi cźinimy. Hinak hacź na politiskim a towarschnym też na duchownym poli njeje. Najwjetscha schkoda je njejednota kschescźijanow bjes ßobu. Jich najwjetscha móz by jednota była. K pschesjenoscźi napomina też japoschtoł w epistoli 17. njedźela po ßwjatej Trojizy Ef. 4, 1—6: Hladajcźe ßwěru na to, so byschcźe jednotu teho ducha sdźerżeli pschesjenje swjask teho měra!

1. Jednota teho ducha! Wona dyrbi ßo sdźerżecź. Duž dyrbi tu hižo bycź. Wjele ßo wo tym powjeda, schtož kschescźijanow dźěli, na wschelake wuczby wschelakich kschescźijanskich wěrywusnaczow ßo pokasuje, njewěrjazy ßo s tym samolwjuja, so praja, so kschescźijenjo ßami bjes ßobu pschesjene njejßu. Ale to ßo pschewidźi, so ßu to runje najwažnische dypki, w kotrychž ßu pschesjene. Tak n. psch. žanemu kschescźijanej do myßlow njepschińdźe bycźe Boha, teho Wótza a stworicźela ßwěta prěcź, ale ty móžesch hicź, do kajkeježkuliž zyrkwje chzesch, do katholskeje, lutherskeje abo reformirtskeje, wschudźe ßo wusnaja: Ja wěrju do Boha Wótza, wschehomózneho stworicźela njebjeßow a semje a tak je też kschescźijanstwo pschesjene w modlitwje Wótcźenascha. Kaž swjask naß wschitkich tale modlitwa hromadźe swjasa a naß na to dopomni, so ßmy dźěcźi jeneho Wótza a bratsja bjes ßobu. Wschitkim je Khrystuß tón sbóžnik a wumožnik. Wschitzy wusnaja: Ja wěrju do Jesom Khrysta, Božeho jenicźkeho narodźeneho Ssyna, nascheho Knjesa. Millijony ßu w tym pschesjene a saßo milijony pósnaja, so je ßwjata kschcźeniza nusna k wodaczu hrèchow, pósnaja ßo k nadźiji pschichodneho žiwjenja, wèrja wschitko, schtož mamy w japoschtolskim wèrywusnaczu. Tak je duchowna jednota, drje niz bjes kschescźijanami a židami a turkami, ale bjes kschescźijanami, kotsiž na tym ßamym sałožku kschescźijanskeje wěry steja. Schtóž ßo s nami k temu jenemu Wótzej w njebjeßach modli, schtóž ma s nami k temu jenemu sbóžnikej nadźiju, schtóž s nami k temu ßamemu wottyknjenemu kónzej khwata, tón je nasch towarsch a bratr a s nim w pschesjenoscźi wostacź, je nascha pschißłuschnoscź.

2. To wschak je druhdy cźežko, a to japoschtoła wabi, so tole napominanje s tajkej krutoscźu wupraji:

Hladajcźe ßwěru na to, so byschcźe jednotu teho ducha sdźerżeli. Wschelake je, schtož jednotu bjes kscheścźijanami kasy, so woni sabudźa, so ßu dźěczi jeneho Wótza. Tak leži w wschelakoscźi seńskeho schtanta a powołanja wulki strach. Woßebje w naschich cźaßach, hdyž ßebi bohaczi a khudźi, woßebni a niszy, knježa a ßłużobni tak sdaleni steja, hdźež ßo kóżdy schtant hromadźe stowaŕschi, so by ßwoje wotmyßlenja pschecźiwo wschitkim druhim sastupował, ßo sacżucźe pschezo bóle shubjuje, so wschitzy hromadźe ßłuscheja. My pak dyrbimy ßo pschezo saßo na to dopomnicź, schtož naß sjednocźa, na shromadny kscheścźijanski schtant, w kotrymż nichtó niczo wjazy njeje hacż druhi, w kotrymż je cźiscźe wscho jene, schto je wón na semi. Schtož żiwjenje husto dźěli, chze zyrkej saßo sjednocźicź. Cźi, kotsiż ßu w tydźenju ßami ßwoje pucźe khodźili, husto w ßebicźnoscźi a sawiscźi, tych chze njedźela saßo sjednocźicź, so bychu nawukli, ßo jako jedyn bratrowski lud w tym domje teho jeneho Wótza, pschi blidźe teho jeneho Knjesa sacżuwacź. — Ale, ßo praji, to wschak ßo zyle rjenje poßłucha, tola kak ßo to w żiwjenju wuwjedźe? Taj, kotrajż w Božim domje směrom hromadźe ßedźeschtaj, staj w żiwjenju pschecźiwnikaj. To ßo jebaja a hanja, hdźe wostanje potom kscheścźijanska jednota? O wón je pucź pschi wschěm hrěchu, pschi wschěm njeprawje ju sdźerżecź. Tón pucź rěka wodacźe. To tola njeßmje ßame prajene bycź: Wodaj nam naschu winu, jako my wodawamy naschim winikam. Hrěch dźěli, wodacźe sjednocźa a też najhórschich njepschecźelow saßo hromadźe swjedźe. — Bohużel je ludźi każ s hele narodźenych, kiż maja cźertowske wjeßele na tym ßymjo njejednoty wußywacź, dźěci pschecźiwo starschim, żony pschecźiwo mużam, poddanow pschecźiwo knježeŕstwu naschcźuwacź.

Ssami bjes měra ßu woni njepschecźeljo měra. Njewostajmy jim to wjeßele, so by jich wußyty njerjad seskhadźał. Wutorhajmy w prawym cźaßu kóżdy korjeń hórkoscźe, hladajmy ßwěru na to, jednotu sdźerżecź.

3. Psches swjask teho měra. Żony drje rjany bant se wschelakich nitkow hromadźe splecźa. Tsi nitki ßu, kotrež kscheścźijan hromadźe splecźe a swjasa k swjaskej měra. Wsmi jako prěnju nitku ponižnoscź, kotraż ßo do predka njecźischcźi, ale rad sady wostanje, wsmi s druha cźichu myßl, kiż sle se słym njesapłacźi, ale s dobrym, wsmi skónczńje sczerpliwoscź, kiż njewustanje wscho snjescź a wodawacź, potom wjasajch ty swjask měra, kotryż dyrbi cźlowjekow stowaŕschicź, potom dźěłasch ty na tej jednocźe, wo kotrejż ßo praji: „Hlaj, kak pěkne a lubosne je to, hdyż bratsja w jenej myßli hromadźe bydla.“

S cźeżkeho cźaßa.

4. Nadpad.

„Hólzy hladajcźe ßo! Njepschecźel je mudry a leßny a bliži ßo!“

Dołho njemóżachu ludźo bjes staroscźe a w měrje żiwi bycź. Lědma tsi njedźele běchu ßo minyłe, duż ßebi ludźo saßo pschiwołachu: „Schwejda ßo bliži!“ Rospróschene schwejdske ßyły běchu ßo w Łużizy saßo shromadźiłe a bližachu ßo, a wschudźom bjerjechu, kranychu a sapalachu. Ale spodźiwnje! Na dobo běchu ßo shubiłe a nichtó njewjedźesche, hdźe. Dźeń a nóz hladachu straże s Draždźanskich naßypow, hacż Schwejdow wohladaja — tola woni njepschińdźechu. Jěsdnych běchu wupóßłali, so bychu na wschěch pucźach a dróhach hladali — wjele hodźin daloko běchu jěchali — woni ßo wróczichu s tej powjescźu: „Ani jeneho Schwejdu njejßmy wohladali.“ Běsche to cźaß stysknjweje njewěstoscźe. — — —

W hajnkowni běchu wokńzy saßuhnjene. Wonka po holi howrjesche wětsik, a na wóhnischcźu praskotasche woheń, hdyż wětr po wóhnju do jstwy dujesche. To běsche srudna nóz sa Hajnkez ßwójbu. Symny, rěsaty wětsik honjesche mróczele po njebju, a tam, hdźež je pschetorhny, wudoby ßo połny měßaczk se ßwojimi pruhami na semju.

S lěßa wustupi zusy muż na prósdnu rumnoscź psched hajnkownju. Na dobo wosta stejo a roshladowasche ßo. Potom wucźeźe s paßa pistolu a dźěsche hacż k durjam hajnkownje. Hischcźe wokomik wosta stejo; potom sakłapa do duri, najprjedy cźischischo, potom wótsischo.

„Božo Knježe, ßmil ßo nad nami!“ sdychny nutska stysknjwje Hajnkez macż a wsa ßwojeho hischcźe zyle sasparneho Handrija do rukow. Hajnk a Jan pak natykaschtaj ßwojej tsělbje a pschihotowaschtaj ßo k wutsělenju. „Sa dwaj tola! wotewŕcźe mi durje!“ sawoła zusy muż wonka.

„Schtó ßo tak posdźe k nam nuts dobywa?“ prasche sche ßo nan.

„Ssym khěżorski wyschschi! Njemějcźe staroscźow! Ssym ßam a njejßym ßebi niczeho sleho wothladał!“

„Kak tu ßem pschińdźecźe? Tu tola ani droha njeje!“

„Njewěm ani pucźa, a ßym zyłu nóz po holi błudźił. Budźcźe bjes staroscźow!“

„Najprjedy skhowajcźe waschu pistolu do paßa! Potom chzemy wam wotewricź!“

Wón tykny pistolu do paßa a Hajnkezy wotewrichu wobhladniwje a pomałku durje.

„Porjedźcźe mi něschto k jědźi a k picźu! Ssym hłódny a łaczny. Nimale tsi dny ßym stajnje na ßedle ßedźał. Ważnu powjescź mam kurwjeŕchej wot khěżora wo njepschecźelach prajicź. W wjecżornym cźmiczkanju ßym pucź smylił; koń je mi padnył.“

„Tu ßo ßyńcźe a jěscźe!“ dźesche hajnk, „ja wam wěrju; po sdacżu scźe sprózny a bědny!“

Zusbnik powjecżerja a połoži dwě blinkotatej słotej putzy na blido, prajo:

„Wy drje mje po holi dowjedźecźe; dyrbju hischcźe dźenßa do Draždźan.“

„Ssym kurwjeŕchowy ßłużobnik; teho dla hižo je moja pschißłuschnoscź, so waß dowjedu“, wotmolwi hajnk.

Jan pak proschesche: „Dajcźe mi hicź, nano! Wostańcźe wy doma! Ja ßym hischcźe młody. Wy scźe lěpschi schkit sa macź a sa Handrija!“

„Derje, duż pschewodź ty teho knjesa!“ wotmolwi nan.

Zusy wyschk roszohnowa ßo s wutrobnymi dźakrnymi ßłowami; potom dźěsche s Janom won do cźěmneje nozy. Jenoż dyß a dyß prajeschtaj ßebi ßłowo, wonaj khwataschtaj. Nimale běschtaj s hole won, jako Jan na dobo sasta. „Schto je?“ prasche sche ßo s cźicha zusbnik. „Wußłyschach konjazy dupot horka na drósy“, wotmolwi Jan.

Wonaj poßłuchaschtaj a łakaschtaj; tola niczo ßo wjazy njehibny. Hdyż běschtaj hischcźe kusk dale schłoj, wohladaschtaj pschi měßaczkowym ßwětle murje a naßypy Draždźanskeje twjerdźisny.

„Ty ßy mi se ßwěrnym wjednikom był — měj dźak sa to!“ dźesche khěżorski wyschk. „Mějcźe ßo rjenje, knježe!“ prajesche Jan.

Bórsy po tym sawoła s naßypow straża: „Schtó tu?“

„Khěżorski offizěr, wot khěżora s poßelstwom k kurwjeŕchej!“ saklincza wotmolwjenje.

Njecźasy cźahomneho mosta sawrjeskotachu. Jan běsche ßamlutki a bližesche ßo saßo k holi. Tón krócź wuswoli ßebi druhu schcźeżku. Dźěsche njedaloko Brěsnizyncho brjoha. Na dobo ßo ßmjercź stróżi. Tam mischkrjesche ßo wuhaschazy woheń a scźelesche poßledne pruhi psches lěßne schtomy; něhdźe tsizecźi krocźel dale wot prěnjeho wóhnja běsche druhi, dale tsecźi a schtwórty. Hdyż ßo wobhladniwje bližesche, wuhlada haschazy woheń a wojakow, kotsiż do płaschcźow sawaleni po sdacżu spachu.

„To ßu Schwejdojo, sleho ßu ßebi wotmyßlili!“ pomyßli Jan ßam pschi ßebi.

Sasparna straża stejesche něhdźe poł sta krocźelow wot njeho sdalena, na khójnu seprjena. Jancj tschepotaschtej kolenje, a wutroba klapasche jemu móznischo.

Nětkole dyrbjesche wobhladniwy bycź. Pomałku chzysche ßo wróczicź tam, hdźež běsche cźěmnischo. Pschi tym storczi s nohu wo něschto cźeżke a tak naczini haru. Strażnik pschi khójnje po=

sběže hłowu a poßłuchasche tam, ſ wotkelž běsche ropot saßłyschał a hdźež Jan stejesche. Tola dokelž ßo nihdźe ani liscźiczko njehibny, stražnik bórsy saßo sdrěmny a hłowu pokhili. Jan skhili ßo k semi. Ležesche tam kožana trocžkawa, kotruž sběhny. S njej bědźesche ßo dale. S woprědka stupi jenož dyß a dyß kroczel dale; hdyž pak lěhwowe wóhnje wjazy wohladacž njemóžesche, khwatasche, kaž jenož móžesche, do hajukownje.

Tu sta ßo jemu nowe, njeswjeßelaze pschekhwatanje. Dwě wokenzy běschtej wotewrjenej, tak jo płomjenja ſ wóhnischcźa ßwoje krejczeřwjene pruhi hacž won pſched domske sczelechu. Wo jstwje wuhlada wón zusych ludźi. Běchu to schwejdszy muſketěrojo, to widźesche na jich wobleczenju.

„Shubjeni ßmy“, dźesche ßam pschi ßebi, — „wo naß je ßo stało!“

Hižo chzysche k domskemu pschistupicž, jako ßebi wscho rospominawschi posasta. Jeli so běchu tamni muſketěrojo jeho starscheju sajeli, dyrbjesche jeju tež wohladacž móz. Teho dla stupi hischcźe někotre kroczele dale do prědka. Wot nutska jeho widźecž njemóžachu, dokelž jeho sczěn wulki dub kryjesche.

Jene wokno běsche rosbite. Nutska běchu wojazy wscho rosbrojili, drastu a schaty. Jemu ßo sdasche, so ßo někotsi nutska wadźachu. Bychmy-li wobhladnischi byli, nam ptaczki ſ tehole hněsda wuleczałe njebychu“, ßłyschesche Jan hłuboki mužski hłóß powjedacž. (Pokracžowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

Do skónczenja Draždźanskeje wustajenzy, kotrež ßo 27. septembra stanje, budźe ßo 26. septembra ßerbsti konzert hischcźe junkrócž wobjetowacž My ßo nadźijemy, so budźa lubi Sserbja ſ Łužizy w bohatej liczbje rjany konzert wopytacž. Wysche teho je to poßlednja składnoscž, ßebi rjanu wustajenzu a naschu ßerbsku wjesku a muſej wobhladacž. Pschetož po skónczenej wustajenzy ßo hnudom wschitke twarjenja swotorhaja.

Na dźeń ßwj. Michała, wutoru 29. septembra budźe Budyske poboczne Gustav-Adolfske towarstwo w Budyskej Michalstej zyrkwi ßwój lětuschi ßwjedźeń ßwjecźicž. Sserbska Boża ßłužba sapoczńje ßo popołdnju w 2 hodź. a budźe na njej knjes farař dr. Rencž ſ Wjeleczina prědowacž. Na němskim kemschenju w 4 hodź. ßo sapoczazym knjes farař Kubiza ſ Bukez prěduje. Wschitzy pschecźeljo žohnowaneho dźěła Gustav-Adolfskeho towarstwa ſ Michalskeje kaž tež ſe wichitkich wokolnych woßadow njech njeskomdźa tón ważny ßwjedźeń wopytacž.

Kaž je Budesczanski Boži dom pſched krótkim rjanu pychu pſches tſi kraßne wokna na wołtarnischczu dostał, stej ßo tež Delnjo-Wujesdźanskemu Božemu domej dwě nowej pißanej wokuje darilej. To je dobre wopokaimo, so naschi Sserbja ßwój Boži dom lubuja!

Ssrjedź měßaza septembra mějesche ßo w Deßawje hłowna shromadźizna hłowneho Gustav-Adolfskeho towarstwa. Shromadźizna běsche derje ſe wschěch stronow nascheho wótzneho kraja wopytana. Shromadźizna postrowjazy telegram khěžorej a Anhaltskemu wójwodźe póßła. Wobaj ßo podźakowawschi w žnemu skutkowanju Gustav-Adolfskeho towarstwa wutrobne sboże pschejeschtaj. Tale hłowna shromadźizna ma tež tóždy krócž wobsamknycž, kotrej khudej evangelskej woßadźe w rospróschenju bjes tsjomi namjetowanymi ma ßo hłowny dźěl lětnych sa Gustav Adolfske towarstwo nahromadźenych darow wudźělicž Lětusche wothłoßowanje hłowny dar evangelskeje ßmilneje luboscze 19000 hriwnow wuczinjazy woßadźe Steyr w Hornjej Awstriskej pschiwobroczi Ssobu namjetowanej woßadźe Heddernheim a Kotusch kóžda něhdźe 7000 hriwnow dosta. Na tej shromadźizinje ßo tež jenohłóßnje wobsamknu, ßo sa wbohich pschesczěhanych Armeniskich staracž a sa nich daru luboscze sběracž. My dyrbimy ſ Boha ſ wutrobu žohnowacž, hdyž na to spominamy, kelko žohnowanja je ßo hižo wot žiwego skutkowanja Gustav-Adolfskeho towarstwa do naschich evangelskich woßadow wuliwało a jeho proßymy, so chzył dale schkit nascheje zyrkwje bycž, so w wschěm bědźenju a njepscheczelstwje, kotrež dyrbimy woßebje w nowischim czaßu móznischo se strony katholskeje zyrkwje czerpjecž a kotrež dyrbja pschede wschěm naschi wbosy evangelszy kscheszźijenjo w rospróschenju nashonicž, twjerdźe stejimy a ryezeřszy ſ naschima Lutherom bjes bojoscze ßebi prajimy a spěwamy: Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam!

Hołczo w njedźelskej drascze se Sslepeho.

Italska je ßo pjecza nětko rosßudźiła, ſ kralom Menelikom, ſ kotrymž je njesbožownu wójnu wjedła, měr sczinicž. Wulku khwalbu ßebi Italska w tejle wójnje dobyła njeje, ale njeje tež nadźije, so by lěpje sa Italsku było, hdy by tu wójnu dale wjedła. Pschetož Italska by psches to hischcze do wjetscheho dołha saléśła a ßo jara prascha, hacž by ßo jej poradźiło Menelikowe derje wuwuczene a derje wodźene wójsko, kotrež ma ſ dotalneho dobycza czim wjetscheje khroblosczę, pschewinycž. Duž wschak je tak najlěpje, hdyž ßo w dobrym sjedna. Nahladnoscž Italskeho wójska wschak je psches tule wójnu khětro poczerpiła a nam dyrbi teho žel bycž, dokelž je Italska ßobu w swjasku ſ Němskej a Awstriskej. Hdyž pak ßo wot druhich ludow jedyn lud wjazy sa połny njewobhladuje, to zyłemu swjaskej na widźenosczi sischkodźi.

Ruski khěžor a khěžorka w bližischich dnjach Jendźelsku a Franzowsku wopytatej. Hacž ßo jimaj tak lohko do Jendźelskeje pojědźe, je wulke praschenje, pschetož tam ßu pſched krótkim sběžkarske paßmo wußlědźili, kotrež chze ſ bombami wyschnosczę a knjeżerstwa sanicźicž. Duž je lohko wěricž, so ßu ßebi woßebje na pschitomnoscž ruskeho khěžora myßlili a ßnano sa jeho pschitomnoscž tajki sanicźazy nadpad wotmyßleny měli. Duž ßo tež Jendźelczenjo najwobschěrnische pschihoty cźinili, so by ruski khěžor w Jendźelskej pschebywajo derje wobarnowany był.

Franzowsam se wschěm wjeßelom, ſ kotrymž wopytej ruskeho khěžora napschecźiwo hladaja, pschi ßamym rosom czekuje. Woni njewjedźa, schto bychu wschitko sapoczeli, ruskeho khěžora czescźicž a jemu holdowacž, dokelž moja jeho sa ßwojeho sjednoczeneho w njepscheczelstwje pschecźiwo Němskej. Wěsta wěz pak je, so ruski khěžor jako ßamoknježeř a ſ tym tež najwjetschi napscheczźiwnik republiki ſ zyła rad do Franzowskeje njeńdźe, so pak je ſ dźela ſ dwórliwosczę, ſ dźela dźiwajo na myßle ruskeho luda, a psches próstwy franzowskeho luda do teho swolił

Nashonjenja na żelesnizy.

Pobożny muž se ßwojeho nashonjenja powjeda:

Ja po żelesnizy do Berna jědźech. W B. młody człowjek do kupeja sastupi a ßo ke mni ßydźe. Ja jemu nabożinske łopjeno k cźitanju podach. Jako běsche wón doczitał, ßo ja jeho wopraschach: „Nó, mój knjeże, schto prajicze wy k temu?“ — „Haj, schtóž by to wěricž mohł, by sbożowny był“, wón wotmolwi. — „Byschcze wy rad wěru a po tajkim wot waß pomjenowane sboże

měł?“ ßo ja dale praschach. Wón ſ hłowu tschaßesche a dźesche: „Bóh je mi strowe myßle dał a schtož ja ſ tymi japschijecź njemóžu, wot teho ßebi tež Bóh žadacź njemóže, so bych jo wěrił!“ — My w tym wokomiknjenju do tunela nuts jědźechmy a w wosu bu cźma. Nasche rosrěčźowanje běsche pschetorhnjene. Jako běchmy psches tunel pschejěli, ßo ja ſ dobom mojeho towařscha wopraschach: „Scźe wy mje w tunelu widźał?“ Wón ßo dźiwajo rjekny: „Ně!“ Ja pak prajach: „Ja waß tež njewidźach a tola mějachmoj mój wobaj tež w tunelu dar widźenja. Nam jenož ßwětło pobrachowasche. Njeje runje tak w duchownym:

„Wschón nasch rosom ſ mudroscźu
Je cźma, my ßmy błudne dźěcźi,
Hdyž twój duch naß ſ jaßnoscźu
Sswojoh' ßwětła njerossßwěcźi!“

„Hdyž chzecźe wy“, ja dale powjedach, „wopravdźe to sboże wěry měcź, je cźiscźe jednory pucź jo namakacź. Njechacźe wy, hdyž domoj pschiňdźecźe, do ßwojeje komorki hicź a ßo poklakuycź a spěwacź: „Knježe, ja njemóžu se ßwojim rosomom evangelij sapschijecź, budź tak dobrocźiwy a rossßwětl mje se ßwětłom twojeho ßwjateho Ducha! Sjeń Khrystußa mojej wutrobje, wobradź mi sbóžnycheźinjazu wěru, kotraž je twój dar, kaž pißane steji (Eph. 2, 8). Chzecźe wy to cźinicź, młody pscheczelo?“ Wón ſ hłowu wijesche, so bě widźecź, so njechasche. Duž ja prajach: „Tajke je! Pola waß ßo wo to njejedna, so njebyscheźe wěricź móhli, ale so njechacźe wěricź. Hdyž my cźłowjekojo ſ naschim sacźmitym rosomom Boże kralestwo widźecź njemóžemy, njeje potom najlěpsche, schtož móžemy cźinicź a najmjeńsche, wo cźož Boha proßymy, so my jeho wo rossßwětlenje proßymy? My sboże wěry nimamy, dokelž njeproßymy. A my njeproßymy, dokelž ßmy pschehordźi a ßamoprawi wot pschinarodźenja. Hdyž pak potom skónczńje ani tu w wěrje, ani tam w widźenju sbóžni njejßmy, dyrbimy tola ßami wusnacź: „Ach, nam je ßo prawje stało!“

My běchmy do Berna dojěli. Na ßudniskim dnju budźe ßo pokasacź, hacź je tón młody muž hnadu temu proschazemu hrěschnikkej w Khrystußu ßlubjenu pytał a namakał abo niz.

Temu, kiž wěri, ßu wschitke wězy móžno.

Mark. 9, 23.

Wschitke wězy — a tola niz wschitke wězy. Wschitke wězy, kaž daloko mamy Boże ßlubjenja sa sałožk nascheje wěry. Hdyž něchtó, kotryž je khudy na sejńskich kubłach, ßebi myßli, so móže wón psches wěru bohaty na pjenjesach a kubłach bycź, jeho wěrje bójski sałožk ßlubjenja pobrachuje. Bóh je ßlubił nasche dźěło žohnowacź a nam wschědny khlěb wobradźicź. Ale nam bohatstwo wobradźicź abo naß ſ zyła žohnowacź, hdyž chzemy ßo wobohacźicź a k temu ßwětne ßrědki nałožujemy a ßwětne pucźe khodźimy, to wón ßlubił njeje. Někotsi, kotsiž ßu wěrili, so Bóh jich w tajkim wotmyßlenju žohnuje jako ßwoje dźěcźi a ßo skónczńje do spekulazijow swaža, ßu ßo pschi tym do spytowanja a do ßycźe, do skaženja a satamanstwa ponurile.

Hdyž ßmy khori a chzemy rad wustrowjeni bycź, ßměmy a dyrbimy wo to proßycź. Tež mamy ßlubjenje pomozy Božeje. „Je schtó bjes wami khory, njech sawoła k ßebi starschich teje wosady a njech ßo modla sa njeho, a jeho žałbuja ſ wolijom w tym mjenje teho Knjesa“ (Jak. 5, 14). A tola mamy my kóždu prósstwu wo cźělne wuhojenje wobsamknycź ſ tym, so prajimy: „Je-li so je to Boža wola.“ Wuhojenje wot cźělneje khoroscźe psches modlitwu wěry ßo bjes wěsteho wuměnjenja njestawa. Hdyž je k lěpschemu khoreho — hdyž je k sbožu druhich — hdyž k cześcźi Božej ßłuži. My wěmy wo khorych, kotrymž běsche tón koł w cźěle wot Boha nałoženy ßrědk, so by cźłowjeka psched hordym pschejběhnjenjom sakhował. Woni pak ßu tež khori, kotsiž móhli mustrowjeni bycź, hdy bychu wěrili. K tajkim tón Knjes praji: „Hdy by ty wěricź móhł! Temu, kiž wěri, ßu wschitke wězy móžne!“ Ach so bychu woni bórsy prajili: „Ja wěrju, luby Knježe, pomhaj mojej njewěrje!“

Do tych „wschitkich wězow“ pak bjes dwěla ßłuscha, schtož k wumoženju nascheje dusche wot hrěcha a mozy cźěmnoscźe ßłuscha. To je bjes dwěla Boža wola, so dyrbi kóždy hrěschnik — a to je kóždy cźłowjek — něto, dźenßa wot winy a mozy hrěcha wumoženy bycź. To je wěscźe Boža wola, so dyrbi ßo kóžde jeho wot winy a mozy hrěcha wumožene dźěcźo poknje wußwjecźicź a ſ mozu ſ wyßokoscźe napjelnicź. A hdy ma ßo to stacź? „Nětko je tón spodobny cźaß.“ „Dźenßa je tón dźeń teho sboża.“ To dźenßa je jenož nasche; schto jutsje budźe, my njewěmy. „Kroczel je lědom bjese nuu a bjes ßmjercźu.“ K wabjazemu proschenju wo nasche wumoženje wot hrěcha mamy Boże ßlubjenja sa wěsty sałožk, kotryž ßu wschitke w Khrystußu Jesußu, naschim Knjesu haj a hamjeń.

„Gnadny“ deschczik.

W městaczku ßmjertne swony swonjachu a ludźo ßo hotowachu, muža, kotryž běsche dołhe lěta bjes nimi žiwy był, k rowej pschewodźecź. Wón běsche wote wschitkich cześcźeny a jako cźłowski pscheczel, kotryž by ſ wyßokimi a ſ niskimi wobkhadźał, tež lubowany. Kaž rěčźka psches róžojte sahony běsche jeho žiwjenje nimo běžało a wjele, woßebje khudźi a niszy běchu jeho žohnowanjow dźěła měli. Ale wschitko k kónzej dźe. „Wschitko cźěło je jako trawa a wschitka cźłowjecźna kraßnoscź je jako kwětka na poli; trawa swjadnje; kwětka wotpadnje“ — to ßo tež tam pokaja. Nasch pscheczel, kotryž w wobcźežnoscźi ßwojeje staroby kónzej napscheczíwo dźěsche, móz sachodnoscźe sacźu. Hdyž wschak běsche wón stajnje dobry kscheseźijan był, ßebi wón nětko hischcźe cźim bóle na wěcźnoscź myßlesche. Jeho duschowpastyr by jeho druhdy wopytał a bjes druhim tež cźerpjazy postaji, so jeho njechali pschi jeho rowje khwalicź, dokelž běsche jemu jenož wo to cźinicź, so chzył Bóh jeho jako khudeho hrěschnika horje wsacź.

Pschewodźerjow běsche jara wjele. Woni, wyßozy ſ daloka a ſ bliska dźěchu ßobu, pscheczeljo a snacźi a se schkodu jenož běsche, so njebjo tak srudnje k wschemu, schtož dyrbjesche ßo semrjetemu hischcźe k luboscźi stacź, hladasche. Duschowpastyr mějesche pschi rowje jednoru rěcź, pschi kotrejž ßo na ßłowo Boże słožowasche, kotrež ßo na semrjeteho poknje hodźesche, kotrež pak dyrbjesche žiwym wubudźenje bycź. Pschi rowach někotre khutne ßłowo, kotrež ßo hewak rad njeßłyschi, dobre městno namaka. Ale to woßebite žadanje semrjeteho ßo prawje radźicź njechasche. Pschetož jako běsche duchowny hamjeń prajił, hischcźe jedyn rěčźnik sa druhim pschistupi a kóždy chzysche hischcźe něschto k khwalbje semrjeteho prajicź. Woni wschak mějachu jako sprawni ludźo ßamu wěrnoscź w wocźomaj, ale khwalicź woni chzychu. So běsche ßo semrjety pschede wschěm ſ tym ßłowom troschtował: „Sbóžni ßu cźi, kiž duchownje khudźi ßu, pschetož jich je njebjeske kralestwo“, woni njewjedźachu. Tola njebjo wschitke tele derje wotmyßlene wotpohlady sanicźi. Deschczik ßo lecź sapocźa, kotryž bu pschezo ßylnischi, so wokoło stejazy rěčźnikej ani ßłowcźka njesrosymichu. To běsche „hnadny“ deschczik. — Ludźo prajachu: „To je schtoda!“, dokelž dyrbjachu cźeknycź, prjedy hacź běsche ßwjatocźnoscź k kónzej. Ale wola njebocźiczkeho běsche ßo stała a khwalbu ſ cźłowskeho rta, wo kotruž rodźił njeběsche, wětsik wotnjeße.

Něschto k rospominanju.

K kotrej stronje ty ßłuschesch?

Jedyn knjes w cźaßu wólbow na khěžorstwowy ßejm w lěcźe 1884 w městaczku do korczmy sastupi, so by ßo wokschewił. Lědy běsche ßo poßynył, ßo k njemu cźischcźachu a ßo jeho praschachu: „K kajkej stronje ty ßłuschesch?“ — „Dajcźe mi prjedy směrom jěscź“, nasch pscheczel sozialdemokratiskim njeměrnikam wotmolwi. —

Jako wón jědźesche, pytachu cźi sahorjeni politikarjo jemu bjes pschestacźa rosjaßnjecź, so dyrbi ßo w naschim cźaßu kóždy rossßudźicź, hacź chze ßo k pokracźowazym, t. r. k sozialdemokratam abo k konservativnym, kiž ßobu do prědka njekrocźa, dźerżecź! Skónczńje jako běsche tón knjes dojědł, wón jim praji: „Nětk móžecźe shonicź, k kajkej stronje ja ßłuscham! Ja Jesußej Khrystußej pschißłuscham!“ —

Hara ßo sběže; cźi jeni ßo ßmějachu, cźi drusy ßwarjachu ale jedyn muž hischcźe na haßy sa nim pschiběža, jemu ruku na ramjo położi a praji: „Luby pscheczelo, stejcźe krucźe pschi waschej stronje; wona je najlěpscha!“ — Luby cźitarjo, k kotrej stronje ty ßłuschesch? Sawěscźe wschak je w naschim cźaßu nusne ßo rossßudźicź. Wuswolcźe ßebi dźenßa, komu chzecźe ßłužicź!

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 40.
4. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu
wſchedrłatu 40 np

18. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Na žnjowy dźakny ſwjedźeń.

Hdyž ſu nětko žně ſ Božej hnadu domoj wukhowane, podamy dźenſa lubym Sserbam rospominanje na žnjowy dźakny ſwjedźeń a pſchi nim njech naſ wodźi ſchtwórta próſtwa ſ Kujeſoweje modlitwy:

Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenſa!

Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenſa! tak ſpěwamy w ſchtwórtej próſtwje ſwjateho Wótczenaſcha, a Luther pſchiſtaji to je tak wjele: „Bóh dawa wſchědny khlěb tež derje bjez naſcheje modlitwy wſchitkim ſłym ludźom; ale my proſzymy w tej próſtwje, ſo by nam to póſnacź dał, ſo bychmy ſ dźakom ſwój wſchědny khlěb k ſebi brali.“ Po tajkim ſ dźakom — tak wucźi naſ Luther, tak prědnje nam žnjowy dźakny ſwjedźeń. Proſchenje wo wſchědny khlěb wſchak ſkónczuje tajka wulka wěz njeje. Ale próſtwa je tola ſama poł modlitwy. Hakle hdyž dźakowanje k temu pſchińdźe, je to zyła modlitwa. Kak nawuknjeſch ſo Bohu ſa wſchědny khlěb dźakowacź.

1. Wopomń wulkoſcź dara! Luther dale praji: Wſchědny khlěb pak je: Wſchitko, ſchtož k žiwnoſcźi a potrjebnoſcźi cźěła ſłuſcha. A to ſo ſapoczźnje ſ jědźu a picźom. Je to mało? Po prawym wjazy hacź ſlěboro a ſłoto. Schto zyłe ſłoto tomha, hdyž nicźo naroſtło njeje a njepſchecźel ſnano pola ſapuſcźuje? Někotryžkuliž bohaty by wjele ſa to dał, hdy by jemu khlěb tak derje ſłodźił kaž khudemu. Ale my mamy jón kóždy dźeń a teho dla jón doſcź njewažimy. Kajke picźe lacźnoſcź najlěpje ſtaji? Woda je najlěpſche — to je hižo w ſtarym cźaſu ſtary griechiſki mudry Thales wuprajił. Hdyž wſchak ſo telko milijonow zentnarjow jecźmjenja wot piwarńjow, dale milijony zentnarjow běrnow a rožki wot palenza pożerje, dźiw njeje, ſo ſu tyſzazy w ſtaroſcźi a ſo praſcheja: „S wotkal bjerjemy khlěba?“ — K žiwnoſcźi a potrjebnoſcźi hiſchcźe wjazy dyžli jědź a picźe ſłuſchatej.

W ſtarym cźaſu by ſo prajiło: „něſchto do teho cźěła, něſchto na cźěło a něſchto wyſche cźěła, po tajkim draſtu a cźrije, dom a dwór. Dale fromny muž, fromna žona“! Pſchetož kuſk kała ſ luboſcźu je lěpſche hacź tucźny woł ſ hidźenjom. Dale „fromne dźěcźi!“ — pobožne dźěcźo je lěpſche hacź tyſzaz bjesbóžnych a bjes dźěcźi wumrjecź je lěpje hacź bjesbóžne dźěcźi měcź. My hiſchcźe ſ Lutheroweho wukładowanja woſmjemy „ſtrowoſcź.“ A tola je jich tak wjele khorych. Ach ſo bychu cźi ſtrowi k khorołožam pſchiſtupili, někotry by ſapoczał dźakowniſchi bycź a by pſcheſtał morkotacź. „Dobri pſchecźeljo a ſwěrni ſuſodźa“, kotſiž kaž dwaj „njedótkń ſo mje“ hromadźe njebydla, ale ſo wjeſzela ſ wjeſzełymi a płakaja ſ płakazymi. S zyła wſchak wjele k temu ſłuſcha, wſchědny khlěb doſtawacź a jón ſměrom wužicź. Dwaj a dwazycźi wězow, kotrež k temu ſłuſcheja, katechismuſz nam mjenuje. Duž budźmy dakowni Bohu ſa to, ſchtož mamy.

2. Rospomń dobrocźiwoſcź daricźela. So nam wón da, je ſama dobrocźiwoſcź. Cźłowjek móže woracź a ſycź, móže ſo prózowacź a dźěłacź. „Pót, hdyž napocźi,

czoło w czopłocze; budźe dźěło mischtrej khwalba „žohnowanje njebjo dawa.“ Wumělstwo a industrija wjele samóžitej, pschirodospytni a filosofojo ßu mudri ludźo, ale trawiczzy se semje wurosćź dacź woni njemóža. Tak wostanje, kaž je psalmista psched 3000 lětami wuprajił: „Ty maczesch hory s wyßokoscze dele; ty naßyczisch semju s płodami, kotrež stworisch. Ty czinisch, so trawa sa skót roscze, a žito ludźom k wužitku, so by khlěb se semje wuwjedł.“ Ty a pschezo saßo ty. Niz stwórba, niz njebjeßa, niz pschipad — tón žiwy Bóh, naśćh Wóczez w njebjeßach, dawa nam khlěb, dawa nam mozy, so móżemy dźěłacź, wón móże czežko saßłużene kroschki žohnowacź, so sa khlěb a wobydlenje doßahaja. Czeho dla ßo pschezo ßwari na stat, zyrkej a kralestwa? Czeho dla wocźi njepojběhujemy k horam, wot kotrychž nam pomoz pschińdźe? — So wón dawa, je dobroczíwoscź, so wón wschitkim słym ludźom dawa, je dobroczíwoscź. Bóh dawa ßwojemu ßłónczku skhadźecź na dobrych a słych a dawa deschcź na prawych a njeprawych. Ty móżesch morkotacź a na Boha ßo hórschicź. — Bóh njepschestanje tebi khlěb dawacź wocźakujo, so ßebi ßwojej ruzy bórsy styknjesch w dźakownoscźi. Husto ßo sda, kaž by ßo pobożnemu hubjeńscho czinilo hacź bjesbóżnemu. Ale Lazarus žaneje sawiscze pschecźiwo bohatemu nima — pschetož wón wě 1. Bóh ma prawo czinicź s tymi ßwojimi, schtož wón chze, 2. Sswět sańdźe, bohatstwo też, 3. schtóž ßo poßledni ßměje, temu ßo najlěpje ßměje. — My proßymy wo wschědny khlěb. Psches to wschědne teje dobroty je ßo jich najwjazy tak na to swuczilo, so dobrotu daricźela wjazy njewopomnja. Ale njedyrbjało naß to wschědnje dźakownych czinicź! Bóh ma ßwoje spodobanje na tych, kiž ßu s wutrobu jemu dźakowni.

3. Dopomńmy ßo, kak njedostojni ßu czi, kiž te dary dostawaju. Kajka to mudroscź, kotraž po schtwórtej hnydom pjatu próstwu staji, so bychmy ßo na to dopomnili, so czi ßami, kotsiž proscha: „nasch wschědny khleb nam daj“, dyrbja też proßycź: „wodaj nam nasche winy“ abo so czi ßami, kotsiž chzedźa wschědnje a bohacze khlěb, też wschědnje a bohacze shrěscha. Abo njeje tak? My prajimy: daj nam a někotre pschi ßebi myßli: daj mi! Njejßu woni mjenje abo bóle khori na ßebicźnoscź, kotraž jenož to ßwoje pyta, ßo wo to njestarajo, hacź ßo ßußod ßyty abo hłódny do łoża lehnje, kotraž ßama na ßwój wužitk dźiwajo ßo niczo ja tym njeprascha, hacź druhi pschi tym do hubjenstwa padnje? To ßłówczko „nasch“ je ßłowo dobroproschazeje, ßmilneje luboscze, a na tej pobrachuje. — My prajimy: daj nam nasch khlěb, t. r. psches ßwěrne dźěłanje, psches sprawnoscź w žiwjenju warbowany khlěb. Je won nasch, hdyž njeßwěrnoscź a njeprawdoscź, hdyž poklecze, ßylia abo sdychowanje czwilowaneho stworjenja na nim wißy? My proßymy: daj nam dźenßa a dyrbimy Bohu tu staroscź na jutsische pschewostajicź, niz s lóhkomyßlenoscźu, kotraž na niczo njetwari, ale s tym dowěrjenjom, kotrež staroscź na teho wschehomózneho czißnje. Ale na tym też pobrachuje. Doscź — my njemóżemy žanych saßłużbow mjenowacź, kotrež bychu na naschu wěru ßo sapjerale, ale pschi tym wostanje, schtož ßmy jako dźěczi nawukli: „A to wschitko s luteje wótzowskeje, bójskeje dobroty a ßmilnoscze, bje wscheje mojeje saßłużby a dostojnoscze, sa to wschitko ja ßo jemu dźakowacź, jeho khwalicź, jemu ßłużicź a jeho poßłuchacź winojty ßym.“ To je sawěscze wěrno.

S czežkeho czaßa.

4. Radpad.

(Pokračowanje.)

Nětko běsche doscź nashonił, starschej běschtaj ßo wukhowałoj. Nětko khwatasche tam, hdźež běchu ßebi w ßwojim czaßu skhowanku pschihotowali. S czicha tam sahwisda; to běsche jich wotrěczane snamjo. Ssama wotmołwa saklincza k njemu wróczo.

„Tež ty ßy wukhowany! Bohu budź dźak!“ dźeschtaj nan a macź, jako Jank do jich skhowanki sastupi. Jank powjedasche nětko wscho, schtož běsche mjes tym spodźiwneho nashonił. Potom pak ßo woprascha: „Kak dha sćze ßo wy wukhowali?“

„Lědma ßmy sajeczu a ßmjerczi wuczekli“, wotmolwi nan. „Lědma poł hodźiny běsche, jako běschtaj ßo wój wotßaliłoj, jako pschi měßaczkowym ßwětle někotrych mužskich po kerkach khodźicź widźach. Niczo dobreho wot nich njewoczakach. Teho dla mějachmy ßo khětsje s poßleńzu won s procha do lěßa, so bychmy tam dalsche wocźakali a ßo po tym rossudźili. Lědma běchmy ßo w huscźinje skhowali, hanjachu też hižo scheścźo njeplechojo do nascheho doma. My běchmy wukhowani: tebje pak poruczichmy Božej hnadźe a ßmilnoscźi!“ — — —

Powjedachu ßebi dale to a tamne.

„Zyła hola je se Schwejdami pschepjelnjena“, měnjesche Jan.

„Ach“, sdychny macź, „to je njemóżna wěz, so na dlěschi czaß tu wostanjemy! Jutsje hižo móże ßo nam hłuboki ßněh nawalicź; potom waju czěř wohladaju a naß tu nadeńdu. A k temu tajke straschne dołhe nozy bjes ßwězy w stajnej ßmjertnej tyschnoscźi tu pschětracź! Sa nasymu a lěczo by ßo tale khowanka trasch hodźiła, sa symski czaß pak je njemóżna wěz, so tu wostanjemy. Chzemy spytacź, ßo na pucź do města nastajicź. Tam wosmu naß dobroczíwi ludźo do ßwojeho domu!“

„Schtož ty prajisch, ma zyle ßwoje prawo“, wotmolwi nan. Chzemy jenož něschto hodźinow w Božim mjenje wotpočowacź; rano sahe podamy ßo na pucź.“

Po dole roslěhowachu ßo hischcze ßyre mhły, jako Hajnkezy psches kerki pschi Brěsnizy ßo dale bědźachu, so bychu sbožownje do Draždźan pschischli. Bóh jich schkitowasche, so jich žadyn njepscheczel njepytny. Sprózni a wotpjeczi sastupichu wokoło 8 hodźin do Plebanez doma. Tu jich s wulkej pscheczelniwoscźu a radoscźu powitachu.

„Nětko wostanjecze pola naß a to na pschezo“, praji Plebanez knjes. Na to shotowachu jim po prěnim poskhodźe pschihódne, pěkne wobydlenje.

„Tu, knjes Plebano, mam też kožany měschk, kotryž ßym w holi, tam hdźež běchu ßebi njepscheczelojo lěhwo shotowali, namakał!“ S tymle ßłowami pschepoda Jan Plebanez knjesej kožany měschk.

Pleban wocźini měschk a s wczipnoscźu pschehlada wscho, schtož w nim tczesche. „Kralowski schwejdski pólny wyschk Stahlhancź“, stejesche na prěnim łopjenje, kotrež běsche wuczahnył. Potom wuczeże druhe papjery, na kotrychž běchu wschelake naspomnjenja wo wobronjenju a mśdźe wojakow. Ale hlej, schto běsche to tola? Na małym łopjeńku stejesche napißane:

„Pólnemu wyschkej Stahlhanczej.

Pjatk nozy wot 11—1 hodź. mam ja strażu pschi wupadnjeńskich wrótkach pódla Łużiskich wrotow. Tón czaß ßebi wuswolcze! Běłe rubischko pschi swonkownych wrotach budźe snamjo sa waß. Hdyž czaßnik na wěži ßwjatych tsjoch kralow dwanacze bije, ßo bližcze. Jenož tsizyczi musketěrow strażuje na naßypach. Ja wam móst dele puschczu. Henner.“

„Božo Knjeże, kak ßy ßo tola nad nami ßmilił!“ sawoła Plebanez knjes, „kajku ważnu powjescź dostanjemy tola s tehole łopjena! To ßo njeßměmy khomdźicź; dźenßa je hižo pjatk. Mjelczcze a njeprajcze nikomu ani ßłowczka! Ty, Janko, pak pój se mnu!“

Dźěschtaj hromadźe hacź na Mischnjansku haßu, hdźež nawjedowar Nowoměschczanskich wojakow bydlesche, wyschk Eustachius Löser. S pscheczelniwym postrowjenjom powita wón nahladneho kupza pschi jeho sastupje.

„Tu czitajcze, knjes nawjedowarjo“, dźesche Pleban a da jemu łopjeńko. Lědma běsche nawjedowar łopjeńko pscheczitał, sawoła:

„Pscheradnistwo! Schtó je wam tele łopjeńko pschinjeßł?“

„Tónle pachoł! Jemu a jeho ſtarſchimaj dźakuju ßo tež ſa ßwoje žiwjenje."

„Ty ßy? Haj, ßym wo waſchim ſpodźiwnym wukhowanju ßłyſchał, knjes Plebano! Ty ßy hajnka Brandtowy ßyn? Njejßy tež tamnu nóz khěžorſkeho wyſchka ßem k měſtej pſchiwjedł?" woprascha ßo nawjedowaŕ Löſer.

„Haj, knježe!" wotmolwi Jan.

„Poſdźiſcho wo tym hiſchcze porěčzimoj, dokelž ßmy tebi wſchitzy wulki dźak winowaczi. Nětkole pak wrócž ßo ſe mnu! Tež wy měјcze wutrobny dźak, knjes Plebano!"

(Pokračzowanje.)

Wbosy Armeniſzy kſcheſczijenjo

wo pomoz wołaja. Wſchudźom w naſchim wótznym kraju ßo kſcheſczijanſki lud hiba, ſo by w ßmilnej luboſczi ßwojim wbohim pſcheſczěhanym bratram a ßotram w jich wulkej nuſy a ſtyſknoſczi pomhał. Lubym cžitarjam naſcheho łopjena je ßo hižo pſched krótkim ſjewiło, na kajke njecžłowſke waſchnje Turkojo pſchecžiwo wbohim Armeniſkim ſakhadźuja a jich ſanicžuja. Wot naſymy ſańdźeneho lěta je ßo tole pſcheſczěhanje ſapocžało a hiſchcze pſchezo žaneho kónza nima, haj, w poßlednich dnjach ſaßo nowe ſrudźaze powjeſcze dońdźechu, ſo ßu Turkojo kaž dźiwje ſwěrjata wbohich Armeniſkich kónzowali. Wulki dźiw je, ſo wſchelake nowiny Turkam pomhaja a winu na Armeniſkich ſtorkaja, ſo ßu ßo ſběhali. Armeniſzy ßebi njejßu nicžo žadali hacž to prawo, ſa kotrež je jim ſultan ſjawnje rukowanje dał — ale tole jim jako kſcheſczijanam ßlubjene prawo je drje na papjerje ſtało, ale ſultan je ßo wohladał jim to ßlubjenje dźeržecž. Měſto teho ßu ßo hrube cžrjódy Turkow a Kurdow do Armeniſkich dale a jich ſ pomozu pilizije morile a ſabiwałe. So ßu Armeniſzy wobhladniwy a dźěławy lud, kiž je pſches lěnjeho Turku a teho dla tež do prědka pſchińdźe, tola nicžo ſle njeje. Ale naſchi nowinarjo Turkow ſakitazy praja: woni ßu ßo tola w poßlednim cžaßu jako ſběžkarjo wopokaſali a ſjawnje ßwoje hroženja wuprajili. S prěnja ßo praſcha, kak daloko ßu tele powjeſcze pſchecžiwo Armeniſkim wěrne, pſchetož my wěmy, ſo ßu Turkojo wulku licžbu dopißowarjow ßebi pokupili a ſo tuczi jenož tajke powjeſcze (kaž je wot Amerikanſkeho dopißowarja ſjawnje dopokaſane) do ßwěta ſczelu, kotrež Turkam pomhaja. A potom wopomńmy dale: tutón wbohi lud ßo nětko cžwiluje a honi kaž ſwěrina na hońtwje, bjes teho, ſo by žadyn kſcheſczijanſki ſtat jim pomhał a ſa nich wuſtupił. Wón je na kſcheſczijanſku pomoz podarmo cžakał. Nichtó ßo na nim ßmilił njeje. Dyrbi dha ßo tón lud kaž na ſemi łažaza wacžka ſ měrom ſateptacž dacž. So je potom w wſchěm ſadwěłowanju někajke hrožaze ßłowo pſchecžiwo ßwojemu mordarjej wuprajił, a ſo je wopuſchczeny wot tych, na kotrychž nadźiju ſtaji, ßebi na to myßlicž mohł, kaž by połne ſanicženje ßebi ßam pomhajo wotwobroczicž mohł, njeßměł po prawom nichtó temu ludej porokowacž. My wěmy wot ßwědkow, kotſiž ßu ßami ſe ßwojimaj wocžomaj widźeli, kak ßu Turkojo pſchecžiwo wbohim Armeniſkim ſakhadźeli — a to je nam wažniſche hacž wſcho nowinařſtwo, kotrež je tež ſ dźěla teho dla khětro ſtroniſke, dokelž wſchak dyrbi ßo tež ſjawnje ſakitowacž, ſo naſche europiſke kſcheſczijanſke ſtaty ſ měrom pſchihladuja, hdyž njecžłowſzy Turkojo kſcheſczijanſku krej pſcheliwaju. To pak je tak ſrudne, ſo ſrudniſche bycž njemóže, ſo ßo wot ſjednocženych kſcheſczijanſkich ſtatow hacž dotal hiſchcze próſchka pſchecžiwo temu dźiwjemu turkowſkemu ludej ſtało njeje. Czi, kiž ßu ßami pſchihladowali, nam to krejpſchelecže takle wopißaja: Na wěſte wotrěčženje dźiwje turkowſke cžrjódy huſto wot wojakow podpjerane, Armeniſkich w měſcže abo na wßach nadpadnu. Kóždeho Armeniſkeho, kotrehož wohladaja, woni ſabija, žony a holzy ſ domow won wlečža a je na najhroſniſche waſchnje wonječžeſczuja a cžwiluja. Pſchezo žałoßniſche martry ßebi dźiwi Turkojo wumyßluja; pſchetož morjenje kſcheſczijanow je tola ſa nich wěſte pſchińdźenje do paradiſa. Hdźež morjenje pomałku dźe, woni domy ſ ludźimi napjelnjene ſapaluja. Tak ßo w zyrkwi w Nrfa 2—3000 ludźi žiwych ſpali. Na tole waſchnje ßo w Armeniſkej wjele wjazy dyžli 100 000 ſkónzowa, bjes nimi 27 evangelſkich duchownych. — 2500 kſcheſczijanſkich wßow ßo wupuſczi, 568 kſcheſczijanſkich zyrkwjow ßo ſanicži, 282 zyrkwjow ßo do muhamedanſkich moſchejow pſchetwori. Ale njeběſche žaneho wumoženja? Haj to wſchak jim muhamedanſzy poſkicžachu — ale ſ tym wuměnjenjom, ſo kſcheſczijanſku wěru ſaprěchu — a Islam pſchiwſachu. Něhdźe 100 000 kſcheſczijanow ßo tak ſaßlepicž da — a ßebi wſchak ßwoje žiwjenje wukhowa. A kajka je tam nětko w Armeniſkej nuſa? 546 000 kſcheſczijanow, ſ kotrychž ßu wjetſchi dźěl wudowy a ßyroty, je w ſtraſche hłodu wumrjecž. Nichtó, kiž to ßam wohladał njeje, ßebi wopißacž njemóže tule ſrudobu, tole hubjenſtwo, hdyž dźěczi podarmo ſa khlěbom wołaja a, kaž konſul ſ Kharputa piſche, ßo ſ dźěła ſ trawu žiwja. A nětko je hiſchcze ta wulka nuſa w Konſtantinoplu pſches to poßledne krejpſchelecže pſchiſchła. Njeby to njeprawo było, hdy bychmy tajkej nuſy naſchich ßobukſcheſczijanow ſ měrom pſchihladowacž chzyli a ßnano prajili: „Schto naß Armeniſzy ſtaraja"? „Dźěl ßobu tym hłódnym twój khlěb, a wjedź ſahnatych do twojeje khěže; hdyž ty naheho widźiſch, wodźewaj jeho, a njewotczehń ßo woj ßwojeho cžěła." Wot tehole cžucža napjelnjeni ßu ßo tež w naſchim wótznym kraju ßławni kſcheſczijanſzy mužojo k podpjeranju Armeniſkich kſcheſczijanow ſjednocžili a tež waß, lubi Sserbja, proſcha, ſo bychu ßwoju ſcherpatku woprowali ſa wbohich kſcheſczijanſkich bratrow a ßotry a pomhali jich ßylſy ſwotrěwacž. „Dobrotu cžinicž a wudźělecž njeſapomńcže; pſchetož tajke wopory ſpodobaju ßo Bohu derje."

Dary lubych Sserbow ſa wbohich Armeniſkich redaktor naſcheho łopjena (Adr. Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) rad dale wobſtara.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Njedźelu je ßo Drażdźanſka wuſtajeńza wobſamknyła. Naſch ßerbſki muſej běſche w poßlednim tydženju jara bohacže wopytany, ſo ßo wopyt 50 000 bliži. To je ſawěſcže ſ Boha wulke žohnowanje!

Ssobotu popołdnju měješche ßo w ſtarym měſcže ßerbſki ßwjedźeń. Sswjedźeń meje — na to kwaßny ßwjedźeń a potom ßerbſke dźiwadło — a ſkónčžnje kermuſcha. Wſchitko je ßo wot wubjerka ſ wulkej prózu ſarjadowało a tež rjenje wuwjedło a woßebje ßu lubi Khwacženjo, kiž ßu dźiwadło hrali, ſaßo pokaſali, ſ kajkej wopornivej luboſczu woni ſa Sserbowſtwo ſkutkuja. Hdyž pſchi tym wſchěm němſke nowiny tónle dźěl ßerbſkeho ßwjedźenja ſ wulkej khwalbu njewuſběhuja, njeßměmy ßo na tym dźiwacž, dokelž wſchak běſche ßwjedźeń pſchedſtajaza horſtka Sserbow khětro ßnadna a teho dla zyła wěz na pſchihladowazych Němzow wulki ſacžiſchcž njecžinješche. A ſo wſchak ßerbſke dźiwadło, njech ßo tež na najrjeńſcho pſchedſtaja, proſtych Němzow, kotſiž ßłowcžka ßerbſki njerozymja a teho dla dźiwadłowemu pſchedſtajenju pſchihladowajo ani wotmyßła njeſapſchimnu, jara njeſajimuje, je roſumicž. Hinak je to pola ßerbſkeho ſpěwa, kotryž k wutrobje rěčži. Tak je ßo tež ßobotu wjecžor w hłownej ſali wuſtajeńzy hiſchcze junkrócž pſchedſtajeny ßerbſki konzert najlěpje poradźił. Wón běſche jara derje wopytany — ßama naſcheje khěžorzyna macž naß ſe ßwojim wopytom pocžeſczi. Wſchelake wězy ßu ßo dyrbjeli woſpjetowacž. Soli wot Frejſchlaka a Ssłodenka, ſpěwanaj wot knjeſa kantora Hanki a knježny Hagedornez ßebi powſchitkowne pſchipóſnacže dobyſchtaj. Wunoſchk tuteho druheho konzerta je — kaž ßo nam piſche — Bohu budź dźak tajki, ſo je defizit prěnjeho wurunany.

Na ßwjedźenju ßwj. Michała ßwjecžeſche ßo w Michałſkej zyrkwi w Budyſchinje lětny ßwjedźeń pobocžneho Guſtav-Adolfſkeho towařſtwa: Luba Michałſka woßada ßebi wěcže tónle dźeń bjes wotpohlada wuſwoliła njeje, ale je ſ tym [illegible], ſo chze jako ryczeřſka evangelſka woßada dźiwajo na teho [illegible] jandźela, po kotrymž je mjenowana, wojowacž pſchecžiwo wſchitkim bludam [illegible] ßwětło evangelija w myßli Guſtav-Adolfſkeho towařſtwa. Sserbſke ßwjedźeńſke kemſchenje ſapocža ßo popołdnju w 2 hodź. a němſke popołdnju w 4 hodźinach. Woltař běſche na najrjeńſcho wupyſcheny. Na ßerbſkim kemſchenju prědowaſche knjes farař dr. Renč ſ Wjelecžina, na ſałožku Matth. 10, 1 ßebi to praſchenje ſtajo: Kak Knjes Khryſtuß ßwojich pósłow won ſczele na polo Guſtav Adolfſkeho towařſtwa? Woni ßu 1. wuhotowani ſ jeho duchom; 2. wobrónjeni ſ jeho mozu; 3 napjelnjeni ſ nadźiju na dobycže. Němſke prědowanje měješche knjes farař Kubiza ſ Bukez wo Sjewjenju Sswj. Jana 2. 25: Schtož wy macže, to dźeržcže, hacž pſchińdu. K trojakej ßwěrnoſczi po tutym ßłowje Božim knjes ßwjedźeńſki prědař ßwjedźeńſku woßadu napominaſche 1. k ßwěrnoſczi k woßadźe domach; 2. k ßwěrnoſczi bratram wonkach; 3. k ßwěrnoſczi k temu Knjeſej horkach. Wobaj cžeſczenaj wot Boha wobdarjenaj prědarjej ſ móznym ßłowom wutroby poßłucharjow ſahorjachu ſa ßwjaty ſkutk naſcheho Guſtav-Adolfſkeho towařſtwa. Wěſcže jeju pſchecže, kotrež wobaj w ſawodźe ßwojeho prědowanja k wutrobam wjedźeſchtaj, ſo njeby tónle ßwjedźeń bjes žiweho płoda na lubej woßadźe wostał, podarmo było njeje. Haj my móžachmy widźecž, kak poßłucharjo ſ wulkej nutrnoſczu a ßamej hnutoſczu prědowanjomaj wot prěnjeho hacž do poßledneho ßłowa wócžła njewotwobrecžiwſchi pſchipoßłuchachu. Kolletta na ßerbſkim kemſchenju je wunjeßła 187 hriwnow, na němſkim 138 hriwnow.

Wažnu dobrotu ßerbſkeho prědařſkeho ſeminara w Hodźiju, kotryž je na namjet Lipſčanſkeje theologiſkeje fakulty kralowſke kultuſ miniſterſtwo w lěcže 1877 ſałožiło a pod wodźenje knjeſa fararja ryczerja D. Imiſcha ſtajiło, ßu lětßa ſczěhowazy pječžo knjeſojo, na duchownſke ſaſtojnſtwa ßerbſkich woßadow ßo pſchihotujo, pječž njedźel dołho wužiwali: knjeſaj kandidataj Rychtař Krjebjanſki, Wanko Manjowſki, a knjeſojo ſtudenczi Tyſcheř ſ Mjeſchiz, Wicžas ſ Kwaczicž a Ryczeř ſ Delnjeho Wujeſda. Pſchi ßwojich pißnych dźěłach a wuknjenjach ßu ſ nich ſchtyrjo w woběmaj rěčžomaj prědowali a wſchitzy pječžo woltařnu Božu ßłužbu měli kaž tež ßerbſke dźěczi po waſchnju pacžeřſkeho roswucžowanja na farje wucžili.

Rěčžeſpytny wotrjad Maczizy měješche ßrjedu w 10 hodźinach poßedźenje a měješche knjes farar Jakub pſchednoſchk wo wułoženju ležomnoſtnych a

wjeßnych Sserbſkich mjenow. Sajimawy pſche: noſchk powſchitkowne pſchipósnacźe namaka.

Tak mjenowane źelesne wrota na Dunawje ßu ßo nětko wotewrite. Na Dunawje běſche mjenujzy dla ſkokow ſ wodu ſtejazych ſ łódźemi na jenym blaku ſtraſchne pſchejědźenje. Wſchelako je ßo poſpytało, kak móhł ßo tónle ſtrach wotwobroćićź. Nětko ßu ſkónćźnje ſa 9 milijonow ſchěßnakow tónle pućź ſa łódźe wěſty ćźinili. 27. ſeptembra ßu kanal tutych źeleſnych wrotow poßwjeczili. Awſtriſki khěźor, rumäniſki a ßerbiſki kral ſe ßwojimi łódźemi pſches njón pod wyſkanjom pſchi brjoſy ſtejazeho luda pſchijědźechu. Se wſchěch bokow kanony hrimachu, ſo bychu tón ßwjedźenſki wokomik ßwětej ſe ßylnym hłoßom ſjewite.

Sazna ßmjercź pſches próſdnokhodźenje.

Pſched wjazy lětami běſche w wulkim měſćźe fabriſki knjes źiwy, kiź mějeſche wſchitko, ſchtoź móźeſche ćźłowjeka na ſemi ſbożowneho ćźinićź: dobru pobożnu źonu, ſtrowe dźěćźi, dobru fabriku a wulke ſamoźenje. Hacź teź běſche tón bohaty muź pſchezo ſpokojny a dźakowny? Jeho źona mějeſche wjele ćźeźkich hodźinow, hdyź dyrbjeſche ßama kemſchi khodźićź a dyrbjeſche pſchi wućźehnjenju dźěćźi nanoweho pſchiklada a pomozy ćźiſćźe parowacź. Ale tón pſchekupź ſ najmjeńſcha mandźelſkej ſ měrom ćźinićź daſche a teź ſwólniwje jejne ßmilne ſkutki podpjeraſche. Tak dołho wſchitko derje dźěſche, doniź muź na dobo njepraji, ſo chźe ßwoju fabriku pſchedacź, dokelź móźe ju derje ſapłaćźenu doſtacź. Płaćźo mandźelſka proſcheſche, ſo by ßo tónle njeroſomny wotpohlad ſaßo puſchćźił a to jenoź ßameho njekniźomneho mammona dla, kotryź jim tola źenje pobrachował njeběſche.

„Ně“, wón hněwnje wotmolwi, „teho dla niź, ale dokelź mam to hněwanje ßyte, kotreź ſ tajkim pſchekupſtwom ſwißuje a dokelź chźu teź junkróćź jako bohaty njewotwißny muź źiwjenje wužićź.“

„To ßo molisch“, wotmolwi mandźelſka, „na hněwanje budźeſch, hdyź ty niźo dźěłacź njeſměješ, hiſchćźe ſto króćź wjazy ſkorźićź dyrbjećź. O daj ßo naproßyćź! Pomyßl ßebi na naſchich ßwěrnych dźěłaćźerjow, kotſiź tebje kaź nana lubuja a kotſiź bychu zuſeho knjeſa njerad měli. Pſchede wſchěm pak, ſchto daſch ty twojim wotroſćźenym ßynam do pſchiklada?“

Dokelź jejne ßylſy a próſtwy niźo njepomhachu, ßo ta wboha źona na ßwojeho duſchowpaſtyrja wobroćźi, kotrehoź pſchekupź ćźeſćźeſche a lubowaſche. Teź jeho napominanja njepomhachu. Dokelź běſche jemu wboheje źony źel, wón domjazeho łěkarja, ßwojeho pſchećźela, proſcheſche, ſo by wón poſpytał, hacź něſchto wuſkutkuje. Łěkař běſche wſchón ſaſtróźeny, jako wón wo tym ßłyſcheſche. Wón praji:

„Hdyź ßo wy, luby knjes duchowny a ta wboha źona bojitej, ſo budźe ßo tón muź pſchi ßwojim próſdnym khodźenju njeſbożowny ćźućź a tym ßwojim wobćźeźny bućź, matej ćźiſćźe prawje. Ale ja hiſchćźe dale widźu. Pſchekupź ma ćźerpjenje źołdka a jeho pſches dźěło ſarjadowane źiwjeńſke waſchnje, tak ſo dyrbjeſche ſahe lehnućź khodźićź, je khoroſćźi ſadźěwało. To nětko na dobo ſaſtanje a teho runja to w fabrizy nuſne ćźělne dźěło, kotreź je najlěpſche łěkařſtwo pſchećźiwo lohkemu ćźerpjenju nohow. Hdyź tón muź nětko najdlěźſchi ćźaß ßyda, dołho ſpi — ſnćźu bórſy khoreho, kotryź ſ ćźeźka ſaßo wotkhori.“

Runjeź ßo fabriſki knjes jara khoroſćźe bojeſche, woſta teź khutne napominanje łěkarja njewobkedźbowane a ſa něſchto dnjow ßo fabrika pſcheda, hdyź teź dźěłaćźerjo źałoſćźachu. — Ćźehoź běchu ßo bojeli, pſchińdźe. Najprjedy ßo tón muź w ßwojej ßwobodnoſćźi ſbożowny ćźujeſche; potom ßo jemu woſtudźi, dokelź duchowneho dźěła njemějeſche. Wjećźor by derje hacź do nozy wjećźerjał a pił a hdyź běſche jeho źona teź jara ſpróźna, wona jemu k towařſtwu ßedźo woſta, ſo njeby ßam do korćźmow khodźił. Wodnjo by ju ſe ßwojej wobożnoſćźu ćźwilował, by jejne kemſchi-khodźenje wußměſchował, by jejne ſkutkowanje na khudych hanił a ßwojim dźěćźom ſły pſchiklad dał, ſo dyrbjeſche macź najmłódſcheho ßyna do penſije dacź. Schtoź by najprjedy hiſchćźe ćźinił, ſo by ſe źohnowanjom na wſchelakich towařſtwach ſkutkował, wón teź woſtaji, dokelź ßo jemu wjazy njechaſche. Pſchi tym bu ćźělnje hubjeny; jěſćź jemu njeßłodźeſche, hacź runje by wſchelake ſpytał. Najlěpſche wina by pił — ale wſchitko běſche podarmo. Skónćźnje po łěkarja póßłachu, kotryź na ßmjercź khoreho muźa namaka. Ach, a — nětko pſchińdźe njeſkónćźnje ſrudne ßmjertne łoźo bjes troſchta a měra, pokne njeſćźerpliwoſćźe, ßebićźnoſćźe a ßmjertneje ſtyſknoſćźe. Macźeri a dźowźy bu druhdy ćźeźko pſchi tymle ćźeźkim hladanju wutracź. Jako pak łěkař źonje kaſaſche, po duchowneho póßłacź, ſo by muźa w jeho źałoßnym njeměrje troſchtował, wona ſe ßylſami wotradźeſche prajo, ſo by khory jeho won ćźißnył a pſches hněw ßo jeho ćźerpjenje hiſchćźe pohorſchiło. Duź woſta.

Sa někotre dny wón wumrje, wopłakany wot jich mało. Nichtó ßebi jara po nim wjazy njeźadaſche. Haj, bohużel ßo jeho ßmjercź jako źohnowanje ſa dźěćźi wopokaſa, w kotrychź radźenju macź najlěpſchi troſcht namaka. Duchowny, kiź běſche w ßwójbje mjenje ſnaty, běſche pohrjebnu rěćź měł.

Spěwaj a dźěłaj, woboje dyrbi hromadźe bućź. Hdyź jene pobrachuje abo woboje, teź pſchi bohaſtwje źane ſboźe bućź njemóźe. A hdyź je źiwjenje bjes Boha źałoßne — ſchto hakle wumrjećźe bjes njeho — tola my njechamy ßudźićź, ale ſa naß a wſchitkich proßućź:

O Knjeźe, daj pſches Khryſta krej,
So ſo mnu w ßmjerćźi derje ſtej!

Něſchto k rospominanju.

Kónz wußměwza.

W wjeſzy w horach ßo kwaß ßwjećźeſche. Jako běſche wěrowanje nimo a kwaßarjo ſ Boźeho doma dźěchu, ßo pſched durjemi młody mandźelſki, ßurowy, bjesbóźny ćźłowjek hiſchćźe junkróćź wobroćźi a ſawoła ſ durjemi nuts do źyrkwje źyle wótſje: „Dźenßa ßym poßledni króćź jow pobył!“

Kwaßny dźeń ßo miny a na druhe ranje ſahe młody mandźelſki — wón w podkopkach dźěłaſche — na dźěło khwataſche. K wjećźeri chźyſche domoj bućź. Źona mějeſche wjećźeć hotowu, ale wón tu hiſchćźe njeběſche; wona ćźakaſche, ale wón njepſchińdźe. Skónćźnje widźeſche, ſo wós pomałku po haßy dele jědźeſche a pſched khěźu ſaſta. Dźěłaćźerjo, kotſiź na woſu ßedźachu, něſchto ſ woſa ſběhachu; ćźiſche woni jeho do jſtwy donjeßechu a wodźećźe prjećź wſachu, ſ kotrymź běchu jeho wodźeli. Źona tam pohlada — to běſche jejny mandźelſki, błědy a morwy. Kruch ſkały běſche dele padnył a jeho rosmjatł.

Na tſećźi dźeń bu wón khowany a po ſtarym tehdom hiſchćźe płaćźazym waſchnju bu kaſchćź do Boźeho doma pſched woltař donjeßeny. Schtyri dny po tym, ſo běſche to hroſne hanjaźe ßłowo wurećźał, běſche wón po tajkim tam, hdźeź njeběſche źenje wjazy pſchińćź chźył.

„Ja, tón Knjes, twój Bóh, ßym jedyn ßurowy Bóh.“

* * *

Pſchipad.

Pſched někotrymi lětami wjeſeſche ßo jendźelſka knjeni na łódźi. Po pućźu ßo matroſy wopraſcha: „Kak dołho mamy hiſchćźe jećź?“ — „My budźemy, ſechźe-li Bóh, hiſchćźe dwě njedźeli na morju.“ — „Sechźe-li Bóh? Hłupe blady!“ ſnapſchećźiwi njewěrjaźa knjeni; „njewěſćźe wy, ſo wſchitko, ſchtoź ßo ſtanje, wot pſchipada wotwißuje?“

Krótki ćźaß po tym źałoßny wichor pſchińdźe a łódź běſche w wulkim ſtraſche. W tym wokomiknjenju, hdyź běſche wichor najhórſchi, jendźelſka knjeni, kotraź w ßmjertnym ſtraſche na ſtole ßedźeſche, widźeſche, kak tón matroſa ćźiſćźe ſ měrom nimo dźěſche. „Schto ßebi myßlićźe?“ wona k njemu praji, „budźe wichor bórſy nimo!“ — „To móźe pſchezo hiſchćźe khwilu tracź, kaź ßo ſda.“ — „Ach, proſchćźe tola w modlitwje, ſo njebychmy kónź wſali!“ — Matroſa ſ boka na tu knjeni pohlada a pſchiſtaji: „Dyrbju ßo k pſchipadźe modlićź?“

To je raſne dopokaſmo ſa to, ſo tajzy, kotſiź ßu w měrnych ćźaßach bjes Boha a Khryſtußa źiwi a kóźdu myßl na Boha, njebjeßa a helu wot ßo pokaſaja, tola w ćźaßu ſtracha w ßwojim ßwědomnju ſaćźuja, ſo je wſchehomózny Bóh.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niź jenoź pola knjeſow duchownych, ale teź **we wſchěch pſchedawańnjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórćź lěta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe ćźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólćź w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mróſak w Rychwałdźe.
Ćźiſchćź a naklad Ssmolerjeź knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 41.
11. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńmi w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

19. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Gal. 3, 15.

Lubi bratsja! ja chzu po człowskim waschnju rěczecz: Wschak nichtó człowske wotkasanje njesazpi, hdyž je wobtwjerdźene, a tež niczo k temu njepschistaji.

Japoschtoł chze po człowskim waschnju s nami rěczecz. S pschirunanjom s wobstejnosczow wschědneho žiwjenja chze nam evangelij wutrobje blisko pschinjescz. Wón pschirunanje wo wotkasanju wuswoli. Wotkasanje, wo kotrymž wón rěczi, hewak na ßwěcze ßwojeho runjecza nima. Pschetož wone wot ßwěta njeje, ale wot Boha. Tak wschak wo wotkasanju Božim ßo powjedacz njemóže, kaž by Bóh wumrjeł kaž człowjek a jeho wobßedźenstwo potom do rukow druhich pscheschło, pschetož Bóh wostanje tón wěczny wobßedźeř wscheho ßwojeho, schtož wón wotkasa. Ale pschi tym wschěm je Bóh wotkasanje czinił a naß ßwojich herbow postajił. Hdy by ßo nam sewnske wotkasanje, do kotrehož ßmy jako herbjo ßobu wobsamknjeni, sjewiło, kak bychmy kedźbowali a ßebi wschitko derje swomjatkowali! A hlajcze, jow ßo wo nasche wěczne herbstwo jedna, wo to, schtož waß tudy wjeßełych, tam pak sbóžnych czini, duž: schtóž ma wuschi k poßłuchanju, tón njech poßłucha.

Schto je nam Bóh luby Knjes w ßwojim testamencze wotkasał? Niz słoto a ßlěboro, ani jědź ani picze, ani rolu ani khěže, ani kubła a wobßedźenstwa, kiž po czaßu ßo minu, ale njebjeske kubła, kotrež wěcznje wostanu. Dyrbju wam tónle testament s krótka wopißacz. Jesuß a jeho sboże, jeho hnada, jeho měr a sbóžnoscz. Hižo po hrěschnym padźe tón knjes prěnimaj człowjekomaj s tym evangelijom napscheczíwo pschińdźe. So byschtaj ßo wróczicz mohłoj k wutrobje Božej, ßlubi jimaj to žonine ßymjo, kotrež budźe hadej hłowu rosteptacz. Hischcze jaßnischo ßo wopschijecze wotkasanja Božeho Abrahamej sjewi. Něhdy wótz Abraham w ßwojim hajku ßedźesche. Wón běsche schědźiwy a herbu hischcze njeměješche, duž Bóh tón Knjes k njemu ßo pschibliži. Wón s nim kaž pscheczel s pscheczelom rěczesche. Wón jeho s hajka wuwjedźe a jemu njebjo s hwěsdami pokasa a to ßlubjenje da: Tak dyrbi twoje ßymjo bycz a psches tebje a twoje ßymjo budźa žohnowane wschitke narody na semi. To japoschtoł ßam w 16. schtuczzy nascheho stawa wupraji. So je Khrystuß, Khrystuß ßam. To ßame Bóh husto a se wschelakimi wobrasami w starym testamencze ßlubi. Wón Davidej ßyna lubi s wěcznym kralestwom. Wón Danielej człowskeho ßyna lubi, pschED kotrehož kralestwom dyrbja kralestwa teho ßwěta do prócha sapadnycz. Wón Jesajaßej sbóžnika zyłeho ßwěta lubi. Tele wěschczenja ßu te hwěsdy, kotrež psches lětowstotetki stareho ßluba ßo ßwěcza. Kaž mudri s rańscheho kraja sa hwěsdami hladachu, so bychu tu hwěsdu wohladali, kotraž by jich k temu kralej tych židow dowjedła, tak pobožni stareho ßluba na tole wěschczenje ßwojeho Boha kaž na hwěsdu, kotraž wschu czěmnoscz rosßwětlujesche a je ßwojej njebjeskej

jaßnoscźu jich wokschewi. W nowym ßlubje pak ßo wotkasanje Boże w połnej jaßnoscźi pokaże. Tam Jesuß herbstwo ßwojich wuczomnikow s tymi ßłowami wopische: Jich je to njebjeske kralestwo. Woni budźa troschtowani. Woni budźa semju wobßynycź. Woni budźa naßyczeni. Woni budźa ßmilnoscź dostacź. Woni budźa Boha widźecź. Pawoł praji: Bóh ßam ßwojeho ßyna njeje pschepuschcził, ale je jeho sa naß wschitkich podał, kak by wón njechał s nim wschitko nam hnadnje dacź? Druhi króć wón pische: Wschitko je wasche. A tole wotkasanje njeje ßame ßlubjenje wostało, ale je ßo wěrne sczinilo psches wumrjecze Jesom Khrysta na Golgatha. Krej Krystußowa je sygl spody Božeho najßwjecźischeho sawostajenstwa. Wona je wobkrucźenje sa to, so Boże wotkasanje wschitko to wopschijuje, schtoź wone lubi, mjenujzy wodacze hrěchow, źiwjenje a sbóżnoscź, prawdoscź, měr a radoscź w ßwjatym duchu, wschitko, czehoź my potrjebamy w źiwjenju a wumrjeczu, wschitko, schtoź móże naß sbóżnych czinicź tu czaßnje a tam wěcźnje.

My budźemy prawi sczinjeni psched Bohom s hnady ßameje psches Jesom Khrysta, to je po tajkim wopschijecze testamenta Božeho. To je ta wjeßeła powjescź, kotruź my pschipowjedamy, lubi kscheszźijenjo. To je to ßwědczenje, kotrež ßo s naschich klětkow kóżdu njedźelu pschipowjeda. To je wusnacze Pětrowe, Pawołowe a wschitkich japoschtołow.

Teho wotkasanja nascheho Boha chzemy ßo dźerżecź. Wy, kiż chzecze wy prawi a sbóżni bycź, njedajcze ßebi nadźiju na tole wotkasanje ani wot starych ani wot nowych Sadduzejskich nascheho czaßa bracź, hdyż wam też ßwoju njewěru do wuschow trubja. Njedajcze ßebi tu podpjeru, kotruź wam tole wotkasanje w źiwjenju dawa, nihdy wot nikoho rubicź. Sbóżni s hnady ßameje, sbóżni psches Jesuß ßameho — pschi tym wostanjemy.

Hamjeń!

S czeźkeho czaßa.

4. Nadpad.

(Pokracźowanje.)

Nawjedowar a Jan dźeschtaj hromadźe do strażnizy pschi łużiskich wrotach. Hdyż sastupischtaj, ßo musketěrojo posběhnychu a postrowichu ßwojeho nawjedowarja.

„Hdźe je Henner?“ woprascha ßo s krótka wojakow.

„Pódla w korczmje, knjes nawjedowarjo!“ wotmolwichu jemu.

„Tsjo mużojo dźecze se mnu!“ kasasche Löser. S tsjomi musketěrami dźěsche nětkole do korczmy. S korczmy bě wótre hewrjekanje ßłyschecź, a tołsty dym ßapasche napscheczźiwo. Poł prósdne palenzowe schkleńzy stejachu na blidach.

„Knjes nawjedowar!“ sawołachu nětotsi.

Wschitzy ßo sestupachu, wscho womjelkny. „Hennero!“ sawoła nawjedowar trochu ßurowje.

„Knjes nawjedowarjo, tu ßym!“ wotmolwi Henner, wustupiwschi.

Löser wsa łopjeńko a pokasa je Hennerej.

„Hlej, ty pscheradniko!“

Henner woblědny a smota ßo do boka.

„Pschimúcze jeho, a schwikńcze jeho do wěże! Schibjeńza je hischcze psche dobra sa njeho!“ dźesche nawjedowar.

Hennera wotwjedźechu. Löser pschikasa hischcze ßwojim musketěram, so bychu měschczanske wrota krucze sawrjeli, a so njebychu nikoho nuts puschczili. Potom ßo s Janom wotßali.

„Nětkole, luby pschecźelko, pak ßebi wote nuje wuprosch, schtoź chzesch; jeli je w mojej mozy, ßo twoja próstwa dopjelni!“ wotmolwi Löser pschecźelniwje Janej.

„Knjes nawjedowarjo! ßmjercź rad chzył też wojak bycź; hižo dołho mam tele žedźenje! Radźcze mojimaj starschimaj tak! Hischcze dźenßa w nozy chzu ßobu pschecźiwo njepschecźelam wojowacź!“ proschesche Jan, psches wyschkowe pschecźelniwe ßłowa skhrobleny.

„Takle je nadobnje! To ßo derje czini, tajkich ludźi Saksku potrjebuje! Twoju próstwu chzu tebi też dopjelnicź!“ dźesche nawjedowar a dźěsche na dobo ßobu k Janowymaj starschimaj, so by jeju sa Janowe pschedewsacze dobył. Sso wě, so njeběschtaj hnydom swólniwaj. Hdyż pak nawjedowar prajesche: „Mam nadźiju, haj, ßym krucze pscheßwědczeny, so budźe waju ßyn smużity pachoł; wosmu jeho ßam pod ßwoje dohladowarstwo, ja budu jeho też kurwjerchej poruczicź“ — duż do teho swolischtaj.

S czicha ßo wscho pschihotowasche, so by ßo schwejdski nadpad wotrasył. Wjeczor sasydli ßo jene wójnske wotdźělenje po druhim sa nowoměszczanskimi naßypami. Prědku stejachu musketěrojo w żelesnych khabatach a żelesnych kłobukach, sady nich pikeněrojo, kotsiż běchu jenoż s hlebijemi wobronjeni.

Dale sesady běchu ßo po kurwjerchskim poruczenju wobronjeni měschczenjo sestupowali, so bychu wójnske mozy poßylnili. Kartawny, naßypne tsělby a pólne hady stejachu wschudźom nabite. Wschě straże pschi měschczanskich wrotach běchu poßylnjene. Ani ßłowczka njeběsche mjes ßykami ßłyschecź, kotrež bitwu wocźakowachu, so ßo njebychu njepschecźelam pscheradźili, so jich wocźakuja. Nawjedowar Löser stejesche zyle blisko pschi wrótkach pódla czahomneho mosta, a pódla njeho stary hajnik a jeho ßyn Jan, wobaj wobronjenaj. Nóz běsche k njepschecźelskemu nadpadej kaž stworjena. Tola w Draždźanach běchu na wscho derje pschihotowani.

„Jědnacze bijesche! Hischcze jemu hodźinu!“ tak ßebi po wójnskich rjadach scheptachu. Na dobo rostorhachu ßo mróczele, a jaßne měßaczkowe ßwětło poßwětli semju. Dołho wjazy njetrajesche, duż bijesche na Draždźanskich wěžach dwanacze.

S lěßa wustupowachu njepschecźelske ßyły. Jedyn, dwaj, tsjo, dwazeczo, schtyrzeczo, sto a hłowow wjele stow njepschecźelow pschinźechu skradźu k wrotam. Prěni běsche hižo hacź k naßypam a k mostej dokhwatał.

Praskotajo a wrjeskotajo wutsělichu ßo kanony na naßypach a na murjach. Dźiwje hewrjekanje a straschna měscheńza mjes Schwejdami nastawasche. Móst puschczichu dele a s města wuwalichu ßo sakske wójska. Sswětłe mjecze sejhrawachu nad schwejdskimi hłowami a khribjetami! Měscheńza ßo powjetschi. S lěßa wuwalichu ßo njepschecźelszy jěsdni, tola hnydom jim napscheczźiwo sakszy jěsdni w żelesnych khabatach. Ssurowa běsche bitwa, a wo ßrjedź bitwy běsche też Hajnkez Jan. Pódla njeho běsche wulka postawa nawjedowarja Lösera. Na dobo wuhlada Jan, so ßo hobrski jěsdny s teßakom na nawjedowarja měri. Też Löser pósna, kajki strach jemu hrosy, a chzysche ßo wukhowacź! Tola to běsche posdźe! Tola ně! Jan se ßwojej lebiju rubnjenje wotstroni. Teßak do boka wuskoczi a praßnje Jana do nopa, so do womory padnywschi ßo na semju wali. — — —

Njepschecźel je poraženy. — Jan leži s czeźkimi ranami w Plebanez domje, a jeho macź jeho wothladuje. Dźeń wote dnja pschińdźe nawjedowar Löser pohladacź, kak ßo jeho khroblemu wumożerjej wjedźe. Skónczńje je Janowe ßylne czeło khoroscź pschewinyło.

Dźenßa je hodowny ßwjaty wjeczor. Pola Plebanez běchu Hajnkezy hischcze na hospodźe, a wschitzy hromadźe ßo pschecźelniwje rosrěczowachu. Nichtó pschińdźe po skhodźe horje, w wulkich schkórnjach ßylnje teptajo. Nawjedowar Löser sastupi do jstwy, wschěch pschecźelniwje postrowiwschi, dońdźe hnydom k Janej. W ruzy mějesche wulke pißmo, sa kotrež běsche sa schnórku wulki kurwjerchski sygl pschischity. S lubosnymi ßłowami pschepoda wón tele pißmo Janej: „To je sa tebje, luby ßyno! Nasch kurwjerch je tebje s dźakownoscźu sa twoje ßłużby sa kornetta w połku mojich dragunarjow pomjenował. Ssy ßebi to też saßłużił! Chzu tebje pascź kaž ßwojeho ßyna!“

To běchu wjeßełe hody!

(Pokracźowanje.)

Se źiwjenja biblisskich póßłow.

Jara wschelake ßu nashonjenja, kotrež póßli biblisskich wustawow na ßwojich pucźowanjach w wschelakich domach czinja. W wjele ludźoch nadeńdu sazpiwanje, hanjenje a wußměschenje biblije, ale

pódla tež wjele pschikładow luboscze k Božemu słowu a wjeßele na jeho rosschěrjenju. K radostnemu wokschewjenju naschich cžitarjow chzemy tudy někotre nashonjenja s powjescžow biblistich pößłow podacž.

„Jako kscheścžijanka smeju tola bibliju", prajesche jena žona k pößłej, hdyž wón jej tajku poruczesche.

„Hdyž so cžłowjekej něschto sleho sendže", dzesche druha žona, „hdže ma potom swój wuczek pytacž, hdyž niz w bibliji? Biblija wschak je jeniczka kniha, kotraž srudzeneho a tyschneho cžłowjeka sakhowa psched sadwělowanjom a jemu móz a měr poskiczuje."

Stara žonka klepny pößłej pschecželniwje na ramjo prajiwschi: „Kak mohła ja bjes biblije bycž? S bibliju a se wschědnym khlěbom wschak dyrbju so žiwicž."

Hakle runje woženjenaj mandželskaj kupischtaj sebi bibliju, jako najnusnischu a najpotrěbnischu nadobu swojeho doma.

S hłubokim hnuczom powjedasche jena macž wo swojim semrjetym synu, kotryž, hdyž so jako łódznik na mórske puczowanje poda, najprjedy po bibliji a potom hakle po swojim wačzoku žadasche, a kotryž na smjertnym łožu w Nowym Orleans swoju bibliju a zyłe swoje pjenjesy swojemu pschecželej da, so by je jeho maczeri pschinjesł, a nětko cžita wona husto w tutej bibliji, kotraž běsche najlubscha radoscž jejneho syna a jeho troscht na morju była a kotrejež dla běsche husto wot swojich hrubych towarschow wußměschany był.

Jedyn dzěłacžer dzerželesche swoju bibliju pod blido, prajiwschi: „Hlejcže, tu leži tón cžaß biblija a doniž to traje, njebudže tež lěpje!" Potom pak wón ju do wysoka sběhny a dzesche: „Hdyž pak wona wotewrjena na blidže leži, potom hakle smějemy lěpsche cžasy."

Bibliski posol běsche hižo w wjazy domach pobył, duž sasłyschi wón s dobom hłoß s jeneho łoža: „Tu je tež hischcže hrěschnik, kiž Božeho słowa trjeba."

Jena dzowka kupi bibliju, so by s njeje swojej jedynadzewjecždzesacž lět starej wowzy cžitała, kotraž hischcže pschezo wo swojim dawno semrjetym pobožnym synu powjedasche, wo jenym jěsdzerju do Selenskeje, kiž běsche tak rad w bibliji cžitał.

Tež my w Sserbach mamy swojeju biblisteju pößłow. Schto mohłoj nam, hdy byschtaj jenož chzyłoj, powjedacž, schto staj wscho nadeschłoj na swojim puczowanju w Sserbach.

Wo Gustav-Adolfskim wustawje.

Žonje, w Pósnjanskej bydlazej, běsche něschto njedzel do porodzenja jejneho dzěscza jejny mandželski wumrjeł. Jako běsche so dzěczo narodziło, běsche tak słabe, so macž na jeho smjercž cžakasche. „Ach, hdy by tola moje dzěczatko kschczene było", tak wona sdychowasche. Ale farař bydli poltsecza mile sdaleny, bohatschi sußodza nochzedza pschi tak hubjenym wjedrje a puczu swoje konje darmo požczicž, a wona nima žanych pjenjes. Duž so hnydom sebra, sawali swoje schěscž dnjow stare dzěczatko a dzěsche do bližscheho města. Duzy po puczu pschekhwata ju sylny deschcž a na wschěch stawach tschepotajo donđže do fary. „Khwalena budž farařka, wona praji, „kotraž je mi cžopku jědž dała, khwaleny budž farař, kiž je mi moje dzěczatko darmo kschcził a mje požohnował." Na smjercž khora wróczi so domoj, ale njeje wumrjeła a tež niz jejny synk. S jejnym synkom pak khwali Božu hnadu, so je nětko wscho, wscho hinak a lěpje hacž prjedy běsche. Wona słyschi nětko kóždu njedzelu w swojej wsy w rjanej nowej zyrkwi Boże słowo. Schtó dha je tutón evangelski Boži dom natwarił? Bratsja a sotry su w dalokoscži psches Gustav-Adolfski wustaw 21000 hriwnow sa natwarjenje tuteho Božeho doma nahromadzili a wyschsche teho hischcže zyłe snutskowne wuhotowanje a zyłu nadobu darili.

Tak Gustav-Adolfski wustaw zyrkwinu nusu polěpschuje, hdžež jenož móže. Ale srědki, kotrež ma, hischcže dołho njedosahaju, so mohł wschitkim wěrjazym evangelskim s nusy wupomhacž. Natwarjenje wjele nowych zyrkwjow, schulow, farow, konfirmandskich domow, lěkowarnjow a podobnych wustawow je nusna potrjeba na wulkim dzěłanischczu tuteho towarstwa. Cžim wjazy samosa ma Gustav-Adolfske towarstwo, wschitkich kscheścžijanow k swěrnemu a pilnemu sobuskutkowanju napominacž. Tež my chzemy wschitkim naschim cžitarjam swěrne sobuskutkowanje w Gustav-Adolfskim towarstwje s nowa najnaležnischo poruczicž. „Teho dla, dokelž nětk cžaß mamy, dha cžińmy dobrotu na wschitkich ludzoch, najwjazy pak nad tymi, kiž naschcje wěry su. (Gal. 6, 10).

Wo poßlednich hodzinach wójwody Jurja Sakskeho.

Wójwoda Jurij Saksk, kiž wot 1500 hacž do 1539 w Drazdzanach bydlesche, wuj khurwjercha Bjedricha Mudreho Wittenbergskeho, běsche hórliwy katholik a je wuczbu katholskeje wěry móznje sakitował a je s Lutherom někotry krócž njepschecželszy listował. Jako pak 1537 jeho najstarschi syn Jan wumrě troschtowasche wón mrějazeho se sasłužbu Jesom Khrysta, na kotruž dyrbjał so jenož spuschczecž a niz sam na swoje sasłužby ani na sasłužby swjatych. Mandželska mrějazeho, Hilza Hessenska, sotra Filipa wulkomyßłneho prajesche mjelczo: „Luby knjes nano, cžehodla so to sjawnje njeprěduje?" Duž wón wotmolwi: „To dyrbi so jenož mrějazym k troschtej skiczicž, pschetož hdy bychu to wschědni ludzo wjedzeli, so móžemy jenož psches Khrystuša wěcznu sbóznoscž dostacž, bychu pschejara hrěschili a so ani kuska w dobrym skutkowanju prózowali." Dwě lěcže posdzischo wójwoda sam na smjercž skhori; jako nětk katholszy popjo wokoło njeho běžachu a jedyn jeho s tutym, druhi s tamnym swjatym troschtowasche, pschistupi k njemu jedyn jeho komornikow a praji: „Wascha wjerchowska miloscž je husto stare pschisłowo nałožowała. Runy pucž je najbližschi. Cžehodla chzecže nětkole pola swjatych dobroproschenje a pomoz pytacž? Nětkole je wulki cžaß; runy pucž, najhnadnischi wjercho a knježe, jenož psches sasłužbu hórkeho cžerpjenja a wumrjecža nascheho srědnika Jesom Khrysta, runy pucž je najbližschi." „Ach, duž pomhaj ty mi, ty swěrny sbóžniko, smil so nade mnu a cžiń mje sbóžneho psches twoje cžerpjenje a wumrjecže!" To prajiwschi je wójwoda na to wo měrje wußnył.

Wo nastupje knježenja Hendricha Sakskeho.

So so tym, kiž najprjedy Bože kralestwo pytaja, tež wopraudže swětne sboże dostawa, to pokasuje tak prawje pschikład wójwody Hendricha Sakskeho. Jako mjenujzy wójwoda Jurij, wulki njepschecžel Lutherskeje wuczby, na smjertnym łožu leżesche, chzysche swojeho bratra sa herbu swojeho kraja postajicž, ale chzysche w swojim wotkasanju sebi wuczinicž, so měł wójwoda Hendrich slubicž, ženje evangelij w jeho kraju prědowacž dacž; hdy to njeby chzył, dyrbjał kraj khěžorej pschipadnycž. Semjenjo chzychu spomožni bycž a prajachu so chzedza sami to wuskutkowacž a wójwodu Hendricha tak narěčžecž, so budže wěscže pschihłoßowacž. Woni dawachu nětk tež jemu wschě móžne dobre słowa a mjes druhimi samosami jemu tež prajachu, so je tu wysche rjaneho kraja tež hischcže jara wjele pjenjes, słěbora a słěbornych sudobjow, kotrež mohł dostacž, hdy by swojemu bratrej jenož w tutej wězy swólniwy był. Ale tutón sprawny wjerch wotmolwi: „Wy ke mni hinak njerěčžicže, hacž tam cžert w puscžinje pschi Khrystušu, kiž praji: „To wschitko chzu cži dacž, jeli so dele padnywschi so ke mni modlisch." Móže-li mi mój bratr s dobrym swědomnjom moje herbstwo wsacž, dha njech to božemje cžini. Ale njemyßlicže sebi, so chzu ja pjenjes a kubłow dla, Boże słowa, kotrež je Bóh sam do swěta słał, na jeho puczu sadzěwacž! Chzu radscho khudy wjerch wostacž, hacž Boha a jeho swjate słowo puschcžicž." — Schto pak so sta? Prjedy hischcže, dyžli so pößli wróczichu, wumrje wójwoda Jurij, jako hischcže testament njebě dospołnje scžinjeny. Nětk pak khwata wójwoda Hendrich, dawa sebi holdowacž, jako najbližschi herba wobsedzi wón tutón kraj a da hnydom evangelij prědowacž.

Wschelake s bliska a s daloka.

Twarjenja serbskeje wjeski na wustajeńzy w Drazdzanach su so, kaž słyschimy, derje pschedale Duž mamy so rjaneho wunoschka ja nasch Maczicžny dom nadzecž, dokelž tónle wunoschk hischcže wunoschk museja powjetschicž pomha. My Sserbja pak mamy so s zylej wutrobu tym mužam dzakowacž, kiž su serbski musej sarjadowali a wschitko wuwjedli. To běsche hobrske dzělo, ale woni prózy lutowali njesu.

Ssrjedu 6. oktobra je so VI. evangelsko lutherska saksk krajna synoda seschła. Bohužel tam nasche serbske wosady tón krócž žaneho sastupjerja nimaja. Němske Budyske Nowiny, kotrež su so s zyła pschi poßlednej wólbje do synody nam Sserbam njepschecželske wopokasałe, s wulkej wažnoscžu wusběhuja, so je duchowny wotpóßlanz s Budyschina do Drazdzan wotjel, naß Sserbow pak jara boli a tutu ból my s nowa pschi wotewrjenju synody

sačujemy, so nasche ßerbske woßady žaneho rta nimaja, kiž by sa nje i cžopłej wutrobu rěčžecž mohł. Pschetož to je wěsta wěz: Němž nasche należnoscže sastupowacž njemože, dokelž nasche potrjebnoscže dopósnacž njemože. Ssrjedu pschipoldnju je ministr se Seydewitz w pschitomnoscži druhich ministrow synodu ßwjedženjzy wotewrił. Sa pschedßydu ßo hrabja s Kömenitz, sa městopschedßydu wyschschi dwórski prědař D. Meier wuswoli. Po wuswolenju wschelakich wubjerkow ßo wuradženje wschelakich sakońikich pschednjitow, kotrež je konsistorstwo namjetowało, sapočnje. Najważnischi je drje tón sakoński nacžisk, kotryž chže dotalne prawo wobßedženja duchownych městnow pscheměnicž. Wón na to dže, so, hdyž ßo někajke duchowne městno psches wumrjecže duchowneho wuprósdni, konsistorstwo ßame, hdyž ma kollaturu, tole městno s nowa wobßadži, bjes teho so by zyrkwinskemu prjódkstejeřstwu tsjóch kandidatow sa wuswolenje poručžiła. Zyrkwinske prjódkstejeřstwo ßmě jenož pschipokasanego wotpokasacž, jeli so ma něschto pschecžiwo njemu. Hdžež je privatna kollatura, tam kollator kaž hacž dotal tsjóch poručži, ale niz zyrkwinske prjódkstejeřstwo, ale konsistorstwo s tychle tsjoch jeneho wuswoli, kotryž město dostanje. Cžeho dla ßo prawo zyrkwinskich prjódkstejerjow wobmjesuje, pósnacž njeje, pschiwsacž pak ßo tola sakon najskerje budže. My pschichodnje dale wo wuradženju synody bližsche rosprawy podamy. Bóh tón Knjes chzył žohnowanje położicž na shromadženje sastupjeřstwa nascheje krajneje evangelsko-lutherskeje zyrkwje.

24 novembra ßo provinzialna synoda w Wrótßławje sendže. S nascheje strony budžetaj tam jako duchownaj sastupjerjej knjes superintendent Kuring a knjes superintendent Wendt a jako ßwětny sastupjeř knjes Major s Wrangl. Bóh luby Knjes chzył milosčžiwje ßwoju hnadu spožčžicž, so by nascha luba zyrkej bohate žohnowanja s wuradženja synody měła.

Nasyma ßo pschibližuje — a s tym tón cžaß, w kotrymž ßo ßejmy sendu. Khěžorstwowy ßejm ßo bórsy sendže a tež pruski ßejm wotpóßłanzow. Schto směje khěžorstwowy ßejm wschitko wuradžecž, hischcže ßłyschecž njeje ale najskerje drje budže ßo saßo něschto k powjetschenju naschich wójnskich łódžow žadacž, a to wschak je tež nujne, pschetož nasche němske łódžstwo hischcže smolom prěnje w Europje njeje. Pruski ßejm wotpóßłanzow směje wo wučeřskim sakonju jednacž. Bóh daj, so by po dołhim dlějenju skónčnje tónle sakoń do skutka stupił. Pschetož wobstejnoscže wbohich pruskich wučerjow ßu s dželа hischcže tak hubjene, so je wulki cžaß, so ßo jich dokhody sakońizy sarjaduja. So ßo w pošlednim ßejmje to njeporadži, na tym běchu ßwobodosmyßleni 1. komory, kotraž wschitke sakonje k dowuradženju dostawa, wina. Hacž runjež do ßwěta trubja, so chzedža wschitkim pomhacž, wb hich wučerjow ßedžo wostajichu, dokelž běsche luboscž k pjenježnemu měchej wjetscha.

Evangelski swjask, kotryž naichu evangelsku zyrkej pschecžiwo hordostnemu nadběhowanju katholskeje zyrkwje sakituje a sastupuje, je ßwoju lětuschu hłownu shromadžisnu w Darmstacže wotdžeržał. Wo tejle shromadžisnje je prjedawschi jesuita hrabja Goensbronch, kotryž je s katholskeje zyrkwje k naschej evangelskej zyrkwi pschestupił, sajimawy pschednoschk w hibanju katholskeje zyrkwje džeržał, kotraž jenož na ßwětnu nahladnoscž a móz zyrkwje dźiwa, ale pschi tym sabudže, so ßmy my duchowna zyrkej, kiž njehlada na ßwětnu móz a cžescž, ale na to schtož je horkach w njebjeßach.

Ruski khěžor a khěžorka tón tydžeń w Franzowskej pschebywataj. Kak ßo jimaj w republizy, hdžež stej ßo s piskanjom marseillaisy (to je hudžba sa sozialdemokratow) postrowiłoj, spodoba! Ruski khěžor w franzowskej republizy — je to móžno? Franzowsojo pak tež wot ßwojich cžuczow pschepjelnjeni a naducži ßo w połnym sahorjenju pyrja. Paris ßo wschón wot ludži mjeřwi. Franzowsojo pschi wschěm wjeßelu nadžijomnje rosom njeshubja a — skónčnje ruskeho khěžora sa khěžora franzowskeje republiki njewuwołaja. Wěricž je jim wschitko!

Se žiwjenja jeneho semjana.

„Hdyž mje Bóh hischcže tón króc̆ wustrowi, chzu jemu ßłužicž zyłe ßwoje žiwjenje.“ Tak praji w lěcže 1689 w měscže Brüsselu 22 lětny wyschk k ßwojemu ßłužomnikej. W jenej wójnje pschecžiwo Franzowsam běsche na cžeřwjene běženje skhoril. Na blědnoscži jeho woblicža, na hłuboko ležazymaj wočžomaj, na žałoßnej wulkej ßłabosčži jeho cžěła, widžesche kóždy, kiž ßo njetrjebasche na wěschčenje wustejecž, so mjes młodženzom a ßmjercžu njebě ani pjedžiczki.

Wyschk běsche semjan Korla s Caustein, najstarschi ßyn kurwjeřcha brandenburgskeho, wyschscheho dwórskeho marschala, herba wulkich a bohatych wobßedžeństwow. Wot ßwojeho nana, zyle pobožneho muža, běsche nawuknył prawje žiwy bycž, a jako tutón pšched 9 lětami k ßwojemu knjesej domoj džěsche, běsche tež něschto cžežsche nawuknył, mjenujzy prawe wumrjecže. Tak wón niczo njewjedžesche wo bojosčži, kotruž jich telko psched kralowej ßmjercžu sačuwa, ale tola njemóžesche wón Davidowu prósstwu: „Ach, Knježe, njedaj mje wumrjecž w połojzy mojich dnjow“, samjelčžecž w ßwojej wutrobje a w ßwojim rcže. A Knjes jeho wußłyscha, wón wschak běsche jeho njeličžomnym sa wjednika a pucžpokasarja wuswolił. To bu wón psches tamne wjaz hacž 5 milijonow biblijow, kiž hacž dženßa s jeho wustawa w Halli pucž do wschitkich krajow namakachu. Se ßobuželnosčžu pschecžiwo khudym, wot kotrychž tehdy mjes tyßazami lědy jedyn bibliju wobßedžesche, sałoži wón w nalěczu lěta 1712 se ßwojim samoženjom w Halli cžischcžerńju, s kotrejež móžesche kóždy, kiž chzysche nowy testament sa 18 np. a zyłu bibliju sa 10 nowych ßlěbornych měcž, dostacž. Dženßa hischcže Causteinowy bibliski wustaw se ßedmimi parnymi maschinami sa rosschěrjenje biblijow skutkuje, a schtó móže wobličžicž, kelko duschow je ßo hižo psches njón pšched wyschnosčžu cžěmnoscže wukhowało a do Božeho raja ßłało?

Hischcže něschto wo evangelskich wjeřchach.

Evangelszy buchu, kaž je snate, w Mühlbergskej bitwje pschewinjeni, na dnju 21. haprleje 1547, a kurwjeřch Jan Bjedrich Saksi shubi psches khěžora Korlu V. ßwoju kurwjeřchowsku dostojnosčž a běsche pjecž lět dołho sajaty. Jako jemu poručžachu, so by ßo k wobsamknjenjam zyrkwineje shromadžisny w Triencže wusnał, Jan Bjedrich wotmołwi: „Nihdy na nihdy, ale chzemy pschi wučžbje a wusnačžu, kotrež ßmy w Augsburku pódla ßwojeho nana a druhich wjeřchow a stawow pschepodali, stajnje sawostacž a chzemy radscho kraj a lud, haj ßame žiwjenje wostajicž, hacž ßo wot Božeho ßłowa wottorhnycž dacž!

Pfalzski kurwjeřch Bjedrich III., wótz Heidelbergskeho katechisma, dyrbjesche ßo teho dla pšched khěžorom a krajom na 14. dnju meje w Augsburku samołwjecž. Pfalzski katechismus dyrbjesche ßo sanicžicž a Bjedrich bu husto napominany, so njeby augsburski krajny ßejm wopytał. Bjedrich III. pak wotmołwi ßwojim starosčžiwym pschecželam: „Ja wěm, so tón Bóh, kiž je Jana Bjedricha Saksfeho w wusnačžu ßwjateho evangelija sdžeržał, je tak mózny, so móže tež mje khudeho, jednoreho nužika derje sdžeržecž a budže tež sdžeržecž, by-li tež ßo stało, so dyrbjał ßwoje žiwjenje puschcžicž.“

Hdyž bě wójwoda Bernhard Weimarski, dobyčžeř pola Lützena, po ßmjercži Gustav Adolfa spósnał, so ma ßylneho njepschecželа pšched ßobu, bě wón ßebi heßło wuswolił: „Emmanuel“ abo „Bóh s nami“. Nětk pak njeličžesche ßo tež njepschecžel a někotra wulka bitwa bu dobyta.

Dänemarski kral Bjedrich V. měješche stajnje bibliju pschi ßebi a prajesche husto: „W njej ßym najbohatsche žórło praweje mudroscže a najrjeńsche roswučžowanje namakał w cžežkim wumjelstwje sbožowneho knježenja.“

Dary sa wbohich Armenisskich:

S Njeßwačžidlskeje woßady 1. poßylka:

W—a	1 hr.	— np.
Cž.	— „	50 „
P—a	3 „	— „
Jb.	3 „	— „
H—a	1 „	— „
Jeje dźowka	— „	50 „
E. J.	3 „	— „
H. K.	— „	50 „
H. W.	— „	50 „
J. Z.	3 „	— „

S Hrodžischčanskeje woßady:

Psches a wot k. fararja Mrósaka	3 „	— „

S Budesčanskeje woßady:

Michał Brěsowsky s Małych Debßez	1 „	— „
	20 hr.	— np.

Mat. 5, 7.

S dźakom kwitujo wo dalische dary ßmilnoscže sa naschich pschescžěhanych bratrow a ßotry proßy

J. Golcž, farař,
redaktor.

(Adreßa: J. Goltzsch, Pastor, Kleinbautzen bei Pließkowitz.)

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacž. **Na schtwórcž lěta** płacži wón **40 np., jenotliwe cžißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdže.
Cžischcž a nakład Ssmolerjez knihicžischcžerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 42.
18. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 nw.

20. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Rom. 6, 3. 4: Njewěscze, so wschitzy, kotsiž ßmy na Khrystußa Jesußa kschczeni, czi ßmy na jeho ßmjercz kschczeni? Ssmy teho dla s nim, pohrjebani psches kschczenizu do ßmjercze, so runje jako Khrystuß wot morwych sbudźeny je psches tu kraßnoscz teho Wótza, tak tež dyrbimy my w nowym žiwjenju khodźicz.

Nasch tekst dopomni naß na te pschißłuschnoscze, kotrež ßmy s naschej kschczenizu na ßo wsali. My ßmy psches kschczenizu do sjenoczenstwa s Knjesom Jesußom pschischli. My ßmy do njeho nuts płodźeni. My mamy dźěła nad nim a na wschěm, schtož wón je a ma. Jeho kschižowanje, jeho wumrjecze, jeho pohrjebanje, jeho horjestacze a jeho nowe pschekraßnjene žiwjenje, to je nětko nasche. Ale wone nasche njeje, so by nam sałožk było sa naschu lěnjoscz a žadoscziwoscz, ale so by naß wabiło do ßwjateho skutkowanja a naß dopomniło na pschißłuschnoscz nascheje luboscze. W czim pak tale pschißłuschnoscz wobsteji? Nó, to by hižo něschto było, hdyž by ty twoju kschczenizu sa tak ważnu měł, so ßebi husto na nju pomyßlisch. Praj ßebi tola wschědnje: Ja ßym kschczeny. Ja wjazy póhan njeßym, ja ßym kscheszczijan. Ja dyrbju mojemu sbóžnikej podobny bycz, pschetož kaž wjele je jich kschczenych, czi ßu ßebi Khrystußa woblekli, czi ßu Bože dźěczi. To je kraßny pokład, sbóžne herbstwo, kotrež ßmy hnydom pschi sastupje do žiwjenja dostali. Ale tajka wyßoka dostojnoscz tež pschißłuschnoscz na tebje położi. Ssy-li prynz, dyrbisch hinak žiwy bycz, hacž jednory hólz. Jako kscheszczijan dyrbisch ßo stajnje na ßwój kscheszczijanski stant dopomnicz a po nim žiwy bycz. Ty dyrbisch słe wotpołožicz a sa dobrym stejecz. To wschak bjes wojowanja njeńdźe. Pschetož ty masch w ßebi teho stareho człowjeka. Stary człowjek je nascha njewěra, sawiscz, hněw, njesjednoczíwoscz, hordoscz, žadoscziwoscz, sadwělowanje a njesprawnoscz. Pschecziwo temu dyrbisch wojowacz. Twoje sakorjenjene žadoscze a hrěschne pschikhilnoscze dyrbisch pschewinycz, twoje wopacznoscze a słóscze wotpołožicz. Wěscze je tón knjes ßwoju móz do nascheje kschczenizy położił a s tym wulku móz hrěcha slemił. Ale kaž njerjad, runjež je wutorhany, s korjenjow pschezo saßo won roscze, tak tež tele korjenje saßo nowe skhodźeńki won czěrja. Wone dyrbi ßo pschezo saßo wutorhacz. Tak było twoje žiwjenje w wojowanju s hrěchom podobne wumrjeczu teho Knjesa Jesom Khrysta na kschižu. Ssmjercz na kschižu běsche jara bolostna. Tak je tež kißałe dźěło, pod kotrymž wutroba tschepoze, stare, słe pschikhilnoscze moricz, stare sakorjenjene słe žadoscze s hosdźemi pokuty pschekałacz. Ssmjercz na kschižu běsche hanibna, to běsche ßmjercz sa najwjetschich słóstnikow, wot njepschecželow teho Knjesa s wotpohladom wuswolena. Tak tež my njeßměmy se starym człowjekom wulke wono czinicz. My jemu najmjeńscheje czescze wopokasacz njeßměmy, ale dyrbimy jeho sa njeczestneho a njekniczomneho měcz. Niczo druhe ßebi stary człowjek njesaßłuži.

Schtóž bu kschižowany, pomału mrěješche. Hodźina wot hodźiny ßo miny, prjedy hacz ßmjercz k wutrobje dóńdźe. Tón ßo moli, kotryž ßebi myßli, so móhł wabjenja stareho człowjeka s jenym wotmachom saniczicz. Stary człowjek ma twjerde žiwjenje. Hdyž ßebi myßlisch so ßy s nim hotowy, hlaj jena njewobkedźbowana hodźina a wón ßo saßo pokasuje a wožiwi. Potom masch s nowa wojowacz a ßo bědźicz, doniž wón njewumrje. Schtóž je morwy, tón niczo wjazy njeczuje, tón žaneho žadanja wjazy nima. Khory, kotrehož cźěło běsche psches žałostne bolosczje cźwilowane, a kotryž někotre sdychnjeńczko k njebjeßam póßła, jako morwy wjazy njesdychuje, hdyž jeho cźěło tež dale tłaje a hinje. Tak dyrbisch ty cźiscźe sa hrěch wumrjecz, so ßy bje wscheho wjeßela na nim, so wón wjazy žaneje mozy na tebi nima a ty na jeho žadanja wjazy njepoßłuchasch. Jeho hroženja tebje wjazy nastróžicz njeßmědźa, ty dyrbisch sa hrěch ßlepy a hłuchi bycz, ty dyrbisch sa njón morwy bycz. Kaž je skónczńje tón Knjes sa naß pohrjebany, tak dyrbisch s pokutu sa hrěch row wuhrjebacz a se ßylsami roskacźa dyrbisch twojeho stareho człowjeka cźiscźe sahrjebacz. Wón dyrbi ßo wot tebje prjecz njescz kaž hrosnje wonjaze cźěło a wo nim dyrbi pschezo mjenje w twojim žiwjenju pytnycz bycz.

Duž, wy w ßwjatej kschczenizy s Knjesom Jesußom sjednoczene dusche, towarstwo s hrěchom wam wjazy njepschisteji. Duž sběhńcźe ßo k wojowanju pschecźiwo temu staremu człowjekej! Na kschiž s nim! Nuts do ßmjercźe! Do rowa s nim! Wón je to saßłužił. Njewustańcźe, doniž jeho w rowje njewidźicźe.

Potom tež to druhe njewuwostanje, k cźemuž wam ßwjata kschczeniza pschißłuschnoscz dawa. Wy budźecźe s Khrystußom horjestanycz a w nowym žiwjenju khodźicz. Kaž pola Knjesa na cźěmny cźichi pjatk jaßne jutrowne ranje pschińdźe a se ßmjercźe žiwjenje, kaž w pschichodźe s tłajazeho ßymjeńtneho sornjeschka młode ßywy skhadźeja, kaž ßo s nozy dźeń porodźi, se symy lěczo, tak je tež w kralestwje hnady. Ssmjercz stareho Hadama dyrbi prjedy hicz, potom dyrbi a budźe ßo nowe žiwjenje porodźicz, potom budźe pola tebje rěkacz: Stare je saschło, hlaj, wschitko je ßo nowe sczinilo. Nowe bywa twoje stejnischczo k sakonjej teho Knjesa. Twojemu staremu człowjekej běsche sakoń cźežki spschahw, pschecźiwo kotremuž ßo wón sběhasche a kotryž chzysche wottschascz. Nětko pak ty rad w Knjesowych kasnjach khodźisch a s Pawołom prajisch: Ja mam spodobanje na Božim sakonju po snutskownym człowjeku. Nowy bywa twój wobkhad s Bohom, nowe twoje towarstwo s człowjekami, nowe te pucźe, kotrež ty khodźisch, nowa ta rěcz, kiž ty rěczisch, nowe te wjeßela kotrež ty pytasch, nowe te ßłónczko, kotrež tebi ßwěczi, nowy tón wottyknjeny kónz, sa kotrymž stejisch.

Na naschu kschczenizu ßmy dopomnjeni. Jim wjele bjes nami běsche to ßnano hacz dotal morwe a prósdne waschnje. To wona njeje a to nam tež pschichodnje bycz njeßmje. Wona je nam teho Knjesa Jesußa do wutroby dała, teho, kotryž je ßo Aaronowemu prutej selenicz dał, teho, kotrehož roßa je kaž roßa seleneho pola, teho, kotryž je naschich hrěchow dla kschižowany, wumrjeł a pohrjebany, nascheje prawdoscźe dla pak sbudźeny k nowemu žiwjenju. Duž nadobudźmy ßebi w towarstwje s nim tež tu móz, kotraž hrěch w naß podtłóczuje, kschižuje, mori. Stańmy tež s Khrystußom horje a khodźmy w nowym žiwjenju. Pomyßlmy ßebi na naich kschczeński ßlub. Pomyßlmy ßebi, schtož ßmy my w rańschej hodźinje nascheho žiwjenja temu Knjesej ßlubili. A potom shibujmy ßwoje kolena a spěwajmy:

Luboscz, ja ßo podam cźi,
Chzu twój wostacz wobstajny.
Hamjeń!

S cźežkeho cźaßa.

5. Cźežke spytowanja.

„Kak wulka je nusa! Ssmil ßo, ßwěrny Božo!“

Pjecz lět je ßo minyło. Hajnkez ßwójba njeje ßo wjazy do hole wróczila, ale je ßo w Plebanez domje na pschezo saßydliła. Bórsy po tym, so běchu ßo psched pjecz lětami wschitzy Schwejdojo s Draždźanskeje wokoliny wuhnali, běsche ßo hajnik junu na pucz podał, so by pohladał, kak s hajnkownju w holi steji. Wulzy srudźeny běsche ßo wrócził. Jenož nekotre kamjenje běchu tam hischcźe ležałe, hewak běsche wscho hacz do cźista spalene. Schtož pak běchu ßebi pschi Brěsnizy skhowali, njeběsche nichtó wupakoscźił; to pschewjesechu ßebi nětko do Draždźan do noweje domisny. Tež w Draždźanach běsche ßo sa pjecz lět wjele pscheměniło. Wikowanje a rjemjeßlnistwo ßo njesadanischtej. Ssamo bohaty pschekupz Pleban stajnje shubjowasche. Město běsche s wójnu a s khorosczemi wjele měschczanow shubiło. Wschudźom cźwilowasche hłód ludźi, a hižo wóßom njedźel dołho njemějachu tež w Draždźanach ani khlěba ani mjaßa. K tajkej nusy běsche ßo hischcźe Schwejda pschidał, kotryž wonka psched městom pakoscźesche.

W nam derje snatym domje na hłownej dróßy běsche dźenßa jara cźicho. Tu drje ßo hłód hischcźe wo durje klapał njeběsche; tola wobydlerjo mějachu tež tu ßwoje staroscźe. Plebanez macz běsche cźežko sthorila. Dźenßa rano běsche tu stary lěkař Tobias pobył. S pokhmurjenym mjeswoczom běsche woteschoł. Nětko jeho s nowa wočakowachu. Wo jstwje, hdźež khora ležesche, knježesche ßmjertna cźischina. Psched łožom stejesche wulki pschedstaw, so njeby jaßne ßwětło wot wokna khorej schkodźiło. Pódla łoža stejachu Plebanez knjes, hajnik a jeho mandźelska. Mały Handrij, kotryž hižo pjecz lět do schule khodźesche, ßedźesche sa blidom; dźenßa tež jemu niczo do hłowy njechasche; stajnje hladasche se stýskom k Plebanez lubej cźecźe. Nětko dońdźe lěkař. Pschedstaw ßo na bok ßuhny a ßłónczne pruhi wobßwětlachu khoru. Na ßmjercz blěde běsche jeje mjeswoczo. Jenož tři ßłowczka lěkař praji: „To je mór!“ Pschitomni hischcźe bóle woblědnychu. Haj mór to běsche! A wo ßrjedź nozy sastupi ßmjertny jandźel do jstwy a dońdźe k łožu Plebanez maczerje. Rano sahe hižo powjedachu ßebi ludźo wschudźom w měsczje: „Mór tu je! Pola bohatych Plebanez je ßebi po ßwój prěni wopor pobył!“ S cźicha donjeßechu semrjetu na Božu rolu. Jenož hłuboko srudźeny mandźelski, Hajnkezy a stary ßwěrny ßłužobnik běchu ßobu na pschewodźenju. Hižo na druhi dźeń pschińdźe hrosny mór po ßwój druhi wopor do ßameho doma. Pschi wjecźornych ßměrkach poskicźi ßmjertny jandźel Hajnkez nanej ßwoju ruku. „Jano!“ běsche mrějazy hischcźe s cźicha prajił; potom sańdźeli ßwojej ßwěrnej nanowej wocźi na wěcźnje. Tež stareho ßwěrneho ßłužobnika donjeßechu bórsy po tym k wěcźnemu wotpočźinkej. A dale krocźi ßmjertny dajeř s doma do domu, tu wotwjedźe „młodych“ do rowa, tam „starych“, — tu „woßebnych“ a „bohatych“, tam „khudych“ a „niskich“. Wschelake domy ßo wnprósdnichu.

(Pokracźowanje.)

Tři pokladnizy.

Tsoju pokładnizu sa wutrobu a dom, sa schulu a zyrkej je nam nasch dr. Marcźin Luther darił. Měnju pschełoženje biblije, mały katechismuß a spěwarske knihi.

S prěnja pschełoženje biblije. Hižo prjedy mějachu Němzy někotre pschełožki biblije w ßwojej rěczi, ale wschě tute pschełožki běchu pscheschpatne a po łacźanskim pschełožku, kiž běsche połny smylkow a jara hubjeny. Mathesius, Lutherowy pschecźel, praji: „Ssym tež jako młodźenz jenu njeněmsku bibliju cźitał, ale ta běsche cźmowa a cźěmna. Duž běsche sawěrno nusne, so by ßo

prawy pschełožeř k dźěłu hotował. Tajki běšche Luther. Jeho snajomosćź s duchom swjatego pismma, jeho mischterstwo w ludowej rěći cźinjeschtej jeho khmanego sa tajke dźěło.

Kaž je snate, je wón tutón wulki skutk pschełoženja biblije na Wartburzy sapočał. Nowe lěto 1522 sapočza wón nowy testament pschełožićź, pschi pschełoženju stareho testamenta njechasche pomozy swojich pschećźelow parowacź. Do Wittenberka so wróćźiwschi da wón nowy testament 1522 hnydom do cźischcźa. Potom pak hotowasche so hnydom k nowemu pschełoženju stareho testamenta a pscheněmćźi jón s pomozu swojeho pschećźela. To njebě sawěrnje žane lohke dźěło. Luther sam praji, so je druhdy 2, 3, 4 njedźele dołho jene jeniczke słowo (prawy wuras w němskim) pytał, so je pola Hioba husto s Melanchtonom a s Aurogellom sa 4 dny lědma 3 ryncźki pschełožił a hdźež my nětkle kaž psches hěblowanu desku khodźimy, tam je so swojimaj pschećźelomaj pocźićź a prózowacź dyrbjał, doniž wschě wulke cźěźkoty s pucźa njeběchu. W lěcźe 1534 wuńdźe zyłe swjate pismo w němskej rěći. Ale posdźischo njeje Luther hacź do swojeje smjercźe sastał swój pschełožk biblije dale a bóle porjedźićź a polěpschowacź. Zyle wěscźe ma evangelska zyrkej prawo, tutón Lutherowy pschełožk biblije dale porjedźićź w hebrejskim a greskim tekscźe a někajke smylki, kiž su hischcźe wostałe, wotstronićź. Tola na kóždy pad dyrbimy tamnemu wucźenemu prawo dacź, kiž je prajił; „Ženje njeje žana kniha tuteho swěta tak mischtrizy pschełožena, kaž Lutherowa biblija.“ A tež druhe słowo rad podpismamy: „Hdy njebudźische Luther žane druhe dźěło cźinił, hacź bibliju pschełožićź, dha by hižo to jene dosahało, so by so jeho mjeno cźescźiło hacź do kónza swěta.“

Druha pokładniza, sa kotruž mamy so Lutherej dźakowacź, je Lutherowy mały katechismuß. Pschicźina k temu běšche tuta. Po Lutherowej radźe da kurwjeřch Jan Wobstajny w lětach 1527—1529 w zyłym swojim kraju zyrkwinu visitaziju wotměćź. Nashonjenje, psches nju cźinjene, njeběsche na žadyn pad swjeselaze. Visitatorojo namakachu to niz jenož w wschědnym ludu, ale tež pola fararjow tajku njewědomosćź w wězach wěry a sbóžnoscźe namakachu, so miły Melanchton wo tym pisa: „Tak móže so to samolwjećź, so su so ludźo hacź dotal w tajkej wulkej njewědomosćźi a hłuposćźi wostajili? Moja wutroba krwawi, hdyž tutu žałosćź wohladam. Du husto na bok a wupłakam swoju bolosćź, hdyž smy někajku wosadu wopytali a pschepytali.“ Luther pak pisa w swojej prjedyrěći k małemu katechismußej po swojim krutym waschnju: „Pomhaj, luby Božo! Kajku žałosćź sym tam wohladał, so wschědny muž s zyła niczo njewě wo kscheśćźijanskej wucźbje, najbóle na wsach, so bohužel wjele fararjow njerosymi wucźićź, a tola rěkaju wschitzy kscheśćźijenjo, dyrbja kschćźeni bycź a swjataj sakramentaj wužiwacź a njemóža ani wótcźenasch, ani wěruwusnacźe ani Boże dźěsacź kasnje; woni su žiwi kaž skót abo kaž njerosomne swinje.“ Tuta njewědomosćź we wězach, kiž tola duschu a sbóžnosćź nastupaju, Lutherej tak žel cźinjesche, so 1529 mały katechismuß sa lud wuda, so bychu so po nim roswucźowałe a so by s njeho hłowne wucźby kscheśćźijanskeje wěry a kscheśćźijanskego žiwjenja nawukli a nimo teho wuda tež wulki katechismuß sa fararjow k jich roswucźenju. Lutherowy mały katechismuß je nam wosebje drohi a luby. Lutherowi pschećźeljo rěkachu katechismußej „mała biblija sa lud“. Dr. Jonas praji: „To je prawa biblija sa dźěćźi. Pschetož, kaž so w bibliji to namaka, schtož je sa wěćźnu sbóžnosćź nusne, tak tu w krótkosćźi jednorje, kóždemu srosymliwe, so so njeby nichtó samolwił, so je jemu pschećźežka.“ Jan Mathesiuß, stary duchowny w Joachimsthalu, wusnawa: „Hdyž njebudźische Luther hewak w swojim zyłym žiwjenju niczo dobreho wustajił, dha njemohł so jemu tola zyły swět dodźakowacź sa tutón žohnowanjapołny pokład.“ Wjeřch Joachim Anhaltski, jara wucźeny muž pisa sam se swojej ruku do małeho katechisma: „Nimo biblije je to moja najlěpscha kniha.“ Wójwoda Bjedrich II. Liegnitzski jón tak lubowasche, so wón pschikasa, so by so wón jemu do ruki dał, hdyž budźa jeho pohrjebacź. Haj samo katholski bohosłowz w Benatkach, kiž běsche katechismuß cźitał, prajesche: „Sbóžnej tej ruzy, kotrejž stej tutu knihu pisałoj.“ Sslawny, psched krótkim semrěty stawisnar Leopold s Rauke pisa w swojich konfirmaziskich stawisnach: „Katechismuß, kotryž Luther 1529 wuda, wo kotrymž wón praji, so jón sam spěwa, tajki stary doktor, kajkiž je, je runje tak dźěćźazy, kaž hłubokeje myßle, tak srosymliwy kaž potajny, jednory a wysoki. Sbóžny tón, kiž swoju duschu s nim žiwi a so jeho dźerži. Wón wobsedźi wulki troscht w kóždym wokomiku, kiž je tež najmudrischemu mjes mudrymi dosćź a nadosćź.“ K tutym rossudam wo Lutherowym katechismje, k kotrymž móhli hischcźe wjele wjaz pschidružićź, chzemy jenož hischcźe słowo Luthera wo nim pschidacź: „Ja, hacź runjež sym doktor swjatego pismma, njejsym tola hischcźe s dźěćźazej wucźbu wuschoł a njedorosymju hischcźe prawje Božu dźesacź kasnje, wěru a wótcźenasch, njemóžu jo hischcźe doschtudowacź a dowukmycź, ale wukmu w nim hischcźe wschědnje a wukmu katechismuß se swojim synom Jankom a se swojej dźowćźiczku Madlenu. Njech je to wschitkim kscheśćźijanam s dobrym pschikładom.“

Tsecźa pokładniza su evangelske spěwarske knihi. Hižo běsche drje w zyrkwi srjedźnego cźasa zyrkwinske spěwanje; ale tuto njewuwjedźe so wot wosady, ale pak wot duchownych, pak wot khora sdźěłanych wumjelskich spěwarjow a to hischcźe niz w narodnej macźěrnej rěći, ale w ludej njerosymliwej łacźanscheźinje. Zyle tak je hischcźe dźensa w romsko-katholskej zyrkwi. Spěwarske knihi w prawym rosomje tuteho słowa nimaju w tutej zyrkwi. Sa to mamy so reformaziji dźakowacź. Luther sam běsche sarjadnik noweho evangelskeho zyrkwineho spěwanja. „Ja chzu“, tak wón 1523 pisa, „po pschikładźe profetow a starych wótzow zyrkwje, psalmy sa lud pisacź, to rěka duchowne khěrlusche, so by Boże słowo tež w spěwach w ludu wostało. Hižo w scźěhowazym lěcźe prěnja evangelska spěwarska knižka, wobstejaza s 8 spěwami pod napismom: „Kscheśćźijanske spěwy“ do swěta wuńdźe. S zyła mamy wot Luthera 37 spěwow. Někotre pschełoži wón swobodnje s łacźanskich khwalerskich spěwow, „Cźe Božo khwalimy“, „My wěrmy wschitzy do Boha“, „Budź Jesom Khryschcźe khwaleny“. Druhe wobdźěła po starych němskich spěwach, kaž n. psch. psalm 46: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh sam“, psalm 130: „K tebi so wołam s hłubiny“. „Ty snajesch, Knježe, moje lěta“. Druhe pak je pěsnił sam po sacźucźu swojeje wutroby: „Sdźerž, Knježe, twoje słowo nam“, „Nětk wjeselcźe so kscheśćźjenjo“. Sslowa a hłosy wschitkich tutych Lutherowych khěrluschow běchu tak jasne a srosymliwe, tak lubosne a wutrobne, so mějachu jadro a móz, so swjeselachu a troschtowachu a wschitko žarowanje a rudźenje sacźěrichu, kiž běsche bamž w swěcźe nacźinił. S wulkim wyskanjom pschija teho dla lud krasne Lutherowe spěwy, kiž najprjedy jenož na wosebitych łopjenach s notami hłosow wuńdźechu. S wulkej spěschnosćźu so rosscheřjachu a hdźež so jim sadźěwki stawachu, tam sakhowachu so w listach a pomjatkach. Psches tutón jeniczki khěrlusch: „Nětk wjeselcźe so kscheśćźjenjo“ bu wjele stow kscheśćźijanow k prawej wěrje dowjedźene, kiž prjedy Lutherowe mjeno njechachu słyschećź; ale tute nadobne swěrne słowa sajachu jim wutroby, so dyrbjachu k wěrnosćźi pschipadnycź. Haj samo najwjetschi njepschećźeljo Luthera sa to swědcźa. „Je jara wulki dźiw“, schpanisk mnich praji, „kak su tamne spěwy Lutherowu wěru rosscheřili, kiž w wulkich zyłach w němskej rěći s Lutheroweje schtudowanskeje jstwy wulećźachu a so w domach a w dźěłarnjach, na torhoschćźach, hasach a polach spěwaju.“ S dobrym swědomnjom móže teho dla jedyn Lutherowy pschećźel prajićź: „Wschitke pobožne wutroby dyrbimy wusnacź, so je nam Bóh psches Luthera w jeho spěwarskich knihach něschto wysoke, spodźiwne a wosebne dariłł, sa cźož so jemu njemóžemy do wscheje wěćźnoscźe dodźakowacź.

S prěnich evangelskich spěwarskich knihow je po cźasu wulka zyła spěwarskich w němskim kraju nastała. A runje w najnowischim cźasu su so we wschěch evangelskich krajnych zyrkwjach tamne stare pokłady zyrkwinych khěrluschow niz jenož wot Luthera ale tež wot jeho dostojnych nasledníkow hacź do najnowischeho cźasa sestajałe a su tak nam bohatu macźisnu sa krasne evangelske spěwarske knihi poskićźiłe.

Ty pak, evangelski kscheśćźijano, sakhowaj sebi je, tute tsi njesaprahujomne pokładnizy, kotrež je cźi Luther wotewrił, serbsku bibliju, katechismuß a evangelske spěwarske. Tu njeje kónza pokładow a tu je bohatosćź krasnych kamuschkow (Nahum 2, 10); w domje mudrych je lubosny pokład (Pschiśł. Sal. 21, 20).

Wschelake s bliska a s daloka.

W posłednim cźiśle je so naspomniło, so wunoschk s pschedawanja twarjenjow serbskeje wjeski na Drazdźanskej wustajeńzy nadźijomnje naschemu Macźicźnemu domej k lěpschemu pschipadnje. Wo tym běsche so nam wopacźna powjesćź dostała, dokelž ma tónle wunoschk do powschitkowneje wustajeńskeje pokładnizy pschińćź, kotraž je tež natwarjenje tych twarjenjow sapłacźiła. Ale Bohu budź dźak je wopyt nascheho museja tak bohaty był, so smějemy

nadźijomnje ſ teho wunoschka rjany twarſki kamjen ſa naſch luby Maćiczny dom — a też kaſchczik, do kotrehož ßu ßo dary w muſeju ſkładowale, prósdny woſtał njeje. A wy lubi Sserbja, kiž ßo ßnano njejſcze na tónle kaſchczik w muſeju dohladali abo tam pobyli njeſcze, njeſabudźcze na naſch Maćiczny dom. Wy wjazy podarmo na njón cżakacz njetrjebacze. Jutry ßo ſakładny kamjeń ſa naſch Maćiczny dom w Budyſchinje położi. So bychmy to ſ dobrej nadźiju a ſ lóhkej wutrobu móhli, k temu pomhajcze, lubi Sserbja! Hdźe móżecze ßwój dar wotedacz, wy derje wěſcze!

Schkoda pſches lětuſchi manevr w naſchej Łużizy naczinjena ßo nětko wot komißijow, k temu poſtajenych, wobliczuje. Kaž je ßłyſchecz, je ßo wot wyſchnoſcze 500,000 hriwnow ſa tu ſchkodu k rosdźělenju wuſtajiło. Se wſchitkich ſtron ßłyſchimy, ſo ßu ludźo ſ tym, ſchtož jim komißije dawaja, ſpokojom. Duž je ßo dopjelniło, ſchtož my lubym cżitarjam do manevra prajichmy, ſo móża bjes ſtracha bycz, ſo budź naſch ſtat naſchim ratarjam połnje zyłu ſchkodu ſarunacz.

12. oktobra je ſakſka evangeliſko-lutherſka ſynoda ßwoje prěnje ważne wobſamknjenje měła. Wone ßo na to poczahuje, ſo ma ßo zyrkwinſke prawo wot 30. měrza 1868 pſcheměnicz a ſo maja wot nětko wſchitzy ſtatni duchowni jeneje woßady, to prawo w zyrkwinſkim prjódkſtejeřſtwje ſe ßobuſtawami bycz. Dale je ßo to poſtajenje, ſchto móże ßo ſa zyrkwinſkeho prjódkſtejerja wuſwolicz, raſnijcho a wěſcżiſcho wuprajiło. Tole poſtajenje (§ 8 ſtareho ſakonja) ma ßo nětko tak: „Wuſwolicz móża ßo jenož woßadni, kotſiž maja prawo wolicz, kotſiž maja dobru khwalbu, kotſiž ßu kſcheſcżijanſke ſmyßlenje, pósnacze a naſhonjenje w zyrkwinſkich należnoſczach pokaſali a kotſiž ßu 30 lět ſtari.“ Woboje je wěſcze dobre a poßleńſche woßebje k temu dopomha, ſo je tajkim jenož ſaſtup do zyrkwinſkeho prjódſtejeřſtwa wotewrjeny, kotſiž móża też należnoſcze naſchich zyrkwjow a woßadow ſaſtupowacz. Bóh tón Knjez chzył na dalſche wuradźenja ſynody k ſbożu zyrkwje ßwoje żohnowanje klaſcz!

Ruſki khěžor je ſaßo Franzowſku wopuſchcził a kaž ßo ſda, je ßo jemu w Franzowſkej jara derje lubiło. Franzowſki luo je też wſchitko cżinił, ſchtož móżeſche ruſkemu ßamoknjeżerjej cżeſcze wopokaſacz. A to je też khěžor dźakownje pſchipósnał. Hdyž běchu jeho rěcze, jako do franzowſkeho kraja ſaſtupi, najprjedy ſymne wón ßo dźeń a cżopliſcho dźakowaſche a ſkónczńje po wojeřſkej paradźe wo ſwjaſkach pſchecżelſtwa, kotrež wobaj ludaj ſjednocza, a wo bratrowſtwje w brónjach powjedaſche. Hacz je woprawdźity pißny ſwjaſk bjes franzowſkim a ruſkim ludom, ßo prajicz njeda; ale ſawěſcze na prěni wokomik tele khěžorowe rěcze naſtróżaze měr do ſtracha ſtajaze klinczachu. Ale nadźijomnje tak ſlě njeje, kaž ßo na prěni wokomik ſdaſche. Bjes Franzowſami wot ſahorjenoſcze ßo pyrjazymi wſchak dyrbi ſkónczńje kóżdemu cżłowjekej cżoplo wokoło wutroby bycz — a tak drje je ßo też ruſkemu khěžorej ſeſchło. A k temu wſchak něſchto druhe pſchińdźe, ſo ma ruſki khěžor wulki kraj a mało pjenjes, franzowſojo pak dobry bohaty kraj a wjele pjenjes — a Franzowſojo budźa nětko, hdyž je jim ruſki khěžor tak rjenje cżinił, cżim ſwólniwiſchi ſa Rußowſku nowu pożczonku na ßo wſacz a kaž najważniiſche powjeſcze powjedaja je Franzowſka hižo nowu pożczonku wot 1200 milijonow ſa Rußowſku na ßo wſała. Sa telko pjenjes wſchak je ruſki khěžor Franzowſam mjedowu pomaſku w ßłódkich ßłowach woptacz dacz móhł. A ſo my na tón wopyt ruſkeho khěžora w Franzowſkej, kaž by wón nam ßwoje njepſchecżelſke ſmyßlenje ſjewicz chzył, telko ważnoſcze klaſcz njeßměmy, ſjawnje pokaſuje, ſo je ruſki miniſtr ſwonkownych należnoſczow, Schiſchkin, kotryž je też ßobu w Franzowſkej pobył, wutoru na ßwojim domojpuczu do Rußowſkeje do Barlina pſchijěł a ſ naſchim khěžorſtwowym kanzlerom hromadźe był. Hacz ßnano ruſki khěžor, kotryž je tu khwilu pola ßwojeho pſchichodneho nana, wójwody Heſtenſkeho, na wopycze, domoj puczujo do Barlina pſchijědźe, je njewěſte. Najkerje niz, pichetož to by tola wbohich Franzowſow, kotſiž ßo nětko w najßłódſchich ßonach kolebaja, jara bolało.

A hlaj, ja ßym pola waß wſchitke dny hacz do ſkónczenja teho ßwěta.

Mat. 28, 20.

Kóżdy dźeń ma ßwoju próżu,
Sswoju ſtaroſcz wſchědnje ma,
Jeſuß pak nam ſ kóżdej nozu
Nowe poßylnjenje da:

1. Njedźela:

Dźenßa wołaja cże ſwony,
Dźenß je ßwjata njedźela;
Njehladaj na druhe ſtrony,
Dźenß ßo duſcha wokſchewja,
K Bożom' domej proßy cże
Jeſuß, ßłónzo, żiwjenje.

2. Pońdźela:

S Jeſußom dźenß ſapocżń dźěło!
S Jeſußom wſcho derje dźe;
So by żohnowane było,
Pſchi dźěle cże ſchkituje:
Jeſuß ſpocżatk a kónz je,
Jeſuß ßwěrny woſtanje.

3. Wutora:

Dźenßa ſpomń, kak Jeſuß tebje
Wſchědnje wodźi, troſchtuje,
Njehladawſchi na ßam ßebje
S wěcżnej' ßmjercze wutorhnje:
Jeſuß pſchińdźe na ßwět ßam,
S nuſy pomha cżłowjekam.

4. Sſrjeda:

Wſchědnje ßmjercz tu na naß łaka
Sſrjedźa w naſchim żiwjenju,
Bożi ßud tam na naß cżaka,
Sſrědnika mam w Jeſußu;
Pſches Jeſußa ßmjercz a krej
Bóh naß cżini ßuda frej.

5. Schtwórtk:

Sswjate wotkaſanje troſchta
Jeſuß dźenßa wuſtaji,
We nim duſcha ma doſcz troſchta,
We wěrje ßo poßylni:
Na tebje wón ſabył njej'
W modlitwje w Gethſemane.

6. Pjatk:

Jeſuß dźenß na kſchižu woła:
„Dokonjane wſchitko je!“
Naſchej duſchi troſchtne ßłowa! -
Pſches joh' ßmjercz naß wumóhł je;
Jeſu, twój kſchiž, boloſcz wſchu
W wutrobje ßej wopomnju.

7. Sſobota:

Poßledni dźeń ßwěru wopomń,
Hdyž tón tydźeń k kónzej dźe!
Na ßwoju ßmjercz ßo też dopomń,
Hdyž ßo ßabbat ſapocżńje;
K wjecżoru ßo bliži cżaß:
Jeſu, woſtań pola naß!

Ernſt Helaß.

Schto móże żona cżinicz.

K M. żona pſchińdźe, kotraž jeho proſchesche, ſo by ſa jejneho bjesbóżneho muża proßył, a ſpytał jeho k Khryſtußej dowjeſcz.

„Kak dołho ſcże żenjena?“ ßo M. praſchesche.

„Dwazycżi lět“, wona wotmolwi.

„Schto ſcże ſa tón cżaß cżiniła, ſo byſchcże ßwojeho muża k Khryſtußej dowjedła?“

„Ja ßym jemu rěcżała, ja ßym ſa njeho proßyła, ja ßym jeho namolwjała, ſo by ßo k woßadźe dźerżał.“

„A wy ſcże dwazycżi lět jeho żona była?“

„Haj, mój knjeże!“

„To něſchto w rjedźe bycz njemóże“, M. praji, ſ hłowu wijo. „Wón dyrbjał dawno hižo pola teho Knjeſa bycz. Scże wy ſtajnje pſched jeho wocżomaj kſcheſcżijanſke żiwjenje wjedła?“

„Ja ßo boju, pſchezo niz.“

„Scże druhdy wobożna była a ßwarjeła?“

„Haj, jara huſto.“

„A ſchto wy potom cżinjeſchcże? Scże ßo ſamolwiła abo ſcże jemu prajiła, ſo je wam wutrobnje żel, ſo ſcże jemu hubjeny pſchikład dała.“

„O ně, to ja żenje cżiniła njejßym! Ja to njemóżach.“

„Hlaj, moja luba, jow tcżi. Waſch muż njeje, ſa kotrehož mam proßycz, ale wy to ſcże! Hdyž je waſcha wutroba w prawym ſmyßlenju a waſche żiwjenje prawe cżini, potom dołho njetraje a Bóh w wutrobje waſcheho muża wobydlenje namaka.

A wonaj ßo hromadźe modleſchtaj. A żona ßebi tu wuczbu k wutrobje wſa a bórſy po tym ßo M—owe wěſchczenje dopjelni. Tón muż ßo k temu Knjeſej wobrocżi.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mróſak w Rychwałdźe.
Cżiſchcz a nakład Sſmolerjez knihicżiſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 43
25. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

21. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Ef. 6, 10—20.

Dobra rada sa słe czaßy.

Schtóž je hdy se żelesnizu psches hórkojtu krajinu jěł, lubosne wuhlady do dolinow a na hory snaje, woßebje hdyž ßłónczko na nje ßwěczi. To ßo na nich nahladacź njemóżesch a ty ßo njedźiwasch, so jich tak wjele ludźi hory wopytuja. Na dobo pak ßo rjany wobras shubi; tołsta cźma cźe wobdawa a ßo sda, kaž bychu hory cźah pózrjele. Ty niczo wjazy njewidźisch, wóczko do ßameje nozy hlada. My njedoczakliwi na tón wokomik cźakamy, hdźež budźemy na kónzu tunela a saßo ßwětły dźeń wohladamy. Njeje to wobras cźłowjskeho źiwjenja? Wone ßu cźaßy, w kotrychž my tak rjez psches selene sahony jědźemy, w kotrychž ßo bjes srudoby a horja źiwjenja swjeßelimy a kaž dźěcźi wjeßeli psched wobliczom nascheho njebjeskeho Wótza khodźimy. Ale tak njewostanje, ale, hdyž běsche runje hischcźe wschitko wjeßełe a jaßne, cźłowjeka źiwjenje na dobo do cźěmnych dnjow, do cźěmnych hodźinow dowjedźe, kotrež jeho cźim bóle nastróża, dokelž njenadźujzy pschińdu. Nahła ßmjercź, bolostne cźerpjenje, khudoba a nusa — kak móże to wschitko njejabzy pucź nascheho źiwjenja cźmowy sczinicź a wutrobu srudnu! Kak wschelake pruhowanje, kotrež wot wonkach, kak wschelake spytowanje, kotrež wot nutskach na cźłowjeka pschińdźe! A schtoż tele cźaßy woßebje straschne cźini — njeje nam, kaž by ßo k nam spytowaŕ bliźił, kaž něhdy k temu Knjesej w puscźinje a Gethsemane a kaž by hłóß k nam prajił: Hdźe je nětko twój Bóh? Schto pomha tebi twoja bohabojasnoscź, twoja wěra? „Dźerżisch ty hischcźe twjerdźe ßwoju ßwěrnoscź?“ ßo żona cźwilowaneho Hioba woprascha. „Požohnuj Boha a wumŕ.“ So by w tajkich słych dnjach derje wobstał a cźěmne spytowanja dobycźeŕszy pschewinył, je nusne, so ßo sa nje wobronisch a pschihotujesch, prjedy hacź tu wone ßu. Husto ßo źiwjenje s wojowanjom pschiruna. K wojowanju pak trjebasch brónje, kotrež dyrbi wojak w bitwje měcź. Jara derje japoschtoł Pawoł w epistoli dźenßnischeje njedźele Ef. 6, 10—20 bróń kscheścźijana wopißuje, kotruž dyrbi ßebi sa słe dny woblez. Wopomńmy najważnische. Jow masch dobru radu sa słe dny.

1. Nade wschitko sapschimńcźe schkit teje wěry, s kotrymž sahaßnycź móżecźe wschitke żehliwe schipy teho słeho njepscheczela. Schtoż běsche schkit wojakej, to je wěra kscheścźijanej, bróń w bědźenjach źiwjenja. Hdźež naß cźłowjska wědomnoscź, wumětstwo a móz wopuschcźa, wěra hischcźe ßwoju sakitazu a wobarnowazu móz wopokaże. Schtóž móże, kaž Khrystuß na kschiżu, hischcźe prajicź: mój Bożo, Bożo, ty ßy mój, Bożo, tón ßo tež psches najhłubsche a najcźěmnische hodźiny cźerpjenja saßo k ßwětłu pschebědźi. Jeno njepuschcźe ßwoju wěru! tak dyrbimy wschitkim cźerpjazym a ßo běda źazym ßobukscheścźijanam pschiwołacź, pschetoż schto je wojak bjes schkita w bitwje! A hdźež chzedźa nam tónle schkit wuwinycź a wutorhnycź, dyrbimy na wschě waschnje twjerdźe

dźerżecź a radscho ßwět, pjenjesy a kubło puschczicź, hacź wěru, kotraž je tola skónczńje to dobycźe, kiž ßwět pschewinje.

2. A wsmicźe kłobuk teho sboża a mjecź teho ducha, kotryž je Bože ßłowo. Brón dyrbi ßo sypytowacź w dobrych dnjach, so by ßo w słych wopokasała. Kak wjele cźłowjekam je hižo jadriwe ßłowo biblije wjazy troschta a mozy spožcziło hacź cźłowśke ßłowo a cźłowśki troscht. Luther praji: „Hdyž mje kißały sły duch pschima, ja psalm wuspěwam a wón ßo wotßali.“ Njepschecźelske wójska ßo s kanonami a tsělbami potsělaja; wójsko staroscźow, nusy a hrěchow, kotrež nam žiwjenje kißałe cźini, ßo jenož psches mjecź ducha, psches to „pißane steji“, wotecźěri. Dobra brón je Bože ßłowo, tyßaz krócź sypytana w wojowanju duchow.

3. A modlcźe ßo stajnje k Bohu w wschitkej nusy. Jako něhdy Schwajzarśzy do bitwy — to běsche pola Sempacha — njepschecźelske wójsko wohladawschi najprjedy ßo poklaknychu a — modlachu, njepschecźeljo jich wußměschujo prajichu: „Cźi bojasni ludźo na ßwoje kolena padnu, woni chzedźa naß wo hnadu proßycź.“ Ale Awstriszy buchu bórsy powucźeni, jako Schwajzarśzy burjo modlitwu wuspěwawschi postanychu a ßo na nich wolichu a jich pobichu. Cźi, kiž běchu ßo modlili, dobychu, cźi, kiž běchu ßwoje ßměchi měli, buchu sanicźeni. Kaž dyrbi wojak ßwoju wěz nawuknycź, tak dyrbi kischescźijan to ßwoje, wěru a modlitwu wuknycź, so by smužitoscź a dobycźe w słych dnjach měł. — Bjes kompaßa łódźnik na morjo njejědźe, bjes brónje wojak do bitwy njeńdźe. Tak nießmje tež kischescźijan bjes wěry, bjes Božeho ßłowa a modlitwy do cźěmnych dnjow ßwojeho žiwjenja hicź, wo kotrychž nichtó njewě, kak khětsje móža na njeho pschińcź.

Dźerž ßo ducho, hotowy,
Stań, wsmi ßwoje brónje;
Wachuj, modl ßo, cźaß je sły,
Husto ßo nětk shoni,
So tež tych
Wěrjazych
Satan druhdy sypta
A jich sawjescź pyta.

Hamjeń!

S cźežkeho cźaßa.

5. Cźežke sypytowanja.

(Pokracźowanje.)

Najßurowischo sakhadźesche mór w Starym měscźe w Draždźanach. Sa jeniczki tydźeń je tam mór jedyn dom sa druhim wuprósdnił. Hdyž běsche na Scheffelskej haßy poßledni wobydleŕ semrjeł, zyłu haßu na woběmaj kónzomaj s deskami sabichu.

Hdyž běsche tale žałoßna khoroscź sastała, mějachu zyłe Draždźany lědma hischcźe 500 wobydlerjow.

* * *

Wo wschěch tutych podawkach njeběsche Jan niczo shonił, dokelž běsche daloko wot Draždźan prjecź. Sapoczatk lěta 1638 běsche se ßwojim połkom do jużnych Němzow cźahnył. W někotrej bitwje běsche tam pobył. Wójnske sboże běsche jeho stajnje pschewodźało; nawjedowarja Lösera pak, jeho wótzowskeho pschecźela běsche njepschecźelska kulka moriła. To běsche wulka srudoba sa Janowu cźucźiwu wutrobu.

Skónczńje wrócźichu ßo saßo k wótzowskim sahonam. Kurwjerch běsche pschikasał, so ma ßo Janowy jěsdny połk wrócźicź, so by Draždźany schtitował, dokelž saßo Schwejdojo w tamnischich stronach pakoscźachu.

„O kak budźa ßo wschitzy wjeßelicź, nan a macź a bratr Handrij a Plebanez knjes a knjeni, hdyž na ßwojim nahladnym wyßokim konju psched jich domom sastanu! Kak budźe ßo macź sawjeßelicź, hdyž ßwojeho Jana saßo směje! A nan? hdyž jemu powjedam, kak derje ßym ßo w kóždéj bitwje bił!“ Tak pomyßli ßebi Jan.

Wbohi Jano! kak budźe to wschitko cźiscźe — cźiscźe hinak!

Psched domom bohatych Plebanez posasta jěsdny. To běsche Jan, kotryž běsche se ßwojim połkom do Draždźan sacźahnył.

„Kak běsche tam wschitko cźicho! myßlesche ßebi, hdyž po skhodach horje dźěsche.

Durje ßo wotewrichu.

„Macźi, najlubscha macźi!“

„Jano, mój ßyno!“

“Handrijo, mój lubschi bratsiko!“

„Luby bratsje Jano!“

„Kak scźe tola blěda, luba macźi? Hdźe dha pak macźe nana?“

„Wumrjeł je!“

„Najlubschi mój Božo! Nasch luby nan njebohi!“ sawoła Jan, wótsje sdychujo.

Wbohi Jano! To běsche srudne saßowidźenje!

Popołdnju stejachu na cźichim městaczku, tam, hdźež zypreßy, žarowaze wjerby a schtomy žiwjenja ßwoje hałosy rospschescźěrachu, na Božej roli schtyrjo srudni ludźo.

„Tu wotpocźujetaj wobaj, wo kotrejž žarujemoj“, dźesche s cźicha Plebanez knjes k Janej.

Dołho tu stejachu hłuboko nucźi na srudnym městnje. Wscho běsche cźicho a mjelcźesche. Jenož ßołobik sahwisda s daloka, kaž by wjedźał, so je tón, kotryž tu pod Božej rolu wotpocźuje, tak rady poßłuchał w selenym haju na ßołobikowe hwisdanje.

„Lubscha macźerka!“ dźesche Jan, „nětko chzu ja bycź wasch schkit a wascha sepjera.“

Sso wě, dołho Jan pschi ßwojich lubych wostacź njemóžesche. Hdyž ßo domoj wrócźachu, wotcźakowasche jeho hižo dragunar se sawrjenym listom. Jan cźitasche. „Tu je nowa pschikasnja. S dwě scźě ludźimi dyrbju Wilsdruffsku krajinu pschehanjecź“, dźesche k macźeri. Do Wilsdruffa běsche ßo cźrjóda Schwejdow nawaliła a běsche tam pakoscźiła. A straschni paduschi pakoscźachu a sapalachu hischcźe w Wilsdruffskej wokolinje.

Hižo na druhe ranje nastaji ßo Jan se ßwojim połkom na pucź. Kak nadobny běsche wón pachoł, hdyž s młodostnymi mozami psched ßwojimi jěsdnymi psches město jěchasche. Pschi Wilsdruffskich wrotach kiwaschtaj jemu macź a Handrij poßlednje boženje.

Dołho njebudu, potom ßo saßo k wamaj wrócźu!“ pschiwoła hischcźe jimaj. Potom sapiskachu jeho hudźbni.

Sa tsi dny ßo Jan se ßwojim połkom wrócźi. Schwejdskeho rytmischtra Stedingera a jedyn a dwazycźoch jěsdnych běsche sajał a pschiwjedźe jich do Draždźan. Kurwjerchej dyrbjesche ßam powjescź wo tym pschinjescź. To běsche swjeßelazy wokomik sa Jana, hdyž jemu kurwjerch psched wschěmi woßebnymi dwórskimi knjesami ruku poskicźi a dźesche: „Wón je smužity offizěr; ßym jemu cźestne město pschißudźił. Schwejda cźehnje pschecźiwo mojemu ßwěrnemu městej Freiberg; te njech pomha sakitacź.

(Pokracźowanje.)

Pschihotowanje na reformaziski ßwjedźeń.

W bližschim cźaßu budźe nascha zyrkej ßwój reformaziski ßwjedźeń ßwjecźicź. Duž chzemy lubym Sserbam poskicźicź horstku rjanych powjescźow, na tutón dźeń ßo pocźahowazych.

I.

Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam.

S khěrluschemi je runje tak, kaž s cźłowjekami. Wone maja ßwoje woßebite podeńdźenja. Mamy drje wjele stow khěrluschow. To je zyłe wójsko. Wschitke ßu dźěcźi ßwěrnych ludźi. A tola kajke wschelake podeńdźenja ßu ßo jim dostałe. Jara wulka wjetschina sahe wumrje, njesnata a njewobžarowana, we wschej cźichocźe skhowana. Někotre ßu žiwe psches hnadu wucźenych ludźi abo maja w ßamotnoscźi tak mjenowanych „wěnz spěwow“ ßwoje wobcźežne bycźe. Jenož mjeńschinje ßo poradźi k cźescźi, k mozy a k knježenju pschińcź w zyłym kischescźijanstwje. Hižo jich narod

běsche wurjadny podawk, kaž narod kralowskeho žyna. Hischcźe w kolebzy wschěch wocźi na nje hladachu a wschě wutroby jim pschipadnychu. Wone maja tež wožebite cźestne mjeno. Rěkaju jadriwe khěrlusche, dokelž žu strowe hacž do jadra a njejžu hłuche wohrjechi, pschi kotrychž je schkorpisna najlěpsche, ale tajke se žłódkim, žylnym a žytnim jadrom.

Mjes tutymi jadriwymi khěrluschemi pak maja Lutherowe khěrlusche prěnje městno. Kóždy tutych khěrluschow je jedyn David, je pschezo 10000 sbił, hdźež je druhi jenož 1000 dobył. Wone žu najwožebnische mjes kralemi a najmóznische mjes móznymi. Wone maja skutki- a žławypołne žiwjenje sady žebje. A schtož hischcźe prjedy žebje maja, to njemóže žadyn cźłowjek widźecź. Na kóždy pad žu hischcźe žiwi a tež žo na nihdy njesda, kaž so bychu chzyli žo pschepodacź, na wumjeńk hicź a žo skónčnje pohrjebacź dacź. Na to hischcźe dawno njemyšla, hdy by žo jim tež žmjercź pschipowjedała a cźělne prědowanje měło. Na tym njewumru, na tym móža žo jenož wjeselicź, pschetož cźim huscźischo bu wo někotrym prajene, so je morwy, cźim dlěje je potom hischcźe žiwy. To je šnata wěz. Prjedy wschitkich pak krocźi kaž law tutón spěw: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam". Prawje derje wěmy, so je wón wobdźěłanje 46. psalma. Tuta podobnoscź je zyle sjawna. Ale hdy je nastał, hacž 1529 abo 1530, to njewěmy, s najmjeńscha niz s wěstoscźu. Je to dźě wožebitoscź najrjeńschich rjekowskich spěwow. Njewěsch wěscźe, hdy žu nastałe, ale njeje to dale žane wulke njesbože, njetrjebasch wschak tež wschitko wjedźecź. To je doscź, so je tutón khěrlusch s zyła nastał a so jón mamy. Je to najkraźnischi lutherski spěw mjes wschitkimi lutherskimi spěwami, zyły muž, po bycźu a po waschnju, nam w tutym spěwje pšched wocźi stupa. Bě to jeho najlěpschi spěw a spěschnje, kaž bychu Boži jandźeljo žami póžli byli, pscheleczi wón zyły němski kraj. Hižo 1532 móžesche Schweinfurtska wožada tutón spěw pschecźiwo woli žwojeho fararja sanoschowacź, w nozy saspěwachu jón dźěczi na hažach, so by žo pucź wuhotował sa reformaziju, a tuta bórsy na to nasta. Melanchton žłyschesche jón wot jeneje holczki spěwacź w cźežkim cźažu a prajesche: „Spěwaj holczka, njewěsch, kak wulkich ludźi nětkle troschtujesch!" Lětstotk posdźischo da jón Gustav Adolf na ranju Lipscźanskeje bitwy na 17. septembra 1631 wot žwojeho wójska saspěwacź a po skónčnym dobycźu podźakowa žo Bohu: „Knjes mózny na wójskach, haj Bóh na njebježach, tón budźe wěscźe dobycź." Sažo 100 lět posdźischo spěwaju jón k žwojemu troschtej w 1723 lěcźe tamni njesbožowni Salzburgszy, kiž běchu žwojeje wěry dla wot fanatiskeho biskopa Firmiana wuhnacźi. Psches tutón spěw wupokasachu žo pšched městom Darmstadtom, kaž žwoje wopisžmo pschedpołožisch, a dostachu hospodu. Hugenocźi w Franzowskej sanoschowachu jón na schibjeńzy jako žwój posledni spěw: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam". Sslawny hudźbnik Mayerbeer je jón teho dla do žwojeje opery pschijał, tak so jón nětk tež na jewischcźu sažłyschisch. W konzertnej sale němskeho města běsche žo na 3000 ludźi shromadźiło, runje běsche žo wójna 1870 sapocźała. Cźisty wunoschk měješche wótcźinskim saměram žłužicź. Wótcźinske hłoźy žo pschednoschowachu, kaž je prawje a pschipožłucharjo žobu spěwachu. Wospjet bě w pschestawkach žłyschecź: „Parižske sacźehnjeńske pschespolo piskacź! Parižske sacźehnjeńske pschespolo!" Konzert dźe k kónzej. Pschezo sažo woła žo psches salu: „Pschespolo"! Kapalny mischtr njemóže hinak, dyrbi porjad pscheměnicź a powjetschicź. Wscho je napjate wulka cźischina nastanje. S taktnym kijom žo klepnje, a piskazym herzam pschipokasa žo sapocźatk. Ale kajki kruch! Hłoźowe pruhi napjelnja zyłu salu s khěrluschom: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam!" Direktar je derje wuswolił — to je najrjeńsche sacźehnjeńske pschespolo!

Po wulkej bitwje a dobycźu pola Sedana sapocźa schtwórty armeekorps sažo žwoje dróhowanje do Parisa. Bataillon Durinskich dyrbjesche žwoje prěnje nózne lěhwo w jenej zyrkwi měcź, wojazy ležachu we łódźi, wyschzy w drastnej komorje. Hižo hdyž wjecźorne žměrki wyšoke zyrkwine wokna s cźěmnoscźu pokrywachu, sapocźachu žmjercź sprózni wojownizy drěmacź. Jenož cźiche scheptanje woźiwjesche tam a žem tutu žwjatnizu. Sswjatocźnoscź cźmiczki horjesche wutroby a wodźesche žedźenje k lubym w domisnje, a tola sacźěri dopomnjecźe na krwawne bitwy, želniwoscź sa panjenymi a sranjenymi towarschemi, horde sacźucźe, so běchu žobu sa žławu a sboże wótcźiny wojowali, spar s wocźow, a kóždy cźujesche, so hischcźe něschto k skónčenju dnja pobrachuje. Duž saklincźa

Kwaźny czah, w žerbskim museju wustajeny.

w cźichocźe cźmicźki najprjedy mjelczo, potom pschezo móznischo ßo posběhujo na pischcźelach, hłóß tuteho spěwa: „Njech Bohu dźakuje ßo wutroba wschěch ludźi!“ Kaž s jenym rtom spěwachu wyschzy a wojazy tutón ßwjaty khěrlusch ßobu. Jako běsche hracźe wuklinczało, wustupi běrglehrajeŕ a mějesche krótku ale wutrobuhnujazu rěcź, kotruž skónczi se ßławu na wulki sjednocźeny wótzny kraj a saßo ßo k pischcźelam wobrocźiwschi sanjeßy stary protestantski spěw: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam!“ Wschitzy ßo sradowachu, wschitzy ßo pěknemu spěwarjej a rěczerjej dźakowachu; Durinskemu wuczerjej mějesche ßo bataillon dźakowacź sa tole rjane wjeczorne zohnowanje.

Telko se źiwjenjoběha tuteje najkraßnischeje parle mjes wschitkimi evangelskimi spěwami. Na poßled dopomúmy ßo tež hischcźe stareje schtuczki:

Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam,
Wón něhdy, junu pomha nam.

II.

Dopomnjenja s reformazisteho czaßa.

Wo sczérpliwosczi Jana Bjedricha Sakskeho.

Mjes wjerchami reformazisteho czaßa běsche Jan Bjedrich Sakski tón, kiž najbóle tyschnosczź tamnischeho czaßa nashoni, ale wón móżesche też jako prawy kschescźijan czérpicź. Wón dźerżesche ßo ßwojeho ranjeneho rjaneho hłubokomyßlneho wopona, rucźaneho wěnza, kotryž po prawym Khrystußowu czernjowu krónu wosnamjeni. Schtoż jeho po Mühlbergskej bitwje sleho potrjechi, rubjenje kraja, ßmjertne hroźenje psches khěżora, wußměschenje njepscheczelow, pjeczlětne jastwo, jako prawy khodźeŕ sa Khrystußom snjeßy wón wschitko bjes morkotanja a połny wjeßełeje nadźije, wón njedwělowasche, so ßu czěmne Boże pucźe pucźe měra. Někotryżkuliż njepscheczel dosta psches czérpjenje tuteho muża najhłubschi wutrobny sacźischcź; jeho poddanjo pak jeho czim bóle w ßwojej wutrobje lubowachu. Jako bu jemu 1552 wróczenje do jemu sawostajeneho ródneho kraja dowolene, pokasachu ßo dale wonka městow radzy w ßwojich czornych płaschczach, měschczenjo w ßwojich brónjach a najwoßebnischich drastach, na torhoschczach czakachu duchowni s młodymi hólzami na jenej stronje, na druhej schědźiwi měschczenjo s młodymi holzami, kiž mějachu w ßwojich włoßach rucźany wěnz. S hłubokim hnuczom poßłuchasche domoj pschischedschi na mózne khwalobne spěwanje tutych ßyłow. Czeßne mjeno, kotrež jemu zyrkej jeho wusnacźa tehdom dawasche, njedźiwasche drje na ßwětnu móz a wyßokosczź, ale jemu rěkachu: „Jan Bjedrich, s Božeje hnady wuswoleny martraŕ Jesom Khrysta, wójwoda pschescźěhanych, wjerch wěruwusnawazych, towarsch wěrnoscze, khorhojnik ßwjateho kschiża, pschiklad sczérpliwoscze a stajnoscze, herbski knjes wěczneho źiwjenja.“ Tak bu temu sczérpliwemu wjerchej pschipósnacze hižo tudy date. Wone wschak też druhim sczérpliwym kschescźijanam njepobrachuje. Najlěpsche wschak, schtoż ma ßwjata sczérpliwosczź doczakacź, je tam wěscze sakhowane, hdźež nam Knjes hnadnu hnadu wobradźi wysche naschich prostwow a srosymjenja.

Wschelake s bliska a s daloka.

Hłowna wuczeŕska konferenza Budyskeho wokrjeßa mějesche ßwoju ßetuschu shromadźisnu pod wodźenjom knjesa schulskeho radźiczela Rabiza schtwórtk 22. t. m. w Budyschinje.

Wutoru 20. t. m. pschehlada revisor s Draždźan Maleschansku wupożczerńju a nalutowarńju. Wón ju w dobrym porjedźe namaka a ßo na kczejazym roswiwanju, kotrež je pokładniza su krótki czaß ßwojeho wobstacza měła, swjeßeli. Wulke zohnowanje je ßo hižo se sakoženja tutych wupożczerńjnow a nalutowarńjow do nascheho lubeho ßerbskeho luda wuliwało Duž, lubi Sserbja! hdźež hischcźe tajka pokładniza njeje, njekomdźcźe ßo, stupcze hromadźe! Wone ßu wschelake woßady, hdźež naschi ratarjo hischcźe tajkeho nusneho a wužitneho sjenoczenstwa nimaja. Ja jenoż někotre pomjenuju, hdźež móhłe ßo tajke pokładnizy sałoźicź: Hrodźischczo, Bart, Klukſch, Porschizy, Budestezy, Huska a hischcźe wjele woßadow pruskeje a sakskeje ßerbskeje Łużizy. Nadźijomnje tole napominanje, kotrež na ßamy wužitk naschich ßerbskich ratarjow dźiwa, bjes płoda njewostanje!

Saksta evangelsko-lutherska synoda je w sańdźenym tydźenju saßo wschelake ważne wuradźenja měła. S wjetscha ßu ßo wschitke wot zyrkwinskeje wyschnoscze pschedpoloźene namjety a sakonje jenohłóßnje pschiwsake. Zara njeßebicźni ßu ßo naschi duchowni sastupjerjo pschi wuradźenju teho pschedmjeta, so ma ßo hnadne poł lěta sa wudowy duchownych, w kotrymž hischcźe po ßmjerczi mandźelskeho jeho dokhody dostawaja a móża w farje sawostacź, na schtwórcź lěta poniżicź, wopokasali, runjeż s czopłej wutrobu jedyn knjes, kotryż duchowny njeje, sa to rěczesche, jo by pschi starym wostało. W tym wschak ma tónle sakoń wobmjesowanje, so wón sa tych duchownych, kiž ßu hižo nětko w sastojnstwje a woźenjeni, njepłaczi, ale so maja jich wudowy to stare hnadne poł lěta. Rusne běsche to wobsamknjenje synody 14. t. m., kotrež postaji, kak wjele ma s najmjeńscha kóżdy zyrkwinski wuczeŕ dokhodow sa ßwoju zyrkwiniku ßłużbu měcź. Wobsamknyło ßo je, so ma wón, jeli ma polne sastaranje zyrkwinskeje ßłużby s najmjeńscha 250 hriwnow dostacź, jeli pak kóżdu njedźelu ßłużby nima, ale s najmjeńscha jenu njedźelu a jenu niz (kaž je w filialach), so wón s najmjeńscha 50 hriwnow dastawa. Tónle sakoń, kotryż bu jenoblóßnje pschiwjaty, wot 1. wulkeho różka nowego lěta płaczi.

Nascha lubowana khěżorka ßwjeczesche sańdźeny schtwórtk ßwój 38 lětny narodny dźeń. Bóh luby Knjes spożcź dale naschej milej wote wschitkich poddanow horzo lubowanej knjeżeźy strowoscź a czilosczź a ßwoje bohate zohnowanje na wschitkich jeinych pucźach!

Franzowsow je powjesczź, so stej ßo nasch lubowany khěżor a Rusti khěżor s nowa pońdźelu a wutoru w Darmstacze a w Wiesbadnje jeschłoj, se ßłódkich ßonow sbudźiła. Pschetoż woni ßebi wěscze myßlachu: Rusteho khěżora mamy my wěsteho a ßo nadźachu, so wón, so by jim sjawnje wosnamjenił, setkanju s naschim khěżorom pschi ßwojim pschebytku w naschim kraju s pucźa dźe. Tuto nowe setkanje je kaž synna woda na horzu krej Franzowsow. Tale synna kupjel je jim też strowa, pschetoż woni bachu ßo tola skónczinje do wójny wěrili ßebi myßlo, so ruszy jim k bokej steja. Duž je tole setkanje wobeju khěżorow sa naß nowe sawěczenje měra.

Bohu żel maja Franzowsojo na wěsty dźěl wobydlerjow w Elsaß-Lothringskej hischcźe ßwój swliw. To je ßo tydźenja na njelubosne waschnje sjewiło: Dokelž nascha wyschnosczź tele ßłabosczźe tutych ludźi snaje, wona, kaž je to prawje a mudrje, w Elsaß Lothringskej do wójska wuběhnjenych tam njewostaji a jich do druhich regimentow dale wot Franzowskeje mj sy ńdalenych posczele; pschetoż tuczi ludźo hromadźe w regimentach pschi franzowskej mjesy bychu strach sa nasch wótzny kraj byłe, dokelž ßo w wójnje na nich spuschczecź njemóhli. Pschi lětuschim pschewjesenju rekrutow do jich garnisonow Bohu żel ßo pokasa, so tónle jěd wot Franzowsow pschezo s nowa do nich schczěpjeny ßwoje srudne płody njeße. Czi młodźi ludźo ßo mjenujzy na dwórnischczo pschiwjedźeni kaž dźiwi sadźerżachu. Najprjedy s zyła do czaha stupicź njechachu a skónczinje na wabjenje do czaha ßo podawschi woni wokna rosbichu a wschu móżnu schkodu naczinichu. Kaž je ßłyschcźź, ßu woni też ßława Franzowskej wołali. Skónczinje wschak ßo směrowachu, so artillerija na dwórnischczu w Darmstacze stejaza do skutka stupicź njetrjebasche. Pschecźiwo tutym njekhmanikam pak dyrjało ßo se wschej krutosczu wustupicź, so woni ßwoje saßłużene khostanje dostanu a so ßo druhy hladaja, tajke něschto spytacź. Pschecźiwo tajkim ludźom je milosczź na wopacznym blaku a nahladnosczi nascheho wójska seschkodźi.

Pschetoż ja mam sa to, so nětczischeho czaßa czérpjenje hódne njeje teje pschichodneje kraßnoscze.

Rom. 8, 18.

Tutoh' czaßa czérpjenja
Njejßu nihdy hódne
Tamnoh' kraßnoh' wjeßela,
Kiž Bóh dawa hnadny:
Czi, kiž ßo jom' dowěrja
W żałosczi a nusy
A we wěrje hladaja
K njebju, tym njej' zusy.

Jesuß móże wupomhacź
S wulkej' nusy tyschnej,
Wot hrěchow naß wotwjasacź
A wot ßmjercze wěcznej':
Teho ßo ja wjeßelu,
Hdyž ßym w horju khodźił,
So po wschitkim czérpjenju
Je mje k njebju wodźił.

Tyschnosczź, strach a czérpjenje,
Hłód a mjecź, sła wola
Czinja duschi bolosczе;
Hódne njejßu tola
Tamnej krónу źiwjenja,
Kiž ßo s njebja błyschczi
A ßo s hnady podawa
Prawym w sbóżnym měsczi.

Duscha duž wschak teho dla
Wjeßel ßo ty nětko,
So po czaßu czérpjenja
K dobyczu dźe wschitko,
Sa to kraßne źiwjenje,
Wachuj derje, dźěłaj
A hdyž Bóh cze wupschehnje,
Jemu khwalbu spěwaj!

Ernst Helaß.

Wossewjenje.

Dokelž je ßo redaktorej sjewiło, so je po sakskim sakonju sakasane sa armenisskich kschescźijanow dary hromadźicź, ßo s tutym k wjedźenju da, so prostwa sa Armenisskich w 40. czißle nascheho łopjena wuprajena płaczivosczź shubi.

Redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 44.
1. novembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Na reformaziski ßwjedźeń.

Wopokažmy ßo jako evangelszy kscheszćijenjo!

Hdyž ßmy ßo na žnjowym dźaknym ßwjedźenju Bohu temu Knjesej dźakowali sa wschědny khlěb, naß reformaziski ßwjedźeń napomina, ßo dźakowacź sa khlěb teho žiwjenja, sa Boże ßłowo. „Sdźerž, Knježe, twoje ßłowo nam!" tak proßymy my a ßo nad tym swjeßelimy, so ßo evangelij pola naß czisty a prawy pschipowjeda. Ale hižo Luther je naß w wukładowanju prěnjeje próstwy na to kedźbliwych sczinił, so ßo niz jenož wo prawu evangelsku wuczbu, ale runje tak wo prawe evangelske žiwjenje jedna. So ßo człowjek po evangeliju evangelski mjenuje a je tola pschi tym pschecźiwo evangeliju žiwy, to prawje njeje a nam k czesczi nießłuži a by katholskim pschiczinu doscź podało, so bychu ßo naß prascheli: Schto czinicze ßo tak wulzy se ßwojim czistym evangelijom, hdyž tola po nim žiwi njeszcze? Duž wopomńmy, schto to rěka: my ßmy evangelszy.

1. Evangelszy wěricź. Wěř do teho Knjesa Jesom Khrysta, potom budźesch ty a twój dom sbóžny — tak je, kaž je snate, hižo japoschtoł Pawoł hłownu myßl evangelskeje wěry wosnamjenił a to ßame namakasch w Lutherowej wuczbje a pißmach. Spomń na jeho wukładowanje 2. artikla, kotrež je parla w katechismje, a dokelž jeho prědowanja w kóždej ruzy njejßu, njech ßo něschto wot jeho wuprajenjow naspomni. Luther praji: Hdyž ty s prěnja wěsch, schtó Khrystuß je a potom też, schto je wón czinił, potom je tebi pomhane. — Mój hrěch a ßmjercź stej kaž schkrěczka, kotraž wuhaßnje w wulkim morju jeho wumrjecza a horjestacza. — Artikl wo horjestaczu Khrystußowym dyrbi naß sdźerżecź, hdyž ßmjercź pschińdźe. — Schtóž Jesußa namaka, sbóžny njebudźe, hdyž je ßo runje ßmjercź poscził. — Mój troscht, moja móc a moja radoscź dyrbja bycź, niz moje pjenjesy, ani moja mudroscź, ale mój Knjes Khrystuß, Boži Ssyn. — To je jenož něschto na pruhu, ale njeje to evangelska wěra? Njeje to ßame dowěrjenje, kotrež k nam s tamneho khěrluscha rěczi, kotrehož prěnja schtuczka s dobom se ßwojimi móznymi synkami tajku radoscź a wěstoscź wěry wurasuje, kaž lědy žadyn druhi khěrlusch? Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam!

2. Evangelszy žiwy bycź. Kak běsche Luther žiwy? Stajnje dźěławy, muž dźěła, a hischcze bóle modlitwy; ßylny bědźeř a prědař — a tola saßo domach muž měra, ßwěrny mandźelski a nan ßwojich dźěczi, kotremuž hańba njeběsche, ßwoje dźěczi do spanja kolebacź; wuczeny w Božim ßłowje a w wědomnosczi snaty, kaž žadyn druhi, a pódla mějesche wotewrjene wóczko sa Božu stwórbu, sa róžiczki w sahrodzy, sa ptaczatka, kiž wonkach ßwój khěrlusch spěwachu; wón khutny — a tola też bjes tymi ßwojimi ßo wjeßelo a sradujo — tak běsche Luther žiwy. To běsche evangelske žiwjenje. Ach, so by jich wjele po nim czinilo! Ach, my jo s wjetscha na dwaj bokaj smylimy. Pak czinimy s kscheszćijanstwa nowy sakoń a sabudźemy japoschtołowe ßłowo: Wschitko je wasche.

Abo evangelszy ßu pschejara ßwobodni a bje wscheho sakonja žiwi a sapomnimy to druhe: Wy pak scže Khrystußowi. — „Chzesch-li kscheszijan bycž, potom dyrbisch tež na wichor a njewjedro pschihotowany bycž“, praji Luther, teho dla k evangelskemu kscheszijanstwu.

3. ßłuscha, so my jako evangelszy czerpimy. Budž bjes bojoscže a strachoty, kaž Luther, jako wón do Wormßa po myßli jeho pschecželow do wěsteje ßmjercže dźěsche, tak wjeßely a stroschtny, kaž Luther, hdyž ßo wo to jednasche, pscheßwědcženja wěry dla hanibu czerpjecž, ale tež tak ponižny a Bohu poddaty, kaž Luther, jako wón pschi łožu ßwojeje Lenki spěwasche: „Ja mam ju jara lubo, ale, luby Božo, dokelž je twoja wola, so chzesch ju k ßebi wsacž, tebi ju rad dam.“ A wot ßmjertnych łožow naschich lubych daloka kroczel k naschim ßmjertnym łožam njeje, duž skónčnje rěka:

4. evangelszy wumrjecž. „Wyßokodostojny wótcže“, dr. Jonas mrějazemu reformatorej pschiwoła, „chzecže wy na Khrystußa a tu wučbu, kaž scže ju prědował, wumrjecž? A Luther s wulkim hłoßom wotmolwi: „Haj“ — hacž do ßmjercže evangeliju ßwěrny. Wascha wěra, wasche žiwjenje, wasche czerpjenje a wumrjecže budž kaž Lutherowe a potom nad wami skutk reformazije podarmo njebudže — niz podarmo to napominanje japoschtoła: Khodźcže jako dźěczi teho ßwětła!

Hamjeń!

Dowěrjenje na Boha!

Hdyž po wěrnosczi ßwězu jaßnu
Ssej žada twój duch w hrěschnej czěmnosczi,
Hdyž nadźije czi wschitke haßnu
A wschitko tebje tudy wopuschczi,
Hdyž starosczž we wutrobje nima kónza,
Dha posběhń wočzi k njebju, k wěčznosczi;
Tón Bóh, kiž wobknježi ßam wschitke ßłónza,
Cže njewostaji w sejńskej czěmnosczi.

Hdyž bjes winy ty brěmjo noßysch
A hłowu pokhilisch we khudobi,
Hdyž sadwělujo Boha proßysch
A sdychnjeńczko ßo s dusche wuczischczi,
Dha stup w naléczu k schtomam połnym kczenja,
Stup k trawiczzy, kiž ßo wscha seleni:
Bóh dawa wschitkim ßwoje wokschewjenja,
Tež tebje njewostaji w hubjenstwi.

Hdyž bolosczž wschitku móz czi slemi
We czežkej khorosczi a bědnosczi,
Hdyž ßo czi ßmjercže jandźel sjewi,
Kaž měra poßoł ßo czi pschibliži;
Hdyž ßo twój duch tam horje pschecźischczuje,
Sso posběhnje dom k rjeńschej ßwětłosczi:
Budž stroschtny! Jesuß cže tam pschewodźuje,
Tež tebje njewopuschczi we ßmjerczi.

Ernst Helaß.

S czežkeho czaßa.

6. W Freibergu, w ßwěrnym měscže.

„Freibergo, ty staroßwěrne město, nětko wutraj s czesczu!
Hižo bliži ßo njepschecžel s nowa k ßurowej bitwje.“

Běsche 8. dezembra 1642. Na staroměschczanskim naměscže běsche ßo wójnski lud sestupował, kotryž dyrbjesche Freiberg schkitowacž a sakitowacž. Běchu tsi kompagnije pěschkow pod nawjedowarstwom wyschka Karlo se Schweinitz a kompagnija dragunarjow pod Janowym nawjedowarstwom. Nětko dyrbjachu ßo roßžohnowacž. Junkrócž dachu ßebi hischcže ruku a prajachu ßebi poßlednje božemje.

„Budźcže w Božim mjenje, wschitzy moji lubi!“ pschiwoła Jan hischcže ras ßwojim lubym, kotsiž ßo wo njeho rudźachu, a potom czehnjesche se ßwojimi jěsdnymi wotßal. „Hacž ßo s nimi saßo wohladam?“ pomyßli ßebi s czežkej wutrobu.

Hischcže ras dyrbjesche ßo wobhladacž. Haj, tam hischcže stejachu.

„Božemje! Božemje!“

Hdyž běschtaj se Schweinitz a Jan do Freiberga pschischłoj, wobhladaschtaj ßebi najprjedy wschě naprawy, kotrež běchu ßo k sakitanju města natwarile. Město mějesche pjecž hłownych wrotow, kotrež běchu s krutymi wěžemi wobtwjerdźene. Wyßoka, kruta murja, s dźewjecž a tsizeczi wjetschimi a mjeńschimi wěžemi, běsche koło wokoło města natwarjena. Hrjebje wokoło města běchu hłuboke, tola na někotrych městnach bjes wody. Na stronje k dołhemu wjeczoru běchu psched městom wulke haty. Studnjow běsche mało w měscže, woda k piczu wodźesche ßo psches drjewjane roły do města. Kak lohzy móžesche njepschecžel tónle wodowód saniczicž! Nawjedowar da w bliskim lěßu drjewo puschczecž, so by s njeho palisady twaricž mohł. Tele palisady ßo psched naßypami do semje sabichu. Wulke hrodźischcža ßo naßypowachu a murje ßo wschudźom swuporjedźowachu. Tež wjele zyroby ßo do města nawosy. Dwě kompagniji wobßadźischtej Pětrowe, tsecža Erbske, schtwórta Donatowe a Jan se ßwojimi dragunarjemi Mischnjanske wrota. Měschczenjo dyrbjachu ßo na wěže a na měschczanske murje sestupacž; poltsecža sta hórnikow pod hórskim hejtmanom se Schönberg mějachu nadawk, wohnje, kotrež mohłe ßnano w měscže nastacž, saliwacž a wóhnjowe kule, kotrež mohłe ßo wot njepschecželow do města mjetacž, wuhaschecž abo tež podsemske khody hacž pod njepschecželske lěhwo wurycž.

Jako Jan 27. dezembra na wěži stejesche, bližachu ßo prěni Schwejdojo. Běchu jich něhdźe 700—800 jěsdnych. Hnydom da Jan po měscže bubnowacž, so bychu ßo wschudźom na njepschecžela pschihotowali. W Freibergu běchu ßo pschihotowali, njepschecžela powitacž. Na druhe ranje pokasachu ßo hischcže tsi połki jěsdnych. 29. dezembra běsche tam zyłe njepschecželske wójsko, něhdźe 12000 muži ßylne, s 104 wulkimi a małymi kanonami a 5 mjerschlemi. S wulkim stysknom w wutrobje wuhladachu Freibergszy měschczenjo wulku liczbu schwejdskich khorhojow a kanonskich rołkow. Hischcže tón ßamy dźeń póßła schwejdski nawjedowar Torstenson poßelnika do města s poruczenjom, so ma ßo město njepschecželej poddacž.

„Nihdy na nihdy tele ßwěrne město do waschich rukow njepodam!“ wotmolwi se Schweinitz schwejdskemu poßelnikej.

Torstenson počza nětko na měscže město woblehnycž. Koło wokoło wobdachu jeho wojazy město Freiberg. Kanony sestajachu sady wulkich pjerschczowych naßypow. Hižo 1. wulkeho rózka sczelechu něhdźe 40 kanonow kulu po kuli do Freibergskich murjow a naßypow. Njepschecželjo walichu ßo najprjedy na Pětrowe wrota. Hdyž běchu 7 hodźinow dołho do murje tsěleli, ßo blisko pschi wrotach wulki dźěl murje ßypny. Pschipołdnju w 12 hodź. bližachu ßo woblehnizy s woblehnjeńskimi rěblemi a s khorhojemi. S nadobnej smužitosczu pak buchu wotpokasani. Tak sta ßo tež 2. a 3. wulkeho rózka. Jan njeběsche hacž dotal w Mischnjanskich wrotach wo njepschecželach wjele shonił. Hinak pak běsche 4. wulkeho rózka. Tehdy dyrbjachu ßo tež tu s njepschecželemi měricž. Rano sahe hižo lětachu ßepje njepschecželskich kulow s hromadami do naßypow a do murjow pschi wrotach. Sa krótki czaß dyrbjachu ßo scheszo franjeni wojazy wotnjesczž. Tola Janowa a jeho wojakow smužitosczž njekablasche. Na jene dobo něschto s hobrskim wrjeskotom rosbuchny. Kamjenje, pjerschczž a murjowe rospadanki lětachu psches powětr a poßypachu tu stejazych wojakow. Schwejdojo běchu minu — podsemski khód — hacž k muri wuryli a s czornym prochom napjelnili a nětko běchu jej rosbuchnycž dali. Jenož wokomik wosta Jan kaž pohłuscheny stejo; potom pschiwoła ßwojim wojakam s jaßnym hłoßom: „Hólzy, pójcže ßem! Nětko stejcže! Tu Schwejda pucza do města njenamaka!“ Tola Schwejdojo tu hižo běchu. Něhdźe schtyri sta pschihnachu s wótrym wołanjom psches rospadanu murju. To běsche ßurowa bitwa. Wschudźom tam, hdźež běsche strach najwjetschi, běsche tež Jan. S teßakom morßnychu jeho Schwejdojo psches hłowu; tola wón to njesaczu. Dołho njewěste wosta, schtó dobydźe; skónčnje pak dyrbjachu njepschecželjo zofacž. Khětsje skasa Jan hórnikow ßem, kotsiž dyrbjachu nastatu dźěru sa-

worschtowacź a kamjenje, kotrež běchu do wschěch kónzow roslětałe, do nastateje murjoweje dźěry smjetacź. Pschi Pětrowych wrotach, hdźež běchu ßo w tym ßamym cźaßu Schwejdojo ſ mozu do města dobywałe, běchu wjetsche sboże měli. Jich kule a miny běchu tu dźěru wudrěłe, něhdźe 12 metrow dołhu. Wulki dźěl naßypnych hrjebjow běsche ßo psches murine rospadanki wupjelnił. Dwaj tyßaz muži nadběhowasche stajnje a wospjet, so bychu ßo do města dobyli. Jenož rjekowska wutrajnosćź sakitowarjow nusowasche Schwejdow skónčnje, so ßo wróćźichu. Po tym wotpočźowaschtej wobej stronje tsi dny dołho.

W Freibergu pak dźakowachu ßo w woßebitej Božej ßłužbje Bohu, so běsche jich hacź dotal psched Schwejdami wukhował.

Pschi tym pak ßo Freibergcźenjo se wschej pilnosćźu prózowachu, so bychu wschě brachi na murjach a naßypach swuporjedźeli.

Tež Jan wostaji ßebi lědma hodźinki měra. Kaź jara jeho tež rana bolosche, stajnje běsche wón hotowy, ſ radu a se skutkom pomhacź. Hórnikam, kotsiź běchu jemu pschidźěleni, pschikasa, podsemske jamy pschecźiwo Schwejdam wurycź a je ſ cźornym prochom natykacź. Tak móżachu skónčnje w najwjetschej nusy zyłe naßypy rosbuchnycź dacź, jeli by ßo njepschecźel tak daloko pschibližił. Tola tež Schwejdojo njeběchu mjenje pilni. Kelko běsche jim pschi symnym, deschcźojtym wjedrje móżno, dźěłachu ſ motyku a łopaczom, so běchu nadběhowanske hrjebje wußypali a nowe naßypy (schanzy) shotowili, sady kotrychž móhli ßwoje kanony derje sestajecź. Městej hrożesche pschezo hischcźe wulki strach. Pößłow běchu do Draždźan pößłali, a kurwjerch běsche ßamo khěžora proßył, so by pschischoł a ßwěrne město wußwobodźił. Teho dla shromadźowasche ßo w Czechach khěžorske wójsko pod nawjedowarstwom wjercha Pikkolomini. So bychu temule wójsku pucź do Freiberga sahacźili, cźehnjesche Torstenson ſ dźělom ßwojeho wójska jemu napscheczo. Blisko městaczka Židowa (Sayda) pak běchu hižo khěžorszy wojazy pucźe wobßadźiłe, kotrež ſ Czech psches Rudne Hory do Sakskeje wjedu. Teho dla wróćźi ßo Torstenson se ßwojimi Schwejdami se wschěm khwatkom saßo psched Freiberg, so by ßo se wschej mozu na město walił, ßo nadźějo, so město ßnano tola hischcźe dobydźe, prjedy hacź jemu khěžorszy na pomoz pschindu. 19. wulkeho róžka sapocźa ßo załoßne tsělenje, tak so by sakitowarjam wscha nadźija spanycź mohła. Granaty, wohnjowe kule a ßmolane wěnzy mjetachu bjes pschestacźa do města. Běsche bjes dźiwa, so na někotrych městnach woheń wuńdźe; tola hórnizy woheń wschudźom salachu. Tola nusa a stysknosćź dyrbjeschtej ßo hischcźe powjetschicź. Njepschecźeljo wsachu městej běžazu wodu. So bychu w měscźe doscź wody měli, tajachu w wulkich piwarskich pónowjach lód. Tola tež nadběhowarjo mějachu bjes měry wjele cźerpjecź. Ssurowa syma běsche wina, so mjes nimi wschelake khoroscźe ßo rosschěrjowachu. Tež njemějachu skónčnje niczo wjazy k jědźi.

(Pokracźowanje.)

Sswěcźazy kschescźijenjo.

Husto ßu ßo prascheli, schto ßu najjaßnische a najwěscźische wopokasma praweho kschescźijanstwa, dokelž ma tole praschenje najwyschschu ważnosćź. So ßo pschi tym wo to jednacź njemóże, so nichtó swonkownje k kschescźijanskej zyrkwi ßłuscha, ßo sa naß evangelskich wot ßebje rosymi. Ssama katholska zyrkej, runjež ma ßo sa „ßama sbóżnychcźinjazu“, ßame ßobustawstwo hischcźe sa połnje płacźaze wopokasmo kschescźijanstwa płacźicź njeda. My evangelszy mamy, kaź ßo rosymi, jenož po evangeliju rosßudźicź a ßo jeho rosßudej bje wscheho wuměnjenja podcźißnycź. Evangelij drje tón wuras „kschescźijanstwo“ njesnaje, cźim jaßnischo wosnamjenja tu wěz, kotruž mamy w myßli: po tym je kschescźijanstwo khodźenje sa Khrystußom — „teje myßle bycź jako Jesuß Khrystuß tež běsche“, a „ßlědźicź sa jeho stopami“ — to je prawe kschescźijanstwo po nowym ßlubje. To ßo ſ mnohich wěstych wuprajenjow ſ połnej jaßnoscźu pokasuje.

Tu chzemy saßo na to ważne wuprajenje Khrystußowe dopomnicź, w kotrymž je wón prawe bycźe jeho wucźobnikow najhłubje a najwěscźischo wosnamjenił: „Wy scźe to ßwětło teho ßwěta“, ſ tym na to załoženym napominanjom: „Sswěcź nasche ßwětło psched ludźimi, so bychu woni wasche dobre skutki widźeli, a wascheho Wótza w njebjeßach cźescźili.“ (Matth. 5, 14, 16.) — Tole ßłowo drje w myßli mějo, na kóżdy pad po tym ßamym srosymjenju. Pawoł wěrjazych Efesiskich na dźiwne, bójske pschetworjenje jich žiwjenja dopomni: „Wy běschcźe prjedy cźěmnoscź, nětk pak scźe ßwětłoscź w tym Knjesu“, ſ tym ſ teho scźěhowazym napominanjom: „Khodźcźe jako dźěcźi teho ßwětła.“ (Ef. 5, 8. 9.) A hdyž tón sbóżnik ſ tym: „So bychu wasche dobre skutki widźeli“ na to pokasuje, so dyrbja jeho wucźomnizy w skutkach ßwojemu ßwětłu ßwěcźicź dacź, Pawoł ſ dobom wopokasmo žadaneho khodźenja w ßwětle mjenuje: „Teho ducha płód ßo wopokasuje w wschej dobrocźe, a prawdoscźi a wěrnoscźi.

To je po tajkim to rosßudźaze: Wucźomnizy Jesußowi dyrbja ßo ßwěcźicź, a to niz w ßłowach, ale w skutkach. Na to ßo mjenje ważnoscźe klascź njeßmje, hacź na snutskowne nashonjenja sboża. Wone dyrbja prjedy hicź, ale hdźež runje tak derje dobre skutki jako „płód ducha“ ßo njepokasaja, płacźaze dopokasmo bójskeho wukhoda pobrachuje.

Wobrocźeny je jenož tón, kotryž je runje tak „ßwětło w tym Knjesu“, kaź běsche prjedy „cźěmnoscź“; to pak ßo jenož w tym jastwje pokasuje, so jeho ßwětło ßwěcźi, to wón žiwjenje wjedźe a skutki dokonja, psches kotrež ßo Khrystuß pschekraßnjuje a Bóh cźescźi. Schtož ßy ty w wutrobje nashonił, kaź wěste a kraßne tebi tež je, je sa twojich ßobucźłowjekow bjes ważnoscźe, hdyž jim ty to se ßwojim sadźerženjom pschecźiwo nim rasnje njedopokasasch. So ßy ty wodacźe hrěchow a ſ nim měr ſ Bohom namakał, potajnstwo noweho naroda nashonił a ducha dźěcźatstwa dostał, praj to Bohu njepschecźelskemu ßwětej tyßaz krócź, woni srosymnjenja sa to nimaja; pschetož „cźělny cźłowjek njesrosymi niczo wot teho, schtož je ducha Božeho“; ty ſ tym skerje wußměschenje hacź jeho pschipósnacźe na ßo wobrocźisch. Budź žiwy, khodź a skutkuj psched jich wocźemi jako kschescźijan, kotryž je w luboscźi ßwojeho sbóżnika žiwy a tak ßwojim ßobucźłowjekam ſ luboscźu napschecźiwo ßwěcźi — to je rěcź, kotruž woni rosymja, to je ßwědcźenje, kotrež jich pscheßwědcźuje. A tajke pósnacźe se žiwjenjom tež pósnacźu rta wuschi a wutroby wotewrja.

Njepschecźeljo kschescźijanstwa njejßu, kotsiź jemu najwjazy seschkodźa, ale wopacźni wusnawarjo, kotrychž bjesbóżne khodźenje jich pobożne ßłowa njewěrne cźini. Na wopak ßwěcźazy kschescźijenjo najwjazy k rosschěrjenju kschescźijanstwa pomhaja. To je połnje wěste.

Sswět ma połne prawo wot kschescźijanow skutki žadacź, hdyž ßu Khrystuß a jeho japoschtoli tajke kschescźijanstwo wucźili, žadali a płodźili, kotrež tajke wopokasma runje tak derje dawa, kaź ßwěza ßwětłoscź, schtom płody, žórło wodu. Sswět wschak se ßwojim žadanjom psche daloko dźe a žada, so bjes tymi dwanacźe žadyn Judasch njebył, wón połnje ßwjatych žada a ßamo na tym jenym połnje ßwjatym něschto namakaja. Ale to na tym niczo njepscheměni, so prawe kschescźijanstwo w podobnoscźi Khrystußowej wobsteji a w niczim druhim.

My hischcźe ßwědcźenje póhana podamy, kotryž najskerje hižo njebjesku schkrěczku w ßwojej žedźiwej duschi njeßesche. W Indiskim měscźe, hdźež katholszy a evangelszy mißionarojo dźěłaja, maja prěńschi waschnje, wulku swonkownu pychu pokasacź, so bychu na to waschnje kedźbliwoscź na ßo słožili. Jako woni junkrócź jeneho tych ßwojich hrjebachu, katholski k póhanej praji: „Hlaj, katholszy maja tež něschto swonkowne; woni maja ßwězy a ßwěczki, evangelszy kschescźijenjo ani ßwěczki nimaja a tež w jich kapałkach je prósdne a puste.“ — „Hlaj“, womolwi tón póhan, „to je wěrno, evangelszy kschescźijenjo žaneje ßwězy w ruzy nimaja; ale wěsch ty tež cźeho dla? Woni maja ßwězu w wutrobje, a to je ßłowo Boże.“

To je rjane ßwědcźenje ſ rta póhana. Kak kraßnje by ſ kschescźijanstwom, haj ſ zyłym ßwětom stejało, hdy by tole wo wschitkich, kotsiź evangelszy kschescźijenjo rěkaja, tež płacźiło!“

Taj dwaj ßynaj.

Jedyn muž měješche dweju ßynow. Wobaj nashonischtaj w starschiskim domje tu ßamu nanowsku luboscź a te ßame dźěcźaze prawa. Wonaj pak mataj tež te ßame dźěcźaze pschißłuschnoscźe: „Dźi a dźěłaj dźenßa w mojej winizy“, praji nan k woběmaj. To je wschitkich ludźi nadawk a pschißłuschnoscź: Boži dźěłacźeř bycź a bywacź. Ale kak njerunaj staj taj bratraj, kak wschelake dopjelnjenje jeju nadawka. Tón jedyn praji na Božu pschikasnju haj a woteńdźe a ßo wjazy sa tym njeprascha. Tón druhi praji „ně“ a skónčnje nanowu pschikasnju tola dopjelni! Njetrjechi tole pschirunanje naschu wntrobu? W tutymaj bratromaj je nam

Bóh zyłe cźłowjestwo wopiſał. Tón jedyn kſcheſcźijanow woſnamjenja, kotſiž „haj“ praja a po tym njecźinja. Haj ſmy my wſchitzy prajili ſe ſwjatej pſchiſzahu, niz jenož w ſwjatej kſchcźenizy, ale tež w konfirmaziji pſched ſhromadźenej woſzadu. Kak huſto ſmy my tole ſlubjenje pſched ſwjatym wobliczom Božim wobnowili! Njeje kóždy naſch pucź k Božemu blidu tajke nowe ſwjatocźne „haj a hamjeń“? A tola, kak ſmy jo dźerželi!! Kak ſteji ſ kaſnjemi naſcheho Boha wot prěnjeje ſtareho hacž k poſzlednej noweho ſakonja. Napohlad naſchich kſcheſcźijanſkich woſzadow dyrbi kóždeho wucźomnika Jeſuſzoweho ſ hłubokej ſrudobu napjelnicź. Jenož ta kaſnja njech ſo naſpomni, ſo pſches ſtary a nowy ſakoń tyſzazora ta pſchikaſnja „miſzionſtwa“ pſcheńdźe. Ale njepłacźi wot wjele lětſtotetkow ſa wjele kſcheſcźijanow: Wón praji „haj“ a tola njeńdźeſche.

Tón druhi bratr praji „ně“ a hdyž běſche jemu teho žel, wón tola dźěſche. To je wobras pohanſtwa. Cźi pohanjo ſu tež ſynojo naſcheho wulkeho Wótza — temu ſamemu powołanju powołani, kaž my. A tón Knjes je jim ſwoje kaſnje do wutroby napiſał a wón hiſchcźe wjazy cźini, wón jim pſches miſzionſtwo ſwoje kaſnje ſjewi. Ale woni praja: „Ně!“ A to je hižo dźiw, prjedy hacž je ſo kſcheſcźijan cźiſcźe ſwětej wotrjekł a temu ſwóźnikej ſo poddał, kak wjele cźežſche dyrbi tole pſcheměnjenje někomu, kiž w pohanſkich hrěchach a hroſnoſcźach teźi, bycź! A ſawěrnje tam rěka kſcheſcźijan bycź a woſtacź něſchto druhe hacž pola naſz; pſchetož tam dyrbiſch ſ Abrahamom wótzny dom a wótzny kraj, pſchecźelow a ſnatych wopuſchcźicź a ſ nimi wſchitke ſwjaſki roſtorhnycź, w wſchitkich waſchnjach a ſwucźenjach ſo cźiſcźe ſ nowa ſwucźicź a hidźenje, njepſchecźelſtwo cźěmneho pohanſtwa ſnjeſcź, huſto tež do ſmjercźe hicź Jeſuſza dla. Duž ſroſymimy, ſo njejſzu pohanjo huſto na wſchitke próſtwy a napominanja měſzaza, lěta, lětdźeſzatki dołho „ně“ wotmolwili. Tak ſkutkowachu pſchi horach „Himalaja“ evangelſzy miſzionarojo 38 lět podarmo a w 39. lěcźe bu prěni kſcheſcźijan kſchcźeny. Dołho dyrbjachu miſzionarojo tež cźakacź w Afrizy bjes Kaframi a Hotentotami. „Duž bu jim žel a woni dźěchu.“ A ſchto bu ſ nimi! Kak je prjedawſchi nawjedowaŕ rubježnikow, Khryſtian Afrikanſki, kiž běſche ſzebi prjedy ruzy w cźłowſkej krwi womaſał, bjes Hotentotami ſo jako žiwy kſcheſcźijan wopokaſał! Kak je ſo na nich wſchitkich evangelij jako ta jeniczka, wſcho wobnowjaza žiwjeńſka móz wopokaſała! To bohabojaſnoſcź ſakcźěje, ſo kſcheſcźijan wumrje, hacž do žaneho hrěcha ſwoli a móz prěnjeje luboſcźe ſo roſroſcźe, prawa ſwobodnoſcź dźěcźi Božich. Njedźela je jim parla tych dnjow, woprawdźite natwarjenje a wokſchewjenje. A hdźež ſo ſłaby podſzunje w wulkich a wſchelakich ſpytowanjach, ſo bórſy ſłe ſwědomnje hiba: hrěſchnik ſo niz jenož ſjawnje ſaſzudźuje, ale tež pokhoſta. A kak ſu cźi młodźi hłódni po Božim ſłowje! Miſzionar Kouſins na Madagaſkar wo ſwojich woſzadach powjeda: „Huſto běchu hižo w 6 hodźinach kemſchi a woſtachu hacž do 11. Sa dwě abo tſi hodźiny woni ſaſzo pſchińdźechu a hakle wjecźor ſ Božeho doma dźěchu. W tajkej Božej ſłužbje ſo někotre narěcźe dźeržachu. Knihi běchu tam tehdom hiſchcźe žadne. Tón ſo ſbožowny cźujeſche, kotryž mějeſche někotre łopjenka noweho ſakonja abo ſpěwarſkich abo katechiſma, hdyž běchu tež roſtorhane.“ A jako potom biblije do kraja pſchińdźechu, kajke běſche to ſahorjenje bjes ludźimi. S tajkim ſahorjenjom bychu woni bibliju do rukow wſali, ſo ſo jich wjeſzele wopiſzacź njemóže.

Njeſtaji naſz wobras tehole bratra do haniby, kiž my „haj“ prajachmy a tola niczo njecźinimy.

Kotremu bratrej runaſch ſo ty, luby cźitarjo, a twoja woſzada?

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Naſchi ratarjo běchu lětſza ſtyſkniwi, kak budźa ſwoje dźěło na polach dokonjecź a wěſcźe mějeſche tole wobmyſłenje ſwoje prawo woſzebje tam, hdźež běſche manevr ludźi wot dźěła wotdźeržował a ſateptane pola ſo cźežko dźěłachu. Bóh luby Knjes pak je nětko tajki cźaſz wobradźił, ſo budźe naſchim ratarjam łohko móžno, wonkach wſchitko dokonjecź. Cźłowſka wutroba wſchak bórſy morkoze a ſadwěluje, ale Bóh tón Knjes tych ſwojich njewopuſchcźi. Haj, hdy by Bóh luby Knjes po tym huadu a luboſcź k nam wotměricź chzył, kaž my huſto polni njedowěrjenja, hdyž po naſchej myſzli njeńdźe, jemu napſchecźiwo ſtupimy, ſchto by ſ nami było?

Saſkſka evangeliſko-lutherſka ſynoda je dale ſwoje pſchedmjety wuradźowała. Pſchesjenoſcź je jara dobra a woſzebje, hdyž ſo wo duchowne naleźnoſcźe jedna. Ale hdyž ſo tajka jenomyſłnoſcź pſche wſchitke wuradźenja cźehnje, kaž ſzylna rěka, kotraž napſchecźiwnu myſzliczku podtepi, ſo ſ dobrym prawom ſwonkach ſtejazy dźiwaja. Hdyž ſo dodźiwacź njemóžachmy, ſo ſu duchowni na ſynodźe ſamo pſchecźiwo cźopłym ſłowam jeneho ſławneho knjeſa, kotryž duchowny njeje a chzyche tola wudowam duchownych ynadne poł lěta ſdźeržecź, ſtare prawo na ¼ lěta pſchikrotſchili, runjež ſo pſchi tymle wobſamknjenju na to pomyſzliło njeje, ſo ma privatny kollator 3 měſzazy po tajkim ¼ lěta — khwile, prjedy hacž trjeba ſ zyła tſjoch kandidatow zyrkwinſtemu prjódkſtejeŕſtwu k wuſwolenju poruczicź a móže po tajtim huſto njemóžne bycź, tole nowe poſtajenje do ſkutka ſtajicź, je, kaž ſ wjele ſtron ſłyſchimy, duchownych do njemèra ſtajiło, ſo je ſo ſynoda po namjecźe knjeſa juriſtiſkeho profeſzora Wacha ſ Lipſka ſa to wuprajiła, ſo ſo žadyn duchowny njeſzmje ſjawnje na roſwiwanju naſcheho politiſkeho žiwjenja wobdźělicź. Po tajkim njeſzmje žadyn duchowny wjazy w ſjawnym žiwjenju ſwoje nahlady wuprajicź, dokelž ſo to — kaž je ſo prajiło — k jeho ſaſtojnſtwu njepſchihodźi. Hdyž hižo ſynoda pſchi prjedawſchich wuradźenjach huſto ſacźiſchcź cźinjeſche, kaž byſchtaj ju dwaj Lipſcźanſkaj juriſtiſkaj profeſzoraj huſto wobknjeźałoj, tole wobſamknjenje tón nahlad wobtwjerdźuje. My ſo najprjedy praſchamy: cźeho dla dyrbjeſche juriſtiſki profeſzor, kiž tola w praktiſkim žiwjenju, pſchede wſchěm na wſzach, najmjeńſche njewě, wo tym roſprawjecź: „Schto ma duchowny w ſjawnym žiwjenju cźinicź a ſchto niz“? To dyrbjeſche tola rt duchowneho ſ praktiſkeho naſhonjenja wuprajicź a nichtó druhi. Duž ſo njeroſymi, cźeho dla ſu duchowni teho wubjerka juriſtej jako ſwojemu rěcźnikej rěcźecź dali, kiž jim ſ měrom praji: „Wy dyrbicźe w ſjawnym žiwjenju mjelcźecź!“ Njeje to podtłócźenje ſa duchownſki ſtant. Njemohło ſo runje tak derje prajicź: „Wy knjeźa juriſtojo! Waſche powołanje je tež tak ważne, ſo ſzebi waſchu zyłu duchownu móz žada. Wy ſo njeſzmjecźe na ſjawnym politiſkim žiwjenju wobdźělicź. Bóh tón Knjes je wam poruczności dał, ſo byſchcźe jako wot njeho poſtajena wyſchnoſcź na ſakonjach wachowali!“ Tak derje mohło ſo dale lěkarjam prědowacź: „Wy ſcźe lěkarjo a niczo druhe, pſchetož k niczemu druhemu wy powołani njejicźe!“ Ale tola, ſchtož běſche knjeſ profeſzor duchownym do ſwědomnja rěcźał, ſo tež hnydom dopjelni: duchowni mjelcźachu a ſ nimi tež cźi druſy; ſchto dyrbjeli ſo tež tucźi ſa to ſajimowacź? Stare ſłowo rěka: „Mulier taceat in ecclesia t. r. Žona ma w zyrkwinſkich naleźnoſcźach mjelcźecź“, niczo ſobu rěcźecź nima; nětko pak tež rěka: „Pastor taceat in civitate: Duchowny dyrbi w ſjawnym ſtatnym žiwjenju mjelcźecź“

Pruſka ſynoda je, hdyž tež po horzym běźenju pſchecźiwo ſwobodoſmyſzlenym wobſamkła, ſo chzyła w pſchichodźe wyſchnoſcź na to dźiwacź, ſo njebychu ſo tajzy theologiſzy profeſzorjo na univerſitu powołali, kotſiž chzedźa naſchim wěrywuſnacźam, woſzebje japoſchtolſkemu, jich ſwjatu ważnoſcź wſacź, dokelž ſami wjazy do nich njewěrja. Bóh tón Knjes žohnuj tule dobru myſzl ſynody! Pſchetož hdyž tajzy njewěrjazy profeſzorjo ſwoje nahlady młodym ſchtudowazym do wutroby ſchcźěpja, je to kaž jěd. A kak chze potom duchowny ſam twjerdźe ſtacź w wěrje, hdyž je ſo jemu na univerſicze ſałožk wſał?

Jene ważne praſchenje nětko pſches ſwět klincźi: Kajki wuſpěch je pucźowanje ruſkeho khěžora měło? Wotmolwjenja, kotrež ſo na to dawaju, ſu wſchelake. Bje wſchelakim wukładowanjom teho pucźowanja je něſchto, ſchtož budźe nadźijomnje płód teho pucźowanja. „Budyſke Nowiny“ tule nadźiju něhdźe w ſcźěhowazych ſłowach w ſwojim tydźeńſkim roſhładźe wupraja: „Jedyn płód je po ſdacźu zarowe pucźowanje měło, kotryž je nam jara witany a tón w tym wobſteji, ſo chze Ruſka na Jendźeſke wabjenje pſchecźiwo Turkowſkej wot nětka hinak wuſtupowacź. Ruſke nowiny mjenujzy ſapocźa pſchecźiwo Turkowſkej njerodźe ſo wuprajecź, a dokelž ſo w Ruſkej niczo bjes dowolnoſcźe wyſchnoſcźe cźiſchcźecź njeſzmje, ſzměmy w tej nadźiji bycź, ſo Ruſka Turkowſkej dale ſwobodnu wolu njewoſtaji. Potom drje je tež nadźija, ſo tež Němſka, kotraž njeje jenož armeniſkeho agitatora, profeſzora Thumajana, wupokaſała, ale tež bjes pſcheſtacźa hromadźenjam a ſhromadźiſnam ſa pſcheſcźěhanych Armeniſtich a jich wudowy a ſzyroty wobcźežnoſcźe cźini, wſchitko ſultanej k luboſcźi, ſkóncźnje ſo wot ſwojeho njeſroſymliweho pſchecźelſtwa k Turkam wobrocźi. Tole wobrocźenje wſchak bychmy ſzebi prjedy pſcheli.“

Něſchto k roſpomnanju.

Schtó je najſſbožowniſchi?

Franzowſki kral Korla IX. ſo w lěcźe 1570 italſkeho pěſznjerja wopraſcha, koho ma ſa najſſbožowniſcheho.

Tón wotmolwi: „Boha“.

„To kóždy wě“, dźeſche Korla, „ale ſchtó je po nim najſſbožowniſchi?“

Pěſznjeŕ wotmolwi: „Schtó je Bohu najpodomniſchi.“

Kak derje ſo tole wotmolwjenje k ſłowu teho Knjeſa hodźi: „Sbóžni ſu cźi, kiž cźiſteje wutroby ſu, pſchetož woni budźa Boha widźecź.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawaŕnjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſzła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 45.
8. novembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

23. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Nasche dźěczi.

Pschi sapoczatku paczeřskeje wuczby.

Wulki wuspěch, kotrež je skutkowanje japoschtoła Pawoła měło, by ßo sczežka srosymiło, hdy by tónle sałožeř, wuczeř a prědar tak wjele woßadow jenož wucził a jim prědował. Wón hischcze něschto druhe czinjesche. Wuczenje a prědowanje běsche jenož dźěl jeho skutkowanja. Wón ßebi stajnje na ßwoje woßady myßlesche a, schtož ßebi wón junkrócz wot starschich w měscze Efesus żadasche, to wón ßam bjes pschestacza czinjesche, wón kedźbowasche na roswiwanje tych woßadow. Dale běsche Pawoł tak żiwy, kaž wón wuczesche a jeho ßwěczazy pschikład na najlěpje móz jeho prědowanja poßylnjesche. Skónczinje pschińdźe móz jeho dobroproschenja a epistola. Phil. 1, 3—11 nam dha nutspohladacz do ßwěrneho dobroproschenja japoschtołoweje wutroby. Tak běsche móżno, so tón muż wjazy dokonja hacz drusy a so móżesche na ßwoju woßadu w Philippi dźimajo teje nadźije bycz, so budźe Bóh tón dobry skutk, kiż w nich sapoczał, też dokonjecz do teho dnja Jesom Khrysta.

Kajke ważne napominjanje leżi w tym sa prědarjow, wuczerjow a starschich! Ssamo wuczenje, napominanje a prědowanje njewuczini; něschto druhe dyrbi ßo hischcze pschidacz. My dźenßa wo tym poręczimy, schto maja starschi czinicz, so bychu ßwoje dźěczi derje woczahnyli — a tole praschenje na młode paczeřske dźěczi wobmjesujemy, na kotrychż nětko dźěłacz sapocznjemy. Sawěrnje je s czežka ważnischeho praschenja hacz tole: „Schto móża starschi czinicz, so bychu dobry skutk Boži w ßwojich dźěczoch dokonjeli?“

1. Starschi! Kedźbujcze na ßwoje dźěczi! Kak wjele lěpschi wuspěch móhło roswuczenje w schuli a zyrkwi měcz, hdy bychu ßo starschi kusk bóle wo ßwoje dźěczo starali. Rosomni starschi wschak, kaž ßo ßamo rosumi, na to dźerża, so dźěczi porjadnje do schule a ke mschi khodźa, ale njedyrbjała też khwila bycz, so ßo starschi sa wuknjenjom dźěczi prascheja, hdźež ßebi nawuknjeny schpruchi a khěrlusche wot nich spěwacz dadźa atd. a ßo też junkrócz prascheja, hacz też dźěczi srosymja, schtož wuknu. To wjeßele dyrbjeli ßebi starschi husczischo czinicz, so ßo wo tym pscheßwědcza, schto je dźěczo nawuknyło; ja njecham wo tym powjedacz, schto woni s tym wuczerjej a duchownemu pomhaja. Kedźbujcze na wuknjenje ßwojich dźěczi, a woßebje też na to, kak wone ßwój ßwobodny czaß wužija, schto wone czinja, hdyż niczo sa dźěło nimaja? S kim wobkadźuja? Maja wone pschikhilnoscz wjeczor po haßach hanjecz? Je to, schtož wone czitaja, dobre a poruczaze? Na wschitko to kedźbuj ßwěru, a s woßebitej ßwěrnoscżu měj wotewrjenej wocżi na to, schtož móhłe dźěczom schkodźicz a je sawjescz. Hdźež ßo njerjad namaka, njech je to sełhaźnoscz abo njesprawnoscz, swadźiwoscz, slóscz a hrosne ßłowa, tam dyrbja starschi wustupicz a njerjad wutorhacz, hdźež je nusne s prutom.

2. Budźcze ßwojim dźěczom ßami najlěpschi pschikład! Najlěpsche wocżehnjenje, kotrež móżesch dźěczom

poskiczicz, ßo jim psches dobry pschikład starschich dawa, kaž na wopak skaženje młodych w wjele padach wot hubjeneho pschikłada starschich pschińoże. Schto móže s tajkeho doma dobreho wuńcz, hdźež ßu słóscz, wopilstwo, nješwěrnoscz w mandźelstwje dźěsczom s pohorschenjom a se schkodu? Ale starschi dyrbja ßo tež hewak jara hladacz, so ßami njewěrnoscz njepowjedaja, hdyž maja dźěczi k wěrnosczi woczahnycz, so njebychu s hrosnymi ßłowami ßo bjes ßobu wuręczowali, hdyž maja dźěczi k luboszczi a k měrej woczahnycz. Kak wjele ßo w domach powjeda, schtož nasche paczeřske dźěczi ßłyschecz njedyrbjałe! A dale njeby to móžno było, so starschi woßebje w tym poł lěcze, hdźež jich dźěczo na paczerje khodźi, ßo wot ßwětneho wješela sdaluja, domach w ßwójbje wostanu, dokelž je to sa někotre dźěczo poßledne poł lěta, hdźež ßu w starschiskim domje. Pschede wschěm pak sdalujcze paczeřske dźěczo wotc wscheho rospróschenja, so njebychu ßo do wutroby ßwětne myßle ßo saßydliłe. Pschede wschěm pak je ważue, so ßo starschi jako pobožni kscheszčijenjo wopokasaja. Schtož je kscheszčijanski porjad a waschnje, schtož je bohabojasnoscz a Boża ßłužba, dyrbi ßo młodym se žiwjenjom pokasacz, hewak woni to ženje njenawuknu. Wot nana a maczerje dyrbi dźěczo pósnacz, schto rěka, Bohu ßo dźakowacz a k Bohu ßo wołacz w nusy a Boże ßłowo ßwjate dźerżecz. Hdyž starschi rad do Božeho doma khodźa, to dźěczi tež cźinja. Njebudźe po tajkim pschikład wěrjazeho nana a bobožneje maczerje najwjetsche žohnowanje, kotrež dźěczi po konfirmazije se starschiskeho doma ßobu do žiwjenja wosmu? A dźěczom budźe wopomnjecze hischcze w najposdźischich cźaßach se žohnowanjom.

3. Něschto hischcze japoschtoł cźinjesche. Wón sa ßwoju woßadu proschesche. Njebudźe tež luboscz, kotraž dźěszczu najlěpsche pscheje a ßo tola husto tak ßłaba cźuje, to dźěczo na cźěle a na duschi wobarnowacz, Boha teho Knjesa wo pomoz proßycz, hdyž chze stroschtna a połna nadźije do pschichoda hladacz? Ssamo póhan proßy ßwojich wopacznych pschibohow, hdyž ßo wo sboża jeho dźěczi jedna — a kscheszčijan dyrbjał ßo wot njeho pschetrjechicz dacz, wón, kiž teho praweho Boha, teho daricźela wschitkich dobrych darow snaje?

My wěmy, kak wjelě wot teho wotwißuje, niz jenož sa dom, ale tež sa zyły lud a kraj, so ßo naschi młodźi radźa. Ach so bychu wschitzy, kiž to pósnaja, se starschimi ßo k woczehnjenju sjednocźili. Wuczenje a napominanje pak ßame njeczini, ale k temu dyrbja pschincz kedźbliwe wóczko, dobry pschikład a ßwěrne dobroproschenje.

S cźežkeho cźaßa.

6. W Freibergu, w ßwěrnym měscze.

(Pokraczowanje.)

Jana běchu pschi Pětrowych wrotach postajili.

„Tu hrosy nam najwjetschi strach; tu móžu waß najlěpje trjebacz“, běsche khrobły nawjedowar Janej prajił. A s wješełoszczu běsche Jan wotmolwił: „A bych-li se žiwjenjom płaczicz měł, mje Schwejda njewubije. Jenož psches moje cźěło nadeńdźe Schwejda pucz do města!“

A kaž Jan, tak dokonja kóždy ßwoju pschißłuschnoscz. To běchu cźežke dny. Schwejdojo wurychu podsemske khódy pod Pětrowe wrota; hórnizy pak puschczichu wodu do nich, so je Schwejdojo s cźornym próchom wutykacz a potom jim rosleczecz dacz njemóžachu. Nimale wschědnje pospytowachu njepscheczeljo wrota nadběhowacz, tola wschědnje jich tež Freibergszy měschczenjo wubichu. Bliżesche ßo 18. dźeń wulkeho róžka. Njepscheczeljo běchu ßo hnydom pódla wrotow saryli a s naßypami wobdali. Tak móžachu ßo lohzy hacz k murjam pschibližicz. Tehdy wuwali ßo Jan s tsizyczimi mužemi tam, hdźež městej najwjetschi strach hrożesche. Hacz runjež Schwejdojo s kulkami móznje tsělachu, ßo Janowa cźrjódźiczka tola njebojesche. Woni cźißnychu někotre měchi cźorneho procha sady palissadow a je sapalichu. Psches jich rosbuchnjenje běchu ßo njepscheczeljo tu wotehnali. Dźeń 21. wulkoho róžka tsělachu nadběhowarjo woßebje do jeneje wěže, tak so ju nimale powalichu. Haj, stysknoscz ßo hischcze powjetschi. W měscze sapocza cźorny próch pobrachowacz, a staroscz bu dźeń a wjetscha. Tola 23. wulkeho róžka pschinjeßy hórnik tym, kotsiž běchu w najwjetschej nusy, list wjercha Poccolominija. Tón pißasche, so mjes krótkim s wóßomnacze tyßaz mužemi městu na pomoz pschińdźe. Tola ßo sdasche, so Freiberg podleži, prjedy hacz jich pomoz dokhwata. 30. wulkeho róžka sapocżachu Schwejdojo s noweje batterije se ßydomnacze kanonami na Pětrowe wrota tsělecz. Tamnische wodźělenje wojakow ßo s města wuwali, so by njepscheczela se ßwojeho stejischcza wubiło. Tola njepscheczeljo ßo stajnje saßo wróczichu. Skónczuje ßo jim poradźi, wěžu a hrjebje psched wrotami wobßadźicz. Twójzy jich Freibergszy wubichu; tola woni ßo s tsecźim rasom wróczichu. Kónz sdasche ßo blisko bycz. Schwejdojo naworschtowachu psched wrotami drjewo a sapalichu je, so bychu tak sakitowarjow mětchczanskich wrotow wotehnali. Tola Freibergszy satykachu zyłu Pětrowu haßu, kotraž wot Pětrowych wrotow nuts do města dźěsche, s rjadami, deskami a kamjenjemi, so bychu tak njepscheczelej dalschi pucz do města saraczili. Hischcze ras pospyta Torstenson s lesczu, so bychu Freibergszy jemu ßwoje město pschepodali; wón prajesche měschczanam: „Schto móžecze ßebi hischcze wot ßwojich drjewjanych woborow woczakowacz, kotrež nam jeniczzy hischcze pucz sahacza, hdyž ßmy hižo wasche tołste murje a krute wěže spowaleli se schwedskimi mozami?“

Tola Freibergszy jemu wotmolwichu: „Radscho ßo pod měschczanskimi rospadankami pohrjebacz damy, hacz so ßo Schwejdam poddamy.“ Torstenson pospyta s najßurowischimi ßrědkami. Tyßazy kulow a ßmólnych wěnzow smjeta do města, a stajnje bližachu ßo nowe nadběhowanske ßyły. Tak sapocza ßo nóz 15. małeho róžka.

Jan a Schweinitz běschtaj tam, hdźež strach městu najbóle hrożesche.

„Ssym pscheßwědczeny, so je to poßlednja nóz, so móžemy Freiberg sdźerżecz“, dźesche Jan wschón srudny k Schweinitzej.

„Haj“, wotmolwi tón, „jutsje je ßwěrne město Freiberg jenož hischcze ßeß rospadakankow a Schwejda je s knjesom na nich. Runje prjedy ßym poßledni cźorny próch rosdawał.“

Na to wotßali ßo Schweinitz, so by hischcze ras kołowokoło wscho swobhladował. Jan pak wosta na rostsělanej muri stejo a hladasche won do cźěmneje nozy. Wutroba jeho bolesche a srudne myßle jeho napjelnichu. Tak cźěmny a bjes hwěsdow jako nóz sdasche ßo jemu pschichod. „Jutsje je Freiberg dobyty! A schto budźe so mnu? Pak ßym morwy — pak w njepscheczelskich rukach! A macz a bratr?“ — — — Wón ßo na dobo stróži pschi tychle myßlach. Tam w dalokoszczi skhadźeschtej móznej wóhnjej, a psches cźichu nóz rżesche s daloka kanonski hołk a hrimot.

„Wumóženi ßmy! Bohu budź dźak! Cźecharjo!“ tak běsche wschudźe ßłyschecz.

Haj, cźěske wójsko cźehnjesche na pomoz, a wóhnja běchu ßo sapalile jako snamjo sa woblehnjene město, so ßo pomoz bliži.

Tak dopokasa ßo tež tu wěrnoscz stareho róncżka: „Hdyž je nusa najwjetscha, dha je Boża pomoz najbližscha!“

Wješełoscz w Freibergu běsche psches měru wulka. Hdyž młode ranje skhadźesche, wuhladachu Freibergszy měschczenjo, so ßu ßo njepscheczeljo w nozy s cźicha s prócha měli. Torstenson běsche spósnał, so jeho woßłabnjene wójsko s młódnymi wojakami, kotsiž na pomoz pschińdźechu, ßo w bitwje měricz njemóže.

Dopołdnja cźehnjesche Piccolomini se ßwojim wójskom do staroßwěrneho města. Trójzy ßo se wschěmi kanonami na dobo na powitanje wutsěli. Kak pak ßo stary general dźiwasche, kotryž běsche hižo na mnohich bitwach pobył, wuhladajo rostsělane murje a wěže!

Do Freiberga běsche ßo wjaz hacz 5000 ras s kanonow wutsěliło. Schtyrnacze podsemskich khódow běsche rosbuchło a pschi tym běchu ßo měschczanske murje spowalałe. Pětrowe wrota a

Pěrrowa wěža běschtej ßo do hromady ßypłej. Wot 1700 wobydlenych domow a 4000 wobrónjenych měschczanow stejachu hischcze 500 domow, a bě tam lědma hischcze 500 wobrónjenych měschczanow. Nastata schkoda liczesche ßo na 300000 toleri; běsche to hoborski pjenjes sa tehdomnischi czaß. 53 dnjow běchu Schwejdojo psched městom leżeli, wot 27. hodownika 1642 hacz do 17. małeho rózka 1643.

Tajka khroblosczi a tajka wutrajnosczi ßo wschudzom pschipósnawasche a czesczesche. S bliska a s daloka pschikhadzowachu sbożopschejaze listy a pißma k měsczanoscze a nawjedowarjej. Temule běsche ßamo khěžor hnadnje list póßłał. Měschczanostu do semjanstwo posběhnychu; tez dosta ßo jemu hnadny rjeczas, něhdze 500 słotych hódny. Kurwjerch pak poruczi, so nima Freiberg žaneho wójnskeho dawka płaczicz, kaz dyrbjachu to druhe města a wßy. Karlo se Schweinitz bu sa „obrista" pomjenowany a dosta nawjedowarstwo połka „Schweinitz", kotryz wot nětka w Freibergu stejesche.

A Jan? Tez teho wyßoko czesczachu. Wot kurwjercha dosta ßo jemu wulki słoty hnadny rjeczas a bohacze wupyscheny czeßny teßak. Wysche teho pomjenowa Jana kurwjerch sa offizěra w ßwojej kompagniji, kotraz mějesche hród strażowacz. To běsche najwjetscha czescz sa Jana, dokelz ßo do tejele kompagnije jenoz najnahladnischi a najdostojnischi offizěrojo powołachu.

Dzeń 1. měrza dzělesche ßo Jan wot Freiberga. Po poruczności obrista se Schweinitz běsche ßo Janej k czesczi zyły połk na Freibergskim torhoschczu sestupał. Poßledni ras sasta psched ßwojimi horliwymi ßobuwojowarjemi, poßledni ras poda obristej se Schweinitz ruku. Potom wujěcha Jan s Freibergskich wrotow. Daloko běsche jeho kóń ßłyschecz, pschetoz pucz běsche krucze smjersnjeny a kołowokoło na polach a w holach mějesche syma hischcze ßwoje knjejstwy. Czorne mróczele honjesche wětr pod njebjom. Ale w wutrobje nascheho jěsdneho běsche hižo nalětne ßłónczko sesłkhadzało; sady njeho běsche wostał strach a strózele, a k ßwojej domisnje a ßwojim lubym nětko khwatasche.

(Skónczenje pschichodnje.)

Morja a hory.

Morja ßo wschitke pscheliwaja,
Haj, schumja jara załoßnje,
Tam ßwoje brjohi pschestupaja;
Hdyz Bóh Knjes ßwari ßurowje,
Tehdom wschě hory tschepotaja,
Wscha swěrina ßo rosběhnje,
Skały ßo ßame rospukaja,
Wscho stworjenje je srudzene.

Jan. 1,11. Luk. 21, 25. Khěrl. 395, 2. 8.

Ach, kak tez dyrbjał człowjek hreschny
Psched Bożim hněwom wobstacz tu,
Hdyz wulke mórske ryby tyschne
Sso do hłubinow khowaju,
A hodlerjo s tych wulkich skałow
S wyßokich hněsdow czěkaju —
A wokoło tych wulkich horow
We wulkim strasche lětaja.

Jer. 49, 16. Obadja 4. 395, 3.

Haj! lubom' Bohu Knjesej czeknycz
Tu na ßwěczze nichto njemóże,
A hdy by k ßebi ßam chzył rjeknycz:
„Chzu psches morja a hory wschě!"
Ach! hacz by tu tez runje wuschoł,
Ssej myßlił, so tu czeknył ßy,
By nasch Bóh Knjes tam s tobu doschoł,
Cze jeho ruka wjedły by.

Ps. 139, 7—10. Jonas 1, 3—10.
Amos 9, 2—4. 634, 6—9.

Duz chzemy ßebi něschto wjazy
Wo morjach, horach saspěwacz,
Dokelz móżu tu rjane schazy
We tychle schtuczkach napißacz,
Kak morja prjedy naß ßu byłe
A hory, kaz tu dzenßa ßu;
Haj, hdyz by wschitko ßwój kónz měło,
By Bóh tón Knjes ßam wostał tu.

1 Mójs. 1, 9. 10. Hebr. 1, 10—12.
Ps. 102, 28; 104, 9. Pschißłowa
Sal. 8, 29. 395, 9.

My chzemy w tejle schtuczzy tudy
Wo lijeńzy ßej saspěwacz,
Kaz tehdom morja ßwoje wody
Psches zyły ßwět dyrbjachu dacz,
Kaz nam to Mójsaß tón muz Boži
We prěnich knihach wopißał;
We ßwojim pißmje wón tak słoži,
Kaz Noah ßam jo napißa.

1 Mójs. 7, 17—20. 2 Pětr. 2, 5.
Amos 5, 8. 9, 6.

Ta hora Ararat to běsche,
Hdzez Noacha kaschcz sawosta;
Hacz wulka woda psches nju dzěsche,
Je tola stejo wostała,
So by tez hischcze dzenßa tudy
Wo lijeńzy nam ßwědcziła,
Kak Bóh tón Knjes te hrěschne ludy
We ßurowosczi pokhosta.

1 Mójs. 8, 4. 5. 1 Mójs. 6, 13. 14.
394.

Chzemy ßej dale spěwacz nětko,
Kak Sodomej a Gomorje
Je potypiło zyle wschitko
Te morwe morjo woprawdze;
Ta hora Zoar je tam stała,
Kiz je to wschitko shoniła,
Kak Boża móz je Lotha wsała
A psches jandzela wuwjedła.

1 Mójs. 19, 15—25. Jer. 49, 18.
Amos 9, 8. 2 Pětr. 2, 6—7.
Pschißł. Sal, 14, 34. 445, 3. 4.
446, 8.

Czerwjene morjo pój'dacz móże
Nam wot Božeje pschikasnje,
Hdzez Mójsaß dyrił — wschitkich sboże —
A w ßuchim ßwój lud pschewjedł je
Tu horu Sinai Bóh staji,
So wona tam bycz dyrbjesche,
Hdzez Bóh Knjes temu morju praji:
„Potep wójsko Egiptowske!"

Ps. 114. Jes. 43, 16. 17.
2 Mójs. 14, 16—31. Hebr. 11,29.

Ta hora Sinai to běsche,
Hdzez Boże kasnje dostachmy,
Po kotrejz Mójsaß k Bohu dzěsche,
Dwě tafli s hory pschinjeße,
Ale hdyz s nimi k ludej dzěsche,
Tón wulki hrěch wón widzesche,
So słote czelo jich Bóh běsche;
S hněwom tej tafli rosbił je.

2 Mójs. 24, 15. 16; 32, 4. 19.
Ps. 106, 19. 155, 1. 2. 709, 4.

My chzemy nětko dale kroczicz
K tej wulkej rězy Jordanej,
Psches kotruz Josua chze wodzicz
Sswój lud k tom' městu Jerichej:
To wobßwědcza nam te kamjenje,
Dwanacze w rězy Jordanu:

Duž sabycž nochzyli to ženje,
Kak Bóh khostał lud w Jerichu!

Jos. 3, 15. 16; 4, 9; 6, 17—27.
Hebr. 11, 29—31.

Schto shoniło połońsche morjo
Wot toh' profety Jonaßa,
Hdyž wón tam padźe na dno dele,
Póžrje mórska jeho ryba,
Dokelž wón Bohu cźekuycž chzysche,
Kaž w bibliji ßam wopißa?
Ale wón po tym pěknje dźěsche,
Tam prědowacž do Niniva.

Jon. 1, 3—15. 2, 1. Luk. 11, 29—30.

To morjo wuczi Galilejske,
Hdźež wo Jesußu pißane,
Kak wón tam w nozy po nim dźěsche,
A wulkom' wětrej pohrosy
A jeho wuczomnizy praja,
Ssej myßla, so je scherjenje;
Pětr pak, hdyž po morju stupi,
Shoni, kak mały w wěrje bě.

Mat. 8, 25. 26; 14, 22—23. 394, 4.

Haj, wjele wě tež tamna hora,
Hdźež Jesuß ßamónlutki bě,
Hdźez wón ßo k ßwojom' Wótzej woła
We cźichej sprawnej modlitwje,
A hora w Anti-Libanonje,
Kiž wulki Hermon s mjenom je,
Na kotrejž Jesuß pschekraßnjeny
Wot ßwojoh' ßwjatoh' Wótza bě.

Mat. 14, 23. Mat. 17, 1—7.
Jon. 12, 23; 13, 31. 32; 17, 0.

Haj, tež wot wolijowej' hory
Sso wjele ważnoh' rěczecž wě,
Pad Jesuß s wyßokeje hory
Jerusalemej wěschczesche,
A hdźež nasch sbóžnik horje wsaty
Do njebjeß k ßwojom' Wótzej je:
To ßwědcza ßwjecźi wuczomnizy,
Kiž tón Knjes požohnowasche.

Jak. sk. 1, 8—12. Luk. 24, 48—51.
Mark. 16, 19. 119, 6. 7. 124, 1. 2. 12.

Wscho sawěrnje je dopjelnjene,
Tak, kaž nasch sbóžnik wěschcził bě,
So město budźe sahubjene
A tak ßwój kónz tež dostanje:
„Niz kamjeń na kamjenju njeb'dźe
Wot templa wostacž Božeho."
Tež Titus jón njewukhowasche
Pschecźiwo Khrysta wěschczenju.

Mat. 24, 1—3; Mark. 13, 1—3;
Luk. 19, 41—44.

Wschelake s bliska a s daloka.

Bibliske hrónczka w naschej hornjołužiskej ßerbskej rěczi, kotrež móża naschi lubi Sserbja ßebi na sczěnu powěßnycž, ßu nětko w ßlěbornym cźischczu na rjanej tołstej cźornej papjerje wot towarstwa sa kscheszźijanske pißmowstwo w Barlinje wudate wuschłe a ßo w sańdźenym tydźenju knjesam duchownym roseßłake, so bychu je w ßwojich woßadach rosdawali. My lubych Sserbow na to kedźbliwych cźinimy, so bychu ßebi tajke napißmo s Božeho ßłowa do ßwojich domow powěßnyli. Ach kak nèkotremu je tajke ßłowo sa žorło wokschewjazeho ßłowa Božeho, srudnu a tyschnu wutrobu se sczěny s móznym troschtom napjelnilo! Płaczisna tych napißmow je tak niska, so je jaßnje pósnacž, so je knihowne towarstwo jenož s tym dobrym wotpohladom tu wěz do skutka stajilo, so bychu naschi Sserbja w ßwojej lubej maczerněj rěczi rjanu pychu Božeho ßłowa w ßwojich domach měli. Napißmo w wjetschim wudawku płaczi 50 np., w mjeńschim 25 np. Dostacž ßu wone pola knjesa redaktora Ssmolerja w Budyschinje a pola knihikupza Thiemana w Wojerezach, a pola knjesow duchownych

Saksła evangelsko-lutherska krajna synoda je dale pokrocziła w wuradźenju jej pschepodatych sakońskich pschedmjetow, wo kotrychž po rjadu, hdyž maju powschitkownu ważnoscž, rosprawu podawamy. Dźenßa chzemy wo sakonju, nèkotre nowe postajenja sa zyrkwinske patronatstwo a kollaturu wopschijazym poręczecž. W tymle nowym sakanju ßo nètko dokładnje wupraji, schtó ßmě zyrkwinski patron bycž a schtó niz S tym je nascha sakska evangelska zyrkej prènja w tutej ważnej należnoscźi wustupiła a my derje cźujemy, so tajka kroczel, kotraž wschelakich wot zyrkwinskeho patronatstwa sa pschichod wusamkuje, tak lóhka njeje a pschecźiwjenja nadeńdźe. Pschi tym wschěm pak my junu myßliczku podtłóczicž njemóżemy, so tónle sakoń w jenym dypku wo poł pucza stejo njewostanje. Tón sakoń mjenujzy wupraji, so zyrkwinszy kollatorojo njeßmědźa tajzy bycž, kiž ani k evangelsko lutherskej, ani k reformirtskej ani k katholskej njeßłuscheja — a tajzy tež niz, kotsiž ßu ßami se ßwojeho rosßudźenja wot evangelsko-lutherskeho abo reformirtskeho wěry-wusnacza k romsko-katholskému wěrywusnaczu abo wot evangelsko-lutherskeho k reformirtskemu wusnaczu pschestupili. Židźi a dissidentojo (kiž niczo njewerja) a ßnano tež sektirarjo — a jenož tajzy, kiž ßu s evangelsko-lutherskeje zyrkwje do druheje stupili, ßu wusamknjeni Njeby to prawje a sdobne było, hdyž bychu s zyła hinak wěrjazy wot zyrkwinskeho patronatstwa nad evangelskimi woßadami wusamknjeni byli; pschetož schto by na pschikład romsko-katholska zyrkej prajiła, hdy by žadyn evangelsko-lutherski kollator jim do jich zyrkwinskeho žiwjenja rěczecž chzył? A potom tež rosumicž njeje, cźeho dla ßo w sakonju to ßame prawo, schtož ßo romsko-katholskim dawa, grichisko- abo ruisko katholskim njesawěscźi. Hdyž wschak ßnano tu khwilu žane patronatstwo w rukomaj kscheszźijan teho wěry-wusnacza njeje, móże ßo to tola lóhko w pschichodźe stacž a potom by wón po ßłowach sakonja wusamknjeny był. Ale kaž ßo rosumi, wjele lubscho by nam było, hdy by ßo sakoń sa ßamo evangelsko-lutherske patronatstwo wuprajił So ßu tajzy wot potronatstwa wusamknjeni, kotsiž ßu khostani, ßo rosumi a so móża tež evangelsko-lutherske konsistorstwo tajkim prawo patronatstwo wsacž, kotsiž ßu se ßwojim sadźerżenjom sjawny pohorschk dali, kotryž ßo k dostojnoscźi patrona njehodźi, je jara dobre. A tež w tym my wěscze wschitzy pschihłoßujemy, so je synoda skónczńje wuprajiła, so tež tajzy, kotsiž ßu naspomnjenych pschicźinow dla wot zyrkwinskeho patronata wusamknjeni, s zyrkwinskim patronatom sjednoczene zyrkwinske cźeßne prawa nimajo, so ßo sa nich w powschitkownej zyrkwinskej modlitwje dale njeproßy a so ßo jim wot evangelskich woßadow pschi ßmjercźi njeswoni. — Synoda je sańdźeny schtwórtk ßwoje wobsamknjenja skóncziła.

Synody evangelskeje zyrkwje we wschelakich provinzach pruskeho kralestwa ßu tež s wjetscha ßwoje wobsamknjenja wobsanknyle. Wone ßu s wjetscha tež wo wulkej nusy pscheszźěhanych armenskich kscheszźijanow rěczale a ßo sa to wuprujile, so je nascha kscheszźijanska pschißłuschnoscž sa wbohe armenske wudowy a ßyroty w ßmilnej luboscźi ßo staracž. Zyrkwinskej wyschnoscźi je ßo prostwa pschepodała, so chzyła krajnu kollektu, kotraž ßo w evangelskich woßadach Pruskeje hromadźi, wupißacž. Na sakskej synodźe ßo na Armenskich ani spomniło njeje a sa duchowne sastaranje evangelskich w wukraju — w jużnej Afrizy, w Amerizy atd. — wschak je ßo na 25. njedźelu kollekta wupißała, ale wo Armenistkich niczo ßłyschecž njeje. Ale njeßu tucźi wbosy evangelszy kscheszźijenjo w ßwojej wulkej nusy a hubjenstwje prěni, kotsiž nascheje pomozy potrjebaja?'

Khěžorstwowy ßejm ßo w Barlinje 10. t. m. k dalschemu wuradźenju sendźe.

W amerikanskich sjednoczenych statach je wulke hibanje, pschetož tam ßo nètko rosßudźi, schtó budźe pschichodny presidenta — hacž wěsty Mac Kinley abo Bryan. Jeniczku ważnoscž sa naß ma, hacž ßo ßnano tón kandidata wuswoli, kotryž chze sa to skutkowacž, so by ßłěboro w ßwětnym wikowarstwje to ßamo płacziło, schtož sloto; pschetož psches to nasche ratarstwo wjele schkoduje, so pschi wobkhadźe s wukrajom ßłěboro tak wjele niže steji a so dyrbi ßo se slotom płacźicž.

Hdźež ßo lěßy wupuscźuju, płódnoscž kraja jara shubjuje. Duž tež ruszy ratarjo woßebje w Ssibirskej skorža, so je sa nich leto a hubjenische. Wulki dźěl lěßow ßu wulke wóhnja saniczile. Tak je ßo w poßlednich 25 lětach w wokrjeßu Tobolsku 1,300,000 kwadratnych kilometrow a w wokrjeßu Tomsku 7,50,000kwadratnych kilometrow lěßa spaliło. K temu palenz-palerńje, kotrež ßame drjewo tepja, lěto wot lěta pschibjeraja. Bóle hischcźe parne łódźe w narańschej Sibiriskej s drjewom tepjo schkodźa, kotrychž 100 jěsdźi. Jena łódź wschědnje 20 loftrow drjewa trjeba, 100 po tajkim sa dźeń 2000. To tak dale wostacž njemóże a ruska wyschnoscž dyrbi ßo sa ßwojich ratarjow staracž, so njebychu do wulkeje nusy pschischli.

Něschto k rospominanju.

Jedyn schtryk je hižom pschewjele.

Taylor wo pjanych matrosach powjeda, kotrež wjecźor do cźołma salěsechu, so bychu k łódźi dale w morju stejazej dojěli. Woni zyłu nóz dźěłachu a k łódźi tola njepschijědźichu. Ranje pschińdźe a ßwětło jim sjewi, so schtryk, s kotrymž běsche cźołm k brohej pschiwjasany, hischcźe wotwjasali njeběchu. Nèkotryžkuliž by rad sa Khrystußom khodźił, ale wón je hischcźe s nèkajkim schtrykom na ßwět swjasany, kotryž jeho njepuschcźi. Wuczobnizy, kiž sa tym sbóžnikom khodźichu, ßu s woběmaj nohomaj do łódźe stupili. Math. 8, 23. Math. 8, 19—22.

Samolwity redaktor: farar Gólcž w Budyschinku; ßoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcž a naklad Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 46.
15. nov.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

24. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Phil. 3, 8—21.

Sabycz.

Napißaj ßebi te dobroty, kotrez ty wuźiwasch, do kamjenja, te dobre skutki pak, kiz ty czinisch, do pěska. To je dobre pschißłowo, ale mało je jich Bohu źel, kiz po nim czinja. Ludźo ßo wjele radscho na ßwoje dobre skutki dopomnja — ale na dobroty bórsy sabudźa. S zyła je s tym sabyczom a spomjatkowanjom dźiwna wez. Hdźez dyrbjał nam pomjatk pomhacz, naß wopuschczi a saßo ßu wězy, na kotrez ßo stajnje dopominamy. Schto ma kscheszijan sabycz, so by na ßwojim puczu k njebjeßam do prědka pschischoł? Pawoł wupraji w naschej epistoli Phil. 3, 8—21: „Ja sapomnju, schtoz s poßleda je; a steju ßwěru sa tym, schtoz s prjódka je. Tón wobras je wsaty wot běženja wo wjetu. Człowjek ßo nießmje wohladowacz, hdyz chze doběżecz a dobyczc dostacz. To sadźerżuje a wón móhł ßo sakopnycz a czißnycz. Teho dla njehladaj wróczo, njewostań stejo — ale bjes pschestacza měj wóczko na wottyknjeny kónz wobroczene! Tak dyrbi kscheszijan do prědka kroczicz ßo njewohladujo, hdyz chze prawy kónz dozpicz.

Duz je nasche praschenje: Schto dyrbi kscheszijan sabycz móz?

1. Sabudź ßwoje skutki, ßwoje saßłużby a dobre skutki, schtoz ßy něhdźe człowjekam dobreho czinił, sabudź wschitko, s czehoz móhła tebi někajka khwalb wukhadźecz. Ty ßy ßmilne dary woprował — sabudź to! Ty ßy khorych hladał, na to ßebi njemyßl! Se ßwojej pilnoszu a prózu ßy wuspěcha měł a ty ßy khwalbu dostał, njebudź na to hordy a njeměj kedźbu khwalenja ludźi! Wopomń stajnje, kak wjele wjazy dobreho by ty wuskutkowacz móhł, kak wjele ßu hižo drusy w twojich lětach dokonjeli. Sabudź twoje dobre skutki — potom ty poniżny sawostanjesch a dale kroczisch po prawym puczu. Hordoszcz pak k padej wjedźe. „Prjecz s prósdnej czeszcu, ja wo nju njerodźu!“

2. Sabudź wscho horjo, kotrez ßy wustał. Woni ßu tajzy, kotsiz stajnje wo srudobje powjedaja, kotraz je jich hdy potrjechiła, kotsiz ßebi se ßwojeho horja saßłużbu czinja, kotsiz wo niczim druhim njepowjedaja, khiba ßami wo ßebje a wo hórkich nashonjenjach ßwojeho źiwjenja. Schtóz pak ßebi jenoz na ßwoju srudobu pomyßli, je njekhmany, druhim ßłużicz; schtóz najradscho pschi rowach khodźi, je njekhmany sa źiwjenje. Sawěszcze, człowjek ßmě junkrócz skorżicz a płakacz, ale kotrez wóczko je stajnje połne ßylsow, wjazy ßwoje semske a njebjeske powołanje njewidźi a njepósnaje. Schto by Pawoł wo ßwojim czerpjenju wupowjedacz móhł! Ale wón mało wo tym rěczi a hdyz wón wo tym powjeda, wón praji: „Wschitkeho czaßa czerpjenja njejßu hódne teje kraßnoszce, kotraz ßo nad nami sjewicz budźe.“

„Nětk dobru nóz ty dawaj
Wschej twojej staroszci,
Tez s troschtnej duschu stawaj
A njebudź w srudobi!“

3. Sabudź tež to njeprawo, kotrež ßy czerpicź dyrbjał, sranjenja człowjekow. Ludźo ßu ßo na tebje pschißłodźeli, sapomń to! Twoju dobrotu ßu tebi s njedźakom płaczili, njemßl ßebi na to a sabudź na wschitke nashonjene hórkoscźe! To je najlěpsche wjecźenje bórsy njeprawo sabycź móz — wupraji romski mudry Seneka. Tak wostanjesch w luboscźi, a schtóž w luboscźi wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh w nim.

4. Sabudź skónczńje tež ßwětnu haru, ale niz jenož to — ale tež lěpsche kubła a wjeßela teho ßwěta, hdyž wone hroźa wobras teho kschižowaneho w tebi sacźmicź. Ja ßo studentu wopraschach, wo czimž ma najwjetsche žadanje: Wón motmolwi: „Ja niczo njetrjebam, khiba knihe, strowoscź a měr; wscho druhe mje njestara.“ Ja ßo lakomneho wopraschach, schto je jeho žadanje a wón wołasche: „Pjenjesy! Pjenjesy! Pjenjesy!“ — Ja ßo wopiłzy praschach a jemu chzysche ßo pschezo picź. Ja ßo druhich praschach a woni wołachu: „Bohatstwo, sbože, wjeßele.“ Ja ßo skónczńje japoschtoła Pawoła wopraschach, po czim ßebi žada a wón wotmolwi Phil. 3, 8: „Ja mam wschitko sa schkodu pschecźiwo temu jara wulkemu pósnaczu Krystußa Jesußa, mojeho Knjesa, kotrehož dla ja wschitko ßym sa schkodu dźerżał, a mam ja sa howno, so bych Khrystußa dobył.“

Tak wschelake ßu człowske žadanja. Schtóž ßebi jenož po ßwětnym žada, nihdy njebjeßa njedostanje. Schtóž pak sapomni, schtož s poßleda je, je prawy kschescźijan. Ty prajisch: Ja ßym kschescźijan. Derje, hdyž twoje skutki a žiwjenje wo tym, schtož ty prajisch, ßwědcźa, derje s tobu steji. Ja sa tym steju — kóždy dźeń — bywacź dobry kschescźijan — a kschescźijan dyrbi sabycź móz.

S cźežkeho czaßa.

(Skónczenje.)

7. Czaß měra.

„Na ßwěcźe wscho sahinje,
Boża luboscź wostanje!“

Lět wjele je ßo minyło! Tsizecźilětnemu wójnskemu njesbožu je westfalski měr w lěcźe 1648 kónz spožcził. Kaž człowska wutroba po dołhej ßurowej symje prěnje czopke pruhi nalětneho ßłónza s wjeßelej nadźiju wita, tak wubudźachu swony, kotrež měr po wschěch krajinach sa nami w Sserbach. Tež w Sserbach běsche tsizecźilětna wójna hrosnje sakhadźała. Starym ludźom sdasche ßo, kaž by ßo s měrom tež czaß jich młodoscźe s nowa wrócził. Młodźi a czi w ßrěnich lětach czujachu, so je ßo woprawdźe spodźiwny czaß bližał, kotryž ßo jim bycź sdasche, jako bajka s zusych krajinow.

Nětko njetrjebachu wjazy ludźo s widłami a sersawjenymi tsělbami na dundakow w kerkach łakacź, nětko njetrjebachu wjazy jako czěkanzy w straschnej lěßnej nozy na rowach sabitych wotpoczowacź. Tón czaß ßo nětko wróczi, wo kotrymž běchu nanojo a dźědojo druhdy powjedali, tón czaß, hdźež běchu ßłomjane tsěchi wo wßy bjes dźěrow byłe, hdźež bróżnje hischcźe rospadane njeběchu. Nětko wjazy njetrjebasche ßo burski człowjek bojecź, so sapoczńje wjelk w ßurowej symskej nozy psched dworowymi wrotami rucź; tež na drohach njeběsche dlěje wjazy straschne, a hłód a nusa człowjekow dlěje wjazy njekrjudowaschtaj. Sso wě, so ßo wscho to jenož pomałku polěpschowasche, pschetož lud běsche pschejara wotpjaty. Woßebje tamne lěta, kotrež wobsamknjenje měra na měscźe scźěhowachu, běchu hischcźe lěta najwjetscheje nusy a tyschnoscźe. Tola skónczńje ßo wojazy wotßalichu; wßy ßo saßo wobßydlichu s człowjekami, a burszy ludźo, kotsiž běchu ßo w městach wukhowali, wróczichu ßo na wßy a twarjachu ßwój burski statok a wukopowachu kerki tam, hdźež běchu něhdźe najlěpschu rolu worali. Pschetož wschudźom, haj woprawdźe wschudźom běsche jenož puscźina a dźiwina.

Tež w městach sesakcźěwasche po czaßu s rospadankow nowe žiwjenje. Wupalene murje ßo bóle a bóle shubjowachu; na jich městnje swjeßelowachu nowe, rjane domy człowske wóczko. Dróhi s dźěła schěrsche natwarichu a s nowa splestrowachu. Wikowarstwo a rjemjeßło ßo s nowa posběžeschtej. Měschczan njetrjebasche wjazy s brónjemi s měschczanskich murjow a naßypow łakacź sa sabijerskim njepschecźelom, ale móžesche na měrnej schcźežzy ßwoje wschědne dźěło sastaracź. — —

Je nětkole w lěcźe 1670, dwajadwazecźi lět měra. Na sahonach koło wokoło Draždźan smahuja słote žitne kłoßy, a na hałosach w holi saspěwaju lěßne ptaczki w ßłónczńym błyschcźenju wjeßele ßwoje hróncźka.

Pšched khěžnymi durjemi w Draždźanach na hłownej haßy derje snateho doma hrajka ßebi czerwjenoliczkate dźěcźatko. Na dobo saběhnje psches khěžu, wołajo: „Wowka, wowka!“ do sahrodki, kotraž je sady pschi domje. Tu ßedźi stara žónka psched khłódnizu, kotraž je s dźiwim winom zyle porosczena. Ssněh staroby je na włoßy spadał, a mnohe lěta žiwjenja smorschcźichu jejne czoło. S luboscźiwej ruku hładkowasche wona kudźerjawe włóski ßwojeho wnuka.

„O sbožowne dźěcźatstwo!“ prajesche s czicha.

„Czeho dla wy tu tak rady ßydacźe, wowka? Ja radscho wokoło skakam“, dźesche mały.

„Hdyž běch ja tajka mała kaž ty, ja tež radscho wokoło skakach“, wotmolwi wowka, ßo poßmějo.

„Scźe wy tež něhdy tak mólczka była, kaž ja?“ wopraschа ßo hólczk s nowa.

„Haj, luby ßynko, a tež tak sbožowna jako ty!“

Nutrnje pohladnje hólczk wowzy do luboßneho wóczka a praji: „Dha drje běchu nan a macź a wuj Jan tež něhdy tak mólczzy?“

Wschitzy, tola twojemu nanej a wujej Janej njeje ßo tak derje seschło jako tebi. Tehdy běsche sła wójna a —“

„Aj, aj, wuj Jan, wuj Jan!“ sawoła mjes tym hólczk, wowku w dalschim powjedanju mylo.

Khłódnizy bližesche ßo nadobnje srosczeny starschi mužski, kotryž běsche po waschnju kurwjerchowskeho hajniskeho mischtra sdrasczeny.

„Maczerka“, dźesche wón pschecźelniwje po wutrobnym powitanju, dźenßa pojědźemy wschitzy hromadźe do lěßa!“

A ty chzesch wěscźe tež ßobu?“ wobroczi ßo k hólczkej. „Dźi a praj to nanej a maczeri!“

Hólczk doběža khětsje do domu a tamnaj rosrěczowaschtaj ßo dale mjes ßobu.

„Kak ßo tola czaßy minu!“ dźesche wowka. Lětßa je ßo hižo tsiatsizecźi lět minyło, so ßmy w tymle domje luboscźiwu hospodu nadeschli, a hižo tsiatsizecźi lět wotpoczuje nasch luby nan w khłódnym rowje.“

Luby czitarjo, wěsch nětko, schtó tutaj staj. Hdźe pak staj Plebanez knjes a Handrij? Tež Plebanez knjes wotpoczuje hižo mnohe lěta wonka na Božej roli.

Handrij, kotryž je s maczerju a bratrom Janom wscho Plebanez kubło namrěł, je nětko pschekupski knjes. Pohladaj jenož prědku na Plebanez dom. Tam steji s wulkimi pißmikami na wulkej deszy napißane: „Handrij Brandowe wulkopschekupstwo“.

Jan, kotrehož hižo po waschnju kursakskeho hajniskeho mischtra sdrasczeneho widźachmy, je hacź do lěta 1650 offizěrski teßak noßył; potom pak dosta ßo jemu wot kurwjercha sastojnstwo hajniskeho mischtra. Jeho nowa domisna běsche wulzy rjany dom, njedaloko tamnischich Draždźanow. Dźenßa dopomni naß hischcźe „Hajnkownina dróha“ w Draždźanach, kotruž wěscźe kóždy wot naß snaje, kotryž je w Draždźana jako wojak ßłužił, na to městno, hdźež běsche tehdy hajnkownja sa hajniskeho mischtra natwarjena.

* * *

Na selenym brjóżku, w khłódku prastareho duba, wuhladamy popołdnju pjecź woßobow. Brandez wowku, jeje wnuka, Jana, Handrija a teho mandźelsku. Kaž kóžde lěto, tak ßu ßo tež lětßa po starym dobrym waschnju tu shromadźili. Tudy, woßrjedź lěßneho měra, hdźež niczo druhe hacź jenož schumjenje lěßnych schtomow měr njekasy, tu ßo kóžde lěto skhadźuja, so bychu na prjedawsche czaßy spominali. Hischcźe schumi tón ßamy stary dub,

hischcźe žórli ßo jaßna woda do ßameje studniczki, jenož stara hajnkownja je ßo shubiła. Seleny moch, młódna trawa a lěßne róžiczki pyscha nětkole to městno, hdźež něhdy stejesche.

A dźenß? —

Lětstotetki ßu ßo minyłe, narody ßu pschischłe a narody ßu ßo minyłe. Kak je ßo tola wscho pscheměniło w měsćźe a na wßach. Ssamo stara hola je ßo s młodźinu wuměniła. Jenož stary dub tu hischcźe steji jako dostojny ßwědk starodawnych cźaßow. Hdyž ßo wjecźorne ßłónzo khowa a dubowe hałosy posłoczuje, a hdyž zuni wětsik do duboweho liscźa duje, potom schepoze cźichi hłóß po hałosach:

„Na ßwěcźe wscho sahinje,
Boža luboscź wostanje!“

Sa „Pomhaj Bóh“ wobdźěłał A. Sommer.

Morja a hory.

(Pokracźowanje.)

Semjerźenje w Lißabonje dźeń 1. nov. 1755.

Kak spěwali ßu w Lißabonje,
W tym měsćźe Portugisiskim,
Hdyž Bóh Knjes póßła semjerźenje,
So město rospadźe ßo jim,
Morjo tam běsche nabojane,
Psched Božim hněwom schumjesche
A jara wulke straschne žołmy
Na rězy Tajo walesche:

„Morja ßo wschitke pscheliwaja,
Haj, schumja jara žałoßnje,
Tam ßwoje brjohi pschestupaja;
Hdyž Bóh Knjes ßwari ßurowje
Tehdom wschě hory tschepotaja,
Wscha swěrina ßo rosběhnje,
Skały ßo ßame rospukaja,
Wscho stworjenje je srudźene.“

O kajki srudny cźaß tam běsche,
Hdźež wjele morwych ležesche,
Haj, wjele ludu wotßal dźěsche
Psches srudnu ßmjercź do wěcźnoscźe.
Tam hora Katarina ßwědczi,
Kiž njedaloko města bě,
Na kotrejž wjele tyßaz ludźi
Stysknych ßo k Bohu wołasche.

Wo žałłym morju a horje Vesuvje w Italskej w lěcźe 79 po Khrystußu.

Tež srudny lud w Italskej běsche,
Hdźež jich kraj tón najrjeńschi je,
So kóždy ßo rad wjeßelesche,
Kiž tule kraj'nu widźał bě;
Tam hora njedaloko morja
Kotraž to mjeno Vesuv ma;
Jej' žałłe morjo wscho spodnurja,
Hdyž wona jo tam wupluwa.

We lěcźe dźewjecź ßydom dźeßacź
Po Khrystußowym narodźe,
Hdyž Titus měj'sche roskasowacź
We wulkim romskim khěžorstwje:
Tehdom ta hora Vesuv pocźa
Sswoj' žałłe morjo wupluwacź
A tam tež tsi najrjeńsche města
S tej žałłej „lavu“ poßypacź.

Tsi města potepjene dźěchu
Psches žałłe morjo shubjene,
A mjena jich tam takle běchu,
Kaž tudy steja pißane:

„To Herkulanum a Pompeji,
Haj, Stabija to tsecźe bě.“
Mój Božo! kak tam srudnje steji,
Hdźež tajki Vesuv domach je.

Pak wschitko sapuscźene njebě,
Dwaj kraßnaj stołpaj dźenßa, hlaj,
Psched Božim woltarjom w Barlinje
Tam we khěžorskim hrodźe staj,
Kiž prědowacź wschak byschtaj mohłoj
Kaž Jonas tam w Ninivje,
Dokelž staj w žałłym morju byłoj,
Wonaj pak tola němaj staj.

Duž chzu ja sa njej rěcźecź tudy
Dźenßa we ßwojim khěrluschu
A napominacź wschitke ludy,
So bychu kedźbowałe tu,
Kak ßwjata biblija wscho praji,
Tež druhe kraßne pißma tu,
Kiž psched wocźi nam wschitko staji,
Kajku ma lud nětk wolu słu.

Haj, srudnje steji w městach tudy,
Tež na wßach wjele lěpje njej',
Tu by ßo Jonas dźiwał druhdy
A rjekł: „Tak njeběsche w Ninive;
Tam wschitko pokutu cźinjesche,
Hdyž Bóh mje póßła profetu;
Wy pak nětk wjele wjazy macźe,
Wy macźe Khrystußa wucźbu.

Mat. 11, 20. Luk. 10, 11. 12.

Sodom, Gomorrha budźe skorźicź
So njejstej měłej wucźbu tu,
A Ninive ßo móže hordźicź,
So cźiniło je pokutu.
Schto dha my junu Bohu praj'my
Na jeho wulkim ßudnym dnju,
Kiž Khrysta wucźbu derje snaj'my
A evangelsku tež wěru.

Jonas 3, 5. Mat. 11, 23.

Schto budźe Bóh tón Knjes tym prajicź,
Kiž jeho ßu tu hanili,
Wón budźe na lěwizu stajicź
Kiž njeprawje ßu cźinili,
Bóh budźe ßurowje tych ßwaricź,
Kiž njejßu do njoh' wěrili,
So budźa ßo we heli paricź,
Kiž njeprawdu ßu cźinili.

Mat. 7, 23. Luk. 13, 27. 28.

„Cźaß je!“ sawěrnje Khrystuß praji,
So pokutu my cźinimy,
Wschak wón nam jaßnu ßwězu staji
Do naschej' cźěmnej wutroby,
So bychmy jemu žiwi byli
Po jeho wucźbje cźinili,
We wutrobje joh' stajnje měli
A jeho ßwjate pucźe schli.

Khěrl. 246, 1. 2.

Teutscher w Porschizach.

Najrjeńscha hodźina twojeho žiwjenja.

(Po F.)

W towarstwje ßo namjetowasche, so dyrbi kóždy s pschitomnych powjedacź, kotra je najrjeńscha hodźina jeho žiwjenja była. Namjet bu pschijaty. Sbožowny młody mandźelski dyrbjesche sapocźecź a wón ßebi dołho njemyßlesche. Wón ßwoju mandźelsku sa ruku pschimny, s kotrejž běsche hakle někotry dny swěrowany

jej luboscźiwje do woczow pohlada a praji: „Něwěrno, to je tola najrjeńscha hodźina w naju źiwjenju była, jako naju wutrobje ßo namakaschtaj?“ A wona sbożowna s hłowu kiwasche; prajicź wona niczo njemóżesche, pschetož wona běsche wscha hnuta.

To běschtej po tajkim s dobom dwě wotmolwjeni na tuto wulke praschenje. Na to mějesche macź wjele dźěczi wotmolwjenje dacź. „Ja běch“, wona praji, „pschedź dźeßacź lětami na ßmjercź khora a bojach ßo, so dyrbju ßo wot muża a dźěczi dźělicź. O, to běsche mi žałoßnje. Dny dołho ležach bjes myßlow. Duž hodźina, hdźež ja wotuczo s dołheho, hłubokeho spanja, lěkarja a wschitkich ßwojich wokoło mojeho łoża wohladach. A ja saßłyschach lěkarjowy hłóß: „Wjeßelcźe ßo, wona je wumożena; strach je sbożownje nimo.“ A jako ja nětko ßylsy radoscźe ßo se wschěch woczow běžecź widźach, — běsche to najrjeńscha hodźina mojeho źiwjenja.“ — Směrom na to schtyrzycźilětny muž ßłowo wsa: „Ja móżu to lědy prajicź, ale won tola dyrbi! Ja běch jako studenta na tajke wopaczne pucźe pschischoł, so ßo mi cźiscźe njemóżne sda, ßebi dowěrjenje mojeju starscheju saßo dobycź. Ja to tež směrom domoj pißach. Duž — běsche njedźelu rano, jako srudny w ßwojej jstwiczźy ßedźach — cźujach ßo na dobo wot rukow mojeho nana wobjaty a jako jemu do woczow pohladach, widźach tam to wulke ßłowo wodacźe. Haj to běsche mój najrjeńschi dźeń a wot teho cźaßa běch porjadny cźłowjek.“ Pjaty powjedasche, kak běsche něhdy w cźornym lěßu pucźował. Duž běsche na kraßnym wjecźoru na horu wysche Tuttlingow pschischoł. Hdyž běsche tam s lěßa wustupił, běsche njenadźujzy k ranju Schwajzarske alpy w najrjeńschej purpurskej ßwětlinje ßo khowazeho ßłóncźka wohladał. Dyž běsche wschón hnuty ßo poklaknył. Wón powjedasche, so rjeńscheje hodźiny ani prjedy ani posdźischo poměł njeje. — Nětko pschińdźe na samožiteho pschekupza. Wón praji: „Ja dyrbju powjedacź, schtož bóle ßwětnje klinczi. W cźaßu, hdźež běsche sa naß pschekupzow jara cźežko ßo sdźerżecź, tež ja do wulkeje cźěßnoscźe pschińdźech. Ja pucźa njewidźach bankrotej cźeknycź. A hacź runje bjes pschestacźa Boha proßych, ßo mi tola njemóżne sdasche, so móhł mi hischcźe pomhacź. A tola, jako běsche nusa najwjetscha, ßo mi wot stareho dołżnika rjana hromadka pjenjes, kotrež běch dawno sa shubjene měł, wróczo wupłaczi. Ja běch wumożeny. To běsche mój najrjeńschi dźeń. A wot teho cźaßa wěrju ja pschecźiwo wschitkim njewěrjazym do Božeho wodźenja.“ — Starscha knjeni běsche hischcźe wysche. Wona běsche khorowata a běsche ßo ßwojeju hubjeneju woczow dla do cźěmnischeho kuczika ßydnyła. Ju jejneje cźicheje myßle a pschecźelniwoscźe dla wschitzy cźescźachu. Tón wjecźor bychu skoro na nju sabyli. A nětko tež, hdyž ju napominachu, so by ßwój najrjeńschi dźeń mjenowała, wona proschesche, so bychu jej to spuschcźili. Jako pak potom saßo rěkasche: „My prjedy ßo njedźělimy, doniž nam cźeta Liska powjedała njeje“, wona s cźichej radostnej khutnoscźu wupraji: „Najrjeńschi dźeń w mojim źiwjenju běsche tón, hdyž buch ja po cźežkich bědźenjach w stysknych dwělowanjach teho wěsta, so mam sbóżnika, kotryž mje wěcźnje njepuschcźi. To běsche tón dźeń, kotryž je wschitke dalische dny, bjes wuwsacźa najcźežschich dnjow cźerpjenja rjane scźinił; to běsche tón dźeń, s kotrehož tež sbóżna wěcźnoscź seskhadźa.“

Hacź ßu to druhe stawy tamneho rosymili a prawje ważili abo hacź ßu s hłowu wili, ja njewěm. Ale schto ßebi ty wo tym myßlisch, luby cźitarjo? Rosymisch ty tej starej, cźežko pruhowanej a tola tak sbożownej žonje?

Wschelake s bliska a s daloka.

Nowa ßerbska protyka na 1897 je wuschła, wot knjesa kapłana Kschižana w Hodźiju spißana. Rjenje spißana a s dobrymi wobrasami wuhotowana wona wěscźe ßwój pucź namaka do wschitkich ßerbskich domow a pschi niskej płacźisnje móże ßebi ju kóždy ßerbski hospodar kupicź. Do kóždeho ßerbskeho doma ßłuscha ßerbska protyka. Bóh daj, so by wona nam lubym Sserbam žohnowane nowe lěto ßobu pschinjeßła

W Budyschinje je wopilź ßwoju žonu sarasył, dokelž jemu njeje chzyła pjenjesy k palenzej dacź. To nam jaßnje pokasuje, kak daloko móże s cźłowjekom pschińcź, hdyž sle lóschty w nim knjejstwo dobudu; wón potom wjazy ßam ßwój knjes njeje, ale cźertowska móz jeho wjedźe.

Hdyž hižo wot wscheho spocźatka wobźarowachmy, so na sakśko-evangelskej lutherskej synodźe nasche ßerbske woßady bje wscheho sastupjenja wostanu, je naß tole bolenje hłuboko pschewsało, hdyž ßmy ßłyschecź dyrbjeli, kak je synoda wo jenej prostwje s Budescźanskeje woßady — my mało rjeknjemy: cźiscźe dźiwnje — ßudźiła a my ßmy teho wěscźi, so tajke njesrosumliwe ßudźenje ßo stało njeby, hdy by žadyn ßerbski sastupjeć na synodźe był. Tale prostwa ßo na to wobroczi, so je w poměrje pschemało Němzow w Budescźanskim zyrkwinskim prjódkstejerstwje, dokelž je jeuož jedyn němski zyrkwinski prjódkstejeć — a je tola tam psches tsecźinu němskich woßadnych. S prěnja ßu do saka Němzow sa Sserbow licźili — a s druha je ßo nam prajiło, so ta wězka tola cźiscźe tajka njeje, kaž je ßo do ßwěta won trubiło; pschetož nětko hižo staj dwaj Němzaj w zyrkwinskim prjódkstejerstwje. Wobźarowacź je s zyłej wutrobu, so je tale prostwa njelubosnu njejednotu mjes ßerbskimi a němskimi woßadnymi wußywała. Pschetož woprawdźity srosymliwy samyßł ta prostwa s zyła měcź njemóże. Sa zyrkwinske prjódkstejerstwo ßo wuswoli a duž ßwobodna wólba, kaž pschi druhich wuswolenjach, rossßudźi — a schtó móże pschi wólbje někoho nusowacź pak Němza pak Sserba wuswolicź. A my ßo bojimy, so bychu Němzy tam, hdźež maja někajku wjetschinu, hischcźe mjenje, hacź dobroczźiwi Sserbja, k temu swólniwi byli, Sserba sa zyrkwinskeho prjódkstejerja wuswolicź. Pschi tym wschěm pak je ßo tale petizija konsistorstwu jenohłóßnje k wjedźenju pschepodało — t r. so chzyło ßo konsistorstwo tola sa tym praschecź, hacź njeby ßo myßl tejele petizije tola pschewjesicź hodźiła. Nadźijomnje ßo tale prostwa njedopjelni. Sserbja wěscźe Němzam žane prawa njebjeru — ale tole wobsamknjenje dyrbi naß wulzy srudźicź a sawěscźe naschim Sserbam, kotsiž ßu ßo stajnje jako zyrkwinszy smyßleni wopokasali, wulke sahorjenje do wutroby njenjeße. Woßebje srudnje je, so je sastupjeć na synodźe sa Lubijski wokrjeß, do kotrehož Budestezy ßłuscheja, sa tule prostwu tak rěcźał, so dyrbimy wobźarowacź, so ßu naschi Sserbja jemu do synody se ßwojim hłoßom pomhali. Budyski knjes primarius wschak dobre smyßlenje Sserbow wusběhowasche — a skóncźnje tež wupraji, so by wón ßerbskim woßadam pschał, so bychu ßo do jeneho wólbneho wokrjeßa sa synodalnu wólbu (nětko ßu do Lubijskeho a Budyskeho dźělene) hromadźe położile a — stajnje ßwojeho ßerbskeho sastupjerja měłe. Ale wo tym wuprajenju, kotrež naschim ßerbskim woßadam s najmjeńscha to prawo pschejesche, schtož jim ßłuscha, synoda niczo wjedźecź njechasche; protokoll, wo poßedźenju spißany, pische wo powschitkownym „pschecźiwjenju“, kotrež ßo pschecźiwo temule małemu žadancźku ßłyschecź da. Jowle tola jaßnje doscź widźimy, kak němska wjetschina ßebi na to njemyßli, so by nam Sserbam najmjeńsche prawo wostajiła, hdźež ma pschewahu. To tola woprawdźe wot naschich ßerbskich woßadow wjele žadane njeje, hdyž praja: my ßebi wjazy nježadamy hacź **jeneho** sastupjerja w synodźe, kiž by nasche należnoscźe sastupował. Ale wo tym niczo wjedźecź nochzychu. Kónz rěcźe pak běsche pola Budyskeho knjesa primaria tež, so wón tutej prostwje pschihłoßowasche. Ale my ßo jeho praschamy, schto je zyrkwinske prjódkstejerstwo Pětrowskeje zyrkwje w Budyschinje hacź dotal sa to cźiniło, so by ßo tež rjanej licźbje Sserbow w Budyschinje s najmjeńscha někajke prawo dostało. Po licźbje móża ßebi Budyszy Sserbja runje tak derje to ßame žadacź. Schtó ßebi w Budyschinje w Pětrowskej woßadźe na to myßli, rjanej licźbje ßerbskich woßadnych to ßame prawo wostajicź, so bychu w zyrkwinskim prjódkstejerstwje sastupjeni byli, a wo tym tam ani ßłyschecź nochzedźa, so wulkej licźbje w měscźe bydlazych Sserbow po prawom ßerbski duchowny ßłuscha?

Něschto k rospominanju.

Ssón.

Něchtó mějesche hnujazy ßón. Wón běsche w njebjeßach a ßłyschesche palmy schumicź, saßłyscha synki harfy a khwalobne khěrlusche ßwjatych a jandźelow pschi jehnjecźowym trónje. Wón widźesche to jehnjo na stole ßedźo wobdate wot wyßkazeje ßyły dokonjanych sbóżnych. Duž na dobo! Kajke hnujaze synki cźežkeho sdychowanja, kajke žałoscźenje a skorżenje — pschezo ßylnischo! A hlaj: jandźeljo wotmjelknychu a poßłuchachu. Kaž ßwjate nastróżenje to sdychowanje psches njebjeßa cźehnje. Tón Knjes ßam wucho k temu sdychowanju pokhili. „Schto to rěka?“ ßo tón cźłowjek wo ßnje prascha. „Wukładź mi tele synki, pschedź kotrymiž jandźeljo mjelcźa a k kotrymž ßo tón Knjes pokhili. A jemu ßo wotmolwi: „To ßu sdychnjencźka tych, kotrychž nichtó kedźbu nima; skorżenje wopuschcźenych a woßyrocźenych, kotrymž nichtó pomoz njepschinjeße. Wone ßo k Božemu trónej posběhnje a žane sdychnjeńcźko shubjene njeje ani žana ßylsa sabyta, kotruž ßu tudy delkach wupłakali? Wón wotucźi. A tón ßón je jemu khutne napominanje Bože był sa jeho źiwjenje. Schto chze naß tónle ßón nawucźicź, njech lubi cźitarjo ßami ßebi Math. 25, 41—46 cźitaja.

Stajnje ßony ßamón jechcź njeßu. Tón Knjes, kotryž móże ßwojich jandźelow duchow, a wohnjowe płómjenja ßwojich ßłużobnikow cźinicź, móże tež ßony jako pokutnych prědarjow póßłacź.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 47.
22. nov.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Ssmjertna njedźela.

1. Theſſ. 4, 13—18.

Troscht w ſmjerczi.

Syma je ſaſo pschischła. Radoscz lěcza je k kónzej, ſrudne leża ſahrody a pola, ſe ſwjadłym liſczom w lěſu wětſik hraje a dołho tracz njebudźe a běła ſmjertna płachta wotemrětu ſemju pschikrywa. S tutym prědowanjom ſtwórby je pſches jene to prědowanje wo wumrjeczu a horjeſtaczu, wo ſudźe a wěcznoſczi, kotrež je nětko w Božich domach ſłyſchecz. Wſchitke czěło je jako trawa a jich kraſnoſcz jako róża na poli. Trawa ſwjadnje a róża wotpadnje. Tak dołho wſchak kaž ſo kaſchcz hiſchcze ſ domow ſuſodow a ſobuczłowjekow njenjeſe, ſmy hiſchcze dobreje myſłe a ſebi mało na kónz pomyſłimy, ale hdyž na naſch dom a žiwjenje ſo ſymna ruka ſmjercze ſłoži, a hdyž ſo naſcha wutroba ſe ſrudobu a naſche wóczko ſe ſylſami napjelni, potom my tu hórkoſcz czujemy a to praſchenje ſebi wotmolwjenje žada. S czim ſo ſa ſmjercz troſchtujemy? Sso praji, ſo ſo w najczmowiſchich nozach hwěſdy najjaſniſcho ſybola. Njedyrbimy ſo my tež ſbožowni ſaczucz, hdyž w najczěmniſchich hodźinach žiwjenja, pſchi kaſchczach a rowach, nam hwěſdy troſchta a nadźije najjaſniſcho ſo ſwěczachu? Schtóž je mudry, ſo w prawym czaſu ſa troſchtom pſchecziwo ſmjercži roſhladuje.

1. S czim troſchtuja ſo człowjekojo, hdyž dyrbja wumrjecz? Jich wjele, to dyrbi ſo Bohu žel prajicz, žaneho troſchta nima. Tak tež japoſchtoł w naſchej epiſtoli wo tajkich rěczi, kiž žaneje nadźije nimaja. Najczěmniſche dźě je tež w nozy póhanſtwa, najhłubſcha ból jich žiwjenja a wumrjecza, ſo woni žaneje nadźije nimaja a teho dla žaneho troſchta. Bjez Boha, bjez troſchta, bjez nadźije — to je to póhanſtwo nowych a ſtarych czaſow. Miſſionarojo powjedaja wo ſrudnoſczi a ſrudnych khěrluſchach póhanow pſchi ſmjercži jich lubych. Kak ſu woni bjez nadźije, je tež widźecz ſ tych póhanſkich napiſmow na pomnikach. Tam něhdźe czitaſch: „Wěcznemu ſpanju“ abo my ſmy ſhniłe koſcze a popjeł, hewak niczo“ atd. Je žiwjenje po ſmjercži? Na tole praſchenje wotmolwicz, ſu ſo najſdobniſchi duchojo Grichow prózowali a tola bjez wuſpěcha. A ſu woni czi jeniczzy woſtali, kotſiž ſmjercži bjez rady, bjez nadźije napſchecziwo ſtejachu? Snata wěz je, ſo je ſ czežka kruch kſcheſchczijanſkeje wěry, kotryž je we wſchitkich czaſach tak nadběhowanjam njewěry wuſtajeny był, kaž tónle wo nadźiji. Tež njewěrjazy, kotryž je ſ wěru do Boha ſ dobom nadźiju horjeſtacza a wěcznego žiwjenja ſhubił, tež žadoſczivy, kotryž kóždu myſł na waźnoſcz podduſy — woni wſchitzy do tych ſłuſcheja, kiž žaneje nadźije nimaja, dokelž žaneje měcz nochzedźa. K wěrje ſo nichtó njenuſuje a ſchtóž praji: ja nimam žaneje nješmjertneje duſche, ja ſo k ſkoczeczu poniżuju a njerodźu wo wěcznoſcz, njech to czini, ale tež na ſwoju ſchkodu.

2. S czim troſchtuja ſo ludźo, hdyž dyrbja wumrjecz? Jich wjele žaneho troſchta nima, druſy maja někajki troſcht, tola hdyž ſebi jón bliže mobhladaſch, je to hubjeny troſcht

„Ja móžu směrom wumrjecź“, něchtó na khorołožu praji, „pschetož ja njejßym niczo sleho cźinił, ja ßym stajnje ßwoju pschißłuschnoscź dopjelnił“, a druhi pschistaji: „ja ßym ßo sa žonu a dźěcźi starał, cźeho dla njedyrbjał směrom wumrjecź móz?“ Schtóž ßebi tak myßli, schtož ßwoje sećnske pschißłuschnoscźe dopjelniwschi ßebi myßli, so je tež ßwoju wěcźnoscź do porjada stajił, njech se scźěhowazeho pschirunanja wuknje. Cźłowjek leźesche na ßmjertnym łožu a wulke praschenje jemu na wutrobu padźe. Hdźe pschińdźesch, hdyž wotßal póńdźesch? Stysknjwje, njeměrny ßo wón na ßwojim lěhwje walesche. Na dobo dźeßacź žałoßnych postawow pschi ßwojim łožu stejo wohlada. A wone jena po druhej jeho wobskoržowachu. „Njesbožowny“, prěnja praji, „kak wjele pschiboham ßy ty na ßwěcźe ßłužił?“ Druha: „Kak husto ßy mjeno ßwojeho Boha njewužitnje wužiwał?“ Tsecźa: „Kak husto ßy ßwjaty dźeń wotßwjecźował?“ Schtwórta: „Kak husto ßy njepoßłuscheny był pschecźiwo tym, kotrychž mějesche poßłuchacź?“ A pjata: „Kak husto ßy ßwojeho bratra sranił a na ßmilnoscź sabył?“ Tak wone wschitke dźeßacź powjedachu. Mrějazy sadwělujo sawoła: „Chzecźe wy žałostni skórźbnizy wěcźnje ßwarjecź? „Njechacźe woteńcź, so bych směrom wumrjeł?“ Wone wotmolwichu: „S jenym wuměnjenjom, mjenujzy s tym, so jedyn na nasche město stupi, kotremuž ty s cźěłom a s duschu sa wschu wěcźnóscź pschißłuschesch. Chzesch ty to?“ Tón khory ßebi pschemyßli, skóncźnje praji: „Haj radscho jenemu, hacź dźeßacźim.“ Lědy běsche to wuprajił, ßo te dźeßacź shubichu a na jich měscźe stejesche ßwětła postawa, sdobna a miła, wobras ßmilnoscźe. A tón hubjeny na nju pohlada. Jemu saßo do myßlow pschińdźe, schtož běsche jemu jeho pobožna macź wo tym powjedała, kotryž móže hrěschnikow sbóžnych cźinicź. Wón ruku wupschestrě a s poßlednimi mozami wón sawoła: „Hlaj, ja chzu tebi pschißłuschecź do wscheje wěcźnoscźe. Ssmil ßo nade mnu — wsmi mojeho ducha horje. Wón běsche wumrjeł.

3. S cźim troschtuje ßo wěrjazy kscheścźijan, hdyž dyrbi wumrjecź? Se ßwojim kschižowanym a horjestanjenym sbóžnikom. To je najlěpschi troscht, pschetož w Jesußowym wumrjecźu wón měr sa ßwoju duschu a w horjestacźu teho Knjesa wěcźnu nadźiju namaka. Schtož sady njeho leźi, je wodacźe; schtož psched nim leźi, je horjestacźe a žiwjenje wěste psches teho, kiž praji: Ja ßym žiwy a wy budźecźe tež žiwi. Teho dla žane žałoscźenje kaž pola póhanow, ale Bože ßłowo a jutrowne khěrlusche, — je ßłyschecź pola kscheścźijanskich rowow a wo jich nadźiji ßwědcźi tak někotry kschiž, tak někotre napißmo na pohrjebnischcźach. „My mamy móznische profetiske ßłowo, a wy na tym derje cźinicźe, so na njo kedźbujecźe, jako na ßwězu, kotraž ßo w cźěmnym kucźe ßwěcźi, hacź by ßo dźeń saßwitał a jutrna hwěsda skhadźała we waschich wutrobach.

Hamjeń!

Barlinske evangelske towarstwo sa troschtowanje srudnych sawostajenych.

Hižo junkrócź je ßo w naschim „Pomhaj Bóh“ na tole towarstwo spomniło, kotrež kroschtowaze łopjena srudnym žarowazym do rukow dawa. S radoscźu móžemy nětko sjewicź, so ßu ßo tele łopjena nětko tež w naschej lubej ßerbskej rěcźi wudałe, a my na ßmjertnu njedźelu sa srudnych starschich, kotsiž pschi rowje lubeho dźěscźa płakaja, tajke troschtowaze ßłowo wot tuteho towarstwa wudate podamy:

Žarowazymaj starschimaj.

Wón ßam je tón Knjes; njech cźini, kaž ßo jeho wocźomaj spodoba. 1 Sam. 3, 18.

Wulke horjo běsche Elija a jeho zyły dom potrjechiło. A tola ßo tak pokornje poniźi pod wschehomóznu prawizu Božu, a tola ßo tež w tutym domapytanju a boloscźi dowěri Božej hnadźe a s hłubiny ßwojeje wutroby spěwasche; „Njech cźini, schtož ßo jeho wocźomaj spodoba.“

To je tež sa tebje w twojej wulkej boloscźi a srudobje snamjo a pucź k prawemu měrej: Wón ßam je tón Knjes! Kak husto to runje pschi naschich dźěcźoch sabudźemy, kotrež je nam tón Knjes dał! My je dźerźimy sa ßwoje wobßedźeństwo, nam date, so bychu, kaž dołho ßu hischcźe małe, nasche wjeßele a nascha radoscź byłe, a hdyž ßu wulke narostłe, so bychmy na nich naschu sepjeru měli. A teho dla husto s nimi w naschej ßebicźiwej starschiskej loboscźi tak sakhadźamy, kaž njebychu Bože dary byłe a sapomnimy je kóžde ranje, hdyž ßu strowe stanyłe, s Božeje ruki saßo s dźakowanjom s nowa wsacź, a je jeho wótzowskemu schkitej porucźicź. A hdyž je nam tón Knjes potom wosmje: kak je nascha wutroba njewurjekniwje srudna! My sacźuwamy zyłu cźežu nascheho horja a wobźarujemy bóle ßamych ßo hacź ßwoje dźěcźi!

Wón ßam je tón Knjes! Tole ßłowo dyrbimy najprjódźy wuknycź pschi rowje lubowaneho dźěscźa. Wono je ßame jeho, psches to, so wón jo stwori, so jemu da njeßmjertnu duschu, so jo po ßwojim snamjenju k sbóžnemu Božemu towarstwu scźini. Haj, wón je jo stworił, niz, so by twoje a tebi žiwe, ale so by w jeho kralestwje pod nim žiwe było a jemu ßłužiło we wěcźnej prawdoscźi, njewinoscźi a sbóžnoscźi. Wono je ßame jeho psches wumoženje. Droho wukupjene psches krej Khrystußown, ßłuscha wono jemu, kiž je jo wumohł, wobarnował a dobył, niz se słotom abo se ßlěborom, ale se ßwojim njesawinowatym cźerpjenjom a wumrjecźom. Wono je ßame jeho psches wußwjecźenje kschcźeńskeje hnady: ty ßam ßy jo pschinjeßł abo póßłał k temu Knjesej, dokelž sa ßwjatu dźerźisch jeho pschikasnju: Dajcźe dźěcźatkam ke mni pschińcź a njewobarajcźe jim! Tehdy drje ßy s wjeßełoscźu a s wěrjazej prostwu ßwoje lube dźěcźo do jeho ßylneju, ßwěrneju Jesußoweju rukow położił, dokelž snajesche, so je wono tam najlěpje skhowane! A hdyž nětko po twojim ßłowje a twojej prostwje cźini, niz kaž ßo tebi, ale kaž ßo jemu spodoba a twojemu dźěscźu sbóžne je, — nětko ty myßlisch, so je ßo tebi kschiwda stała, so wón bjerje, schtož jeho njeje; nětko ty se ßwojimi ßylsami a ßwojim skiwlenjom chzesch wobaracź ßwojemu dźěscźu sańcź do jeho Božeho kralestwa? Nětko je tebi njemóžne spósnacź a wusnacź: Wón ßam je tón Knjes?

Duž dha wukń nětko w pokorje prajicź, spominjo na to, so tajke, haj hischcźe wjele wjetsche a cźežsche domapytanja a horjo starschiske wutroby potrjechja tudy na ßwěcźe. Praj stroschtny s Elijom: Njech cźini, kaž ßo jeho wocźomaj spodoba! Schto dha je Boža wola a Bože spodobanje na naß a naschich dźěcźoch? Niczo druhe khiba to, so chze naß sbóžnych scźinicź a naß sa ßwoje njebjeßa dobycź. Teho ßo tež nětko krucźe dźerź, hdyž je Boža rada twoje dźěcźo wsała. Bože wóczko widźi dale hacź my w naschej ßłaboscźi. Wjele starschich je tajkich, kiž běchu ßo w cźežkej khoroscźi wo žiwjenje ßwojeho dźěscźa bědźili, tak so ßu jo s ruki teho Knjesa, kiž jo hižo dźerźesche a wotßal wsacź chzysche, s mozu wutorhnuli. A cźi ßami starschi ßu posdźischo s horzymi ßylsami we wjele cźežschim horju wołali a skiwlili: „Ach, so njeje tón Knjes tehdy naju ßyna, naju dźowku k ßebi wsał! Ach! cźoho dla ßym ja jemu a jeho wschehomóznej prawizy s mojimi ßylsami a sdychowanjemi wobarał!“ Duž: Wón ßam je tón Knjes; njech cźini, kaž ßo jeho wocźomaj spodoba!

Wón ßam je tón Knjes! Twoje dla dyrbjesche twoje dźěcźo wumrjecź. Twoju wutrobu chzysche tón Knjes trjechicź, jako běsche jeho wutrobka wot semje precź wsata. Ssy ty w twojej boloscźi shonił, so je tebje Bože ßudźenje potrjechiło, so je tebje tón Knjes woßebje wsał, a je tebje teho dla tak cźežzy domapytał, so by ty teho Knjesa spósnał a namakał? Njestejisch dha ty w mozy teho wjeńschneho Knjesa, kiž ma ßwjate, wěcźne wótzowske prawo, tebje poschwikacź, tebi k wutrobje wjescź, tebje dopomnicź na wschitke twoje hrěchi a njeprawdoscźe, so by ßo nakasał? Dyrbi-li wón pschezo jeno pschihladowacź a na lóhke ramjo wsacź, kaž ty ßwoju wutrobu na ßwětne powschesch, kaž ty teho Knjesa

sapomnisch, jeho ßłowa kedźbu nimasch, kaž ty w hordoscźi a njewěrje po pucźach ßwojeho cźěła błudźisch? Sakhadźa-li wón nětko ßurowje s tobu, hdyž w ßwojej wótzowskej luboscźi tebje tak k ßebi cźehnje a woła, so ty na njeho nětko kedźbowacź dyrbisch? Praschej ßo ßwojeho ßwědomnja, a ty shonisch, kak Bóh wo tebi ßudźi. Budź sprawny a ponižny. Pokorjej ßo pod móznu ruku Božu a sapočźń nowe žiwjenje. Cźin, so tole cźežke domapytanje njeje podarmo sa tebje a wobrocź ßo s zyłej ßwojej wutrobu a se ßwojim žiwjenjom, hdyž na rowje ßwojeho dźěscźa spěwasch: „Wón ßam je tón Knjes; njech cźini, schtož ßo jeho wočźomaj spodoba.“

Wěsch-li tež, schtož ßo temu Knjesej spodoba? Wón tebi praji Jerem. 29, 11: „Ja derje wěm, kajke myßle ßebi wot waß myßlu, praji tón Knjes: Myßle měra a niz njesboža, so bych wam dał tón kónz, na kotryž wočźakujecźe.“ A tež na tebi ßo dyrbi dopjelnicź jeho ßłowo Ez. 11, 19—21: „Ja chzu wam jednocźiwu wutrobu dacź, a chzu tu kamjeńtnu wutrobu s wascheho cźěła wsacź a wam mjaßnu wutrobu dacź, so bychu w mojich pschikasnjach khodźili a moje prawisny dźerželi a po nich cźinili. A woni budźa mój lud, a ja chzu jich Bóh bycź. Tym pak, kiž po ßwojeje wutroby hrosnoscźach a žadławstwach khodźa, chzu ja jich cźinjenje na jich hłowu cźißnycź, praji tón Knjes Knjes.“

Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał,
mjeno teho Knjesa budź khwalene!

Dha cźehń, duscha najrjeńscha, cźehń a sběhń ßo wot naß rjenje, dokelž ßwěta kraßnoscź wscha njebjesku cźi njeda ženje. Dobru nóz, praj', ßwěcźe, cźi, ja ßym jandźel njebjeski.

Dźěcźatka, kiž skoro ßwět psches tu ßmjercź ßu wopuschcźiłe, te ßu dokonjane nět', Jesußej ßu lube byłe. Žanu žałoscź njecźuje, schtóž kaž dźěcźo wumrjeł je.

Dźěcźatka ßu jandźeljo, kiž rad njejßu w ßwětnej harje; starschi a tež pschecźeljo, wjedźcźe, so ßu Boże dary, wone ßu tež najlěpje pola Boha skhowane.

Tón Knjes Khrystuß sroscźenych s luboscźu je k ßebi wołał. S tajkej hnadu je tež tych mólcźkich k ßwojom' herbstwu skhował: da jim ßwjatych towarstwo a toh' Wótza kralestwo.

Tam te ßyły jandźelske tebje w běłej drascźe wodźa. Cźiste knježny njebjeske s tobu w pyschnych wěnzach khodźa, schtož cźi cźaßna ßmjercź prjecź wsa, tam cźi wěcźnoscź naruna.

K Jesußowej njewěscźe ßy ty, dźěcźo, wuswolene! to je wěcźne ßlubjenje. Wot sleho ßy wumožene. Twoja rjanoscź w sbóžnoscźi jaßne hwěsdy pschetrjechi.

Wysche wschitkich mróčźelow, w wjeßelu a w ßwjatym loschcźi s Božich kraßnych njebjeßow nam ßo twoje snamjo błyschcźi. Twoja duscha ma nětk wscho: o, ty sbóžne dźěcźatko!

Sswjedźeń semrjetych.

A Jesus sapłaknu. Duž dźachu cźi židźi, kak je wón jeho lubo měł. Jan. 11, 35. 36.

Hlaj! Jesuß k rowej Lazara
Wschón wurudźeny dźěsche,
Tam stejo psche njoh' sapłaka,
Jom' luby pschecźel běsche:
Tam leži wschitkón sblědnjeny,
Do ßmjertnych rubow wobwity,
S nim seńske bě ßo stało.

Tak steja tež a płakaja
Cźi ßwójbni tam pschi marach.
Kak sdychuja a žaruja
Pschi druhich lubych rowach;
Tu dźěcźo leži jeniczke,
Tam sprózniwy nan wotpočźnje,
Tež mandźelska tam ßwěrna.

Hdyž po twojimaj lizomaj
Sso horze ßylsy ronja,
Duž na Jesuß pohladaj,
Hdyž po twojimaj lizomaj
Sso horze ßylsy ronja,
Wo pschecźela ßo rudźesche,
Jeho pak saßo sbudźi.

Duž tola prjecź wscha srudoba;
Wschak widźimy ßo saßo
My wěrimy do Jesußa,
Cźe dočźakamy cźaßo;
Nasch Jesuß je ßmjercź pschewinył
A ßmjertne swjaski rostorhnył,
Tych ßwojich k njebju wodźi.

Tam budźemy ras s khwalenjom
Psched Boži trón ßo stajecź
Tych wubudźenych s wjeßelom
A lubych saßo widźecź;
Tu žarujemy, žiwi ßmy
Na krótki cźaß, tam wěcźnje my
Sso sradujemy sbóžni.

Duž stroschtny budź! Schtó skorźicź chze
Wo toh', kiž w rowje leži?
Hacź runje wumrje, žiwy je,
Tak k dobycźu wón běži,
Hlaj tutoh' cźaßa cźerpjenje
Psches wěru tu ßo pschewinje,
So k wěcźnom' měrej dóńdźe.

Jan. 11, 25. 26.

„Ja ßym to horjestawanje“,
Tak Jesuß k Marcźi praji,
„Ja ßym to wěcźne žiwjenje,
Schtóž wěru do mnje staji.“
Duž wěř nětk, luby cźłowjecźe,
Cźe Jesuß junu dowjedźe,
Hdźež njeb'dźesch nihdy wumrjecź.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

Na kónzu nascheje rosprawy wo petiziji wěsteho Němza s Budescźanskeje woßady na synodu, so ma ßo Němzam poměrne sastupjenje pornjo Sserbam w tamnischim zyrkwinskim prjódkstejerstwje pschewostajicź, kotraž je njedočźakany wuspěch pschi wuradźenju na synodźe poměła, ßo hižom naspomni, so by ßo tole žadane prawo na prěnim měscźe wulkej hromadźe Sserbow, kotsiž do Budyskeje Pětrowskeje woßady ßłuscheja, pschizpicź dyrbjało. Ale wo tym ßo wot Budyskeho knjesa duchowneho niczo spomniło njeje, runjež dyrbjesche jemu tónle najlěpschi pschikład najprěni na myßle pschińcź. Pschetož tam je runje tón njedostatk, kotryž je psches to, so ßo na mjeńschinu Sserbow, kotraž pak tójschto wuczinja, ani njedźiwa, tajki wulki, so woprawdźe naschemu zyrkwinskemu žiwjenju schkodźi. Mnosy měschcźanszy Sserbja ßu ßebi ßerbskeho duchowneho žadali, so by ßo jim Boże ßłowo w macźerńej rěczi prědowało. A tole žadanje sawěrnje pschewulke njeje, pschetož lubych Sserbow je w Budyschinje jara wjele. Ale sa jich žadanje žane wuschi njejßu. Hdyž woni tute ßwoje pschecźe wupraja, ßo ßnano w starych aktach hrjeba, hdźež je namakacź, so ßu w starych cźaßach runje tak njeprawje ßudźili, Sserbow s jich prawym žadanjom s krótka wotpokasacź, ale schtó ßebi na to pomyßli, jich nutrne prósty dopjelnicź! A schto je scźěhwk teho? Srudnje, haj jara srudnje! Měschcźanszy Sserbja chzedźa Boże ßłowo w ßwojej macźerńej rěczi ßłyschecź — a dokelž to w ßwojej woßadźe njemóža, duž dźeja do Michalskeho Božeho doma a w druhej woßadźe pytaja, schtož ßo jim domach sapowě. A tole wschak je zyle dobre a nichtó njeby niczo pschecźiwo temu prajicź móhł, hdy njebychu woni s tym woßadnym s Michalskeje woßady městna w Božim domje wsali. Michalska woßada je daloko a schěroko rosschěrjena a woßadni maja druhdy na dwě hodźinje běžecź, prjedy hacź do ßwojeho Božeho doma dóńdu. A hdyž ßu nětko ßwój daloki pucź pschischli a ßebi městna w ßwojej zyrkwi pytaja, žaneho njenamakaja, pschetož měschcźanszy Sserbja, kotsiž

ßu jenož někotre kroczele hicź trjebali, tam hižo ßedźa a — wbosy wot dalokeho pucźa sprózni Sserbja dyrbja stacź, hdyž chzedźa Bože ßłowo ßłyschecź. Někotre rasy woni to ßobu cźinja — ale hdyž dyrbja kóždy krócź stacź, schtož je jim cźežko a jim po dołhim pucźu nutrnoscź rubi (hdyž jim njeje ßnano tež druhdy pschi stejenju slě počźało bycź,) — wschak skónczźnje sapocźneja mjenje khodźicź, doniž ßo skónczźnje wscha luboscź k Božemu domej shubi — a woni s zyła domach wostanu. A cźeho dla tole? Hdy bychu měschcźanszy Sserbja ßwoje ßerbske Bože ßłužby měli, bychu spokojni byli a Sserbow Michałskeje wossady se ßwojich městnow njecźischcźeli a zyrkwinske žiwjenje Michałskeje wossady njeby schkodowało. To je woprawdźe dobra wopomnjeńka sa synodalne wuradźenje: Tež tam, hdźež ßu Sserbja w mjeńschinje, dyrbi ßo jim ßłuschaze prawo wostajicź — niz jenož s rtom — ale tež se skutkom!

Sserbska předařska konferenza sakskich duchownych měješche ßwoju nasymsku shromadźisnu schtwórtk 12. novembra w Gudźiz hotelu w Budyschinje. Hdyž běsche knjes farař D. Imisch, kotryž zyku shromadźisnu w snatej cźerstwoscźi a žiwoscźi wodźesche, s nutrnej modlitwu nasche skhadźowanje wotewrił, ßo najprjedy wo snatej petiziji s Budestez jednasche a ßo wobsamkny zyrkwinskej wyschnoscźi rosjaßnjaze pißmo pschepodacź, kotraž prawe stejnischcźo naschich Sserbow do ßwětła staji. Dale měješche ßo kaž kóžde lěto wo tym wuradźecź, hdźe smějetaj ßo w pschichodnym lěcźe ßwjedźeń swonkwneho a snutskowneho mißionstwa. Sswjedźeń swonkowneho mißionstwa směje ßo w Huszy a ßwjedźeń snutskowneho, kaž běsche hižo sa tole lěto wotmyßlene, w Porschizach. Dokelž je knjes primarius Kozor w Lubiju njedawno knižku wudał, w kotrejž nasche zyłe zyrkwinske sarjadowanje we Łužizy podteptuje a sanicźuje, kaž by jenož psches superintendentury naschej evangelskej zyrkwi sboże seskhadźało, s tym horzym žadanjom to wuprajo, so by wón był prěni superintendenta Lubijskeho wokrjeßa, kiž ßwój wokrjeß s nowym dotal njesnatym sbožom wobsboži a dokelž je wón ßo pschi tym woprawdźe njesdobnje bje wscheho srosymjenja wo naschich ßerbskich wossadach wuprajił, haj ßo na nje njekhmanje pschißłodźał, nasche dobre ßerbske smyßlenje a sacźucźe do błóta teptajo, je ßerbska konferenza pschecźiwo tutej srudnuschkej knižzy protestowała w rasnym pißmje, wot knjesa fararja ryczerja Jakuba sestajanym, kotremuž wschitzy s zyłej wutrobu pschihłoßołachu.

Po skónczenej konferenzy měješche ßo hłowna shromadźisna lutherskeho knihowneho towarstwa, kotraž to swjeßelaze wosjewjenje pschinjeße, so nasche towarstwo tu khwilu pjenježnje bje wscheho dołha steji a so je nadźija, so lubym Sserbam w pschichodnych lětach ßaßo rjane wobradźeńki s Božeho ßłowa do domu pschinjeße.

S wulkej radoscźu ma ßo wusběhowacź; so ßu Sserbja w Khwacźanskej wokolnoscźi sa nowy Boži dom, kotryž ßo — dali Bóh — bórsy tam natwari, hižo psches 8000 hriwnow ßami se ßwojeho samóženja nawdali; pschetož potrjebnoscź tuteho twara a nowosałoženja tejele wossady je wulzy nusna, so ßo dołho komdźicź njeßmje. Pschetož jich wjele tutych Sserbow je psches 2 hodź. wot ßwojich dotalnych Božich domow sdalenych a w symskim cźaßu tam s zyła hicź njemóža. Duž ßo jim dźiwacź njemóžemy, so chzedźa ßebi nowu wossadu sałožicź a nowu zyrkej natwaricź, so bychu ßo kóždu njedźelu w ßwojim lubym Božim domje sencź móhli. Nadźijomnje ßo jim w bližschim cźaßu krajna kollekta pschiswoli — a potom wěscźe nasche ßerbske wossady ßwój bohaty dar sa ßwoju nowu ßerbsku wossadu wopruja. Bóh spožcź k temu dobremu wotmyßlenju ßwoje njebjeske žohnowanje.

Sso dyrbi stacź.

Hlaj, róža kcźěje lubosnje
We jaßnym ßłónczźnym ßwětle,
Sso deschcźik s dobom s njebjeß dźe,
Sso njem'že sdźerżecź dlěje
A wjadnjo hłójcźku pokhili,
Tež wětr ju hischcźe nalemi:

O róža! wboha róža,
Sso po tebi je stało.

O, dyrbju ja tež sahinycź,
Sso tyschnoscź na mnje lije,
Ně! dyrbju wschitko pschewinycź,
Hdyž Wótz mje dźěcźo bije.
A hdyž ja runje podležu,
Dha ßebi winu pschizpiju:
Dyrbjała hnada Boža
Tu podarmo bycź na mni?

Hdyž pak ßo smužnje běźu ja,
Dha roscźeja mi mozy,
Ta kraßnoscź ßo mi pokasa,
Kiž dostanu po prózy,
Duž wschak najwjetsche cźerpjenje
Mi k žohnowanju sakcźěje
A ßłónzo Božej' hnady
Na wěcźne ßo mi błyschcźi.

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Błasni psched ßwětom abo błasni psched Bohom.

Hrabinka w sańdźenym lětstotku, kotraž ßo s rossudnoscźu k evangeliju wusna, ale wot ßwěta sa tajku ßo pósnacź dacź njechasche, praji, junkrócź Janej Jakubej Moserej, ßławnemu mužej nascheho wótzneho kraja: „To je tola cźežko w ßwěcźe sa błasna płacźicź!“ Moser wotmolwi: „Junkrócź dyrbimy sa błasnow płacźicź; pak nětko Jesußoweho mjena dla, abo tam, hdźež budźe rěkacź: „Wy błasni, wy scźe praweho pucźa smylili!“ Sso jenož prascha, schto je hórje.

Dobrowólne dary redaktorej sa wbohe **armeniske ßyroty** pschipóßłane:

S Njeßwacźidlskeje wossady:

Kr.	2 hr.	— np.
Sk.	1 „	— „
Jsch.	1 „	— „
Hst.	1 „	— „
Hdn.	3 „	— „
A. Sch.	1 „	— „
J. P.	1 „	— „
Gn—a	3 „	— „
Wk.	— „	50 „
Kst.	1 „	50 „
Ssotr. Kh.	1 „	— „
H. H.	1 „	— „
Pt.	— „	50 „
Hromadźe:	17 hr.	50 np.

S Budesczanskeje wossady:

N. N.	5 hr.	— np.
Wuchark s Bělczez	1 „	— „
Hromadźe:	6 hr.	— np.

S Hornjo-Wujesdźanskeje wossady:

A. Hataß s Hornjeho Wujesda	3 hr.	— np.
Wscho hromadźe:	26 hr.	50 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji najwutrobnischi dźak

J. Gólcź, farař.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 48.
29. nov.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a su tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela adventa.

Math. 21, 1—9.

Hlaj, twój kral pschińdźe k tebi!

Hlaj, twój kral pschińdźe k tebi — tak saßo adventske prědowanja saklincza a woßady kołowokoło w kraju dyrbja wotmolwicź: „Khwaleny budź, kiž pschińdźe w mjenje teho Knjesa. Hosiana we wyßokosczi. Khwaleny budź Jesuß Khrystuß, wczera a dźenßa a tón ßamy, kiž wón je, budźe tež do wěczności. A czeho dla wón pschińdźe? czeho dla dyrbimy dźowzy Zionskej prajicź, so wón pschińdźe? My wotmolchimy: dokelž my jeho trjebamy a wón naß.

1. My trjebamy tehole krala. Pschetož my kschesczijenjo ßmy wulki lud a kralestwo hromadźe wuczinimy, kotrež psches zyły ßwět dźe. Schto by to do luda a kralestwa było bjez krala a knjeżerja! Hdyž mamy sa nasche sewnske żiwjenje a wótzny kraj knjeżerja, dyrbimy tež sa nasche duchowne żiwjenje a kralestwo krala měcź, kotryž ßwój lud sakituje pschecźiwo duchownym njepschecźelam a naß wobarnuje w běźenju pschecźiwo hrěchej, ßmjercźi a czertej. Pschecźiwo temu nam kralojo na semi pomhacź njemóża a móz nascha dobycź njemóże. Schto pomhaja mjecze a hlebije, wójska a kanony naschim duscham! Hdźe je tón mózny na semi, kiž móże naß wot ßmjercze wumóz a nam wěczne żiwjenje dacź! Pschi tym mamy wschitkich ßwětnych kralow w czesczi, ale my dyrbimy hischcze druheho krala měcź; żaneho fěrschtu we wójnje, ale fěrschtu měra; żaneho ßłabeho człowjeka, kiž dyrbi wumrjecź, ale wschehomózneho wěczneho Knjesa; żaneho krala, kiž po ßamym prawje a sakonju s nami czini, ale krala hnady. A tutón wěczny, wschehomózny kral, tón kral teje hnady a měra je tón, kotrehož nam adventski czaß prěduje: „Prajcze dźowzy Zionskej; hlaj twój kral pschińdźe k tebi czicheje myßle.“ Něwěrno, to je czisczé druhi kral, hacź czi ßu, kotrychž hewak wohladamy? Niz na wyßokim konju, ale na hubjenej wóßlizy, niz s móznymi a knjeżimi, ale pschewodźany wot niskeho luda, a ßam khudy, niski a sazpjeny. A tola wón wjazy samóże hacź wschitzy drusy — tón khudy kral a tola tón najbohatschi, tón niski kral a tola tón najkraßnischi; pschetož to stej jeho mjeni, prawy a pomoznik abo sbóżnik, to je kral, kiž dyrbi prawdoscź a sbóżnoscź ßobu pschinjescź, wón, kiž wot hrěchow wuczisczuje a ßmjercź pschewinje. K temu je wón pschischoł, so by wón wschitkim tym wot hrěcha a ßmjercze pomhał, kiž do njeho wěrja a jeho sa ßwojeho krala pschiwosmu a ßo na jeho wotroczkowskim stalcze njepohórschuja. Kotsiž jeho we wěrje pschiwosmu a jeho ßo troschtuja, tym je hrěch wodaty a ßmjercź njeschkodźi, ale woni budźa se ßwojim kralom żiwi a knjeżicź wěcznje. — Tónle nasch luby kral Jesuß je, wo kotrymž ma ßo saßo w nowym zyrkwinym lěcze prědowacź, so jeho wschitzy potrjebamy, nusnischo, hacź wschědneho khlěba, nusnischo hacź powětra a ßwětła. A woßebje w naschim czaßu nusa zyłeho kschesczijanskeho luda po nim woła, so by nam pomhacź chzył a naß wumóz s tych słych czaßow, so by skaźenje wotwobrocził, kotremuž ludźo

bjes njeho napschečiwo dźeja. Pschetož schtó by njewidźał, kak je hrěch ludźi skaženje, kak podobna dźiwjemu konjej, kotryž bjes jěsdneho a wotežkow nimo lečźi, wulka hromada luda dale lečźi, ßlepa, dźiwja a bjesbóžna a njeje wjazy žaneje bohabojasnosćże, žaneje ßwěrnosćże ani wěry. Sawěrnje, to je jeniczka pomoz, so woni saßo pschiwosmu evangelijon wo Khrystußu, naschim kralu a knjesu. Tón dyrbi saßo mischtr bycź, so bychu ludźo pósnali, so ßu człowjekojo, so bychu saßo k rosumej pschischli; wón dyrbi bycź kral tych bohatych a khudych, so bychu tamni wostajili ßwoju nahrabnosćź a tuczi ßwoju sawisćź. Wotroczźy a knježa, niszy a woßebni, lud a wyschnosćź dyrbja jemu saßo cześćź dawacź, so je wón tón Knjes; s jenym ßłowom: wón dyrbi nam a naschemu ludej wot hrěcha pomhacź, k čźomuž je pschischoł — potom je nam pomhane. My trjebamy teho krala Khrystußa, ale

2. Wón trjeba tež naß, kaž něhdy ßłužby tych wuczobnikow a teje wóßlizy potrjebasche, so by nuts cźahnył. Tón hnadny a ßmilny Knjes! po ßwojej miłosćźi a hnadźe chze wón naschu ßłužbu trjebacź, chze wón nasche ßłabe mozy wužicź, so by jeho kralestwo pschischło a my dźěla měli jeho kralowskeje kraßnosćże. Dokelž je wón nam wrota njebjeskeho Ziona wotewrił, dyrbimy my jemu wrota sećńskeho Ziona woczinicź. Wón je nam do njebjeskeho kralestwa pomhał, duž dyrbimy my jemu pomhacź semju wobßynucź, haj pucź dyrbimy jemu pschihotowacź do wutrobow, do woßadow, do luda, do zyłeho ßwěta. Cźińćże wrota schěroko a durje w ßwěćże wyßoko, so by tón kral teje cześćże nuts cźahnył! Tak je to myßlene: Tón Knjes naß trjeba. Wón trjeba we woßadźe prědarjow, kotsiž jako jeho póßli měr pschipowjedaja a kóždeho pscheproschuja: Pójćże, pschetož wschitko je hotowe! Wón trjeba wuczerjow a starschich, so bychu tych małych k njemu dowjedli a narod wotrostł, kotryž teho Knjesa snaje. Koho pak wón njetrjeba? Žadyn mały njeje pschemały, pscheßłaby a niski sa jeho ßłužbu. Kral wjele ludźi trjeba a na kralowskim dworje je wjele sastojnstwow. Duž hnydom na advencźe dwórske sastojnstwa nascheho krala ßebi rosdźělmy. Wy dźěćźi spěwajćże temu Knjesej s wulkim hłoßom „Hosiana temu ßynej Davitowemu“, niz jenož njedźelu w zyrkwi, ale tež domach jemu duchowne khěrlusche spěwajo. Wy młodźenzy a młode holzy, wy sćże kralowe młode mužstwo; budźćże ßylni w tym Knjesu, pschewinycź lóschty młodosćże a słemu napschečiwo stacź! Kschesćźijanszy mužojo a žony, wy sćże jadro teho wójska, dźerźćże jeho khorhoj wyßoko a pósnawajćże: Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej ßłužicź! A potom wy stari a ßłabi, wy khori, kiž ßebi husto myßlićże, so na ßwěćże niczo wjazy wužitni njejsćże, tón Knjes trjeba waß, wasche modlitwy, waschu sćźerpliwosćź a nashonjenje, so bychu wasche dla žohnowane byłe dźěćźi a dźěćźi dźěćźi! Haj, tón Knjes naß trjeba a niz jenož nasche woßoby, ale tež nasche kubła. Wone ßu wschelake durje, kotrež ßo jenož psches lubosćź a ßmilnosćź wotewrja. Hody ßu blisko, tón ßwjedźeń teje lubosćże. Tón Knjes ma jich wjele, kotrychž chze naßyćźicź, wón ma wjele wustawow a skutkow ßmilnosćże, kotrež chze psches lud sdźerźećź, haj jeho kralestwo dyrbi zyły ßwět wobknježicź a my dyrbimy ßobu pomhacź, so by jeho knježeństwo wulke było na wschitkich městach, so by jeho mjeno pschekraßnjene było we wschitkich krajach a tež póhanjo w jeho ßwětle khodźili a s nami wyskali: „Hosianna temu ßynej Davitowemu! Khwaleny budź, kiž pschińdźe w mjenje teho Kujesa! Hosianna we wyßokosćźi!“

Hamjeń!

Wojeński cźěkanz.

Khěžkař Bohumił Hanczo stejesche psched durjemi ßwojeho s nowa wobarbjeneho domskeho a hladasche po wßy dele a wot tam dale po drosy, kotraž wot jeho domjazeje wßy do Morawskeho hłowneho města Brna wjedźesche. Běsche khłódny nasymski wječźor. Bohumił běsche ßebi teho dla swěćźate, kulojte moßasne knefle ßwojeho módreho kožucha hacź do schije sesapinał a rybowasche ßebi cźasto ruzy, dokelž běsche jemu syma. Běsche ßebi tež k wječźeri ßwoju krótku hlinjanu trubku sažehlił, so mohł ßebi s dobrej khwilu stadła wobhladacź, kotrež ßo s klinkotom do cźopłych hródźow wróćźachu.

Bohumił běsche ßrěnjeje postawy, ale s dobrymi kosćźemi. S jeho mjeswocźa ßwěćźesche ßo měr, kotryž njeby nichtó kasycź mohł, a runje tajka wjeßełosćź. Tež widźesche jemu s wočźow, so je wón strowy hacź do poßlednjeho stawćźka małuschka. Tež běsche s jeho běłeju wočźow widźećź, so Bohumił rosumi, ßo ßamón wo něćźim rosßudźićź, so je wón energiski człowjek, a s zyłeho jeho waschnja běsche pósnacź, so je ßebi se ßwojej mozu to dobył, schtož je hacź dotal jeho.

Na dobo posběhny ßo ßylny wětsik. Tón wějesche jemu proch s dróhi a kur ßwojeje trubki do wočźow. Teho dla ßo wobrocźi a chzysche ßo do khěžnych durjow stupićź. Pschi tym pak wuhlada listynoscherja na drosy s Brna.

Hižo s nasdala postrowi tón nascheho Bohumiła a kiwasche jemu s listom. Hdyž Bohumił list wuhlada, rosjaßni ßo jeho mjeswocźo. Khětsje dźěsche temu, kotryž jemu listne nowinki pschinjeße, napschečiwo.

S hłowneho města, wot „knjesa ßyna“, wołasche jemu listynoscheř napschečiwo, a położi list do nanoweje ruki. Bohumił da listynoscherjej pjenjes do ruki a khwatasche potom do ßwojej po bursku shotowanej jstwy.

Starscha žónska, jeho mandźelska, ßedźesche tu pschi woknje, so by ßebi něschto sapłatała. Hdyž pak ßwojeho mandźelskeho wuhlada. stany khětsje.

„Handrij je nam pißał!“ sarěćźa Bohumił k ßwojej Hańźi a wotewri wobhladniwje, tola s wěstym khwatkom list. „Budź tak dobra, a daj mi tola ras moje bryle. Hdy by tola tež něschto swjeßelaze było, schtož namaj nasch hólz pißa.

Bryle tu hižo běchu. Trochu tschepotajo staji je ßebi Bohumił na nóß a pschehlada potom khětsje prěnje rynczki.

„Na, wschako ßo jemu derje wjedźe, Hanza!“ prajesche potom. „Handrij je strowy a prěnje roswuczowanje je hižo pschětrał. Pschichodnje dha ßo wußwobodźićź a pschińdźe dom na wopyt.

„Bohu budź dźak!“ sdychny Hanczez macź. „Bych jeho smjercź rady saßo wohladała. Tak dołho je hižo prjeczku!“

„Nó, to runje njemohł rjez!“ sabórcźa nan, tołstu mróćźel dyma do jstwy pachajo. „Poł lěta! Dlěje drje hischćże njebudźe!“

S tymi ßłowami poda macźeri wotewrjeny list. Macź chzysche ßo runje do cźitanja podacź, hdyž ßo durje s cźicha wotewrichu, a holcźaza hłowcźka s kudźerjawymi włoßami do jstwy pohlada.

„Myßlach ßebi tola!“ sawoła Bohumił roswjeßeleny, „lědma je wohladała, so je listynoscheř wot naß woteschoł, dha tu tež hižo je, so by shoniła, schto je nam do nowinkow pschinjeßł. Na, dha pój jenož do jstwy, Hanka! Handrij je strowy a pschińdźe bórsy k nam na wopyt.

„A tak, wón naß wopyta?“ wjeßelesche ßo holcźka a jeje mjeswocźo ßo sacźeřwjeni.

„Haj, wón pschińdźe, Hanka, na to ßo móžesch spuschćźećź!“ powjedasche stary dale. A se ßłowami: „Dowol tola ras, macźi!“ wsa Hanczez macźeri list s ruki a da jón Hanzy. „Tule móžesch ßo ßama pscheßwědćźićź.

Hanka pschečźita khětsje Handrijowy list a da jón potom saßo Hanczez macźeri. „Mějćże dźak!“ prajesche k njej . . . . „Pschińdu saßo, hdyž tu Handrij budźe. Sa tydźeń, niz wěrno?“

Hanczowa pokiwny s hłowu. „Wěsch, Hanka, so ßy nam kóždy cźaß witana, tež tehdom, hdyž nasch Handrij doma njeje.“

Hanka prajesche woběmaj „božemje“ a woteńdźe. Hanczez macź pocza dale płatacź a Hanczez nan natyka ßebi nowu trubku.

„Pěkna holczka, tale Hanka! Handrij móže ßo wießelicź, so ma tajkule njewjestu!“ prajesche pschi tym.

„Woprawdźe njebych wjedźała, so mohła ßebi lěpschu pschichodnu dźowku pschecź“, měnjesche Hanczowa.

Bohumił sażehli ßebi ßwoju trubku s fidibußom a ßyże ßo na ławku pschi woknje, na dróhu won hladajo, hdźež wjeczorne ßměrki padachu. Poł hodźiny dołho drje tu Hanczez nan a macź ßedźeschtaj, ani ßłowczka njeréczo. Sdasche ßo, so jimaj něschto wutrobu jimasche, cźehož ßo wostajicź njemóżeschtaj. Dokelź běsche mjes tym docźmicźkało, stany macź a saßwěczi ßwětku zynowu lampku a potom ßynyschtaj ßo k wjeczeri. Wjeczerjeschtaj běrny s lanym wolijom.

„Nó, nano, njecha dha ßo tebi wjeczerjecź?“ woprascha macź, ßo dohladawschi, so nan pomału stany a do khamora dońdźe. Tam pscheryjesche wón wschelake listy a wucźeże skóncźnje trochu wożołtnjenu papjeru, kotruž roswali a kedźbliwje pschecźita.

„Schto dha budźesch ßebi też to w tejle starej papjerje wucźitacź?“ woprascha ßo Hanczez macź troschku hněwna. „Ssyń ßo jenož sa blido a powjeczerjej!“

„Haj, wschak haj, Hanża!“ wotmolwi Hanczez nan, cźeżzy sdychujo, „myßlu ßebi rad na prjedawsche cźaßy, hdźež běchmoj hischcźe sbożownischo żiwi. A hdyž na tele stare pißma pohladam, dopomnju ßo stajnje na cźaßy naju młodeho mandźelstwa, hdyž běchmoj hischcźe na Skalczanskim młynje. Kak rjane mějachmoj tam łuki a pola a kak rjane kerki, a hdyž běsche njedźelu popołdnju, dha ßebi hromadźe wscho wobhladachmoj. A kak rjany běsche nasch hat! Dopominasch ßo hischcźe na wscho to? A cźołm tam też mějachmoj. Kak husto ßym tebje njedźelu popołdnju, hdyž běsche cźiche wjedro, na wodźe wosył. Na starym młynje ßym ßebi rjane pjenjesy sczinił a dajn, kotruž mějachmoj dawacź, njeběsche psche wyßoka. Tehdom ßmy ßebi husto něschto na knižki donjeßłoj. Ach, lubscha Hańża, bychmoj tola na starym Skalczanskim młynje wostałoj!“

„Haj, to ßu dopomnjeńki, Bohumiło!“ sdychna Hanża; „ale njechasch dha powjeczerjecź?“

„Hlej tola!“ sarěcza wón, ßebi s rukawom wocźi wutrěwschi, „bychmoj tam tola radscho wostacź mohłoj. Dha by dźenßa lěpje s namaj stało!“

„Haj, luby nano, ale stary młyn dyrbjesche ßo pschetwaricź a knježk by naj s danju powyschił. Mój pak nochzychmoj wjetschu dań dawacź. Ty běsche tehdy jara ßwojeje hłowy, Bohumiło!“

„Ty wschak też, Hanża! Ty stajnje wo tym rěczesche, so mohłoj ßebi ßamaj něschto kupicź. S 200 tolerjemi, kotrež běchmoj ßebi nahromadźiłoj, mohłoj wjele sapoczecź!“

„Haj, luby Bohumiło. dyrbjachmoj ßo tola prózowacź, so bychmoj ßo polěpschiłoj. Dźěcźi nam pschinjeßechu a dźeń a wjazy chzysche bycź.“

„A mój wěrjachmoj, so ßo polěpschimoj, jako tu w Holeschowizach tule khěžu se sahrodu kupichmoj.“

„Ale jenož 200 toleŕ ßmoj na nju sapłacźiłoj; a sa naj wulki dołh ßmoj dyrbjałoj wulku dań płacźicź.“

„A tola ßmoj kóżde lěto něschto wotpłacźiłoj, so mamoj nětko jenož hischcźe hypotheku na 300 toleŕ.“

„300 toleŕ! To je maliczkoscź, hdyž ßy tak bohaty jako hrabja Kerczik w Borowskim hrodźe, a tola je to żałoßnje wjele, hdyž ani krejzaŕ twój njeje!“

„Haj, ale schtož je najhórje: tele 300 toleŕ ßu ßo namaj wupowjedźiłe, a jeli je sa dwě njedźeli njewupłacźimoj, dha pschińdźe nascha khěža na subhastaziju a mój pońdźemoj s proscheŕskim kijom dale.

„Ach, luby Bohumilo, to naß njemóże a nießmje potrjechicź“, dźesche Hanża s płacźiwym hłoßom. „Wěscźe nadeńdźemoj někajku ßmilnu duschu, kotraž nam tónle pjenjes požczi.“

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Budesczanska woßada je w poměrje pschezo tak pschibjerała, so zyrkwinska wyschnoscź hižo w lěcźe 1889 sa nusne pósna, so dyrbi ßo duchownemu sastaranju knjesej fararjej pomozny duchowny pschidacź. Kaž dołho ßo hodźesche, je ßo też na tule potrjebnoscź dźiwało. Ale hdyž běschtaj dwaj pomoznaj duchownaj tam po=bykoj, Bohu żel na ßerbskich kandidatach pobrachowasche, kotsiž bychu do teho sastojnstwa stupicź móhli. Duž je woprawdźe Budesczanskemu knjesej fararjej s zykłej wutrobu popschecź, hdyž je dołhe lěta tole cźężke sastojnstwo ßam sastawał, so nětko saßo noweho pomoznika dostanje. Knjes kandidat Rychtaŕ s Krjebje ßo 3. adventa jako pomozny duchowny w Budestezach sapokaże. Bóh tón Knjes spożcź nowemu dźěłacźerjej w ßwojej winizy ßwoje bohate żohnowanje!

Naschi Sserbja, hdyž ßo wo Macźicźnym domje rěczi, praja: „Haj! my wschak ßmy hižo dawali — ale schto nam to pomha? Dawanja njeje kónz — a twaricź ßo tola njesapocźnje.“ My prěcź njemóżemy, so wěsta wěrnoscź w tym leži, dokelź wschak je ßo nasche twarjenje pschezo sa bliski pschichod lubjene pschezo saßo dlějiło. Ale naschi lubi Sserbja tola sabycź nießmědźa, so tajka twarba wulke pschihoty trjeba, prjedy hacź móże ßo do skutka stajicź a so chzemy my Sserbja, hdyž ßebi ßwój dom natwarimy, potom też něschto hódne měcź. Wschědne twarjenje wschak ßo bórsy natwari — ale narodny dom sa nasch luby ßerbski lud, kotryž dyrbi naß wschitkich spokojicź a swjeßelicź, tak lóhko shotowany njeje. Jow rěka, wscho derje wopomnicź k sbożu a na pschichod nascheho luda! A prjedy hacź je wo wschelakich nahladach pschesjenoscź dozpita, wschak ßo też khwila minje. Hdyž pak ßu też naschi lubi Sserbja cźakacź dyrbjeli, móżemy jim nětko k směrowanju prajicź, so ßo jow to pschißłowo dopjelni: schtož dołho traje, ßo derje radźi — a so je nětko nascha wěz dowuradźena a so budźa w naléczu pschichodneho lěta se ßymjenja ßwojich darow rjane nalětne różiczki sakcźěcź widźecź; pschetož to je nětko wěste, so ßo jutry pschichodneho lěta sakładny kamjeń sa nasch luby Macźicźny dom połoži. Ale k nalětnemu skutkej ßłuscha też nalětna wutroba! Kaž ßłóncźko wot horkach w naléczu nam naschu krajinu hrěwa, so ßo łuki saselenja a różiczki sakcźěwaja, tak ßo też wěscźe luboscź naschich lubych Sserbow k naschemu nalětnemu skutkej sahori, so s cźopłej wutrobu pomhaja — naschu ßerbsku różu, wo kotrejż je ßo hižo naschim Wótzam dźało, — nasch luby Macźicźny dom w nowym naléczе do nascheje ßerbskeje semje ßadźicź. A hdyž ßu naschi lubi Sserbja dotal tak swólniwje woprowali, hdyž hischcźe to naléczo tak blisko njeběsche, hdźež běchu dopjelnjenja ßwojeje nadźije wěscźi, — nětkole hischcźe cźim radscho a swólniwischo ßwoju scherpatku — wulku abo mału — wopruja jako dar na sakładny kamjeń sa nasch Macźicźny dom, kotryž budźemy jutry hromadźe w Budyschinje położicź. Dary sa nasch Macźicźny dom kaž hacź dotal knjes pschekupz Mjeŕwa pschi Pětrowskej zyrkwi a knjes kantor em. Bartko pschijimataj.

Khěžorstwowy ßejm je wot 10. t. m. saßo w Barlinje shromadźeny. Wažne wězy wón hacź dotal wuradźował njeje. W sańdźenym tydźenju ßo wo tym rěczesche, so maja ßo duellej woßebje we wojeŕstwje mjesy stajicź. A ßo prěcź njehodźi, so je to pschecźiwo kschescźijanskemu smyßlenju, hdyž ßebi dwaj kschescźijanaj s brónjemi napschecźiwo stupitaj, so byschtaj ßwoju cźescź s tym sakitałoj. Hdyž je woprawdźe cźescź sranjena, wona tola psches to wěscźe na cźiste njepschińde, hdyž w cźescźi sranjeny ßwojcho pschecźiwnika mori a cźłowske żiwjenje wot Boha wotměrjene pschikrótsi. A hdyž nětko tón ßwoje żiwjenje wostaji, kotryž je wot druheho w cźescźi sranjeny był? Kak móże tajke wopacźne smyßlenje cźłowjeka do błudow njescź, jaßnje dopokasuje srudny podawk jeneho wyschka, kotryž je jeneho druheho, dokelź ßo wot njeho w kórczmje sranjeny cźujesche a dokelź tón jemu wot njeho wumyßlene sranjenje hnydom njewotproschesche, na njeho łakawschi se ßwojim teßakom morił. So ßo sa tajke bjesbóżne sadźerżenje żaneho samolwjenja njenamaka, je też ßejm rasnje wuprajił. Bohu żel pak je to saßo dobre ßymjo na polo sozialdemokratow!

Wjeczor.

Nětk ßmětłoscź dnja ßo shubi nam,
Bjes tebje, Jesu, ßym ja ßam
We cźmowym dole semje;
Psches dźěło woßłabny mi móz,
Ach Knježe sczin, so twoja móz
Mi była wokschewjenje.

Tu dźenßa stejach pschi dźěli
We twojej hnadźe, dobrocźi,
Hacź runje cźinjach sle ja:

Ja proschu, ty chzył w miłosczi
Wschě moje chrěchi wodacz mi,
Kiž naczinił ßym ßej ja.

Daj mojim lubym a tež mi
We twojim mjenje wußnycz czi,
So wotpoczňyli w měru:
Schtož jutsje myßlu, sapoczňu,
Njech twoje hamjeń pschistaju,
Njech mje twój duch ßam czěri!

Wschěch spróznych k wotpoczinkej staj,
Wschěm khorym poßylnjenje daj,
So czěrpjenja snjescz móhli!
A schtóž se ßmjertnoh' czěła tam
Ssej žada, pschi tym wostań ßam,
So k njebju pucz njesnyli!

Nětk czěło s duschu poruczu
Czi k twojom' wobarnowanju
Na twoju wótznu ßwěru.
Njedyrbjał-li wjaz wotuczicz,
Chzył s hnadu ke mni pschistupicz,
Mje dowjescz k wěčznom' měru!

Ernst Helaß.

Jesuß ßam pomha.

Jedyn woßebny knjes junkrócz po dwórskeho prědarja póßła a wón jemu rosestaji, so je khory a so dyrbi ßnano bórsy wumrjecz, so chzył jemu prědař něschto k troschtej prajicz, ale so pódla na Jesußa Khrystußa spomnicz njeßmě, dokelž wón wot njeho niczo wjedzecz njechasche. Prědař jemu wotmolwi: „To je dobre, so mi wy to do prědka prajicze, pschetož s nim bych ja hewak sapoczał.“ Wón nětko pschi tutym wopycze wo lubosczi Božej rěczesche. To běsche khoremu kaž ßłódki žiwjeński powětr. Jemu běsche pschi tym derje a wón teho prědarja proschesche, so by bórsy saßo pschischoł. Wón pschińdze a druhi krócz wo wschehomozy, wschehowschudzomnosczi a wschehowědomosczi Božej powjedasche. W tym bě hižo něschto czěrnjow sa teho khoreho. To je hórko, so je Bóh wschitke nasche hrěchi widzał a do ßwojich knihow sapißał. Tola to hischcze dzěsche. Prědař woteńdze a khory s nowa proschesche, so by bórsy saßo pschischoł. Wón pschińdze a tón krócz wo Božej ßwjatosczi a pschichodny krócz wo Božej prawdosczi rěczesche. To wschak wjazy njeběsche kaž nalětny wětsik. Pschetož hdyž rěka: „Bóh njeje jedyn Bóh, kotremuž ßo bjesbóžne waschnje spodoba, schtóž je sły, psched nim njewostanje“, potom syma poběhuje. A hdyž rěka: „Bóh budze kóždemu dacz po jeho skutkach“ a „czi bjesbóžni pońdu do wěčzneje czwile“, potom je hacz na wutrobu syma. Se ßwojim rosrěczowanjom wo prawym Bosy tón krócz duschowpastyr skónczi. Wón stejesche na kónzu sakonja. Wjazy dnjow wón k khoremu njepschińdze. Wón dzě njeměješche temu khoremu, kotryž wo Khrystußu niczo ßłyschecz njechasche, po prawom niczo wjazy prajicz. Skónczňje tón khory po njeho póßła a jemu skorzesche: „Ja njewěm, schto dyrbju se stysknosczu sapoczecz, mi je, kaž bych w heli był abo hela we mni była. Njewěscze dha wy niczo, s czim byschcze mje troschtowacz mohł?“ Prědař wotmolwi: „Ja wam dale niczo prajicz njemóžu, hacz so wschak je Bóh hnadny, ale tež mudry, ßwjaty a prawy a po ßwojej prawdosczi hinak njemóže, hacz so wón to sle khosta. Ja drje bych wam mohł wjele rjaneho a troschtowazeho wupowjedacz, ale wo tym wy niczo ßłyschecz njechacze. Duž dyrbicze w ßwojich hrěchach wumrjecz a ja waß s zyłej wutrobu wobžaruju.“ — „Nó, schto dha wy troschtneho a dobreho wěscze; prajcze mi tola, móžu ja hischcze wumoženy bycz?“ ßo khory w stysknosczi ßwojeje wutroby praschesche. „O haj, s jenym wuměnjenjom, hdyž ßměm wam wo Jesußu powjedacz.“ — „Powjedajcze jenož, schtož chzecze, jeno so bych ja wumoženy był!“

Nětko tón prědař wot Sinai do Bethlehema a na Golgatha dzěsche a temu bohatemu mužej wo hnadnej radze Božej, wo wumoženju, wo wodaczu hrěchow a prawdosczi, w Jesußu Khrystußu prědowasche. A dokelž wón w ßwojej stysknosczi ßwěru na ßłowo kedzbowasche, wón bórsy k wěrje dońdze a wěra jemu troscht pschinjeße.

Ssmy my pak dzěczi, dha ßmy tež herbojo a to herbojo Bozi a ßobu herbojo Khrystußowi.

Rom. 8, 17.

Halleluja! my ßmy dzěczi
Jenoh' Wótza na njebju;
Schtó chze nam tu schkodzicz w ßwěczi?
Schtó chze hrosycz s njewěru?
Pschetož my ßmy psches wěru
Boże dzěczi w Khrystußu.

Ležecz dyrbi na wutrobi
Wschitkim wěrnym kscheścz'janam,
Na to wěricz, schtož Bóh ßlubi,
Kaž je wěrił Habraham;
Schtóž tu we wěrje wostanje,
Junu sbóžnoscz dostanje.

Luboscz Wótza wulka běsche
Pschecziwo nam hrěschnikam,
Sswój ßlub s nami dzeržecz chzysche,
Sswojoh' ßyna póßła nam;
Bóh pak ßam bě w Khrystußu,
Sjedna ßwět ßam se ßobu.

Jaßnje Khrystuß pokasuje
Pytacz to, schtož wěczne je
A naß na to pschihotuje
Na to prawo dzěczaze;
Hdyž pak Boże dzěczi ßmy,
Boże herbstwo smějemy.

Halleluja! my ßmy dzěczi,
Bozi herbjo w Khrystußu;
Schto dha chzemy dlěje w ßwěcze
W tym czaßnym bědzenju;
Boza kraßnoscz pschichoda
Błychczi ßo nam nasdala.

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Hdyž chzesch na to hladacz, schto je tebje na ßwěcze hněwało najprjedy wopomń, kak wjele ßy dobreho wužił.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe **armeniske ßyroty:**

S Hrodzischczanskeje woßady:

S Njechornja	10 hr. — np.
Po wjeczornej Božej ßłužbje w Drozdzíju 23. nov. dobrowólnje nawdate	16 „ 40 „
Hromadze:	26 hr. 40 np.

S Budesczanskeje woßady:

Hobrak se Sómbarka	1 hr. 50 np.
Wscho hromadze:	27 hr. 90 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji najwutrobnischi dzak

J. Gólcz, farař.

„Pomhaj Bóh“ je niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach aw Budyschinje dostacz. **Na schtwórcz léta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdze.
Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 49.
6. dezembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela adventa.

Luk. 21, 25—36.

My woczakujemy na teho Knjesa.

Wulzy a mali woczakuja na hodowny ßwjedźeń, njedoczakliwje njewjesta czaka na tón dźeń, hdźež budźe se ßwojim nawoženju na pschezo sjednoczena; połny nadźije ratař na žně woczakuje. Haj nichtó drje njeje, kotryž w pschichodźe njepytał, schtož jemu nětczischi czaß hischcze njeposkiczuje! Zadyn człowjek tak wot nětczischeho czaßa wschón spokojeny njeje, so njeby se ßwojimi myßlemi, pschecżemi a nadźijemi w bližschim abo dalschim pschichodźe pschebywał. Duž je tež nasche kschescżijanske žiwjenje woßebje adventske žiwjenje, t. r. žiwjenje woczakowanja.

1. Na czo my woczakujemy? My prajiwy s japoschtołom: my woczakujemy na teho Knjesa. Kschescżijan na to czaka, so jeho luby Knjes a sbóžnik widomnje saßo pschińdźe, so ßo wón saßo sjewi psched wschitkim ßwětom. Nadźija kschescżijanskeje woßady je dźeń teho Knjesa, to je dźeń jeho kraßneho saßopschińdźenja. Potom ßu swony wuswoniłe, hdyž truby ßudneho dnja ludy shromadźa psched trónom człowskeho ßyna; doprědowali ßu potom jeho ßłužobnizy a póßli, hdyž hłóß ßyna Božeho žiwych a morwych woła, — ßłónczko, měßaczk a hwěsdy ßu potom wußłužiłe, wone móža ßo shubicz psched jaßnoscżu teho Knjesa, — semja budźe sarżecz a morjo a żołmy budźa schumicz, wschitko dyrbi hromadźe padnycz, hdyž budźemy widźecz człowskeho ßyna pschińcz w mróczałzy s wulkej mozu a kraßnoscżu. My woczakujemy na teho Knjesa. — S prawom zyrkej wo tym dnju praji: „dźeń teho hněwa, dźeń połny stróżelow!“ pschetož schto móže ßwět bóle nastróżicz, hacz so tón saßo pschińdźe, do kotrehož wěrił njeje, kotrehož je hanił, kotrehož je pschescżěhał w jeho wěrjazych. Pschetož wón saßo pschińdźe ßudźicz, kiž ßu jeho sazpili, so by jich prjecz wěł kaž pluhi a a wjecżenje dawał na tych, kiž Boha njejßu póśnali a jeho evangeliju njejßu poßłuschni byli. Dźiw njeje, so budźe ßo, kaž tón Knjes praji, ludźom seznucz psched strachotu a woczakowanjom tych wězow, kiž na semju pschińcz dyrbja. Ale tola kak cżiscże hinak budźe wěrjazej woßadźe, kotrejž ßo niczo sbóžnische, stroschtnische stacz njemóže, hacz so tón saßo pschińdźe, kiž je jejna wěra, luboscz a nadźija był. Wón dźě saßo pschińdźe, so by dobycże tych ßwojich dokonjał a jich wumóhł wot wschitkeho hubjenstwa, wot wschitkich njepschecżelow, wot hrěcha a ßmjercże. To budźe tón dźeń, na kotrymž budźe ßmjercz cżiscże saniczena s tym, so morwi horjestanu; to budźe tón dźeń, na kotrymž budźe Khrystuß tu stejecz jako tón Knjes wscheho stworjenja a budźa jeho wěrjazy dobywajo nad ßwětom wyskacz — dźeń wumoženja a wyskanja — to je tón dźeń teho Knjesa, na kotryž my woczakujemy.

2. Kak dołho mamy hischcże czakacz? Knjes je nam sakasał, so bychmy se ßwojej mudroscżu spytali czaß a hodźinu jeho pschichoda ßebi wuliczecz, ale wón je naß też sakhowacz chzył psched wopaczněj sechernoscżu. My

dyrbimy tež na to kedźbowacź, schtož naß czaß wuczi. A schtó móhł to prěcź, so, hdyž my nasch czaß w ßwětle Božeho ßłowa wobhladamy, ßu tu hižo snamjenja teho kónza a so móže dźeń jeho pschichoda bližschi bycź, hacž ßebi jich wjele myßli. Seńszy, czělnje smyßleni budźa ludźo na kónzu tych dnjow, praji tón Knjes Math. 24, a Luk. 17. Pschirunaj s tym hibanje nascheho czaßa, kotryž jenož sa ßwětnym sbožom běha. Wotpad wot wěry, saprěwanje sjewjeneje prawdy, wißanje na sawjednikach, budźa, praji japoschtoł 1 Tim. 4., poßledne czaßy wosnamjenjecź. Wobhladaj ßebi na to nasch czaß! Dale žałoßne pschibjeranje hrěcha a bjesbóžnoscźe, kaž je to Pawoł 2 Tim. 3 prjedy prajił, njeje to hižo s wjetscheho dźěla pschischło? Smějemy hischcźe dołho na ßudnika czakacź? Ale wschak nasche czaßy maja tež ßwoje ßwětłe boki. S njerjadom srawi pscheńza. Wěra, kotraž je w jich wjele saßo wotuczíła, žiwe ßwědczenje wo Khrystußu, skutkowaza ßmilna luboscź w zyrkwi, rosschěrjenje evangelija bjes ludami — to wschitko dopomni na Knjesowe pschirunanje, po kotrymž figowz zyrkwje ßo saßo puka a lětni czaß Božeho kralestwa je bliski. Njerjad a pscheńza, woboje srawi na dźeń tych žnjow, teho ßuda. My woczakujemy teho Knjesa.

3. Schto dyrbimy czinicź, hacž wón pschińdźe? Kak dyrbimy czaß woczakowanja nałožicź? Wutrobu ßwobodnu a njewobcźeżenu, woczi wotewrjenej — a woboje, so bychmy w modlenju wostali. Wutrobu njewobcźeżenu! Ale ach! kak wjele je, schtož wutrobu wobcźeżuje! Jěscź a picź niz jenož, ale so ßmy podaczi žadoscźam a staroscźam, so my wißamy na stworjenju a seńskim kuble. A tola praji tón Knjes: Hladajcźe ßo, so wasche wutroby njebychu wobcźeżene byłe. My hischcźe pschewjele druheho se ßobu wokoło noßymy město teho so bychmy ßo sa to jene starali, schtož je nusne. Kak wjele ma kscheścźijan czinicź, so by ßo snutskwnje wußwobodźił wot seńskeho a ßwobodny wot wschitkich swjaskow na ßwojeho Knjesa czakał! — Duž wachujcźe kóždy czaß t. r. woczi mějcźe wotewrjenej! wotewrjenej horje k njebjeßam w nadźiji na teho wumožnika wobroczenej, wotewrjenej ßami na ßo, so njebychu hněw, sawiscź, žadoscź, hordoscź a rospróschenje teho ßwěta naß wot wottyknjeneho kónza wotwjedłe; woczi wotewrjenej tež sa to, schtož je wokoło naß Wjele strachotow a spytowanjow naß wobdawa.

„Dźerž ßo ducho hotowy,
Stań wsmi twoje brónje,
Husto ßo nětk shoni,
So tež tych
Wěrjazych
Satan druhdy spyta
A jich sawjescź pyta.“

Tón Knjes je nam to tak rjenje na wutrobu położił, so bychmy ßo modlili, so bychmy dostojni byli cźeknycź temu wschitkemu, schtož ßo podacź budźe a wobstacź psched cźłowskim ßynom. Ale kak wjele wěrjazych je, kiž dźenßnischi dźeń na to ßwoje prósstwy słoži? A luby kscheścźijano, ßłuschesch ty do nich? — My woczakujemy teho Knjesa! Ach so by wón naß wachowazych a ßo modlazych namakał! To budź nascha nutrna prósstwa!

Hamjeń!

Hdźe masch twoju bibliju?

„Schto mi na to wotmolwisch, macźe“, dźesche Lipjanski duchowny knjes Směrny ßwojej mandźelskej sa wobjedom, „dźenß mamy tu s Boha rjany ßłónczny dźeń po wulkim róžku, duž měł ja myßle, tole rjane popołnjo dóńcź do Wuschiz pohladacź, schto tam mój mót Jakub cźini? Sa dołhu khwilu njejßym žanoh' ßłyschanoh' ßłowczka wo nim shonił. Jako bě wón wóndano pschischoł naß wopytacź, je mje tu doma njenadeschoł.

Wysche wscheho je dźenßa jeho nanowy ßmjertny dźeń, duž ßym ßebi hižo wjazy, hacž junu „na njoh' pomyßlił.“

„Tak tam jeno w Božim mjenje k njemu dóńdź“, wotmolwi jemu jeho mandźelska, „wschako je dźenßa wonka na wětsje duschnje; to budźe sa tebje strowe. Do ßwjateho wjecźora pak budźesch tu tola saßo domoj wróczeny, so móhłoj ßebi wobaj hromadźe ßwoju wjecźornu modlitwu sespěwacź.“

„K wjecźeri, da-li Bóh, tu saßo budu. — Njecha ßo cźi ßobu sa mnu dóńcź k nim pohladacź?“

„Chzyło drje ko mi by, ja pak cźe njechała sadźerżecź. Ssnano budźe sprawnische, hdyž tu doma wostanu. Praj jeno wschěm wote mnje „wjele dobreho“ a hladaj ßo, so ßo na wětsje njenasymnisch.“

S tym stażeschtaj wot wobjeda a wuspěwaschtaj ßwoju dźakku modlitwu. Ta luba žónka pschinjeße jemu hischcźe schalku cźopłeho khofeja, dale cźopłe wołmjane rubischko wokoło schije, wón pak wsa ßebi ßwój kij do horschcźe a nastaji ßo pěschi do Wuschiz. Wón dźěsche Pětrachez Jakuba, ßwojeho móta wopytacź. Tón bě rodźeny s kubleschka pódla Lipjanskeje fary. Jeho nan, duschny pobožny muž, bě knjesa duchowneho stajny dobry pscheczel a ßwěrny ßußod był; duž bě ßebi jeho psched 32 lětami sa knótra wuproßył, bórsy po tym so bě knjesej duchownemu jeho jeniczki ßynk se ßmjercźu wotescholł.

Duž bě tónle Jakubk, kaž był se ßwojim knótrom do jena srosczeny a bě spochi s nim stowaŕscheny wostał, tež tehdy, jako bě něschto lět we Wuschizach wotroczka cźinił a ßo psched něschto lětami do jencho tamnischeho kubła sażenił. Jakub bě dobry hospodaŕ, duschny, ponižny cźłowjek, a runjež bě hischcźe młody, płacźesche tola wjele w ßwojej nětcźischej wßy; ale tež ßobu w ßwojim domje, — tola wo tym bórsy dalsche shonimy.

Duchowny Směrny, kiž bě po ßwojim pucźu duzy w cźerstwym wětsje dale a dale stupał, bě popołnju do tsjóch w Jakubowym dworje. Ale lědy bě do dwora sastupnył, wuhlada psched durjemi ßanje sapschehnjene stejo a w nich Jakubowu žonu Marju se jeju ßynkom Jankom ßedźo. Marja tam ßedźo na ßwojeho mandźelskeho czakasche, dokelž chzychu něhdźe do ßußodneje wßy dojěcź. Jakub pak mějesche hischcźe na dworje a w bróżni to a tamne ßwojim ludźom kasacź, schtož dyrbjachu jemu doczinicź, hdyž tu doma pódla nich njebě.

Jank knjesa Směrneho prěni wupytny a wuskoczi se ßanjow, so by jeho powitał. Tež Marja chzysche s khwatkom se ßanjow skoczicź, so móhła teho lubeho hoscźa do jstwy dowjescź. Runjež běchu ßo dawno na to wjeßelili, ras něhdźe po ßněsy na ßanjach dojěcź, praji wona se sprawnej wutrobu: „To bě tola derje, knjeże, so mějesche mój muž hischcźe něschto w bróżni dokonjecź a kasacź, hewak budźichmy pscheje wschě hory byli a wy budźischcźe ßebi tón pucź podarmo sczinili byli. Mój muž pak budźische měł s teho žałoßne pomjersanje. — Janko, doběhń rucźe nanej prajicź, so je tu knjes knótr s Wuschiz ßem k nam pschischoł.“

Jakub hnydom s Jankom ßem pschihna, a ßo wulzy na tym swjeßeli, so móżesche ßwojeho lubowaneho knótra powitacź.

Ale tón jim hnydom pocźa: „Lubi, słoczi ludźo, — naprjed wam wschěm „wjele dobreho“ wot mojeje knjenje, — nětkle pak mi tu jenu luboscź wopokażcźe a jědźcźe boženje na ßanjach, hdźež běschcźe ßebi samyßlili sjěcź. Wěscźe běschtaj Jankej ßlubiłoj, s nim něhdźe dojěcź, duž dyrbitaj jenu waju date ßłowo dźerżecź. Ja njecham na tym wina bycź, so dyrbjał tón wo ßwoje wjeßelczko pschińcź. Tajki rjany dźeń, kajkiž dźenßa s Boha mamy, to ßym ßebi hižo doma wó jstwje doprajił, duž ßym ßo na wětr wupodał — tajki ßnano sa zyłu synu žadyn druhi wjazy njesmějemy. Duž jeno cźińcźe, so wotjědźecźe, ja waß na tym sadźěwacź njecham, ale wróczu ßo duzy saßo domoj.“

Kaž ßo ßamo rosymi, njechasche ta domjaza hosposa niczo wo tym ßłyschecź a pocźa ßo hižo ßwój koßmaty kožuch ßlěkacź, so bu Jank mjes tym trochu myßlaty, schto nětk s jeho ßankanjom budźe a so drje najskerje s njeho niczo njebudźe. Duž Jakub,

kiž bě ßebi ßwoju wěz khětſje pſchemyßlił, pſcheczelnje praji: „Poßłuchajcze, wſchě ßłowa ßu tehole podarmo; nětkle rěka: ſchtož ſechzeſch, dokonjej rucze. Kujes kmótr njech ßo khwilu ſo mnu dó jſtwy poßynje, powotpoczńnje tam a woſtanje tu ſo mnu ßamym. Ty pak, Janko, pojědźeſch khwilu ſ maczerju na ßanjach. Konjej dyrbitaj tak khwilu na wětr wujěcz, dokelž ſtaj tu na wſchě tſi dny w konjemzu ſtałoj. Takle to ſczińmy. Ja jeno chzu dończ pohonczej rjez, ſo dyrbi ßo rucze ſwoblekacz, wój pak móżetaj do ßanjow ſlěſcz.“

Jank ßebi to njeda wot nana dwójzy prajicz a ſawyſka, jako bě tole nanowe rossßudzenje ſaßłyſchał. Pohoncz bě bórſy hotowy a Jakub ßwojej żonje něſchto mjelczo do wucha ſaſchepny: „Dojědźtaj do Wuſchiz a pſchiwjeſtaj kmotru ßobu ßem k nam. Sa dobru hodźinu móżetaj tu ſaßo ſ njej bycz. Wjeczor dam wobeju domoj dowjeſcz. Praj jej jeno, ſo dyrbi tak dobra bycz a ſ wamaj ßobu k nam pſchijěcz.“ —

Jako bě Jank ſaßłyſchał, ſo jich czěř do Wuſchiz dze, chzyſche hnydom ſajuſknycz, ale jeho nan jemu hubu ſatykny, a nětk jědźeſchtaj macz a Jank ſ dwora, ſo klinkacze na konjomaj klinkachu, a bě jich klinkot hiſchczo khětru khwilu ßłyſchecz. Jakub pak w dworje ſtejo ſa nimaj hladaſche.

Na to ſańdze wón ſe ßwojim knjeſom kmótrom dó jſtwy, ßuże jemu ßwój wutykany ſtół bliże k czopłym khachlam, wſa ſ role khanu ſ khofejom, něſchto pjeczwa tu tez bě, a takle tam taj dwaj ſa blidom ßedźo ßwój khofej pijeſchtaj a pódla zigaru kurjo pachaſchtaj.

Knjeſej Směrnemu ßo tam pſchi Jakubje lubjeſche, Jakubej pak bě ſ woczow wuhladacz, kak ßo wón wjeßeleſche, ſo bě joh' jeho kmótr pſchiſchoł wopytacz, a ſe wſcheho, ſchtož jemu poſkiczi, bě póſnacz, ſo ßo ſ njeho jeho dźěczaza luboſcz pſchecziwo ßwojemu kmótrej ßwěczeſche, kaž wonka na wětrje te jaßne pruhi ſ Božeho ßłónczka.

„Jakubje“, praji knjes Směrny, „mi bě wo prawdze wo twoju czeſcz czinicz, kajkuž maſch jako hoſpodar pſchecziwo mandźelſkej a ßwojemu dźěſczu, hewak budźich njeſamóhł pſchiwſacz, ſo ty mi k luboſczi doma ſawoſta.“

„Ale luby knjes kmótſje“, padze jemu Jakub do rěcze, „kak jeno móżecze ßebi na to pomyßlicz, ſo budźich ja runje tule khwilu ſamóhł ſ dwora wujěcz. Tez moja mandźelſka je jeno toh' hólza dla wotßal ſjěła. Wěſcze budźiſche tu wona najradſcho ßobu pola naju ſawoſtała. Ale ja ßym ju ſe ſamoßom khwilu na wětr póßłał. Wona wſchak mi lědy hdy ſe jſtwy wupſchińdze. A wſche wſcheho je mi runje prawe a lube, ſ wami khwilku ßam pobycz. Ja wſchak chzych ßo waß něczoho dla wo dobru radu wopraſchecz, ſchtož ßym dołhu khwilu na myßli měł, a běch ßebi hižo domyßlił, w tychle dnjach ras k wam do Lipja dodończ.“

(Pokraczowanje.)

Armeniſke ßyroty.

My móżemy w pſchichodnych czißłach naſcheho łopjena naſchim lubym Sserbam wobraſy wbohich armeniſkich ßyrotow podacz. Woprawdze wutroba mohła ßo człowjekej puknycz, hdyž ßłyſchi, na kajke waſchnje ßu tute wbohe dźěczi ßwojich ſtarſchich ſhubili. Haj, wone ßu huſto pſchihladowacz dyrbjałe, kak ßu njeczłowſzy Turkojo a Kurdojo nara ſabili abo ſakłóli a macz wumozowali a ju ſa ſchklovinu ßwojich njecziſtych żadoſczow wotwjedli. Ale tón ſbóżnik, tón pſcheczel tych dźěczi a ßyrotow njeje na te duſche tutych małych ſabył, kiž buchu jemu w kſcheſczijanſkej kſcheczenizy pſchinjeßene; wón je kſcheſczijanſke wutroby ſahoril w ßmilnej luboſczi a te ßyroty ßu, kaž daloko je to móżno było a to móżno budze, w ßyrotownjach, kotrež kſcheſczijanſka ßmilna luboſcz ſe ßwojimi darami ſaſtaruje a ſdźerži, wukhowanje namakałe a ßo tam woczahnu.

Naſch dźenßniſchi wobras pokaſuje nam armeniſke ßyroty ſ Marſovana, Amaſije a Zile, kotrež ßu ßo do evangelſkeje ßyrotownje w Brußa pſchijeli.

Armeniſke ßyroty ſ Marſovana, Amaſije a Zile do evangelſkeje ßyrotownje w Brußa pſchijate.

Wojeřſki czěkanz.

(Pokraczowanje.)

Khěžkař wijeſche ſ hłowu. „Sſym pola wſchitkich burow pobył. Czaßy ßu tez pſchehubjene, žně ßo njejßu radźiłe. S wotkel chzył dha tez pjenjeſy doſtacz? A k temu je Njekwaßił njeßmilny a njeda ßo wuproßycz. Ani wo dźeń, ani wo hodźinu njecha pſchiſwoleny czaß podlěžſchicz.“

„Dońdź tola hiſchcze ras k njemu, proſch jeho hiſchcze ras!“ napominaſche Hańża.

„To mi móżno njeje, tez pſchi najlěpſchej woli niz. To mi moje czucze njedowoli. Wutroba ßo mi pina, hdyž ſtary lichownik

se swojim mólczkim schěrym wóczkom na nuje pohladnje, kaž by prajicz chzył: „Tebje mam nětko sawěsćze w swojej syczi. Ty dyrbisch so tu saschmjatacz.“

„Wostaj so srudnych myslow, Bohumiło! pój, a powjeczeř, ty sy tola hłódny! Ssnano dostanjesch pschi połnym żołdku rosumnischu myśl; nasyczeny człowjek myśli stajnje rosumnischo hacz hłódny!“

Khěžkař Bohumił Hanczo syny so sa blido, njerěczesche pak ani słowczka, wotkra sebi pomałku pomasku, pomasa ju se schmalzom a sapocza skónczuje runje tak pomałku wjeczerjecz. Husto doscz pak sabu dale kusacz, hladasche psches blido, kaž njemohł myśl wo tym wotbyczz, schto wscho w pschichodźe shubi.

„Ale mužo! njemyśl sebi tola stajnje takle“, napominasche żona starosćziwje.

„Haj wschak, ty wschak masch stajnje prawo“, praji wón stanywschi a jstwu pschekroczjwschi, „wschako mamy hischcze połnej dwě njedźeli czasa, prjedy hacz mamy płaczicz. Hacz do teho czasa móże so nam hischcze wjele rady nadeńcz.“

Wón nowiny do ruki wsa a sapocza czitacz, so by jemu so wjeczor minył. Hakle posdźe dźěchu Hanczez ludźo lehnucz.

Hanczez Handrij, kotryž hižo poł lěta w khěžorskej czělnej gardźe we Winje słuźesche, běsche na dowoleńzu domoj do wsy pschischoł. Wjesnjenjo so jemu mało njedźiwachu, hdyž w swojej nowej blinkotatej montěrunzy po wsy khodźesche. Wón běsche dołhi, rjenje srosczeny pachoł s pěknym mjeswoczom, kotrež běsche hischcze porjeńschene se schěro-módrymaj woczomaj a pěknej brodźiczku pod nosom. Dźensa pak sdasche so někak srudny bycz. Wón dźě běsche hižo shonił, kajke njesboże jeho starschimaj hrosy, a jako pěkny syn běsche sebi stajnje na to myślił, kak mohł hrożaze njesboże wotwobrocźicz.

Jako jeniczki syn běsche swojimaj starschimaj swěrnje pomhał w młynzy a na polach, doniž jeho do wojakow njeběchu wsali. Jeho bratsja a sotry běchu hižo dawno semrěli a dokelž nan jeniczkeho syna, kotrehož běsche jemu Bóh wukhował, jara nusnje doma k pomozy trjebasche, běsche pola wójnskeho ministerstwa prosył, so bychu jeho s wojakow domoj póslali; tola wójnski minister njeběsche do teho swolicz mohł, dokelž běsche nimale wěste, so dyrbi wójsko bórsy na wójnu wuczahnycz.

(Pokraczowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Naschim lubym czitarjam je wěscze sajimawo słyschecz, so směja wot noweho lěta natwarjaze wułoženja Božeho słowa w naschim „Pomhaj Bóh“ wot swojich lubych serbskich duschow pastyrjow; pschetož tuczi su so luboscziwje k temu na poslednej hłownej konferenzy w Budyschinje sjednoczili, so chzedźa wschitzy porjadu psches zyle lěto swojim lubym Sserbam tajke duchowne natwarjaze słowa k njedźelskemu czitanju poskiczecz.

Provinzialne towarstwo sa snutskowne mišionstwo měješche swoju lětuschu hłownu shromadźisnu schtwórtk 26. novembra popołdnju w sali Budyskeho gymnasija. Dźiwajo na to, schtož so w njej pschecźelam snutskowneho mišionstwa poskiczi, dyrbimy wobźarowacz, so shromadźisna bohatscho wopytana njeběsche. Knjes hamtski hejtman Hempel jako pschedsyda towarstwa wschitkich pschitomnych pschecźelnje witasche. Knjes farař D. Imisch měješche na to modlitwu, w kotrejž so Bohu nutrnje dźakowasche sa dotalne bohate żohnowanje, kotrež je na skutkowanje snutskowneho mišionstwa położił, wo dalische hnadne wodźenje a wobarnowanje Boha proscho. Knjes konsistorialny radźiczel swobodny knjes s Trenk s Wjasońzy lětny pschehlad wo skutkowanju hłownego towarstwa a tež wschitkich poboczenych towarstwow a wustawow snutskowneho mišionstwa poda. Hdyž běsche knjes schulski radźiczel Rabitz lětne sliczbowanje pschednjesł, s kotrehož bě pósnacz, kak wjele dobroty je towarstwo sa so w sańdźenym lěcze cźiniło, a hdyž běsche so to sliczbowanje sa prawe pósnało, nam knjes duchowny snutskowneho mišionstwa w Draždźanach Weidauer kraśny hnujazy pschednoschk dźerżesche wo tej myśli: „Snutskowne mišionstwo w nusy nascheho czasa.“ Na wulku nusu nascheho czasa pokasujo widźesche wón korjeń skaženja w tym, so je nasche kscheszćijanske domjaze żiwjenje nakażene a s dobom wón srědk wuhojenja nascheho khoreho ludoweho żiwjenja w tym pósna, so dyrbimy sa so kscheszćijanski dom tvaricz, so by s njeho wodych kscheszćijanskeho żiwjenja a smyślenja wuschoł do nascheho luda. Wosebje sajimaze běsche, kak srěczniwy pschednoscher zyle polo skutkowanja snutskowneho mišionstwa pod tule hłownu myśl sarjadowa. Kóždy poslucharř dyrbi wusnacz, so běchu to kraśne słowa, kotrež wutrobu hrějachu a sahorjachu k smilnemu skutkej na wbohich sabłudźenych synach a dźowkach nascheho luda. Duž je nam ta powjescz jara swjeselaza, so so tónle pschednoschk w bližschim czasu wotcźischczi a my chzemy jón potom lubym Sserbam w naschim łopjenu w serbskim pschełożku podacz, so by kóždy sa so nowy powuczazy roshlad dostał wo swjatym a nusnym skutku snutskowneho mišionstwa. Pschetož to je wěsta wěz, so je polo snutskowneho mišionstwa wjele mjenje bjes ludom snate, hacz dźěło swonkowneho mišionstwa. A to tež żadyn dźiw njeje, pschetož swonkowne mišionstwo ma jeno skutkowanje „evangelijon prědowacz póhanam“ — ale snutskowne ma wschelake pucze khodźicz do wschelakeje nusy a błudow nascheho luda, ma dźěłacz na dźěczoch, na młodych, na khorych, na wopilzach atd. — My pschejemy naschemu provinzialnemu towarstwu so by tak dale se żohnowanjom skutkowało, kaž hacz dotal! To chzył Bóh hnadnje spożcźicz!

Tajny schulski radźiczel Bornemann so 1. haprleje pschichodneho lěta na wotpoczink poda. Na jeho město stupi dotalny wokrjesny schulski inspektor sa krajny Draždźanski wokrjes, knjes schulski radźiczel Grüllich do ministerstwa a směje jako tajny schulski radźiczel nahladowarstwo nade wschitkimi seminarami w Sakskej. Wschitzy pschecźeljo schule so wěscze wjesela, so je so tónle dostojny we wuczeřstwje nashonjeny muž do tehole wažneho pomołanja powołał. A my jeho w Sserbach tež derje snajemy, pschetož wón běsche wot lěta 1874 wjazy lět se schulskim wokrjesnym inspektorom w Lubiju a my smy jeho w tym czasu tež jako pschecźela naschich serbskich schulow sesnali, kiž serbskej rěczi w serbskich schulach swoje prawo wostaji. Duž je tež wulka nadźija, kotraž nas pschi jeho pschestupjenju do wažneho powołanja inspektora sakskich seminarow napjelnjuje, so wón tež w tutym naschemu serbskemu ludej wopokasanym smyślenju sa to skutkuje, so by so pschi pschijeczu wuczomzow do Budyskeho seminara na potrjebnoscze naschich serbskich schulow kedźbowało, so njeby stajnje a pschezo na serbskich wuczerjach pobrachowało.

Khěžorstwowy sejm w Barlinje je w poslednim czasu wo nowych postajenjach sa wusudźenski porjad jednał. Wažna wěz w tymle wuradźenju běsche, so je so wobsamknyło, so dyrbi swědk wot nětka hakle pschisahacz, hdyž je swoje swědczenje psched sudnistwom wotpołożił. To je wěscze jara dobre a budźe nadźijomnje mnohim wopaczným pschisaham wobaracz. Hdyž je człowjek swoje swědczenje wotpołożił a sebi hischcze junkrócz wschitko rospomni, schtož je wuprajił, wón na to dźiwa, hacz móże tež wschitko sa swojej pschisahu sastacz a wón móże skónczuje wusnacz, so na to abo druhe, schtož je so jemu bjes praweho pschemyślenja w lóhkosmyślnosczi pschi wopraschowanju wusunyło, hischcze wuporjedźicz abo dowujasnicz; ale kajka je to wěz, hdyž dyrbi swědk prjedy hacz je słowczka poręczał hižo sa to pschisahacz, schtož ma wuprajicz. Njech je to bojoscz abo pschekhwatanoscz a prawe njesrosymjenje, so wón słowczka hinak wupraji — a wón dyrbi sam sebi porokowacz, so njeje cźiscze wěrnoscz rěczał, runjež je na to pschisahał. To je wěscze sdobne a prawe żadanje, so dyrbi człowjek prjedy, hacz pschisahaja, wjedźecz, na czo swoju pschisahu wotpołoži.

Něschto k rospominanju.

Dobra rada!

„O duscha, njewidźisch ty żanu cźěř,
Dha jeno wěó!“
„„Haj, hdy bych ja jeno wěricz móhł!““
„Ach daj so Jesusej! Pola njeho pytaj skhow.
A modl so, dha směješch měr!“
„„Haj hdy bych so modlicz móhł!““
„Nó, dha sdychuj jenož cźěsne stworjenje a płakaj jenož!
A njenam'kasch w wěrje, modlitwje a płakanju
Twojeho swěrneho sbóżnika cźěř,
Duž cźakaj jenož! Wón pomha; to wěř!

Ernst Helaß.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku; soburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcz a naklad Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 50.
13. dezembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedźe a adventa.
Math. 11, 2—10.
Dobry pschikład.

Rańscha hwězda swěczi, prjedy hacz słónczko sejkhadza. Tak Jan tón kschczenik prjedy teho Knjesa dźe a temu njebjeskemu kralej pucz pschihotuje. Wón je sylna wossoba tónle wulki profeta, kotryž swojemu hłosej w pusczinje jaklinczecz da a wschitkim bjes rosdźěla prědowasche: „Czińcze pokutu, pschetož njebjeske kralestwo je so pschibliżiło. Po mni jedyn pschińdźe, kotremuž ja doscz njesym, so bych ja te rjemjenje jeho czrijow roswjasał. Hlaj, to je Boże jehnjo.“ Czim dźiwnischo je to, schtož so nam w jezenju 3. njedźelu adventa Math. 11, 2—10 powjeda. Jan na tym dwěluje, hacz je Jesuš tón slubjeny Mesias. Njech je też trudne městno, hdźež wón tehdy běsche, jastwo, do kotrehož běsche swojeho prědowanja dla sadźeny, Janowe smysłenje saczmiło, wujasnicz móże so jeho dwělowanje jeniczzy i teho, so běsche sebi wón wustupjenje Jesusowe hinak myslił, niz jako pschecźelniweho sbóżnika, ale jako teho sudnika, kotryž bjesbóżnych khosta a kralestwo Boże w krasnosczi postaji. Ale to je to wulkotne na tym dwělowazym Jenje, so so wón sam na teho wobroczi, na kotrymž wón dwěluje a so Jesusa praschecz da: „Ssy ty tón, kotryž pschińcz ma, abo dyrbimy na druheho czakacz?“ Ssam njewěsty wo Jesusu chze wón psches Jesusowe słowo wěstosc dostacz. Ssrjedźa w czěmnosczi spytowanja Jesuš jeho jasna hwězda wostanje; wón je jemu ta skała, k kotrejž wón czekuje, so by prjedawschi měr saso namakał. A duž so jemu niz jenož to wažne wotmolwjenje dostanje, ale Jesuš też swojeho prjedyběžerja pokhwali, kaž žaneho druheho. Wón njeje kablaza sczina, kaž bychu sebi to ludźo po jeho praschenju myslicz móhli, ale też niz mjehki swětny człowjek, ale profeta, haj hischcze wjazy hacz profeta, mjenujzy jandźel, kotryž psched tym Knjesom pucz pschihotuje. — Jan tón kschczenik je jawěscze dobry pschikład sa kschescźijanow w naschim czasu.

1. Jemu běsche to praschenje žiwjenja, hacz je Khrystuš pschischoł abo niz. Schtož nětczischi czas hnuje, su czisce druhe praschenja, wossebje hdyž ty na hodowny czas dźiwasch. Kajke honjenje a běhanje! Kajke starosczе a njeměr! ale schto so ta tym prascha, schto so wo to stara, hacz je jeho wumožnik žiwy. Ssnano pschekupz, kiž sebi na niczo druhe hacz na swoje pschekupstwo njemysli? abo snano tón bohaty, kiž njewě, kak by swój dom pyschił? abo khudy, kiž běha, so by sebi też něschto nahonił? Schtó so sa Khrystusom, tym sbóżniku swěta prascha?

2. Jan so pschi swojim dwělowanju hischcze k Jesusej dźerżesche, ale wěra jich wjele kschescźijanow w naschim czasu je mjenje winojta, hacz dwělowanje tamneho muża, pschetož wona mozy nima człowjekow k temu sbóżnikej dowjescz. To sebi ludźo Boże domy wot wonkach a rjane swjaski biblije wobhladaja, ale nuts pohladacz so jim wjele njecha. To dźě je doscz, so w bibliji steji: Njeje w žanym druhim ta sbóżnosc. To wschak so směrom wostaji, ale pschi tym so sboże w tysaz druhich wězach pyta, jenož niz w Jesusu, tym sbóżniku teho swěta.

3. Jan wschak njeběsche žana sczina, ně, wón běsche zyły muž, kiž wěrnoscz rěczesche bjes bojoscze a ßo ani krala ani kata njebojesche. Tajkich mužow dyrbisch dzenßa pytacz, pschetož sczinow je dzenßa doscz kscheszczijanow, kiž dzenßa tak a jutsje hinak rěcza, kiž bórsy s Bohom a bóry se ßwětom khodza. Hdze nadeńdzesch dzenßa kscheszczijanstwo bjes bojoscze psched czlowjekami?

4. Ludzi w mjehkej dzascze, praji tón Knjes, namakasch w kralowskich hrodach. Jich tez druhdze nadeńdzesch. Luboscz k ßwětej a ßwětnym zadosczam knjezi w bohatych a khudych domach. Kusk kscheszczijanstwa, někotre pobozne ßłowa a pschi tym ßebi ßwět derje ßłodzicz dacz — tak je w kscheszczijanskich domach. Wobhladuj ßebi, schto ßo hody na ßwětne wězy wuda. Hdy by tón jednory, spokojny Jan s kozanym paßom a s drastu wot kamelskich koßmow dzenßa psches haßy kscheszczijanskeho města schoł, hdy by wón tule měscheńzu w khlamach a psched khlamami wohladał, tele tyßazy wězow, kotrez maja ludzo sa nusne, tole khłóschczenje a pschecziinjenje, a na druhim boku nahu khudobu, njeby ßo wón dwělujo wopraschał, hacz tez je Khrystuß hizo do ßwěta pschischoł? njeby wón s najmjeńscha s hłowu wił a ßo praschał, hacz je wón do zaneho kscheszczijanskeho města trjechił, kotrez ßwjedzeń khudeho Jesußa Nozarenskeho ßwjeczi abo niz wjele bóle do pohanskeho města, kotrez ßwjedzeń někajkeho bohateho pschiboha ßwjeczi? —

Je-li so dyrbja hody pschibliżowazy ßwjedzeń zohnowanja bycz, dyrbja ßo pschede wschěm s mjenje zadosczíwej, i bóle spokojnej myßlu ßwjeczicz. Duz dzimy do Bethlehema a nawukńmy pschi złobiku hodowneho dzěicza spokojni, wjeßeli a dzakowni bycz.

Hamjeń!

Hdze masch twoju bibliju?

(Pokraczowanje.)

„To budzische było wot tebje duschnje. Ale praj mi, schto jeno je czi tajke czezke myßle naczinilo? Tola niczo tajke, schtoz měł twojej mandzelskej sapotajicz? Tole by mi zel czinilo, Jakubje. Hewak chzył cze proßycz, njepowjedz mi wo tym zaneho ßłowczka.“

„Schto jeno ßebi wote mnje myßlicze, knjes kmotsje? Moja zona a ja, mój ßebi bjes ßobu, dzakowano Bohu, niczo njesamjelczimoj, khiba khwilu do narodneho dnja abo do hód, hdzez chzemoj ßebi bjes ßobu s někajkim darczkom wjeßele sczinicz. Schtoz je namaj w poßlenim czaßu khwilu hłowu łamało a schtoz ßebi njesamochmoj doscz wuklascz, — a hdyz chzył wam s prawdu prajicz, tez njewjedzichmoj, schto měłoj sapoczecz, — bě, so ßmoj s bolosczu seshonilo, so je naju Jank hizo druhdy ßwojej maczeri a junkrócz mi něschto selhał. Ja wam njemózu wuprajicz, kak jara je mje tajke shonjenje srudzilo. Wy wěscze, kak ßo woboj prózujemoj, naju ßynkej do jeho mjehkeje a swotewrjaneje dusche wěrnoscz a sprawnoscz saschczěpicz a joh' pschede wschej njehódnosczu sawobarnowacz. Dotal je ßo to namaj po naju sdaczu poradzilo. Ale na jene dobo tu stejimoj kaz psched samknjenej jstwizu. Zadyn klucz ju njesechze wotamkacz. Mój wschak mějachmoj tu drje jeno s něczim ßnadnuschkim czinicz, s rosraženej wóknowej schklenzu. Budzische namaj Jank s wěrnej prawdu ßwoju winu wusnał, budzich jeho lědy sa to pokhostał. Ale sa to chzysche ßo mi wón s łzemi wukhacz, pschińdze pak s tym pschezo hłubje do khanja. Na to bu worakawy a njewotmolwi namaj zaneho ßłowczka. Jank je hewak duschny hólz. S wotkal tez-to je wón tajkile njepoczink ßem sewsał? Wot naju je ßebi jón na nihdy njewothladał ani njewupoßłuchał, pschetoz khanje ja zane njeczerpju, moja Marja pak tez zane.“

„Wój mi s tym wutrobnje zel czinitaj, luby Jakubje, a waju ßynk pódla waju, so staj tajkule srudobu poshoniłoj. Ale“, pocza knjes duchowny dale, staze se stoła a pokhodzi khwilu pó jstwje, kaz bě to doma swuczeny, hdyz tam s někim wo něschto jednasche — „ale praj mi do prědka, Jakubje, schto staj tola s nim napschecziwo jeho njepoczinkej czinilo?“

„To drje mózecze ßebi ßam myßlicz“, wotmolwi Jakub, „knjes kmótsje, na toh' hólza ßym khětsje sarěskał a na njoh' sły pobył, ßym joh' tez s prutom poschwikał, so je to czucz samóhł.“

„Prawje tak, Jakubje. Schtóz ma ßwoje dzěczo lubo, tón ßo pruta pschimnje. Alo schto staj dale s nim sczinilo?“

„Dale? Hrosył jemu ßym, so hischcze wjazy pukow dostanje, jeli namaj s nowa něschto tajke poczini, a so jeho do czmoweje komory satykujemoj a jemu niczo jěscz njedamoj, khiba ßuchi khlěb a wodu se studnje.

„To drje nusne njesmějetaj, kaz ßo nadziju. Ale schto dale?“

„Tez s naschim knjesom wuczerjom ßym wo tym poręczał a joh' proßył, so dyrbi temu hólzej ßurowy bycz. Na mni ležecz njebudze, — pola mje wěscze tón hólz nihdy zanu pomoz njesměje, wuczeř pak spochi.“

„Dobre. Ale schto dale?“

„Schto dale? Hlejcze, dale ßebi ßam zaneje rady njewjedzich. A moja zona bě tez so mnu psches jene, so dyrbju s wami wo tym poręczecz a waß proßycz, so chzyli temu hólzej ßłowo do ßwědomnja saßunycz.

„To drje chzu jemu rad sczinicz. Ale“ — a pódla wosta knjes duchowny psched Jakubom stejo na njoh' se ßwojimaj ßwěrnymaj wocżomaj hladajo, — ale Jakubje, prěni dyrbisch ty ßam s twojej zonu tom' hólzej do ßwědomnja poręczecz, to pak se wschej ßwěrnosczu. Pschetoz tole hischcze waju zadyn sczinilo njejstaj. „Hlej, luby Jakubje“, praji knjes Směrny dale, jako Jakub trochu pohanibjeny do boka pohladny. — „Hlej, ty ßo mje prjedy wopraschа s wotkel je ßo tón hólczez takle do khanja swucził? Nawukmył drje wón to wot waju njeje. A tola, s wotkal dyrbjał wón tajki njepoczink na ßebi měcz, dyzli se ßwojeho czělneho naroda, dokelz je hrěschne czlowiske dzěczo, kiž je ßo s czěła narodziło. Ty tola wěsch, schto nasch sbóznik praji wo tamnych słych kruchach, kotrez se snutskneho czlowjeka wukhadzeja a jeho sanjerjedza?“ A pódla dóńdze knjes Směrny k małemu kniherzej, dokelz chzysche ßebi s njeho bibliju sewsacz a Jurjej tamne ßłowa s Markußowcho sczenja 7, 20—23 pokasnycz.

„Hdze masch twoju bibliju?“ wón pocza, jako bě tu bibliju na jejnym měscze njenamakał.

„Bibliju? Tu ma wěscze Jank w ßwojim waczoku“, praji Jakub trochu satorhnjeny a dzěsche ßebi ju bjes Jankowymi knihemi pytacz. Ale tez w tym zana njebě.

„Tu drje ma tón hłupy hólz wěscze w schuli ležo wostajenu!“ praji wón njersaty dale. „Najkerje jemu czezko panje, ju spochi do schule a se schule noßycz. Ale ja chzu ßebi hnydom po naju wěrowansku bibliju podóńcz, kotruz scze namaj wy pschi naju wěrowanju sadarili. My mamy ju horka w schklenczanym khamorje skhowanu pschi naju druhich kwaßnych darach.“

Jakub dóńdze horje k schklenczanym khamorej, w kotrymz wschak tez ta biblija ležesche, kaz bě psches schklenzu widzecz. Tola s khamorneho samka bě klucz wuczehnjeny. „To ßu tola njersate czińki. Moja zona je tón klucz wuczahnyła a ßobu sewsała. Haj wschak, te klucze wona nitomu do rukow njepoda“, wón ßmějo dale praji.

„Daj temule bycz, — to wschak naju njeposmoli“, praji knjes Směrny, pój ßem, Jakubje, a poßyń ßo ke mni. Ja chzu czi něschto powjedacz, jemu powjeitku abo dwě. A ty mi to sa sło njewosmjesch, hdyz ja, prjedy hacz twojemu ßynkej, prěnjemu tebi jako jeho nanej, jowle, taz ty rjekńjesch, ßłowczko do ßwědomnja saßunu. Pschetoz ja pytnu, so ßebi ty bibliju wschědnje do ruki njewosmjesch, ani ßam saßo, ani sa twoju domjazu woßadku a jowle — budz proscheny, njeporjekń mi do mojeje rěcze ßłowczka — jowle ta twoja wina tczi, tu pak dyrbisch mi pósnacz a we tym dyrbisch ßo mi polěpschicz.

Ssam ßwoju bibliju dyrbisch měcz, dyrbisch ju spochi k ruzy měcz, ju wužicz, a dyrbisch měcz tule ßwězu tez na jejny prawy ßwěczník stajenu, so móhł s njej wschěm twojim domjazym spochi poßwěczicz, woßebje tez twojemu dzěsczu. Schto jemu to pomha, hdyz jo ty s prutom poschwikasch, niz pak s dwójzy wótrym mjeczom Bozeho ßłowa, s kotrymz hakle mózesch wschu jeho duschu pokhostacz? Khostasch zane ßwoje dzěczo po czěle, tehdy jo łóhzy po duschi sastwjerdnjesch, je-li jo njesechzesch Boze dla a po Bozej woli se ßwjatej ßurowosczu a se ßmilnej luboscżu pokhostacz, haj s tym so ßameho ßebje pokornjesch pod Boze ßłowo. Twój

njebohi nan — wěsćze ßy ßebi dźenßnischi dźeń ßobu na njeho pomyßlił — tón ßo na to wustejesche, koho ſ Božim ßłowom pokhostacź; ty ßy to wěsćze ßam ßobu shonił a budźesch jemu hischćze dźenßa sa to dźakowny. Wěsch hischćze, schto tón ſ tobu sapocźa, hdyž bě ty jemu něschto njeprawe skućźił? Tehdy wjedźische ßebi wón hnydom ſ biblije tajke ßłowo donamakacź, kajkež ßo tamnu khwilu runje sa tebje hodźesche, ale pak tež ßwój prut, a na twojim žiwoćze staw, na kotrež jeho prut ßłuschesche, tež to městko w ßwojej komorzy, na kokrež ßo wón ſ tobu poklakny a ßylsujo sa tebje a ſ tobu wo hrěchwodacźe a wo cźistu wutrobu, wo wěstu wutrobu a wo noweho wěsteho ducha ßo modlesche. A tole jeho modlenje je jemu njewußłyschane njepowostało; Bóh je jemu do njeho ßwój „hamjeń“ pschiprajił.

Hlej, takle dyrbisch nětko ſ twojim Jankom tež sćźinicź. A niz jeno, hdyž je wón něschto skućźił, ale wschědnje takle ſ nim sćźiń, so by cźi wón psched shrěschenjom sakhowany a sawobarnowany wostał. Wschědnje wosń ßebi ßam se žonn a se ßwojej cźeledźu rano a wjecźor ßwoje wěste ßłowo ſ biblije; bibliju wosń ßebi kóždźiczki dźeń do ruki a secźitaj wam wschěm něschto ſ njeje, ſ tym smějecźe wschitzy tu ßwězu saßwěcźenu, kotraž wam tón prawy pucź pokaže, a wasche myßle, rěcźe a skutki na prawu koliju dowjedźe.

Po tym hakle smějecźe w waschim domje to prawe Bože ßłónczko seskhadźane, a wschón cźmowy hrěch, woßebje wscho khanje a wschón njepokoj smějecźe ſ tym, se ßwojeho doma wuhnate. Dom, w kotrymž Bože ßłowo wscho woßwětli, wostanje tež w ßamym słym a tyschnym cźaßu woßwětleny; žadyn wichor njemóže tole jaßne Bože ßłowo wuhaßnycź. A w ßamej ßmjertnej nozy ßo jim runje tale ßwěza tak prawje jaßna ßwěcźi. Schtóž ßo ßwěru Božeho ßłowa pschima, tajki směje na ßwojim poßlenim wjecźorku wschitko koło wokoło ßo a psched ßobu wosjaßnjene.

(Pokracźowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

Pod pschedßydstwom knjesa schulskeho radźiczela Rabiza měješche ßo wot 30. novembra hacź do 3. dezembra na krajnostawskim seminarje w Budyschinje lětusche pruhowanje wólbokhmanoscźe sa wucźerjow. Na tym pruhowanju ßo 21 kandidatow wobdźěli a woni wschitzy to pruhowanje derje wobstachu. Bjes nimi ßu tež schtyrjo ßerbszy wucźerjo.

Hody ßo pschibližuja a kóždy ßebi pschemyßluje, kajki dar by ßwojim lubym pod hodowny schtom położił. Luby cźitarjo! ßměm tebi dobru radu dacź, hdyž njewěsch, schto by ßwojim lubym wobradźił. Rjana natwarjaza ßerbska kniha wot nascheho evangelskeho lutherskeho knihowneho towarstwa wudata, je hódny dar, kotryž ßo wěscźe ſ wutrobnej radoscźu pschijima a dale ßo ty dopomnisch, so ßo w naschim łopjenje pißasche, so ßu ßo rjane ßerbske schpruchi na cźornej papjerje w ßlěbornym cźischćźu w Barlinje wudałe, kotrež móža ßo w naschich ßerbskich domach na scźěnu powßnycź — a tele schpruchi móžemy teho runja jako hodownu wobradźěnku poruczecź. Wone ßu dostacź pola knjesow duchownych a w Budyschinje pola knjesa Ssmolerja.

My dźenßa naschim lubym cźitarjam druhi wobras armeniskich ßyrotow podamy, kotrež ßu ßo ſ Cesareje do evangelskeje ßyrotownje w Brußa pschiwjedłe. Kschescźijanska ßmilna luboscź je tam sastaruje, a naschi lubi Sserbja wěscźe to prědowanje srosymja, kotrež ſ wocźow tutych wbohich dźěcźi, kotrež ani nana ani macźerje wjazy nimaja, k naschim wutrobam rěcźi.

Kak mało ßo to ßłowo „my ßo dyrbimy Boha bojecź a jeho lubowacź a po jeho kasnjach cźinicź“ w naschim cźaßu wobkedźbuje a kak ßo Bože kasnje w ßamopaschnoscźi pschestupuja, wo tym wschak dźeń wote dnja w nowinach srudne powjescźe cźitamy a tež ßami srudne nashonjenja w žiwjenju cźinimy. Woprawdźe styskniwe ßu te pschestupjenja pschecźiwo pjatej kasni, kak ßebi cźłowjekojo swěrja ßami žiwjenju, kotrež je Bóh kóždemu wotměrił, mjesu stajicź. Ssamomordarstwa w nastróžazej měrje pschibjeraja. Hakle psched krótkim ßłyschachmy, so je ßo zyła ßwójba w Draždźanach ßama morila, dokelž běsche w hubjenych wobstejnoscźach. A nětko saßo ſ teho ßameho města ßłyschimy, so je polizija wutoru rano 40lětnu wudowu Bergmanowu ſ jeje 3 dźěcźimi, ſ kotrychž běsche jene 4, druhe 6 a tsecźe 11 lět stare, w jejnym bydlenju morwu namakała. Ta žona je, dokelž běsche jejny muž dźeń prjedy w diakonißyskim wustawje wumrjeł, ßebi a ßwojim dźěcźom ſ jědom sawdała. Kajke to sabłudźenje!

W Barlinje ßejm wotpóßłanzow nětko wo nowym nacźisku dokhodneho sakonja sa wucźerjow wuradźuje. To je woprawdźe wulki cźaß, so ßo hódne sapłacźenje pruskich wucźerjow, kotsiž ſ wulkeho dźěla sa ßwoje powołanje jara hubjenu msdu dostanu, skóncźnje sarjaduje. Pschi poßlednim ßejmje ßo pschedpołożeny sakoń wot ßwobodosmyßlnych a knježkow sacźißny a bohužel wucźinjena wěz njeje, hacź směje nowy sakoń lěpscheho wuspěcha. S teho je jaßnje widźecź, kajku maja ßwobodosmyßlni, kotsiž ßu woßebje wot židow podpjerani, wutrobu sa potrjebnoscźe teho schtanta, kotryž ma pschichod nascheho luda nam wucźicź a wo=

Armeniske ßyroty ſ Cesareje a bjes nimi tón ßwěrny muž, kotryž je je do evangelskeje ßyrotownje w Brußa pschewodźał a dowjedł.

czahnycź. My ſ wutrobu pſchejemy, ſo by tole naſche wobmyßlenje njetrjebawſchi było.

Khěžorſtwowy ßejm w tu khwilu wo nuſnych wudawkach noweho lěta wuradźuje. Woßebje wjele ßebi wyſchnoſcź na pſchichodne lěto ſa łódźe žada. Wſchitke tele žadanja ßo najſkerje dopjelnicź njebudźa a w komißiji, kotraž ma wo tym wuradźecź, ßo wſchelake tychle žadanjow njepſchiſwola, dokelž je khětro wyßoke. Pſchede wſchěm pak wot teho wotwißuje, kak budźe zentrum w tej wězy ſtacź — a ßnano ßo tón ſmjehežicź da, hdyž jemu wyſchnoſcź někajke nowe wotpuſchczenje ſa katholſku zyrkej pſchiſwoli. To ßame naſhonjenje dźě ßmy pola běrgarſkeho ſakonja czinili. To ßo prěcź njehodźi, hdyž je też człowjek ſ zyłej wutrobu konſervatiwny, ſo je jara njewěſta wěz, hacź nam tajke łódźſtwo woprawdźiteho wužitka njeße. Hacź dotal ſ najmjeńſcha niz.

W Turkowſkej je hiſchcze wſchitko na ſtarym blaku. Wulkomozy pſchihladuja a ſulkan czini, ſchtož chze. Bohu pak budź dźak, ſo ßo tydźeń a móznſcho to pſcheßwědczenje pſchedobywa, ſo je ßo wbohim armeniſkim kſcheſcźijanam czężke njeprawo ſtało, a ſo ßu Turkojo njewinowatu krej pſcheleli. Bože ßudźenje wěſeze njewuwoſtanje.

Advent.

Stawaj a rosßwětlnj ßo; pſchetož twoje ßwětło pſchińdźe.
Jeſ. 60, 1—3.

Hłóß: Pſchińdź tych ludźi ſbóżniko.
Pſchińdź, o luby ſbóżniko!
W ßwojim ßwětle pokaž ßo!
Rosßwětl naſche wutroby,
Kiž ßu ſ hrěchom ſacźmite.

Czěmnoſcź ſemju pſchikrywa,
Ludźi kryje mrokota:
Duž pſchińdź ſ twojim ßwětłom ßam,
Czěmnu nóz nětk rosjaßń nam!

Pſchińdź, haj pſchińdź naſch Jeſußo!
Shrěj to liwke kſcheſcź'janſtwo!
Pohanjo też czakaja.
Twoje ßwětło pytaja.

Pój nětk ſ njebjeß dele k nam!
Pokaž ßwoju kraßnoſcź nam!
Tak lud hlada ſa tobu:
Wumož ſ nuſy ſ twojej krwju!

Jeſu, pſchińdź! Cze proßymy,
Czehń do naſchej' wutroby!
Wot hrěchow ju wuczińſcź ßej,
Sswjaty Duch njech bydli w njej!

Dźeſch dha, luby Jeſußo,
Naſchich duſchow ſbóżniko;
Haj, ja widźu, ſo ty dźeſch,
Wokſchewicź te duſche chzeſch.

Wumożniko, witaj k nam,
K twojim wěrnym kſcheſcź'janam:
My czi palmy ſczelemy,
Hoſianna ſpěwamy.

Nětk ßy ty tu pola naß,
Woſtań pſchi naß kóżdy czaß!
Woſtań pſchi naß we ßmjerczi!
Pomhaj nam k tej ſbóżnoſczi.

Ernſt Helaß.

Wojeńſki czěkanz.

(Pokračowanje.)

Na wſcho tole pomyßli ßebi Handrij, hdyž pſched durěžkami małeje ſahrodki ſtejeſche, hdźež běſche jeho Hanka ſtajnje witała. Też dźenßa ßo njekomdźeſche. W pěknej narodnej wſchědnej draſcze ſtupi pſched njeho a pokrowi jeho po ſtarym luboſczíwym wutrobnym waſchnju.

„Hanka!“ dźeſche wón wjeßely, „czaß, kotryž móžu tu woſtacź, je jara krótki. Někotre lětko móže ßo minycź, prjedy hacź ßo ſaßo wohladamoj. A hiſcheze dlěje traje, prjedy hacź ßo ſmějemoj. Chzeſch ty mi ßwěru ſdźerżecź?“

„Ale Handrijo!“ wotmolwi wona, „kak móżeſch ßo ſ zyła też to takle praſchecź? Njerojumi ßo to zyle ßamo wot ßo?“

„To drje, Hanka, tola tebi mohł ßo mjes tym hódniſchi na žeńtwu poſkiczicź, bohatſchi. Ty wěſch, ſo ſtaj mojej ſtarſchej wjele ſhubiłoj. Naſcha mała ležomnoſcź je pſchedołżena a ja tebi dale niczo ßobu njepſchinjeßu, khiba dwě ſtrowej a ßylnej ruzy.“

„S tymaj ßym też ſpokojom, Handrijo. Njewěrju, ſo budźe wójna. Kak dołho traje, ſo ßy we wojakach wußłużił a potom ßy mój na wěczne. Njebyło tole ſboża nadoſcź ſa mnje?“

Dołho hiſcheze powjedaſchtaj ßebi tutaj wo ßwojim pſchichodnym ſbożu. Wjeczorne ßměrki padachu. Symny naſymſki wichor dřějeſche wožołtnjene liſcze ſe ſchtomow a honjeſche wotpadane liſcze po wſzy. W kěrczkach czikotaſche mały kralik a wołaſche na ßněch. Na njebju pſchiczežechu czorne mróczele a hižo padaſche naſymſki ſymny deſchczik.

„Chzu nětkole domoj dóńcź, ſo njeby mje maczerka pytacź trjebała“, dźeſche Hanka ſ czicha k Handrijej. „Wohladamoj ßo tola jutſje ſaßo?“

„Sso wě!“ wotmolwi wón, dwaj dnjej ſtaj hiſcheze mojej! Potom dyrbju wróczo do Wina. „Měj ty dobru nóz, měj ty dobru nóz, ach ty moja luba, luba Hanczicżka!“

Hanka ſtupi khětſje do khěže a Handrij dźěſche też domoj. Dóńdźe runje hiſcheze w prawym czaßu domoj, dokelž ßo hnydom, hdyž běſche lědma domoj, deſchczik lijeſche. Starſchej ßedźiſchtaj hižo ſa blidom, na kotrymž ßo lampka ßwěczeſche. Hanczez nan czitaſche w ſtarej protyzy, a Hanczez macź hotowaſche wjeczeř ſa ßyna, kotryž běſche na wopyt pſchiſchoł. Nan poſběže hłowu, hdyž ßyn ſ wjeßołym: „Dobry wjeczor!“ do jſtwy ſtupi.

„Nó Handrijo!“ dźeſche nan, protyku na wokno połoźiwſchi.

„Ssym pola naſcheho pożczerja pobył, nano! Wón poßłuchaſche ſ měrom na moje ßłowa, ßmějeſche ßo a pokaſowaſche ſuby, kaž bě to jeho waſchnje Ssym drje zyku hodźinu jeho proßył a jemu rospowjedał, tola wón da mi doręczecź a dźeſche ſkónczńje: Schto je ßmilnoſcź, ſchto je ßobuczucze? Chzu ßwoje pjenjeſy měcź a dokelž je w poſtajenym czaßu njedoſtanu, kaž by ßo to ßłuſchało, dha je mi to runje witana wěz. Tak doſtanu waſchu ležomnoſcź, kotraž ßo mi wulzy jara ſpodoba a kotruž ſa ßwoju fabriku trjebam, kotruž jutry ſa lěto ſałożu a wotewrju.“

„Tak dołho, hacź ßym ja žiwy, luby pſchecźelo, naſchu khěžu njedoſtanjecze, ßym jemu krucze wotmolwił. Ja ſwjedu radu, kedźbujcze, ſwjedu radu!“

„Haj, to je woprawdźe ſrudnje“, ſarěcza nan, „ale — ſchtó wě — ja wſchak ßym ßo hižo ſpokojił a ty ßo też njeby tak naduwacź ßměł, kaž by rjekł, ſo maſch ſchtó wě koho ſa ßwojeho pſchecźela a płaczerja. So ßmy khudźi a bjeſe wſcheje pomozy, wěſch ty ßam najlěpje. Hewak bych ßnano hiſcheze někajke ſaſtojnſtwo w fabrizy doſtacź mohł.“

„To ja njemohł pſchětracź, nano!“ wotmolwi Handrij. „Nochzył ßo hiſcheze bóle ponižicź. Tónle nažrany człowjek naß njeßmě porasycź. Teho dla ßym jemu prajił, ſo ja trěbne pjenjeſy ſwjedu a“, dźeſche ſ czíſchiſchim hłoßom, „ja je też ſwjedu.“

„Kak to?“ woprascha ßo nan poßłuchajo. „Ty chzeſch pjenjeſy ſwjeſcź? 300 toleř! to njeje žana maliczkoſcź.“

„Wy budźecze widźecź, ſo je ſwjedu, nano!“ wotmolwi ßyn ſ krótka a ßyže ßo ſa blido k wjeczeri, kotruž běſche macź ſa njeho ſhotowała. S tym mějeſche rosręczowanje na tón dźeń kónz.

(Pokračowanje.)

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe **armeniſke ßyroty:**

S Njeßwaczidłſkeje woßady:

Wot kſcheſcźijanſkeje wudowy . . 20 hr. — np.

S Porſchiſkeje woßady:

G. a W. w Kumſchizach . . . 12 hr. — np.

Wſcho hromadźe: 32 hr. — np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji najwutrobniſchi dźak

J. Gólcz, farař.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Czíſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczérnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 51.
20. dezembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedźela adventa.

Jan. 1, 19—34.

Hodownej wocži.

Hody je wjele widźdicz a wulke a małe dźěczi wocži wocźinjeja, ſo bychu wſchu kraſnoſcz wohladali. Ale, hdźež je telko widźicz, je pſchezo ſtrach, ſo ſo to najważniſche pſchewidźi. Wo ludźoch ſo powjeda, kiž ſu w Romje pobyli a tola bamža wohladali njejſu. Tak je jich tež wjele, kotſiž hody ſobu ſwjecźa a tola to najlěpſche njewohladaja. Woni prawej hodownej wocži nimaja. Ale ſchto ma to na ſebi? Snano móže nam Jan tón kſchczenik w ſczenju 4. adventa — Jan. 1, 19—34. — k temu pomozny bycz, ſo bychmy prawej hodownej wocži měli. Najprjedy to praſchenje. W czim po prawym wyſoka ważnoſcz Jana teho kſchczenika wobſteji, wo kotrymž hižo profetojo rěczachu a kotrehož ſam junkrócz teho najwjetſcheho wſchitkich człowiſkich dźěczi w ſtarym ſlubje mjenuje. Snano w jeho krutoſczi, w jeho ſamoſapréczu, w kotrejž běſche ſo wot ſwěta ſdalował, ſo běſche ſpokojom ſ najjednoriſchej draſtu a najhubjeńſchej jědźu? Wěſcze běſche to khwalobne. Abo leżeſche jeho móz w jeho prědowanju, ſ kotrymž lud budźeſche a zyły Jeruſalem k ſebi do puſczíny czehnjeſche? Sawěſcze, to běſche něſchto wulke. Abo wobſtejeſche jeho ważnoſcz w prawym ſjednoczenju poniżnoſcze a krutoſcze tajkeje poniżnoſcze, kotraž kóždu czeſcz wot ſo pokaſa a tajkeje njebojaſliwoſcze, w kotrejž wón tež móznym wěrnoſcz praji, ſo ani jaſtwa ani ſmjercze njebojo? To je wſchitko khwalobne na tutym mužu; a tola, to najważniſche na nim běſche, ſo běſche wón kaž žadyn druhi profeto, prjedyběžeć Khryſtuſowy, jandźel, kotryž jemu pucz do człowiſkich wutrobow pſchihotowa, ſo běſche wón, hdyž běſche ſ pokutnym prědowanjom ſwědomnje ſapſchimnył, wutroby roſłamał, je potom na teho ſbóżnika tych hrěſchnikow pokaſa: Hlaj! to je Boże jehnjo, kotrež hrěchi teho ſwěta nješe. Schto pak chze wón ſe ſwojim prědowanjom pſchezo hiſchcze? Sawěrnje niczo druhe, hacž ſo bychmy wocži wotwobroczili wot njeho ſameho, wotwobroczili wot wſchitkeho druheho, ſchtož je na ſwěcze a jej pſchiwobroczili temu jenemu Knjeſej a ſbóżnikej, jehnjeczu Bożemu, kotrež naſche hrěchi nješe. Jan ſe ſwojim prědowanjom chze nam wocži wotewricz ſa hody, ſo bychmy wocži měli, kotrejž ſamej pola ſebje niczo njewidźitej khiba hrěch, braſchnoſcz, ſłaboſcz, hubjenſtwo a ſmjercz a ſo wot Jana wodźicz dalej a póſnajetej, ſchto je nam w tym ſwjatym dźěſczu w Bethlehemje wobradźene, mjenujzy tón, kiž naſche hrěchi nješe, kiž chze naſ wodźicz ſe wſcheje nuſy, kiž chze naſch ſbóżnik ſam bycz a naſ wucziſczicz wote wſchitkeho hrěcha. Hdyž my tajkej wocži ſobu pſchinjeſemy, mamy my prawej hodownej wocži a njejſmy ſlepi kaž czi židźi, kiž teho ſbóżnika njepóſnachu, njejſmy khori na duchownej wocži, kaž je jich to wjele wokoło hód.

Schto to? na wocži khori? Haj, hody je jich wjele ludźi na wocži khorych, teho dla tež w jenej epiſtoli na 4. njedźelu adventa ſteji: Namaž twojej wocži ſ wocżazej

žałbu, so by widźał — mjenujzy Jesuša, kotryž je tebi wot Boha daty jako najlěpschi dar a ty jenož njehladał na tyšazy druhich kniczomnych wězow, s kotrymiž šwět nětko woczi człowjekow wobkusluje. Pschetož to je woczaza khoroscź, kotruž mamy w myšli, žadoscź tych woczow, kotraž nětko šwoje pastwo namaka w rjanych měschczanskich khlamach, hdźež ludźo s tyšazami khodźa a hladaja, hacž šu židźi sašo khlamy wotewriłe a kruch po kruchu sa 50 np. pschedawaja a chzedźa khude kscheszijanske dusche wotwobroczicź wot teho praweho pokłada, kiž w žłobiku leži. A kak šo lóschtej woczi šłuži wot tych, kiž kupuja a wot tych, kiž pschedawaja a kak šo s lóschtom woczow druha žadoscź do wutroby nuts salehnje, lóscht nad tym, so chzesch tež něschto měcź a dobycź, tež něschto nahrabacź wot hermanskeho wikowanja, a saźo s tej žadoszczu, so chze człowjek něschto měcź a dobycź, hischcze druha woczaza khoroscź šo bliži, mjenujzy, sawiscź a njepopschecze, hdyž wóczko widźi, so druhi něschto wjazy dostanje a so móža šebi bohaczi wjazy popschecź hacž khudźi, ja njecham rěczecź wo blisko widźazych bohatych, kiž dale šwojeho doma a šwójby njewidźa a ani njepytnu, w kajkej nusy je khudy šušod.

Wěsta wěz je, so je jich hody wjele na woczi khorych a to je czim srudnischo, dokelž chze Bóh sa połnoscź šwojich hnadnych darow wotewrjenej woczi měcź. Teho dla nětko pschezo tak husto rěka: hlaj — hlaj, twój kral pschińdźe k tebi; hlaj, to je Bože jehnjo; hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeselе. A hdyž něhdy Jan se šwojim porstom pokasowasche na teho Knjesa, schto chze luby hodowny šwjedźeń druhe bycź, hacž porst Janowy, kiž na teho sbóžnika pokaže! Hodowne schtomy, kiž w zyrkwjach a domach steja, wone šu porsty, kiž na njeho pokasuja, kiž chze bycź kaž selena jědla, schtom teho žiwjenja šrjedźa w šmjercźi tuteho šwěta; te mnohe šwěczki, kiž šo błychcźa — wone šu lute porsty, kiž na njeho pokasuja, kiž je šwětło šrjedźa w czěmnoszi a wschitke te wulke a małe dary, kotrež šebi człowjekojo wobradźuja, wone maja jenož wažnoscź, hdyž šu wone porsty, kotrež pokasuja na te dary, kotrež nam Bóh wobradźi w šwojim šynu. A schtóž na wschitke tele porsty njekedźbuje, so na Jesuša pokasuja, tón je wschón šlepy; šy-li pak šwojej woczi namasał s woczazej žałbu, je-li Boži duch twoje wóczko rosšwětlił, so ty na wschu kraštnoscź šwěta sabudźesch pschi kraštnoszi jeniczkeho narodźeneho šyna, so ty niczo njewidźisch a widźicź njechasch hacž tu wěz, kotraž w Bethlehemje šo stała je, kotruž je nam tón Knjes sjewił, — potom masch prawej hodownej woczi. — Schto šebi pschejemy na hody? Knjeze, so bychmy widźili!

Hdźe masch twoju bibliju?

(Pokračowanje.)

Hdyž šebi na šwojeho njeboheho nana a na jeho pošlenje lěta pomyšlu, kaž šobu na jeho sbóžne, měrne, cźiche wotemrjenje, tehdy je mi spochi, kaž był šłyschał nascheho lubeho spóžnika s nowa prajicź: Mój měr ja wam dam. Niz žadyn tajki, kajkiž wam šwět dawa. Schtóž ma mje lubo, tón budźe moje šłowo dźeržecź. — Twojemu nanej bě s woczow wuhladacź, so šo tón se šamym khlěbom nježiwjesche, ale s kóždym Božim šłowom, kajkež s Božeho rta wupschińdźe. Wón šo s Božim šłowom žiwjesche, pschetož wón bě we šamym Božim šłowje žiwy, duž tež po tutym lubym Božim šłowje.

Hakle psched khwilu dopomnich šo na jene podeńczko, kajkež běch psched tójschto lětami poměł. Tehdy běch hischcze kandidata a běch sa domjazeho wučerja pola wošebnych knježich; duž dostach šrjedu w martrownym tydźenju wot mojeje macźerki list, w kotrymž mi wona pišasche, so dyrbju rucze domoj pschińcź, dokelž bě nam nasch nan skhorił, so njemóžesche prědowacź, a so dyrbju jeho cźichi pjatk s prědowanjom sastupicź. S cźežkej wutrobu podach šo na pucź domoj k starschimaj. W Riesy na dwórnischczu dyrbjach nimale dwě hodźinje na tón cźah cźakacź, s kotrymž chzych dale jěcź. Tam běch šwoju schalku khofeja wupił a šo s njej trochu wuwohrěł, duž šo něhdźe do kucźika šyžech, wsach šebi se saka papjerku a wołojnik a počzach tam moje cźichi-pjatkowe prědowanje pišacź, njemóžach šo pak tamu khwilu hnydom na wschě te šłowa s profety Jesajaša na 53. stawje dopomnicź. Schto nětk tu sapočzecź? Ja dóńdźech k temu blidu, hdźež te holczki ludźom khofej wudawachu a proschach wschón pokorny tu holczku, kotraž bě mi moju schalku khofeja podała, hacž mi njechała na khwilku jenu bibliju požczicź. Ta pak wscha spodźiwana na mnje pohladny, njewjedźo, hacž bě mi prawje dorosymiła, duž dyrbjach jej s nowa moju prośtwu wuprajicź. Tajke něschto šebi tu dotal hischcze žadyn jich hóscź wot njeje žadał njebě. Duž šo wona k tamnischemu hoscźenzarjej poda a jemu moju prośtwu wosjewi. Na to pak wschitzy na mnje hladachu, kaž njechali mojej prośtwje prawje wěricź. Ale woni šu šo potom tola domyšlili, so mi njebě wo to cźinicź, s nimi žorty hnacź, abo so móhł jim s jich bibliju skradźu wotjěcź, duž mi na wschěm pošledku po dołhim wuradźenju, do kotrehož tež hoscźinzarjowa mandźelska šwoje šłowo šobu doda, ta holczka rjanu bibliju se słotym rěskom pschinješy a mi ju pschecźelnje do ruki poda. Ja šo jej sa to podźakuych a wupytach šebi mój 53. staw. Tole pak sa mnje niczo lóhke njebě, pschetož, hacž runjež měješchtaj tamnaj mandźelskaj na wschě 20 lět tule šwoju bibliju, kaž bě to s pschipišma na prěnjej stronje widźicź, běschtaj ju dotal hischcze ženje njewužiłoj, dokelž šo wschě te papjerki se šwojim słotym rěskom hischcze lěpjachu, duž dyrbjach šebi s khětrej prózu jenu wot druheje roslěpicź. Rjanu běchu šebi tule bibliju sdźerželi, to dyrbju jim pschidacź, ale trjebali a wužili ju nihdy njeběchu Ja šo njemóžach sdźeržecź, šebi hischcze někotre druhe stawy se starého a s noweho testamenta wupytacź, so by tu tola něchtó pobył, kiž bě te papjerki roslepił a kiž bě šebi s jich biblije něschto wučitał. Tola pak šo pódla s najmjeńscha na tym swjeselich, so tam cźile ludźo w domje šwoju bibliju mějachu. S wěrnym a sprawnym dźakom podach jim, jako šo mój cźah bližesche, jich rjanu bibliju do rukow.

Nasch luby njebohi nan měješche tež šwoju bibliju, ale tón měješche ju wschědnje w rukomaj. Nětkle ma ju moja šotra, kotraž šebi ju wyšoko waži. Tale nascheho nanowa biblija bě stara, na cźeńku hubjenu papjeru cźischcźana, husto s nowa swjasana, so bě na wschelakich bokach papjera na kromje nimale wscha wotrěsnjena; wjele stów wažnych šłowow bě šebi nasch nan w njej podšmužknył, druhdy to a tamne dwójzy abo trójzy, jowle bě na boku pschipišnjene: „duschny spowjedny tekst“, druhdźe: „rjane šłowo sa cźělne prědowanje“, — s krótka: wón je šwoju bibliju wužił a šebi s njeje wjele rjaneho sečerpał. A runje sa to je nam ta rjana biblija podarjena.

Dokelž tu runje na nascheho njeboheho pospomnich, dyrbju pódla tež šobu na twojeho njeboheho nana, mojeho lubeho něhduscheho šušoda a kmótra pospomnicź, kiž měješche to lube Bože šłowo tak jara lubo.

Jakubje, njewěsch šo dopomnicź, so wasch nan kóždemu šwojemu dźěszu, hdyž bě nawukło cźitacź, nowu bibliju kupi a dari, a so dyrbjeschcze wjecźor pschi waschej wjecźornej domjazej nutrnoszi jene po druhim šwoju schtuczku s biblije wučitacź. Bě pak šo tón dźeń žane wot waš s něczim pscheschło, to nješmjedźische tón wjecźor wótsje s hłoštom šobu cźitacź, dokelž bě wo dnjo něschto sczinilo, schtož njebě prawe a duschne, a dokelž šo teho hischcze njebě kało a jo wotprošyło a wodate njedostało? Tehdy bu twój nan s psalma 50, 16 a 17. prajił: Schto pschipowjedasch ty moje prawisny a bjerjesch mój sakoń do šwojeho rta? Kiž ty wschak powuczenje hidźisch a cźišnjesch moje šłowa sesady šo?

Spochi šym šwoje wulke wjeselе na tym měł, kajki bě twój nan s Božim šłowom snaty. Sa tym šym husto dopschischoł, hdyž mój njedźelu wjecźor hromadźe šedźo šebi wo tehduschim prědowanju powjedachmoj. Wón móžesche zyłe kruchi a stawy s biblije s hłowy prajicź, te pak šłowo po šłowje, s lista na Romskich a na Filipiskich, a wjedźesche spochi, w kajkim liscźe a w kotrym stawje to abo tamne šłowo pišane steji. W šwojej lubej bibliji bě wón wschón domjazy.

Dokelž wěm, kajki wužitk temu njeßu, hdyž wě, hdźe móže ßebi w bibliji to abo tamne wažne ßłowo donamakać, ßym tež spochi, kaž wěsch, moje pačeŕske dźěći napominał, so dyrbja ßebi pschi wschěch „schpruchach“ kotrež maja ßebi s Lutheroweho małeho katechisma nawuknyć, tež pódla ßobu pschiwuknyć, hdźe žadyn pißany steji a hdźe móža ßebi jón w bibliji dopytać.

„Haj, haj“, wotmolwi jemu Jakub na to: „W liśće na Hebrejskich na tśinatym: „Kraßna wěz je, hdyž wutroba budźe wobtwjerdźena psches hnadu.“ Wy nam pschezo prajeschće, so dyrbjeli ßebi ßobu pschiwuknyć, w kotrym stawje to ßłowo steji. „Hdyž smějećze tón staw na pomjatku, donamkaćze ßebi potom tu schtučku bórsy.“

„Hlej, luby Jakubje, hdyž masch hischćze tole wscho na pomjatku, mam do tebje dobru a wěstu nadźiju, so budźesch tež po tym cźinić, schtož cźi tamne ßłowo praji, a so budźesch ßo wo to staracź, so by Boże ßłowo w twojim domje hischćze bohacźischo bydliło, dyžli dotal. Ty pak ßo mi ženje psched žonu, dźěśćom a cźeledźu tuteho evangelija w Khrystußu njepohanibuj, pschetož tole evangelion je ta móz, kotraž do naß s Boha wukhadźa a schtóž ma tule Božu móz w ßwojej duschi, a wěri s zyłej duschu tutemu Božemu ßłowu, tón pytnje ßam na ßebi, so jeho tale móz wscheho sbóžneho docźini.

(Skónčenje.)

„Nó, Handrijo?“ woprascha ßo, se ßwojim krawzowanjom sastawschi a jemu prawu ruku s nawobleczenej jehłu podawschi, „ßy dha ßo saßo sbožownje wróćził? Budź mi sto króć witany. Chzesch něschto na twojej montěronzy porjedźene měć? Wschako wěsch, so je dźenßa njedźela a ja dźěłam jenož korporalej k luboscźi. Dyrbisch ßo na někotre dny spokojić.“

„Ně wschak, luby Jurjo! To wschak s zyła njecham!“ wotmolwi Handrij, „ale jenu luboscź dyrbisch mi wopokasać, woprawdźitu luboscź pschećelstwa! Chzesch?

„Wscho na ßwěćze, schtož je w mojich mozach, chzu sa tebje cźinić, jenož so ßebi nježadasch, so dyrbju dźenßa sa tebje schić, luby Handrijo! Wěm hischćze derje, kak ßy mje wumohł wot khostanja, hdyž na mnje tukachu, so ßym pódla był, hdyž běchu ßo paduschi do Nowohórćanskeho hrodu łamali; a ja běch tola njewinowaty jako nowonarodźene dźěćźo.“

„Sa to dyrbisch mi s pomozu bycź, so bych shonił, kak je w khostarni, luby Jurjo!“ powjedasche młody wojak měrnje,

„To je hrosny tryst, Handrijo!“ wotmolwi Jurij, se ßwojej jehłu dale kaławschi, „s tajkej luboscźu tebi nihdy na nihdy njewopokasam.“

„Njeje tryst, schtož ßebi žadam, ale moja kruta wola, Jurjo, ja proschu tebje naležnje, wußłysch moju prośtwu! Ja chzu

Prěnje do evangelskeje ßyrotownje w Brußa pschijate ßyroty.

Wojeŕski cźěkanz.

(Pokračowanje.)

Po wutrobnym boženje prajenju nastaji ßo młody wojak saßo na pucź do awstriskeho khěžorskeho města. Sbožownje dońdźe saßo k ßwojemu połkej a hdyž běsche ßo pola ßwojich wyschschich saßo samolwił, woblecźe ßo najhubjeńschu ßukuju, wsa ßebi tornistr na khribjet a hromadu sawaleny kwicź pod pažu, a dźěsche do tamneho dźěła kasarmow, hdźež běchu dźěłarnje a montěronske połkłady. Po wuskim skhodźe dźěsche horje do hornjeho poskhoda a potom dźěsche po nimale cźmowym khodźe dale, kotryž jeniczku ßwětłoscź psches mólczke woknjeschko dostawasche, pódla kotrehož běchu durje s napißmom: „Komißionska jstwa“. Tu wón sastupi. Běsche njedźelu popołdnju a jstwa běsche teho dla prósdna, dokelž běchu wschitzy rjemjeßlnizy, kotsiž wschědny dźeń tu dźěłachu, dźenßa wuschli. Jenož jeniczki běsche tu wostał. Běsche to mjeńschi młodźenz s młodostnym mjeswoczom, kotryž na krawskim blidźe ßedźesche a pilnje nowe kholowy schijesche.

s wojakow cźeknyć. Ty sa mnu pschińdźesch, ty mje popadnjesch, ty mje saßo do wojeŕskeho połka dowjedźesch a te 300 toleŕ, kotrež kóždy dostanje, kotryž je wojeŕskeho cźěkanza popadnył, pósćźelesch pod mjenom njesnateho dobrocźela w nusy mojimaj starschimaj.“

Jurij běsche nastróžany se ßwojeho ßydła skočził. „Handrijo!“ sawoła wschón nastróžany, ßy ty bjes rosuma?“

„Njejßym bjes rosuma, ale ßym ßebi wscho jara derje pschemyßlił!“ wotmolwi Handrij, prawu ruku pschećźelej na ramjo położiwschi. „Najlubschi Jurjo, budź ßmilny a pomhaj mi, so naspomnjene 300 toleŕ sa ßwojeju starscheju dobudu. Khěžka mojeju starscheju je pschedołžena. Bórsy pschińdźe na subhastaziju. Pschi nětcźischich hubjenych cźaßach dostanje ju požcźeŕ tuńscho, dyžli poł darmo. Sboże mojeju starscheju a mój pschichod staj sanicźenaj na wěcźne. Dyrbju a chzu 300 toleŕ někak saßłužić, Jurjo!“

„Ale bratśje, wopomń jenož, so ženje składnoscź njesměješch, ßo nad twojim skutkom swjeßelicź, hdyž ßy ßebi pjenjesy na tajkim pucźu wobstarał. Abo měnisch trasch, so khostarnju pschětrajesch, hdyž tebje trójzy abo schtworazy psches haßu poćźerja?“

„Njeshudam druheho pucza, Jurjo!“ dzesche młody wojak se srudnym poßměwkowanjom. Ssym wscho pospytał, schtož ßo mi někak hódno bycz sdasche, tola wscho podarmo. To ßo dyrbi stacz, Jurjo! A nětkole mi wjazy njewotradźuj. Myßlu ßebi, so mje jenož trójzy pokhostaja, dokelž ßu hacž dotal wschitzy so mnu spokojom byli. Pokhostaja mje pak schtyri krócz, nó, dha njech Bóh, ßmilny Knjes, moje žiwjenje pod ßwój hnadny a wschehomózny schkit wosmje.“

Jurij tschaßesche dale a bóle s hłowu a spyta se srěčznjwoszu, na kotrejž ßo ßam dźiwasche, ßwojeho pschecźela wot jara ważeneho skutka wotwobroczicz. Tola tón wosta kruty. Wón praji s krótka, so wón, jeli ßo Jurij dale sarjekuje, drje druheho ßwěrnischeho pschecźela nadeńdźe, kotryž budźe dźakownischi za wopokasane dobroty. S tym běsche skónczńje Jurja dobył, so jemu pschilubi, hdyž tež s czežkej wntrobu.

„Tola nětkole chzemoj khwatacz. Je najwjetschi czaß“, napominasche Handrij. „Poßłuchaj, schto ßym ßebi wumyßlił. Podam ßo tajki, kajkiž tu psched tobu steju, na drohu, kotraž do Preßburga wjedźe a móžu, jeli khwatam, bórsy we Wuherskej krajinje bycz. Wot tam nastaju ßo po drósy do Sskłowakskeje, wostanu pak w prěnjej wßy sady Prschetißława a pschepodam ßo tebi, tak rucze, hacž ßo tam pokasasch. Ty wosmjesch ßebi dowolenzu někajkeje wumyßleneje pschicźiny dla, ßo wě, pschijědźesch tam s póstom, potom dowjedźesch mje wróczo tu do garnisona, dostanjesch 300 toleŕ a pósczelesch je na měsczе mojemu nancj do Holaschka pola Brna na Morawje. Spósnajesch, so je zyła wěz tak jednora, so jednorischa bycz njemóže.“

„Nó derje“, dzesche Jurij rossßudźeny. „Widźu, so ßo ty wot ßwojeho rossßudźenja wotwobroczicz njechasch. Tu podam tebi ßwoju ruku, so wscho po twojej woli pschewjedu.“

„A ja to nihdy na nihdy njesabudu, jeli wscho sbożownje pschětraju a wuczérpju“, dzesche Handrij.

Pschecźelej ßo dźělischtaj. Jurij kałasche se ßwojej schitej jehłu dale do płatu a Handrij tłochny s kasarmow a nastaji ßo na pucz, kotryž dyrbjesche jemu k ßwojemu wotpohladej dowjesczz. Dokelž jenož w nozy pucźowasche, poradźi ßo jemu, so do Prschetißława dońdźe, a so njeběchu nihdźe na njeho tukali. Tu dońdźe do małeje njenahładneje korczmiczki a wosta tam ßamu hodźinku, so by ßo s wjecżerju a s piczom poßylnił. Potom nastaji ßo dale na drohu k dołhemu ranju. K wulkemu spodźiwanju nadeńdźe tam hižo ßwojeho pschecźela. Jurij běsche jeho pschesczahnył, dokelž běsche s póstom jěł, a nětko ßedźesche hižo tu w korczmje a hladasche s woknom won na drohu. Hdyž wojeŕskeho czěkanza wuhlada, kak wón pomałku po drósy pschicźampa, dźěsche jemu runu ßmuhu napschecźiwo.

„Nó, Handrijo?“ sapocza Jurij, „nascha wěz je ßo hacž dotal zyle derje pletła, ale najrjeńscha kołbaßa hakle pschińdźe. Wyschk je wschón rosnjemdrjeny a połkownik je na to pschißahał so tebi niże 500 naßmolicz njeda. Nětkole masch hischcze czaß. Rosmyßl ßo a rossßudź ßo! Ssy-li hacž tu sbożownje pschischoł, pschińdźesch tež hischcze dale a njepschewodźuje-li tež tebje sbożo, ßy ßebi tola žiwjenje wukhował. Teho dla staj ßebi tónle hrěschny pjenjes, te 300 toleŕ, s hłowy a waschu khěžku k temu. Twojaj starschej hłodu njewumrjetaj. Wschako je twój nan hischcze strowy a pschi mozach a ty tež pscheńdźesch.

Handrij wosta khwilku stejo, kaž by ßebi něschto pschemyßlił. Sdasche ßo, kaž by jeho syma poběhowała, hdyž ßebi pomyßli, so chzedźa jemu 500 pukow naßmolicz. Tola wón tule myßl pschewiny a dźesche s prjedawschej krutosczu: „Njewěm ßebi druheje rady; njemóžu wot ßwojeho pschedmjeta wotstupicz a ßym tak daloko pschischoł, pschińdu tež hischcze dale a skónczńje k kónzej. Nan by ßo ßmjercz rudźił, hdy by ßwoje wobßedźenstwo shubił. Naßmolene puki ßnano tola pschětraju“, dźesche s czicha, kaž by ßam se ßobu rěczał.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Njedźelu 2. adventa mějesche ßo w Kschižnej zyrkwi w Drażdźanach 4. lětuscha ßerbska Boża ßłużba. Spowjednu rěcz mějesche knjes farar D. Imisch s hodźija a prědowanje knjes kapłan Jencz s Kamjeńza.

Wulke wjeßele je ßo sakskemu kralowskemu domej 9. dezembra dostało. Na tutym dnju wobradźi Bóh luby Knjes młodymaj wyßokimaj starschimaj, prynzej Bjedrichej Augustej a prynzeßy Louisy młodeho prynza, kotryž na druhi dźeń kupjel ßwjateje kschczenizy a w njej te mjena: Ernst Heinrich Ferdinand Franz Josef Otto Marija Melchiades dosta. Bóh tón Knjes schkituj hnadnje młodeho prynza, so by strowy wotrostł ßwojimaj wyßokimaj starschimaj k wjeßelu jako ßylna hałosa na schtomje wot jeho luda horzolubowaneho Wettinskeho kralowskeho rodu.

Łužiske prědarske towarstwo w lěcze 1716 wot Sserbow na universicze w Lipsku założene je wutoru 8. a ßrjedu 9. teho měßaza ßwój 180lětny załoženski ßwjedźeń ßwjecźiło. Schkoda, so běsche tónle rjany a ważny ßwjedźeń teho towarstwa, s kotrehož je hižo tak wjele duchownego žohnowanja do nascheho ßerbskeho luda ßo wuliwało, tak krótko do hód, hdźež maja naschi ßerbszy duchowni tak wjele sastojnskeho dźěła, so njemóža na wjazy dnjow wotpucźowacz; hewak by wěscze jich wjazy do Lipska dojěło, so bychu temu towarstwu ßwoju dźakownu luboszcz wopokasali za to, schtož ßu w nim nawukli a ßobu njeßli do ßwojeho duschowpastyrstwa bjes naschimi lubymi Sserbami. Krótko do ßwjedźenja je towarstwo ßwoju lětuschu rosprawu wudało, kotraž wo tym ßwědźenje wotpołoži, so je towarstwo w starej pilnosczi a dźěławosczi ßo dale prózowało. To pak ßmy wobżarowali, so njeje wotrjad za Sserbow „Ssorabikum“ ßo porjadnje w poßlednim lěcze skhadźecz móhł, dokelž bě jich pschemało Sserbow, kotsiž móžachu ßo na skhadźowanjach wobdźělicz. Nadźijomnje budźe to w pschichodnym lěcze lěpje, hdyž saßo wjazy studowazych do Lipska pschińdźe. S wulkej dźakownosczu ßo w rosprawje „Sorabika“ na ßerbski homiletiski seminar w Hodźiju spomina, kotryž je tež w tutym lěcze pod wustojnym wodźenjom knjesa fararja D. Imischa s wulkim žohnowanjom dźěłał.

Lubym czitarjam móžemy dźenßa něschto sdźělicz, schtož budźe jim wěscze s wulkim wjeßelom. Po dołhim jednanju mamy nětko nadźiju, so budźemy w pschichodnym lěcze naschim Sserbam huszczischo w naschim „Pomhaj Bóh“ rjane wobrasy poskiczecz móz. Hacž budźe to hižo w pschichodnym czißle móžno, ßo dźenßa hischcze prajicz njeda, dokelž ta wěz hischcze czisczе dowujednana njeje. Ale my ßo tež nadźijamy, hdyž ßo naschemu łopjenu tole nowe wudospołnjenje s wuhotowanjom psches wobrasy dostanje, schtož bjes wudawkow njeje, so tež liczba czitarjow hischcze bóle pschibjera. A k temu móžeja naschi lubi ßobuczitarjo najlěpje pomhacz, hdyž woni nasche łopjeno ßwojim snatym a ßußodam poruczuja. Nětko je runje najlěpschi czaß, hdyž ßo s nowym lětom nowe schtwórcz lěto sapocznje a kaž je lubym Sserbam snate, móža wone „Pomhaj Bóh“ pola knjesow duchownych a w pschedawarńjach „Sserbskich Nowin“ na wßach dostacz. Schtóž ßebi „Sserbske Nowiny“ psches póst skasa, móža ßebi tež s dobom „Pomhaj Bóh“ ßobu skasacz, kotryž potom porjadnje kóždu ßobotu s Nowinu hromadźe dostanje.

Wo swjeßelazym wopokasmje žiweje luboszcze k evangelskej zyrkwi słyschimy s Mühlheima nad Rheinom. Tam je 5. t. m. semrjety rentier Hugo Rolff ßwoje zyłe samoženje, 300,000 hr. wuczinjaze, Gustav-Adolfskemu towarstwu sawostajił. To je wěscze sdobne smyßlenje, kotrež chze s dobrym pschikładom bycz a tež wam, lubi Sserbja praji: „Njesabudźcze pschi ßwojich wotkasanjach na skutki kschescźijanskeje ßmilnoszcze, kotrež nascha zyrkej se samaritiskej luboszczu na wschelakich polach dokonja, na polu Gustav-Adolfskeho towarstwa kaž tež snutskowneho a swonkowneho mißionstwa.

Dalische dobrowólne dary za wbohe **armeniske ßyroty:**

S Hrodźischczanskeje woßady:

N. N. w Njechornju	3 hr.	— np.
N. N. w Njechornju	12 =	— =

S Michalskeje woßady:

P. W. s Czichońz	3 hr.	— np.
Handrikowa s Czichońz	3 =	— =
Wscho hromadźe:	21 hr.	— np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji najwutrobnischi dźak

J. Gólcz, farar.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku; ßoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 52.
27. dezembra.

Lětnik 6
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczischczełm w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 nw.

Hody.

Jesuſz, naſch ſbóżnik, tu je.

Luk. 2, 1—14.

Budź witany, luby Boži dnjo, ty ſwjedźenjo luboſcźe a wjeſzela! Witany ſe ſwojej ſelenej pychu ſ rjaneho lěſza, ſ twojimi ſo błyſchczazymi ſwěczkami, ſ twojimi rjanymi Božimi ſłużbami a kraſznymi khěrluſchemi — a pſchedź wſchěm ſ twojim luboſnym ſczenjom: Luk. 2, 1—14. We wſchitkich Bozich domach ſo ſaſzo prěduje, ſe wſchitkimi ſwonami ſo ſaſzo ſaſwonuje, do wſcheho ſwěta ſo pſchipowjeda: „Jeſuſz, naſch ſbóżnik, tu je!

1. To je hodowna powjeſcź: Wón tu je! Na kotrehož ſu lětow tyſzazy czakali. Wón tu je, Khryſtuſz, tón Knjes teho ſwěta, naſch ſbóżnik, Bóh ſ nami, Imanuel; wón ta rada tych wopuſchczenych, ſylnoſcź ſłabych, ryczěr w bitwje, wěczny Wóczez, měrny fěrſchta; tón Knjes, kiž je naſcha prawdoſcź, ſrědnik bjes Bohom a człowjekami to jehnjo Boże, kiž ſwěta hrěchi nješe; wón tu je, tych ſlepych ſwětło, tych ſrudnych troſchtař, mrějazych měr, hrěſchnikow wumožnik, ſboża ludow, wjeſzele jandźelow, ſbóżnych khwalba. Ssrjedźa w nozy je ſkhadźało ſłónczko prawdoſcźe; ſrjedźa w puſczinje mamy ſ dobom pucź k wěcznemu wótznemu krajej; ſrjedźa bjes rowami na ſemi je tu horjeſtacźe a ziwjenje. Jeſuſz, naſch ſbóżnik, tu je! Czeſcź budź Bohu we wyſokoſczi!

2. A kajki tu wón je? Kajki je wón pſchiſchoł? To je hodowny dźiw.

W naſchim czěle ſjewi ſo
Tón wſchehomózny wěczny Bóh.
Kotr'hož wſchón ſwět njewopſchija,
Morjo w ſwojim klinje ma.

Tajki tu wón je — tak mały tón najwyſchſchi, tak ſłaby tón najmóznischi, tak niſki, ſo ſo wón hłubje poniżowacź njemóżeſche, tak bliſki, ſo wón nam bliże pſchińcź njemóżeſche, jako czěło wot naſcheho czěła, jako naſch bratr.

„Ta luboſcź je mój bliſki pſchecźel w ſwěczi,
Mój bratr ja njětko rěkam ſmilnoſczi,
To żórło bójſtwa je kaž człowſke dźěczi,
Ta wěcznoſcź ſ czaſom nětk ſo woženi,
Bóh je ſo człowjek narodźił,
Dał ziwjenje a wſchitko,
Schtož běch voſhubił."

Jeſuſz, naſch ſbóżnik tu je, — wón tu je jako człowſke dźěczo! Czeſcź budź Bohu w wyſokoſczi!

3. A ſa koho tu je? Sa koho je won pſchiſchoł? To je to hodowne wjeſzele: Wam je ſo tón ſbóżnik narodźił! Pſchetož ſchtó ſu czi „Wam"? Ssnano jeno dźiczi? Běchu czi paſtyrjo dźěczi? O ně, my wulzy wjeſzelmy ſo ſ małymi. Abo ſchtó woni ſu? Ssnano czi bohaczi? Ně, czi bohaczi dyrbja khudźi a czi wyſzozy niſzy bycź, pſchetož khudym ſo evangelijón prěduje. Wjeſzelicź dyrbja ſo wſchitzy, kiž niczo na ſwěcźe njejſu, kaž Joſef a Marja, wſchitzy, kiž ſu niſzy a ſazpjeni, kaž czi paſtyrjo, haj

wschitzy kiž ßu duchownje khudźi, pschetož jich je to njebjeske kralestwo: Jesuß nasch sbóžnik tu je! — Abo je wón jenož pschischoł sa ßwój lud? O ně; tón lud, kiž w czěmnym khodźi, widźi wulke ßwětło, a wysche tych, kiž w czěmnym kraju bydla, ßwěczi ßo jaßnje. A póhanjo budźa w twojim ßwětle khodźicź a kralojo w jaßnosczi, kotraž nad tobu skhadźa. Wjeßelcze ßo, wy póhanjo, s jeho ludom! Jesus, nasch sbóžnik tu je! — Abo je wón tu jenož sa pobožnych a dostojnych. To je sawěscze wěrno a jara dostojne ßłowo, so je Jesuß Khrystus do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóžnych czinicz. Ssy-li ty hrěschnik, wjeßel ßo, Jesuß twój sbóžnik tu je. — Wón je sa wschitkich, sa wschón lud pschetož tak je Bóh tón ßwět lubował, so wón ßwojeho jeniczkonarodźeneho ßyna dał je, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja shubjeni njebyli, ale to wěczne žiwjenje měli. Czescz budź Bohu w wyßokosczi!

4. Něschto hischcze. K czomu tu wón je? K czomu je wón pschischoł? To je to hodowne žohnowanje. Czescz budź Bohu! Tak spěwaja jandźeljo. To dyrbi to žohnowanje tohole ßwjedźenja bycz, so my Boha khwalimy jeho lubosczе dla.

„Czi pschibohojo hrosnoscz ßu,
Tón Knjes je ßam Bóh tam a tu.
Czescz Bohu Knjesej dajcze!"

A měr na semi! Tak spěwaja jandźeljo, pschetož k temu je Khrystuß pschischoł, so bychmy my měr měli, měr we wutrobje, měr s Bohom, měr bjes ßobu. Czińcze měr, człowjke dźěczi, pschetož měrny ferschta tu je! Dajcze ßo sjednacz s Bohom, pschetož tón wujednać tu je, so byschcze junu se Simeonom prajicz móhli: Nětk puschczisch ty twojeho wotroczka směrom, pschetož mojej woczi stej twojeho sbóžnika widźiłej. — A człowjekam dobre spodobanje! Tak spěwaja jandźeljo, pschetož k temu je wón pschischoł, człowjekow saßo pola Boha k hnadźe pschinjescz a jim spodobanje njebjeskeho Wótza dobycz, so bychu saßo khróble a se wschej nadźiju jeho proßycz móhli, kaž lube dźěczi ßwojeho lubeho Wótza.

Jesuß, nasch sbóžnik, tu je - to je hodowna powjescz; jako dźěczo w žłobiku — to je hodowny dźiw; ja wschitkich — to je hodowne wjeßele; a to dyrbi hodowne žohnowanje bycz: Czescz budź Bohu we wyßokosczi a měr na semi a człowjekam dobre spodobanje.

Hamjeń.

Hody.

Bethlehem.

O Hłóß: Jerusalem, ty město wyßoke.
Bethlehem, ty město njeßławne,
Bóh ßam cze wuswoli;
Kak tebje wobdawa tak wulkotnje
Ta jaßnoscz w nóznej czmi!
Kak ßy ty posběhnjene
Hacz horje k njebju nětk;
Jandźeljo khwala rjenje,
Cze khwali zyły ßwět.

O ßwjata nóz! kak czěmnoscz kryjesche
A czma tón zyły ßwět;
Hrěch, pollecze a ßmjercz jón ßtróžesche;
Tu skhadźa ßwětło nětk,
Nětk skhadźa ßłónzo kraßne
Psches Božu lubosczь, móz;
Nětk na ßwěcze je jaßne,
Nětk czěka czěmna nóz.

O, jandźelske synez ßłowo sbóžnosczе
Sa lud nětk k wjeßelu
Na tutym ßwěcze nusy, žałosczе
A hrěschnoh' hubjenstwa!
A sbóžne wjeß'le kraßne:
Sso sbóžnik narodźi,
Nětk jańdźe wschitko czaßne,
Naß Khrystuß rossßwětli.

Spěw jandźelski nam s njebja saklinczi
Se ßwěta Bójskeho;
Kak sbóžne sbože ßo nam pschibliži.
Tam s trona njebjeskoh':
Czescz Bohu w wyßokosczi,
Njech semja měr nětk ma
A człow'kam we niskosczi
Sso spodobanje da.

O, dźěczatko, kak ßłabe, khude ßy!
Schtó pak ßo runa czi!
K nam jako hóscz a zusbnik pschischoł ßy,
Kiž dom masch njebjeski;
Nam žiwjenje chzesch podacz,
Naß s putow wutorhnycz;
O, luboscz! nam chzesch wodacz:
Ty njem'zesch wjetscha bycz.

O, Bethlehem, ty khowasch bohastwo,
Schaz wulki khowasch ty;
Njej' žane město, kiž czi runa ßo;
Měr w tebi nam'kamy,
Mje k žłobjej czehnje žadoscz;
Pschi Jesußu mam měr,
Tam po ßylsach mam radoscz,
Tam k njebju nam'kam czěr.

Ernst Helaß.

Twjerda wutroba.

Hodowne powjedanczko.

Na tym wjeczoru, na kotrymž ßo w Bethlehemje w hródźi tón sbóžnik na ßwět narodźi, na tym wjeczoru, hdźez tyßazy wjeßełych dźěczazych wutrobow w bohatych hrodach kaž tez w khudobnych hětach na te dary czakaja, kotrez chze jim Boże dźěczo wobradźecz, w tutej najßwjeczischej nozy khodźi jedyn jandźel czische wot jeneho doma k druhemu. Kaž sczěn wón nimo kóždeho wokna dźe a te błyschczate schtomiki a ßo sradowaze woczi widźi, wón wyskaze hłoßy ßłyschi; wón k temu ßamotnemu pschistupi a jeho na jańdźene czaßy dopomni, wón ßo k łožu khoreho bliži a tón khory ßo połóženy sacznwa; w domach hubjenstwa a sadwělowanja ßo schumjenje jeho kschidłow saßłyschecz da a dźiwje myßle, hidźenje a hněw ßo pschi jeho bliženju shubja. — „Czescz budź Bohu we wyßokosczi, měr na semi a człowjekam dobre spodobanje!", swony s wěže pschipowjedaju, nuts do nusnoty a honjenja teho žiwjenja sczelu wone to póßelstwo wo tym sbóžniku, kiž je ßo wschitkim człowjekam narodźił. Psches hwězdnu jaßnu nóz, psches krajinu se ßněhom wodźetu te synki klincza; wone strowja teho puczowarja, kotryž po ßamotnej sczězzy k ßwojej domisnje khwata; s dala błyscheza ßo jemu tyßazy jaßnych hwězdow. — Khwatajcze wy konje, khwatajcze k domisnje, k starschiskemu domej.

I.

Erich s Wolter běsche rucze se ßankow wuskocził, kotrez psched wyßokej khěžu jeho maczerje sastachu. Knjeni s Wolterka wjedźische, so mějesche wón tón dźeń pschińcz, jeje jeniczki ßyn, jeje hordoscz a wjeßele. Žadyn hodowny ßwjedźeń ßo minył njeběsche, na kotrymž wón njeby domoj pschischoł se ßußodneje university a domach kaž dźěczo ßo saßo wjeßelił na błyschczatym schtomje a na wschitkich darach, kiž jemu ta ßwěrna starosczіwa macz na blido połoži. Haj wón běsche jeje hordoscz; kak husto ßebi wona na njeho myßlesche, na njeho, kotremuž běsche žiwjenje pschekhutny nadawk, hacz so bychu jemu te spytowanja, kotrez ßo jemu jako bohatemu mužej bližachu, schkodźicz móhłe. Jeho czopła a mjehka wutroba, kotraž běsche sa wscho dobre a rjane sahorjena, to herb-

stwo jeho nana, jeho dobre duchowne dary, kotrež měješe wot maczerje, běchu jeho wossebnosćże, kotrež jemu sa dobre město w žiwjenju rukowachu. — Knjeni s Wolterka ßebi w kćějazych ßonach na sańdźenosć a pschichod ßwojeho ßyna myßlesche. Wona jeho psched ßobu widźesche jako teho hólczeza, kiž by ju husto w lubosći wokoło schije wsał a ju wokoschał. Psched njej stejesche jako tón młodźenz, wjeßely s dobrej myßlu a tola też s khutnym pohladanjom, kotrež jej sa to rukowasche, so njebudźe žane lohkosmyßlne žiwjenje wjesć. Wona wjedźesche, so běsche wón jedyn s tych najpilnischich studentow; wona s maczěrnej hordosćźu ßłyschesche, kak jemu jeho wuczerjo błyschćzaty pschichod wěschćzachu a wjeßelesche ßo, so budźe bórsy po dokonjanych studijach sa krótki czaß widźany muž. — Schto jemu pschichod pschinjeße? — ach to wona wjedźesche; wona běsche ßo hižo sa to postarała a wona běsche pscheßwědczena, so budźe jej jejny Ehrich wěsćże sa to dźakowny. Duž dyrbjachu bližsche hody wossebje wjeßele bycz; pschetož tehdom . . . . . .

Tu běchu krocželele ßłyschecz. Durje ßo wotewrichu a hlaj, wón tam stejesche, tón dołho worzakowany, wutrobnje witany wot ßwojeje maczerje. Jej ßo sdasche, kaž njeby dźenßa tak wjeßely, kaž hewak był, a so běsche hischćże khutnischi, hacz hewak.

Wobradźenje běsche nimo, czi possłużomnizy běchu ßwoje dary s dźakowanjom brali; wón, jako ßyn doma, běsche s kóždym někotre pscheczelne ßłowa poręczał a woni we wjeßełym towarstwje ßedźo ßo wo nim rosręczowachu.

W czopłej jstwi ßedźeschtaj macz a ßyn hromadźe.

„Ty ßy dźenßa tajki czichi, Ericho“, sapocza knjeni s Wolterka, „dźenßa runje, hdźez bych tak rad wo twojim pschichodźe s tobu poręczała.“

Erich pschi tychle ßłowach rucze horje pohladny a ßo woprascha: „Schto chzesch s tym prajicz? Moje žiwjenje leži jaßne pschede mnu; moje žiwjenje budźe pokne dźěła w ßłużbje czérpjazeho człowjestwa; schtož je mi Bóh na sejńskich kubłach dał, budu nałožicz, so bych nusu pomjeńschił, hdźez jeno samóžu; to je mój pschichod.“

Wón to tak czisćże s czopłym synkom njewupraji, kaž běsche to hewak jeho waschnje; běsche, kaž by wón hischćże něschto samjelczał, schtož jemu na wutrobje leżesche.

„Ty wěsch, so ja wo tym s tobu rěczecz njechach, Ericho“, macz saßo sapocza, „ty ßy ßam — —.“

Erich běsche rucze postanył: „Nětko czi rosymju, macze“, praji wón jeju ruzy sapschimuywschi, „ty chzesch, so bych czi jenu dźowku pschiwjedł, so twój Erich tón pschichodny hodowny ßwjedźeń njeby s tobu ßam ßwjecźicz trjebał; njeje tenu tak macze?“

Knjeni s Wolterka wjeßeła pokiwny: „Haj, Ericho, a ty wěsch — —.“

„Njerěcz dale, macze“, proschesche wón, „schtož chzych tebi dźenßa ßam prajicz, dyrbju tebi nětko sjewicz. Ja ßym wuswolił, ja ßym ßo dźenßa ßlubił!“

Knjeni s Wolterka ßwojej ruzy khětsje s jeho rukow wuczeże a postanywschi sawoła: „Ericho, ty žortujesch, — bjes teho, so by ßo mje wopraschał, bjes teho, so by mi něschto sjewił — bjes mojeje rady!“

„Luba macze, jow dyrbju ßebi ßam najlěpje radźicz, hdźez moja wutroba rěczi, hdźez ja wěm, so ja pschichod mojeho žiwjenja do žaneju ßwěrnischeju rukow położicz njemóžu, hdźez ja s kóždej myßlu czuju, so ßym ja to namakał, schtož ßym pytał.“

„A schtó je ta holczka?“ ßo macz krucze prascheshe.

„Marja se Straschnjowskez“, Erich wotmolwi.

Knjeni s Wolterka hladasche wokomik na ßwojeho ßyna, kaž by jemu njesrosymiła. „Tu dźowku teho jebaka“, wona sawoła, „nihdy na nihdy!“

„Macze“, snapscheczíwi Erich, „knjesa se Straschnowskeho njewina jaßnje na ßwětło pschiúdźe; — ty njesnajesch moju Marju, ty njewěsch, kajku ma dobru wutrobu. Wohladaj ju, poręcz s njej — a potom rjekú to ßłowo, kotrež ßy runje rěczała. Ale ja wěm, so ty to prajicz njebudźesch, hdyž ju jako ßwoju pschichodnu dźowku powitasch, — ale moje wuswolenje požohnujesch.“

„Myßlisch ßebi“, ßo knjeni s Wolterka prascheshe, „cziste a njesmasane je mjeno nascheje ßwójby hacz do dźenßnischeho dnja; schtož je nasche, ßmy ßebi s czeßnym dźěłom saßłużili.“

„A tak dyrbi też dale wostacz“, ju ßyn pschetorže, „sa to daj ßo mi staracz, macze! Marjiny nan je wumrjeł; wón je wumrjeł na słamanu wutrobu, na tu hanibu, kotraž běsche na njeho jako czestneho muža bjes winy pschischła. Marja steji w žiwjenju ßamalutka; wona ßebi po někim žada, kotrehož by ßměła lubowacz; — ty njebudźesch, ty njemóžesch jej twoju wutrobu samknycz.“

„A hdy bych ja to tola czinila?“ ßo knjeni s Wolterka prascheshe.

„Potom, macze, by ty njeßmilna była — a to ja snjeßł njebych. Ja lubuju Marju; njenusuj mje, so bych wolił bjes —.“

„To je saßakła rěcz, Ericho“, sawoła knjeni s Wolterka, „chzesch mi ty tak wschitke moje starosćże a wschitku moju lubosć sapłaczicz.“

„Ja chzu ju tebi sapłaczicz, tyßaz krócz sapłaczicz. O pomyßl ßebi na to, kajki ßwjedźeń dźenßa ßwjeczimy, pomyßl ßebi na to, so tón sbóžnik, kiž je ßo nam dźenßa narodźił, lubosć pschipowjeda, kiž wschitko wěri, wscheho ßo nadźija a wscho pscheczerpi —.“

„A kiž běsche ßwojimaj starschimaj poßłuschny!“ sawoła knjeni s Wolterka.

„K tym khudym a hubjenym, jatym a sastorczenym wón khodźesche a jim pschipowjeda, so bychu ßwobodni byli wot ßwojich swjaskow a daj ßo smjehczicz, tón najrjeńschi dar, kotryž móže mi dźenßnischi ßwjedźeń wobradźicz, — to je moja Marja, moje sboże.“

„Ty mje snajesch, Ericho“, macz wotmolwi, „ty wěsch, so ja na tym wobsteju, schtož ßym junkrócz prajiła. Ty ßy moju radu a lubosć sazpił; ty da ßo saßlepicz.“

„Macze“, sawoła Erich, „njesazpij Marju, to ja njesnjeßu; praj mi hewak, schtož chzesch. Ja pak tebi praju: Ja budu a chzu ßo sadźerżecz jako muž; ja ßym ßwoje ßłowo dał, Marja budźe moja!“

„Bjes žohnowanja twojeje maczerje?“ ßo knjeni s Wolterka prascheshe.

„Ja hischćże junkrócz wo to proschu, na mojimaj kolenomaj“, sawoła Erich, psched maczerju ßo poklaknywschi, „tebi teho žel njebudźe!“

Ta knjeni ßo hórko wußmja: „Myßlisch ßebi to? — wol mjes njej a bjese mnu!“

Na to wschitko wó jstwje wocźichny, hdźez ßo macz a ßyn w horzym wojowanju bědźeschtaj. Psched Erichom stejesche Marjiny wobras; wón ßebi na pschichod pomyßli, so móže ßo wschitko hischćże k lěpschemu wobroczicz a wón spomni na to ßłowo, kotrež běsche Mari dał.

„Je to twoje poßlednje ßłowo, macze?“ ßo wón prascheshe.

„Moje poßlednje ßłowo!“ wotmolwi knjeni s Wolterka.

„Duž daj ßebi jene prajicz: ja wot Marje njepuschczu, žaneje czesćże njebych měł, hdy bych to czinił. Ale tón czaß dóńdźe, hdźez twoja horda wutroba sacżuje, schto je shubiła — potom spomń na tule hodźinu, macze!“

Erich běsche ßam. Na njebju ßo hwěsdy błyschczachu, — měr a czischina wschudźom wokoło. Duž saklinczachu na jene dobo najprjedy milischo, potom pak pschezo móznischo hodowne swony. Wokomik wón poßłuchasche. Jemu běsche, kaž by dyrbjał sa ßwojej maczerju khwatacz, jejnu wutrobu smjehczicz. Se ßußodneho doma klinczesche w kraßnym wjeßelu: „O najwjeßelschi, o najsbóžnischi, hnady połnicżki Boži dnjo!“ Duž pschikry Erich ßwoje wobliczo a płakasche hórke ßylsy. Tak Erich ßwój wótzny dom wopuschczi.

II.

Człowjska wutroba je saßakła wěz. Kaž jara knjeni s Wolterka też ßwojeho ßyna lubowasche, so běsche wón ßebi swažił, tak ßamowólnje ßo sadźerżecz, wona jemu wodacz njemóžesche. Hdyž też wona pódla czežko czérpjesche, ruku k sjednanju poskiczicz ßo rossudźicz njemóžesche. Duž ßo bóle a bóle człowjskeho wobkhada sdalowasche a běsche czisćże ßama sa ßo žiwa. Pschetož to pola njeje twjerdźe stejesche: Erich běsche njesbožowny, wón běsche wopor ßwojeje dobreje wutroby a hižo dawno wobżaruje, so je ßo tak woženił. — Erich běsche jej s krótkimi ßłowami sjewił, so je ßo woženił a njeběsche wjazy wo jeje miłosć proßył. Wón běsche jej narod dźěsćża wosjewił; wona běsche na jeho listy s krótka wotmolwiła, bjes teho, so by na jeho žonu se ßłowczkom spomniła. Ta powjesć wschak běsche k njej też dóschła, so ßu ßo w universitnym měsćże jara nad Erichowym ßlubom s Marju se Straschnjowskez swjeßelili a so ßu tymaj ßlubjenymaj wulku czesć wopokasali, kaž bychu chzyli tu wulku njeprawdu, Marjinemu nanej naczinjenu, saßo dobru sczinicz; dale drje běsche ßłyschała, so běsche ßebi Marja se ßwojej miłosćźu a pobożnej myßlu wutroby bohatych a khudych dobyła, so běsche Erichowy dom dom měra a lubosćże sczinila — ale wona to wschitko wěricz njechasche; wona chzysche

prawo měcz, so je Erich w njesbožu. Wona jemu njeby durje wótzneho doma samknyła, hdy by roskaty pschischoł a stuleny wot swojeho njesboža a by jemu wschitko wodacz chzyła — ale jeho žonu, kiž běsche po jejnym nahladźe njesboże na njeho pschinjeßła, wona widźecz njechasche. Jedyn běsche swěrił, knjenju s Wolterku k miłosczi wabicz; to běsche stary poßłužomnik Jan Wowßnik był. Wón běsche Ericha na swojimaj rukomaj noßył, wón běsche jemu tak dobry, kaž sam swojemu synej. S radosczu wón słyschesche, kajki běsche Erich wuwołany lěkař. Se sylsami běsche wospjet hnadnu knjeni proßył, so by swojej wutrobje rěczecz dała; wón běsche sebi swěrił, junkrócz młodeho knjesa wopytacz a wón bě wschón sahorjeny sa młodu knjeni doktorku. Na wschitke swoje prósstwy pak dosta wot stareje knjenje to wotmolwjenje: „Wón je mój syn! Wón je mje poßłuchacz dyrbjał!“ Duž wón skónczinje srudny mjelczesche.

Erich pak běsche w njepschestawazej dźěławosczi to sapomnicz spytał, schtož sady njeho leżesche. Wón běsche swoje sboże namakał, kotrež běsche pytał; jenož teho bě jemu žel, so jeho macz njemóżesche dźěl bracz na tym sbożu, kotrež běsche so jemu dostało. Hinak wón njemóżesche cźinicz, sebi wón prajesche. A wón tež njebě w swojim bědźenju sam se sobu tu wěru do Boha shubił, kiž wutroby cźłowjekow wodźi; wón běsche jemu wschitko porucził, kiž je wschitkich cźłowjekow pomoznik a pschecźel. Wón sam swoju žonu pschezo troschtowasche a na pschichod pokasowasche; wón sam swoju macz sakitowasche a žaneho sleho słowa, na nju rěczaneho, njeczerpjesche. Wón wjedźesche, so budźe hischcźe wschitko hinak.

Tak minychu so na schtyri lěta a saßo běchu hody pschischłe. Wschudźom běsche wjeßeła nadźija a wjeßele. Do samotnosczę pak, w kotrejž běsche knjeni s Wolterka žiwa, so njepschecźischcźa. Runje w hodownym cźaßu so wona hischcźe bóle druhich cźłowjekow sdalowasche. Wona sebi myßlesche, kak wjele hinak by wschitko bycz móhło, hdyž na Božim dnju nětko sama sedźesche. Haj wona běsche wscha srudna. Hordosczę jejneje wutroby běsche so shubiła; w bědźenju se swojej lubosczu běsche jej druhdy, kaž by k swojemu synej khwatacz dyrbjała, so by jemu wschitko wodała. Wona chzysche jeho hischcźe junkrócz w swojim žiwjenju wohladacz, so by jemu poßledni ras prajicz móhła, kak jara jeho lubuje. Wona sebi na Erichoweho nana pomyßli, kotremuž so tón syn tak cźisczę runasche, kiž běsche jenož swojej žonje a swojemu dźěsczu žiwy był, — ale niz dołho dosczę. Wona so prasche sche, schto by wón cźinił a jej běsche, kaž by jeje mandźelski khutnje na nju pohladnył, kaž by jej chzył poroka cźinicz. Wonka bě cźma a na haßach cźische; wona pschezo hischcźe pó cźmje sedźesche. Duž jej ta myßl pschińdźe: kak by to hischcźe móhło hinak bycz? A wona so prasche sche: „Schto je Erich njepraweho cźinił? Wón je so swojeje wutroby praschał, so by sbožowny pschichod měł — a wón je prawo měł. Tak skutkowasche Bóh w cźichim swój dźiw na tejle wutrobje. W tajkich samotnych hodźinach nam Bóh swoje pucźe sjewi. Wón nas nawucźi ponižny bycz a so jemu dowěricz. To su hodźiny, w kotrychž my s nim a sami se sobu so bědźimy a skónczinje pschewinjeni jebo ruku sapschimnjemy, so bychmy sebi prawy pucz pokasacz dali. Tak běsche tež s tutej knjenju. Jej kluczachu te synowe słowa we wuschomaj: Lubosczę wschitko wěri, lubosczę so wscheho nadźija, lubosczę wschitko pschecźerpi. Wona sebi praji: „Wón běsche moje dźěcźo a wón je so wote mnje wotwobrocźił. Móże tež žona swojeho dźěsczа sabycz, so by so njeßmiliła nad synom swojeho žiwota?“ Knjeni s Wolterka běsche postanyła: „Knježe Božo, kaž ty chzesch“, sawoła wona s horzymi sylsami, „pokaž mi tón pucz, kotryž dyrbju hicz; stej pschi mni, so by so wschitko k dobremu wobrocźiło.“ — Wona sasvoni a Wowßnikez Jan sastupi. „Rucźe sapschahnycz“ wona kasasche, „ja na dwórnischczo pojědu.“ „A hdźe to chzecźe?“ so stary schědźiwz woprascha. „K mojim dźěcźom“ wona wotmolwi, „a ty dyrbisch sobu.“ Konje cźerjachu psches cźiche haßy — posdźe běsche, hdyž knjeni s Wolterka do universitnego města dojědźe. Skónczinje na dwórnischczu wós dosta, kiž dyrbjesche ju k swojeho synowemu wobydlenju dowjesczę. Khěžine wokna běchu rosswětlene. Knjeni po skhodźe horje khwatasche. Wona słužobnu holzu do boka storczi a nutskach psched durjemi stejo wona dźěcźaze wjeßele słyschesche; wona słyschesche Erichowy hłóß. Marja runje hodowny khěrlusch saspěwa. Rucźe wona durje woczini. Erich mějesche najmłódsche dźěcźo na rukomaj; wón poskocźi sebi myßlo, so dyrbi k khoremu pschińcz. Duž knjeni s Wolterka swój schlewjeř do boka sczini. „Macźe“, sawoła Erich, „ty pschińdźesch k nam!“ „K Wam“, wotmolwi macz, „ja njemóżu wjazy sama bycźi, wodajcźe mi!“ — Bjes tym běsche Marja pschistupiła a běsche ju sa ruku wsała a praji: „My wjedźachmy, so ty jedyn dźeń pschińdźesch a w lětach dźěłenja smy so na tón dźeń wjeßelili.“ Knjeni s Wolterka swoju pschichodnu dźowku wobjima prajizy: „Hórku njeprawdu sym ja tebi cźiniła; wodaj mi!“ „Niz tak“, napschecźiwi Erich: „My so tebi dźakujemy sa to sboże, kotrež sy nam dźensa pschinjeßła —; Marja, dźěcźi, to je hodowny swjedźeń, kajkiž nam Bóh luby Knjes njeje rjeńschi wobradźicz móhł. —

Wot durjow saklincza hłóß stareho Jana Wowßnika: Luby knjes doktoro, dźensa je runje tak kaž něhdy tam na Bethlehemskim poli wot jandźelow pschipowjedane: „Cźesczę budź Bohu w wyßokosczi, měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje!“

Hdźe masch twoju bibliju?

(Skónczenje.)

To macźe prawo, knjes kmótsje. Ja pak chzu s Božej pomozu we tym cźim swěrnischi bycz. Wam wschak je samemu snate, kak w wulkim hospodarstwje husto steji. Druhdy wschak jenemu móżno njeje, wschěch swojich domjazych wokoło so shromadźicz a so s nimi wschěmi pomodlicz, kaž wosebje w lětnim cźaßu, wo žnjach, hdyž mamy wjele dźěła. Ale ja wěm, so so s tym samolwjecz njeßmjem. A myßlicźe sebi snadno, so móhła moja žona temu sadźěwacz, abo so by so mnu s jena njebyła, hdy chzył ja naju dom na Bože słowo, jako na tu prawu skału, natwarjeny měcz. Ně wschak, ně; hdyž tež je wona sa młodu tak do Božeho słowa wodźena njebyła, kaž ja, wě wona tola, dźakowano Bohu, so je nam wschěm jene nusne, a wě tež, hdźe sebi jo donamakamy.“

„To mje po zyłej wutrobje swjeßeli, luby Jakubje, ja wschak sym sebi tež wo tym žane hinasche myßle njecźinił. Ale sežiń a sapocźń bórsy, schtož masch myßle dokonjecz. Njedaj tule symu nimo waß sejncz, so byli njesapocźeli, so w domje wschědnje na Božim słowje natwarjecz. Njeskomdźcźe sebi žadyn swój cźaß a žanu swoju khwilu.“

Pschi tymle wschěm dyrbju sebi na jene rosrěczenje pymyßlicz, kajkez mějach — snadno psched dwazycźimi lětami — s někim jenu njedźelu. To bě w nalěcźu srjedź jutrow a swjatkow. Tehdy dźěch s mojeje jeneje wsy do mojeje druheje sußodneje, kotraž ma tež samu swoju zyrkej. Se semje stupasche dym kaž woporowy kad do njebjeß, pschetož Bóh bě tam wscho pożohnował. Na wětrje sebi schkowronczki spěwachu a se sady mje, mi s boka a pschede mnu da so njedźelske na kemsch swonjenje słyschecz, najrjeńsche klinczesche wone tamnu stronu rěki s Walhroda. Duzy psched sobu wuhladach muża, kiž spochi, hdyž bě něschto krocźelow sczinił, posasta a na sdacźe něschto pytasche. Bórsy běch jeho dosczahnył a jako běch joh' se słowom postrowił, woprascha so joh', schto sebi tu pospochi sastawajo pyta?

„Niczo“, mi wón na to wotmolwi, „ale ja jeno na wscho to rjane swonjenje poßłucham. To je tola něschto kraßne. To jenemu wschu duschu do samych njebjeßow sczehnje. Ale tamle te nasche swony su tola bje wschěmi najrjeńsche.

Duž so joh' woprascha: „Sczę wy s Walhroda?“

„Se samego Walhroda drje njejßym, ale tu khwilu w nim bydlu, pschetož ja sym so tam na knježim dworje sa robocźana pschistajił.“

Bórsy so mje wón so mnu dale duzy woprascha, hacz ja njeměł doma biblije na pschedań, a hacz jemu ja njechał jenu wostajicz? „Ja njechał s njej tak sakhadźecz, kaž tamny wandrowski, kotremuž sczę wy wóndano na jeho prósstwu „nowy testament“ darili, a kiž je jón na to w korczmje sa pjatnacźe now pschedał, — ně, ja chzu sebi swěru s mojej žonu s njeje cźitacz.

Bibliju sym drje dotal tež jenu měł — wona bě hischcźe s nascheje njeboheje wowzyneho sawostajenstwa, ale my smy so w Ssuschkezach wotpalili, hdźež je so nam wscho spaliło, a nascha biblija sobu. Ja so jeho woprascha, kak jemu rěkaja a słubich jemu, so chzu so sa to staracz, so by jenu nowu bibliju dostał. Wón bě sylny, młody muž, snadno tsizyczi lět stary, a da sebi to a tamne jemu do dusche wote mnje prajene słowo lubicz.

Póndźelu po tutej njedźeli mějachmy my duchowni swoju swuczenu konferenzu. Tehdy mojemu Walhrodskemu sastojnskemu bratrej tole sendźenje wupowjedach. Tón pak hischcźe teho muża

Boża nóz.

njesnajesche, swjeßeli ßo pak na tym jeho sesnacź a jemu jenu bibliju do doma sdaricź.

Mi bě po cźaßu tole podeńczko ſ myßle spadnyło. Duž mi mój sastojnski bratr na to w symje, jako mějachmy ſ nowa we Walhrodźe ßwoju skhadźeńku, praji: „Wěsch, komu runje wuswonichu? Dźenßa ßym tamneho młodeho, ßylneho muža, kotremuž na twoje porucźenje wokoło ßwjatkow tu bibliju darich, ſ cźělnym předowanjom pohrjebał. Wón bě ßo nasymnił, seskhorił, tydźeń na hłownizu skhorjeny poležał a semrjeł. Ale wón je směrom a ſ dobrym pokojom se ßwěta wucźahnył. Jako jeho woprajach, modlesche ßo wón so mnu nutrny, do Božeje wole podaty. „Hdyž mi też cźěło ſ duschu sawutli, wostanjesch mi tola ty, luby Knježe mój Božo, mojeje wutroby wěcźny pokoj a dźěl!“ Dołho je tón njemóhł ßwoju bibliju wužicź, ale wón je ßebi sa to spochi ßwěru a husto ſ njeje cźitał. Bóh spožcź jemu, so by jemu nětk tamne wěcźne ßwětło ßwěcźiło!“

Ja běch wote wscheho ßłyschaneho hłuboko hnuty. S nowa bě mi kaž bych jeho wuhladał na tamnej drósy sastawazeho, kak wón tam na to rjane swonjenje poßłuchasche. Runje te ßame swony běchu jeho domoj do wěcźnoscźe swołałe.

Jako ßebi knjes Směrny a Jakub takle powjedaschtaj, bě wó jstwje wokoło njeju wscho wocźichło, a wobej měješchtaj pod wocźomaj ßylsicźki stejo, wonkach pak bě pocźmicźknyło.

Duž buchu na jene dobo klinkacźe ßłyschecź a sa mału khwilu posastachu pśched durjemi ßanje. A hlej, ßobu ſ macźerju a se ßynkom bě knjeni farařka ßem pschijěła. Wona bě ßo dołho na to proßycź njedała. To bě sa knjesa duchowneho swjeßelaze pschesßłapnjenje. Jako běchu ßo wschitzy wo jstwje shrěli, bu Jank praschany: „Hdźe masch twoju bibliju?“ Hlej, sawěscźe, tón hólz bě ju w schuli ležo wostajił. Wón praji: My ju skoro spochi w schuli ležo wostajimy, dokelž je nam nasch knjes wucźeř prajił: „Wy drje smějecźe wěscźe kóždy doma też hischcźe jenu ßwoju bibliju.“

Na to dyrbjesche też ta mandźelska hosposa ßwój klucź do schklencźaneho khamora ßem dacź, na cźož Jakub horje po ßwoju wěrowansku bibliju dóńdźe a ju dele dó jstwy pschinjeßy.

Tutej jeho bibliji běchu sesady někotre prósne listna pschiwjasane sa tak mjenowanu „domowu kroniku.“ Na tele papjerki bě napißane, hdy bě ßo jimaj jich Jank narodźił a wschelake druhe powjescźe, kaž ta, hdy bě jim jich njebohi nan semrjeł; — ale, so bě jimaj też jeju mała dowcźiczka semrjeła, to hischcźe do njeje sapißnjene njebě. Jakub pschinjeßy bórsy tintu a pjero a napißa na tu papjeru, kotraž měješche napißmo: „Wschelake ważne podeńdźenja w domje“ tele ßłowa: Wot dźenßnischeho dnja (12. wulkeho róžka) chzu wschědnje po wjecźeri se wschěmi mojimi domjazymi ßwoju modlitwu wuspěwacź a ſ nimi kruch se ßwjateho pißma wucźitacź. Bóh luby Knjes pak nam wschěm tajke spocźinanje spožohnuj!

Knjes kmótr dyrbjesche temu też ßłowcźko wot ßo pschipißnycź, duž wón ſ wjeßelom pschipißny: Koloß. 3, 16. 17.

Dajcźe temu ßłowu Khrystußowemu bjes wami bohacźe bydlicź we wschej mudroscźi. Roswucźcźe a napominajcźe ßo ßami ſ psalmami a ſ duchownymi khěrluschemi, lubosnje spěwajo temu Knjesej we ßwojej wutrobje.

A wschitko, schtož wy cźinicźe se ßłowami abo se skutkami, to cźińcźe wschitko w mjenje teho Knjesa Jesußa, a dźakujcźe ßo Bohu a temu Wótzej psches njeho.

Wjecźor dowjesy Jakub ßam ßwojoh' knjesa kmótra a jeho mandźelsku domoj do Lipja a podźakowa ßo jemu ſ wutrobu sa to, so bě jemu tak pschecźelnje a duschnje do ßwědomnja poręcźał, wsa ßebi na dompucź wot njoh' schtyri nowe biblije ßobu, so móhli je doma pschi ßwojej domjazej nutrnoscźi wužiwacź a ßebi doma wscho tak naprawicź, kaž běchu to w jeho nanowym domje měli. Wón pak je ßo teho nihdy ženje njetrjebał kacź

Luby pschecźelo, nětkle daj ßebi ßamemu wote mnje někotre prascheńczka pśched wocźi stajicź; ty pak ßebi na nje ßam ſ cźicha wotmolíw:

Masch žanu ßwoju bibliju? Wěscźe drje tajku směješch?
Masch ju spochi k ruzy?
Ssy jej dobry? A cźitasch ßebi wschědnje něschto ſ njeje?
Ssy ſ njej duschnje snaty a we njej domjazy?

A, luby hospodarjo, shromadźisch ßebi wschěch ßwojich domjazych wschědnje wokoło ßo a naßycźisch jich ſ tutym lubym Božim ßłowom?

Bóh cźi spožcź, so móhł mi ty na kóžde tole prascheńczko wotmolwicź: haj. Po tym budźe cźi wěscźe na twoje „haj“ Bóh luby Knjes ßwój „hamjeń“ pschiprajicź a ty směješch ſ teho ßwoje žohnowanje, wschón twój dom pak ßobu ſ tobu jow w cźaßnym žiwjenju a junu w tamnej wěcźnoscźi.

Hodowny khěrlusch.

Jesuß, to prawe dźěcźo Bože, pschińdźe na hody jako zusobnik k sprawnej kscheścźijanskej ßwójbje, kotraž jeho sa ßwojeho hoscźa horje wosmje a wón ßo jim póśnacź da, so je wón Jesuß.

Sswójba:

Dźicźe wschak durje wotewricź,
K nam zusy cźłowjek chze nuts hicź,
Wón wo durje ßo klapasche,
Dźenß jemu wonkach syma je;
Ssnadź njeße dary hodowne,
Kaž na ßwěcźe nětk je waschnje.

Zusobnik:

Hdźe hischcźe ßu dźenß ludźo wschak,
Kiž ſ zusym cźłow'kom měnja tak,
Haj, sa hoscźa joh' khowaja,
Hdyž wón k nim tola njeßłuscha?
A dokelž dźenßa hody ßu,
Chzu powjedźicź, schto ßym, schto chzu.

Sswójba:

Ach, luby, praj wschak tola nam,
Schtó ßy a kak tu pschińdźesch k nam!
Cźe rady sa hoscźa mamy
A lubje ręcźecź ßłyschimy.
Duž luby ßłyscheli bychmy,
Schtó ßy a kak cźi rěkamy.

Zusobnik dawa ßo spósnacź, so Jesuß je:

Ja pschińdu ſ Bethlehema k wam
S toh' města Davitowoh' tam,
We kotrymž narodźeny ßym.
Kaž Micha prajił prjedy tym,
Kiž na mnje dołho cźakali,
Nětk pak ßo w rowach wotpali.

Jesuß ręcźi dale:

Nětk njejßym w Bethlehemje, hlaj!
W njebjeßach mam mój wótzny raj
A wobstajne też město tam
Pschi Wótzu na prawizy ßam,
Kiž je mje psche wscho lubował
A ßam mi ßwoje knjejstwo dał.

Jesuß praji k ßwójbje:

Ssym wot Wótza k wam póßłany
A Jesuß moje mjeno je,

So bych tym byl dźěćźo Boże,
Kiž ſ prawdu horje woſmu mje,
Jim kraßne dary wobradźu,
Kiž ſměja k wěčźnom' wjeßelu.

Sswójba ßo wjeßeli a ſpěwa:
Dźenß kraßny hóſćź je pſchiſchoł k nam:
To dźěćźo Boże Jeſuß ßam
Wot ßwojoh' Wótza póßłany
Nam khudym ludźom na hody,
So byli ſ nim tu wjeßeli
A jeho Wótza póſnali.

Nam kraßne dary pſchinjeße,
Wulkim a małym wjeßele,
So bychmy dźakowni byli,
S nim jeho Wótza khwalili
Sa jeho wěčźnu dobrotu,
Kiž ſtajnje wudźěli ludu.

Duž ſaßwěćźmy jom' kraßny ſchtom,
So rosjaßni naſch cźěmny dom,
Dokelž hóſćź kraßny pſchiſchoł je,
Naſch Jeſuß, dźěćźo njebjeſke;
Wſchěm kraßne dary pſchinjeßł je
A hrěchi naſche wſał ſa nje.

Njech ſpěwajmy jemu wſchitźy:
Chźył wſchón lud ſpěwacź ſ wjeßelom,
So by ßo ßwěćźił wěčźny ſchtom,
Ta wěra, luboſćź, nadźija
A wſcho, ſchtož Jeſuß lubo ma,
So bychmy ßwjećźili junu
S nim kraßne hody we njebju.

Teutſcher w Porſchizach.

Wojeŕſki cźěkanz.

(Skónčenje.)

Wonaj běſchtaj pſchi tutym rosrěčźowanju po dróſy dale ſchłoj a ſa hodźinu dońdźeſchtaj do Prſchetißława. Jurij poda ßo hnydom ſe ßwojim jatym na komandanturu, hdźež woſjewi, ſo je wojaka Handrija Hanczeho na droſy jako cźěkanza lapnył. Tam doſta pucź do Wina pſchikaſany a wróćźi ßo ſe ßwojim jatym cźěkanzom tam. Hdyž běſchtaj tam dopucźowałoj, poda ßo Jurij ſ Handrijom k feldweblej, kotremuž lapnjeneho cźěkanza pſchepoda. Handrija tyknychu do najćźmowiſcheje dźěry, kotruž tam w jaſtwje mějachu a potom pſchißudźichu jemu po wójnſkim prawje 400 pukow. Jurjej pak wupłacźichu ßo ſa někotre dny 300 toleŕ, kotrež běchu ſa teho w awſtriſkim wojeŕſkim ſakonju wuſtajene, kotryž wojeŕſkeho cźěkanza popadnje a wróćźo k jeho połkej pſchiwjedźe. Schtož běſche Jurij ßlubił, to tež dźerżeſche. Doſtate pjenjeſy póßła hnydom Handrijowemu nanej na Morawu. Liſtej pak běſche mjeńſchi, derje ſawrjeny liſćźik pſchidaty ſa Hanku, pſches kotryž wona ſhoni, ſchto běſche jeje nawoźenja ſ luboſćźu k ßwojemu nanej ſpytał. Jurij, kotryž běſche jeje mjeno wot ßwojeho pſchećźela Handrija ſhonił, njeběſche ßo mohł pſchewinycź, ſo jej njeby cźiſtu wěrnoſćź prajił. Sdaſche ßo jemu, ſo traſch Hanka něſchto wumyßli, kak mohła njeſbožowneho wumóź, a wyſche teho dyrbjeſche tež wjedźećź, ſchto je Handrij wſchitko ſ luboſćźu k ßwojimaj ſtarſchimaj ſpytał.

Hanka ßedźeſche wo jſtwje pſchi koleſku a pſchedźeſche, hdyž liſt k njej dońdźe. Nitka ßo jej rostorże a liſćźik tſchepotaſche w jejnej ruzy. Njeměrnje wocźini ſygl na liſćźiku a lědma běſche ſ wulkim khwatkom liſt pſchećźitała, běſche ßo tež hižo rosßudźiła, ſchto chze cźinićź. Chźyſche runu ßmuhu do Wina khwatacź a tam wo awdijenzu pſchi khěžorzy Marje Thereſije proßycź, ſo by tak ßmilnoſćź ſa ßwojeho lubeho ßebi wuproßyła. Sswojej macźeri niczo njeprajiwſchi, pſchihotowa wona wſcho k dalokemu pucźowanju. Sswoju njedźelſku draſtu a to a tamne běſche bórſy do brěmjeſchka ſkładła. Potom pſcheliczi ßebi kroſchki, kotrež běſche ßebi nahromadźiła a ſdaſche ßo jej, ſo te ſa jejny pucź doßahaju. S najlěpſchimi nadźijemi we wutrobje naſtaji ßo wona na pucź a dońdźe do Wina, prjedy hacź ßebi běſche nadźała.

Khěžorka běſche wěſty dźeń w tydźenju poſtajiła, hdyž chźyſche próſtwy a ſkórżby ßwojich poddanow ßłyſchećź a po wobſtejnoſćźach tež pomhacź a njedoſtatki wotſtronićź. Běſche to ſtare dobre waſchnje, wot wótźow namrěte, kotrehož ßo awſtriſke ludy krućźe dźerżachu. Lohźy wěriſch, ſo ßo telko proſchazych a ſkorżazych naběża, ſo móżeſche ſtajnje jenož mjeńſchi dźěł ßwoje próſtwy khěžorzy wuprajićź, a ſo ſ molom wjetſcha połojza tajka domoj dźěſche, kajkaž běſche pſchiſchła.

Hanzy doſta ßo wulke ſbože. Hdyž do awdijenzneje ſale ſaſtupi, běſche ju tež hižo khěžorka pytnyła. Jeje pěkna norodna draſta a jeje ſtrowe wobliczo ſpodobaſchtej ßo khěžorzy. Wona proſchazej pokiwny a ta ßo jej ſ poczeſćźowanjom bližeſche.

„Kak rěkaſch, luba holczka, a ſchto tebje ke mni wjedźe?“ praſcheſche ßo Marja Thereſija hnadnje.

„Majeſtoſćź!“ dźeſche Hanka, „ßym Hanka Draſalez ſ Holaſchka pola Brna na Morawje, a ßym pſchiſchła, ſo bych ßwojeho nawoźenju wot khoſtanja, wot pukow wuproßyła! Proſchu Waſchu khěžorſku Majeſtoſćź nanajwutrobniſcho, ſo byſchćźe pěſchkej Handrijej Hanczojej pokhoſtanje ſpuſchćźiła.“

„Chźemy hladacź, ſchto ßo hodźi!“ wotmolwi khěžorka. „Sso wě, hdyž je twój nawoźenja ſ wojakow cźekył, drje zyle bjes khoſtanja njewoteńdźe. Kawnitzo! njech ßo wón tola ras we wójnſkim miniſterſtwje wobhonja, kak ßo tale wěz ma a napißaj ßebi wón mjeno Hanka —?“

Wona ſaſta, dokelž běſche ßwójbne mjeno ſabyła, tola Kawnitz, kotryž mějeſche woprawdźe wurjadny pomjatk, dźeſche naměſćźe wótſje ſe ſroſymliwym hłoßom: „Draſalez“ a tole mjeno ßebi wón tež na ßwoju tafliczku napißa. Potom ſcheptaſche adjudantej někotre ßłowa do wucha. Tón pak ßo hnydom po tym ſhubi. Khěžorka pak pſchiwobrocźi ßo ſaßo druhim proſchazym.

„Wy wotmołwu doſtanjećźe!“ pokiwny miniſtr młodej holczźy, kotraž ßo dźakuje poklonivſchi, woteńdźe. — — —

Haßa běſche ſeſtajana. W dołhimaj rynkomaj ſtejachu awſtriſzy pěſchzy. Srudnje a nutrje hladachu k ſemi, dołhe kſchudy w ruzy dźerżo. Prědku ſtejeſche wyſchk. Po jeho porucźenju běchu wojazy najtołſche wuſwolili. Po dźeßacźoch mużach ſtejeſche ſtajnje korporola, kotryž mějeſche na to hladacź, ſo ßo puki tež ſ trěbnej mozu naßmolachu. Wot ſchtyrjoch pěſchkow w paradnej draſćźe ſ tſělbu wjedźeny pſchińdźe ſkónčźnje cźěkanz. Wón mějeſche jenož ßurowe kholowy a ſtupnje a dale niczo na ßwojim cźěle. Nutrnje a krućźe ſtupaſche, hacź runjež běſche jeho wobliczo tak blěde, kaž by wón w runym měrje ſ rowa ſtanył. Hdyž běſche hacź k wojakam doſchoł, komandowaſche wyſchk „ſaſtań!“ Pěſchkojo ſtupichu ßo ſady Handrija. Na bubonach poczа ßo zunjo bubnowacź a wyſchk komandowaſche: „Do prědka ſtup!“ a cźěkanz naſtupi ßwój hórki khód.

Hwiſdajo praſkachu kſchudy pſches powětr na khribjet njeſbožowneho wojaka, kotryž ßo ſ mużſkej khrobłoſćźu do cźwilow poda a ani ſ mikawcźkami ßurowe boloſćźe njepſcheradźi. Hacź do ßrjedźa běſche doſchoł. Ssnadne khabłanje w kolenomaj pſcheradźi, ſo je ßebi tola wjazy pſchiwěrił, hacź móżeſche wutracź. W tym ßamym wokomiku wuhladachu adjudanta, kotryž ſ běłej płachćźiczku kiwaſche a na pſchepocźenym konju k wojakam pſchihna. „Wobhnadźeny!“ ſawoła hižo ſ daloka, „wobhnadźeny na pſchikaſnju khěžorzyneje Majeſtoſćźe!“

Bubony woněmichu. Wyſchk komandowaſche ſ roſymliwym hłoßom ſaſtacźe ekſekuzije a pſchikaſa, ſo jeho pěſchkojo róſno roſſtupichu. Khoſtanemu pſchikaſa, ſo by k lěkarjej na wobhladanje doſchoł, ſo by jeho tón do hojeŕnje póßłał, jeli by to trěbne było.

Handrij niczo njewjedźeſche, komu ma ßo dźakowacź, ſo je jeho khěžorka wobhnadźiła. Tak dha dźěſche do ßwojeje ſtwy, dokelž běſche lěkaŕ wuprajił, ſo njejßu jeho rany cźěźke. Tu nadeńdźe k ßwojemu najwjetſchemu wjeßelu ßwojeho pſchećźela Jurja.

„Wěſch dha tež, komu maſch ßo ſa ßwoje wumoźenje dźakowacź?“ wopraſcha ßo, ßwojeho pſchećźela wobjimawſchi. „To ſ cźěźka wuhudaſch.“

„Sawěſćźe, ſda ßo tak njeſapſchijomne kaž tež ſpodźiwne. Bych ßo na tym tež tak prawje ſ połneje wutroby wjeßelił, tola to njemóżu, doniž ty mi njeprajiſch, hacź ßu tež tamne 300 boloſtnych pjenjes k mojimaj ſtarſchimaj doſchłe.“

„Ale ja tebje proſchu, Handrijo!“ dźeſche Jurij, „ſda ßo mi ſo ſa ßwoju luboſćź ſrudny dźak žněju; nětko mi hiſchćźe njewěriſch ſo ßym ſprawny. Maſch ty ßwojeho pſchećźela ſa pſcheradnika Njewěſch ty ßam, ſo mi wſchitźy naſchi towaŕſchojo na kożu lěſu a ſo maja mje, hdyž tež ſ njeprawdu ſa pſcheradnika? a ſo chzedźa

mje teho dla do druheho połka wukałacź? Ja to rady wuczérpju, dokelž mi ßwědomuje praji, so ßym tebi ſ nuſy wupomhał a to pſches to, so ßym twojej Hanzy wſcho ſ prawdu woſjewił, kak ßo ſ tobu ma."

„Schto, ty ßy jej prajił, so ßym —?"

„Hanka je wſcho ſhoniła", poda ßo Jurij jemu do ßłowa. „Wona je tu we Winje a je ßebi awdijenzu pola khěžorki wuproßyła, a naſcha nadobna knježerka je ßmilnoſcź wopokaſała."

„Hanka tu je? a hdźe ju wohladam?" wopraſcha ßo Handrij wſchón pſchekhwatany a ſwjeßeleny.

„Wočzakń jenož poł hodźiny. Dyrbjał ßo jara mylicź, jeli wona tu ßama njeby pſchiſchła, ſo by tebje wohladała, ſhoniwſchi, ſo ßy wußwobodźeny."

Lědma běſche wón doręczał, hdyž ßo durje wotewrichu, a kaßarmowa ſtraža ſ krótka ſawoła: „Tu je, kotrehož pytaſch!" Do jſtwy ſaſtupi holczka, kotraž ſe ßłowami: „Najlubſchi Handrijo, dha tebje tola ſkónčnje mam!" k młodemu wojakej doběža.

„Hanka!" wjeßeleſche ßo Handrij, „ty ßy mi wupomhała. Měj dźak ſa to. Ale ſchto czinja doma? Je nan pjenjeſy doſtał? woſtanjemy my na ßwojej khěži?"

„Haj, haj, doma je wſcho dobre. Ale ſchtož ty hiſchcze njewěſch", prajeſche ſ czicha, „ty budźeſch wyſchſchi na wojakach, dokelž tebje pſchichodneje wójny dla puſchczicź njemóža. Marja Theriſija je mi ßlubiła, dokelž je ſhoniła, ſo ßy ty jenož ſ dźěczazeje luboſcze ſ wojakow czekył."

„A ſchto budźe ſ tobu, Hanka?"

„Poczahnu ßobu na wójnu jako twoja mandźelſka! Damoj ßo wěrowacź a jeli ſbožownje ſ wójny domoj pſchiindźemoj, wróczimoj ßo ſaßo do Holaſchka na Moravu."

„To daj Bóh, luby Knjes!" dźeſche Handrij a pokiwny pſchecźelej, kotryž chzyſche ßo runje wotßalicź.

„Ale domoj hiſchcze ras dyrbiſch, tak je Marja Thereſija prajiła", powjedaſche Hanka dale, „a to zyłej dwě njedźeli, ſo mohłoj ßo hiſchcze ras doma pola ſtarſchich ſawjeßelicź."

Wonaj wobjimaſchtaj ßo a wutrobne wokoſchenje wobſamkny ßwěrny ſwjaſk jeju wutrobow.

Sa „Pomhaj Bóh" ſpißał A. Sommer.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Bibliſki pucznik na lěto 1897 je wuſchoł a je ßo hižo ſ wjetſcheho dźěla ßobuſtawam ßerbſkeho lutherſkeho knihowneho towaŕſtwa rosdawał. To je 35. lětnik. 35. lěto tutón dobry pſchecźel ſ nowym lětom do naſchich ßerbſkich domow khodźi a je hižo mnohe njeliczomne duchowne žohnowanje nuts pſchinjeßł. Nowy lětnik je jara rjenje ſeſtajany wot knjeſa archidiakona Gudy w Lubiju. Na poßlednich ſtronach podawa ßo, kaž kóžde lěto, ßobuſtawam rosjaßnjaze ßłowo wo naſchich ßerbſkich duchownych naležnaſczach pſches pſchedßydu towaŕſtwa knjeſa D. Imiſcha w Hodźiju. S rosprawy wo ſkutkowanju knihowneho towaŕſtwa ſe ſańdźeneho lěta woßebje ſ wulkej radoſczu wuſběhujemy, ſo je ßo naſchemu towaŕſtwu ſaßo nowe wotkaſanje po woli njebo knjenje duchowneje Wanakoweje wuplacziło. Towaŕſtwowa pokładniza lětßa jara derje ſ 1409 hr. ſbytka w pokładnizy ſłónczi. Duž budźe towaŕſtwu nadźijomnje bórſy móžno, ſaßo ßivojim ßobuſtawam rjane ßerbſke natwarjaze knihe podacź. Wy pak, lubi Sserbja, kiž wy ßnano hiſchcze ßobuſtawy naſcheho lutherſkeho knihowneho towaŕſtwa njejſcze, njekomdźcze ßo do towaŕſtwa ſaſtupicź, kotrež wam kóžde lěto rjane ßerbſke duchowne knihe pſches ßwojeho pößelnika do domu ſczele a wam kóždy króc wyſche teho Bibliſki pucź do rukow da. Jako nowe ßobuſtawy móžecze ßo pola knjeſow duchownych abo pola pokładnika knjeſa redaktora Ssmolerja w Budyſchinje ſapißacź dacź. Nadźijomnje tole wabjaze ßłowczko podarmo njebudźe. Pſchetož, czim wjazy ma towaŕſtwo ßobuſtawow, czim wjazy móže ßobuſtawam poſkiczecź.

Draždźanſke mißionſke towaŕſtwo kóžde lěto wokoło hód lecźaze łopjeno wudawa, kotrež kſcheſczijanam do wutroby rěczi, ſo bychu na ßwjedźenju tſjóch kralow ßwoju ſcherpatku po ßwojim ſamóženju ſa ſwonkowne mißionſtwo woprowali. Tole lecźaze łopjeno ßo lětßa też w ßerbſkej rěczi wuda a w bližim czaßu ſmeja jo naſchi lubi Sserbja bórſy w rukomaj. Draždźanſke hłowne mißionſke towaŕſtwo je ßo wěſcze k tajkemu ßerbſkemu wudawkej rosßudźiło, dokelž je ßo naſch luby ßerbſki lud ſtajnje jako ßwěrny a žiwy pſchecźel mißionſtwa bjes póhanami wopokaſał. To ßebi też woprawdźe naſch ßerbſki lud ſaßłużi. Pſchetož ſ naſchich ßerbſkich woßadow po zyłej Saksfkej ßo dary w pſchirunanju najbohaczíſcho žórła. Hdyž na pſchikład lětuſche mißionſke ßwjedźenje a na te kollekte, na nich ſhromadźene, dźiwamy, je kollekta na naſchim ßerbſkim mißionſkim ßwjedźenju ſhromadźena jenož jara mało pſchetrjechena na něſchto mało ßwjedźenjach we wulkich woßadach Saksfkeje a ßu kollekty na wſchitkich druhich ßwjedźenjach wſchitke niżſche, runjež ßo lětuſchi mißionſki ßwjedźeń pola naß w jenej najmjeńſchich woßadow, w Noßacźizach ßwjecźeſche. Ale lubi Sserbja! hdyž ßo wam to ſjewi, njedyrbi to waß k temu wabicź, ſo ßebi na to myßlicze, ſo ſcze doſcź cźinili, ně tole pósnacze dyrbi naß k temu nucźicź, ſo ßo k nowej njewuſtawazej luboſczi k ßwjatemu ſkutkej mißionſtwa ſ nowa ſahorimy a ſo ßo ſaßo na dnju 6. januara, w ßmilnej luboſczi ſa wbohich póhanow ßwój dar woprujemy, ſo by jim też ta hodowna hwěſda ſeſkhadźała. Wam je wěſcze ſnate, ſo móžecze, je-li ſo by ßnano něchtó wot waß ſadźěwany był, ßwój dar na tym dnju ßam do Božeho doma pſchinjeſcź, ſo ßwój dar pola knjeſa duchowneho na farje pak prjedy pak poſdźiſcho wotedacź. „Sbóżni ßu cźi ßmilni, pſchetož woni budźa ßmilnoſcź doſtacź."

Po dołhim czakanju a kablanju ßu nětko, kaž je ßłyſchecź, wſchitke europiſke wulkomozy hromadźe ſtupiłe, ſo bychu hromadźe Turkam ßwoje krute žadanja wuprajiłe a ſo by ſkónčnje měr był w Turkowſkej ſa wbohich kſcheſczijanſkich Armenſkich a ßo njetrjebali dale pſcheſczěhanja a njeczłowſkeje ßurowoſcze Turkow bojecź. To je wulki czaß, ſo ßu wulkomozy nětko wſchu ßebicznoſcź a ſawiſcź bjes ßobu na bok ſtajiwſchi ßo k ſhromadnemu wuſtupjenju ſjednocźiłe — a woßebje ſwjeßelaze je, ſo je ßo tole ſjednocźenje nětko w hodownym czaßu do ſkutka ſtajiło, hdźež my kſcheſczijenjo ſpěwamy: „Czeſcź budź Bohu we wyßokoſczi, měr na ſemi a człowjekam dobre ſpodobanje." Duž mamy nadźiju, ſo ßo nětko naſchim lubym kſcheſczijanſkim armenſkim bratram k hodam ſaßo dopjelni „měr na ſemi." Czi morwi, kiž ßu morjeni, wſchak ßu morwi a jich krej k njebjeßam wołaj te wbohe ßyroty, kotrež ßnano hiſchcze ſańdźene hody w ſtarſchiſkim domje wjeßele ßwjecźachu, ßu woßyrocźene a ſmeja ſrudne hody, hdźež ßmilna luboſcź jim w ßyrotownjach hodowne blido njekryje. Liczba tych, kiž ßu pſches kſcheſczijanſku ßmilnoſcź w evangelſkich ßyrotownjach wukhowanje namakałe, je pak tola hiſchcze mała pornjo tych, kotrež ßu hiſchcze wopuſchczene a hiſchcze na tajke wukhowanje czakaju.

Hodowny měr w njepſchecźelſkim kraju.

Božodźěſczowy ſchtom hiſchcze w Franzowſkej njeſnajachu, jako němſzy wojazy w ßurowej ſymje wulkeje wójny wokoło Pariſa ležachu a jich jara wjele tehdom też hiſchcze teho ſbóżnika njeſnajeſche. Tamny ſakſki jěſdny pak ſnajeſche woboje a mějeſche wobeju lubo, ale teho ſbóżnika mějeſche hiſchcze wjele lubſcho, dyžli tón ſeleny ſchtom. Wón namaka, khudu macź ſ wulkej czrjódu dźěczi, tym wón rucze ſchtom wuhotowa a jim wo tym dźěſczu w žłobiku powjedaſche, ſo dźěczi žedźiwje poßłuchachu. To běchu jeho towaŕſchojo w Annet ßłyſcheli a běſche ßo jim jara ſpodobało. Duž ſczinichu jedyn hodowny ßwjedźeń ſa dźěczi njepſchecźelow. We wulkej ſali ßwěczeſchtaj ßo dwaj wulkaj jědlowaj ſchtomaj w polnym ßwětle. 25 khudych dźěczi a ſ nimi běſche wjele luda pſchiſchło. Duž ſpěwachu czi němſzy wojazy „Czicha nóz, ßwjata nóz" a jedyn wojak ſ wutrobnymi ßłowami dźěczom powjedaſche wo tym lubym ſbóżniku, kotryž chze Němzow a Franzowſow, haj wſchitkich ludow ſbóżnik bycź. Jako to dźěczi ßłyſchachu a widźachu, ßo jim wocźi ßwěczachu, doroſczenym pak ßylſy po lizomaj běžachu. Na to dźěczi hodowne dary doſtachu a ſ teju ſchtomow móžachu ßebi ßobu wſacź, ſchtož na nimaj wißaſche. Wojazy hiſchcze jedyn hodowny khěrluſch wuſpěwachu a hdyž jón runje w němſkej rěczi ſpěwachu, to tola Franzowſam hłuboko do wutroby dźěſche a jedyn ſ nich ßo njepſchecźelſkim wojakam wntrobnje dźakowaſche a ßo wupraji, ſo tajkeho rjaneho hodowneho ßwjedźenja hiſchcze ženje měli njejßu a ſo na njón nihdy njeſabudu. — To běſche měr we wójnje. — To běchu hody w njepſchecźelſkim kraju.

Sso dźakuj Bohu, ſchtož ſamóže,
Kiž nad nami ßo ßmilił je,
Nam póßła ſ tróna njebjeſko'h
Sswój měr a ßyna najlubſcho'h.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Czíſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczíſchczérnje w Budyſchinje.